

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי

מסכת בבא בתרא

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר במדבר כרך ו'
לפי ספר זוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמודים עז-תכו
[מפרשת נשא דף קלה. אדרא רבא) עד פרשת בלק דף רג:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויגמין כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"י לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פמבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובבה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ט ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

לָהּ מַעֲלָא לְתַתָּא. וְכֵן לְסַמְכָא תְּנִינָא, וְתִלְתָּא וְרַבֵּיעָא. וּבִין סַמְכָא לְסַמְכָא, אַחֲדָן תְּמַנְיָסָר רַגְלֵי דְסַמְכֵי וּמִתְנַהֲרִין בְּבוּצִינָא דְגְלִיפָא (בְּבוּסִימָא דְגְלִיפִין) בְּהֵוּא פְּרִיסָא. וְכֵן לְאַרְבַּע עֵיבָר.

וְחַמִּינָא אֲלִין תְּקוּנִין דְּנַהֲרִין עָלֶהּ, וְהוּוּ מַחְפָּאן מְלֵי דְפּוּמָנָא, לְאַתְעֵטְרָא וּלְאַסְתְּלֵקָא כָּל חַד בְּאַתְרֵיהּ. וְכַד הָוּוּ מִתְתַקְנָן מְפּוּמָנָא, כָּל חַד וְחַד סְלִיק וְאַתְעֵטְר וְאַתְתַקְנָן בְּהֵוּא תְּקוּנָא דְאַתְתַקְנָן הָכָא, מְפָל (ס"א פְּהַל דְּכָל) פּוּמָא דְחַד מִינָן. וּבְשַׁעְתָּא דְחַד מִינָן פְּתַח פּוּמָא, לְתַקְנָא בְּהֵוּא תְּקוּנָא, הֵוּוּ תְּקוּנָא הָוּוּ יְתִיב וּמְחַפָּה לְמַלְהָ דְנִפְיָק מְפּוּמִיכוּן, וְכַדִּין סְלֵקָא בְּדוּכְתִיָּה וְאַתְעֵטְר.

וְכָרְ סַמְכִין מְפָאן וּמְפָאן, חֲדָאן עַל דְשַׁמְעִין מַה דְלָא יָדְעוּ, וְצִיְתִין לְקַלִּיכוּן. פְּמָה רְתִיכִין קְיִימִין הָכָא בְּגִיגִיכוּן. וְכַפִּין אַתּוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְכְלָהוּ מְלֵי דְנִפְקֵי מְפּוּמִיכוּן, כְּלָהוּ מְלִין קְדִישִׁין. מְלִין כְּשָׂרִין דְלָא אֶסְטָאן לִימִנָא וּלְשַׁמָּא לָא.

קְרָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי לְמַשְׁמַע, וְצִיְתָא לְהַנִּי מְלֵי, עַד דְּהוּא אֲגָמֵר (ס"א אֲגוּר) דִּינָא, דִּי לְעֵלְמָא דְאַתִּי תִימְרוּן זְמָנָא אַחְרָא כָּל הַנִּי מְלֵי קְדִישִׁין. עֲלִיכּוּ כְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') וְחַפְּךָ כִּיִּין הַטּוֹב וְגו', דְּוִבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים. מְאִי דְּוִבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים. דְּאַפִּילוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי מְרַחֲשָׁן שְׁפּוּתִיכוּ אֹרִייתָא קְמִיָּה.

הַשְׁתָּא אַתְתַקְנוּ וְאַתְפּוּנוּ דְעֵתָא, לְמַתְקָן תְּקוּנוֹי דְזַעִיר אַפִּין, הֵיךְ יִתְתַקְנָן, וְהֵיךְ יִתְלַבֵּשׁ בְּתַקּוּנוֹי מִתְקוּנֵי עֵתִיק יוּמִין, קְדִישָׁא דְקְדִישִׁין, טְמִירָא דְטְמִירִין, טְמִירָא מְפָלָא. דְּהַשְׁתָּא חוּבְתָא (חֲבֻתָא) עֲלִיכּוּ, לְמַגְזֵר דִּינָא קוּשְׁטָאָה יָאָה וְשַׁפִּירָא וּלְאַתְקָנָא כָּל תְּקוּנִין עַל בְּרִיָּה.

תְּקוּנֵי דְזַעִיר אַפִּין, מִתְקוּנֵי דְאַרְיָא אַפִּין אַתְתַקְנוּ. וְאַתְפְּשְׁטוּ תְּקוּנוֹי מְפָאן וּמְפָאן, כְּחִיזוּ בַר נֶשׁ, לְמַשְׁלֵטָא (ס"א וּמְשַׁלְטָא) בֵּיהּ רוּחָא דְטְמִירָא דְכָל טְמִירִין. בְּגִין לְמִיתֵב עַל כּוּרְסֵיָא, דְכְתִיב, (יִחֻזְקָל א') וְעַל דְמוֹת הַכֶּסֶף דְמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלָיו מְלֻמְעָלָה. כְּמִרְאָה אָדָם: דְּכִלִּיל כָּל דִּיוֹקְנִין. כְּמִרְאָה אָדָם: דְּכִלִּיל כָּל שְׁמָהּ. כְּמִרְאָה אָדָם: דְּבִיָּה סְתִימִין כָּל עֲלָמִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּמִרְאָה אָדָם: דְּכִלִּיל כָּל רְזִין דְאַתְאֲמְרוּ וְאַתְתַקְנוּ עַד דְלָא אֲבָרִי עֲלָמָא, וְאַף עַל גַּב דְלָא אַתְקִימוּ.

תְּאֵנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין עַד לָא זְמִין תְּקוּנוֹי, בְּאַנִי מְלָכִין, כְּנֵס מְלָכִין, (נ"א גְלִיָּה מְלָכִין) וּמְשַׁעֵר מְלָכִין, וְלָא הָוּוּ מִתְקִימֵי, עַד דְדַחֲי (ס"א דַּחֲי) לֹזֵן, וְאַצְנַע לֹזֵן לְבַתֵּר זְמָנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית לו') וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְצֵי אֲדוּם. בְּאַרְצֵי

אָדוּם, בְּאַתֵּר דְּכָל דִּינִין מִתְקַיְיֵמִין תַּמּוֹן, וְכִלְהוּ לָא אֶתְקַיְיֵמוּ.
 עַד דְּרִישָׁא חוּרָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין אֶתְתַּקֵּן. כִּד אֶתְתַּקֵּן, תַּקִּין כָּל תַּקּוּנִין
 דְּלִתְתָּא, תַּקִּין כָּל תַּקּוּנִין דְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין. מִכָּאן אֹלִיפְנָא, כָּל רִישָׁא
 דְּעֲמָא, דְּלֹא אֶתְתַּקֵּן הוּא בְּקַדְמִיתָא, לִית עֲמָא מִתְתַּקְנָא. וְאִי אִיהוּ מִתְתַּקֵּן,
 כִּלְהוּ מִתְתַּקְנָן. וְאִי אִיהוּ לָא מִתְתַּקֵּן בְּקַדְמִיתָא, לָא יְכֻלִּין עֲמָא לְאֶתְתַּקְנָא.
 מִנְלָן. מַעֲתִיק יוֹמִין. דְּעַד לָא אֶתְתַּקֵּן הוּא בְּתַקּוּנִי, לָא אֶתְתַּקְנוּ כָּל אִינוּן
 דְּבִעוּ לְאֶתְתַּקְנָא, וְכִלְהוּ עַלְמִין אֶתְתַּרְכוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית
 לו) וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדוֹם בְּלַע בֶּן בְּעוֹר. וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדוֹם, רִזָּא חֲדָא (ס"א וְקוּרָא) הוּא.
 אֶתֵּר דְּכָל דִּינִין מִתְקַטְרִין תַּמּוֹן, וְתַלְיִין, מִתַּמּוֹן.

בְּלַע בֶּן בְּעוֹר, תַּאנָּא הוּא גְזֵרַת דִּינָא, תַּקִּיפָא דְתַקִּיפִין, דְּבִגִּינִיה מִתְקַטְרִין
 אֶלְפִין אֶלְפִין מְאִרִי דִּיבְכָא וַיִּלְלָה. (בראשית לו) וְשֵׁם עִירוֹ דְּנִהָבָה. מְאִי
 דְּנִהָבָה. כְּלוּמַר דִּין הָבָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי כ) לְעֹלֹקָה שְׁתֵּי כְּנוֹת הֵב
 הֵב.

בִּיּוֹן דְּסֻלִּיק לְאֶתִּישְׁבָּא, בִּיה לָא קָאִים, וְלֹא הוּה יְכִיל לְמִיקָם, וְכִלְהוּ
 עַלְמִין אֶתְתַּרְכוּ. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּאָדָם לָא אֶתְתַּקֵּן. דְּתַקּוּנָא
 דְּאָדָם בְּדִיוֹקְנִיה, כְּלִיל כְּלִיל, וַיְכִיל (דף קנ"ה ע"ב) כְּלִיל לְאֶתִּישְׁבָּא בִּיה.
 וּבְגִין דְּתַקּוּנָא דָּא דְּאָדָם, לָא אֶשְׁתַּכַּח. לָא יְכִילוּ לְמִיקָם וְלֹאֶתִּישְׁבָּא,
 וְאֶתְבְּטְלוּ. וְאֶתְבְּטְלוּ סְלָקָא דְעַתְּוָה וְהָא כִּלְהוּ בְּאָדָם אֶתְפְּלִילִין. אֶלָּא
 אֶתְבְּטְלוּ וְאֶסְתַּלְקוּ מֵהוּא תַקּוּנָא, עַד דִּיִּתִי תַקּוּנָא (נ"א דִּיוֹקְנָא) דְּאָדָם. וְכִד
 אֶתָּא הָאִי דִּיוֹקְנָא, אֶתְגַּלְפוּ (ס"א אֶתְפְּלִילִין) כִּלְהוּ, וְאֶתְחַזְרוּ לְקִיּוּמָא אֶתְרָא.
 מִנְהוּן אֶתְבְּסָמוּ, (ס"א מִנְהוּן אֶתְבְּסָמוּ וְלֹא אֶתְבְּסָמוּ) וּמִנְהוּן לָא אֶתְבְּסָמוּ כָּלִל.

וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב וַיִּמָּת, וַיִּמָּת. דְּאֶתְבְּטְלוּ לְגַמְרִי. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כָּל
 מָאן דְּנִחִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְהוּה בִּיה, קָאֲרִי בִּיה מִיתָה. כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (שמות ב) וַיִּמָּת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, דְּנִחִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְהוּה קָם בִּיה.
 וְכִיּוֹן דְּאֶתְתַּקֵּן אָדָם, אֶתְקְרוּן בְּשִׁמְהָן אֶתְרַנִּין, וְאֶתְבְּסָמוּ בְּקִיּוּמָא בִּיה,
 וְקִיּוּמִין בְּדוּכְתִּיּוּהוּ.

וְכִלְהוּ אֶתְקְרוּן בְּשִׁמְהָן אֶתְרַנִּין מִן קְדָמָאִין, בַּר הַהוּא דְכְּתִיב בִּיה, (בראשית
 לו) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֶּת מִטְרַד בֶּת מִי זְהָב. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם
 דְּהָנִי לָא אֶתְבְּטְלוּ כְּשָׂאֵר אֶתְרַנִּין. מְשׁוּם דְּהוּה דְּכַר וְנוֹקְבָא. כְּהָאִי תַמְרָא,
 דְּלֹא סְלָקָא אֶלָּא דְּכַר וְנוֹקְבָא. וּבְגִין כְּפִי הַשְׁתָּא דְּאֶשְׁתַּכַּחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא,
 לָא כְּתִיב בְּהוּ מִיתָה כְּאֶתְרַנִּין, וְאֶתְקַיְיֵמוּ. אֲבָל לָא אֶתִּישְׁבוּ, עַד דְּאֶתְתַּקֵּן
 דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם, וְכִיּוֹן דְּאֶתְתַּקֵּן דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם, אֶתְחַזְרוּ וְאֶתְקַיְיֵמוּ בְּקִיּוּמָא
 אֶתְרָא, וְאֶתִּישְׁבוּ.

תאנא, פד סליק ברעוּתא דרישא חוּרָא, לְמַעַבְד יְקָרָא לִיקְרִיָּה, תְּקִין
 זְמִין וְאַפִּיק מְבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, חַד נִיצוּצָא, (נִשְׁב בֵּיה אֲתַתְּקִין) (ס"א
 אֲתַפְּסוּ וְסָלִיק רַעוּתֵיה) וְאַתְפָּשֵׁט לְתַלַּת מָאָה וְשִׁבְעִין עֵיבָר. וְנִיצוּצָא קָאִים, וְשָׂאֲרֵי
 נְפִיק אֲוִירָא דְכָּיָא וּמְתַגְלָגְלָא, נִשְׁב בֵּיה אֲתַתְּקִין. וְנְפִיק חַד גּוּלְגֻלְתָּא
 תְּקִיפָא, וְאַתְפָּשֵׁט לְאַרְבַּע סְטָרִין.

וְבַהּ אֲוִירָא דְכָּיָא, אֲשֵׁתָאִיב נִיצוּצָא וְאַתְאַחַד, וְכֻלִּיל (ס"א וְאַתְכֻלִּיל) בֵּיה.
 בֵּיה סְלֵקָא דַּעְתָּךְ. אֵלָא אֲתַטְמַר בֵּיה. וּבְגִין פֶּךָ, הָאִי גּוּלְגֻלְתָּא
 אֲתַפָּשֵׁט בְּסְטָרוֹי, וְהָאִי אֲוִירָא הוּא טְמִיר דְטְמִירִין דַּעְתִּיק יוֹמִין, בְּרוּחָא
 דְגַנְיָז.

בְּהָאִי גּוּלְגֻלְתָּא אֲתַפָּשֵׁטוּ אִשָּׁא מְסָטֵר חַד, וְאֲוִירָא מְסָטֵר חַד. וְאֲוִירָא
 דְכָּיָא קָאִים עָלֶיהָ מְהָאִי סְטֵר. וְאַשָּׁא דְכָּיָא קָאִים מְהָאִי סְטֵר. מָאִי
 אִשָּׁא הָכָא. אֵלָא לָאו הוּא אִשָּׁא, אֲבָל בּוּצִינָא דָּא (נ"א נִיצוּצָא) דַּאֲתַכֻּלִּיל
 בְּאֲוִירָא דְכָּיָא, נְהִיר לְמַאתָן וְשִׁבְעִין עֵלְמִין, וְדִינָא מְסָטְרוֹי אֲשֵׁתְכַח, וּבְגִין
 דָּא, הָאִי גּוּלְגֻלְתָּא, אֲתַקְרִי גּוּלְגֻלְתָּא תְּקִיפָא.

בְּגוּלְגֻלְתָּא דָּא, יִתְבִּין תְּשַׁעָּה אֲלֵפֵי רַבּוּא עֵלְמִין, דְנִטְלִין עֲלוּי וְסַמְכִין
 עֲלוּי. בְּהָאִי גּוּלְגֻלְתָּא, נְטִיף טֵלָא מְרִישָׁא חִיּוּרָא, דַּאֲתַמְלִי
 מְנִיָּה תְדִיר. וּמְהָאִי טֵלָא דַּאֲנַעַר מְרִישִׁיָּה זְמִינִין מִיתִיָּא לְאַחֲזָאָה.

וְהוּא טֵלָא דַּאֲתַכֻּלִּיל בְּתַרֵּי גּוּוּנִי, מְסָטְרָא דְרִישָׁא חִיּוּרָא, חִיּוּר בְּגוּוּיָה
 (ס"א בְּנִינִיָּה). דְכֻלִּיל פִּלְהוּ חִיּוּרֵי (וְכֻלְהוּ חִיּוּרֵי) אֲבָל פֶּד אֲתִישְׁבֶּן בְּהָאִי
 רִישָׁא דְזַעִיר אֲפִין, אֲתַחֲזִי בֵּיה סוּמְקָא. פְּהָאִי בְדוּלְחָא דַּאִיהוּ חִיּוּר,
 וְאַתְחֲזִיָּא גּוּוּנָא סוּמְקָא בְּגוּוּנָא חִיּוּרָא.

וּבְגִין פֶּךָ פְּתִיב, (דְנִיָּאֵל יִב) וְרַבִּים מִישְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יְקִיצוּ אֵלָה לְחִי עוֹלָם
 וְאַלְהָ לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן עוֹלָם. לְחִי עוֹלָם, בְּגִין דַּאֲתַחֲזִיאוּ לְהֵהוּא
 חִיּוּרָא, דַּאֲתִי מְסָטֵר דַּעְתִּיק יוֹמִין, אֲרִיכָא דַּאֲנַפִּין. לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן
 עוֹלָם, בְּגִין דַּאֲתַחֲזִיאוּ לְהֵהוּא סוּמְקָא דְזַעִיר אֲפִין. וְכֻלָּא כֻלִּיל בְּהֵהוּא
 טֵלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טֵלָךְ. אֲוֵרוֹת: תְּרִין. וְהֵהוּא
 טֵלָא דְנְטִיף, נְטִיף כֹּל יוֹמָא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִים. כְּגוּוּנִי חִיּוּרָא וְסוּמְקָא.

הָאִי גּוּלְגֻלְתָּא אֲנַהִיר בְּתַרֵּי גּוּוּנִי, לְהָאִי סְטֵר וּלְהָאִי סְטֵר. וּמְהָאִי אֲוִירָא
 דְכָּיָא, אֲתַפָּשֵׁט מְגוּלְגֻלְתָּא לְאַנְפוּי מָאָה וְחַמְשִׁין רַבּוּא עֵלְמִין. וּבְגִין
 פֶּךָ אֲתַקְרִי זַעִיר אֲפִין. וּבְשַׁעְתָּא דַּאֲצִטְרִיָּה, אֲתַפָּשֵׁטוּ אֲנַפוּי וְאַרִיכִין בְּהֵהוּא
 זְמָנָא, בְּגִין דַּאֲשַׁגַּח בְּאַנְפוּי דַּעְתִּיקֵי דַּעְתִּיקִין, וְחִיִּים לְעֵלְמָא.

וּמְהָאִי גּוּלְגֻלְתָּא, נְפִיק חַד עֵיבָר, לְכֹל אִינוּן דַּלְתָּא. וְיַהֲבִי אַגְר אֲוִירָאוּתָא
 לַעְתִּיק יוֹמִין. פֶּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָּנָא, (דף קל"ו ע"א) תְּחוֹת שְׂרָבִיטָא.

וְלָקְבִיל דָּא. (שמות לח) בַּקַּע לַגּוֹלְגֶלֶת לְתַתָּא, כַּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָנָא. וְהָאִי
בַּקַּע אָגַר אֲוֶרְאוּתָא, אֲשֶׁתְּכַח מְנִיָּה לְעֵתִיק יוּמִין.

בְּחֶלְרִיָּה דְגּוֹלְגֶלֶתָא, (ס"א בגולגלתא דא) תִּלְתַּת חֲלָלִין אֲשֶׁתְּכַחוּ, דְּשָׂרְיָא מוּחָא
בְּהוּ, וְקָרוּמָא דְקִיק חֲפִיָּא עֲלֵיָּהוּ. אָבֵל לָא קָרוּמָא קְשִׁישָׁא
סְתִימָא כְּעֵתִיק יוּמִין. וּבְגִין דָּא, הָאִי מוּחָא אֲתַפְּשֵׁט וְנָהִיר (ס"א ונפיק) לְתַלְתִּין
וְתָרִין שְׁבִילִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהֵר יוֹצֵא מֵעֵדֶן.

וְתַאנָּא, בְּתַלְתַּת חֲלָלִין דְגּוֹלְגֶלֶתָא מוּחָא שְׂרִיָּא. מִחֲלָלָא חַד מִתְּבַקַּע (ס"א
ומתפשט) חַד מְבוּעָא לְאַרְבַּע סְטָרִין, וְנִפְיָק מֵהוּא מוּחָא דְשָׂרְיָא
כְּהָאִי חֲלָלָא, תְּלַתִּין וְתָרִין שְׁבִילִין רוּחִין דְחֻכְמָתָא.

מִחֲלָלָא תְּנַיְנָא, מִתְּבַקַּע וּמִתְּפַשֵּׁט חַד מְבוּעָא אַחְרָא. וּמִתְּפַתְחִין חֲמִשִּׁין
תְּרַעִין. מֵאֲלִין חֲמִשִּׁין תְּרַעִין, אֲתַאחְדֹן חֲמִשִּׁין יוּמִין דְּאוּרִיָּתָא.
חֲמִשִּׁין שְׁנִין דְיֹוֹבְלָא. חֲמִשִּׁין אֶלְף דְרִין, דְזֻמִּין קֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא
רוּחִיָּה לֵיה, וְלְשָׂרְיָא בֵּיה.

מִחֲלָלָא תְּלִיתָאָה, נְפָקִין אֶלְף אֲלָפִין אֲדָרִין וְאַכְסְדָרִאִין, דְדַעְתָּא שְׂרִיָּא
עֲלֵיָּהוּ, וְדָרִי בְּהוּ. וְהָאִי חֲלָלָא שְׂרִי חֲלָלִיָּה (ס"א מורויה) בֵּין הָאִי
חֲלָלָא וּבֵין הָאִי חֲלָלָא, וְאֲתַמְלִיִּין מִתְרִין סְטָרִין כָּל אֵינוֹן אֲדָרִין. הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (משלי כד) וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ. וְאֲלִין תִּלְתַּת מִתְּפַשֵּׁטִין בְּכָל
גּוּפָא, לְהָאִי סְטָרָא וְלְהָאִי סְטָרָא. וּבְאֵינוֹן אַחִיד כָּל גּוּפָא וְאַחִיד בְּהוּ
גּוּפָא מְכָל סְטָרוֹי, וּבְכָל גּוּפָא אֲתַפְּשֵׁטִין וְאֲשַׁתְּפַחֵן.

תַּאנָּא, בְּגּוֹלְגֶלֶתָא דְרִישָׁא, תְּלִיִין אֶלְף אֲלָפִי רַבּוּא וְרַבּוּא רַבְּבָן קוּצִי
דְשַׁעְרֵי אוּכְמָן, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא כְּדָא, וּמִתְעַרְבִין דָּא כְּדָא. וְלִית
חֲשַׁבְנָא לְנִימִין דְכָל קוּצָא וְקוּצָא, דְאַחִידִין בֵּיה דְכִיִּין וּמִסְאַבָּן. וּמִפְּאֵן
אֲתַאחְדֹן טַעְמֵי אוּרִיָּתָא, בְּדַכְיָא בְּמִסְאַבָּא. בְּכָל אֵינוֹן סְטָרִין דְאֵינוֹן
דְכִיִּין, בְּכָל אֵינוֹן סְטָרִין דְאֵינוֹן מִסְאַבָּן.

יְתָבִין קוּצִי מִסְתַּבְּכִין וְתַקִּיפִין. מְנַהוֹן שְׁעִיעִין, וּמְנַהוֹן תַּקִּיפִין. וּבְכָל
קוּצָא וְקוּצָא, יְתָבִין נִימִין תְּלִין עַל תְּלִין. מִתְּלַהֲטִין וְתְּלִיִין כְּגִיבְר
תַּקִּיף, מְאָרִי נַצַּח קְרַבִּין. בְּתַקוּנָא יָאָה בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא תַּקִּיפָא (בְּחוּר בְּאֶרְוִים).
רְבִרְבִין וְתַקִּיפִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) בְּחוּר כְּאֶרְזִים.

מִתְּתַקְנִין קוּצִין דְשַׁעְרֵי, וְתְּלִיִין תְּלִין עַל תְּלִין, מֵהָאִי סְטָרָא לְהָאִי סְטָרָא,
עַל גּוֹלְגֶלֶתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) קוּוּצוּתוֹ תְּלַתְּלִים.
וְתַאנָּא יְתָבִין תְּלִי תְּלִין, מְשׁוּם דְמְשִׁיכִין מִמְּבוּעִין סְגִיאִין, דְתַלְתַּת רַהֲטִי
מוּחָא. מִמְּבוּעָא חֲלָלָא חַד דְגּוֹלְגֶלֶתָא, אֲתַמְשְׁכֵן שַׁעְרֵי בְּמְשִׁיכוּתָא,
וּמִתְעַבְדִין תְּלִין, דְתְּלִיִין מִפְּמָה מְבוּעִין, דְאֲתַמְשְׁכֵן מֵהָאִי חֲלָלָא. מִחֲלָלָא

תְּנִינָא, נִפְקֵי חֻמְשֵׁין מְבוּעֵין, וְאִתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי מְאִינוֹן מְבוּעֵין בְּמִשְׁכּוֹתָא,
וְאִתְעַבְדִּין תְּלִין, דְּתְלִין וּמִתְעַרְבִין בְּקוּצִין אַחֲרֵינוּן. מַחְלָלָא תְּלִיתָא,
נִפְקֵי אֶלְף אַלְפִין אֲדָרִין וְאַכְסְדָּרָאִין, וְאִתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי בְּמִשְׁכּוֹתָא מְכַלְהוּ.
(וּמִתְעַבְדִּין תְּלִין עַל תְּלִין וּמִתְעַרְבִין בְּקוּצִין אַחֲרֵינוּן) וּבִגִּין כֶּף אִינוֹן קוּצִין, תְּלִין עַל תְּלִין.

וּבְכֹהוּ מְשִׁיכֵן דְּאִתְמַשְׁכֵּן מִתְּלַת חֲלָלִין דְּמוּחָא דְּגוּלְגַלְתָּא. וְכַל אִינוֹן
נִימִין וְכַל אִינוֹן קוּצֵי תְּלִין וְחַפְיִין לְסַטְרָא דְּאוּדְנִין. וּבִגִּין כֶּף
כְּתִיב, (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזוּנָהּ וּשְׁמַע. וּבְהַאי תְּלִין, תְּלִין (נ"א וּבְהַאי תְּלִין)
יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא, נְהוּרָא וְחֻשׁוּכָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. וְכַל יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא תְּלִי
בְּהַאי, וְלֹא בְּעִתִּיקָא.

בְּפִלְגְּוֹתָא דְּשְׁעָרֵי, אִתְחַזִּי חַד אֹרְחָא דְּקִיק, דְּמִתְאַחַדָּא מְהֵהוּא אֲרַחָא
דְּעִתִּיק יוֹמִין. וּמְהֵהוּא אֲרַחָא, אִתְפָּרֵשׁן שִׁית מָאָה וְתְלִיסָר
אֲרַחִין, דְּאִתְפְּלְגוֹן בְּאֲרַחִין דְּפִקוּדֵי דְּאוּרִיתָא. דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים כה) כָּל אֲרַחוֹת
יְיָ חֶסֶד וְאֵמֶת לְנוֹצְרֵי בְּרִיתוֹ וְעֹדוֹתָיו.

תְּנָא, בְּכַל קוּצָא וְקוּצָא, מִתְאַחַדֵּן אֶלְף אַלְפִין מְאִרֵי דִּיבְבָא וִילְלָה, דְּתְלִין
בְּכַל קוּצָא וְקוּצָא מְאִינוֹן תְּקִיפִין. וּמְאִינוֹן שְׁעִיעֵין מְאִרִיהוֹן
דְּמִתְקָלָא, (ס"א מְאִרִיהוֹן דְּרַחֲמִימוּתָא וְאִינוֹן מִתְקָלָא בְּעִינְהוּן) בְּגִין כֶּף אִית יְמִינָא וְאִית שְׁמָאֲלָא.
מְצַחָא דְּגוּלְגַלְתָּא. אִשְׁגָּחוּתָא דְּאִשְׁגָּחוּתָא. וְלֹא מִתְגַּלְיָא, בַּר הֵהוּא זְמָנָא,
דְּצָרִיכִין חֲיִיבִיא לְאִתְפַּקְדָּא, וְלַעֲיִנָּא בְּעוּבְדִיהוֹן. וְתֵאנָא, כַּד
אִתְגַּלְיָא הָאִי מְצַחָא, אִתְעָרוּ כָּל מְאִרִיהוֹן דְּדִינָא, וְכַל עֲלָמָא בְּדִינָא
אִתְמַסָּר. (דף קל"ו ע"ב) בַּר הֵהוּא שְׁעָתָא, כַּד סְלִיקוּ צְלוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל לְקַמֵּי
עִתִּיק יוֹמִין, וּבְעֵי לְרַחֲמָא עַל בְּנוֹי, גְּלִי מְצַחָא דְּרַעוּא דְּרַעוּין, וְנְהִיר
בְּהַאי דְּזַעִיר אֲפִין, וְאִשְׁתַּכִּיף דִּינָא.

בְּהַאי מְצַחָא, נִפְיָא חַד שְׁעָרָא, דְּמִתְפַּשֵּׁט בֵּיה מְמוּחָא דְּאִפִּיק חֻמְשֵׁין
תְּרַעִין. וְכַד אִתְפַּשֵּׁט, אִתְעַבֵּיד מְצַחָא דְּאִשְׁגָּחוּתָא, לְחֲיִיבֵי עֲלָמָא,
לְאִינוֹן דְּלֹא מִתְפַּסְפִּי בְּעוּבְדִיהוֹן. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (ירמיה ג) וּמְצַח אִשָּׁה
זוֹנָה הִיָּה לָךְ מֵאֲנֶת הַפְּלִם.

וְתֵנָּא, שְׁעָרָא לֹא קָאִים בְּהַאי אֲתָר דְּמְצַחָא, בְּגִין דְּאִתְגַּלְיָא לְאִינוֹן
דְּחֻצִיפִין בְּחוּבִיָּהוּ. וּשְׁעָתָא דְּמִתְעָר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
לְאִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא, נְהִירִין אֲנְפוּהֵי דְּעִתִּיק יוֹמִין, בְּאֲנְפוּי דְּזַעִיר
אֲפִין, וּמִתְגַּלְיָא מְצַחִיהּ, וְנְהִיר לְהַאי מְצַחָא, וּכְדִין אִתְקַרֵּי עַת רְצוּן. וְכַל
שְׁעָתָא וּשְׁעָתָא דְּדִינָא תְּלִי, וְהַאי מְצַחָא דְּזַעִיר אֲפִין אִתְגַּלְיָא, אִתְגַּלְיָא
מְצַחָא דְּעִתִּיקָא דְּעִתִּיקִין, וְאִשְׁתַּכִּיף דִּינָא, וְלֹא אִתְעַבֵּיד.

תֵּאנָּא, הָאִי מְצַחָא, אִתְפַּשֵּׁט בְּמֵאתָן אֶלְף סוּמְקֵי דְּסוּמְקֵי, דְּאִתְאַחַדֵּן בֵּיה,

וּכְלִילָן בֵּיהּ. וְכַד אֲתַגְלִיֵּיא מִצְחָא דְזַעִיר אַפִּין, אֵית רְשׁוּתָא לְכֻלְהוּ לְחַרְבָּא. וְכַד אֲתַגְלִיֵּיא מִצְחָא דְרַעְוָא דְרַעְוִין, דְנִהִיר לְהַאי מִצְחָא, כְּדִין כְּלָהּוּ מִשְׁתַּכְּכִין.

וְתַנָּיא, עֶשְׂרִין וָאַרְבַּע בְּתֵי דִינִין מִשְׁתַּפְּחִין בְּהַאי מִצְחָא, וְכֻלְהוּ אַקְרוּן נֶצַח (ס"א מִצְחָא וְכַל חַד אַקְרִי נֶצַח). וּבְאַתְרוּן (דאפין) רְצוּפִין (דאפין), הוּא מִצְחָא. וְאֵית מִצְחָא וְאֵית נֶצַח דְאִינוּן נֶצְחִים. וְהֵינּוּ דַתְנָן נֶצַח נֶצְחִים. וְאִינוּן בְּמִצְחָא, וּמִתְפַּשְׁטֵן מִנְהוּן בְּגוּפָא, בְּאַתְרִין יְדִיעָן.

תַּנָּיא, מְאִי דְכְתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם. הַאי רְזָא אוּקִימָנָא, כֹּל הוּא נֶצַח דְאַתְפַּשְׁט בְּגוּפָא, זְמַנִּין דְתִלִּי עַל עֲלָמָא לְמִידָן, וְתָב וּמִתְחַרְט וְלֹא עֵבִיד דִּינָא, אִי תִיבִין. מְאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְקָאִי בְדוּכְתָא דְאַקְרִי אָדָם, וְיָכִיל לְאַתְחַרְטָא. אָבֵל אִי בְאַתֵּר דְאַתְקָרִי רֵאשׁ, (בְּהַאי מִצְחָא) אֲתַחְזִי וְאַתְגְּלִיֵּיא הַאי נֶצַח, לְאוּ הוּא עֵידָן וְאַתֵּר לְאַתְחַרְטָא. מְאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְלֹא הָוָה מְאַתֵּר דְאַקְרִי אָדָם, דְהָא לֹא אֲתַגְלִי פְרָצוּפָא וְחוּטְמָא, אֲלֵא מִצְחָא בְּלַחוּדוּי. וּבְאַתֵּר דְלֹא אֲשַׁתְכַּח פְּרָצוּפָא, לֹא אַקְרִי אָדָם. וּבְגִין כֶּף לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם כְּנֶצַח דְבִשְׂאֵר תְּקוּנֵי גוּפָא.

עֵינוּ דְרִישָׁא, מִשְׁתַּנְיִין מִשְׂאֵר עֵינִין, שְׂרָקוּתָא דְבִגְבַתָּא, דְעַל רִיסי עֵינִין, מְכַחֲלָן (דְכַל עֵינִין כְּכַחֲלָן) בְּאוּפְמָתָא, תְּלִיין תְּלִין עַל תְּלִין דְשַׁעְרֵי, וְאִינוּן תְּקוּנָא דְעַל עֵינִין, בְּרִישָׁא דְמִצְחָא, וּמִתְאַחֲדָן מִתְרוּוִיָּהּ שְׁבַע מָאָה אֲלֵפֵי מְאִירֵי דְאַשְׁגַּחוּתָא. (דְעַל תְּרִיסי דְעֵינִין).

בְּכִסּוּתָא דְעֵינִין, לְהַטִּין אֵלֶּף וָאַרְבַּע מָאָה רַבּוּא, דְמִתְאַחֲדָן בְּגִבְיִין דְאִינְהוּ כְּסוּתָא. וְאַשְׁגַּחוּתָא דְעֵינָא דְעַתִּיק יוּמִין עֲלֵיהּ. וּבְשַׁעְתָּא דְסִלְקִין אִינוּן כְּסוּתָא, אֲתַחְזִי כְּמָאן דְאַתְעַר מִשְׁנַתִּיהּ, וְאַתְפַּקְחָן עֵינוּי, וְחָמָאן לְעֵינָא פְקִיחָא, וְאַתְסַחָן בְּחַד חוּוּרָא דְעֵינָא טְבָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) רוּחַצוֹת בְּחֶלֶב. מְאִי בְחֶלֶב. בְּחוּוּרָא דְלְעֵילָא קְדַמָּאָה (נ"א בְּחוּוּרָא קְדַמָּאָה דְעֵינָא טְבָא). וּבְהֵיא שַׁעְתָּא אֲשַׁתְכַּח אֲשְׁגַּחוּתָא דְרַחֲמֵי. (ס"א וּבְגִין כֶּף צְלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל סִלְקָא בְּגִין דִּיפְקַח עֵינוּי, וְיִתְסַחָן בְּהוּא חוּוּרָא).

וְעַל דָּא צְלִי דוּד, (תהלים מד) עוֹרָה לְמָה תִישָׁן יְיָ הַקִּיצָה. דִּיפְקַח עֵינוּי, וְיִתְסַחָן בְּהוּא חוּוּרָא. וְכַל זִמְנָא דְעֵינוּי לְאוּ מִתְפַּקְחָן, כֹּל מְאִירֵהוּן דְדִינִין, כְּפִיין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׂאֵר עַמִּין שְׁלִטִין עֲלֵיהּ. וּבְזִמְנָא דִּיפְקַח עֵינוּי, יִתְסַחָן בְּעֵינָא טְבָא, וְרַחֲמֵי עַל יִשְׂרָאֵל. וְאַסְתַּחַר (ס"א וְאַתְחַר) עֵינָא, וְעֵבִיד נּוֹקְמִין בְּשָׂאֵר עַמִּין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים לח) הָעִירָה וְהַקִּיצָה. הָעִירָה: לְאַתְסַחָה בְּהֵיא חוּוּרָא. הַקִּיצָה: לְמַעַבַּד נּוֹקְמִין לְאִינוּן דְכְפִיין לוּן.

עינני כד אתפקחן, אתחזון שפירין כהני יונים, בסומק ואוכם וירוק, תנור, לא אתגלי, אלא בזמנא דאסתפל בעינא טבא, ומסתחאן כל אינון גוונין, בההוא תנור.

מאינון גוונין דמתגליין, נפקין שבעה עינין דאשגחותרא. דנפקי מאוכמא (דף קל"ו ע"א) דעינא. הדא הוא דכתיב, (זכריה ג) על אבן אחת שבעה

עינים. מאן אבן אחת. אוכמתא דעינא.

מסומקא, נפקין שבעה רהיטין, דסמכין (נ"א דסמך) לסטר שמאלא, ומתלהטין באשא דלסטר צפון, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין דחייביא הדא הוא דכתיב, (זכריה ד) שבעה אלה עיני יי המה משוטטים בכל הארץ.

מירוקא, נפקין שבעה טהירין (ס"א נהירין) דקטרא דלסטר (נ"א רהיטין דסמכאן לסטר) דרומא, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין ועובדין

דבני נשא, בין טב בין ביש, דכתיב, (איוב לה) פי עיניו על דרכי איש וגו'.

וכד אסתחאן בתנורא, משתפחין פלהו לאשגחא לכל מארי קשוט, לאוטבא עלמא בגינהון. וכל אשגחותרא דההוא תנורא, הוי לטב

על ישראל. ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו. הדא הוא דכתיב, (שמות

א) ראה ראיתי. ראה: לאוטבא לון. ראיתי: לנקמא לון, מדעקין לון,

ובגין כן פתיב, (תהלים מד) עורה למה תישן יי הקיצה אל תזנח לנצח. עורה,

והקיצה, תרי אשגחותרא. תרי פקיחין. תרי טבן. רחמי ונוקמין.

גוונא קדמאה, סומקא בגו סומקא כליל וסתים כל סומקין, מקמיה לא

אתחזון. סותרניה דההוא סומקא, אסחר חד חוטא אוכמא, ואקיף

ליה.

גוונא תנינא, אוכמא. פאבנא חד דנפיק מתהומא, חד זמן לאלף שנים,

בימא רבא. וכד נפיק האי אבנא, אתי רגשא ותקפא על ימא. וקליה

דימא, וגלגלוהי אזלין, ואשתמעו לנונא רבא, דאקרי לויתן. ונפיק

מתהומא. והאי אבנא מתגלגלא בתוקפא דימא, ונפיק לבר. והיא אוכמא,

דכל אוכמין סתימין קמיה. (ס"א והא אוקמוס דכל אורחין סתימין קמיה) וכך היא אוכמותא

דעינא אוכמא, דכליל וסתים כל שאר אוכמין. וסותרניה דההוא אוכמא,

אסחר חד חוטא סומקא, (ס"א לסטר חד) ואקיף לההוא אוכמא.

גוונא תליתאה. ירוקא דירוקי, דכליל וסתים כל ירוקין. ובסותרניה דההוא

ירוקא, אסחרו תרין חוטין. חוטא סומקא לסטר חד. וחד חוטא

אוכמא לסטר חד. ואקיפין לההוא ירוקא.

וכד אסתחר (נ"א אתגל) תנורא, ואסתחרי עינא, כל אינון גוונין לא משתפחין,

ומשתקעין לתתא (סוקמא יוקא אוכמא). לא אתחזי בר ההוא תוורא, דנהיר מעתיק יומין. ונהירין מניה כל אינון דלתתא. (נ"א הוא).

ולית גוונא אתחזיאי, בר ההוא תוורא בלחודוי. ובגין כן אסתלקו כל מאריהון דסומקא ואוכמא, דאינון תאומין פחדא. הדא הוא דכתיב (שיר השירים ד) שניף פעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות. מאי מן הרחצה. מההוא אסחותא דעינא קדישא עלאה. שכלם מתאימות. מתערבן דא בדא, ואתדבקן דא בדא. ומה דאמר שניף פעדר הקצובות, ואת אמרת שכלם מתאימות. כלומר, תוורא דלהון, פההוא תוורא דעינין, פד אסחן בתוורתא דעינא עלאה.

ודא זמינין למנדע צדיקיא, למחזי ברוחא דחכמתא, כמה דאת אמר (ישעיה נד) כי עין פעין יראו. אימתי בשוב יי ציון. וכתיב (במדבר יד) אשר עין פעין נראה אתה יי, וכדין פקיחותא דעינין לטב.

ואית פקיחותא דעינין לטב. ואית פקיחותא דעינין לביש. לטב, כמה דכתיב, (דניאל ט) פקח עיניך וראה שוממותינו וגו'. ודא הכא לטב, ולביש. וכתיב (ישעיה לג) עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן אהל כל יצען כל יסע יתדויתו לנצח הא הכא לטב ולביש. דלא אתעביד דא בלא דא.

תנא בצניעותא דספרא, מהו עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן. וכי ירושלם נוה שאנן הוא, והא כתיב (ישעיה א) צדק ילין בה. ובאתר דאשתכח צדק, לאו שקיט, ולא שאנן הוא. אלא עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן, נוה שאנן, לעתיק יומין אתמר, (דשנח באליו עיניו) דההוא עינא שקיט ושאנן. עינא דרחמי, עינא דלא נטיל מאשגחותא דא, לאשגחותא אחרא. ובגין כן פתיב, עיניך תראנה חסר יו"ד, ולא עיניך. ומה דאמר ירושלם ולא ציון, הכי אצטריך, לאכפייא (דף קל"ז ע"ב) לדנא, דאשתכח בה ולרחמא עלה.

ותאנא, פתיב (דברים יא) עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, (תרא הוא דכתיב צדק ילין בה דבה אשתכחו גורי דיניו ותיר מפל שאר אתרי) (נ"א דכתיב צדק ילין בה

דבה אשתכחו גורי דיניו ותיר מפל שאר אתרי ותאנא, פתיב (דברים יא) עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. השתא עיני ה' אלהיך בה וכדין פקיחותא דעינין בה לטב ולביש בגין דאית בהו ימינא ושמאלא, דינא ורחמי) ולזמנא דאתי, ישתכח בה עינא חד דרחמי. עינא דעתיקא דעתיקין הדא הוא דכתיב, (ישעיה נד) וברחמים גדולים אקבצך. כיון דאמר רחמים, מהו גדולים. אלא אית רחמי, ואית רחמי. רחמי דעתיק דעתיקין, אינון אקרוין רחמים גדולים. רחמי דזעיר אנפין, אקרוין רחמים סתם. (מהנ"א הוא: משום דאית ביה ימינא ושמאלא, דינא ורחמי) ובגין כן וברחמים גדולים אקבצך, דעתיק יומין.

תֵּאנָא בְּהִי עֵינִין, בְּתֵרִין גְּוֹנִין מְנִיָּהוּ, בְּסוּמְקָא וְאוּכְמָא, שְׂרָאן תְּרִין דְּמַעִין. וְכַד בְּעֵי קָדְשָׁא דְקוּדְשִׁין לְרַחֲמָא עַל יִשְׂרָאֵל, אַחִית תְּרִין דְּמַעִין, לְאַתְבְּסָמָא בְּיָמָא רַבָּא. מָאן יָמָא רַבָּא. יָמָא דְחַכְמָתָא עַלְמָא. כְּלוּמַר דִּיתְסַחוּן בְּנִהְרָא (ס"א בתורה) בְּמַבּוּעָא דְנַפְיָא מְחַכְמָתָא רַבָּא, וּמְרַחַם לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

חֻטְמָא. תֵּאנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, חֻטְמָא דְזַעִיר אַנְפִּין. בְּחֻטְמָא אֲשַׁתְּמוּדַע פְּרַצוּפָא. בְּהַאי חֻטְמָא אֲתַפְרָשָׁא מְלָה דְכְּתִיב, (שמואל ב כב) עָלָה עֵשָׂן בְּאָפּוֹ וְגו'. עָלָה עֵשָׂן בְּאָפּוֹ, בְּהַאי תִּנְנָא, אֲתַפְלְלוּ אֲשָׁא, וְגַחְלֵי דְנוּרָא. דְלִית (ס"א בחוטמא אשתמודע פרצופא תלת שלחובין מתוקרין בנוקבו מהאי חוטמא אשתשמן תלת גונוי תננא ואשא ונחלי דנורא דכתיב, שמואל ב כב) עָלָה עֵשָׂן בְּאָפּוֹ. וְלִית) תִּנְנָא בְּלָא אֲשָׁא, וְלָא אֲשָׁא בְּלָא תִּנְנָא. וְכִלְהוּ אֲסַתְלִיקוּ (ס"א אתדליקו) וְנַפְקֵי מְחֻטְמוּי.

וְתֵאנָא, כַּד אֲתַחְבְּרוּ תֵּלַת אַלְיִן, דְּכְלִילָן בְּהַאי תִּנְנָא, דְנַפְיָא מְחֻטְמָא. אֲתַקְמַט חֻטְמָא, וְנָשִׁיב וְנַפְיָא תִּנְנָא אוּכְמָא וְסוּמְקָא. וּבִין תְּרֵי גְוִנֵי. וְקָרִינָן לֵיהּ, אַף וְחִימָה וּמְשַׁחִית. וְאִי תִימָא אַף וְחִימָה כְּתִיב, (דברים ט) כִּי יִגְוֹרְתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחִימָה, דְאִינוּן תִּנְנָא אוּכְמָא וְסוּמְקָא, מְשַׁחִית מִנָּא לָן. דְכְּתִיב, (בראשית יג) לְפָנַי שַׁחַת יְיָ אֶת סְדוֹם וְאֶת עַמּוֹרָה. שַׁחַת הַמְשַׁחִית, בְּנוּרָא דְלִיק מוּקְדָּא.

וְתֵאנָא, חִמְשׁ גְּבוּרָאן אִינוּן, בְּהַאי זַעִיר אַנְפִּין. וְאֲסַתְלִיקוּ לְאַלְף וְאַרְבַּע מָאָה גְּבוּרָאן. וּמְתַפְשְׁטָאן בְּחֻטְמוּי. בְּפוּמָא. בְּדְרוּעוּי. בִּידִין. בְּאַצְבָּעִין. וּבְגִין כַּף כְּתִיב, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת יְיָ. גְּבוּרוֹת כְּתִיב, כְּתִיב הָכָא גְּבוּרוֹת, וְכְתִיב הָתָם, (דברי הימים א כט) לֵךְ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה. אֲלָא הָכִי תֵּאנָא, כַּד אֲתַחְבְּרָאן כְּלָהוּ גְּבוּרָאן בְּחָדָא, אֲתַקְרֵי גְבוּרָה חָדָא.

וְכִלְהוּ גְבוּרָאן, שְׂרִיאָן לְנַחְתָּא מְחֻטְמוּי. וּמַהֲאֵי תְלִינן, אֲלָף (אלפין) וְאַרְבַּע מָאָה רַבּוּא, לְכָל חַד מְנִיָּהוּ. וּבְהַאי תִּנְנָא דְאַפִּיק מְחֻטְמוּי, תְּלִינן אֲלָף (אלפין רבוא) וְאַרְבַּע מָאָה (וחמש) דְסֵטֵר גְּבוּרָה דָּא. וְכִלְהוּ גְבוּרָאן תְּלִינן מְהַאי חֻטְמָא, דְכְּתִיב, (תהלים קמה) דֹּר לְדוֹר יִשְׂפַח מְעַשִׂיף וְגו'. וְכַד שְׂאֲרֵי גְבוּרָה דָּא, כְּלָהוּ גְבוּרָאן מְתַלְהֵטֵן וְשֻׁטָּאן, (נ"א ונחתין) עַד דְנַחְתֵּן לְלֵהֵט הַחֶרֶב הַמְתַּהֲפֶכֶת.

כְּתִיב, (בראשית יט) כִּי מְשַׁחִיתִים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְכְתִיב (בראשית יג) לְפָנַי שַׁחַת יְיָ אֶת סְדוֹם וְאֶת עַמּוֹרָה. וְכְתִיב, (בראשית יט) וַיִּי הַמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עַמּוֹרָה. אֲלָא הָכִי תֵּאנָא, לֹא דִיִּין לְרַשְׁעִים וְכוּ', אֲלָא דְמַהֲפְכֵי מִדַּת רַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין.

וְהִיאָךְ מְהַפְכֵי, וְהָא כְּתִיב (מלאכי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שֹׁנֵיתִי. אֲלָא בְּכָל זְמַנָּא דַּעֲתִיק

דַּעֲתִיקִי, רִישָׁא חוֹרָא, (אתגלייא) רַעוּא דְרַעוּיָן, אַתְגְּלִיָּין, רַחֲמִין רַבְרַבִּין
אֲשַׁתְּכַחוּ בְּכֻלָּא. וּבִשְׁעַתָּא דְלֹא אַתְגְּלִיָּיא, כָּל זַיְיָנִין (ס"א דינן) דְזַעִיר אֲפִין
זַמִּינִין, וְכַבְּכֻל רַחֲמִי, עָבִיד דִּינָא, הֵהוּא עֲתִיקָא דְכֻלָּא.

דַּתְנָא, פִּד אַתְגְּלִיָּיא עֲתִיקָא דַּעֲתִיקִין, רַעוּא דְרַעוּיָן, כְּלָהוּ בּוֹצִינֵי דַּאֲתַקְרוּן
בְּשָׂמָא דָא, נְהִירִין. וְרַחֲמִי אֲשַׁתְּכַחוּ בְּכֻלָּא. וּבִשְׁעַתָּא דְלֹא אַתְגְּלִי
טְמִירָא דְטְמִירִין, וְלֹא אַתְנַהֲרִין אֲלִין בּוֹצִינֵי, מִתְעַרִין דִּינִין, וְאַתְעָבִיד
דִּינָא. מָאן גְּרִים לְהָאִי דִּינָא. רַעוּא דְרַעוּיָן דְלֹא אַתְגְּלִי, וּבְגִין כֶּף מְהַפְכִין
חַיִּיבֵיא רַחֲמִי לְדִינָא. וּמָה דְאָמַר הָכָא, מֵאֵת יֵי מִן הַשָּׁמַיִם. בְּזַעִיר אֲפִין
אַתְמַר. וּמִשְׁמַע דְכְּתִיב מִן הַשָּׁמַיִם, אֵשׁ וּמִיָּם. רַחֲמִי וְדִינָא. לְאַפְקָא מָאן
דְּלִית בֵּיה דִּינָא כְּלָל.

תַּאנָּא, הָאִי חוֹטְמָא זַעִיר. וְכַד שְׂאֲרֵי תַנְנָא (דף קל"ח ע"א) לְאַפְקָא, נְפִיק
בְּכַהֲלוֹ, וְאַתְעָבִיד דִּינָא. וּמָאן מַעֲכָב לְהָאִי חוֹטְמָא דְלֹא יִפִּיק
תַּנְנָא, חוֹטְמָא דַּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, דֵּהוּא אֲקָרִי אַרְךְּ אֲפִים מְכֻלָּא.

וְהִינְנוּ רְזָא דַּתְנִינִין, (שמות לד) יֵי יֵי פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ. בְּכַלְהוּ אֲתַר דְשָׂמָא
אֲדַפְרֵי תְרֵי זַמִּינֵי, פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ, כְּגוּן (בראשית כב) אֲבָרְהָם
אֲבָרְהָם. (בראשית מו) יַעֲקֹב יַעֲקֹב. (שמואל א ג) שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל. כְּלָהוּ פְּסִיק טַעֲמָא
בְּגוּוֹיָהּ. חוּץ מִמִּשְׁה מִשְׁה, דְלֹא פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ. מָאִי טַעֲמָא
אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמָּא לֹא שְׁלִים, דֵּהֲשַׁתָּא שְׁלִים בְּעֶשֶׂר
נְסִיוֹנֵי, וּבְגִין כֶּף פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ, דֵּהֲשַׁתָּא לֹא הָוָה אִיהוּ כַּדְקְדַמִּיתָא.
יַעֲקֹב יַעֲקֹב, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמָּא לֹא שְׁלִים, דֵּהֲשַׁתָּא אַתְבָּשֶׁר בְּיוֹסֵף,
וְשָׂרָאֵת עָלֶיהָ שְׁכִינְתָּא. וְעוֹד, דֵּהֲשַׁתָּא אֲשַׁתְּלִים בְּאַרְעָא, אֵילְנָא
קְדִישָׁא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיֵלָא, בְּתַרְיִסֵר תְּחוּמִין, בְּשַׁבְעִין עֲנַפִּין, מָה דְלֹא הָוָה
בְּקַדְמִיתָא. וּבְגִינֵי כֶּף, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קְדַמָּא לֹא שְׁלִים, וּפְסִיק טַעֲמָא
בְּגוּוֹיָהּ. שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, טַעֲמָא פְּסִיק בְּגוּוֹיָהּ. מָאִי טַעֲמָא. בְּתַרְאָה
שְׁלִים, קְדַמָּא לֹא שְׁלִים, דֵּהֲשַׁתָּא הוּא נְבִיאָה, וְקוּדְם לְכֵן לֹא הָוָה
נְבִיאָה. אֲבָל מִשְׁה מִשְׁה, לֹא אֲפְסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ, דְּמִיּוּמָא דַּאֲתִילִיד,
שְׁלִים הָוָה. דְּכְּתִיב, (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא.

אוּף הָכָא יֵי יֵי, פְּסִיק טַעֲמָא בְּגוּוֹיָהּ, קְדַמָּא שְׁלִים, בְּתַרְאָה שְׁלִים
בְּכַלְהוּ. וּמִשְׁה, בְּאַתְרֵי דִינָא אָמַר, לְנַחֲתָא לִין מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא,
רַחֲמִין לְזַעִיר אֲנַפִּין. דֵּהֲכִי תַנִּינִין, כְּמָה חֵילָא דְמִשְׁה, דַּאֲחִית מְכִילָן דְרַחֲמִי
לְתַתָּא. וְכַד אַתְגְּלִי עֲתִיקָא בְּזַעִיר אֲפִין, כְּלָא בְּרַחֲמֵי אַתְחַזֵּן. וְחוֹטְמָא
אֲשַׁתְּכִיד, וְאַשָׁא וְתַנְנָא לֹא נְפִיק, כְּמָה דַּאֲתָּ אָמַר (ישעיה מז) וְתַהֲלִיתִי אַחַטְסִם
לָךְ.

וְתֵאנָא, בְּתֵרִין נִיקְבִין דְּחוּטְמָא, בְּחַד נִיקְבָא נְפִיק תְּנָנָא, לְהֵיט, וּמִשְׁתַּקְעָא
 בְּנִיקְבָא דְתֵהוּמָא רַבָּא. וּמַחַד נִיקְבָא, נְפִיק אִשָּׁא דְאוּקִיד
 בְּשִׁלְהוּבוּי, וּמִתְלַהֲטָא (בְּאַרְבַּע אֲלָף) בְּאַלְף וְאַרְבַּע מָאָה עֲלָמִין דְּבִסְטֵר
 שְׂמָאֵלָא. וּמֵאֵן דְּגָרִים לְקִרְבָּא בְּהַאי, אִקְרִי אִשׁ יִי. אִשָּׁא דְאַכְלָא וְאוּקִיד
 כָּל שָׂר אִשִּׁין. וְהַאי אִשָּׁא לָא אֲתַבְּסָם, אֵלָא בְּאִשָּׁא דְמִדְבָּחָא. וְהַאי תְּנָנָא
 דְּנְפִיק מִנִּיקְבָא אַחְרָא, לָא אֲתַבְּסָם אֵלָא בְּתְנָנָא דְקִרְבָּנָא. (דְּמִדְבָּחָא).

וּבְרָא תְּלֵיא בְּחוּטְמָא, בְּגִין כְּף פְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ח) וַיִּרַח יִי אֶת רֵיחַ הַנִּיחַח.
 דְּכֵלָא בְּחוּטְמָא תְּלֵיין, לְאַרְחָא הַאי חוּטְמָא, בְּתְנָנָא, וְאִשָּׁא סוּמְקָא.
 וּבְגִין כְּף אֲתַקְבֵּל בְּרַעְוָא. וְהַאי (הוּא) דְּכְתִיב, (בְּמִדְבָר יב) וַיִּחַר אִף יִי. (דְּבֵרִים יא)
 וְחָרָה אִף יִי. (שְׁמוֹת כב) וְחָרָה אִפִּי. (דְּבֵרִים ו) פֶּן יַחְרָה אִף יִי. כֵּלָא בּוֹזְעִיר אִפִּין
 אַתְמֵר, וְלָא בְּעַתִּיקָא.

תֵּאנָא, כְּתִיב (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנָּה וּשְׁמַע הַאי (ס"א תֵּאנָא בְּצִנְיֹעוּתָא דְסִפְרָא דְרַבָּנָא
 (ס"א עֲקִימָא) עֲקִימָא לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ וְדָא אִיהוּ) אוּדְנָא דְאַתְעָבִיד תַּחֲוֹת שְׁעָרֵי.
 וּשְׁעָרֵי תְּלֵיין עֲלֵיהּ. (אוּדְנָא הוּא לְמִשְׁמַע) וְאוּדְנָא אַתְעָבִיד בְּרִשְׁוּמֵי רִשְׁמִין לְגָאוּ.
 כְּמָה דְעָבִיד (ס"א דְכָאֵרִי) דְרַגָּא בְּעִקְיָא, (לְהַאי וְלְהַאי) מָאִי טַעְמָא בְּעִקְיָא. (ס"א
 בְּגִין דִּיתְעָבִיד קָלָא לְאַעְלָא לְמוֹחָא וּבְחִין בְּמוֹחָא וְלָא בְּכַהֲלִין) (בְּגִין לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ) וְתֵאנָא, מְהַאי עֲקִימָא
 דְכָגוּ אוּדְנִין, תְּלֵיין כָּל אֵינוֹן מְאִירֵי דְגִדְפִין, דְּכְתִיב בְּהוּ, (קֵהֶלֶת י) פִּי עוֹף
 הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָר.

בְּגוּ אוּדְנָא, נְטִיף מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוֹחָא, לְהַאי נִיקְבָא דְאוּדְנִין. וּמְהַהוּא
 נְטִיפָא, עָיִל קָלָא בְּהַהוּא עֲקִימָא, וְאַתְצָרִיף בְּהַהוּא נְטִיפָא, בֵּין טַב
 וּבֵין בִּישׁ. טַב, דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים טט) פִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוָנִים יִי. בִּישׁ, דְּכְתִיב,
 (בְּמִדְבָר יא) וַיִּשְׁמַע יִי וַיִּחַר אִפּוֹ וַתִּבְעֵר בָּם אִשׁ יִי.

וְהַאי אוּדְנָא סְתִים לְבַר. וְעִקְיָא עָיִל לְגוּ, לְהַהוּא נִיקְבָא דְנְטִיפָא מִן
 מוֹחָא, בְּגִין לְמַכְנֵשׁ קָלָא לְגָאוּ, דְלָא יִפּוּק לְבַר, וְיֵהָא נְטִיר וְסְתִים
 מִכָּל סְטְרוּי. בְּגִין כְּף הוּא רְזָא. וְוִי לְהַהוּא דְמַגְלֵי רְזִין, דְּמֵאֵן דְּמַגְלֵי רְזִין
 כְּפָלוּ אַכְחִישׁ תְּקוּנָא דְלַעֲיִלָא. דְאַתְתַּקֵּן לְמַכְנֵשׁ רְזִין, וְלָא יִפְקוּן לְבַר.

תְּנָנָא, בְּשַׁעְתָּא דְצוּוּחִין יִשְׂרָאֵל בְּעֵאקָא, וּשְׁעָרֵי מִתְּגַלִּיין מַעַל אוּדְנִין,
 כְּדִין עָיִל קָלָא בְּאוּדְנִין, בְּהַהוּא נִיקְבָא דְנְטִיף מִמוֹחָא, וְכִנְשׁ (וְכִנְשׁ)
 בְּמוֹחָא. וְנְפִיק בְּנִיקְבֵי דְחוּטְמָא. וְאַתְזַעֵר חוּטְמָא, וְאַתְחַמְּסָם, (ס"א וְאַתְחַמְּסָם)
 וְנְפִיק אִשָּׁא וְתְנָנָא מְאִינוֹן נִיקְבִין, וּמִתְעָרִין (דף קל"ח ע"ב) כָּל גְּבוּרָאן, וְעָבִיד
 נִיקְמִין.

וְעַד לָא נְפִיקִין מְאִינוֹן נִיקְבִין אִשָּׁא וְתְנָנָא, סְלִיק הַהוּא קָלָא לְעֵילָא, וּבְטַשׁ
 בְּרִיחָא דְמוֹחָא (ס"א בְּרִישָׁא בְּמוֹחָא), וְנִגְדִין תְּרִין דְמַעִין מְעִינִין, וְנְפִיק

מִנְחִירוֹי תִנָּנָא וְאַשָּׁא, בְּהֵוּא קָלָא דְנָגִיד לֹוֹן לְבָר.

בְּהֵוּא קָלָא דְעֵייל בְּאוּדְנִין, אֲתַמְשַׁכָּאן וּמִתְעַרְן (ס"א מתערבין) פּוּלִי הָאֵי, בְּגִין כּוּף כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע יי וַיַּחַר אָפוּ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יי. בְּהֵיִא שְׁמִיעָה דְהֵוּא קָלָא, אֲתַעַר מוּחָא (כּלָא). תִּנָּנָא, כְּתִיב הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנָּךְ, כְּלוּמַר אֲרַפִּין (ס"א אוֹדִינִין). שְׁיֵת מָאָה אָלָף רַבּוּא אֵינּוֹן מְאָרִיהוֹן דְּגַדְפִּין, דְּתַלְיִין בְּאַלִּין אוּדְנִין. וְכֹלָא אֲתַקְרוּן אֲזַנֵּי יי. וּמָה דְאֲתַמַּר הִטָּה יי אֲזַנָּךְ, אֲזַנָּךְ בְּזַעִיר אֲפִין אֲתַמַּר.

מִסְטָרָא דְחַד חֲלָלָא דְמוּחָא תַלְיִין אוּדְנִין. וּמִחֲמַשִּׁין תַּרְעִין דְנִפְקִין מֵהֵוּא חֲלָלָא, דָּא הוּא (ס"א אֵית) תַּרְעָא חַד, דְנָגִיד וְנִפְיָק וְאֲתַפְתַּח בְּהֵוּא נוּקְבָא דְאוּדְנָא, דְכְתִיב, (אֵיּוּב לֵד) כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחָן. וְכְתִיב (תְהִלִּים ז) וּבוֹחוֹן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת. וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשָׁטוּתָא דְהֵוּא חֲלָלָא, דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין דְאֲתַפְשָׁטוּתָא בְּגוּפָא, בְּאַתָּר דְלִבָּא שְׁאָרֵי, מִתְפָּשֵׁט הֵוּא חֲלָלָא דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין, וְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, מְשׁוּם דְמֵאַתָּר חַד מִתְפָּשֵׁטִין. (ס"א בְּהֵוּא נוּקְבָא דְאוּדְנָא וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשָׁטוּתָא דְהֵוּא חֲלָלָא דְחֲמַשִּׁין תַּרְעִין אֲתַפְשָׁטִין בְּגוּפָא כְּאַתָּר דְלִבָּא שְׁאָרֵי וְעַל דָּא כְּאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה דְכְתִיב כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחָן וְכְתִיב בּוֹחוֹן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת מְשׁוּם דְמֵאַתָּר חַד מִתְפָּשֵׁטִין).

תִּנָּנָא בְּצִנְיֵעוּתָא דְסַפְרָא, כְּמָה דְאוּדְנָא דָּא אֲבַחִין בֵּין טַב וּבֵין פִּישׁ, כּוּף כּלָא. דְבְזַעִיר אֲפִין אֵית סְטָרָא דְטַב וּבִישׁ. יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא. רַחֲמֵי וְדִינָא. וְהָאֵי אוּדְנָא כְּלִיל בְּמוּחָא וּמְשׁוּם דְאֲתַפְלִיל בְּמוּחָא וּבְחֲלָלָא חַד אֲתַפְלִיל בְּקָלָא דְעֵייל בֵּיהּ. וּבְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ שְׁמִיעָה. וּבְשְׁמִיעָה אֲתַפְלִיל בֵּינָה. שְׁמַע: כְּלוּמַר, הֵבֵן אֲשַׁתְּכַח (ס"א וְאֲסַתְּכַל) דְכֹלָא בְּחַד מִתְקָלָא אֲתַקַּל. וּמְלִין אֲלִין לְמְאָרִיהוֹן דְמְאָרִין אֲתִיְהָבֵן, לְמְשַׁמַּע וּלְאֲסַתְּפָלָא וּלְמַנְדַּע. תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (חִבְקוּק ג) יי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי וְגו', הָאֵי קָרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, דְכַד נְבִיאָה קְדִישָׁא, (ס"א מְהִימָנָא) שְׁמַע, וְאֲסַתְּפַל, וַיִּדַּע, וְקָאִים עַל תְּקוּנִין אֲלִין, כְּתִיב יְרֵאתִי, תִּמְן יָאוּת הוּא לְדַחֲלָא וּלְאֲתַבָּר קָמִיהּ, הָאֵי בְזַעִיר אֲפִין אֲתַמַּר.

כַּד אֲסַתְּפַל וַיִּדַּע מָה כְּתִיב. יי פְּעַלְךָ בְּקָרִב שְׁנִים חִיִּיהוּ. הָאֵי לְעַתִּיק יוּמִין אֲתַמַּר. וּבְכַל אֲתַר דִּישְׁתַּכַּח, יי יי, כִּיִּוִּד ה"א תְּרִי זְמַנֵּי, אוּ בְּאָלָף דְל"ת, וַיִּוִּד ה"א, חַד לְזַעִיר אֲפִין, וְחַד לְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין. וְאַף עַל גַּב דְכֹלְהוּ חַד, וְחַד שְׁמָא אֲקָרוּ.

וְתַנִּין אֵימְתֵי אֲקָרִי שֵׁם מְלָא. בְּזַמְנָא דְכְתִיב יי אֱלֹהִים. דְהָאֵי הוּא שֵׁם מְלָא דְעַתִּיק דְכֹלָא, וְדְזַעִיר אֲנַפִּין. וְכֹלָא הוּא שֵׁם מְלָא אֲקָרִי. וּשְׁאָר לָא אֲקָרִי שֵׁם מְלָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא, (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּטַּע יי אֱלֹהִים, שֵׁם

מלא בנטיעות גנתא. ובכל אתר, יי אלהים, אתקריא שם מלא. יי יי, כלא הוא בכללא. והוא זמנא אתערון רחמין בכלא.

יי פעלה בקרב שנים חייהו, לעתיק יומין אתמר. מאן פעלה. זעיר אפין. בקרב שנים, אינון שנים קדמוניות, דאקרון ימי קדם, ולא אקרון שנות עולם. שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אלין ימי עולם. והכא בקרב שנים, מאן שנים. שנים קדמוניות. חייהו למאן. חייהו לזעיר אפין. דכל נהירו דיליה מאינון שנים קדמוניות אתקיימו, ובגין כן אמר חייהו. ברוגז רחם תזכור, לההוא חסד עלאה דעתיקא דעתיקין, דביה אתער רחמין לכלא, למאן דבעי לרחמא, ולמאן דיאות לרחמא.

תאנא, אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי שמיא, ולכל אלין דעלנא קיימין. דחדאן מלין אלין, בכלהו עלמין. וחדאן בלפאי מלי, ובגו פרוכתא עלאה דפריסא עלנא, מתטמרין, וסלקין, וגניז להו עתיקא דכלא, גניז וסתים מפלא. וכד שרינא למלא, לא הוו ידעין חבריא, דכל הני מלין קדישין מתערין הכא. זפאה חולקיכון חבריא דהכא. וזפאה חולקי עמכון, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

פתח רבי שמעון ואמר, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. מאן עמא קדישא כישראל, דכתיב בהו (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך, דכתיב (שמות טו) מי כמוך באלם יי. משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין. ובעלמא דאתי יתיר מהכא. (דף קל"ח ט"ו ע"א) דהתם לא מתפרשן מגיה, מההוא צורא דצירין ביה צדיקא, הדא הוא דכתיב ואתם הדבקים ביי, ולא פתיב הדבקים ליי, אלא ביי ממש.

תאנא, פד נחית מן דיקנא יקרא עלאה, דעתיקא קדישא, סתים וטמיר מפלא, משחא דרבות קדישא, לדיקנא דזעיר אפין. אתתקן דיקנא דיליה, בתשעה תקונין. ובשעתא דנהיר דיקנא יקרא דעתיקא דעתיקין, בהאי דיקנא דזעיר אפין, נגדין תליסר מבויעין דמשחא עלאה, בהאי דיקנא. ומשתכחין ביה, עשרין ותרין תקונין. ומגיה נגדין, עשרין ותרין

אתון (ס"א דאורייתא) דשמא קדישא. (נ"א ובעלמא דאתי, משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין ובעלמא דאתי יתיר מהכא דהתם לא מתפרשין מההוא צורא דתני דצורין ביה צדיקא דהא הוא דכתיב ואתם הדבקים ביי ביי ממש עליכו כתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי ובתיב מי כמוך פאלים יי השתא אתקונו דעתא לאוקורי למלא ולאוקיר יקרא דיקנא קדישא למלא, תנא מתתקן דיקנא עלאה דיקנא קדישא כמ' תקונין ודא איחו דיקנא דזעיר אנפין וכד נחית מן דיקנא יקרא עלאה דעתיקא קדישא כהאי דיקנא דזעיר אנפין נגדין י"ג מבויעין דמשחא עלאה כהאי דיקנא ומשתכחין ביה כ"ב תקונין ומגיה נגדין כ"ב אתון דשמא קדישא).

ואם תאמר דיקנא לא אשתכח, ולא אמר שלמה אלא (שיר השירים ה) לחייו. (ולא מארי דיקנא) אלא הכי תאנא בצניעותא דספרא, כל מה דאטמר וגניז,

וְלֹא אֲדַכְּרֶה וְלֹא אֲתַגְּלִיּא. הַהוּא מְלָה הוּי עֲלָאָה וַיִּקְרָא מְפֻלָּא, (משום) וּבְגִין דָּא הוּא סְתִים וְגִנְיִז. וְדִיקְנָא מְשׁוּם דְּהוּא שְׁבַחָא וּשְׁלִימוּתָא, וַיִּקְרֹתָא מְפֻלָּא פְּרָצוּפָא, גְּנֻזְיָה קָרָא, וְלֹא אֲתַגְּלִיּא.

וְתֵאנָא, הַאי דִּיקְנָא דְּאִיהוּ שְׁלִימוּתָא דְּפְרָצוּפָא וּשְׁפִירוּתָא דְּזַעִיר אַפִּין, נְפִיק מְאוּדְנױ, וְנַחֲתִית וְסָלִיק וְחָפִי, בְּתַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא. מָאִי תַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא. כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר (שיר השירים ה) לְחָיו כְּעֵרוּגַת הַבוּשָׁם (ולא עֵרוּגוֹת). בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין, אֲתַתְּקֵן הַאי דִּיקְנָא דְּזַעִיר אַנְפִּין. בְּשַׁעֲרֵי (דְּדִיקְנָא) אוּכְמִי, מִתְּתַקְנָא בְּתַקוּנָא שְׁפִיר. כְּגַבְרַתְּ תַקִּיף שְׁפִיר לְמַחְזִי. דְּכַתִּיב, (שיר השירים ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

תַקוּנָא קְדָמָא. מִתְּתַקֵּן שְׁעָרָא מְלַעֲיִלָא, וְנְפִיק הַהוּא נִיצוּצָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְנְפִיק מְפֻלָּא דְּאוּרָא דְּכִיָּא, וּבְטַשׁ בְּתַחֲתוֹת שְׁעָרָא דְּרִישָׁא, מִתְּחַת קוּצִין דְּעַל אוּדְנִין. וְנַחֲתִית מְקַמִּי פְתַחָא דְּאוּדְנִין נִימִי עַל נִימִי, עַד רִישָׁא דְּפוּמָא.

תַקוּנָא תְּנִינָא. נְפִיק שְׁעָרָא, וְסָלִיק מְרִישָׁא דְּפוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא דְּפְתַחָא דְּפוּמָא. וְנַחֲתִית מִתְּחַת פּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא, נִימִין עַל נִימִין, בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא.

תַקוּנָא תְּלִיתָא. מְאֻמְצָעִיתָא דְּתַחֲתוֹת חוּטְמָא, מִתְּחַת תְּרִין נוּקְבִין, נְפִיק חַד אַרְחָא, וּשְׁעָרִין זַעֲרִין זַעֲרִין תַקִּיפִין, מְלִיין לְהַהוּא אַרְחָא, וּשְׁאָר שְׁעָרִין מְלִיין מְהַאי גִיסָא, וּמְהַאי גִיסָא, סוּחְרַנְיָה דְּהַהוּא אַרְחָא. וְאַרְחָא לֹא אֲתַחְזִי לְתַפָּא כָּלֵל, אֶלָּא הַהוּא אַרְחָא דְּלַעֲיִלָא, דְּנַחֲתִית עַד רִישָׁא דְּשְׁפּוּוֹתֵן, וְתַמָּן שְׁקִיעָא הַהוּא אַרְחָא.

תַקוּנָא רְבִיעָא. נְפִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַתְּקֵן, וְסָלִיק וְחָפִי בְּעֲלֵעוּי דְּתַקְרוּבָא דְּבוּסְמָא.

תַקוּנָא חֲמִשָּׁא. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַחְזִיין תְּרִין תְּפוּחִין, מְפָאן וּמְפָאן, סוּמְקָן כְּהַאי וְרָדָא סוּמְקָא. וּמִתְּלַהֲטֵן בְּמֵאתָן וּשְׁבַעִין עֲלָמִין, דְּמִתְּלַהֲטֵין מִתַּמָּן (כ"א מְנַחוּן).

תַקוּנָא שְׁתִיתָא. נְפִיק שְׁעָרָא כְּחַד חוּטָא בְּסַחְרַנְיָה דְּדִיקְנָא, וְתַלְיִין עַד רִישָׁא דְּמַעוּי, וְלֹא נַחֲתִית עַד טְבוּרָא.

תַקוּנָא שְׁבִיעָא. דְּלֹא תַלְיִין שְׁעָרֵי עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְּנִי מְפֻלָּא סְטְרוּי. וַיִּתְבִּין שְׁעָרֵי בְּתַקוּנָא סְחוּר סְחוּר לִיה.

תַקוּנָא תְּמִינָא. דְּנַחֲתִין שְׁעָרֵי בְּתַחֲתוֹת דִּיקְנָא, דְּמַחְפִּיין קְדָלָא, דְּלֹא אֲתַחְזִיא. כְּלֵהוּ שְׁעָרֵי דְּקִיקִין, נִימִין עַל נִימִין. מְלִיין מְפֻלָּא סְטְרוּי.

תקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. (מתערכין שערי עם אינון) דְּמִתְחַבְּרִין (נ"א אתמשכון) שְׁעָרֵי כְּלָהוּ בְּשִׁקוּלָא
מְעֻלְיָא, (ס"א מל"א) עַד (נ"א עם) אִינוּן שְׁעָרֵי דְתַלְיִין. כְּלָהוּ בְּשִׁקוּלָא
שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבַר תְּקִיף, מְאִרֵי נֶצַח קְרַבִּין.

בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין אֲלִין, נְגִדִין וְנִפְקִין ט' מְבוּעִין דְּמִשַּׁח רַבּוּת דְּלְעִילָא.
וּמַהְהוּא מִשַּׁח רַבּוּת, נְגִדִין לְכָל אִינוּן דְּלִתְתָא. תַּשְׁעָה תְּקוּנִין
אֲלִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִיקָנָא דָא. וּבְשָׁלִימוֹת תְּקוּנָא דְדִיקָנָא דָא, אֲתִקְרִי (כר נש
לתתא) גִּיבַר תְּקִיף. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי דִיקָנָא קְיַימָא בְּקִיּוּמִיהָ, תְּלִיָא בֵּיהּ
גְבוּרָה תְּקִיפָא. עַד כָּאן תְּקוּנָא דְדִיקָנָא עֲלָאָה דְזַעִיר אֲפִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, קוּם בְּרִי (קדישא), סְלִסְל תְּקוּנָא דְדִיקָנָא
(נ"א דמלכא) קְדִישָׁא, בְּתִקּוּנוֹי אֲלִין. (דף קל"ט ע"ב) קָם רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתְחָ
וְאָמַר, (תהלים קיח) מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה. עַד מִבְּטוּחַ
בְּנְדִיבִים. תְּנָא, הֵכָא תַשְׁעָה תְּקוּנִין דְּבְדִיקָנָא דָא. לְהֵנִי תְּקוּנִין אֲצֻטְרִיךְ
דְּדוּד מְלָכָא, בְּגִין לְנֶצְחָא לְשָׂאָר מְלַכִּין, וְלְשָׂאָר עַמִּין.

תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְאָמַר הֵנִי תַשְׁעָה תְּקוּנִין, לְבַתָּר אָמַר כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם
יְיָ כִּי אֲמִילִם. אָמַר, הֵנִי תְּקוּנִין דְאֲמִינָא, לְמֵאֵי אֲצֻטְרִיכְנָא. מְשׁוּם
דְּכָל גּוֹיִם סְבָבוּנִי. וּבְתִקּוּנָא דְדִיקָנָא דָא, תַשְׁעָה תְּקוּנִין, דְאִינוּן שֵׁם יְיָ,
אֲשַׁצִּינוּן מִן עֲלְמָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילִם.

וְתָנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, תַשְׁעָה תְּקוּנִין אָמַר דְדוּד, הֵכָא, שִׁיתָא אִינוּן
בְּשִׁמָא קְדִישָׁא. דְשִׁית שְׁמֵהּ הוּו, וְתִלַּת אָדָם. וְאִי תִימָא תְרִין אִינוּן.
תְּלַתָּא הוּו, דְהָא נְדִיבִים בְּכָלל אָדָם הוּו.

תְּנָא שִׁיתָא שְׁמֵהּ, דְכְתִיב: מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, חַד. עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה,
תְרִין. יְיָ לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. יְיָ לִי בְעוֹזָרִי, אֲרַבֵּע. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְיָ,
חֲמִשָּׁה. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְיָ, שִׁיתָא. אָדָם תְּלַת, דְכְתִיב: יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה
יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, חַד. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְיָ מִבְּטוּחַ בְּאָדָם, תְרִי. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיְיָ
מִבְּטוּחַ בְּנְדִיבִים, תְּלַת.

וְתָא חֲזִי רְזָא דְמִלָּה, דְּבְכָל אֲתָר דְאֲדַכְּר אָדָם הֵכָא, לָא אֲדַכְּר אֲלָא בְּשִׁמָא
קְדִישָׁא. דְהֵכִי אֲתַחֲזִי. מְשׁוּם דְלָא אֲקָרִי (תוה) אָדָם, אֲלָא בְמַה דְאֲתַחֲזִי
לִיה. וּמֵאֵי אֲתַחֲזִי לִיה. שְׁמָא קְדִישָׁא. דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּצַּר יְיָ אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מְלָא, דְהוּא יְיָ אֱלֹהִים. כְּמַה דְאֲתַחֲזִי לִיה וּבְגִין כֶּף הֵכָא
לָא אֲדַכְּר אָדָם אֲלָא בְּשִׁמָא קְדִישָׁא.

וְתָנָא, כְּתִיב מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה, תְרִי זְמַנֵי יְיָ יְיָ,
לְקַבִּיל תְרִי עֲלֵעוֹי, דְשְׁעָרֵי אֲתַאחְדָן בְּהו. וּמִדְחָמָא דְשְׁעָרֵי
אֲתַמְשַׁכָּאן וְתַלְיִין, שְׂאִרֵי וְאָמַר יְיָ לִי לֹא אִירָא. יְיָ לִי בְעוֹזָרִי. בְּשִׁמָא דְלָא

חֶסֶר. בְּשֵׁמָא דְהוּא קְדִישָׁא. וּבְשֵׁמָא דָא, אֲדַפְרֵי אָדָם. וּמַה דְאָמַר מַה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, הָכִי הוּא. דְתֵנָא כָּל אֵינּוֹן פְּתִינֵי קְדִישִׁין דְמִלְפָּא, פִּד אַתְּתִקְנֵן בְּתִקּוּנֵי. אַתְּקִרוּן אָדָם. דִּי יִקְנָא דְכֻלִּיל כְּלָא. וּמַה דְמִשְׁלָפָא בְּהוּ, אַתְּקִרִי שְׂמָא קְדִישָׁא. וְתַעֲרָא וּמַה דְבִיּה, אַתְּקִרִי יְהוּ"ה, וְאַתְּקִרִי אָדָם בְּכֻלָּא דְתַעֲרָא, וּמַה דְבִיּה. (ס"א וּמַה דְאִשְׁתְּלִיף מִתַּעֲרָא אַתְּקִרִי שְׂמָא קְדִישָׁא, תַּעֲרָא וּמַה דְבִיּה אַתְּקִרִי יְהוּ"ה אַתְּקִרִי אָדָם בְּכֻלָּא תַּעֲרָא וּמַה דְבִיּה).

וְאֵלִין תְּשַׁעָה תְּקוּנֵין דְאָמַר דְּוֹד הָכָא, לְאַכְנַעָא שְׁנֵאוּי בְּגִין דְמֵאֵן דְאָחִיד דִּיקְנָא דְמִלְפָּא, וְאוּקִיר לִיה בְּיִקְרוּ עֲלָאָה, כָּל מַה דְבַעֲי מִן מִלְפָּא מִלְפָּא עֲבִיד בְּגִינֵיהּ. מְאִי טַעֲמָא דִּיקְנָא, וְלֹא גּוּפָא. אֲלֵא גּוּפָא אֲזִיל בְּתֵר דִּיקְנָא, וְדִיקְנָא לֹא אֲזִיל בְּתֵר גּוּפָא. (ול"ג מִן וְדִיקְנָא עַד וּגּוּפָא) (דִּיקְנָא אִיהוּ עִיקְרָא דְכָל גּוּפָא וְכָל הַדְּוּרָא דְגּוּפָא בְּתֵר דִּיקְנָא אֲזִיל וְכֻלָּא בְּדִיקְנָא תְּלִיא).

וּבְתֵרֵי גּוּוּי אֲתִי הָאִי חֲשַׁבְנָא, חַד פְּדִקְאֲמֵרֵן. תְּרִין: מִן הַמְצֵר קְרֵאתִי יְהִ, חַד. עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְהִ, תְּרִי. ה' לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. מַה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, אַרְבַּע. ה' לִי בַעֲזָרִי, חֲמִשׁ. וְאֵנִי אֲרָאָה בְּשׁוּנְאֵי, שִׁיתָא. טוֹב לְחִסוּת בְּה', שְׁבַעָה. מִבְּטוּחַ בְּאָדָם, תְּמַנְיָא. טוֹב לְחִסוּת בֵּי מִבְּטוּחַ בְּנַדִּיבִים, תְּשַׁעָה. (ס"א טוֹב לְחִסוּת בְּה', מִמְּטוּחַ בְּאָדָם. וְ טוֹב לְחִסוּת בְּה'. ת. מִמְּטוּחַ בְּנַדִּיבִים).

מִן הַמְצֵר קְרֵאתִי י"ה, מְאִי קָא מִיִּרִי אֲלֵא דְוֹד, כָּל מַה דְאָמַר הָכָא, עַל תְּקוּנָא דְדִיקְנָא דָא קְאָמַר. (רַבִּי יְהוּדָה אָמַר) מִן הַמְצֵר קְרֵאתִי יְהִ, מְאֵתֵר דְשְׂאֲרֵי דִיקְנָא לְאַתְּפִשְׁטָא, דְהוּא אַתֵּר דְחִיק, מְקַמֵּי פִתְחָא דְאוּדְנִין מְעִילָא, תְּחוּת שְׁעָרֵי דְרִישָׁא. וּבְגִין כְּוָּן אָמַר י"ה י"ה תְּרִי זְמַנֵּי. וּבְאֵתֵר (ס"א וּבְתֵר) דְאַתְּפִשְׁטָא דִיקְנָא, וְנַחֲתִית מְאוּדְנֵי, וְשְׂאֲרֵי לְאַתְּפִשְׁטָא, אָמַר י"י לִי לֹא אִירָא, דְהוּא אַתֵּר דְלֹא דְחִיל (ס"א דְחִיק) וְכָל הָאִי אֲצַטְרִיךְ וְכוּ', (אָדָם אַתְּקִרִי וְעַל אַתְּפִשְׁטוּתָא הָאִי אֲצַטְרִיךְ) דְוֹד לְאַכְנַע תְּחוּתֵיהּ מְלָכִין וְעַמִּין, בְּגִין יְקָרָא דְדִיקְנָא דָא.

וְחֵאנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מֵאֵן דְחֲמֵי בְּחַלְמִיָּה דְדִיקְנָא דְכַר נֶשׁ עֲלָאָה אַחִיד בְּיָדֵיהּ, אוּ דְאוּשִׁיט יְדֵיהּ לִיה. יְנַדַּע דְשְׁלִים הוּא עִם עֲלָאֵי, וְאַרְמִיָּה תְּחוּתֵיהּ אֵינּוֹן דְמַצְעֵרִין לִיה. תֵּנָא, מִתְתַּקֵּן דִּיקְנָא עֲלָאָה בְּתַשְׁעָה תְּקוּנֵין, וְהוּא דִיקְנָא דְזַעִיר אֲפִין, בְּתַשְׁעָה תְּקוּנֵין מִתְתַּקֵּן.

תְּקוּנָא (דף ק"ט ע"א) קְדַמָּאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא מְעִילָא, וְנִפְיָק מְקַמֵּי פִתְחָא דְאוּדְנִין, מִתְּחוּת קוּצִי דְתַלְיִין עַל אוּדְנִין, וְנַחֲתִין שְׁעָרֵי, נִימִין עַל נִימִין, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא. תֵּאנָא, כָּל אֵלִין נִימִין דְבְּדִיקְנָא, תְּקִיפִין יִתִּיר מִכָּל נִימִין דְקוּצִין דְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא, וְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא אֲרִיכִין (וּבְכִיז), וְהֵנִי לְאוּ אֲרִיכִין, וְשְׁעָרֵי דְרִישָׁא, מְנַהוּן שְׁעִיעֵי, וּמְנַהוּן קְשִׁישִׁין.

וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְמַשְׁכֵּן שְׁעָרֵי חוּרֵי דְעֵתִיק יוֹמִין, לְשַׁעְרֵי דְזַעִיר אַפִּין, כְּתִיב,
 (משלי א) חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנָה. מָאֵי בַחוּץ. בְּהַאי זַעִיר אַפִּין.
 דְּמִתְחַבְרֵן תְּרֵי מוּחֵי.

תְּרֵי מוּחֵי סִלְקָא דְעֵתָךְ. אֵלָא אִימָא אַרְבַּע מוּחֵי. תֵּלַת מוּחֵי דְהוּוּ בְזַעִיר
 אַפִּין, וְאִשְׁתַּכְּחוּ בְתֵּלַת חֲלָלֵי דְגוּלְגֻלְתָּא דְרִישָׁא. וְחַד מוּחָא שְׁקִיט
 עַל בְּרִייה, דְכֻלִּיל כָּל תֵּלַת מוּחֵי. דְאִתְמַשְׁךְ מַנְיָה מְשִׁיכֵן כְּלִילָן שְׁקִילָן,
 בְּשַׁעְרֵי חוּרֵי. לְהַאי זַעִיר אַפִּין לְתֵּלַת מוּחֵי דְבִיה.

וּמִשְׁתַּכְּחֵן אַרְבַּע מוּחֵי בְהַאי זַעִיר אַפִּין. בְּגִין כְּךָ אִשְׁתַּלִּמוּ אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת
 דְכְּתִיבִין בְּתַפְּלִין, דְאִתְכֻּלִּיל בְּהוּוּ שְׁמָא קְדִישָׁא דְעֵתִיק יוֹמִין,
 עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, וְזַעִיר אַפִּין. דְהַאי הוּא שְׁלִימוּתָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא. דְכְּתִיב,
 (דברים כח) וַרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יִי נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ. שָׁם יִי.
 שָׁם יִי מִמֶּשׁ, דְאֵינֻן אַרְבַּע רַהֲיִטֵי בְתֵי דְתַפְּלִין.

וּבְגִין כְּךָ, חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנָה. דְהִכָּא מִשְׁתַּפְּחִין. דְהַא עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין,
 סְתִימָא דְסְתִימִין, לֹא אִשְׁתַּכַּח, וְלֹא זְמִין חֲכָמְתָא דִּילֵיה, מְשׁוּם
 דְאִית חֲכָמְתָא סְתִימָא דְכֻלָּא וְלֹא אִתְפָּרַשׁ. וּבְגִין דְאִתְחַבְּרוּ אַרְבַּעַה מוּחֵין
 בְּהַאי זַעִיר אַפִּין. אִתְמַשְׁכֵּן אַרְבַּע מְבוּעֵין מַנְיָה לְאַרְבַּע עֵיבָר, וּמִתְפָּרְשָׁן
 מִחַד מְבוּעָא, דְנִפְיָק מְכֻלְהוּ. וּבְגִין כְּךָ אֵינֻן אַרְבַּע.

וְתַאנָּא, הַאי חֲכָמְתָא דְאִתְכֻּלִּילָא בְאַרְבַּע, אִתְמַשְׁכָּא בְהַנֵּי שְׁעָרֵי, דְאֵינֻן
 תֵּלִין תֵּלִין עַל תֵּלִין. (נ"א הוא) וְכֻלְהוּ קְשִׁין וְתַקִּיפִין, וְאִתְמַשְׁכּוּ
 וּנְגִידוּ כָּל חַד לְסִטְרוּי. וְאַלְף אֲלָפִין וּרְבּוּא רַבָּן תֵּלִין, מַנְיָיהוּ דְלִיתְהוּן
 בַּחוּשְׁבָּנָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) קוּצוּתֵינוּ תִּלְתִּים. תֵּלֵי תֵּלִים.
 וְכֻלְהוּ קְשִׁין וְתַקִּיפִין לְאִתְחַבְּרָא, כְּהַאי חֲלָמִישׁ תַּקִּיף. וְכְהַאי טַנְרָא דְאִיהִי
 תַּקִּיפָא. עַד דְעַבְדִּין נּוֹקְבִין וּמְבוּעֵין מִתְחוֹת שְׁעָרָא, וּנְגִידִין מְבוּעֵין תַּקִּיפִין
 לְכָל עֵיבָר וְעֵיבָר לְכָל סִטְר וְסִטְר. וּבְגִין דְהַנֵּי שְׁעָרֵי אוּכְמֵי וְחֻשׁוֹכֵן, כְּתִיב
 (איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְנֵי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת.

וְתַנָּא, הַנֵּי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא תַּקִּיפִין (בלחודי) מִשְׁאַר שְׁעָרֵי דְרִישָׁא, מְשׁוּם דְהַנֵּי
 בְּלַחוּדֵיהוּ מִתְפָּרְשָׁן וּמִשְׁתַּכְּחֵן, וְאֵינֻן תַּקִּיפִין בְּאוּרְחֵיהוּ. אִמָּאֵי
 תַּקִּיפִין. אֵי תִימָא, מְשׁוּם דְכֻלְהוּ דִּינָא, לָאוּ הָכֵי, דְהַא בְּתַקּוּנֵין אֲלִין
 אִשְׁתַּכְּחוּ רַחֲמֵי (וירמא). וּבְשַׁעֲתָא דְנַחֲתִין תֵּלִיסַר מְבוּעֵי נְהָרֵי דְמִשְׁחָא, אֲלִין
 כְּלָהוּ רַחֲמֵי.

אֵלָא תַאנָּא, כָּל הַנֵּי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא, כְּלָהוּ תַּקִּיפִין. מָאֵי טַעְמָא. כָּל אֵינֻן
 דְרַחֲמֵי, בְּעֵינֵין לְמַהוּי תַּקִּיפִין. לְאַכְפִּיָּא לְדִינָא. וְכָל אֵינֻן דְאֵינְהוּ
 דִּינָא, הַא תַּקִּיפִין אֵינֻן. וּבִין כְּךָ וּבִין כְּךָ בְּעֵינֵין לְמַהוּי תַּקִּיפִין, מִתְרִין

סטרין. פד בעי עלמא רחמין, רחמי תקיפין ונצחין על דינא. וכד בעי דינא, דינא תקיף, ונצח על רחמי. ובגין כך בעיין למהוי תקיפין מתרין סטרין, דכד בעו רחמי, שערי דאינון ברחמי, קיימין ומתחזיא (ס"א מתאחדא) דיקנא באינון שערי, וכלא הוו רחמי. וכד בעיא דינא, אתחזיא דיקנא באינון שערי, וכלא אתקיים בדיקנא.

וכד אתגלייא דיקנא קדישא חוורא, כל הני וכל הני מתנהרין ומסתחין, כמאן דאסתחי בנהרא עמיקא ממה דהוה ביה. ואתקיימו כלהו ברחמי, ולית דינא אשתכח, וכל הני תשעה כד נהרין פחדא, פלהו אסתחין ברחמי.

ובגין כך אמר משה זמנא אחרא, (במדבר יד) יי ארף אפים ורב חסד. ואלו אמת לא קאמר. משום דרזא דמלה, אינון תשעה מכילין דנהרין מעתיק יומין לזעיר אפין. וכד אמר משה זמנא תננינא, תשעה תקונין אמר. ואינהו תקוני דיקנא דמשפחי בזעיר אפין, ונחתין מעתיק יומין ונהרין (דף ק"ט ע"ב) ביה. ובגין כך אמת תלייא בעתיקא, והשתא לא אמר משה ואמת.

תנא, שערי דרישא דזעיר אפין, פלהו קשישי, תלין על תלין. ולא שעיעין. דהא חמינא דתלת מוחי בתלת חללי משתפחין ביה, ונהירין ממוחא סתימאה. ומשום דמוחא דעתיק יומין, שקיט ושכיף פחמר טב על דורדייה, שערוי כלהו שעיעין, ומשיחין במשחא טב. ובגין כך כתיב, (דניאל ז) ראשה בעמר נקא.

והאי דזעיר אפין, קשישין ולא קשישין. דהא כלהו תליין ולא מתקמטי, ובגין כך חכמתא נגיד ונפיק. אבל לא חכמתא דחכמתא, דאיהי שכיכא ושקיטא. דהא תננינא דלית דינע מוחיה דעתיק יומין, בר איהו. והאי דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרפה והוא ידע את מקומה, בזעיר אפין אתמר. אמר רבי שמעון, בריה ברי לקודשא בריה הוא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תקונא תננינא. נפיק שערא, וסליק מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפתחא דפומא, ונחית מתחות פומא, עד רישא אחרא, נימין על נימין, בתקונא שפיר.

קום רבי אבא. קם רבי אבא, פתח ואמר, פד תקונא דדיקנא דא מתתקן בתקונא דמלפא, (ס"א בתיקוני מלכו) (ס"א כד תקונא דא מתתקן בדיקנא דמלפא אתתו) כגבר תקיף שפיר למחזי, רב ושליט, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמז) גדול אדונינו ורב כח. וכד אתבסם בתקונא דיקנא יקרא קדישא, וישגח ביה, אקרי

בְּנִהְיֵרוּ דִּילֵיהּ, אֵל רַחוּם וְגו'. וְהָי תְּקוּנָא תְּנִינָא אֲתַתְּקֵן, כַּד נְהִיר בְּנִהְיֵרוּ דְעַתִּיק יוֹמִין, אֲקָרִי רַב חֶסֶד. וְכַד מְסַתְּפְלִי דָא בְּדָא, אֲתַקְרִי בְּתַקוּנָא אַחְרָא וְאַמְת. דְּהָא נְהִירוּ אֲנַפְיָה. (ס"א דא נְהִירוּ דְאַנְפִּין).

וְתַנָּא, נוּשָׂא עֲוֹן אֲתַקְרִי דָא תְּקוּנָא תְּנִינָא, כְּגוּוּנָא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא. אָבֵל מְשׁוּם הֵהוּא אֹרְחָא דְנַפְיָק, בְּתַקוּנָא תְּלִיתָא תַּחוּת תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעְרִין תְּקִיפִין זְעִירִין מְלִיין לְהֵהוּא אֹרְחָא, לָא אֲתַקְרוּן הָכָא נוּשָׂא עֲוֹן וְעוּבֵר עַל פֶּשַׁע, וְאֲתַקְיִמוּ בְּאַתְרַּא אַחְרָא.

וְתַנָּא, תְּלַת מְאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמֵשׁ חֶסְדִּים, כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְעַתִּיק יוֹמִין, וְכַלְהוּ אֲקָרוּן חֶסְדֵי קְדָמָא, דְכְּתִיב, (תהלים פט) אֵיחָא חֶסְדֵיךָ הִרְאֵנוּנוּ, וְכַלְהוּ כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכֻלָּא, וְחֶסֶד דְזַעִיר אֲפִין אֲקָרִי חֶסֶד עוֹלָם.

וּבְסַפְרָא דְצְנִיעוּתָא, קָרִי בִיהּ לְחֶסֶד קְדָמָא דְעַתִּיק יוֹמִין רַב חֶסֶד. וּבְזַעִיר אֲפִין, חֶסֶד סְתָם. וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב הָכָא, (שמות לד) וְרַב חֶסֶד. וּכְתִיב, (שמות לד) נוֹצֵר חֶסֶד לְאֲלָפִים סְתָם. וְאוּקִימָנָא, הָאִי רַב חֶסֶד, מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְנִהְרָא לֵיהּ, וּלְאֲדַלְקָא בּוֹצִינֵי.

דְתַנָּא הָאִי אֹרְחָא דְנַחֲתֵת תַּחוּת תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעְרִין זְעִירִין מְלִיין לְהֵהוּא אֹרְחָא, לָא אֲקָרִי הֵהוּא אֹרְחָא עוּבֵר עַל פֶּשַׁע, דְלִית אַתְרַּא לְאַעְבְּרָא לֵיהּ בְּתַרֵּי גּוּוּנֵי. חַד מְשׁוּם שַׁעְרֵי דְאַשְׁתַּכַּח בְּהֵהוּא אֹרְחָא, הוּא אַתְרַּא קְשִׁיא לְאַעְבְּרָא. וְחַד, מְשׁוּם דְנַחֲתֵת אַעְבְּרָא דְהֵהוּא אֹרְחָא עַד רִישָׁא דְפוּמָא, וְלָא יִתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ה) שְׁפַתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים, סוּמְקִין כְּפֹרְדָּא, נוֹטְפוֹת מוֹר עוּבֵר, סוּמְקָא תְּקִיף, וְהָאִי אֹרְחָא דְהָכָא, בְּתַרֵּי גּוּוּנֵי לָא (ס"א בְּתַרֵּי גּוּוּנֵי אֲנִים וְלָא) אֲתַבְּסָם. מִפָּאן מָאן דְבַעֵי לְאַגְזָמָא, תְּרִי זְמַנֵּי כְּטַשׁ בְּיַדֵּיהּ בְּהָאִי אֹרְחָא.

תְּקוּנָא רַבִּיעָא נַפְיָק שַׁעְרָא, וְאֲתַתְּקֵן, וְסַלִּיק וְחַפֵּי בְּעַלְעוּי, בְּתַקְרוּבָתָא דְבוּסְמָא. הָאִי תְּקוּנָא יָאָה וְשַׁפְרָא, לְאַתְחַזְיָא הוּד וְהָדָר הוּא (ס"א הוּד עֲלָאָה). וְתַנָּא, הוּד עֲלָאָה, נַפְיָק וְאַתְעַטֵּר וְנִגִּיד לְאַתְאֲחָדָא (ס"א לֵיאָה דְעַלְעוּי) בְּעַלְעוּי, וְאֲתַקְרִי הוּד זְקָן. וּמַהֲאִי הוּד וְהָדָר, תְּלִיין אֵלִין לְבוּשֵׁי, דְאַתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וְאִינוּן פּוּרְפִירָא יְקוּרָא דְמַלְפָּא. דְכְּתִיב, (תהלים קד) הוּד וְהָדָר לְבָשֶׁת, תְּקוּנִין דְאַתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וְאֲתַתְּקֵן בְּהָאִי דִיוּקְנָא דְאָדָם, יִתִּיר מִכָּל דִּיוּקְנִין.

וְתַנָּא (דף קמ"א ע"א) הָאִי הוּד, כַּד אֲתַנְהֵר בְּנִהְיֵרוּ דְדִיקְנָא עֲלָאָה, (נ"א דָא) וְאַתְפַּשֵׁט בְּשָׂאָר תְּקוּנִין נְהִירִין. הָאִי הוּא נוּשָׂא עֲוֹן מַהֲאִי גִיסָא, וְעוּבֵר עַל פֶּשַׁע מַהֲאִי גִיסָא. וּבְגִין כְּךָ, (שיר השירים ה) לְחַיִּיו כְּתִיב. וּבְצְנִיעוּתָא

דְּסַפְרָא אַקְרִי, הוּד וְהָדָר וְתַפְאֶרֶת. דְּהָא תַפְאֶרֶת הוּא עוֹבֵר עַל פְּשַׁע, שְׁנֵאמַר (משלי יט) וְתַפְאֶרְתּוֹ עֲבוּר עַל פְּשַׁע. אָבֵל הָאִי תַפְאֶרֶת לָא אוֹקִימָנָא, אֶלָּא בְּתַקוּנָא תְּשִׁיעָאָה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר וְתַפְאֶרֶת בַּחוּרִים כְּחָם. וְתַמָּן אַקְרִי תַפְאֶרֶת. וְכַד אֲתַתְּקַל (ס"א אסתבל), בְּמַתְקֵלָא חַד סְלָקִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יֵאוֹת אַנְתָּ רַבִּי אָבָא, לְאַתְּבְּרָכָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּכָל בְּרַכָּאן נְפָקִין מִנִּיהּ.

תַּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאַתְחִזּוּן תְּרִין תַּפּוּחִין מְפָאן וּמְפָאן, סוּמְקָן כְּהָאִי וְרָדָא סוּמְקָא. וּמַתְלֵהֲטֵן בְּמֵאתָן וּשְׁבַעִין עֲלָמִין, הַנִּי תְּרֵי תַפּוּחִין, כַּד נְהָרִין (ספרין ספרין) מְנַהִירוּ דְּתְרִין תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין עֲלָאִין דְּעַתִּיקָא, אֲתַמְשֵׁף סוּמְקָא, וְאַתִּי חִיוֵרָא. בְּהָאִי כְּתִיב, (במדבר ו) יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלַיָּךְ וַיְחַנֶּךָ. דְּכַד נְהָרִין מִתְבְּרֵף עֲלֵמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאַתְעַבְדוּ סוּמְקָא, כְּתִיב יֵשָׁא יְיָ פָּנָיו אֵלַיָּךְ, כְּלוּמַר יִסְתַּלֵּק. וְלֹא יִשְׁתַּפַּח רוּגְזָא בְּעֵלְמָא. תֵּאנָא, כְּלֵהוּן נְהוּרִין דְּאַתְנַהֲרֵן מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אֲתַקְרוּן חֲסִדֵי קַדְמָאִי. וּבְגִין אֵינוֹן, נְהָרִין כָּל אֵינוֹן חֲסִדֵי עוֹלָם.

תַּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. נְפִיק שְׁעָרָא, כַּחַד חוּטָא דְּשַׁעְרֵי בְּסַחְרֵינִיָּה דְּדִיקָנָא. (ס"א וּמַלְיוֹן עַד רִישָׁא דְּמַעוּי וְלֹא נְחִית עַד מְבוּרָא, תֵּנָא תַקוּנָא דָא הוּא דְאַקְרִי) פְּאַת הַזְקָן וְאִיהוּ חַד מִחֲמַשׁ פְּאִין, דְּתַלְיִין בְּחֶסֶד (וּבְרַחֲמֵי), וְלֹא אֲבַעִי לְחַבְלָא הָאִי חֶסֶד, כְּמָה דְּאַתְמַר. וּבְגִין כַּךְ, (ויקרא יט) לֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאַת זְקֵנְךָ כְּתִיב.

תַּקוּנָא שְׁבִיעָאָה. דְּלֹא תַלְיִין שְׁעָרָא עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְּנִי מִכָּל סְטְרוּי, וַיִּתְבִּין שַׁעְרִין בְּתַקוּנָא סְחוּר סְחוּר לִיהּ. קוּם רַבִּי יְהוּדָה. קָם רַבִּי יְהוּדָה, פְּתַח וְאָמַר, (דניאל ד) בְּגִזְרַת עִירִין פְּתַגְמָא. כְּמָה אֶלְף רַבְבָּן מִתְנַשֵּׁן (ס"א מִתְנַשֵּׁן) וּמִתְקַיִּימָן בְּהָאִי פּוּמָא, וְתַלְיִין מְנִיָּה, וְכֵלְהוּן אַקְרוּן פֶּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. וּמַהֲהוּא רוּחָא דְנְפִיק מִפּוּמָא, מִתְלַבְּשָׁן.

כָּל אֵינוֹן דְּלִבְר, תַלְיִין מְהָאִי פּוּמָא. וּמַהָאִי פּוּמָא (ס"א רוּחָא) כַּד אֲתַפְּשֵׁט הָאִי רוּחָא, מִתְלַבְּשָׁן בֵּיהּ כְּמָה נְבִיאִי מְהִימָנָא, וְכֵלְהוּ פֶה יְיָ אֲתַקְרוּן. וּבְאַתְר דְּרוּחָא נְפִיק, לֹא אֲתַעְרְבָא מְלָה אַחְרָא וְכֵלְהוּ (פִּיּוֹת) מְחַפְּאֵן לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּא רוּחָא דְנְפִיק. וְהָאִי תַקוּנָא שְׁלִיטָא עַל כְּלֵהוּ שִׁיתָא. מִשׁוּם דְּהָכָא מִתְקַיִּימָן כְּלֵהוּ וּמִתְאַחְדָּן. וּבְגִינֵי כַךְ שַׁעְרוּהִי שְׁקִילִין סוּחְרֵינִיָּה דְפּוּמָא. וְאַתְפְּנִי מִכָּל סְטְרוּי, וְהָאִי תַקוּנָא שְׁלִיטָא עַל כְּלֵהוּ מִשׁוּם דְּהָכָא מִתְקַיִּימָן כְּלֵהוּ וּמִתְאַחְדָּן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ אַנְתָּ לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

תַּקוּנָא תְּמִינָאָה דְנַחְתִּין שַׁעְרֵי בְּתַחוּת דִּיקָנָא, מְחַפְּיִין קַדְלָא דְלֹא אֲתַחֲזִי.

דַתְנָא, אִין לְמַעְלָה לֹא עֶרְף וְלֹא עֶפוּי, וּבְזַמְנָא דְאַגָּח (כ"א דְנִצָּח) קָרְבִי
 אֲתַחְזִי. מְשֻׁם לְאַחְזָאָה גְבוּרְתָא. דְהָא תְנִינָן, אֶלְף עֲלָמִין אֲתַאֲחֶדָן מְנִיָה,
 הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) אֶלְף הַמָּגֵן תְּלוּי עֲלֵיו כֹּל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים.
 וְאֶלְף הַמָּגֵן רָזָא הוּא. בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כֹּל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים דְאָתוּ מִסְטֵר
 גְּבוּרָה חַד, מְאִינוּן גְּבוּרָאן.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. דְאֲתַמְשְׁכֵן (כ"א דְמַתְחַבְרו) שְׁעָרֵי בְּשִׁקוּלָא מְלִיא, עִם אִינוּן
 שְׁעָרֵי דְתִלְיִין, כְּלָהוּ בְּשִׁקוּלָא שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבָר תְּקִיף, מְאָרִי נְצַחֵן
 קָרְבִיָּא. מְשֻׁם דְכְלָהוּ שְׁעָרֵי אֲתַמְשְׁכֵן בְּתֵר אִינוּן דְתִלְיִין. וּכְלָלָא דְכְלָהוּ
 בְּאִינוּן דְתִלְיִין. וְכֹלָא אֲתַמְשְׁדָּ, (חֶסֶד כֹּאן) וְעַל דָּא כְתִיב, (מְשֻׁלִי כ) תְּפָאֲרַת
 בְּחוּרִים כְּתִיב. (וְנִרְאָה עַל הַיָּם כְּבַחוֹר מִזֶּבֶח הָרָא הוּא דְכְתִיב) כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בְּחוֹר כְּפָאֲרִזִים,
 כְּגִיבָר עֶבִיד גְּבוּרָאן, וְדָא הוּא תְּפָאֲרַת, חִילָא וּגְבוּרְתָא וְרַחֲמֵי.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל הַגִּי תְּקוּנִין, וְכֹל הַגִּי מְלִין, בְּעִינָא לְגַלְאָה
 לְמְאָרִיהוֹן דְאֲתַקְלוּ בְּמַתְקָלָא, וְלֹא לְאִינוּן דְלֹא עָאלוּ (נ"א דְעָאלוּ וְלֹא
 נִקְוָו) אֶלָּא לְאֵלִין דְעָאלוּ וְנִפְקוּ, דְכֹל מְאֵן דְעֵייל וְלֹא נְפִיק, טַב לִיָּה דְלֹא
 אֲבָרִי.

בְּרִלָא דְכֹל מְלִין, עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין, וְזַעִיר אֲפִין, כְּלָא חַד. כְּלָא הָוָה. כְּלָא
 הָוִי. כְּלָא יְהֵא. לֹא יִשְׁתַּנִּי. וְלֹא מִשְׁתַּנִּי. וְלֹא שְׂנָא. אֲתַתְּקֵן בְּתַקוּנִין
 אֵלִין. אֲשַׁתְּלִים דְיִוְקָנָא דְכִלִּיל כֹּל דְיִוְקָנִין. דְיִוְקָנָא דְכִלִּיל כֹּל שְׁמָהָן.
 דְיִוְקָנָא (דף קמ"א ע"ב) דְאֲתַחְזִי בְּגוּוֹנוֹי כְּהֵאֵי דְיִוְקָנָא (נ"א כְּגוּוֹיָה כֹּל דְיִוְקָנִין) לָאוּ הֵאֵי
 דְיִוְקָנָא הָוִי, אֶלָּא כְּעִין הֵאֵי דְיִוְקָנָא.

כַּד אֲתַחְבְּרֵן עֶטְרִין וְכַתְרִין, כְּדִין הוּא אֲשַׁלְמוּתָא דְכֹלָא. בְּגִין, דְדְיִוְקָנָא
 דְאָדָם, הָוִי דְיִוְקָנָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין דְאֲתַפְלְלוּ בֵּיה. וּבְגִין דְהֵאֵי דְיִוְקָנָא
 כְּלִיל עֵלְאִין וְתַתְּאִין, אֲתַתְּקִין עֲתִיקָא קְדִישָׁא תְּקוּנוֹי, וְתַקוּנָא דְזַעִיר אֲפִין,
 בְּהֵאֵי דְיִוְקָנָא וְתַקוּנָא.

וְאִי תִימָא מַה בֵּין הֵאֵי לְהֵאֵי. כְּלָא הוּא בְּמַתְקָלָא חֲדָא, אֲבָל מְכָאן (נ"א
 מְנָן) אֲתַפְרָשָׁן אֲרַחוּי. (נ"א אֲתַפְשָׁשׁוּן רַחֲמֵי) וּמְכָאן (נ"א וּמְנָן) אֲשַׁתְּכַח דִּינָא.
 וּמִסְטָרָא דִילָן הוּוּ שְׁנִינָן דָּא מִן דָּא. וְרִזִין אֵלִין לֹא אֲתַמְסְרוּ, כַּד לְמַחְצְדִי
 חֲקָלָא קְדִישָׁא. וּכְתִיב (תְּהִלִּים כה) סוּד יִי לִירְאִיו.

כְּתִיב (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּצְרֵ יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּתֵרֵי יוֹדִי"ן. אֲשַׁלִּים
 תְּקוּנָא גּוּ תְּקוּנָא, טְבַרְקָא דְגוּשְׁפִּנְקָא. וְדָא הוּא וַיִּצְרֵ. וְדָא הוּא וַיִּצְרֵ.
 תְּרִין יוֹדִין לְמָה. רָזָא דְעֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְרָזָא דְזַעִיר אֲפִין. וַיִּצְרֵ, מְאִי
 צָר. צָר צוּרָה כְּגוּ צוּרָה. (וְדָא הוּא וַיִּצְרֵ) וּמַהוּ צוּרָה כְּגוּ צוּרָה. תְּרִין
 שְׁמָהָן, דְאֲתַקְרִי שֵׁם מְלֵא, יְיָ אֱלֹהִים. וְדָא הוּא רָזָא דְתְּרִין יוֹדִי"ן

דְּוִיִּצְר, דְּצָר צוֹרָה גּוֹ צוֹרָה. תְּקוּנָא דְשָׁמַא שְׁלִים, יִי אֱלֹהִים.
 וּבְמָה אֲתַפְּלִלוּ. בְּדִיוּקְנָא עֲלָאָה דָא, דְאִקְרִי אָדָם. דְכָלִיל דְכָר וְנוֹקְבָא.
 וְעַל דָא כְּתִיב אֵת הָאָדָם דְכָלִיל דְכָר וְנוֹקְבָא. אֵת: לְאַפְקָא וּלְמִסְגֵי
 זֵינָא דְנַפְיָק מְנִיָה. (מִדְכָר וְנוֹקְבָא).

עֲפָר מִן הָאֲדָמָה: דִּיוּקְנָא בְּגוֹ דִּיוּקְנָא. וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים: טְבַרְקָא
 דְּגוֹשְׁפִּנְקָא גּוֹ בְּגוֹ. וְכָל דָא לְמָה. בְּגִין לְאַשְׁתַּלְפָּא וּלְעֵיילָא בֵּיה
 סְתִים דְסְתִימָא עֲלָאָה, עַד סוּפָא דְכָל סְתִימִין. (הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ
 נְשָׁמַת חַיִּים) נְשָׁמַתָא, דְכָל חַיִי דְעִילָא וְתַתָּא תַלְיִין מְהֵהִיא נְשָׁמַתָא, וּמִתְקַיְיִמִי
 בָּהּ.

וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לְאַתְרָקָא, וּלְעֵיילָא בְּתַקוּנִין פְּגוּנָא דָא, וּלְאַשְׁלַפָּא
 לְהֵהִיא (נ"א מְהֵהִיא) נְשָׁמַתָא. מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוּפָא דְכָל דְרַגְיִן. בְּגִין
 דִּיהֵוִי הֵהִיא נְשָׁמַתָא מְשַׁתְּפַחָא בְּכָלָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָלָא. וּלְמַהוּי פְּלָא
 בִּיחּוּדָא חַד. וּמֵאֵן דְפְּסִיק הָאִי יחּוּדָא מִן עֲלָמָא, פְּמֵאֵן דְפְּסִיק נְשָׁמַתָא
 דָא, וּמְחַזִּי דְאִית נְשָׁמַתָא אַחְרָא, בַּר מְהֵאִי. וּבְגִין כּוּ, יִשְׁתַּצִּי הוּא וְדוּכְרַנְיָה
 מִן עֲלָמָא לְדַרְי דְרִין.

בְּהָאִי דִּיוּקְנָא דְאָדָם, שְׁאֲרֵי וְתַקִּין פְּלָלָא דְכָר וְנוֹקְבָא. פֶּד אֲתַתְּקֵן הָאִי
 דִּיוּקְנָא בְּתַקוּנֵי, שְׁאֲרֵי מְחַדוּי, מִבִּין תְּרִין דְרוּעִין. בְּאַתְר דְתַלְיִין
 שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא, דְאַתְקֵרוּן (נ"א דְאַתְקֵרִי) תְּפֹאֲרַת. וְאַתְפַּשְׁטָא הָאִי תְּפֹאֲרַת, וְתַקִּין
 תְּרִין חַדִּין, וְאַשְׁתַּלְּף לְאַחֲרוּי, וְעַבְד גּוּלְגַלְתָּא דְנוֹקְבָא. פְּלָא סְתִימָא מְפֵל
 סְטֵרוּי. בְּשַׁעְרָא בְּפְרָצוּפָא דְרִישָׁא. וּבְכָלָלָא חָדָא אֲתַעְבִּידוּ בְּהָאִי תְּפֹאֲרַת,
 וְאַקְרִי אָדָם דְכָר וְנוֹקְבָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיָה מִד) כְּתַפְּאֲרַת אָדָם לְשֹׁבֵת
 בֵּית.

בַּר אֲתַבְרֵי פְּרָצוּפָא דְרִישָׁא דְנוֹקְבָא, תַלְיָיא חַד קוּצָא דְשַׁעְרֵי מְאַחֲרוּי
 דְזַעִיר אֲפִין, וְתַלִּי עַד רִישָׁא דְנוֹקְבָא. וְאַתְעֵרוּ שְׁעָרֵי בְּרִישָׁהָ, כְּלֵהוּ
 סוּמְקֵי דְכָלְלָן בְּגוֹ גּוּוּי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) וּדְלַת רֹאשׁוֹ פְּאַרְגָּמָן.
 מֵהוּ אַרְגָּמָן. גּוּוּי דְכָלִילָן בְּגוֹ גּוּוּי.

תְּאֵנָא, אֲתַפַּשְׁטָא הָאִי תְּפֹאֲרַת מְטַבּוּרָא דְלְבָא, וְנָקִיב וְאַתְעֵבֵר בְּגִיסָא אַחְרָא,
 וְתַקִּין פְּרָצוּפָא דְנוֹקְבָא עַד טַבּוּרָא. וּמְטַבּוּרָא שְׁאֲרֵי, וּבְטַבּוּרָא
 שְׁלִים.

תּוּ אֲתַפַּשְׁטָא הָאִי תְּפֹאֲרַת, וְאַתְקֵן מְעוּי דְדְכוּרָא, וְעֵייל (וְאַתְקֵן) בְּהָאִי אֲתַר
 כָּל רַחְמִין, וְכָל סְטֵרָא דְרַחְמֵי. וְתֵאֵנָא, בְּהֵנִי מֵיעֵיין אֲתַאֲחַדֵּן, שִׁית
 מְאָה אֶלְף רַבּוּא מְאִרֵי דְרַחְמֵי. וְאַתְקֵרוּן בְּעֵלֵי מֵיעֵיין. דְכְּתִיב, (יִרְמִיָה לֵא) עַל
 כֵּן הָמוּ מְעִי לּוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֵנוּ נָאִם יְיָ.

תאנא, האי תפארת, כליל ברחמי, וכליל בדינא, ואתפשט רחמי בדכורא,
 ואתעבר ונקיב (ס"א ונהיר) לסטר אחרא, ותקין מייעוי דנוקבא,
 ואתתקנו מעהא בסטרא דדינא.

תאנא, אתתקן דכורא בסטריה, במאתן ותמנא וארבעין תקונין דכלילין
 ביה, ומנהון לגו, ומנהון לבר. מנהון רחמי. ומנהון דינא. פלהו
 (דף קמ"ב ע"א) דדינא, אתאחדו בדינא דאחורוי, דנוקבא אתפשטת תמן.
 ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא.

ותאנא, חמשה ערייתא (נ"א תקונין) אתגליין בה, בסטרא דדינין חמשה.
 ודינין חמשה (נ"א בסטרא דדינא ודינהא) אתפשטן, במאתן וארבעין
 ותמנא ארחין. והכי תאנא, קול באשה ערוה. שער באשה ערוה. שוק
 באשה ערוה. יד באשה ערוה. רגל באשה ערוה. דאף על גב דתרין אלין
 לא שנייה חברנא, ותרין אלין נהיר מערוה אינון.

ותאנא בצניעותא דספרא, אתפשט דכורא ואתתקן בתקוני. אתתקן
 תקונא דכסותא דכא. והאי הויא אמה דכא. ארכיה דההוא
 אמה, מאתן וארבעין ותמנא עלמין. וכלהו תליין בפומא דאמה, דאתקרי
 יו"ד. וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה. והאי אמה
 חסד הוא דאתקרי, ותלי (נ"א והאי חסד הוא תלי) בהאי פום אמה. ולא אקרי
 חסד, עד דאתגלייא יו"ד פום אמה.

ותא חזי, דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד, עד דאתגלייא יו"ד
 דאמה. וכיון דאתגלי אקרי שלים, הדא הוא דכתיב, (בראשית יז) היתה לה
 לפני והיה תמים, תמים ממש. וכתיב (שמואל ב כב) ואהיה תמים לו ואשתמרה
 מעוני. מאי קא מיירי, רישא וסיפא. אלא כל דגלי האי יו"ד, ואסתמר
 דלא עייליה ליו"ד ברשותא אחרא. ליהוי שלים לעלמא דאתי, ולהוי
 צריר בצרורא דחיי. מאי ברשותא אחרא. דכתיב, (מלאכי ב) ובעל בת אל
 נכר. ובגין כך כתיב, ואהיה תמים לו, דכיון דהוא תמים בגלוייא דיו"ד,
 ואשתמרה מעוני.

וכיון דאתפשט אמה דא, אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן (בשמאלא)
 דנוקבא, ואשתקע בנוקבא באתר חד, וארשים בערייתא, כסותה
 דכל גופא דנוקבא. ובההוא אתר אקרי ערוה דכלא. אתר לאצנעא לההוא
 אמה, דאקרי חסד. בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן, בהאי
 חסד דכליל בחמש חסדין. חסד ימינא, גבורא שמאלא. אתבסם דא בדא,
 ואקרי אדם, כליל מתרין סטרין. ובגין כך, בכלהו כתרין אית ימינא
 ושמאלא, דינא ורחמי.

תֵּאנָא, עַד לֹא זְמִין תְּקוּנוֹי דְּמִלְכָּא, עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, בְּנָה עֲלִמִין, וְאַתְקִין
 תְּקוּנִין לְאַתְקִימָא. הֵהוּא נִיְקָבָא לֹא אֲתַבְּסָמָא, וְלֹא אֲתַקְיָמוּ, עַד
 דְּנִחִית חֲסֵד עֲלָאָה וְאַתְקִימוּ, וְאַתְבְּסָמוּ תְּקוּנֵי נִיְקָבָא, בְּהַאי אַמְהָ דְאַקְרִי
 חֲסֵד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית לו) וְאַלֹהֵי הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאַרְץ אֲדוּם,
 אֲתֵר דְּכָל דִּינִין מִשְׁתַּכְּחִין תַּמָּן (ואינון תקוני אתתא, אֲשֶׁר הָיוּ לֹא כְּתִיב אֱלֹא אֲשֶׁר מְלָכוּ) וְלֹא
 אֲתַבְּסָמוּ, עַד דְּאַתְקִין כֻּלָּא, וְנִפְיָק הַאי חֲסֵד, וְאַתִּישְׁב בְּפּוּמָא דְאַמְהָ. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב, וַיָּמַת וַיָּמַת, דְּלֹא אֲתַקְיָמוּ, וְלֹא אֲתַבְּסָמוּ, דִּינָא בְּדִינָא.

וְאִי תִימָא אִי הֲכִי דְדִינָא כְּלָהוּ, וְהָא כְּתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו שְׂאוּל מֶרְחוּבוֹת
 הַנְּהָר, וְהָא לֹא אֲתַחֲזִי דִינָא. דְתַנִּינן, רְחוּבוֹת הַנְּהָר אִיהוּ בִינָה, דְמִינָה
 מִתַּפְּתַחִין חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְנִהוּרִין וּבּוּצִינִין, לְשִׁית סְטְרֵי עֲלִמָּא. תֵּאנָא,
 כְּלָהוּ דִינָא, פֶּר מִחַד דְאַתְקִימִים בְּתַרְאָה, וְהַאי שְׂאוּל מֶרְחוּבוֹת הַנְּהָר, דָּא
 הוּא חַד סְטְרָא, דְאַתְפְּשֵׁט וְנִפְיָק מֶרְחוּבוֹת הַנְּהָר.

וּבְכָהוּ לֹא אֲתַקְיָמוּ, לֹא תִימָא דְאַתְבְּטְלוּ, אֲלֹא דְלֹא אֲתַקְיָמוּ בְּהֵוּא
 מְלָכוּ, (ובסטר ניקבא) עַד דְאַתְעַר וְאַתְפְּשֵׁט הַאי בְּתַרְאָה מְכֻלָּהוּ, דְכְּתִיב
 וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הַדְר. מָאִי הַדְר. חֲסֵד עֲלָאָה. וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוּ, מָאִי פְּעוּ.
 בְּהַאי פְּעֵי בַר נֶשׁ דְזָכִי לְרוּחָא דְקוּדְשָׁא וְשֵׁם אֲשֶׁתּוּ מְהִיטְבָּאֵל, בְּכָאן
 אֲתַבְּסָמוּ דָּא בְּדָא, וְאַתְקִרִי אֲשֶׁתּוּ, מַה דְּלֹא כְּתִיב בְּכֻלָּהוּ.

מְהִיטְבָּאֵל, אֲתַבְּסָמוּתָא דְדָא בְּדָא. פֶּת מְטַרְד, תְּקוּנִין דְמַסְטֵר גְּבוּרָה. פֶּת
 מִי זְהָב, אֲתַבְּסָמוּ וְאַתְפְּלִילוּ דָּא בְּדָא, מִי זְהָב: רַחֲמֵי וְדִינָא.

פֶּאן אֲתַדְבְּקוּ אֲתַתָּא בְּדְכוּרָא.

בְּסְטְרוֹי, אֲתַפְּרִשֵׁן בְּדְרוּעִין, בְּשׁוּקִין. דְרוּעִין דְדְכוּרָא, חַד יְמִינָא, חַד
 שְׂמָאלָא דְרוּעָא קְדָמָאָה (כ"א קד"שא) (דף קמ"ב ע"ב) תְּלַת קְשָׁרִין אֲתַקְשְׁרוּ
 בֵּיה, וְאַתְפְּלִילוּ בִּי דְרוּעִין. וְאַתְפְּלִילוּ סְלֵקָא דְעֵתְפָּה. אֲלֹא תְּלַת קְשָׁרִין
 בִּימִינָא, וְתְּלַת קְשָׁרִין בְּשְׂמָאלָא. תְּלַת קְשָׁרִין דִּימִינָא, אֲתַפְּלִלֵן בְּתְּלַת
 קְשָׁרִין דְשְׂמָאלָא. וּבְגִין פֶּה, דְרוּעָא לֹא פְתִיב אֲלֹא חַד. אֲבָל יְמִינָא, לֹא
 כְּתִיב בֵּיה זְרוּעַ, אֲלֹא (שמות טו) יְמִינָהּ יִי. (תהלים קיח) יְמִין יִי אֲתַקְרִי, בְּתְּלַת
 קְשָׁרִין דְאַבְהֶתָּא דְאַחְסִינוּ לְחוּלְקֵיהוּן.

וְאִי תִימָא הָא בְּתְּלַת חֲלָלִין מוּחָא דְגוּלְגֻלְתָּא מִשְׁתַּכְּחִין. תֵּאנָא, כְּלָהוּ
 תְּלַת מִתְפַּשְׁטִין, וּמִתְקַשְׁרֵן בְּכָל גּוּפָא, וְכָל גּוּפָא אֲתַקְשֵׁר בְּהִנֵּי תְּלַת,
 וּמִתְקַשְׁרִין בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וּבְגִין פֶּה תְּאִיב דְדוּד וְאָמַר, (תהלים ק) שֵׁב לִימִינִי.
 מְשׁוּם דְהוּא אֲתַחְבֵּר עֲמָהוּן דְאַבְהֶתָּא, וַיְתִיב תַּמָּן לְכוּרְסָא שְׁלִימָתָא.
 וּבְגִין פֶּה פְתִיב (תהלים קיח) אֲכָן מְאָסוּ הַבּוֹנִים וְגו', מְשׁוּם דְיְתִיב לִימִינָא.
 הֵינּוּ דְכְּתִיב, (דניאל יב) וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְקִץ הַיָּמִין, כְּלוּמַר, כְּמָאן

דזכי לחביבותא דמלפא. זפאה חולקיה, דמאן דפריש מלפא ימיניה.
וקביל ליה תחות ימיניה. והאי ימינא כד יתיב, קשרין אתפשטא.

ודרועא לא אושיט ידיה (כ"א וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב) בתלת קשרין
דאמרן. וכד מתערין חייביא, ומתפשטין בעלמא, מתערין תלת
אחרנין, דאינון דינא קשיא, ואושיט דרועא וכד אושיט דרועא, יד ימינא
הוא, אבל אתקרי זרוע יי, (דברים ט) זרועה הנטויה (נ"א תלת קשרין אתקשרו
ביה ואתפלילו תלת קשרין דימינא ותלת קשרין דשמאלא בג' קשרין דאכתתא דאחסינו לחולקיהו. ואי תימא הא בג'
חללי מוחא דגולגלתא משתכחין. תאנא כולחו ג' מתפשטין ומתקשרין בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלתא ומתקשרין
בדרועא ימינא. והאי ימינא כד יתיב קשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט ותיב בתלת קשרין דאמרן. וכד חייביא
מתערין. מתערין תלת אחרנין דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא ואתקרי זרוע יי וזרועה הנטויה) בזמנא דתלת
אלין אתפלילין בתלת אחרנין, אקרי כלא ימינא, ועביד דינא ברחמי,
הדא הוא דכתיב, ימינה יי נאדרי בכח ימינה יי תרעין אויב, בגין דמתערין
רחמי בהו.

ותאנא, בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא, דאקרון
ימינא. ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא, מזרוע דאקרי זרוע יי.
מהאי ומהאי תלייא זרועא, והאי והאי אקרי תפארת, דכתיב, (ישעיה סג)
מוליך לימין משה, הא ימינא. זרוע, הא שמאלא. דכתיב, (ישעיה סג) זרוע
תפארתו, דא בדא.

ותאנא, בידיא שמאלא, מתאחדן ארבע מאה וחמשים רבוא מארי תריסין,
מתאחדן בכל אצבעא ואצבעא. ובכל אצבעא ואצבעא עשר
אלפין מארי תריסין משתכחין. פוק וחשוב, כמה אינון דבידיא. וההוא
ימינא אקרי סיועא קדישא, דאתי מדרועא דימינא, מתלת קשרין. (ואף על
גב דאקרי יד חוי סיועא) דכתיב (וכתיב) (שמאל ב ג) והנה ידי עמך. ומתאחדן מהאי,
אלף וארבע רבוא, ותמניא, וחמש מאה אלפין מאריהון דסיועין בכל
עלמא. ואקרון יד יי עלאה. יד יי תתאה. ואף על גב דבכל אתר יד יי
שמאלא. זכו ימין יי, אתפלל ידא בזרועא, והוי סיועא, ואקרי ימין. ואי
לאו, יד יי תתאה. תאנא, פד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, הכא
כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו.

ותאנא בצניעותא דספרא, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא,
ונייחין בסופא. וכל דינין דמשתכחין מנוקבא, נייחין ברישא,
ותקיפין בסופא. ואלמלא דאתעבידו כחדא, לא יכלין עלמא למסבל.
עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא, פריש דא מן דא, וחבר לון לאתפסמא
כחדא.

וְכַד פְּרִישׁ לֹזַן, אָפִיל דְּוִרְמִיטָא לְזַעֵר אַפִּין, וּפְרִישׁ לְנוֹקְבָא מְאַחֲרוּי דְּסִטְרוּי, וְאַתְקִין לָהּ כָּל תְּקוּנָהָא, וְאַצְנָעָא לְיוּמָא דִּילִיָּהּ, לְמִיתְהָא לְדְכוּרָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. מַהוּ וַיִּישָׁן. הָאִי הוּא דְכְתִיב, (תהלים מד) עֹנְוָה לָמָּה תִישָׁן יְיָ. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו, מָאִי אַחַת. דָּא הוּא נּוֹקְבָא. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי, וְסִלְקָא, וְאַתְתַּקְנָא. וּבְאַתְרָהָא שְׁקִיעַ רַחֲמֵי וְחֶסֶד, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתָּנָהּ. וְכְתִיב (יחזקאל לו) וְהִסִּירוּתִי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בְּשָׁר.

וּבְשַׁעְתָּא דְבָעָא לְמִיעַל שְׁבַתָּא הָוָה בְּרֵי רוּחִין וְשִׁדִּין וְעֲלֵעוּלִין, וְעַד לָא סַיִים לֹזַן, אַתְת מְטְרוּנִיתָא בְּתַקוּנָהָא, וְיִתִּיבַת קַמִּיָּה. בְּשַׁעְתָּא דִּיתִיבַת קַמִּיָּה, אָנַח לֹזַן לְאִינוּן בְּרִיָּאן, וְלָא אֲשַׁתְּלִימוּ. כִּיּוֹן דְּמְטְרוּנִיתָא יִתְבַּת עִם מְלָפָא, (דף קמ"ג ע"א) וְאַתְתַּחְבְּרוּ אַפִּין בְּאַפִּין, מָאן יִיעוּל בִּינִיָּיָהּ, מָאן הוּא דִּיקָרַב בְּהַדְרִיָּהּ. (כְּגוֹן כְּדִ סְתִימָא דְמִלְחָ עוֹנְתוּן שֶׁל תַּלְמוּדֵי חֻכְמִים דְּדוּדְעִין רִוּא דְנָא מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת.) וְכַד אַתְתַּחְבְּרוּ, אַתְתַּבְּסְמוּ דָּא בְּדָא. יוּמָא דְכָלָּא אַתְתַּבְּסַם בִּיָּהּ. וּבְגִין כְּדָּ, אַתְתַּבְּסְמוּ דִּינִין דָּא בְּדָא, וְאַתְתַּקְנוּ עַלְאִין וְתַתְּאִין.

וְתַאנָּא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, בְּעָא עַתִּיקָא קְדִישָׁא לְמַחְזִי, אִי אַתְתַּבְּסְמוּ דִּינִין, וְאַתְדַּבְּקוּ תְרִין אֲלִין דָּא בְּדָא, וְנַפְק מִסְטְרָא דְנוֹקְבָא דִּינָא תְקִיפָא, (דָּלָא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל) דְכְתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי וְגו'. וְלָא הָוָה יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל, מִשׁוּם דְּלָא אַתְתַּבְּסַת, וְחֻיָּא תְקִיפָא אֲטִיל בְּה זִוְהָמָא דְדִינָא קְשִׂיא, וּבְגִין כְּדָּ לָא הָוָה יְכִיל לְאַתְתַּבְּסָא. וְכַד נְפִיק דָּא קִיָּן מִסְטְרֵי דְנוֹקְבָא, נַפְק תְקִיפָא קְשִׂיא, תְקִיפָא בְּדִינוּי, קְשִׂיא בְּדִינוּי. כִּיּוֹן דְּנַפְק אַתְתַּחְלָשַׁת וְאַתְתַּבְּסַת. בְּתַר דָּא, אַפִּיקַת אַחְרָא בְּסִימָא יְתִיר, וְסִלִּיק קְדַמָּאָה דְהָוָה תְקִיפָא קְשִׂיא, וְכָל דִּינִין לָא אַתְתַּעְרְבוּ (ס"א אַתְתַּעְרְבוּ) קַמִּיָּה (ס"א וְכָל דִּינִין לָא) אַתְתַּעְרְבוּ עַמִּיָּה.

תַּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וַיְהִי בְהִיוֹתֶם בְּשָׂדֵה. בְּשָׂדֵה: דְּאַשְׁתְּמוּדַע לְעִילָא. בְּשָׂדֵה דְאַקְרִי שְׂדֵה דְתַפּוּחִים. וְנִצַּח הָאִי דִינָא לְאַחוּהָ, מִשׁוּם דְּהָוָה קְשִׂיא מְנִיָּה, וְאַכְפִּיָּיָהּ וְאַטְמִרִיָּהּ תַּחוּתִיָּהּ. עַד דְּאַתְעַר בְּהָאִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאַעֲבִרִיָּהּ מִקַּמִּיָּה. וְשַׁקְעִיָּה בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. וְכָלִיל לְאַחוּי בְּשַׁקּוּעָא דִּימָא רַבָּא, דְמַבְּסַם דְמַעִין עַלְאִין. וּמְנַהוּן נַחְתִּין נְשַׁמְתִּין לְעֲלָמָא, אֵינְשׁ לְפּוּם אֹרְחֻי.

וְאַף עַל גַּב דְּטְמִירִין אִינוּן. מִתְפַּשְׁטִין דָּא בְּדָא, וְאַתְעַבִּידוּ גּוּפָא חַד וּמַהֲאִי גּוּפָא, נַחְתִּין נְשַׁמְתִּהוּן דְרִשְׁיעִיָּא חֲזִיבִיא, תְקִיפֵי רוּחָא. מִפְּרוּוִיָּהוּן כַּחְדָּא סִלְקָא דְעַתְדָּ. אֲלָא דָּא לְסִטְרוּי, וְדָא לְסִטְרוּי. זְכָאִין

אינון צדיקייא, דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם, דכליל כלא, אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן, בצרורא דאתקלא (ס"א דאתקלא).

זכאין אינון צדיקייא, (ס"א אתון חכרייא) דכל הני מלין קדישין, דאתמרו ברוח קדישא עלאה, רוח דכל קדישין עלאין אתפללן ביה, אתגליין לכו. מלין דעלאין ותפאין צייתין להו, זכאין אתון מאריהון דמאריין, מחצדי חקלא, דמלין אלין תנדעון ותסתפלון בהו, ותנדעון למאריכון אפין באפין, עינא בעינא. ובהני מלין תזכון לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. יי, עתיק יומין הוא האלהים. וכלא הוא חד, בריה שמייה לעלם ולעלמי עלמיא.

אמר רבי שמעון, חמינא עלאין לתתא, ותפאין לעילא. עלאין לתתא, דיוקנא דאדם, דהוא תקוני עלאה, כללא דכלהו. (חסר).

תאנא, פתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא. והאי הוא דכתיב, (שיר השירים ה) שוקיו עמודי שש.

ותאנא בצניעותא דספרא, באדם אתפלילו כתרין עלאין, בכלל ובפרט. ובאדם אתפלילו כתרין תפאין, בפרט וכלל. פמה דאתמר בדיוקנא דכל הני תיקונין (ס"א דיוקנין). בפרט: באצבעין דידן, חמש פנגד חמש. כתרין תפאין, באצבעין דרגלין דאינון פרט וכלל. דהא גופא לא אתחזי בהדייהו. דאינון לבר מגופא. ובגין פך לא הו בגופא. דגופא אעדיו מנייהו.

אי הכי, מאי (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא. אלא רגליו דגופא, מאריהון דדינין (ס"א דמאריין) למעבד נוקמין ואקרון פעלי רגלים. ומנהון תקיפין. ומתאחדן מאריהון דדינין די לתתא, בכתרין תפאין.

תאנא, כל אינון תקוני דלעילא, דבגופא קדישא, (בדבר ונוקמא) כללא דאדם, אתמשין דא מן דא, ומתאחדן דא בדא, ואשקון דא לדא. פמה דאתמשין דמא בקטפין דורידין לדא ולדא, להכא ולהכא, מאתר דא לאתר אחרא, ואינון משקין (ס"א קמטין) דגופא (נ"א לגופא). אשקיין דא לדא, מנהרין דא לדא. עד דאנהירו כלהו עלמין, ומתברכאן בגיניהון.

תאנא, כל אינון כתרין (דף קמ"ג ע"ב) דלא אתפללו בגופא, פלהו רחיקין ומסאבין, ומסאבן כל מאן דיקרב לגביהון, למנדע מנהון מלין.

תאנא, מאי תיאובתא דלהון לגבי תלמידי חכמים. אלא משום דחמן בהו גופא קדישא, ולא תפללא בהו בההוא גופא. וכי תימא, אי הכי, הא מלאכין קדישין וליתהון בכללא דגופא. לא. דחס ושלום אי

לִיהוּוֹן לְבַר מִכְלָלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא, לֹא הוּוּ קְדִישִׁין וְלֹא מִתְקַיְיֵמי. וּכְתִיב
 (דניאל י) וּגְוִייתוּ כְתָרְשִׁישׁ. וּכְתִיב (יחזקאל א) וּגְבוֹתֶם מְלֹאוֹת עֵינַיִם. (דניאל ט)
 וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל. כְּלָהוּ בְכָלְלָא דְאָדָם. בַּר מַהֲנִי דְלִיתְהוּוֹן בְּכָלְלָא דְגּוּפָא,
 דְאֵינוּן מְסַאֲבִין, וּמְסַאֲבִין כָּל מָאן דְיִקְרַב בְּהַדְיָיהוּ.

וְתַאנָּא, כְּלָהוּ מְרוּחָא דְשְׁמַאֲלָא, דְלֹא אֲתַבְּסָם בְּאָדָם מְשִׁתְּפַחִין, וּנְפָקוּ
 מִכְלָלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַדְבְּקוּ בֵיהּ. וּבְגִין כֶּף כְּלָהוּ מְסַאֲבִין
 וְאֲזִלִין וְטָאסִין עֲלֵמָא, וְעֵיילִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, לְאֲתַדְבְּקָא בְּהַהוּא
 דִּינָא קְדָמָא דְאִקְרִי קִינ, דְנִפְיָא בְכָלְלָא דְגּוּפָא דְלִתְתָא. וְשָׂאטִין וְטָאסִין
 כָּל עֲלֵמָא, וּפְרַחֲזִין וְלֹא מִתְדַבְּקָאן בְּכָלְלָא דְגּוּפָא, וּבְגִינֵי כֶּף אֵינוּן לְבַר,
 מִכָּל מְשִׁרְיִין דְלַעִילָא וְתַתָּא. מְסַאֲבִין אֵינוּן. בְּהוּ כְתִיב (ויקרא יג) מְחוּץ
 לְמַחֲנֵה מוֹשְׁבוֹ.

וּבְרוּחָא דְאִקְרִי הֶבֶל, דְאֲתַבְּסָם יִתִיר בְּכָלְלָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא. נְפָקִין אַחֲרֵינִין
 דְמִבְּסָמֵן יִתִיר, וּמִתְדַבְּקִין בְּגּוּפָא, וְלֹא מִתְדַבְּקִין. כְּלָהוּ תַלְיִין
 בְּאוּרָא וּנְפָקִין מֵהָאִי כְלָלָא דְאֵלִין מְסַאֲבִין. וְשִׁמְעִין מַה דְשִׁמְעִין מְעִילָא,
 וּמְנַיְיָהוּ יַדְעֵי לְתַתָּא דְקָאמְרֵי לְהוּ.

וְתַאנָּא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, פִּיּוֹן דְאֲתַבְּסָמוּ לְעִילָא כְּלָלָא דְאָדָם, גּוּפָא
 קְדִישָׁא, דְכַר וְנוֹקְבָא. אֲתַחֲבְרוּ זְמָנָא תְלִיתָא, וּנְפָק אֲתַבְּסָמוּתָא
 דְכָלָא. וְאֲתַבְּסָמוּ עֲלָמִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וּמִכָּאן אֲשִׁתְּכָלְלָא עֲלֵמָא דְלַעִילָא
 וְתַתָּא, מְסַטְרָא דְגּוּפָא קְדִישָׁא. וּמִתְחַבְּרִין עֲלָמִין, וּמִתְאַחֲדִין דָּא בְדָא,
 וְאֲתַעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. (ובגין דכלהו חד גופא, שכינתא לעילא, שכינתא לתתא, קדשא כריד הוא לעילא,
 קדשא כריד הוא לתתא) וּמְשַׁלְפָא רוּחָא, וְעֵיילָא בְּחַד גּוּפָא. וּבְכָלְהוּ לֹא אֲתַחֲזִי
 אֶלָּא חַד. (ישעיהו ו) קָדֵשׁ קָדֵשׁ קָדֵשׁ יִי צְבָאוֹת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דְכָלָא
 הוּא חַד גּוּפָא.

תַּאנָּא, פִּיּוֹן דְאֲתַבְּסָמוּ דָּא בְדָא, (כְתִיב (שיר השירים א) תוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף)
 אֲתַקְשְׁרוּ דִינָא וְרַחֲמֵי. (אֲתַבְּסָמָא דִינָא בְּרַחֲמֵי) וְאֲתַבְּסָמַת נּוֹקְבָא בְּדְכוּרָא.
 וּבְגִינֵי כֶּף לֹא סְלִקָא דָּא בְלֹא דָּא, כְּהָאִי תָמַר, דְלֹא סְלִקָא דָּא בְלֹא דָּא.
 וְעַל הָאִי תְנִינֵן, מָאן דְאִפְיָא גְרָמִיָּה בְּהָאִי עֲלֵמָא מִכְלָלָא דְאָדָם, לְבַתֵּר
 פַּד נְפִיק מֵהָאִי עֲלֵמָא, לֹא עֵייל בְּכָלְלָא דְאָדָם, דְאִקְרִי גּוּפָא קְדִישָׁא.
 אֶלָּא בְּאֵינוּן דְלֹא אִקְרוּן אָדָם, וּנְפִיק מִכְלָלָא דְגּוּפָא.

תַּנְיָא, תוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף, דְאֲתַבְּסָמוּ דִינָא בְּרַחֲמֵי.
 וְלִית דִּינָא, דְלֹא הוּוּ בֵיהּ רַחֲמֵי. וְעַל הָאִי כְתִיב, (שיר השירים א) נָאוּן
 לְחַיִּיךָ בַּתוֹרִים צוֹאֲרוֹךְ בַּחֲרוּזִים. בַּתוֹרִים: כְּמָה דְכְתִיב, תוֹרֵי זָהָב נַעֲשָׂה
 לָךְ וְגוֹ'. בַּחֲרוּזִים: כְּמָה דְכְתִיב, עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. צוֹאֲרוֹךְ, בְּכָלְלָא

דְּנוּקְבָא, דָּא מְטְרוֹנִיתָא אֲשֶׁתְּכַח בִּי מִקְדָּשָׁא דְלַעֲיִלָּא, וְיִרוּשְׁלָם דְלַתְתָּא (ס"א הוא מקדשא דכלא) וּמִקְדָּשָׁא. וְכָל דָּא מְדַאֲתְבַסְמַת בְּדַכְוֵרָא, וְאֲתַעְבִּיד כְּלָלָא דְאָדָם, וְדָא הוּא כְּלָלָא דְמַהִימְנוּתָא. מְאִי מַהִימְנוּתָא. דְבַגְוִיָּה אֲשֶׁתְּכַח כָּל מַהִימְנוּתָא.

וְתַאנָּא, מְאֵן דְאֶקְרִי אָדָם, וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִנְיָה, וּמִיתָ, אָסִיר לְמִיבַת לִיָּה בְּבֵיתָא, לְמַעַבְד לִיָּה לִינָה עַל אֲרַעָא, מְשׁוּם יִקְרָא דְהַאי גּוּפָא, דְלָא יִתְחַזִּי בֵּיהּ קְלָנָא, דְכְּתִיב, (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, אָדָם דְהוּא יִקָּר מִכָּל יִקְרָא, בַּל יִלִּין. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְאִי יַעֲבֹדוּן הַכִּי, נִמְשָׁל כְּפַהּמוֹת נְדָמוּ. מַה בְּעִירִי לָא הוּוּ בְּכָלְלָא דְאָדָם, וְלָא אֲתַחַזִּי בְּהוּ רִוְחָא קְדִישָׁא, אוֹף הָכָא כְּבַעֲרִי, גּוּפָא בְּלָא רִוְחָא, וְהַאי גּוּפָא, דְהוּא יִקְרָא דְכָלְלָא, לָא יִתְחַזִּי בֵּיהּ קְלָנָא.

וְתַאנָּא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מְאֵן דְעַבִּיד לִינָה לְהַאי גּוּפָא קְדִישָׁא, בְּלָא רִוְחָא, עַבִּיד פְּגִימוּתָא בְּגוּפָא דְעֶלְמִין. דְהָא בְּגִין (דף קמ"ד ע"א) דָּא, לָא עַבִּיד לִינָה בְּאַתְרָא קְדִישָׁא, בְּאַרְעָא דְצִדְקָא יִלִּין בֵּיהּ, (ס"א דכתיבא קדישא דמלכא בארעא דכתיב ישעיה א) צִדְקָא יִלִּין בֵּיהּ) מְשׁוּם דְהַאי גּוּפָא יִקְרָא, אֲתַקְרִי דִּיוּקְנָא דְמַלְכָּא. וְאִי עַבִּיד בֵּיהּ לִינָה, הוּוּ פְּחַד מִן בְּעִירָא. (תהלים מט) נִמְשָׁל כְּפַהּמוֹת (ע"ב נדמו).

תַּאנָּא, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. (ס"א בני האלהים) אֵינּוּן דְאִטְמְרוּ, וְנִפְלוּ בְּנוּקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, (האדם הקדוש). וְכְּתִיב וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם וְגוֹ'. מַהִּהוּא דְאֶקְרִי עוֹלָם. כְּדַתְנִינֵן יְמֵי עוֹלָם. אֲנָשֵׁי הַשָּׁם, מְנַהוּן נִפְקוּ רִוְחִין וְשִׁדִּין לְעֶלְמָא, לְאַתְדַּבְּקָא בְּרִשְׁיַעֲיָא.

הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאַרְצָא, לְאַפְקָא אֲלִין אַחַרְנִין. דְלָא הוּוּ בְּאַרְצָא. הַנְּפִילִים: עַז"א וְעַז"ל הוּוּ בְּאַרְצָא. בְּנֵי הָאֱלֹהִים לָא הוּוּ בְּאַרְצָא. וְרַזָּא הוּא וְכָלְלָא אֲתַמַּר.

כְּתִיב (בראשית ו) וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאַרְצָא, לְאַפְקָא אָדָם דְלַעֲיִלָּא, דְלָא הוּוּ בְּאַרְצָא. וַיִּנְחָם יי הַאי כְּזַעִיר אֲפִין אֲתַמַּר. וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוּ, וַיִּעַצֵּב לָא נְאֻמַּר. אֵלָא וַיִּתְעַצֵּב, אִיהוּ אֲתַעַצֵּב, דְּבִיָּה תְלִיָּא מְלִתָּא. לְאַפּוּקִי מִמָּאן דְלָא אֲתַעַצֵּב. אֵל לְבוּ, בְּלְבוּ לָא כְּתִיב, אֵלָא אֵל לְבוּ. כְּמָאן דְאֲתַעַצֵּב (ומקבל) לְמַאֲרִיָּה, דְאֲחַזִּי הַאי לְלַבָּא דְכָל לְבִין.

וַיֹּאמֶר יי אֲמַחַה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְגוֹ'. לְאַפְקָא אָדָם דְלַעֲיִלָּא. וְאִי תִימָא אָדָם דְלַתְתָּא בְּלַחֲדוּי. לָאו לְאַפְקָא כְּלָל, מְשׁוּם דְלָא קָאִים דָּא בְּלָא דָּא.

בְּהֶדְדוֹ, דְּהָא אֲתַגְלִי לְכוּן מַה דְּלֹא אֲתַגְלִי לְכָל חֵילָא דְלַעֲיָלָא, (דף קמ"ד ע"ב)
 אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא כְּתִיב, (יהושע ו) בְּכֹרוֹ יִסְדְּנָהּ וּבְצַעֲרוֹ יִצִּיב דְלִתְיָהּ.
 וְכָל שְׁפָן דְּבָרְעוּ סָגִי וְתַקִּיף, אֲתַדְבָּקוּ נַפְשָׁתְהוֹן בְּשַׁעְתָּא דָּא דְאֲתַנְסִיבוּ.
 זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן, דְּהָא בְּשָׁלִימוּתָא אֲסַתְּלָקוּ. (דלא הוה בן לאינון דהוה קמניחו, אמאי מיתו).
 תַּאנְא, בְּעוּד דְּאֲתַגְלִיין מַלִּין, אֲתַרְגִּישׁוּ עַלְאִין וְתַתְּאִין, (דאינון רתיכו) וְקָלָא
 אֲתַעַר בְּמֵאתָן וְחַמְשִׁין עַלְמִין דְּהָא מַלִּין עֲתִיקִין לְתַתָּא אֲתַגְלִיין,
 וְעַד (נ"א ועיד) דְּאֵלִין מְתַבְּסָמִן נִשְׁמַתִּיהוּ בְּאִינוֹן מַלִּין, נַפְקָא נִשְׁמַתִּיהוּ
 בְּנִשְׁקָה, וְאֲתַקְשָׁר בְּהוּא פְּרָסָא, וְנִטְלִין לְהוּ מְלֹאכִי עַלְאִי, וְסַלְקִין לוֹן
 לַעֲיָלָא. וְאִמְאִי אֵלִין. מִשּׁוּם דְּעָאלוּ וְלֹא נַפְקוּ זְמָנָא אַחְרָא מִן קַדְמַת דְּנָא,
 וְכִלְהוּ אַחְרֵינִי עָאלוּ וְנַפְקוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּהֵנִי תַלְתָּא, וְזַפְּאָה חוּלְקִנָּא
 לַעֲלָמָא דְאֲתִי בְּגִין דָּא. נַפְק קָלָא תַנְיִינוּת וְאָמַר, (דברים ד) וְאֲתִם
 הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. קָמוּ וְאִזְלוּ. בְּכָל אֶתֶר דְּהוּ
 מִסְתַּכְלִי סְלִיק רִיחִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁמַע מִינָהּ, דְּעַלְמָא מְתַבְּרָךְ בְּגִינָן.
 וְהוּוּ נְהָרִין אֲנַפּוּי דְכִלְהוּ, וְלֹא הוּוּ יְכֻלִין בְּנִי עַלְמָא לֹאֲסַתְּפִלָּא כְּהוּ.
 תַּאנְא, עֲשָׂרָה עָאלוּ, וְשִׁבְעַת נַפְקוּ, וְהוּוּ חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְרַבִּי אָבָא עָצִיב.
 יוֹמָא חַד הָוָה יְתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אָבָא עֲמִיה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 מְלָה, וְחִמוּ לְאֵלִין תַּלְתָּא דְּהוּוּ מֵיִיתִין לְהוֹן מְלֹאכִין עַלְאִין, וּמְחַזְיִין לְהוּ
 גְּנִיזִין וְאֲדָרִין דְּלַעֲיָלָא, בְּגִין יְקָרָא דְלַהוֹן. וְהוּוּ עֵיילִי לוֹן בְּטוּרֵי
 דְּאַפְרָסְמוֹנָא דְכָּיָא. נַח דְּעַתִּיה דְּרַבִּי אָבָא.

תַּאנְא, מַהֲהוּא יוֹמָא לֹא אַעֲדוּ חַבְרֵיָא מִפִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְכַד הָוָה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן מְגַלָּה רְזִין, לֹא מִשְׁתַּפְּחִין תַּמָּן אֲלֹא אִינוֹן. וְהוּוּ קְאָרִי
 לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁבַעָה אָנָן עֵינֵי יֵי. דְּכַתִּיב, (זכריה ד) שְׁבַעָה אֱלֹהֵי עֵינֵי יֵי
 וְעַלָן אֲתַמַּר. אָמַר רַבִּי אָבָא, אָנָן שִׁיתָא בּוֹצִינֵי, דְּנַהֲרָאן מִשְׁבִּיעָאָה. אֲנַת
 הוּא שְׁבִיעָאָה דְכָלָא. דְּהָא לִית קִיּוּמָא לְשִׁיתָא, פֶּר מִשְׁבִּיעָאָה. דְּכָלָא תְּלִי
 בְּשְׁבִיעָאָה. רַבִּי יְהוּדָה קְאָרִי לִיה שַׁבַּת, דְּכִלְהוּ שִׁיתָא מְנִיה מְתַבְּרָכִין,
 דְּכַתִּיב, (שמות כ) שַׁבַּת לֵינִי, קִדְשׁ לֵינִי, מַה שַׁבַּת לֵינִי קִדְשׁ, אוּף רַבִּי שְׁמַעוֹן
 שַׁבַּת לֵינִי קִדְשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תַּוּוּהָנָא עַל הַהוּא חֲגִיר חֲרָצָן, מְאָרִיה דְּשַׁעֲרֵי, אִמְאִי
 לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּבִי אֲדָרָא דִילָן, בְּזְמָנָא דְּאֲתַגְלִיין מַלִּין אֵלִין קְדִישִׁין.
 אֲדַהְכִי, אֲתָא אֵלִיהוּ, וְתַלַּת קְטַפּוּרֵי נְהִירִין בְּאֲנַפּוּי. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 מְאִי טַעְמָא לֹא שְׁכִיחַ מוֹ בְּקַרְדּוּטָא (ס"א בְּקַרְדּוּטָא) גְּלִיפָא דְּמְאָרִיה, בְּיוֹמָא
 דְּהַלּוּלָא.

אמר ליה, חייך רבי שבע יומין אתברירו קמיה קדשא בריך הוא, כל אינון דיינתון וישתכחן עמיה, עד לא עיילתון בבי אדרא דלכון, ובעינא לאשתפחא, זמין קשיר בכתפוי (ס"א נ"ל שכן צריך לומר, ואנא הנה זמין תמן, ובעינא קמיה לאשתפחא, וברין קשיר בכתפוי) ולא כילנא, דההוא יומא שדרני קדשא בריך הוא, למעבד נסין לרב המנונא סבא וחברוי, דאתמסרו בארמונא (ס"א בקרוניא) דמלפא, וארחישנא להו בנסא, דרמינא להו כותלא דהיכלא דמלפא, ואתקטרו בקטרוי, דמיתו ארבעים וחמשה פרדשפי. ואפיקנא לרב המנונא וחברוי ורמינא (נ"א ואוליכנא) לון לבקעת אונו, ואשתזיבו. וזמינא קמיהו נהמא ומיאי, דלא אכלו תלתא יומין. וכל ההוא יומא לא בדילנא מנייהו.

וכד תבנא, אשפחנא פרסא דנטלו כל אינון סמכין, ותלת מן חבריאי עליה, ושאיילנא לון. ואמרו חולקא דקודשא בריך הוא, מהלולא דרפי שמעון וחברוי. זפאה אנת רפי שמעון, וזפאה חולקא, וחולקא דאינון חבריאי דיתבין קמך. כמה דרגין אתתקנו לכון לעלמא דאתי. כמה בוצינין דנהורין זמינין לנהרא לכו.

ותא חזי, יומא דין בגינך אתעטרו חמשין בתרין לרבי פנחס בן יאיר חמוך. ואנא אזילנא עמיה בכל אינון נהרי דטורי דאפרסמונא דכיא, והוא בריר דוכתיה, ואתתקן. (ס"א ואנא הא חנונא דהא בריר וכו') אמר ליה, קטורין צדיקייא בקרטופא דעטרין, (דף קמ"ח ע"א) בריש גרחי ובזמני ושבתי, תיר מפל שאר יומין.

אמר ליה, ואף כל אינון דלבר, דכתיב, (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. אי אלין אתיין, כל שפן צדיקייא. מדי חדש בחדשו, למה. משום דמתעטרי אבהתא רתיכא קדישא. ומדי שבת בשבתו, דמתעטר שביעאה דכל אינון שיתא יומין, דכתיב, (בראשית ב) ויברך אלהים את יום השביעי וגו'.

ואנת הוא רפי שמעון, שביעאה דשיתא, תהא מתעטר ומתקדש תיר מפלא. ותלת עדונין דמשתכחין בשביעאה, זמינין חבריאי אלין צדיקייא לאתעדנא בגינך לעלמא דאתי. וכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי מכוּפד. מאן הוא קדוש יי. דא רפי שמעון בן יוחאי, דאקרי מכוּפד בעלמא דין, ובעלמא דאתי. עד כאן האדרא קדישא רבא.

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר פה תברכו וגו'. (במדבר ו') רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים ap) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. פמה גדולה היראה לפני הקדוש ברוך הוא, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

רעיא מהימנא

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר פה תברכו וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים ap) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. פמה גדולה היראה לפני הקדוש ברוך הוא, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן. ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

רעיא מהימנא

פקודא (כ"ב) דא לברכא כהנא ית עמא בכל יומא, בזקיפו דאצבעון. ולברכא ברכתא בכל יומא, לאשתפחא ברכאן עילא ותתא. דהא אצבעאן קיימן ברזא עלאה, חמש גו חמש. חמש דימינא, וחמש דשמאלא. חמש דימינא, אינון שבחא יתירא על אינון דשמאלא, בגין, דהא ימינא אית ליה שבחא יתירא על שמאלא. ועל דא בברכתא דקא בריך כהנא ית עמא, אצטריך לזקפא ימינא על שמאלא. ולעיינא בעינא טבא.

וכר פריש ידיו כהנא, שכנינתא שריא על אינון אצבעאן, דהא קדשא בריך הוא אסתבם עמיה דכהנא באינון ברכאן. וישאל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא. מעילא, שכנינתא דשריא על אינון אצבעאן, וכהנא דקא מברך.

תא חזי, מלין דקא עבדי, מתערין מלין לעילא. כגוונא דא בפרישו דאצבעון דכהנא לתתא, אתערת שכנינתא למיתי ולשריא עלן. וכן פמה מלין אינון בעלקמא, דמתערין מלין לעילא. דהא באתערותא דלתתא, אתער חילא אתרא לעילא. והא אוקימנא בכמה דוכתי. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דשופר. וכמה אינון בהאי גוונא עשר אצבעון, מתערי שכנינתא לשריית עלייהו. מתערי עשר דרגין אתרנין לעילא לאנהרא, וכלא בשעתא חדא.

טעם השופר. וכמו הם בגון זה עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן. מתעוררות עשר מעלות אחרות להאיר, והכל בשעה אחת.

מצוה (כ"ב) זו לברך הכהן את העם בכל יום בזקיפות האצבעות, ולברך ברכה בכל יום, להמצא ברכות מעלה ומטה. שהרי האצבעות עומדות בסוד עליון, חמש תוף חמש. חמש של הימין וחמש של שמאל. חמש של הימין הן שבח יותר על אותן של שמאל, משום שימין זו יש לה שבח יותר על שמאל. ועל זה בברכה שמברך הכהן את העם, צריך לזקף ימין על שמאל ולעין בעין טובה.

ובשפורש הכהן את ידיו, השכינה שורה על אותן האצבעות, שהרי הקדוש ברוך הוא הספים עם הכהן באותן ברכות. וישאל מתברכים משני צדדים - מלמעלה ומלמטה. מלמעלה - השכינה ששורה על אותן אצבעות, והכהן שמברך. בא ראה, דברים שעושים, מעוררים דברים למעלה. כמו זה בפרישת אצבעות הכהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עליו. וכן פמה דברים הם בעולם שמעוררים דברים למעלה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר כח אחר למעלה, וזה בארנו בכמה מקומות. והיינו טעם הלולב והיינו

טעם השופר. וכמו הם בגון זה עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן. מתעוררות עשר מעלות אחרות להאיר, והכל בשעה אחת.

ועל דא, אסיר ליה לבר נש לזקפא אצבעאן בזקיפו למגנא, אלא בצלותא, ובברפאן, ובשמא דקודשא בריך הוא. והא אוקימנא, דאינון אתערו דשמא קדישא, ורזא דמהימנותא. זקיפו דאצבעאן, ממנן בההוא זקיפו דלהון, עשרה שליטין, כמה דאוקמוה. וכהנא בעי לברכא בעינא טבא, באסתכמותא דשכינתא, כמה דאתמר.

בההיא שעתא דברכתא דא נפקא מפומיה דכהנא, אינון שתין אתוון, נפקין וטסין ברקיעא, וממנן שתין וברבין, על כל את ואת. וכלהו אודן על כל אלין ברקאן. מאי טעמא שתין אתוון בברכן אליו. בגין דישראל שתין רבוא אינון, ורזא דשתין רבוא קיימין בעלמא, וכל חד וחד איהו חד (רבוא).

שמא קדישא דנפקא מהאי, סלקא לעילא, עד ההוא כרסייא דלעילא. וכלא שכינתא עלאה, ושכינתא דלתתא, אודן בכהנא באינון ברקאן, וכל אינון שתין ממנן. ועל דא כתיב, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. וכדין קדשא בריך הוא מברך לון לישראל. (ע"ב).

תאנא, מי שיצא מן היראה, ונתלבש בענוה, ענוה עדיף, ונכלל בכלהו. הדא הוא דכתיב, (משלי כב) עקב ענוה יראת יי. כל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לענוה. כל מי שיש בו ענוה, זוכה לחסידות. וכל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לכלם. לענוה, דכתיב עקב ענוה יראת יי. לחסידות, דכתיב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

תאנא, כל אדם שיש בו חסידות, נקרא מלאך (דף קמ"ה ע"ב) יי צבאות. הדא הוא דכתיב, (מלאכי ב) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא. מפני מה זכה שכתוב (מלאכי ב) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא. מפני

ועל כן אסור לכן אדם לזקף אצבעות בזקיפות לחנם, אלא בתפלה ובברכות ובשם של הקדוש ברוך הוא. והרי בארנו, שהם המעוררים את השם הקדוש וסוד האמונה. זקיפות האצבעות, ממנים באותה זקיפות שלהן עשרה שליטים, כמו שבארנו. והכהן צריך לברך בעין טובה בהספמת השכינה, כמו שנתבאר.

באותה שעה שברכה זו יוצאת מפי הכהן, אותן ששים אותיות יוצאות וטסות ברקיע, וממנים ששים גדולים על כל אות ואת, וכלם מודים על כל הברכות הללו. מה הטעם ששים אותיות בברכות הללו? משום שישאל הם ששים רבוא, וסוד ששים רבוא עומדים בעולם, וכל אחד ואחד הוא (רבוא) אחד.

השם הקדוש שיוצא מזה עולה למעלה עד אותו הכפסא שלמעלה. והכל, שכינה עליונה ושכינה תחתונה, מודים לפהן באותן הברכות ועל אותם ששים ממנים. ועל זה כתוב, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ואז הקדוש ברוך הוא מברך את ישראל. (ע"ב רע"א מהימנא).

רמננו, מי שיצא מן היראה ונתלבש בענוה - ענוה עדיף, ונכלל בכלם. זהו שכתוב (משלי כב) עקב ענוה יראת ה'. כל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לענוה. כל מי שיש בו ענוה, זוכה לחסידות. וכל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לכלם. לענוה - שכתוב עקב ענוה יראת ה'. לחסידות - שכתוב (תהלים ק) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו. רמננו, כל אדם שיש בו חסידות, נקרא מלאך ה' צבאות. זהו נקרא מלאך ה' צבאות הוא. מפני

מה זכה כהן להקרא מלאך ה' צבאות? אמר רבי יהודה, מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה, אף כהן מלאך ה' צבאות למטה. ומי הוא מלאך ה' צבאות למעלה? (דניאל יב) זה מיכאל"ל השר הגדול, שבא מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה. כביכול כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה' צבאות, משום שבא מצד החסד. מהו חסד? רחמים תוף רחמים. ומשום כך כהן לא נמצא מצד הדין. מה הטעם זכה כהן לחסד? בגלל היראה. זהו שכתוב (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.

מהו עולם ועולם? אמר רבי יצחק, כמו שהתקן בחדר הקדוש, עולם אחד, ועולם שנים. אמר רבי חייא, אם כן, מן העולם ועד העולם צריך לו להיות! אמר לו, שני עולמות הם, וחדרו להיות אחד. אמר רבי אלעזר לרבי יצחק, עד מתי תסתם דבריו? מן העולם ועד העולם כלל של סוד עליון, אדם שלמעלה ואדם שלמטה, והינו עולם ועולם. וכתוב ימי עולם, וכתוב שנות עולם, והרי פרשוהו בחדר הקדוש העליון.

על יראיו - שכל מי שהוא ירא חטא, נקרא אדם. מתי? אמר רבי אלעזר, שיש בו יראה, ענוה, חסידות, כלל של הכל.

אמר רבי יהודה, והרי שנינו, אדם כלל זכר ונקבה. אמר לו, ודאי כך זה בכלל של אדם, שמי שמתחבר זכר ונקבה, נקרא אדם, ואז ירא חטא. ולא עוד, אלא ששורה בו ענוה. ולא עוד, אלא ששורה בו חסד. ומי שלא נמצא זכר ונקבה, אין בו לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ומשום כך נקרא אדם כלל הכל. וכיון

כהן להקרא מלאך יי צבאות. אמר רבי יהודה, מה מלאך יי צבאות, כהן למעלה, אף כהן מלאך יי צבאות למטה.

ומאן הוא מלאך יי צבאות למעלה. זה מיכאל"ל השר הגדול, דאתי מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה, כביכול, כהן גדול דלתתא, אקרי מלאך יי צבאות, משום דאתי מסטרא דחסד. מהו חסד. רחמי גו רחמי. ובגין כך, כהן לא אשתכח מסטרא דדינא. מאי טעמא זכה כהן לחסד, בגין היראה. הדין הוא דכתיב, (תהלים קג) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

עולם ועולם מהו. אמר רבי יצחק כמה דאתתקן באדרא קדישא, עולם חד, ועולם תרי. אמר רבי חייא אי הכי מן העולם ועד העולם מיבעי ליה. אמר ליה, תרי עלמי ניהו. ואתהדרו לחד. אמר רבי אלעזר לרבי יצחק עד מתי תסתום דבריו. מן העולם ועד העולם, כללא דרזא עלאה, אדם דלעילא, ואדם דלתתא, והיינו עולם ועולם. וכתיב ימי עולם, וכתיב שנות עולם, והא אוקמוהו באדרא קדישא עלאה.

על יראיו, דכל מאן דאיהו דחיל חטאה, אקרי אדם. אימתי. אמר רבי אלעזר, דאית ביה יראה ענוה חסידות, כללא דכלא.

אמר רבי יהודה, והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא. אמר ליה ודאי הכי הוא, בכללא דאדם, דמאן דאתחבר דכר ונוקבא, אקרי אדם, וכדין דחיל חטאן. ולא עוד אלא שריא ביה ענוה. ולא עוד אלא שריא ביה חסד. ומאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, לא הוה ביה לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ובגין כך אקרי אדם כללא דכלא, וכיון דאקרי אדם,

שְׂרִיָּא בִּיה חֶסֶד, דְּכִתִּיב, (תהלים פט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם
 חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. וְלֹא יִכִּיל לְאַתְּבַנְאָה, אִי לֹא
 אֲשַׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא.

וְכַתִּיב וְחֶסֶד יִי מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו.
 יִרְאָיו פְּלִלָא דְאָדָם. דְּבַר אַחַר וְחֶסֶד יִי
 מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם, אֲלִין אֵינוֹן בְּהִי דְאָתוּ
 מְסֻטְרָא דְחֶסֶד, וְאַחְסִינוּ אַחְסַנָּא דָּא דְנַחֲתִית
 מַעוֹלָם דְלַעֲיִלָא לְעוֹלָם דְלַתְתָּא. עַל יִרְאָיו,
 בְּהִי דְלַתְתָּא, דְכִתִּיב, (ויקרא טז) וְכֹפֶר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד
 בֵּיתוֹ לְאַתְּפַלְלָא בְּכָלֵלָא דְאָדָם. וְצַדִּיקְתּוֹ לְבָנֵי
 בָּנִים, מְשׁוּם דְזָכָה לְבָנֵי בָּנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 אִי הָכִי, מַהוּ וְצַדִּיקְתּוֹ, וְחֶסֶדוֹ מִיבְעִי לִיה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵיִינוּ רְזָא דְתַנִּינָן בְּזֹאת,
 (בראשית ב) פִּי מֵאִישׁ לִקְחָה זֹאת. וְכַתִּיב

(בראשית ב) לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה, וְזֹאת אֶתְפַּלִּילָת
 בְּאִישׁ, דְּהֵיִינוּ חֶסֶד, וְזֹאת נוֹקְבָא. חֶסֶד דְּכַר.
 וּבְגִין כֶּף דְּכַר דְאָתִי מְסֻטְרָא דְחַוּוּרָא דָּא, אֲקָרִי
 חֶסֶד. וְזֹאת אֶתְקָרִי צַדִּיק, דְאֶתְיָא מְסֻטְרָא
 סוּמְקָא. וּבְגִין כֶּף אֲקָרִי אִשָּׁה. וְהֵיִינוּ דְכִתִּיב
 וְצַדִּיקְתּוֹ, מָאִי וְצַדִּיקְתּוֹ. צַדִּיקְתּוֹ דְחֶסֶד, בַּת זִוְגוּ,
 דְאֶתְבְּסָמָא דָּא בְדָא. וּבְגִין כֶּף תַּנִּינָן, כָּל כַּהֲן
 שְׂאִין לוֹ בַּת זִוּג, אָסוּר בַּעֲבוּדָה, דְכִתִּיב וְכֹפֶר
 בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְשׁוּם דְלִית שְׂכִינְתָּא שְׂרִיא,
 בְּמָאן דְלֹא אַנְסִיב, וְכַהֲנִי בַעֲיִין יִתִּיר
 מְכַל שְׂאָר עֲמָא, לְאַשְׂרִיָּא בְהוּ שְׂכִינְתָּא. וּכְיֹון
 דְשֶׁרֶת בְּהוּ שְׂכִינְתָּא, שְׂרִיא בְהוּ חֶסֶד, וְאַקְרוּן
 חֲסִידִים. וּבַעֲיִין לְבָרְכָא עֲמָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב

(תהלים קמה) וְחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה. וְכַתִּיב, (דברים לג)
 תִּמְיֵךְ וְאוּרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמְשׁוּם דְכַהֲנָא
 אֲקָרִי חֲסִיד, בְּעֵי לְבָרְכָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, דְּבַר
 אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרַכּוּ. מָאִי

שְׂכַהֲן נִקְרָא חֲסִיד, צְרִיף לְכַרְף. וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוּב, דְּבַר אֶל

שְׂנַקְרָא אָדָם, שׁוּרָה בּוֹ חֶסֶד,
 שְׂכַתוּב (שם טז) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד
 יִבְנֶה וְגו'. וְלֹא יִכִּיל לְהַבְנוֹת אִם
 לֹא נִמְצָא זְכָר וְנוֹקְבָה.

וְכַתוּב (תהלים ק) וְחֶסֶד ה' מַעוֹלָם
 וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו. יִרְאָיו - כָּלֵל
 שֶׁל אָדָם. דְּבַר אַחַר וְחֶסֶד ה'
 מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם - אֵלֶּה אוֹתָם
 כַּהֲנִים שְׂבָאוּ מִצַּד הַחֶסֶד, וְיִרְשׁוּ
 יִרְשֵׁה זֶה שְׂרִידָה מַעוֹלָם שְׂלַמְעֵלָה
 לְעוֹלָם שְׂלַמְטָה. עַל יִרְאָיו -
 כַּהֲנִים שְׂלַמְטָה, שְׂכַתוּב (ויקרא טז)
 וְכֹפֶר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ, לְהַתְּפַלֵּל
 בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם. (שם) וְצַדִּיקְתּוֹ לְבָנֵי
 בָּנִים, מְשׁוּם שְׂזָכָה לְבָנֵי בָּנִים.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, מַהוּ
 וְצַדִּיקְתּוֹ? וְחֶסֶדוֹ הִיָּה צְרִיף לוֹ
 לְהִיּוֹת!

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵיִנוּ סוּד
 שְׂשָׁנֵינוּ בְּזֹאת, (בראשית ב) כִּי מֵאִישׁ
 לִקְחָה זֹאת. וְכַתוּב לְזֹאת יִקְרָא
 אִשָּׁה. וְזֹאת נְכַלְלָה בְּאִישׁ, שְׁהֵיִנוּ
 חֶסֶד, וְזֹאת נְקָבָה. חֶסֶד זְכָר.
 וּמְשׁוּם כֶּף זְכָר שְׂבָא מִצַּד הַלְּבָן
 הַזֶּה, נִקְרָא חֶסֶד. וְזֹאת נִקְרָאת
 צַדִּיק, שְׂבָאָה מִצַּד אָדָם, וּמְשׁוּם
 כֶּף נִקְרָאת אִשָּׁה. וְהֵיִנוּ מַה
 שְׂכַתוּב וְצַדִּיקְתּוֹ. מַה זֶה וְצַדִּיקְתּוֹ?
 צַדִּיקְתּוֹ שֶׁל חֶסֶד, בַּת זִוְגוּ,
 לְהַתְּבַשֵּׁם זֶה בְּזֶה. וּמְשׁוּם כֶּף
 לְמַדְנּוּ, כָּל כַּהֲן שְׂאִין לוֹ בַּת זִוּג,
 אָסוּר בַּעֲבוּדָה, שְׂכַתוּב וְכֹפֶר
 בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְשׁוּם שְׂאִין
 שְׂכִינָה שׁוּרָה בְּמִי שְׂלֹא נִשְׂא
 אִשָּׁה, וְכַהֲנִים צְרִיכִים יוֹתֵר מְכַל
 שְׂאָר הָעָם לְהַשְׁרוֹת בְּהֵם שְׂכִינָה.
 וּכְיֹון שְׁשׁוּרָה בְּהֵם שְׂכִינָה, שׁוּרָה
 בְּהֵם חֶסֶד, וְנִקְרָאִים חֲסִידִים,
 וְצְרִיכִים לְכַרְף אֶת הָעָם. זֶהוּ
 שְׂכַתוּב (תהלים קמה) וְחֲסִידֶיךָ
 יִבְרַכּוּכָה. וְכַתוּב (דברים לג) תִּמְיֵךְ
 וְאוּרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמְשׁוּם
 אֶהְרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרַכּוּ.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרְאִים
חֲסִידִים, וְכָתוּב וְחֲסִידֶיךָ
יִבְרָכֶיךָ.

כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר
לָהֶם. כֹּה תִּבְרְכוּ - בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.
כֹּה תִּבְרְכוּ - בִּירוּאָה. כֹּה תִּבְרְכוּ
- בַּעֲנוּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֹּה
תִּבְרְכוּ - לְמַדְנֵי, הַצֹּדֵק הַזֶּה נִקְרָא
כ"ה, שֶׁכָּל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים
מִכ"ה (מִמְנוּ), וְהֵינּוּ מֵה שְׁאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, מֵה זֶה מִכָּה (שְׂכָה) רַבָּה?
כְּלוּמַר, מִכָּה מִכָּה. וְכָתוּב (שְׁמוֹת ז)
וְהִנֵּה לֹא שְׁמַעְתָּ עַד כ"ה, כְּמוֹ
שֶׁהִפְחִיד מִשָּׁה. וְכָתוּב בְּזֹאת תִּדַּע
כִּי אֲנִי ה', וְהִכַּל אֶחָד. וְכָתוּב וְלֹא
שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת, שֶׁהִזְמִינָה
לְהַחְרִיב אֶת אֶרְצוֹ.

מִכָּבֶ"ה הַזֹּאת מִתְעוֹרְרִים
הַדִּינִים, וּמִשֶּׁהַתַּחֲבֵר עֲמָה חֶסֶד,
מִתְבַּשְׂמֵת. וּמִשּׁוּם כִּף נִמְסַר זֶה
לְכַהֵן שֶׁבָּא מִחֶסֶד, כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּרֵּךְ
וְתִתְבַּשֵּׂם כ"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה
תִּבְרְכוּ. כְּלוּמַר, אַף עַל גַּב שֶׁהִכָּה
הַזֹּאת נִמְצְאת בְּדִינִים, תִּבְשָׂמוּ
אוֹתָהּ וְתִבְרְכוּ אוֹתָהּ, שֶׁכָּתוּב כֹּה
תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תִּבְרְכוּ
בְּחֶסֶד זֶה אֶת כ"ה, וְתִבְשָׂמוּ
אוֹתָהּ מוּל יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִמְצְאוּ כֹּה דִינִים.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם. לֹא כָתוּב
אָמְרוּ, אֶלָּא אָמַר, לְהוֹצִיא
מִשְׁרָבוֹ הַפְּרִיזִים שֶׁלֹּא מִפְּרֶסְמִין
דְּכַר, שֶׁהָרִי לֹא הִצְטוּוּ לְפֶרֶס
הַשֵּׁם, מִשְׁמַע שֶׁכָּתוּב אָמַר לָהֶם.
אָמַר סָתָם. דְּכַר אַחַר אָמַר -
כִּיִּן שֶׁכָּתוּב כֹּה תִּבְרְכוּ, לְמַה לֹּא
כָתוּב תִּאמְרוּ? אֶלָּא שֶׁנָּה רַבִּי
יְהוּדָה, אָמַר לָהֶם, זְכוּ - לָהֶם.
לֹא זְכוּ - אָמַר סָתָם.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (דְּנִיאל י) וְרֵאִיתִי
אֲנִי דְנִיאל לְבַדִּי אֶת הַמְּרָאָה
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא
רָאוּ אֶת הַמְּרָאָה וְגו'.

טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאֶקְרוּן חֲסִידִים, וְכָתִיב
וְחֲסִידֶיךָ יִבְרָכֶיךָ.

כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם, כֹּה
תִּבְרְכוּ, בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כֹּה תִּבְרְכוּ,
בִּירוּאָה. כֹּה תִּבְרְכוּ, בַּעֲנוּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
כֹּה תִּבְרְכוּ, תִּאנָּא, הַאי צַד"ק אֲתִקְרִי כ"ה,
דְּכָל דִּינִין מִתְעַרְיִן מִכ"ה (ג"א מִנִּיה), וְהֵינּוּ דְאָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ מִכָּה (פ"א דְכָה) רַבָּה. כְּלוּמַר,
מִכָּה מִן כֹּה. וְכָתִיב (שְׁמוֹת ז) וְהִנֵּה לֹא שְׁמַעְתָּ עַד
כ"ה, כְּמַה דְאֶגְזִים מִשָּׁה. וְכָתִיב (שְׁמוֹת ז) בְּזֹאת
תִּדַּע כִּי אֲנִי יי, וְכָלֵא חַד, וְכָתִיב (שְׁמוֹת ז) וְלֹא
(דף קמ"ו ע"א) שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת, דְּזִמְנָא לְחַרְבָּא
אֶרְעִיָּה.

וּמַהֲאִי כ"ה מִתְעַרְיִן דִּינִין. וּמִדְאֲתַחֲבֵר עֲמָה
חֶסֶד, אֲתִבְסָמַת. וּבְגִין כִּף, אֲתִמְסַר דָּא
לְכַהֵן, דְאֲתִי מִחֶסֶד, בְּגִין דְתִתְבַּרֵּךְ וְתִתְבַּסֵּם
כ"ה, הַדָּא הוּא דְכָתִיב כֹּה תִּבְרְכוּ, כְּלוּמַר,
אַף עַל גַּב דְהָאִי כֹה אֲשֶׁתְּכַחַת בְּדִינִין, תִּבְסָמוּן
לָהּ, וְתִבְרְכוּן לָהּ, דְכָתִיב כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, תִּבְרְכוּ כֹהֲאִי חֶסֶד לְכ"ה, וְתִבְסָמוּן
לָהּ לְקַבְּלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל, בְּגִין דְלֹא יִשְׁתַּפְּחוּן
כֹּה דִינִין.

הַדָּא הוּא דְכָתִיב כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמַר לָהֶם. אָמְרוּ לֹא כָתִיב, אֶלָּא אָמַר,
לְאֶפְקָא מִשְׁרָבוֹ הַפְּרִיזִים, דְלֹא מִפְּרֶסְמִין
מְלָה, דְהָא לֹא אֲתִפְקְדוּ לְפֶרֶסְמָא שְׁמָא,
מִשְׁמַע דְכָתִיב אָמַר לָהֶם. אָמַר סָתָם. דְכַר
אַחַר אָמַר כִּיִּן דְכָתִיב כֹּה תִּבְרְכוּ, אָמַר לָהֶם.
כָתִיב תִּאמְרוּ. אֶלָּא תְנִי רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר לָהֶם.
זְכוּ לָהֶם, לֹא זְכוּ אָמַר סָתָם.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (דְּנִיאל י) וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיאל לְבַדִּי
אֶת הַמְּרָאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא
רָאוּ אֶת הַמְּרָאָה וְגו'.

בא מצד החסד. וכתוב (תהלים קמ"ה) וחסדיך יברוכה. אל תקרי יברוכה, אלא יברכו כ"ה. פה תברכו - בשם המפורש. פה תברכו - בלשון הקדש.

למדנו, אמר רבי יהודה, בשעה שהפנה שלמטה קם ופורש ידיו, כל הפתרים (ספירות) הקדושים שלמעלה מתעוררים ומתקנים להתברך, ומאירים מעמק הבאר שנמשך להם מאותו עמק שיוצא תמיד, ולא פוסקים הברכות הנובעות מבויעים לכל העולמות, ומתברכים ומשקים מפלים.

למדנו, באותו זמן לחש ושתיקה יש בכל העולמות. למלך שרוצה להזדוג במלכה ורוצה להפגס אליה בלחש, וכל השמשים מתעוררים באותו זמן ומתלחשים: הרי המלך בא להזדוג במלכה. מי המלכה? זו כנסת ישראל. מי כנסת ישראל? כנסת ישראל סתם.

למדנו, אמר רבי יצחק, כהן צריך לזקף זמין על שמאל, שכתוב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ידו כתיב, ולא ידיו, משום ששבת הזמין על השמאל. אמר רבי אלעזר, סוד הוא, משום שכתוב (בראשית א) והוא ימשל בך. למדנו, כהן שרוצה לפרש ידיו, צריך שיתוסף קדשה על קדשתו, שצריך לקדש ידיו על יד הקדוש. מי יד של הקדוש? זה לוי, שצריך כהן לטל קדשה של מים מידיו, שכתוב וקדשת את הלויים. הרי הם קדושים. וכתוב בלויים, (במדבר יח) וגם את אחיך מטה לוי וגו'. שבט אביך - כלל. מפאן שכל כהן שפורש ידיו, צריך להתקדש על ידי קדוש, להוסיף קדשה על

חסיד, דכתיב, (דברים לג) לאיש חסידך. והוא אתי מסטרא דחסד. וכתוב (תהלים קמ"ה) וחסדיך יברוכה, אל תקרי יברוכה, אלא יברכו כ"ה. פה תברכו, בשם המפורש. פה תברכו, בלשון הקדש.

תאנא, אמר רבי יהודה, בשעתא דכהנא דלתתא קם ופריס ידוי, כל פתרין קדישין דלעילא מתערין, ומתתקנין לאתברכא, ונהרין מעומקא דבירא, דאתמשך להו מההוא עומקא דנפק תדיר, ולא פסיק ברקאן דנבעין, מבויעין לכלהו עלמין ומתברכן ומתשקיין מפלהו.

ותאנא, בההוא זמנא, לחישותא ושתיקותא הוי בכל עלמין. למלך דבעי לאזדווגא במטרוניתא, ובעי למעאל לה בלחישוי, וכל שמשין מתערין בההוא זמנא ומתלחשין, הא מלכא אתי לאזדווגא במטרוניתא. מאן מטרוניתא. דא כנסת ישראל. מאן כנסת ישראל. כנסת ישראל סתם.

תאנא אמר רבי יצחק, כהן בעי לזקפא ימינא על שמאלא, דכתיב, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ידו כתיב, ולא ידיו. משום דשבתא דימינא על שמאלא. אמר רבי אלעזר, רזא הוא, משום דכתיב, (בראשית ג) והוא ימשול בך.

תאנא, כהן דבעי לפרסא ידוי, בעי דיתוסף קדשה (דף קמ"ו ע"ב) על קדשה דיליה, דבעי לקדשא ידוי, על ידא דקדישא. מאן ידא דקדישא. דא לינאה. דבעי פהנא ליטול קדשה דמייא מידוי, דכתיב וקדשת את הלויים, הא אינון קדישין. וכתוב בהו בלויים,

וגם את אחיך מטה לוי וגו'. שבט אביך כלל. מפאן, דכל כהן

קדשתו. ולכן לא יטל קדשה של מים מכן אדם אחר שאיננו קדוש.

ובספרא דצניעותא למדנו, לוי שהתקדש כהן על ידו, צריך הוא להתקדש בתחלה. ולמה לוי? שיתקדש על ידי כהן אחר. למדנו, כהן אחר לא צריך, שהרי כהן שאינו שלם, לא צריך זה הכהן השלם להפגם על ידי פגום שלא שלם. אבל לוי שהוא שלם וראוי לעלות לדוכן ולעבד באהל מועד, הרי הוא שלם, והרי נקרא קדוש, שכתוב וקדשת את הלויים. אמר רבי תנחום, אף נקרא טהור, שכתוב וטהרת אתם. ומשום כך צריך להוסיף כהן קדשה על קדשתו.

למדנו כהן שפרש ידיו, צריך שהאצבעות לא יתחברו זו בזו, כדי שיתברכו כתרם קדושים כל אחד ואחד לבדו כמו שראוי לו, משום ששם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות שלא לערב זה בזה, ולא יתפון (ולתפון) באותם דברים.

אמר רבי יצחק, רוצה הקדוש ברך הוא שיתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים שהם קדושים בקדשה עליונה על ידי התחתונים, שהם קדושים בקדשה עליונה, שהם קדושים מכל קדושים שלמטה, שכתוב (תהלים קמה) וחסידיה יברכוכה.

אמר רבי יהודה, כל כהן שלא יודע סוד זה, ולמי מברך, ומאי הברכה שמברך - אין ברכתו ברכה, והינו מה שכתוב (מלאכי ב) פי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מה זה דעת? דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו,

דפריס ידוי, בעי לאתקדשא על ידי דקדישא, ליתוסף קדשה על קדושתיה. ועל דא, לא יטול קדשה דמיא, מבר נש אחרא, דלא הוי קדישא.

ובצניעותא דספרא תאנא, לוי דאתקדש כהנא על ידוי, בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא. ואמאי לוי, ויתקדש על ידא דכהנא אחרא. תאנא, כהנא אחרא לא בעי, דהא כהן דלא שלים, לא בעי האי כהנא שלים, לאתפגם על ידא דפגימא דלא שלים. אבל לוי דאיהו שלים, ואתחזי לסלקא בדוכנא, ולמפלח במשפן זמנא, הא שלים הוא, והא אקרי קדוש, דכתיב וקדשת את הלויים. אמר רבי תנחום, אף אקרי טהור, דכתיב, (במדבר ח) וטהרת אותם. ובגין כך בעי לאוספא כהנא קדשה על קדושתיה.

תאנא, כהנא דפריס ידוי, בעי דלא יתחברון אצבעאן דא בדא, בגין דיתברכון פתרון קדישין, כל חד וחד בלחודוי, כמה דאתחזי ליה. בגין דשמא קדישא בעי לאתפרשא באתון רשימין דלא לאערבא דא בדא. ולא יתפון (ניא ולא תפונא) באינון מלין.

אמר רבי יצחק, בעי קדשא בריך הוא דיתברכון עלאי, בגין דיתברכון תתאי, ויתברכון עלאי דאינון קדישין בקדושה עלאה, על ידא דתתאי, דאינון קדישין בקדושה עלאה, דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא, דכתיב, (תהלים קמה) וחסידיה יברכוכה.

אמר רבי יהודה, כל כהן דלא ידע רזא דא, ולמאן מברך, ומאן היא ברכתא דמברך, לאו ברכתא דיליה ברכתא, והינו דכתיב, (מלאכי ב) פי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מאי דעת. דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו, עלאין, יבקשו מפיהו.

מהפל. ותשע שהתגלו מזעיר אנפין (בזעיר אנפין), ומתחברין כלם בצרוף שם אחד שהיה הפהן מכון כשפרס ידיו בעשרים ושפים אותיות חקוקות.

ולכוננו, כשהיתה צניעות בעולם, היה מתגלה שם זה לפל. משרכתה החצפה בעולם, נסתר באותיותיו. שכשהיה מתגלה, הפהן היה מכון, והשם מתפרש. במה מכון? מכון בנסתר שטמיר וגנוז, ומתגלה ומתפרש. משהתרכבה החצפה בעולם, נסתר הפל באותיות רשומות.

ובא ראה שכל אלו עשרים ושפים אותיות (רחמים) שכל אלו עשרים ושפים מדות הרחמים, משה אמר אותן בשתי פעמים. פעם ראשונה אמר שלש עשרה מדות של עתיק העתיקים, נסתר הפל, להוריד אלה למקום שנמצא הדין, לכפותם. פעם שניה אמר תשע מדות רחמים שכלולים בזעיר אנפין, ומאירים מהעתיק נסתר הפל. וכלם כולל הפהן כשפורש ידיו לברך את העם, ונמצאים שמתברכים כל (העליונים) העולמות בצד הרחמים שנמשכים מהעתיק הטמיר, נסתר הפל. וכל העשרים ושפים אותיות הללו מדות נסתרות.

יברכה ה' וישמרך, אלו שלשה פסוקים ושלשה שמות של שפים עשרה אותיות הפלולות כנגדם, ובכל התפון הפהן. וכל עליונים ותחתונים מתבשמים בעשרים ושפים אותיות שנסתרות בשלשת הפסוקים הללו, כנגד עשרים ושפים (אותיות) מדות רחמים שפלולות הפל. ולכן פתוב אמור, ולא אמרו, כמו שבארנו. אמור - שצריך לכוון בכל הנסתרים הללו בכל המעלות הללו. אמור - בדברים

דעתיקא סתים וגניז מפלא, ותשעה דאתגליין מזעיר אנפין (בזעיר אנפין) ומתחברין פלהו בצרופא דשמא חד, דהוה מכיוון פהנא כד פריס ידוי בעשרין ותריין אתוון גליפין.

והאנא, פד הוה צניעותא בעלמא, הוה מתגלייא שמא דא לכלא. מדאסגי חציפותא בעלמא, סתים באתווי. דכד הוה מתגלייא. פהנא מכיוון, ושמא מתפרש. במאי מכיוון. מכיוון בסתימא דטמיר וגניז, ומתגלייא ומתפרש. מדאסגי חציפותא בעלמא, סתים פלא באתוון רשימין.

ותא חזי, דכל הגי עשרין ותריין אתוון (ס"א רחמי)

(ס"א דכל הגי כ"ב מכילן דרחמי), (דף קמ"ז ע"א) משה אמרן בתרי זמני. זמנא קדמאה אמר, תליסר מכילן דעתיקא דעתיקין סתימא דכלא, לנחתא אלין לאתר דדינא אשתכח, לאכפיא להו. זמנא תניינא, אמר תשעה מכילן דרחמי, דכלילן בזעיר אנפין, ונהירין מעתיקא סתימאה דכלא. וכלהו פליל פהנא כד פריס ידוי לברכא עמא, ומשתכחן דמתברכין פלהו (ס"א עליון) עלמין בסטרא דרחמי, דאתמשכן מעתיקא טמירא סתימאה דכלא. וכל הגי עשרין ותריין אתוון, מכילן סתימאן.

יברכה ה' וישמרך, אלין תלת קראי, ותלת שמיהן דתריסר אתוון פלילן לקבליהון, ובכלא אתפוון פהנא. וכל עלאי ותתאי מתבסמן בעשרין ותריין אתוון, דסתימין בהגי תלת קראי, לקביל עשרין ותריין (אמור) מכילן דרחמי דכליל פלא. ובגין כך פתיב אמור, ולא אמרו, כמה דאוקימנא. אמור. דבעי לכוונא בכל הגי סתימין, בכל הגי דרגין. אמור: במלין סתימין דלעילא. אמור: חושבן רמ"ח אברין דבאדם חסר חד.

מאי טעמא. דבחד תליין פלהו. וכלהו מתברכאן בהאי ברכתא, בהני תלת קראי, פדאמרן. להם: לאתפללא בהאי ברכתא עלאיין ותתאיין.

תאנא, אמר רבי יוסי, יומא חד יתיבנא קמיה דרבי אלעזר בן רבי שמעון, שאילנא ליה, אמיןא, רבי מאי קא חמא דוד דקאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי, אדם תינח, בהמה למה. אמר ליה יאות שאלת, פלא במנינא הוא, זכו אדם, לא זכו בהמה.

אמיןא, רבי, רזא דמלה קא בעינא. אמר ליה פלא אתמר, ותא חזי, קרא קדשא בריך הוא לישראל אדם, פגוונא דלעילא. וקרא להו בהמה, וכלא בחד קרא, דכתיב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'. ואתן צאני צאן מרעיתי, הא בהמה. אדם אתם, הא אדם. וישראל אקרו אדם ובהמה, ובגין כך אדם ובהמה תושיע יי. ועוד רזא דמלה, זכו אדם פגוונא דלעילא. לא זכו, בהמה אקרו. וכלהו מתברכאן בשעתא חדא. אדם דלעילא. ובהמה דלתתא. ופל שפן דכלא אית בהו בישראל, הדא הוא דכתיב אדם ובהמה תושיע יי.

ותא חזי, לית ברכתא לתתא אשתכח, עד דישתכח לעילא. ומדאשתכח לעילא אוף לתתא אשתכח, וכלא הכי תליא לטב ולביש. לטב, דכתיב (הושע ב) אענה את השמים והם יענו את הארץ. לביש, דכתיב (ישעיה כד) יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

אמר רבי יהודה, בגין כך (האי תפארת פתח ביה) כתיב אמור להם סתם, לאתברכא עלאיין

נסתרים של מעלה. אמור - חשבון רמ"ח איברים שבאדם חסר אחד. מה הטעם? שבאחד כלם תלויים. וכלם מתברכים בברכה זו בשלשת הפסוקים הללו כמו שבארנו. להם - לכלל בברכה זו עליונים ותחתונים. למדנו, אמר רבי יוסי, יום אחד ישבתי לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון ושאלתי אותו, אמרתי, רבי, מה ראה דוד שאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה' אדם מילא, בהמה למה? אמר לו, יפה שאלת, הפל הוא במנין. זכו - אדם. לא זכו - בהמה.

אמרתי, רבי, סוד הדבר אני רוצה. אמר לו, הפל נאמר, ובא ראיה, הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אדם, פדגמה שלמעלה, וקרא להם בהמה, והפל בפסוק אחד, שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'. (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי - הרי בהמה. אדם אתם - הרי אדם. וישראל נקראו אדם ובהמה, ומשום זה אדם ובהמה תושיע ה'. ועוד סוד הדבר, זכו - אדם פדגמה שלמעלה, לא זכו - נקראו בהמה, וכלם מתברכים בזמן אחד - אדם שלמעלה ובהמה שלמטה. וכל שפן שהכל יש בהם בישראל. זהו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'. ובא ראיה, הברכה לא נמצאת למטה עד שתמצא למעלה, ומשנמצאה למעלה - גם למטה נמצאת, והפל תלוי כך לטוב ולרע. לטוב, שכתוב (הושע ב) אענה את השמים והם יענו את הארץ. לרע, שכתוב (ישעיה כד) יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. אמר רבי יהודה, בגלל זה (התפארת הו' פתח ב) פתוח אמור להם, סתם, בתחלה, ואחר כך את בני ישראל

אָמור לָהֶם סֵתָם, לְהַתְּבַרְךָ כָּלֶם
כְּאָחֵד. יְבָרְכֶךָ ה' - לְמַעַלָּה.
וַיִּשְׁמְרֶךָ - לְמַטָּה. יָאֵר ה' פָּנָיו -
לְמַעַלָּה. וַיַּחַנְךָ - לְמַטָּה. יֵשׂא ה'
פָּנָיו - לְמַעַלָּה. וַיִּשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם -
לְמַטָּה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, כָּלֶם מִתְּבָרְכִים
כְּאָחֵד בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת
חֻקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּכְלָל
וְנוֹסֵף פָּאן, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת כָּלֶם מִתְּבָרְכִים. וְהֵם
רַחֲמִים תּוֹף רַחֲמִים, שְׁלֹא נִמְצָא
בָּהֶם דִּין. וְלֹא? וְהִרִי פְתוּב יֵשׂא
ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ! אָמַר רַבִּי אֲבָא,
יֵשׂא - יִסְלַק וַיַּעֲבִיר כְּדִי שְׁלֹא
יִמְצָא דִין כָּלֶל.

רַמְדֵּנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעָּה
שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יְדִיו, אָסוּר לַעֲם
לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה
שׁוֹרָה בִּידָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם
כֵּן, כִּיּוֹן שְׁלֹא רוֹאִים, אִזּוֹ מָה
אִכְפַּת לָהֶם, שֶׁהִרִי פְתוּב (שְׁמוֹת לב)
כִּי לֹא יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחִיּוּהֶם
לֹא רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים?
אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
רְמוּז בְּאֶצְבְּעוֹת יְדָיו, וְצָרִיף
הָאָדָם לִפְתוֹד. אַף עַל גַּב שְׁלֹא
רוֹאֵה שְׂכִינָה, לֹא צָרִיף לְהִסְתַּפֵּל
עַל הַיָּדִים שֶׁל הַכֹּהֲנִים, כְּדִי
שֶׁהַעֵם לֹא יִמְצָא בְּחֻצְפָּה אֶל
הַשְּׂכִינָה.

רַמְדֵּנוּ, בְּשַׁעָּה שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ
יְדָיו, צָרִיף הָעַם לְשׁוֹב בְּיָרְאָה,
בְּאִימָה, וְלִדְעַת שְׁאוֹתָהּ שַׁעָּה עַת
רְצוֹן נִמְצָא בְּכָל הַעוֹלָמוֹת,
וּמִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
וְאִין דִּין בְּכָלֶם, וְהִיא הַשַּׁעָּה
שֶׁמְתַגַּלָּה הַנּוֹסֵתָר עֲתִיק הַעֲתִיקִים
בְּזַעִיר אַנְפִּין, וְנִמְצָא שְׁלוֹם בְּכָלֶם.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרָאשֵׁי שְׁלֹשֶׁת
הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ יו"ד יו"ד יו"ד:
י"בְּרָכֶךָ י"אֵר י"שָׂא. כָּלֶם

וְתַתְּאִין, כְּלָהוּ כְּחֻדָּא. דְּכַתִּיב כֹּה תְּבָרְכוּ
בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם
סֵתָם, לְאַתְּבָרְכָא כְּלָהוּ כְּחֻדָּא, יְבָרְכֶךָ יי,
לְעִילָא. וַיִּשְׁמְרֶךָ, לְתַתָּא. יָאֵר יי פָּנָיו, לְעִילָא.
וַיַּחַנְךָ, לְתַתָּא. יֵשׂא יי פָּנָיו, לְעִילָא. וַיִּשֶׁם לָךְ
שְׁלוֹם לְתַתָּא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, כְּלָהוּ כְּחֻדָּא מִתְּבָרְכָאן,
בְּעֶשְׂרִין וַתְּרִין אַתּוּון גְּלִיפֵן דְּשִׁמְא
קְדִישָׁא דְאַתְּכָלֵל וְסֵתִים הֵכָא, בְּעֶשְׂרִין וַתְּרִין
אַתּוּון מִתְּבָרְכָאן כְּלָהוּ. וְאִינוּן רַחֲמֵי גּוֹ רַחֲמֵי,
דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח בְּהוּ דִּינָא. וְלֹא, וְהַפְּתִיב יֵשׂא יי
פָּנָיו אֵלֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, יֵשׂא: יִסְלַק וַיַּעֲבִיר
בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא כָּלֶל.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעָּתָא דְכַהֲנָא פְּרִיס
יְדוּי, אָסִיר לִיהָ לַעֲמָא לְאַסְתַּפְּלָא בִּיהָ,
מִשּׁוּם דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא בִּידוּי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
אִי הָכִי, כִּיּוֹן דְּלֹא חֲמָאן מַה אִכְפַּת לָהּ, דְּהָא
כְּתִיב (שְׁמוֹת לג) כִּי לֹא יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחִיּוּהוּן
לֹא חֲמָאן, אֲבָל בְּמִיתָתְהוּן חֲמָאן. אָמַר לִיהָ,
מִשּׁוּם דְּשִׁמְא קְדִישָׁא רְמִיזָא בְּאֶצְבְּעוֹן דִּידוּי,
וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְדַחֲלָא, אַף עַל גַּב דְּלֹא חֲמָאן
שְׂכִינְתָּא, לֹא בְּעָאן לְאַסְתַּפְּלָא בִּידֵיהוּ דְכַהֲנֵי,
בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּחוּן עֲמָא חֻצִּיפָאן לְגַבֵּי
שְׂכִינְתָּא.

תַּאנָּא, בְּהֵיא שַׁעָּתָא דְכַהֲנָא פְּרִיס יְדוּי,
צָרִיכִין עֲמָא לְמִיתַב בְּדַחֲלֵלוּ,
בְּאִימְתָא, וְלִינְדַע דְּהֵיא שַׁעָּתָא, עֵידָן רַעוּתָא
אִשְׁתַּכַּח בְּכָלָהוּ עַלְמִין, וּמִתְּבָרְכָן עַלְאִין
וְתַתְּאִין, וְלִית דִּינָא בְּכָלָהוּ. וְהוּא שַׁעָּתָא,
דְּאַתְּגַלִּי סְתִימָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין בְּזַעִיר אַנְפִּין
וְאַשְׁתַּכַּח שְׁלֵמָא כְּכָלֶא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהֵנִי תֵּלַת קְרָאִי (דף קמ"ז ע"ב)

רִישֵׁיהוּן יו"ד יו"ד יו"ד, י"בְּרָכֶךָ י"אֵר י"שָׂא. כְּלָהוּ לְאַחֲזָאָה

להראות אמונה השלמה, ולהתברך מהעתיק מי שצריך. יו"ד יו"ד יו"ד, להתברך זעיר אנפין מעתיק הכל. ומשום כך, בברכה ה' למעלה, וישמרך הוא למטה, וכן כלם.

ושנה התנא לפני רבי שמעון, מי שמצטער בחלומו, שיבא בשעה שהכהנים פורשים ידיהם, ויאמר: רבונו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך וכו'. למה? משום שאותה שעה נמצאים רחמים בכל העולמות, ומי שיבקש תפלתו בצערו, מתהפך לו דין לרחמים.

ושמו את שמי. מה זה ושמו את שמי? אמר רבי יהודה, יתקנו, כמו שכתוב (במדבר ד) ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו. להתקין בברכתם פתרים של ימין לימין, וכתרים של שמאל לשמאל כראוי, שצריך שלא יטעו בהם להתקין הכל כדי שיתברכו עליונים ותחתונים.

ואם יעשו כך, מה פתוב? ואני אברכם. למי? לאותם כהנים, שפתוב (בראשית ב) ומברכך ברוך. וכתוב (שם יב) ואברכה מברכך. הם מברכים את העם, ואני אברך אותם, ולפיכך פתוב ושמו, ולא כתוב יאמרו או יזכרו.

למדנו, כל כהן שלא אוהבים אותו העם, לא יפרש ידיו. ומעשה היה ככהן אחד שקם ופרש ידיו, ועד שלא השלים נעשה גל עצמות. מה הטעם? משום שלא ברך בכתובות. וקם אחר ופרש ידיו וברך, והתתקן אותו היום. כל כהן שאינו אוהב את העם או העם לא אוהבים אותו, לא יפרש ידיו לברך את העם, שכתוב (משלי כב) טוב עין הוא יברך, אל תקרי יברך, אלא יברך.

מהימנותא שלימא. ולא תברכא מעתיקא מאן דאצטריך. יו"ד יו"ד יו"ד, לאתברכא זעיר אנפין מעתיקא דכלא. ובגין כך יברכך ליעילא, וישמרך הוא לתתא, וכן פלהו.

והאני תנא קמיה דרבי שמעון, האי מאן דמצער בחלמיה, ליתי בשעתא דכהני פריסי ידיהו, ולימא רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך וכו'. אמאי. משום דההיא שעתא אשתכחו רחמי בעלמין פלהו, ומאן דיבעי צלותיה בצעריה, אתהפך ליה דינא לרחמי.

ושמו את שמי. (במדבר ו) מהו ושמו את שמי. אמר רבי יהודה, יתקנו. כמה דכתיב, (במדבר ד) ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו. לאתקנא בברכתהון פתרין דימינא לימינא, וכתרין דשמאלא לשמאלא, פדקא חזי. דבעיא דלא יטעון בהון, לאתקנא כלא, בגין דיתברכו עלאין ותתאין.

ואי יעבדון הכי, מה כתיב. ואני אברכם. למאן. לאינון כהני, דכתיב, (בראשית כז) ומברכך ברוך. וכתוב (בראשית יב) ואברכה מברכך. אינון מברכין לעמא, ואנא אברך להו. ולפיכך פתיב ושמו, ולא כתיב יאמרו, או יזכרו.

תאנא, כל כהן דלא רחמין ליה עמא, לא יפרוס ידיו. ועובדא הוה כהן פהן דקם ופריס ידיו, ועד דלא אשלים, אתעביד תלא דגרמי. מאי טעמא. משום דלא ברין בכתובותא. וקם אחר ופריס ידיו וברין, ואתתקן ההוא יומא. כל כהן דהוא לא רחמים לעמא, או עמא לא רחמין ליה, לא יפרוס ידיו לברכא לעמא, דכתיב, (משלי כב) טוב עין הוא יברך אל תקרי יברך, אלא יברך.

לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב
מֵה פְתוּב בְּאוֹתוֹ בְּלַעַם הַרְשָׁע.
בְּשִׁעָה שְׁנַמְסֵר לוֹ לְבָרְךָ אֶת
יִשְׂרָאֵל, הִיָּה מְשִׁיחַ בְּעֵין רַעָה
כְּדִי שְׁלֵא תִתְקַיֵּם הַבְּרָכָה, וְהִיָּה
תּוֹלָה דְבָרָיו בְּאוֹתָהּ עֵין רַעָה,
שְׁפָתוֹב (במדבר כד) נָאֵם בְּלַעַם בְּנוֹ
כְּעַר. מַה זֶה בְּנוֹ כְּעַר? מֵאוֹתוֹ
שְׁהִיָּה שׁוֹנֵא אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. וְנָאֵם הַגִּבּוֹר שְׁתָּם הָעֵין,
שְׁסִתּוּם הָעֵין טוֹב מֵהֶם, כְּדִי שְׁלֵא
יִתְבָּרְכוּ וְלֵא תִתְקַיֵּם הַבְּרָכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף הוּא בְּרֹדְאִי,
שְׁנַמְצָאֵת פְּתִיחַת (שְׁנַמְצָאֵת פְּתִיחַת)
עֵין לְבָרְךָ, שְׁפָתוֹב (דניאל ט) פְּקַח
עֵינֶיךָ, כְּדִי לְבָרְךָ. וּבִרְכַת רַב
הַמְּנוּנָא סָבָא כִּף הִיָּה אוֹמֵר:
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְקַח עֵינֵינוּ
עֲלֶיךָ. וּבְאוֹתוֹ רְשָׁע פְּתוּב שְׁתָּם
הָעֵין, כְּדִי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ עַל יָדוֹ.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִכְן צְרִיף הַפְּהֵן
לְבָרְךָ בְּעֵין טוֹבָה, בְּרַכְתּוֹ תִתְקַיֵּם.
וְשְׁלֵא מְבָרְךָ בְּעֵין טוֹבָה, פְּתוּב
(משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע
עֵין וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמְתֵּיו.
כְּלוּמַר, אֵל תִּבְקַשׁ מִמֶּנּוּ בְּרַכָּה
כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וּרְאֵה, פְּתוּב
(דברים כג) וְלֵא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ
לְשִׁמְעַע אֵל בְּלַעַם וְגוֹ'. לְשִׁמְעַע אֵל
בְּלַעַם? אֵל בְּלַק הִיָּה צְרִיף לוֹ
לְהִיּוֹת, שְׁהָרִי בְּלַק עָשָׂה הַכֹּל!
מַה זֶה אֵל בְּלַעַם? אֵלֵא מִשׁוּם
שְׁהִיָּה סוֹתָם עֵינָיו כְּדִי שְׁלֵא
יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַלְעָם: רְשָׁע, אִמָּה סוֹתָם עֵינֶיךָ
כְּדִי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ בְּנֵי - אֲנִי אִפְקַח
עֵינֵי, וְכֹל הַדְּבָרִים שְׁתֵּאמַר,
אִהְיֶה אוֹתָם לְבָרְכָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(שם) וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת
הַקְּלָלָה לְבָרְכָה פִי אִהְיֶה וְגוֹ'.
וְעַרְפָּן כְּתוּב, (משלי כב) טוֹב עֵין
הוּא יְבָרְךָ פִי נִתְּן מִלְחָמוֹ לְדָל.

תֵּאנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב
בְּהֵהוּא רְשָׁע דְּבַלְעָם, בְּשִׁעָתָא
דְּאַתְמָסֵר לִיה לְבָרְכָא לְיִשְׂרָאֵל, הִוָּה מְשִׁיחַ
בְּעֵינָא בִישָׂא, בְּגִין דְּלֵא יִתְקַיֵּם בְּרַכְתָּא, וְהִוָּה
תְּלִי מְלוּי בְּהֵהוּא עֵינָא בִישָׂא, דְּכְתִיב, (במדבר כד)
נָאֵם בְּלַעַם בְּנוֹ כְּעַר. מֵאִי בְנוֹ כְּעַר. מֵהֵהוּא
דְּהִוָּה סָאנִי לְהוּ יִתִּיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא. וְנָאֵם
הַגִּבּוֹר שְׁתָּם הָעֵין, דְּסִתִּים עֵינָא טְבָא מִנֵּיהוּ,
בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ, וְלֵא יִתְקַיֵּם בְּרַכְתָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִכִּי הוּא וְדָאִי, דְּאַשְׁתַּכַּח
פְּקִיעָא (כ"א דְּאַשְׁתַּכַּח פְּקִיעָא) דְּעֵינָא לְבָרְכָא,
דְּכְתִיב, (דניאל ט) פְּקַח עֵינֶיךָ, בְּגִין לְבָרְכָא.
וּבְרַכְתָּא דְּרַב הַמְּנוּנָא סָבָא, הִכִּי אָמַר, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יִפְקַח עֵינָיו עֲלֶיךָ. וּבְהֵהוּא רְשָׁע
פְּתִיב, שְׁתוּם הָעֵין. בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ עַל
יָדוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּגִין כִּף פְּהֵנָא דְּבָרִיךָ
בְּעֵינָא טְבָא, בְּרַכְתִּיה אִתְקַיֵּם. וְדָלֵא מְבָרְךָ
בְּעֵינָא טְבָא, פְּתִיב, (משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם
רַע עֵין וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמְתֵּיו, כְּלוּמַר אֵל
תִּבְעוּ מִנֵּיהּ בְּרַכְתָּא כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, פְּתִיב (דברים כג) וְלֵא אָבָה
י' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע אֵל בְּלַעַם וְגוֹ'. לְשִׁמְעַע
אֵל בְּלַעַם, אֵל בְּלַק מִיבְעִי לִיה, דְּהָא עָבִיד
בְּלַק כְּלָא, מֵהוּ אֵל בְּלַעַם. אֵלֵא מִשׁוּם דְּהִוָּה
סִתִּים עֵינָיו, בְּגִין דְּלֵא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. תֵּאנָא,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְבַלְעָם, רְשָׁע, אִתְ סִתִּים עֵינֶיךָ בְּגִין דְּלֵא
יִתְבָּרְכוּ בְּנֵי. אֲנֵא אִפְקַח עֵינֵי, וְכֹל מְלִין
דְּתִימָא, אִהְיֶה לְהוּ לְבָרְכָאן. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב,
וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָה כִּי
אִהְיֶה וְגוֹ'.

וְעַרְפָּן דָּא כְּתִיב, טוֹב עֵין הוּא יְבָרְךָ פִי נִתְּן
מִלְחָמוֹ לְדָל. מֵהוּ מִלְחָמוֹ. כְּמָה

דאוקימנא, דכתוב, (ויקרא כא) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע דקדשי הקדשים לחם אלהיו נפק מניה. ובגין כך פי נתן מלחמו לדל. תניא, כמה חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא, דעלאי לא מתברכי אלא בגיניהון דישראל.

מה זה מלחמו? כמו שבארנו, שכתוב (ויקרא כא) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע שקדשי הקדשים, לחם אלהיו יצא ממנו, ולכן פי נתן מלחמו לדל. למדנו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שעליונים ותחתונים מתברכים רק בגלל ישראל.

דתנין, אמר רבי יהודה, אמר רבי חייא, אמר רבי יוסי, נשבע הקדוש ברוך הוא, שלא יפגס בירושלם של מעלה, עד שיפגסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר. כלומר, כל זמנא דשכינתא הכא בגלותא, שמא דלעילא לא אשתלים. וכל תקונין לא אתקנו, כביכול אשתאר (דף קמ"ז ע"ב) שמא קדישא חסרא.

שלא יפגסו ישראל בירושלם של מעלה, עד שיפגסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. כלומר, כל זמן שהשכינה כאן בגלות, השם שלמעלה לא נשתלם, וכל התקונים לא נתקנו, כביכול נשאר השם הקדוש חסר.

רבי אבא הוה אזיל ללוד, פגע ביה רבי זירא בר רב, אמר ליה הא חמינא אפי שכינתא, ומאן דחמי אפי שכינתא, בעי למיזל ולרהטא בתראה. הדיא הוא דכתיב, (הושע ו) ונדעה נרדפה לדעת את יי. וכתוב (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי וגו'. פי מציון תצא תורה וגו'. ואנא בעינא למהך בתרף, ולמילך מאינון מלי מעלייתא, דאתון טעמין כל יומא, מאדרא קדישא.

רבי אבא היה הולך ללוד, פגע בו רבי זירא בר רב. אמר לו, הרי ראיתי פני השכינה, ומי שרואה פני השכינה, צריך ללכת ולרוץ אחריה. זהו שכתוב (הושע ו) ונדעה נרדפה לדעת את ה'. וכתוב (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. פי מציון תצא תורה וגו'. ואני רוצה ללכת אחריך וללמד מאותם דברים מעלים שאתם טועמים כל יום מהחדר הקדוש.

מאי דכתיב, (בראשית טו) והאמן ביי ויחשבה לו צדקה, אי קדשא בריך הוא חשבה לאברהם, או אברהם לקודשא בריך הוא. ואנא שמענא, דקודשא בריך הוא חשבה לאברהם, ולא אתישבא בלפאי. אמר ליה הכי אוקימנא, ולא הכי הוי. תא חזי, ויחשבה, ויחשוב לו לא כתיב, אלא ויחשבה, אברהם ודאי חשבה לקודשא בריך הוא. דתניא, פתיב (בראשית טו) ויוצא אותו החוצה, אמר ליה קדשא לקדוש-ברוך-הוא. שלמדנו, כתוב ויוצא אתו החוצה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, צא מאצטגנינות

מה זה שכתוב, (בראשית טו) והאמן בה' ויחשבה לו צדקה? אם הקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם או אברהם לקדוש-ברוך-הוא? ואני שמעתי שהקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם, ולא התישב בלבי. אמר לו, כך בארנו, ולא היה כך. בא ראה, ויחשבה, לא כתוב ויחשב לו, אלא ויחשבה, ודאי שאברהם חשב אותה לקדוש-ברוך-הוא. צא מאצטגנינות

שְׁלֶךְ, לֹא אוֹתָהּ הִדְרֵךְ לְדַעַת שְׁמִי, אֶתָּה רוֹאֶה וְאֲנִי רוֹאֶה, אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד. מִפֶּאֶן וְהִלָּאֵה הַשְּׁתַדְּלוֹ בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת, כ"ה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ. מַה זֶה כ"ה? הִיא פֶתֶר עֲשִׂירֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְדַעַת אֶת שְׁמוֹ, וְהִיא הַפֶּתֶר שֶׁהַדִּינִים מִתְּעוֹרְרִים מִמֶּנָּה.

וְכִמְדַּנּוּ, כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂמַח אֲבָרָהֶם לְהַסְתַּפֵּל וְלְדַעַת אֶת שְׁמוֹ וְלִהְדַּבֵּק בוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַתַּבְּשׂוּר בְּכ"ה, וְאֵף עַל גַּב שְׂמֵתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, חָשַׁב אֲבָרָהֶם לְאוֹתוֹ הַפֶּתֶר, אֵף עַל גַּב שֶׁהִיא דִין, כִּאלוֹ הִיא רַחֲמִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּחְשְׁבָהּ. מַה זֶה וַיִּחְשְׁבָהּ? אֶת אוֹתוֹ הַפֶּתֶר, צְדָקָה וְרַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כ"ה הִיא פֶתֶר עֲשִׂירֵי, וְנִקְרָאת צְדָק, וּמִמֶּנָּה מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְאֲבָרָהֶם, אֵף עַל גַּב שִׂדַע שְׂמֵה צְדָק הִזָּה מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינִים, הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ צְדָקָה שְׂלֵא מִתְּעוֹרְרִים מִמֶּנָּה הַדִּינִים, בְּגַלֵּל שֶׁהִיא רַחֲמִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶבְיָא, מַה שְּׂפָתוֹב (שם כד) וְה' בְּרַךְ אֶת אֲבָרָהֶם בְּכָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים—א כט) כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְבָאָרֶץ. וְכַתוּב כֹּה תִבְרְכוּ. שֶׁבְּגַלֵּל יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכֶת הַכ"ה עַל יְדֵי הַפֶּה, בְּשִׁבִיל שִׂיִּתְבְּרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, וְתִמְצָא בְרָכָה בְּכָל. וְלַעֲתִיד לְבֵא (פְתוּב) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (תהלים קלד) יְבָרְכֶךָ ה' מְצִיּוֹן וְגו'.

שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם. וַיְהִי בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה וְגו'. שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, בְיוֹם שֶׁנִּכְנְסָה כְּלָה לְחוּפָה. בְּמַאי לְחַפָּה. בְּמָה בְּאַרְנוֹ בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה? אֶלָּא מִלְּמַד שֶׁעַל יְדֵי מֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד עָכְשָׁו הִתְעַפְּכָה שְׂלֵא נִכְנְסָה לְמִקוּמָה, וְהָרִי כְּתוּב (שמות מ) וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד

בְּרִיךְ הוּא, צֵא מֵאַצְטִגְנִינּוֹת שְׁלֶךְ, לֹא הוּא אוֹרְחָא לְמַנְדַּע שְׁמִי, אֶת חָמִי, וְאֵנָּא חֲמִינָא, אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד. מִפֶּאֶן וְלִהְלָאֵה, אֲשַׁתְּדְּלוֹ בְּאַרְחָא אַחֲרָא, כ"ה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ. מָאִי כ"ה. הִיא פֶתֶר עֲשִׂירָא קְדִישָׁא דְמִלְפָּא, לְמַנְדַּע שְׁמִיָּה, וְהִיא פֶתֶר אֲדִינִין מִתְּעוֹרִין מִמֶּנָּה.

וְתֵאנָא, כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ. בְּהִיא שְׂעֵתָא חֲדֵי אֲבָרָהֶם, לְאַסְתַּפְּלָא וְלְמַנְדַּע שְׁמִיָּה, וְלֵאֲתַדְּבַקָא בֵיה, מִשּׁוּם דְּאֲתַבְּשׂוּר בְּכ"ה, וְאֵף עַל גַּב דִּינִין מִתְּעוֹרִין מִמֶּנָּה, חֲשַׁבָה אֲבָרָהֶם לְהִהוּא כְתָרָא, אֵף עַל גַּב דִּהִיא דִּינָא, כִּאלוֹ הִיא רַחֲמִי. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּחְשְׁבָהּ. מָאִי וַיִּחְשְׁבָהּ. לְהִהוּא כְתָרָא. צְדָקָה רַחֲמִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כ"ה כְתָרָא עֲשִׂירָא הִיא, וְאֲתִקְרִי צְדָק, וְדִינִין מִתְּעוֹרִין מִמֶּנָּה, וְאֲבָרָהֶם אֵף עַל גַּב דִּינַע דִּינִין מִתְּעוֹרִין מִמֶּנָּה מֵהִיא צְדָק. הוּא חֲשַׁבָה צְדָקָה, דִּינִין לֹא מִתְּעוֹרִין מִמֶּנָּה, בְּגִין דִּהוּא רַחֲמִי.

הֵנוּ אָמַר רַבִּי אֶבְיָא, מָאִי דְכְּתִיב, (בראשית כד) וַיִּיְבָרַךְ אֶת אֲבָרָהֶם בְּכָל, כְּמָה דְאֵת אָמַר (דברי הימים א כט) כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְבָאָרֶץ. וְכַתִּיב כֹּה תִבְרְכוּ, דְבִגְיִנְיָהוּ דִּישְׂרָאֵל מִתְּבַרְךָ הִיא כ"ה עַל יְדָא דְכִהְנָא, בְּגִין דִּיתְבַּרְכוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וַיִּשְׁתַּפַּח בְּרַכְתָּא בְּכָלֵא וּלְזַמְנָא דְאֵתִי (ס"א כתיב) כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קלד) יְבָרְכֶךָ יי מְצִיּוֹן וְגו'.

(תהלים קלה) בְּרוּךְ יי מְצִיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם. וַיְהִי בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה וְגו'. (במדבר ו') תָּנָא רַבִּי יוֹסִי, בְיוֹם שֶׁנִּכְנְסָה כְּלָה לְחוּפָה. בְּמַאי אוּקְיָמָנָא בְיוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה. אֶלָּא מִלְּמַד, דְעַל יְדוּי דְמֹשֶׁה נִכְנְסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכִי עַד הַשְּׂתָא אֲתַעַפְּכַת דְלֹא עֵיילַת לְדוּכְתָהּ, וְהַפְּתִיב עָכְשָׁו הִתְעַפְּכָה שְׂלֵא נִכְנְסָה לְמִקוּמָה, וְהָרִי כְּתוּב (שמות מ) וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד

וגו' ? אמר רבי יצחק, אין מקדמם ומאחר בתורה.

ויהי ביום פלות משה, ודאי פלות של משה. ששנינו, אמר רבי

שמעון, מהו שכתוב (תהלים סח)

עלית למרום שבית שבי וגו' ?

אלא בשעה שאמר לו הקדוש

ברוך הוא (שמות א) של נעליך מעל

רגליך, הזדעזע הדר. אמר מיכאל

לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו

של עולם, התרצה לסתר אדם?

והרי כתוב (בראשית ה) זכר וינקבה

בראם ויברך אתם, ואין נמצאת

הברכה אלא במי שהוא זכר

וינקבה, ואתה אומר להפך

מאשתו?

אמר לו: הרי קיים משה פריה

ורביה, כעת אני רוצה שישא את

השכינה, ובשבילו תרד השכינה

לדור עמו. זהו שכתוב עלית

למרום שבית שבי. ומהו השבי?

שכינה שנסאה לך. לקחת מתנות

באדם. באדם לא כתוב, אלא

באדם הידוע למעלה. וביום

שירדה השכינה, אותו יום

שנסאה למשה היא ירדה, זהו

שכתוב פלות משה, פלות משה

ממש.

וביהושע שפניו כפני הלבנה,

כתוב (יהושע ה) של נעליך, שלא

נפרד אלא בזמנים ידועים, שהרי

השכינה לא נשאה לו כל כך ולא

נראתה לו, שכתוב (שם) ויפל

יהושע אל [על] פניו ארצה. אבל

כאן פלות משה ודאי. מתנות

באדם, מתנת כתוב. אשרי חלקו

של משה שרבוננו חפץ ביקרו על

כל שאר בני העולם.

ויאמר ה' אל משה נשיא אחד

ליום. מהו ליום? אמר רבי

יהודה, ימים שלמעלה שהתחנכו

להתברך באותם שנים עשר

באינון תריסר תחומין,

ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'. אמר רבי יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה.

ויהי ביום פלות משה, פלות של משה ודאי.

דתנינן אמר רבי שמעון, מאי דכתיב,

עלית למרום שבית שבי וגו'. אלא

בשעה שאמר לו קדשא בריך הוא, (שמות א) של

נעליך מעל רגליך, אזדעזע הדר, אמר מיכאל

קמי קדשא בריך הוא, רבוננו של עולם תבעי

לסתור אדם. והא כתיב (בראשית ה) זכר וינקבה

בראם ויברך אותם, ולית ברכתא אשתכח,

אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא, ואת אמרת

לאתפרשא מאתתיה.

אמר ליה הא קיים משה פריה ורביה, השתא

אנא בעינא דיתנסב בשכינתא,

ובגיניה יחות שכינתא לדיירא עמיה, הדא

הוא דכתיב עלית למרום שבית שבי. ומאי

שבי. שכינתא דאתנסיבת עמו. לקחת מתנות

באדם. באדם לא כתיב, אלא באדם הידוע

למעלה. וביום דנחתת שכינתא, ההוא יומא

דאתנסבא במשה נחתא, הדא הוא דכתיב פלות

משה, פלות משה ממש.

וביהושע דאנפוי כאנפי סיהרא כתיב, (יהושע ה)

של נעליך, דלא אתפרש אלא בזמין

ידיעין, דהא לא אתנסיבת עמיה שכינתא כל

כך, ולא אתחזי ליה, דכתיב (יהושע ה) ויפל יהושע

אל [על] פניו ארצה. אבל הכא פלות משה

ודאי. מתנות באדם, מתנת כתיב, זכאה

חולקיה דמשה, דמאריה בעי ביקריה, על כל

שאר בני עלמא.

ויאמר יי אל משה נשיא אחד ליום. (במדבר ז)

מהו ליום. אמר רבי יהודה, יומין

דלעילא, דאתחנכו (דף קמ"ח ע"ב) לאתברכא,

דַּמְתַּפְרָשָׁא, וְכָל חַד אֶתְתַקֵּן וְאֶתְחַנֵּךְ בְּבִרְכַתָּא
עַל יְדוּי דְאֵלִין דְלִתְתָּא. תֵּאנָא, כְּלָהּוּ מִתְבָּרְכִין
בְּגִין מְדַבְּחָא דְלַעֲיָלָא, וְאֶפִּילוּ תִתָּא וְאֶפִּילוּ
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת מִתְבָּרְכִין.

דַּתְנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלֵמָּלָא לָא אֶקְרִיבוּ
אֵלִין תְּרִיסָר נְשִׂיאִין, לָא יְכִיל עֲלָמָא
לְמִיקָם קָמֵי תְרִיסָר נְשִׂאֵי יִשְׁמַעְאֵל, דְכִתִּיב,
(בראשית כה) שָׁנִים עָשָׂר נְשִׂאִים לְאוֹמוֹתָם.
מִדְאֶקְרִיבוּ אֵלִין דִּישְׂרָאֵל, נְסִיבוּ שׁוֹלְטָנוּתָא
דְכִלְהוּ, בְּגִין כְּףָּ נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם.

וְכָרְ מַה דְאֶקְרִיבוּ, כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיָלָא אֶקְרִיבוּ,
בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כְּלָהוֹן. אֵילָם שְׁשִׁים,
עֲתוּדִים שְׁשִׁים, כְּמָה דְכִתִּיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים
גְבוּרִים סָבִיב לָהּ, דְבִסְטֵר גְבוּרָה. כְּפָּ אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב וְגוֹ', וְהָא אֶתְמַר, זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן
דְּצַדִּיקָיָא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְרִיק עַלְיֵיהוּ
בְּרַכָּאן, וְצִיִּית צְלוֹתְהוֹן, וְעַלְיֵיהוּ כְתִיב, (תהלים
קב) פָּנָה אֵל תְּפִלַּת הָעֹרֵעַר וְלֹא כִזָּה אֶת תְּפִלָּתָם
וְגוֹ'.

כְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יְמֻלוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

תְּחוּמִים שְׁנַפְרָדִים, וְכָל אֶחָד
הִתְתַקֵּן וְהִתְחַנֵּךְ בְּבִרְכָה עַל יְדֵי
אוֹתָם שְׁלֵמָטָה. לְמַדְנוּ, כְּלָם
מִתְבָּרְכִים בְּגִלְל מְזַבְּחַ שְׁלֵמָעְלָה,
וְאֶפִּילוּ הִתְחַתּוֹן, וְאֶפִּילוּ עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת מִתְבָּרְכִים.

שְׁכַמְדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
אֲלֵמָּלָא לָא אֶקְרִיבוּ שְׁנַיִם עָשָׂר
נְשִׂאִים אֵלוּ, לָא יְכִיל הָעוֹלָם
לְעַמֵּד לְפָנֵי שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאֵי
יִשְׁמַעְאֵל, שְׁכַתוּב, (בראשית כה)
שָׁנִים עָשָׂר נְשִׂאִים לְאֻמָּתָם.
מִשְׁהֶקְרִיבוּ אֵלוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
לְקַחוּ שְׁלִטוֹן שֶׁל הַכֹּל, מִשׁוּם כְּפָּ
נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם.

וְכָרְ מַה שְׁהֶקְרִיבוּ, כְּדַגְמָה
שְׁלֵמָעְלָה הֶקְרִיבוּ, כְּדֵי שִׁיתְבָּרְכוּ
כְּלָם. אֵילָם שְׁשִׁים, עֲתוּדִים
שְׁשִׁים, כְּמֹ שְׁכַתוּב (שיר השירים ג)
שְׁשִׁים גְבוּרִים סָבִיב לָהּ, שְׁבָצַד
הַגְבוּרָה. כְּפָּ אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב
וְגוֹ', וְהָרִי נִתְבָּאָר. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם
שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִוְרִיק עַלֵיהֶם בְּרִכּוֹת וּמְקַשֵּׁב
לְתַפְלוּתֵיהֶם, וְעַלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים
קב) פָּנָה אֵל תְּפִלַּת הָעֹרֵעַר וְלֹא
כִזָּה אֶת תְּפִלָּתָם וְגוֹ'.

כְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמֻלוּךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ

פְּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן
וְאֶמְרָתָ אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנְּרוֹת וְגוֹ',
(במדבר ח) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים יט) וְהוּא כִּחְתָּן
יּוֹצֵא מִחוּפְתּוֹ וְגוֹ'. זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל,
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְהוֹן, וְיַהֲב לְהוֹן
אוּרִייתָא דְקָשׁוּט, אֵילָנָא דְחַיִּי, דְבִיָּה אֶחָד
בְּרַ נֶשׁ (כ"א רי"ת) חַיִּין לְהָאֵי עֲלָמָא, וְחַיִּין לְעֲלָמָא
דְאַתִּי. דְכָל מָאן דְאֶשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא וְאֶחָד
בְּהָ, אֵית לֵיה חַיִּין (כ"א אַחִיד בַּחַיִּין). וְכָל מָאן דְשָׁבִיק
מְלֵי דְאוּרִייתָא, וְאֶתְפְּרַשׁ מְאוּרִייתָא, כְּפָּלוּ

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר
אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָ אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ
אֶת הַנְּרוֹת וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח,
(תהלים יט) וְהוּא כִּחְתָּן יּוֹצֵא מִחוּפְתּוֹ
וְגוֹ'. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּהֶם,
וְנָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֶמֶת, עֵץ חַיִּים,
שְׁבוּ הָאָדָם אוֹחוֹז (יורש) חַיִּים
לְעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא.
שְׁכַל מִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְאוֹחוֹז
בָּהּ, יֵשׁ לוֹ חַיִּים (אוֹחוֹז בַּחַיִּים). וְכָל
מִי שְׁעוֹזֵב דְבַרֵי הַתּוֹרָה וְנִפְרָד
מִהַתּוֹרָה, כְּפָּלוּ נִפְרָד מֵהַחַיִּים,

משום שהיא חיים, וכל דבריה חיים. זהו שכתוב (משלי ד) כי חיים הם וגו'. וכתוב (שם א) רפאות תהי לשרף וגו'.

בא ראה, עץ החיים אחוז ממעלה למטה. ושמש זו שמאירה לכל, אורה מתחיל מהראש, ומתפשט בגוף האילן בדרך ישר. שני צדדים אחוזים בו, אחד לצפון ואחד לדרום, אחד ימין ואחד שמאל, (והם) בשעה שמאירה השמש כמו שנתבאר, מאותו גוף (גוף) האילן, מתחיל לזרוע ימין ומאיר בתקפו, ומתקפו מאיר השמאל ונכלל באורו.

והוא כחתן יצא מחפתו. מהי חפתו? זהו (שיר השירים א) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. יצא מחפתו - זהו ראש של כל אור, כמו שנאמר בפסוק שלאחריו, מקצה השמים מוצאו. זו ראשית הכל שנקראת מקצה השמים. ואז יצא כחתן ממש, כשיוצא לפגוש את פלתו אהובת נפשו, ופורש זרועותיו ומקבלה.

כמו זה והוא כחתן יצא מחפתו, הולכת השמש ומתפשטת למערב. כיון שמערב מתקרב, צפון מתעורר מולו בתחלה, ומתקרב למערב, ומזוג אותו במקומו, כמו שנאמר שכתוב (שם ב) שמאלו פחת לראשי. ואחר כך צד דרום, שהוא ימין, שכתוב וימינו תחבקני. אז ישיש כגבור לרוץ ארח, להאיר הלבנה, ופרשוה. בא ראה, בהעלתך את הגר - אלו מנורות עליונות שכלן מאירות כאחת מהשמש.

רבי אבא פתח, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. הפסוק הזה פרשוהו, אבל בא ראה, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם

מתפרש מחיין, בגיין דהיא חיין, וכל מלוי חיין, קדא הוא דכתיב, (משלי ד) כי חיים הם וגו'. וכתיב (משלי ג) רפאות תהי לשרף וגו'.

תא חזי, אילנא דחיי, אחיד מעילא לתתא. והאי שמשא דנהיר לכלא, נהורא דיליה שארי מרישא, ואתפשט בגופא דאילנא בארח מישר, ב' סטריין אחידן ביה, חד לצפון, וחד לדרום. חד ימינא, וחד שמאלא. (ואינון) בשעתא דשמשא נהיר כמה דאתמר, מההוא גופא (פ"א) דאילנא, אתקיף לדרועא דימינא, ואנהיר בתוקפיה. ומתוקפיה נהיר שמאלא, ואתכליל בנהוריה.

והוא כחתן יוצא מחפתו, מאן איהו חפתו. דא איהו (שיר השירים ג) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. יוצא מחפתו, דא איהו רישא דכל נהורא כמה דאת אמר בקרא דאבתריה, מקצה השמים מוצאו, דא שירותא דכלא, דאקרי מקצה השמים. וכדין, נפיק כחתן ממש, פד נפיק לאערעא לכלתיה, רחימתא דנפשו, ופריש דרועוי, ומקבל לה. כהאי גוונא והוא כחתן יוצא מחפתו, אזלא שמשא ואתפשט לגבי מערב, כיון דמערב אתקריב, סטר צפון אתער לקבליה בקדמיתא, וקריב למערב, וזויג ליה באתריה, כמה דאתמר דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. ולבתר סטר דרום דאיהו ימינא, דכתיב וימינו תחבקני. פדין ישיש כגבור לרוץ ארח, לאנהרא סיהרא ואוקמוה. תא חזי, בהעלותך את הגרות, אלן בוצינין עלאין, דכלהו נהירין כחדא מן שמשא. (חסר כאן).

רבי אבא פתח, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה יי באור פניך יהלכון. האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, זכאין אינון ישראל,

תורה הקדושה, ולמדם דרכיו להתדבק בו, ולשמר מצוות התורה לזכות בהן לעולם הבא, וקרבם בשעה שיצאו ממצרים, שהרי אז הוציאתם משנות אחרת, והעלם להאחז בשמו, ואז נקראו בני ישראל בני חורין מהפל, שלא ישבו תחת רשות אחרת, והעלם להאחז בשמו, שעולה על הכל, ששולט על עליונים ותחתונים.

ומתוך אהבתם קרא להם (שמות ז) בני בכרי ישראל, כדגמה (של הקדושה) עליונה. (ועל זה הרג (והרג) כל בכור שלמעלה ומטה, והתיר קשרים ואסורים של עליונים ותחתונים כדי להוציאם, ועשאם בני חורין מהפל. ועל זה לא רצה הקדוש ברוך הוא לא מלאך ולא שרף, אלא רק הוא. ועוד, שהרי הוא ידע להבחין ולדעת הכל ולהתיר אסורים, ואינם ברשות שליח אחר, אלא בידו.

בא ראה, באותו לילה שרצה הקדוש ברוך הוא להרג כל אותם בכורות כמו שנאמר, בשעה שירד הלילה, באו מזמרים לזמר לפניו. אמר להם, לא זמן הוא, שהרי שירה אחרת מזמרים בני בארץ.

בשעה שנחלק הלילה התעוררה רוח צפון, ואז עשה הקדוש ברוך הוא נקמות, וישאל עושים שירה בקול רם, (וישראל מזמרים ואומרים הלל בקול רם) ואז עשאם בני חורין מהפל, ומלאכים עליונים וכל מרכבותיהם היו מקשיבים להם לקולות ישראל. אחר שנמולו, רשמו את בתיהם מאותו דם ומדם הפסח בשלשה רשומים: (שם יב) על המשקוף ועל שתי המזוזות.

מה הטעם? הרי פרשה, משום שהוא רשם קדוש, והמשחית

קודשא בריך הוא יחב לון אורייתא קדישא, (דף קמ"ט ע"א) ואוליף לון ארחוי, לאתדבקא ביה, ולמיטר פקודי דאורייתא, למזכי בהו לעלמא דאתי. וקריב להו בשעתא דנפקו ממצרים, דהא כדין אפיק לון מרשותא אחרא, וסליק לון לאתאחדא בשמיה, וכדין אקרון בני ישראל, בני חורין מפלא. דלא יתבו תחות רשותא אחרא, וסליק לון לאחדא בשמיה, דסליק על פלא, דשליט על עלאין ותתאין.

ומגו רחמימותא דלהון, קרא לון (שמות ד) בני בכורי ישראל, פגוונא (דקדושה) עלאה (ועל דא). קטל (ס"א וקטל) כל בכור דלעילא ותתא, ושרא קטירין ואסירין דעלאין ותתאין, בגין לאפקא לון, ועביד לון בני חורין מפלא. ועל דא לא בעא קדשא בריך הוא, לא מלאך, ולא שרף, אלא איהו. ועוד, דהא איהו ידע לאבחנא ולמנדע פלא, ולמשרי אסירין, ולאו אינון ברשותא דשליחא אחרא אלא בידיה.

תא חזי, בההוא ליליא דבעא קדשא בריך הוא לקטלא כל אינון בכורי כמה דאתמר, בשעתא דרמש ליליא, אתו מזמרין לזמרא קמיה, אמר לון, לאו עידן הוא דהא שירתא אחרא, מזמרין בני בארעא.

בשעתא דאתפליג ליליא, אתער רוח צפון, וקודשא בריך הוא כדין עבד נוקמין,

וישראל עבדין שירתא בקול רם, (ס"א וישראל מזמרין ואמרו הלילא בקול רם) וכדין עבד לון בני חורין מפלא, ומלאכין עלאי, וכל משריין פלהו, הוו צייתין להון לקליהון דישראל. בתר דאתגזרו, רשימו לבתיהון, מההוא דמא, ומדמא דפסחא, בתלת רשימין. (שמות יב) על המשקוף ועל שתי המזוזות.

מאי טעמא. הא אוקמוה בגין דאיהו רשימא

כשהוא יוצא ורואה אותו דם שהיה רשום על אותו פתח, חס על ישראל. זהו שכתוב ופסח ה' על הפתח וגו'. כאן יש להסתכל, אם הקדוש ברוך הוא בא והרג בארץ מצרים ולא שליח אחר, רשם זה שעל הפתח לשם מה, והרי הכל גלוי לפניו? ועוד, מה זה ולא יתן המשחית? ולא ישחית צריף לו להיות!

אלא ודאי כך זה, שכתוב (שם) וה' הכה כל בכור. וה' - הוא ובית דינו. ואותו בית דין כאן נמצא. (מכאן שבכל) ובכל צריף להראות מעשה פדי להנצל, שהרי כגון זה על המזבח, כדי שלא ימצא המשחית. זה במעשה, ובזמן שלא צריף את זה, כמו ראש השנה, שהוא יום הדין, ובעלי לשון הרע עומדים על ישראל, צריכים דברים, תפלות ובקשות, וצריכים להראות מעשה (ברוח ונפש) כמו שבארנו, והרי נתבאר. ובמה? בשופר, (להראות שופר) לעורר שופר אחר. ואנו מוציאים באותו קול רחמים ודין פאחד, הכל פראוי. כמו שלאותו שופר עליון מוציא קול שהוא כלל של אהד. ולעורר רחמים אנו הולכים, ולשבר את בעלי הדין שלא ישלטו ביום הזה. וכשמתעוררים הרחמים, כל המנורות העליונות מאירות מצד זה ומצד זה, ואז (משלי טז) באור פני מלך חיים.

בא ראה, בשעה שהכהן (הגדול) מתפונן להדליק נרות למטה והיה מקריב קטרת בשמים, באותה שעה אז מנורות עליונות מאירות, ונקשר הכל פאחד, ושמחה וחדוה נמצאת בכל העולמות. זהו שכתוב (שם כז) שמן וקטרת ישמח לב, ועל זה בהעלתך את הנרות.

בהאי יומא. וכד רחמי מתערין, פלהו בוצינין עלאין נהרין מהאי גיסא ומהאי גיסא. פדין (משלי טז) באור פני מלך חיים.

תא חזי, בשעתא דכהנא (רבא) אתפונן לאדלקא בוצינין לתתא, והוה קריב קטורת בוסמין, בההוא שעתא פדין בוצינין עלאין נהרין, ואתקטר פלא כחדא, וחדו וחדוותא אשתכח בכלהו עלמין, הךא הוא דכתיב, (משלי טז) שמן וקטורת ישמח לב, ועל דא בהעלותך את הנרות.

קדישא, ומחבלא כד איהו נפיק, ורחמי ההוא דמא דהוה רשים על ההוא פתחא, חיים עלייהו דישראל, הךא הוא דכתיב ופסח יי' על הפתח וגו'. הךא אית לאסתכלא, אי קדשא בריך הוא אתי וקטיל בארעא דמצרים, ולא שליח אחרא, רשימא דא דעל פתחא למה, והא כלא גלי קמיה. ותו, מהו ולא יתן המשחית, ולא ישחית מיבעי ליה.

אלא ודאי הכי הוא, דכתיב, (שמות יב) ויי' הכה כל בכור. ויי': הוא ובית דינו.

וההוא בי דינא הךא אשתכח. (ס"א מכאן דבכלא) ובכלא בעי לאחזאה עובדא, בגין לאשתזבא. דהא כגוונא דא על גבי מדבחא, בגין דלא אשתכח מחבלא.

האי בעובדא, ובזמנא דלא אצטריף האי, פגון ראש השנה, דאיהו יומא דדינא, ומאריהון דלישנא בישא קיימין עלייהו דישראל, בעינן מלין, צלותין ובעותין, ובעינן לאחזאה עובדא (ס"א ברוחא ונפשא) כמה דאוקימנא. והא אתמר, ובמה.

בשופר. (לאחזאה שופר) לאתערא שופרא אחרא. ואנן מפיקין בההוא קלא, רחמי ודינא כחדא, פלא בדקא יאות. כמה דההוא שופר עלאה, אפיק קלא דאיהו כללא כחדא. ולא תערא רחמי קאזלינן, ולתברא מאריהון דדינא, דלא ישלטון

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי יצחק, היו אֶזְלֵי בְּאֹרְחָא, פִּגְעוּ בְּאֵינוֹן טוּרֵי קַרְדּוֹ, עַד דְּהוּוּ אֶזְלֵי, זָקַף עֵינוֹי רַבִּי אֶלְעָזָר, וְחָמֵי אֵינוֹן טוּרֵי רַמָּאֵי, וְהוּוּ חֲשׂוֹכֵן, וּדְחַלָּן בְּדַחִילוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאֵינוֹן חֲבֵרִיָּא, אֵלוּ אַבָּא הָכָא, לֹא הָוֵה דְּחִילָנָא, אֲבָל פִּיּוֹן דְּאַנָּן תְּלַתָּא, וּמְלִי דְּאוּרֵייתָא בִּינָנָא, דִּינָא הָכָא לָא אֲשַׁתְּכַח.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתִיב וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי וְגו', עַל הָרִי אֲרָרְט וְגו', כְּמָה חֲבִיבִין מְלִי דְּאוּרֵייתָא, דְּבַכָּל מְלָה וּמְלָה, אֵית רִזִּין עֲלָאִין, וְאוּרֵייתָא כְּלָא, עֲלָאָה אֲקָרִי. וַתִּגִּינָן בַּחֲלִיסָר מְכִילָן דְּאוּרֵייתָא, כָּל דְּבַר שְׁהִיָּה בְּכָלֵל, וְיִצְא מִן הַכָּלֵל, לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יִצְא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא.

דְּהָא אוּרֵייתָא דְּאִיהִי (דף קמ"ט ע"ב) כְּלָלָא עֲלָאָה, אַף עַל גַּב דְּנִפְיָק מְנָה, חַד סְפוּר בְּעֲלָמָא. וְדָאֵי לֹא אֶתִי לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סְפוּר, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה מְלִין עֲלָאִין, וְרִזִּין עֲלָאִין. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יִצְא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא. בְּגִין דְּהַהוּא סְפוּר דְּאוּרֵייתָא, אוּ הַהוּא עוֹבְדָא, אַף עַל גַּב דְּהוּא נִפְקָא מְכָלְלָא דְּאוּרֵייתָא, לָאוּ לְאַחֲזָאָה עַל גְּרַמְיָה נִפְק בְּלִבְד, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כְּלָלָא עֲלָאָה דְּאוּרֵייתָא כְּלָא נִפְק.

בְּגוֹן הָאֵי דְּכְתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֲדָשׁ עַל הָרִי אֲרָרְט. וְדָאֵי פְּסוּק זֶה יִצְא מְכָלֵל הַתּוֹרָה, וּבָא בְּסְפוּר הָעוֹלָם. מָה אֲכַפְת לָנוּ אִם שׂוֹרָה בְּזָה אוּ בְּזָה, שְׁהִרִי בְּמִקּוּם אַחַד שִׁישְׁרָה? אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא. וְאֲשִׁרְיָהּ יִשְׂרָאֵל שְׁנַתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה עֲלִיוְנָה תּוֹרַת אֲמֵת. וְיָמִי שְׂאוּמֵר שְׂאוּתוֹ

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק, הָיוּ אֶזְלֵי בְּאֹרְחָא, פִּגְעוּ בְּאֵינוֹן טוּרֵי קַרְדּוֹ, עַד דְּהוּוּ אֶזְלֵי, זָקַף עֵינוֹי רַבִּי אֶלְעָזָר, וְחָמֵי אֵינוֹן טוּרֵי רַמָּאֵי, וְהוּוּ חֲשׂוֹכֵן, וּדְחַלָּן בְּדַחִילוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאֵינוֹן חֲבֵרִיָּא, אֵלוּ אַבָּא הָכָא, לֹא הָוֵה דְּחִילָנָא, אֲבָל פִּיּוֹן דְּאַנָּן תְּלַתָּא, וּמְלִי דְּאוּרֵייתָא בִּינָנָא, דִּינָא הָכָא לָא אֲשַׁתְּכַח.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתִיב וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי וְגו', עַל הָרִי אֲרָרְט וְגו', כְּמָה חֲבִיבִין מְלִי דְּאוּרֵייתָא, דְּבַכָּל מְלָה וּמְלָה, אֵית רִזִּין עֲלָאִין, וְאוּרֵייתָא כְּלָא, עֲלָאָה אֲקָרִי. וַתִּגִּינָן בַּחֲלִיסָר מְכִילָן דְּאוּרֵייתָא, כָּל דְּבַר שְׁהִיָּה בְּכָלֵל, וְיִצְא מִן הַכָּלֵל, לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יִצְא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא.

דְּהָא אוּרֵייתָא דְּאִיהִי (דף קמ"ט ע"ב) כְּלָלָא עֲלָאָה, אַף עַל גַּב דְּנִפְיָק מְנָה, חַד סְפוּר בְּעֲלָמָא. וְדָאֵי לֹא אֶתִי לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סְפוּר, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה מְלִין עֲלָאִין, וְרִזִּין עֲלָאִין. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יִצְא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא. בְּגִין דְּהַהוּא סְפוּר דְּאוּרֵייתָא, אוּ הַהוּא עוֹבְדָא, אַף עַל גַּב דְּהוּא נִפְקָא מְכָלְלָא דְּאוּרֵייתָא, לָאוּ לְאַחֲזָאָה עַל גְּרַמְיָה נִפְק בְּלִבְד, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כְּלָלָא עֲלָאָה דְּאוּרֵייתָא כְּלָא נִפְק.

בְּגוֹן הָאֵי דְּכְתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֲדָשׁ עַל הָרִי אֲרָרְט. וְדָאֵי הָאֵי קָרָא מְכָלְלָא דְּאוּרֵייתָא נִפְק, וְאֶתִי בְּסְפוּר דְּעֲלָמָא. מָאֵי אֲכַפְת לָן, אִי שְׂרִי בְּהָאֵי, אוּ בְּהָאֵי, דְּהָא בְּאַתְרַּח חַד לִישְׁרִי. אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוּ יִצְא. וְזַבְּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּאֶתְיָהִיב לָהּ אוּרֵייתָא עֲלָאָה אוּרֵייתָא דְּקָשׁוּט. וּמָאֵן דְּאָמַר, דְּהַהוּא סְפוּרָא

ספור של התורה, להראות על אותו ספור בלבד הוא בא - תפח רוחו. שאם כן, היא אינה תורה עליונה, תורת אמת, אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת.

בא ראה, מלך בשר ודם לא מכבודו לדבר דברי הדיוט, כל שכן לכתבם. ואם עולה בדעתך ששליך עליון הקדוש ברוך הוא לא היו לו דברים קדושים לכתב ולעשות מהם תורה, אלא שהיא כנס דברי הדיוטות, כמו דברי עשו, דברי הגר, דברי לבן ביצקב, דברי האתון, דברי בלעם, דברי בלק, דברי זמרי, וכנסם, וכל שאר הספורים שפתובים, ועשה מהם תורה.

אם כן, למה נקראת תורת אמת, (תהלים ט) תורת ה' תמימה, עדות ה' נאמנה, פקודי ה' ישרים, מצות ה' ברה, יראת ה' טהורה, משפטי ה' אמת, וכתוב הנחמדים מזהב ומפז רב, אלה אותם דברי תורה? אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת, תורת ה' תמימה, וכל דבר ודבר בא להראות דברים (אחרים) עליונים. שאותו דבר של אותו ספור לא להראות על עצמו צא בלבד בא, אלא להראות על אותו כלל הוא בא, כמו שבארנו.

בא ראה, ותנח התיבה וגו'. פסוק זה כן, כל שכן אחרים, (הפסוק הזה כן הוא, ודברי נחבאר) בשעה שדין תלוי על העולם והדינים שרויים, והקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון העולם באותו פסא, כמה רשומים נרשמו בו, כמה פתקים גנוזים בתוכו בתוך תיק המלך. כל הספרים שפתוחים שם נגזו, ומשום כן לא נשפח

דאורייתא, לאחזאה על ההוא ספור בלבד קאתי, תיפח רוחיה. דאי הכי, לאו איהי אורייתא עלאה, אורייתא דקשוט, אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה, איהי אורייתא דקשוט.

תא חזי, מלך בשר ודם, לאו יקרא דיליה הוא, לאשתעי מלה דהדיוטא, כל שפן למכתב ליה, ואי סליק בדעתך, דמלפא עלאה קדשא ברוך הוא, לא הוו ליה מלין קדישין, למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא, אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטין, פגון מלין דעשו. מלין דהגר. מלין דלבן ביצקב. מלין דאתון. מלין דבלעם. מלין דבלק. מלין דזמרי. וכניש להו, וכל שאר ספורין דכתיבין, ועביד מנייהו אורייתא.

אי הכי, אמאי אקרי (מלאכי ב) תורת אמת, (תהלים ט) תורת יי תמימה, עדות יי נאמנה, פקודי יי ישרים, מצות יי ברה, יראת יי טהורה, משפטי יי אמת, וכתוב הנחמדים מזהב ומפז רב. אלין אינון מלי דאורייתא. אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה, איהו אורייתא דקשוט, תורת יי תמימה. וכל מלה ומלה, אתייה לאחזאה מלין (אחריו) עלאין, דההוא מלה דההוא ספור, לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתייה, אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי, כמה דאוקימנא.

תא חזי ותנח התיבה וגו'. האי קרא כן, כל שפן אחרנין, (ס"א האי קרא כן איהו והא אתמר) בשעתא דדינא תלי על עלמא, ודינין שריין, וקודשא ברוך הוא יתיב על כורסייה דדינא למידן עלמא בההוא כורסייה, כמה רשימין אתרשימו ביה, כמה פיתקין גניזין בגויה, בגו אחמתא דמלפא, פלהו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו, ובגין כן לא אתנשי

אחמתא דמלפא, פלהו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו, ובגין כן לא אתנשי

דבר מהמלך. וכסא זה לא נתקן
ולא שורה אלא בחדש השביעי,
שהוא יום הדין, יום שבו כל בני
העולם נפקדים בו, כלם עוברים
לפני אותו פסא. ועל זה ותנח
התבה בחדש השביעי, בחדש
השביעי ודאי, שהוא דין העולם.

על הרי אררט - אלו (עמודי הכסא)
בעלי הדין, בעלי יבכה ויללה,
וכלם שלוחים (שכלם שקטים) באותו
יום לפני הקדוש ברוך הוא, וכמה
בעלי מגנים מתעוררים ביום זה,
וכלם עומדים תחת אותו פסא
בדין העולם.

וישראל מתפללים תפלה באותו
יום, ומבקשים ומתחננים לפניו,
ותוקעים בשופר, והקדוש ברוך
הוא חס עליהם והופך דין
לרחמים, וכל עליונים ותחתונים
פותחים ואומרים: (שם פט) אשרי
העם יודעי תרועה. ועל זה צריך
באותו היום, שאותו שתוקע
שידע עקר הדבר, ויכונן בה
בתרועה, ויעשה הדבר בחכמה,
ועל זה כתוב אשרי העם יודעי
תרועה, ולא כתוב תוקעי תרועה,
והרי נתבאר.

הרבו כל אותו יום. כשיירד
הלילה עלו למקום אחד, ומצאו
מעה אחת. אמר רבי אלעזר,
יכנס אחד לתוך המערה, אם
נמצא מקום שהוא יותר מתקן.
יכנס רבי יוסי, וראה מערה אחרת
בתוכה, אור הנר בה. שמע קול
אחד שהיה אומר: בהעלתך את
הנרות אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות. כאן לקחה כנסת
ישראל אור, והאם העליונה
מתעטרת, וכל הנרות ממנה
מאירים. בה שתי שלהבות
דקיקות פורחות, כלם שושבינים
(מסרגים) קשורים לעליונה, ומשם
למטה.

מלה מן מלפא, והאי כורסייא לא אתקן, ולא
שריא. אלא בחדש השביעי, דאיהו יומא
דידינא, יומא דכל בני עלמא אתפקדון ביה,
פלהו עברין קמי ההוא כרסייא. ועל דא, ותנח
התבה בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי,
דאיהו דינא דעלמא.

על הרי אררט, אלין (סמכי כורסייא) מאריהון
דידינן, מאריהון דיבבא ויללא, וכלהו
שליחין (ס"א דכלהו שביבין) בההוא יומא קמי קדשא
ברוך הוא וכמה מארי תריסין אתערו בהאי
יומא, וכלהו קיימי תחות ההוא פרסייא,
בדינא דעלמא.

וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא, ובקעאן
ומתחננן קמיה, ותקעין בשופר,
וקודשא ברוך הוא חייס עלייהו, ומהפך דינא
לרחמי. וכל עלאי ותתאי, פתחי ואמרי, (תהלים
פט) אשרי העם יודעי תרועה. ועל דא בעינא
בההוא יומא, דההוא דתקע, דידע עקרא
דמלה, ויכוון ביה בתרועה, ויעביד מלה
בחכמתא, ועל דא כתיב, אשרי העם יודעי
תרועה, ולא כתיב תוקעי תרועה, והא אתמר.
אזלו כל ההוא יומא, פד רמש ליליא, סליקו
לחד אתר, ואשפחו חד מערתא. אמר
רבי אלעזר, ליעול חד גו מערתא, אי אשתכח
אתר דאיהו יתיר מתתקן. עאל רבי יוסי, וחקא
מערתא אחרא בגויה, נהורא דשרגא ביה,
שמע חד קלא דהיה אמר, בהעלותך את הנרות
אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הקא
נטלא כנסת ישראל נהורא, ואמא עלאה (ד)
ק"ב ע"א) מתעטרא, וכלהו בוצינין מינה נהרין.
בה תרין טופסירין דקיקין פרחין, שושבינין
(ס"א שביבין) פלהו קטרין לגבי עלאה, ומתמן
לתתא.

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְשָׁמַח. בָּא אֶל רַבִּי אֱלֶעָזֶר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֶעָזֶר, וְכַנְסוּ, שְׁתַּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְדִּימָנוּ הַיּוֹם הַזֶּה לְהַרְחִישׁ לָנוּ בְּנֵסִים. נִכְנְסוּ. בִּינוֹן שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, (תהלים לו) מַה יִּקְרַח חֲסִדָּךְ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיָךְ יִחְסְיוּן. קָמוּ אֵלֶּה, וַיֵּשְׁבוּ כָלֶם, וְשָׁמְחוּ כָלֶם. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, מַה יִּקְרַח חֲסִדָּךְ אֱלֹהִים, שְׁמַצָּאנוּ אֶתְכֶם. חֲסִד עֲשֵׂה לָנוּ הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמָקוֹם זֶה. עֲכָשׁוּ הַדְּלִיקוּ גֵרוֹת.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, בְּהַעֲלַתְךָ אֶת הַגֵּרוֹת, בְּהַעֲלַתְךָ מִמֶּשׁ, בְּהַדְּלַקְתְּךָ. שְׁהָרִי כְּאִחַת נַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שְׁתֵּי עֲבוּדוֹת, שֶׁהֵן קָשֶׁר אֶחָד, וּמַה? שְׁמֵן וּקְטֹרֶת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (משלי כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב, שְׁכָתוּב (שמות ל) וְהַקְטִיר עֲלֵיו אֶהְרֹן וּגו'. וּבְהַעֲלַת אֶהְרֹן אֶת הַגֵּרוֹת בֵּין הָעֲרִיבִים יִקְטִירָנָה. מַה שׁוֹנָה כָּאֵן בְּהִיטִיבוֹ, וּמַה שׁוֹנָה שֵׁם וּבְהַעֲלַת? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מֵיָיִן. טוֹבִים - רוֹוִי יָיִן, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִהְיָה טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַטָּבָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי ט) וְטוֹב לָב מִשְׁתֶּה תָּמִיד. וּבְהַעֲלַת, שְׁהָרִי בְּזִמְן שְׁמֵשְׁקִים וּמְרוּיִם מִהַשְׁקָאֵת הַנַּחֲל, אֲזַ עֲלִיּוֹנִים מִתְעַלִּים, וּבְרִכּוֹת (עליונות ותחתונות) נִמְצָאוֹת בְּכָלֶם, וְשָׁמְחִים כָּלֶם. וְעַל זֶה וּבְהַעֲלַת.

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשַׁעֲהָ שְׁעִמְק הַכֹּל מֵאִיר, (שְׁתַּנּוּם הַכֹּל מֵאִיר) מֵאִיר בְּנַחֲל, וְהַנַּחֲל שׁוֹפֵעַ (מֵאִיר) בְּדִרְךָ יֵשֶׁר לְהַשְׁקוֹת הַכֹּל, וְאֲזַ כְּתוּב בְּהַעֲלַת (בְּהִיטִיבוֹ), מִשּׁוּם שֶׁזֶה יוֹצֵא

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְחֲדִי, אֶתְּא לְגַבִּי רַבִּי אֱלֶעָזֶר, אָמַר לִי רַבִּי אֱלֶעָזֶר, נִיעוּל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶקְדִּים לָן הַאי יוֹמָא, לְאַתְרַחֲשָׁא לָן בְּנֵסִין. עֲאֵלוּ, פִּינוֹן דְּעֵאלוּ, חָמוּ תְרִין בְּנֵי נִשָּׂא, דְּהוּוּ לְעֵאן בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, (תהלים לו) מַה יִּקְרַח חֲסִדָּךְ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיָךְ יִחְסְיוּן. קָמוּ אֵלִין, וַיִּתְּבִי כְלָהוּ, וְחֲדוּ כְלָהוּ, אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, מַה יִּקְרַח חֲסִדָּךְ אֱלֹהִים, דְּאִשְׁפַּחְנָא לְכוּ. חֲסִד עֲבַד לָן קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַתְרָא דָּא, הַשְׁתָּא אֲדִלְקוּ בּוֹצִינִין.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. (במדבר ח) בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַגֵּרוֹת, בְּהַעֲלוֹתְךָ מִמֶּשׁ, בְּאֲדִלְקוֹתְךָ. דְּהָא כְּחֵדָא אֲתַעְבִּיד עַל יְדָא דְכַהֲנָא תְרִין פּוֹלְחָנִין. דְּאִינוּן קְשׁוּרָא חֵדָא. וּמֵאן אִינוּן. שְׁמֵן וּקְטֹרֶת. פְּדַכְתִּיב, (משלי כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב. דְּכְתִיב, (שמות ל) וְהַקְטִיר עֲלֵיו אֶהְרֹן וּגו'. וְכְתִיב וּבְהַעֲלַת אֶהְרֹן אֶת הַגֵּרוֹת בֵּין הָעֲרִיבִים יִקְטִירָנָה. מֵאִי שְׁנָא הַכָּא בְּהִיטִיבוֹ, וּמֵאִי שְׁנָא הָתָם וּבְהַעֲלוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָא חֵד מְלָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוֹ: כְּמַה דְּאֵת אָמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מֵיָיִן. טוֹבִים: רוֹוִי חֵמְרָא. כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִהְיָה טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַטָּבָה מִמֶּשׁ. כְּמַה דְּאֵת אָמַר (משלי טו) וְטוֹב לָב מִשְׁתֶּה תָּמִיד. וּבְהַעֲלַת, דְּהָא בְּזִמְנָא דְּאֵתְשַׁקֵּיין וְאֵתְרוּיין מִשְׁקִיו דְּנַחֲלָא, כְּדִין עֲלֵאִין עֲלוּיָא, וּבְרִכָּאן (ס"א עֲלֵאִין וּפְתָאִין) אִשְׁתַּפְּחוּ בְּכָלָהוּ, וְחֲדוּ בְּכָלָא. וְעַל דָּא וּבְהַעֲלַת.

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְעִמְיקָא דְכְּלָא נְהִיר, (ס"א דְּסַתְיָמָא דְכְּלָא נְהִיר) נְהִיר בְּנַחֲלָא. וְנַחֲלָא, נְגִיד (ס"א נְהִיר) בְּאַרְחָ מִיִּשְׁר לְאִשְׁקָאָה כְּלָא. כְּדִין כְּתִיב, בְּהַעֲלַת (נ"א בְּהִיטִיבוֹ) בְּגִין דְּהָא מַעוּמְקָא

מעמק הכל. בהעלת, שבא מצד עליון של עמק (של סתום) הכל שנקרא מחשבה. והכל דבר אחד. ואז כנסת ישראל מתברכת, וברכות נמצאות בכל העולמות.

רבי יצחק פתח, כתוב (מלכים-א ח) בנה בניתי בית זבל לך מכוון לשבתך עולמים. בית זבל, בית זבול ודאי. כשנפקדו בידיה כל גנזי המלך ושולטת בהם, אז נקרא בית זבול. ורקיע אחד יש שנקרא זבול, שהרי זה נמצא לקבל ברכות ולסדר הכל, וזה נקרא בית זבול.

בא ראה, כתוב (דברים לג) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך. מלמד שהשתפפו כאחד. זה יוצא ועורף קרב, וזה יושב ועוסק בתורה, וזה נוהן חלק לזה, וזה נוהן חלק לזה. בחלק זבולון הים, וכנסת ישראל נקראת גם כנרת. וכך ראוי, משום שתכלת זו יוצאת משם, ופרשוה, שהרי למטה כמו שלמעלה. גם כנרת למעלה - גם כנרת למטה, תכלת למעלה - תכלת למטה, והכל במקום אחד. ועל זה ירש זבולון, לצאת לערף קרב. ומניין לנו שכן זה? שכתוב (שם) עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק. זבחי צדק בודאי. מה הטעם? כי שפע ימים יינקו. ויששכר חלקו בתורה, ונוהן לזבולון חלק של התורה בודאי. ועל זה השתפפו כאחד, להתברך זבולון מיששכר, שברפת התורה היא ברפת הכל.

רבי אבא אמר, ירשת התורה בודאי כף היא, ודרגה ששית זו נוהנת שכר (ששית אחת נוהנת שכר) תורה, ומורישה לה לכנסת ישראל, מוריש הלבן לתכלת.

משיכיר בין תכלת ללבן,

דכלא נפקי, בהעלת דאתי מסטרא עלאה, (בראשית כ"א א) דעמיקא (ס"א דסתימא) דכלא, דאקרי מחשבה. וכלא חד מלה, וכדין כנסת ישראל אתברכא, וברכאן אשתפחי בכלהו עלמין.

רבי יצחק פתח, פתיב (מלכים א ח) בנה בניתי בית זבל לך מכוון לשבתך עולמים. בית זבל, בית זבל ודאי, כד אתפקדו בידיה, כל גנזי מלכא, ושלטא בהו. פדין אקרי בית זבול. ורקיע חד אית דאקרי זבול, דהא דא אשפח לקבלא ברכאן, ולסדרא כלא, והאי אקרי בית זבול.

תא חזי, פתיב (דברים לג) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך, מלמד דאשתתפו כחדא. דא נפיק ואגח קרבא, ודא יתיב ולעי באורייתא. ודא יהיב חולקא לדא, ודא יהיב חולקא לדא. בחולקיה דזבולון ימא, וכנסת ישראל אקרי גם כנרת. והכי אתתחזי, בגין דהא תכלת נפיק מתמן, ואוקמוה, דהא לתתא כגוונא דלעילא, גם כנרת לעילא, גם כנרת לתתא. תכלת לעילא, תכלת לתתא, וכלא באתר חד.

ועל דא ירית זבולון, למיפק לאגחא קרבא, ומנלן דהכי הוא. דכתיב, (דברים לג) עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק. זבחי צדק ודאי. מאי טעמא. כי שפע ימים יינקו. ויששכר חולקיה באורייתא, ויהיב לזבולון חולקא דאורייתא ודאי, ועל דא אשתתפו כחדא, לאתברכא זבולון מיששכר, דברכתא דאורייתא, היא ברכתא דכלא.

רבי אבא אמר, אחסנתא דאורייתא ודאי הכי הוא, ודרגא דא שתיתאה יהיב אגר (ס"א) חד שתיתאה (היב אגר) אורייתא, ואחסין לה לכנסת ישראל, אחסין חוורא לתכלתא. ועל דא תנינן,

ועל זה שנינו, (ברכות א) משיפיר בין תכלת ללבן, שיודעו הגונים, שהרי אז נקרא בק"ר, והלבן בא לעולם, והתכלת נעבר. ועל זה פל קרבות המלך וכל פלי זין המלך נמנו בדייה, והרי בארנו. באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם. באר - זו פנסת ישראל. חפרוה שרים - זה אבא ואמא שהולירו אותה. פרוה נדיבי העם - אלו האבות, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו'. בשביל להתברך מהם על ידי דרגה אחרת. ומי הדרגה? צדיק שעומד עליה. ועל זה אמרנו, כשבאר זו נוטלת - בסיוע האבות נוטלת.

ונקראת באר, ונקראת ים. נקראת באר בשעה שיצחק יוצא מזין מצד אמא ובה להמשיך אחרי זה וממלא אותה, אז נקראת באר יצחק, באר מרים, והרי בארנו. ים, כשמאירה מאור עליון של אבא, אז נקראת ים, שנחלים הולכים לתוכה, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא.

ומיום שגלתה פנסת ישראל בגלות, כתוב (איוב יד) אלו מים מני ים - זו פנסת ישראל. ונהר יחרב ויבש - זה צדיק. ועל זה כתוב (ישעיה נז) הצדיק אבד וגו'. שהוא היה נהר עליון ומכבד שנכנס לתוכה, והוא כונס כל אותם נהרות ונחלים ששופעים משפע אותו נהר קדוש שלא פוסקים מימו לעולמים, ששופע ויוצא מעדן העליון, והוא נכנס לתוכה וממלא אגמיה, ומשם יורשים כל העולמות (נזונו ויורשים) ברכות בכל.

בא ראה, בשעה שמתברכת פנסת ישראל, כל העולמות מתברכים, וישראל למטה יונקים ומתברכים בגללה. והרי בארנו שהיא מגנה על ישראל, כמו

דישתמודען גווי, דהא כדין אקרי בק"ר, וחורא אתי לעלמא, ותכלתא אתעבר. ועל דא כל קרבין דמלפא, וכל זייני מלפא בידהא אתמנן, והא אוקימנא.

באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם, (במדבר כא) באר, דא פנסת ישראל. חפרוה שרים, דא אבא ואמא, דאולידו לה. פרוה נדיבי העם, אלין אבהן. דכתיב, (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו'. בגין (דף ק"נ ע"ב) לאתברכא מנהון, על ידי דדרגא חד, ומנו. צדיק דקאים עליה. ועל דא אמרינן, פד האי באר נטלא, בסיועא דאבהן נטלא.

ואקרי באר, ואקרי ים. אקרי באר, בשעתא דיצחק נפיק מזיינא מסטרא דאימא, ואתי לאמשכא אבתרא דדא, ומלי לה, כדין אקרי באר דיצחק. באר דמרים. והא אוקמוה. ים פד אתנהרא מנהרא עלאה דאבא, כדין אקרי ים, דנחלין אזלין לגוה, פמה דאת אמר פל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא.

ומיומא דגלתה פנסת ישראל בגלותא, כתיב (איוב יד) אלו מים מני ים, דא פנסת ישראל. ונהר יחרב ויבש, דא צדיק. ועל דא כתיב, (ישעיה נז) הצדיק אבד וגו'. דהוא הוה נהר עלאה ויקירא, דעייל בגוה, והוא כניש פל אינון נהרין ונחלין, דנגדין מנגידו דההוא נהר קדישא, דלא פסקין מימיו לעלמין, דנגיד ונפיק מעדן עלאה, והוא עייל בגוה ומלי אגמיה, ומתמן ירתין עלמין פלהו (אתניו ורתין) ברפן בכלא.

הא חזי, בשעתא דאתברכא פנסת ישראל, עלמין פלהו אתברכין, וישראל לתתא, מתברכים, וישראל למטה יונקים ומתברכים בגללה.

יִנְקִין וּמִתְבָּרְכֵן בְּגִינָה. וְהָא אִוְקִימָנָא דְהִיא
אֲגָנָא עַלֵייהוּ, דִּישְׂרָאֵל, כְּמָה דְאִתְמַר.

בְּתִיב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו'.

מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָא
אִוְקִימָנָא, דְּהִיא שְׁעָתָא, בְּסִיּוּעַ דְּאַבְהֵן
נְטָלָא. וְכַד אֵינּוּן מִשְׁתַּפְּחִין לְגַבְהָ, כְּלָא
מִשְׁתַּפְּחִי. וּבְגִין כֶּף אֲתַמְסַר בְּאַלִּין קְרָאֵי שְׁמָא
קְדִישָׁא, דְּכָלִּיל בְּהוּן אַבְהֵתָא, כְּמָה
דְּאִוְקִימָנָא. חַד קְרָא כְּסִדְרָא, וְחַד לְמַפְרַע,
וְחַד כְּסִדְרָא.

וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו', דָּא כְּסִדְרָא
בְּגִין דְּאַבְרָהָם אֲשַׁתְּכַח הָכָא, וְכָל אֵינּוּן
דְּאֵתוּ מִסְטְרִיָּה, וְעַל דָּא אִיהוּ כְּסִדְרָא כְּגִוּוֹנָא
דָּא.

הָכָא אֲתַעֲטַר אַבְרָהָם בְּעֵטְרוֹי, וְאַעֲטַר לָהּ
לְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְאַלִּין אֲתַוּוּן פְּלָהוּ
בְּאַרְחַ מִישַׁר, לְמִיָּהָךְ בִּימָמָא. דְּכְתִיב (תהלים מב)
יּוֹמָם יִצְוֶה יְיָ חֲסִדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עָמִי. וְעַל
דָּא כְּתִיב וַיִּסַּע, אֵימְתִי נְטָלִין בְּמִטְלָנִיָּהוּ, הוּי
אִימָא בִימָמָא, כַּד נְהִיר שְׁמָשָׁא. וְדָא חַד קְרָא
דְּאִיהוּ בְּשַׁבְעִין וּתְרִין אֲתַוּוּן.

תְּנִינָא דִּיצְחָק, הָכִי נָמִי דְּאֲשַׁתְּכַח בְּשַׁבְעִין
וּתְרִין אֲתַוּוּן, לְאֲשַׁתְּכַחא בְּדִינָא לְגַבֵּי
מִצְרָאֵי וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב,
וַיִּבְאֵ בֵין מַחְנֶה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל,
לְקַבִּיל אֶלְיָן וּלְקַבִּיל אֶלְיָן. וַיְהִי הָעֲנָן וַהֲחִשֵׁף,
דְּהָכִי הוּא יוֹמָא דִּיצְחָק, דְּעִיבָא הוּי, עֲנָנָא
וַהֲשׁוּכָא מְנִיָּה הוּא. וּבְגִין כֶּף סְדוּרָא דְּאֲתַוּוּן
לְמַפְרַע, (בְּאוּרְחַא עֲרִימָא) וְלָא בְּאַרְחַ מִישַׁר, כְּגִוּוֹנָא
דָּא.

וְעַל דָּא אֲתַוּוּן פְּלָהוּ לְמַפְרַע, דְּכְתִיב וַיְהִי הָעֲנָן
וַהֲחִשֵׁף, דְּכִיּוֹן דְּעָאֵל יִצְחָק בְּדִינּוּי, לָא

שְׁנַתְבָּאָר.

כְּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ
הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו'. מִלְּאֵךְ
הָאֱלֹהִים - זוּ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי
בְּאַרְנוּ שְׁאוּתָהּ שְׁעָה בְּסִיּוּעַ
הָאֲבוֹת לִוְקַחְתָּ. וּכְשֶׁהֵם נִמְצְאִים
אַצְלָה, הִפְלֵל נִמְצְאִים. וּמִשׁוּם כֶּף
נִמְסַר בְּפִסְוִקִים אֵלּוּ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ,
שְׁכוּלֵל בְּהֵם הָאֲבוֹת, כְּמוֹ
שְׁבָאֲרֵנוּ. פִּסּוּק אֶחָד כְּפִסְדֵר, וְאַחַד
לְמַפְרַע, וְאַחַד כְּפִסְדֵר.

וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו'
- זֶה כְּפִסְדֵר, מִשׁוּם שְׁאֲבָרָהֶם
נִמְצָא כָּאֵן וְכָל אוֹתָם שְׁבָאִים
מִצְדוֹ, וְעַל כֶּף הוּא כְּפִסְדֵר כְּמוֹ זֶה.
כָּאֵן הִתְעַטַר אַבְרָהָם בְּעֵטְרוֹתָיו
וְעֵטַר אֵת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתִיּוֹת
אֵלּוּ פִלְן בְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל לְלַכַּת בְּיוֹם,
שְׁכְּתוּב (תהלים מב) יּוֹמָם יִצְוֶה ה'
חֲסִדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עָמִי. וְעַל זֶה
כְּתוּב וַיִּסַּע. אֵימְתִי לִוְקַחְתִּים
בְּמִשְׁאוֹתֵיהֶם? הִוָּה אוֹמַר בְּיוֹם,
כְּשִׁמְאִיר הַשְּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ פִסּוּק אֶחָד
שֶׁהוּא בְּשַׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.
שְׁנֵי שֵׁל יִצְחָק, כֶּף גַּם שְׁנִמְצָא
בְּשַׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, לְהִמְצָא
בְּדִין לְגַבֵּי הַמִּצְרַיִם וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּבְאֵ בֵין
מַחְנֶה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל,
לְמִוּל אֱלֹהִים וּלְמִוּל אֱלֹהִים. וַיְהִי הָעֲנָן
וַהֲחִשֵׁף, שְׁכָף הוּא יוֹם שֵׁל יִצְחָק,
שְׁמַעְנָן הִיא, עֲנָן וַהֲחִשֵׁף מִמֶּנּוּ
הוּא. וּמִשׁוּם כֶּף סְדוּרָא הָאוֹתִיּוֹת
לְמַפְרַע, (בְּדִרְךָ עֲקִם) וְלָא בְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל
כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע,
שְׁכְּתוּב וַיְהִי הָעֲנָן וַהֲחִשֵׁף. שְׁכִיּוֹן
שְׁנַכְנַס יִצְחָק בְּדִינּוּי, לָא קָרַב זֶה
אֵל זֶה. כְּתוּב זֶה אֵל זֶה. אוֹתָם
שְׁבָאוּ מִצְד אַבְרָהָם לָא קָרְבוּ זֶה
לְזֶה, שְׁהָרִי לָא יְכָלוּ, מִשׁוּם
שְׁבָאָר זוּ נְדַבְקָה בִּיצְחָק, כְּמוֹ

קָרַב זֶה אֵל זֶה. כְּתִיב זֶה אֵל זֶה, אֵינּוּן דְּאֵתוּ מִסְטְרָא דְּאַבְרָהָם, לָא קָרְיָבוּ

שנאמר ויאר את הלילה. שששתמלאה להתחבר (להתחזק) ביצחק, לא קרב זה אל זה ולא לכל להתקרב, עד שבא יעקב והתחבר באברהם, ולקח את יצחק ושם אותו באמצע, ואז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ונצלו ישראל.

ושנינו, במקום שנמצאים האבות, שאר הצדיקים נמצאים אפס, ועל זה שם זה עולה לצדיקים אחרים מפרדים, אף על גב שכלם יוצאים לדרך אחד.

בשמארה בא"ר זו מצד יצחק ונקשרת בו, נעשה ים הגדול תקיף, וגלים חזקים עולים ויורדים בוצף ורגו בתקיפות, נוטל למעלה, עולה, ויורד למטה. אברהם בא מולו (כנגדו), ומתוף רגו ווצף וחמה ותקיפות זה אל זה לא היו מתקרבים, עד שבא יעקב ושוכף הרגו, וממיה ושובר גלי הים. זהו שפתיב (שמות יד) ויט משה את ידו על הים ויולף ה' את הים ברוח קדים עזה וגו'. מה זה ברוח קדים עזה? זו רוח יעקב, עזה, תקיפה למולו לשבר רגו ים זה. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים, (הוא) רוקן הים ממי רגו, ונחלקו המים לצד אברהם ולצד יעקב. זהו שפתיב ויבקעו המים, לצד זה ולצד זה, ועל כף כל האותיות בדרך ישר פראוי.

אלה אותיות בדרך ישר בצד יעקב, וכל אותם שבאו מצדו וכשבא יעקב, התחבר באברהם ולקח את יצחק, והשרהו באמצע. אז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה. ועל זה מעשה בתקוין בשם הקדוש בזווג האבות נודע, שהוא קשר אחד,

באמצעיתא. פדין אתקשר מהימנותא דא ודא ודא בדא. ועל דא, עובדא בתקונא בשמא קדישא

דא בדא. דהא לא יכלין, בגין דהאי באר אתדבקא ביצחק. כמה דאת אמר, ויאר את הלילה. דכד אתמלייא לאתחברא (ס"א לאתקפא) ביצחק, לא קרב זה אל זה, ולא יכיל לקרבא. עד דאתא יעקב, ואתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר יליה באמצעיתא, פדין אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא, ואשתזיבו ישראל.

ותנינן, באתר דאבהתא אשתכחי, שאר צדיקייא משתכחי גבייהו, ועל דא שמא דא, סליק לסטרין אתרנין מתפרשו, אף על גב דכלהו נפקין לארחה חד.

בר נהרא האי בא"ר מסטרא דיצחק, ואתקשר ביה, אתעביד ימא רבא תקיפא, וגלגלין תקיפין, סלקין ונחתין בוצף ורוגזא בתקיפו, נוטיל לעילא, (דף קנ"א ע"א) סליק, ונחתית לתתא, אברהם אתי לקבלא (ס"א לקבליה), ומגו רוגזא וזעפא וחימתא ותקיפו, זה אל זה לא הוו מתקרבין, עד דאתא יעקב, ושכיף רוגזא, ומאיך ותבר גלגלי ימא, הדא הוא דכתיב, (שמות יד) ויט משה את ידו על הים ויולף יי את הים ברוח קדים עזה וגו'. מאי ברוח קדים עזה. דא רוח יעקב, עזה תקיף לקבליה, לתברא רוגזא דהאי ימא. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים (נ"א הוא) אריק ימא מימי רוגזין, ואתפליגו מיא לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב, הדא הוא דכתיב ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא. ועל דא אתוון פלהו בארז מישר פדקא יאות.

אלין אתוון בארז מישר, בסטר דיעקב, וכל אינון דאתו מסטריה, וכד אתא יעקב,

אתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר יליה באמצעיתא. פדין אתקשר מהימנותא דא ודא ודא בדא. ועל דא, עובדא בתקונא בשמא קדישא

קָשֶׁר נֶאֱמָן, לְהִיּוֹת מְרַכְבֵּה שְׁלֵמָה, וּבְזוּוּג הָאֲבוֹת כְּאֶחָד נַעֲשֶׂה הַכֹּל.

וְיִוָּדְעִים הַחֲבָרִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה פְּרָאוּי, וּבְשֵׁם זֶה קָשֶׁר הָאֲבוֹת, נִמְצְאוּ דְרָכִים לְדִין וּלְרַחֲמִים, לְסִיּוּעַ, לְחֶסֶד, לְיִרְאָה, לְתוֹרָה, לְחַיִּים, לְמוֹת, לְטוֹב, לְרַע. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְיִוָּדְעִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הָרִי הָאֲבוֹת בְּמַסְעוֹת, בְּמַעֲשִׂים, בְּקִשְׁרִים שֶׁמִּתְקַשְׂרִים זֶה בְּזֶה. וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אֵין מִי שִׁיקוּם לְפָנֵיהֶם. וְשִׁנּוּי, בְּמִקוּם שֶׁהָאֲבוֹת נִמְצְאוּ, שְׁאֵר הַצְּדִיקִים נִמְצְאוּ עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה שֵׁם זֶה עוֹלָה לְצַדִּיקִים אֲחֵרִים נְפָרְדִּים, אֵף עַל גַּב שְׁפָלָם יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ זֶה.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת סִימָן ח

שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים בְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, וְעֲלֵיהֶם שְׁתַּל וּבְנָה עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְּתוּב בְּשֵׁשֶׁת.

וּבְנִגְדֵי אוֹתָם שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים בְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ שְׁבַעַה צְדִיקֵי אָמֶת, לְהַעֲמִידָם וּלְהַאֲוִיר לָהֶם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד פְּנִיגֵד יוֹמוֹ, וְשְׁתַּל אוֹתָם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדוֹר שְׂרָאוּי, וְהֵם אֲבוֹת הָעוֹלָם, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מִשֶּׁה אֶהְרֹן דָּוִד.

וְהֵם נִקְרָאִים הָרִים, הָרְרֵי קָדָם, שֶׁהֵם תְּלוּיִים מֵאוֹתָם שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים, וְהַשְּׁבִיעֵי שְׁעוֹמֵד לְפָנֵיהֶם, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (זכריה יב) וּבֵית דָּוִד כַּאֲלֵהִים כְּמִלְאָךְ ה' לְפָנֵיהֶם.

בְּזוּוּגָא דְאַבְהֵן אֲשֶׁתְּמוֹדַע, דְּאִיהוּ קְשׁוּרָא חַד, קְשׁוּרָא מְהִימְנָא, לְמַהוּי רְתִיכָא שְׁלִימְתָא.

וּבְזוּוּגָא דְאַבְהֵן פְּחָדָא, אֲתַעֲבִיד כְּלָא.

וְיִדְעִין חֲבָרֵיִיא לְמִיהֵךְ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, לְאַתְקַנָּא עוֹבְדֵין פְּדָקָא יְאוּת, וּבְשִׁמָּא דָּא קְשׁוּרָא

דְּאַבְהֵן, אֲשֶׁתְּכַחוּ אוֹרְחִין לְדִינָא, וּלְרַחֲמֵי, לְסִיּוּעַ, לְחֶסֶד, לְדַחֲלוֹ, לְאוֹרֵיִיתָא, לְחַיִּי,

לְמוֹתָא, לְטַב, לְבִישׁ. זְפִאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיִיא, דִּידְעִין אוֹרְחוּי דְּאוֹרֵיִיתָא, וְיִדְעִין לְמִיהֵךְ

בְּאוֹרְחוּי דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, זְפִאִין אֵינּוֹן בְּעִלְמָא דִּין וּבְעִלְמָא דְּאַתִּי.

הָא אַבְהֵן בְּמִטְלָנִין, בְּעוֹבְדֵין, בְּקְשׁוּרִין דְּמִתְקַשְׂרֵי דָּא בְּדָא. וְכַד מִתְחַבְּרִין פְּחָדָא,

לִית מָאן דִּיקוּם קְמִיִיהוּ. וְתַנִּינֵן, בְּאַתְרֵי דְּאַבְהֵתָא אֲשֶׁתְּכַחוּ, שְׁאֵר צְדִיקֵיִיא מִשְׁתַּכְּחֵי

גְּבִיִיהוּ. וְעַל דָּא שְׁמָא דָּא סְלִיק לְסִטְרִין אַחֲרָנִין מִתְפָּרְשֵׁן, אֵף עַל גַּב דְּכֻלְהוּ נְפָקִין

לְאַרְחָא חַד.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת (סִימָן ח)

שְׁבַעַה יוֹמִין עֲלִיאִין, בְּרֵא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּעִלְמָא. וְעֲלִיִיהוּ שְׁתִּיל וּבְנֵי עֲלָמִין.

הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שְׁמוֹת כ) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְּתִיב בְּשֵׁשֶׁת.

וְלִקְבִיל אֵינּוֹן שְׁבַעַה יוֹמִין עֲלִיאִין, בְּרֵא בְּאַרְעָא שְׁבַעַה זְפִאֵי קְשׁוּט, לְקִיּוּמָא

לוֹן, וְלֹאֲנַהֲרָא לוֹן, כֹּל חַד וְחַד לְקְבִיל יוֹמִיָּה. וְשְׁתִּיל לְהוּ, כֹּל חַד וְחַד בְּדָרָא דְּאַתְחַזִּי לִיָּה.

וְאֵינּוֹן אַבְהֵן דְּעִלְמָא, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף וּמִשֶּׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְאֵינּוֹן אֵיקְרוּן הָרִים, הָרְרֵי קָדָם, דְּאֵינּוֹן תְּלִיִין מֵאַיִנּוֹן שְׁבַעַה יוֹמִין עֲלִיאִין. וְשְׁבִיעֵאָה

דְּקִיּוּמָא קְמִיִיהוּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (זכריה יב) וּבֵית דָּוִד כַּאֲלֵהִים כְּמִלְאָךְ ה' לְפָנֵיהֶם.

ואף על גב דאיהו שביעא, ופד אתפליל ביה ביוסף, ונהיב ליה תפנוקא מבי מלפא, אקרי אוף איהי שביעא.

וכרחו אחידו בה בשכינתא, ברזא דשבעה. בגין דשכינתא אקרי בת שבע. בת מאימא עילא, דאיהי כללא דשבע דרגין דעמה. ואיהי דרגא דצדק, עשירא דאינון ספירין, דאיקרי בהו קדשא ברין הוא.

ואיקרי שביעא בקרא, (דברי הימים א כט) דלף ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד פי כל וכו', עד הממלכה. והא רביעא היא ליומי. אלא בגין דאיהי נטיעה בתרא, ואתפלילת בשביעא, בגין פך נטלה שמה, וכולא חד.

וכר חד וחד מאבון, ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו דרגא דיליה, ואחיד ביה בההוא דרגא. אברהם ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו אספקלריא דיליה דאיהי מדת הגדולה, מדת החסד, ימינא דמלפא. ועל דא אחיד בה, ולא שביק לה לעלמין, ועביד טיבו עם כל בני עלמא, ואוקמוה. דהא עובדוי סליקו ליה בהאי דרגא.

וכר אחד ואחד מהאבות ידע את הקדוש ברין הוא מתוך דרגתו ואחז בו באותה דרגה. אברהם ידע את הקדוש ברין הוא מתוך אספקלריה שלו, שהיא מדת הגדלה, מדת החסד, שהיא ימין המלך, ועל פך הוא אחז בה ולא עזב אותה לעולמים, ועשה טוב עם כל בני העולם, ופרשה שהרי מעשיו העלוהו לדרגה הזאת.

יצחק ידע אותו בדרגת הגבורה, שנקראת פחד יצחק, ופחד ממנו לעולמים. יעקב ידע אותו מתוך דרגת התפארת, שהוא כלול מחסד ומפחד, ונקרא אמת, ואחז אותה, זהו שכתוב תתן אמת ליעקב.

יוסף ידע את הקדוש ברין הוא מתוך אותה אספקלריה שנקראת כל, ונקרא יסוד, ועל זה נקרא יוסף כלכל, שכתוב ויכלכל יוסף, וכתוב ונקרא יסוד עולם. משה ואהרן הם שני כרובים שנשמע קול של מעלה מביניהם, ועל זה נתנה תורה על דם, זהו

יוסף ידע ליה לקודשא ברין הוא מגו ההיא אספקלריא, דאקרי כל. ועל דא אקרי יוסף כלכל, דכתיב (בראשית מז) ויכלכל יוסף. ואיקרי יסוד עולם.

משה ואהרן אינון תרין פרובין, דאשתמע קלא דלעילא מביניהו, ועל דא

וכרחו אחידו בה בשכינתא, ברזא דשבעה. בגין דשכינתא אקרי בת שבע. בת מאימא עילא, דאיהי כללא דשבע דרגין דעמה. ואיהי דרגא דצדק, עשירא דאינון ספירין, דאיקרי בהו קדשא ברין הוא.

ואיקרי שביעא בקרא, (דברי הימים א כט) דלף ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד פי כל וכו', עד הממלכה. והא רביעא היא ליומי. אלא בגין דאיהי נטיעה בתרא, ואתפלילת בשביעא, בגין פך נטלה שמה, וכולא חד.

וכר חד וחד מאבון, ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו דרגא דיליה, ואחיד ביה בההוא דרגא. אברהם ידע ליה לקודשא ברין הוא, מגו אספקלריא דיליה דאיהי מדת הגדולה, מדת החסד, ימינא דמלפא. ועל דא אחיד בה, ולא שביק לה לעלמין, ועביד טיבו עם כל בני עלמא, ואוקמוה. דהא עובדוי סליקו ליה בהאי דרגא.

יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה, דאקרי פחד יצחק, ודחיל ליה לעלמין. יעקב ידע ליה מגו דרגא דתפארת. דאיהו כליל מחסד ומפחד, ואקרי אמת, ואחיד בה. דהא הוא דכתיב, (מ"ב ז) תתן אמת ליעקב.

יוסף ידע ליה לקודשא ברין הוא מגו ההיא אספקלריא, דאקרי כל. ועל דא אקרי יוסף כלכל, דכתיב (בראשית מז) ויכלכל יוסף. ואיקרי יסוד עולם.

משה ואהרן אינון תרין פרובין, דאשתמע קלא דלעילא מביניהו, ועל דא

שְׁפָתוֹב וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם וְדַבְרָתִי
אִתְּךָ, וְהֵם שְׁנֵי כְרוּבִים שְׁלֹמֶעֱלָה,
וְהֵם גַּצ"ח וְהו"ד, וְהֵם שְׁנֵי
הַעֲמוּדִים שֶׁל הַגּוֹפֵף.

כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לַמַּלְכָּה לַמְטָה שְׁנֵי
כְרוּבִים תַּחְתֶּיהָ שְׁיוֹנְקִים מִמֶּנָּה,
וְהֵם וְדָאֵי עֲלִיוֹנִים, עַל אַרְוֹן
הַעֲדָת, שְׁנִקְרָא צָדֵק, אַרְוֹן
הַעֲדוּת. וּמִי עֲדוּת? זֶה יוֹסֵף, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ,
וְנִקְרָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְאַרְוֹן זֶה
תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה.

בְּאֵרָא, כָּל אוֹתָם אֲבוֹת עֲלִיוֹנִים
שְׁאַחֲזוּם לַמְעֵלָה, כָּלֶם רְמוּזִים
בַּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְדוֹד שְׁאַחֲזוּ
בְּאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא תוֹרָה שְׁבַעֲל
פֶּה, רְמוּזָה בְּדַבְרֵי קַבְּלָה, וּמְשׁוּם
כִּף נִקְרָאת קַבְּלָה, שְׁמִקְבַּלְת אוֹר
מַתוֹרָה שְׁבַכְתָּב.

וְאוֹתָם שְׁנֵי כְרוּבִים עֲלִיוֹנִים
עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ עֲדוּת וְאַרְוֹן,
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְהַנְּצִחַ וְהַהוֹד כִּי כָל
בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ. וְזֶהוּ סִיּוּם
הַשָּׁמַיִם, וּמְזוּוג אֶת הָאָרֶץ הַזֹּה.

וְכִף הוּא, שְׁכָל מַה שְׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַמְעֵלָה - בְּרָא כְּנַגְדוֹ
לַמְטָה. וְיוֹסֵף נִקְרָא עֲדוּת, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, וְעַל
זֶה שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף שְׁלָם כְּפָל,
לַמְעֵלָה וְלַמְטָה.

וְעַל זֶה שְׁנֵינוּ שְׁיוֹסֵף וְהָאָרֶץ
וְהַשְׁכִּינָה הִיוּ הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר
בְּיַחַד, וְכָל הָעוֹלָם הִיוּ אוֹמְרִים:
מַה טֵּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת הַלְלוּ?
וּמְשִׁיבִים לָהֶם: קִיָּם זֶה מַה
שְׁפָתוֹב בְּזֶה. קִיָּם בְּוִדָאֵי. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וְצָדִיק יִסוּד עוֹלָם, הוּא
קִיּוּם הָעוֹלָם.

בְּאֵר דוֹד, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי שֶׁל
הָאֲבוֹת, אַחַז בַּהּ בְּכַת שְׁבַע
הַזֹּאת, שֶׁהִיא מַמְלָכָה, וְלֹא עֲזָבָה

אִתֵּיהֵיבַת אוֹרֵייתָא עַל יַדֵּיהוּ. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם וְדַבְרָתִי אִתְּךָ וְגוֹמֵר.
וְאִינוּן תְּרִין כְּרוּבִין דְּלַעֲלֵלָא, אִינוּן נִצַּח וְהוֹד,
וְאִינוּן תְּרִין סַמְכִין דְּגוֹפֵא.

בְּגוֹזְנָא דָא, אֵית לָהּ לַמְטָרוֹנִיתָא לְתַתָּא, תְּרִין
כְּרוּבִין תַּחְתָּהּ, דִּינְקִין מִינָהּ. וְאִינוּן
עֵילְאִין וְדָאֵי, עַל אַרְוֹן הַעֲדוּת, דְּאִיקְרֵי צָדֵק,
אַרְוֹנָא דְּעֲדוּת. וּמֵאֵן עֲדוּת, דָּא יוֹסֵף, הָדָא
הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים פא) עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ.
וְאִיקְרֵי תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְהִיא אַרְוֹנָא תוֹרָה
שְׁבַעֲל פֶּה.

תָּא חֲזִי, כָּל אִינוּן אֲבָהֶן עֵילְאִין דְּאַחֲדִין
לַעֲלֵלָא, רְמִיזוֹן כְּלָהוּ בַּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב.
וְדוֹד דְּאַחֲדִי בְּבַתְרֵייתָא, דְּאִיהִי תוֹרָה שְׁבַעֲל
פֶּה, רְמִיזָא בְּדַבְרֵי קַבְּלָה. וּבְגִין כִּף אִקְרֵי
קַבְּלָה, דְּמִקְבַּלְת נִהִירוֹ מַתוֹרָה שְׁבַכְתָּב.

וְאִינוּן תְּרִין כְּרוּבִין עֵילְאִין, קִיָּימִין עַל הַהוּא
סְהֵדוּתָא דְּאַרְוֹנָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (דברי
הימים א כט) וְהַנְּצִחַ וְהַהוֹד, כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ,
וְדָא אִיהוּ סִיּוּמָא דְּשָׁמַיָא וּמְזוּוג לְהִיא אַרְץ.
וְהָכִי הוּא, דְּכָל מַה שְׁבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
לַעֲלֵלָא, בְּרָא לְקַבְּלִיהָ לְתַתָּא. וְיוֹסֵף אִקְרֵי
עֲדוּת, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ.
וְעַל דָּא שְׁמָא דְּיוֹסֵף שְׁלָם כְּפָלָא לַעֲלֵלָא
וְתַתָּא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, אַרְוֹן דְּיוֹסֵף וְאַרְוֹן דְּשְׁכִינְתָּא,
בְּהַדִּי הַדִּי הוּוּ אֲזֵלִין בְּמִדְבָּרָא, וְהוּוּ כּוּלֵי
עֲלָמָא אֲמַרִי מַה טֵּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת אֵלוֹ.
וּמַתִּיבִין לוֹן, קִיָּיִם זֶה מַה שְׁפָתוֹב בְּזֶה. קִיָּי"ם
וְדָאֵי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (משלי י) וְצָדִיק יִסוּד
עוֹלָם, אִיהוּ קִיּוּמָא דְּעֲלָמָא.

אִתָּא דוֹד דְּאִיהוּ שְׁבִיעֵאָה, דְּאַבְהֶן אַחֲדִי בַּהּ, בְּהִיא בַת שְׁבַע, דְּאִיהִי

לעולמיהם. זהו שכתוב (יחזקאל לו) ודוד עבדי נשיא להם לעולם, וכתוב (תהלים פט) כסאו כשמש נגדי. וכל זה למדתנו התורה, שכלם אחוזים בשכינה בסוד של שבע.

בא וראה, אברהם נר ראשון קדוש של העולם, כשרצה להתקרב לדרגתו, לא יכל, עד שעלה ונדע באותן שלש דרגות עליונות שעליו, שהוא חלק שלו. בין שעלה והתודע לו לקדוש-ברוך-הוא מתוך אותן שלש דרגות, שעם אותן שבע, ושלש דרגות, הן פתר עליון חכמה בינה, והן שלמות עשר ספירות שנקרא בהן הקדוש ברוך הוא. וכיון שעלה אחר כך באותן שלש, שהן עתיק ואבא ואמא, ששופע מהן אור למטה, אז אחז לחלקו אותה דרגה שפתח אותן שלש, שנקרא חסד.

שאת כלן הוא הדביק מתוך אותה אספקלריה ששולטת בלילה, שבהן ודאי לא היה אדם שידע כלום. ועל זה שנינו בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, וקרא בן שלש.

ובא ראה סוד של שלש שנים אלו ולא חסר, משום ששכינה נקראת בת שבע, ולא יכל להתקרב אליה עד שעלה להודע מתוכה ולהיות מואר ולהאיר לכל, מה שהוא למטה באותן דרגות עליונות עם אותן שבע ושלש, הרי עשר דרגות עליונות סוד של שם הקדוש ברוך הוא. וכיון שהיה נאור באותן שלש, רצה להעלות באותן שבע בסוד הכתוב (בראשית כא) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן. וסוד זה רמז לאבימלך שלא יפרעו מהם,

ממלכה, ולא שביק לה לעלמין. הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו) ודוד עבדי נשיא להם לעולם. וכתוב, (תהלים פט) כסאו כשמש נגדי. וכל דא אוליף לן אנרייתא, דכלהו אחידן בה בשכינתא ברזא דשבע.

תא חזי, אברהם בוצינא קדמא קדישא דעלמא, פד בעא לסלקא לדרגיה, לא יכיל, עד דסליק ואשתמודע באינון תלת דרגין עילאין דעליה, דההוא חולקא דיליה.

בין דסליק ואשתמודע ליה לקודשא בריך הוא, מגו אינון תלת דרגין, דעם אינון שבעה, ותלת דרגין הם פתר עליון חכמה בינה, ואינון שלימו דעשר ספירן, דאיקרי בהו קדשא בריך הוא. וכיון דסליק אחר כך באינון תלתא, דאינון עתיקא ואבא ואמא, דנגיד מנהון נהירו לתתא, כדין אחיד לחולקיה, ההוא דרגא דתחותיהו דאינון תלתא, דאיקרי חסד.

דכרחו אדביק לון, מגו אספקלריא דשלטא בליליא, דבהו ודאי לא הוה בר נש דידע כלום. ועל דא תנינו, בן שלשה שנים, הכיר אברהם את בוראו, בן שלשה דייקא.

ותא חזי, רזא דהני שלשה שנין, ולא חסר, בגין דשכינתא אקרי בת שבע, ולא יכיל

לאתקרבא בהדה, עד דסליק לאשתמודעא מגויה, ולא תנהרא ולא נהרא לכלא מאי דאיהו לתתא, באינון דרגין עילאין אינון שבעה ושלשה, הרי עשרה דרגין עלאין, רזא דשמא דקודשא בריך הוא.

ובין דהוה מתנהיר באינון שלשה, בעא לסלקא באינון שבע, ברזא דכתיב, (בראשית כא) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן.

ורזא דא רמז לאבימלך, דלא יתפרעון מנהון, עד דישתלימו אינון שבעה

עד שישתלמו אותם שבעה צדיקי אמת בישראל. כנגד אותן שבע דרגות שלמעלה.

בין שהשתלמו, יהיה העולם התחתון כמו העולם העליון בקיום שלם, וכא דוד, שהוא שביעי, ויעורר את אותה פת שבע שלמעלה, שהיא נוקמת נקמות ישראל, ותפרע מהם.

זהו שכתוב (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויפך דוד את פלשתים וכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מה זה ויהי אחרי כן? אחר שנשתלמו ישראל והיו כמו למעלה, אז ויפך דוד את פלשתים וכניעם. שהרי עד עכשו לא יכלו ישראל לשבר את כחם, שהרי התעוררו החברים באותו מתג האמה, ופרשוה.

ובא וראה, זה שרמז לו אברהם בכבשות הצאן ולא בעזים ולא בדבר אחר, משום שהם מצד החסד, שמאותם ממנים שיונקים מצד החסד יונקים למטה אותם כבשים שתחת שלטונם, ואברהם אחז לחלקו מדת החסד, והפל בסוד החכמה.

ועל זה שנינו, מי ששרוי בתוך צאן לא מסתפן לעולמים. ואם הוא שרוי בתוך עזים ורועה אותם, פמה שומרי החקים יושבים כנגדו להסטותו, בגלל שהם מצד של הדין הקשה.

אבל כשפא יצחק לכת אתו ברית, פרת אתו בשבעה שנגלה מתוך אותו פאר, שכתוב (בראשית כו) ויקרא אתה שבעה.

בא וראה, אברהם קרא לאותה פאר מים נובעים פאר שבע, ויצחק קרא לה שבעה. מה בין זה לזה? אלא משום שיצחק אחז

זכאי קשוט בישראל, לקביל אינון שבעה דרגין דלעילא.

בין דאשתלמו, יתיב עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה. בקיומא שלים. וייתי דוד, דאיהו שביעאה, ויתער לההיא בת שבע דלעילא, דאיהי נקמא נקמתהון דישראל, ויתפרע מנהון.

הרא הוא דכתיב, (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויפך דוד את פלשתים וכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מאי ויהי אחרי כן. פתר דאשתלמו ישראל, והווי כגוונא דלעילא, כדין ויפך דוד את פלשתים וכניעם. דהא עד השתא לא יכלו ישראל למיתבר תוקפיהון, והא איתערו חברייה בההוא מתג האמה, ואוקמוה.

והא חזי, האי דרמז ליה אברהם בכבשות הצאן, ולא בעזים, ולא במילי אחריני, בגין דאינון מסטרא דחסד, מאינון ממנן דינקין מסטרא דחסד, ינקין לתתא אינון כבשים, תחות שולטניהון. ואברהם אחיד לחולקיה מדת החסד, וכולא ברזא דחכמתא. ועל דא תנינן, מאן דשרי גו עאנא, לא מסתפן לעלמין. ואי איהו שרי גו עזייה, ורעי לון, פמה גרדיני נימוסין, ותבין לקבליה לאסטאה ליה, בגין דאינון מסטרא דדינא קשא.

אבל פד אתא יצחק למגזר עמיה קיים, גזר עמיה בשבעה, דאתגלייא מגו ההיא בירא, דכתיב (בראשית כו) ויקרא אתה שבעה.

תא חזי, אברהם קרא לההיא בירא דמיין, פאר שבע. יצחק קרא לה, שבעה. מה בין האי להאי. אלא בגין דיצחק אחיד לחולקיה דרגא דפחד, דאיהו

לחלקו דרָגָה של פחד, שֶהוא דיין, ועל זה הוֹסִיף בַּה ה'. וְהוּא בְּכָל מְקוֹם היא מִדַּת הַדִּין. וְסִימְנָךְ - (יחזקאל טו) הָא דְרַבְרַךְ בְּרֵאשׁ נְתַתִּי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַעָה. שְׁלֵא עָשָׂה בְּכַפְּשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אֲבִיו, וְהִפְלִ בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהוֹסִיף בַּה ה', לְהַרְאוֹת שֶהיא חֲלָקוּ.

בֵּא ורָאָה, כְּשֶׁבָרָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּדִין. כִּינּוּן שֶׁרָאָה שְׁלֵא מִתְקַיֵּם, שְׁתַּף בּו חֶסֶד, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפְרָשׁוּהָ בְּאֲבָרְהָם הַתְּקִים הָעוֹלָם. בְּגִלְל כֶּף הַבָּאָר הַזֹּאת בֵּית הָעוֹלָם עַל שְׁמָה נִקְרָא, זֶהוּ שְׁפָתוֹב עַל כֶּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בָּאָר שְׁבַע. אֶף עַל גַּב שֶׁהַבָּאָר הִזוּ נִדְבָקָה בִּיצְחָק, שְׁפָתוֹב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַעָה - שְׁמָה בָּאָר שְׁבַע צַד שֶׁל אֲבָרְהָם, וְלֹא בָּאָר שְׁבַעָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר השרים ב) וַיִּמְנוּ תַחֲבַקְנִי.

וְהָא חֲזִי, אֲרַבַּע מְאִינוֹן שְׁבַעָה זַפְּאֵי קְשׁוּט, כִּד בְּעוֹ לְאַתְקַרְבָּא בְּשִׁכְנִיתָא, בְּרִזָּא דְשְׁבַע, כְּלֵהוּ אֵיעָרְעוּ בְּהַאי בָּאָר, דְּלֹא פְּסָקוּ מִימּוֹי לְעֵלְמִין.

אֲבָרְהָם פְּרִי לָהּ לְהַאי בִּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא, דִּיפְלַחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִינּוּן דְּכָרִי לָהּ, אֶפְיָק מִיִּין נְבַעִין דְּלֹא פְּסָקִין לְעֵלְמִין.

וְכִינּוּן דְּמַת אֲבָרְהָם, מַה כְּתִיב (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עֲבָדֵי אֲבִיו בְּיַמֵּי אֲבָרְהָם. בְּאֵרֹת, וְרַק אַחַת הִיְתָה, שְׁפָתוֹב בָּאָר שְׁבַע, וְקוּרָאִים בְּאֵרֹת, מִשְׁמַע שְׂרָפִים הָיוּ, מִשׁוּם שֶׁהַבָּאָר הַזֹּאת נִרְאִית לְאַבוֹת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִיְתָה נִרְאִית לָהֶם גְּדוּלִים וְכַבִּירִים.

בֵּינָן דְּמִילָאוּ פְּלִשְׁתִּים עֲפָרָא, רִזָּא דְּאֵהֲדְרוּ

דִּינָא, וְעַל דָּא אוֹסִיף בַּה ה'. וְהוּא בְּכָל אֲתַר אִיהִי מִדַּת הַדִּין. וְסִימְנָךְ (יחזקאל טו) הָא דְרַבְרַךְ בְּרֵאשׁ נְתַתִּי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַעָה. דְּלֹא עֲבַד בְּחוּרְפֹן, כְּמָה דְעֲבַד אֲבוּהָ, וְכָלְא בְּרִזָּא דְחֲכָמְתָא, וְאוֹסִיף בַּה ה', לְאַחֲזָא דְאִיהִי חוֹלְקִיָּהּ.

תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, בְּרָא לִיה בְּדִינָא. כִּינּוּן דְּחִזָּא דְלֹא מִתְקַיֵּם, שְׁתַּף בֵּיה חֶסֶד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ בְּאֲבָרְהָם אִיתְקַיֵּם עֲלָמָא. בְּגִין כֶּף הַאי בִּירָא, בֵּיתָא דְעֲלָמָא, עַל שְׁמִיה אִיתְקַרִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם כא) עַל כֶּן קָרָא שֵׁם הָעִיר בָּאָר שְׁבַע. אֶף עַל גַּב דְּהַאי בִּירָא אֲתַדְבַּק בְּיַצְחָק, דְכְּתִיב (שם כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַעָה. שְׁמָה בָּאָר שְׁבַע, סְטָרָא דְאֲבָרְהָם, וְלֹא בָּאָר שְׁבַעָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השרים ב) וַיִּמְנוּ תַחֲבַקְנִי.

וְהָא חֲזִי, אֲרַבַּע מְאִינוֹן שְׁבַעָה זַפְּאֵי קְשׁוּט, כִּד בְּעוֹ לְאַתְקַרְבָּא בְּשִׁכְנִיתָא, בְּרִזָּא דְשְׁבַע, כְּלֵהוּ אֵיעָרְעוּ בְּהַאי בָּאָר, דְּלֹא פְּסָקוּ מִימּוֹי לְעֵלְמִין.

אֲבָרְהָם פְּרִי לָהּ לְהַאי בִּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא, דִּיפְלַחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִינּוּן דְּכָרִי לָהּ, אֶפְיָק מִיִּין נְבַעִין דְּלֹא פְּסָקִין לְעֵלְמִין.

וְכִינּוּן דְּמַת אֲבָרְהָם, מַה כְּתִיב (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עֲבָדֵי אֲבִיו בְּיַמֵּי אֲבָרְהָם. בְּאֵרֹת כְּתִיב, וְחַד הָוָה, דְכְּתִיב בָּאָר שְׁבַע, וְקָרוּ לִיה בְּאֵרֹת, דְּמִשְׁמַע דְּסַגִּיאִין הָיוּ. בְּגִין דְּהַאי בִּירָא, מִתְחַזִּי לוֹן לְאַבְהֶן בְּכָל דּוּכְתָא דְהוּוּ אֲזֵלִין, וְהָוָה מִתְחַזִּי לוֹן כְּבִירִין סַגִּיאִין.

בֵּינָן דְּמִילָאוּ פְּלִשְׁתִּים עֲפָרָא, רִזָּא דְּאֵהֲדְרוּ

סוד שחזרו בני העולם לעבודה זרה, והעולם היה שמים, שאין מי שיודע את הקדוש ברוך הוא. כיון שבא יצחק מה כתוב? (שם) וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מה זה וישב? אלא שהשיב את העולם לתקונו ולמד את בני העולם שיודעו את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (שם כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו.

באר זו ממי היתה? ממי שכל חיי העליונים והתחתונים תלויים בו וראה הכל, זהו שכתוב (דניאל ב) יודע מה שפחשף ואור שרוי עמו.

וכא וראה, אותם עבדי יצחק, משום שהם מצד הדין הקשה, כשחפרו אותה מה כתוב? שטנה, והרי פרשה, עד שהוא בא ויחפר באר אחרת ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, משום שכלם באים מצד הימין, ולא היתה שטנה בעולם, ולא יצא דין מהבאר הזאת להסטיין עליהם כשמעשיהם לא היו כשרים.

ומהבאר הזאת הוא הפתח לדעת את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה. ועד שלא הסתלק מהעולם, ברוך את יעקב ושלחו לחזן להזדווג. וכשהלך לחזן מה כתוב? (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה. כיון שראה יעקב את כבוד הקדוש ברוך הוא מתוך אותה באר שנקראת באר שבע, אז אמר ללכזן, (שם) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, וקרא הקטנה.

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים צוה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף שבע

בני עלמא לעבודה זרה, הוה עלמא שמים, דלית דידע לקודשא בריהו הוא. כיון דאתא יצחק, מה כתיב, וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מאי וישב, אלא דאתיב עלמא לתיקוניה, ואוליף לון לבני עלמא דידעון לקודשא בריהו הוא. הדיא הוא דכתיב, (בראשית כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו.

האי בירא ממאן הוא. ממאן דכל חיי עילאין ותתאין וקיומיהון תליין ביה. וחזי כלא. הדיא הוא דכתיב, (דניאל ב) ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא.

ותא חזי, אינון עבדי יצחק בגין דאינון מסטרא דדינא קשייא, פד חפרו לה, מה כתיב, שטנה, והא אוקמוה, עד דאתא איהו (בראשית כו) ויחפר באר אחרת וגו', ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, בגין דכלהו אתיין מסטרא דימינא, לא הוה שטנא בעלמא, ולא נפיק דינא בהאי בירא, לאשטנא לון, פד לא מכשרי עובדיהון.

ומהאי בירא, איהו פתחא למינדע ליה לקודשא בריהו הוא. הדיא הוא דכתיב, (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה. ועד דלא סליק יצחק מעלמא, בריהו ליה ליעקב, ושלחיה לחזן, לאזדווגא. וכד אזיל לחזן מה כתיב (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה, כיון דחזא יעקב יקרא דקודשא בריהו הוא, מגו ההוא בירא, דאקרי באר שבע. פדין אמר ליה ללכזן, אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה דייקא.

תא חזי, לקבל אינון שבעה זפאין, פקיד קדשא בריהו הוא באורייתא, לקרבא קרבן מוסף, בשבע זמנין בשתא. בגין

פְּעָמִים בְּשָׁנָה, כְּדִי לְהוֹסִיף לָהֶם תְּפִנוּקִים וְעִדּוּנִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. הָאֲבוֹת יִשְׁבְּעוּ בַתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן הַבָּנִים, וְהֵם שִׁבְעַת פְּעָמִים וְלֹא יוֹתֵר.

בְּשִׁבְתָּ כִּנְגַד צְדִיק יִסוּד עוֹלָם שְׁנִקְרָא כ"ל, וְנִקְרָא מוֹסֵף שִׁבְתָּ, לְהוֹסִיף לוֹ עִדּוּנִים מִהַמַּח הַנִּסְתָּר. וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ כִּנְגַד כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת לְכַנְהוּ.

וּמִחֲמִישָׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ רֵאשׁוֹן כִּנְגַד אֲבֵרָהּ אֲבֵיָהֶם שְׁאָחוֹז בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְנִקְרָא רֵאשׁוֹן. וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּעֶצְרַת שְׁנֵתָנָה בּוֹ תוֹרָה בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, כִּנְגַד יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לְאֲבוֹת וְאָחוֹז בְּקוֹל, קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה כִּנְגַד יִצְחָק שְׁנוֹלֵד בּוֹ, וְאָנוּ מִזְפִּירִים בּוֹ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְהוּא יוֹם הַדִּין כִּנְגַד מִדַּת הַדִּין הָאָחוֹזָה בּוֹ.

בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כִּנְגַד מִשָּׁה, שְׁבוּ קִבַּל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת תְּפִלָּתוֹ וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל וְהַחֲזִיר לוֹ אֵת הַתּוֹרָה. בַּחֲג הַסְּפוֹת כִּנְגַד אֲהֲרֹן, שְׁבִזְכוּתוֹ הִלְכוּ אוֹתָם שִׁבְעָה עֲנָנִים שְׁכִסּוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סָפָה, וּמִשׁוֹם זֶה עוֹשִׂים סָפָה, וּבְכָל הַתּוֹרָה יֵשׁ כְּמָה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים נִסְתָּרִים בָּהּ. וּכְשִׁשְׁבַּעַת אֱלֹהִים מִתּוֹסְפִים בְּבִרְכוֹת, כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת רַבָּה. ע"כ מֵהַשְּׁמִטוֹת.

שִׁבְעָה קְשׁוּרִים הֵם שְׁמֵתֵקְשָׁרִים בָּהֶם שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת וְאַרְבָּעָה אַחֲרֵיהֶם. רֵאשׁ וְאַמְצַע בְּקֶשֶׁר אֶחָד. וְאַלֶּה אוֹתָם שְׁחֲפְרוּ בְּאֵר מַיִם. שְׁנֵי זֶה אֵל זֶה, וְהֵם קֶשֶׁר אֶחָד בְּשִׁלְשׁ יוֹדִי"ן.

שְׁרִישֵׁי שְׁלֵמוֹת כָּל הָאָמוּנָה. רְבִיעֵי שְׁנֵי עֲמוּדִים שֶׁהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. הַחֲמִישִׁי טוֹב וְרַע, נֶהָר שְׁמוּצִיא עֵץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת, הַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל. שְׁשֵׁי דִין

לְאוֹסְפָא לְהוֹ עִדּוּנִין וְתְּפִנוּקִין מִבְּי מְלָפָא, אֲבָהֶן יִשְׁבְּעוּן בְּקִדְמִיתָא, וּבְתֵר כֵּן בְּנִין. וְאִינוּן שִׁבְעָה זְמַנִּין וְלֹא יוֹתֵר.

בְּשִׁבְתָּא לְקַבֵּל צְדִיק יִסוּד עוֹלָם, דְּאִקְרִי כָל, וְאִקְרִי מוֹסֵף שִׁבְתָּ, לְאוֹסְפָא לִיהַ עִדּוּנִין מִמוּחָא סְתִימָאָה, וּבְרִישׁ יִרְחָא, לְקַבֵּל כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקַרִיאת סִיְהָרָא.

וּמִחֲמִיסָר יוֹמָא לְיִרְחָא קְדָמָאָה, לְקַבֵּל אֲבֵרָהּ אֲבוּהוֹן, דְּאִחִיד בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְאִקְרִי רֵאשׁוֹן. וּבְיִרְחָא תְּלִיתָאָה בְּעֶצְרַת, דְּאִתְיִיהִיבַת בֵּיהַ אוּרִייתָא בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, לְקַבֵּל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאִי לְאֲבָהֶן, וְאִחִיד בְּקוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, לְקַבֵּל יִצְחָק, דְּאִתְלִיד בֵּיהַ, וְאָנוּ מִדְּפִרִינָן בֵּיהַ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, לְקַבֵּל מִדַּת הַדִּין דְּאִחִיד בָּהּ.

בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, לְקַבֵּל מִשָּׁה, דְּקַבֵּל קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא בֵּיהַ צְלוֹתִיהַ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַהֲדַר לִיהַ לּוּחֵי אוּרִייתָא. בַּחֲג הַסְּפוֹת, לְקַבֵּל אֲהֲרֹן, דְּבִזְכוּתִיהַ הוּוּ אֲזִלִּין שִׁבְעָה עֲנָנִין, דְּחָפְן עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּפוֹת, וּבְגִין כֵּן אִינוּן עֲבָדִין סָפָה. וְכָל אוּרִייתָא, כְּמָה רִזִּין עֵילָאִין סְתִימִין בָּהּ, וְכֵד אֵלִין שִׁבְעָה מִתּוֹסְפִין בְּבִרְכָאָן, כָּל עֲלָמָא בְּשִׁלְיָמוֹ סְגִיאָה. (עד כאן מִהַשְּׁמִטוֹת).

שִׁבְעָה קְשׁוּרִין אִינוּן, דְּמִתְקֶשְׁרִי בְּהוּ תְּלַת אֲבָהֶן, וְאַרְבָּעָה אַחֲרֵנִין. רֵישָׁא וְאַמְצַעִיתָא בְּקֶשֶׁרָא חֲדָא. וְאַלִּין אִינוּן דְּחֲפְרוּ בִירָא דְּמִיא. תְּנִינָא זֶה אֵל זֶה, וְאִינוּן קְשׁוּרָא חֲדָא, בְּתְּלַת יוֹדִין.

תְּלִיתָאָה, שְׁלִימוֹ דְּכָל מְהִימְנוּתָא. רְבִיעָאָה, תְּרִין קְיִימִין, דְּגוּפָא קְיִימָא עֲלִייהוּ. חֲמִישָׁאָה, טב וּבִישׁ, נֶהָרָא דְּנִפְיק אֵילָנָא דְּחַיִּי

ברחמים. שביעי בתחלה נאמר באותו ראש שאמרנו, משום שהוא אמצע הכל. ומשום שהוא אמצע הכל, נקרא אני, עמוד שכל הענפים נאחזים מסביבו. שבע דרגות אלו, מדרגה אחת לדרגה אחת (אחרת), נודעת מרפכה אחת בכל אלו שנאחזים בה. וכן מדרגה לדרגה, וכלם מתנהגים אחריה של אותה דרגה שנפקדה עליהם, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, בשעה שדרגות אלו נמצאות, כל האמונה נמצאת. ואלו שבעת הענפים שסבבו את ישראל. בגלל זה פשוטלת השכינה - באבות היא נוטלת. וכשאלה נוטלים, כל הדרגות האחרות נוטלות בהם, ואז מתעטרת כנסת ישראל פראוי.

בא ראה, זבולון שאמרנו יורש ים פנרת. ים פנרת סתם, וכך פראוי. אם כך, יהודה מה חלק יש בו? אלא יהודה נוטל מלכות הכל ונאחז בה בכל הצדדים.

רבי אלעזר אמר, בפרשה זו הרי נאמר המעשה של המנוחה ותקוניה וכל מה שבה, מדוע כך בפעם אחרת? אלא כיון שהנשיאים הקריבו (למעלה) קרבן המזבח וכל תקון פראוי לו, בא הכתוב ודבר שוב על מעשה המנוחה שהוא תקון על ידו של אהרן, שהרי למעלה מנוחה, וכל הנרות (התקונים) שלה, על ידי אהרן הכל מאירים.

בא ראה, המזבח, שנים עשר נשיאים היו לחנכו ולהתקינו. והרי פרשה, שנים עשר הם השבטים לארבעה צדדים, ארבעה דגלים, וכלם שנים עשר, והכל פדגמה עליונה. המנוחה

ומותא, עמיקתא דכלא. שתי תאה, דינא ברחמי. שביעאה, בקדמיתא אתמר, בההוא רישא דאמרן, בגין דאיהו אמצעי תא דכלא. ובגין דאיהו אמצעי תא דכלא, אקרי אני, קיומא דכל ענפין דמתאחדן מסחרניה.

שבעה דרגין אלין, מדרגא חדא לדרגא חדא (ס"א אחרת), אשתמודעא רתיכא חדא, בכל אינון דמתאחדן ביה. וכן מדרגא לדרגא, וכלהו אתנהגן אבתריה דההוא דרגא דאתפקדא עלייהו, והא אוקימנא מלי.

תא חזי, בשעתא דאלין דרגין משתכחי, כל מהימנותא אשתכח, ואלין שבעה עננין דאסחרו להו לישראל. בגין כך פד נטלא שכינתא, באבהתא נטלא. וכד אלין נטלין, פלהו דרגין אחרנין נטלין בהו, וכדין אתעטרת כנסת ישראל פדקא יאות.

תא חזי, זבולון דקאמרן ירית ים פנרת. ים פנרת סתם, והכי אתחזי. אי הכי יהודה מה חולקא אית ביה, אלא יהודה נוטל מלכותא כלא, ואתאחיד ביה בכל סטריין.

רבי אלעזר אמר, האי פרשתא, הא אתמר עובדא דמנרתא ותקוניה וכל מה דבה, אמאי הכי זמנא אחרא. אלא כיון דנשיאים קריבו (לעילא) קורבנא דמדבחה, וכל תקוניה דאתחזי ליה, אתא קרא ואשתעי עובדא דמנרתא, דהיא תקוניה על ידא דאהרן, דהא לעילא מנרתא, וכל בוצינין (ס"א תקונין) דילה, על ידא דאהרן נהרין פלא.

תא חזי, מדבחה, תריסר נשיאין הוו לחנכא ליה, ולאתקנא ליה, והא אוקמוה תריסר אינון שבטין, לארבע סטריין, ארבע דגלים, וכלהו תריסר. וכלא פגוונא דלעילא. מנרתא

(דף קנ"א ע"ב) אתמני בשבעה בוצינין, לאדלקא על ידא דכהנא, וכלא כגוונא

נמנית בשכעה גרות להדלק על ידי הפה, והכל פוגמה עליונה. והמנורה על אות עומדת ובגס נעשתה, והרי פרושה במעשה המנורה.

ומזבח פנימי ומנורה עומדים באחד לשמחת הכל, שכתוב (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב. ובארנו ששני מזבחות היו: אחד פנימי של הכל, וזה עומד לחדוה, ואחד בחוץ להקריב קרבנות. ומהפנימי הזה יוצא לזה שבחוץ. ומי שרואה ויסתכל, ידע חכמה עליונה, סוד הדבר אדני יהוה, ועל כך לא נקראה הקטרת אלא בשעה ששמן נמצא.

מצאנו בספרו של שלמה המלך, שהקטרת היא לחדוה ולסלק המות. מה הטעם? משום שהדין נמצא מזה שבחוץ, ושמחה וחדוה וקשר שמאיר מאותו פנימי שכל שמחה בו קימת. וכשזה מתעורר, כל הדין מסתלק מזה ולא יכול לעשות דין, ומשום זה קטרת עומדת לבטל המות, ועל זה קטרת היא קשר הכל, וזו נקרכת בפנימי. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

קח את הלויים וגו'. הרי פרושה שצריך לטהרם (להנהיגם) ולהמשיכם להתקשר במקומם, משום שהם זרוע שמאל וצד הדין. וכל מי שבא מצד הדין, צריך שלא ירבה שער, משום שמרבה דין בעולם. ועל כך אשה כמו זה, שלא תתראה שצרה החוצה, וצריכה לכסות ראשה ולכסות שצרה, ובארנו והרי נתבאר. ואז מתברכים כל אלו שבאים מצד הדין. ועל כך כתוב בלויים, וכה תעשה להם לטהרם וגו', והעבירו תער וגו'. ונאמר פי הלויים לא עולים למקומם

לעילא. ומנרתא, על את קיימא, ובניסא אתעבידת, והא אוקמוה בעובדא דמנרתא.

ומדבח פנימאה, ומנרתא, קיימי כחדא, לחדוותא דכלא. דכתיב, (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב. ואוקימנא דתרי מדבחין הוו, חד פנימאה דכלא, והאי קיימא לחדוותא. וחד לבר, לקרבא קרבנין. ומהאי פנימאה נפיק להאי דלבר, ומאן דחמי ויסתכל, ינדע חכמתא עלאה, רזא דמלה אדני יהוה. ועל דא לא אתקרב קטרתא, אלא בשעתא דשמן אשתכח.

אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, קטרת הוא לחדוה, ולסלקא מותנא. מאי טעמא. בגין דדינא מהאי דלבר אשתכח, וחדוותא וחדו וקשוניא דנהירו, מההוא פנימאה, דכל חידו ביה קיימא. וכד האי אתער, פל דינא אסתלק מהאי, ולא יכיל למעבד דינא. ובגין כך קטרת קיימא לבטלא מותנא, ועל דא, קטרת קשירו הוא דכלא, ודא אתקריב בההוא פנימאה. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

קח את הלויים וגו', (במדבר ח) הא אוקמוה דבעי לדפאה (ס"א לדברא) לזון, ולאמשכא לזון, לאתקשרא באתרייהו, בגין דאינון דרועא שמאלא, וסטרא דדינא, וכל מאן דאתי מסטרא דדינא, פעי דלא ירבי שצרא, בגין דאסגי דינא בעלמא. ועל דא אתתא כהאי גוונא, דלא יתחזי שצרא לבר, ובעיית לאתחפייא רישה, ולכסי שצרהא, ואוקימנא, והא אתמר. וכדין אתברכן פל אינון דאתיין מסטרא דדינא. ועל דא בלינאי כתיב, וכה בלויים, וכה תעשה להם לטהרם וגו', והעבירו תער וגו'. ונאמר פי הלויים לא עולים למקומם

עד שְׁיָרִים אוֹתָם הַכֹּהֵן, מִשּׁוּם שֶׁהֵימִין מִנְהִיג תְּמִיד לְשִׂמְאֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּיוֹם שְׁעוּלִים הַלְוִיִּם לְמִקּוּמָם, בְּשָׁנֵי פְּרִים. מָה הַטַּעַם פְּרִים? אֲלֵא הֵם כְּפָרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְאֵל אֶת הַפָּרָה הַזֹּאת שֶׁנִּקְרָאת פָּרָה אֲדָמָה. הַכֹּהֵן, כָּל הַכַּח וְכָל תַּקּוּן תְּלוּי בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כַּח הַגּוֹף עוֹמֵד בְּזִרְעוֹ זְמִין, וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא זִרְעוֹ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עוֹמֵד לְהַתְקִין הַכָּל וְלְהַתְקִין עוֹלָם, (מָה הַטַּעַם פְּרִים? אֲלֵא הֵם שִׂמְאֵל כְּמוֹ הַפְּרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְאֵל. בֵּא רֵאדָה, הַכֹּהֵן זִרְעוֹ זְמִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, וְכֵן עוֹמֵד לְהַתְקִין הָעוֹלָם וְלְהַתְקִין הַכָּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל כַּח הַגּוֹף בְּזִרְעוֹ זְמִין עוֹמֵד, וְכָל הַתְקוּן בּוֹ תְּלוּי) וְעַם כָּל זֶה לֹא נִמְצָא לְבָדוֹ, אֲלֵא בְּגוֹף וּשְׂמָאל, וְהַגּוֹף הוּא עֶקֶר הַכָּל.

הַשְּׂלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת סִימָן ט

וְהַנִּיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לְפָנָיו ה'. רַבִּי יְהוּדָה שָׂאל אֶת רַבִּי אֲבָא, לְמָה הָיָה הַכֹּהֵן מְנִיף אֶת הַלְוִיִּם? אָמַר לוֹ, מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמֵה? לְתִינּוּק כִּשְׁהוּא בּוֹכָה וְכוּעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְסוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מְלָה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חֲקַרְתָּ בָּהּ? וְהֵלֵא יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מִה שֶׁפִּיךָ מְדַבֵּר! כֵּן הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כּוֹעֵסֶת וְרוֹגְזָה, שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית מ"ט) שִׁמְעוֹן וְלוֹוִי אַחִים כְּלֵי חֶמְסַת מִכְרֵתֵיהֶם, וְכְתוּב אַרְוִיר אֶפֶס כִּי עָז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, לְפִי שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִים וּמִתְקַשִּׁים בְּאֶפֶס וְעִבְרָתָם לְצַאת לְעִשׂוֹת דִּין לְכָלֹת וְלַהֲכָרִית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזַי הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת

וְלִשְׁקֹט רְגֵזָה וְכוּעֵסָה, כְּדֵי

תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם וְגו', וְהַעֲבִירוּ תַעֲרֵר וְגו'. וְאֵתְמַר לִיּוֹאֵי לֹא סִלְקִין לְאַתְרֵיהוּ, עַד דִּירִים לֹון כְּהֵנָּא, בְּגִין דִּימִינָא מְדַבֵּר תְּדִיר לְשִׂמְאֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּיוֹמָא דְסִלְקִין לִיּוֹאֵי בְּדוּכְתֵיהוּ, בְּתַרִּין פְּרִים. מָאי טַעְמָא פְּרִים. אֲלֵא אֵינְהוּ כְּפָרִים, לְקַבֵּל בְּשִׂמְאֵל לְהַאי פָּרָה דְאַקְרִי פָּרָה אֲדוּמָה. כְּהֵנָּא כָּל חֵילָא וְכָל תַּקּוּנָא בֵּיה תְּלוּיָא, בְּגִין דְכָל חֵילָא דְגוּפָא בְּזִרְעוֹ יְמִינָא קִיּוּמָא. וְעַל דָּא כְּהֵנָּא דְזִרְעוֹ דִּישְׂרָאֵל כְּלָהוּ הוּי. וּבֵיה קִיּוּמָא לְאַתְקָנָא כְּלָא וְלְאַתְקָנָא עֲלִמָא (ס"א מָאי טַעְמָא פְּרִים אֲלֵא אֵינְהוּ שִׂמְאֵל כְּפָרִים לְקַבֵּל בְּשִׂמְאֵל. תָּא תְּנוּ כְּהֵנָּא דְזִרְעוֹ יְמִינָא דִישְׂרָאֵל כְּלָהוּ הוּי וּבֵיה קִיּוּמָא לְאַתְקָנָא כְּלָא בְּגִין דְכָל חֵילָא דְגוּפָא בְּזִרְעוֹ יְמִינָא קִיּוּמָא וְכָל תַּקּוּנָא בֵּיה תְּלוּיָא) וְעַם כָּל זֶה, לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּלַחֲדוּי, אֲלֵא בְּגוּפָא וּשְׂמָאלָא, וְגוּפָא עֶקֶרָא הוּא דְכְּלָא.

הַשְּׂלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת (סִימָן ט)

וְהַנִּיף אַהֲרֹן אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לְפָנָיו י'. רַבִּי יְהוּדָה שָׂאִיל לְרַבִּי אֲבָא, לְמָה הָיָה הַכֹּהֵן מְנִיף אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר לוֹ, מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמֵה לְתִינּוּק. כִּשְׁהוּא בּוֹכָה וְכוּעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיְסוֹ? אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעְנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לִיה רַבִּי אֲבָא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מְלָה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חֲקַרְתָּ בָּהּ, וְהֵלֵא יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מִה שֶׁפִּיךָ מְדַבֵּר כֵּן הִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כּוֹעֵסֶת וְרוֹגְזָה, דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית מ"ט) שִׁמְעוֹן וְלוֹוִי אַחִים כְּלֵי חֶמְסַת מִכְרֵתֵיהֶם, וְכְתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ט) אַרְוִיר אֶפֶס כִּי עָז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, לְפִי שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִים וּמִתְקַשִּׁים בְּאֶפֶס וְעִבְרָתָם לְצַאת לְעִשׂוֹת דִּין לְכָלֹת וְלַהֲכָרִית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזַי הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ

הגבורה, כדי לשכף ולשקט רגזה וכעסה, כדי שישתכרו השערות מכל שוליהן ולא יתגברו ולא יתחזקו, כעין דגמא זו הפהן שמניף את הלויים תנופה כדי שישקט הצד של הגבורה שלהן, כדי שלא יתעורר הדין בעולם. בא רבי יהודה ונשק את ידיו. וכשיתעוררו הדינין בעולם, כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום, אברהם אבינו עליו השלום הוא דוחה אותם לחוץ ואינם עומדים לפניו, הוא דכתיב, (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. (עד כאן מזהה שממות).

זאת אשר ללויים וגו'. בא ראה, לוי בן עשרים וחמש שנים יעבד, בן חמשים שנים עולה למקומו ומתעטר, ועשרים וחמש שנה יאדם (בא ראה, לוי בן עשרים וחמש שנים עולה למקומו ומתעטר, ועשרים וחמש שנים יעבד, עד שעולה לדרגת חמשים), כשעולה לדרגה זו של חמשים שנים והלאה, יורד מתקף האש שבו. וכיון שהאש והחמימות מתקררת, הרי הוא פוגם לאותו מקום שנקשר בו.

ועוד, שקול זמרה לא כל כף נקשר בו, וקול צריף שלא יפגם, אלא צריף להתחזק, שהרי במקום הדין הקשה עומד, ולא בחלשה. ומשום זה צריף שלא יפגם אותו מקום שהוא קשור בו, שהוא דין הקשה, ולא החלש, ועל זה לא צריף להראות חלשה כלל בכל הצדדים. אשרי האיש שמשתדל בתורה וידע דרכי הקדוש ברוך הוא ולא סוטה לימין ולשמאל, שכתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה'.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'. אמר רבי אבא, מה הטעם הזהירם פאן על פסח, והרי נתבאר להם במצרים? אלא בשנה השנית זה היה, שחשבו

שישתכרו השערות מכל שוליהן ולא יתגברו ולא יתחזקו, כעין דגמא זו הפהן שמניף את הלויים תנופה כדי שישקט הצד של הגבורה שלהן, כדי שלא יתעורר הדין בעולם.

בא רבי יהודה ונשק את ידיו. וכשיתעוררו הדינין בעולם, כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום, אברהם אבינו עליו השלום הוא דוחה אותם לחוץ ואינם עומדים לפניו, הוא דכתיב, (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. (עד כאן מזהה שממות).

זאת אשר ללויים וגו'. (במדבר ח) תא חזי, ליואה בר חמש ועשרין שנין יפלה בר חמשין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין יפלה, דהא בר נש (ס"א תא חזי ליואה בר חמש ועשרין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין יפלה עד סליק לדרגא דחמשיין). פד סליק להאי דרגא דחמשין שנין ולהלאה, נחית מן תוקפא דאשא דביה, וכיון דאשא וחמימותא אתקרר, הא פגים לההוא אתר דאתקשר ביה.

ועוד, דקלא דזמרא לא אתקשר בהדיה כל כף. וקלא בעי דלא יתפגם, אלא בעי לאתקפא, דהא באתר דדינא תקיף קיימא, ולא בחלשא. ובגין כך בעי דלא יפגים ההוא אתר דאתקשר ביה, דאיהו דינא תקיפא, ולא חלשא, ועל דא לא בעי לאחזאה חולשתא כלל בכל סטריין. זפאה הוא בר נש דאשתדל באורייתא, וינדע אורחוי דקודשא בריך הוא, ולא סטי לימינא ולשמאלא, דכתיב (הושע יד) כי ישרים דרכי יי.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'. (במדבר ט) אמר רבי אבא, מאי טעמא אזהר להון הקא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא

ישראל שפסח זה הוא רק במצרים, וכיון שעשו אותו פעם אחת במצרים, חשבו שלא צריך יותר. בא הקדוש ברוך הוא והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים ולא יצטרף. בגלל זה במדבר סיני בשנה השנית, להתקין להם לדורי דורות.

ואף על גב שהזהירם במצרים, עכשו צוה להם פעם אחרת באותו מקום שבו נתנו כל מצוות התורה. ועל כך בשנה השנית. מה זה בשנה השנית בחדש הראשון? אלא סוד עליון הוא שנה אחת וחדש אחד. מה בין זה לזה? חדש זו הלכנה. שנה זה השמש, שמאיר ללכנה. ואז היה בזמן שכל המצוות נמסרו בו.

רבי שמעון אמר, אוי לאותו איש שאמר שתורה זו באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיוטות. שאם כך, אפלו בזמן זה אנו יכולים לעשות תורה בדברי הדיוטות, ובשבח יותר מפלם. אם להראות דבר העולם, אפלו אותם סופרים בעולם יש ביניהם דברים יותר עליונים. אם כך, גלף אחריהם ונעשה מהם תורה כמו זה. אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים.

בא ראה, עולם עליון ועולם תחתון במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה - מלאכים עליונים למעלה. במלאכים העליונים פתוב, (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות. (זה במקום עליון) בשעה ששירדים למטה (אף על גב שירדים), מתלבשים בלבוש העולם הזה. ואם לא יתלבשו בלבוש כמו של העולם הזה, לא יוכלו לעמד בעולם הזה, והעולם לא יסבל אותם. ואם במלאכים כך, התורה

פסח לאו איהו אלא במצרים, וכיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים, חשיבו דלא אצטרף יתיר. אתא קדשא בריה הוא ואזהר לון עליה, דלא יחשבו דהא קא עבר זמניה במצרים, ולא יצטרף. בגין (דף קנ"ב ע"א) כף במדבר סיני בשנה השנית, לאתקנא להו לדרי דרין.

ואף על גב דהא אזהר להו במצרים, השתא פקיד לון זמנא אחרא, בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהיבו. ועל דא בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון. אלא רזא עלאה היא, חד שנה וחד חדש. מה בין האי להאי. חדש: דא סיהרא. שנה: דא שמשא, דנהיר לסיהרא. וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה.

רבי שמעון אמר, ווי לההוא בר נש דאמר, דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומלין דהדיוטי. דאי הכי, אפילו בזמנא דא, אנון יכלין למעבד אורייתא, במלין דהדיוטי, ובשבחא יתיר מפלהו. אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא, אית ביניהו מלין עלאין יתיר. אי הכי נזיל אבתריהו, ונעביד מנייהו אורייתא, פהאי גוונא. אלא כל מלין דאורייתא, מלין עלאין אינון, ורזין עלאין.

תא חזי, עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא, מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב פהו, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות. (האי כאתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין), מתלבשי בלבושא דהאי עלמא. ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי כך, אורייתא דברא להו, וברא עלמין פלהו,

שְׁבִרָאָה אוֹתָם וּבִרְאָה אֶת כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּגִלְגָּלָה עַל
אֶחָת פְּמָה וְכַמָּה, כִּינּוֹן שְׂיִרְדָּה
לְעוֹלָם הַזֶּה, אִם לֹא תִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוּכַל
הָעוֹלָם לְסַבֵּל.

וְעַל זֶה סְפוֹר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה,
לְבוּשׁ הַתּוֹרָה הוּא. מִי שֶׁחֹשֵׁב
שְׂאוֹתוֹ לְבוּשׁ הַיָּא הַתּוֹרָה מִמֶּשׁ
וְלֹא דִבֵּר אַחֵר - תִּפְח רֹחוֹ, וְלֹא
יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. בְּגִלְגָּל
זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) גַּל עֵינַי
וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. מַה דְּתַחֲוֹת לְבוּשָׁא
דְּאוּרִייתָא.

תַּחֲוֹת לְבוּשׁ הַתּוֹרָה,
בֵּא רְאָה, יֵשׁ לְבוּשׁ שְׁנִירָא לְכָל,
וְאוֹתָם הַטְּפָשִׁים כְּשִׂרְוֹאִים לְבוּשׁ
עַל בֶּן אָדָם שְׁנִירָא יִפְה, לֹא
מִסְתַּפְּלִים יוֹתֵר. חוֹשְׁבִים שְׂאוֹתוֹ
לְבוּשׁ הוּא הַגּוֹף, וְחוֹשְׁבִים
שֶׁהַגּוֹף הִיא הַנֶּשְׁמָה.

כִּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ גּוֹף, וְהֵם
מִצְוֹת הַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאִים גּוֹפֵי
תּוֹרָה. גּוֹף זֶה מִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁים,
שֶׁהֵם סְפוּרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. טְפָשִׁי
הָעוֹלָם לֹא מִסְתַּפְּלִים, רַק בְּאוֹתוֹ
לְבוּשׁ, שֶׁהוּא סְפוֹר הַתּוֹרָה, וְלֹא
יִזְדַּעַם יוֹתֵר, וְלֹא מִסְתַּפְּלִים בְּמָה
שֶׁתַּחַת אוֹתוֹ לְבוּשׁ. אוֹתָם
שְׂיִרְדַּעִים יוֹתֵר לֹא מִסְתַּפְּלִים
בְּלְבוּשׁ, אֲלֵא בַּגּוֹף שֶׁהוּא תַּחַת
אוֹתוֹ לְבוּשׁ. הַחֲכָמִים עֲבָדֵי
הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵם עֲמָדוֹ בְּהַר
סִינַי, לֹא מִסְתַּפְּלִים אֲלֵא רַק
בַּנֶּשְׁמָה, שֶׁהִיא עֶקֶר הַכֹּל, תּוֹרָה
מִמֶּשׁ. (וְלַעֲלָמִים) וְלַעֲתִיד לְבֹא
עֲתִידִים לְהִסְתַּכֵּל בַּנֶּשְׁמָה שֶׁל
נִשְׁמַת הַתּוֹרָה.

בֵּא רְאָה, כִּי גַם לְמַעְלָה יֵשׁ
לְבוּשׁ, וְגוֹף, וְנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה
לְנִשְׁמָה. הַשְּׂמִים וְחִילוֹתֵיהֶם אֲלֵה
אוֹתָם לְבוּשִׁים, וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל זֶה
הַגּוֹף שֶׁמְקַבֵּל אֶת הַנֶּשְׁמָה שֶׁהִיא
תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן הִיא גּוֹף
לְנִשְׁמָה. נִשְׁמָה שְׂאִמְרָנוּ זֶה

וְקִימִין בְּגִינָה, עַל אֶחָת פְּמָה וְכַמָּה כִּינּוֹן
דְּנַחַתָּת לְהֵאֵי עֲלָמָא, אִי לָאו דְּמִתְלַבֵּשָׁא בְּהֵנִי
לְבוּשֵׁין דְּהֵאֵי עֲלָמָא, לֹא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל.

וְעַל דָּא הֵאֵי סְפוֹר דְּאוּרִייתָא, לְבוּשָׁא
דְּאוּרִייתָא. אִיהוּ. מָאן דְּחָשִׁיב דְּהֵהוּא
לְבוּשָׁא אִיהוּ אוּרִייתָא מִמֶּשׁ, וְלֹא מְלָה אַחֲרָא,
תִּיפְח רֹחִיָּה, וְלֹא יִהְיֶה לִיה חוֹלְקָא בְּעֲלָמָא
דְּאִתִּי. בְּגִין כִּן אָמַר דָּוִד, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי
וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. מַה דְּתַחֲוֹת לְבוּשָׁא
דְּאוּרִייתָא.

תַּחֲוֹת לְבוּשָׁא דְּאוּרִייתָא, וְאִינּוֹן
טְפָשִׁין כַּד חֲמָאן לְבַר נֵשׁ בְּלְבוּשָׁא
דְּאוּרִייתָא לֹוֹן שְׂפִירָא, לֹא מִסְתַּפְּלִין יְתִיר.
חֲשִׁיבוּ דְּהֵהוּא לְבוּשָׁא, גּוֹפָא, וְחֲשִׁיבוּ דְּגוֹפָא,
נִשְׁמָתָא.

בְּהֵאֵי גּוֹוֹנָא אוּרִייתָא, אִית לָהּ גּוֹפָא, וְאִינּוֹן
פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, דְּאֶקְרוּן גּוֹפֵי תּוֹרָה.

הֵאֵי גּוֹפָא מִתְלַבֵּשָׁא בְּלְבוּשֵׁין, דְּאִינּוֹן סְפוּרִין
דְּהֵאֵי עֲלָמָא. טְפָשִׁין דְּעֲלָמָא, לֹא מִסְתַּפְּלִי
אֲלֵא בְּהֵהוּא לְבוּשָׁא, דְּאִיהוּ סְפוֹר דְּאוּרִייתָא,
וְלֹא יִזְדַּעַם יְתִיר, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי בְּמָה דְּאִיהוּ
תַּחֲוֹת הֵהוּא לְבוּשָׁא. אִינּוֹן דִּידַעִין יְתִיר, לֹא
מִסְתַּפְּלִין בְּלְבוּשָׁא, אֲלֵא בַּגּוֹפָא, דְּאִיהוּ תַּחֲוֹת
הֵהוּא לְבוּשָׁא. חֲפִימִין עֲבָדֵי דְּמִלְכָּא עֲלָאָה,
אִינּוֹן דְּקִימוּ בְּטוֹרָא דְּסִינַי, לֹא מִסְתַּפְּלִי אֲלֵא
בַּנֶּשְׁמָתָא, דְּאִיהִי עֶקֶרָא דְּכָלֵא אוּרִייתָא מִמֶּשׁ.

(וְלַעֲלָמִי) וְלִזְמַנָּא דְּאִתִּי, זְמִינִין לְאִסְתַּפְּלָא
בַּנֶּשְׁמָתָא דְּנִשְׁמָתָא דְּאוּרִייתָא.

תַּחֲוֹת לְבוּשָׁא, הֵכִי נְמִי לְעִילָא, אִית לְבוּשָׁא, וְגוֹפָא,
וְנִשְׁמָתָא, וְנִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. שְׂמִיא
וְחִילִיהוֹן. אֲלִין אִינּוֹן לְבוּשָׁא. וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל,
דָּא גּוֹפָא, דְּמְקַבֵּלָא לְנִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי תְּפָאֶרֶת
יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אִיהוּ גּוֹפָא לְנִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא

תפארת ישראל, שהיא תורה ממש. ונשמה
לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה
בזה.

אוי לאותם רשעים שאומרים שהתורה היא
רק ספור בעלמא, והם מסתכלים בלבוש
זה ולא יותר. אשרי הצדיקים שמסתכלים
בתורה פראוי. זין אינו יושב, רק בקנקן.
כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה,
ועל כך לא צריך להסתכל אלא במה שיש
תחת הלבוש. ועל כך פל הדברים הללו
וכל הספורים הללו הם לבושים.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. מה
זה ויעשו? אמר רבי יוסי, הרי נתבאר, כל
מי שמראה מעשה למטה פראוי, כאלו
עשאו למעלה, שהרי בגללו התעורר דבר
זה, כפיככול, כאלו הוא עשאו, והרי נתבאר.
איש איש כי יהיה טמא וגו'. איש איש -
שתי פעמים, למה? אלא איש שהוא איש
וראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם עצמו
שלא שורה עליו שכינה (תחלה) (נשמה)
עליונה. מה הטעם? משום שהוא גרם והוא
טמא את עצמו. ועל זה איש איש. איש
שראוי להיות איש, והוא מטמא את עצמו
שלא תשרה עליו קדשה של מעלה.

או בדרך רחוקה - זהו אחד מעשרה שהם
נקודים בתורה, וכלם באים להראות דבר.
מה זה בדרך רחוקה? משום שאדם שהוא
מטמא את עצמו, מטמאים אותו מלמעלה.
בין שמטמאים אותו מלמעלה, הריהו
בדרך רחוקה. מאותו מקום ודרך שזרע
ישראל אחוזים בו, הרי בדרך רחוקה אחוזו,
שהתרחק (מלהתקרב) לקרב אליכם ולהתקשר
בכם כמו שאתם מתקשרים.

שרייה עלוי שכינתא (ס"א שירותא) (ס"א נשמתא) עלאה. מאי טעמא. בגין דאיהו
גרים, והוא מסאב ליה לגרמיה. ועל דא איש איש. איש דיתחזי למהוי
איש, והוא מסאב גרמיה, דלא ישרי עלוי קדשה דלעילא.

או בדרך רחוקה, (במדבר ט) דא איהו חד מעשרה דאינון נקודים באורייתא,
וכלהו אתיין לאחזאה מלה. מאי בדרך רחוקה. בגין דבר נש דאיהו
מסאב גרמיה, מסאבין ליה לעילא. בין דמסאבין ליה לעילא, הא איהו
בדרך רחוקה מההוא אתר וארחא דזרעא דישראל אחידן ביה, הא בדרך
רחוקה אחיד, דאתרחק (נ"א מלקרב) למקרב לכוון, ולאנתקשרא בכוון, כמה
דאתון מתקשרין.

דאמרן דא תפארת ישראל, דאיהי
אורייתא ממש. ונשמתא לנשמתא, דא
איהו עתיקא קדישא. וכלא אחיד דא
בדא.

זוי לאינון חייביא, דאמרי דאורייתא
לאו איהי אלא ספורא בעלמא,
ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר.
זפאין אינון צדיקייא, דמסתכלי
באורייתא כדקא יאות. חמרא לא יתיב
אלא בקנקן. כך אורייתא לא יתיב אלא
בלבושא דא. ועל דא לא בעי
לאסתכלא, אלא במה דאית תחות
לבושא. ועל דא כל אינון מלין, וכל
אינון ספורין, לבושין אינון.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו.
(במדבר ט) מאי ויעשו. אמר רבי
יוסי, הא אתמר, כל מאן דאחזי עובדא
לתתא כדקא יאות, כאלו עביד ליה
לעילא. דהא בגיניה אתער ההוא מלה,
כפיככול, כאלו הוא עביד ליה, והא
אתמר. (דף קנ"ב ע"ב).

איש איש כי יהיה טמא וגו'. (במדבר ט)
איש איש תרי זמני, אמאי, אלא
איש דהוא איש, ויתחזי לקבלא
נשמתא עלאה, והוא פגים גרמיה. דלא

אמר רבי יצחק, והא כתיב פי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרין מלין משמע דכתיב או. אמר רבי יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה, כאן, בתר דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדשה דלעילא, ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

ואם תאמר, הרי בחדש השני עושה אם לא תקן עצמו - לא! אלא כיון שנטהר ותקן עצמו, הרי החדש השני לעשות פסח. מכאן, כל איש שנטהר עצמו, מטהרים אותו.

שאם תאמר שבדרגה עליונה יותר עומד בחדש השני - לא כף! שהרי ישראל זרע קדש שעשו פסח בזמנו, לקחו את הלבנה ואת השמש כאחד, ומי שלוקח יסוד בתחלה - לוקח הבגין. מה היסוד? אל תאמר יסוד עליון של צדיק העולם, אלא יסוד של אבן טובה, כמו שנאמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וזוהי האבן ששורה עליה מי ששורה. אמר רבי יהודה, ודאי הכל אפלו בחדש השני, אבל אינו כמי שנוטל בזמנו. מה הטעם? זה שנוטל פסח בזמנו, נוטל ממטה למעלה ולא יורד, משום שפעלים בקדש ולא מורידים. וזה שנוטל אחר זמנו, יורד ממעלה למטה. בגלל זה שוים בכל, ולא שוים. שנה עולה ולא יורד, ונה יורד ולא עולה. בגלל כף מי שמקריב פסח בזמנו, יש לו שבח יותר. אשריהם ישראל שזכאים בכל, שזכאים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה, זוכה לו בשם הקדוש. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

דזפאן בכלא, דזפאן באורייתא, וכל מאן דזכי באורייתא, זכי ליה בשמא קדישא. זפאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, והא כתיב פי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרין מלין משמע דכתיב או. אמר רבי יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה, כאן, בתר דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדשה דלעילא, ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

ואי תימא, הא בירחא תניינא עביד אי לא מתקן גרמיה, לא. אלא כיון דמתדכי ומתקן גרמיה, הא ירחא תניינא למעבד פסחא. מכאן, כל בר נש דמדכי גרמיה, מדפאן ליה.

דאי תימא דבדרגא עלאה נתיר קאים בירחא תניינא, לאו הכי, דהא ישראל זרעא קדישא דעבדו פסחא בזמניה, נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד. ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא, נטיל בניינא. מאי יסודא. לא תימא יסודא עלאה דצדיקא דעלמא, אלא יסודא דאבן טבא, כמה דאת אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והאי הוא אבן דשאר עליה מאן דשאר.

אמר רבי יהודה, ודאי כלא נטיל אפילו בירחא תניינא. אבל לאו איהו כמאן דנטיל ליה בזמניה. מאי טעמא. דא דנטיל פסחא בזמניה, נטיל מתתא לעילא, ולא נחית. בגין דמעלין בקדש, ולא מורידין. ודא דנטיל בתר זמניה, (דף קנ"ג ע"א) נחית מעילא לתתא. בגין כף שוין בכלא, ולא שוין. דדא סליק ולא נחית, ודא נחית ולא סליק. בגין כף מאן דמקרב פסחא בזמניה, שבחא נתיר אית ליה. זפאין אינון ישראל,

דזפאן בכלא, דזפאן באורייתא, וכל מאן דזכי באורייתא, זכי ליה בשמא קדישא. זפאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

פקודא למעבד פסח שני, על אינון דלא יכילו, או דאסתאבו במסאבו אחרא. אי רזא דפסח, רזא דמהימנותא דישראל עאלין בה, שלטא בניסן, וכדין איהו זמנא לחדוה, איך יכלין אלין דלא יכילו, או דאסתאבו, למעבד פירחא תניינא, דהא אעבר זמנא.

אלא פיון דפנסת ישראל מתעטרא בעטרהא בניסן, לא אתעדיאת כתרעה ועטרהא מנה תלתין יומין. וכל אינון תלתין יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח ותבא מטרוניתא בעטרהא, וכל חילאה בחדוה. מאן דבעי למחמי למטרוניתא, יכיל למחמי. פרוזא כריז, פל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעיה. אימתי פרוזא כריז. בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבועה יומין, תרעין פתיחן. מפאן ולהלאה ינעלון תרעין. ועל דא פסח שני. (ע"ב)

פקודא דא, שחיטת הפסח בזמנו. ואבתריה פסח ראשון ופסח שני לאכול אותן כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, דאיהו פקודא תליתאה. תנאין ואמוראין, אית בני נשא כחולין דטהרה, מסטרא דמיכאל. וכחולין דהקדש, פגון בשר קדש, ואינון מסטרא דגבריא. כהן ולוי. ואית בני נשא דאינון פיומין טבין, ואינון קדש קדשים.

שבינתא איהי פסח ראשון, מימינא. ופסח שני, משמאלא. פסח ראשון מימינא, דתמן חכמ"ה. פסח שני משמאלא, דתמן בינה. ובגין דבגבורה מתעברין כל אשין נוכראין, דאינון פקש ותבן לגבי אש דגבורה, טמאים נדחים לפסח שני.

וכל טומאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא

מצוה לעשות פסח שני על אלו שלא יכלו או שנטמאו בטמאה אחרת. אם סוד הפסח סוד האמונה שישראל נכנסים בה, שולט בניסן, ואז הוא זמן לשמחה, איך יכלו אלה שלא יכלו או שנטמאו לעשות בחדש השני, שהרי עבר הזמן?

אלא פיון שפנסת ישראל מתעטרת בעטרוניה בניסן, לא מעבירה כתרעה ועטרוניה ממנה שלשים יום. וכל אותם שלשים יום מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המלכה בעטרוניה, וכל חילותיה בחדוה. מי שרוצה לראות את המלכה יוכל לראות. הפרוז מכריז: כל מי שלא יכול לראות את המלכה, יבא ויראה עד שלא ינעלו השערים. אימתי הפרוז מכריז? בארבעה עשר לחדש השני, שהרי משם ועד שבועה ימים השערים פתוחים. מפאן והלאה ינעלו השערים. ועל זה פסח שני.

מצוה זו - שחיטת הפסח בזמנו. ואחריו פסח ראשון ופסח שני לאכל אותם כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלשית. תנאין ואמוראים, יש בני אדם כמו חלין של טהרה מצד מיכאל, וכמו חלין של הקדש, פגון בשר קדש, והם מצד גבריא. כהן ולוי. ויש בני אדם שהם כמו ימים טובים, והם קדש קדשים.

שבינה היא פסח ראשון מימין, ופסח שני משמאל. פסח ראשון מימין, ששם חכמ"ה. פסח שני משמאל, ששם בגבורה עוברים כל האשים הנכריים, שהם פקש ותבן לגבי אש של גבורה, הטמאים נדחים לפסח שני.

וכר טמאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא

הקדוש ברוך הוא, והוא לא שורה בה עד שמתלבנת באש הגבורה, שכתוב (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. וכאש זו, אם ברזל הוא - מתפוצץ, ואם אבן הוא - נמות.

ובבבא בתרא, ששם תורה שבכתב, שהיא מים - (ויקרא יב) וטהרה מקור דמיה, ונטהר בה מצרע, וטמא מת, וזב, וטמא בכל מיני שרץ. זהו שכתוב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

בעמוד האמצעי כלי מתיחדת בכעלה, שהיא אשה, אחר שמתקדשת בשמאל ונטהרת במי מקוה בלימן, ואומרים על כלי פסח: כלים שנשתמשו בהם בצונן, מטבילים בצונן והם טהורים. אותן נשמות שהן מצד הרחמים, והן רחמנים, בעלי חן וחסד, לא צריכים להטהר במים פושרים כבינוניים. כל שכן בחמי חמים, שבהם נטהרים רשעים גמורים שמחממים עצמם באש יצר הרע, ועליהם נאמר (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש, בגלל שזהמתם רבה. אבל צדיקים גמורים בצונן, שעליהם נאמר, כל המשים רוח בין הדבקים מצננין לו גיהנם.

ואם נשמות חמריות, שהם ככלי חרס - שבירתן זוהי טהרתן, כמו שנאמר נשברו, נטהרו. וסוד הדבר - (תהלים נא) זכחי אלהים רוח נשברה וגו'. אבל אותם שמשתדלים בתורה שבכתב ובתורה שבפעל פה, שהם אש ומים, ואותם שמשתדלים בסודות התורה, שהיא אור, שכתוב בה (משלי ו) ותורה אור, הם נטהרים בה.

ועוד בפרק הרואה: תמו עונותיו. זהו שכתוב (איכה ד) תם עונך בת ציון.

דגבורה איהו שורף. דנשמתא איהו מאנא דקודשא ברין הוא, ואיהו לא שרי בה, עד דאתלבנת באשא דגבורה, דכתיב, (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם יי. ובהאי אשא, אם ברזל הוא מתפוצץ, ואם אבן הוא נמות.

ובביניא (נ"א וימ"א) דתמן תורה שבכתב, דאיהי מים, (ויקרא יב) וטהרה מקור דמיה, ואתדפי בה מצורע, וטמא מת, וזב וטמא בכל מיני שרץ. (דף קנ"ג ע"א) הדיא הוא דכתיב, (יחזקאל לג) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

בעמודא דאמצעייתא מאנא אתיחדת בכעלה, דאיהי אתתא, בטר דאתקדשת בשמאלא, ואתדפאת במי מקוה בימינא, ואומרים על מאני דפסחא, כלים שנשתמשו בהן בצונן, מטבילין בצונן, והן טהורים. אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי, ואינון רחמנים, מארי חנא וחסדא, לא צריכין לאדפאה במים פושרים כבינוניים. כל שכן בחמי חמין, דבהון מתדכין רשעים גמורים, דמחממין גרמייהו באשא דיצר הרע. ועלייהו אתמר, כל דבר אשר יבא באש. בגין דזוהמא דלהון נפישא. אבל צדיקים גמורים בצונן. דעלייהו אתמר, כל המשים רוח בין הדבקים, מצננים ליה גיהנם.

ואי נשמתין חמריות, דאינון כמאני חרס, שבירתן זו היא טהרתן. כמה דאת אמר נשברו, נטהרו. ורזא דמלה, (תהלים נא) זכחי אלהים רוח נשברה וגו'. אבל אינון דמשתדלין באורייתא דבכתב ובאורייתא דפעל פה, דאינון אש ומים, ואינון דמשתדלין ברזי דאורייתא, דאיהו אור, דכתיב בה, (משלי ו) ותורה אור, באורייתא אינון מתדכין בה.

ועוד בפרק הרואה, הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו. הדיא הוא דכתיב, (איכה ד) תם עונך בת ציון. בגין

ועוד בפרק הרואה: הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו. זהו שכתוב (איכה ד) תם עונך בת ציון.

מתמרים, ביה תם, דרגא דיעקב, דאתמר ביה, (בראשית כה)
ויעקב איש תם. חובין מרים, ועל דא תמרים: תמן ת"ם,
ותמן מ"ר.

הכא רמיז, וימתקו המים. הדיא הוא דכתיב, (שמות טו)
ויורהו יי עץ וימתקו המים. מהכא, מאן דאשתדל
באורייתא, דאיהו עץ. חובין דיליה, דאתמר בהון (שמות
א) וימרו את חיייהם בעבודה קשה, קדשא בריה הוא
מחיל ליה, ויתחזרון מתיקין.

כאן רמוז, וימתקו המים. זהו
שפתוב (שמות טו) ויורהו ה' עץ,
וימתקו המים. מכאן, מי
שמשתדל בתורה שהיא עץ,
עונותיו, שנאמר בהן (שם א)
וימרו את חיייהם בעבודה קשה,
הקדוש ברוך הוא מחיל לו,
ויחזרו מתוקים.

דיומין ייתון, דיתקיים בהו כמפקנו דמצרים, דאתמר
ביה (שמות א) וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא.
ובגלותא בתראה, לית מיתה אלא עוני דעני חשוב כמת.
לקיים בהון (צפניה ג) והשארתי בך עם עני ודל וחסו בשם
יי. לאתקיימא בהון (שמואל ב כב) ואת עם עני תושיע. ואלין
עתירים דישתארון בהון יתקיים בהון, (שמות ה) נרפים
אתם נרפים. נרפים הם באורייתא. נרפים הם, למעבד
טיבו עם מארי תורה. ואנשי חיל המסוככים מעיר לעיר
ולא יחוננו.

שיבאו ימים שיתקיים בהם
פיציאת מצרים, שנאמר בה (שם)
וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור
ההוא. ובגלות האחרונה אין
מיתה, אלא עני, שעני חשוב
כמת, לקיים בהם (צפניה ג)
והשארתי בקרבך [בך] עם עני
ודל וחסו בשם ה'. להתקיים בהם
(שמואל-ב כב) ואת עם עני תושיע.
ועשירים אלו שישארו בהם,
יתקיים בהם (שמות ה) נרפים אתם
נרפים. נרפים הם בתורה, נרפים
הם לעשות טובות עם בעלי תורה
ואנשי חיל המסוככים מעיר
לעיר ולא יחוננו.

ונרפים הם בכבוד המס, דאי תימא כבדין אינון בכבוד
המס, ולא עבדין טיבו, בגין דא תכבד העבודה
על האנשים ויעשו בה, דכובד המס עלייהו, ואל ישעו
בדברי שקר, דאינון משקרין ואמרין דכובד המס עלייהו,
ובגין דא לא יעבדון טיבו. אינון משקרין במלוליהו,
ואמרין דמהכובד דתכבד עלייהו, תבן אין נתן, קמונא
דשקרא, דביה טועין (ס"א שועין) לקודשא בריה הוא ובגין
דלא ישעון ביה, ולא חסו בשם יי, אין נתן לעבדיך.
ואלין דאית לון, טמיר וגניז קמונא מלגו, דאיהו תוכן,
כגון תוף האוצר ותיבה, אתקיים בהו ותוכן לבנים
תתנו. ודא כספים לבנים, דיהון בההוא דרא.

ונרפים הם בכבוד המס. שאם
תאמר, כבדים הם בכבוד המס
ולא עושים טובות - בגלל זה (שם)
תכבד העבדה על האנשים ויעשו
בה, שפכד המס עליהם, ואל
ישעו בדברי שקר, שהם משקרין
ואומרים שכבד המס עליהם,
ומשום זה לא יעשו טובות. הם
משקרין בדבריהם, ואומרים
שמהכבד שתכבד עליהם, תבן
אין נתן, קמונא השקר שבו טועים
לקדוש-ברוך-הוא. (מדברים)

בההוא זמנא (שמות ט"ו) שם שם לו חוק ומשפט, ואינון

ומשום שלא מדברים בו ולא חסו בשם ה', אין נתן לעבדיך.
ואלה שיש להם נסתר וגנוז קמונא מבפנים, שהוא תכן, כמו תוף האוצר ותבה, מתקיים בהם
ותכן לבנים תתנו. וזה כספים לבנים שיהיו באותו דור.

באותו זמן, (שמות טו) שם שם לו חוק ומשפט, והם בעלי משנה. גם כאן ויבאו מרתה, חוזרת

לָהֶם תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מֵרָה
בְּדַחְקִים רַבִּים, בַּעֲנִיּוֹת, שְׂיִתְקִים
בָּהֶם (שם א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
בַּעֲבֹדָה קָשָׁה - זו קוּשְׂיָא. בַּחֲמַר
- זֶה קַל וְחֲמַר. וּבִלְבָנִים - זֶה
לִבּוֹן הַלֶּכֶה. וּבִכָּל עֲבֹדָה בְּשׂוּדָה
- זו בְּרִיָּתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם אֲשֶׁר
עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרָךְ - זֶה תִּיק"ו.

וְרוּעָה הַנְּאֻמָּן, שֵׁם הַתְּקִים בָּךְ,
שֵׁם שֵׁם לוֹ חַק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
וּבְעֵץ הַדַּעַת הִזָּה טוֹב וְרַע, שֶׁהוּא
אִסוּר וְהִיתָר, וּבְאֹתָם סוּדוֹת
שֶׁהַתְּגִלוֹ עַל יָדְךָ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם.
כְּמוֹ מֶלַח שֶׁמִּמְתִּיק אֶת הַבֶּשֶׂר,
כִּי יִמְתְּקוּ כְּסוּדוֹת שֶׁמִּתְּגַלִּים
עַל יָדְךָ כֹּל אוֹתָן קִשׁוּיֹת
וּמִחְלוּקוֹת שֶׁל מַיִם מְרִירִים שֶׁל
תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, וַיִּחְזְרוּ מִתּוֹקִים
מִי הַתּוֹרָה. וַיִּסְוִיךָ, בְּסוּדוֹת אֱלוֹ
שֶׁהַתְּגִלוֹ עַל יָדְךָ, יִהְיוּ לָךְ
מִתּוֹקִים, וַיִּחְזְרוּ לָךְ כֹּל הַדַּחְקִים
שֶׁלָּךְ כְּחִלּוּמוֹת שֶׁעָבְרוּ. וְחַל"ם
בַּהֲפוּךְ אוֹתוֹת - מַל"ח,
שֶׁמִּמְתִּיק אֶת הַבֶּשֶׂר. גַּם יִסּוּרִים
מִמְתְּקִים, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּךָ.

וְלִרְשָׁעִים חוֹזְרִים הַיִּסּוּרִים מֶלַח
סְדוּמִית, שֶׁמַּעוֹר אֶת הַעֵינַיִם,
לְקַיֵּם בָּהֶם (איוב יא) וְעֵינַי רְשָׁעִים
תִּכְלִינָה. וְהֵם עָרַב רַב רְשָׁעִים,
שְׂיִתְקִים בָּהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן, (דניאל
יב) יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים
וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְּלַבְּנוּ - אֵלֶּה
בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. וַיִּצְרְפוּ - הֵם זֶרַע
קֹדֶשׁ שֶׁל שָׂאֵר הָעָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(זכריה יג) וַיִּצְרַפְתִּים כְּצֹרֶף אֶת
הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים - אֵלֶּה
עָרַב רַב.

וְהַמְּשַׁבְּלִים יְבִינוּ (דניאל ח) - אֱלוֹ
בַּעֲלֵי קִבְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם)
וְהַמְּשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ.
אֱלוֹ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים כְּזֹהֵר זֶה
שֶׁנֶּאֱמַר סֹפֵר הַזֹּהֵר, שֶׁהוּא כְּמוֹ
תִּבַּת נֹחַ שֶׁמִּתְּכַנְּסִים בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר וְשָׁבַע מַמְלָכוֹת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מַעִיר וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה, שֶׁבָּהֶם
יִתְקַיֵּם (שמות א) כֹּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֶרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ.

מֵאֲרֵי מִשְׁנָה. אוֹף הֵכָא וּבְאֹו מִרְתָּה, אֶתְהַדְרַר לֹוֹן אוֹרִיָּיתָא
דְּבַעַל פֶּה, מִרָה בְּדַחְקִין סְגִיאיִן, בַּעֲנִיּוֹתָא, דִּיתְקִיִים בְּהוּ,
(שם א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה: זו קוּשְׂיָא.
בַּחֲמַר: דָּא קַל וְחֲמַר. וּבִלְבָנִים: דָּא לִבּוֹן הַלֶּכֶה. וּבִכָּל
עֲבֹדָה בְּשׂוּדָה: דָּא בְּרִיָּיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ
בָּהֶם בְּפָרָךְ: דָּא תִיק"ו.

וְרוּעָיָא מְהִימָנָא, תַּמָּן אֶתְקִיִים בָּךְ, שֵׁם שֵׁם לוֹ חַק וּמִשְׁפָּט
וְשֵׁם נִסְהוּ. וּבִהֵאֵי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, דָּאִיהוּ
אִסוּר וְהִיתָר. וּבְאִינוֹן רִזִּין דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, וַיִּמְתְּקוּ
הַמַּיִם. כְּמִלַּח דְּמִמְתְּקַת בְּשָׂרָא, הֵכִי יִתְמַתְּקוֹן בְּרוּזִיָּא
דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, כֹּל אִינוֹן קוּשְׂיִין וּמִחְלוּקוֹת, דְּמִיִּין
מְרִירָן דְּאוֹרִיָּיתָא דְּבַעַל פֶּה, אֶתְהַדְרֵרוּ מִתִּיקָן מִי אוֹרִיָּיתָא,
וַיִּסְוִין דִּילָךְ, בְּרִזִּין אֱלִין דָּאֶתְגַּלְיִין עַל יָדְךָ, יִהּוֹן לָךְ
מִתִּיקִין, וַיִּהְדְּרוֹן לָךְ כֹּל דַּחְקִין דִּילָךְ, כְּחִלְמִין דְּעַבְרִין.
וְחַל"ם, בְּהִיפּוּךְ אֶתְוֹן מַל"ח. דְּמִמְתְּקַת יִת בְּשָׂרָא. אוֹף
יִסּוּרִין מִמְתְּקִים. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְלִרְשָׁעִים מִתְּהַדְרִין יִסּוּרִין מֶלַח סְדוּמִית, דָּאִיהֵי מַסְמָא
אֶת הַעֵינַיִם, לְקַיֵּמָא בְּהוּ (איוב יא) וְעֵינַי רְשָׁעִים
תִּכְלִינָה. וַאִינוֹן (דף קנ"ג ע"ב) עָרַב רַב רְשָׁעִיָּא, דִּיתְקִיִים
בְּהוּ בְּהֵוָא זְמַנָּא, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים
וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְּלַבְּנוּ: אִינוֹן מֵאֲרֵי מִשְׁנָה. וַיִּצְרְפוּ:
אִינוֹן זֶרַע קֹדֶשׁ דְּשָׂאֵר עַמָּא. הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (זכריה
יג) וַיִּצְרַפְתִּים כְּצֹרֶף אֶת הַכֶּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, אִינוֹן
עָרַב רַב.

וְהַמְּשַׁבְּלִים יְבִינוּ, (דניאל יב) אִינוֹן מֵאֲרֵי קִבְלָה, דָּאֶתְמַר
בְּהוֹן (דניאל יב) וְהַמְּשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר
הַרְקִיעַ. אֱלִין אִינוֹן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִין כְּזֹהֵר דָּא, דְּאֶקְרִי סֹפֵר
הַזֹּהֵר, דָּאִיהוּ כְּתִיבַת נֹחַ, דְּמִתְּכַנְּשִׁין בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר,
וְשָׁבַע מַמְלָכוֹתָא. וְלִזְמַנִּין אֶחָד מַעִיר, וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה.
דְּבַהוֹן יִתְקַיֵּים (שמות א) כֹּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֶרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ.
וְדָא אוֹרָה דְּסַפְרָא דָּא, וְכֹלְאָ עַל סִיבָה דִּילָךְ.

תִּבַּת נֹחַ שֶׁמִּתְּכַנְּסִים בָּהּ שְׁנַיִם מַעִיר וְשָׁבַע מַמְלָכוֹת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מַעִיר וְשְׁנַיִם מַמְשַׁפְּחָה, שֶׁבָּהֶם
יִתְקַיֵּם (שמות א) כֹּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוֶרָה תִּשְׁלִיכֶוּהוּ. וְזֶה אוֹרָה שֶׁל סֹפֵר זֶה, וְהַכֹּל עַל הַסְּבָה שֶׁלָּךְ.

ומי גרם זה? עורב, שאמה תהיה באותו זמן כיונה, ששליח אחר שנקרא בשמך, פעורב שגשלה בתחלה ולא חזר בשליחות, שהשתדל בשקצים, שנאמר בהם עמי הארץ שקץ, בגלל ממונם, ולא השתדל בשליחותו להחזיר צדיקים בתשובה, כאלו לא עשה שליחות רבנו.

ובך יתקיים סוד היונה שנכנס בעמקי תהום רבה, כך תפגס אמה בעמקי תהומי התורה. זהו שפנתוב (יונה ב) ותשליכני מצולה בלבב ימים. ויהיו חכמה חסד נצח לימין, שבגללם אמר דוד (תהלים קיח) ימין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל. ושלש משמאל תקשרו כאחד, שהם בינה גבורה הוד, ושלש דרגות שבאמצע - פתר תפארת יסוד - שאחוזות בימין ושמאל.

ומשום שראה אותך נביא מתקשר בשלש דרגות האמצע, פתח עליך פסוק זה, (ישעיה נב) הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ומשום שאמה תהיה אחוז בשני משיחים, אמר דוד על שלשה ימינים של משיח בן דוד, ימין ה' שלש פעמים. כנגד שלשה שמאלים שאחוז בהם משיח בן אפרים, אמר מצד אחד שמאל, גבורה, לא אמות. פי אחיה - מצד שמאל של הו"ד שלך, שנאמר בו ונתן ההוד למשה, נתן בך מצד בינה.

משום שבו היית חרב ויבש כפל, בגלל משיח בן אפרים, בתורתך, בנביאותך עליו, בגופך שסבלת כמה מיני יסורים כדי שהוא לא ימות, ובקשפת עליו רחמים, נאמר בו פי אחיה, מצד הגבורה. פי זה לא אמות - מצד הגבורה. פי

אחיה - מצד הבינה, עץ החיים, שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפלין בימין אברהם, שהוא שחרית.

ומאן גרים דא. עורב דאנת תהא כההוא זמנא, פיונה. דשליח אחרא דאקרי בשמך, פעורב דאשתלח בקדמיא, ולא אתהדר בשליחותא, דאשתדל בשקצים, דאתמר בהון, עמי הארץ שקץ. בגין ממונא דלהון, ולא אשתדל בשליחותיה לאהדרא לצדיקייא בתיובכתא. כאלו לא עביד שליחותא דמאריה.

ובך יתקיים רזא דיונה, דעאל בעמקין דתהומי נמא, הכי תיעול אנת בעמיקו דתהומי אורייתא, הדא הוא דכתיב, (יונה ב) ותשליכני מצולה בלבב ימים. ויהיו חכמה חסד נצח לימין. דבגינייהו אמר דוד, (תהלים קיח) ימין ה' עושה חיל ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל. ותלת משמאלא יתקשרון כחדא, דאינון בינה גבורה הוד. וג' דרגין דאמצעיתא, פתר תפארת יסוד, דאחידין בימינא ושמאלא.

ובגין דחזא לך נביא מתקשר בתלת דרגין דאמצעיתא, פתח עלך האי קרא, (ישעיה נב) הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ובגין דאנת תהא אחיד בתרין משיחין, אמר דוד על ג' ימינין דמשיח בן דוד, ימין ה' תלת זמנין. לקביל ג' שמאלין, דאחיד בהן משיח בן אפרים, אמר מסטרא דחד שמאלא, גבורה, לא אמות. פי אחיה, מסטרא דשמאלא דהו"ד דילך, דאתמר ביה ונתן ההוד למשה. אתיהיב בך, מסטרא דבינה.

בגין דביה הוית אנת חרב ויבש כלא, בגין משיח בן אפרים, באורייתך, בנביאותך עליה, בגופך דסבילת כמה מיני יסורין, בגין דלא ימות הוא. ובעית רחמי עליה. אתמר ביה פי אחיה, מסטרא דבינה. ובגין דא לא אמות, מסטרא דגבורה. פי אחיה מסטרא דבינה, אילנא דחיי, דאתגבר עליה קריאת שמע של שחרית, וקשיר ליה בקשורא דתפלין, בימינא דאברהם, דאיהו שחרית.

אחיה - מצד הבינה, עץ החיים, שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפלין בימין אברהם, שהוא שחרית.

וְאִסְפַּר מְעֵשֵׂי יְהוָה, מִסְטָרָא דְהוּד. יִסּוּר יִסְרַנִּי יְהוָה, חֲכֻמָּה וּבִינָה, מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא, בְּתַלְתּוּלַת יְמִינִין, וּתְתַלְתּוּ שְׂמָאלִין. וְלִמְוֹת לֹא נִתְנַנְנִי, עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, בְּגוּ דְכֻלִּיל כְּתֵר, וְצַדִּיק, וְאִיהוּ בֶן יוֹ"ה. וּמִיָּד יְקוּם ו' לְה' בְּי"ה, בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּרַחְמֵי וּתְחִנוּנֵי, בְּכֻמָּה פִּיּוּסִים לְה' וּלְבִנְהָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (עֲמוֹס ט) בַּיּוֹם הַזֶּה הוּא אֲקִים אֶת סֵכֶת דְּרוּד הַנוֹפֵלֶת. וּבִגְזִין דָּא אָמַר נְבִיא, (ירמיה לא) בְּכִי יִבְאוּ וּבְתַחֲנוּנֵים אוֹבִילִם.

קָם רַעֲיָא מִהֵימְנָא, וְנָשִׁיק לֵיהּ, וּבְרִיף לֵיהּ, וְאָמַר וּדְאֵי שְׁלִיחָא דְמֵאֲרָךְ אֲנָתְ לְגַבְן. פְּתַחוּ תְנַאֲין וְאִמְוֹרְאִין וְאָמְרוּ, רַעֲיָא מִהֵימְנָא, אֲנָתְ הוּיַת יוֹדַע כָּל דָּא, וְעַל יָדָךְ הִיא אֲתַגְלִיָּיא, אָבַל בְּעִנְוָה דִּילָךְ, דְּאֲתַמַּר בָּךְ (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנּוּ מְאֹד, בְּאֵלִין אֲתַרִּין דְּאֲנָתְ מִתְבִּישׁ לְאֲחִזְקָא טִיבוּ לְגַבְנָךְ, מְנִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לָן, וּלְבוֹצִינָא קִדְשֵׁיא, לְמַהוּי בִּידָךְ וּבְפּוּמָךְ בְּאֵלִין אֲתַרִּין. (ע"כ רעיא מִהֵימְנָא).

וּבַיּוֹם הַקִּים אֶת הַמִּשְׁפָּן. (במדבר ט) רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (תהלים קיב) פְּזֹר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עוֹמְדַת לְעַד קִרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד. פְּזֹר לְאֲבִיוֹנִים, מְאִי פְזֹר. כְּמָה דְאֲתָ אָמַר (משלי יא) יֵשׁ מִפְּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד. יְכוּל פְּזֹר בְּעֵלְמָא, קָא מִשְׁמַע לָן פְּזֹר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים, כִּיּוֹן דִּיהִיב לְמִסְכְּנֵי, הָאֵי פְזֹרָא יָאוּת. מְאִי וְנוֹסֵף עוֹד. בְּכֻלָּא. וְנוֹסֵף עוֹד בְּעוֹתְרָא. וְנוֹסֵף עוֹד בְּחַיִּי.

הָאֵי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, יֵשׁ מִפְּזֹר וְיוֹסֵף עוֹד, מְאִי וְנוֹסֵף. אָלָא הַהוּא אֲתֵר דְּשָׂרֵי בֵיהּ מִיתָה, הוּא גָרִים לֵיהּ דִּיתוֹסֵף מִחַיִּים דְּלַעֲיָלָא לְאוֹסְפָא לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיא, קָרָא אֶסְהִיד, דְּכָל מָאן דִּיהִיב לְמִסְכְּנֵי, אֲתַעַר אֵילְנָא דְחַיִּי, לְאוֹסְפָא לְהֵיחָא אֵילְנָא דְמוֹתָא, וּכְדִין אֲשַׁתְּכַח חַיִּים וְחַדּוּ

וְאִסְפַּר מְעֵשֵׂי יְהוָה - מִצַּד הַהוּד. יִסּוּר יִסְרַנִּי יְהוָה - חֲכֻמָּה וּבִינָה, מִימִין וּמִשְׁמָאל, בְּשִׁלְשָׁה יְמִנִים וּבְשִׁלְשָׁה שְׂמָאלִים. וְלִמְוֹת לֹא נִתְנַנְנִי - הָעֲמוּד דְּהָאִמְצָעִי בְּגוּ שְׁכוּלִל כְּתֵר וְצַדִּיק, וְהוּא בֶן יוֹ"ה. וּמִיָּד יְקוּם ו' לְה' בְּי"ה, בְּימִין וּשְׂמָאל, בְּרַחְמִים וּתְחִנוּנִים, בְּכֻמָּה פִּיּוּסִים לְה' וּלְבִנְיָה. זְהוּ שְׁכָתוּב (עֲמוֹס ט) בַּיּוֹם הַזֶּה הוּא אֲקִים אֶת סֵכֶת דְּרוּד הַנוֹפֵלֶת. וּמִשׁוּם זֶה אָמַר הַנְּבִיא (ירמיה לא) בְּכִי יִבְאוּ וּבְתַחֲנוּנֵים אוֹבִילִם.

קָם רוּעָה הַנְּאָמֵן וְנָשַׁק לוֹ וּבְרַף אוֹתוֹ, וְאָמַר, וּדְאֵי שְׁלִיחַ רְבוּנָךְ אֲתָה אֵלֵינוּ. פְּתַחוּ תְנַאֲים וְאִמְוֹרְאִים וְאָמְרוּ, רוּעָה הַנְּאָמֵן, אֲתָה הָיִיתְ יוֹדַע כָּל זֶה, וְעַל יָדָךְ הִתְגַּלְתָּה, אָבַל בְּעִנְוָה שְׁלָךְ, שְׁנַאֲמַר בָּךְ (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנּוּ מְאֹד, בְּמִקּוּמוֹת אֵלּוּ שְׁאֲתָה מִתְבִּישׁ לְהַחְזִיק טוֹבָה אֵלֶיךָ, מְנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתְנוּ וְלִמְנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה לְהִיּוֹת בְּיָדָךְ וּבְפִיד בְּמִקּוּמוֹת אֵלּוּ. (עד כאן רעיא מִהֵימְנָא).

וּבַיּוֹם הַקִּים אֶת הַמִּשְׁפָּן. רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (תהלים קיב) פְּזֹר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עוֹמְדַת לְעַד קִרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד. פְּזֹר לְאֲבִיוֹנִים, מְאִי פְזֹר. כְּמָה דְאֲתָ אָמַר (משלי יא) יֵשׁ מִפְּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד. יְכוּל פְּזֹר בְּעֵלְמָא? כָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ פְזֹר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים. כִּיּוֹן שְׁנַתָּן לְעֻנִיִּים, פְּזֹר זֶה נָאָה. מַה זֶה וְנוֹסֵף עוֹד? כָּל. וְנוֹסֵף עוֹד - בְּעֵשֶׂר. וְנוֹסֵף עוֹד - בְּחַיִּים. פְּסוּק זֶה כִּף צְרִיף לוֹ לְהִיּוֹת: יֵשׁ מִפְּזֹר וְיוֹסֵף עוֹד. מַה זֶה וְנוֹסֵף? אָלָא אוֹתוֹ מְקוּם שְׁשׁוּרָה בּוּ מִיתָה, הוּא גוֹרָם לוֹ שְׁתִּיתוֹסֵף מִחַיִּים שְׁלַמְעֵלָה לְהוֹסִיף לוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיא,

הַפְּסוּק מְעִיד שְׁכָל מִי שְׁנוֹתָן לְעֻנִיִּים, מְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים לְהוֹסִיף לְאוֹתוֹ עֵץ הַמּוֹת, וְאִזּוּ נִמְצָא חַיִּים וְשִׁמְחָה לְמַעְלָה. וְהָאֵדָם שְׁגוּרָם אֵת זֶה, בְּשַׁעַר שְׁצִרִיף לוֹ, אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים עוֹמֵד עָלָיו,

ואותו עץ המות מגן עליו, ומשום כך ונוסף עוד (כמו שנאמר). צדקתו עמדת לעד (תהלים קיא). מה זה עמדת לעד? עומדת על האדם לזמן לו קיום וחיים. כמו שהוא נתן לו חיים ועורר לגבי החיים, כך גם נותנים לו, ואלו שני אילנות (נותנים לו) עומדים עליו להצילו ולהוסיף לו חיים.

קרנו תרום בכבוד. בא ראה, העולם שאמרנו, אותה קרן תרום, ובמה? בכבוד שלמעלה, שאיש זה גרם לחברם כאחד, ולרוקן ברכות למעלה ומטה.

רבי אבא אמר, בכל זמן שהמשפן מוקם במעשי בני אדם, אז אותו יום, יום של שמחת הפל, ושמן משחת קדש מתרוקן באותם גרות, ומאירים פלם. מי שגורם את זה, גורם לו (באותו עולם הבא) שינצל בעולם הזה, ויהיו לו חיים בעולם הבא. זהו שכתוב (משלי יא) וצדקה תציל ממות, וכתוב (שם ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

עשה לה שתי חצוצרות פסוף וגו'. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) ובלקת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ונשאו האופנים. ובלקת החיות, ברושות שלמעלה היו הולכים. שאם תאמר שזה למעלה למעלה - לא. למטה. אלא כמו זה מלפני הפנים, וזה לאחור הפנים.

רוח מארבע רוחות בארבעה מדורים ובארבעה צדדים, בזיום שנבראו בהדור הפנים המאירות. בגלל זה פעין (נאשר) כמראה החיות, שהם ארבע זויות, דגלים פרושים, ארבי"ה נש"ר שו"ר אד"ם, שכולל פלם ארבעה

בזיוון דאתברון בקולמיטין דאנפין נהירין. בגין כך פעין (נאשר)

לעילא. ובר נש דגרים דא, בשעתא דאצטרין ליה, ההוא אילנא דחיי קאים עליה, וההוא אילנא דמותא אגין עלוי. ובגין כך ונוסף עוד.

(כמה דאף אמר).

צדקתו (דף קנ"ד ע"א) עמדת לעד. (תהלים קיב) מאי עמדת לעד. עומדת עליה דבר נש, לזמנא ליה קיומא וחיים, כמה דאיהו יהיב ליה חיים, ואתער לגבי חיון, הכי נמי יהיב ליה. ואינון תרי אילנין (נחבין ליה) קיימין עליה לשיזבא ליה, ולאוספא ליה חיון.

קרנו תרום בכבוד, תא חזי עלמא דאמרן, ההוא קרן תרום. ובמה. בכבוד דלעילא, דהאי בר נש גרים לחברא לון פחדא, ולא ארקא ברכאן לעילא ותתא.

רבי אבא אמר, בכל זמנא דמשכנא אתקם בעובדיהון דבני נשא, פדין ההוא יומא, יומא דחדווה דכלא, ומשח רבות קדישא אתרק בהנהו בוצינין, ונהרין פלהו. מאן דגרים דא, גרים ליה (כשהוא עלמא דאמי) דישתזיב בהאי עלמא, ויהא ליה חיים בעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (משלי יא) וצדקה תציל ממות, וכתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

עשה לה שתי חצוצרות פסוף וגו'. (במדבר י) רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) ובלקת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ונשאו האופנים. ובלקת החיות, בקוּזפירא דלעילא הוו אזלי. דאי תימא דהאי לעילא לעילא. לאו, לתתא. אלא כגוּוּנא האי מקמי אנפין, והאי לבתר אנפין.

ויקא מארבע זיקין, בד' מדורין, ובד' סטרין,

מלאכים ששולטים וכוללים הכל.

דגל ראשון, מרפכה מזינת, אר"ה, מיכאל, רשום בפרישת הדגל הפרוש לימין. מזרח ראשית השמש הולך במשאו באור. שני ממנים תחת ידיו, יופיא"ל צדקיא"ל. אחד ללמד (לתורה), ואחד ללכת בשוק שהולך.

בשאר"ה לוקחים, לוקחים כמה מרפכות מזינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך (לוקח פאחד לצד השמאל, השמש הולך) ומאיר ומעטר אותם. אלה ורכבות ממנים תחתיו, וכלם ביראה ובאימה, בזיע וברתת. אריה מושיט יד ימינו, כונס לכל חילותיו אליו. שלש מאות ושבעים אלה אריות סביב אותו אר"ה, והוא ביניהם באמצע. בשגועה האריה הזה, הרקיעים מזדעזעים, וכל החילות והמרפכות מזדעזעים מיראתו. מאותו קול מתלהט נהר די נור, ויורד באלה וחמש מאות דרגות הגיהנם של מטה. אז מזדעזעים כל רשעי הגיהנם, והאש לוקטת, ועל זה כתוב (עמוס א) אריה שאג מי לא יירא.

גועה פעם שניה - שלש מאות ושבעים אלה אריות, כלם גועים. מושיט יד שמאלו - כל בעלי הדין למטה פוחדים ונכפים תחת אותה יד, ואותה יד פושטת עליהם, וכלם תחתיה, כמו שצאמר (בראשית מט) דך בערף איביך.

ארבע כנפים לכל אחד ואחד מאש לכנה. כלם לוקטים. כל פנים של כפתור ופרח בלבן של אותה אש שקועים.

ארבע גדפין לכל חד וחד, מאשא חוורא. פלהו מלהטין. כל אפיין דחזור ושושן פחוורתא דהוא אשא שקיען.

פמראה החיות, דאינון ארבע זויין, דגלין פרישן, אר"ה. נש"ר. שו"ר. אד"ם. דכליל פלהו ארבע מלאכין דשליטין וכלילן כלא.

דגלא קדמאה, משריא מזינא, אר"ה. מיכאל, רשים בפרישו דגלא פרישא לימינא. מזרח שירותא דשמשא, אזיל במטלנוי, בנהירו. תרין ממנן תחות ידיה, יופיא"ל, צדקיא"ל. חד לאורתא (נ"א לאוריתא). וחד, למיהו בשוקא דאזיל.

בר אלין נטלין, נטלין כמה משריין מזינין, מסטרא דימינא, וכלא חד. לסטרא שמאלא, שמשא אזיל (ס"א נטל בר חד לסטר שמשא, שמשא אזיל) ונהיר, ומעטר להו. אלה ורכוון ממנן תחותיו. וכלהו בדחילו באימתא בזיע בררת. אריה אושיט ידיה ימינא, פניש לכל חילוי לגביה, תלת מאה ושבעין אלה אריותא, סותרניה דהוא אר"ה, ואיהו בינייהו באמצעיתא.

בר געי האי אריה, מזדעזען רקיעין, וכל חילין ומשריין מזדעזעין, מדחילו דיליה. מהוא קלא, נהר די נור מתלהטא, ונחית באלה וחמש מאה דרגין דגיהנם לתתא, פדין פלהו חייבין דגיהנם מזדעזען, ומלהטן אשא, ועל דא כתיב, (עמוס א) אריה שאג מי לא יירא.

געי תננינות, תלת מאה ושבעין אלה אריותא, פלהו געאן. אושיט ידיה שמאלא, כל מאריהון דדינא לתתא דחלין, ואתפפיין תחותיה. והוא ידא. והוא ידא פשיט עלייהו, וכלהו תחותיה. כמה דאת אמר, (בראשית מט) דך בערף איביך.

ארבע גדפין לכל חד וחד, מאשא חוורא. פלהו מלהטין. כל אפיין דחזור ושושן פחוורתא דהוא אשא שקיען.

ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטרין, כלהו נהירין בתוורא דשמשא. חד לסטר מזרח, נהיר בחדו. וחד לסטר מערב, (ס"א דא כניש) דאתפניש נהוריה. וחד לסטר צפון, חשוף בלא נהירו, כצלא דשמשא לגבי שמשא. צלא חשוף, שמשא נהיר. בגין דשמשא וצלא, ימינא ושמאלא, ואזלא כחדא. חשוכן (ס"א חושבון) דאזלין עמיה, כל אינון דנטלין זיינא.

ובלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה, שבעין וארבע אלה, ושית מאה. אלין אינון רישא חד. נפקי חילא בימינא, דאיהו ארים עלייהו. בר כל אינון ממנן דלתתא, תחות אלין. שלטונין אלין על אלין, דרגין תתאין עם עלאין, דלית לון חשבנא.

ראש שני, שהולך בראש הראשון, חשבונו חמשים וארבעה אלה וארבע מאות, פרט לכל הממנים הללו שתחת לארבעה צדדים שאין להם חשבון. ראש שלישי, שהולך אחריהם, חמשים ושבעה אלה וארבע מאות. כמו שנוטל הימין, כך גם נוטל השמאל. כך גם מלפניהם, כך גם מאחריהם.

ביון שנוסע ראשון - והורד המשכן. וכל הלויים אומרים שירה. בעלי התשבחות כלם מצדו. ואז כתוב, (יחזקאל א) כי רוח החיה באופנים.

דגר שני, מרפכה מזינת, נש"ר, אוריאל, דרו"ם. ושני ממנים עמו - שמשיאל, חסדיאל. נשר זה עולה, וכל בעלי הפנפים מלפניו. כמה מרפכות עולות בכל הצדדים, כל אחת ואחת בחוק השמש.

ובלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה, שבעין וארבע אלה, ושית מאה. אלין אינון רישא חד. נפקי חילא בימינא, דאיהו ארים עלייהו. בר כל אינון ממנן דלתתא, תחות אלין. שלטונין אלין על אלין, דרגין תתאין עם עלאין, דלית לון חשבנא.

רישא תניינא, דאזיל ברישא קדמאה, חשפון דיליה חמשים וארבע אלה, וארבע מאה. בר כל (דף קנ"ד ע"ב) אלין ממנן דתחות לד' סטרין, דלית לון חשבנא. רישא תליתאה, דאזיל בתרייהו, חמשים ושבעה אלה, וארבע מאה. כגוונא דנטיל ימינא, הכי נמי נטיל שמאלא, הכי נמי מקמיהו, הכי נמי מבתרייהו.

ביון דנטיל האי קדמאה, והורד המשפן. וכלהו ליוואי אמרי שירתא, מארי דתושבון כלהו מסטריה. פדין (יחזקאל א) כי רוח החיה באופנים פתיב.

דגלא תניינא. משריאי מזיינא, נש"ר, אוריאל, דרו"ם. תרי ממנן עמיה, שמשיאל, חסדיאל. האי נשר סליק, וכל מאריהון דגדפין מקמיה. כמה משריין סלקין בכל סטרין. כל חד וחד בתוקפא דשמשא.

בכל סטרין. כל חד וחד בתוקפא דשמשא.

רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנשר הזה, ועולים איבריו ומכסים את הגוף, כמו שנאמר (איוב לט) המבינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתימן. כמו דגמת כעין (דברים לב) כנשר יעיר קנו, נשר נץ זה עם יונה, עם נץ, וכל בעלי הכנפים כלם מצפצפים ושמחים. אחד מצד (עמוד אחד) לפניו עולה ממטה למעלה. כמה צפרים יורדות ועולות, מצפצפות ושמחות, הולכות ומשוטטות.

בשנוסע, מושיט כנף ימין, כונס לכל חיליו, שלש מאות וחמשים אלף בעלי כנפים בשני גופים, נשר וארני"ה כאחד. מרים קול, כל האחרים עולים ויורדים, מצפצפים מצדם ממה דרגות.

שדשה ראשים הם כאחד במחנות אלו, וכלם בחשבון אחד. וחשבון הראשים הללו - ראש אחד, ארבעים וששה אלף וחמש מאות. ראש שני, חמשים ותשעה אלף ושלוש מאות. ראש שלישי, ארבעים וחמשה אלף ושש מאות וחמשים.

משני צדדים אלו יוצאים שני כרוזים שהולכים לפני כל המחנות, כששני אלה מכריזים: כל החילות וכל המחנות, חיות קטנות עם גדולות, כלם מתפנסים. מי ראה נסיעת כל הרקיעים, כלם נוסעים במשא במחנות לפני אותו משכן.

בשעה שאחד מהם, אותו שבא מצד אריה, פושט קול כדי שלא יזדעזעו כל אותם קולות, אז מתפנסות כל אותן מחנות. בשעה שאחר קורא, נשבר הקול ולא פושט, כל אותן המחנות של הנשר הזה, כלן מתפנסות לנסע במסעם. כנגד אלו שתי חצוצרות כסף, כגון זה הכל למטה. בא

רוחא דרוחא פנימאה נפיק, וזהו רוחא מטי להאי נשר, וסליק אברוי ומכסייא לגופא. כמה דאת אמר, (איוב לט) המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן. כגוונא כדוגמא כעין כנשר יעיר קנו האי נשר נץ בהדיה יונה, בהדיה נץ, וכל מארי דגדפין פלהו מצפצפן וחדאן. חד מסטרא (ס"א חר סמכא) קמיה, סליק מתתא לעילא. כמה ציפריין נחתין ועאלין, מצפצפן וחדאן, אזלין ושאיין.

כד נטיל, אושיט גדפא ימינא, פניש לכל חילוי, תלת מאה וחמשין אלף מארי דגדפין, בתרי גופי, נשר וארני"ה כחדא. ארים קלא, פלהו אחרנין סלקין ונחתין, מצפצפן מסטרייהו, מפמה דרגין.

תלת רישין אינון כחדא, במשריין אלין. וכלהו כחד חשבון. וחושבן דאלין רישין, רישא חדא, ארבעין ושית אלף וחמש מאה. רישא תנינא חמשין ותשע אלף ותלת מאה. רישא תליתאה, ארבעין וחמש אלפין, ושית מאה וחמשין.

מאלין תרי סטריין, נפיק תריין כרוזי, דאזלי מקמי כלהו משריין. כד אלין תרי מכריזי, כל חילין, וכל משריין, חיוון זעירין עם רברבן, פלהו מתפנשי. מאן חמי נטילא דכלהו רקיעין, כולהו נטלין במטולא במשריין, לקמיה דהווא משכנא.

בשעתא דחד מנייהו, ההוא דאתי מסטרא דאריה, פשיט קלא, בגין דלא יזדעזעון כל אינון קלין. כדין מתפנשין כל אינון משריין. בשעתא דאחרא קרי, מתבר קלא ולא פשיט, כל אינון משריין דהאי נשר, פלהו מתפנשו לנטלא במטלנייהו. לקביל אינון, שתי חצוצרות כסף, כגוונא דא כלא

רָאָה, כְּשֶׁאֵלֶּה נּוֹסְעִים, מֵה כְּתוּב?
(יחזקאל א) וּבִלְכַת הַחַיּוֹת יִלְכוּ
הָאוֹפְנִים אֶצְלָם, אוֹתָם
שֶׁמִתְכַנְּסִים אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהָרֵאשׁ
מִסְתַּפֵּל, כִּף גַּם בָּלָם.

דְּגַלְ שְׁלִישִׁי, שׁוּר, גְּבַרְיָאֵל, צָפוֹן.
שְׁנֵי מְמַנִּים עִמּוֹ, קַפְצִיאָ"ל
חֲזַקִּיאָ"ל. הַשׁוּר הַזֶּה מֵצַד
שְׂמָאל. קַרְנָיו עוֹלוֹת בֵּין שְׁתֵּי
עֵינָיו. רוֹגְזוּ בְּהַסְתַּכְּלוֹת, עֵינָם
לוֹהֲטוֹת כְּאֵשׁ שֶׁל נוֹר דּוֹלֵק. נוֹגַח
וְרוֹפֵס בְּרַגְלָיו וְלֹא חָיִים.

בְּשִׁנְעָה הַשׁוּר הַזֶּה, יוֹצְאִים
מִנְקַב תְּהוֹם רַבָּה כְּמַה חֲבוּרוֹת
מַפִּים (מחבלים), כָּלֵם גּוֹעִים
וּמְשׁוּטְטִים לְפָנָיו, וְהַחֲמַת וְהַתִּיק
שָׁבוּ שֶׁל כָּל עוֹנוֹת תְּלוּיִם לְפָנָיו,
שֶׁהָרִי כָּל עֲבוֹרוֹת הָעוֹלָם כְּתוּבִים
בְּסֵפֶר וְעוֹלָיִם.

שְׁבַעַה נְהוֹרוֹת אֵשׁ שׁוֹפְעִים לְפָנָיו.
כְּשֶׁצִּמָּא הוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ נְהַר דִּינור,
וְשׁוֹאֵב אוֹתוֹ בְּגַמְיָעָה אַחַת.
וְאוֹתוֹ נְהַר מִתְמַלֵּא כְּבַתְחַלָּה וְלֹא
נְהַיָּה אֲכֻזָּב. כָּל אוֹתָם חִילוֹת
שׁוֹאֵבִים אֵשׁ אוֹכֵלֵת אֵשׁ.
וְאֵלְמָלֵא שְׁמַצַּד אֲרִיָּה יוֹצֵא נְהַר
אֶחָד שֶׁל מִים שְׁמַכְבִּים אֶת
הַגְּחָלִים שֶׁלָּהֶם, לֹא יוֹכֵל הָעוֹלָם
לְסַבֵּל.

חֲשֵׁךְ הַשְּׁמֶשׁ שֶׁם נִמְצָא, לֹא נִמְצָא
אוֹר. כְּמַה חִילוֹת שֶׁל שׁוּמְרֵי חֵק
הוֹלְכִים וּמְשׁוּטְטִים בַּחֲשֵׁךְ,
וְאוֹתוֹ נְהַר שְׁדוֹלֵק בְּצַד הַזֶּה, אֵשׁ
שְׁחַרְהַ חֲשׁוּכָה. וְאִם תֹּאמַר שְׁאִין
אֵשׁ לְבָנָה, אֵשׁ שְׁחַרְהַ, אֵשׁ
אֲדָמָה, אֵשׁ שֶׁל שְׁנֵי גִּנְיִם - אֵל
תֹּאמַר, שְׁהָרִי וְדָאִי כִּף זֶה! וְעַם
כָּל זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּף נִמְצָא,
וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְתַחְתּוֹנִים הַלְלוּ.

שְׁנֵינּוּ, הַתּוֹרָה בְּמַה אֲשַׁתְּכַח? אֵשׁ חוֹרָא,
לְבָנָה, וְאֵשׁ שְׁחַרְהַ עַל גְּבִי לְבָנָה.
בְּשִׁנֵּי סוּגֵי אֵשׁ נִמְצָאת הַתּוֹרָה.
בֹּא רָאָה, הָאֵשׁ אַחַת הִיא,
וּמִתְחַלֶּקֶת לְאַרְבָּעָה. הַמַּיִם אֶחָד

לְתַתָּא. תָּא חֲזִי, פַּד אֲלִין נְטִלִין מֵה כְּתִיב,
(יחזקאל א) וּבִלְכַת הַחַיּוֹת יִלְכוּ הָאוֹפְנִים אֶצְלָם,
אֵינּוֹן דְּמִתְכַנְּשׁוּ לְגַבִּיָּהוּ, כְּגוֹוֹנָא דְרִישָׁא
אִסְתַּפֵּל, הָכִי נְמִי כְּלָהוּ.

דְּגַלְא תְּלִיתָאָה. שׁוּר. גְּבַרְיָאֵל. צָפוֹן. תְּרִין
מְמַנִּין עִמֵּיהּ, קַפְצִיאָ"ל חֲזַקִּיאָ"ל. הָאִי
שׁוּר מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא. קַרְנָיו סְלִקִין בֵּין תְּרִין
עֵינָיו. רַגְזוּ בְּאִסְתַּפְּלוֹתָא, עֵינָיו מְלַהֲטִין כְּאֵשׁ
דְּנוֹר דְּלִיק. נְגַח וְרַפְסָא בְּרַגְלָיו וְלֹא חָיִים.

בַּד גְּעִי הָאִי שׁוּר, נְפַקִין מְנוֹקְבָא דְתְּהוֹמָא
רַבָּא, כְּמַה חֲבִילֵי שְׁרִיקִין (ס"א טריקין), כְּלָהוּ
גְּעָאן וְשִׁטָּאן קְמִיָּה, וְחִימְתָא, וְאַחְמְתָא דְכָל
חֻבְיִין תְּלִיאָא קְמִיָּה, דְּהָא כָּל חוּבֵי עֲלָמָא,
כְּלָהוּ בְּסִפְרָא סְלִיקִין וּכְתִיבִין.

שְׁבַעַה נְהָרֵי דְאֵשׁ נְגַדִין קְמִיָּה, פַּד צַחֵי אֲזִיל
לְגַבִּי הַהוּא נְהַר דִּינור, וְשְׁאִיב לִיָּה
בְּגַמְיָעָא חָדָא. וְהַהוּא נְהַר אֲתַמְלִי
כְּדַבְּקֵי דְמִיתָא, וְלֹא כְּדִיב. כָּל אֵינּוֹן חֲזִילִין,
שְׁאֵבִין אֵשׁ אֲכָלָא אֵשׁ. וְאֵלְמָלֵא דְמִסְטְרָא
דְאַרְיָה, נְפִיק חַד נְהָרָא דְמִיאָ, דְמַכְבִּין
גְּחַלְתִּיָּהוּ, לֹא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל.

חֲשׁוּכָא דְשְׁמֶשׁא תַּמָּן אֲשַׁתְּכַח, לֹא אֲשַׁתְּכַח
נְהִירוֹ. כְּמַה גְּרַדִּינֵי נְמוּסִין אֲזִלִין
וְשִׁטָּאן בְּחֲשׁוּכָא וְהַהוּא נְהַר דְּדְלִיק בְּסִטְרָא
דָּא, נוֹרָא אוֹכְמָא חֲשׁוּךְ. וְאִי תִימָא, דְלֹא אִית
אֵשׁא חוֹרָא, אֵשׁא אוֹכְמָא, אֵשׁא סוּמְקָא,
אֵשׁא דְתָרִי גּוֹוִנִי. לֹא תִימָא, דְּהָא וְדָאִי הָכִי
הוּא, וְעַם כָּל דָּא לְעִילָא לְעִילָא הָכִי אֲשַׁתְּכַח,
וּמִתַּמָּן נְגִיד לְאֲלִין תַּתָּאי.

תְּנִינֵן אוֹרִייתָא בְּמַה אֲשַׁתְּכַח. אֵשׁא חוֹרָא,
וְאֵשׁא אוֹכְמָא עַל גְּבִי אֵשׁא חוֹרָא. בְּתָרִי
אֵשִׁי אֲשַׁתְּכַח אוֹרִייתָא. תָּא חֲזִי, אֵשׁא חָדָא
הוּא, וְהָאִי אֲתַפְּלִיג לְאַרְבָּעָה. מִיאָ חָדָא (ד)

הם, ומתחלקים לארבעה. הרוח אחת היא, ומתחלקת לארבעה. **שְׁלֹשָׁה** ראשים נמצאים (מתחברים) במרכבות אלו. חשבונם - ראש אחד, ששים ושנים אֶלֶף ושבע מאות. ראש שני, ארבעים ואחד אֶלֶף וחמש מאות. ראש שלישי, חמשים ושלשה אֶלֶף וארבע מאות. פֶּרֶט לְכֹל אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת הַאֲחֵרוֹת שֶׁנִּפְרְדוֹת בְּצַדִּיקוֹ, וְאִין לָהֶן חֲשׁוֹנוֹ. כִּלְּוֹן דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, פֶּרֶט לְכַמָּה חִילוֹת שֶׁל שׁוּמְרֵי חֻק שֶׁהֵם לְמִטָּה, חֲצוּפִים כְּפֶלֶב, נוֹשְׁכִים כְּחִמּוֹר. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְצָא לְפָנֵיהֶם, וְדִין שֶׁלָּהֶם בְּצַד רְבִיעִי.

דָּגָל רְבִיעִי, אֲדָם, רְפָא"ל, מְעָרָב. יַחַד אֵתוֹ רְפוּאָה. בְּצַד שְׂאֵדָם נִכְלָל, דִּין עֲלִיוֹן עֲלִיו מִתְרַפָּא. זֶה (אֲחֵד) אוֹחוֹ בְּקַרְנֵי הַשּׁוֹר, כְּשֶׁרוּצָה לְהַכְנִיס לְתוֹם רֶכֶב, וְכוּפֶת אוֹתָם שְׁלֵא יִשְׁרַף הָעוֹלָם. לְאַחַר זֶה שׁוֹרָה קוֹל דְּמָמָה דְקָה, דִּין. (כָּא) דְּכַר בְּחֲשָׁאי, לֹא נִשְׁמַע דְּכַר הַבְּרָה כִּלְלִי.

בְּצַד זֶה שׁוֹרָה מִי שְׁשׁוֹרָה, עוֹלָה מִי שְׁעוֹלָה, הַשְּׁמֵשׁ מִתְכַּנֵּס לְהַאִיר לְמַקּוֹם זֶה. בְּגִלְל זֶה וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה בְּצַד דְרוֹם. אֲבָל כָּאִן לֹא זֶה וְלֹא זֶה. מִדּוּעַ תְּרוּעָה? לְכַפּוֹת צַד צְפוֹן, וְלִכְנֹן צַד צְפוֹן לְאַחֹר.

בֹּא רֵאָה, שְׁתִּי חֲצוּצְרָת, מִשׁוּם שֶׁהֵם מְצַד שְׁנַיִם שְׂאֲמֵרְנוּ, מִמְזַרְח וּמִדְרוֹם. הֵן עֲתִידוֹת לְשִׁבְר דִּינִים וְלְכַפּוֹתָם. וְעַל זֶה הֵן מְכַסְּפִין וּמִשׁוּם זֶה, וּבִיּוֹם שֶׁמִּחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וְגו', וּתְקַעְתֶּם בְּחֲצוּצְרָת. סְתָם, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה בְּכַבּוּדָם וְנִתֵּן לָהֶם חֵלֶק עֲלִיוֹן עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

קנ"ה ע"א) אֵיהוּ, וְהָאִי אֲתַפְּלִיג לְאַרְבַּע. רוּחָא חָדָא אֵיהוּ, וְהָאִי אֲתַפְּלִיג לְאַרְבַּע.

תִּלְתַּת רִישֵׁין אֲשֶׁתְּכָחוּ (כ"א אֲתַחֲבָרוּ) בְּמִשְׁרִיין אֵלִין. חֲשַׁבֵּן דְלַהוֹן, רִישָׁא חָדָא שְׁתִּין וְתָרִי אֶלֶף וְשִׁבַע מָאָה. רִישָׁא תְנִינָא, אַרְבַּעִין וְחָד אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מָאָה. רִישָׁא תְלִיתָאָה, תִּלְתַּת וְחֲמִשִּׁין אֶלֶף וְאַרְבַּע מָאָה. בַּר כָּל אֵינוֹן דְרִגִין אַחֲרָנִין דְאֲתַפְּרִשֵׁן בְּסִטְרֵיהוֹ, וְלִית לוֹן חֲשַׁבְנָא. כִּלְהוֹ דְרִגִין עַל דְרִגִין. בַּר כָּמָה גְרִדִינִי נְמוּסִין דְאֵינוֹן לְתַתָּא, חֲצִיפִין כְּכַלְפָּא, נִשְׁכִּין כְּחִמְרָא, וְוִי מָאֵן דְאֲשֶׁתְּכַח גְּבִייהוּ, וְדִינָא דְלַהוֹן בְּסִטְרָא רְבִיעָאָה.

דְגָלָא רְבִיעָאָה, אֲדָם רְפָא"ל. מְעָרָב. בְּהִדִּיה אֲסוּוֹתָא. בְּסִטְרָא דְאָדָם אֲתַפְּלִיל דִּינָא עֲלָאָה עֲלֵיהָ אֲתַסִּי. הָאִי (כ"א חֲד) אֲחִיד בְּקַרְנוֹי דְשׁוֹר, כַּד מִיבִיעִי לְאַעְלָא לוֹן לְתַהוּמָא רְפָא. וְכַפִּית לוֹן, דְלֹא יוֹקִיד עֲלִמָּא. בְּתַר דָּא שְׂרִיא קוֹל דְמָמָה דְקָה דִינָא. (כ"א חֲדָא) מְלָה בְּחֲשָׁאי, לֹא מִשְׁתַּמַּע מְלָה דְהַבְּרָה כִּלְלִי.

בְּסִטְרָא דָּא, שְׂרִיא מָאֵן דְשְׂרִיא, סְלִיק מָאֵן דְסְלִיק, שְׁמָשָׁא אֲתַפְּנִישׁ לְאַנְהָרָא לְהָאִי אַתְר. בְּגִין כְּוֹ וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה, בְּסִטְר דְרוֹם. אֲבָל חֲכָא, לָאו הָאִי וְלָאו הָאִי. אֲמָאִי תְרוּעָה. לְאַכְפִּיָּא סִטְר צְפוֹן, וּבְגִין כְּוֹ סִטְר צְפוֹן לְאַחֹרָא.

תָּא חֲזִי, שְׁתִּי חֲצוּצְרוֹת, בְּגִין דְאֵינוֹן מְסִטְרֵי תָרִי דְקָאֲמְרִי, מִמְזַרְח וּמִדְרוֹם. אֵינְהוּ זְמִינִין לְתַבְרָא דִינִין, וְלְאַכְפִּיָּא לוֹן. וְעַל דָּא אֵינוֹן מְכַסְּפִין. וּבְגִין כְּוֹ וּבִיּוֹם שֶׁמִּחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וְגו', וּתְקַעְתֶּם בְּחֲצוּצְרוֹת, סְתָם, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא. זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְעֵי בִיקְרִיהוֹן, וְיִהִיב לוֹן חוֹלְקָא עֲלָאָה עַל כָּל שְׂאֵר עַמִּין. וְקוּדְשָׁא

הוא משתבח בתשכחותיהם. זהו שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

ויהי בנסע הארון ויאמר משה וגו'. רבי אלעזר אמר, פאן יש להסתפל, נ' שהיא (מגורת) מחזרת לאחור, פאן בשני מקומות, למה? ואם תאמר נ' כפופה, הרי ידוע נ' כפופה נקבה. נ' פשוטה, כלל של זכר ונקבה. והרי בארנו במקום זה, ויהי בנסע הארון. למה חזר לאחור כך כמו זה?

בא ראה, נ' באשרי יושבי ביתך לא נאמרה, משום שהיא בגלות, והרי פרשוה החברים, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתוב למעלה? וארון ברית ה' נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. פיון שהיה נוסע הארון, נו"ן נוסעת עליו (עמו), והרי השכינה יושבת על גבי הארון.

בא ראה חביבות הקדוש ברוך הוא לגבי ישראל, שהרי אף על גב שהם סוטים מדרך הישר, הקדוש ברוך הוא לא רוצה לעזבם, ובכל זמן מחזיר פניו למולם, שאם לא כך, לא יעמדו בעולם.

בא ראה, הארון היה נוסע לפניהם דרך שלשה ימים, נ' לא היתה נפרדת ממנו, ונוסעת עמו. ומתוך אהבת ישראל מחזיר פניו ומסתובב מלגבי הארון, כמו עפר האילים, כשהוא הולך, מחזיר פניו למקום שמשם יצא. ועל כן בנסע הארון, נו"ן מסובכת פנים למול ישראל, וכתפי הגוף לגבי הארון.

ועל כך, כשהארון היה נוסע, משה אמר קומה ה', לא תעזב אותם, החזר פנים אלינו, ואז נו"ן

ברוך הוא אשתבח בהו בתושבחתיהו, הָאָהּ הוּא דְכָתִיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

ויהי בנסע הארון ויאמר משה וגו'. (במדבר י) רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתפל, נ' דאיהי (כ"א מגורא) מחזרא לאחורא הכא בתרי דוכתי, אמאי. ואי תימא נ' כפופה, הא ידיעה נ' כפופה נוקבא. נ' פשוטה, כלל דדכר ונוקבא. והא אוקימנא באתר דא, ויהי בנסע הארון. אמאי אתהדר לבתר פגיונא דא 5.

תא חזי, נ באשרי יושבי ביתך לא אתמר, בגין דהיא בגלותא. והא אוקמוה חבריא דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית יי נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. פיון דהוה נטיל ארונא, נו"ן נטיל עליה (נ"א עמיה), והא שכינתא על גבי ארונא יתיב.

תא חזי, חביבותא דקודשא בריך הוא לגבייהו דישראל, דהא אף על גב דאינון סטאן מארח מישר, קדשא בריך הוא לא בעי לשבקא לון, ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבליהו, דאי לאו הכי לא יקומון בעלמא. תא חזי, ארונא הוה נטל קמיייהו ארח תלתא יומין, נ לא הוה מתפרש מניה, ונטיל עמיה. ומגו רחימו דלהון דישראל, אהדר אנפוי ואסתחר מלגבי ארונא, כהאי איילא דעזלתא, פד איהו אזיל, אהדר אפוי לאתר דנפיק. ועל דא בנסע הארון, נו"ן אסחר אנפין לקבליהו דישראל, וכתפי גופא לגבי ארונא. ועל דא כד ארונא הוה נטיל, משה אמר קומה יי, לא תשבוק לון, אהדר אנפך לגבן,

חוזרת לגביהם כצורה זו, כמי שמחזיר פניו למי שאוהב. וכשהיה מתחיל הארון (וישראל) לשרות, אז החזירה נוי"ן פניה מישראל, והחזרה לגבי הארון, ובכל החזר.

אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי כף הוא, אבל כאן לא החזיר פניו מישראל, שאם כף, צריכה נוי"ן להתהפך מגון של אחר עליון (שלמעלה), זה מנזר לאחור, וזה בדרך ישר לגבי הארון.

אלא ודאי לא החזיר פניו מהם. ומה עשה בשעה שהארון התחיל להשרות? אמר משה שובה ה', ואז שורה הארון, והשכינה עומדת בצד אחר, והפנים מול ישראל ומול הארון. (ומשום כך) ואז הפל נכלל (לתוכה) לפניו, לארון ולישראל. אלא שישראל גרמו אחר כך, שכתוב ויהי העם כמתאוננים.

אמר רבי אלעזר, אני שאמרתי מספרו של רב ייבא סבא, שאמר שבין מצד זה ובין מצד זה חזר. אמר לו, נאה אמר, אבל זה שאמרנו, כך תמצא בספרו של רב המנונא סבא, וכך זה בודאי. והמן פזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, להעמיד זרע וחילות בארץ, כמו שנאמר (בראשית מט) גד גדוד יגודנו. מה זרע גד נטלו חלקם בארץ אחרת, כך המן שרה על ישראל מחוץ לארץ הקדושה.

דבר אחר פזרע גד הוא - פזרע גד לבן, ונקפה כשיורד לאויר, ונטחן (והתגשם) (ונבלע) בגוף, והרי פרשוה החכרים. ועינו פועל הבדלח, כמו אותו בדולח שהוא לבן, כגון הלימין (לבן העין) שלמעלה. (פזרע גד, כך לא נקרא בארץ

פדין נוי"ן אתהדר לגביהו כגוונא דא כפמאן דמהדר אנפיה למאן דרחים, וכד הוה שארי ארונא (וישראל) למשרי, פדין אהדר נון אנפוי מישראל, ואתהדר לגבי ארונא, ובכלא אתהדר.

אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי הכי הוא, אבל הכא לא אהדר אנפוי מישראל, דאי הכי בעי נון לאתהפכא מגוונא דאחרא עלאה (ס"א ולעילא), האי כ מניזר לאחורא והאי באורח מישר לגבי ארונא.

אלא ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו, ומה עביד בשעתא דשארי ארונא למשרי. אמר משה שובה יי, פדין שארי ארונא, ושכינתא קאים בסטרא אחרא, ואנפין לקבלייהו דישראל, ולקבליה דארונא. (ובגין כך) וכדין פלא כליל (לגויה) לכונא, (דף קנ"ה ע"ב) לארונא, ולישראל. אלא דישראל גרמו לבתר, דכתיב ויהי העם כמתאוננים.

אמר רבי אלעזר, אנא דאמרן מספרא דרב ייבא סבא, דאמר דבין בהאי גיסא, ובין בהאי גיסא, אתהדר. אמר ליה, שפיר קאמר, אבל דא דאמינא, הכי תשפח בספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא ודאי.

והמן (כמדבר י"א) פזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, לקיימא זרעא וחילין בארעא, כמה דאת אמר (בראשית מט) גד גדוד יגודנו. מה זרעא דגד נטלי חולקיהון בארעא אחרא, כך מן שריא עליהו דישראל, לבר מארעא קדישא.

דבר אחר פזרע גד הוא. פזרעא דגד חוורא, ואקפי כד נחית לאוירא, ואתנגריס (ס"א ואתגשים) (ס"א ואתבלע) בגופא, והא אוקמוה חבריאי.

ועינו פועל הבדולח, פההוא בדולחא דאיהו חזור, כגוונא דימינא (ס"א

חיוורא דעינא) דלעילא. (כנרע גר הכי לא אקרוי פארעא דמצראי אכל לךד סתריי וריעא כנרע גר הוא כנרע גרא חוורא ואתקפיה כד נחית מלעילא לתתא).

מצרים, אבל לךך מכשפים זרע כנרע גר הוא, כנרע גר לבן, וכוהו פאשר יורד מלמעלה למטה). אָמַר רבּי יצחק, מה שונה (שאמר) משה בְּדַבְּרֵךְ זֶה (חלש) לְמַעַלָּה כְּנֻקְבָּה, שְׁפָתוֹב אִם כֶּף אֶת עֹשֶׂה לִי? אֶת? ! אֶתָּה צָרִיף לֹו לְהִיּוֹת! אֵלָא לְמָקוֹם שֶׁהַמּוֹת שׁוֹרָה בּוֹ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַנֻּקְבָּה הוּא. בְּגַלּל זֶה אָמַר הַרְגַנִּי נָא הַרוּג, וְזֶה עֵץ הַמּוֹת. וְהָרִי בְּאֶרְנוּ שֶׁבַעֵץ הַחַיִּים לֹא שׁוֹרָה הַמּוֹת. וְעַל כֶּף חֲזוֹר לְגַבִּי אֵילָן הַמּוֹת וְאָמַר אֶת, וְלֹא אָמַר אֶתָּה, וְכֶף צָרִיף לֹו.

מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲסֹפְהָ לִי שִׁבְעִים אִישׁ וְגו'. אָמַר לֹו הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, אֶתָּה רוֹצֵה מוֹת בְּכָל זְמַן - הָרִי לָךְ, וְאַצְלַתִּי מִן הַרוּחַ וְגו'. בֹּא רֵאֵה שְׁכָאן יָדַע מֹשֶׁה שֶׁהוּא יָמוּת וְלֹא יִכְנַס לְאַרְץ, שֶׁהָרִי אֶלְדָּד וּמִיָּדָד הָיוּ אוֹמְרִים דְּבַר זֶה.

עַל כֶּף לֹא צָרִיף לֹו לְאָדָם בְּשַׁעֲה שֶׁהָרִי שׁוֹרָה בּוֹ לְקַלֵּל עַצְמוֹ, שֶׁהָרִי כְּמָה עוֹמְדִים עָלָיו שְׁמַקְבְּלִים אוֹתוֹ דְּבַר. בְּזִמְנֵי אַחַר שְׂרָצָה מִיָּתָה, לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל הָיָה לְתוֹעֲלַת יִשְׂרָאֵל. כַּעַת אֵינּוּ, אֵלָא מִתּוֹף רַגְזֵי וְדַחֲקֵי, וּמִשּׁוֹם זֶה קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֶּף נִשְׁאַרוּ לְאַחַר כֶּף אֶלְדָּד וּמִיָּדָד וְאָמְרוּ אֶת זֶה, שְׁמֹשֶׁה יִתְאַסֵּף, וַיְהוֹשַׁע יִכְנִסֵם לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְץ.

וּמִשּׁוֹם זֶה בֹּא יְהוֹשַׁע לְמֹשֶׁה וְקִנָּא עַל מֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה לֹא הִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוּדוֹ, וְעַל כֶּף אָמַר, אֲנִי מֹשֶׁה כְּלָאִם. מַה זֶה כְּלָאִם? מִנַּע מֵהֶם אוֹתָם דְּבָרִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת לו) וַיִּכְפֹּל הָעָם מִהִבִּיא. (בראשית ח) וַיִּכְפֹּל הַגָּשָׁם מִן הַשָּׁמַיִם. מְנִיעוֹת מִמֶּשׁ. וּמֹשֶׁה לֹא רָצָה. צֹא וְרֵאֵה

אָמַר רבּי יצחק, מֵאִי שָׁנָא (דאמר) דְּמֹשֶׁה בְּמִלָּה דָּא (חלש) לְעִילָא כְּנוּקְבָּא, דְּכַתִּיב אִם כֶּכָּה אֶת עוֹשֶׂה לִי, אֶתָּה מִיבְעִי לִיה. אֵלָא לְאַתֵּר דְּמוֹתָא שְׁאֲרִי בִיה קְאָמַר, וְהָהוּא אֶתֵּר דְּנוּקְבָּא אִיהוּ. בְּגִין כֶּף אָמַר הַרְגַנִּי נָא הַרוּג, וְדָא אֵילָנָא דְּמוֹתָא. וְהָא אוּקִימָנָא דְּבִאֵילָנָא דְּחַיִּי לֹא שְׁרִיִיא בִיה מוֹתָא. וְעַל דָּא אֶתְהַדְּר לְגַבִּי אֵילָנָא דְּמוֹתָא וְאָמַר אֶת, וְלֹא אָמַר אֶתָּה, וְהָכִי מִיבְעִי לִיה.

מִיָּד (במדבר י"א) וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה אֲסֹפְהָ לִי שִׁבְעִים אִישׁ וְגו'. אָמַר לִיה קְדַשָּׁא בְּרִיף הוּא, אֶתָּה בְּעִי מוֹתָא בְּכָל זְמַנָּא, הָרִי לָךְ, וְאַצְלַתִּי מִן הַרוּחַ וְגו'. תָּא חַזִּי, דְּהֵכָא יָדַע מֹשֶׁה דְּאִיהוּ יָמוּת, וְלֹא יִיעוּל לְאַרְעָא, דְּהָא אֶלְדָּד וּמִיָּדָד מְלָה דָּא הוּוּ אָמְרִי.

עַל דָּא, לֹא לְבְעִי לִיה לְאַיְנֵשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזָא שְׁאֲרִי בִיה, לְלֻטְיִיא גְרַמִּיה. דְּהָא כְּמָה קִינִימִי עָלֶיהָ דְּמַקְבְּלִי הָהִיא מְלָה. בְּזִמְנָא אוּחְרָנָא דְּבַעָא מִיָּתָה, לֹא קִבְּלוּ מִנֶּיהָ. בְּגִין דְּכֹלָא לְתוֹעֲלַתָּא דְּיִשְׂרָאֵל הוּהוּ. הַשְׁתָּא לֹאוּ אִיהוּ, אֵלָא מְגוּ רוּגְזָא וְדוּחֲקָא, וּבְגִין כֶּף קִבְּלוּ מִנֶּיהָ. וְעַל דָּא אֶשְׁתְּאַרוּ לְבַתֵּר אֶלְדָּד וּמִיָּדָד, וְאָמְרוּ דָּא, דְּמֹשֶׁה יִתְפַּנֵּישׁ, וַיְהוֹשַׁע יִיעוּל לֹו לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא.

וּבְגִין כֶּף אֶתָּא יְהוֹשַׁע לְגַבִּי מֹשֶׁה, וְקִנִּי עָלֶיהָ דְּמֹשֶׁה. וּמֹשֶׁה לֹא אֶשְׁגַּח בִּיקְרָא דִּילֶיהָ. וְעַל דָּא אָמַר, אֲדִנִּי מֹשֶׁה כְּלָאִם. מֵאִי כְּלָאִם. מִנַּע מִנְהוֹן אֵינּוֹן מְלִין, כְּמָה דָּאֶת אָמַר (שְׁמוֹת לו) וַיִּכְפֹּל הָעָם מִהִבִּיא. (בראשית ח) וַיִּכְפֹּל הַגָּשָׁם מִן הַשָּׁמַיִם. מְנִיעוֹת מִמֶּשׁ. וּמֹשֶׁה לֹא בַעָא. פּוּק חֲמִי עֲנוּתְנוּתִיה דְּמֹשֶׁה,

עונתנותו של משה, מה כתוב?
המקנא אתה לי וגו'. אשרי חלקו
של משה, שהוא עלה על כל
הנביאים העליונים (של העולם).
אמר רבי יהודה, כל שאר
הנביאים לגבי משה כלבנה לגבי
השמש.

רבי אבא היה יושב לילה אחד
ועוסק בתורה, והיו עמו רבי יוסי
ורבי חזקיה. אמר רבי יוסי, כמה
אותם בני האדם חזקי לב, שלא
משגיחים בדברי אותו עולם
כלום. אמר רבי אבא, בשר הלב
שאחוז בכל איברי הגוף עושה
להם. פתח ואמר, (קהלת) יש רעה
אשר ראיתי תחת השמש ורבה
היא על האדם. יש רעה - זה הוא
חזק רע של הלב, שרוצה לשלט
בדברי העולם הזה ולא משגיח
בדברי העולם ההוא דבר.

מדוע היא רעה? הפסוק אחר כף
מוכיח, שכתוב איש אשר יתן לו
האלהים עשר ונכסים וגו'. פסוק
זה קשה, כיון שכתוב ואיננו חסר
לנפשו מכל אשר יתאוה, למה
ולא ישליטנו האלהים לאכל
ממנו, שהרי אינו חסר לנפשו
כלום? אלא סוד הוא, וכל דברי
שלמה המלך מתלבשים הם
בדברים אחרים, כדברי התורה
שמתלבשים בספורי העולם.

בא ראה, אף על גב שרוצים
להסתפל בלבוש, כעת פסוק זה
כף אומר, שאדם הולך בעולם
הזה ונותן לו הקדוש ברוך הוא
עשר כדי שיזכה בו לעולם הבא
ותשאר אצלו הקרן. מהי הקרן?
אותה שעומדת, שהוא מקום
לצרר בו הנשמה. בגלל זה צריך
להשאיר אחריו לאותה קרן, וקרן
זו יקבלה לאחר שיצא מהעולם
הזה.

משום שקרן זו היא עץ החיים
של אותו עולם, ולא עומד בעולם

מה כתיב המקנא אתה לי וגו'. זכאה חולקיה
דמשה, דאיהו סליק על פלהו נביאי עלאי (נ"א
דעלמא). אמר רבי יהודה, כל שאר נביאין לגבי
משה, כסיהרא לגבי שמשא.

רבי אבא הוה יתיב ליליא חד, ולעי באורייתא.
והו עמיה רבי יוסי ורבי חזקיה. אמר
רבי יוסי, כמה אינון בני נשא תקיפו לבא,
דלא משגיחי במלי דההוא עלמא כלום. אמר
רבי אבא, בשרא דלבא, דאחידא בכל שייפי
גופא, קא עביד לון. פתח ואמר, (קהלת) יש
רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על
האדם. יש רעה: דא איהי תוקפא בישא דלבא,
דבעי לשלטאה במלי דהאי עלמא, ולא אשגח
במלי דההוא עלמא מדי.

אמאי איהי רעה. קרא דבתריה אוכח, דכתיב
איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים
וגו'. האי קרא קשיא, כיון דכתיב ואיננו חסר
לנפשו מכל אשר יתאוה, אמאי ולא ישליטנו
האלהים לאכול ממנו, דהא אינו חסר לנפשו
כלום אלא. רזא איהו, וכל מלוי דשלמה
מלבא, מתלבשין אינון במלין אחרנין, במלי
דאורייתא, דאינון מתלבשין בספורי עלמא.

תא חזי, אף על גב דבעינן לאסתפל
בלבושא, השתא האי קרא הכי קאמר,
דבר נש אזיל בהאי עלמא, ויהיב ליה (דף קנ"ד)
(א"ע) קדשא בריהו הוא עותרא, בגין דיזכי ביה
לעלמא דאתי, וישתאר לגביה קרן. מאי קרן.
ההוא דאיהו קיים, דאיהו אתר לאתצורא ביה
נשמתא. בגין כף בעי לאשארא אבתריה (נ"א
עותריה) להאי קרן, והאי קרן יקבל ליה, פתר
דיפוק מהאי עלמא.

בגין דהאי קרן, הוא אילנא דחיי דההוא
עלמא, ולא קיימא בהאי עלמא, אלא

הזה אלא אותו פרי שיוצא ממנו, ולכן אוכל האדם פדיו, שזוכה בעולם הזה, והקרן קיימת לאותו עולם לזכות בה בחיים עליונים שלמעלה.

וכי שמטמא עצמו ונמשך אחר עצמו ולא מחסר לנפשו ולעצמו כלום, ואותו עץ נשאר ולא שם אותו מולו ביראה ולקבלו למעלה, אז - ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולזכות באותו עשר. ודאי אדם אחר יאכלנו, כמו שנאמר (איוב כו) 'כין וצדיק ילבש'. בגלל זה צריך האדם לזכות במה שנתן לו הקדוש ברוך הוא לאותו עולם, ואז אוכל ממנו בעולם הזה, ותשאר לו אותה קרן לעולם אחר, להיות צרור בצרור החיים. אמר רבי יוסי, ודאי.

עוד אמר רבי יוסי, כתוב אם ככה את עשה לי הרגני נא וגו'. וכי משה, שהוא ענו מכל בני העולם, משום ששאלו ממנו ישראל לאכל מסר עצמו למיתה? למה? אמר רבי אבא, דבר זה למדנו וסוד עליון הוא. משה לא הרע לפניו ולא שאל מיתה על ששאלו ישראל.

בא ויראה, משה נאחז, והיה עולה במה שלא נאחז נביא אחר. (שחרי היה אחוז בצדקה) ובשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה (שמות טו) 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, שמח משה ואמר, ודאי כעת אותה שלמות נמצאת בי, שחרי בגללי נמצא מן לישראל. כיון שראה משה שחזרו לרדת לדרגה אחרת ושאלו בשר, ואמרו (במדבר כא) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, אמר, אם כן זה, הרי דרגתי פגומה, שחרי בגללי

ההוא איבא דנפיק מניה, ועל דא איבא דיליה אכיל בר נש, דזכי בהאי עלמא, והקרן קיימא ליה לההוא עלמא, למזפי ביה בחיין עלאין דלעילא.

ומאן דסאיב גרמיה, ואתמשך בתר גרמיה, וליתיה חסר לנפשיה ולגרמיה כלום. וההוא אילנא אשתאר, ולא שויה לקבליה בדהילו, ולקבלא ליה לעילא. פדין ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולמזפי בההוא עותרא, ודאי איש אחר יאכלנו, כמה דאת אמר (איוב כו) 'כין וצדיק ילבש'. בגין כן, בעי בר נש למזפי, כמה דיהיב ליה קדשא בריך הוא לההוא עלמא, וכדין אכיל מיניה פהאי עלמא, וישתאר לגביה ההוא קרן לעלמא אחרא, למהוי צרורא בצרורא דחיי. אמר רבי יוסי ודאי.

הו אמר רבי יוסי, פתיב אם ככה את עושה לי הרגני נא וגו' וכי משה דאיהו ענו מפל בני עלמא, בגין דשאלו מניה ישראל למיכל, מסר גרמיה למיתה, אמאי. אמר רבי אבא, האי מלה אוליפנא, ורזא עלאה איהו, משה לא אבאיש קמיה, ולא שאל למיתה על דשאלו ישראל.

תא חזי, משה אתאחד, והוה סליק במה דלא אתאחד נביאה אחרא. (דהא אחיד צדקה חוי) ובשעתא דאמר ליה קדשא בריך הוא למשה, (שמות טו) 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים', חדי משה ואמר, ודאי השתא ההוא שלימו בי אשתכח. דהא בגיני אשתכח מן לישראל. כיון דחמא משה דאהדרו לנחתא לדרגא אחרא, ושאלו בשר, ואמרי ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. אמר אי הכי הוא, הא דרגא דילי פגים. דהא בגיני יכלון ישראל מן במדברא, הא אנא פגימא, ואהרן

דילי פגים. דהא בגיני יכלון ישראל מן במדברא, הא אנא פגימא, ואהרן

יאכלו ישראל מן במדבר. הרי אני פגום, ואהרן פגום, ונחשון בן עמינדב פגום.

אמר, ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג, שנחשבת נקבה במאכלה, (ואני יורד מהשמים, שהוא דרגה עליונה, לרדת לדרגת נקבה, ואני עדים משאר נביאי העולם. ועל זה אמר, ואל אראה (אחתי) ברעתי, כמות, ודאי לרדת לדרגה תחתונה. אז, ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש. אתה שאלת מקום שמיתה לא תצטרך, מקום שלא תהא פגום בדרגה שלך, ועל זה כתוב ואצלתי מן הרוח אשר עליך, שכלם הם שנאחו שם.)

(ואני ירדתי מן השמים לארץ. את עשה לי, לרדת למקום הנקבה ופגם מקומי וירדתי. אם כן, הרגני נא הרג אם נא מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי. רעתי היא ודאי לאחוז בדרגה תחתונה. אז, ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מוקני ישראל. הרי הם לתת להם אכל אחר, ולא תהיה פגום בדרגתך. ועל זה, ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. מה הטעם?

משום שהם נאחו בלבנה וכו') בלבנה, ורצה השמש להאיר לה. ועל כן ושמתי עליהם, כדי להאיר מהשמש, כאור הלבנה. (ומשום זה אכל זה לא) בא על ידי משה, כדי שלא יפגם.

אשרי חלקו של משה שהקדוש ברוך הוא רצה בכבודו, עליו כתוב (משלי כג) 'שמח אביך ואמך וגו'. 'שמח אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואמך - זו כנסת ישראל. ותגל יולדתך - זו אם משה שלמטה. הקדוש ברוך הוא אוהבו יותר מכל נביאי העולם ללא אמצעי כלל, (שהרי משה נתעלה על כל נביאי העולם ללא אמצעי כלל. כמו) שכתוב פה אל פה אדבר בו, והרי בארנו בכמה מקומות.

ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה. הרי פרשוה, והוא סוד השם הקדוש מאחת עשרה אותיות, ולא רצה משה להתפלל יותר, משום שעל שלו לא זה הקדוש ברוך הוא רצה בכבוד משה. ובכל מקום הקדוש ברוך הוא רצה בכבוד הצדיקים

פגים, ונחשון בן עמינדב פגים.

אמר ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג,

דחשיבנא נוקבא במיכלא דילה, (ואנא נחית

מן שמיא דאיהו ורנא עלאה, לנחמא לדרנא דנוקבא, ואנא עדיף מן שאר נביאי עלמא, ועל דא אמר ואל אראה (אחתי) ברעתי כמות ודאי לנחמא לדרנא תתאה. כדון ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש. את שאל אתר דמיתה לא תבעי אתר ולא תהא פגום בדרגא דילה. ועל דא כתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך דכלתו אינון דתמן אתאחדו.) (ס"א ואנא נחית מן שמיא לארעא. את עושה לי לנחמא לאתר דנוקבא, ולמפגם לאתרי ודרגי אי הכי הרגני נא הרוג אם נא מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי. רעתי היא ודאי לאחמא בדרגא תתאה. כדון ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מוקני ישראל. הא אינון למיתן להו מיכלא אחרא, ולא תהא פגים בדרגא דילה. ועל דא ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. מאי טעמא. כגון דאינון אתאחדו כסיתרא וכו')

בסיהרא ובעי שמשא לאנהרא לה. ועל דא ושמתי עליהם, בגין לאנהרא מן שמשא, פנהורא דסיהרא. (ס"א ובגין האי מיכלא דא, לא) אתייה על ידא דמשה, בגין דלא יתפגים.

זבאה חולקא דמשה, דקודשא בריך הוא בעי

ביקריה, עליה כתיב (משלי כג) 'שמח אביך

ואמך וגו'. 'שמח אביך: דא קדשא בריך הוא.

ואמך: דא כנסת ישראל. ותגל יולדתך: דא

אימא דמשה דלתתא. קדשא בריך הוא רחים

ליה יתיר מפל נביאי עלמא, בלא, אמצעי

כלל. (ס"א דהא משה אסתלק על כל נביאי עלמא בלא אמצעי כלל

כמה) דכתיב פה אל פה אדבר בו, והא אוקימנא

בכמה אתר.

ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה.

(במדבר יב) הא אוקמוה, והוא רזא דשמא

קדישא, מחד סרי אתוון, ולא בעא משה

לצלאה יתיר, בגין דעל דידיה למלפא לא בעי

(דף קנ"ו ע"ב) לאטרחא יתיר. בגין כן קדשא בריך

הוא בעא על יקרא דמשה. ובכל אתר קדשא

אותיות, ולא רצה משה להתפלל יותר, משום שעל שלו לא זה הקדוש ברוך הוא רצה בכבוד משה. ובכל מקום הקדוש ברוך הוא רצה בכבוד הצדיקים

יותר על שלו. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לתבע עלבון ישראל מעמים עובדי כוכבים ומזלות ולשמחם בחדות ציון, שפתיב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון וגו'. ואז (ישעיה נט) ובא לציון גואל וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת שְׁלַח לָךְ

וידבר ה' אל משה לאמר שלח לך אנשים ויתרו את ארץ פנען וגו'. רבי חייא פתח, (איוב לח) המימיה צוית בקר ידעתה שחר מקמו. כתוב שחר, ה"א התרחקה משחר. מה הטעם? אלא אמר רבי חייא, בשעה שנוטה הערב והשמש נוטה להפנס, אז נחלש כחו, ואז שולט, השמאל ונמצא דין בעולם ומתפשט (למעלה). ואז צריך האדם להתפלל ולכונן רצון (להתפלל שימצא רצון) לפני רבונו.

שאמר רבי ייסא, בשנוטה השמש ונחלש, אז נפתח פתח אחד בשמש ומתכנס כחו, והשמאל שולט, ויצחק כורה באר תחתיו.

ביון שוננס הלילה, השטר של הכריתה מצוי באוצרו, וכמה קבוצות מחבלים מזיקים (גורמים) מתפשטים בעולם, וכלם משוטטים בערבוביה, והולכים וצוחקים בנפשות הרשעים (של בני אדם) ומודיעים להם דברים, מהם כוזבים ומהם אמת, ומי שנמצא ביניהם, נתנה לו רשות לחבל, וכל בני העולם ישנים (והתכנסו) וטועמים טעם מות, והרי בארנו. בא וראה, כשמעוררת רוח צפון, אז מתקבלת כנסת ישראל

ברוך הוא בעא על יקריהון דצדיקייא, יתיר על דיליה. ולזמנא דאתי, עתיד קדשא בריך הוא למתבע עלבונא דישראל מעמין עובדי כוכבים ומזלות, ולמחדי לון בחדוותא דציון. דכתיב, (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון וגו'. וכדין (ישעיה נט) ובא לציון גואל וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת שְׁלַח לָךְ

וידבר יי אל משה לאמר, שלח לך אנשים ויתרו את ארץ פנען וגו'. (במדבר יב) רבי חייא פתח, (איוב לח) המימיה צוית בקר ידעתה שחר מקומו. שחר פתיב, ה"א אתרחקא משחר. מאי טעמא. אלא אמר רבי חייא, בשעתא דנטי ערב, ושמשא נטי למיעל, כדין אתחלש תוקפיה, כדין שלטא שמאלא, ומשתכח דינא בעלמא, ואתפשט (לעילא). וכדין בעי בר נש לצלאה, ולכונא רעותא (ס"א לצלאה דישפת רעותא) קמי מאריה.

דאמר רבי ייסא, כד נטי שמשא, ואתחלש, כדין אתפתח חד פתיחו בשמשא, ואתכניש חיליה, ושמאלא שליט. ויצחק כרי בירא תחותיה.

ביון דעאל ליליא, פתקא דקוטפא באחמתיה שכיח. וכמה חבילין טריקן (אונדריקן) אתפשטו בעלמא, וכלהו שטאן בערבוביא, ואזלי וחיכאן בנפשן דרשיעייא, (ס"א דבני נשא) ומודעין לון מלין, מנהון כדיבן, ומנהון קשוט, ומאן דאשתכח בינייהו, אתייהיב לון רשו לחבלא, וכלהו בני עלמא ניימין, (ואתכנשו) וטעמין טעמא דמותא, והא אוקימנא.

תא חזי, כד אתער רוח צפון, כדין אתקבלא כנסת ישראל בשמאלא,

בשמאל, (ומתחברים באחד) וְשׁוֹרָה
בזרוע במקומה. והקדוש ברוך
הוא בא להשתעשע עם הצדיקים
שבגן עדן, ואז כל מי שמתעורר
לעסק בתורה באותה שעה
משפתף יחד אתה, משום שהיא
(יושבת) וכל אוכלוסיה משבחים
למלך העליון, וכל אלו שנמצאים
(שהשתתפו אתה) בתשבחות התורה,
כלם כתובים בבני ההיכל ונקראים
בשמותם, ואלה רשומים ביום.
בא וראה, שם קדוש אחד יש
באותיות חקוקות, שהוא שולט
מחצות הלילה ואילך, והן אותיות
(כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה) מ' של מצפ"ך
כולל אותם. מ פרושה (ישעיה ט)
לסרבה המשרה. נ' היתה סתומה
לזה ולזה, ואז פתרים כלולים הוא
ו' (י) של השם הקדוש התקיננו,
וסתם מבוועיה. אחר שילדה,
פתוחה היתה בראש אחד של
הפתח.

בשחרב בית המקדש נסתמו
המבועים מכל הצדדים, (אות זו
בוללת אותיות) ונכללו אותיות
אחרות, והן שבע. שלש מצד זה,
וארבע מצד זה. כל"ך. וסימן -
(שיר השירים ד) כלך יפה רעיתי ומום
אין בך. ו' זכר ונקבה כלולים
באחד, זה כולל שלש מכאן ושלש
מכאן, והם שש. ובארנו, בשתי
אותיות אלה, מ' ו', נכללו שתיים
עשרה אותיות. הסר מהן שתיים,
אחת למקום אחד, ואחת למקום
אחד.

בר"ך סעפ"ה יאעוצ"ה, כף נחקקו
האותיות, וסוד זה בכי תצא
למלחמה, פסוק שכתוב (דברים כב)
כי יהיה נערה בתולה. נער כתוב.
אחר שהסתלק הלילה והבקר
מאיר, אז ה' עולה ונכללת באור
עליון, ואז - ידעתה שחר מקומו,
שידע (שד"א) שחר מקומו של ה"א,
ונכלל בתוכו.

וְשׁוֹרָה בְּזֵרוּעַ בְּאַתְרָהּ. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָיָא
דְּבִגְנַתָּא דְעֵדֵן, וְכַדִּין כָּל מָאן דִּיתְעַר לְמַלְעֵי
בְּאוֹרֵייתָא בְּהֵוּא שְׁעֵתָא. הָא אֲשַׁתְּתַּף בְּהֵדָה,
בְּגִין דִּהִיא (תְּבַת) וְכָל אֲכֻלוֹסִין דִּילָהּ, מְשַׁבְּחִין
לְמַלְכָּא עֲלָאָה, וְכָל אֵינּוֹן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ (נ"א ד' אששתפו
בְּהֵדָה) בְּתוֹשְׁבַתָּא דְאוֹרֵייתָא, כְּלָהוּ כְּתִיבִין
בְּבִנֵי הַיְכָלָא, וְאַקְרוּן בְּשִׁמְהוֹן, וְאַלִּין רְשִׁימִין
בִּימָמָא.

תָּא חֲזִי שְׁמָא חָדָא קְדִישָׁא אִית בְּגְלוּפֵי אֲתוּוֹן,
דִּהוּא שְׁלֻטָּא מְפֻלְגוּ לִילֵיא וְאַילָךְ, וְאַינּוֹן
אֲתוּוֹן (כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה) מ' דְּמַנְצַפְךָ כְּלִיל לֹון
מ, אוֹקְמוּהָ, (ישעיה ט) לְסַרְבָּה הַמְשֻׁרָה. נ' הוּה
אֲסֵתִים לְהֵאִי וְלְהֵאִי, כְּדִין פְּתָרִין כְּלִילִין הוּא
ו' (נ"א י) דְשְׁמָא קְדִישָׁא אֲתָקִין לִיה. וְסֵתִים
מְבוּעָהָ. פְּתַר דְאוֹלִידַת, פְּתִיחָא הוּת בְּחַד
רִישָׁא דְפִתְחָא.

בְּר אֲתַחְרִיב בִּי מְקַדְשָׁא, אֲסֵתִימוּ מְבוּעֵין מְכָל
סְטָרִין. (מ"א אֲתָ דָּא כְּלִיל אֲתוּוֹן) וְאַכְלִיל אֲתוּוֹן
אַחֲרִין, וְאַינּוֹן שְׁבָעָה. תְּלַת מְהֵאִי סְטָרָא,
וְאַרְבַּע מְהֵאִי סְטָרָא. כְּל"ך. וְסִימָן (שיר השירים ד)
כְּלָךְ יִפֵּה רְעִיתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ, ו' דְּכַר וְנוֹקְבָא
כְּלִיל כְּחָדָא, דָּא כְּלִיל תְּלַת מְכָאן וְתְלַת מְכָאן
וְאַינּוֹן שִׁית. וְאוֹקִימָנָא בְּאַלִּין תְּרִין אֲתוּוֹן מ'
ו' אֲתַכְּלָלוּ תְּרִיסַר אֲתוּוֹן, סְלִיק מְנִייהו תְּרִי.
חַד לְאַתְרַ חַד, וְחַד לְאַתְרַ חַד.

בְּר"ךְ סַעפ"ה יֵאֵע"וּצָה, הַכִּי אֲתַגְּלִיפוּ אֲתוּוֹן,
וְרָזָא דָּא בְּכִי תֵצֵא לְמַלְחָמָה, קָרָא
דְכְּתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נְעֲרָה בְּתוּלָה. נְעַר
כְּתִיב, בְּתַר דְּאֲסֵתְלַק לִילֵיא, וְצַפְרָא נְהִיר,
כְּדִין ה' סְלָקָא וְאַתְכְּלִילַת בְּנְהוּרָא עֲלָאָה.
וְכַדִּין יִדְעָתָה שְׁחַר מְקוּמוּ, דִּידַע (דְּנוּא) שְׁחַר
מְקוּמוּ דִּה"א, וְאַתְכְּלִילַת בְּגוּיָה.

בא וְרָאָה, מִשֶּׁה הָיָה הַשְּׁמֶשׁ, וְרָצָה לְהַפְנִס לְאַרְצָן. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה, כְּשֶׁבֶא אֹר הַשְּׁמֶשׁ, נִכְלָלַת הַלְבָנָה בְּתוֹכוֹ. כַּעַת שְׁאַתָּה שְׁמֶשׁ, אֵיךְ יִקוּמוּ כְּאֶחָד שְׁמֶשׁ וּלְבָנָה? הַלְבָנָה אֵינָה מְאִירָה אֶלָּא בְּשֶׁעָה שְׁמִתְכַנְסֵת הַשְּׁמֶשׁ, אֲבָל כַּעַת אֵינֶךָ יָכוֹל. אִם תִּרְצָה לְדַעַת מִמְּנָה, שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים, לְעַצְמֶךָ, כְּדֵי לְדַעַת.

בא וְרָאָה, מִשֶּׁה, אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא לֹא יִדַע שְׁלֹא יִפְנֵס לְאַרְצָן בְּזִמְנֵי זֶה - לֹא כִּף, אֶלָּא יִדַע, וְרָצָה לְדַעַת מִמְּנָה עַד שְׁלֹא יִסְתַּלֵּק, וְשְׁלַח אֶת הַמְרַגְלִים הַלְלוּ. כִּיּוֹן שְׁלֹא הִשִּׁיבוּ דְבַר כְּרִיאָוִי, לֹא שְׁלַח פַּעַם אַחֲרָת, עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וְרָאָה אֶת הָאָרֶץ. וְכַתוֹב (שם ל"ד) וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְלֹא זֶה בְּלִבְדוֹ, אֶלָּא כָּל אֵלוֹ שְׁעֵתִידִים לְעַמֵּד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּלָם הִרְאָה לְמִשֶּׁה.

וּנְתַבְאָר, וּפְרָשׁוּהָ הַחֲבָרִים. כִּיּוֹן שֶׁהַתֵּר מִשֶּׁה לְשִׁלַּח, מַה אָמַר לָהֶם? הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ. וְכִי מַהוּ שְׁאָמַר? וְאִם תֹּאמַר שְׁלֹא יִדַע? אֶלָּא (לְפָנֵינוּ יֹאמַר דְּבַר, אֲבָל כִּיּוֹן אָמַר מִשֶּׁה: אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ, הִרִי יִדְעָתִי שְׁאֵנִי אֶפְנֵס לְשֵׁם. אֵיזָה עֵץ? זֶה עֵץ הַחַיִּים. וְשֵׁם לֹא הָיָה, אֶלָּא כִּיּוֹן עֲדָן שְׁבָאָרְצָן. אָמַר, אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ זֶה, אֵנִי אֶפְנֵס לְשֵׁם. וְאִם לֹא, לֹא אוֹכֵל אֲנִי לְהַפְנִס.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוֹב (בְּמִדְבַר טו) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשִּׁבְתָּ. אֵיזָה עֵצִים כָּאֵן? וּמַה הוּא זֶה? אֶלָּא זֶה צִלְפַּחֵד, וְהָיָה מְדַקְדָּק עַל הָעֵצִים הַלְלוּ אֵיזָה גְדוֹל מֵהָאֲחֵר, וְלֹא חֲשַׁשׁ לְכַבּוֹד רַבּוּנוֹ, וְהַחֲלִיף שִׁבְתָּ לְשִׁבְתָּ. זֶהוּ

תָּא חֲזִיא, מִשֶּׁה הָיָה שְׁמֶשׁא, וּבְעָא לְאַעְלָאָה לְאַרְעָא. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשֶּׁה, כְּדֵי אֲתִי נְהוּרָא דְשְׁמֶשׁא, אֲתַכְּלִיל סִיְהָרָא (דְּרַקְנִי"ט ע"א) בְּגוּוִיָּה, הַשְּׁתָּא דְאַנְתָּ שְׁמֶשׁא, הֵיךְ יִקוּמוּן כְּחָדָא שְׁמֶשׁא וְסִיְהָרָא, לֹא נְהִיר סִיְהָרָא אֶלָּא בְּשֶׁעָתָא דְאַתְּפְנִישׁ שְׁמֶשׁא, אֲבָל הַשְּׁתָּא לִית אַנְתָּ יָכִיל. אִי תְּבַעֵי לְמַנְדַּע מְנָה שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים, לְגַרְמֶךָ, בְּגִין לְמַנְדַּע.

תָּא חֲזִיא, מִשֶּׁה, אִי תִימָא דְהוּא לֹא יִדַע דְלֹא יִיעוּל לְאַרְעָא בְּזִמְנָא דָּא. לֹאוּ הֲכִי, אֶלָּא יִדַע, וְהָיָה בְּעֵי לְמַנְדַּע מְנָה, עַד לֹא יִסְתַּלֵּק, וְשְׁלַח לְאַלִּין מְאַלְלִי, כִּיּוֹן דְלֹא אֲתִיבוּ מְלָה כְּדָקָא יָאוֹת, לֹא שְׁלַח זִמְנָא אַחֲרָא, עַד דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲזִיא לִיָּה, דְכַתִּיב, (דְּבָרִים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וְרָאָה אֶת הָאָרֶץ. וְכַתִּיב (דְּבָרִים ל"ד) וַיִּרְאֶהוּ יי אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְלֹא דָּא בְּלַחֲדוּוִי, אֶלָּא כָּל אֵינוֹן דְזִמְיִנִין לְמִיקָם בְּכָל דְרָא וְדָרָא, כְּלָהוּ אַחֲזִיא לִיָּה לְמִשֶּׁה. וְאַתְמַר, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרִיא.

כִּיּוֹן דְשְׁאֲרֵי מִשֶּׁה לְמִשְׁלַח, מַה אָמַר לוֹן. הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ. וְכִי מַה הוּא דְקָאָמַר, וְאִי תִימָא דְלֹא יִדַע. אֶלָּא (לְקַמּוֹ יִימָא מְלָה אֲבָל הֲכִיא) הֲכִי אָמַר מִשֶּׁה, אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ, הָא יִדְעָנָא דְאַנָּא אִיעוּל לְתַמְזֵן. מְאִי עֵץ. דָּא אִילָנָא דְחַיִּי. וְתַמְזֵן לֹא הָיָה אֶלָּא בְּגִין עֲדָן דְאַרְעָא. אָמַר אִם יֵשׁ בָּהּ עֵץ דָּא, אֲנָא אִיעוּל לְתַמְזֵן. וְאִי לֹא, לֹאוּ אֲנָא יָכִיל לְמִיעֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתִיב (בְּמִדְבַר טו) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשִּׁבְתָּ. מְאֵן עֵצִים הֲכִיא. וּמְאֵן הוּא דָּא. אֶלָּא דָּא צִלְפַּחֵד, וְהָיָה דְיִיק עַל אֲלִין אִילָנִין, הִי מְנִיָּהוּ רַב עַל אַחֲרָא, וְלֹא חֲשַׁשׁ לְיִקְרָא דְמְאֲרִיָּה, וְאַחֲלַף שִׁבְתָּ לְשִׁבְתָּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בְּמִדְבַר כ"ז) כִּי בְחֻטְאוֹ

מת, בחטא ו' מת. (וְהוּא וְכִלָּא

שְׁכַתוּב (שם כז) פִּי בְחֻטָּאוֹ מֵת, בְּחֻטָּא ו' מֵת. (וסוד הכל ודאי מקושש עצים) בְּגִלְלָה זֶה הָיָה דִּינוֹ סְתוּם, וְלֹא הִתְפָּרַשׁ דִּינוֹ כְּדִינִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר זֶה צָרִיף בְּחֻשָּׁאֵי וְנִסְתָּר וְלֹא גְלוּי, וְעַל זֶה לֹא נֶאֱמַר בְּגִלְוֵי, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא עֲשֵׂה כְבוֹד לְכַבּוּדוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שָׂאָר הַעֲצִים יַחַד עִם שֶׁבֶת הִיָּה מְקוּשֵׁשׁ, וְקָבַל עֲנֵשׁ לְפִי שְׁעָה וְהִתְכַפֵּר חֻטָּאוֹ. וְעַל זֶה הִתְקַשָּׁה מִשֶּׁה בְּדִין הַבְּנוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע אִם הִתְפָּרַח לְהֵיוֹת לְבִנְתּוֹתָיו חֵלֶק וְנִחְלָה אִם לֹא. פִּינּוֹן שֶׁהַזְּכִיר שָׁמַר (שֶׁל צִלְפַּחַד) הִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁכַתוּב (שם) כֵּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דִּבְרַת, נִדְרַע שֶׁהִתְכַפֵּר חֻטָּאוֹ. בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֲצִים הֵם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, בְּזֶה חַיִּים וּבְזֶה מוֹת. מִי שֶׁמְחַלֵּפֵם, גּוֹרֵם לוֹ מוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דָּבַשׁ מִצְּאֵת אֶכֶל דִּיךָ וְגו'.

אֲרוֹן וְתוֹרָה בְּאֶחָד עוֹמְדִים. תוֹרָה הַעֲקָר. הָאֲרוֹן הַבֵּית. וְעַל זֶה אָרֶן חֹסֵר בְּלִי וְאֲרוֹן בְּכָל מְקוֹם; אָרֶן הַבְּרִית, אָרֶן הַעֲדוּת. בְּכָל מְקוֹם אֲהָרֹן זְרוּעַ זִמִּין, פָּרַט לְאֶחָד, שְׁכַתוּב (במדבר א) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֲהָרֹן, נִקְוּד לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁה נִקְטַע עֵץ הַחַיִּים, וְלִכְּנָן רָצָה לְדַעַת אִם הָיָה מְצוּי בְּאֶרֶץ אִם לֹא, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הִלֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אִין וְהִתְחַזְּקֵתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאֶרֶץ. שְׁהָרֵי עֵץ הַחַיִּים נִחְמַד לְכָל, וְהֵם לֹא הִבִּיאוּ אֶלֶּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וְתַאנִּים, בְּאֵילָן אַחֵר תְּלוּיִים וְאֲחוּזִים.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים, בְּשִׁבְלֶיךָ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (משלי כה) כְּצִנֹּת שְׁלֹג בְּיוֹם קָצִיר צִיר

וְדָאֵי מְקוּשֵׁשׁ עֲצִים) בְּגִין כְּפֹה, הָוָה דִּינֵיהּ סְתִים, וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ דִּינֵיהּ כְּדִינֵין אֲחֵרֵינִין. בְּגִין דְּמִלָּה דָּא בְּעֵי בְּחֻשָּׁאֵי וְסְתִים וְלֹא גְלוּיָא. וְעַל דָּא לֹא אֶתְמַר בְּאֶתְגְּלוּיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֶבֶד יִקָּר לִיקָרֵיהּ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שָׂאָר עֲצִים בְּהַדִּי שֶׁבֶת הָוָה מְקוּשֵׁשׁ, וְקָבִיל עוֹנֶשׂא לְפּוּם שְׁעָתָא, וְאֶתְכַפֵּר חוּבֵיהּ. וְעַל דָּא אֶתְקַשְׁי מִשֶּׁה בְּדִינָא דְבְּנֹתָא, דְּלֹא יָדַע אִי אֶתְכַפֵּר לְמַהוּי לְבִנְתֵיהּ חוּלְקָא וְאֶחְסֵנָא אִי לָאו. פִּינּוֹן דִּדְכָר שְׁמִיָּה (דְּצִלְפַּחַד) קְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּכִתִּיב כֵּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דִּבְרַת, אֶתְיָדַע דְּהָא אֶתְכַפֵּר חוּבֵיהּ.

הָא חֲזִי, ב' אֵילָנִין אֵינּוּן, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא, בְּדָא חַיִּין, וּבְדָא מוֹתָא. מָאן דְּאֶחְלַף לוֹן, גָּרִים לִיהּ מוֹתָא בְּהָאֵי עֲלֻמָּא, וְלִית לִיהּ חוּלְקָא בְּהָהוּא עֲלֻמָּא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כה) דָּבַשׁ מִצְּאֵת אֶכֶל דִּיךָ וְגו'.

אֲרוֹן וְתוֹרָה בְּחַד קְיָיְמִי. תוֹרָה עֲקָרָא, אֲרוֹן בֵּיתָא. וְעַל דָּא, אָרֶן חֹסֵר בְּלֹא וְאֲרוֹן בְּכָל אֶתְר, אָרֶן הַבְּרִית, אָרֶן הַעֲדוּת. בְּכָל אֶתְר אֲהָרֹן דְּרוּעָא יְמִינָא, בַּר בְּחַד, דְּכִתִּיב (במדבר א) כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֲהָרֹן, נִקְוּד לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁה אֵילָנָא דְּחַיִּי נִקְטַע, וְעַל דָּא בְּעָא לְמַנְדַּע, אִי הָוָה שְׁכִיחַ בְּאֶרְעָא, אִי לָאו, וּבְגִין כְּפֹה אָמַר, הִילֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אִין וְהִתְחַזְּקֵתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאֶרֶץ. דְּהָא אֵילָנָא דְּחַיִּי אֶתְחַמַּד לְכָלֵּא. וְאֵינּוּן לֹא אֵייתִיאוּ אֶלֶּא עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים וְתַאנִּים, בְּאֵילָנָא אַחֵרָא תְּלוּיִין וְאֲחִידָן.

הָא חֲזִי, (במדבר י"ג) שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים: בְּגִינָךְ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (משלי כה) כְּצִנֹּת שְׁלֹג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשִׁלְחֵיו וְנִפְּשׁ אֲדָנָיו יָשִׁיב. כְּצִנֹּת

נאמן לשלחיו ונפש אדניו ישיב.
כצנת שלג ביום קציר, שמהנה
את הגוף ואת הנפש. ציר נאמן
לשלחיו, אלו כלב ופנחס שהיו
שליחים נאמנים ליהושע. ונפש
אדניו ישיב, שהחזירו שכנה
לדור בהם בישראל, ולא
הסתלקה מהם.

ואלו ששלח משה גרמו בכיה
לדורות אחרונים, וגרמו
להסתלק מישראל כמה אלפים
ורבבות, וגרמו לסלק שכנה
מהארץ מבין ישראל. אותם
ששלח יהושע, ונפש אדניו ישיב.
רבי חזקיה ורבי ייסא היו
הולכים בדרך. אמר רבי ייסא
לרבי חזקיה, אני רואה בפניך
שבתוכך יש הרהור. אמר לו, הרי
ודאי בפסוק זה הסתפלתי בו.
פיון שאמר שלמה, (קהלת א) פי
מקרה בני האדם ומקרה הבהמה
מקרה אחד להם וגו'. ושנינו,
שכל דברי שלמה המלך כלם
נסתרים מדרגות החכמה. אם כן,
בפסוק זה יש להסתפל, שהרי
נמצא בו פתח לאותם שאינם בני
האמונה.

אמר לו, ודאי כן זה, ויש בו
לדעת ולהסתפל. בין כן ראו אדם
שהיה בא, ובקש מהם מים,
שהיה צמא ועיף מחזק השמש.
אמרו לו, מי אפה? אמר להם?
יהודי אני, ואני עיף וצמא. אמרו,
עסקת בתורה? אמר להם, עד
שאני אתכם בדברים, אעלה להר
הזה, ושם אקח מים ואשתה.
הוציא רבי ייסא כלי אחד מלא
מים ונתן לו. אחר ששתה, אמר,
נעלה אתך למים. עלה להר,
ונמצאו חוט מים דקיק, ומלאו
כלי אחד. ישבו. אמר להם אותו
האדם, פעת תשאלו, שהרי אני

שלג ביום קציר, דאחני לגופא ולנפשא. ציר
נאמן לשולחיו, אלו כלב ופנחס דהווי שליחי
מהימני לגבי יהושע. ונפש אדניו ישיב,
דאהדרו שכינתא לדיירא בהו בישראל, ולא
אסתלקא מנייהו.

וארין דשדר משה, גרימו בכיה לדרין
בתראין, וגרימו לאסתלקא מישראל
כמה אלף ורבבון. וגרימו לסלקא שכינתא
מארעא מבינייהו דישראל. אינון דשדר
יהושע, ונפש אדניו ישיב.

רבי חזקיה ורבי ייסא הווי אזלי בארחה, אמר
רבי ייסא לרבי חזקיה. חמינא באפך
דהרהורא אית בגוודך. אמר ליה, הא ודאי האי
קרא אסתפלנא ביה, פיון דאמר שלמה, (קהלת
א) פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה
אחד להם וגו'. ותנינן, דכל מלוי דשלמה
מלפא, פלהו סתימין מדרגין דחכמתא. אי
הכי, האי קרא אית ביה לאסתפלא, דהא
פתחא לאינון דלאו בני (דף קנ"ז ע"ב) מהימנותא
אשתכח ביה.

אמר ליה ודאי הכי הוא, ואית ביה למנדע
ולאסתפלא. אדהכי חמו חד בר נש
דהוה אתי, שאל לון מיא, דהוה צחי, והוה
לאי בתוקפא דשמשא. אמרו ליה, מאן את?
אמר לון יודאי אנא, ואנא לאי וצחינא. אמרו
לעית באורייתא, אמר לון, עד דאנא עמכון
במלין, אסלק להאי טורא, ותמן אפב מיא
ואשתי.

אפיך רבי ייסא חד זפירא מלי מיין, ויהב
ליה. בתר דשתה, אמר נסלק עמך
למייא. סליקו לטורא, ואשתכחו חד חוטא
דמייא דקיק, ומלי קטפורה חד. יתבו. אמר
לון ההוא בר נש, השתא שאילו, דהא אנא

אשתדלנא באורייתא, על

השפדלתי בתורה על ידי בני אֶחָד, שאֲנִי הִכְנַסְתִּי לְבֵית רַב וּבִגְלָלוּ הַרוּחָתִי בַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם עַל יְדֵי בְנֵךְ - טוֹב הוּא. אֲכַל הַדָּבָר שְׁאֲנוּ בוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שְׁלֵמָקוֹם אַחֵר רוֹצֶה לַעֲלוֹת. אָמַר אוֹתוֹ הָאָדָם, אָמַר דְּבָרְךָ, שְׁלַפְעָמִים בְּתַרְמִיל הָעֵנִי תִמְצָא מְרַגְלִית.

אָמַר לוֹ פְּסוּק זֶה שְׁאָמַר שְׁלֹמֹה. סָח לוֹ. אָמַר לוֹ, וְכִי (בְּמֹ) בְּמָה אַתֶּם נִפְרָדִים מִשָּׂאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא יוֹדְעִים? אָמְרוּ לוֹ, וּבְמָה? אָמַר לָהֶם, עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה פְּסוּק זֶה, וְלֹא אָמַר זֶה מִעֲצָמוֹ כְּשָׂאֵר אוֹתָם דְּבָרִים, אֲלֵא חֲזַר עַל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל טַפְשֵׁי הָעוֹלָם שְׂאוֹמְרִים בָּךְ. וְמָה אוֹמְרִים? פִּי מִקְרָה [בְּנִי] הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וְגו'. טַפְשֵׁים שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּחֻקֵּי הָעוֹלָם שֶׁהָעוֹלָם הִזָּה הוֹלֵךְ בְּמִקְרָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְשַׁגֵּחַ עֲלֵיהֶם, אֲלֵא מִקְרָה [בְּנִי] הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד וְגו'.

וּבְשִׁשְׁלֹמֹה הִסְתַּכַּל בְּטַפְשֵׁים הִלְלוּ שְׂאוֹמְרִים אֶת זֶה, קָרָא לָהֶם בְּהֵמָה, שֶׁהֵם עוֹשִׂים עֲצָמָם בְּהֵמָה מִמַּשׁ מִשׁוֹם שְׂאוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלּוּ. וּמִנֵּי לְנוֹ? הַפְּסוּק שֶׁעָלָיו מוֹכִיחַ, שְׁכַתוּב (קֹהֶלֶת א) אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרִם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי, וְחִשְׁבֹתִי בְּזֶה לְהִסְתַּכַּל עַל מָה? עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם, עַל אוֹתוֹ דְּבַר טַפְשׁוֹת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לְבָרִם הָאֱלֹהִים לְבָדָם, וְלֹא יִתְחַבְּרוּ יַחַד עִם בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים שִׁישׁ לָהֶם אֲמוּנָה, וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי אֲמוּנָה וְלִרְאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּדַעַת

יְדוּי דְחַד בְּרִי, דְאָנָא עֵיילִית לִיה לְבִי רַב, וּבְגִינִיה רְוּחָנָא בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אִי עַל יְדָא דְבָרְךָ, טַב הוּא. אֲבָל מְלָה דְאָנָן בִּיה, אָנָא חֲמִינָא דְלֵאֲתֵר אַחְרָא בְעֵי לְאַסְתַּלְקָא. אָמַר הֵהוּא בַר נָשׁ, אִימָא מְלָךְ, דְלִזְמִינִן בְּאַפְרַקְסָתָא דְעֵנִיָּא תְשַׁכַּח מְרַגְנִיתָא. אָמַר לִיה הָאִי קָרָא דְאָמַר שְׁלֹמֹה, סָח לִיה. אָמַר לִיה, וְכִי (נ"א בְּמָה) בְּמָה אַתּוֹן פְּרִישֵׁן מִשָּׂאֵר בְּנֵי נְשָׂא דְלֹא יוֹדְעֵי. אָמְרוּ לִיה וּבְמָה. אָמַר לוֹן, עַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה הָאִי קָרָא, וְלֹא אָמַר הָאִי מְגַרְמִיָה, כְּשָׂאֵר אֵינּוֹן מְלִין. אֲלֵא אַהֲדַר אֵינּוֹן מְלִין דְּטַפְשָׁאֵי עֲלֵמָא דְאֲמַרִי בָךְ, וּמֵאִי אֲמַרִי. פִּי מִקְרָה הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וְגו', טַפְשָׁאֵי דְלֹא יוֹדְעֵי וְלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּחֻקֵּי הָאָדָם אֲמַרִי דֵהָאִי עֲלֵמָא אֲזִיל בְּמִקְרָה, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ, אֲלֵא מִקְרָה הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד וְגו'.

וְכַד שְׁלֹמֹה אִסְתַּכַּל בְּאֵלִין טַפְשָׁאֵין דְקֹאֲמַרִי דָּא קָרָא לוֹן בְּהֵמָה, דְאֵינּוֹן עֲבָדִין גְּרַמִּיָהוּ בְהֵמָה מִמַּשׁ, בְּגִין דְאֲמַרִי מְלִין אֵלִין. וּמִנֵּי לָן. קָרָא דְעֲלִיה אֹכַח, דְכַתִּיב, (קֹהֶלֶת א) אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרִם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי וְחִשְׁבִּנָא בְהָאִי לְאַסְתַּכְּלָא עַל מָה, עַל דְבַרְת בְּנֵי הָאָדָם. עַל הֵהוּא מְלָה דְטַפְשׁוֹתָא, דְאֵינּוֹן אֲמַרִי לְבָרִם הָאֱלֹהִים בְּלַחֲוּדִיָּהוּ, וְלֹא יִתְחַבְּרוּן בְּהַדִּי בְנֵי נְשָׂא אַחְרָנִין דְאִית לוֹן מְהִימְנוּתָא, וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בְּהוּ אֵינּוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, שֶׁהֵם בְּהֵמָה מִמַּשׁ, וְדַעְתִּיָּהוּ כְכַעֲרָא. הֵמָּה לָהֶם בְּלַחֲוּדִיָּהוּ, וְלֹא לְאַעֲלָא לְבִנֵי מְהִימְנוּתָא

שֶׁהֵם בְּהֵמָה מִמַּשׁ, וְדַעְתָּם כְּבְהֵמָה. הֵמָּה לָהֶם - בְּלִבְדָם, וְלֹא לְהַכְנִיס אֶת בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּדַעַת

וטפשות זו, ועל כף המה להם, ולא לאחרים. ומה דעתם? פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תפח רוחם של אותן בהמות, אותם טפשים או מחסרי אמונה. אוי להם! אוי לנפשם! טוב להם שלא יבואו לעולם!

ומה השיבם שלמה על זה? הפסוק אחריו, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. מי יודע באותם טפשים שלא יודעים בכבוד המלך העליון ולא מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העלה היא למעלה, למקום עליון, למקום נכבד, למקום קדוש, להזון מאור עליון, מאור המלך הקדוש, להיות צרור בצרור החיים, ונמצא לפני המלך הקדוש עולה תמימה, וזוהי העלה היא למעלה.

ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, ולא לאותו מקום שהיה כל אדם, שכתוב בו (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (משלי ב) גר ה' נשמת אדם. איך אומרים אותם טפשים שאינם מבני האמונה, ורוח אחד לכל (קהלת א)? תפח רוחם! עליהם כתוב (תהלים לה) יהיו כמץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה. אלה ישארו בגיהנם לאותן דרגות תחתונות, ולא יעלו לדורי דורות. עליהם כתוב (שם קד) יתמו חטאים מן הארץ וישעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. באו רבי חזקיה ורבי ייסא ונשקו ראשו. אמרו, ומה כל זה היה אתך ולא ידענו? אשרי השעה הזו שפגשנו אותך.

עוד אמר, וכי על זה בלבד תמה שלמה, והרי במקום אחר אמר

בדעתא דטפשותא דא, ועל דא המה להם, ולא לאחרנין. ומה דעתא דלהון. פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תיפח רוחיהון דאינון בעירי. אינון טפשאי. אינון מחוסרי מהימנותא. ווי לון ווי לנפשייהו. טב להו דלא ייתון לעלמא.

ומה אתיב לון שלמה על דא. קרא אבתריה, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. מי יודע באינון טפשאי, דלא ידעי ביקרא דמלפא עלאה, ולא מסתכלי באורייתא, רוח בני האדם העולה, היא למעלה, לאתר עלאה, לאתר יקר, לאתר קדישא, לאתזנא מנהירו עלאה, מנהירו דמלפא קדישא, למהוי צרורא בצרורא דחיי, ואשתכחת קמי מלפא קדישא עולה תמימה ודא הוא העולה היא למעלה.

ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, ולא לההוא אתר דהוה כל פר נש, דכתוב ביה (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (משלי כ) גר יי נשמת אדם. הוה אמרי אינון טפשאי דלאו מבני מהימנותא, ורוח אחד לכל, תיפח רוחיהון, עלייהו כתיב, (תהלים לה) יהיו כמץ לפני רוח ומלאך יי דוחה. אלין ישתארו בגיהנם, לאינון דרגין תתאין, ולא יסתלקון לדרי דרין. עלייהו פתיב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ וישעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללויה. אתו רבי חזקיה ורבי ייסא, ונשקו רישיה, אמרו ומה כל כף הוה עמך ולא ידענא, זפאה האי שעתא דאערענא בך. (דף קנ"ח ע"א).

תו אמר, וכי על דא בלחודוי תנה שלמה, והא באתר אחרא אמר כגוונא דא, פתח

בְּמִוּזָה? פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) זֶה רַע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. זֶה רַע וְדָאֵי. מִהוּ זֶה רַע? זֶהוּ מִי שְׂשׂוּפָךְ זֶרַע בְּרִיקָנוֹת וּמַחְבֵּל דְּרַכְיוֹ, מִשּׁוּם שְׁזָה אֵין מְדוּרוֹ בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכַתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְצֵי רִשְׁעֵי אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע. עַל זֶה אָמַר, זֶה רַע, שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹ מְדוּרָא לְמַעְלָה.

כִּי מְקַרְהָ אֶחָד לְכָל וְגַם לְבִנְיָהּ הָאָדָם מְלֵא רַע (בְּגִין דָּא) וְהוֹלִילוֹת בְּלִבְכֶם בְּחַיֵּיהֶם. שְׂטוּת תְּקוּעָה בְּלִבְכֶם, וְהֵם מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה, וְאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבְאֹתָם בְּנֵי אַמּוּנָה, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכַתוּב (שם) וְאַחֲרָיו אֵל הַמֵּתִים.

בֵּא וּרְאָה, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַהֵר לְבִנְיָהּ הָעוֹלָם וְאָמַר, (דברים ל) וּבְחֶרֶף בְּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה, (בעולם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא) וְהַחַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם הֵם. אוֹתָם רִשְׁעִים מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה מִה אֹמְרִים? כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'. אֵף עַל גַּב שְׂיִבְחַר אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם (בְּאוֹתוֹ עוֹלָם) כְּמוֹ שְׂאָמַר - לֹא כְּלוּם הוּא, שְׂהָרִי מְסוּר בְּיָדֵינוּ, (קהלת שם) אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּשַׁחוֹן, וּמְסוּר הוּא בְּיָדֵינוּ, (שם) כִּי לְכָל־חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת. אֵיךְ יִהְיֶה לְנוֹ חַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? וְעַל כֵּן זֶה רַע וְדָאֵי, שְׂלֵא יְדוּרוֹ בְּמִלְךָ הָעֵלְיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם בּוֹ חֵלֶק. וְאֵף עַל גַּב שְׂכָל הַפְּסוּקִים הִלְלוּ תְּמַצָּא סְמוּכִין לְחֻבְרִים בְּדְבָרִים אַחֲרִים, אַבְּל שְׁלֵמָה בָּא לְגַלוֹת עַל אוֹתָם רִשְׁעִים מְחֹסְרֵי אַמּוּנָה שְׂאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר, (קהלת ט) זֶה רַע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. זֶה רַע וְדָאֵי. מָאִי זֶה רַע. דָּא הוּא מָאֵן דְּאוּשִׁיד זְרַעָא בְּרִיקָנָא, וְחֻבִּיל אוּרְחוּי, בְּגִין דִּיהֵא לָאו מְדוּרִיה בְּקִדּוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לִיה חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֶתִי. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְצֵי רִשְׁעֵי אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע. עַל דָּא אָמַר, זֶה רַע, דְּלֹא יִהְיֶה לִיה מְדוּרָא לְעֵילָא.

כִּי מְקַרְהָ אֶחָד לְכָל וְגַם לְבִנְיָהּ הָאָדָם מְלֵא רַע (בְּגִין דָּא) וְהוֹלִילוֹת בְּלִבְכֶם בְּחַיֵּיהֶם. שְׂטוּתָא תְּקִיעַ בְּלִפְיֵיהּ, וְאֵינוֹן מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא, וְלִית לוֹן חוֹלְקָא בְּקִדּוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְאֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, לָאו בְּעֵלְמָא דִּין, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאֶתִי, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת ט) וְאַחֲרָיו אֵל הַמֵּתִים.

תָּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְהַר לְבִנְיָהּ עֵלְמָא וְאָמַר, (דברים ל) וּבְחֶרֶף בְּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה, (בְּהַאי עֵלְמָא, וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי) וְחַיִּין דִּיהֵוּא עֵלְמָא נִינְהוּ. אֵינוֹן חַיִּיבִין מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא מָאִי קָא אַמְרִי. (קהלת ט) כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'. אֵף עַל גַּב דִּיבְחַר בַּר נָשׁ בְּהֵאִי עֵלְמָא (כ"א בְּהוּא עֵלְמָא) כְּמָה דְאָמַר, לָאו הוּא כְּלוּם, דִּיהָ מְסִירָא דָא בִּידְנָא, (קהלת ט) אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּשַׁחוֹן, וּמְסִירָא דָא בִּידְיֵיהּ, (קהלת ט) כִּי לְכָל־חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת. הֵיךְ יִהְיֶה לָן חַיִּין בְּהֵוּא עֵלְמָא. וְעַל דָּא זֶה רַע וְדָאֵי, דְּלֹא יְדוּרוֹן בְּמִלְפָּא עֵלְאָה, וְלֹא יִהְיֶה לוֹן חוֹלְקָא בִּיה.

וְאֵף עַל גַּב דְּכָל הַנִּי קָרְאִי תְּשַׁפַּח סְמוּכִין לְחֻבְרֵיָא בְּמִלִּין אַחֲרֵינִין, אַבְּל וְדָאֵי שְׁלֵמָה קָא אֶתָּא לְגַלְאָה עַל אֵינוֹן חַיִּיבִין מְחֹסְרֵי מְהִימְנוּתָא, דְּלִית לוֹן חוֹלְקָא בְּקִדּוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי.

אמר לו, התרצה שנתחבר אתך ותלך אתנו? אמר להם, אם אעשה כך, התורה תקרא עלי כסיל! ולא עוד, אלא דאתחייבנא בנפשאי. אמרו ליה למה. אמר לון דהא שליחא אנא, ושדרו לי בשליחותא, ושלמה מלכא אמר, (משלי כו) מקצה רגלים חמס שתה שלח דברים ביד כסיל. תא חזי, מרגלים על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא, אתחייבו בנפשיהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. נשק הבא. נשקם והלך לו.

הלכו רבי חזקיה ורבי ייסא. עד שהיו הולכים פגעו באותם בני אדם. שאלו את רבי חזקיה ורבי ייסא עליו. אמרו, מה שמו של אותו אדם? אמרו, רבי חגי הוא, וחרב בין החברים הוא, ושלוחוהו החברים מכלל לדעת דברים מרבי שמעון בן יוחאי ושאר החברים. אמר רבי ייסא, ודאי זהו רבי חגי, שכל ימיו לא רצה להראות עצמו במה שידע, ועל זה אמר לנו שהרי בנו זכה לו בתורה, משום שאמר הפסוק, (שם) ראית איש חכם בעיניו תקנה לכסיל ממנו. ודאי שליח נאמן הוא, (ואשריו הוא שליח נאמן) ואשריו מי ששלח דבריו בידי שליח נאמן.

בא וראה, אליעזר עבד אברהם מבני כנען היה, כמו שנאמר (חושע יב) כנען בידו מאזני מרמה. ועל כנען כתוב, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. ומשום שהיה שליח נאמן, מה כתוב בו? (שם כד) בא ברוך ה'. ברוך ה' מש. ועל זה נכתב כך בתורה, משום שיצא מאותה קללה והתברך. ולא די לו שיצא ממנה, אלא שהתברך בשם הקדוש ברוך הוא. ולמדנו שבא מלאך, והכניס דבר זה בפי לבן.

אמר ליה, תבעי דנתחבר בהדן ותזיל בהדן. אמר להו, אי עבידנא הכי, אורייתא יקרי עלי כסיל, ולא עוד אלא דאתחייבנא בנפשאי. אמרו ליה למה. אמר לון דהא שליחא אנא, ושדרו לי בשליחותא, ושלמה מלכא אמר, (משלי כו) מקצה רגלים חמס שתה שלח דברים ביד כסיל. תא חזי, מרגלים על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא, אתחייבו בנפשיהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. נשק לון, ואזל ליה.

אזלו רבי חזקיה ורבי ייסא, עד דהוו אזלו פגעו באינון בני נשא. שאלו רבי חזקיה ורבי ייסא עליה, אמרו מה שמייה דההוא בר נש. אמרו, רבי חגי הוא, וחרבא דבין חברייה הוא, ושדרו ליה חברייה דבכלל, למנדע מלין מרבי שמעון בן יוחאי ושאר חברייה. אמר רבי ייסא, ודאי דא הוא רבי חגי, דכל יומי לא בעא לאחזאה גרמיה במה דינדע, ועל דא אמר לן דהא בריה זכה ליה באורייתא, בגין דאמר קרא, (משלי כו) ראית איש חכם בעיניו תקנה לכסיל ממנו. ודאי שליחא מהימנא איהו, (וזכאה הוא שליחא מהימנא) וזכאה איהו מאן דשדר מלוי בידא דשליחא מהימנא.

תא חזי, אליעזר עבד אברהם מבני כנען הוה, כמה דאת אמר, (חושע יב) כנען בידו מאזני מרמה. וכנען פתיב עליה, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. ובגין דהוה שליחא מהימנא, מה כתיב ביה. (בראשית כד) בא ברוך יי. ברוך יי ממש. ועל דא אכתיב הכי באורייתא, בגין דנפק מההיא קללה, ואתברך. ולא די ליה דנפיק מנה, אלא דאתברך בשמיה, דקודשא בריך הוא. ואוליפנא דאתא מלאך, ואעיל מלה דא בפומיה דלבן.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כָּלָם אֲנָשִׁים. כָּלָם צְדִיקִים הָיוּ וְרֹאשֵׁי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, אָבָל הֵם לָקְחוּ לַעֲצָמָם עֵצָה רָעָה. מִדּוּעַ נָטְלוּ עֵצָה זוֹ? אֵלָּא אָמְרוּ, אִם יִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ - יַעֲבִירוּ אוֹתָנוּ מִלְּהֵיוֹת רְאשִׁים, וַיִּמְנָה מֹשֶׁה רְאשִׁים אֲחֵרִים, שֶׁהָרִי אָנוּ זְכִינוּ בְּמִדְבַּר לְהֵיוֹת רְאשִׁים, אָבָל בְּאֶרֶץ לֹא נִזְכָּה. וְעַל שֶׁלָּקְחוּ עֵצָה רָעָה לַעֲצָמָם, מָתוּ הֵם וְכָל אוֹתָם שֶׁלָּקְחוּ דְבָרֵיהֶם.

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה הִסְתַּפֵּל וַיִּדַּע שֶׁלֹּא יִצְלִיחוּ בְּדַרְכֵיהֶם, וְאָז הִתְפַּלֵּל עַל יְהוֹשֻׁעַ. וְאָז כָּלָב הָיָה בְּדַחֵק, וְאָמַר מָה אַעֲשֶׂה? הָרִי יְהוֹשֻׁעַ הוֹלֵךְ בְּסִיעוּעַ עֲלוֹן שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁשָּׁלַח בּוֹ אוֹר הַלְּבָנָה, וְהוּא הָאִיר עֲלָיו בְּתַפְלָתוֹ מִשּׁוֹם שֶׁהוּא שִׁמְשׁ. מָה עָשָׂה כָּלָב? נִשְׁמַט מֵהֶם וְהֵלֵךְ לְקַבְּרֵי הָאֲבוֹת, וְהִתְפַּלֵּל שֵׁם תְּפִלָּתוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דֶּרֶךְ אַחֵר לָקַח, וְעַקֵּם שְׂבִילִים, וְהִגִּיעַ עַל קַבְּרֵי הָאֲבוֹת וְהִסְתַּפֵּן בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהָרִי כְּתוּב וְשֵׁם אַחִימֵן וְשֵׁי וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֵנֶק. אָבָל מִי שֶׁהוּא בְּדַחֵק, לֹא מִסְתַּפֵּל עַל דְּבָר. כִּף כָּלָב, מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה בְּדַחֵק, לֹא הִסְתַּפֵּל עַל דְּבָר, וְכֹא לְהִתְפַּלֵּל עַל קַבְּרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מֵעֵצָה זוֹ.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֻׁעַ קָרָא הַפְּסוּקָה? וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שם ל"ג) יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נֶעַר. (שם י"ז) וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֵלָּא אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעָךְ מִנִּיּוֹהוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּינּוּן שֶׁשָּׁלַחוּ לְהַכְנִיס לְשֵׁם, הַצְטַרֵּף לְהֵיוֹת שְׁלֵם, וּבְמָה? בְּשִׁכְנִינָא. שְׁעַד

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כָּלָם אֲנָשִׁים. כָּלָהוּ זָכָאִין הוּוּ, וְרִישֵׁי דִישְׂרָאֵל הוּוּ. אָבָל אֵינּוֹן דְּבִירוּ לְגַרְמִייהוּ עֵיטָא בִישָׂא. אֲמַאי נָטְלִי עֵיטָא דָא. אֵלָּא אָמְרוּ, אִי יִיעֲלוֹן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, נִתְעַבְרַן אֲנִן מִלְּמַהוּי רִישִׁין, וַיִּמְנִי מֹשֶׁה רִישִׁין אַחֲרֵינִין, דִּהָא אֲנִן זְכִינוּן בְּמִדְבָּרָא לְמַהוּי רִישִׁין, אָבָל בְּאַרְעָא לֹא נִזְכִּי. וְעַל דְּנִטְלִי עֵיטָא בִישָׂא לְגַרְמִייהוּ, מִיתוּ אֵינּוֹן, וְכָל אֵינּוֹן דְּנִטְלִין מְלִייהוּ. (דף קנ"ח ע"ב)

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה וְגו', אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה אִסְתַּפֵּל וַיִּדַּע דִּלְיָא יִצְלִחוֹן בְּאַרְחִייהוּ, כְּדִין צְלִי עֲלֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ. כְּדִין כָּלָב הָוָה בְּדוּחֵקָא, אָמַר, מָה אַעֲבִיד, הָא יְהוֹשֻׁעַ אָזִיל בְּסִיעֵתָא עֲלָאָה דְּמֹשֶׁה, דְּשָׁדַר בֵּיהּ נְהִירוּ דְּסִיְהָרָא, וְהוּא אֲנַהִיר עֲלֵיהּ בְּצִלוֹתֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁמְשָׂא. מָה עֲבַד כָּלָב. אֲשֶׁתְּמִיט מְנִיּוּהוּ, וְאִתִּי לְגַבִּי קַבְּרִיָּא דְאַבְהֵן, וְצְלִי תַמָּן צִלוֹתֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲרִיח אַחֲרָא נָטִיל, וְעַקִּים שְׂבִילִין, וּמָטָא עַל קַבְּרֵי דְאַבְהֵן, וְאִסְתַּפֵּן בְּגַרְמִייהּ, דִּהָא כְּתִיב וְשֵׁם אַחִימֵן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֵנֶק. אָבָל מָאן דְּאִיהוּ בְּדוּחֵקָא, לֹא אִסְתַּפֵּל מְדִי. כִּף כָּלָב, בְּגִין דִּהוּהוּ בְּדוּחֵקָא, לֹא אִסְתַּפֵּל מְדִי, וְאִתָּא לְצִלָּאָה עַל קַבְּרֵי אַבְהֵן, לְאַשְׁתַּזְבָּא מְעֵיטָא דָא.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ. (במדבר יג) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשֻׁעַ קָרָא יְהוֹשֻׁעַ. (שְׁמוֹת י"ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שְׁמוֹת י"ז) וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. (שְׁמוֹת י"ז) וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נֶעַר. (שְׁמוֹת י"ז) אֵלָּא אָמַר לִיּוֹהֵי מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעָךְ מִנִּיּוֹהוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּינּוּן דְּשָׁדְרִיּה לְמִיעַל לְתַמָּן, אַצְטְרִיךְ לְמַהוּי שְׁלִים. וּבְמָה. בְּשִׁכְנִינָא. דַּעַד הָהִיא שְׁעֵתָא נֶעַר אַקְרִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.

אותה שעה נקרא נער, כמו שבארנו, ובאותה שעה קשרו משה אליה. ואף על גב שמצאנו יהושע בתחלה, הפסוק קראו כף על שעתיד להקרא כף. אמר משה, ודאי זה לא צריך להפנס לשם, אלא בשכינה, וכף ראוי.

ה"ש בה עץ אם אין וגו'. רבי חייא אמר, וכי לא היה יודע משה שיש בה כמה עצים משנים זה מזה? והרי הוא שבח אותה לישראל כמה פעמים, והוא הסתפק בזה? והרי הקדוש ברוך הוא אמר למשה בתחלה שהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, בזה התעוררו החכמים, שפתוב (איוב א) איש היה בארץ עוז איוב שמו.

אמר רבי שמעון, רמז להם רמז חכמה על מה ששאלו בתחלה, שפתוב (שמות יז) ה"ש ה' בקרבנו אם אין. אמר, שם תראו אם היא ראוייה לזה או לזה. אמר להם, אם תראו שפרי הארץ פשאר ארצות העולם - יש בה עץ חיים, ולא ממקום יותר עליון. ואם תראו שפרי הארץ יתר ומשנה מכל מקום בעולם, תדעו שהרי מהעתיק הקדוש שופע ונמשך אותו שנוי עליון מכל מקומות העולם. וכזה תדעו - ה"ש בה ע"ץ אם אין, וזה צריכים אתם בתחלה (שבמע"כ רצ"ח) לדעת זה, שפתוב ה"ש ה' בקרבנו. בקרבנו דוקא, או אם אין. ועל זה והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, לדעת שנוי שלו.

והימים ימי בכורי ענבים. והימים, מה בא לומר, שהרי ואז בכורי ענבים מספיק לו? אלא והימים - אותם הנודעים, כלם היו מחברים באותו זמן באותו עץ שחטא בו אדם הראשון, כמו ששינוי ענבים היו, ועל זה

ובהיה שעתא קשיר ליה משה בהדה, ואף על גב דאשפחן יהושע בקדמיתא, קרא קרייה הכי על ההוא דזמין למקרייה. אמר משה, ודאי לא אצטריך דא למיעל תמן, אלא בשכינתא, והכי אתחזי.

ה"ש בה עץ אם אין וגו', (במדבר יג) רבי חייא אמר, וכי לא הוה ידע משה דאית בה כמה אילנין משניין דא מן דא, והא הוא שבח לה לישראל בכמה זמנין, והוא אסתפק בדא. והא קדשא בריה הוא קאמר ליה למשה בקדמיתא, דהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, הא אתערו חברייא, דכתיב, (איוב א) איש היה בארץ עוז איוב שמו.

אמר רבי שמעון, רמז להם רמיזא דחכמתא, על מה דשאלו בקדמיתא. דכתיב, (שמות

יז) ה"ש יי בקרבנו אם אין. אמר, תמן, תחמון, אי היא אתחזיא להאי, או להאי. אמר לון, אי תחמון דאיבא דארעא פשאר ארעי דעלמא, יש בה עץ אילנא דחיי, ולא מאתר עלאה יתיר. ואי תחמון דאיבא דארעא יתיר ומשנייא מפל אתר דעלמא, תנדעון, דהא מעתיקא קדישא קא נגיד ואתמשך ההוא שנוייה עלאה, מפל אתרי דעלמא. ובדא תנדעון, ה"ש בה ע"ץ, אם אין, ודא בעיתון בקדמיתא (דכמע"כ בעיתון) למנדע דא, דכתיב, (שמות יז) ה"ש יי בקרבנו. בקרבנו דייקא, או אם אין. ועל דא והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, למנדע שנוייה דיליה.

והימים ימי בכורי ענבים. והימים, מאי קא מיירי, דהא ואז בכורי ענבים סגי ליה. אלא והימים, אינון דאשתמודען, פלהו הוו מתחברן בההוא זמנא בההוא אילנא דחטא ביה אדם הראשון. כמה דתנינן ענבים היו

והימים - אותם הידועים - ימי
בכורי ענבים דוקא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון.
ויבאו צריף להיות! אלא אמר
רבי יוסי, פלב הוא שבא להתפלל
על קברי האבות. אמר פלב,
יהושע הרי ברכו משה בסיוע
עליון קדוש ויכול להנצל מהם,
ואני מה אעשה? נמלך לבקש
בקשה על קברי האבות כדי
שינצל מסודותיהם (מעצה רעה) של
שאר מרגלים.

רבי יצחק אמר, מי שהיה רשום
מפלס, זה נכנס בו, שבו תלוי
הפל. ובה וראה, מי הוא משאר
אחרים שיכול להפנס לשם?
שהרי כתוב ושם אחימן ששי
ותלמי, ומפחדם מי יכול להפנס
במערה? אלא השכינה נכנסה
שם עם פלב, לבשר לאבות שהרי
הגיע זמן להכניס בניהם לארץ
שנשבע להם הקדוש ברוך הוא,
וזהו ויבא עד חברון.

למדנו, אחימן ששי ותלמי ממי
יצאו? זרע היו מאותם נפילים
שהפילם הקדוש ברוך הוא בארץ
והולידו מבנות הארץ, ומהם
יצאו גבורי עולם, כמו שכתוב
(בראשית ו) המה הגברים אשר
מעולם אנשי השם. אשר מעולם,
שמש (משנברא) העולם נמצאו.
אנשי השם, אחימן ששי ותלמי.
ויבאו עד נחל אשכול וגו'. רבי
יהודה פתח, (ישעיה מב) כה אמר
האל ה' בורא השמים ונוטיהם
וגו'. כמה יש להם לבני אדם
להסתפל בעבודת הקדוש ברוך
הוא. כמה יש להם להסתפל
בדברי תורה. שפל מי שמשתדל
בתורה, כאלו מקריב כל קרבנות
העולם לפני הקדוש ברוך הוא.
ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך

ועל דא, והימים: אינון דאשתמודען, ימי
בכורי ענבים דייקא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. (במדבר יג) ויבאו
מיבעי ליה. אלא אמר רבי יוסי, פלב
הוא דאתא לצלאה על קברי אבהתא. אמר
פלב, יהושע הא ברכיה משה בסיועא עלאה
קדישא, ויכיל לאשתזבא מנייהו, ואנא מה
אעביד. אימלך, למבעי בעותא על קברי
אבהתא, בגין דישתזיב מרזיהון (ס"א מעיטא בישא)
דשאר מאללין.

רבי יצחק אמר, מאן דהוה רשים מפלהו דא
עאל בגווייה דביה תליא כלא. ותא חזי,
מאן הוא משאר אחרי דיכול לאעלא תמן,
דהא כתיב ושם אחימן ששי ותלמי, ומדחילו
דלהון מאן יכיל לאעלאה (דף קנ"ח ע"א) במערתא.
אלא שכנינתא עאלת תמן בכלב, לבשרא
לאבהן, דהא מטא זמנא לאעלא בנייהו
לארעא, דאומי לון קדשא בריך הוא, ודא
הוא ויבא עד חברון.

תאנא, אחימן ששי ותלמי, ממאן נפקו. זרעא
הו מאינון נפילין, דאפיל לון קדשא
ברוך הוא בארעא, ואולידו מבנת ארעא,
ומנייהו נפקו גיברי עלמא, כמה דכתיב, (בראשית
ו) המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם.
אשר מעולם, שמש (נ"א מדיאתברי) עלמא
משתפחי. אנשי השם אחימן ששי ותלמי.

ויבאו עד נחל אשכול וגו', (במדבר יג) רבי יהודה
פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל יי בורא
השמים ונוטיהם וגו'. כמה אית להו לבני
נשא לאסתפל לא בפולחנא דקודשא בריך הוא,
כמה אית להו לאסתפל לא במלי דאורייתא,
דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו מקרב
כל קורבנין דעלמא לקמי קדשא בריך הוא. ולא עוד אלא דקודשא בריך

פל קורבנין דעלמא לקמי קדשא בריך הוא. ולא עוד אלא דקודשא בריך

הוא מכפר לו על כל חטאיו, ומתקנים לו
כמה כסאות לעולם הבא.

רבי יהודה היה הולך בדרך יחד עם רבי
אבא. שאל אותו, אמר, דבר אחד אני רוצה
לשאל; כיון שידע הקדוש ברוך הוא
שעתיד האדם לחטא לפניו ולגזר עליו
מיתה, מדוע בראו? שהרי התורה היתה
אלפים שנים עד שלא נברא העולם, וכתוב
בה בתורה, (במדבר ט) אדם פי ימות באהל.

(שם כו) איש כי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת.
מה רצה הקדוש ברוך הוא לאדם בעולם
הזה, שאפלו אם ישתדל בתורה יומם
ולילה ימות, ואם לא ישתדל בתורה ימות,
הכל בדרך אחד, פרט לפרישות אותו
עולם, כמו שנאמר (קהלת ט) כטוב כחוטא.

אמר לו, דרכי רבונך וגזרות רבונך מה לך
לטרח בהם? מה שיש לך רשות לדעת
ולהסתפל - שאל, ומה שאין לך רשות
לדעת - כתוב (שם ה) אל תתן את פיך לחטא
את בשרף, שדרכי הקדוש ברוך הוא
וסתריו גנוזים עליונים, שהוא נסתר וגנוז
אין לנו לשאל. אמר לו, אם כך, הרי התורה
כלה נסתרת וגנוזה, שהרי היא שם קדוש
עליון, ומי שמתעסק בתורה פאלו התעסק
בשמו הקדוש, ואם כך אין לנו לשאל
ולהסתפל.

אמר לו, כל התורה נסתרת וגלויה, ושמו
הקדוש נסתר וגלוי, וכתוב (דברים כט)
הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו.
הנגלת לנו, שיש לנו רשות לשאל ולעין
ולהסתפל בהם ולדעת בהם. אבל הנסתרת
לה' אלהינו, שלו הם, ולו נראים, שמי יכול
לדעת ולהתדבק בדעתו הנסתרת, וכל שפן
לשאל?

שמא קדישא עלאה הוי, ומאן דמתעסק באורייתא כאלו אתעסק בשמיה
קדישא, ואי הכי, לית לן לשאלא ולאסתפלא.

אמר ליה אורייתא כלא סתים וגלייא, ושמיה קדישא סתים וגלייא, וכתוב
(דברים כט) הנסתרות ליי' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו, הנגלות לנו,

דאית רשו לשאלא, ולעיינא ולאסתפלא בהו ולמנדע בהו. אבל הנסתרות
ליי' אלהינו, דיליה אינון, וליה אתחזיין, דמאן יכיל למנדע ולאסתפלא
דעתוי סתימא, וכל שפן למשאל.

הוא מכפר ליה על כל חובוי, ומתקנין
ליה כמה כורסיין לעלמא דאתי, (חסר).

רבי יהודה הוה אזיל בארחא בהדי רבי
אבא, שאל ליה, אמר מלה חד

בעינא לשאלא, כיון דיידע קדשא בריך
הוא דזמין בר נש למחטי קמיה,

ולמגזר עליה מיתה, אמאי ברא ליה.
דהא אורייתא הוה תרי אלפין שנין עד

לא איברי עלמא. וכתוב בה באורייתא,
(במדבר ט) אדם פי ימות באהל. (במדבר כז)

איש פי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת.
מאי קבעי קדשא בריך הוא לבר נש

בהאי עלמא, דאפילו אי אשתדל
באורייתא וממא ולייליא ימות, ואי לא

אשתדל באורייתא ימות, פלא כחד
ארחא, בר פרישותא דההוא עלמא,

כמה דאת אמר (קהלת ט) כטוב כחוטא.
אמר ליה, אורחוי דמארך, וגזרי

דמארך, מה לך למטרח בהו.
מה דאית לך רשו למנדע ולאסתפלא

שאל, ודלית לך רשו למנדע, פתיב
(קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את

בשרך, דאורחוי דקודשא בריך הוא
וסתרין, גניזין עלאין, דהוא סתים וגניז

לית לן לשאלא. אמר ליה, אי הכי, הא
אורייתא כלא סתים וגניז, דהא היא

בא וראה, אין רשות לבני העולם לומר דברים נסתרים ולפרשם, פרט למנורה הקדושה רבי שמעון, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. ומשום שדורו רשום למעלה ולמטה, ועל זה דברים נאמרים בגלוי על ידו, ולא יהיה דור כדור שהוא שרוי בתוכו, עד שיבא מלך המשיח.

אב"ר בא וראה, פתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו. (בכל הוא בעין דגמה שלמעלה. בא ראה) סוד הדבר - שלשה עולמות יש לקדוש ברוך הוא שהוא נסתר בתוכם. עולם ראשון, אותו עליון נסתר הכל, שלא מסתפל בו ולא נודע בו, פרט לו שהוא גנוז בתוכו.

עולם שני, שהוא קשור באותו שלמעלה, וזהו שהקדוש ברוך הוא נודע ממנו, כמו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, זה השער לה. וזהו עולם שני.

עולם שלישי, אותו עולם פתוח מיהם שנמצא בו פרוד, וזהו עולם שפלאים עליונים שורים בתוכו, והקדוש ברוך הוא נמצא בו ולא נמצא. נמצא בו בעת. כשרוצים להסתפל ולדעת אותו, מסתלק מהם, ולא נראה, עד שפלים שואלים איה מקום כבודו. (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. וזהו עולם שלא נמצא בו תמיד. כמו זה, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. אז יש לו שלשה עולמות. עולם ראשון - העולם הזה שנקרא עולם הפרוד, והאדם נמצא בו ולא נמצא. כשרוצים להסתפל בו, מסתלק מהם ולא נראה.

תא חזי, לית רשו לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון, פר בוצינא קדישא רבי שמעון, דהא קדשא ברוך הוא אסתפם על ידוי. ובגין דדרא דיליה רשימא הוא לעילא ותתא, ועל דא מלין אתמרו באתגלייא על ידוי, ולא יהא דרא כדרא דא דאיהו שארי בגויה, עד דייתי מלפא משיחא.

אב"ר תא חזי, פתיב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו (בכלא הוא בעין דוגמא דעילא תא חזי) רזא דמלה, תלת עלמין אית ליה לקודשא ברוך הוא, דאיהו גניז בגווייהו. עלמא קדמאה, ההוא עלאה טמירא דכלא, דלא אסתפל ביה, ולא אתידע ביה, פר איהו, דאיהו גניז בגויהו.

עלמא תניינא, דאיהו קשיר בההוא דלעילא, ודא הוא דקודשא ברוך הוא אשתמודע מניה, כמה דכתיב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, זה השער ליי. ודא הוא עלמא תניינא.

עלמא תליתאה, ההוא עלמא תתאה מנייהו, דאשתכח ביה פרודא, ודא הוא עלמא דמלאכי עלאי שריין בגויהו, וקודשא ברוך הוא אשתכח ביה, ולא אשתכח. אשתכח ביה השתא, פד בעאן לאסתפלא ולמנדע ליה, אסתלק מנייהו, ולא אתחזי, עד דכלהו שאלי איה מקום כבודו. (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. והאי הוא עלמא דלא אשתכח ביה תדירא.

בגוונא דא, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. פדין אית (דף קנ"ט ע"ב) ליה תלת עלמין. עלמא קדמאה: האי עלמא דאקרי עלמא דפירודא, ובר נש אשתכח ביה ולא אשתכח. פד בעאן לאסתפלא ביה, אסתלק מנייהו ולא אתחזי.

ולא אתחזי.

עוֹלָם שְׁנֵי - עוֹלָם שֶׁהוּא קָשׁוּר
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְזֶהוּ גֵן עֵדֶן
שֶׁבְּאַרְצָן, שֶׁזֶהוּ קָשׁוּר בְּעוֹלָם
עֲלִיּוֹן אַחֵר, וּמִזֶּה נִדְּעַ וּמִתְיַדַע
עוֹלָם אַחֵר.

עוֹלָם שְׁלִישִׁי - עוֹלָם עֲלִיּוֹן טְמִיר,
גְּנוּז וְנִסְתָּר, שְׁאִין מִי שֶׁיֵּדַע אוֹתוֹ,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה טו) עֵין לֹא
רְאָתָה אֱלֹהִים זולתך יַעֲשֶׂה
לְמַחְפָּה לוֹ. וְהַכֵּל כְּדוֹגְמָה עֲלִיּוֹנָה,
(ראשון שאמרתי ובאמת) שֶׁכְּתוּב (בראשית
ט) בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם.

(בא ראה, ודאי)

עַל זֶה כְּתוּב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם
לִה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו', כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ.
וְאֵלוּ הֵם בְּצִלְם אֱלֹהִים, וְאֵלוּ
יִוְרָשִׁים יְרֻשָׁה עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹ שְׁלוֹ.
וְעַל זֶה מְזַכְּרִים בַּתּוֹרָה (דברים יד)
לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁמִימוּ קִרְחָה.
שְׁהָרִי לֹא נֶאֱכָר, וְהָרִי מְצוּי
בְּעוֹלָמוֹת טוֹבִים עֲלִיּוֹנִים
וּמְכַבְּדִים, לְהִיּוֹת שְׂמֵחִים
כְּשֶׁמִּסְתַּלַּק (עדיק) מִהָעוֹלָם הַזֶּה.
וְכֵן וְרֵא, אֶלְמֵלָא לֹא חֲטָא
אָדָם, לֹא יִטְעַם טַעַם הַמָּוֶת
בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִמְנָן שֶׁיִּכְנָס
לְעוֹלָמוֹת אַחֵרִים. אֲבָל מִשׁוּם
שֶׁחֲטָא, טוֹעַם טַעַם הַמָּוֶת עַד
שֶׁלֹּא יִכְנָס לְאוֹתָם עוֹלָמוֹת,
וּמִתְפַּשֵּׁט הָרוּחַ מִגּוּף זֶה,
וּמִשְׁאִירוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרוּחַ
מִתְרַחֶצֶת בְּנֶהַר דִּינִיּוֹר לְקַבֵּל
עֲנָשָׁה. וְאַחֵר כִּף נִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֶן
שֶׁבְּאַרְצָן, וּמִזְדַּמֵּן לָהּ כְּלִי אוֹר
אַחֵר, כְּפָרְצוּף הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה מִמֶּשׁ. וּמִתְלַבֶּשֶׁת וּנְתַקְנָת
בוֹ, וְשֵׁם הוּא מְדוּרָה תָּמִיד.
וּנְקֻשָׁרֶת בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וּשְׁכַתוֹת
בְּנִשְׁמָה, וְעוֹלָה וּמִתְעַטָּרֶת
לְמַעְלָה לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(ישעיה טו) וְהִזָּה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ
וְגו'.

רְמָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ? אֵלֹא
סוּד הַדְּבָר, בְּגִלְל הַתְּחַדְּשׁוֹת

עֲלֵמָא תְּנִינָא, עֲלֵמָא דְאִיהוּ קָשִׁיר בְּהֵהוּא
עֲלֵמָא עֲלָאָה, וְדָא הוּא גֵן עֵדֶן דִּי
בְּאַרְעָא, דְּדָא הוּא קָשִׁיר בְּעֵלְמָא אַחְרָא עֲלָאָה,
וּמֵהָאִי אַתְיַדַע וְאַשְׁתַּמוּדַע עֲלֵמָא אַחְרָא.

עֲלֵמָא תְּלִיתָאָה, עֲלֵמָא עֲלָאָה טְמִירָא, גְּנִיז
וְסִתִּים, דְּלִית מָאן דִּיֵּדַע לִיהּ, כְּמָה
דְּכְתִיב, (ישעיה טו) עֵין לֹא רְאָתָה אֱלֹהִים זולתך
יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ. וְכֹלָא כְּגוֹוֹנָא עֲלָאָה, (קדמא
דאמינא ובקשוט) דְּכְתִיב, (בראשית ט) בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה
אֶת הָאָדָם. (תא תו ודאי).

עַל דָּא כְּתִיב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם
וְגו', כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְאַלִּין אֵינּוֹן בְּצִלְם
אֱלֹהִים, וְאַלִּין יִרְתִּין יְרוּתָא עֲלָאָה כְּגוֹוֹנָא
דִּילִיָּה. וְעַל דָּא אַזְהַר בְּאוּרִיָּתָא, (דברים יד) לֹא
תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁמִימוּ קִרְחָה. דְּהָא לֹא
אַתְאָבִיד, וְהָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמִין טְבִין עֲלֵאִין
וְיִקְרִיין, לְהוֹוֹן חֲדָן פִּד אֶסְתַּלַּק (עדיקא) מֵהָאִי
עֲלֵמָא.

וְהָא חֲזִי, אֶלְמֵלָא לֹא חֵב אָדָם, לֹא יִטְעַם
טַעַמָא דְּמוּתָא בְּהָאִי עֲלֵמָא, בְּזִמְנָא
דְּעִיִּיל לְעֵלְמִין אַחְרָנִין. אֲבָל בְּגִין דְּחֵב, טַעַם
טַעַמָא דְּמוּתָא, עַד לֹא יִיעוּל לְאֵינּוֹן עֲלְמִין,
וְאַתְפַּשֵּׁט רוּחָא מֵהָאִי גּוּפָא, וְאַשְׁאֵר לִיהּ בְּהָאִי
עֲלֵמָא, וְרוּחָא אֶסְתַּחֲיָא בְּנֶהַר דִּינִיּוֹר לְקַבֵּלָא
עוֹנָשָׁא. וְלִבְתַּר עֵיִילָא לְגֵן עֵדֶן דְּבְּאַרְעָא,
וְאַזְדַּמְנָא לִיהּ מְאֵנָא אַחְרָא דְּנֶהוּרָא, פְּהָאִי
פְּרִצוּפָא דְּגוּפָא דְּהָאִי עֲלֵמָא מִמֶּשׁ. וְאַתְלַבֶּשׁ
וְאַתְתַּקֵּן בֵּיהּ. וְתַמָּן הוּא מְדוּרָא דִּילִיָּה תְּדִיר.
וְאַתְקָשֵׁר בְּרִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתִּי בְּנִשְׁמָתָא. וְסְלִיק
וְאַתְעַטָּר לְעֵילָא לְעֵילָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה

טו) וְהִזָּה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וְגו'.

מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ אֲמַאי. אֵלֹא רְזָא דְּמִלָּה,
בְּגִין חֲדָתוּתֵי דְּסִיְהָרָא, דְּאַתְעַטָּרָא (עשרין)

הלכנה שמתעטרת (עטרות) להאר ממשמש באותו זמן. וכן מדי שבת בשבתו. מדי שבת - זו הלכנה. בשבתו - זה השמש. שהאור בא לה משם. ועל זה הכל דבר אחד. וזה ברור הדבר, פרט לרשעים שכתוב בהם מיתה לכל העולמות, פרת מכל העולמות, ומשמדים מהכל כשלא נכנסים בתשובה. אמר רבי יהודה, ברוף הרחמן ששאלתי והירוחתי דברים הללו ועמדתי עליהם.

אמר רבי שמעון, מפרשה זו למדנו סוד חכמה, ונשמעים ממנה סודות עליונים ונכבדים. בא וראה, הקדוש ברוף הוא משבח בתורה ואומר: לכו בדרך, השתדלו בעבודתי, והריני מכניסכם לעולמות טובים, לעולמות עליונים. בני אדם שלא יודעים, לא מאמינים ולא מסתכלים, אומר הקדוש ברוף הוא: לכו תרגלו אותו עולם טוב, אותו עולם עליון של פסופים. הם אומרים: איך נוכל לרגל אותו ולדעת כל זה?

מה כתוב? עלו זה בנגב. השתדלו בתורה ותראו שהרי היא עומדת לפניכם, וממנה תדעו אותו. וראיתם את הארץ מה היא וגו'. תראו ממנה אותו עולם, שהרי ירשה של חלק שאני מכניסכם בה. ואת העם הישב עליה - אותם צדיקים שגנו עדן, שעומדים שורות שורות בכבוד עליון בדרגות עליונות.

החזק הוא הרפה. בה תראו אם זכו לכל זה פשהתגברו על יצרם ושברוהו, אם לא. או פשהתחזקו בתורה לעסק בה יומם ולילה. או אם הרפו ידיהם ממנה, וזכו לכל זה. המעט הוא אם רב, אם רבים אלו שהשתדלו בעבודתי

לאנהרא מן שמשא ביהוה זמנא. וכן מדי שבת בשבתו, מדי שבת דא סיהרא. בשבתו דא שמשא. דנהורא אתיא לה מן תמן. ועל דא כלא חד מלה. ודא הוא ברירא דמלה, בר לחייביא דכתיב בהו מיתה לכלהו עלמין, פרת מפלהו עלמין. ואשתציין מפלא, פד לא עיילי בתשובה. אמר רבי יהודה, בריף רחמנא, דשאלנא ורווחנא מלין אלין, וקאימנא עלייהו.

אמר רבי שמעון, מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא, ואשתמעו מנה רזין עלאין ויקירין. תא חזי, קדשא בריף הוא משבח באורייתא, ואמר אזילו באורחי, אשתדלו בפולחני, והא אנא מעייל לכון לעלמין טבין, לעלמין עלאין. בני נשא דלא ידעי, לא מהימני, ולא מסתכלי, קדשא בריף הוא אמר, אזילו אלילו ההוא עלמא טבא, ההוא עלמא עלאה דכסופא. אינון אמרי, איך ניכול לאללא ליה, ולמנדע כל האי.

מה כתיב. עלו זה בנגב, אשתדלו באורייתא, ותחמון דהא היא קיימא קמייכו, ומנה תנדעון ליה. (במדבר יג) וראיתם את הארץ מה היא וגו'. תחמון מנה ההוא עלמא, דהא ירותא דאחסנא, דאנא עייל לכו בה. ואת העם היושב עליה, אינון צדיקיא דבגנתא דעדן, דקיימן שורין שורין ביקרא עלאה, בדרגין עלאין.

החזק הוא הרפה, בה תחמו אי זכו לכל האי כד אתקפו על יצריהון, ותברו ליה, אי לא. או פד אתקפו באורייתא, למלעי בה יממא וליליא. או אי ארפו ידייהו מנה. וזכו לכל האי. המעט הוא אם רב, אי סגיאין אינון

והתחזקו בתורה משום שזכו
לכל זה, אם לא.

ומה הארץ השמנה היא אם רזה.
מהתורה תדעו מה הארץ, מה
אותו עולם, אם מרבה טובה
עליונה ליושביה, או אם ממעיט
ממנו פלוס. היש בה עץ אם אין.
היש בה עץ החיים לעולם
ולעולמי עולמים, או שצדור
החיים נמצא בתוכה, אם לא.

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. ויעלו
בנגב, בני אדם נכנסים לתוכה
בנגב, בלב עצל, כמי שמשתדל
בחנם, ביבש, שחושב שאין בה
שכר. רואה שעשר העולם הזה
אכד בגללה, חושב שהוא הכל.
בנגב, כמו שנאמר (בראשית ח) חרבו
המים, ומתרגמים נגיבו.

אחר כך - ויבא עד חברון. עד
שכא להתחבר בה, קורא ושונה
בה. ושם אחימן ששי ותלמי, שם
רואה פלוגים רבים, טמא וטהור,
אסור ומותר, (כשר ופסול) ענשים
ושכרים. אלה אותם דרכי
התורה, דקדוקי התורה. ילידי
הענק, שנולדו מצד הגבורה.

וחברון שבע שנים נבנתה - אלה
אותם שבעים פנים של התורה.
שבעים פנים יש לה, לכל צד
עשר. וחברון, זו התורה, מי
שמשתדל בה נקרא חבר. לפני
צען מצרים. שנינו, יש תורה מול
תורה, והינו תורה שבכתב ותורה
שבעל פה. וזה (מלכות) חברון.

מתורה שבכתב יוצאת, כמו
שנאמר (משלי י) אמר לחכמה אחתי
את. וזו נבנתה שבע שנים,
שבגלל זה נקראת בת שבע, לפני
צען מצרים, כמו שנאמר (מלכים א-

ה) ותרב חכמת שלמה מחכמת
כל בני קדם ומכל חכמת מצרים.
ויבאו עד נחל אשכול - אלה
אותם דברי אגדה, דרשה,
שתלויים מצד האמונה. ויכרתו

דאשתדלו בפולחני, ואתקיפו באורייתא, בגין
דזכו לכל האי אי לא.

ומה הארץ השמנה היא אם רזה. (במדבר יג)
מדאורייתא תנדעון מה הארץ. מה
ההוא עלמא אי אסגי טיבו עלאה ליתבהא,
או אי אזעיר מנה פלוס. היש בה עץ אם אין,
האית בה אילנא דחיי, לעלם ולעלמי עלמין,
או אי צדורא דחיי אשתכח בגווה, אם לא.
(דף ק"ס ע"א.)

ויעלו בנגב ויבא עד חברון. (במדבר יג) ויעלו בנגב,
בני נשא סלקין בגווה בנגב, בלבא
עצלא, כמאן דאשתדל במגנא, בנגיבו,
דחשיב דלית בה אגר, חמי דהא עותרא דהאי
עלמא אביד בגינה, חשיב דכלא הוא. בנגב:
כמה דאת אמר (בראשית ח) חרבו המים,
ומתרגמינן נגיבו.

דבתר ויבא עד חברון, עד דאתי לאתחברא
בה, קארי ושאני בה. (במדבר י"ג) ושם
אחימן ששי ותלמי, תמן חמי פליגן סגיאיין,
טמא וטהור, אסור ומותר, (נ"א כשר ופסול) עונשין
ואגריין. אלין אינון ארחי דאורייתא, דקדוקי
אורייתא. ילידי הענק, דאתילידו מסטרא
דגבורה.

וחברון שבע שנים נבנתה, אלין אינון שבעין
אנפין דאורייתא, שבעין פנים אית לה,
לכל סטרא עשרה. וחברון, דא אורייתא, מאן
דאשתדל בה אקרי חבר. לפני צוען מצרים,
תנינן אורייתא אית לקבל אורייתא. והיינו
תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. והאי (מלכות)
חברון. מתורה שבכתב נפקת. כמה דאת אמר
(משלי י) אמור לחכמה אחתי את. והאי נבנתה
שבע שנים, דבגין כך אקרי בת שבע. לפני
צען מצרים, כמה דאת אמר (מלכים א ה) ויתרב

משם זמורה וגו', לומדים משם ראשי פְּרָקִים, ראשי דְּבָרִים, אותם שבני האמונה שמחים בדברים, ומתברכים דברים בתוכם, ומסתכלים שרש אחד ועקר אחד, ולא נמצא בהם פְּרוּד. אותם שלא נמצאים בני אמונה ולא לומדים תורה לשמה, שמים את האמונה בפרוד. זהו שכתוב וישארהו במוט בשנים, בפרוד. מהו במוט? כמו שנאמר (תהלים קכא) אל יתן למוט רגלך. ומן הרמנים ומן התאנים, הכל שוים לדברים אלה לצד אחר, לצד המינים, לצד הפרוד.

זהו שכתוב וישבו מתור הארץ. וישבו, שבים לצד הרע ושבים מדרך האמת. אומרים, מה אכפת לנו? עד היום לא ראינו טוב לעולם. עמלנו בה, הפית ריק, ישבנו בקלון בעם, ולאותו עולם מי יזכה ומי יפגס לתוכו? טוב לנו שלא טרחנו כל זה. ויספרו לו ויאמרו וגו', הרי עמלנו ועיפנו בשביל לדעת חלק אותו עולם. וגם זבת חלב ודבש היא, טוב הוא אותו עולם עליון, כמו שידענו בתורה, אבל מי יכול לזכות בו?

אָפֶס כִּי עֲזוּ הָעַם, תקיף הוא, שלא יחשיב כל העולם כלל, משום שיהיה לו עשר רב להשתדל בו, מי הוא שיזכה בה? ודאי אָפֶס כִּי עֲזוּ הָעַם הישב בארץ. מי שרוצה לזכות בה, צריך להיות חזק בעשר, כמו שנאמר (משלי יח) ועשיר יענה עזות. והערים גדלת בצרות, בתים מלאים כל טוב שלא יחסרו מהכל. ועם כל זה, וגם לדי הענק ראינו שם, צריך גוף חזק, גבור כארי. (שימצא שם

דבעי למזפי בה, בעי למהוי תקיף בעותרא, כמה דאת אמר (משלי יח) ועשיר

חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים.

וּבָאוּ עַד נַחַל אֲשָׁפוּל, (במדבר יג) אלין אינון מלי אגדה, דרשה, דתליין מסטרא דמהימנותא. ויכרתו משם זמורה וגו', אולפין מתמן ראשי פְּרָקִין, ראשי מלין, אינון דבני מהימנותא, חדאן במלין, ומתברכן מלין בגוייהו, ומסתכלן שרשא חד ועקרא חד, ולא אשתכח בהו פרודא. אינון דלא משתפחי בני מהימנותא, ולא אולפי אורייתא לשמה, שוין ליה למהימנותא בפרודא, הדא הוא דכתיב וישארהו במוט בשנים, בפרודא. מהו במוט. כמה דאת אמר (תהלים קכא) אל יתן למוט רגלך. ומן הרמנים ומן התאנים, כלל שוין להני מילי לסטרא אחרא, לסטרא דמינאי, לסטרא דפרודא.

הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיֵּשְׁבוּ מֵתוֹר הָאָרֶץ. וַיֵּשְׁבוּ, תיבין לסטרא בישא, ותיבין מארחא דקשוט. אמרי, מאי אכפת לן. עד יומא לא חמינא טב לעלמא, אעמלנא בה, ביתא ריקם. יתיבנא בקלנא דעמא, ולההוא עלמא מאן יזפי ומאן ייעול לגווייה, טב לן דלא אטרחנא כולי האי. (במדבר יג) ויספרו לו ויאמרו וגו', הא אעמלנא ולאיןא, בגין למנדע חולקא דההוא עלמא. וגם זבת חלב ודבש היא, טב הוא ההוא עלמא עלאה, כמה דידענא באורייתא, אבל מאן יכיל למזפי ביה.

אָפֶס כִּי עֲזוּ הָעַם, (במדבר יג) תקיף הוא, דלא יחשיב כל עלמא כלל, בגין דיהא ליה עותרא סגיא לאשתדלא ביה, מאן הוא דיזפי בה. ודאי אָפֶס כִּי עֲזוּ הָעַם היושב בארץ, מאן דבעי למזפי בה, בעי למהוי תקיף בעותרא, כמה דאת אמר (משלי יח) ועשיר

תמיד) משום שהיא מתשת כחו של אדם להשתדל באותו אסור והתר, טמא וטהור, פשר ופסול. מי יכול לזכות בה?

ועוד, עמלק יושב בארץ הנגב. אם יאמר אדם שאפלו שיזכה לכל זה, עמלק יושב בארץ הנגב, הרי יצר הרע, הקטגור, מקטרג על האדם, שנמצא תמיד בגוף.

והחתי והאמרי וגו', פמה מקטרגים נמצאים שם, (פדי) שלא יכול האדם להפנס לאותו עולם כלל, מי יזכה בו ומי יכנס לתוכו? בדברים הללו (במדבר לב) ויניאו את לב בני ישראל, משום שהוציאו שם רע עליה, כמו שנאמר ויציאו דבת הארץ.

אותם בני האמונה מה אומרים? אם חפץ בנו ה' [וגו'] ונתנה לנו פיון שישתדל אדם ברצון הלב לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך ממנו אלא הלב, וישמרו אותו רשום קדוש, שכתוב (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

אבל, אף בה' אל תמרדו. צריך שלא תמרדו בתורה, שהתורה לא צריכה עשר ולא פלי כסף וזהב. ואתם אל תיראו את עם הארץ, שהרי גוף שבור, אם ישתדל בתורה, ימצא רפואה בכל. זהו שכתוב (משלי א) רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. וכתוב (שם ד) ולכל בשרו מרפא. וכל אותם מקטרגים מכרזים ואומרים: פנו מקום לפלוני עבד המלך!

בגלל זה אל תיראו, פי לחמנו הם. הם בעצמם מזמנים מזונות

יענה עזות. והערים גדולות בצורות. פתין מליין כל טובא, דלא יחסרון מפלא. ועם כל דא וגם ילידי הענק ראינו שם, בעי גופא תקיף, גיבר פארי. (ראשתבח פמן תירא) בגין דהיא מתשת חיליה דבר נש לאשתדלא בההוא איסור והתר, טמא וטהור, פשר ופסול. מאן ייכול לזפאה בה.

ועוד, עמלק יושב בארץ הנגב. (במדבר יג) אי יימא בר נש, דאפילו בכל דא יזפי. עמלק יושב בארץ הנגב, הא יצרא בישא, קטיגורא, מקטרגא דבר נש, דישתכח תדיר בגופא. והחתי והאמרי וגו', פמה מקטרגי משתפחי תמן. (בגין) דלא יכיל בר נש למיעל בההוא עלמא כלל, מאן יזפי ליה, ומאן ייעול בגויה, במלין אליו, (במדבר לב) ויניאו את לב בני ישראל. בגין דאפיקו שום ביש עליה, פמה דאת אמר ויציאו את דבת הארץ.

אינון בני מהימנותא מאי קא אמרי, אם חפץ בנו יי ונתנה לנו. פיון דישתדל בר נש ברעותא דלפא לגבי קדשא ברוך הוא, לא בעי מנן אלא לפא, ויסתמרון ההוא רשימא קדישא, דכתיב, (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

אבל, (דף ק"ט ע"ב) (במדבר י"ד) אף בני אל תמרדו, בעי דלא ימרדון באורייתא, דאורייתא לא בעי עותרא, ולא מאני דכספא ודהבא. ואתם אל תיראו את עם הארץ, דהא גופא תבירא, אי ישתדל באורייתא, ישפח אסוותא בכלא. הדא הוא דכתיב, (משלי א) רפאות תהי

לשרך ושקוי לעצמותיך. וכתיב (משלי ד) ולכל בשרו מרפא. וכל אינון מקטרגי, אינון מכרזאן ואמרי, פנו אתר לפלנטיא עבדא דמלפא.

בגין פך אל תיראו, פי לחמנו הם, אינון בגרמיהו מזמנן מזוני בכל

בְּכָל יוֹם לְכָל אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים א' יז)
 וְאֵת הָעוֹרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְפֵּלְךָ,
 וּכְתוּב (שם) וְהָעוֹרָבִים מְבִיאִים לוֹ
 לֶחֶם וּבָשָׂר. סוּר צֵלֶם מֵעֲלֵיהֶם.
 מֵהוּ צֵלֶם? זֶה תִּקְוֶה הַדִּין הַקָּשָׁה.
 מָה הַטַּעַם סוּר? מִשּׁוּם שֶׁה' אֲתָנוּ
 אֵל תִּירָאִם. הַכֵּל זֶה בְּגִלְלַת הַתּוֹרָה.
 אֲשֶׁרִי חָלַק אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, שְׁהָרִי מִתְקַשְּׂרִים
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמָּשׁ,
 וְנִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי
 אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

וַיִּבְאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל וְגו'. רַבִּי
 אָבָא אָמַר, פָּרְתוּ אוֹתוֹ אֶשְׁכּוֹל,
 בָּאוּ לְהַרְיִמוֹ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ
 לְקַחְתּוֹ, לֹא יָכְלוּ. בָּאוּ כָּלֵב
 וַיְהוֹשֻׁעַ וּלְקַחְתּוֹהוּ וַהֲעֵלּוּהוּ, וְעֵלָה
 עַל יָדָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ
 בְּמוֹט בְּשָׁנִים. בְּשָׁנִים, בְּאוֹתָם
 שָׁנִים יַחֲדִים. זְמוּרָה מֵה רָצוּ?
 אֵלֶּא אֶשְׁכּוֹל הִיָּה תְלוּי בָּהּ, וּבַעֲוֹד
 שְׁהִיָּה מְחַבֵּר בְּמִקּוּמוֹ, נִקְרָא
 זְמוּרָה. אַחַר כֵּן קָרְאוּ מוֹט,
 שְׁפָתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט, אוֹתוֹ
 הַנּוֹדֵעַ, אוֹתוֹ שְׁכָרְתוּ.

מִכָּאֵן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁהֵם
 רְאוּיִם לְהַכְנִס לְאַרְץ וְלַהֲיוֹת לָהֶם
 בָּהּ חֵלֶק וּנְחֵלָה. עַד שֶׁבָּאוּ, נִמְלְכוּ
 עֲלֵיהֶם כָּלֶם. עָמַד כָּלֵב בְּפָרִי,
 אָמַר: פָּרִי פָרִי, אִם בְּגִלְלָךְ אָנוּ
 נִהְרָגִים, מָה אָנוּ בְּחִלְקֶךָ? מִיָּד
 עָשָׂה עֲצָמוֹ קַל וְנָתַן לָהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא נִתְּנוּ
 לְאַחֲרִים, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיִּשְׁאַהוּ
 בְּמוֹט, וְכְתוּב בְּשָׁנִים, וּבְכָלֶם לֹא
 הָיוּ שָׁנִים כְּמוֹתָם. וּמִכָּאֵן לְמַד
 יְהוֹשֻׁעַ אַחַר כֵּן, שְׁפָתוֹב (יהושע ב)
 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשְּׂטִיִּם
 שָׁנִים אֲנָשִׁים מְרַגְלִים. וּשְׁנֵים
 אֵלֶּה הָרִי פְרִשׁוּהָ הַקְּדָמוֹנִים.
 וּכְשֶׁהֲגִיעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל, נִתְּנוּ לָהֶם,
 וְהֵם נִשְׂאָרוּ וַעֲשׂוּ עֲצָמָם כְּשִׁירִים.

יּוֹמָא לְאִינוּן דְּמַשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא. כְּמָה דְּאִתָּא
 אָמַר (מלכים א' יז) וְאֵת הָעוֹרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְפֵּלְךָ.
 וּכְתִיב (מלכים א' יז) וְהָעוֹרָבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם
 וּבָשָׂר. סוּר צֵלֶם מֵעֲלֵיהֶם. מָאן צֵלֶם. דָּא תוּקְפָא
 דְּדִינָא קִשְׂיָא. מָאִי טַעְמָא אַעְדִּי. מִשּׁוּם דִּי
 אֲתָנוּ אֵל תִּירָאוּם. כִּלְאָ אַעְדִּיאוּ בְּגִין אוּרִייתָא.
 זַפְּאָה חוּלְקִיהוּן דְּאִינוּן דְּמַשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא
 לְשִׁמָּה, דְּהָא מִתְקַשְּׂרִי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 מִמָּשׁ. וְאַקְרוּן אַחִים וְרַעִים. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב,
 לְמַעַן אַחִי וְרַעִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.
 וַיִּבְאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל וְגו'. (במדבר יג) רַבִּי אָבָא

אָמַר, פָּרְתוּ הוּא אֶשְׁכּוֹל, אֲתוּ לְסִלְקָא
 לִיָּה לֹא יָכִילוּ. אֲתוּ לְנֻטְלָא לִיָּה, לֹא יָכִילוּ.
 אֲתוּ כָּלֵב וַיְהוֹשֻׁעַ, נֻטְלוּ לִיָּה, וּסְלִיקוּ לִיָּה,
 וְאַזְדַּקְפוּ עַל יַדֵּיהוּ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּשְׁאַהוּ
 בְּמוֹט בְּשָׁנִים. בְּשָׁנִים בְּאִינוּן שָׁנִים יַחֲדָן.
 זְמוּרָה מָאִי קָא בַּעֲאן. אֵלֶּא אֶשְׁכּוֹל הוּא תְלוּיָא
 בִּיָּה, וּבַעֲוֹד דְּהוּא מִתְחַבֵּר בְּאַתְרֵיהּ, אִקְרִי
 זְמוּרָה. לְבַתָּר קְרִייה מוֹט, דְכְּתִיב וַיִּשְׁאַהוּ
 בְּמוֹט. הוּא דְּאֶשְׁתְּמוּדַע. הוּא דְכָרְתוּ.

מִכָּאֵן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב, דְּאִינוּן אֲתַחֲזִיין
 לְמִיעַל לְאַרְעָא, וּלְמַהוּי לִזְוֹן בָּהּ חֵלֶק
 וְאַחֲסָנָא. עַד דְּהוּוּ אֲתַזִּין אֲמַלְכוּ עֲלֵיהוּ כְּלָהוּ,
 קָאִים כָּלֵב בְּאִיבָא, אָמַר אִיבָא אִיבָא, אִי בְּגִינְךָ
 אָנָן מִתְקַטְלִין, מָה אָנָן בְּחוּלְקֶךָ. מִיָּד קָלִיל
 גְּרַמִּיָּה. וַיַּהֲבּוּ לִזְוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יַהֲבּוּ לְאַחֲרִי, דְּהָא כְּתִיב
 וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט, וּכְתִיב בְּשָׁנִים, וּבְכָלֵהוּ
 לֹא הוּוּ שָׁנִים כְּוֹוִתִּיהוּ. וּמִכָּאֵן אוֹלִיף יְהוֹשֻׁעַ
 לְבַתָּר, דְכְּתִיב, (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן
 מִן הַשְּׂטִיִּים שָׁנִים אֲנָשִׁים מְרַגְלִים. וְהָנִי שָׁנִים
 הָא אוּקְמוּהָ קְדָמָאִי. וְכַד מָטוּ לְגַבְיֵיהוּ
 דִּישְׂרָאֵל, יַהֲבּוּ לִזְוֹן, וְאִינוּן אֶשְׁתְּאָרוּ, וַעֲבָדוּ גְרַמִּיָּהוּ שִׁירִים.

רבי יצחק אָמר, כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְאוֹתָם עֲנָקִים, הָיוּ שְׂמִים אוֹתוֹ מִטָּה שֶׁל מֹשֶׁה לְפָנֵיהֶם, וְנִצְלוּ. וּמִנֵּינָן לָנוּ שְׂאוֹתוֹ מִטָּה נִתֵּן לָהֶם? זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בְּנֶגֶב. כְּתוּב כָּאֵן עֲלוּ זֶה, וְכְתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת ד) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו', וּבִגְלָלוּ נִצְלוּ. שְׂאֵם תֹּאמֶר שֶׁהָעֲנָקִים הִלְלוּ עֲזָבוּ אוֹתָם? אֵלֶּא כְּאוֹ לְקַחְתָּם, וְהָיוּ שְׂמִים מוֹלֵם אוֹתוֹ מִטָּה, וְנִצְוִלִים (וּבְבוֹרְחִים) מִלְּפָנֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְסֻרֵת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ מְסֻר לָהֶם מִשָּׁה, וּבִגְלָלוּ נִצְלוּ מֵהֶם.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת נִקְרְאוּ: נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים. וְכֻלָּם הֵאָרִיכוּ יָמִים. נְפִילִים נִקְרְאוּ בְּתַחֲלָה. אַחַר כֵּן כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּכַנּוֹת בְּנֵי הָאָדָם וְהוֹלִידוּ מֵהֶם, נִקְרְאוּ עֲנָקִים. אַחַר כֵּן שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְרַפֵּים מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, נִקְרְאוּ רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב (אִיּוֹב כו) הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ, (דְּבָרִים ב) רְפָאִים יִחְשְׁבוּ אִף הֵם כְּעֲנָקִים. אָמַר לוֹ, כֵּן הוּא, מִשּׁוּם שֶׁעֲנָקִים כְּאוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה וְהִתְחַזְּקוּ יוֹתֵר בְּאַרְץ. כְּמוֹ זֶה רְפָאִים, וּמֵהֶם יִצְאוּ, וְהָיוּ מְאַרְכִּים יָמִים. וְכִשְׁנֹחַלְשִׁים, נִחְלַשׁ חֲצֵי גוּף, וְחֲצֵי עוֹמֵד. כִּיּוֹן שֶׁחֲצֵי הַגּוּף הָיָה מֵת, הָיוּ לוֹקְחִים עֶשֶׂב מְעֻשְׂבֵי הַשָּׂדֶה וְזוֹרְקִים לְפִיָּהֶם וּמִתִּים. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם רְצוּ לְהִרְגַּע עֲצָמָם, נִקְרְאוּ רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זוֹרְקִים עֲצָמָם לִים הַגְּדוֹל, וְטוֹבְעִים וּמִתִּים. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנֵיהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲלֵמְלָא הָיוּ נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ בְּסִימָן (בְּאִמְנוֹת) לְשׁוֹן הָרֶעַ, לֹא הָיָה הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶפְלוּ רָגַע אַחַד. מִי

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּד הָוִו מְטָאן לְגַבִּיָּהוּ דְאִינוּן עֲנָקִים, הָוִו שְׁוִוִין הֵהוּא חוּטְרָא דְמִשָּׁה קַמִּיָּהוּ, וְאַשְׁתִּיבּוּ. וּמְנַלָן דִּהֵהוּא חוּטְרָא יְהִיב לוֹן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲלוּ זֶה בְּנֶגֶב. כְּתִיב הָכָא עֲלוּ זֶה, וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת ד) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו', וּבִגְיָנִיהּ אֲשְׁתִּיבּוּ. דְאִי תִימָא הֵנִי עֲנָקִיא שְׁבָקִי לוֹן. אֵלֶּא אָתוּ לְנִסְבָּא לוֹן, וְהָוִו שְׁוִוִין לְקַמִּיָּהוּ הֵהוּא חוּטְרָא, וּמְשִׁתִּיבִי (ס"א וּמְשִׁתִּמְטִי) מְקַמִּיָּהוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְסֻרֵת שְׂמָא קְדִישָׁא מְסֻר לוֹן מִשָּׁה, וּבִגְיָנִיהּ אֲשְׁתִּיבּוּ מִנִּיָּהוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, תְּלַת שְׁמֵהֶן אַקְרוּן, נְפִילִים. עֲנָקִים. רְפָאִים. וְכֻלָּהוּ אוּרְכֵי יוֹמֵי. נְפִילִין אַקְרוּן בְּקַדְמִיתָא, לְבִתְרָא פִד אַתְחַבְּרוּן בְּכַנּוֹת בְּנֵי נְשָׂא, וְאוֹלִידוּ מִנִּיָּהוּ, אַקְרוּן עֲנָקִים. לְבִתְרָא דִּהוּוּ אֲזִלִי וְשִׁטָּאן בְּהָאִי עֲלֵמָא, וּמִתְרַפִּין מֵהֵהוּא דְלַעִילָא, אַקְרוּן רְפָאִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְּתִיב (אִיּוֹב כו) הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ, (דְּבָרִים ב) רְפָאִים יִחְשְׁבוּ אִף הֵם כְּעֲנָקִים. אָמַר לִיָּהּ, הָכֵי הוּא, בְּגִין דְּעֲנָקִים אָתוּ מֵהָאִי סְטָרָא וּמֵהָאִי סְטָרָא, וְאַתְיָאֲשׁוּ יִתִיר בְּאַרְעָא. כְּגוֹנוֹנָא דָא רְפָאִים, וּמִנִּיָּהוּ נְפָקִי, וְהָוִו אוּרְכֵי יוֹמֵי. וְכִד מִתְחַלְשֵׁי אַתְחַלְשׁ פְּלָגוֹת גּוּפָא, וּפְלָגוֹת קָאִים. כִּיּוֹן דְּפְלָגוֹת גּוּפָא הָוּה מִית, הָוִו נְסִבֵי עֶשְׂבָא מְעֻשְׂבֵי בְּרָא וְשִׁדְיִין לְפּוּמִיָּהוּ, וּמִיתוּ. וּבְגִין דְּאִינוּן בְּעָאן לְקַטְלָא גְרַמִּיָּהוּ, אַקְרוּן רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁדִיִין גְרַמִּיָּהוּ בִימָא רַבָּא, וְטַבְעֵן וּמִתִּין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אִיּוֹב כו) הַרְפָּאִים יְחוֹלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנֵיהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲלֵמְלָא הָוִו עֵיילִין יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, בְּסִימְנָא (כ"א בְּאִמְנוֹנָא) (דף קס"א ע"א) דְלִישְׁנָא בִישָׂא, לָא הָוּה קָאִים עֲלֵמָא רָגַעָא

אֲמַן שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע? הַנְּחַשׁ. וְסוּד הַדְּבָר - מִשְׁפָּא הַנְּחַשׁ עַל חוּה הַטִּיל בָּהּ זֶהְמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְעַל הַכֹּל מוֹחֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט לְלִשׁוֹן הָרַע, מִשׁוּם שְׁפָתוֹב (תהלים יב) אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנָנוּ נִגְבִּיר שְׁפָתֵינוּ אֶתְנוּ אֶתְנוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ.

בא וראה כמה עשה אותו לשון הרע; גזר על אבותינו שלא ינסו לארץ, ומתו אלה שאמרו, ונגזרה בכיה לדורי דורות. (כל שכן כאן שהוציא לשון הרע על הכל) כפיכחול פיון שהוציאו על הארץ הקדושה, כאלו הוציאו עליו. בגלל זה קנא הקדוש ברוך הוא על זה, (כלומר קנא לשמו) ועמדו ישראל כלם להשמד מהעולם אלמלא תפלת משה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. אמר רבי חייא, מה שונה כאן ויספרו, ולא כתוב ויגידו או ויאמרו? אלא כל אחד מלמד דבר לבדו. ויגידו - בכל מקום רמז הוא רומז בחכמה, והרי נתבאר. ויאמר - אמירה בעלמא. ויאמרו - הרהור הלב. ויאמרו - פקדה. והרי בארנו בכמה מקומות. ויספרו - פרוש הדבר בכל מקום.

באנו אל הארץ. הלכנו היה צריך לו להיות! אלא באנו, נכנסנו לשם לאותה ארץ שהיית משבחה בכל יום והיית אומר שאין פמותה, וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מי שרוצה לומר נוב, אומר דבר אמת בהתחלה, כדי שיאמינו לו כזביו.

רבי חייא אמר, (אלא) כן אמרו: נכנסנו לאותה ארץ שהיית משבחה כל יום ואמרת שאין פמותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), והרמת שבחה על הכל - ולא כן. שהרי זה פריה, אשכול אחד מאותם

חד. מאן אומנא דלישנא בישא, נחש. ורזא דמלה, מדאתא נחש על חוה אטיל בה זזהמא. אמר רבי שמעון, ועל פלא מחל קדשא בריך הוא, בר מן לישנא בישא. בגין דכתיב, (תהלים יב) אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנָנוּ נִגְבִּיר שְׁפָתֵינוּ אֶתְנוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ.

תא חזי, כמה עבד ההוא לישנא בישא, גזר על אבהתנא דלא ייעול לארעא ומיתו אינון דאמרו. ואתגזר בכיה לדרי דרין. (כל שכן הכא דאפיקו לישנא בישא על בלא) כפיכחול פיון דאפיקו על ארעא קדישא, פאלו אפיקו עליה. בגין כן קני קדשא בריך הוא על דא, (כלומר קני לשמיה) וקאימו ישראל פלהו לאשתצאה מעלמא, אלמלא בעותיה דמשה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. (במדבר י"ג) אמר רבי חייא, מאי שנא הכא ויספרו, ולא כתיב ויגידו, או ויאמרו. אלא כל חד אוליה מלה בלחודוי. ויגידו, בכל אתר רמז קא רמיז בחכמתא, והא אתמר. ויאמר, אמירה בעלמא. ויאמרו, הרהורא דלבא. ויאמרו, תפקידתא. והא אוקימנא בכמה אתר. ויספרו, פרישותא דמלה בכל אתר.

באנו אל הארץ, הלכנו מיבעי ליה. אלא באנו, עאלנא לתמן להיית ארעא דהוית משבח בכל יומא, והוית אמרת דלית דכוותה. וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מאן דבעי למימר פדיבא, אמר מלה דקשוט בקדמיתא, בגין דיהמנו ליה פדבוי.

רבי חייא אמר, (אלא) הכי אמרו, עאלנא להיית ארעא דהוית משבח לה כל יומא ואמרת דלית דכוותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), וארימת שבחה על פלא. ולא כן, דהא זה פריה, אתפלא חד מאינון זעירין קטפון. אמרו, אי לדא אחסין

קטנים קטפון. אמרו: אם לזה הוריש הקדוש ברוך הוא את ישראל וסבלו כל אותן צרות ועיפות, הרי בארץ מצרים יש אשכולות ופרות הארץ יותר, על אחד שנים.

אָפֶס פִּי עֵז הָעַם. דָּרָךְ הָעוֹלָם שְׂאוֹתֶם גְּבוּרִים עוֹרְכֵי הַקָּרֵב יוֹשְׁבִים בַּחוּץ לְשֹׁמֵר הַדְּרָכִים, וְכֵן אָפְלוּ אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר תְּקִיפִים גְּבוּרִים. וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת, שְׂאֵפְלוּ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְפַּנְּסוּ עֲלֵיהֶם, לֹא יַעֲשׂוּ בָהֶם פְּגָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל מָה שְׂאֵמְרוּ, בְּלִשׁוֹן הָרַע אָמְרוּ, וְהַקְּשָׁה מֵהַכֹּל - שְׂכֵתוֹב עֲמֶלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. לְכֵן אָדָם שֶׁנִּשְׁכַּח נַחֲשׁ, כְּשֶׁרוֹצֵים לְהַפְחִיד אוֹתוֹ, אוֹמְרִים: הִנֵּה נַחֲשׁ כָּאֵן.

רבי אבא אמר, ודאי זה קשה מכל מה שאמרו, פלומר, אותו שעורף קרב בכל הרי כאן זמין. ובאיזה מקום? בארץ הנגב, שהרי הוא המקום להכנס בו. מיד - ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעולמים, באותו לילה.

אמר רבי יוסי, עצה לקחו על הכל להוציא שם רע. מה זה על הכל? על הארץ ועל הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, על הארץ בסדר, על הקדוש ברוך הוא מנין? אמר לו, ממשמע שכתוב אפס פי עז העם. מי יכול להם? פי עז העם דוקא. וכתוב עמלק יושב בארץ הנגב, ואז גרמו כל זה, כמו שנתבאר. ורצה הקדוש ברוך הוא להשמידם מהעולם. זהו שכתוב (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו וגו'.

ועתה יגדל נא כח ה'. רבי אבא ורבי יוסי אמרי, זכאי אינון ישראל מעמין עובדי כוכבים ומזלות דעלמא. דקודשא בריך

קדשא בריך הוא לישראל, וסבלו כל אינון עקתיין וליאותיין, הא בארעא דמצרים אית אתפליין ואיבין דארעא יתיר, על חד תריין.

אָפֶס פִּי עֵז הָעַם, (במדבר י"ג) אוֹרְחִיָּה דְּעֵלְמָא דְּאִינוּן גְּבוּרִין מְגִיחֵי קָרְבָּא יִתְבִּין לְבַר, לְאַסְתְּמָרָא אֶרְחִין. וְהָכָא אָפְלוּ אִינוּן בְּנֵי מִתָּא, תְּקִיפֵן גְּבוּרִין. וְהָעָרִים בְּצוּרוֹת, דְּאָפְלוּ כָּל מַלְכֵי דְּעֵלְמָא יִתְפַּנְּשׁוּ עֲלֵיהּ. לֹא יַעֲבִדוּן בְּהוּ פְּגִימוֹתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל מָה דְּאָמְרֵי, בְּלִישְׁנָא בִישָׁא אָמְרוּ, וְקִשְׂיָא מִפְּלָהוּ, דְּכִתִּיב עֲמֶלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. לְבַר נֶשׁ דְּנִשְׁכִּיָּה חוּיָא, כִּד בְּעָאן לְאַגְזָמָא לֵיהּ, אָמְרֵי הָא חוּיָא הָכָא.

רבי אבא אמר, ודאי דא קשיא מכל מה דאמרי, פלומר, ההוא דאגח קרבא בכלא, הא הכא זמין. ובאן אתר. בארץ הנגב, דהא הוא אתר לאעלאה ביה. מיד ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעלמין, בההוא ליליא.

אמר רבי יוסי, עיטא נסיבו על פלא, לאפקא שום ביש. מאי על פלא. על ארעא, ועל קדשא בריך הוא. אמר רבי יצחק, על ארעא תינח. על קדשא בריך הוא מנין. אמר ליה משמע דכתיב, אפס פי עז העם. מאן יכיל בהו. פי עז העם דייקא. וכתיב עמלק יושב בארץ הנגב, פדין גרמו כל האי, כמה דאתמר. ובא קדשא בריך הוא לשיצאה לון מן עלמא, דא הוא דכתיב, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו וגו'.

ועתה יגדל נא כח יי'. (במדבר יד) רבי אבא ורבי יוסי אמרי, זכאי אינון ישראל מעמין עובדי כוכבים ומזלות דעלמא. דקודשא בריך מעמים עובדי כוכבים ומזלות של העולם, שהקדוש ברוך הוא

בהם, שהרי העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שישתדלו בתורה, משום שאחד באחד התקשרו, וישראל למטה בעולם הזה הם קיומו, וקיום של כל שאר העמים. אימתי? בזמן שעושים רצון רבונם.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא אדם בעולם, התקינו כדגמה עליונה (מבדרת), ונתן לו פחו ותקפו באמצע הגוף, ששם שורה הלב, שהוא חזק (מחזק) כל הגוף ומשם נזון כל הגוף. (וכל אותם איברים שבגוף משם נזון) והרי הלב אחוז ומתחזק במקום עליון שלמעלה (ואחוז בו), שהוא מח הראש ושורה למעלה, וזה נקשר בזה.

ובצורה זו התקין הקדוש ברוך הוא העולם וצשה (אותו) גוף אחד, והתקין איברי הגוף סביב הלב, והלב שורה באמצע כל הגוף. וכל אותם איברים נזונים מאותו לב, שהוא חזק הכל, והכל בו תלויים. ואותו לב נקשר ונאחז במח העליון ששורה למעלה.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא העולם, השרה (סדר) את ים האוקיינוס סביב ישוב כל העולם, וישוב כל שבעים האמות כלם סביב לירושלים, וירושלים שורה באמצע כל הישוב, והיא מסוככת להר הבית, והר הבית סביב עזרות ישראל, ואותן עזרות סוככות ללשפת הגזית, ששם יושבים סנהדרין גדולה. ושנינו שאין ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד לבדם.

ולשפת הגזית סביב המזבח, והמזבח סביב בית האולם, והאולם להיכל, וההיכל לבית קדש הקדשים, ששם שורה השכינה וכפרת וכרובים וארון.

הוא אתרעי בהו, ואתפני בהו, ואתפאר בהו, דהא עלמא לא אברי אלא בגיניהון דישראל, דישתדלון באורייתא, בגין דחד בחד אתקשרן. וישראל לתתא בהאי עלמא, אינון קיומא דיליה, וקיומא דכל שאר עמין, אימתי בזמן דעבדי רעותא דמאריהון.

תא חזי, פד ברא קדשא ברין הוא בר נש בעלמא, אתקין ליה פגוונא עלאה (מקרא), ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעיתא דגופא, דתמן שריא לבא. דהוא תוקפא (ומזנא) דכל גופא, ומתמן אתון כל גופא. (וכל אינון שייפי דגופא מתמן אתנו) והא לבא אחיד (דף קס"א ע"ב) ואתקף באתר עלאה דלעילא. דאיהו מוחא דרישא, דשארי לעילא (ואחיד ביה), ודא אתקשר ברא.

ובגוונא דדא, אתקין קדשא ברין הוא עלמא. ועבד (ליה) חד גופא, ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלבא, ולבא שארי באמצעיתא דכל גופא. וכל אינון שייפין אתנו מיהו לבא, דהוא תוקפא דכלא, וכלא ביה תליין. וההוא לבא, אתקשר ואתאחד במוחא עלאה דשריא לעילא.

תא חזי, פד ברא קדשא ברין הוא עלמא, אשרא (ס"א אסדר) לימא דאוקיינוס דאסחר כל ישובא דעלמא. וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלים. וירושלים באמצעיתא דכל ישובא שריא. והיא אסחרא להר הבית. והר הבית אסחר לעזרות דישראל. ואינון עזרות סחרן ללשפת הגזית, דתמן סנהדרין גדולה יתבין. ותנין, לית ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד בלחודייהו.

ולשפת הגזית אסחר למזבח. והמזבח אסחר לבית האולם. והאולם להיכל. והיכל

לבית קדש הקדשים, דתמן שכינה שריא, וכפרת וכרובים וארון. והכא

הוא לבא, דכל ארעא ועלמא. ומתבא אתגזני
 כל אינון אתרי דישובא, דאינון שייפי דגופא.
 ולבא דא אתגזן ממוחא דרישא, ואתאחיד דא
 בדא, הדא הוא דכתיב (שמות טו) מכוון לשבתך
 פעלת יי. פגוונא דא לעילא לעילא, ואיהו
 ברזא דמלפא עלאה, ברזא יקירא סתימאה.
 ימא עלאה לקביל דא. דאית ימא לעילא מן
 ימא, וימא מן ימא. תא חזי, נהר דינור
 אסחר לכמה משריין. מקבליה שבעין סטריין,
 גליפין משבעה דליקין, ואינון סחרן, לאינון
 שמשי דלגו מנייהו. ואינון סחרין לארבע
 רתיבין. ואינון סחרן להיא קרתא דקדישא
 דרביעא עלייהו.

ותאנא, תמן עזרות לגו מעזרות. ולית ישיבה
 בעזרה דתמן, אלא למלפיהון דבית
 דוד בלחודייהו, ותמן משתכחי ויתבי.
 וסהגדרי גדולה, משתכחי תמן בלשכת הגזית.
 והוא בי דינא עלייהו, דמשמש לאתר
 דמשמש. ודינא אתיהיב מתמן, לקדישין
 עליונין, עד דמטא לאתר דאקרי קדש
 הקדשים, דביה פלא, ותמן הוא לבא שרייא,
 ודא אתגזן מן מוחא דלעילא, ואתאחיד דא
 בדא.

פגוונא דא לעילא לעילא, ואיהו ברזא דמלפא
 עלאה, ברזא יקירא סתימאה. עד
 דאשתכח, דכלא אתגזן ממוחא עלאה,
 סתימאה דכלא. וכד יסתפלון מלי, פלא
 אתקשר דא בדא ודא בדא.

תא חזי, פד אנהיר עתיקא סתימא במוחא,
 ומוחא אנהיר ללבא, בדרך נעם יי. והא
 אוקימנא, ודא הוא כח יי. ההוא חילא דאתי
 מעתיקא קדישא. סתימא דכל סתימין. יגדל
 נא, דיתרבי ויסגי לעילא לעילא. ויתנגיד ויתמשך לתתא. פאשר דברת,

וכאן הוא הלב של כל הארץ
 והעולם, ומכאן נזונו כל אותם
 מקומות הישוב, שהם איברי
 הגוף. ולב זה נזון ממח הראש
 ונאחו זה בזה. וזה שכתוב (שמות
 טו) מכוון לשבתך פעלת ה'. כמו
 זה למעלה למעלה, והוא בסוד
 המלך העליון, בסוד נכבד נסתר.
 הים העליון כנגד זה. שיש ים
 למעלה מן הים, וים מן ים. בא
 וראה, נהר דינור סובב לכמה
 מרפבות. כנגדו שבעים צדדים
 חקוקים משבע דלקות, והם
 סובבים לאותם שמשים
 שלתוכם. ואלה סובבים לארבע
 מרפבות, ואלו סובבים לאותה
 עיר קדושה שרובצת עליהם.
 וכמדנו, שם עזרות לפני
 מעזרות. ואין ישיבה בעזרה של
 שם, אלא למלכי בית דוד לבדם,
 ושם נמצאים ויושבים. וסנהדרין
 גדולה נמצאים שם בלשכת
 הגזית, ואותו בית דין עליהם,
 שמשמש למקום שמשמש.
 והדין נתן משם לקדושים
 עליונים, עד שמגיע למקום
 שנקרא קדש הקדשים שבו הכל,
 ושם הלב שורה, וזה נזון ממח
 העליון, ונאחו זה בזה.

כמו זה למעלה למעלה, והוא
 בסוד מלך העליון, בסוד נכבד
 סתום, עד שנמצא, שהכל נזון
 ממח עליון סתום של הכל.
 וכשיסתכלו על הדברים, הכל
 נקשר זה בזה וזה בזה.

בא וראה, כשמאיר העתיק
 הסתום במח, והמח מאיר ללב,
 בדרך נעם ה'. והרי בארנו, וזהו
 פח ה'. אותו פח שבא מהעתיק
 הקדוש, סתום כל הסתומים,
 יגדל נא, שיתרבה ויגדל למעלה
 למעלה וישפע וימשך למטה.

נא, דיתרבי ויסגי לעילא לעילא. ויתנגיד ויתמשך לתתא. פאשר דברת,

כְּאִשֶּׁר דְּבִרְתָּ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּהָ.
לֵאמֹר, לְלַמֵּד מִכָּאן לְכָל הַדּוֹרוֹת
הָאֲחֵרוֹנִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים. לֵאמֹר, לֹאמַר לְזֶה בְּשַׁעֲתָ
צָרָה, לֹאמַר זֶה בְּשַׁעֲתָ רְחֻקָּה. וְיָמָּה
הוּא? ה' אֲרֹךְ אַפְסִים וְגו', וְהָרִי
בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַת לְמָה עוֹלָה
מִכָּאן? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הֵם גָּרְמוּ
שֶׁעָלָה מִכָּאן, שֶׁהָרִי בְּשֶׁקֶר דְּבָרוֹ
עֲצָמָם. בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁאָדָם
מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וְכֵן שָׁאֵר
הָאֲחֵרִים הַסְּתָלְקוּ, שֶׁלֹּא יִכַּל
מִשָּׁה לְאָמְרָם, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם גָּרְמוּ.
סִלְחָתִי כְּדַבְּרְךָ, כְּדַבְּרְךָ מִמֶּשׁ,
וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, וְהָרִי
נִתְבָּאָר.

זֶה עִם זֶה, מָה שֶׁלֹּא יִכְלוּ לְדַבֵּר
מִקֵּדָם זֶה. יִצְאוּ מֵאוֹתוֹ פֶּתַח,
וְיִשְׁבּוּ בְּגִנַּת פֶּתַח אֵילָנוֹת. אָמְרוּ
זֶה לְזֶה, כִּיֹּן שֶׁאָנוּ כָּאן וְרֵאֵינוּ
כָּל זֶה, אִם נִמּוֹת כָּאן, וְדָאֵי נִכְנָס
לְעוֹלָם הַבָּא. יִשְׁבּוּ. שְׁנֵה נִפְלָה
עֲלֵיהֶם וְנִדְרָמוּ. כִּיֹּן כֶּף בָּא אוֹתוֹ
מִמֶּנָּה וְהִעֵרָם. אָמַר לָהֶם, קוּמוּ
צְאוּ לְתוֹךְ פְּרָדָס שְׁבַחוּן. יִצְאוּ.
רָאוּ אוֹתָם בְּעֵלֵי מִקְרָא שֶׁהָיוּ
אוֹמְרִים בְּאוֹתוֹ פְּסוּק, בְּמִדְּבַר
הַזֶּה יִתְמוּ - הָרִי בְּמִקּוֹם אַחֵר לֹא.
וְשֵׁם יִתְמוּ - הָרִי בְּמִקּוֹם אַחֵר לֹא.
וְזֶה בְּגוֹפִים, אֲבָל בְּנִשְׁמוֹת לֹא
כְּמוֹ בְּנֵי הַגֶּן.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ מִמֶּנָּה, צְאוּ. יִצְאוּ
עִמוֹ. אָמַר לָהֶם, שְׁמַעְתֶּם דְּבַר
לְתוֹךְ אוֹתָהּ דְּרָגָה? אָמְרוּ,
שְׁמַעְנוּ, שֶׁהָרִי קוֹל אֶחָד הָיָה
אוֹמֵר: מִי שֶׁפִּסֵּק - יִפְסַק, וּמִי
שֶׁקָּצַר - יִתְקַצֵּר. מִי שֶׁקָּצַר -
יִתְאָרֵךְ. אָמַר לָהֶם, יִדְעַתֶּם מָה
זֶה? אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם
אוֹתוֹ נֶשֶׁר גְּדוֹל וְאוֹתוֹ תֵּינִיּוֹק
שֶׁמְלַקֵּט עֲשׂוּבִים? זֶה הָיָה רַבִּי
אֵילָאִי מְנַצֵּיבִין, הוּא וּבְנֵו, וְהִגִּיעַ
לְכָאן, וְרָאָה הוּא וּבְנֵו הַתֵּינִיּוֹק

כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. לֵאמֹר, לְמִילַף מְהֵכָא כָּל דְּרִין
בְּתַרְאִין, לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין. לֵאמֹר, לְמִימַר
לְדָא בְּשַׁעֲתָ דְּעִקְתָּא. לְמִימַר דָּא, בְּשַׁעֲתָ
דְּרוּחָא. וּמֵאֵי הוּא. יִי אֲרֹךְ אַפְסִים וְגו', וְהָא
אוּקְיָמְנָא מֵלִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַת אָמַי סְלִיק מִכָּאן. אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, אֵינּוֹן גָּרְמוּ לִיהַּ דְּאִסְתְּלִיק
מִכָּאן, דְּהָא בְּשֶׁקֶרוֹ דְּבָרוֹ גְּרַמֵּיהוּ בְּהַהוּא
מִדָּה דְּבַר נֶשׁ מוֹדֵד בָּהּ, מוֹדְדִין לִיהַּ. וְכֵן שָׁאֵר
אֲחֵרֵי אִסְתְּלִיקוּ, דְּלֹא יִכְיִל מִשָּׁה לְמִימְרֵיהוּ,
בְּגִין דְּאֵינּוֹן גָּרְמוּ. סִלְחָתִי כְּדַבְּרִיךָ, כְּדַבְּרִיךָ
מִמֶּשׁ, וְהָא אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא, וְהָא אֲתַמַּר.

דָּא עִם דָּא, מָה דְּלֹא הוּוּ יִכְלִין לְמַלְלָא מִקְדָּמַת
דְּנָא. נִפְקוּ מִהֵהִיא פֶּתַחְא, וְיִתְבוּ בְּגִנְתָּא
תַּחוֹת אֵילָנִין. אָמְרוּ דָּא לְדָא, כִּיֹּן דְּאָנָן הָכָא,
וְחִמִּינָן כָּל דָּא, אִי נִמּוֹת הָכָא, וְדָאֵי נִיעוּל
לְעֵלְמָא דְּאֲתִי. יִתְבוּ. שְׁיִנְתָּא נִפְלַת עֲלֵיהוּ.
וְדַמְכוּ. אַדְהֵכִי, הָא הֵהוּא מְמַנָּא אֲתָא, (דף קס"ב
ו"א) וְאֲתַעַר לֹון, אָמַר לֹון, קוּמוּ פּוּקוּ לְגוּ
פְּרָדָס דְּאַבְרָא. נִפְקוּ, חִמוּ לְאֵלִין מְאֵרֵי מִקְרָא,
דְּהוּוּ אֲמַרֵי בְּהַהוּא קָרָא, (במדבר י"ד) בְּמִדְּבַר הַזֶּה
יִתְמוּ, הָא בְּאַתָּר אַחְרָא לֹא. וְשֵׁם יִמּוֹתוֹ, הָא
בְּאַתָּר אַחְרָא לֹא, וְדָא בְּגוֹפִין, אֲבָל בְּנִשְׁמַתִּין
לֹא, כְּגוֹוְנָא דְּבְנֵי גִנְתָּא.

אָמַר לֹון הֵהוּא מְמַנָּא, פּוּקוּ. נִפְקוּ בְּהַדְיָה,
אָמַר לֹון, שְׁמַעְתוֹן מְדִי לְגוּ הֵהוּא דְּרָגָא.
אָמְרוּ, שְׁמַעְנָא דְּהָא חַד קָלָא הָוָה אָמַר, מָאן
דְּפִסֵּק, יִתְפִּסֵּק. מָאן דְּקָצַר, יִתְקַצֵּר. מָאן
דְּקָצַר, יִתְאָרֵךְ. אָמַר לֹון, יִדְעַתוֹן מְאֵי הָאֵי.
אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לֹון, חִמִּיתוֹן הֵהוּא נִשְׂרָא
רַבְרָבָא, וְהֵהוּא וְנוּקָא דְּקָא מְלַקֵּט עֲשׂוּבִין, רַבִּי
אֵילָאִי דְּנַצִּיבִין הָוָה. הוּא וּבְרִיָּה, וּמְטָא הָכָא,
וְחִמָּא הוּא וְנוּקָא בְּרִיָּה מְעַרְתָּא דָּא, כִּיֹּן

דְּעָאלוּ לְגוּ חֲשׂוּדָה, לָא יְכִילוּ לְמַסְבֵּל, וּמִיתוּ. וְהָהוּא יְנוּקָא בְרִיָּה, קִיָּמָא בְּכָל יוֹמָא קָמִיה דְּבַצְלָאֵל, בְּשַׁעְתָּא דְּנַחֲתִית מִמֵּתִיבְתָּא עֲלָאָה, וְאָמַר קָמִיה תְּלַת מְלִין, עַד לָא יִפְתַּח בְּצַלְאֵל בְּרִזִין סְתִימִין דְּחֻכְמָתָא, דְּכָל מְלוּי רִזִין סְתִימִין אִינוּן, (ישעיה סד) דְּעִין לָא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלְתָךְ. הָאִי (מֵאֵן) דְּאָמַר, מֵאֵן דְּפִסְק יִתְפַּסֵּק. מֵאֵן דְּפִסְק מְלִין דְּאֹרִייתָא, עַל מְלִין בְּטִלִין, יִתְפַּסְקוּן חֵיוֹהִי מֵהָאִי עֲלֵמָא, וְדִינְיָה קִיָּמָא בְּהֵוָּא עֲלֵמָא. מֵאֵן דְּקָצַר יִתְקַצֵּר, מֵאֵן דְּקָצַר אָמֵן, וְלָא מְאָרִיף בִּיה גּוּ נִיּוּחָא, יִתְקַצֵּר מִחֵיָּן דְּהָאִי עֲלֵמָא. מֵאֵן דְּקָצַר יִתְאַרְף, מֵאֵן דְּאָמַר אֶחָד, אֶצְטְרִיף לְחֻטְפָּא אֶלְפָּה, וְלִקְצָרָא קְרִיאָה דִּילְהָ, וְלָא יַעֲכֵב בְּהָאִי אֶת כְּלָל. וּמֵאֵן דְּעֵבִיד דָּא, יִתְאַרְכוּן חֵיָּו.

אָמְרוּ לִיה, תּוּ אָמַר, תְּרִין אִינוּן, וְחָדָא אֲשַׁתַּתֵּף בְּהוּ, וְאִינוּן תְּלַתָּא. וְכַד הוּוּ תְּלַתָּא, אִינוּן חַד. אָמַר לוֹן, אֵלִין תְּרִין שְׁמֵהֶן דְּשָׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן יִי יִי. אֱלֹהֵינוּ אֲשַׁתַּתֵּף בְּהוּ, וְאִיהוּ חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפִּנְקָא, אָמַת. וְכַד מִתְחַבְּרִין כְּחָדָא אִינוּן חַד בִּיחודָא חָדָא.

תּוּ אָמַר, תְּרִין אִינוּן וְחַד אֲתֵהֲדַר. כַּד שְׁלִיט טָאס עַל גְּדַפֵּי רוּחָא, וְשָׂאט בְּמֵאתָן אֶלְפָּה, וְאֲתַטְּמַר. אָמַר לוֹן, אֵלִין תְּרִין כְּרוּבִים, דְּהָוָה רְכִיב בְּהוּ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וּמֵן יוֹמָא דְּאֶגְנִיז יוֹסֵף מְאַחֲוִי, אֶגְנִיז אִיהוּ (ס"א חד), וְאֲשַׁתָּאֵר חַד לְגַבֵּי בְּנִימִין, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיַּעֲפֵף וַיֵּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וְאֶגְנִיז בְּמֵאתָן אֶלְפָּה עֲלֵמִין וְאֲתַטְּמַר, הַהוּא דְּרְכִיב עֲלֵיהָ, דְּאִינוּן מֵאתָן אֶלְפָּה גְּנִיזִין, אִינוּן דִּילְיָה, בְּרִיף הוּא.

פּוֹקוּ מֵהֲכָא, זְכָאִין אֲתוּן, נִפְקוּ, יְהֵב לוֹן הַהוּא מְמָנָא וּוְרָדָא (ס"א אחרא) חָדָא וְנִפְקוּ. כַּד

מְעָרָה זוּ. כִּינֵן שְׁנוּכְסוּ לְתוּף חֲחֻשָּׁף, לָא יְכִלוּ לְסַבֵּל, וּמִתוּ. וְאוּתוּ תִינוּק בְּנוּ עוֹמֵד כָּל יוֹם לְפָנֵי בַצְלָאֵל בְּשַׁעְתָּא שְׁיֹרֵד מֵהִישִׁיבָה הַעֲלִינָה, וְאָמַר לְפָנֵי שְׁלֵשָׁה דְּכָרִים, עַד שְׁלָא יִפְתַּח בְּצַלְאֵל בְּסוּדוֹת סְתוּמִים שֶׁל חֲחֻכְמָה, שְׁכָל דְּכָרֵי סוּדוֹת סְתוּמִים הֵם, (ישעיה סד) שְׁעִין לָא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלְתָךְ. (מי) זֶה שְׁאָמַר מִי שְׁפִסְק יִפְסֵק. מִי שְׁפִסְק דְּכָרֵי תוֹרָה עַל דְּכָרִים בְּטִלִים, יִפְסְקוּ חֵיָּו מֵהַעוֹלָם הַזֶּה, וְדִינוּ עוֹמֵד בְּאוּתוּ עוֹלָם. מִי שְׁקָצַר יִתְקַצֵּר - מִי שְׁקָצַר אָמֵן וְלָא מְאָרִיף בּוּ תוּף מְנוּחָה, יִתְקַצֵּר מִחֵיָּי הַעוֹלָם הַזֶּה. מִי שְׁקָצַר יִתְאַרְף - מִי שְׁאָמַר אֶחָד, צְרִיף לְחֻטְפָּא אֶלְפָּה וְלִקְצָרָא קְרִיאָתָהּ, וְלָא יַעֲכֵב בְּאוּת הַזֹּאת כְּלָל. מִי שְׁעָשָׂה כֵּן, יִתְאַרְכוּ חֵיָּו. אָמְרוּ לוֹ, עוֹד אָמַר, שְׁנִים הֵם, וְאֶחָד הַשְׁתַּתֵּף בְּהֵם, וְהֵם שְׁלֵשָׁה. וּכְשֶׁהֵי שְׁלֵשָׁה, הֵם אֶחָד. אָמַר לְהֵם, אֵלֶּה שְׁנֵי שְׁמוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם ה' ה'. אֱלֹהֵינוּ הַשְׁתַּתֵּף בְּהֵם, וְהוּא חוֹתֵם הַטְּבַעַת, אָמַת. וְכִשְׁמַתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, הֵם אֶחָד בִּיחוד אֶחָד. עוֹד אָמַר, שְׁנִים הֵם, וְאֶחָד חֲזַר. כְּשֶׁשׁוֹלֵט, טָס עַל כְּנָפֵי הָרוּחַ וְשָׂט בְּמֵאתִים אֶלְפָּה, וְנִסְתַּר. אָמַר לְהֵם, אֵלֶּוּ שְׁנֵי כְּרוּבִים שְׁהִיָּה רֹכֵב בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא. וּמִיּוֹם שְׁנַגְזוּ יוֹסֵף מְאַחֲוִי, נִגְזַז הוּא (אחרא), וְנִשְׂאֵר אֶחָד אֶצְל בְּנִימִין. זְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיַּעֲפֵף וַיֵּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וְנִגְזַז בְּמֵאתִים אֶלְפָּה עוֹלָמוֹת, וְנִסְתַּר אוּתוּ שְׁרוּכֵב עֲלֵיו, שְׁהֵם מְאֵתִים אֶלְפָּה גְּנִיזִים, הֵם שְׁלוּ בְּרוּף הוּא. צָאוּ מִכָּאן, אֲשַׁרְיָכֶם. יֵצְאוּ. נִתֵּן לְהֵם אוּתוּ מְמָנָה שׁוֹשְׁנָה (אחרא) אַחַת וַיֵּצְאוּ. כְּשִׁיצְאוּ, נִסְתַּם פִּי

תּוּ אָמַר, תְּרִין אִינוּן וְחַד אֲתֵהֲדַר. כַּד שְׁלִיט טָאס עַל גְּדַפֵּי רוּחָא, וְשָׂאט בְּמֵאתָן אֶלְפָּה, וְאֲתַטְּמַר. אָמַר לוֹן, אֵלִין תְּרִין כְּרוּבִים, דְּהָוָה רְכִיב בְּהוּ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וּמֵן יוֹמָא דְּאֶגְנִיז יוֹסֵף מְאַחֲוִי, אֶגְנִיז אִיהוּ (ס"א חד), וְאֲשַׁתָּאֵר חַד לְגַבֵּי בְּנִימִין, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיַּעֲפֵף וַיֵּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וְאֶגְנִיז בְּמֵאתָן אֶלְפָּה עֲלֵמִין וְאֲתַטְּמַר, הַהוּא דְּרְכִיב עֲלֵיהָ, דְּאִינוּן מֵאתָן אֶלְפָּה גְּנִיזִין, אִינוּן דִּילְיָה, בְּרִיף הוּא.

פּוֹקוּ מֵהֲכָא, זְכָאִין אֲתוּן, נִפְקוּ, יְהֵב לוֹן הַהוּא מְמָנָא וּוְרָדָא (ס"א אחרא) חָדָא וְנִפְקוּ. כַּד

המערה ולא נראה כלל. ראו אותו נשר שהיה יורד מאותו עץ ונכנס למערה אחרת. הריחו הם באותה שושנה ונכנסו לשם, מצאו אותו נשר על פי המערה. אמר להם, הפנסו צדיקי אמת חברים, שהרי לא ראיתי שמחת החברותא מיום שאני כאן, אלא בכם.

נבנסו. הגיעו לפרדס אחר, ואותו נשר עמהם. כשהגיעו לאותם בעלי משנה, חזר אותו נשר בדמות אדם בלבוש נכבד מאיר פמותם, וישב אתם פאחד. אמר לאותם שיושבים, תנו כבוד לבעלי המשנה שבאו לכאן, שהרי רבונם הראה להם נפלאות גדולות כאן. אמר אחד מהם, יש בכם סימן? אמרו, הן. הוציאו שני שושנים והריחו בהם. אמרו, שבו בעלי הישיבה, שבו צדיקי אמת. אחזו בהם וישבו. באותה שעה למדו שם שלשים הלכות שלא ידעו מקדם, וסודות תורה אחרים.

חזרו לפני אותם בעלי מקרא, ומצאו שהיו אומרים, (שם פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי, בשעה שהקדמתם עשיה לשמיעה, שהרי אלהים אתם וגו'. פיון שנמשכתם אחר יצר הרע - אכן כאדם תמותון וגו'. מה מיתתו של אדם מורידתו לעפר כדי שימחה אותו יצר הרע שבתוכו, ואותו יצר הרע הוא שמת ונתעפל בתוכו.

אמר אותו זקן שעליהם, גם כן פתוב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מה זה פגריכם? זה יצר הרע, כולל זכר ונקבה. חסרונות שיש בכם, שייצר הרע יורד תמיד לחסרון, ולא עולה.

נפקו אסתים פום מערתא, ולא אתחזי כלל. חמו ההוא נשרא, דהוה נחית מההוא אילנא, ועאל גו מערתא אחרא. ארחו אינון בההוא וורדא, ועאלו תמן, אשפחו ההוא נשרא אפום מערתא, אמר לון עולו זפאי קשוט חברין, דהא לא חמינא חדוה דחברותא, מן יומא דאנא הכא, אלא בכו.

עאלו מאטו לפרדס אחרא, וההוא נשרא בהדיהו, פד מטו לגבי אינון מאריהון דמשנה, אתהדר ההוא נשרא בדיוקנא דאדם, בלבוש יקר, מנהרא כוותיהו, ויתיב עמהון פחדא, אמר לאינון דיתבי, הבו יקר למארי מתניתא דאתו הכא, דהא מאריהון אחמי לון פליאן רברבן הכא. אמר חד מנביהו, אית בכו סימנא. אמרו הין. אפיקו תרין ורדין, וארחו בהו. אמרו, תיבו מארי מתיבתא, תיבו זפאי קשוט, אחידו בהו, ויתבו. בההיא שעתא, אולפו תמן תלתין הלכות, דלא הוו ידעי מקדמת דנא, ורזין אחרנין דאורייתא.

אהדרו לגבי אינון מארי מקרא, אשפחו דהו אמרי, (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי, בשעתא דאקדימתון עשיה לשמיעה. דהא אלהים אתם וגו'. פיון דאמשכתון בתר יצר הרע, אכן פאדם תמותון וגו'. מה מיתתו של אדם אחית ליה לעפרא, בגין דיתמחי ההוא יצר הרע די בגויה, וההוא יצר הרע איהו דמית, ואתעפל בגויה. (דף קס"ב ע"א).

אמר ההוא סבא דעלייהו, אוף הכא כתיב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מאי פגריכם. דא יצר הרע, פליל דכר ונוקבא. חסרונין דאית בכו, דיצר הרע נחית תדיר לחסרונא, ולא סליק. בקדש מעלין ולא מורידין, במסאבו מורידין תדיר,

בְּקִדּוּשׁ מַעֲלִים וְלֹא מוֹרִידִים.
בְּטִמְאַה מוֹרִידִים תָּמִיד וְלֹא
מַעֲלִים. וְעַל זֶה נִקְרָאוּ פְּגָרִיכֶם,
חֲסִרוֹנוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שְׁמוּאֵל א-ל) אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת
[הַ]נְּחַל וְגו'. סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ,
שֶׁכְּתוּב יִפְלוּ, וְלֹא תִפְלוּ. וְעַל כֵּן,
בַּמִּדְבָּר הִזָּה יִתְּמוּ אוֹתֶם פְּגָרִים
וְשֵׁם יְמוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרְצוֹן הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁמִיד אוֹתֶם פְּגָרִים
מִהָעוֹלָם לְעוֹלָם.

אָמַר לָהֶם רַבִּי אֵילָאִי, צְדִיקֵי
אֲמַת, הַכְּנָסוּ וּרְאוּ, שֶׁהָרִי רִשּׁוֹת
נִמְסָרָה לָכֶם לְהַכְּנִס עַד אוֹתוֹ
מִקּוֹם שֶׁפְּרָכַת פְּרוּסָה. אֲשֶׁרִי
חִלַּקְכֶם. קָמוּ וּנְכַנְסוּ לְתוֹךְ מִקּוֹם
אֶחָד, וְהָיוּ שֵׁם בְּעֲלֵי אֲגָדָה,
וּפְנִיָהּ מְאִירִים כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.
אָמְרוּ, מִי אֵלָה? אָמַר לָהֶם, אֵלָה
בְּעֲלֵי אֲגָדָה, וְרוֹאִים בְּכָל יוֹם אוֹר
הַתּוֹרָה כְּאוֹר. עֲמְדוּ וּשְׁמְעוּ כְּמָה
דְּבָרִים חֲדָשִׁים בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִתְּנָה
לָהֶם רִשּׁוֹת לְהַכְּנִס לְתוֹכֶם.

אָמַר לָהֶם רַבִּי אֵילָאִי, הַכְּנָסוּ
לְמִקּוֹם אַחַר וְתִרְאוּ. נְכַנְסוּ לְתוֹךְ
גְּנֵה אַחֲרַת, וּרְאוּ גַם כִּף כּוֹרִים
קְבָרִים, וּמִיד מֵתִים, וְחוֹזְרִים
חַיִּים בְּגוֹפּוֹת מְאִירִים קְדוֹשִׁים.
אָמְרוּ לוֹ, מַה זֶה? אָמַר לָהֶם, זֶה
עוֹשִׂים בְּכָל יוֹם, וּמִיד שֶׁשׁוֹכְכִים,
מִתְעַפְּלֵת אוֹתָהּ זִהְמָה רָעָה
שֶׁקָּבְלוּ בַּתְּחִלָּה, וְעוֹמְדִים מִיד
בְּגוֹפֵים חֲדָשִׁים מְאִירִים, בְּאוֹתֶם
גּוֹפִים קְדוֹשִׁים שֶׁעֲמְדוּ עַל הַר
סִינַי, כְּמוֹ שֶׁאֵתֶם רוֹאִים, עֲמְדוּ
כֻלָּם עַל הַר סִינַי בְּגוֹפֵים לֹלֵא
לְכַלּוֹךְ כֻּלָּל. פִּיּוֹן שֶׁהִמְשִׁיכוּ
עֲלֵיהֶם יֵצֵר הָרַע, חֲזְרוּ בְּגוֹפֵים
אַחֲרֵים שֶׁל גּוֹפִים רְאוּשׁוֹנִים,
גּוֹפִים נְכַרְיִים, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת
א) וַיִּתְּנָצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵים
מִהַר חוֹרֵב.

קוֹר הַתּוֹעֲרָר: לְכוּ הַתְּכַנְסוּ, הָרִי
אֶהְיָאב עוֹמֵד עַל עֲמְדוֹ, וְכָל

וְלֹא מַעֲלִין. וְעַל דָּא אַקְרוּן פְּגָרִיכֶם, חֲסִרוֹנֵין
דְּלִכּוּן. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שְׁמוּאֵל א ל) אֲשֶׁר פָּגְרוּ
מֵעֵבֶר אֶת הַנְּחַל וְגו', סוּפָא דְקָרָא אוֹכַח,
דְּכְתִיב יִפְלוּ, וְלֹא כְּתִיב תִפְלוּ. וְעַל דָּא, בַּמִּדְבָּר
הִזָּה יִתְּמוּ אֵינוֹן פְּגָרִים וְשֵׁם יְמוֹתוֹ, בְּגִין
דְּרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁיצָאָה לְהַנִּי
פְּגָרִים מֵעֲלָמָא, לְעָלָם.

אָמַר לְהוּ רַבִּי אֵילָאִי, זְכָאִי קְשׁוּט, עוּלוּ
וְתַחֲמוּ, דְּהָא רִשּׁוֹ אֶתְמַסֵּר לְכוּ, לְמִיעַל
עַד הַהוּא אֲתֵר דְּפְרוּכְתָא פְּרִיסָא. זְכָאָה
חוּלְקָכוּן. קָמוּ וְעֵאלוּ גוּ דוּכְתָא חֲדָא, וְהוּוּ
תַמָּן מְאִרְיֵהוֹן דְּאֲגָדָה, וְאֲנַפְיֵהוֹן מְנַהֲרָן בְּנַהֲרֵי
דְּשֶׁמֶשׁא. אָמְרוּ מָאן אֵלִין. אָמַר לְהוֹן, אֵלִין
מְאִרְיֵהוֹן דְּאֲגָדָה. וְחֲמָאן בְּכָל יוֹמָא נַהֲרֵי
דְּאוּרְיֵיתָא בְּדְקָא יָאוּת. קְיִימוּ, וּשְׁמְעוּ כְּמָה
מְלִין חֲדָתִין בְּאוּרְיֵיתָא, וְלֹא אֶתְיָהִיב לוֹן רִשּׁוֹ
לְמִיעַל לְגוּיָהוּ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֵילָאִי, עוּלוּ לְדוּכְתָא אַחֲרָא
וְתַחֲמוּ. עֵאלוּ לְגוּ גְנַתָא אַחֲרָא, וְחֲמוּ
אוּף הָכִי כְּרָאן קְבָרִין, וּמִיד מֵתִין. וּמִתְהַדְרִין
חַיִּין בְּגוֹפִין מְנַהֲרָן קְדִישִׁין. אָמְרִי לִיָּה, מְאִי
הָאִי. אָמַר לִיָּה, דָּא עֲבָדִי בְּכָל יוֹמָא, וּמִיד
דְּשֶׁכְּבִי מִתְעַפְּלָא הַהוּא זוּהֵמָא בִישָׁא דְקָבִילוּ
בְּקִדְמִיתָא, וְקִיִּמִין מִיד בְּגוֹפִין חֲדָתִין מְנַהֲרִין,
בְּאֵינוֹן גּוֹפִין קְדִישִׁין דְּקִיִּמִי עַל טוּרָא דְסִינַי,
כְּגוּוֹנָא דְאַתּוֹן חֲמָאן, קְיִימוּ כְּלָהוּ עַל טוּרָא
דְסִינַי, בְּגוֹפִין בְּלֹא לְכַלּוּכָא כֻּלָּל, פִּיּוֹן
דְּאִמְשִׁיכוּ עֲלֵיָהוּ יֵצֵר הָרַע, אֶתְהַדְרוּ בְּגוֹפִין
אַחֲרֵינִין, דְּגוֹפִין קְדִמָּאִין, גּוֹפִין נוֹכְרָאִין, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) וַיִּתְּנָצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
עֲדֵים מִהַר חוֹרֵב.

קָרָא אַתְעֵר, זִילוּ אֶתְכַנְשׁוּ, הָא אֶהְיָאב קָאִים
עַל קִיּוּמִיָּה, וְכָל אֵינוֹן קַתְדְרָאִין קְמִיָּה.

אוֹתָן קִתְּדָרוֹת עִמּוֹ. לְשַׁעֲבָה פָּרְחוּ כֻלָּם וְלֹא רָאוּ דָבָר. נִשְׁאָרוּ לְבַד פִּתְחַת אֵילָנוֹת הַגִּנָּה. רָאוּ פִּתְחַת אַחֵר, נִכְנסוּ לְשָׁם, רָאוּ הַיֵּכָל אַחַד, נִכְנסוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. שְׁנֵי עֲלָמִים הָיוּ שָׁם. הִרְמִיזוּ עֵינַיִם, וְרָאוּ מִשְׁפָּן אַחַד מִרְקָם בְּכָל מִינֵי צִיּוּרִים וּגְוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעָלְיוּ פְרוּסָה פְרִיסַת אוֹר נּוֹצֵצַת שֶׁלֹּא יְכוּלוֹת הָעֵינַיִם לְהִסְתַּפֵּל. (וכפי שני מילין ראו תוך אותו המשכן עד מקום פריסת הפרכת שלא ראו) משם והלאה לא ראו כלום.

הִרְבִּינוּ אֲזַנָּיִם, וְשָׁמְעוּ קוֹל אַחַד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּצִלְאֵל רְבִיעִי הוּא לְאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. יוֹסֵף רְבִיעִי הוּא תוֹף אוֹרוֹת אָדָם הִרְאִישׁוֹן. עָלְיָה שֶׁל מַעֲלָה חֲבִיבַת הַכֹּל, עָלְיָה כְּתוּב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהֵיזֶן בְּקֹדֶשׁ וְגוֹ'. מִי שֵׁיִסְתַּפֵּל וַיִּרְאֶה, יִסְמָאוּ עֵינָיו. מִי שֶׁלֹּא יִסְתַּפֵּל, יִרְאֶה וַיִּפְתַּחוּ עֵינָיו. עַץ שֶׁל שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּשֶׁמֶתְכוּפֶף, יִזְקַף וַיַּעֲמֵד. אִם לֹא מִתְכוּפֶף, נֶחֱשׂ רַע יֹאכַל אוֹתוֹ. מִי שֶׁמְכַנֵּס שְׁנֵי כְרוּבִים לְפָנָיִם, רְצוּנוֹ יַעֲשֶׂה. מִי שֶׁמְעִיץ רְחוֹק מִרְצוּנוֹ, קָרִיב הַתִּינוּק שֶׁלֵּם לְהִתְקַבֵּל. פֶּסֶק אוֹתוֹ הַקּוֹל.

אָמְרוּ אוֹתָם שְׁנֵי עֲלָמִים, סִימָן יֵשׁ בְּכֶם? אָמְרוּ, הֵן. הוֹצִיאוּ שְׁנֵי שׁוֹשְׁנִים וְהִרְיָחוּ בָהֶם. אָמְרוּ, שָׁבוּ עַד שֶׁתִּשְׁמְעוּ שְׁנֵי דְבָרִים בְּסוּדוֹת עֲתִיקִים מִתוֹף רֵאשִׁי הַיִּשִּׁיבָה, וַיְהִי תְמִיד בְּסוּד בְּתוֹכְכֶם. אָמְרוּ, הֵן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ וְכָל מֵה שָׁרְאוּ, כְּתוּב. וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְכָאן, הָיָה כְּתוּב (תהלים ט) אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחֲטָא בְּלִשׁוֹנִי, וְאָנֹכִי שֶׁאֵילָנָה לְאָבִי אָבָא, כְּמֵה הָיוּ אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים? וְאָמַר לִי, חֲזִיף בְּנִי, אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים בְּנֵי עוֹלָמוֹת וְהִחְרִיבוּ עוֹלָמוֹת מִי שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

לְשַׁעֲבָתָה פָּרְחוּ כֻלָּהוּ, וְלֹא חָמוּ מְדִי, אֲשַׁתְּאָרוּ בְּלַחֲוֵדֵיהֶוּ תַּחֲוֹת אֵילָנִין דְּגִנְתָּא. חָמוּ פִּתְחָא אַחְרָא, עָאלוּ תַּמָּן, חָמוּ הַיֵּכָלָא חֲדָא, עָאלוּ וַיִּתִּיבוּ תַּמָּן. תָּרִין עוֹלִימִין הָווּ תַּמָּן. זְקָפוּ עֵינָיו, וְחָמוּ חַד מִשְׁפָּנָא מִרְקָמָא בְּכָל זֵינֵי צִיּוּרִין וּגְוֹנִין דְּעֲלָמָא, וְעָלְיָה פְרִיסַת פְּרִיסָא דְנִהוּרָא מְנַצְצָא, דְּלֹא יְכָלִין עֵינָיו לְאַסְתַּפֵּלָא (וכפון תרין מילין חמו גו ההוא משפנא עד אתר פרוכתא פריסא דלא חמו),

מתמן ולהלאה לא חמו כלום.

אֲרַבִּינוּ אוֹדְנִין, וְשָׁמְעוּ חַד קָלָא דְהוּא אָמַר, בְּצִלְאֵל רְבִיעִעָא הָיָה לְנִהוּרִין עֲלָאִין. יוֹסֵף רְבִיעִעָא אִיהוּ גוֹ נִהוּרִין דְּאָדָם קְדָמָא. סְלִיקוּ דְלַעֲלִילָא, חֲבִיבָא דְכָלָא. עָלְיָה פְתִיב, (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהֵזֶן בְּקֹדֶשׁ וְגוֹ'. מָאן דְּיִסְתַּפֵּל וְחָמִי, יִסְמוֹן עֵינָיָה. מָאן דְּלֹא יִסְתַּפֵּל, חָמִי וְאִתְּפַתַּח. אֵילָנָא דְתַמְנֵי סְרִי, כַּד פְּפִיף, יִזְקוּף וַיִּתְקַיֵּים. אִי לֹא כְּפִיף, חוּיָא בִישָׂא אָכִיל לִיָּה. מָאן דְּעָאל תָּרִין פְּרוּבִין לְגוֹ, רַעוּתִיָּה אִתְּעִבִיד. מָאן דְּמַעֲיִין, רַחֲקִי מִרַעוּתִיָּה. קָרְבָּנָא דְרַבִּיָּא, שְׁלִים לְאַתְקַבְּלָא. פֶּסֶק הָהוּא קָלָא. אָמְרוּ אֵינּוֹן תָּרִין עוֹלִימִין, סִימָנָא אִית בְּגוּיִיכוּ. אָמְרוּ הֵין. אִפִּיקוּ אֵינּוֹן תָּרִין וְרַדִּין, אֲרַחוּ בְּהוּ, אָמְרוּ תִיבוּ, עַד דְּתִשְׁמְעוּן תָּרִין מְלִין, בְּרַזִּין עֲתִיקִין, מִגּוֹ מְאִרִי מְתִיבְתָּא, וַיְהוֹן תְּדִיר בְּרַזָּא בְּגוּיִיכוּ. אָמְרוּ הֵין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל הַגֵּי מְלִין, וְכָל מֵה דְחָמוּ, כְּתוּב. וְכַד מְטוּ הֵכָא, הָוָה כְּתִיב (תהלים ט) אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחֲטָא בְּלִשׁוֹנִי. וְאָנֹכִי שֶׁאֵילָנָה לְאָבִי אָבָא, כְּמֵה הָווּ אֵינּוֹן תָּרִין מְלִין, וְאָמַר לִי חֲזִיף בְּרִי, אֵינּוֹן תָּרִין מְלִין, בְּאֵנוּ עֲלָמִין, וְחֲרִיבוּ עֲלָמִין, מָאן דְּאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ.

ואמר לי, חזיף בני, אותם שני דברים בני עולמות והחריבו עולמות מי שהשתמש בהם.

בין ששמעו שני דברים אלו, אמרו אותם תינוקות, צאו צאו! אין לכם רשות יותר לשמע! הוציא אחד מהם תפוח אחד, ונתן להם ואמר, הריחו בזה, הריחו בו. ויצאו, ומפל מה שראו לא שִׁכְחוּ כָּלוּם. יֵצְאוּ.

הרי מִמְּנָה אחר בא ואמר להם, חברים, רבי אילאי שִׁלְחָנִי אֵלֵיכֶם, חכו לי כאן על פי המַעְרָה, והוא יבא ויודיע לכם דברים עליונים שלא ידעתם. שְׁהוּא תָּבַע מִתּוֹךְ הַיְשִׁיבָה שִׁיְהִיָּה לוֹ רְשׁוּת לְגִלוֹת לָכֶם דְּבָרִים. יֵצְאוּ אִתּוֹ וַחֲכוּ עַל פִּי הַמַּעְרָה, וְהָיוּ מַחְזִירִים דְּבָרִים זֶה לָזֶה מִכָּל מֵה שֶׁרָאוּ וְלָמְדוּ שֵׁם.

בין כך הרי רבי אילאי בא מאיר כְּשֶׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ, תוֹרָה חֲדָשָׁה שְׁמַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, בּוֹדְאִי! וְנִתְּנוּ לִי רְשׁוּת לֹמַר לָכֶם דְּבָרִים. הִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד עַל פִּי הַמַּעְרָה וַיֵּשְׁבוּ. אָמַר לָהֶם, צְדִיקִים אַתֶּם, שְׁרַבּוּנְכֶם הֲרָאָה לָכֶם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָרִי אֵין לָכֶם פֶּחַד וְאִימָה. אָמְרוּ, וְדָאִי הָרִי נִשְׁפַח מֵאִתְּנוּ דִרְף בְּנֵי אָדָם, וְתַמְיָהּ הִיא עַל כָּל מֵה שֶׁרָאִינוּ בְּהָר הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם הָרִים אֵלֶּה? כָּלֶם רְאִישֵׁי יְשִׁיבוֹת לְעַם הַזֶּה שְׁבַמְדָּבָר. וְזָכוּ כְּעַת מֵה שְׁלֹא זָכוּ כְּשֶׁהָיוּ בַחַיִּים. וְאֵלֶּה רְאִישֵׁי יְשִׁיבוֹת, כָּלֶם בְּרִאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת וּמוֹעֲדִים מִתְּפַנְסִים לְהַר אֶהָרָן הַפֶּהָן וּמִתְעוֹרְרִים אֵלָיו, וְנִכְנְסִים לְתוֹךְ יְשִׁיבְתוֹ וּמִתְחַדָּשִׁים שֵׁם בְּטַהַר הַטַּל הַקְדוּשׁ שִׁיִּרְדַּע עַל רֵאשׁוֹ, וְשִׁמְן מִשְׁחָה שְׁשׁוּפֵעַ עָלָיו, וְעָמוּ מִתְחַדָּשִׁים כָּלֶם בְּחִדוּשִׁים אֲהוּבִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, עַד שֶׁנִּקְרָא כָּאֵן יְשִׁיבַת הָאֶהָבָה. וְהוּא לֹקַח בְּכָל יְשִׁיבָה, בְּסִתְרָה דְקִיק מִתְעַפְּפִים כְּנִשְׁרִין גּוֹ מִתִּיבְתָא דְנַהוּרָא,

בין ששמעו אלין תרין מילין, אמרו אינון ינוקאי, פוקו פוקו, לית לכו רשותא תתיר למשמע. אפיק חד מנייהו, תפוח אחד, ויהב לון. ואמר, ארחו בדא, ארחו ביה, ונפקו, ומפל דחמו לא אנשו כלום. נפקו.

הא ממנא אתרא, אתא אמר לון, חבריאי, רבי אילאי שדרני לכו, תורינו ליה הכא אפום מערתא, והוא ייתי ויודע לכו מלין עלאין דלא ידעתון. דאיהו תבע מגו (דף קס"ג ע"א) מתיבתא, דיהא ליה רשו לגלאה לכו מלין. נפקו בהדיה ואורכו אפום מערתא, והו מהדרין מלי דא לדא, מפל מה דחמו ואולפו תמן.

אדהבו, הא רבי אילאי אתא, נהיר כשמשא. אמר ליה אורייתא חדתא שמעתא. אמר לון ודאי, ורשו יתבו לי למימר לכו מלי. אתחברו כחדא אפום מערתא, ויתבו. אמר לון זכאין אתון, דאחמי לכון מאריכון כגוונא דעלמא דאתי, והא לית לכו דחילו ואמתנו, אמרו ודאי הא אתנשי מנן ארחא דבני נשא, ותוהא איהו על כל מה דחמינן בהאי טורא. אמר לון, חמיתון אלין טוריאי, פלהו ראשי מתיבתי לעמא דא דבמדברא. וזכו השתא, מה דלא זכו פד הו בחיין. ואלין רישי מתיבתי, פלהו בריש ירחי ושבתי ומועדדייא, מתפנשי לגבי טורא דאהרן כהנא, ומתערי לגביה, ועאלין גו מתיבתא דיליה, ומתחדשן תמן, כדכיו דטלא קדישא דנחית על רישיה, ומשח רבו דנגיד עליה, ועמיה מתחדשן פלהו בחדושין דרחימין דמלכא קדישא, עד דאקרי הכא מתיבתא דרחימותא. ואיהו נטיל בכל מתיבתא, בטמירו דקיק מתעפפן כנשרין גו מתיבתא דנהורא,

ישיבת האור, והיא ישיבת משה, וכלם עומדים בחוץ ולא נכנסים פנימה, פרט לאהרן לבדו, ולפי שעה נקראים בשם.

ואין מי שיראה את משה, שהרי אותו מסוה שעל פניו פרוש לפניו, ושבעה ענני כבוד סביבו. אהרן עומד תוך הפרגוד שלמטה ממשה. ופרגוד פוסק, ולא פוסק בתוכם. וכל ראשי הישיבות מחוץ לפרכת הפרגוד הזה, וכל השאר מחוץ לאותם עננים. וכפי חדושי אור התורה שמאירה, כף מאירים אותם עננים.

ונחיים קלושים בדיקיות האור, עד שנראה אותו מסוה, ומתוך אותו מסוה רואים אור שמאיר יותר מכל אורות העולם, והם פני משה. פניו לא נראים כלל, ואין מי שיראה אותם, פרט לאותו אור שיוצא מתוך אותו מסוה אחר כל אותם העננים.

משה אמר דבר סתם לאהרן, ואהרן מפרש לגדולי הישיבות. במה מפרש? בכל אותם מבויעים שנסתמו ממנו כשהגיע זמנו של יהושע. וכעת הוא מחזיר להם בכמה פלאות, ומקורות ומבויעים ונחלים שנובעים מכל דבר ודבר. כל נשים צדקניות של הדור הזה באות למרים גם כן בזמנים הללו, ואז עולות פלן בתמרות עשן לתוך המדבר הזה, ואותו יום נקרא יום ההלולא. נשים בלילי שפתות ובלילי ימים טובים, פלן באות למרים, ויודעות השפדלות בידיעה של רבון העולם. אשרי דור זה מכל דורות העולם. יוצאים מישיבת משה, ופורחים לישיבת הרקיע, ואלה שנראים פורחים לישיבה העליונה. על אותו דור כתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

ואיהי מתיבתא דמשה, וכלהו קיימי לבר, ולא עאלין לגו, בר אהרן בלחודוי וכפום שעתא אקרון בשמא.

ולית מאן דחמי ליה למשה, דהא ההוא מסוה דאנפוי, פריס קמיה. ושבע ענני יקר סחרניה. אהרן קאים גו פרגודא דלתתא מן משה. ופרגודא פסיק, ולא פסיק בגוייהו. וכל רישי מתיבתי, לבר מפרוכתא דפרגודא דא. וכל שאר, לבר מאינון עננין. וכפום חדושי דנהירו דאורייתא דאתנהרא, הכי מנהרן אינון עננין. ואתקלישו בדיקיו דנהורא, עד דאתחזי ההוא מסוה, ומגו ההוא מסוה, חמאן נהורא דנהיר יתיר מפל נהירין דעלמא. ואינון אנפי משה. אנפוי לא אתחזון כלל, ולית מאן דחמי לון, בר ההוא נהירו דנפיק מגו ההוא מסוה, בתר כל אינון עננין.

משה אמר מלה סתם לאהרן, ואהרן פריש לרבירבי מתיבתי. במה פריש. בכל אינון מבויעין דאסתמו מניה, פד מטא זמניה דיהושע. והשתא איהו מהדר לון. בכמה פליאן, ומקורין ומבויעין ונחלין דנבעין מפל מלה ומלה.

כל נשין זכין דהאי דרא, אתאן למרים אוף הכא בהני זמנין. וכדין סלקין פלהו, פתמרות עשן גו מדברא דא. וההוא יומא, אקרי יומא דהלולא. נשין בלילי שפתות ובלילי יומין טבין, פלהו אתאן לגבי מרים, וידעין אשפדלותא בידיעה דמארי עלמא. זכאה דרא דא, מפל דרין דעלמא. נפקי ממתבתא דמשה, ופרחי לגבי מתיבתא דרקיעא, ואינון דאתחזון פרחי לגבי מתיבתא עלאה. על ההוא דרא כתיב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו.

פְּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים? בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלַּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב שֶׁהִשְׁתַּלֵּם יוֹתֵר, כְּתוּב בּוֹ, (שם כח) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. לְמָה נִקְרָא אִישׁ תָּם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאָר בּוֹ פְּסֻלַּת כְּלָל, שֶׁהָרִי פְּרִיעָה הִיָּתָה בּוֹ.

בְּמָה נִפְרַע (פְּרִיעָה הִיָּתָה בּוֹ שֶׁנִּפְרַע) וְנִטְהָר מֵאוֹתָהּ פְּסֻלַּת? מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁמִּחְזֵק פְּסֻלַּת, שֶׁלְתוֹךְ מְקוֹם הַפְּרִיעָה שׁוֹרָה, הוּא שׁוֹר, דְּמוֹת הַשְּׂמֵאל שֶׁל כֶּסֶף שְׁלוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹר נִקְרָא שׁוֹר תָּם, שֶׁהָרִי מְרַפֶּכֶת הַכֶּסֶף, וְשֵׁם שֶׁל בְּרִית יֵשׁ בּוֹ. וְעַל זֶה שׁוֹר זֶה נִקְרָא תָם, וַיַּעֲקֹב אֲחִיזוּ בּוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבְשׁוֹר זֶה עוֹשִׂים פְּרִיעָה, וּמַעֲבִירִים זֶהְמַת הַפְּסֻלַּת כְּלָהּ.

בְּמִשְׁנַת בְּצֻלָּאֵל כְּתוּב, (שם ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשָׂרָה כְּתוּב פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה. לְמָה? מִשּׁוּם שֶׁזְּכוּר נִרְשָׁם בַּיַּעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִית שְׁלֵם כְּשֶׁנִּצְעָשָׂה (בְּשׁוּלָד) יוֹסֵף, וּבְמָה? כְּשֶׁנִּטְלָ שׁוֹר עִמּוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לְצַד הָאֲחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר שֶׁל אוֹתוֹ שׁוֹר שֶׁלְקַח יַעֲקֹב (דברים ג) בְּכוֹר שׁוֹר.

וְרֵאִי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, (בראשית כח) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, בַּעַל הַבֵּית, שְׁאוֹתוֹ שׁוֹר תָּם שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹר מוֹעֵד בְּצַד עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה מְמַנִּים עַל הַחֻקִּים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ עַד דְּרָגָה אַחְרֹנָה שֶׁנִּקְרָאת שְׁאִי"ה, אוֹתוֹ שֶׁמִּפִּיל בְּתֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא דָרִים בָּהֶם אֲנָשִׁים. וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ שׁוֹר מוֹעֵד. וְזֶה בְּחִבּוּר עִם חֲמוֹר רַע. וּמִשּׁוּם זֶה (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמוֹר יַחְדָּו, כְּדִי לֹא לְעוֹרֵר אוֹתָם.

פְּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם יי אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים. בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלַּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב דְּאִשְׁתָּלִים יִתִּיר, כְּתוּב בֵּיהּ, (בראשית כח) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. אָמַאי אִקְרִי אִישׁ תָּם. בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתָּאֵר בֵּיהּ פְּסוּלַת כְּלָל, דְּהָא פְּרִיעָה הָוָה בֵּיהּ.

בְּמָה אִתְפָּרַע, (ס"א פְּרִיעָה הָוָה בֵּיהּ דְּאִתְפָּרַע) וְאִתְדַפֵּי מֵהוּא פְּסוּלַת בְּגִין דְּהוּא אִתְר דְּאִתְקִיף לְפְסוּלַת, דְּלָגוּ אִתְר דְּפְרִיעָה שְׁאִרִי, אִיהוּ שׁוֹר, דְּיוֹקְנָא דְשְׂמֵאלָא דְכְּרִסְיָא דִּילֵיהּ. וְהוּא שׁוֹר, אִקְרִי שׁוֹר תָּם. דְּהָא רְתִיכָא דְכְּרִסְיָא, רְשִׁימָא דְבְּרִית אִית בֵּיהּ. וְעַל דָּא, הָאִי שׁוֹר אִקְרִי תָם. וַיַּעֲקֹב אֲחִיד בֵּיהּ בְּגוּוּיָהּ, וּבְהָאִי שׁוֹר עֶבֶיד פְּרִיעָה, וְאִעְבֵּר זִוְהָמָא דְּפְסוּלַת כְּלָא.

בְּמִתְנִיתָא דְּבְצֻלָּאֵל כְּתוּב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשָׂרָה כְּתוּב פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה, אָמַאי. בְּגִין דְּזְכוּר אִתְרָשִׁים בַּיַּעֲקֹב, דְּאִיהוּ בְּרִית שְׁלֵים, כִּד אִתְעֶבֶיד (ס"א אִתְיִלִּיד) יוֹסֵף. וּבְמָה. כִּד נִטְלָ שׁוֹר בְּהִדְיָה, דְּלֹא יִתְקִיף לְסִטְרָא אַחְרָא. וּבְגִין כֶּף, אִתְקִרִי יוֹסֵף (דברים ג) בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר דְּהוּא שׁוֹר (דף קס"ג ע"ב) דְּנִטְלָ יַעֲקֹב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ. וְרֵאִי, וְהוּא שׁוֹר שׁוֹר תָּם, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, דְּהוּא שׁוֹר תָּם שְׁאִרִי בְּגוּוּיָהּ. בְּגִין דְּאִית שׁוֹר מוֹעֵד בְּסִטְרָ עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה גְּרִדִּינִי נִימוּסִין נִפְקִין מִנֵּיהּ, עַד דְּרָגָא בְּתַרְיִיתָא דְּאִקְרִי שְׁאִי"ה. הוּא דְּאִפִּיל בֵּיתִין דְּעֵלְמָא, דְּלֹא יִיִרִין בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא. וְכִלְהוּ נִפְקִי מֵהוּא שׁוֹר מוֹעֵד. וְדָא בְּחִבּוּרָא דְּחֲמוֹר בִּישָׂא. וּבְגִין כֶּף (דברים כב) לֹא תִחַרֵּוּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמוֹר יַחְדָּו. בְּגִין דְּלֹא לֹאִתְעָרָא לְהוּ.

ובאותה ישיבת בצלאל, וכן בשתי ישיבות, ויעקב איש תם, בעלה של אותו תם. ומיהו א' סוד ו'ו'. וכשהיו כלל זכר ונקבה כאחד, אז נוטל כל אותיות אלה את"ם, והוא אָמ"ת. (מליכה ז) תתן אמת ליעקב. כלל זכר ונקבה כאחד, שלמות הפל.

אברהם לא הצטנה על פריעה, וכשנכנס, נכנס לתם זה ולתוף דרגותיו, שנקראו כאחד ים, והינו תמים. אחר כך התעלה אברהם, ונכנס פנימה, ונקשר עם זמין העליון.

תמים תהיה עם ה' אלהיך ודאי, כמו שהוא תמים, כלל אחד, גם אתה תהיה עמו תמים, עמו ודאי. במה נעשה בן אדם תמים, שיהיה ת"ם י"ם? ת"ם - כמו שנתבאר. י"ם - כל אותן דרגות קדושות שלו נקראים י"ם, ולא נפרדים ממנו לעולמים. (שתי נסחאות) גם אתה כמו זה, להעביר מקדך דרגות נכריות, ולהתקשר בתמים, להיות כך דרגות קדושות, סוד של הי"ם, ודרגה קדושה ת"ם, כנגד א' סוד של יעקב. בן אדם צריך להיות בכל יום ת"ם י"ם כמו זה ממש.

בעת פרש מה שפרש בלישיבה, שהלכנה הקדושה יפה היא בלבן, וכל הגונים נוצצים בה ומרקמים, והיא כאותו יפי ולבן השמש ממש. ובאותו הים שלה בתוף שבעים שנה יוצא דג אחד, ומוציא ממנה גון תכלת, והיא לזכחת גון זה ומתקינה אותו, ומתחפה בחוץ בגון הזה.

רא שגון זה הוא לבושה, שהרי (משלי לא) שש וארגמן לבושה. אבל צפוי חיצוני הוא הגון הזה. כמו זה היה המשפן, שכלו ביפי מרקם לפנים, ואחר כך - (במדבר ד) ופרשו בגד כליל תכלת. מה

ובהוא מתיבתא דבצלאל, וכן בתרין מתיבתא, ויעקב איש תם, בעלה דההוא תם. ומאן איהו א' רזא דו"ו. וכד הוון כלל דכר ונוקבא כחדא, כדין נטיל כל אתוון אלין את"ם, ואיהו אָמ"ת. (מליכה ז) תתן אמת ליעקב, כלל דכר ונוקבא כחדא, שלימו דכלא.

אברהם לא אתפקד על פריעה, וכד עאל, עאל להאי תם, ולגו דרגין דיליה, דאקרוין פחדא ים. והיינו תמים. לבתר אסתלק אברהם, ועאל לגו, ואתקשר עם ימינא עלאה. תמים תהיה עם יי אלהיך ודאי, כמה דאיהו תמים כללא חדא, אוף אנת תהא עמיה תמים, עמיה ודאי. כמה אתעביד בר נש תמים, דיהא ת"ם ים. תם כמה דאתמר. י"ם כל אינון דרגין קדישין דיליה אקרוין י"ם, ולא אתפרשן מניה לעלמין. (תרי נסחתי) אוף אנת כגוונא דא, לאעדא מנד דרגין נוכראין, ולא אתקשרא בתמים, למיהוי כך דרגין קדישין, רזא דים, ודרגא קדישא, ת"ם. לקבלא א' רזא דיעקב. בר נש אצטריך למהוי בכל יומא, ת"ם י"ם. כגוונא דא ממש.

השתא פריש מאן דפריש, במתיבתא, דסיהרא קדישא שפירא, איהו בחורו, וכל גוונין מנצצין בה ומרקמן, ואיהו כההוא שפירו וחורו דשמשא ממש. ובההוא ימא דילה, גו שבעין שגין, נפקא נונא חדא, ואפיק מניה גוון תכלת, ואיהי נטלא גוון דא, ותקינת ליה, ואתחפייא לבר בהאי גוון.

רא דהאי גוון לבושא דילה, דהא (משלי לא) שש וארגמן לבושה. אבל חופאה דלבר האי גוון הוא. כגוונא דא הוה משכנא, דכוליה בשפירו מרקמא לגו, ולבתר (במדבר ד) ופרשו

הטעם? משום שפתחת ים זה יש מצולות י"ם, כָּלֵל שֶׁל זָכֵר וְנִקְבָּה, וְיֵשׁ לָהֶם עֵינֵי הָרַע לְהִסְתַּפֵּל. וְכִשְׁמִסְתַּפְּלִים, מִזְדַּמֵּן לְעֵינֵיהֶם צָבַע תְּכֵלֶת, וְלֹא יִכְלֶה עֵינָם לְשֵׁלֵט, וְהִיא מִתְתַּקְּנָת לִפְנֵים בְּכָל גְּוֹנִים מְרַקְמִים פְּרָאוּי, מִתְתַּחֲמִים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם.

כִּמּוֹ זֶה בֶּן אָדָם שְׁלוּבֵשׁ צִיצִית, נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם תָּמִים. ת"ם, בְּאַרְבַּע כְּנָפִים מִתְתַּקְּנֹת פְּרָאוּי. י"ם, בְּאוֹתוֹ תְּכֵלֶת שֶׁל הַדָּג שֶׁל שְׁבָעִים דְּרָגוֹת הַיָּם, צַד הָרַע כְּשִׁמְסִתְּפֵל בְּאָדָם זֶה לֹא יִכּוֹל לְהִזְיָקוֹ בְּעֵינֵי הָרַע, וְאִזּוֹ הוּא תָּם י"ם עִם ה' אֱלֹהָיו מִמֶּשׁ בְּתַקּוּן אֶחָד, הוּא לְמַעַלָּה, וְהוּא לְמַטָּה. אַחֲרֵי כֵּן מִסְתַּלְקֶת הִיא לְתוֹךְ דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת. גַּם כֵּן הֵבֵן אָדָם עוֹלָה הוּא אַחֲרֵי כֵּן בְּתַפְלִין לְתוֹךְ דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת. וְעַל זֶה תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהָיָךְ, עֲמוּ וְדַאי. וְדַאי בְּשַׁעֲה אַחַת, בְּרַגַּע אֶחָד, הִיא מִתְתַּקְּנָת לְמַעַלָּה, וּבֶן אָדָם מִתְתַּקֵּן לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי אִילָאִי, כָּל אֱלוֹ שֶׁל פְּאֵן, כִּמּוֹ זֶה מִתְתַּקְּנִים לְהִיּוֹת כָּל אֶחָד תָּמִים עִם ה'. וְעַל סוּד זֶה, בְּמִדְבַּר הַזֶּה יִתְמוּ. אִם תֹּאמְרוּ שְׁכַשְׁנָאֵמֵר, לְרַע נֹאמֵר - כֵּן זֶה בּוֹדָאִי, שֶׁהִיָּה לָהֶם לְהִיּוֹת כָּל אֶחָד תָּמִים עִם ה' בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, מְקוֹם שֶׁה' שְׂרוּי שָׁם, לְהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים כְּאֶחָד עֲמוּ, וְכַעַת כָּל אֶחָד הִיָּה תָּמִים בְּמִדְבַּר זֶה לַחֲוִץ. מְקוֹם רְחוֹק מִשָּׁם, שֶׁלֹּא יִסְתַּכַּל פְּנִים בְּפְנִים אִתּוֹ לְהִיּוֹת עִם ה' פְּרָאוּי. וְשֵׁם יְמוֹתוֹ, כִּמּוֹ שְׂרָאִיתָם שְׁעוֹשִׂים בְּכָל יוֹם.

אֲשֶׁרֵי חֲלָקְכֶם, חִבְרִים קְדוּשִׁים, שְׁזִכִּיתֶם לְכָל זֶה. שְׁתֵּי מַעְרוֹת אֵלֶּה אַחֲרוֹת שְׁלָכֶם, שֶׁלֹּא תִמְצְאוּ

בְּגַד כָּלִיל תְּכֵלֶת. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּתַחֲתוֹת יָם דָּא, אִית מְצוּלוֹת י"ם, כָּלֵל דְּכֹר וְנוֹקְבָא, וְאִית לֹון עֵינָא בִישָׁא לְאַסְתַּפְּלָא, וְכַד מִסְתַּפְּלִין, זְמִין לְעֵינֵיהוּ גְוֹן תְּכֵלֵא, וְלֹא יִכְלֵא עֵינֵיהוּ לְשֵׁלֵטָא, וְאִיהִי אִתְתַּקְּנָת לְגוּ, בְּכָל גְּוֹנִין מְרַקְמֵן כְּדָקָא יָאוֹת, מִתְתַּחֲמֵן לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֵלְמָא.

בְּגוֹוֹנָא דָּא בְּרֵשׁ דְּלְבִישׁ צִיצִית, אִתְעָבִיד בְּכָל יוֹמָא תָּמִים. ת"ם, בְּאַרְבַּע כְּנָפִים מִתְתַּקְּנֵן כְּדָקָא יָאוֹת. י"ם, בְּהֵהוּא תְּכֵלֶת דְּנוֹנָא, דְּשְׁבָעִין דְּרָגִין דִּימָא, סְטָרָא בִישָׁא כַד אִסְתַּפְּל בְּהֵאִי בְּרֵשׁ לָא יִכִּיל לְאַבְאָשָׁא לִיה בְּעֵינָא בִישָׁא. וְכַדִּין אִיהוּ תָם י"ם, עִם יי אֱלֹהָיו מִמֶּשׁ, בְּתַקּוּנָא חָדָא, אִיהִי לְעִילָא, וְאִיהוּ לְתַתָּא.

דְּבַתְר אִסְתַּלְקַת אִיהִי גו דְּרָגִין עֲלָאִין. אוֹף הָכִי בְּרֵשׁ, אִסְתַּלְק אִיהוּ לְבַתְר בְּתַפְלִין, גו דְּרָגִין עֲלָאִין. וְעַל דָּא תָּמִים תִּהְיֶה עִם יי אֱלֹהָיָךְ, עֲמִיה וְדַאי. וְדַאי בְּשַׁעֲתָא חָדָא, בְּרַגַּעָא חָדָא, אִיהִי אִתְתַּקְּנָת לְעִילָא, וּבְרֵשׁ נָשׁ אִתְתַּקֵּן לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי אִילָאִי, כָּל אֱלִין דְּהֵכָא, כְּגוֹוֹנָא דָּא מִתְתַּקְּנֵן, לְמַהוּי כָּל חַד תָּמִים עִם יי. וְעַל רְזָא דָּא, בְּמִדְבַּר הַזֶּה יִתְמוּ. אִי תִימְרוּן דְּכַד אִתְמַר לְבִישׁ אִתְמַר, הָכִי הוּא וְדַאי, דְּהוּה לֹון לְמַהוּי כָּל חַד תָּמִים עִם יי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, אִתְר דִּי שְׂאִרֵי תַמָּן, לְמַהוּי אִפִּין בְּאַפִּין כְּחָדָא עֲמִיה, וְהַשְׁתָּא כָּל חַד הוּי תָּמִים בְּמִדְבַּרָא דָּא לְבַר, אִתְר רְחִיק מִתַּמָּן, דְּלֵא יִסְתַּפְּל אִנְפִּין בְּאַנְפִּין בְּהִדִּיה לְמַהוּי עִם יי כְּדָקָא יָאוֹת. וְשֵׁם יְמוֹתוֹ, כְּמָה דְּחִמִּיתוּן דְּעָבְדִין בְּכָל יוֹמָא.

וּבָאָה חוֹלְקִכוֹן חִבְרִיא קְדִישִׁין, דְּזִכִּיתוּן לְכָל הָאִי. הִנֵּי תִרִי מַעֲרֵתִי אַחֲרָנִין דִּילְכוּ,

כָּל זֶה שָׁם, שָׁהֵם תּוֹךְ יוֹשִׁיבֵת מִשָּׁה יוֹשְׁבִים מִרְחוֹק. וְעַל זֶה כָּתוּב בַּמִּשָּׁה, (במדבר יב) עֲנוּ מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם. וְנִבְיָא עֲלִיּוֹן קִבְלָם לִישִׁיבְתוּ מִיּוֹם שֶׁהִתֵּר לְרֵאוֹת כָּל זֶה עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שְׁבַעָה יָמִים. וְהָרִי לֹא הָיָה מְסַתְּפִלִים בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֵילָאִי, צְדִיקִים קְדוּשִׁים, אָמַר לָכֵם דְּבָרִים שְׁשִׁמְעֵתֶם. וְדָבָר רֵאשׁוֹן כְּשֶׁתִּדְעוּ מְדִידַת הַמִּשְׁחָה בְּשֵׁם חֲקוּק מִפְּרֹשׁ, תִּדְעוּ (שֶׁאֵף עַל גַּב) שְׁבַצְלָל הוּא רְבִיעֵי שֵׁל אֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ל"א) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּפֵּל, רֹאֵה וּנְפַקָּח. מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּפֵּל בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים טְמִירִים, מַה לְמַעַלָּה מַה לְמַטָּה וְכוּ', עֲתִיד הוּא לְהַפְקֵחַ בַּתּוֹרָה וּלְפַקֵּחַ בַּה עֵינָיו. עֵץ שֶׁל שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר, שְׁדֵרַת הַבֵּן אָדָם, כְּשֶׁמִּתְכַּוֵּף לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, יִזְקַף וְיַעֲמֵד לְתַחִית הַמֵּתִים. אִם לֹא כּוֹפֵף בְּמוֹדִים, נַעֲשֶׂה נַחֵשׁ, וְאִין לוֹ תְקוּמָה לְאוֹתוֹ הַזְּמַן.

מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵין שְׁנֵי כְרוּבִים פְּנִימָה, מִי שֶׁנִּכְנַס שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִדְבַק בְּרַבּוֹנוֹ, וְיִרְצוֹנוֹ נַעֲשֶׂה. מִי שֶׁמַּעֲזִין בַּתְּפִלָּתוֹ וּמְסַתְּפֵל בָּהּ, רְחוֹק מִרְצוֹנוֹ שְׁשׂוֹאֵל. קָרְפֵן הַתֵּינוֹק כְּשֶׁמִּקְרִיב אָדָם בְּנוֹ לְבֵית סֵפֶר אוֹ לְמִילָה, זֶה קָרְפֵן שֶׁלֵם לְהַתְקַבֵּל. מִכָּאֵן וְלֵהֲלֵאָה, אֲהוּבִים, לְכוּ.

אֲרַעְזוֹר בְּנֵי, יָפָה אִמְרַת כְּפִי מַה שְׁלִמְדַת. אָבֵל חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁאָף עַל גַּב שְׂרַחֵל הֵיטָה עֲקָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, יַעֲקֹב חָכֵם הָיָה. וְאִלְמֵלֵא לֹא יָדַע יַעֲקֹב שְׁלֵאָה אִשְׁתּוֹ, לֹא קָבַר אוֹתָהּ בְּמַעֲרָה לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ בַּחֲבוּר אַחַד, וְיִקְבַר אוֹתָהּ מִחוּץ

דְּלֵא תִשְׁפָּחוּ כָּל דָּא תַּמָּן, דְּאִינוּן גּוֹ מְתִיבְתָּא דְּמִשָּׁה, יְתִבֵי מִרְחִיק. וְעַל דָּא פְתִיב בַּמִּשָּׁה, (במדבר יב) עֲנוּ מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם. וְנִבְיָאָה עֲלָאָה, קִבִּיל לוֹן לְמְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ, מִיּוֹמָא דְּשָׂרִי לְמַחְמֵי כָּל דָּא, עַד הָהִיא שְׁעָתָא שְׁבַעָה יוֹמִין. וְהָא לֹא הוּוּ מְסַתְּפִלִין בְּהָאֵי עֲלָמָא כְּלוּם.

אָמַר לוֹן רַבִּי אֵילָאִי, זַפְּאִין קְדִישִׁין, אִימָא לְכוּ מְלִין דְּשִׁמְעֵתוּן. וּמְלָה קְדַמָּאָה כַּד תִּנְדְּעוּן מְדִידוֹ דְּמִשְׁחָתָא, בְּשִׁמָּא גְּלִיפָּא מִפְּרֹשׁ, תִּנְדְּעוּן (וְאֵף עַל גַּב) דְּבַצְלָל רְבִיעָאָה אִיהוּ, דְּנִהוּרִין עֲלָאִין. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת ל"א) וְאִמְלֵא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. מָאן דְּלֵא אִסְתַּפֵּל חָמֵי וְאִתְּפַתַּח.

מָאן דְּלֵא אִסְתַּפֵּל, בְּאִינוּן תְּלַת מְלִין טְמִירִין, מַה לְעֵילָא, מַה לְתַתָּא וְכוּ'. זְמִין אִיהוּ לְאִתְּפַתָּח בְּאוֹרֵייתָא, וּלְפַקֵּחָא עֵינִין בָּהּ. אִילָנָא דְּתַמְנֵי סָרִי, שְׁדָרְתוֹ דְּבַר נֶשׁ, כַּד כְּפִיף קָמִי מְאָרִיָּה, יִזְקוּף וְיִתְקַיֵּים לְתַחִית מִתְּיָא. אִי לֹא כְּפִיף בְּמוֹדִים, אִתְּעַבִּיד חוּיָא, וְלִית לֵיהּ תְקוּמָה לְהָהוּא זְמַנָּא.

מָאן דְּעָאֵל בֵּין תְּרִין פְּרוּבִים לְגוּ. מָאן דְּעָאֵל שְׁיַעוֹר תְּרִין פְּתָחִין, לְגוּ בֵּי כְנֻשְׁתָּא, אִתְּדַבֵּק בְּמְאָרִיָּה, וְרַעוּתִיהּ אִתְּעַבִּיד. מָאן דְּמַעֲזִין בְּצְלוּתִיהּ, וְאִסְתַּפֵּל בָּהּ, רְחִיק מְרַעוּתִיהּ דְּשָׂאֵל. קָרְפֵנָא דְּרַבָּנָא, כַּד קָרַב בְּרִי נֶשׁ בְּרִיָּה לְבֵי סֵפֶרָא, אוֹ לְמִילָה, דָּא קָרְפֵנָא שְׁלִים לְאִתְּקַבֵּלָא. מִכָּאֵן וְלֵהֲלֵאָה רְחִימִין, זִילו. (חסר).

אֲרַעְזוֹר בְּרִי, שְׁפִיר קְאִמְרַת, כְּפּוּם מַה דְּאוֹלִיפַת. אָבֵל חֵס וְשְׁלוֹם, דְּאָף עַל גַּב דְּרַחֵל הָוֵת עֲקָרָא בְּהָהוּא זְיַמְנָא, יַעֲקֹב חָפִים הָוֵה. וְאִלְמֵלֵא לֹא יָדַע יַעֲקֹב, דְּלֵאָה אִנְתְּתִיהּ, לֹא קָבַר לָהּ בְּמַעֲרָתָא,

לְאַתְחַבְּרָא בְּהֵדִיָּה, בְּחַבּוּרָא חָדָא, וְיֵהָא קָבִיר
 לָהּ לְבַר מְאַרְעָא. אֲכָל לְלֵאָה אֶעִיל לָהּ גּוֹ
 אֲרַעָא, וְלָרַחֵל שְׂוִי לְבַר. מִית יַעֲקֹב, אֲתִקְבֵּר
 בְּגִוּוּהַ, בְּחַבּוּרָא חָדָא.

בְּמָה דְעַבְדוּ כָל שְׂאֵר אֲבָהֵן, אוֹף הָכִי אָדָם.
 מִתָּה חֲוָה בְּקַדְמֵיטָא, אֲתִקְבֵּרַת תַּמָּן.
 וְתַמָּן יַדַּע אָדָם, דְּהָאֵי דְיֹכְתָא אֲתַחֲזִי לִיָּהּ. מִית
 אָדָם, אֲתִקְבֵּר בְּגִוּוּהַ בְּחַבּוּרָא חָדָא. מִתָּה שְׂרָה
 אֲתִקְבֵּרַת תַּמָּן, וְחֲוָה חֲמָאֵת, וְחֲדָאֵת לְקַבְּלָהּ,
 וְקָמַת וְקַבְּלָהּ לָהּ. שִׁיעוּרָא דְחֲוָה לְגַבֵּי שְׂרָה,
 שִׁיעוּרָא דְתָרִין אַמִּין, וְלֹא יִתִּיר. מִת אַבְרָהָם,
 אֲתִקְבֵּר לְגַבֵּי שְׂרָה, בְּחַבּוּרָא חָדָא. מִתָּה רַבְקָה,
 אֲתִקְבֵּרַת תַּמָּן, וְשְׂרָה חֲמָאֵת, וְקָמַת וְקַבְּלָהּ
 לָהּ. מִת יַצְחָק, אֲתִקְבֵּר בְּהֵדָה בְּחַבּוּרָא חָדָא.
 מִתָּה לֵאָה, אֲתִקְבֵּרַת תַּמָּן, וְרַבְקָה חֲמָאֵת,
 וְקָמַת, וְקַבְּלָהּ לָהּ. מִת יַעֲקֹב, אֲתַחֲבֵּר בְּהֵדָה
 בְּחַבּוּרָא חָדָא. וְכִלְהוּ דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא,
 בְּחַבּוּרָא חָדָא.

סְדוּרָא דְלֵהוּן הִיּוּ שְׂכָנֵי. נָשִׁין לְגַבֵּי נָשִׁין,
 וְדְכוּרִין לְגַבֵּי דְכוּרִין. אָדָם בְּרִישָׁא,
 חֲוָה סְמִיךְ לִיָּהּ. שְׂרָה לְגַבֵּי חֲוָה. אַבְרָהָם סְמִיךְ
 לְשְׂרָה. יַצְחָק סְמִיךְ לְאַבְרָהָם. רַבְקָה סְמִיךְ
 לְיַצְחָק. לֵאָה סְמִיךְ לְרַבְקָה. יַעֲקֹב סְמִיךְ
 לְלֵאָה. אֲשֵׁתֵכָח אָדָם בְּסִטְרָא דָא, יַעֲקֹב
 בְּסִטְרָא דָא, דָא רִישָׁא, וְדָא סִיפָא.

בְּסִפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלָפָא אִיהוּ כְּדָקָא יָאוּת וְהָכִי
 הוּא, אָדָם וְחֲוָה בְּקַדְמֵיטָא. וְשְׂרָה
 וְאַבְרָהָם סְמִיךְ לִוְן. יַצְחָק וְרַבְקָה לִזְוִיָא אַחֲרָא,
 בְּאַרְחַ מִישְׁר בְּשׁוּרָה חָדָא. יַעֲקֹב וְלֵאָה
 בְּאַמְצָעֵיטָא. וְאִינוּן נָשִׁין לְגַבֵּי נָשִׁין. וְדְכוּרִין
 לְגַבֵּי דְכוּרִין. וְאָדָם וְחֲוָה, שְׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב
 וְלֵאָה, רַבְקָה וְיַצְחָק. אָדָם בְּסִטְרָא דָא, וְיַצְחָק בְּסִטְרָא דָא, וְיַעֲקֹב בְּאַמְצָעֵיטָא.
 יַצְחָק לְגַבֵּי אֲבוּהָ לָאו אֲרַח עֲלֵמָא. וְעַם כָּל דָא יַעֲקֹב אַצְטְרִיךְ בְּאַמְצָעֵיטָא.

לְאַרְצָא. אֲכָל אֵת לֵאָה הַכְנִיס לְתוֹךְ
 הָאָרֶץ, וְרַחֵל שָׁם בְּחוּץ. מִת
 יַעֲקֹב, נִקְבַּר בְּתוֹכָהּ בְּחַבּוּר אֶחָד.
 כִּמּוֹ שֶׁעָשׂוּ כָל שְׂאֵר הָאֲבוֹת, גַּם
 כֵּן אָדָם. מִתָּה חֲוָה בְּתַחֲלָה,
 וְקַבְּרָה שָׁם, וְשָׁם יַדַּע אָדָם שְׂוָה
 מְקוֹם רְאוּי לֹו. מִת אָדָם, נִקְבַּר
 בְּתוֹכָהּ בְּחַבּוּר אֶחָד. מִתָּה שְׂרָה,
 נִקְבְּרָה שָׁם, וְחֲוָה רָאתָה וְשִׁמְחָה
 לְקַרְאָתָהּ וְקָמָה וְקַבְּלָתָהּ. שְׁעוּר
 חֲוָה לְגַבֵּי שְׂרָה, שְׁעוּר שֶׁל שְׂתֵי
 אֲמוֹת וְלֹא יוֹתֵר. מִת אַבְרָהָם,
 נִקְבַּר לִיד שְׂרָה בְּחַבּוּר אֶחָד. מִתָּה
 רַבְקָה, נִקְבְּרָה שָׁם, וְשְׂרָה רָאתָה
 וְקָמָה וְקַבְּלָתָהּ. מִת יַצְחָק, נִקְבַּר
 אִתָּה בְּחַבּוּר אֶחָד. מִתָּה לֵאָה,
 נִקְבְּרָה שָׁם, וְרַבְקָה רָאתָה וְקָמָה
 וְקַבְּלָתָהּ. מִת יַעֲקֹב, הִתְחַבֵּר אִתָּה
 בְּחַבּוּר אֶחָד. וְכֹלֵם זָכָר וְנוֹקְבָה
 כְּאַחַד בְּחַבּוּר אֶחָד.

סְדוּרָם אִיךְ שׁוֹכְנִים? נָשִׁים לִיד
 נָשִׁים, וְזָכָרִים לִיד זָכָרִים. אָדָם
 בְּרִישָׁא, חֲוָה סְמוּכָה לֹו. שְׂרָה לִיד
 חֲוָה. אַבְרָהָם סְמוּךְ לְשְׂרָה. יַצְחָק
 סְמוּךְ לְאַבְרָהָם. רַבְקָה סְמוּכָה
 לְיַצְחָק. לֵאָה סְמוּכָה לְרַבְקָה.
 יַעֲקֹב סְמוּךְ לְלֵאָה. נִמְצָא אָדָם
 בְּצַד זֶה וְיַעֲקֹב בְּצַד זֶה, זֶה רֹאשׁ
 וְזֶה סוֹף.

בְּסִפְרָא שְׁלֵמָה הַמְּלִיף הוּא כְּרִאוּי,
 וְכַף זֶה: אָדָם וְחֲוָה בְּתַחֲלָה,
 וְשְׂרָה וְאַבְרָהָם סְמוּכִים לְהֵם.
 יַצְחָק וְרַבְקָה לְזוּיָת אַחֲרָת, בְּדִרְךָ
 יִשְׂר בְּשׁוּרָה אַחַת. יַעֲקֹב וְלֵאָה
 בְּאַמְצָע. וְאוֹתָם נָשִׁים לִיד נָשִׁים,
 וְזָכָרִים לִיד זָכָרִים. וְאָדָם וְחֲוָה,
 שְׂרָה וְאַבְרָהָם, יַעֲקֹב וְלֵאָה,
 רַבְקָה וְיַצְחָק. אָדָם בְּצַד זֶה,
 וְיַצְחָק בְּצַד זֶה, וְיַעֲקֹב בְּאַמְצָע.
 יַצְחָק לִיד אֲבִיו לֹא דִרְךָ הַעוֹלָם.
 וְעַם כָּל זֶה יַעֲקֹב צְרִיף בְּאַמְצָע.

אָדָם בְּסִטְרָא דָא, וְיַעֲקֹב בְּאַמְצָעֵיטָא.
 יַעֲקֹב לְגַבֵּי אֲבוּהָ לָאו אֲרַח עֲלֵמָא. וְעַם כָּל דָא יַעֲקֹב אַצְטְרִיךְ בְּאַמְצָעֵיטָא.

וּבְבִלְ אֵינוֹן זִוְגִין, כְּמֵה דְאֶתְקַבְרוּ, הֲכִי יְקוּמוֹן,
וְהֲכִי יִשְׁתַּפְּחוּן. לֵאמֹר תַּחְדֵּי בְּהַדֵּי מְשִׁיחַ,
בְּרִיהַ דְדָדוּד, דְנִפְיָא מִנְהָ לְגוּ. רַחֵל תַּחְדֵּי בְּהַדֵּי
מְשִׁיחַ, בְּרִיהַ דְיוֹסָף, דְנִפְיָא מִנְהָ לְבַר
מִירוּשָׁלַם. וְכֹלָא לְדוּכְתִיָּהוּ.

אֲלֵין הֲכָא וְאֵלִין הֲכָא. דְאֵינוֹן (כ"א מַגְדְּלִין) מַרְגְּלָאן
דְאֵבֵן טָבָא כְּלֵהוּ. בֵּין כְּלֵהוּ מַגְדְּלִין אֵית
חַד מַגְדֵּל דְאֵבֵן טָבָא בְּאִמְצָעִיתָא. וְדָא סְלִיק
לְרוּם רְקִיעָא, וְלֹא אֶתְחַזֵּי הַשְׁתָּא, עַד הֵהוּא
זְמַנָּא דִּיתְגַּלִּי. רַב מְתִיבְתָּא חֲמָא לֵיהּ, וְהוּהוּ
רְשִׁים בֵּיהּ לְעֵילָא הַאי קָרָא, (מְשִׁי יח) מַגְדֵּל עֵז
שֵׁם יִי בּוּ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָב. וּפְרִישׁ רַב
מְתִיבְתָּא קָרָא דָא, מַגְדֵּל עֵז: דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל.
(דף קס"ד ע"ב) בּוּ יְרוּץ צְדִיק: בֵּיהּ רְעוּתִיָּה דְצְדִיק
תְּדִיר. וְעַל דָּא, וְנִשְׁגָב הֵהוּא מַגְדֵּל, דְלֹא יִנְפּוּל
לְעֵלְמִין, כְּמֵה דְהוּהוּ.

וְרַבִּי כְרוּסְפָדָאִי חֲמִיד לְבָא, פְּרִישׁ הַאי קָרָא
עַד לֹא אֶסְתַּלַּק, וּפְרִישׁ שְׁפִיר. מַגְדֵּל עֵז:
דָּא תִיבָה, וְסִפְר תּוֹרָה דְאִיהוּ עֵז, לְשׁוּאָה בֵּיהּ,
וְלֹא־פְקָא לֵיהּ מִגּוּ הֵיכַל, דִּיּוֹקְנָא דְהֵיכַל
פְּנִימָאָה, דְמַנְיָה נְפָקָא תּוֹרָה, וְהֵהוּא מַגְדֵּל
שֵׁם יִי אִיהוּ, וְדִיּוֹקְנָא דִילִיָּהּ וְאַצְטְרִיף בְּשִׁית
דְרַגִּין.

בּוּ יְרוּץ צְדִיק, בְּמֵאן. בְּמַגְדֵּל, אוּ בְּסִפְר תּוֹרָה.
אֵלָא קָרָא דְרִישׁ בְּהַאי וּבְהַאי. פַּד דְרִישׁ
בְּמַגְדֵּל, אֶצְטְרִיף צְדִיק דָּא דְלִיהוּי חִזּוֹן הַכְּנִסְתַּת,
זְכָאָה דְקִשׁוּט, וְדִיּוֹקְנָא דְצְדִיק עֲלָאָה. פַּד
דְרִישׁ לְסִפְר תּוֹרָה, מֵאן דְסְלִיק לְסִפְר תּוֹרָה
לְמַקְרִי אֲוִרִיתָא, אֶצְטְרִיף צְדִיק. וְצְדִיק אֲקָרִי.
מֵאן אֲקָרִי צְדִיק מְכֻלְהוּ. שְׁתִּיתָאָה, דְסְלִיק
מֵאֵינוֹן שְׁבַעָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי, דְאִיהוּ
לֹא סְלִיק כָּל יוֹמוֹי, אֵלָא שְׁתִּיתָאָה לְאֵינוֹן
דְסְלִיקִין. בּוּ יְרוּץ צְדִיק, בְּסִפְר תּוֹרָה יְרוּץ דְבָרִי צְדִיק דָּא. וְנִשְׁגָב מִמֵּאן.

וְנִשְׁגָב מִמֵּאן.

מִדְּחִילוֹ דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת, דְּהָא אֹרְיָךְ יוֹמִין.
 וְנִשְׁגַּב דְּלֹא יִתְנַזֵּק לְעֵלְמִין.
 בַּהֲהוּא מַגְדֵּל דְּסִלְקָא בֵּין אֵינּוֹן מַגְדְּלִין,
 קִיִּימָא נְהִירוּ חַד, בְּדִיוֹקְנָא דְּסִפְר
 תּוֹרָה, כַּד אָתִי הֵהוּא צִיפְרָא, נִטְלָא הֵהוּא
 מַגְדֵּל מֵאֲתָרִיהּ, וְקָאִים גּוֹ אֲמַצְעִיתָא דְּעֶזְרָה,
 גּוֹ גְדַפֵּי דְּכְרוּבִים הָוָה. (ס"א ומה דהוה). רומייה לרום
 שְׁמִיָּא מְאִיךְ וְעָאל תַּחַת אֵינּוֹן פְּרוּבִים, וְשׁוּרוּי
 בֵּין רִישֵׁי כְרוּבִים.
 תִּלְתַּת מְאָה פִּתְחִין תַּמָּן, בְּפִתְחָא דְּאֲמַצְעִיתָא,
 קִיִּימָא נְהִירָא דָּא, דִּיוֹקְנָא דְּסִפְר תּוֹרָה,
 בִּיהּ זְמִין מְלָךְ יִשְׂרָאֵל לְמַקְרִי בְּפִרְשַׁת הַקְּהָל.
 וְדָא לִיהוּי מְלַפָּא מְשִׁיחָא, וְלֹא אַחְרָא.
 וּבַהֲהוּא סִפְר תּוֹרָה דְּהֵהוּא נְהִירוּ, אִי חֲסִידָא
 קְדִישָׁא, זַפְּאָה אִיהוּ דְּמִפּוּמִיָּה
 יִשְׁמְעוּ, קָל נְעִימוּ דְּמִלוּי מְאִינּוֹן מְלִין סְתִימִין
 דְּפָרִישׁ בְּאֹרְיִיתָא. בְּכָל רִישׁ יְרַחֵי, וְשַׁבְתִּי
 וּמוֹעֲדֵיִיא וְזִמְנֵיִיא, כַּד בְּעָאן כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵי
 לְסִלְקָא לְעִילָא לְגוֹ מְתִיבְתָא דְּרַקִיעָא, כְּלָהוּ
 מְתַכְנַפֵּי לְגַבֵּי מְלַפָּא מְשִׁיחָא, וְאִיהוּ פָּרִישׁ
 מְלִין, וּמְגוֹ מְתִיקוּ דְּמִלוּי בְּתִיאֻובְתָּא, סִלְקִין.
 כְּלָהוּ עֶשֶׂר מְלִין, גְּנִיזִין לָךְ מְאִינּוֹן מְלִין דְּאִיהוּ
 פָּרִישׁ, לְיוֹמָא דְּשְׁאֲלִתִין דִּילָךְ.
 כַּד קִיִּימָא הֵהוּא מַגְדֵּל בְּאֲמַצְעוּ דְּעֶזְרָה,
 וּפִתְחָא דָּא פִּתְחָא, פִּתְחִין אֵינּוֹן כְּרוּבִין
 פּוּמִיָּהוּ, וּפְרִישֵׁי גְדַפֵּיָּהוּ, וְנְהִיר נְהִירוּ עֲלָאָה
 עַל הֵהוּא פִּתְחָא. וְהֵהוּא סִפְר תּוֹרָה פִּתְיִחַ,
 וְאֵינּוֹן כְּרוּבִים פִּתְחֵי וְאֲמָרִי (תהלים לא) מָה רַב
 טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. סְגִירוּ פִּתְחִין,
 וְסִפְר תּוֹרָה אֲתַגְלִיל.
 מֵאֵן חָמָא, נְהִירוּ דְּנַהֲרָא דְּהֵהוּא סִפְר תּוֹרָה,
 כּוּלִיָּה נְהוֹרָא דְּנְהִיר, אֲתוּוֹן דִּילִיָּה,
 שְׁלֵהוּבֵי דְּאֲשָׁא מְאַרְבַּע גְּוּוּנֵי, דְּאֵינּוֹן דְּעֵלְמָא עֲלָאָה, כְּלָהוּ כְּלִטֵי וּמְנַצְצֵי,

דְּכָרֵי צְדִיק זֶה. וְנִשְׁגַּב מִמָּה?
 מִפְּחַד מְלֹאךְ הַמּוֹת, שְׁהֵרִי מְאִרְיָךְ
 יָמִים. וְנִשְׁגַּב שְׁלֹא יִנָּזֵק לְעוֹלָם.
 בְּאוֹתוֹ מַגְדֵּל שְׁעוּלָה בֵּין אוֹתָם
 מַגְדְּלִים קָיָם אוֹר אֶחָד בְּדַמוֹת
 סִפְר תּוֹרָה. כְּשֶׁבָאָה אוֹתָהּ צְפוּר,
 לֹחֲקַת אוֹתוֹ מַגְדֵּל מִמְקוּמוֹ,
 וְעוֹמְדַת תּוֹךְ אֲמַצְעַת הָעֶזְרָה תּוֹךְ
 כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים הָיָה. (נמה שהיה),
 רוּמוֹ לְרוֹם הַשָּׁמַיִם נִשְׁפָּל וְנִכְנָס
 תַּחַת אוֹתָם כְּרוּבִים, וְחוֹמוֹתָיו
 בֵּין רְאִשֵׁי הַכְּרוּבִים.

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פִּתְחִים שָׁם, בְּפִתְחָא
 הָאֲמַצְעֵי עוֹמֵד מְאוּר זֶה, דְּמוֹת
 סִפְר תּוֹרָה, בּוֹ עֵתִיד מְלָךְ יִשְׂרָאֵל
 לְקָרָא בְּפִרְשַׁת הַקְּהָל, וְזֶה יִהְיֶה
 מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ, וְלֹא אַחֵר.

וּבְאוֹתוֹ סִפְר תּוֹרָה שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר,
 אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֲשֶׁרִי מִי שְׁמִפּוּ
 יִשְׁמְעוּ קוֹל נְעִימוֹת שֶׁל דְּכָרֵי
 מֵאוֹתָם דְּכָרִים סְתוּמִים שֶׁפָּרַשׁ
 בְּתוֹרָה. בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּשְׁבֻתוֹת
 וּמוֹעֲדִים וְחֻגִים, כְּשֶׁרוֹצִים כָּל בְּנֵי
 הַיִּשְׁבִּיבָה לְעֲלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ
 יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ, כְּלָם מְתַכְנְסִים אֶל
 מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהוּא מְפָרֵשׁ
 דְּכָרִים, וּמְתוֹךְ מְתִיקוֹת דְּכָרֵי
 בְּעֶרְגָה עוֹלִים. כָּל עֲשָׂרַת הַדְּכָרִים
 גְּנוּזִים לָךְ מֵאוֹתָם דְּכָרִים שֶׁפָּרַשׁ
 לְיוֹם שֶׁל הַשְּׁאֲלוֹת שֶׁלָּךְ.

כְּשֶׁעוֹמֵד אוֹתוֹ מַגְדֵּל בְּאֲמַצְעַת
 הָעֶזְרָה וּפִתְחָא זֶה פּוֹתַח, פּוֹתְחִים
 אוֹתָם כְּרוּבִים פִּיחָם, וּפּוֹרְשִׁים
 כְּנַפְיָהֶם, וּמְאִיר אוֹר עֲלִיוֹן עַל
 אוֹתוֹ פִּתְחָא. וְאוֹתוֹ סִפְר תּוֹרָה
 נִפְתָּח, וְאוֹתָם כְּרוּבִים פּוֹתְחִים
 וְאוֹמְרִים: (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ
 אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. נִסְגְּרִים
 הַפִּתְחִים, וְסִפְר הַתּוֹרָה נִגְלָל.

מִי רָאָה אוֹר הַמְּאִיר שֶׁל אוֹתוֹ
 סִפְר תּוֹרָה, כְּלוֹ אוֹר מְאִיר,
 אוֹתִיוֹת שְׁלוֹ, שְׁלֵהוּבוֹת אֲשֶׁ

מֵאֲרַבְעָה גִּוְנִים שֶׁהֵם מְעוֹלָם
עֲלִיּוֹן, כָּלֶם בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים, אֵין
מִי שְׂיִכּוֹל לַעֲמֹד בָּהֶם פֶּרֶט
לְמִשִּׁית. נִסְגֵּר פֶּתַח זֶה, וְכִרּוּבִים
שׁוֹכְכִים, וְאוֹתוֹ מְגַדֵּל פּוֹרַח
וְעוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ בֵּין שָׂאֵר
הַמְּגַדְלִים.

בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֲמַצְעֵי יֵשׁ עֲטֶרֶת פֶּזַז
עֲלִיּוֹנָה וְנִכְבְּדָה גְּנוּזָה, שְׁלֹא
נִרְאִית כְּעֵת, גְּלוּפָה וְחִקּוּקָה בְּכָל
מִינֵי אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְעֵתִידָה
לְהִיטוֹת עַל רֹאשׁ מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ
כְּשֶׁעוֹלָה בְּאוֹתוֹ מְגַדֵּל, וְשְׁנֵי
נְשָׂרִים, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה,
לוֹקְחִים אוֹתוֹ בִּידְיָהֶם.

כְּשֶׁעוֹלָה מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ, מִתְּתַקְּנִים
הַנְּשָׂרִים, וְלוֹקְחִים עֲטֶרֶת זוֹ
בְּשִׁעָה שְׂיִתְחִיל לְקַרְא, יִפְתַּח
פֶּתַח אַחֵר, וּמִשֵּׁם תֵּצֵא אוֹתָהּ יוֹנָה
שְׁשִׁלַּח נֹחַ בִּימֵי הַמַּבּוּל, שְׁכַתּוּב
(בראשית ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.
הַיּוֹנָה, אוֹתָהּ הַנּוֹדְעֵת, וְלֹא דִבְרוּ
בָּהּ הַקְּדָמוֹנִים וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא,
אֲלֹא מִכָּאן יֵצְאָה וְעֵשְׂתָהּ
שְׁלִיחוּתָהּ.

וּבְשִׁעָה שְׁכַתּוּב וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב
אֵלָיו עוֹד, לֹא יָדַע אָדָם לֶאֱמֹן
הַלְכָה, וְהִיא שְׁבָה לְמִקּוּמָהּ
וְנִגְנְזָה בְּפֶתַח זֶה, וְהִיא תִּקַּח
עֲטֶרֶת בִּפְיָהּ וְתִשָּׂם עַל רֹאשׁ מְלָךְ
הַמְּשִׁיחַ, הַגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ, וְאִזּוֹ
כְּתוּב, (תהלים כא) תִּשִּׁית לְרֹאשׁוֹ
עֲטֶרֶת פֶּזַז.

וְכִינּוֹן שִׁיקְרָא מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ בְּסִפְר
תּוֹרָה, יְקוּמוּ שְׁנֵי נְשָׂרִים, זֶה
מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וַיּוֹנָה
מִתְּכּוּפֶפֶת, וּמְלָךְ הַמְּשִׁיחַ יוֹרֵד,
וְעֲטֶרֶת עַל רֹאשׁוֹ, עַד מְדַרְגָּה
אַחֲרוֹנָה. וְשְׁנֵי נְשָׂרִים פּוֹרְחִים
לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ, וַיּוֹנָה שְׁבָה
וְעֲטֶרֶת בִּפְיָהּ, וַיִּקְבְּלוּ אוֹתָהּ שְׁנֵי
נְשָׂרִים אֵלָיו.

דָּוִד הַמְּלָךְ נִקְרָא זֵית רַעֲנָן לְפָנַי
עֲלֵה זֵית - זֶה מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ בֶּן

לֵית מָאן דִּיכִיל לְמִיקָם בְּהוּ, בַּר מְשִׁיחַ. סְגִיר
פֶּתַח דָּא, כְּרוּבִים מְשִׁתְּכִי. וְהֵהוּא מְגַדֵּל
פֶּרַח, וְקִימָא בְּאַתְרֵיהּ בֵּין שָׂאֵר מְגַדְלִין.

בְּהֵהוּא פֶּתַח דְּאֲמַצְעֵיתָא, אִית עֲטֶרֶת דְּפִז
עֲלָאָה וַיִּקְרָא גְּנִיזָא, דְּלֹא אֲתַחֲזִי
הַשְּׁתָא, גְּלִיפָא וּמְחַקְקָא בְּכָל זִינֵי אֲבָנֵי יְקָר,
וְזִמְנָא לְמַהוּי עַל רִישָׁא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, כַּד
סְלִיק בְּהֵהוּא מְגַדֵּל, וְתָרִין נְשָׂרִין, דָּא מִסְטֵרָא
דָּא, וְדָא מִסְטֵרָא דָּא, נְטִלֵי לִיהּ בִּידְיָהוּ.

בַּר סְלִיק מִלְכָּא מְשִׁיחָא, מִתְּתַקְּנִין נְשָׂרִין,
וְנְטִלֵי עֲטֶרָא דָּא, בְּשִׁעָתָא דִּישְׂרֵי לְמַקְרֵי,
יִתְפַּתַּח פֶּתַח אַחֲרָא, וּמִתְּמַן תְּפּוּק הֵהִיא יוֹנָה,
דְּשָׂדֵר נֹחַ בִּימֵי טוֹפְנָא, דְּכַתִּיב, (בראשית ח) וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה, הַיּוֹנָה: הֵהִיא דְּאֲשַׁתְּמוּדְעָא, וְלֹא
מְלִילוֹ בְּהּ קְדָמָאִי, וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא, אֲלֹא
מֵהֲכָא נִפְקַת, וְעֵבַדַּת שְׁלִיחוּתָא.

וּבְשִׁעָתָא דְּכַתִּיב וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד,
לֹא יָדַע בַּר נֶשׁ לֶאֱמֹן אֲזֵלַת, וְהִיא
תָּבַת לְאַתְרָהּ, וְאַתְּגַנִּיזַת בְּפֶתַח דָּא וְאִיהִי
תְּטוּל עֲטֶרֶת בְּפּוּמָהָא, וְתִשְׁוִי עַל רִישֵׁיהּ
דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, מְטִי וְלֹא מְטִי, וְכַדִּין כְּתִיב,
(תהלים כא) תִּשִּׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פֶּזַז.

וְכִינּוֹן דִּיקְרֵי מִלְכָּא מְשִׁיחָא בְּסִפְר תּוֹרָה. יְקוּמוּן
תָּרִין נְשָׂרִין, דָּא מִכָּאן וְדָא מִכָּאן, וַיּוֹנָה
מֵאִידָהּ, וּמִלְכָּא מְשִׁיחָא נַחִית, וְעֲטֶרֶת עַל
רִישֵׁיהּ, עַד דְּרַגָּא בְּתִרְעָה. וְתָרִין נְשָׂרִין פֶּרְחִין
לְעִילָא עַל רִישֵׁיהּ, וַיּוֹנָה תְּבַאת (דף קס"ה ע"א)

וְעֲטֶרֶת בְּפּוּמָהּ, וַיִּקְבְּלוּן לָהּ אֵלִין תָּרִין נְשָׂרִין.
דָּוִד מִלְכָּא, זֵית רַעֲנָן אֲקָרִי קַמִּיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, דְּכַתִּיב, (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית
וְגו'. עֲלֵה זֵית, דָּא מִלְכָּא מְשִׁיחָא בְּרִיהּ דְּדָוִד.
וְדָא אִיהוּ דְּרַמִּיז יוֹנָה דָּא בְּיוֹמוֹי דְּנַח, דְּכַתִּיב,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (תהלים נב) וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית וְגו'.

דוד. וזהו שרמזה יונה זו בימי נח, שכתוב (בראשית ח) ונהה עלה זית טרף בפיה. אותו עלה זית טרף ונחטף לכבודו, במה? בפיה. שעומדת על ראשו, ומקבל כבוד מיונה זו. ומה שכתוב טרף ולא טרפה, (אלא) כזכר הנה שעושה חיל ומנצח. בשיבת הרקיע יונה זכר הוא. מתוך שנקרא יונה פתוח פנקבה, וכתוב כזכר בזמן שמקבל כבוד זה.

מגדל זה כששב למקומו, מאיר כאור עין השמש, שכתוב (תהלים פט) כסאו פשמש נגדי, ואף שכסא אחר יהיה לו בנסים ואותות גדולים. בראש מגדל זה יש עופות אש (דרור) שמצפצפים, כשעולה הבקר, צפצוף של נעימות, שאין נעם ונגון פאתה נעימות.

למעלה מכלם מינים אחרים ויונים אחרים שפורחים באויר, עולים ויורדים, יורדים ועולים, לא שוככים לעולמים. אותיות גדולות ואותיות קטנות פורחות ביניהם.

אי חסיד קדוש, בשעה שהאותיות פורחות, רואה האדם באותיות גדולות. כתוב באויר לפי שעה, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. (והארץ היתה תהו ובהו וגו', מהכא תהו ובהו וגו', מפאן חוקרות האותיות הגדולות ככתלה) מפות אותיות קטנות בהם ופורחות, ונראה מהן פתוב, ויאמר אלהים יהי אור וגו', וירא אלהים את האור וגו'. אחר כך חוקרות אותיות קטנות ומפות באותיות גדולות, ונראה מהן שכתוב, ויאמר אלהים יהי רקיע וגו'. וכן כל מעשה בראשית, פלאות גדולות, ושמחה לעינים מעשים של אותיות אלו. אשרי העם שלכל זה מצפים.

אי חסיד קדוש, מי ששומר ברית, והוא להתחלה. ואם תאמר, מי שומר

(בראשית ח) ונהה עלה זית טרף בפיה. ההוא עלה זית, טרף וחרטף ליקרא דיליה. במה. בפיה. דקיימא על רישיה, ומקבלא יקר מהאי יונה והאי דכתיב טרף, ולא טרפה, (אלא) פדכורא דא, דעביד חילא ונצח. במתיבתא דרקיע, יונה זכר הוא, מגו דאקרי יונה, כתיב פנוקבא, וכתיב פדכורא, בזמנא דמקבלא יקר (חסר) דא. מגדל דא כד תב לאתריה, נהיר פנהירו דעינא דשמשא, דכתיב, (תהלים פט) כסאו פשמש נגדי. ואף דכרסייא אתרא ליהוי ליה בנסין ואתיין רברבין. פריש מגדל דא, אית עופין דנור (דרורא) דקא מצפצפאן, פד סליק צפרא, צפצופא דנעימו, דלית נעימו ונגונא פההוא נעימו.

לעילא מפלהו, זינין אחרנין, ושפנינין אחרנין, דקא פרחין באוירא, סלקי ונחתי, נחתי וסלקי, לא משתכין לעלמין. אתון רברבן, ואתון זעירן, פרחין בינייהו. אי חסידא קדישא, בשעתא דאתון פרחין, חמי בר נש באתון רברבן. כתיב באוירא לפום שעתא, (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (והארץ היתה תהו ובהו וגו', מהכא אחרני אתון רברבן במלכרמין) בטשי אתון זעירן בהו, ופרחין, ואתחזי מנייהו כתיב, ויאמר אלהים יהי אור וגו', וירא אלהים את האור וגו'. לבתר מהדרי אתון זעירן, ובטשי באתון רברבן, ומתחזי מנייהו דכתיב, ויאמר אלהים יהי רקיע וגו'. וכן כל עובדא דבראשית, פליאן רברבן, וחדו לעינין עובדאן דאתון אלין, זכאה עמא דכל דא מחכאן.

אי חסידא קדישא, מאן דנטיר ברית, שוי ליה

אי חסיד קדוש, מי ששומר ברית, והוא להתחלה. ואם תאמר, מי שומר

לאַחור? הרי שמירה גדולה ועליונה מהפך ששומרו. ומי הוא? צדיק עליון באהבה רבה. נכנס בין צדיק וצדק, ונמצא שמור מפל הצדדים. אשרי מי ששומר ברית זו. ועל פן ישראל נראים כל הזכרים ששומרים אות ברית זו לפני המלך הקדוש. מיהו שיכול להזיק לבן שהוא באמצע אביו מפאן, ואמו מפאן, והוא ביניהם? וזה פשהו אחרי ה'. בא וראה, אותו רקיע כשפוכב בגלגול, מנגן בנגון, ומקול נחמת המים הנובעים לא ידוע אותו נגון. כל אותם האגנים שבארבעה צדדים מתמלאים מנביעת המים שנובעים. מי שהוא בפנים, בשני צדדים עומד שם. אחד בשמחה, שאין שמחה פאותה שמחה בעולם, לקים (שם) עבדו את ה' בשמחה. ואחד ביראה, שאין יראה פאותה יראה בעולם, לקים (שם) עבדו את ה' ביראה.

מעין מים אחד שנובע מצד מזרח, והו שאמר יחזקאל הנביא. ממעין זה לא יכולים לסיים שבח כל בני העולם. במקום שנוולד שם לצד מזרח, אין עמק ורום שלו אלא זרת, ולא יותר. בשנובעים המים ועולים, עולים כל מיני מרגליות שבעולם, ולא נופלים בחוץ. פעת נראים בגון אחד, לפי שעה נופלים אלה, והנה עולים אחרים בגון אחר בכל מיני גונים שבעולם. נופלות אותן מרגליות, ולא נופלות בחוץ.

סביב אותה נביעה סובבים כפתור ופרח, ולא יכולים כל בני העולם לעמד על אותם גונים, פלם שלהבות לזהטות, ולא יכולים להסתכל בהם. לא ידוע חשיבות המעשה. העלים שלהם

אבתרוי, ואיהי לקמא. ואי תימא, מאן נטיר לאחורא. הא נטירו רב ועלאה מפלא, דנטיר ליה. ומאן איהו. צדיק עלאה ברחימו סגי. עאל בין צדיק וצדק. ואשתכח נטיר מפל סטרין. זפאה מאן דנטיר ברית דא. ועל דא ישראל, אתחזון כל דכורין, דנטירין את קיימא דא, קמי מלפא קדישא. מאן איהו דיכיל לנזקא לברא, דאיהו באמצעו אבוה מפאן, ואמיה מפאן, ואיהו בינייהו. ודא פד איהו אחרי יי.

תא חזי ההוא רקיע פד סחרא בגלגולא מנגנא כנגונא, ומקל נהימו דמיין דנבעין, לא ידיע ההוא נגונא. פל אינון אגנין די בארבע סטרין, מליין מנביעו דמיין דנבעין. מאן דאיהו לגו, בתרין סטרין קיימא תמן. חד בחדוה, דלית חדוה כההיא חדוה בעלמא, לקיימא (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה. וחד ביראה, דלית דחילו כההוא דחילו בעלמא, לקיימא (תהלים ב) עבדו את יי ביראה.

חד מעיינא דמייא, דנביע מסטר מזרח, דא הוא דאמר יחזקאל נביאה. מהאי מעיינא, לא יכלין לסיימא שבחא כל בני עלמא. באתר דאתייליד תמן לסטר מזרח, לית עומקא ורומא דיליה, אלא זרתא ולא יתיר.

כד נבעין מיא וסלקין, סלקין כל זיני מרגלאן דעלמא, ולא נפלין לבר, השתא אתחזון בגון חד, לפום שענתא נפלין אלין, והא סלקין, אתרנין, כגון אחרא, בכל זיני גוונין דעלמא. נפלי אינון מרגלאן, ולא נפלי לבר.

סחרנין דההוא נביעו, חזזור ושושן סחרן. ולא יכלין כל בני עלמא למיקם על אינון גוונין, פלהו שלהובין מלהטאן, ולא יכלין לאסתפלא בהו. לא ידיע חשיבו

דְּעוּבָדָא. טְרַפִּין דְּלֵהוּן מְנַצְצָן בְּכַמָּה גְּוֹנִין.
 עוֹבֵד צִיּוֹר, אוּמְנֵו דְמֵאֲרִי עֲלֵמָא, חֲפִיין עַל
 תְּלַת מָאָה וְשִׁבְעִין וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִין
 דְּתַחֲתִייהוּ, בְּתַר שְׂבָכִין אַחֲרֵינִין לָגוּ. וְאִינוּן
 שְׂבָכִין סְחוּר דְּעֲזָרָה לָגוּ.

וְלֵעֵילָא מְנַהוּן, אִינוּן (דף קס"ה ע"ב) גּוֹפְנִין
 פְּרִישָׁאן, תְּחִילת גּוֹפְנִין אִינוּן פְּרוּבִין,
 כְּלֵהוּ גְּדַפִּין פְּרִישָׁן, מְשַׁלְכָן אֵלִין בְּאֵלִין. הַכָּא
 אָמַר רַב מְתִיבְתָא, דְּכָל מָאן דְּאִסְתַּפֵּל בְּאִינוּן
 גּוֹפְנִין, מְנַהֲרִין אֲנָפוּי כְּנַהֲרֵו דְשִׁמְשָׁא.

אִינוּן שְׂבָכִין דְּאִתְחַמְן סְחוּר סְחוּר דְּעֲזָרָה,
 כְּלֵהוּ מְרַקְמָן, בְּחוּטִין דְּנַהֲרִין בְּגְוֹנִין
 סְגִיֵּאִין, מְלַהֲטָן בְּאַרְבַּע מִינֵי זְהוּרִין דְּאִשָּׁא.
 שְׁלֵהוּבִין סְלָקִין, וּגְוֹנִין מְנַצְצָן, וְלִזְמִנִּין
 שְׁלֵהוּבִין מְשַׁתְּכֵי, וְנַהֲרִין וּגְוֹנִין סְלָקִין,
 וּבִטְשֵׁי אֵלִין בְּאֵלִין.

שִׁית אֶלְף אַגְנִין, לְגַבֵּי אִינוּן שְׂבָכִין, אַרְבַּע
 גְּוֹנִין, לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֲזָרָה, אֵלִין אִינוּן
 רְבֻרְבִין, וְנִבְיַעוּ דְמִיין חִיין בְּכָל סְטָרֵי. וְאִינוּן
 נְפִלֵי בְּאִינוּן אַגְנִין, וּבִלְעִי בְּאַתְרֵיהוּ וְאֵלִין
 מִיין לָא יִדְעֵי לָאן אֲזֵלִין.

בְּאַמְצָעוּ דְּעֲזָרָה, יְקוּמוּן כְּלֵהוּ יִשְׂרָאֵל,
 וְיִתְחַזְוּן קָמֵי מְלָפָא קְדִישָׁא. בְּסִטֵּר
 דְּרוּם בְּעֲזָרָה דָא, אֲתִיִּלִּיד חַד מְעֵינָא דְמֵא,
 וְאֲתִדְמֵי (ס"א וְאַתְרֵי) דְקָא יִשְׁטָפוּן מֵא כָּל עֲלֵמָא.
 מָאן דְּיִיעוּל בְּהוּ, יְהוּן עַד בְּרַפִּים, יִיעוּל בְּהוּ
 גִיבֵר רַב יִיעוּל בְּהוּ עַד בְּרַפִּים, אִי תִינּוּק בְּר
 יוּמָא עַד בְּרַפִּים. מָאן דְּשַׁתֵּי מְנִייהוּ יִתְחַפֵּם,
 וְיִתְפַּקַּח בְּחַכְמָתָא.

מְעֵינָא דָא נְפִיק מִגּוּ מְרַגְלָא חֲדָא זְעִירָא,
 בְּכוּתְלָא דְּדְרוּם. אִינוּן מִיין בְּלְעִי גּוּ
 אֲתָרָא (ס"א גו אַתְר דָא), וּמְתַמְן יִפְקוּן לְבַר
 מִמְּקַדְשָׁא, עַד דְּיַעֲלוּ לְנַחַל שְׁטִים, יִשְׁטָפוּן

נוֹצְצִים בְּכַמָּה גְּוִנִים.
 מְעֵשָׂה צִיּוֹר, אֲמִנוֹת רַבּוֹן הַעוֹלָם,
 מְכַסִּים עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים
 וַחֲמִשָּׁה כְּרוּבִים שְׁתַּחֲתִיָּהֶם, אַחַר
 שְׂבָכִים אַחֲרֵים לְפָנִים. וְאוֹתָם
 שְׂבָכִים סְבִיב הַעֲזָרָה לְפָנִים.

וְלִמְעַלָּה מֵהֶם אוֹתָן גּוֹפְנִים
 פְּרוּשׁוֹת, תַּחַת הַגּוֹפְנִים אוֹתָם
 כְּרוּבִים, כָּלֶם בְּכַנְפִים פְּרוּשׁוֹת
 מְשַׁלְבוֹת אֵלוֹ בְּאֵלוֹ. כָּאֵן אָמַר
 רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׂכָל מִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל
 בְּאוֹתָן גּוֹפְנִים, מֵאִירִים פָּנָיו כְּאוֹר
 הַשֶּׁמֶשׁ.

אוֹתָם שְׂבָכִים שְׁתוּחֲמִים סְבִיב
 סְבִיב לְעֲזָרָה, כָּלֶם מְרַקְמִים
 בְּחוּטִים שְׁמֵאִירִים בְּגְוִנִים
 גְּדוּלִים, לוֹהֲטִים בְּאַרְבַּעָה מִינֵי
 זֵהָר שֶׁל אֵשׁ. שְׁלֵהוּבוֹת עוֹלוֹת,
 וּגְוִנִים נוֹצְצִים, וְלִפְעָמִים
 הַשְׁלֵהוּבוֹת שׁוֹכְכוֹת, וְאוֹרוֹת
 וּגְוִנִים עוֹלִים וּמְפִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.
 שִׁשֶּׁת אֲלָפִים אַגְנִים לְגַבֵּי אוֹתָם
 שְׂבָכִים, אַרְבַּעָה גְּוִנִים לְאַרְבַּעָה
 צְדָדִים שֶׁל הַעֲזָרָה. אֵלֶּה הֵם
 גְּדוּלִים, וְנִבְיַעַת הַמַּיִם הַחַיִּים
 בְּכָל הַצְּדָדִים. וְהֵם נוֹפְלִים
 בְּאוֹתָם אַגְנִים, וְנִבְלָעִים
 בְּמִקוּמָם, וּמַיִם אֵלֶּה לֹא יוֹדְעִים
 לָאן הוֹלְכִים.

בְּאַמְצָע הַעֲזָרָה יְקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
 וְיִרְאוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בְּצַד
 דְּרוּם בְּעֲזָרָה זוֹ נוֹלַד מְעֵינָ מַיִם
 אֶחָד, וְנִדְמָה (וְהַתְרַבָּה) שִׁישְׁטָפוּ
 הַמַּיִם אֶת כָּל הָעוֹלָם. מִי שִׁיפְנֵס
 בְּהֵם, יְהִי עַד הַבְּרַפִּים. יִפְנֵס בְּהֵם
 גִּבּוֹר גְּדוֹל, יִפְנֵס בְּהֵם עַד
 הַבְּרַפִּים. אִם תִּינּוּק בֶּן יוֹם, עַד
 הַבְּרַפִּים. מִי שְׁשׁוֹתָה מֵהֶם
 יִתְחַפֵּם, וְיִתְפַּקַּח בְּחַכְמָה.

מְעֵינָ זֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרַגְלִית
 קְטָנָה אַחַת בְּכַתֵּל דְּרוּם. אוֹתָם
 הַמַּיִם נִבְלָעִים תּוֹךְ הַמִּקְוֶה (תּוֹךְ
 הַמִּקְוֶה הַזֶּה), וּמִשָּׁם יֵצְאוּ הַחוּצָה
 מִהַמְּקַדֵּשׁ, שְׁעַד שִׁיעֲלוּ לְנַחַל

שטים, ישטפו אותה זמה שילדו המים שבשטים. ועל כף מים אלה בעזרה, בגלל אלו שנראו שם זכרים, היו שותים מהמים, לא נתעוררו לנקבות כבואם להתראות לפני המלך הקדוש. ועוד, שהרי יתפקחו לדעת דברים סתומים של המלך העליון, תוף המקדש הזה כל הרהורים נשפחו, פרט להרהור של חדות המלך הקדוש.

ענף אחד יוצא בתוף אמצע אותו מעין. אמר ראש הישיבה, כשהתקרבתי לאותו ענף שבתוף המעין, עלה ענף למעלה למעלה. כל מה שהתקרבתי - כף עלה. יסוד ושרש אותו ענף אינו רק במים. אותו ענף מכסה עולמות. כל גוני העולם באותם הענפים שלו. פרוו לא ידוע מהו, ולא יכולים לדעת. ואמר ששאל את המשיח על אותו פרי, ואמר, פרי זה גנוז (זכריה ח) לאיש משענתו בידו מרב ימים. מי שזוכה לדעת זה - שידע.

רקיע אחד יש על אותו ענף פרוש למעלה. מאותו רקיע הולך טל על גבי אותו מעין, ולא יותר. כשנסתפל אדם על אותו רקיע מרחוק, דומה תכלת יותר קרב, דומה אדם. קרב יותר, דומה ירק. קרב יותר, דומה לכן, שאין בעולם לכן כמותו. טל שהולך ממנו נשאב באותו ענף, ועושה פרי זה ומתגדל. אותו רקיע הוא הוא הולך בגלגול יותר ממה שענינים יכולות להסתפל.

כל אותם שומרי ברית הקדש (רוצים) שרוצים להראות לפני המלך, שהרי לא נראו אלא בשביל להראות שהם בני מילה קדושה. ועל זה, (שמות כג) יראה כל זכורך, אותם בני ברית קדש. דיק ראש הישיבה, זכורך ולא

ההוא זמה, דאולדין מיא דשטים. ועל דא מיין אלין בעזרה, בגין אינון דאתחזון תמן דכורין. הוּו שְתָאן מן מיא, לָא חיישי בניקבי, במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא. תו, דהא יתפקחו לְמַנְדַע מלין סתימין דמלכא עלאה, גו מקדשא דא כל הרהורין ישתפקחו, בר הרהורא דחדוה דמלכא קדישא.

ענפא חד נפיק, גו אמצעו דההוא מעיינא. אמר רב מתיבתא, כד קריבנא לההוא ענפא גו מעיינא, אסתלק ענפא לעילא לעילא, כל מה דקריבנא, הכי אסתלק, יסודא ושרשא דההוא ענפא לאו איהו אלא במיא. ההוא ענפא חפי עלמין. כל גוונין דעלמא באינון טרפין דיליה. איבא דיליה, לא ידוע מהו. ולא יכלין למנדע. ואמר, דקא שאיל למשיח על ההוא איבא, ואמר, איבא דא גניז, (זכריה ח) לאיש משענתו בידו מרוב ימים. מאן דזכי למנדע דא, לינדע.

רקיע חד אית על ההוא ענפא, פריש לעילא. מההוא רקיע, אזיל טלא על גבי מעיינא דא, ולא יתיר. כד אסתפל בר נש לההוא רקיע מרחיק, דמי תכלא. קריב יתיר, דמי סומקא. קריב יתיר, דמי ירוק קרוב יתיר, דמי חוור, דלית חוור בעלמא כגיניה. טלא דקא אזיל מניה, אשתאיב בההוא ענפא, ועביד איבא דא, ואתרבי. ההוא רקיעא, איהו אזיל בגלגולא יתיר, ממה דעיינין יכלין לאסתפלא. כל אינון נטורי קיימא קדישא, (ס"א בעין) דבעון לאתחזאה קמי מלכא, דהא לא אתחזון, אלא בגין לאחזאה דאינון בני גזירו קדישא. ועל דא, (שמות כג) יראה כל זכורך, אינון בני קיימא קדישא. דייק רב מתיבתא, זכורך, ולא זכרך. דהא זכר פתיב, ולא זכור, מאי זכורך.

אָלָא כָּל אֵינוֹן דְּנִטְרִין קְיִימָא קְדִישָׁא, וְלֹא חֲבָאן בֵּיהּ, אֵינוֹן הוּוּ בְּנֵי מַלְכָּא, דְּכַפֵּל יוֹמָא מִשְׁתַּבַּח בְּהוּ וְדְכִיר לֹוֹן תְּדִיר. וְעַל דָּא זְכוּרָךְ, הֵהוּא דְאִית בֵּיהּ קְיִימָא קְדִישָׁא, דְּדְכִיר לֹוֹן מַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא, דְּלִית שְׂבַחָא קְמִי מַלְכָּא עַלְאָה, (אלא) כְּמַאן דְּנִטְרִי קְיִימָא דָּא.

וְעַל דָּא בְּעֵי דִיתְחַזוֹן תְּלַת זְמַנִּין בְּשַׁתָּא קְמִיהּ. תְּלַת זְמַנִּין אַמְאִי. אָלָא בְּגִין אַבְהֵן קְדַמְאִי, דְּקַבִּילוּ לְהַאי בְּרִית, קְדַמְאָה לְכָל פְּקוּדֵין דְּאוּרִייתָא, וּבְגִין כְּףֵ תְּלַת זְמַנִּין אֵינוֹן בְּשַׁתָּא. אַבְרָהָם קַבִּיל בְּרִית. יִצְחָק קַבִּיל בְּרִית. יַעֲקֹב הָוָה שְׁלִים מְפֻלְהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים מְכֻלָּא.

אַבְרָהָם תָּמִים אַקְרִי, וְלֹא הָוָה כָּל כְּףֵ שְׁלִים, אַבְל תָּם: שְׁלִים מְכֻלָּא. מַה כְּתִיב בְּנַח, (בראשית ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. דְּהָוָה רְשִׁים בְּרִשִׁימוּ קְדִישָׁא בִּינִייהוּ. וְאָמַר רַב מְתִיבְתָּא, בְּכָל אֲתָר דְּכְתִיב תָּמִים, דְּרְשִׁים בְּרִשִׁימוּ קְדִישָׁא, בְּאֵת קְיִימָא דְּבְרִית, וּבְגִין (דף קס"ו ע"א) דְּנִטְרִי בְּרִית, אַקְרִי תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו. מַה דְּלֹא הוּוּ פְּלָהוּ הָכִי, דְּאֵינוֹן מְחַבְּלִין אַרְחִייהוּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נָח. וְכִי מָאן יְכִיל לְמִיּהָף עֲמִיהּ. אָלָא כָּל מָאן דְּנִטְרִי בְּרִית קְדִישָׁא, אֲזִדְּוּגַת בֵּיהּ שְׂכִינְתָּא, וְשְׂרִיאַת עָלֶיהּ. וּבְגִין כְּףֵ, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תִּהְיֶה, וְלִבְתָּר עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּזוּוּגָא חָדָא. דְּכִיּוֹן דְּנִטְרִי בְּרִית דָּא, עִם יְיָ לְהוּי, וְלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִגִּיּהּ.

בְּאַבְרָהָם כְּתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים, גְּזִירוּ דָּאֵת קְיִימָא. הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי, מִהֲכָא, דְּלֹא יִהְיֶה גָבֵר בְּתַר אֲתַתָּא, אָלָא שְׁלֹא יִלְךְ גָּבֵר אַחַר אִשָּׁה, אָלָא לִפְנֵיהּ דְּרַף כְּפֶשֶׁר הוּא. וְהָרִי כְּתוּב (שמות כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ

זְכוּרָךְ, שְׁהָרִי זְכוּר כְּתוּב, וְלֹא זְכוּר. מַה זֶה זְכוּרָךְ? אָלָא כָּל אוֹתָם שְׁשֻׁמְרוּ בְּרִית קְדִישָׁא וְלֹא חֲטְאוּ בוּ, הֵם הָיוּ בְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׂבַכְל יוֹם מִשְׁתַּבַּח בְּהֵם וְזָכוּר אוֹתָם תָּמִיד. וְעַל כֵּן זְכוּרָךְ, הֵהוּא שֵׁישׁ בּוּ בְּרִית קְדוּשָׁה, שְׁזָכוּר אוֹתָם הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם, שְׁאִין שְׂבַח לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיזוֹן (אלא) כְּמִי שְׁשׁוּמֵר בְּרִית זוּ.

וְעַל כֵּן צְרִיף לְהִרְאוֹת שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּשַׁנָּה לִפְנֵיו. שְׁלֵשׁ פְּעָמִים לְמַה? אָלָא בְּגַלְל אַבוֹת הָרַשׁוּנִים שְׂקַבְלוּ בְּרִית זוּ רַאשׁוּנָה לְכָל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, וּמִשׁוּם כְּףֵ שְׁלֵשׁ פְּעָמִים הֵם בְּשַׁנָּה. אַבְרָהָם קַבִּיל בְּרִית, יִצְחָק קַבִּיל בְּרִית, יַעֲקֹב הָיָה שְׁלֵם מְכֻלָּם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בּוּ (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלֵם מִהַכֵּל. אַבְרָהָם נִקְרָא תָּמִים, וְלֹא הָיָה כָּל כְּףֵ שְׁלֵם, אַבְל תָּם - שְׁלֵם מִהַכֵּל. מַה כְּתוּב בְּנַח? (שם ו) אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. הָיָה רְשׁוּם בְּרִשִׁים קְדוּשׁ בִּינִייהֶם. וְאָמַר רַאשׁ הַיְשִׁיבָה, בְּכָל מְקוֹם שְׂכִינְתּוּ בְּרִית, שְׁרִשׁוּם בְּרִשִׁים קְדוּשׁ בְּאוֹת קִיּוּם הַבְּרִית, וּמִשׁוּם שְׁשֻׁמֵר הַבְּרִית נִקְרָא תָּמִים בְּדוֹרָתוֹ, מַה שְׁלֹא הָיוּ כְּלָם כְּףֵ, שְׁהֵם מְחַבְּלִים דְּרַכִּייהֶם.

וְעַל זֶה כְּתוּב אֵת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נָח. וְכִי מִי יְכוֹל לְלַכֵּת עִמּוֹ? אָלָא כָּל מִי שְׁשׁוּמֵר בְּרִית קְדִישָׁא, מְזַדְּוּגַת בּוּ שְׂכִינָה וְשׁוּרָה עָלָיו. וּמִשׁוּם כְּףֵ, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. תָּמִים תִּהְיֶה, וְאַחַר כְּףֵ עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּזוּוּג אַחַד. שְׂכִיּוֹן שְׁשׁוּמֵר בְּרִית זוּ, עִם ה' לְהוּיָת, וְלֹא נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים, מִילַת אוֹתוֹ בְּרִית. הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי - מְכָאן שְׁלֹא יִלְךְ גָּבֵר אַחַר אִשָּׁה, הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ

לפניך. (שם לג) ושלחתי לפניך מלאך. לאברהם שלא היה מהול, דחה אותו לפניו. ועל כן לא כתוב היה תמים והתהלך לפני, אלא התהלך לפני, שלא ראוי אהיה עד שתהיה תמים. וכן בכלם, כיון שפן אדם תמים ושומר אותו, מיד היא לפניו, והוא אחריה, פשר הוא לזה. לחסרון מה כתוב? (שמואל א טו) כי שב מאחרי.

נח מהול היה ותמים, פריעה לא היתה בו, ומשום שלא היתה בו פריעה, מה כתוב? את האלהים, ולא אחר האלהים. לפנים לא היה, משום שהיה מהול. לאחור לא היה, משום שלא נפרע. אז איך היה? את האלהים, סמוך לו, ולא יכול להסתפל בו, שלא כל כף פשר.

בישראל כתוב, (שמות יג) וה' הלך לפניכם יומם בעמוד ענן [וגו'] ולילה בעמוד אש וגו'. כיון שאמרו ישראל (שם יד) המבלי אין קברים במצרים וגו', כי טוב לנו עבד את מצרים - בכיכול נחלש דעתו. כתוב ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ויסע, לעשות בהם נקמות.

ועל זה שמח המשיח ושמח ראש הישיבה, שהתבשר בזה. ואמר ראש הישיבה, שהרי דניק למשיח ואמר, מנין היה לדניאל שאמר, (דניאל ה) שבר מלכותך לשנים ונתנה למדי ופרס? מאותן אותיות של ופרסין נשמע לו. וכאן מהו? אמר לו, כף זה ודאי, פרס פריסת מלכותך (שבר מלכותך) הרשעה על ידי משיח אחר, ואחר כף ישלט מלך פרס ויטל ממלכות רבות, וישלט על ארץ הקדש שנים עשר חדשים, וישלט ויהרג רבים ואותו משיח, ואחר כף יפל,

קמחא, ארז פשר איהו. והא כתיב, (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך לפניך. (שמות לג) ושלחתי לפניך מלאך. לאברהם דלא הוה גזיר, דחה ליה לקמחא. ועל דא לא כתיב היה תמים, והתהלך לפני. אלא התהלך לפני, דלא יאות אנת, עד שתהא תמים. וכן בכלהו, כיון דבר נש תמים, ונטיר ליה, מיד היא לקמחא, ואיהו אבתרה, פשר איהו לדא. לגרעונא מה כתיב, (שמואל א טו) כי שב מאחרי.

נח גזיר הוה, ותמים, פריעה לא הוה ביה, ובגין דלא הוה ביה פריעה מה כתיב, את האלהים, ולא אחר האלהים, לקמחא לא הוה, בגין דהוה גזיר, לאחורא לא הוה, בגין דלא אתפרע. איך הוה. את האלהים, סמיך ליה, ולא יכול לאסתפלא ביה, דלאו כשר כל כף. בישראל כתיב, (שמות יג) וי' הולך לפניכם יומם בעמוד ענן וילילה בעמוד אש וגו'.

כיון דאמרו ישראל, (שמות יד) המבלי אין קברים במצרים וגו'. כי טוב לנו עבוד את מצרים. בכיכול, אתחלש דעתא. כתיב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, ויסע למעבד בהו נוקמין. (חסר).

ועל דא חדי משיח, וחדוי רב מתיבתא, דקא אתבשר בדא. ואמר רב מתיבתא, דהא דייק למשיח ואמר, מנא הוה לדניאל דקאמר, (דניאל ה) פריס פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס. מאינון אתוון דופרסין אשתמע ליה. והכא מאי הוא. אמר ליה, הכי הוא ודאי, פריס פריסת מלכותך חייבא, על ידי דמשיח אחרא, ולבתר ישלוט מלך פרס, ויטול מלכוון סגיאין, והוא ישלט על ארעא קדישא תריסר ירחי, והוא ישלוט ויקטול סגיאין, וההוא משיחא, ולבתר יפול, ויקבלון מלכותא קדישי

עליונין. ועל דא, ופרסין, מלפא דפרס, אשתמע הקא.

אי חסידא קדישא, פמה חדוה על חדוה, בההוא מעיינא. בההוא מעיינא, מגדלא כל זיני אילנין, דנציב קדשא ברוך הוא בגן עדן, וכלהו קיימי לאסוותא, טרפין ואיבין וענפין, ולחדו לפא תדיר. ולית בינייהו כפנא, ודאגה, ואנחה, לעלמין. זפאה עמא דכל דא מחפאן, וכל דא גניז לון.

אמר רבי שמעון, בקרקע דהאי מקדשא, אית מאלין פליאן, אמר ליה, אי רבי, אי רבי, וזפאה חולקין דכל האי בההוא על גבי ההוא מעיינא רקימא, אבל לית מאן דיכיל לאסתפלא ביה, לזמנין נהירו דיליה נהורא. לזמנין חשוכא, לזמנין גוון ארגוונא. מנצצן דלא יכלין עיינין לאסתפלא לעילא. (ס"א תהיא) היא דשאלת חסידא קדישא, מההוא קרקע דמקדשא, רב מתיבתא לא פריש מניה, דהא גניז איהו גו ירדנא, והא אמינא לך מה דאמינא, אבל נשאל מלה דא, ותנדע מה דתנדע.

ירדן דא, עאל ואתמשך זמנא חדא בשתא, גו ההוא נהר דנפיק מעדן, לאו מאינון ארבע נהרין דאתמשכן מניה, אלא ביה ממש. פיון דמטי לגביה, איהו אתמשך ואתפשט ועאל גו ירדנא. וכיון דמטי גו קרקע דמקדשא, אשתכח תמן תלת יומין, ולא אתפשט ולא אתמשך לאתר אחרא. ואמר רב מתיבתא, דכד אהדר ההוא נהר לאתריה, שביק תמן, כל זיני ציורין, דקא עביד קדשא ברוך הוא בגן עדן, דאינון ציורין גניזין, דתחות דוכתיהו. (חסר).

אלין הקא ואלין הקא, וסלקי ונחתי

ויקבלו את המלכות קדושים עליונים. ועל זה ופרסין, מלך פרס נשמע פאן.

אי חסיד קדוש, פמה חדוה על חדוה באותו מעין. באותו מעין מגדלים כל מיני אילנות שהציב הקדוש ברוך הוא בגן עדן, וכלם קיימים לרפואה, עלים ופרות וענפים, ולשמחת הלב תמיד. ואין ביניהם רעב ודאגה ואנחה לעולמים. אשרי העם שלכל זה מצפים וכל זה גנוז להם.

אמר רבי שמעון, בקרקע המקדש הזה יש מאותן הפלאות. אמר לו, אי רבי, אי רבי, אשרי חלקך שכל זה באותו על גבי אותו מעין רקום, אבל אין מי שיכול להסתפל בו. לפעמים אורו אור, לפעמים חשך, לפעמים גון ארגמן, נוצצים שהעינים לא יכולות להסתפל למעלה. (תהיא) היא ששאלת, חסיד קדוש, מאותו קרקע המקדש, ראש הישיבה לא נפרד ממנו, שהרי גנוז הוא בתוך הירדן, והרי אמרתי לך מה שאמרתי, אבל נשאל דבר זה, ותדע מה שתדע.

ירדן זה נכנס ונמשך זמן אחד בשנה לתוך אותו נהר שיוצא מעדן, ולא מאותם ארבעה נהרות שנמשכים ממנו, אלא בו ממש. פיון שהגיע אליו, הוא נמשך ומתפשט ונכנס לתוך הירדן. וכיון שנגיע לתוך קרקע המקדש, נמצא שם שלשה ימים, ולא מתפשט ולא נמשך למקום אחר. ואמר ראש הישיבה, שפשוטו אותו נהר למקומו, משאיר שם כל מיני ציורים שעושה הקדוש ברוך הוא בגן עדן, שאותם ציורים גנוזים תחת מקומם.

אלה פאן ואלה פאן, ועולים

וְיִוָּרְדוּ כַּמְּקָדָם. בְּאוֹתוֹ צַד דְּרוֹם
 יֵשׁ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים עֲמוּדִים
 מִכָּל מִינֵי מַרְגְּלָיוֹת. וְאַלֶּה אוֹתָם
 שְׁמֵאֵירִים תְּמִיד, וְנוֹטָפִים
 בְּשָׂמִים נִסְתָּרִים שְׁלֹא הִתְגַּלּוּ
 מֵעוֹלָם. אַרְבַּעָה אֲגָנִים בְּכָל עֲמוּד
 וְעֲמוּד נְעוּצִים. וְכִשְׁאוֹתָם
 בְּשָׂמִים נוֹטָפִים מֵאוֹתָם עֲמוּדִים,
 נוֹפְלִים בָּהֶם, וּמִתְמַלְּאִים כָּל
 הָאֲגָנוֹת, וְלֹא יוֹצֵאִים הַבְּשָׂמִים
 הַחוּצָה.

מֵאוֹתָם בְּשָׂמִים עֲתִידִים לְעֵתִיד
 לָבֹא לְהַקְטִיר בְּכָל יוֹם קְטֹרֶת
 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שְׁלֹא יִהְיֶה
 מִכְּתִישֵׁת בְּנֵי הָאָדָם. אוֹתָם
 בְּשָׂמִים לֹא יִדוּעַ עֲקָרָם, וּמִמָּה
 הֵיוּ, אֲלֵא מֵאוֹתָם עֲמוּדִים
 שְׁנוּפְלִים שָׁם.

שְׁנֵי נְשָׂרִים בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד
 נוֹצְצִים וְלוֹהֲטִים בְּכָל הַגּוֹנִים.
 שְׁבַע מֵאוֹת נְשָׂרִים הֵם, פּוֹרְחִים
 אֶלֶּה כָּאֵן וְאַלֶּה כָּאֵן בְּגִלְגּוּל
 הָעֲמוּדִים. כְּשֶׁמִּסְתַּבְּבִים, לֹא
 יְכוּלוֹת הַעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל הַמָּקוֹם
 שֶׁבָּהֶם.

שָׂרֵשׁ אוֹתֵיזוֹת בּוֹלְטוֹת וּפּוֹרְחוֹת
 מִפָּה זֶה לְפָה זֶה. בְּגִלְגּוּל
 הָעֲמוּדִים וּנְשָׂרִים. כָּל אוֹתָן
 אוֹתֵיזוֹת מְרַקְמוֹת בְּאֵשׁ לְבָנָה
 וְזֹהָב יֶרֶק. אֲלֵפִים וּמֵאָה מְנוֹרוֹת
 תְּלוּיוֹת בֵּין אוֹתָם עֲמוּדִים,
 וְאֲלֵפִים וּמֵאָה נְרוֹת בְּכָל מְנוֹרָה
 וּמְנוֹרָה. דּוֹלְקִים בַּיּוֹם, וּבַלַּיְלָה
 דּוֹעֲכִים עַל צַעַר יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמִּגִּיעַ
 הַבֶּקֶר דּוֹלְקִים כָּלֶם מֵעֲצָמָם.

עַד שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ, הֲרִי יָרַד
 הַלַּיְלָה. אָמַר לוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי
 חֲסִיד קְדוֹשׁ, אוֹר הָעוֹלָם, קָח
 פְּנִקָּס שֶׁל תִּיק זֶה, וְקָח גֵּר וְכַתֵּב
 דְּבָרִים אֵלָיו, שֶׁהֲרִי הִגִּיעַ זְמַנּוֹ
 לְפָקֵד כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְתוֹךְ קִבְרוֹ
 עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נִכְנָס לְתוֹךְ הַגֵּן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע
 יַחַד עִם הַצַּדִּיקִים, וְאֵז כָּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹרַח לְשָׁם. וּלְמַחֵר נִהְיָ אֲצֻלָּה, הוֹאִיל וְנִתְּנָה לָנוּ רְשׁוּת

כְּדִקְדַּמְיָתָא. בַּהֵהוּא סֵטֶר דְּרוֹם, אֵית תְּלַת מְאָה
 וַחֲמִשִּׁין עֲמוּדִין, מִכָּל זִינֵי מַרְגְּלָאן. וְאַלִּין
 אֵינוֹן דְּנִהַרִין תְּדִיר, וְנוֹטָפִין בּוֹסְמִין טְמִירִין,
 דְּלֹא אִתְגַּלּוּ לְעֵלְמִין. אַרְבַּע אֲגָנִין בְּכָל (דף קס"ו)
 עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא נְעִיצִין. וְכַד אֵינוֹן בּוֹסְמִין
 נוֹטָפִין, מֵאֵינוֹן עֲמוּדִין, נִפְלִי בְּהוּ, וְאִתְמַלְּיִין
 כְּלֵהוּ אֲגָנוֹת, וְלֹא נִפְקִין בּוֹסְמִין לְבַר.

מֵאֵינוֹן בּוֹסְמִין, זְמִינִין לְזַמְנָא דְאַתִּי, לְאַקְטְרָא
 בְּכָל יוֹמָא קְטוֹרֶתָא, קָמִי מְלָפָא
 קְדִישָׁא. דְּלֹא יִהוּוּ מִכְּתִישׁוֹ דְּבְנֵי נְשָׂא. אֵינוֹן
 בּוֹסְמִין לֹא יִדִיעַ עֲקָרָא דְלֵהוּן, וּמִמָּה הוּוּ,
 אֲלֵא מֵאֵינוֹן עֲמוּדִין נִפְלִין תַּמָּן.

תְּרִין נְשָׂרִין בְּכָל עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא, מִתְנַצְצִין
 מִתְלַהֲטִין בְּכָל גּוֹוֹנִין. שְׁבַע מְאָה נְשָׂרִין.
 אֵינוֹן, פְּרַחִין, אֵלִין הֵכָא וְאַלִּין הֵכָא, בְּגִלְגּוּלָא
 דְעֲמוּדִין. פֶּד אִסְתַּחֲרוּן, לֹא יְכַלִּין עֵינֵינִין
 לְאַסְתַּכְּלָא, דּוֹכְתָא דְבַהוּ.

תְּלַת אֲתוּוֹן בְּלִטִין וּפְרַחִין, מִפּוּמָא דָא לְפּוּמָא
 דָא. בְּגִלְגּוּלָא דְעֲמוּדִין וּנְשָׂרִין. כָּל אֵינוֹן
 אֲתוּוֹן מְרַקְמִין בְּאַשָׁא חוּוֹרָא, וְדִהָבָא יְרוֹקָא.
 תְּרִין אֲלֵפִין וּמֵאָה מְנִרְתִין, תְּלִיִין בֵּין אֵינוֹן
 עֲמוּדִין. וְתִרִין אֲלֵפִין וּמֵאָה שְׂרָגִין, בְּכָל
 מְנִרְתָא וּמְנִרְתָא. דְּלִקִין בֵּימָמָא, וּבַלַּיְלָא
 מִתְדַעְכִּי, עַל צַעַרָא דִישְׂרָאֵל. פֶּד אֲתִי צַפְרָא,
 דְּלִקִין כְּלֵהוּ מְגִרְמִיָהוּ.

אֲדַחְוֹ יִתְבִּי, אֲמַרִי הָא רַמֵּשׁ לִילֵיא. אָמַר לִיה
 לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, נְהִירו
 דְעֵלְמָא, טוֹל פְּנִקָּסָא דְאַחְמָתָא דָא, וְטוֹל
 שְׂרָגָא, וְכַתוּב מְלִין אֵלִין, דְּהָא מְטָא זְמַנָּא
 דִּילָן, לְפַקְדָא כָּל חַד וְחַד לְגוֹ קְבָרִיהָ, עַד
 פְּלָגוֹ לִילֵיא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֹאֵל גּוֹ גְּנֻתָא
 לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא בְּהַדִּי צַדִּיקֵיא וְכַדִּין כָּל חַד וְחַד
 יַחַד עִם הַצַּדִּיקִים, וְאֵז כָּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹרַח לְשָׁם. וּלְמַחֵר נִהְיָ אֲצֻלָּה, הוֹאִיל וְנִתְּנָה לָנוּ רְשׁוּת

פָּרַח לְתַמָּן. וּלְמַחֵר נִהְיִי גִבָּר, הוֹאִיל וַיְהִיבוּ לָן רִשׁוֹ, לֹא שְׁלָמָא דִּירוּנָא דְקָא מְשַׁדְרֵי לָךְ. פְּרַחֵי, בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָא.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלְתָּ חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹף בְּכָל עַת בְּאֲהַבְתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד. אורֵייתָא אורֵייתָא, נְהִירוֹ דְכָל עַלְמִין, בְּמָה יָמִין, וּנְחָלִין, וּמְקוּרִין, וּמַבּוּעִין, מִתְּפַשְׁטֵי מַנְהָ לְכָל סְטָרִין. מַנְהָ פִלְא, עַלְךָ קִיַּיְמִי עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, נְהִירוֹ עֲלָאָה (בדא) מַנְהָ נִפְקָא. אורֵייתָא אורֵייתָא, מָה אִימָא לְגַבְךָ, אֵילַת אֲהָבִים אַנְתָּ, וַיַּעַלְתָּ חֵן (בב) עֵילָא וְתַתְּא רַחִימִין דִּילָךְ. מָאן יִזְפִּי לְיִנְקָא מַנְהָ פְּדָקָא יֵאוּת. אורֵייתָא אורֵייתָא שְׁעִשׂוּעִים דְּמֵאָרְךָ, מָאן יְכִיל לְגַלְאָה, וּלְמִימֵר סְתָרִין וּגְנִיזִין דִּילָךְ. בְּכָה, וְאַעִיל רִישִׁיָּה בֵּין בְּרַכּוּי, וְנִשְׁק לַעֲפָרָא. אֲדַהֲבִי חֲמָא כְּמָה דִּיוֹקְנִין דְּחִבְרֵיא סַחְרָנִיָּה. אָמַר לֵיהּ, לָא תִדְחַל בְּרִיָּה דִּיוֹחָאֵי, לָא תִדְחַל בּוּצִינָא קְדִישָׁא, פְּתוּב וַחֲדֵי גוֹ חֲדָוָה דְּמֵאָרְךָ. פְּתַב פֶּל אֵינּוֹן מְלִין דְּשְׁמַע בְּהָהוּא לִילֵיא, וְלַעָא לֹוֹן, וְלַהֲג לֹוֹן, וְלֹא אַנְשֵׁי מְלָה. וְהָהוּא שְׂרָגָא נְהִיר קָמִיָּה פֶּל הָהוּא לִילֵיא, עַד דְּאַתָּא צְפָרָא. פֶּד אַתָּא צְפָרָא, זְקוֹף עֵינּוּי, וְחֲמָא חַד נְהִירוֹ דְּהוּה נְהִיר בְּרַקִּיעָא, מֵאִיף עֵינּוּי לְתַתְּא. אַהֲדַר פְּמִלְקֵדְמִין, וְחֲמָא נְהִירוֹ בְּכָל רַקִּיעַ, דְּנְהִיר וְסְלִיק בְּהָהוּא נְהִירוֹ דִּיוֹקְנָא דְּבִיתָא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין. חָדָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּלְפֹום רַגְעָא, אַגְנִיז הָהוּא נְהוּרָא.

אֲדַהֲבִי, הָא אֵינּוֹן תְּרִין שְׁלִיחֵן אַתְּיִין. אַשְׁפַּחְוָהוּ רִישִׁיָּה בֵּין בְּרַכּוּי. אָמְרוּ לֵיהּ שְׁלָמָא עֲלֵיהּ דְּמַר, שְׁלָמָא לְמָאן דְּעֲלֵאִין וְתַתְּאִין בְּעָאן לְאַקְדָּמָא לֵיהּ שְׁלָם. קוּם. קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וַחֲדָא בְּהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, וְלֹא חֲמִית נְיִיחָא דְּרוּחָא דְּעַבְד לָךְ מֵאָרְךָ, חֲמִית נְהִירוֹ

לְהַשְׁלִים דִּירוֹן שְׁמַשְׁלָחִים לָךְ. פְּרַחוּ, וּבְכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְגַעָה. פָּתַח וְאָמַר, (משלי ה) אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלְתָּ חֵן דְּדִיָּה יְרוּוֹף בְּכָל עַת בְּאֲהַבְתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד. תוֹרָה תוֹרָה, אור כל העולמות, כְּמָה יָמִים וּנְחָלִים וּמְקוּרֹת וּמַבּוּעִים מִתְּפַשְׁטֵים מַמְהָ לְכָל הַצְּדִידִים. מַמְהָ הַכֹּל, עַלְיָף עוֹמְדִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, אור העליון (בב) מַמְהָ יוֹצֵא. תוֹרָה תוֹרָה, מָה אָמַר לְפָנֶיךָ? אֵילַת אֲהָבִים אַתָּה, וַיַּעַלְתָּ חֵן, (בב) מַעֲלָה וּמִטָּה אֲהוּבִים שְׁלָךְ. מִי יִזְכֶּה לֵינָק מַמְהָ פְּרָאוּי? תוֹרָה תוֹרָה, שְׁעִשׂוּעִים שֶׁל רַבּוּנְךָ, מִי יְכוּל לְגַלּוֹת וְלוֹמַר סְתָרִים וּגְנִיזוֹת שְׁלָךְ? בְּכָה, וְהַכְּנִים רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכּוּי וְנִשְׁק אַתָּה הַעֲפָר.

בֵּין כֶּף רָאָה כְּמָה דְּמִיּוֹת שֶׁל חֲבָרִים סְבִיבוּ. אָמַר לוֹ, אַל תִּירָא בְּר יוֹחָאֵי, אַל תִּפְסַח מְנוּרָה קְדוּשָׁה, כְּתַב וּשְׁמַח תוֹף שְׁמַחַת רַבּוּנְךָ. כְּתַב פֶּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁשַׁמַּע בְּאוֹתוֹ לִילָה, וְלַמַּד בְּהֵם וְעַסְק בְּהֵם, וְלֹא שִׁכַח דְּבַר. וְאוֹתוֹ נִר הָאִיר לְפָנָיו פֶּל אוֹתוֹ הַלִּילָה עַד שְׁהִיַּע הַבְּקָר. פְּשִׁהֲגִיעַ הַבְּקָר, הָרִים עֵינּוּי, וְרָאָה אור אַחַד שְׁהִיָּה מֵאִיר בְּרַקִּיעַ. הוֹרִיד עֵינּוּי לְמִטָּה. חֲזַר כְּמַקְדָּם וְרָאָה אור בְּכָל הַרַקִּיעַ שְׁמֵאִיר וְעוֹלָה בְּאוֹתוֹ אור דְּמוֹת הַבֵּית כְּכַמָּה צִיּוּרִים. שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּלְפִי רַגַע נִגְנַז פֶּל אוֹתוֹ הָאוֹר.

בֵּין כֶּף הָרִי אוֹתָם שְׁנֵי שְׁלִיחִים בָּאִים. מְצִאוּהוּ רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכּוּי. אָמְרוּ לוֹ, שְׁלוּם עַלְיָךְ מַר! שְׁלוּם לְמִי שְׁעֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים רוּצִים לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוּם. קוּם! קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וּשְׁמַח בְּהֵם. אָמְרוּ לוֹ, וְלֹא רֵאִיתָ נַחַת רוּחַ שְׁעִשָּׂה לָךְ רַבּוּנְךָ? רֵאִיתָ אור הַבֵּית בְּרַקִּיעַ? אָמַר לָהֶם, רֵאִיתִי. אָמְרוּ לוֹ,

באותה שעה הוציא התהום בית המקדש, והעבירו הקדוש ברוך הוא בים הגדול, ומאורו היה מואר ברקיע.

אמרו לו, ראש הישיבה דורש בשלומך, והרי יודע שאנו שליחים אליך, וכמה דברים חדשים עתיקים התחדשו בתורה בלילה הזה. אמר להם, בבקשה מפם, אמרו דבר אחד מהם. אמרו, לא נתנה לנו רשות למה שבאנו אליך, אבל דבר חדש היה אליך כעת.

פתח ראש הישיבה ואמר, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברהם לך לא מארצה וגו'. זה בשביל שנגרעה בו אור כמו זה. מי שלא זוכה במקום זה, לך ויקח עצמו למקום אחר ויזכה בו. עץ שדולק, והאור לא עולה ומאיר בו, ינענעו אותו ויעלה בו האור ויאיר. והיינו עתידים לשמע, אבל בשביל לבא אליך לא רצינו להתעכב. שמח רבי שמעון.

אמרו לו, אי חסיד קדוש, כל הדברים שבתוכנו בתורה, דברים קטנים הם בכל דבר ודבר. ואותם דברים קטנים, כמה הם דברים גדולים ועליונים עד שאין להם שעור? שהרי אין בנו ספק, אלא ברור התורה על בריה. וכעת ראש הישיבה פרש דברים סתומים על זה בגלל מה שעקר הנשמה למה לא מאיר במקום זה וזוכה להיות מואר במקום אחר? ועד עתה לא זכינו בזה בשביל לבא אליך.

ודבר אחר זכינו לשמע ממנו: רוח שהולכת ערמה באותו עולם בלי בנים, אשתו תעשה כלי לבנותו. מה הטעם? אשתו היא נר שנדלקת ממנו, ושניהם נר

דביתא ברקיעא. אמר לון חמינא, אמרו ליה ביה שעתא, אפיק תהומא בי מקדשא, ואעבריה קדשא בריך הוא בימא רבא, ומנהירו דיליה, הוה נהיר ברקיעא.

אמרו ליה, רב מתיבתא בעא בשלמך, והא ידע דאנן שליחן לגבך. וכמה מלין חזתין עתיקין, אתחדש באורייתא בהאי ליליא. אמר לון, במטו מנייכו, אמרו חד מלה מנייהו. אמרו, לא אתייהיב לן רשו למאי דאתינן לגבך, אבל מלה חזתא הוה לגבך השתא.

פתח רב מתיבתא ואמר (בראשית יב) ויאמר יי אל אברהם לך לא מארצה וגו', דא בגין דאתנהרא ביה נהירו כגוונא דא. מאן דלא זכי באתר דא, יהי וינטל גרמיה לאתר אתרא, ויזפי ביה. אעא דדליק, ונהורא לא סליק ונהיר ביה, ינענעון ליה, ויסלק ביה נהורא, ואנהיר. והוינן זמינן למשמע, אבל בגין למיתי גבך, (דף קס"ו ע"א) לא בעינן לאתעכבא, חדי רבי שמעון.

אמרו ליה, אי חסידא קדישא, כל מלין די בגוון באורייתא, מלין זעירין אינון, בכל מלה ומלה. ואינון מלין זעירין, כמה אינון מלין רברבין ועלאין, עד דלית לון שיעורא. דהא לית בגוון ספקא, אלא ברירו דאורייתא על ברייה. והשתא רב מתיבתא פריש מלין סתימין על דא, בגין דעקרא דנשמתא, אמאי לא נהיר באתר דא, וזכי לאתנהרא באתר אתרא. ועד כען לא זכינן בהו, בגין למיתי גבך.

ומרה אתרא זכינן למשמע מניה, רוחא דאזלא בערטורא בההוא עלמא בלא

בנין, אנתייה יתעביד ליה מאנא לאתבנאה איהו. מאי טעמא. אנתייה

אָתָּד הָיו, אֹר זֶה יֹצֵא מֵאֹר זֶה.
דַּעַף זֶה, נִדְלָק מִתּוֹף אֹרוֹ מִמָּשׁ,
מִשּׁוּם שֶׁהָיו אֹר אֶחָד.

כַּעַת, רַבִּי, נִחְזֹר לְדַבְרֵים
הָרֵאשׁוֹנִים, וּכְשֶׁנִּחְזֹר לְמִקּוֹמֵנו
נִטֵּל רִשׁוֹת מֵרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה
בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁנִּקְבַּל מִמֶּנּוּ,
וְנֹאמֵר לְפָנֶיךָ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָה
שֶׁאֵתָּה זֹכָה לְאוֹרוֹת נִסְתָּרִים
מִכָּל הַצְּדָדִים מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה
מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִהָעוֹלָם אַחֵר. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבַר אֶחָד רְצִיתִי
לְדַעַת, אִם תּוּכַל לְהוֹדִיעַ לִי.
נְשִׁים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם אִם וּפְאִיּוֹת
לְעֹלוֹת לְמַעְלָה, אוֹ אֵיךְ הֵן שָׁם?
אָמַר לוֹ, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, בְּזֶה יֵשׁ
לָנוּ סוּד יָתֵר (נִבְבָּד) כְּדֵי לֹא לְגַלוֹת
סוּדוֹת שֶׁל שָׁם, אֲבָל זֶה יִלְךְ וְיִטֵּל
רִשׁוֹת, וְנֹאמֵר לָךְ. בֵּין כֶּף פֶּרַח
אֶחָד וְהַתְּכֶסֶה מֵהֶם וְהִלָּף לוֹ.

וְרַבִּי שְׁעָה שָׁב אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם,
עֲתִיד הֵייתִי לְהַכְנִס, וְהָיו כֻּלָּם
בְּעִטּוֹר אֶחָד, שֶׁדָּנוּ דִין בֶּן אָדָם
אֶחָד שֶׁעָמַד עַל פֶּתַח הַגֶּן עֲדָן,
וְאוֹתָם כְּרוּבִים אֶחָזוּ בוֹ, וְלֹא נִתְּנוּ
אוֹתוֹ לְהַכְנִס שָׁם, וְהָיָה בְּצַעַר
בֵּינֵיהֶם, וְצוּחַ צְרוּחוֹת עַל גְּבֵי
הַפֶּתַח, וְשָׁמְעוּ כָּל הַצְּדִיקִים
שֶׁשָּׁם, וְכַעַת הָיו מִתְּכַנְּסִים כָּל בְּנֵי
הַיְשִׁיבָה לְהַכְנִס אֶל מִלָּךְ הַמְּשִׁיחַ
לְעֵין בְּדִינוֹ. וּבֵאתִי לְהוֹדִיעַ לָכֶם,
וְזֶה חֲבָרֵי הַצְּטֻרָף לְלַכֵּת לְשָׁם,
שֶׁכְּרוּזוֹ הָעֵבֶר בְּכָל אוֹתָם בְּנֵי
הַיְשִׁיבוֹת שִׁיְהִיו מִתְּכַנְּסִים כַּעַת
לְפָנֵי הַמְּשִׁיחַ. לָקַח פֶּתְקָה אַחַת
וְנָתַן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, קַח אֵת
זֶה וְעֵינִי בְּמֵה שֶׁשָּׁם עַד שֶׁנִּבְא
אֵלַיךְ. וּפְרָחוּ שְׂגִיָּהִם.

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לָקַח הַפֶּתְקָה וְרָאָה
מֵה שֶׁרָאָה בְּסוּדוֹת שֶׁשָּׁם כָּל אוֹתוֹ
יוֹם. בְּלִילָה רָאָה נֹר, וְנִפְלָה עָלָיו
שְׁנָה, וְנִרְדָּם עַד הַבֶּקֶר. כְּשֶׁהָאִיר

אִיהִי שְׁרָגָא, דְּאֵתְדִלְקַת מְנִיָּה, וְתִרְוִייהוּ
שְׁרָגָא חֲדָא הוּו, נְהוּרָא דָּא נִפְק מִנְהוּרָא דָּא,
אֵתְדַעַף דָּא, אֵתְדִלְקִי מִגּוֹ נְהוּרִיָּה מִמָּשׁ, בְּגִין
דְּחֲדָא נְהוּרָא הוּו.

הַשְּׁתָּא רַבִּי, נְהַדֵּר לְמַלִּין קְדָמָאִין, וְכַד נְהַדֵּר
לְאַתְרִין, נְטוּל רְשׁוֹ מֵרַב מְתִיבְתָּא,
בְּאִינוּן מַלִּין דְּנִקְבַּל מְנִיָּה, וְנִימָא קַמָּךְ. זַפְּאָה
חוּלְקָה, דְּאֵת זְכִי לְנְהוּרִין סְתִימִין, מִכָּל סְטָרִין,
מִעִילָא וּמִתְתָּא, מֵהָאֵי עֲלָמָא, וּמִעֲלָמָא
אוּחְרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִלָּה חֲדָא בְּעִינָא
לְמַנְדַּע, אִי תִיכּוּל לְאוּדְעָא לִי. נְשִׁין בְּהֵהוּא
עֲלָמָא, אִי זַפְּאִין לְסִלְקָא לְעִילָא, אוֹ הֵיךְ אִינוּן
תַּמָּן. אָמַר לִיָּה, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, בְּדָא אֵית לָן
רְזָא יְתִירָא (ס"א יְתִירָא). בְּגִין דְּלָא לְגַלְאָה סְטָרִין
דְּתַמָּן, אֲבָל דָּא יְהוּ וְיִטוּל רְשׁוֹ, וְנִימָא לָךְ.
אֲדַהְכִי פֶּרַח חַד, וְאֵתְפְּסִי מְנִיָּיָהוּ, וְאֲזַל לִיָּה.
וְלִפּוּם שְׁעָתָא תְּב לְגַבִּיָּהוּ, אָמַר לוֹן, זְמִינָא
הוּינָא לְמִיעָאל, וְהוּו כְּלָהוּ בְּעִטּוֹרָא
חֲדָא, דְּדִיַּיְנִי דִינָא דְּחַד בֶּר נֶשׁ, דְּקָאִים עַל
פֶּתְחָא דְּגֶן עֲדָן, וְאִינוּן פְּרוּבִין אֶחִידוֹ בֵּיָה,
וְלֹא שְׁבָקוּ לִיָּה לְמִיעָאל תַּמָּן, וְהָיָה בְּצַעֲרָא
בֵּינֵיָהוּ, וְצוּחַ צְוּחִין עַל גְּבֵי פֶתְחָא, וְשָׁמְעוּ
כּוּלָהוּ צְדִיקֵיָא דְּתַמָּן, וְהַשְּׁתָּא הוּו מִתְּכַנְּפִי
כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵי, לְמִיעָאל לְגַבִּי מִלְּפָא מְשִׁיחָא,
לְעִינָא בְּדִינָיָה. וְאַתְינָא לְאוּדְעָא לָכוּ, וְדָא
חֲבָרָאִי אֲצֻטְרִיף לְמַהוּ תַּמָּן, דְּכְרוּזָא הָוָה
אַעֲבָר בְּכָל אִינוּן בְּנֵי מְתִיבְתֵי. דְּלִיהוּוֹן פְּנִישִׁין
הַשְּׁתָּא קָמִי מְשִׁיחַ. נִטֵּל פֶּתְקָא חֲדָא, וְיָהֵב
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, טוּל דָּא, וְעֵינִי בְּמֵה דְּתַמָּן,
עַד דְּנִיתִי גְּבַף, פְּרָחוּ תִרְוִיָּיָהוּ.

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן נִטֵּל פֶּתְקָא, וְחָמָא מֵה דְּחָמָא,
בְּרִזִין דְּתַמָּן, כָּל הָהוּא יוֹמָא. בְּלִילָא

חָמָא שְׁרָגָא, וְנִפְלִיל בֵּיָה שִׁינְתָּא, וְדָמָךְ עַד צַפְרָא. כַּד נְהַר יְמָמָא, קָם וּפְרָח

היום קם, ופרחה אותה פתקה ממנו, והנה שניהם באים. אמר לו, עמד רבי, אשרי חלקך. עמד. בגללך ראינו וזכינו לכמה סתרים עליונים, כמה חדות הראוי לנו כשנתנו רשות לגלות לך כל מה שאתה רוצה. ראש הישיבה העליונה יצא אלינו ואמר: שאלו בשלום בר יוחאי, מקומו של בר יוחאי הרי פנוי לו מכמה ימים, אין מי שיקרב אליו, אשריו!

רבי רבי, כשפרחנו ממך (בשביד), נכנסנו וראינו כל בני הישיבות שהרי מתכנסים לתוף היכל אחד ששם המשיח, ודנו דין של אותו אדם שעמד על הפתח, ששמו אין לנו רשות לגלות. הצטער רבי שמעון על זה. אמר לו, אל תצטער רבי על זה, אתה תדע בלילה הזה בחלומך. אבל דין דנו עליו, שגזר משיח שיהיה אותו אדם בחוץ באותו צער ארבעים יום, ולסוף ארבעים יום יצערו אותו בדין בצער הגיהנם, שעה וחצי.

וכך זה משום שיום אחד אחד מן החברים היה מפרש דברי תורה, וכשהגיע לדבר אחד, ידע האדם הזה שיכשל בו, ואמר לחברים: שתקו, אל תאמרו דבר. ומשום ששתקו החברים, נכשל באותו דבר והתבייש. ועל אותה בושה שגרם אדם זה, דנו אותו בדין הזה הקשה, משום שלא רוצה הקדוש ברוך הוא להשאיר עוון התורה אפלו כמלא נימה. דנו דינו, ויצאו כל בני הישיבה, ואני שאלתי רשות, שהרי בר יוחאי שאל שאלה זו. ועל זה הראו לי מה שלא ידעתי מלפני כן. אי רבי, ששה היכלות הראו לי, בכמה ענוגים ועדוניהם,

ההוא פתקא מניה, והא אינון תרווייהו אתיין, אמר ליה, קום רבי, זפאה חולקך, קום. בגינה חמינן וזכינן לכמה סתרין עלאין, כמה חדות אחזיו לן, פד יהבו רשו לגלאה לך, כל מה דאת בעי. ריש מתיבתא עלאה נפק לגבן, ואמר, שאילו בשלמיה דבר יוחאי, אתריה דבר יוחאי, הא פנו ליה מפמה יומין. לית מאן דיקרב לגביה, זפאה איהו.

רבי רבי, פד פרחנא מגבך (בגינה), עאלנא וחמינא כל בני מתיבתא, דהא מתפנפי לגו היכלא חדא, דמשיח תמן, ודיינו דינא דההוא בר נש, דקאים על פתחא, שמיה לית לן רשו לגלאה. אצטער רבי שמעון על דא, אמר ליה, לא תצטער רבי על דא, אנת תדע בדא ליליא בחלמך. אבל דינא דינו עליה, דגזר משיח, דלהוי ההוא בר נש לבר ביההוא צערא ארבעין יומין. לסוף ארבעין יומין, יצערון ליה בדינא, בצערא דגיהנם, שעתא ופלגא.

וכך דא, בגין דיומא חדא, חד מן חבריא הוה פריש מלין דאורייתא, פד מטא לחד מלה, ידע האי בר נש דיתכשל ביה, ואמר לחבריא שתוקו, לא תימרון מדי. ובגין דשתיקו חבריא אתכשל בההוא מלה, ואכסוף. וההוא כסופא דגרים האי בר נש, דינין ליה בהאי דינא (דף קס"ו ע"ב) קשיא, בגין דלא בעי קדשא בריך הוא לשבקא חובא דאורייתא, אפילו כמלא נימא.

דיינו דיניה, ונפקו כל בני מתיבתא. ואנא שאילנא רשו, דהא בריה דיוחאי, שאיל שאלתא דא. ועל דא אחזיו לי, מה דלא ידענא מקדמת דנא. אי רבי, שית היכלין אחזיו לי,

בכמה ענוגין ועדוניהן, באתר דפרוכתא פרישא בגנתא. דהא מההוא

במקום שפרכת פרושה בגנה. שְׁהָרִי מֵאֹתָהּ פְּרֻכְתָּ וּלְהֵלֵאָה לֹא נִכְנָסִים זְכָרִים כָּלֵל.

בְּהִיבְרָא אֶחָד יֵשׁ בְּתִיָּה בַת פְּרָעָה, וְכַמָּה רְבוּא וְאֶלְפִי נָשִׁים זֹכוֹת אִתָּהּ, וְלִכְל אַחַת וְאַחַת מֵהֵן יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁל אֹדוֹת וְעִדּוּנִים לֹא דַחַק כָּלֵל. שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם הַפְּרוּזוֹת מְכַרְזִים: הָרִי דְמוֹת מִשֶּׁה נְבִיא הַנְּאֻמָּן בָּאָה! וּבְתִיָּה יוֹצֵאת לְמִקּוֹם פְּרָגוּד אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לָהּ, וְרוֹאֶה דְמוֹת מִשֶּׁה וּמִשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו, וְאוֹמְרָת: אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׂגַדְלַתִּי אֹרֵזָה זֶה. וְזֶה עֲנוּגִים שְׁלֵה יוֹתֵר מִכֵּלָם.

חֲזוּרָת לְנָשִׁים וּמִשְׁתַּדְּלָת בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. כֵּלָן בְּאוֹתָן דְּמִיּוֹת שְׁהָרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּלִבּוֹשׁ אֹר, (בלבוש) בְּלִבּוֹשׁ הַזְּכָרִים, פְּרָט שֶׁלֹּא מְאִירִים כֶּף, מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַיֵּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִשְׁתַּדְּלוֹת כִּהֵן וּבִטְעֻמִּיהֵן בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְכָל הַנָּשִׁים הִלְלוּ שְׁיוֹשְׁבוֹת יַחַד עִם בַּת פְּרָעָה וְקָרְאוֹת (ישעיה לב) נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת, שֶׁלֹּא הִצְטַעְרוּ כָּלֵל בְּצַעַר הַגִּיהֵנָם.

בְּהִיבְרָא אַחַר יֵשׁ סְרַח בַּת אֲשֶׁר, וְכַמָּה נָשִׁים רְבוּא וְאֶלְפִים יַחַד אִתָּהּ. שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְכַרְזִים לְפָנֶיהָ: הָרִי דְמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בָּאָה! וְהִיא שְׂמַחָה וְיוֹצֵאת לְגַבִּי פְּרָגוּד אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לָהּ, וְרוֹאֶה אֹר דְּמוֹת יוֹסֵף, וְשְׂמַחָה, וּמִשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו וְאוֹמְרָת: אֲשֶׁרִי הַיּוֹם שְׁעוֹרְרַתִּי בְּשׁוֹרְתָךְ לְסִבִּי. אַחַר כֶּף חֲזוּרָת לְשֶׁאֵר הַנָּשִׁים, וּמִשְׁתַּדְּלוֹת בְּתִשְׁבָּחוֹת רַבּוֹן הָעוֹלָם וְלַהוֹדוֹת לְשִׁמּוֹ. וְכַמָּה מְקוֹמוֹת וְשְׂמַחָה יֵשׁ לְכָל אַחַת וְאַחַת. אַחַר כֶּף חֲזוּרָת לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה וּבִטְעֻמִּיהֵן.

בְּהִיבְרָא אַחַר יֵשׁ יוֹכְבֵד אִם מִשֶּׁה נְבִיא הַנְּאֻמָּן, וְכַמָּה אֶלְפִים

פְּרוּכְתָּא וְלְהֵלֵאָה, לָא עָאֲלִין דְּכוּרִין כָּלֵל. בְּהִיבְרָא חָדָא, אֵית בְּתִיָּה בַת פְּרָעָה, וְכַמָּה רְבוּא וְאֶלְפִי נָשִׁין, זְכָרִין בְּהֵדָה, וְכָל

חָדָא וְחָדָא מְנַיִיהוּ, דְּיוֹכְתִין דְּנַהוּרִין וְעִדּוּנִין, בְּלֹא דַחַקָּא כָּלֵל אֵית לָהּ. תְּלַת זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא, פְּרוּזִי אַכְרִיזוּ, הָא דְּיוֹקְנָא דְּמִשֶּׁה נְבִיאָה מְהִימְנָא אָתִי, וּבְתִיָּה נִפְקַת, לְאַתֵּר דְּפְרָגוּדָא חָדָא דְּאֵית לָהּ, וְחֻמָּת דְּיוֹקְנָא דְּמִשֶּׁה, וְסַגִּידַת לְגַבִּיָּה, וְאַמְרָה, זַפָּאָה חוֹלְקִי דְּרַבִּיתִי נַהִירוּ דָּא. וְדָא אִיהוּ עֲנוּגִין דִּילָהּ, יַתִּיר מִכָּלֵהוּ.

אַהֲדַרְת לְגַבִּי נָשִׁין, וְאַשְׁתַּדְּלָן בְּפִקּוּדֵי אוּרִייתָא. כָּלֵהוּ בְּאֵינוּן דְּיוֹקְנִין

דְּהוּוּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא, בְּלִבּוֹשָׁא דְּנַהוּרָא, (ס"א כלבושא) בְּלִבּוֹשָׁא דְּדְכוּרִין, בַּר דִּלָּא נַהֲרִי הַכִּי, פִּקּוּדִין דְּאוּרִייתָא דִּלָּא זָכוּ לְקַיֵּמָא לֹוֹן בְּהֵאֵי עֲלָמָא, מִשְׁתַּדְּלִי כְּהוּ, וּבִטְעֻמִּיָּהוּ, בְּהֵהוּא עֲלָמָא. וְכָל הַנִּי נָשִׁין, דִּיתְבִּין בְּהַדִּי בְּתִיָּה בַת פְּרָעָה, אַקְרוּן נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת, דִּלָּא אֲצַטְעָרוּ בְּצַעַרָא דְּגִיְהֵנָם כָּלֵל.

בְּהִיבְרָא אַחְרָא, אֵית סְרַח בַּת אֲשֶׁר, וְכַמָּה נָשִׁין רְבוּא וְאֶלְפִין בְּהֵדָה. תְּלַת

זְמַנִּין בְּיוֹמָא מְכַרְזִין קָמָה, הָא דְּיוֹקְנָא דְּיוֹסֵף צַדִּיקָא אִתָּא, וְאִיהִי חָדָאת, וְנִפְקַת לְגַבִּי פְּרָגוּדָא חָדָא דְּאֵית לָהּ, וְחֻמָּת דְּנַהִירוּ דְּדְיוֹקְנָא דְּיוֹסֵף, וְחָדָאת, וְסַגִּידַת לְגַבִּיָּה, וְאַמְרָת, זַפָּאָה הֵאֵי יוֹמָא, דְּאַתְעֵרִית בְּשׁוֹרָה דִּילָךְ לְגַבִּי סְבֵאִי. לְבַתֵּר אַהֲדַרְת לְגַבִּי שְׂאֵר נָשִׁין, וּמִשְׁתַּדְּלִין בְּתוֹשְׁבָחוֹן דְּמְאִרֵי עֲלָמָא, וְלֹאֹדָאָה שְׂמִיָּה. וְכַמָּה דְּיוֹכְתִין וְחִידוּ, אֵית לְכָל חָדָא וְחָדָא. וְלְבַתֵּר אַהֲדַרְת לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּפִקּוּדֵי אוּרִייתָא, וּבִטְעֻמִּיָּהוּ.

בְּהִיבְרָא אַחְרָא, אֵית יוֹכְבֵד, אִמִּיָּה דְּמִשֶּׁה נְבִיאָה מְהִימְנָא, וְכַמָּה אֶלְפִין וְרַבְבָּן

ורכבות עמה. בהיכל זה לא מכריזים כלל, אלא שלש פעמים בכל יום ויום מודה ומשבחת לרבון העולם היא וכל הנשים שאתה. ושירת הים מזמרות בכל יום, והיא לבדה אומרת מכאן, (שמות טו) ותקח מרים הנביאה וגו', את התף בידה וגו'. וכל אותם צדיקי גן עדן מקשיבים לנעימות קולה, וכמה מלאכים קדושים מודים ומשבחים עמה לשם הקדוש.

בהיכל אחר יש דבורה, גם כן וכל שאר הנשים אתה מודות ומזמרות באותה שירה שהיא אמרה בעולם הזה. אי רבי, אי רבי, מי ראה חדות הצדיקים ושל נשים ופאיות שעושות לפני הקדוש ברוך הוא.

לפני ולפנים של אותם היכלות יש ארבעה היכלות טמירים של האמהות הקדושות שלא נמסר להגלות, ואין מי שרואה אותן. בכל היום הן לבדן, כמו שאמרתי לך, והגברים גם כן.

ובבב' לילה נכללים פלם פאחד, משום ששעת הזיווג היא בחצות הלילה, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא. זיווג אותו עולם - התדבקות נשמה בנשמה, אור באור. זיווג העולם הזה - גוף בגוף. והכל כמו שראוי, מין אחר מינו, זיווג אחר זיווג, גוף אחר גוף, זיווג אותו עולם אור אחר אור. היכלי ארבע האמהות נקראים היכלות של בנות בוטחות (ישעיה לב), ולא זכינו בהם לראות. אשרי חלק הצדיקים, גברים ונקבות שהולכים בדרך ישר בעולם הזה, וזכאים לכל הענוגים של אותו עולם.

אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי

בהדה. בהיכלא דא, לא מכריזי כלל, אלא תלת זמנין בכל יומא ויומא, אודת ומשבחת למארי עלמא, איהי וכל אינון נשין די בהדה. ושירתא דימא מזמרין בכל יומא, ואיהי בלחודדהא אמרת מהכא, (שמות טו) ותקח מרים הנביאה וגו', את התוף בידה וגו'. וכל אינון צדיקיא די בגן עדן, צייתין לקל נעימו דילה. וכמה מלאכין קדישין אודאן ומשבחן עמה לשמא קדישא.

בהיכלא אחרא, אית דבורה, אוף הכי וכל שאר נשין בהדה, אודן ומזמרין בהיהא שירתא דאיהי אמרת בהאי עלמא. אי רבי, אי רבי, מאן חמי חדוה דצדיקיא, ודנשין זכין דעבדין לגבי קדשא בריה הוא. רגו לגו דאינון היכלין, אית ארבע היכלין טמירין, דאמהן קדישין דלא אתמסרן לאתגלאה, ולית מאן דחמי לון. בכוליה יומא אינון בלחודיהון, כמה דאמינא לך, וגוברין אוף הכי.

ובבב' ליליא אתפלילן פלהו כחדא, בגין דשעתא דזיווגא איהו בפלגות ליליא, בין בהאי עלמא, בין בההוא עלמא. זיווגא דההוא עלמא, אתדבקותא דנשמטא בנשמטא נהורא בנהורא. זיווגא דהאי עלמא, גופא בגופא. וכלא כמה דאתחזי, זינא בתר זיניה, זיווגא בתר זיווגא, גופא בתר גופא, זיווגא דההוא עלמא, נהורא בתר נהורא. היכלין דארבע אמהן, אקרון היכלין דבנות בוטחות. ולא זכינא בהו למחמי. ופאה חולקיהון דצדיקיא, גוברין ונוקבי דאזלי בארח מישר בהאי עלמא, וזכאין לכלהו ענוגין דההוא עלמא.

אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי אנת, לא אתמסר לגלאה. זיווגא דההוא

עֲלָמָא, אַתְעֵבִיד אֵיבָא (דף קס"ח ע"א) וַתִּיר, מְאִיבָא
 דְּאַתְעֵבִיד בְּהַאי עֲלָמָא. בְּזוּוּגָא דְלַהוּן, בְּזוּוּגָא
 דְּהַיּוּא עֲלָמָא, בְּתִיאֻבְתָּא דְלַהוּן כְּחֻדָּא, כַּד
 מְתַדְבְּקֵן נִשְׁמַתִּין דָּא עִם דָּא, עֲבִדִי אֵיבִין,
 וְנִפְקִי נַהוּרִין מִנִּיּהוּ, וְאַתְעֵבִדִי שְׂרָגִין. וְאֵינּוּן
 נִשְׁמַתִּין, לְגִיּוּרִין דְּמִתְגִּירִין, וְכֹל הַנִּי עֵיילִין
 לְהִיכְלָא חֻדָּא.

וְכַד מְתַגִּירָא גִיּוּרָא חֻדָּא, פְּרַחָא מֵהַיּוּא
 הִיכְלָא נִשְׁמַתָּא, וְעֵאלַת תְּחִילַת גְּדַפְתָּא
 דְּשְׂכִינְתָּא, וְנִשְׁקַת לָהּ, בְּגִין דְּאִיְהוּ אֵיבָא
 דְּצַדִּיקָיָא, וּמְשַׁדְּרַת לָהּ לְגוּ הַיּוּא גִיּוּרָא,
 וְשִׂרְאֵת בֵּיהּ. וּמֵהַיּוּא זְמַנָּא, אַקְרִי גַר צְדָק.
 וְהֵינּוּ רִזָּא דְכְּתִיב, (משלי יא) פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים.
 מַה אֵילָנָא דְחַיִּי אִפִּיק נִשְׁמַתִּין, אוּף הֵכִי צַדִּיק,
 אֵיבָא דִילִיָּה עֲבִיד נִשְׁמַתִּין.

רַב מְתִיבְתָּא אָמַר, כְּתִיב (בראשית יא) וַתְּהִי שְׂרִי
 עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלֶד. מִמַּאי דְאָמַר וַתְּהִי
 שְׂרִי עֲקָרָה, לִית אָנָּא יוֹדַע דְלִית לָהּ וָלֶד, מַאי
 אֵין לָהּ וָלֶד. אֶלָּא הֵכִי אָמַר רַב מְתִיבְתָּא, וָלֶד
 לָא הוּת מוּלְדָּא, אֲבָל נִשְׁמַתִּין הוּת מוּלְדָּא
 בְּאַתְדְּבֻקוּתָא דְתִיאֻבְתָּא, דְאֵינּוּן תְּרִין זְפִאִין
 הוּוּ מוּלִידֵי נִשְׁמַתִּין לְגִיּוּרֵי כֹל הַיּוּא זְמַנָּא
 דְהוּוּ בְחֻרָן. כְּמָה דְעֵבְדִין צַדִּיקָיָא בְּגַן עֵדֶן.
 כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית יב) וְאַתְ הִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
 בְחֻרָן, נִפְשׁ עָשׂוּ וְדָאִי.

חֲדָי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיָּה הַיּוּא גְבֻרָא, אֵי
 רַבִּי, מַה אֵימָא לָךְ, בְּכֹל רִישׁ יַרְחֵי וְשַׁבְּתֵי
 וּמוֹעֲדֵיָא וְזְמַנֵּיָא, אֵינּוּן דְּכוּרִין סְלָקִין
 לְאַתְחִזָּאָה קַמִּי מְלָפָא קְדִישָׁא, דְּכוּרִין וְלֹא
 נוֹקְבִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כג) יִרְאֶה כֹּל זְכוּרָךְ.
 וְכַד אַהֲדָרֵן מֵהֲדָרֵן בְּכַמָּה מְלֵי חֲדָתִין, וְאַהֲדָרֵן
 מְלִין קַמִּי רַב מְתִיבְתָּא.

יֹמָא דָּא אַהֲדָרֵן מְלִין חֲדָתִין קַמִּי רַב מְתִיבְתָּא,

אַתְּהָ, לֹא נִמְסַר לְגַלוּת. זְוּוּג אוֹתוּ
 עוֹלָם נַעֲשֶׂה פְּרִי יוֹתֵר מִפְּרִי
 שְׁנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּזוּוּג
 שְׁלָהֶם, בְּזוּוּג אוֹתוּ עוֹלָם, בְּעֶרְגָּה
 שְׁלָהֶם כְּאַחַד, כְּשֶׁהִנְשַׁמּוֹת
 נִדְבָקוֹת זוּ בְּזוּ, עוֹשׂוֹת פְּרוֹת,
 וְיוֹצְאִים אוֹרוֹת מֵהֶם וְנַעֲשִׂים
 גְּרוֹת. וְהֵם הִנְשַׁמּוֹת לְגַרִּים
 הַמְתַּגִּירִים, וְכֹל אֵלֶּה עוֹלָם
 לְהִיכְלֵי אַחַד.

וְכַשְׁמַתְנִיר גַּר אַחַד, פּוֹרְחַת
 מֵאוֹתוּ הִיכְלֵי נִשְׁמָה, וְנִכְנַסַּת פַּתַּח
 כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה, וְנוֹשְׁקַת אוֹתָהּ,
 מִשּׁוּם שֶׁהִיא פְּרִי הַצְּדִיקִים,
 וְשׁוֹלַחַת אוֹתָהּ לְתוֹף אוֹתוּ גַר
 וְשׁוֹרָה בּוֹ, וּמֵאוֹתוּ זְמַן נִקְרָא גַר
 צְדָק. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (משלי יא)
 פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים. מַה עֵץ הַחַיִּים
 מוֹצִיא נִשְׁמּוֹת, גַּם צַדִּיק פְּרִיו
 עוֹשֶׂה נִשְׁמּוֹת.

רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה אָמַר, כְּתוּב (בראשית
 יא) וַתְּהִי שְׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלֶד.
 מִמַּה שְׁאָמַר וַתְּהִי שְׂרִי עֲקָרָה,
 אֵינִי יוֹדַע שְׂאֵין לָהּ וָלֶד? מַה זֶה
 אֵין לָהּ וָלֶד? אֶלָּא כִּף אָמַר רֵאשׁ
 הַיְשִׁיבָה, וָלֶד לֹא הִיָּתֵה מוּלִידָה,
 אֲבָל נִשְׁמּוֹת הִיָּתֵה מוּלִידָה
 בְּהַתְּדַבְּקוֹת עֶרְגָּה, שְׁאוֹתֶם שְׁנֵי
 צַדִּיקִים הָיוּ מוּלִידִים נִשְׁמּוֹת
 לְגַרִּים כֹּל אוֹתוּ זְמַן שֶׁהָיוּ בְּחֻרָן
 כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ צַדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב (שם יב) וְאַתְ הִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר
 עָשׂוּ בְחֻרָן. נִפְשׁ עָשׂוּ בְּדָאִי.

שְׂמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ אוֹתוּ
 הָאִישׁ, אֵי רַבִּי, מַה אָמַר לָךְ, בְּכֹל
 רֵאשׁ חֲדָשׁ וְשַׁבְּתוֹת וּמוֹעֲדִים
 וְזְמַנִּים, אוֹתֶם זְכָרִים עוֹלָם
 לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ,
 זְכָרִים וְלֹא נְקֻבוֹת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
 (שמות כג) יִרְאֶה כֹּל זְכוּרָךְ.
 וּכְשֶׁחֻזְרִים, חוֹזְרִים בְּכַמָּה
 דְּבָרִים חֲדָשִׁים, וּמְחֻזְרִים דְּבָרִים
 לְפָנֵי רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה.

יוֹם זֶה הִתְחַזְּרוּ דְּבָרִים חֲדָשִׁים

לפני ראש הישיבה על סודות עתיקים - צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. שפלים עולים תוף משקל האילן עד שלא יבאו לעולם, וכפי משקלת המשקל כף יש להם בעולם הזה. ראש הישיבה ירד וגלה ממה ששמע למעלה, דבר אחד גלה ולא יותר. עץ שלא עולה אורו, יפו בו ויאייר. גוף שלא עולה בו אור הנשמה, יפו בו ויעלה אור הנשמה, ויאחזו זה בזה להאיר. (שתי גסקאות)

משום שיש גוף שאור הנשמה לא מאיר בו עד שיפו בו, אז מאיר אור הנשמה ונאחז בגוף, והגוף נאחז בו. הגוף אז עולה אור מתוף הנשמה, מהדר מרומם ומשבח, מתפלל תפלתו ובקשתו, מברך לרבנו. הרי אז הפל מאיר, משום שיש גוף שאין הנשמה יכולה להאיר בו עד שיפו בו, ואז מאיר ונאחז זה בזה. יש עץ שלא נאחז באור, ולא עולה בו אור עד שיפו בו, ואז מאיר.

צד האחר רוצה לעשות כף, ומכה ברשעים, וכל מה שמכה, אז (משלי יג) ונר רשעים ידעף. מתורף ומגדף לכל הצדדים ולא יכול להאיר כלל, ואז פתוב (קהלת ב) פי מה האדם שיבוא אחרי המלך. ורוצה להדמות לו ולא יכול. ועל זה (תהלים יא) ה' צדיק יבחן, ומכה בו, ואז מאיר ומתחזק באור. יבחן, כמו שנאמר (ישעיה כח) אכן בחן. גחן רבי שמעון ונשק לעפר. אמר, דבר דבר אחריו רדפתי מיום שהייתי, וכעת נודע לי הדבר מתוף שרש ועקר הפל.

אמר לו, אי רבי, אי רבי, פשעולים למעלה, פל אותם

על רזין עתיקין, צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. דכלהו סלקין גו מתקלא דאילנא, עד לא ייתון לעלמא, וכפום טקלא דמתקלא, הכי אית לון בהאי עלמא. רב מתיבתא, נחית וגלי ממה דשמע לעילא, מלה חדא גלי ולא יתיר. אעא דלא סליק נהוריה, יבטשון ביה ואנהיר. גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמטא, יבטשון ביה, ויסלק נהירו דנשמטא, ויתאחדון דא בדא לאנהרא. (תרי גוסחי).

בגין דאית גופא דנהירו דנשמטא לא נהיר ביה, עד דיבטשון ביה, כדין נהיר נהירו דנשמטא, ואתאחדת בגופא, וגופא אתאחד בה. גופא כדין סליק נהירו מגו נשמטא, מהדר מרומם ומשבח, מצלי צלותיה ובעותיה, מברך למאריה, הא כדין פלא נהיר. בגין דאית גופא, דלא יכילת נשמטא לאנהרא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר ואתאחד דא בדא. אית אעא דלא אתאחד בנהורא, ולא סליק נהורא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר.

סטרא אחרא, בעי למעבד הכי, ובטש בחייביא, וכל מה דבטש, כדין (משלי יא) ונר רשעים ידעף. מחרף ומגדף לכל סטריין, ולא יכיל לאנהרא כלל, וכדין פתיב (קהלת ב) פי מה האדם שיבוא אחרי המלך. ובעי לאתדמי ליה, ולא יכיל. ועל דא (תהלים יא) יי צדיק יבחן, ובטש ביה, וכדין נהיר ואתקף בנהירו. יבחן, כמה דאת אמר (ישעיה כח) אכן בחן. גחין רבי שמעון, ונשיק לעפרא. אמר, מלה מלה אבתרף רדיפנא, מיומא דהוינא, והשתא אשתמודעא לי מלה, מגו שרשא ועקרא דכלא.

אמר ליה, אי רבי, אי רבי, פד סלקין לעילא,

פל אינון רוחין דכורין ונוקבין, בההוא זמנא, שמעין (ס"א פסח) מליין

רוחות זכרים ונקבות באותו זמן שומעים (במטה) דברים חדשים ועתיקים, יורדים ונכנסים לתוף הישיבה, ומחזירים דברים לפני ראש הישיבה, והוא מלמדם דבר על קיומו. כשעולים, מתפשטים מלבושיהם ועולים. כשיורדים, מתלבשים בלבושיהם של אותו גוף.

אי רבי, אי רבי, פמה דברים חדשים מתוף ראש הישיבה. אשריו מי שמקטין עצמו בעולם הזה, פמה הוא גדול ועליון בעולם ההוא. וכף פתח ראש הישיבה: מי שהוא קטן - הוא גדול, ומי שהוא גדול - הוא קטן, שפתיב (בראשית כג) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. מאה, שהוא חשבון גדול, פתיב בו שנה, קטן השנים, לאחד הקטינו. שבע, שהוא חשבון קטן, הגדילו ורבה אותו, שפתיב שבע שנים.

בא וראה שלא הגדיל הקדוש ברנף הוא אלא למקטין. לא הקטין אלא למי שהתגדל. אשרי מי שמקטין עצמו בעולם הזה, פמה הוא גדול בעלוי באותו העולם.

בין כף שמעו שירת הים בקול נעים שלא שמעו מיום שנבראו, קול נעים של שירה פארתה נעימה שהיו אומרים. וכשפסמו (שמות טו) ה' ימלך לעלם ועד, ראו ארבע דמיות ברקיע, ואחד מהם גדול ועליון מכלם. ואותו גדול ועליון מהם עזר קול ואמר, (ירמיה ב) כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריהך אהבת פלולותיהך וגו'. שאט ברקיעא ואגניז, קם אחרא אבתריה ואמר, (ישעיה מב) והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגו'. סיים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגו'. סיים וישט ברקיע ונגנז.

גוף. פמה דברים חדשים מתוף ראש הישיבה. אשריו מי שמקטין עצמו בעולם הזה, פמה הוא גדול ועליון בעולם ההוא. וכף פתח ראש הישיבה: מי שהוא קטן - הוא גדול, ומי שהוא גדול - הוא קטן, שפתיב (בראשית כג) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. מאה, שהוא חשבון גדול, פתיב בו שנה, קטן השנים, לאחד הקטינו. שבע, שהוא חשבון קטן, הגדילו ורבה אותו, שפתיב שבע שנים.

חדתינ ועתיקין, נחתינ ועאלין לגו מתיבתא, ואהדרן מלי קמי רב מתיבתא, ואיהו אוליף לון מלה על קיומיה. פד סלקין מתפשטין מלבושיהון וסלקין. פד נחתי, מתלבשין בלבושיהון דההוא גופא.

אי רבי, אי רבי, פמה חדתינ מלין מגו רב מתיבתא. זפאה איהו מאן דאזער גרמיה בהאי עלמא, פמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא. והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר, איהו רב. ומאן דאיהו רב, איהו זעיר. דכתיב, (בראשית כג) ויהיו (דף קס"ח ע"ב) חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. מאה דאיהו חשבון רב, פתיב ביה שנה, זעירו דשנין, חד אזעיר ליה. שבע, דאיהו חשבון זעיר, אסגי ליה, ורבי ליה דכתיב שבע שנים. תא חזי, דלא רבי קדשא בריך הוא, אלא לדאזעיר. לא אזעיר אלא לדרבי. זפאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, פמה איהו רב בעלויא בההוא עלמא.

אדהכי שמעו שירתא דימא, בקל נעימו דלא שמעו מיומא דאתבריו, קל נעימו דשירתא, פההוא נעימו דהו אמרי. וכד סיימו (שמות טו) יי ימלוך לעולם ועד. חמו ארבע דיוקנין ברקיע. וחד מנייהו רב ועלאה מפלהו. וההוא רב ועלאה מנייהו, אתער קלא ואמר, (ירמיה ב) כה אמר יי זכרתי לך חסד נעוריהך אהבת פלולותיהך וגו'. שאט ברקיעא ואגניז, קם אחרא אבתריה ואמר, (ישעיה מב) והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגו'. סיים וישט ברקיעא ואגניז.

פתח אידך ואמר, (ישעיה לה) ישושים מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח פחבצלת. ושאט

פתח האחר ואמר, (שם לה) ישושים מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח פחבצלת. וישט ברקיע ונגנז.

פֶּתַח הָאֲחֵר וְאָמַר, (שם מג) כֹּה אָמַר ה' בְּרֹאֲךָ יַעֲקֹב וְגו' . (שם) כֹּה אָמַר ה' הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרָךְ וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָה וְגו', תִּכְבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַנִּים וּבְנֹת יַעֲנֶה וְגו'. סִיּוֹם וְשֵׁט בְּרֻקִיעַ וְנִגְנֹו. אִז פַּחַד גְּדוֹל וְאִימָה נָפַל עֲלֵיהֶם.

כְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, קוֹל הַתְּעוֹרֵר כְּמִקְדָּם וְאָמַר: עִם תְּקִיף כְּאַרְיֵה, גְּבוּרִים כְּנִמְרִים, תַּנּוּ כְבוֹד לְרַבּוֹנוֹכֶם, שְׁכַתּוֹב (שם כה) עַל פֶּן יִכְבְּדוּךָ עִם עֲזֵי וְגו'. שְׁמַעוּ קוֹל, חִילוֹת וּמְרַפְּבוֹת שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א-כט) לֵךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד וְגו', עַד (בַּחֲמִישֵׁי ט) וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה. תַּמְהוּ וְהִלְכוּ. בֵּינן כֶּף הָאִיר הַיּוֹם, הַחֲזִירוּ רֵאשׁ, וְרָאוּ כָּל הַמְּדַבֵּר מִכֶּסֶה בַּעֲנָנֵי כְבוֹד מְאִירִים, נוֹצְצִים בְּגוֹנִים רַבִּים.

אָמְרוּ זֶה לָזֶה, וְדָאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּבֵּחַ בַּתְּשַׁבַּח שֶׁל דוֹר הַמְּדַבֵּר, שְׁלֵא הִיָּה בַּעוֹלָם דוֹר עֲלִיוֹן כְּדוֹר זֶה, וְלֹא יִהְיֶה עַד שְׂיִבֵּא מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וְדָאֵי כָּל מַה שֶׁהֲרָאָה לָנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הִיָּה אֱלֹא בְּשִׁבִיל לְהוֹדִיעַנוּ חֲבִיבוֹת רַבּוֹנֵם עֲלֵיהֶם, לְהוֹדִיעַ שֵׁשׁ לָהֶם חֵלֶק טוֹב, וְהֵם בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשֵׁיִקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּתִים, עֲתִידִים אֲלוֹ לַעֲמֹד לְתַחֲיָה בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שְׁעִיָּה כו) יַחֲיוּ מִתֵּיךְ, וְאַלְהֵם הֵם דוֹר הַמְּדַבֵּר.

אָמַר לוֹ, הָאֵם דְּבַר חֲדָשׁ יַדְעָתָּ שְׂאֲנֵי מְעַרְטֵל מִמֶּנּוּ? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר, קוֹל הַחֲזוֹר רְצִיתִי לְדַעַת. בֶּן אָדָם נוֹתֵן קוֹל בְּשָׂדֶה אוֹ בְּמִקוֹם אַחֵר, וְחֲזוֹר קוֹל אַחֵר וְלֹא יָדוּעַ. אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, עַל דְּבַר זֶה כְּמָה קוֹלוֹת הַתְּעוֹרְרוּ, וְכְמָה דְּקוֹקִים הָיוּ לְפָנֵי רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה. וְכִשְׁיַרְד רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, אָמַר, כֶּף פְּרִשׁוּהָ דְּבַר

בְּרֻקִיעָא, וְאַגְנִיזֵי. פֶּתַח אֵידָךְ וְאָמַר, (יְשַׁעִיָּה מג) כֹּה אָמַר יְיָ בּוֹרְאֵךְ יַעֲקֹב וְגו', (יְשַׁעִיָּה מג) כֹּה אָמַר יְיָ הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרָךְ וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָה וְגו'. תִּכְבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַנִּים וּבְנֹת יַעֲנֶה וְגו'. סִיּוֹם וְשֵׁט בְּרֻקִיעָא, וְאַגְנִיזֵי. כְּדִין דְּחִילוֹ סִגִּיא וְאַמְתָּנִי נָפַל עֲלֵייהוּ.

כִּד הָוָה נָהִיר יְמָמָא, קָלָא אֲתַעַר כְּמִלְקָדְמִין, וְאָמַר, עֲמָא תְּקִיפָא כְּאַרְיֵה, גְּבַרִין כְּנִמְרִין, הָבוּ יָקָר לְמֵאֲרִיכוֹן. דְּכַתִּיב, (יְשַׁעִיָּה כה) עַל פֶּן יִכְבְּדוּךָ עִם עֲזֵי וְגו'. שְׁמַעוּ קוֹל חִילִין וּמְשַׁרְיִין דִּהוּוּ אֲמָרִי, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א כט) לֵךְ יְיָ הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד וְגו', עַד וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה. תַּוּוּהוּ וְאַזְלוּ. אֲדִהְכִי נָהֵר יְמָמָא, אֲהִדְרוּ רִישָׁא, וְחִמוּ כָּל מְדַבְּרָא חֲפִי בַּעֲנָנֵי יָקָר, מְנַהֲרוּן, מְנַצְצוֹן, בְּגוֹנוֹיִן סִגִּיאִין.

אָמְרוּ דָּא לְדָא, וְדָאֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאֲשַׁתְּבַּחָא בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּדָרָא דְּמְדַבְּרָא, דְּלֹא הָוָה בַּעֲלָמָא, דְּרָא עֲלָאָה, כְּדָרָא דָּא. וְלֹא יְהֵא עַד דִּיִּיתִי מְלַפָּא מְשִׁיחָא וְדָאֵי כָּל מַה דְּאַחֲמֵי לָן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא הָוָה, אֱלֹא בְּגִין לְאוֹדְעָא לָן חֲבִיבוּ דְּמֵאֲרִיהוֹן עֲלֵייהוּ. לְאוֹדְעָא דְּאִית לֹון חוֹלְקָא טְבָא, וְאִינוֹן בְּנֵי עֲלָמָא דְּאִתִּי. וְלְזַמְנָא דְּאִתִּי כִּד יוֹקִים קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְתִיָּא, זְמִינִין אֲלִין לְאַחֲיָא בְּקַדְמִיתָא. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (יְשַׁעִיָּה כו) יַחֲיוּ מִתֵּיךְ, וְאַלִין אִינוֹן דְּרָא דְּמְדַבְּרָא.

אָמַר לִיהֵ, אֵי מְלָה חֲדָתָא יַדְעַת, דְּאַנָּא עַרְטִירָא כֹּה. אָמַר לִיהֵ אִימָא. אָמַר קָלָא דְּהִדְרָא בַּעֲינָא לְמַנְדַּע. בַּר נֶשׁ יְהִיב קָלָא בְּחַקְלָא, אוּ בְּאַתְרֵי אַחְרָא, וְהִדְרָא קָלָא אַחְרָא, וְלֹא יָדִיעַ. אָמַר לִיהֵ, אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, עַל מְלָה דָּא, כְּמָה קָלִין אֲתַעַרוּ, וְכְמָה דְּקוֹקִין הָווּ קָמֵי הַתְּעוֹרְרוּ, וְכְמָה דְּקוֹקִים הָיוּ לְפָנֵי רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה.

בישיבת הרקיע, וסוד נכבד הוא. בא וראה, שלשה קולות הם שלא נאבדים לעולמים, פרט לקול התורה והתפלה, שאלה עולים למעלה ובקעים רקיעים. אבל קולות אחרים הם שלא עולים ולא אובדים.

והם השלשה: קול החיה בשעה שהיא על המשבר, אותו קול משוטט והולך באויר מסוף העולם ועד סוף העולם. קול הבן אדם בשעה שיוצאת נשמתו מגופו, אותו קול משוטט והולך באויר מסוף העולם ועד סוף העולם. קול הנחש בשעה שפושט עורו, אותו קול משוטט באויר והולך מסוף העולם ועד סוף העולם.

אי חסיד קדוש, כמה דבר זה גדול ונכבד. אלה הקולות מה נעשה מהם, ולא יזהו מקום נכנסים ושורים? אלה הם קולות צער, והולכים ומשוטטים בעולם באויר, והולכים מסוף העולם ועד סוף העולם, ונכנסים לתוך נקיקים ומחלות עפר ונסתרים שם. וכשנותן אדם קול, הם מתעוררים לאותו קול. קול נחש לא מתעורר לקול אדם. איך יתעורר? במכה. כשמכה אדם מכה, מתעורר קול הנחש שנסתר אליו אותו קול, ולא קול אחר. קול מתעורר אחר קול, מין אחר מינו.

ועל כך ביום ראש השנה קול שופר מעורר קול שופר אחר, מין אחר מינו הולך. דרך הנחש הוא לרע, להרג ולהכות. באותו קול ממש לא מתעורר קול נחש זה אלא אחר מינו. וזהו כשאדם מכה במקל בארץ וקורא לו למינו, אז מתעורר אותו קול

רב מתיבתא, וכד נחית רב מתיבתא, אמר, הכי אוקמוה מלה במתיבתא דרקייעא, ורזא יקירא איהי.

תא חזי, תלת קלין אינון, דלא אתאבידו לעלמין, בר קלין דאורייתא וצלותא, דאלין סלקין לעילא, ובקעין רקיעין. אבל קלין אחרנין אינון דלא סלקין, ולא אתאבידו. ואינון תלת: קול חיה בשעתא דאיהי על קלביטא, ההוא קלא משטטא ואזלא באוירא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול דבר נש, בשעתא, דנפיק נשמתיה מגופיה, ההוא קלא משטטא ואזלא באוירא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול נחש, בשעתא דפשיט משפיה, ההוא קלא משטטא באוירא, ואזלא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא.

אי חסידא קדישא, כמה מלה דא רבא ויקירא. אלין קלין, מה אתעביד מינייהו, ולאן אתר עאלין ושראן. אלין קלין דצערא אינון, ואזלין ומשטטי באוירא, ואזלי מסייפי עלמא, עד סייפי דעלמא, ועאלין גו נקיקין ומחילין דעפרא, ואתטמרן תמן. וכד (דף קס"ט ע"א) יהיב בר נש קלא, אינון מתערין לגבי ההוא קלא. קלא דנחש, לא אתער לגבי קלא דבר נש. היאך יתער. במחאה. פד מחי בר נש מחאה אתער קלא דנחש, דאתטמר לגביה ההוא קלא, ולא קלא אחרא. קלא אתער פתר קלא, זינא בטר זיניה.

ועל דא ביומא דראש השנה, קול שופר, אתער קול שופר אחרא, זינא בטר זיניה אזלא. ארחיה דנחש לביש איהו, לקטלא ולמחאה, בההוא קלא ממש, לא אתער קלא דהאי נחש, אלא בטר זיניה. ודא איהו, פד בר נש מחי

בחוטרא בארעא, וקרי ליה לזיניה, פדין אתער ההוא קלא דנחש, לאתבא

הנחש להשיב למינו. וסוד זה הוא נסתר.

אמר רבי שמעון, ודאי דבר זה הוא דבר נסתר, ותמהנו איך שלמה המלך לא ידע דבר זה. אמר לו, שלמה המלך ידוע ידע, ולא כל כך. אבל מה שלא ידע, אותו קול מה תועלת יש בו, ואיך יושב?

וראש הישיבה כך אמר, דקדוק זה לא ידע שלמה המלך, שהרי אותו קול כלול רוח ונפש, והכל עצמות מעצבון בשר, ומשוטט באויר, וכל אחד נפרד זה מזה. וכשמגיע לאותו מקום שנוכנס בו, יושב כמת. וכל אותם מכשפים וקוסמים יודעים מקומות אלו בכשפיהם, וגוחנים לארץ, ושומעים קול זה שמתחברים אותו רוח ונפש והכל עצמות, ומודיעים דבר, וזהו (ישעיה כט) אוב מארץ. ועל זה ירד שלמה לדעת מה נעשה מאותו קול, ולא ידע. אשרי חלקך, רבי, שהברר לך דבר אמת.

בשבן אדם מעורר קול, מיד (מתחברים) מתעורר אותו קול, ואין לו רשות להאריך יותר, אלא פעין אותו קול שעורר האדם, ולא יותר. ואם האריך האיש קולו, הוא לא מאריך כל כך אתו, אלא לסוף הקול, משום שלא יכול להאריך. מה הטעם? משום שכשיוצא בהתחלה, מתאריך מסוף העולם ועד סוף העולם. וכעת שנוכנס לשם, לא יכול להאריך קול, שהרי אין לו מקום להתפשט שם כבתחלה.

שמוח רבי שמעון ואמר, אלמלא לא זכיתי לשמע אלא דבר זה - די לי להיות שמח שזכיתי לשמע דבר אמת של אותו עולם. אמר לו, אי חסיד קדוש, אלמלא ידעת חדות דברי אותו עולם לפני ראש

לזיניה. ורזא דא איהו טמירו.

אמר רבי שמעון, ודאי מלה דא מלה סתימא היא. ותוהנא איך שלמה מלכא לא ידע מלה דא. אמר ליה, שלמה מלכא מנדע ידע, ולא כל כך. אבל מה דלא ידע, ההוא קלא מה תועלתא אית ביה, והיך יתבא.

ורב מתיבתא הכי אמר, דקדוקא דא לא ידע שלמה מלכא, דהא ההוא קלא, איהי כלילא רוחא ונפשא, והבל גרמי מעצבונא דבשרא, ומשטטא באוירא, וכל חד מתפרש דא מן דא. וכד מטא ליה הוא אתר דעאל ביה, יתבא כמיתא. וכל אינון חרשין וקוסמין ידעין אתרין אלין בחרשייהו, וגחנין לארעא, ושמעין קלא דא, דמתחברון אינון רוחא ונפשא, והבל דגרמי, ואודעין מלה. ודא איהו (ישעיה כט) אוב מארץ. ועל דא רדיף שלמה, למנדע מה דאתעביד מההוא קלא, ולא ידע.

זכאה חולקך רבי, דאתבריר לך מלה דקשוט. בר בר נש אתער קלא, מיד (מתחברו) אתער ההוא קלא, ולית ליה רשו לארפא יתיר. אלא כעין ההוא קלא, דאתער בר נש, ולא יתיר. ואי אריך בר נש קליה, איהו לא אריך כל כך בהדיה, אלא לסופא דקלא, בגין דלא יכיל לארפא. מאי טעמא, בגין דכד נפקא בקדמיתא, אתאריך מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, והשתא דעאל תמן, לא יכיל לארפא קלא, דהא לית ליה אתר לאתפשטא תמן כדבקדמיתא.

חדי רבי שמעון ואמר, אלמלא לא זכינא למשמע, אלא מלה דא, די לי, למיהוי חדי, דזכינא למשמע מלין דקשוט, דההוא עלמא. אמר ליה, אי חסידא קדישא. אלמלא ידעת חדות דמלין בההוא עלמא קמי רב

מתיבתא, תהא חדי תיר.

אמר ליה, מאי חדושא הוה השתא, פד אתית לגבי. אמר, רב מתיבתא פתח ואמר, (בראשית מו) ויוסף ישית ידו על עיניו. חדוה הוא. אמאי סתימו דעיניו למיתא. בגין דעיניו, גוונין דהאי עלמא אינון, וחיזו ודיוקנא דהאי עלמא בהו, איהו אסתים מגיה האי עלמא, חיזו דהאי עלמא. אסתים עיניו, פל חיזו דהאי עלמא, הא אתחשוף מגיה. וחסכין מגיה חיזו דעיניו, לית ליה חיזו בהאי עלמא, מתמן ולהלאה. אמר רבי שמעון, יאות תקוונא דקדמאי, וחסמתא דלהון תיר ממלאכין קדישין.

אמר ליה, יוסף אמאי ישית ידו מפל בנוי. ואי תימא על בשורה דיליה, מיבעי ליה ויוסף חי תראה. אמר ליה ישית ידו בגין דרחימו דיליה הוה, ובגין כך דא אסתים מיניה נהירו דהאי עלמא, ודא נטיל ליה. מאן דאסתים עיניו, רחימא דיליה אחזי הכי: חיזו דילך דהאי עלמא אתאביד, הא אנא חיזו דילך באתרף. מפאן ולהלאה תתקנון לך חיזו אחרא, דההוא עלמא.

אמר רבי שמעון, מה אתהני האי למיתא, ומה תועלתא אית ליה בהאי. מאן דיבעי למשאל יומא מה דאצטרף לאפקחא עיניו, בגין לאחזאה דעדיין אזדמן איהו, לאתבא לחיזו דהאי עלמא כדבבדמין.

אמר ליה אי חסידא קדישא, ודאי אי לא אסתים מגיה פל חיזו דהאי עלמא, ולא אתאביד פלא מגיה, לא להוי ליה חיזו וחולקא דההוא עלמא. עלמא דא, בהפוכא איהו מההוא עלמא דאנן ביה, דבזמנא דתחיית מתיא, אפילו כחוטא דשערא לא הוה

הישיבה, תשמח יותר.

אמר לו, מה חדוש היה כעת כשפאת אלי? אמר, ראש הישיבה פתח ואמר, (בראשית מו) ויוסף ישית ידו על עיניו. חדוה היא. מדוע סתימת העינים למת? משום שהעינים הן גוונים של העולם הזה, ומראה ודמות העולם בהן. הוא נסתם ממנו עולם הזה ומראה העולם הזה, נסתמו עיניו. פל מראה העולם הזה נחשוף ממנו, ונחשכו ממנו מראה עיניו, אין לו מראה בעולם הזה משם והלאה. אמר רבי שמעון, נאה תקון הקדמונים, וחסמתם יתרה ממלאכים קדושים.

אמר לו, למה יוסף ישית ידו מפל בנוי? ואם תאמר על בשורה שלו, צריך לומר ויוסף חי תראה. אמר לו ישית ידו, משום שאהבתו היה, ומשום כך זה נסתם ממנו אור העולם הזה, וזה לקח אותו. מי שסותם עיניו, אהובו מראה כך: מראה שלף של העולם הזה אבד, הרניי מראה שלף במקומך. מפאן ולהלאה יתקנון לך מראה אחר של אותו עולם.

אמר רבי שמעון, מה הנאה זו למת, ומה תועלת יש לו בזה? מי שירצה לשאל יום מה שהצטרף לפקח עיניו, בשביל להראות שעדיין הוא מזדמן להשיב למראה העולם הזה כמקדם.

אמר לו, אי חסיד קדוש, ודאי אם לא נסתם ממנו פל מראה העולם הזה ולא נאבד ממנו הכל, לא יהיה לו מראה וחלק של העולם ההוא. עולם זה הוא בהפוך מאותו עולם שאנו בו, שבזמן תחית המתים אפלו כחוט השערה לא יהיה ממעשה העולם

הַזֶּה, שֶׁהִכֵּל נֶאֱבָד בְּהִתְחַלְתָּה (הַטֵּל יִבְטַל אוֹתוֹ וְיִשִּׁים אוֹתוֹ) בְּאוֹתוֹ הַטֵּל (בְּהִתְחַלְתָּה), וְיַעֲבֹר מִמֶּנּוּ כָּל זֶה־מָה, וְאַחֵר כִּף יַעֲשֶׂה כְּחֻמְצָן זֶה, וּמִמֶּנּוּ יַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, כִּף כָּאֵן.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי יִדְעָתִי שְׂאֵתֶם מְלַבְּשִׁים שֵׁם בְּלָבוֹשׁ נִכְבָּד שֶׁל גּוֹף זֶה קְדוֹשׁ. הַאֵם הִיָּה כְּמוֹ זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁנֶּרְאָה בְּאוֹתוֹ גּוֹף כְּמוֹ שְׂאֵתֶם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?

אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה שְׂאֵלוֹ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׁנֵי עֲלָמִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בִּיְנִינּוֹ אַחֵר שֶׁסָּבְלוּ צַעַר עַל חֻטְא שֶׁלֹּא נָתַן לְגַלוּת, וְשְׂאֵלוֹ זֶה לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְהוּא אָמַר שְׁזֶה הִיָּה כִּף בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁפָתוֹב (אֶסְתֵּר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת, הַתְּלַבְּשָׁה בְּאוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. מְלָכוֹת - זוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהָיָה מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם נוֹשֶׁבֶת רוּחַ מְאוֹתָהּ רוּחַ הָאָוִיר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, וְכֵן הַתְּלַבְּשָׁה אֶסְתֵּר.

וּבְשִׁנְכֻנְסָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשָׁרוֹשׁ וְרָאָה אוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹר, דְּמוּתָהּ נְדָמְתָה לְמֶלֶךְ אֱלֹהִים, וּפְרָחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ לְפִי שְׁעָה. מְרַדְּכִי גַם כִּף, שְׁפָתוֹב (שם) וּמְרַדְּכִי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ מְלָכוֹת. לְבוּשׁ מְלָכוֹת וְדַאי, דְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל זֶה פְּתוּב (שם ט) כִּי נִפְלַ פְּחַד מְרַדְּכִי עֲלֵיהֶם. פְּחַד מְרַדְּכִי, וְלֹא פְּחַד אַחֲשָׁרוֹשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מְתוֹקִים דְּבָרִים אֵלוֹ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי. וְהָרִי יִדְעָתִי שְׁצַדִּיקִים (בְּהָה) בְּאוֹתוֹ עוֹלָם מִתְּלַבְּשִׁים בְּלָבוֹשׁ שֶׁנֶּקְרָא לְבוּשׁ מְלָכוֹת, וְכִף הוּא וְדַאי.

אָמַר לוֹ, אָוִיר גַּן עֵדֶן, נְשִׁיבֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הֵם, וְכוּ מִתְּלַבְּשִׁים

מְעוֹבָדָא דְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּכֻלָּא אַתְּאָבִיד בְּקַדְמִיתָא, (טֵלָא וּבְטִיל לִיה, וְיִשְׁוִי לִיה) בְּהֵהוּא (דף קס"ט ט"ו) טֵלָא (בְּקַדְמִיתָא) וְיִתְעַבֵּר מִנִּיהַ כָּל זֶה־מָה, וּלְבַתֵּר יִתְעַבִּיד בְּחֻמְרָא דָּא, וּמִנִּיהַ יִתְעַבִּיד גּוֹפָא בְּרִיָּה חֲדָתָא, כִּף הָכָא.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי יִדְעָנָא דְּאֵתוֹן מְלוּבְּשִׁין תַּמָּן, בְּלָבוֹשׁ יָקָר, דְּגוֹפָא דְּכֻיָּא קְדִישָׁא. אִי הָוּה בְּגוּוֹנָא דָּא בְּהָאֵי עֲלָמָא, בַּר נֶשׁ דְּאֵתְחַזִּי בְּהֵהוּא גּוֹפָא, כְּגוּוֹנָא דְּאֵתוֹן קַיִימִין בְּהֵהוּא עֲלָמָא.

אָמַר לִיה, מְלָה דָּא שְׂאִילוֹ קַמִּי רַב מְתִיבְתָּא, תְּרִין עוֹלָמִין דְּאֵתְלַבְּשׁוּ בִּינָנָא, בְּתַר דְּסָבְלוּ צַעֲרָא עַל חוּבָא, דְּלֹא אֵתְחַזִּי לְגַלְתָּא, וְשְׂאִילוֹ דָּא קַמִּי רַב מְתִיבְתָּא. וְאִיהוּ אָמַר, דְּהָא הָוּה בְּהָאֵי עֲלָמָא הָכִי. מְנָלָן. דְּכְתִיב, (אֶסְתֵּר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת, אַתְּלַבְּשַׁת בְּהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא דְּהֵהוּא עֲלָמָא. מְלָכוֹת: דָּא רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, דְּהָא מְלָכוֹת שְׁמַיָּא, נְשִׁיב רוּחָא, מִהֵהוּא רוּחָא דְּאָוִירָא דְּהֵהוּא עֲלָמָא, וְאַתְּלַבְּשָׁא בִּיה אֶסְתֵּר.

וְכַד עָאֵלֶת קַמִּי מְלָכָא אַחֲשָׁרוֹשׁ, וְחֻמָּא הֵהוּא לְבוּשָׁא דְּנִהוּרָא, דִּיּוֹקְנָאָה אֲדָמִי לְמֶלֶךְ אֱלֹהִים. פְּרָחָה מִנִּיהַ נִשְׁמָתָא לְפּוּם שְׁעָתָא. מְרַדְּכִי אוֹף הָכִי, דְּכְתִיב (אֶסְתֵּר ח) וּמְרַדְּכִי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ מְלָכוֹת. לְבוּשׁ מְלָכוֹת, וְדַאי, דִּיּוֹקְנָא דְּהֵהוּא עֲלָמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (אֶסְתֵּר ט) כִּי נִפְלַ פְּחַד מְרַדְּכִי עֲלֵיהֶם. פְּחַד מְרַדְּכִי, וְלֹא פְּחַד אַחֲשָׁרוֹשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מְתִיקִין אֵינוֹן מְלִין, זְכָאָה חוּלְקִי, וְהָא יִדְעָנָא דְּצַדִּיקָיָא (ס"א בְּהָא) בְּהֵהוּא עֲלָמָא, מִתְּלַבְּשִׁין בְּלָבוֹשָׁא דְּאֶקְרִי לְבוּשׁ מְלָכוֹת, וְהָכִי הוּא וְדַאי.

אָמַר לִיה, אָוִירָא דְּגַן עֵדֶן, נְשִׁיבוֹ דְּרוּחַ קְדִישָׁא

בְּדַבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם, לֹא יְכוּלִים לְדַעַת בְּסוּדוֹת הַלְלוּ.

אָמַר לוֹ, פִּינּוֹן שְׁבִין אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, מָה תוֹעֵלַת יֵשׁ לְאוֹתוֹ שְׁטָן לְהַשְׁטִינוֹ? וְלֹא דִי לוֹ שֶׁהוֹצִיא נִשְׁמָתוֹ מִמְּנוֹ וְהִרְג אוֹתוֹ?! אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֲשֶׁרִי חֲלָקָךְ. בֹּא וְרָאָה, תְּאוֹת הַשְׁטָן לֹא הֵיחָה, אֲלֵא כְּדֵי שְׁלֹא יִתְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ צְדִיק בְּלְבוּשׁ וְךָ קְדוֹשׁ, שְׁפִינּוֹן שְׂרוּאָה אוֹתוֹ שְׁטָן שְׁלִבּוֹשׁוֹ נִדְחָה וְלֹא נִחַשְׁב, עַל כֶּף מַסְטָה אוֹתוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאִם יִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבֵּד, מִיַּד לְבוּשׁ הַזְהָמָה וּמַעֲשֵׂה אוֹתוֹ שְׁטָן יִתְבַטֵּל וְיַעֲבֹר מִהָעוֹלָם, וְלֹא נוֹחַ לוֹ לְשָׁטָן.

וְעוֹד, שְׁכָכַל זְמַן שְׁלֹא הִתְלַבֵּשׁ, פּוֹקֶדֶת הַרוּחַ לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוֹזְמָה שְׁלוֹ, וְנוֹחַ לוֹ לְשָׁטָן. וְכִינּוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִכְבֵּד, הָרִי הִתְבַטְּלוּ גּוֹנֵי יַצָּר הָרַע וְהַגּוֹף שְׁלוֹ, וְאִין לוֹ זְכָרוֹן עִמּוֹ לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר שְׁאֵנוּ פּוֹקְדִים בְּתֵי הַקְּבֻרוֹת בְּרֹאשׁ כֹּל לִילָה - לֹא עַל הַגּוֹף, אֲלֵא עַל הַנֶּפֶשׁ (שֶׁהוֹלֶכֶת מִעֲרֻטָּה). שֶׁהָרִי כֹל זְמַן שֶׁהִבְשָׁר קָיָם, הַרוּחַ פּוֹקֶדֶת עַל הַנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ פּוֹקֶדֶת עַל הַגּוֹף. אֲבָל עַכְשָׁו פְּקוּדוֹנָהּ הוּא לְנֶפֶשׁ, שֶׁהִיא שׁוֹכֶכֶת, וְנִשְׁאַרְת שׁוֹכֶכֶת תּוֹךְ הַעֲצָמוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֹאשׁ כֹּל לִילָה פְּקוּדוֹן הַרוּחַ לְנֶפֶשׁ, וְלֹא עַל הַבְּשָׂר.

אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, בֹּא אֲגַלֶּה לְךָ דְּבַר נִסְתָּר. בְּנִינּוֹן גּוֹף הָאָדָם כֶּף הוּא: הַרוּחַ מֵעַם רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, הַנִּשְׁמָה מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים. פִּינּוֹן שְׂרוּיַת הַקְּדוֹשׁ נִתְנָה פֶת, מִיַּד מְרַבְּבוֹתָיו נוֹתְנִים כְּחֵם. כְּחֵם הוּא עֲצָמוֹת וְאִיבָרִים. כְּלָם מִצְדָּם, וְתִקּוּנָם זֶה עַל זֶה. הַסְטָרָא אֲחֵרָא נוֹתְנַת בְּשָׂר, וּמַצְדָּה בָּא הַבְּשָׂר, וְלֹא דְבַר

עַל גַּב דְּחִבְרֵיָא יַדְעִין בְּמַלְיָן דִּהְהוּא עֲלָמָא, לֹא יִכְלִין לְמַנְדַּע בְּרַזִּין אֵלִין.

אָמַר לֵיה, פִּינּוֹן דְּבַר נֶשׁ בְּהֵוּא עֲלָמָא, מָה תוֹעֵלַתָּא אִית לְהֵוּא שְׁטָן לְאַסְטָאָה לֵיה, וְלֹא דִי לֵיה דְּאַפִּיק נִשְׁמָתִיה מִנִּיה, וְקָטִיל לֵיה. אָמַר לֵיה אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, זְכָאָה חוֹלְקָךְ. תָּא חֲזִי תִיאוּבְתָא דְשְׁטָן לֹא הָוָה, אֲלֵא בְּגִין דְּלֹא יִתְלַבֵּשׁ הֵוּא זְכָאָה בְּלְבוּשָׁא דְכִיָּא קְדִישָׁא, דְּכִינּוֹן דְּחֲזִי הֵוּא שְׁטָן, דְּלְבוּשָׁא דִּילֵיה אֲתַדְחִיא, וְלֹא אֲתַחֲשִׁיב, עַל דָּא אֲסִטִּי לֵיה. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דָּאִי אֲתַלְבֵּשׁ בְּהֵוּא לְבוּשׁ יָקָר, מִיַּד לְבוּשָׁא דְזוּהָמָא, וְעַבִּידְתָּא דִּהְהוּא שְׁטָן, יִתְבַטֵּל וְיַעֲבֹר מִעֲלָמָא, וְלֹא נִיחָא לֵיה לְשָׁטָן.

וְתוֹ, דְּבְכָל זְמַנָּא דְלֹא אֲתַלְבֵּשׁ, פְּקֻדָּא רוּחָא לְהֵוּא גּוֹפָא דְזוּהָמָא דִּילֵיה, וְנִיחָא לֵיה לְשָׁטָן. וְכִינּוֹן דְּאַתְלַבֵּשׁ (דף ק"ע ע"א) בְּהֵוּא לְבוּשׁ יָקָר, הָא אֲתַבְטִיל גּוֹוֵנִי דִּיצְרָא בִישָׁא, וְגוֹפָא דִּילֵיה, וְלִית לֵיה דּוּכְרָנָא בְּהִדְיָה לְעֲלָמִין.

וְאִי תִימָא, דְּאַנּוֹן פְּקֻדִין לְבִי קְבָרִי בְּרִישׁ כֹּל לִילָיא, לָאו עַל גּוֹפָא אֲלֵא עַל נֶפֶשָׁא. (דְּאִילָא עֲרִשְׂרָאָה) דִּהָא כֹּל זְמַנָּא דְּבִשְׂרָא קִיָּמָא, רוּחָא פְּקֻדָּא עָלָה דְּנֶפֶשָׁא, וְנֶפֶשָׁא פְּקֻדָּא לְגוֹפָא. אֲבָל הַשְׂתָּא, פְּקֻדוֹנָא דִילָן אִיהוּ לְנֶפֶשָׁא, דְּאִיהִי מְשַׁתְּפָכָא. וְאַשְׁתְּאַרְת בְּשִׁכּוּכֵי גּוֹ גְרָמִי. וּבְגִין כֶּף, בְּרִישׁ כֹּל לִילָיא, פְּקֻדוֹנָא דְרוּחָא לְנֶפֶשָׁא, וְלֹא עַל בִּשְׂרָא.

אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, תָּא וְאַגְלִי לְךָ מְלָה סְתִימָא. בְּנִינָא דְּגוֹפָא דְּבַר נֶשׁ הָכִי הוּא, רוּחָא מֵעַם רוּחָא דְּקוּדְשָׁא. נִשְׁמָתָא מִגּוֹ אֵילָנָא דְּחַיִּי. פִּינּוֹן דְּרוּחָא קְדִישָׁא, יְהִב חֵילָא, מִיַּד רְתִיכִין דִּילֵיה. יְהִיבִין חֵילֵיהּ. חֵילָא דְּלֵהוֹן, גְרָמִי וְשִׁיפִין. כְּלָהוּ מַסְטָרָא דְּלֵהוֹן, וְתִקּוּנֵיהּ דָּא עַל דָּא.

אחר. מרפכותיה נותנים כל אותם גידים ועורקים להמשיך דם לבשר. אחרי שאלה נותנים חילם, השמים נותנים חילם, ומי הם? עור שנמשך על הכל כמוהם.

אחר כך מתחברים שמים וארץ כאחד, ונותנים ארבעה יסודות אלו: אש ומים ואויר ועפר, להגן על אלה ולכסות על הכל. אחר כך כל אחד נוטל חלקו שנתן, והתבטל. רוח הקדש

ומרפכותיה, חלקם קים. רוח הקדש, רוחו קים והנשמה עולה. מרפכות רוח הקדש עצמותיהם קימים, ועל זה חשיבות הגוף אלו העצמות, ומשום זה כתוב (ישעיה נח) ועצמותיך יחליץ, ובשר לא כתוב בו כך.

וכך זמן שהבשר של צד האחר עומד בקיומו, אותו שטן עומד להשטין. אבד הבשר, אין לו רשות להשטין, שהרי אין לו על מה שיסמוך. ועל זה כתוב, (איוב א) יכל בשרו מרואי ושפו עצמתיו לא ראו. מאותו מראה שטן שעומד להשטין שלא יכול, פיון שיכל בשרו. ושפו עצמתיו לא ראו, לא ראויים לקרב אליו, שאין לו חלק בהם, פיון שזו כל אחד ואחד ממקומו, לא תובע עליהם ולא עומד להשטין בגללו.

לאחר שמתעכל הבשר הרי לא יתבע דין ולא עומד להשטין, שהרי אין לו על מה שיסמוך, ולא מזכיר לאדם בשום דבר של העולם. אמר רבי שמעון, כעת ידעתי דברים על תקונם, ודאי נאה הוא לו לקטרג.

אמר לו רבי (שמעון), חגור כלי זינך והתקן עצמך. אם תרצה לדעת

סטרא אחרא יתבת בשרא, ומסטרא דילה, אתיא בשרא, ולא מלה אחרא. רתיכין דילה, יתבין כל אינון גידין וערקין, לאמשכא דמא לבשרא. בתר דאלין יתבי חילייהו, שמיא יתבי חילייהו, ומאן אינון. עור דאתמשך על כלא. כגוונא דלהון.

לבתר מתחברן שמיא וארעא כחדא, ויתבי ארבעה יסודי אלין: אשא, ומיא ואוירא, ועפרא. לאגנא על אלין, ולחפאי על כלא. לבתר, כל חד נוטיל חולקיה דיהב, ואתבטל. רוחא דקודשא, ורתיכין דיליה, חולקיהו קיימא. רוחא דקודשא, רוחא דיליה קיימא ונשמתא סלקא. רתיכין דרוחא דקודשא, גרמין דלהון קיימין. ועל דא חשיבו

דגופא, גרמין הוו. ובגין כך פתיב, (ישעיה נח) ועצמותיך יחליץ, ובשרא לא כתיב ביה הכי. וכך זמנא דבשרא דסטרא אחרא קיימא בקיומא, ההוא שטן קיימא לאסטנא.

אתאביד בשרא, לית ליה רשו לאסטנא, דהא לית ליה על מה דיסתמך. ועל דא פתיב, (איוב א) יכל בשרו מרואי ושפו עצמותיו לא ראו.

מההוא חזו דשטן דקיימא לאסטנא, דלא יכיל, פיון דיכל בשרו. ושפו עצמותיו לא ראו, לא אתחזון לקרבא לגביה, דלית ליה בהון חולקא, פיון דשף כל חד וחד מדוכתיה, לא תבע עלייהו, ולא קאים לאסטנא בגינייהו.

לבתר דבשרא מתעפלא, הא לא יתבע דינא, ולא קאים לאסטנא, דהא לית ליה על

מה דיסתמך, ולא אדכר לבר נש בשום מלה דעלמא. אמר רבי שמעון, השתא ידענא מלין על תקונייהו, ודאי יאות הוא ליה לאסטנא.

אמר ליה רבי (שמעון), חגור זינך, ותקין גרמך,

אי תבעי למנדע מלין דשארית. או אי תשאל בהני מלין, אימא לי.

דְּכָרִים שֶׁהִתְחַלַּתְּ, אוֹ אִם תִּשְׁאַל
בְּדְכָרִים הָאֵלֶּה, אָמַר לִי. אָמַר לוֹ,
וּדְאִי, הֲרִי יִדְעָתִי שְׂאִשְׁתִּי מִתְּהָ,
שְׁלֵא יִדְעָתִי מִמְּנָה כָּלוּם.

וְהַחֲבָרִים יוֹדְעִים. נִשִּׁים מָה
הַטַּעַם דְּעִתָּן קָלָה?

אָמַר לוֹ, הִדְעַת בָּאָה בְּשֵׁשׁ
דְּרָגוֹת, וְכָל אַחַת לּוֹקַחַת חֶלְקָה,
מִה שְׁנֹשְׂאָר, הוּא קָל. אֲבָל נִכְבְּדָה
זוֹ, אִם לֹא שְׂאִשְׁתְּ כִּסְלוֹת
מִשְׁתַּמֶּתֶת בָּהּ, בְּדָבָר זֶה אֵל
תִּשְׁאַל, שְׁהֲרִי יִדְעָתִי שְׁלֵא עַל
אִשְׁתֶּךָ שְׂאִלְתָּ, אֲלֵא עַל מָה
שְׁפָתוֹב, (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רִכַּב עַל
עֵב קָל. וְאוֹתוֹ עֵב קָל נִקְרָא דְעַת,
מֵאוֹתָהּ כֵּלָה יִרְאֵת ה', וְהִיא
עוֹמְדַת בְּאִמְצָע כְּמוֹ שְׂדַעַת
עֲלִיּוֹנָה, אֲבָל (ועל טז) נִקְרָאֵת קָל.
וְהֲרִי יִדְעָתִי שְׂאִלְתֶּךָ מֵהִי.

אֲבָרַי הַתָּר וְחִגְר כְּלֵי זִינְךָ וְקִשְׁר
קִשְׁרֶךָ, שְׁהֲרִי זְמַן הוּא לְגִלּוֹת כְּמוֹ
שֶׁהִתְחַלַּת אֶת הַמַּעֲשֶׂה. שְׁעַל פְּנֵי
רַחֲב הַבַּיִת אוֹלָם הַעֲזָרָה לְפָנִים.
בְּעֲזָרָה זוֹ יֵשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּתָחִים
לְפִי חֲשִׁבוֹן שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. בְּפִתַח
אֶחָד פְּתוּב רְאוּבֵן, בְּפִתַח אֶחָד
פְּתוּב שְׁמַעוֹן, וְכֵן כָּל שְׁבֻטֵי
יִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים עַל אוֹתָם פְּתָחִים
בְּזִמְן שֶׁיַּעֲלוּ לְהִרְאוֹת לְפָנֵי רַבּוֹן
הָעוֹלָם. מִי שֶׁיִּכְנָס בְּפִתַח שְׁרָשׁוּם
בּוֹ רְאוּבֵן - אִם מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן
הוּא, הַפְּתָחִים מְקַבְּלִים אוֹתוֹ.
וְאִם לֹא, פּוֹלְטִים אוֹתוֹ הַחוּצָה.
וְכֵן בְּכֻלָּם, שְׁלֵא יִקְבְּלוּ הַפְּתָחִים
אֲלֵא לְמִי שֶׁהוּא מֵאוֹתוֹ שְׁבֵט
שְׁרָשׁוּם בָּהֶם, וּבָזֶה יִתְחַקְּקוּ
וַיִּנְדְּעוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

שְׁרֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה
עֲמוּדֵי אוֹר לוֹהֵט יֵשׁ בְּכָל צֶדֶד
מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה צְדָדִים. כָּל
הָעֲמוּדִים הֵלְלוּ נִקְרָאִים עֲמוּדִים
חַיִּים, מִשׁוּם שְׁלֵא עוֹמְדֵי אוֹרָם
שׁוֹכְךָ בְּמִקּוֹם אֶחָד. וְכֻלָּם, אֵלּוּ
מִכֵּים זֶה בְּזֶה וּמִנְגַנִּים נִגּוֹן, וְאֵלֶּה

אָמַר לִיה וּדְאִי, הָא יִדְעָנָא דְבֵיתָאִי שְׁכִיבַת,
דְּלֹא יִדְעָנָא מִנְּהָ כָּלוּם. וְחֲבָרַיָא יִדְעִין. נִשִּׁין
מָאִי טַעְמָא דְעִתִּיהוּ קָלָה.

אָמַר לִיה דְּעִתָּא אֲתִיא בְּשִׁית דְּרִגִּין, וְכָל חַד
נְטִיל חוֹלְקִיָּהּ, מָה דְאִשְׁתָּאֵר, קָל אִיהוּ.

אֲבָל יִקְרָא דָא, אִי לָאו דְאִשְׁתְּ כִּסְלוֹת אִשְׁתַּתְּפָה
בָּהּ. בְּמִלָּה דָא לֹא תִשְׁאַל, דְּהָא יִדְעָנָא דְלָאו
עַל דְּבֵיתֶךָ שְׂאִלְתָּ, אֲלֵא עַל מָה דְכָתִיב, (ישעיה

יט) הִנֵּה יי רִכַּב עַל עֵב קָל. וְהִהוּא עֵב קָל
אִקְרִי דְעַת, מֵהִיא כֵּלָה יִרְאֵת יי, וְאִיהִי קִיִּמָּא

בְּאִמְצָעִיתָא כְּגוֹוֵנָא דְדְעַת עֲלָאָה, אֲבָל (ועל דא)
אִקְרִי קָל. וְהָא יִדְעָנָא שְׂאִלְתָּא דִּילְךָ מָאִי הִיא.

אֲבָרַי שְׂאִרִי וְחִגְרוֹר זִינְךָ, וְקִטִּיר קִטְרֶךָ, דְּהָא
עִידָנָא הוּא לְגִלְגָּאָה, כְּמָה דְשְׂאִרִית

עוֹבְדָא. דְּעַל אֲנָפִי רוּחֲב בֵּיתָא, אוֹלָם דְּעֲזָרָה
לְגוֹ. בְּהֵאִי עֲזָרָה, אִית תְּרִיסָר פְּתָחִין, לְפּוּם

חֲשָׁבֹן שְׁבֻטֵי דִישְׂרָאֵל. בְּפִתַח חָדָא, כְּתִיב
רְאוּבֵן. וּבְפִתַח אֶחָרָא, כְּתִיב שְׁמַעוֹן. וְכֵן כָּל

שְׁבֻטֵי דִישְׂרָאֵל, רְשִׁימִין עַל אֵינוֹן פְּתָחִין.
בְּזִמְנָא דִּיסְלָקוֹן לְאַתְחִזָּאָה קָמִי מְאִרִיָּה

דְּעֲלָמָא. מָאֵן דְּעִיִּיל בְּפִתַח חָדָא דְרָשִׁים בִּיה
רְאוּבֵן, אִי מִשְׁבֵּטָא דְרְאוּבֵן אִיהוּ, מְקַבְּלִין לִיה

פְּתָחִין, וְאִי לֹא פִלְטִין לִיה לְבָר. וְכֵן בְּכֻלְהוּ,
דְּלֹא יִקְבְּלוֹן פְּתָחִין, אֲלֵא לְמֵאֵן דְאִיהוּ מֵהִהוּא

שְׁבֻטָא דְרָשִׁים בְּהוֹן. וּבְדָא יִתְחַקְּקוֹן
וַיִּשְׁתַּמּוּדְעוֹן כָּל חַד וְחַד.

תִּלְתָּ מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ עֲמוּדִין דְנִהוּרָא
מְלֶהטָא, אִית בְּכָל סְטָרָא, מְאִינוֹן אַרְבַּע

סְטָרִין. כָּל אֵלִין עֲמוּדִין, אִקְרוּן עֲמוּדִים חַיִּים.
בְּגִין דְּלֹא קִיִּמָּא נִהוּרָא דְלֵהוֹן (דף ק"ע ע"ב) שְׁכִיף

בְּאַתָּר חַד. וְכֻלְהוּ, אֵלִין סְלָקִין, וְאֵלִין נַחְתִּין.
יְהִי דוּכְתָא דָא לְדָא. אֵלִין דְּסְלָקִין בְּטָשִׁין

עוֹלִים וְאֵלּוּ יוֹרְדִים, נּוֹתְנִים מִקּוּם זֶה לְזֶה. אֵלּוּ שְׁעוֹלִים

דא בדא, ומנגני נגונא, ואלין דנחתי אוף הכי. אליון דסלקי דנגני נגונא, מאי נגונא מנגני. שיר יתמא. (תהלים צח) מזמור שירו ליי שיר חדש פי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש, וכי אית שיר עתיק. אלא שיר, דעד פען מלאכין קדישין לא שבחו ליה, בגין דאיהו חדש. מאי טעמא איהו חדש. בגין דההוא דמחדש עולימוי, משבח ליה, ואמר ליה. והכי אמר רב מתיבתא, דא אקרי חדש ואיהו חדש. בגין דדביק בשמשא, ולא אתפרש מניה. לאפקא סטרא אחרא, דלית ביה חדושא, דכתיב ביה (קהלת א) ואין כל חדש. זקן הוא ואתבלי, ולא אתחדש. (ס"א ולא עבד תולדין דאלמלא עבד תולדין הוה מטשמש עלמא).

הו פתח רב מתיבתא. שרה אתחדשת בעדונא, דרגא דילה גרים, דכתיב, (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה. מאי עדנה, משיכו דעדן עלאה. ובגין דאתמשך עלה מסטר דנוקבא, פתיב עדנה בה"א ובגין כף פתיב היתה, ולא היתה.

ואדני זקן. וכי אף על גב דאיהו זקן, לא אתחזי לאולדא. אלא לאו מלתא זעירתא אמרה לגביה, (דאברהם אלא) דבגין (לאושר גרמא דאתדבקת) ההוא (פלך) זקן, (ד"א דאתדבקא) (ובסיל) לא אתחדש ולא עבד תולדין, דאלמלא הוה עבד תולדין הוה מטשמשא עלמא. (אלא אמרה לגבי דאברהם, בגין דהוא זקן לא יתחדש ולא עבד תולדין) ועל דא אהדר מלין קדשא בריהו הוא, למה זה צחקה שרה וגו'. ואי תימא והא כתיב (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים. אלא בא בימים, באינון יומין עלאין, דמחדשי עולמין פנשרא. ועל דא נגונא דא נגונא דההוא חדש איהו. הושיעה לו, למאן. לההוא חדש, הושיעה

שיורדים גם כן. אלה שעולים שמנגנים נגון, איזה נגון מנגנים? שיר יתום. (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש, וכי יש שיר עתיק? אלא שיר, שעד פעת מלאכים קדושים לא שבחו לו, משום שהוא חדש. מה הטעם הוא חדש? בגלל אותו אחד שמחדש עלומיו, משבחו ואומר לו. וכך אמר ראש הישיבה, זה נקרא חדש והוא חדש, משום שדבק בשמש ולא נפרד ממנו. להוציא סטרא אחרא שאין בה חדושו, שכתוב בה (קהלת א) ואין כל חדש. זקן הוא ובלה, ולא התחדש. (לא עושה תולדות. ואלמלא עשה תולדות, הוה מטשמש העולם). עוד פתח ראש הישיבה. שרה התחדשה בעדון, דרגתה גרמה, שכתוב (בראשית יח) אחרי בלתי היתה לי עדנה. מה זה עדנה? משיכת עדן העליון. ומשום שנמשך עליה מצד נקבה, כתוב עדנה בה"א, ומשום זה כתוב היתה, ולא היתה.

ואדני זקן. וכי אף על גב שהוא זקן לא ראוי להוליד? אלא לא דבר קטן אמרה עליו, (שאברהם אלא) שבגלל (להקטין עצמה שנדבקה) אותו (מלך) זקן (שנדבקה) (ובסיל), לא מתחדש ולא עושה תולדות, שאלמלא הוה עושה תולדות, הוה מטשמש את העולם. (אלא אמרה על אברהם, בגלל שהוא זקן לא יתחדש ולא עושה תולדות) ועל זה הקדוש ברוך הוא החזיר דברים, למה זה צחקה שרה וגו'. ואם תאמר, והרי כתוב (שם כד) ואברהם זקן בא בימים? אלא בא בימים, באותם ימים עליונים שמחדשים עלומים פנשר. ועל זה נגון זה נגון של אותו חדש הוא. הושיעה לו, למי? לאותו חדש, הושיעה

מִיֵּן הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן וְזָרְעוּ.
 אוֹתָם שְׂיֻרְדִים גַּם כֵּן מִנְגִנִים,
 וְאוֹמְרִים שִׁירָה יְתוּמָה אַחֲרֶת.
 וּמַהִי? (תהלים ק) מְזִמּוֹר לְתוֹדָה,
 שֶׁהוּא יְתוֹם, גַּם כֵּן.

אוֹרָם אֶחָד נֶאֱדָה. וְכִשְׁמַתְגַּלְגַּל,
 נִרְאִים חֲמֵשֶׁה גִּוְנִים שֶׁל אוֹרוֹת
 בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד. הַעֲמוּדִים
 הִלְלוּ כָּלֶם חֲלוּלִים מִבְּפָנִים,
 וְכִשְׁעוֹלִים יוֹרְדִים, יוֹצֵאִים מֵהֶם
 שְׁלֵהָבוֹת אֵשׁ, כְּצוּרוֹת כְּפִתוֹר
 וְפָרַח. מַעַל כָּל עֲמוּד וְעֲמוּד יֵשׁ
 שְׁלֵשָׁה תְּפוּחִים שְׁמֵכִים בְּהֶם
 שְׁלֵשָׁה גִּוְנִים, אֶדָם יֶרֶק וְלֶבָן.
 בְּכָל גִּוֶן וְגִוֶן לוֹהֲטוֹת אוֹתִיּוֹת
 בּוֹלְטוֹת מִשְׁלֵהָבֶת יֶרֶקָה שֶׁל אֵשׁ,
 וְלֹא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים, וְאִין מִי
 שִׁיקוּם עֲלֵיהֶם.

אַרְבַּעָה גִּלְגָּלִים תּוֹחֲמִים מַעֲשֶׂה
 צִיּוֹר בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד. בְּאוֹתָם
 גִּלְגָּלִים יֵשׁ פְּלִיאוֹת גְּדוּלוֹת.
 כְּשִׁמְסוֹתוֹכְבִים, מוֹצִיאִים מֵהֶם
 זָגִים שֶׁל זָהָב וְאַבְנֵי יֶקֶרֶת. וּמִיד
 מִתְּפַנְסִים בְּתוֹכָם וְלֹא נוֹפְלִים
 לְאַרְץ. כְּשִׁיּוֹצֵאִים אוֹתָם זָגֵי זָהָב
 וְאוֹתָם אֲבָנִים יֶקֶרֶת תּוֹף סְבוּב
 הַגִּלְגָּלִים, נִשְׁמָע קוֹל שְׁאוֹמְרִים:
 (ישעיה נד) זֹאת נִחַלַת עֲבָדֵי ה'
 וְצִדְקַתָּם מֵאֵתִי נָאִם ה'.

שְׁנֵי אַרְיֹת בְּכָל גִּלְגָּל וְגִלְגָּל,
 אַרְיָה אֶחָד מִצַּד אֶחָד, וְאַרְיָה אֶחָד
 מִצַּד אֶחָד, וְכֻלָּם מֵאֵשׁ יֶרֶקָה,
 וּבְגִלְגוּל שְׁמֵסוֹתוֹכְבִים הַגִּלְגָּלִים
 מִתְּחַבְּקִים אֵלָה בְּאֵלָה, וְהוֹלְכִים
 כָּלֶם בְּגִלְגוּל, מִתְּדַבְּקִים זֶה בְּזֶה.
 כְּשִׁעוֹלִים הַעֲמוּדִים, נוֹהֲמִים
 הָאֲרִיּוֹת אֵלָה בְּאֵלָה, וְהַתְּפוּחִים
 פּוֹרְחִים בְּאוֹר וְעוֹלִים לְמַעַלָּה
 וּמִפֵּיִם אֵלָה בְּאֵלָה בְּאוֹר. וְשׁוֹבִים
 לְמִקוּמוֹתֵיהֶם, וּמִשֵּׁם נוֹפְלִים.
 וְהָאֲרִיּוֹת פּוֹשְׁטִים יְדֵיהֶם לְקַבְּלָם,
 וְעוֹלִים אֵלָה מֵעֲצָמָם. אִי חֲסִיד
 קְדוֹשׁ, מִי רָאָה חֲכֵמַת הָאֲמִנוֹת

יְמִינָא דְמִלְפָּא עֲלָאָה, וְדָרוּעָא דִּילֵיהָ.
 אֵינּוֹן דְנִחַתִּי, אוֹף הָכִי מִנְגִנִי, וְאַמְרֵי שִׁירָה
 אַחֲרָא יְתָמָא. וּמֵאֵן אִיהוּ. (תהלים ק) מְזִמּוֹר
 לְתוֹדָה, דְּאִיהוּ יְתָמָא, אוֹף הָכִי.

נְהוּרָא דְלֵהוֹן חַד אַתְחַזִּי. וְכַד מִתְגַּלְגְּלִי,
 אַתְחַזֵּן חֲמֵשׁ גִּוְנִין דְנְהוּרִין. בְּכָל
 עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא. עֲמוּדִין אֵלִין כְּלֵהוּ חֲלִלִין
 מְלָגָאוּ. וְכַד סִלְקִי וְנִחַתִּי, נִפְקִי מִנֵּייהוּ
 שְׁלֵהוּבִין דְנְהוּרָא, כְּגוּוֹנֵי חִיזוֹר וְשׁוֹשֵׁן. לְעִילָא
 מְכַל עֲמוּדָא וְעֲמוּדָא, אֵית תְּלַת תְּפוּחִין,
 דְּבִטְשֵׁי כְּהוּ תְלַת גִּוְוִין, סוּמְקֵי יְרוֹק וְחַוּוֹר.
 בְּכָל גִּוּוֹן וְגִוּוֹן מְלַהֲטֵן אַתְוּוֹן בְּלִטֵי, מִשְׁלֵהוּבָא
 יְרוֹקָא דְאַשָׁא, וְלֹא מִשְׁתַּכְּבִי לְעֵלְמִין. וְלִית
 מֵאֵן דִּיקוּם עֲלֵיהוּ.

אַרְבַּע גִּלְגָּלִין מִתְחַמֵּן עוֹבֵד צִיּוֹר, בְּכָל עֲמוּדָא
 וְעֲמוּדָא. בְּאֵינּוֹן גִּלְגָּלִין, אֵית פְּלִיאָן
 רְבִרְבָן. פַּד מִסְתַּחֲרֵן מִפְקִין מִנֵּייהוּ זָגִין דְדִדְהָבָא
 וְאַבְנֵי יֶקֶר. וּמִיד מִתְּפַנְשֵׁי כְּגוּוֹיֵיהוּ, וְלֹא נִפְלִי
 לְאַרְעָא. פַּד נִפְקִין אֵינּוֹן זָגִין דְדִדְהָבָא, וְאֵינּוֹן
 אֲבָנֵי יֶקֶר גּוֹ אֶסְתַּחֲרוּתָא דְגִלְגָּלִין, אֶשְׁתַּמַּע
 קָלָא דְאַמְרֵי, (ישעיה נד) זֹאת נִחַלַת עֲבָדֵי יי
 וְצִדְקַתָּם מֵאֵתִי נָאִם יי.

תְּרִין אַרְיִין בְּכָל גִּלְגָּלָא וְגִלְגָּלָא, אַרְיָא חַדָּא
 מִסְטָרָא חַדָּא, וְאַרְיָא חַדָּא מִסְטָרָא חַדָּא,
 וְכֻלְהוּ מֵאַשָׁא יְרוֹקָא, וּבְגִלְגוּלָא דְקָא מִסְתַּחֲרֵן
 גִּלְגָּלִין, מִתְחַבְּקֵן אֵלִין בְּאֵלִין. וְאַזְלֵי כְּלֵהוּ,
 בְּגִלְגוּלָא מִתְדַבְּקֵן דָּא בְּדָא. פַּד סִלְקִין עֲמוּדִין,
 מְנַהֲמֵן אַרְיִין אֵלִין בְּאֵלִין, וְתְפוּחִין פְּרַחִין
 בְּאוֹרָא, וְסִלְקִין לְעִילָא, וּבִטְשֵׁי אֵלִין בְּאֵלִין
 בְּאוֹרָא. וְתְבוּ לְאַתְרֵייהוּ, וּמִתְמָן נִפְלִי. וְאַרְיִין
 פּוֹשְׁטֵי יְדֵיהוּ לְנִטְלָא לוֹן, וְסִלְקִין אֵלִין
 מִגְרַמֵּייהוּ. אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, מֵאֵן חַמָּא

שְׁצִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעֵמּוּדִים הִלְלוּ?

בְּחֻצוֹת הַיּוֹם יוֹצְאִים שְׁנֵי נְשָׁרִים
בְּכָל גִּלְגַּל וְגִלְגַּל, וְלֹא יָדוּעַ מְקוֹם
שְׁמֵשׁ יוֹצְאִים, וְשׁוֹרִים עַל רֹאשׁ
הָאֲרִיזוֹת הִלְלוּ, וְאִזּוֹ שׁוֹכְכִים
הָעֵמּוּדִים וְהַגִּלְגָּלִים, וְעוֹמְדִים
בְּקִיּוּמָם. וְהַתְּפוּחִים נוֹפְלִים עַל
פִּיהֶם שֶׁל הַנְּשָׁרִים, וּמְקַבְּלֵת
אוֹתָם. וּמִדַּ פּוֹרְחִים מִפֶּה לְפֶה,
וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בִּינֵיהֶם,
וְשָׁבִים לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם, וְלֹא יָדוּעַ
מִי הֵיא. לְאַחַר שְׁעָה וַחֲצִי
מְרִמִּים הַנְּשָׁרִים קוֹל, וּמְנַגְּנִים
גִּזְזוֹן מְתוּק, וְנִסְתָּרִים, וְלֹא יָדוּעַ
בְּאִיזָה מְקוֹם.

סְבִיב אוֹתָם הָעֵמּוּדִים יֵשׁ שְׂכָכִים
מַעֲשֵׂה צִיּוּר. אֵשׁ אֲדָמָה וְאוֹר לְבָן
וְחוּטֵי זָהָב סְבִיב סְבִיב סוֹבְבִים
לְכָל צֵד, וּמַעֲזִין מִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(זכריה יד) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ
מִים חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֲצִצִּים אֶל
הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי וְחֲצִצִּים אֶל הַיָּם
הָאֲחֵרוֹן.

כָּאֵן פֶּרֶשׁ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה פְּסוּק זֶה
לְפָנִים, וְקוּלוֹ נִשְׁמַע הַחוּצָה.
מִשְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ פְּסוּק זֶה, (אי קדוש,
אי קדוש) קוֹל תִּינוּק הַתְּעוֹרֵר
מִבְּחוּץ, אוֹתוֹ תִּינוּק שְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ
תְּלַמוּדוֹ, וְלִמַּד לְפָנָי עֲמוּד אֶחָד
שֶׁל הָעוֹלָם, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה
שְׁגַדְלֵת. וְאַחֲזוֹ בּוֹ לְדִין, וְקוּלוֹ
הַתְּעוֹרֵר מִבְּחוּץ בְּפִסּוּק זֶה,
וְאָמַר, מִיִּם שְׁהִים מְלֻמְטָה, אִיף
יַעֲלוּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, לְמְקוֹם עֲלִיּוֹן
יּוֹתֵר מִמֶּנּוּ בְּכִמְהָ מַעְלוֹת? וּמָה
צָרִיךְ לְאוֹתָם מִיִּם לְמַעְלָה? וּמָה
מְקוֹם שְׁכָל (תְּפוּחִי) הַמְּבוּעִים
וְהַנְּחָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְאִין
הַפֶּסֶק לְמְבוּעִים וְהַנְּחָלִים, הַשְּׁקָה
מִמְקוֹם יָבֵשׁ? מִי רָאָה חֲפִירַת
הַבָּאָר נוֹתֵן מִיִּם לְמְבוּעַ שְׁנוּבְעַ?
זְכִי יְרוּשָׁלַם תִּתֵּן מִיִּם אֶל הַיָּם
הַקְּדָמוֹנִי, מְקוֹם שְׁכָל מִימֵי

חֲכָמָתָא דְאוּמָנוּ, דְצִיּוּר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּעֵמּוּדִין אֵלֵין.

בְּבִלְגוֹ יוֹמָא נְפָקִי תְרִין נְשָׁרִין בְּכָל גִּלְגָּלָא
וְגִלְגָּלָא, וְלֹא יָדִיעַ אַתְרַּ דְנִפְקִי מִתְּמָן,
וְשָׂרִיין עַל רִישֵׁיהוֹן דְאֵלֵין אֲרִיין. וְכַדִּין
מִשְׁתַּכְּכֵי עֵמּוּדִין וְגִלְגָּלֵין, וְקִיּוּמֵי בְקִיּוּמֵיהוּ.
וְתְפוּחִין נְפָלִי עַל פּוּמֵייהוּ דְנְשָׁרֵי, וּמְקַבְּלֵי
לוֹן. וּמִיד פְּרַחִין מִפּוּמָא לְפּוּמָא, וְאֲזֵלִין
וּמְשֻׁטְטֵי בִינֵיהוּ, וְתָבוּ לְאַתְרֵיהוּ, וְלֹא יָדִיעַ
מָאן הֵיא. לְבַתֵּר שְׁעֵתָא וּפְלָגָא, נְשָׁרִין אֲרִימִין
קָלָא, וּמְנַגְּנִין גִּזְזוֹנָא תְּאִיבָא, וְאַתְטַמְרִין, וְלֹא
יָדִיעַ בְּהִי אַתְרַּ.

סַחְרַנְיֵיהוּ דְאִינוֹן עֵמּוּדִין, אֵית שְׂכָכִין עוֹבְד
צִיּוּר. אֲשָׁא סוּמְקָא, וְנַהוּרָא חוּרָא,
וְחוּטֵין דְדַהֲבָא, סַחור סַחור, סַחְרִין לְכָל סַטֵר.
וּמַעֲזִינָא דְמֵיא (דְקַע"א ע"א) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְהָיָה
בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיִּם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֲצִצִּים
אֶל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי וְחֲצִצִּים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן.

הָבָא פְּרִישׁ רַב מְתִיבְתָא קָרָא דָא לְגוּ, וְקָלִיָּה
אֲשַׁתְּמַע לְבַר. מַדְהוּה פְּרִישׁ קָרָא דָא.
(אי קדישא אי קדישא) קָל יְנוּקָא אַתְעַר מְלַבֵּר, הַהוּא
יְנוּקָא דְהוּה פְּרִישׁ תְּלַמוּדִיָּה, וְגַמִּיר קָמִי חַד
עֲמוּדָא דְעֵלְמָא, בְּרִיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה, דְרַבִּית
אַנָּת. וְהוּוּ אַחֲדֵי בֵיה לְדִינָא, וְקָלִיָּה אַתְעַר
מְלַבֵּר, בְּהֵאֵי קָרָא, וְאָמַר, מֵיא דְאִינוֹן מְלָרַע
הִיךְ סְלָקִין לְעֵילָא מְגִיָּה, לְאַתְרַּ עֵלְאָה יְתִיר
מְגִיָּה, בְּכִמְהָ דְרַגִּין, וּמָה אַצְטְרִיךְ לוֹן לְאִינוֹן
מִיִּין לְעֵילָא. וּמָה אַתְרַּ דְכָל (תְּפוּחִי) מְבוּעִין
וְנַחְלִין נְפָקִין מְגִיָּה, וְלִית פְּסִיקוֹ לְמְבוּעֵי
וְנַחְלֵי, אַתְשַׁקֵּיא מְאַתְרַּ נְגִיב, מָאן חֲמָא חֲפִירָא
דְבִירָא, יְהִיב מִיִּין לְמְבוּעָא דְנְבִיעַ.

זְכִי יְרוּשָׁלַם, יְהִיב מִיִּין אֶל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי, אַתְרַּ
דְכָל מִימִין דְעֵלְמָא נְפָקִי מִתְּמָן, וְנְבִיעִין

העולם יוצאים משם ונוכעים משם? אי חסיד קדוש, לקול זה שזכרו ושמעו כל קולות בני הישיבה של שם, ומשום זה לא יכלו בעלי הדין לקרב אליו.

בכה רבי שמעון, אמר לו, אל תבכה מנורה הקדושה, אשרי חלקך שאפלו תינוקות ממך אומרים סודות נסתרים של התורה. בא ואמר לך מה שעשו בני הישיבה על קול אותו תינוק. כשנכנס קול אותו תינוק כחץ פנימה וכלם הקשיבו לו, באותה שעה הזדעזע ראש הישיבה וכל אלו שהיו לפניו, ואמר, מי אלו שלא השאירו את אותו בן אלהים חיים להכנס? קמו ואחזו בו שלשה עמודים שעומדים לפני ראש הישיבה, ונכנס, וכל בני הישיבה נכנסו אליו. אמר ראש הישיבה, פסק פסוקך בן קדוש! אמר, עד כעת פחדתי, שהריני משיבה אחרת, וכך אמרו לי כשבעלי הדין אחזו בו. אמר לו, אל תפחד בן קדוש, כאן תהיה בינינו שבעה ימים, ותתרחץ בכל יום מטל הקדוש, ואחר כך יעלו אותך לתוף אותה ישיבה כשאר התינוקות מכאן.

פתח אותו תינוק ואמר, והיה ביום ההוא, ההוא - לא ידוע מיהו. אלא בכל מקום ביום ההוא, יום אחרון הוא. למה נקרא יום ההוא? אלא זהו יום שאחזו סוף בראש. ראשית נקרא הוא, כמו שנאמר (במדבר יח) ועבד הלוי הוא. עבודת הלוי לדרגה שנקראת הוא, טמיר ונגנו. ונקרא ההוא (ה' הוא), להראות סוף כל המעלות, שהיא ראשית, והכל אחד. ומשום שהוא סוף, התוסף בו ה'. (הלוי הוא טמיר ונגנו. ונקרא יום ההוא, להראות סוף של כל הדרגות, שאחזו תחלה,

והכל אחד).

מניה. אי חסידא קדישא, לקלא דא אשתכחו, וציתו כל קלין דבני מתיבתי דתמן, ובגין כך לא יכילו מארי דדינא למקרב גביה.

בכה רבי שמעון, אמר ליה לא תבכי בו צינא קדישא, זפאה חולקך, דאפילו ינוקי, מנף אמרי רזין סתימין דאורייתא. תא, ואימא לך, מה דעבדו בני מתיבתי על קליה דההוא ינוקא, פד עאל קליה דההוא ינוקא, פגירא לגו, וכלהו צייתי ליה. בההיא שעתא אזדעזע רב מתיבתא, וכל אינון דהוו קמיה, ואמר, מאן אינון דלא שבקין לההוא ברא דאלהא חייא, למיעל. קמו ואחידו ביה תלת עמודין דקיימי קמי רב מתיבתא, ועאל. וכל בני מתיבתי אתפנשו לגביה, אמר רב מתיבתא, אימא קראיך ברא קדישא.

אמר, עד כען דחילנא, דהא אנא ממתיבתא אחרינא הוינא, והכי אמרו לי, פד מארי דדינא הוו אחדין ביה. אמר ליה, לא תדחל ברא קדישא, הכא תהא בינא שבעה יומין, ותתסחי בכל יומא מטלא קדישא, ולבתר יסלקון לך לגו ההוא מתיבתא בשאר ינוקי דהכא.

פתח ההוא ינוקא ואמר, והיה ביום ההוא. ההוא, לא ידוע מאן הוא. אלא בכל אתר ביום ההוא, יומא בתראה הוא, אמאי אקרי יום ההוא. אלא דא הוא יומא דאחיד סופא בשירותא. שירותא אקרי הוא, כמה דאת אמר (במדבר יח) ועבד הלוי הוא פולחנא דלוי, לדרגא דאקרי הוא, טמיר ונגני. ואקרי ההוא (ה' הוא), לאחזאה סופא דכל דרגין, דאיהו שירותא, וכלא חד. ובגין דאיהו סופא, אתוסף ביה ה'. (ס"א הלוי הוא טמיר ונגני. ואקרי יום ההוא, לאחזאה סופא

דכל דרגין, דאחיד שירותא וכלא חד).

עתידה ירושלים להוציא מים ולנבע מבויע. כאן יש לומר, סוף לכל הדרגות אינה ירושלים, אלא ודאי ירושלים ויום ההוא, הכל אחד. מה בין זה לזה? אלא ירושלים, כל הדרגות הקדושות שלה, כשסובבים נקראים ירושלים, וכך נראים. ויש דרגות שסובבות, ונקראות עזרות. אלה פנימיות ואלה בחוץ. ויש דרגות שנקראות כשסובבות לשכות. (כשמתסובבות אלו הפנימיות ואלו לבחוץ,

נקראו ירושלים. ויש דרגות שסובבות, ונקראות עזרות. ויש דרגות שנקראות לשכות) ויש דרגות שנקראות כשסובבות היכל ודביר. לפנים מפל אלו הדרגות יש נקדה אחת, (תהלים מה) כבודיה בת מלך פנימה. נקדה זו נקראת יום ההוא, וסימנה - (דברים א) ההוא יקרא ארץ.

ובשיעמד יום זה מתוך שבכי העזרה, תקום נביעת מים, ואותה נביעה תהיה מהים הקדמוני, כמו אמא שבנה בין זרועותיה, ומרב חלב שיונק, מתמלא פיו ונתגדל בו, מריק חלב לפי אמו. כך חצים אל הים הקדמוני.

רקחו ראש הישיבה ונשקו. אמר, חייך (חיי עולם שדבר זה כף), כך פרשוהו בישיבת הרקיע, וכך זה ודאי. ים האחרון - מעלות אחרונות שלה. אי חסיד קדוש, כמה חדוה על חדוה נתוספה באותו תינוק תוך בני הישיבה. עשרים ושבע טעמי התורה, אמר אותו תינוק. ושבעים כתרים עטרו לאביו באותו יום. אשרי חלקו מי שזוכה ללמד את בנו. אמר רבי שמעון, לא זכה אביו ללמד. אמר, אביו השאיר.

וכוד נסתר היה בתינוק זה על מה שהסתלק מהעולם ועל שרצו לדון דינו (בגלות) ונצל ממנו. זה היה בגלוי, שהיה מביש לרבו

זמינא ירושלים לאפקא מיין, ולנבעא נביעו, הקא אית לומר, סופא דכל דרגין, לאו איהו ירושלים, אלא ודאי ירושלים ויומא ההוא כלא חד. מה בין האי להאי. אלא ירושלים, כל דרגין קדישין דילה, פד אסתחרן, אקרון ירושלים. והכי אתחמאן. ואית דרגין דסתרון, ואקרון עזרות, אלין פנימאין, ואלין לבר. ואית דרגין דאקרון פד אסתחרן, לשכות. (ס"א) כד אסתחרן אלון פנימאין, ואלין לבר. אקרון ירושלים. ואית דרגין דסתרון, ואקרון עזרות, ואית דרגין דאקרון לשכות) ואית דרגין דאקרון פד אסתחרן. היכל ודביר. לגו מפל אינון דרגין, אית חד נקודה, (תהלים מה) כבודיה בת מלך פנימה. נקודה דא, אקרי יום ההוא, וסימנה (דברים א) ההוא יקרא ארץ.

וכד יקום יומא דא, מגו שבכין דעזרה יקום נביעו דמיא, וההוא נביעו מן הים הקדמוני להוי. פגוונא דאמא, דברה בין דרועהא, ומסגיא חלבא דניק, אתמלי פומיה, ואתרבי ביה, אריק חלבא לפומא דאמיה. כך חצים אל הים הקדמוני.

נטליה רב מתיבתא, ונשקיה. אמר חייך (ס"א) חיוו דעלמא דמלה דא הכי), אוקמוה במתיבתא דרקיעא, והכי הוא ודאי. ים האחרון: דרגין בתראין דילה. אי חסידא קדישא, כמה חדוה על חדוה, אתוסף בההוא ינוקא, גו בני מתיבתתי. עשרין ושבע טעמי דאורייתא, אמר ההוא ינוקא. ושבעין כתרין אעטרוה לאבוה בההוא יומא. זכאה חולקיה, מאן דזכי למילף לבריה. אמר רבי שמעון, לא זכה אבוה למילף ליה. אמר, אבוה שבק.

ורזא סתימא (דף קע"א ע"ב) הוה בהאי ינוקא, על מה דאסתלק מעלמא, ועל דבעו למידן דיניה, (ס"א באתגלייא) ואשתזיב מניה, דא הוה

לפני הכל בשאלות וקשיות שלו, ולא חשש ללכת לאחר להתקין תלמודו, והחליש דעת רבו, ולכן רצו לדרון אותו בדין קשה. ומשום כך, אף על גב שנצל מבעלי הדין, לא נצל כאן. שבעה ימים היו שלא השתלם דיוקנו (דינו). וכשהיה מתרחץ, בכאב יתר לפני הכל כל אותם שבעה ימים עד שהשתלם דיוקנו. ועל שהסתלק מהעולם לא תרצה לדעת. אי רבי, אי רבי, אשרי חלקך!

בא וראה, תחת העגול של אותם שבכים ששם, באותם מים של אותו מבויע המעין, נרשם מבויע אחד, ומתפשט ויוצא החוצה, ונכנס לתוך הים הגדול, (ששם) ורשם בו דרך בלב הים, וממנו שותה לוינתן ורנה ושמח, ומתרבה ברבוי. וכשיוצא מבויע אחר, אותו מבויע מתפשט והולך בסתר תחת התהום לתוך הים האחרון. וכל אותם מים זידונים ומים תקיפים מנמיק אותם ומכופף אותם שלא יצאו לחבל בכני העולם. וסימן - (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.

ובאמצע אותה עזרה יש שני כרובים, מעשה אמנות של המלך הקדוש, ולא יכולים לעמד בהם עליונים ותחתונים. ותחתיהם עתידים כל ישראל לעמד, שלא יצאו מתחת כנפיהם החוצה, וצאים יהיו כל הנכנס תחת כנפיהם. שלשה עשר אלף מגדלים של שמש שמאיר מניצוץ של מרגלית בצעצוע (בניצוץ) פראוי. ראש הישיבה בגלל זה זכה לאותו כבוד.

מי יכול לומר מאותם דברים שמתחדשים בכל יום מלפני ראש הישיבה. אי רבי, בכל זמן שרוחות זכרים עולות למעלה,

באתגלייא, דהוה מכסיף לרביה קמי כלא, בשאלתין וקושיין דיליה, ולא חייש למהך לאתרא, לאתקנא תלמודוי, וחליש דעתא דרביה. ועל דא בעו למידן ליה בדינא תקיפא. ובגין כך, אף על גב דאשתזיב ממאריהון דדינא, לא אשתזיב הכא. שבעה יומין הוי דלא אשתלים דיוקניה. (ס"א דיניה) ופד הוה אסתחי, בפאבא יתירא קמי כלא כל אינון שבעה יומין עד דאשתלים דיוקניה. ועל דאסתלק מעלמא לא תבעי למנדע. אי רבי, אי רבי, זפאה חולקך.

תא חזי, תחות עגולא דאינון שבכין, דתמן באינון מיין דההוא נביעו דמעיינא, אתרשים נביעו חד, ואתפשט ונפיק לבר, ועאל גו ימא רבא. (דחפן) ורשים ביה ארחא בלבא דימא, ומיניה שתי לוינתן, ורוי, וחדוי, ואתרבי ברבויא. וכד נפיק נביעו אתרא, ההוא נביעו אתפשט ואזיל בטמירו, תחות תהומא, לגו ימא בתראה. וכל אינון מים זדונים, ומיין תקיפין, מאיד לון, וכפיף לון, דלא יפקון לחבלא בני עלמא. וסימן (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.

ובאמצעיתא דההיא עזרה, אית תרין כרובים, עובדא דאומנא דמלכא קדישא.

ולא יכלין לקיימא בהו, עלאין ותתאין. ותחותיהו זמנין כל ישראל לקיימא, דלא יפקון מתחות גדפייהו לבר, זפאין ליהוון, כל דעאלין תחות גדפייהו. תליסר אלפי מגדלין דשמשא, דנהיר מניצוץא דמרגלא בצעצועא (ס"א בניצוץא), פדקא יאות. רב מתיבתא בגין כך זכה ליהוה יקר.

מאן יכיל למימר, מאינון מלין דקא מתחדשן בכל יומא, מקמי רב מתיבתא, אי רבי,

בְּכֹל זְמַנָּא דְרוּחִין דְכוּרִין סִלְקִין לְעֵילָא. נְשִׁין
 בְּהֵוּא זְמַנָּא נְפָקִי כְּלָהוּ, וּמִתְפַּנְשִׁי לְגוּ הֵיכְלָא
 דְּבִתְיָה תַּמָּן, וְחִדָּאִין תַּמָּן, בְּכַמָּה מְלִין עֵתִיקִין.
 וּמִתַּמָּן נְפָקִין, וְעָאֲלִין כְּלָהוּ. וְהִיא עֲמָהוּן, לְגוּ
 הֵיכְלָא דְסַרְח. וְחִדָּאִין בְּכַמָּה מְלִין חֲדָתִין
 וְעֵתִיקִין, וּמִתַּמָּן נְפָקִין וְהִיא עֲמָהוּן, וְעָאֲלִין
 לְגוּ הֵיכְלָא דְיוּכְבֵּד. וְכֵן בְּכֹל אֵינוֹן הֵיכְלִין.

הֲשֵׁתָא רַבִּי אִימָא לָךְ רִזָּא חֲדָא. תָּא חֲזִי, בְּכֹל
 שְׂמֻטָּה וּשְׂמֻטָּה, פְּרוּזָא נְפִיק,
 אֲתַפְנִישׁוּ גּוּבְרִין וְנְשִׁין, וְכֹל אֵינוֹן בְּנֵי
 מְהִימְנוּתָא, וּסְלִיקוּ. פְּדִין כְּלָהוּ מִתַּפְשֻׁטִין
 דְּכוּרִין וְנְשִׁין, וּסְלִיקִין. וְכֹל אֵינוֹן יְנוּקֵי מְחֻלָּב,
 עָאֲלִין לְגוּ מִתִּיבְתָא (ס"א אֲתַפְנִישׁוּ בְנֵי מְהִימְנוּתָא גּוּבְרִין וְנְשִׁין
 וְכֹל אֵינוֹן יְנוּקֵי מְחֻלָּב וּסְלִיקוּ. פְּדִין כְּלָהוּ מִתַּפְשֻׁטִין דְּכוּרִין וְנְשִׁין, וּסְלִיקִין.
 וְכִלְהוּ עָאֲלִין לְגוּ מִתִּיבְתָא) דְּרַקִּיעָא, וְחִדָּאִין חֲדָהּ,
 וְעֵלְוִיא דְלָהוּן, וְתַמָּן חֲדוּ עַל חֲדוּ. וְהֵוּא נַעַר
 דְּמִפְתָּחַן דְּמָאֲרִיָּה בִידֵיהּ, קָם וְאָמַר לוֹן כְּמָה
 מְלִין חֲדָתִין וְעֵתִיקִין, וְכִלְהוּ חֲמָאִין חֲדָהּ,
 דְּלִית חֲדָהּ כְּהֵיא חֲדָהּ.

לְבַתֵּר עָאֲלִין כְּלָהוּ לְגוּ כְּמָה פְּרוּכְתִין, וְכְמָה
 הֵיכְלִין גְּנִיזִין תַּמָּן. דְּאֵינוֹן נְהִרִין בְּנַעַם
 יי, בְּגוּ הֵיכְלָא דְאַהֲבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא.
 וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים כז) לְחַזוֹת בְּנוֹעַם ה'
 וְלִבְקַר בְּהֵיכְלוֹ. לְבַתֵּר פְּרַחִין יְנוּקִין לְעֵילָא,
 וְאֵינוֹן פְּרַחִין לְתַתָּא, וּמְהִדְרִין לְדוּכְתִיָּהוּ,
 וּמִתְלַבְשֵׁן כְּדַבְּקֵי מִיתָא. זַפְּאָה עֲמָא דְכָל טוּבָא
 דֵּהֵוּא עֲלָמָא מְחַפָּאִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מִתִּיקִין מְלִין דְּשְׁמַעְנָא.
 זַפְּאָה חוּלְקָא דִידֵי, דְּזַכִּינָא לְכָל הָאֵי
 לְמִשְׁמַע, זַפְּאָה יוּמָא דְנַפְיָקְנָא הָכָא. אָמַרִי
 לִיָּה רַבִּי, תְּלַת יוּמִין אֵית לָן רְשׁוּ לְמִיתֵי גַבְרָי,
 וְלְבַתֵּר יוּמָא חַד (ס"א גִּיזִיל וְלֹא אֵית לָן רְשׁוּ לְמִיתֵי, כְּהֵוּא יוּמָא
 אֲתוּסָף) חֲדָהּ דִילָךְ.

נְשִׁים בְּאוֹתוֹן זְמַן יוֹצְאוֹת כְּלָן,
 וּמִתְפַּנְסוֹת לְתוֹף הֵהִיכֵל שְׁשֵׁם
 בְּתִיָּה, וּשְׂמַחוֹת שְׁם בְּכַמָּה דְּבָרִים
 עֵתִיקִים. וּמִשְׁם יוֹצְאוֹת, וּנְכַנְסוֹת
 כְּלָן, וְהִיא עֲמָהוּן, לְתוֹף הֵיכֵל
 סַרְח, וּשְׂמַחוֹת בְּכַמָּה דְּבָרִים
 חֲדָשִׁים וְעֵתִיקִים, וּמִשְׁם יוֹצְאוֹת
 וְהִיא עֲמָהוּן, וּנְכַנְסוֹת לְתוֹף הֵיכֵל
 יוּכְבֵּד. וְכֵן בְּכֹל אוֹתָם הֵיכְלוֹת.

כְּעַתָּה, רַבִּי, אָמַר לָךְ סוּד אָחַד.
 בָּא וּרְאָה, בְּכֹל שְׂמֻטָּה וּשְׂמֻטָּה
 הַפְּרוּזָא יוֹצָא: הַתְּפַנְסוּ גְּבָרִים
 וְנְשִׁים וְכֹל אוֹתָם בְּנֵי הָאֵמוּנָה
 וְעֵלְו. אַז כְּלָם מִתַּפְשֻׁטִים, זְכָרִים
 וְנְשִׁים, וְעוֹלָיִם. וְכֹל אוֹתָם
 תִּינוּקוֹת מְחֻלָּב נְכַנְסִים לְתוֹף
 לְשִׁיבַת (הַתְּפַנְסוּ בְנֵי הָאֵמוּנָה גְּבָרִים וְנְשִׁים,
 וְכֹל אוֹתָם יוֹנְקֵי חֻלָּב, וְעֵלְו. אַז כְּלָם מִתַּפְשֻׁטִים,
 גְּבָרִים וְנְשִׁים, וְעוֹלָיִם. וְכֹלֵם נְכַנְסִים לְתוֹף לְשִׁיבַת)
 הַרְקִיעַ, וּשְׂמַחוֹת בְּחֲדָהּ וְעֵלְוִי
 שְׁלָהֶם, וְשֵׁם שְׂמַחָה עַל שְׂמַחָה.
 וְאוֹתוֹ נַעַר שְׂמַפְתָּחוֹת רַבּוּנוֹ כְּדוּ
 עוֹמֵד, וְאָמַר לְהֶם כְּמָה דְּבָרִים
 חֲדָשִׁים וְעֵתִיקִים, וְכֹלֵם רוֹאִים
 שְׂמַחָה שְׂאִין שְׂמַחָה כְּאוֹתָהּ
 שְׂמַחָה.

אַחַר כֵּן נְכַנְסִים כְּלָם לְתוֹף כְּמָה
 פְּרוּכּוֹת, וְכְמָה הֵיכְלוֹת גְּנִיזִים
 שְׁם, שְׁהֶם מְאִירִים בְּנַעַם ה' בְּתוֹף
 הֵיכֵל אֲהַבַת הַקּוּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
 וְזֵהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים כז) לְחַזוֹת
 בְּנוֹעַם ה' וְלִבְקַר בְּהֵיכְלוֹ. אַחַר כֵּן
 פּוֹרְחִים הַתִּינוּקוֹת לְמַעְלָה, וְהֶם
 פּוֹרְחִים לְמַטָּה, וְחוּזְרִים
 לְמִקּוּמוֹתֵיהֶם וּמִתְלַבְשִׁים
 כְּבַתְּחִלָּה. אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁלָכֵל טוֹב
 אוֹתוֹ עוֹלָם מְצַפִּים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה מִתּוּקִים
 הַדְּבָרִים שְׂשֻׁמְעוּנו. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֵי
 שְׂזִיכִיתִי לְכָל לְשֻׁמְעָ אֵת כֹּל זֵה.
 אֲשֶׁרֵי הַיּוֹם שְׂיִצְאֵתִי לְכָאֵן. אָמַרוּ
 לוֹ, רַבִּי, שְׁלֹשָׁה יָמִים יֵשׁ לָנוּ
 רְשׁוֹת לְבָא אֲלֵיךְ, וְאַחַר כֵּן יוֹם
 אָחַד (נֶלְךְ, וְאֵין לָנוּ רְשׁוֹת לְבָא. בְּאוֹתוֹ יוֹם
 נּוֹסַפַּת) שְׂמַחָה שְׁלָךְ.

הוא מושף משיכו מסטרא דיליה, ואתטמר
 ומתפסה תחת מקום שנקרא תא
 הרצים עד פלגו ליליא. מאחר
 חצות הלילה יוצאת שלהבת
 עמוד יצחק, ומפה פתרנגול הזה
 שנקרא גבר, כמו גבר אחר עליון
 ממנו. פיון שמפה בו גבר זה,
 קורא ונותן ששה קולות, וכלם
 בהשכל.

בשעה שהוא קורא, כל פתרנגולי
 העולם הזה קוראים, ויוצאת
 ממנו שלהבת אחרת ומגיעה
 תחת פנפיהם, וקוראים. מה הוא
 קורא? בשעה ראשונה קורא
 ואומר: (תהלים כט) קול ה' בפח קול
 ה' בהדר. ובשעה שניה קורא
 ואומר: (מזכור) קול ה' לעיר יקרא,
 (תהלים כט) קול ה' שבר ארזים.
 בשעה שלישית קורא ואומר:
 קול ה' חצב להבות אש. בשעה
 רביעית קורא ואומר: קול ה'
 יחיל מדבר וגו'. בשעה חמישית
 קורא ואומר: קול ה' על המים
 וגו'. בשעה ששית קורא ואומר:
 קול ה' יחולל אילות וגו'. ואחר
 כך קורא ואומר: (ישעיה מ) קול
 אמר קרא ואמר מה אקרא וגו'.
 וזהו פתרנגול שקורא ולא שוכף,
 ואחר כך קורא כמו מקדם.

ומה קורא? כל מעשי בני העולם,
 משום שהוא בעל התיק (של החכמה)
 וקסת הסופר במתניו, וכל מעשי
 בני העולם פותב בכל יום.
 ובלילה לאחר שקורא כל
 הקריאות הללו, קורא כל מה
 שכתב ביום.

ואלמלא רגליו אצבעות שלו,
 שהם שתי דרגות - אחד אותו
 שעומד באמצע שהוא גדול,
 ואותו שעומד מאחור שהוא
 קטן, שמעפבים אותו - ישרף
 העולם בשלהבותיו. ומה
 עושים? פיון שעולה הבקר וחוט
 אור יוצא מצד דרום, אז

איהו משיף משיכו מסטרא דיליה, ואתטמר
 ואתחפא תחות אתר דאקרי (מלכים א יד) תא
 הרצים, עד פלגו ליליא. מאחר
 שלהובא דעמודא דיצחק נפיק, ובטש בהאי
 תרנגולא דאקרי גבר, פגוונא דגבר אתרא
 עלאה עליה. פיון דבטש ביה האי גבר, קרי
 ויהיב שית קליון, וכלהו בסכלתנו.

בשעתא דאיהו קרי, כל פתרנגולין דהאי עלמא
 קראן, ונפיק מניה שלהובא אתרא,
 ומטי לון תחות גדפייהו, וקראן. איהו מה
 קרי. בשעתא קדמאה קרי ואמר, (תהלים כט) קול
 יי בפח קול יי בהדר. ובשעתא תניינא קרי
 ואמר, (מזכור) קול יי לעיר יקרא (תהלים כט) קול יי
 שובר ארזים. בשעתא תליתאה קרי ואמר,
 קול יי חוצב להבות אש. (דף קע"ב ע"א) בשעתא
 רביעאה קרי ואמר, (תהלים כט) קול יי יחיל מדבר
 וגו'. בשעתא חמישאה קרי ואמר, קול יי על
 המים וגו'. בשעתא שתיתאה קרי ואמר, קול
 יי יחולל אילות וגו'. לבתר קרי ואמר, (ישעיה מ)
 קול אמר קרא ואמר מה אקרא וגו'. ודא
 איהו פתרנגולא דקרי, ולא שכיף ולבותר קרי
 כמלקדמין.

ומאי קרי. כל עובדין דבני עלמא, בגין דאיהו
 מאריה דאחמתא (כ"א דחכמתא) וקסת הסופר
 בחרצוי. וכל עובדין דבני עלמא כתיב בכל
 יומא. ובלייליא, בתר דקרי כל קריאן אליון,
 קרי כל מה דכתב ביומא.

ואלמלא רגלוי אצבעאן דיליה, דאינון תרין
 דרגין, חד ההוא דקיימא
 באמצעיתא. דאיהו רב. וההוא דקיימא
 מאחורא, דאיהו זעיר, דקא מעפבין ליה, יהא
 מוקיד עלמא בשלהובוי. ומה עבדי. פיון
 דסליק צפרא, וחוטא דנהירו נפיק מסטר

מתחברים כלם ונעשים שתי רגלים שני טלפי עגל, לקים הפתוח (יחזקאל א) וכף רגליהם ככף רגל עגל. והרי ידעת סוד זה. שאלת ענף הגרן.

לתוף עזרה זו יש שלש מאות וששים וחמשה היכלות, כחשבון ימות השנה. ובכל פתח ופתח פתוח: יהי שלום בחילוף שלוה בארמנותיך (תהלים קכב). לא ידוע מהו בהיכלות האלה, אלא כלם נראים מעשה ציור. שבועה סדרי מרגליות נראים אלו באלו בכל אחד ואחד.

אי חסיד קדוש, כמה משבח ראש הישיבה היכל אחד שהוא בראש צד מזרח העזרה הזו, משום שארבעה הם בארבעת צדדי העולם. אבל היכל של צד מזרח מרבה אורותיו יותר מכלם.

יום אחד בים הגדול יצא לוינתן, וכל הים הזדעזע, וכל הדגים הלכו לכאן ולכאן. כשהגיע הלוינתן לפתח פתח התהום, מתחיל לשמת, ושכף שם התהום, אלא אותו כמראה המעין, ומתכסים האורות, ולא נראו כל אותם אורות, פרט לאור ההיכל שבצד המזרח הזה.

אותה מרגלית שמוציא הלוינתן מתוף אותו תהום שנקרא סגדו"ן, ממה נעשתה? אלא יום זה שמוציא הלוינתן שהזדעזע הים, יום שנחרב בית המקדש, הוא ט' באב. ואותה מרגלית, שכשזוכר הקדוש ברוף הוא את בניו וזורק שתי דמעות לתוף הים הגדול, אחת נופלת לתוף תהום זה שנקרא סגדו"ן, ואחת נופלת לתוף תהום אחר שנקרא גילב"א. משום שחמשה תהומות אחרים הם בים הגדול, אבל לא חשובים כאלו האחרים. וכיון שנופלות אלו הדמעות, צפות תוף תהום

דרום, פדין מתחברין בלהו, ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין כעגלא, לקיימא דכתיב (יחזקאל א) וכף רגליהם ככף רגל עגל, והא ידעת רזא דא. שאלת ענפא דגרן.

לגו בעזרה דא, אית תלת מאה ושתיין וחמשה היכלין, פחושבן יומי שתא. ובכל פתחא ופתחא כתיב, יהי שלום בחילוף שלוה בארמנותיך. לא ידיע מאי הוא בהני היכלין, אלא כלהו, אתחמן עובד ציור. שבע סדרין דמרגלאן אתחמן אלין באלין, בכל חד וחד. אי חסידא קדישא, כמה משבח רב מתיבתא היכלא חדא, דאיהו בריש סטר מזרח דעזרה דא, בגין דארבע אינון בד' סטרין דעלמא, אבל היכלא דסטר מזרח, אסגי נהוריין דיליה נתיר מפלהו.

יומא חד, בימא רבא, לוינתן נפיק, וכל ימא אזדעזע, וכל נויני אזלין לכאן ולכאן, בד מיטי לוינתן בפתחא דפתחא דתהומא, שארי למחדי, ואשתכף תמן תהומי, אלא ההוא כחיזו דמעין, ואתחפין נהוריין, ולא אתחזון כל אינון נהוריין, בר נהורא דהיכלא דבסטר מזרח דא.

תהוא מרגלא דקא אפיק לוינתן, מגו ההוא תהומא דאקרי סגדו"ן, ממה אתעביד. אלא יומא דא דקא אפיק לוינתן, דאזדעזע ימא, יומא דאתחרב בי מקדשא, ט' באב איהו. וההוא מרגלא, דכד דכיר קדשא בריך הוא לבנוי, ואושיד תרין דמעין לגו ימא רבא, חד נפיל לגו תהומא דא דאקרי סגדו"ן, וחד נפיל לגו תהומא אחרא דאקרי גילב"א.

בגין דחמש תהומי אתרנין אינון בימא רבא. אבל לא חשיבין פהני אתרנין, וכיון דנפלי אינון דמעין, קפאן גו תהומי חד. וחד

אחד. ואחד נטבע תוך תהום שנקרא גילב"א.

שלא מטה תוך שמרי היין, שמרים רעים, יוצא ערעור אחד מקטרג, מזיק קדמון, והוא ברוח דמות אדם כשמתקרב לקדש. פיון שנעבר משם ורוצה לרדת למטה להתלבש בלבוש להזיק את העולם, יורד הוא ומרפבותיו, ולבוש קדמון שלובש תבנית שור, דמות שור. וראשון לגזיקין מאותם ארבעה הוא שור, ואותם ארבעה אבות להזיק העולם. וכלם שלשה אבות גזיקין פרט לשור כלם שלו.

ועל זה כתוב, (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב. מהו אכל עשב? הרי דרשנו בו, אבל עקר הדבר מתמצית הלחם, ולא משבעת מיני דגן, אין לו בהם חלק, ולא ראוי לו להיות שם.

ממקומותיהם, ואלה יושבים במקומותיהם. עד שלא יוצאים אלו, מזמנים אלו. והתנוצצות שלקחם אין העינים יכולות לסבל. הולכים מסביב, אין הם שוככים לעולמים.

כשמסתכל בן אדם בהיכל זה, מיד בהסתכלות ראשונה נראה קטן ולא קטן, מסתכל יותר - נראה גדול. עוד מסתכל - נראה יותר גדול. כל מה שמסתכל, כך נראה בהתפשטות גדול ועליון, עד שנדמה בהסתכלות כמלא נימה שאין לה שעור.

מעשים גדולים לפנים שלא ידועה אפנותם, משם מאירה עזרה וכל מה שיש בה, פרט לפרובים שאורם עולה עד רום הרקיע בגונים רבים, ואורות נוצצים. אלה וחמש מאות וחמשה ושבעים גפנים עושים פרות בעזרה זו.

אטבע גו תהומא, דאקרי גילב"א. דתתא גו שמרים דחמרא, דורדיין בישין, נפיק חד ערעורא מקטרגא, מזיקא קדמאה, ואיהו ברוחא דיוקנא דאדם, כד קריב לגו קדשא. פיון דמתעבר מתמן, ובעי לנחמא לתתא, לאתלבשא בלבושא לנזקא עלמא, נחית הוא ורתיכווי. ולבושא קדמאה דקא נקוט תבנית שור, דיוקנא דשור. וקדמאה לגזיקין מאינון ארבע, שור איהו. ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא. וכלהו תלתא אבות גזיקין, בר שור, פלהו דיליה.

ועל דא כתיב, (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. מהו אוכל עשב, הא דרשינן ביה. אבל עקרא דמלה, מתמצית הלחם, ולא שבעת זיני דגן, לית ליה בהו חולקא, ולא יאות ליה למהוי תמן.

מהוכתייהו, ואלין יתבין בדוכתייהו, עד לא נפקי אלין, זמינין אלין, נהירו ונציצו דלהון, לא נכלין עיינין למסבל. אזלין בסחרנין, לית להון שכיכו לעלמין.

כד איסתפל בר נש בהאי היכלא, מיד באסתפלותא קדמאה, אתחזי זעיר ולא זעיר, אסתפל יתיר, אתחזי רב. תו אסתפל, אתחזי יתיר רב, כל מה דאסתפל, הכי אתחזי

באתפשטותא רב ועלאה, עד דדמי (דף קע"ב ע"ב) באסתפלותא כמלא נימא, דלית ליה שיעורא.

עוברין סגיאיין לגו, דלא ידיע אומנו דלהון, מניה נהרא עזרה, וכל מה דאית בה,

בר פרובים דנהורא דלהון סלקא עד רום רקיעא, בגוונין סגיאיין, ונהורין מנצצין. אלה וחמש מאה וחמשה ושבעין גופנין, עבדין איבין בעזרה דא.

יֹתֵר - (קהלת ד) חֹבֵק אֶת יָדָיו, בְּמִרְרוֹת וְאֲנִינוֹת שְׁלוֹ, וְאַחַר כֵּן - אֲכַל אֶת בִּשְׁרוֹ, בְּעַל כְּרָחוּ, שְׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לִשְׁלֹט עַל דְּבַר אַחֵר. מִה עוֹזֵר לוֹ בְּכָל מֵה שְׂמִסְטָה וְעוֹשֶׂה וְעֹמֵל שְׁלֹא אַחַר כֵּן אֵין לוֹ רִשּׁוֹת אֲלֵא עַל שְׁלוֹ, אַחֵר כֵּן מְרַקֵּד וְשֹׁמֵחַ כִּכְסִיל בְּלִי דַעַת כָּלָל, וְהוֹלֵךְ לֵלֵא תוֹעֲלַת וְאוֹכֵל הַבִּשְׁרִי. וְכִשְׂאֵר אֵין לוֹ רִשּׁוֹת. מְרִירוֹת שְׁלֹמְעֵלָה וְשְׁלֹמְטָה, כְּשִׂישְׂרָאֵל בְּצִרְהָ וְאוֹכְלִים אוֹתָם שׁוֹנְאִיהֶם, וְלֹא נוֹתְנִים כַּח בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ.

וְאַפְּלוֹ מִבִּשְׁרוֹ שֶׁהוּא מִצַּד זֶה, מִרַע לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנּוּן. אֲבָל עַל שְׁלוֹ, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְנִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, אֵין עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יְכוּלִים לִשְׁלֹט עֲלָיו כָּלָל. וְעַל כֵּן כָּל הַעֲלִילוֹת וְכָל מֵה שְׂמִסְטָה אוֹתוֹ רַע, שְׁחוֹשֵׁב לִשְׁלֹט עַל רוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְאַחֵר כֵּן לֹא יְכוּל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ, מִה תוֹעֲלַת הִיָּה לוֹ? וְעוֹד, שֶׁהֵם מְכַסִּים כָּלֵם כְּמוֹ מְעַרְפֵּל חֲזַק, וְאֵין שׁוֹכְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

בֵּא וְאָמַר לָךְ דְּבַר. אִם תֹּאמַר שְׂמִמְחָה הִיא לְמִלְאָף הַמְּוֹת כְּשֶׁהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם - לֹא. אֲבָל מִשּׁוֹם שְׂרוּאָה שְׂרִצוֹן רְבוּנוֹ בְּכֵן, מִרְאָה עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה לַעֲשׂוֹת רִצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוֹב (תהלים קמח) רוּחַ סַעֲרָה עֲשֶׂה דְבָרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהָרִי הוּא מְרַקֵּד וְהוֹלֵךְ בְּחִדּוּהָ לִפְנֵי נָשִׁים. אָמַר לוֹ, אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, וְדַאי כֵּן זֶה, לְהִרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁנוּחַ לוֹ בְּרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. אֲבָל הַנַּחַת שְׁלוֹ בְּהַסְפֵּד הַנָּשִׁים. הוּא רוֹקֵד, וְאוֹזְנֵי לְהַסְפֵּד.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִדּוּעַ הוֹלֵךְ וּמִסְטָה עַל הָאָדָם לְמַעַלָּה וּמִזְכִּיר

יֹתֵר (קהלת ד) חֹבֵק אֶת יָדָיו, בְּמִרְרוֹ וְאֲנִינוֹ דִּילִיָּה, וְלִבְתֵּר אוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ בְּעַל כְּרָחִיָּה, דִּלִּית לִיָּה רִשּׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עַל מִלָּה אַחֲרָא. מִה אֲתִהְיִי לִיָּה בְּכָל מֵה דְאֲסִטִּי וְעַבִּיד וְעֹמֵל, דְּלִבְתֵּר לִית לִיָּה רִשּׁוֹ, אֲלֵא עַל דִּילִיָּה לִבְתֵּר מְרַקִּיד וְחִדִּי, כִּכְסִיל בְּלֵא דַעֲתָא כָּלָל, וְאוֹזִיל בְּלֵא תוֹעֲלָתָא, וְאוֹכִיל לִבְשָׂרָא. וְכִשְׂאֵר לִית לִיָּה רִשּׁוֹ. מְרִירוֹ דַּעֲלֵא וְתִתָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּעֵאקוֹ, וְאוֹכְלֵי לוֹן שְׁנֹאִיהוֹן וְלֹא יְהִי חִילָא בְּעוֹבְדֵין טְבִין דְּלֵהוֹן, לְאַפְקָא מִנִּיהָ.

וְאַפְּלוֹ מִבִּשְׁרִיָּה דְאִיהוּ מִהֵאִי סֵטֵר, אֲבֵאִישׁ קָמִי מִלְפָּא קְדִישָׁא, דְאִיהוּ רַחוּם וְחַנּוּן. אֲבָל עַל דִּילִיָּה, רוּחָא קְדִישָׁא וְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, לִית עֲלָאִין וְתַתָּאִין יְכַלִּין לִשְׁלֹטָא עֲלוּי כָּלָל. וְעַל דָּא כָּל תְּסַקּוּפִין, וְכָל מֵה דְאֲסִטִּי הֵהוּא רַע, דְּחָשִׁיב לְמַשְׁלֹט עַל רוּחָא קְדִישָׁא, וְלִבְתֵּר לֹא יְכִיל, וְיָשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בִּשְׁרוֹ. מִה תוֹעֲלָתָא הָוָה לִיָּה. וְעוֹד דְאֵינוֹן חֲפָאן כְּעַרְטִירָאָה תְקִיף, וְלִית שְׂכִיכוֹ לַעֲלָאִין וְתַתָּאִין.

תָּא וְאִימָא לָךְ מִלָּה. אִי תִימָא, דְחִדּוֹ הוּא לְמִלְאָף הַמְּוֹת, כַּד קָטִיל בְּנֵי נָשָׂא. לָאו. אֲלֵא בְגִין דְּחָמֵי דְרַעוּתָא דְמֵאֲרִיָּה בְכֵן, אַחֲזִי גְרַמִּיָּה בְּחִדּוֹ, לְמַעַבְד רַעוּתִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְכַתִּיב, (תהלים קמח) רוּחַ סַעֲרָה עוֹשֶׂה דְבָרוֹ. אָמַר לִיָּה רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהָא אִיהוּ אֲזִיל וּמְרַקֵּד בְּחִדּוּהָ קָמִי נָשִׁין. אָמַר לִיָּה אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, וְדַאי הָכִי הוּא, לְאַחֲזָאָה קָמִי מִלְפָּא דְנִיחָא לִיָּה בְּרַעוּתִיָּה דְמִלְפָּא. אֲבָל נִיחָא דִּילִיָּה בְּהַסְפֵּדָא דְנָשִׁין, אִיהוּ רְקִיד וְאוּדְגִיָּה לְהַסְפֵּדָא.

אָמַר לִיָּה אִי הָכִי, אָמַאי אֲזִיל וְאֲסִטִּי עַל בַּר נֶשׁ לַעֲלֵאָא, וְאַדְכַּר לְחֻבּוּיָא. אָמַר לִיָּה,

חֲטָאוּ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
(קהלת ד) זָקֵן וְכֹסִיל, וְחוֹשֵׁב לְשֵׁלֵט
עַל הָרוּחַ, וְכָל תַּאֲוָתוֹ הִיא בְּגִלְלָה
זֶה. בְּסוּף לֹא שׁוֹלֵט אֲלָא עַל שְׁלוֹ, בְּשֵׁרוֹ,
וְעַל זֶה פְּתוּב (תהלים ז) יָשׁוּב
עֲמַלוֹ בְּרָאשׁוֹ.

הוֹדֵךְ וְרוּצָה לְרַגֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם,
וּמִיָּם עוֹלִים מִתּוֹךְ שְׁאֵר תַּהוֹמוֹת
וְרוּצִים לְכַסּוֹת הָעוֹלָם. אוֹתָן
דְּמַעוֹת רוּחָנוֹת יוֹתֵר מִכָּל אֵשׁ
שֶׁבְּעוֹלָם. וּמִתּוֹךְ תִּקְףָה הִרְתִּיחָה
שְׁלֵהֵן, קוֹפְאִים הַמִּיָּם תּוֹךְ הַיָּם
הַקְּפוּא, וְאֵלְמָלֵא שְׂרַמְזוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְשִׂיבָה אַחַת מִצַּד
אֲבָרְהָם מַעֲמוּד שְׁלוֹ וְנִרְאָה כֹּל
הָעוֹלָם, לֹא יָכוֹל לְעַמֵּד אֶפְלוֹ רֹגַע
אֶחָד.

אוֹתָן דְּמַעוֹת כְּשֶׁנוֹפְלוֹת לְתוֹךְ
הַיָּם, נִשְׁמַע קוֹל בֵּין הַיָּם עַד
מַעֲרַת הַמִּכְפֵּלָה. מִקּוֹל נִהַמְתָּם
שֶׁנִּשְׁמַע שֵׁם כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְתוֹךְ
הַיָּם, מִתְעוֹרְרִים אֲבוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים, וְקָמוּ, וְחָשְׁבוּ
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהַפֵּךְ
אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁקוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר
לָהֶם: אַל תִּפְחָדוּ אֶהוּבִים
קְדוּשִׁים, בְּגִלְלַתְכֶם זוֹכֵר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵיכֶם, וְהוּא רוּצָה
לְגַאֵל אוֹתָם, וְאַתֶּם תִּרְאוּ.

כִּי הָאֵלֶּפָא בֵּיתוֹת מְשֻׁלְבוֹת
וּמִצְטַרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה,
וּמִתְחַבְּרוֹת בְּצִרוּף הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ.
כִּינֵן שֶׁנִּרְאוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּצִרוּף זֶה,
אֵלֶּה נִגְנָזִים, וְיוֹצֵאִים אַחֲרֵיהֶם, וְכֵן
כָּלֶם. אֵלֶּה נִגְנָזִים, וְאֵלֶּה יוֹצֵאִים,
כָּלֶם לְפָנִים בְּחִלְל אוֹתָם
כַּפְתּוּרִים.

שׁוֹב פּוֹרְחִים שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם
בְּאוֹר יוֹצֵאִים הַחוּצָה, וְעוֹמֵד
הַשֵּׁם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, תְּלוּיִים
בְּאוֹר שְׁעָה וְחֻצִי. לְאַחַר שֶׁנִּגְנָזוּ
זֶה מִיָּד יוֹצֵא מִתּוֹךְ חִלְל הָאוֹר
שֵׁם שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת,
פּוֹרַח וְתְלוּי בְּאוֹר שְׁעָה אַחַת,

בְּגִין דְּאִיהוּ זָקֵן וְכֹסִיל, וְחָשִׁיב לְמִשְׁלֵט עַל
רוּחָא, וְכָל תַּהוֹבְתֵיהּ בְּגִינֵי כַּךְ אִיהוּ, לְסוּף
לֹא שְׁלִיט אֲלָא עַל דִּילֵיהּ. בְּשָׂרָא דִּילֵיהּ. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (תהלים ז) יָשׁוּב עֲמַלוֹ בְּרָאשׁוֹ.

אֲזִירָ וּבְעֵי לְאַרְגָּשָׁא עֲלָמָא, וּמִיָּא סְלִיקִין מִגּוֹ
שְׁאֵר תַּהוֹמִין, וּבְעָאן לְחַפְיָא עֲלָמָא,
אִינוּן דְּמַעֲזִין רְתִיחִין יִתִּיר מִכָּל אִשָּׁא דְּעֲלָמָא.
וּמִגּוֹ תוֹקְףָה דְּרִתִּיחוֹ דְּלֵהוֹן, אֲקִפּוּ מִיָּא, גּוֹ יִמָּא
דְּנִקְפָּא. וְאֵלְמָלֵא דְרַמְזוֹ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד
נִשְׁיבּוּ מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם, מַעֲמוּדָא דִּילֵיהּ,
וְאַחֲזֵי עַל עֲלָמָא, לֹא יָכִיל לְמִיקָם אֶפְלוֹ רֹגַעָא
חַדָּא.

אִינוּן דְּמַעֲזִין כַּד נִפְלִין גּוֹ יִמָּא, אֲשַׁתְּמַע קְלָא
בֵּין יִמָּא, עַד מַעֲרֵתָא דְכַפְלֵתָא. מִקְל
נִהִימוּ דְלֵהוֹן דְּקָא אֲשַׁתְּמַע תַּמּוֹן, כַּד עָאֵלִין
גּוֹ יִמָּא, מִתְעַרְן אֲבָהֵן קְדָמָי, וְקָמוּ, וְחָשְׁבוּ
דְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאַהֲפֹכָא עֲלָמָא, עַד
דְּקָלָא נָפִיק וְאָמַר לוֹן, לֹא תִדְחִלוּ רְחִימִין
קְדִישִׁין, בְּגִינְכוֹן דְּכִיר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְבַנִּיכוֹן, וְאִיהוּ בְּעֵי דְמַפְרֵק לוֹן, וְאַתּוֹן
תַּחֲמוּן.

אֲלֵפָא בֵּיתִין כְּלֵהוּ, מְשֻׁלְבָן וּמִתְצַרְפָּאן אֵלִין
בְּאֵלִין, וְאַתְחַבְּרָן בְּצִרוּפָא דְשָׂמָא
קְדִישָׁא. כִּינֵן דְּאַתְחִזוֹן אֲתוּוֹן בְּצִרוּפָא דָּא,
אֵלִין גְּנִיזוּן, וְנִפְקִין אַחֲרֵיהֶן, וְכֵן כְּלֵהוּ. אֵלִין
גְּנִיזוּן, וְאֵלִין נִפְקִין, כְּלֵהוּ לְגוֹ בְּחִלּוּלָא דְאִינוּן
כַּפְתּוּרִים.

תו פְּרַחֵי תֵּלֵת זְמַנִּין כִּיּוּמָא בְּאוֹרָא וְנִפְקָא
לְבַר, וְקִיּוּמָא שְׂמָא בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן, תְּלִיין
בְּאוֹרָא שְׁעָתָא וּפְלָגָא, לְבַתֵּר גְּנִיז דָּא, מִיָּד
נָפִיק מִגּוֹ אֲוִירָא מִחִלּוּלָא דִּילֵיהּ, שְׂמָא
דְּתִרְסָר אֲתוּוֹן, פְּרַח וְתִלְיָא בְּאוֹרָא, שְׁעָתָא
חַדָּא, וְלֹא יִתִּיר. לְבַתֵּר גְּנִיז דָּא, וְנִפְקָא מִיָּד

צָרוּפָא דְאַתּוּן אַחֲרֵינִין, שְׁמָא דכ' (דכ"ב) אַתּוּן, וְתִלְיִין בְּאוּרָא שְׁעֵתָא אַחֲרָא, וְאַגְנִיז. וּמִיד נִפְקֵי אַתּוּן מִחֲלוּלָא אַחֲרָא, שְׁמָא דְתַמְנֵינָא וְעֶשְׂרִין אַתּוּן, מִתְעַטְרִין כְּלָהּוּ בְּכַתְרֵיהוּ, וְקִיָּימִי שְׁעֵתָא וּפְלָגָא, וְאַגְנִיז דָּא. וּמִיד נִפְקֵי תֵלְיָא בְּאוּרָא, שְׁמָא דְעֶשְׂרִין וְחֲמֵשׁ אַתּוּן בְּצִרוּפֵיהוּ, וְקִיָּימָא שְׁעֵתָא וְתֵלַת רְגָעִי, נִפְקֵי אַתּוּן דְאַרְבַּעִין וְתֵרִין אַתּוּן. לְעֵלְמָא קִיָּימָא.

שְׁמֵהּ. אֵלָּא אַתּוּן כּוּלְהוּ, לָא (דף קע"ג ע"א)

מִשְׁתַּכְּכִי לְעֵלְמִין, בְּלִטִי וּמִנְצְצִי לְבַר, וְסִלְקִי וְנַחְתִּי, לִית מָאן דִּיכִיל לְקִיָּימָא בְּהוּ, בַּר מְשִׁיחַ בְּטוּרַח סְגִי. דָּא גְנִיז, לְבַתֵּר דְקִיָּימָא תֵרִין שְׁעֵתִין וְעֶשְׂרִין וְתֵרִין רְגָעִין, וְהֵאִי שְׁמָא גְלִיפָא דְע"ב אַתּוּן קָא נְפִיק. וְקִיָּימָא וְתֵלְיָא בְּאוּרָא, שְׁעֵתָא וּפְלָגָא. כֹּל הֵנִי שְׁמֵהּ לָא נִפְקֵי, וְלָא אַתְחִזוֹן, אֵלָּא זְמַנָּא חֲדָא בְּיוֹמָא, אָבַל אֵינּוֹן אֵלְפָא בֵּיתִין, אַתְחִזוֹן פְּרַחִין בְּאוּרָא, וּמְצַרְפִּין אֵלִין בְּאֵלִין, תֵּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא.

בַּר פְּרַחִין אַתּוּן דְאַלְפָא בֵּיתִין, אֵלִין פְּרַחִין מְכָאן, וְאֵלִין מְכָאן, וּמִתְצַרְפִּין כְּלָהּוּ. כַּד נַחֲתִית תַּמָּן רַב מְתִיבְתָא, שְׂרִי, מְשִׁיחַ חָמָא בְּצִרוּפָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, אַתּוּן כְּמָה דְחָמָא דְנִיָּאל, דְּאֵינּוֹן מִמַּתוּס נַנְקִי אַאֲלָרִין.

כֹּל מְעֵלֵי שַׁבְּתָא, כַּד מְקַדְשִׁין יִשְׂרָאֵל יוֹמָא לְתַתָּא, כְּרוּזָא כְּרִיז לְאַרְבַּע סְטֵרֵי עֵלְמָא,

אַתְכַּנְשׁוּ מְשִׁרְיִין קְדִישִׁין, אַתְקַנּוּ כְּרִסְיִין (קְדִישִׁין).

מָאן חָמֵי חֲדוּהָ, בְּתֵלַת מְאָה וְתֵשְׁעִין רְקִיעִין, כְּמָה מְמַנָּן, כְּמָה שְׁלִטוּנִין, מִתְכַּנְשִׁין לְאַתְרֵיהוּ. כִּיּוֹן דִּישְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַדְשִׁין (לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא), כִּדִּין אַתְעַר אֵילָנָא דְחַיִּי, וְאַקִּישׁ בְּאֵינּוֹן

רְקִיעִים? כְּמָה מְמַנִּים, כְּמָה שְׁלִיטִים מִתְכַּנְסִים לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם. כִּיּוֹן שִׁישְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקַדְשִׁים (לְקוּדְשׁ בְּרִיד הוּא), אַז מִתְעוֹרֵר עַץ הַחַיִּים, וּמְקִישׁ בְּאוֹתָם הָעֵלִים שְׁלוֹ רֹחַ נְשִׁיבוֹת אַחַת מִתּוֹךְ

וְלָא יוֹתֵר. אַחַר כֵּךְ זֶה נִגְנֹז, וְיוֹצֵא מִיד צְרוּף אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, שֵׁם שֶׁל כ' (שֶׁל כ"ב) אוֹתִיּוֹת, וְתֵלְוִי בְּאוּרִי שְׁעָה אַחֲרַת וְנִגְנֹז. וּמִיד יוֹצֵאוֹת אוֹתִיּוֹת מִחֲלָל אַחַר, שֵׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת, מִתְעַטְרִים כֻּלָּם בְּכַתְרֵיהֶם, וְעוֹמְדִים שְׁעָה וְחֲצִי, וְנִגְנֹז זֶה. וּמִיד יוֹצֵאִים תְּלוּיִים בְּאוּרִי שֵׁם שֶׁל עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּצִרוּפֵיהֶן, וְעוֹמֵד שְׁעָה וּשְׁלֹשָׁה רְגָעִים. יוֹצֵאוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁל אַרְבַּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְעוֹמְדוֹת לְעוֹלָם.

הַשְּׂמוֹת. אֵלָּא כֻּלָּם אוֹתִיּוֹת, לָא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים, בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים הַחוּצָה, וְעוֹלָם וְיוֹרְדִים. אֵין מִי שֶׁיִּכּוֹל לְעַמֵּד בְּהֶם, פְּרָט לְמְשִׁיחַ בְּטוּרַח גְּדוֹל. זֶה גְּנוּז, לְאַחַר שְׁעוֹמֵד שְׁעֵתִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם רְגָעִים, וְהַשֵּׁם הַחֲקוּק שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת יוֹצֵא וְעוֹמֵד וְתֵלְוִי בְּאוּרִי שְׁעָה וְחֲצִי. כֹּל הַשְּׂמוֹת הָאֵלֶּה לָא יוֹצֵאִים וְלָא נִרְאִים, אֵלָּא פַּעַם אַחַת בְּיוֹם, אָבַל אוֹתָן א"ב נִרְאוֹת פּוֹרְחוֹת בְּאוּרִי, וּמְצַרְפוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם.

כְּשֶׁפּוֹרְחוֹת אוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּף בֵּית, אֵלֶּה פּוֹרְחוֹת מְכָאן וְאֵלֶּה מְכָאן, וּמְצַרְפוֹת כְּלָן. כְּשִׁיּוֹרֵד שֵׁם רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, מִתְחִיל, מְשִׁיחַ רוֹאֵה בְּצִרוּף א"ב אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שְׂרָאָה דְנִיָּאל, שֵׁהֶם: מִמַּתוּס נַנְקִי אַאֲלָרִין (מִנָּא מְנָא תְּקַל וּפְרַסִין

(דְּנִיָּאל ה', כה)).

כֹּל עֶרֶב שַׁבַּת, כְּשֶׁמְקַדְשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת הַיּוֹם לְמַטָּה, כְּרוּז מְכָרִיז לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם: הַתְּכַנְסוּ מִרְכָּבוֹת קְדוּשׁוֹת! הַתְּקַנּוּ כְּסוּאוֹת (קְדוּשִׁים) מִי רָאָה חֲדוּהָ בְּשִׁלֹּשׁ מְאוֹת וְתֵשְׁעִים חֲדוּהָ

עולם הבא, ואותם ענפי האילן מתנענעים, ועולים ריחות של העולם הבא.

אז עץ החיים מתעורר, ומוציא נשמות קדושות, ופורש על העולם. ועם כל זה נשמות יוצאות ונשמות נכנסות. אלה מעוררים אלה, אלה יוצאים ואלה נכנסים, ועץ החיים בחדוה.

ואז ישראל כלם מתעטרים בעטרות של אותן נשמות קדושות, כלם בחדוה במנוחה. וכל השבת יש להם אותה חדוה ואותה מנוחה, וכל הצדיקים שבגן, כלם עולים ומתענגים בענג עליון של העולם הבא. כיון שיוצאת השבת, כל הנשמות פורחות ועולות.

בא וראה, כשנכנסת שבת, נשמות יורדות לשרות על העם הקדוש, ונשמות הצדיקים עולות למעלה. כשיוצאת השבת, הנשמות עולות, אותן ששרו על ישראל. ונשמות יורדות, אותן נשמות הצדיקים.

כיון שעולות כל הנשמות ששרו על ישראל, עולות ועומדות בדמות לפני המלך הקדוש, והקדוש ברוך הוא שואל את כלם: איזה חדוש הנה לכם באותו עולם בתורה? אשרי מי שאמר לפניו חדוש על התורה. כמה חדוה עושה הקדוש ברוך הוא. מכנס פמליה שלו ואומר: שמעו חדוש תורה שאמרת נשמת פלוני זה. וכלם מעמידים אותו דבר בשתי ישיבות. הם למטה, והקדוש ברוך הוא למעלה חותם לאותו דבר.

בא וראה, כשדבר מתחדש בתורה ונשמה שירדת בשבת התעסקה באותם דברים חדשים ועולה למעלה, כל הפמליה של

טרפין דיליה, רוח נשיבו חד מגו עלמא דאתי, ואינון ענפין דאילנא מתנענען, וסלקין ריחין דעלמא דאתי.

זהו אילנא דחיי אתער, ואפיק נשמתין קדישין, ופריש על עלמא. ועם כל דא, נשמתין נפקין, ונשמתין עאלין, אלין מתערי אלין, אלין נפקין ואלין עאלין, ואילנא דחיי בחדוה.

וכדין, ישראל כלהו מתעטרין בעטרין דאינון נשמתין קדישין, כלהו בחדוה בנייחא.

וכל השבת, אית לון ההוא חדוה, וההוא בנייחא, וכל צדיקייא די בגנתא, כלהו סלקין ומתענגין בענוגא עלאה, דעלמא דאתי. כיון דנפיק שבתא, כלהו נשמתין פרחין וסלקין.

תא חזי, פד עייל שבתא נשמתין נחתין לשרייה על עמא קדישא. ונשמתין דצדיקייא סלקין לעילא, פד נפיק שבתא, נשמתין סלקין, אינון דשארו עלייהו דישראל. ונשמתין נחתין, אינון נשמתין דצדיקייא.

כיון דסלקין כלהו נשמתין דשארו עלייהו דישראל. סלקי וקיימין בדיוקנא קמי

מלפא קדישא, וקודשא בריך הוא שאיל לכלהו, מאי חדושא הנה לכו בההוא עלמא באורייתא. ופאה איהו מאן דחדושא דאורייתא אמרת קמיה. כמה חדוה עביד קדשא בריך הוא, פניש לפמליא דיליה, ואמר, שמעו חדושא דאורייתא, דאמרת נשמתא דא דפלוני, וכלהו מוקמי ההיא מלה בתרי מתיבתי. אינון לתתא, וקודשא בריך הוא לעילא, חתים לההיא מלה.

תא חזי, פד מלה אתחדש באורייתא, ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקת באינון מלין

חדתינן, וסלקי לעילא. כל פמליא דלעילא, צייתין לההוא מלה, וחיזת הקדש מתרבינ בגדפין, ומתלבשן בגדפין. וכד שאיל לון קדשא בריך הוא, ולא תבין ושתקין, כדין חיזת הקדש מה כתיב, בעמדם תרפינה כנפיהן, כמה דאת אמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואי תימא, שתיקה אמאי קרו ליה עמידה. אלא, בדבורא אית ז' שייפין דמתנענען בהדיה, לבא. ריאה. קנה. לשון. שניים. שפון. בשר. ובשתיקה קיימו בקיומיהו, בלא נענועא. ועל דא קרי לשתיקה עמידה.

דהא רב המנונא סבא אמר, (ג"א רב מתיבתא) (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש, דא קדוש ידים. ומציון יסעדה, דא המוציא דאיהו סעיד לבא דבר נש. יזכור כל מנחותיה, כל לאסגאה מלה אחרא, דא נטילת ידים בתרייתא. ועולתה ידשנה סלה, דא ברפת המזון בזמון. ואי את עביד בן, יתן לה כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, דא קדושא רבא. ועל מלה דא, אתעטרו צדיקייא בגן עדן, משבת לשבת אחרא.

הו פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר (דף קע"ג ע"ב) גבוה עלי לה מבשרת ציון וגו'. על הר גבוה, האי ודאי הר העברים, אתר דמשה אתקבר. והא אוקמוה, דשכינתא תסלק לתמן, ותבשר עלמא. אבל פלא איהו, מבשרת ציון, דא איהי חפצי בה, אתתא דנתן בר דוד. אימא איהי דמשיחא, מנחם ב"ר עמיאל"ל, ואיהי תיפוק ותבשר, ואיהי בכללא דמבשרת ציון. קרא ישתמע בעלמא, ותרין מלכין יתערוין בעלמא, לאגחא קרבא, ויפוק שמא קדישא על עלמא. מה תבשר ותימא. (ישעיה מ)

מעלה מקשיבה לאותו דבר, וחיזת הקדש מתרבים בכנפים ומתלבשים בכנפים. וכששואל אותם הקדוש ברוך הוא ולא משיבין, ושותקין, אז חיזת הקדש מה כתוב? (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמו שנאמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואם תאמר, למה לשתיקה קראו עמידה? אלא בדבור יש שבעה איברים שמתנענעין יחד אתו: לב, ראה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר. ובשתיקה עומדים בעמדם ללא נענוע, ועל זה קוראים לשתיקה עמידה.

שהרי רב המנונא סבא אמר, (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש - זה קדוש ידים. ומציון יסעדה - זה המוציא, שהוא סועד לב האדם. יזכור כל מנחותיה, כל לרבות דבר אחר, זו נטילת ידים אחרונה. ועולתה ידשנה סלה - זו ברפת המזון בזמון. אם אתה עושה כן, יתן לה כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, זה קדוש הגדול. ועל דבר זה התעטרו הצדיקים בגן עדן משבת לשבת אחרת.

עוד פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבוה עלי לה מבשרת ציון וגו'. על הר גבוה - זה ודאי הר העברים, מקום שמושה נקבר בו. והרי פרשוה, ששכינה תעלה לשם ותבשר לעולם. אבל הכל הוא מבשרת ציון, זוהי חפצי בה, אשת נתן בן דוד, אם המשיח, מנחם ב"ר עמיאל"ל, והיא תצא ותבשר, והיא בכלל מבשרת ציון.

קוד ישמע בעולם, ושני מלכים יתעוררו בעולם לערף קרב, ויצא שם הקדוש על העולם. מה

הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחֶזֶק יָבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לּוֹ.
הִנֵּה שָׁכְרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לְפָנָיו. הִנֵּה שָׁכְרוּ
אֶתוֹ, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְרִיז בְּכָל פְּמִלְיָא
דְּלַעִילָא, וְיִימָא לֹוֶן, אֶתְכַנְשׁוּ וְדַאיְנוּ דִינָא.
מָאן דְּמָסַר נְשַׁמְתִּיהָ עַל קְדוּשַׁת שְׁמַי, אַגְרִיָּה
מָאֵי הוּא. וְאֵינּוֹן יִימְרוּן כְּךָ וְכָף. מָאן דְּסָבִיל
בְּמָה חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין בְּכָל יוֹמָא עָלֵי, מַהוּ
אַגְרִיָּה. אֵינּוֹן אַמְרֵי כְךָ. מָאן דְּאֶתְעַנְשׁ בְּכָל
יוֹמָא עָלֵי, מַהוּ אַגְרִיָּה. אֵינּוֹן אַמְרֵי כְךָ. הָדָא
הוּא דְכַתִּיב, הִנֵּה שָׁכְרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לְפָנָיו.
מַהוּ וּפְעוּלָתוֹ. אֶלָּא כְמָה דְכַתִּיב, (תהלים לא) מָה
רַב טוֹבְךָ וְגוֹ'. פְּעֻלַּת לְחוּסִים כְךָ. דָּא
הוּא פְעוּלָתוֹ. נֶגְדַּ בְּנֵי אָדָם מַהוּ. אֶלָּא נֶגְדַ
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת. אֲשֶׁר צְפַנְתָּ לִירְאִיךָ,
מַהוּ אֲשֶׁר צְפַנְתָּ. וְכִי מָאן יִגְזוֹל וְיִטוֹל מִן יְדוּי,
מַה דְהוּא בְעֵי לְמִיָּהֵב, דְכַתִּיב צְפַנְתָּ.
אַרְיָא פּוּק וְחָמֵי עוֹבְדֵי דִרְחֻמְנוּ דְעֵבֵד קְדָשָׁא
בְרִיךְ הוּא, בְּמָה דְאִיהוּ מְחִי, בִּיהַ יְהִיב
אַסְוֹתָא. בְּמָה מְחִי בְשַׁמְאֵלָא, בִּימִינָא קְרִיב,
וּבְשַׁמְאֵלָא מְחִי. בְּמָה דְמְחִי, בִּיהַ יְהִיב
אַסְוֹתָא לְעוֹלָם, כְּתִיב (ירמיה א) מִצְפוֹן תִּפְתַּח
הַרְעָה, וּבְצַפוֹן מְחִי. דְמִתְמָן נִפְקֵי כָל דֵּינִין
וְכָל גְזִירֵי קִשְׁיִין. וּבִיהַ שְׂרִי כָל אַגְר טֹב, וְכָל
טִיבוּ, דְזַמִּין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִיָּהֵב
לְיִשְׂרָאֵל. לְזַמְנָא דְאִתִּי, קְרִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
לְצַפוֹן, וְיִימָא לִיָּה, כְךָ יְהִיבִית כָּל טִיבוּ, וְכָל
אַגְר טוֹב לְבַנֵּי, דְסָבְלוּ כְמָה בִישִׁין בְּהַאי
עֲלָמָא, עַל קְדוּשַׁת שְׁמַי. הֵב אַגְרִין טְבִין
דִּיהִיבִית כְךָ.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצַפוֹן תִּנְי
וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגוֹ'. וְכִי אֶרְחָא חֵכִי
הוּא דְדָרוּם, לְמִמְנַע בְּרַכָּאן, וְהָא כָּל בְּרַכָּאן
מִסְטָרָא דְדָרוּם, וְכָל טְבִין דְעֲלָמָא מִדָּרוּם

תְּבַשֵּׁר וְתֹאמַר? (שם) הִנֵּה ה' אֱלֹהִים בְּחֶזֶק יָבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לּוֹ הִנֵּה שָׁכְרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לְפָנָיו. הִנֵּה שָׁכְרוּ אֶתוֹ - שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַרִּיז בְּכָל פְּמִלְיָה שֶׁל מַעֲלָה וַיֹּאמֶר לָהֶם: הִתְכַּנְּסוּ וְדוּנוּ דִּין, מִי שֶׁמָּסַר נִשְׁמַתּוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמַי מַהוּ שָׁכְרוּ? וְאֵלּוּ יֹאמְרוּ כְךָ וְכָף. מִי שֶׁסָּבֵל בְּמָה חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שָׁכְרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כְךָ. מִי שֶׁנֶּעְנַשׁ בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שָׁכְרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כְךָ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב הִנֵּה שָׁכְרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לְפָנָיו.

מַהוּ וּפְעוּלָתוֹ? אֶלָּא כְמוֹ שֶׁכְּתוּב, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבְךָ וְגוֹ', פְּעֻלַּת לְחוּסִים כְךָ. זֶהוּ פְעֻלָּתוֹ. נֶגְדַ בְּנֵי אָדָם מַה זֶה? אֶלָּא נֶגְדַ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת. אֲשֶׁר צְפַנְתָּ לִירְאִיךָ, מַה זֶה אֲשֶׁר צְפַנְתָּ? וְכִי מִי יִגְזוֹל וְיִטל מִיְדוֹ מַה שֶׁהוּא רוֹצֵה לְתַת, שֶׁכְּתוּב צְפַנְתָּ?

אַרְיָא צָא וְרָאָה מַעֲשֵׂי הַרְחֻמְנוֹת שְׁעוּשָׁה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמָה שֶׁהוּא מְכָה - בּוּ נוֹתֵן רְפוּאָה. בְּמָה מְכָה? בְּשַׁמְאֵל. בִּימִין מְקַרֵב וּבְשַׁמְאֵל מְכָה. בְּמָה שֶׁמְכָה - בּוּ נוֹתֵן רְפוּאָה לְעוֹלָם. כְּתוּב (ירמיה א) מִצְפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְצַפוֹן מְכָה, שֶׁמֶשׁ יוֹצֵאִים כָּל הַדֵּינִים וְכָל הַגְּזוּרוֹת הַקְּשׁוֹת - וּבּוּ שׁוֹרֵה כָּל שֶׁכַר טוֹב וְכָל טוֹב שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לְיִשְׂרָאֵל. לְעֵתִיד לְבֵא קוּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַפוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ: כְךָ נִתְתִּי כָּל טוֹב וְכָל שֶׁכַר טוֹב לְבַנֵּי שֶׁסָּבְלוּ בְּמָה רַעוּת בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל קְדוּשַׁת שְׁמַי, תֵּן שְׂכָרִים טוֹבִים שְׁנַתְתִּי כְךָ.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצַפוֹן תִּנְי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגוֹ'. וְכִי דְרָךְ הַדָּרוּם כְךָ הוּא, לְמַנַּע בְּרַכּוֹת? וְהָרִי כָּל הַבְּרַכּוֹת מִצַּד דָּרוּם, וְכָל טוֹבוֹת הָעוֹלָם מִדָּרוּם

נִפְקִי, וְאִיהוּ אָמַר לְתִמְנָן אֵל תְּכַלְאִי. אֲלֵא בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא, יתְעַר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, וַיִּימָא לִיהַ קוּם, דְּהָא מָטָא זְמַנָּא דְאַנָּא פְּרִיק לְבַנְךָ, לְמִיּהֵב לֹוֹן אַגְר טב, עַל כָּל מַה דְּסַבְלוּ בְּגִלוּתָא. וּמְגוּ דְאַבְרָהָם הָוָה בְּזַבְיֵנוּ דְלַהוּן, דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים ל"ב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם, דָּא אַבְרָהָם. הָוָה לִיהַ כְּמָאן דְּלֵא טב בְּעֵינֵינוּ, וְאַחֲמֵי גְרָמִיָּה, כְּמָאן דְּבַעֵי דִילְקוֹן עַל חוּבִיָּהוּן יתִיר, וַיִּימָא גְבוּ מַחוּבִיָּהוּן, גְבוּ מַחֲטָאֵיהוּן. אָמַר לִיהַ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, יְדַעְנָא כֵּלָא אִיהוּ מַה דְּאָמַרְתָּ לְאַנְפִּין. אָנָּא אוּף הֲכִי לְאַנְפִּין. אֵל תְּכַלְאִי, אָנָּא פְּעִי לְפִיִּסָּא לָךְ עַל בְּנִיךָ. לֹא תִמְנַע טִיבוּ מְנַהוּן, לֹא תִמְנַע אַגְר טב מְנַהוּן, כְּמָה וְכְמָה סַבְלוּ עַל חוּבִיָּהוּן, וּבְגִינֵי כַף אוּמַר לְצַפּוֹן תְּנִי. וְהִינּוּ אֲשֶׁר צַפְנַתְּ, וְדָא הוּא מְלָה (ס"א דְתַהָא) דַּהֲהִיא מִבְּשֻׁרַת.

יּוֹצְאוֹת, וְהוּא אוּמַר לְתִמְנָן אֵל תְּכַלְאִי ? !

אֲלֵא בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהַ יַעֲוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ: קוּם, שְׁהִרִי הִגִּיעַ זְמַן שְׂאֲנִי גּוֹאֵל אֶת בְּנִיךָ לְתַת לְהֵם שְׂכָר טוֹב עַל כָּל מַה שֶּׁסַּבְּלוּ בְּגִלוּת. וּמִתּוֹךְ שֶׁאַבְרָהָם הָיָה כְּמִכְיָרְתָם, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם - זֶה אַבְרָהָם, הָיָה לוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא טוֹב בְּעֵינָיו, וּמִרְאָה עֲצָמוּ כְּמִי שֶׁרוּצָה שִׁילְקוּ עַל חֲטָאֵיהֶם יוֹתֵר וַיֹּאמֶר: גְבוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם! גְבוּ מִחֲטָאֵיהֶם! אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם: יְדַעְתִּי כָּל מַה שֶׁאַמַּרְתָּ לְפָנַי. אֲנִי גַם כֵּן לְפָנַי. אֵל תְּכַלְאִי. אֲנִי רוּצָה לְפַסֵּס עַל בְּנִיךָ, אֵל תִּמְנַע מֵהֶם טוֹבוֹת, אֵל תִּמְנַע מֵהֶם שְׂכָר טוֹב, כְּמָה וְכְמָה סַבְּלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם. וּמִשּׁוּם כֵּף - אָמַר לְצַפּוֹן תְּנִי. וְהִנּוּ אֲשֶׁר צַפְנַתְּ, וְזֶהוּ הַדְּבָר (שְׁתַּחֲא) שֶׁל אוֹתָהּ מִבְּשֻׁרַת.

וְעוֹד תְּבַשֵּׁר פַּעַם שְׁנִיָּה, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַשְּׂכִינָה תַעֲלֶה עַל אוֹתוֹ הַר עֲלִיּוֹן, וְתִלְךְ וּתְבַשֵּׁר לְאַבוֹת. מִיַּד תִּלְךְ לִירוּשָׁלַיִם וְתִרְאֶה אוֹתָהּ בְּחֻרְבָנָהּ. תִּכְנַס לְצִיּוֹן, וְשֵׁם תִּקְרָקֵר קִיר כְּמִקְדָּם עַל מְקוֹם בֵּית מוֹשֶׁבֶה וְעַל כְּבוֹדָהּ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. וְשֵׁם נִשְׁבַּעְתָּ שֶׁלֹּא תִקַּח מִשֵּׁם וְלֹא תִצַּא עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגְאֵל אֶת בְּנֵיהַ, וְחַפְצֵי בַּהּ זוֹ תְּבַשֵּׁר כְּמִקְדָּם וְאוּמַרְתָּ: (ישעיה י"ב) צִהְלִי וְרַנִּי יוֹשְׁבַת צִיּוֹן כִּי גְדוֹל בְּקַרְבְּךָ וְגו'. מַה זֶה גְדוֹל בְּקַרְבְּךָ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבֵּא אֵלֶיךָ לְהַקִּימָה מִן הַעֲפָר, וַיֹּאמֶר לָהּ: (שם נ"ב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֲפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם. יְרוּשָׁלַם הִיא, וִירוּשָׁלַם שְׁמָהּ בְּדַאִי.

וּבְרָא אֹוֶף הֲכִי, כְּמָה חֲדוּ עַל חֲדוּ הַוִּי לְצַדִּיקָיָא בְּגֵן עֲדָן. וּבְגִין כֵּף זַכָּאָה

וְתוֹ תְּבַשֵּׁר זְמַנָּא תְּנַיִנָּא, בְּשַׁעֲתָא דְשְׂכִינַתָּא תְּסַלֵּק עַל הַהוּא טוֹרָא עֲלָאָה, וְתַהֲךְ וּתְבַשֵּׁר לְאַבְהָן, מִיַּד תַּהֲךְ לִירוּשָׁלַם, וְתַחֲמִי לָהּ בְּחֻרְבָנָא. תִּיעוּל לְצִיּוֹן, וְתִמְנָן תִּקְרָקֵר קִירָא כְּמִלְקַדְמִין, עַל אֲתֵר בֵּי מוֹתְבָה, וְעַל יִקְרָא דִילָהּ בַּהֲהוּא אֲתֵר. וְתִמְנָן אוּמִיאַת, דְּלֵא תִיטוּל מִתְּמָן, וְלֹא תַפּוּק, עַד דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִפְרוּק לְבַנְהָא, וְדָא חַפְצֵי בַּהּ. תְּבַשֵּׁר כְּמִלְקַדְמִין וְאוּמַרְתָּ, (ישעיה י"ב) צִהְלִי וְרַנִּי יוֹשְׁבַת צִיּוֹן כִּי גְדוֹל בְּקַרְבְּךָ וְגו'. מְאִי גְדוֹל בְּקַרְבְּךָ. דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאִיהוּ אֲתֵי לְגַבְהַ, לְאַקְמָא לָהּ מֵעֲפָרָא, וַיִּימָא לָהּ (ישעיה נ"ב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֲפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם. יְרוּשָׁלַם אִיהִי, וִירוּשָׁלַם שְׁמָהּ וְדַאִי.

וּבְרָא אֹוֶף הֲכִי, כְּמָה חֲדוּ עַל חֲדוּ הַוִּי לְצַדִּיקָיָא בְּגֵן עֲדָן. וּבְגִין כֵּף זַכָּאָה

בשבת מעידה לפני המלך על חדוש התורה, שהקדוש ברוך הוא וכל פמליתו וכל אותן נשמות הצדיקים שהיו בגן עדן, כלם מתעטרים באותו דבר.

עוד שמעתי מנורה הקדושה, שפמה כבוד על כבוד ועטרה על עטרה מעטרים לאבי אותו אדם שם בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא: התכנסו לשמע חדוש ודברים חדשים בתורה משם פלוני בן פלוני. פמה הם שמנשקים את ראשו. פמה צדיקים מעטרים אותו כשיורדים. אשרי חלקם של כל אלו שמשתדלים בתורה ביום השבת משאר ימים. (עד כאן)

רעיא מהימנא

ראשית ערסותכם חלה תרימו וגו'. מצוה לו להפריש חלה לפהן. חל"ה כף חשבונה: מ"ג ביצים וחמש ביצה, אחד מחמש. ויש חמש אחד מחמשים, שהוא ו'. וזה סימן מג"ן, שהוא מיכא"ל גבריאל נוריא"ל. חלה - שכינה. שבמקום שמלאכים אלה שם - האבות שם. ובמקום שהאבות שם - שכינה שם. ובה ויחל, בה אנו מתפללים. זהו שכתוב (שמות לז) ויחל משה את פני ה' אליהו. (דברים א) אדני אלהים אתה החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, שהיו מקבלים שכרם בעולם הזה.

שמצד ימין ששם י', שהיא חכמה, ראשית שם ה', שהיא מראה זכות על בניה מימין, ששם רמ"ח מצוות עשה מצד אות ה' אחרונה, שהיא שמאל של גבורה, ששם לא תעשה, שהם שם"ה, ששם נדונים רשעים גמורים, תמה להם זכות אבות,

איהו, מאן דנשמתייה בשבת אסהידת קמי מלכא, על חדושא דאורייתא, דקודשא בריך הוא, וכל פמליא דיליה, וכל אינון נשמתיין צדיקייא דהוּו בגן עדן, פלהו מתעטריין בההוא מלה.

הו שמענא בוצינא (דף קע"ד ע"א) קדישא, דכמה יקר על יקר, ועטרה על עטרה, מעטרון לאבוה דההוא בר נש תמן, בשעתא דאמר קדשא בריך הוא, אתפנשי למשמע חדושא ומלין חדתיין דאורייתא, משמיה דפלוני בר פלוני, פמה אינון דנשקין על רישיה. פמה צדיקייא מעטריין ליה, פד נחתיין. זכאה חולקיהון דכל אינון דמשתדלין באורייתא, יומא דשבתא משאר יומין. (עד כאן).

רעיא מהימנא

ראשית ערסותיכם חלה תרימו וגו', (במדבר טו) פקודא דא להפריש חלה לפהן. חל"ה הכי חושבניה, מ"ג ביצים, וחומש ביצה, חד מחמש. ואית חומש חד מן חמשיין, דאיהו ו'. ודא סימן מג"ן, דאיהו מיכא"ל גבריאל נוריא"ל. חלה, שכינתא. דבאתר דאלין מלאכין תמן, אבהן תמן. ובאתרא דאבהן תמן, שכינתא תמן. ובה ויחל, בה צלינא, הדא הוא דכתיב, (שמות לב) ויחל משה את פני יי אליהו. (דברים ג) אדני יהוה אתה החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות. ובה תמה זכות אבות לרשעים. דהוּו מקבלים אגרייהו בהאי עלמא.

דמסטררא דימינא, דתמן י' דאיהו חכמה, שרותא דשמא דיהוה, דאיהו אחזי זכותא על בנהא מימינא, דתמן רמ"ח פקודין דעשה. מסטררא דאת ה' בתראה, דאיהי לשמאלא דגבורה, דתמן לא תעשה, דאינון שם"ה, דתמן נדונים רשעים גמורים, תמה לון זכות אבות, ואתהפך לון שם יהו"ה, הוה"י. ואוליפנא מהמן

הַרְשָׁע, (אסתר ה) וְכָל זֶה אֵינְנו שׁוֹה לִי. (ע"כ רעיא מהימנא).
וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם

וּמִתְהַפֵּף לָהֶם שֵׁם יְהוָה -
הוּא י. וְלִמְדָנוּ מִהֶמֶן הַרְשָׁע,
(אסתר ה) וְכָל זֶה אֵינְנו שׁוֹה לִי. (עד
כאן רעיא מהימנא).

לְדֹרוֹתָם וְגו'. (במדבר טו) רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (זכריה ג)
וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגו'. כִּמְה
זָפְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְעֵי
בִיקְרָהוֹן עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא, וַיְהִיב לוֹן אוֹרֵייתָא
קְדִישָׁא, וַיְהִיב לוֹן נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, דְּמַדְבְּרֵי לְהוּ
בְּאוֹרֵייתָא, בְּאַרְח קְשׁוּט.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ לָהֶם
צִיצִית עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (זכריה ג)
וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וְגו'. כִּמְה צְדִיקִים הֵם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה
בְּכַבּוּדָם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִתְּן
לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה, וְנִתְּן לָהֶם
נְבִיאֵי אֱמֶת שְׂמֹנְהִיגִים אוֹתָם
בְּתוֹרָה בְּדִרְךָ אֱמֶת.

תָּא חֲזִי, כָּל נְבִיאֵי וְנְבִיאֵי דְאוֹקִים קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא לְיִשְׂרָאֵל, כְּלָהוּ אֲתַגְלִי קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא עַלְיָהוּ, בְּדַרְגִין עַלְאִין קְדִישִׁין, וְחֲמוּ זִיו
יְקָרָא קְדִישָׁא דְמַלְכָּא מְאַתֵּר עַלְאָה, אָבָל לֹא
קָרִיב כְּמִשָּׁה, דִּיהוּה קָרִיב לְמַלְכָּא יְתִיר מְכַלְא,
דִּהָא זָפְאָה חוּלְקִיהָ יְתִיר מְכַל בְּנֵי עַלְמָא,
דְּעַלְיָה כְּתִיב, (במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ
וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת. וּשְׂאֵר נְבִיאֵי, הוּוּ חֲמָאֵן
מְאַתֵּר רְחִיקָא, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (ירמיה לא) מִרְחוֹק
יְיָ נִרְאָה לִי.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל נְבִיאִים וְנְבִיאִים
שֶׁהַעֲמִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, עַל כָּלִם הַתְּגַלָּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּדַרְגוֹת עַלְיוֹנוֹת
קְדוּשׁוֹת, וְרֵאוּ זִיו כְּבוֹד קְדוּשׁ
שֶׁל הַמֶּלֶךְ מִמְּקוֹם עַלְיוֹן, אָבָל לֹא
קָרִיב כְּמִשָּׁה, שֶׁהִיא קָרִיב לְמַלְכָּה
יֹתֵר מִהַכֹּל, שֶׁהִיא אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ
יֹתֵר מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁעַלְיוֹ
כְּתוּב (במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר
בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידָת. וּשְׂאֵר
נְבִיאִים הֵיוּ רוֹאִים מִמְּקוֹם רְחוֹק,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה'
נִרְאָה לִי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵכִי אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (שמות ב)
וַיִּלֶּךְ אִישׁ מִבֵּית לוֹי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לוֹי.
וַיִּלֶּךְ אִישׁ: דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית לוֹי: דָּא
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲתֵר דְּחֲכָמָה עַלְאָה, וְהֵהוּא
זוֹהֵר (כ"א נְהָר) מִתְחַבְּרֵן בְּחֲדָא, דְּלֹא מִתְפָּרֵשׁ
לְעַלְמִין. מִבֵּית לוֹי: דְּאֲשֶׁרִי לוֹיִתָּן (כ"א כָּל חִידוֹ)
בְּלַחוּדוֹי בְּעַלְמָא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קד)
לוֹיִתָּן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחַק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בֵּת לוֹי,
דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲתֵר דְּנִהִירוֹ דְּסִיְהָרָא
נִהִיר.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּף לְמַדְנֵו,
כְּתוּב (שמות ב) וַיִּלֶּךְ אִישׁ מִבֵּית לוֹי
וַיִּקַּח אֶת בֵּת לוֹי. וַיִּלֶּךְ אִישׁ - זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִבֵּית
לוֹי - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְקוֹם
שֶׁחֲכָמָה עַלְיוֹנָה וְאוֹתוֹ זוֹהֵר (נְהָר)
מִתְחַבְּרִים כְּאַחַד, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים
לְעוֹלָמִים. מִבֵּית לוֹי - שֶׁהִיא שְׂרָה
לוֹיִתָּן (כָּל שְׂמֵחָה) בְּלִבְדוֹ בְּעוֹלָם,
זֶהוּ שְׂכַתוֹב (תהלים קד) לוֹיִתָּן זֶה
יִצְרָתָה לְשַׁחַק בּוֹ. וַיִּקַּח אֶת בֵּת לוֹי
- זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְקוֹם
שֶׁאוֹר הַלְּבָנָה מְאִיר.

וּתְהִיר הָאִשָּׁה וּתְלַד בֵּן. הָאִשָּׁה וְדָאִי, כְּמָה
דְּאַתָּ אָמַר (בראשית ב) לִזְאֵת יְקָרָא אִשָּׁה.

וּתְהִיר הָאִשָּׁה וּתְלַד בֵּן. הָאִשָּׁה וְדָאִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לִזְאֵת יְקָרָא אִשָּׁה. בְּהִתְחַלָּה בֵּת לוֹי,

כָּךְ הוּא בְּיַד אֵי. וְכִי בַת לְוִי
בַּהֲתַחֲלָה וְכַעַת אִשָּׁה? אֵלָּא כָּךְ
לְמַדְנָה, אִשָּׁה עַד שֶׁלֹּא מְזוּדָגַת
נִקְרְאת בַת פְּלוֹנִי. אַחֲרַיִם שֶׁהַזְּדוּגָה
נִקְרְאת אִשָּׁה. וְכֵן בַת וְאִשָּׁה,
הַכֹּל בְּדַרְבָּנָה אַחַת הִיא.

וְהַצְּפִנְהוּ שְׁלֹשָׁה יְרֵחִים - אֵלּוּ
שְׁלֹשֶׁת הַחֲדָשִׁים שֶׁהַדִּין הַקָּשָׁה
שְׂרׁוּי בְעוֹלָם. וּמָה? תַּמּוּ"ז
וְאֵ"ב וְטַב"ת. מָה בָּא
לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שְׁעַד שֶׁלֹּא יָרַד מִשָּׁה
לְעוֹלָם, מִצִּוֵּי הָיָה לְמַעְלָה, וְעַל
זֶה הַזְּדוּגָה בּוֹ שְׂכִינָה מִיּוֹם
שְׁנוּלָד. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
רוּחֹת הַצְּדִיקִים מִצִּוִּיּוֹת הֵן
לְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לְעוֹלָם.

וְרֵא יָכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וְתַקַּח לוֹ
וְגו'. מָה זֶה וְתַקַּח לוֹ תַּבַּת גִּמָּא?
שְׂפָסְתָהּ אוֹתוֹ בְּסִימְנִיָּה לְהִיּוֹת
שְׁמוֹר מֵאוֹתָם דְּגֵי הַיָּם שְׁשֻׁטִים
בַּיָּם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (תַּהֲלִים קד)
שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר. וְהִיא כְּסִתָּה
אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מִמֶּה בְּכַסּוּי
(שֶׁל עַד הַיּוֹבֵל הַמְּכַבֵּד) שְׂפִנֵי הַיָּם בְּלֹא
כְבוֹד בְּשֵׁנֵי צְבָעִים, לְכֵן וְשַׁחַר,
וְהַנִּיחָה אֶת מִשָּׁה לְשׁוּט בִּינֵיהֶם,
לְהִיּוֹת נוֹדַע בִּינֵיהֶם, מִשׁוּם
שְׁעֵתִיד הוּא לְעֵלּוֹת בִּינֵיהֶם
בְּפַעַם אַחֲרַיִם לְקַבֵּל תּוֹרָה.

וְתִרְדַּבְּ בַת פְּרָעָה - זוֹהֵי שְׂבָאָה
מִצַּד שְׂמָאל שֶׁל דִּין הַקָּשָׁה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר לְרַחֵץ עַל הַיָּאֹר. עַל
הַיָּאֹר דְּקָא, וְלֹא עַל הַיָּם. וְאִם
תֵּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (שְׁמוֹת יז) וּמִטָּף
אֲשֶׁר הִפִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֹר, וּמִשָּׁה
לֹא הִכָּה אֵלָּא בַיָּם, וְקָרְאוּ הַכְּתוּב
יָאֹר! אֵלָּא יָאֹר הָיָה שֶׁהִכָּה
אֶהְרֹן עַל יְדֵי מִשָּׁה, וְשָׁמוּ הַכְּתוּב
שֶׁהוּא עֲשָׂה.

כְּמוֹ זֶה, (שֶׁ) וְיִמְלֹא שְׂבָעַת יָמִים
אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר. וְאַהֲרֹן
הִכָּה. אֵלָּא (שְׁעַל יוה) עַד שְׂבָא מִצַּד
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרְאוּ הַכְּתוּב
הַכּוֹת ה'. אַחֲרַיִם כָּךְ קָרְאוּ בְּשֵׁם שֶׁל

בְּקַדְמִיתָא בַת לְוִי, הִכָּה הוּא וְדָאִי. וְכִי בַת לְוִי
בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׂתָּא אִשָּׁה. אֵלָּא הִכָּה אוֹלִיפְנָא,
אַתָּתָא עַד לֹא אֲזַדְוּגַת, אַתָּקְרִיאַת בַת פְּלוֹנִי,
בַתֵּר דְּאֲזַדְוּגַת. אַתָּקְרִיא אִשָּׁה, וְהִכָּא, בַת
וְאִשָּׁה, כְּלֵא בְּחַד דְּרָגָא הוּא.

וְהַצְּפִנְהוּ ג' יְרֵחִים, אֵלִין תַּלְתַּת יְרֵחִין דְּדִינָא
קְשִׁיא שְׂרִיא בְעֵלְמָא. וּמָאִי נִינְהוּ.
תַּמּוּ"ז וְאֵ"ב וְטַב"ת. מָאִי קָא מְשַׁמַּע לָךְ. דְּעַד
דְּלֹא נַחַת מִשָּׁה לְעֵלְמָא, שְׂכִיחַ הָיָה הוּא
לְעֵילָא, וְעַל דָּא אֲזַדְוּגַת בִּיהַּ שְׂכִינְתָא מִן
יוֹמָא דְאַתְיָלִיד. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
רוּחֵיהוֹן דְּצְדִיקִיאַי שְׂכִיחִין אֵינּוּן לְעֵילָא, עַד
לֹא יַחֲתוּן לְעֵלְמָא.

וְרֵא יָכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וְתַקַּח לוֹ וְגו' מָאִי
וְתַקַּח לוֹ תִּיבַת גִּמָּא. דְּחַפַּת לִיהַּ
בְּסִימְנָהּ, לְמַהוּי נָטִיר מֵאֵינּוּן נוֹנֵי יִמָּא,
דְּשִׂאטִין בְּיִמָּא רַבָּא, כְּמָה דְכְּתִיב, (תַּהֲלִים קד) שֶׁם
רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר. וְהִיא חַפַּת לִיהַּ לְמַהוּי נָטִיר
מִנִּיּוּהוּ בְּחַפּוֹ (ס"א דְּסִטְרָא דִּיבְלָא יִקְרָא) דְּבִנֵי יִמָּא בְּלֹא
יִקְרָא בְּתֵרֵי גְוּוֹנִין, בְּחַיּוּר וְאוּפָם, וְאַנְחַ לִיהַּ
לְמִשָּׁה לְמִישַׁט בִּינֵיהוּ, (דְּקַע"ד ע"ב) לֹא שְׂתַּמּוּדַע
בִּינֵיהוֹן, בְּגִין דְּזַמִּין הוּא לְסַלְקָא בִּינֵיהוּ,
זְמַנָּא אַחֲרָא, לְקַבֵּל אֹרִייתָא.

וְתִרְדַּבְּ בַת פְּרָעָה. דָּא הִיא, דְּאַתֵּיא מִסְטְרָא
שְׂמָאלָא דְּדִינָא קְשִׁיא, כְּמָה דְאַתְמַר
לְרַחֵץ עַל הַיָּאֹר. עַל הַיָּאֹר דְּיִיקָא, וְלֹא עַל
הַיָּם. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב (שְׁמוֹת יז) וּמִטָּף אֲשֶׁר
הִפִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֹר. וּמִשָּׁה לֹא הִכָּה אֵלָּא בַיָּם,
וְקָרְיִיהַּ קָרְא יָאֹר. אֵלָּא יָאֹר הָיָה דְּמַחָא אַהֲרֹן
עַל יְדֵי דְּמִשָּׁה, וְשׁוּוִייהַּ קָרְא דְּאִיהוּ עֶבֶד.

בְּהַאי גְוּוֹנָא (שְׁמוֹת יז) וְיִמְלֹא שְׂבָעַת יָמִים אַחֲרֵי
הַכּוֹת יי אֶת הַיָּאֹר, וְאַהֲרֹן הִכָּה, אֵלָּא
(ס"א דְּעַל דָּא) עַד דְּאַתָּא מִסְטְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף

הוא, קרייה קרא הפות יי, לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערוטיה הולכות, אינון שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

ותפתח ותראהו את היילד. (שמות ב) ותראהו, ותרא מיבעי ליה, מאי ותראהו. והא אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא, או את חד באורייתא, דלא אית ביה רזין יקירין ועלאין. אלא הכי אוליפנא, רשימא דמלפא ומטרוניתא אשתכחת ביה, ואינון רשימא דוא"ו ה"א, מיד ותחמול עליו וגו'. עד פאן לעילא. מפאן ולהלאה לתתא, בר האי קרא, דכתיב ותתצב אחותו מרחוק. אחותו דמאן. אחותי, כמה דאת אמר (שיר השירים ה) פתחי לי אחתי. מרחוק: כמה דאת אמר, (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

מאי משמע. משמע דאינון זפאין, עד דלא נחתו לעלמא, אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא, ופל שפן משה. ומשמע דנשמתהון דצדיקייא, אתמשך מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא, דמשמע דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא, בארעא. ומשמע דבכל סטריין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא כלא אתיא ואשתכח. והא אוקמוה רזא דכתיב, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ, דא פנסת ישראל. נפש חיה, נפשא דאדם קדמאה עלאה, כמה דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ודאי שפיר קא אמרת, והכי הוא כלא. זבאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. בגין כך, לא אשתדל ביה פד אסתלק מעלמא, בר קדשא בריך הוא, דאעליה לפרגודיה. ועל דא סליק משה בנבואה עלאה, ובדרגין יקירין,

משה. ונערוטיה הלכת - אותן שאר מרפכות שבאות מצד זה. ותפתח ותראהו את היילד. ותראהו? ותרא היה צריך לו לכתב! מה זה ותראהו? והרי אמר רבי שמעון, אין לך דבר בתורה או אות אחת בתורה שאין בה סודות נכבדים ועליונים. אלא כך למדנו, רשם המלך והמלכה נמצא בו, והם רשם של וא"ו ה"א. מיד - ותחמל עליו וגו'. עד פאן למעלה. מפאן ולהלאה למטה, פרט לפסוק זה שכתוב ותתצב אחותו מרחק. אחות של מי? אחות של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי, כמו שנאמר (שיר ה) פתחי לי אחותי. מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

מה משמע? משמע שאותם צדיקים, עד שלא ירדו לעולם, נודעים הם למעלה לגבי הכל, וכל שפן משה. ומשמע שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון, כמו שבארנו. וסוד הדבר למדנו, שמשמע שאב ואם יש לנשמה, כמו שיש אב ואם לגוף בארץ. ומשמע שכל הצדדים, בין למעלה בין למטה, הכל בא ונמצא מזכר ונקבה. והרי בארו הסוד, שכתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ - זו פנסת ישראל. נפש חיה - נפש אדם הראשון העליון, כמו שנתבאר. בא רבי אבא ונשקו. אמר, ודאי נאה אמרת, וכאן הוא הכל. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם. בגלל זה לא השתדל בו כשהסתלק מהעולם, רק הקדוש ברוך הוא שהעלהו לפרגודו. ועל כך עלה משה בנבואה עליונה

ובדרגות נכפדות מכל נביאי העולם, ושאר הנביאים ראו אחר פתלים גדולים.

ויראני את יהושע הפהן הגדול (זכריה א). מה ראה? שהיה עומד לפני מלאך ומתלבש בלבושים מלכלכים, עד שיצא הכרוז ואמר: הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, כתוב פאן ועמד לפני המלאך. מה זה לפני המלאך? שהיה דן דינו, אותו שכתוב בו (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מה בא להשמיענו? שכל בן אדם שלא זוכה בעולם הזה להתעטף בעטוף מצוה ולהתלבש בלבוש מצוה, כשנכנס בעולם ההוא עומד בלבוש טנפת שלא צריך, ועומד בדין עליו.

בא וראה, כמה לבושים מזדמנים באותו עולם, ואותו האיש שלא זוכה בעולם הזה בלבושי מצוה, כשנכנס לעולם ההוא מלבישים אותו בלבוש נודע אחד לפני פעלי הגיהנם, ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו. שהרי כמה שומרי החקים עתידים לאחו בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואומר: (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

למדנו בסוד ספרא דצניעותא, ארבעה מלכים יוצאים למול ארבעה. תלויים בהם פענבים באשכול, צוררים בהם שבעה רצים, מעידים עדות, ולא עומדים במקומם.

רעיא מהימנא

ציצית. מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (במדבר טו). זהו סימן המלך להזכיר ולעשות.

מפל נביאי עלמא, ושאר נביאי חמאן בתר כותלין סגיאיין.

ויראני את יהושע הפהן הגדול, (זכריה א) מאי קא חמא, דהיה קאים קמי מלאכא, ומתלבש בלבושין מלוכלכין, עד דכרוזא נפיק, ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, פתיב הקא ועומד לפני המלאך, מאי לפני המלאך. דהיה דאין דינוי, ההוא דכתיב ביה, (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך פי שגגה היא. מאי קא משמע לך. דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא, לאתעטפא בעטופא דמצוה, ולא אתלבשא בלבושא דמצוה. פד עייל בההוא עלמא, קאים בלבושא טנופא, דלא אצטריך, וקאים בדינא עליה.

תא חזי, כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא, וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה, פד עייל לההוא עלמא, מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם, וההוא לבושא, ווי למאן דאתלבש ביה. דהא כמה (דף קע"ה ע"א) גרדייני נמוסין, זמינין לאחדא ביה, ועיילי ליה לגיהנם. ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

תאנא ברזא דספרא דצניעותא, ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע. בהו תליין פענבים באתפלא, צירין בהו ז' רהיטין, סהדין סהדותא. ולא קיימין בדוכתייהו.

רעיא מהימנא

ציצית פקודא דא איהו לאדפרא כל פקודי אורייתא בגינה כמה דאת אמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם דא איהו סימנא דמלכא לאדפרא ולמעבדא.

בְּתוּב (שמות כח) וְעֵשִׂית צִיץ זָהָב, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ - סוּד הַצִּיץ לְהִתְעַטֵּר בוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל. וְזֶהוּ צִיץ לְהִסְתַּכֵּל בוֹ בְּעֵינַיִם, שֶׁהוּא סִימָן שֶׁל עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִתְעַטֵּר בוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל. וּמִשּׁוֹם זֶה הִסְתַּכְלוּתוֹ מִכְּפָרֶת עַל עֲזוֹת פָּנִים, שֶׁלֹּא עוֹמְדֵת לְפָנָיו אֲלֵא פָנָי אֲמַת, סוּד שֶׁל כָּל אֱלוֹ הַפָּנִים הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם פָּנָי אֲמַת, פָּנִים שֶׁל אֲמַת, שֶׁכְּלוּלִים בְּאֲמַת שֶׁל יַעֲקֹב.

צִיּוּת הִיא נִקְבָּה, סוּד עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הִסְתַּכְלוּת לְהִזְכִּיר. צִיץ זָכַר. צִיּוּת נִקְבָּה, וְזֶה לְכָל אָדָם. צִיץ לְכַהֵן.

וְשִׁנְיָנוּ, אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּשִׂכְנֵיהָ, בְּגִלּוֹל זֶה יֵשׁ תִּכְלֵת, מִשּׁוֹם שֶׁתִּכְלֵת הִיא כֶּסֶף לְבֵית דָּוִד וְתִקּוּנָהּ. וְזֶהוּ פֶחַד מִלְּפָנָי ה' לְפֶחַד מְאוֹתוֹ מְקוּם. וְעַל זֶה וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֵת כָּל מִצְוֹת ה'. וְזֶה הַכֶּסֶף שֶׁדָּנִים בוֹ דִּינֵי נִפְשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ, וְכָל הַגּוֹנִים טוֹבִים לְחִלּוּם, פָּרִט לְתִכְלֵת, שֶׁהוּא כֶּסֶף שֶׁעוֹלָה בְּדִין הַנִּפְשׁוֹת.

בְּתוּב וְנִתְּנוּ עַל צִיּוּת הַכֶּנֶף פְּתִיל תִּכְלֵת. וְנִתְּנוּ עַל הַכֶּנֶף לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וְנִתְּנוּ עַל צִיּוּת. שֶׁזֶהוּ שֶׁמְכֶסֶה עַל שְׂאֵר הַחוּטִים. וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם. וְכְתוּב (דברים כח) זָכֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלֶק. מַה הַטַּעַם זֶה? אֲלֵא מִשָּׁל לְבָן שֶׁפָּרַץ גָּדַר וּנְשָׁכוּ כְּלָב - כָּל זְמַן שֶׁאֲבִיר רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אֶת בְּנוֹ, הִיָּה אוֹמֵר: זָכֹר כְּשֶׁנִּשְׁפָּךְ אוֹתָךְ הַכְּלָב! גַּם כָּאֵן - וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, שֶׁזֶהוּ מְקוּם שֶׁעוֹלוֹת הַנִּפְשׁוֹת לְהִדּוּן.

כְּמוֹ זֶה - (במדבר כא) וְהָיָה כָּל הַנִּשְׁפָּךְ וּרְאָה אֹתוֹ וְחָי. לְמַה? אֲלֵא כְּשֶׁמְעֵלָה אֶת עֵינָיו וּרְאָה דְמוּת אוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁכּוּ, הִיָּה פוֹחֵד שֶׁהֵבֵן רוֹאֵה רְצוּעַת אֲבִיר, פוֹחֵד

בְּתוּב (שמות כח) וְעֵשִׂית צִיץ זָהָב, וְהָא אֲוִקִימָנָא רְזָא דְצִיץ לְאַתְעַטְרָא בִּיהַ פְּהֵנָא רַבָּא. וְדָא אִיהוּ צִיץ, לְאַסְתַּכְּלָא בִּיהַ עֵינִין, דְאִיהוּ סִימָן דְעֲלָמָא עֲלָאָה, דְאַתְעַטְר בִּיהַ פְּהֵנָא רַבָּא.

וּבְגִין כֵּךְ אִסְתַּכְּלוּתָא דִּילִיָּה מִכְּפָרָא עַל עֲזוֹת פָּנִים, דְלֹא קִיָּימָא לְקַמִּיָּה, אֲלֵא פָנִים דְקָשׁוּט, רְזָא דְכָל אִינוּן פָּנִים עֲלָאִין, דְאִינוּן פָּנִים דְקָשׁוּט, פָּנִים דְאֲמַת. דְכִלְיָן בְּאֲמַת דִּיעַקֵּב.

צִיּוּת אִיהוּ נוֹקְבָא, רְזָא דְעֲלָמָא תַתָּאָה. אִסְתַּכְּלוּתָא לְאַדְפָּרָא. צִיץ דְכַר, צִיּוּת נוֹקְבָא, וְדָא לְכָל כַּר נִשׁ. צִיץ לְכַהֵנָא.

וְתִנְיָנוּ, אֲסוּר לְאַסְתַּכְּלָא בְּשִׂכְנֵתָא, בְּגִין כֵּךְ אִית תִּכְלָא, בְּגִין דְתִכְלֵת, אִיהוּ כְּרִסְיָא לְבֵית דָּוִד, וְתִקּוּנָא דִּילִיָּה. וְדָא אִיהוּ דְחִלָּא מִן קַדָּם יי לְדְחִלָּא מֵהֵוּא אַתְרַ. וְעַל דָּא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֵת כָּל מִצְוֹת יי, וְדָא כְּרִסְיָא דְדִינִין בְּהַ דִּינֵי נִפְשׁוֹת, כְּמַה דְאֲוִקִימָוָה, דְכָל גּוֹנִין טָבִין לְחֲלָמָא, כַּר תִּכְלָא, דְאִיהוּ כְּרִסְיָא דְסִלְיָק בְּדִינָא דְנִפְשׁוֹת.

בְּתוּב וְנִתְּנוּ עַל צִיּוּת הַכֶּנֶף פְּתִיל תִּכְלֵת. וְנִתְּנוּ עַל הַכֶּנֶף לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וְנִתְּנוּ עַל צִיּוּת. וְדָא אִיהוּ דְחָפִי עַל שְׂאֵר חוּטִין. וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, וְכְתוּב, (דברים כח) זָכֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלֶק. מַאי טַעְמָא דָּא. אֲלֵא לְכַרָּא דְפָרִיץ גְּדָרָא, וּנְשָׁכִיָּה כְּלָבָא. כָּל זְמַנָּא דְאֲבִיר כְּעֵי לְאוֹכְחָא לְכַרִּיָּה, הָוָה אֲמַר הוּי דְכִיר כַּד נִשְׁיָךְ לָךְ כְּלָבָא. אוּף הָבָא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם, וְדָא אִיהוּ אַתְרַ דְסִלְיָקִין נִשְׁמַתִּין לְמִידָן.

בְּגוֹוִנָא דָּא, (במדבר כא) וְהָיָה כָּל הַנִּשְׁפָּךְ וּרְאָה אֹתוֹ וְחָי, אֲמַאי. אֲלֵא כַּד סִלְיָק לְעֵינָיו, וְחָמֵי דִיוֹקָנָא דֵהֵוּא דְנִשְׁיָךְ לִיָּה, הָוָה דְחִיל, וְצִלֵי קַדָּם יי, וְהוּוּ יַדַע דְאִיהוּ עוֹנֵשָׁא דְחִיבִיָּא. כָּל זְמַן דְכַרָּא חָמֵי רְצוּעָה דְאֲבִיר, דְחִיל מְאֹבִי. אֲשֶׁתְּזִיב מְרְצוּעָה, אֲשֶׁתְּזִיב מִכְּלָא. מֵאֵן וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָי ה', וְהָיָה יוֹדַע שֶׁהוּא עֹנֵשׁ הַרְשָׁעִים. כָּל זְמַן

מאביו. נצול מהרצועה - נצול מהכל. מי גרם לו להנצל? זה שראה בעיניו אותה רצועה - אותה רצועה גרמה לו להנצל. ולכן, וראה אתו וחי. ראה רצועה שמלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל. גם כן וראיתם אתו וזכרתם - ועשיתם ודאי. ואם לא - הרי הרצועה, שזו תגרם לכם לשוב לעבודתי תמיד, ואז ועשיתם.

ודא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מכם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. ועל זה עולה גון תכלת. זו תכלת דומה לכסא הפכוד. מה פסא הפכוד עושה את האדם ללכת בדרך ישר לזכותו, גם תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך ישר. ודאי שהפל יש לפחד ממקום זה ללכת ישר.

בתוב (ישעיה כד) מפנה הארץ זמרת שמענו פרי לצדיק ואמר רזי לי וגו'. מפנה הארץ - זה פנה הציצית, שהוא כנף הארץ. זמרת שמענו - אלו שאר החוטים שיוצאים ותלוויים ממקום עליון תוף אותם שבילים עליונים שיוצאים מחכמה עליונה. צבי לצדיק - זה צדיק חי העולמים, שאותם חוטים אלו פיו, שהרי ממנו יוצאים, וכל חוט כלול בשני צדדים. וכשהסתכלתי, אמרתי: רזי לי רזי לי. שהרי מתוך סוד עליון של כל האמונה יוצאים. וכשהסתכלתי בתכלת וראיתי רצועה להלקות, מקום יראה לפחד, אמרתי: אוי לי שבני אדם לא יודעים להשגיח ולהסתפל על מה נענשים לשקר.

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו פסא תכלת

גרים ליה לאשתזבא. ההוא דחמי בעינוי ההוא רצועה, ההוא רצועה גרים ליה לאשתזבא. ועל דא וראה אתו וחי, חמי רצועה דאלקי ליה, ואיהו עביד ליה לאשתזבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, ועשיתם ודאי. ואי לאו, הא רצועה, דהאי יגרום לכוון, למהוי תבין לפולחנא דילי תדיר, וכדין ועשיתם.

ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מנכון בישין ארזין אחרנין, ודאי, לא תתורו, ולא תעבדו בישין. ועל דא סלקא גוון תכלת. דא תכלת, דמניא לפסא הפכוד, מה כסא הפכוד, עביד לבר נש למיהך לארחה דמישר, לדפאה ליה. אוף האי תכלת, עביד לבר נש למיהך בארחה מישר, ודאי דכלא אית לדחלא מהאי אתר, למיהך במישר.

בתוב (ישעיה כד) מפנה הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'. מפנה הארץ, דא כנף הציצית, דאיהו כנף הארץ. זמירות שמענו, אליון שאר חוטיין דנפקין ותלויין מאתר עלאה, גו אינון שבילין עליון. דנפקין מחכמה עלאה. צבי לצדיק, דא צדיק חי העולמים, דאינון חוטיין אינון שפירו דיליה, דהא מניה נפקין, וכל חוטא כלילא בתרין סטריין. וכד אסתפלנא, אמיןא רזי לי רזי לי, דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין. וכד אסתפלנא בתכלת, וחימיןא רצועה לאלקאה, אתר דחילו למדחל, אמיןא אוי לי, דבני נשא לא ידעי לאשגחא ולאסתפלא על מה מתענשין לשקרא, בהאי בוגדים בגדו, דהא קורין קריאת שמע בלא ציצית, וסהדין סהדותא דשקרא, ואלין אינון בוגדים דבגדו, משקרי דגרמיהו.

ובגד בוגדים בגדו, לבושא דלהון בלא ציצית, אקרי בגד בוגדים. לבושא דאינון בוגדים דבגדו,

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו פסא תכלת

להדון, ועליהם כתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. אותו בגד שלהם נודע לכל בעלי הדינים. אוי להם! שאין להם חלק בעולם הבא. אשריהם הצדיקים שלבושיהם ותקונייהם נודעים למעלה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא. (עד כאן

רעיא מהימנא.)

מצוה זו מצות ציצית, פוללת תכלת ולבן, דין ורחמים באש. אש לבנה לא אוכלת, תכלת אוכלת ומשמדה. (דברי הימים ב ז) ותאכל העלה. לבן מימין, תכלת משמאל. העמוד האמצעי מיוחד בין שניהם - ירק. ומשום זה פרושה בעלי המשנה, מאימתי קורין את שמע בשחרית? משפיר בין תכלת ללבן. ומשום זה התקינו לקראה ביחוד.

השלמה מההשמטות סימן ד

פתח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש, ועשו להם ציצת וגו'. כאן כתוב לדרתם, וגבי שבת לדרתם, שפתוב לעשות את השבת לדרתם, (חסר).

ששנינו, תקנו פרשת ציצית בקרית שמע, ובדירתו של אדם נמצא קרית שמע, חוץ מפרשת ציצית שחסרה משם. במה נשלם? אלא כשהאדם מתעטף בציצית ויוצא בו לפתח דירתו שלם.

והקדוש ברוך הוא שמת, ומלאך המות זו משם, ונצול האדם מפל גזק ומפל משחית. והינו לדרתם, בשביל דירתם. שהיה שם שלם ויצא מפתח ביתו במצות, מלאך המשחית זו משם, ונצול האדם מפל גזק ומפל משחית. מנין לנו? ממה שכתוב מזזות. מהאותיות משמע - ז"ז מו"ת, שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו

דמשקרי וסהדין סהדותא דשקרא בכל יומא. ווי לון, ווי לנפשיהון, דסלקי בההוא כרסייא דתכלא למידן. ועלייהו כתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. ההוא בגד דלהון אשתמודע לגבי כל מאריהון דדינין. ווי לון, דלית לון חולקא בעלמא דאתי. זכאין אינון צדיקיא, דמלבושיהון ותקוניהון אשתמודען לעילא, לאוטבא לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

פקודא דא מצות ציצית, פליל תכלת ולבן, דינא ורחמי בנורא. אשא הוורא לא אכיל, תכלא אכיל ושצי. (דברי הימים ב ז) ותאכל העולה, חוור מימינא, תכלת משמאלא. עמודא דאמצעיתא יחוד בין תרווייהו, ירוק. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, מאימתי קורין את שמע בשחרית, משפיר בין תכלת ללבן. ובגין דא תקינו פרשת ציצית למקרי לה ביחודא.

השלמה מההשמטות (סימן ד)

פתח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש, (במדבר טו) ועשו להם ציצית וגו' הכא כתיב לדרתם. וגבי שבת לדרתם, דכתיב, (שמות לא) לעשות את השבת לדרתם, (חסר).

דתנינו. תקנו פרשת ציצית בקריאת שמע. ובדירתו של אדם, נמצא פרשת קריאת שמע, חוץ מפרשת ציצית, שחסר משם. במה נשלם. אלא כשהאדם מתעטף בביתו בציצית, ויוצא בו לפתח דירתו שלם. והקדוש ברוך הוא שמת, ומלאך המות זו משם, ונצול האדם מפל גזק ומפל משחית. והינו לדרתם, בשביל דירתם. שהיה שם שלם ויצא מפתח ביתו במצות, מלאך המשחית זו משם, ונצול האדם מפל גזק ומפל משחית. מנין. ממאי דכתיב מזזות. מהאותיות משמע ז"ז מו"ת,

מפתחו.

בשבת דכתיב לדרתם, מה הטעם? כיון שקדש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בגדר דולק ושלחן ערוף ומטה מצעת, ודירתו מתקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומי היא? השבת היא פלה, ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה כפי הראוי לה, ועל זה פתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם? להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקדש היום, ואם פלה זו באה ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוף ונר דולק - פלה זו אומרת: אין דירה זו מישראל. כתוב ביני ובין בני ישראל. אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. ועל כן צריך פאן קדושה לדירת ישראל, ועל זה פתוב לדרתם - בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, מעיד אני עלי, מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצוה ותפלין בראשו, בשעה שיוצא מבין שני שערים מזדמנת עליו השכינה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימינו ואחד משמאלו, כלם מליים אותו עד בית הכנסת ומברכים אותו. מקטרג אחד שעומד לפני הפתח של האדם הולך אחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן ה

ספר הבהיר

מה הטעם אנו מטילין תכלת בציצית, ומה הטעם שלשים ושנים? משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושנים נתיבות, ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו: שומרם ולך

שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו מפתחו. בשבת דכתיב לדרתם, מאי טעמא. מפני שפיון שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בגדר דולק, ושלחן ערוף, ומטה מוצעת ודירתן מתוקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומאי ניהו. שבת היא כלה. ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל דא פתיב, לעשות את השבת. וכתוב, לדרתם, להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקידש היום, ואם פלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושלחן ערוף, ונר דולק. פלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל פתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. ועל כן צריך הקא קדושה לדירת ישראל. ועל דא פתיב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אסהדנא, על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה, ותפילין בראשו, בשעה דנפיק בין תרין תרעין, אדדמנא שכינה עליה. ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא, וחד משמאלא, וכולהון מלוין ליה עד בי כנישתא, ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא קמי פתחי דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל פרחיה אפתיב ואמר אמן.

(עד כאן מההשמטות.)

השלמה מההשמטות (סימן ה) ספר הבהיר

מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושנים. משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושנים נתיבות ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו, שומרם ולך

בְּהֵם בְּכָל יוֹם, וְכָל זְמַן שֶׁתְּדַרְיִכֶם שְׁלוֹם לָךְ. מַה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר, אָמַר, אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיִּים אֵלּוּ הַנְּתִיבוֹת. וְעוֹד כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּילִי הוּא מְלֻךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכָךְ שֵׁם שׁוֹמֵר זֶה, שׁוֹמְרִים אַחֲרֵים עַל הַנְּתִיבוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

בְּהֵם בְּכָל יוֹם, וְכָל זְמַן שֶׁתְּדַרְיִכֶם שְׁלוֹם לָךְ. מַה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר? אָמַר: אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיִּים אֵלּוּ הַנְּתִיבוֹת, וְעוֹד, כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּילִי הוּא מְלֻךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכָךְ שֵׁם שׁוֹמֵר זֶה שׁוֹמְרִים אַחֲרֵים עַל הַנְּתִיבוֹת, אֵלֶּה הֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמֵאִי טַעְמָא דְתַכְלַת אָמַר הַשּׁוֹמֵר שְׂמָא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים, הֲגֵן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן, רְאוּ הַסִּימָן לְמֻלְךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֲגֵן הִזֶּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תַקְנָם, וְאִינָם שְׁלִי וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ.

וּמֵאִי טַעְמָא דְתַכְלַת אָמַר הַשּׁוֹמֵר שְׂמָא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים: שְׂמָא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים הֲגֵן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן וְאָמַר: רְאוּ הַסִּימָן לְמֻלְךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֲגֵן הִזֶּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תַקְנָם, וְאִינָם שְׁלִי, וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה לְמֻלְךְ וּבִתּוֹ שֶׁהִיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ לִילֻךְ מִרְחוֹק, פְּחָדוֹ מִן אֵימַת הַמְּלֻךְ. נִתֵּן לָהֶם הַמְּלֻךְ סִימָנוֹ. פְּחָדוֹ מִן הַבַּת וּנְתַנָּה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ, מִעֲתָה בְּשָׁנֵי סִימָנִין אֵלּוּ (תַּחֲלִים קב"א) יִי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. (עוֹד ש"ם) וּמֵאִי נִיְהִי, אֶרֶץ דְּנַחֲצָבָה מְמַנָּה שָׁמַיִם וְהִיא כִסָּאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכָמָה. וּכְנַגְדָּהּ תַכְלַת בְּטָלִית צִיצִית.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמֻלְךְ וּבִתּוֹ שֶׁהִיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ לִילֻךְ מִרְחוֹק - פְּחָדוֹ מִן אֵימַת הַמְּלֻךְ, נִתֵּן לָהֶם הַמְּלֻךְ סִימָנוֹ. פְּחָדוֹ מִן הַבַּת, וּנְתַנָּה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ: מִעֲתָה בְּשָׁנֵי סִימָנִים אֵלּוּ - (תַּחֲלִים קב"א) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. וּמָה הִיא? אֶרֶץ שְׁנַחֲצָבָה מְמַנָּה שָׁמַיִם, וְהִיא כִסָּאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכָמָה, וּכְנַגְדָּהּ תַכְלַת בְּטָלִית צִיצִית.

דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַה נִּשְׁתַּנָּה (דְּאָמַר) תַכְלַת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין, מִפְּנֵי שֶׁתַכְלַת דּוּמָה לָיִם. וְהִים דּוּמָה לְרִקִיעַ וְהִרְקִיעַ דּוּמָה לְכִסָּא הַכְּבוֹד. שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ"ד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר וּכְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר וּכְתִיב כְּמִרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְּמוֹת כֶּסֶף. (ע"כ מַהֲהַשְׁמָטוֹת). (דף קע"ה ע"ב).

שְׂאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַה נִּשְׁתַּנָּה (שְׂאָמַר) תַכְלַת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁתַכְלַת דּוּמָה לָיִם, וְהִים דּוּמָה לְרִקִיעַ, וְהִרְקִיעַ דּוּמָה לְכִסָּא הַכְּבוֹד, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ"ד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר וּכְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. וּכְתוּב (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְּמוֹת כֶּסֶף: ע"כ מַהֲהַשְׁמָטוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה סִהְדֵי עֲבִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נָשָׂא, וְכִלְהוּ בְּעִיטָא וּבְסִהְדוּתָא קִיִּימִין לְקַבְלִיָּה. קָם בְּצַפְרָא אוּשִׁיט רַגְלוֹי לְמַהֲרָה, סִהְדֵיִיא קִיִּימִין עוֹמְדִים מוּלוֹ. קָם בְּבַקָּר, מוּשִׁיט רַגְלָיו לְלַכַּת - עֲדִים עוֹמְדִים

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה עֲדִים עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדֵי בְּהֵם בְּנֵי אָדָם, וְכִלְסָם בְּעֵצָה וּבְעֵדוּת מוּלוֹ, מְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: (שְׁמוּאֵל א-

(א) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (קהלת
 (ד) שמואל א ב) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (משלי ד)
 פלס מעגל רגלך. פותח עיניו
 להסתפל בעולם - העדים
 אומרים: (שם) עיניך לנכח יביטו.
 קם לדבר - העדים אומרים:
 (תהלים לד) נצור לשונך מרע וגו'.
 מושיט ידיו בדברי העולם -
 העדים אומרים: (שם) סור מרע
 ועשה טוב.

אם מצית להם - יפה, ואם לא -
 פתוב (זכריה א) והשטן עמד על
 ימינו לשטנו. כלם מעידים עליו
 בחטאיו למעלה. אם רוצה האיש
 להשתדל בעבודת הקדוש ברוך
 הוא - כלם מעידים סגוריא
 לפניו, ועומדים להעיד עליו
 טובות בשעה שצריך לו.

קם בבקר, מברך כמה ברכות.
 מניח תפלין בראשו בין עיניו -
 רוצה להרים ראשו, רואה שם
 הקדוש העליון אחוז ורשום על
 ראשו. ורצועות תלויות לו מצד
 זה ומצד זה על לבו. הרי מסתפל
 בכבוד רבונו. מושיט ידיו, רואה
 יד אחרת מתקשרת בקשר השם
 הקדוש, מחזיר ידו ומסתפל
 בכבוד רבונו. מתעטף בעטוף של
 מצוה בארבע זוויות פסותו,
 ארבעה מלכים יוצאים לכנגד
 ארבעה. ארבעה עדי אמת של
 המלך, תלויים מארבע זוויות,
 ותלויים בהם פענבים באשכול.
 מה אשכול שהוא אחד ותלויים
 בו כמה ענבים, מצד זה ומצד
 זה, כך זה מצוה אחת, ותלויים
 בה כמה ענבים זגים וזמורות
 צוררים בהם. שבעה רצים אלו
 הם שבעה צורות של תכלת
 שצריך לכתוב בה בכל אחד ואחד,
 או להגדיל עד שלשה עשר. מי
 שיוסיף, לא יוסיף על שלשה

לְקַבְּלֶיהָ, מְכַרְיִזִין וְאֹמְרִין, (שמואל א ב) רגלי
 חסידיו ישמר וגו'. (קהלת ד) שמואל א ב) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (משלי ד)
 תלך. (משלי ד) פלס מעגל רגלך. אפתח עיניו
 לאסתפל בעלמא, סהדייא אמרי, (משלי ד) עיניך
 לנכח יביטו. קם למלא, סהדייא אמרי (תהלים
 לד) נצור לשונך מרע וגו'. אושיט ידוי במלי
 עלמא, סהדייא אמרי (תהלים לד) סור מרע ועשה
 טוב.

אי ציית להו, יאות. ואי לא, פתיב (זכריה ג) והשטן
 עומד על ימינו לשטנו. פלהו סהדין עליה
 בחובוי לעילא. אי בעי בר נש לאשתדלא
 בפולחנא דקודשא בריך הוא, פלהו סהדין
 סניגורין קמיה, וקיימין לאסהדא עליה טבאן,
 בשעתא דאצטריך ליה.

קם בצפרא, מברך כמה ברכאן. אנח תפילין
 ברישיה בין עינוי. בעי לזקפא רישיה,
 חמי שמא קדישא עלאה, אחיד ורשים על
 רישיה. ורצועין תליין מהאי גיסא ומהאי
 גיסא על לביה. הא אסתפל ביקרא דמאריה.
 אושיט ידוי, חמי ידא אחרא, מתקשרא
 בקשורא דשמא קדישא. אהדר ידיה ואסתפל
 ביקריה דמאריה. אתעטף בעטופא דמצוה,
 בארבע זווין דכסותיה, ארבע מלכין נפקין
 לקדמות ארבע. ארבע סהדי קשוט דמלכא,
 תלייא מארבע זווין, ותליין בהו פענבים
 באתפלא.

מה אתפלא, דאיהו חד, ותליין ביה כמה
 ענבים, מהאי סטר ומהאי סטר. כך האי,
 מצוה חדא, ותליין ביה כמה ענבים, וזגין
 וזמורין צרירין בהו, שבעה רהיטין אלין אינון
 שבעה צרירין דתכלתא, דבעי לכרכא ביה
 בכל חד וחד, או לאסגאה עד תליסר, מאן
 דיוסיף, לא יוסיף עליהו על תליסר. מאן דימעט, לא ימעט משבעה.

עָשָׂר. מִי שִׁמְעֵט, לֹא יִמְעַט מִשְׁבְּעָה.

וְלִמְדֵנוּ, תְּכַלֵּת זֶה הֵיא סוּד דְּדוּד הַמְּלֵךְ, וְזֶה חוּט אַבְרָהָם שְׁזָכָה בּוֹ לְכַנּוּי אַחֲרָיו. מַה זֶה תְּכַלֵּת? תְּכַלִּית הַכֹּל. (וּדְאִי) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּסּא הַכְּבוֹד נִקְרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע פְּרִיכוֹת שֶׁהֵיא שְׁכִינָה שְׁבִיעִית הַכֹּל בְּוֵדְאִי. שְׁהָרִי הֵיא מִתְּבַרְכָת מִשְׁשָׁה אַחֲרִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק. וְאִם שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר הֵם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה בְּשִׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, וְזֶהוּ פְּתַח הַכֹּל.

וְהֵיא חוּט אֶחָד, וְרַשׁוּמָה בְּגוּנְיָה, וְצַבְעָה יוֹצֵא מִדָּג אֶחָד שֶׁהוֹלֵךְ בָּיָם כְּנִרְתָּה. וְכְנִרְתָּה נִקְרָאת עַל שְׁמָהּ. וְעַל זֶה כְּנֹר הָיָה תְלוּי מְעַל מִטַּת דְּוֹד, שְׁהָרִי (שֶׁל דְּוֹד) וּדְאִי הֵיא כְּנֹר דְּוֹד מְנַגֵּן מֵאֲלֵיו, לְמַלְכָּא קְדִישָׁא הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְלִכְן גְּוַנְיָו עוֹלָיִם עַד הַרְקִיעַ, וּמִהַרְקִיעַ עַד הַכִּסֵּא. וְכַאֵן כְּתוּב מְצוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

(מַלְכִים-בִּיח) מְצוֹת הַמְּלֵךְ הֵיא. (אֶסְתֵר) אֵ מִדּוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמְּלֵךְ. פִּי מְצוֹת הַמְּלֵךְ. וְלִמְדֵנוּ, יְסוּד וְשָׂרֵשׁ בְּמַלְכָּא מִתְּעַטְרִין כְּאֶחָד, וְזֶהוּ זְכָרוֹן וּפְתַח לְכֹל שְׂאֵר הַכְּתָרִים, שְׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קיח) פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. וְכְתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַה'. וְעַל זֶה כְּתוּב וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת מְצוֹת ה', לְהַכְּלִיל בְּזֶה כֹּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים. וְלִכְן הֵם מְעִידִים עֲדוּת וְלֹא עוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵיא מְצוֹת.

וְשִׁנְיָו, תְּשִׁמִּישֵׁי מְצוּהָ, נִזְרְקִין. וְאִם תֵּאמַר, הָרִי לוֹלֵב וְעֵרְבָה תְּשִׁמִּישֵׁי קִדְשָׁה הֵם, לָמָּה נִזְרְקִים? אֵלֹא תְּשִׁמִּישֵׁי קִדְשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁרַשׁוּמִים בְּכְתִיבַת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֹתָם חוּטִים, לְהִרְאוֹת אֵיךְ תְּלוּיִים מִכַּאֵן

וְתֵאנָא, הֵיא תְּכַלֵּת, הוּא רְזָא דְּדוּד מְלָכָא. וְדָא חוּטָא דְּאַבְרָהָם, דְּזָכָה בֵּיה לְכַנּוּי בְּתָרוּי. מָאִי תְּכַלֵּת. תְּכַלִּית דְּכֵלָּא. (וּדְאִי) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּסּא הַכְּבוֹד אִקְרִי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַעַה כְּרִיכָן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא שְׁבִיעֵתָא דְּכֵלָּא וּדְאִי. דְּהָא הֵיא מִתְּבַרְכָּא מִשִּׁיתָא אַחֲרָנִין, עַל יְדָא דְּצְדִיק. וְאִי תִלַּת עֶשֶׂר, תִּלַּת עֶשֶׂר אֵינוֹן, כְּמָה דְּאוּקְמוּיָה בְּתִלַּת עֶשֶׂר מְכִילָן. וְהֵיא הֵיא פְּתַח דְּכֵלָּהוּ.

וְהֵיא חוּטָא חַד, וְרַשִּׁימָא בְּגוּוֹנְהָא, וּגְוֹוֹנָא דִּילָהּ נְפִיק, מִחַד נוֹנָא דְּאֲזִיל בָּיָם כְּנִרְתָּה. וְכְנִרְתָּה עַל שְׁמָהּ אַתְקֵרִי. וְעַל דָּא, כְּנֹר הָיָה תְלוּי לְעֵילָא מְעַרְסָא דְּדוּד, דְּהָא (דְּדוּד) וּדְאִי אִיהוּ כְּנֹר דְּדוּד מְנַגֵּן מֵאֲלֵיו, לְמַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וּבְגִין כֵּן, גְּוֹוֹנֵי עֲזִיל עַד רְקִיעָא, וּמִרְקִיעָא עַד פּוֹרְסִיָּא.

וְהָכָא כְּתִיב מְצוּהָ, כְּמָה דְּאֶתָּ אָמַר (מַלְכִים בִּיח) מְצוֹת הַמְּלֵךְ הֵיא. (אֶסְתֵר ג) מִדּוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמְּלֵךְ. (נִחְמִיָּה יא) פִּי מְצוֹת הַמְּלֵךְ. וְתֵאנָא, יְסוּדָא וְשָׂרֵשָׁא בְּמַלְכָּא מִתְּעַטְרִין כְּחַדָּא. וְהֵיא הוּא כְּתָרָא וּפְתַחָא לְכֹל שְׂאֵר כְּתָרִין. דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים קיח) פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. וְכְתִיב, (תְּהִלִּים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לִי. וְעַל דָּא כְּתִיב, וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כֹּל מְצוֹת יי, לְאַכְלֵלָא בְּהֵיא כֹּל שְׂאֵר כְּתָרִין. וְעַל דָּא אֵינוֹן סְהָדֵי סְהָדוּתָא, וְלֹא קִיָּמִי בְּדוּכְתִיָּהוּ בְּגִין דְּאִיהִי מְצוֹת.

וְתִנְיָן, תְּשִׁמִּישֵׁי מְצוּהָ, נִזְרְקִין. וְאִי תֵימָא, הֵיא לוֹלֵב וְעֵרְבָה וְכוּ', תְּשִׁמִּישֵׁי קִדְשָׁה אֵינוֹן, אֵמָאִי נִזְרְקִין. אֵלֹא תְּשִׁמִּישֵׁי קִדְשָׁה, בְּגִין דְּרַשִּׁמִּין בְּכְתִיבָה דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינוֹן חוּטִין, לְאַחְזָאָה הֵיךְ תְּלִיִין מִכַּאֵן וּמִכַּאֵן, לְד' סְטָרֵי עֲלָמָא,

ומכאן לארבעה צדדי העולם ממקום זה, והיא שולטת על הכל בסוד הלב, שהיא לב כל העולם הזה ולב העליונים, ותלויה בלב העליון, והכל הוא בלב שיוצא מחכמה עליונה. אמר רבי יצחק, שעור של זה (וארף) של זה נתבאר באותיות חקוקות של רבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר הקדוש ברוך הוא: מי שרוצה ללכת אחר יראתי, ללך אחר הלב הזה ואחרי העינים שעומדים עליה. מי הם עינים אלה? כמו שנאמר (תהלים יד) עיני ה' אל צדיקים. אבל אתם, לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מה הטעם? משום שאתם זנים אחריהם.

אמר רבי חייא, מה הטעם כאן יציאת מצרים, שפתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים? אלא משום שפשיצאו ממצרים, נכנסו בחלק זה, ובזה הרג הקדוש ברוך הוא הרג במצרים. ולכן במקומו נזכר, ובמקומו הזהיר בזה. מה זה במקומו? משום שמצוה זו היא מקומה.

שנה רבי ייסא, כתוב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי? ! פיום היה צריך לו לכתב, שהרי בזמן אחד יצאו, ולא התעכבו! אלא כמו אותם ימים עליונים שהתברכה בהם כנסת ישראל, כף עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל מהגלות, ואז כתוב (ישעיה יב) ואמרתם פיום ההוא הודו לה' קראו וגו', וזמרו ה' פי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מה זה מודעת זאת? משום שעכשו נודעה זאת בעטוף מצוה. באותו זמן תודע זאת בכמה מנהגים שלה שיעשה הקדוש ברוך הוא אותות ונסים בעולם, אז כתוב

מהאי אתר. ואיהי שלטא על פלא. ברזא דלב, דאיהי לבא דכל האי עלמא, ולבא דעלאי, ותליא בלב עלאה. וכלא הוא בלב, דנפק מחכמה עלאה. אמר רבי יצחק, שעורא דהאי (ס"א ואורכא) דהאי, אתמר באתון גליפן דרבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר קדשא ברוך הוא, מאן דבעי למהן בתר דחלתי, יהן בתר לבא דא, ובתר עינין דקיימין עליה. מאן אינון עינין. כמה דאת אמר, (תהלים לא) עיני יי אל צדיקים אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מאי טעמא (דף קע"ו ע"א) בגין דאתם זונים אחריהם.

אמר רבי חייא, מאי טעמא הכא יציאת מצרים, דכתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אלא, בגין דכד נפקו ממצרים, בהאי חולקא עאל. ובהאי, קטיל קדשא ברוך הוא קטולא דמצרים. ועל דא באתריה אתדכר, ובאתריה אזדהר להו בדא. מאי באתריה. בגין דהאי מצוה, היא אתר דילה.

תאני רבי ייסא, כתיב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי, פיום מיבעי ליה, דהא בחד זמנא נפקו ולא אתעכבו. אלא כאינון יומין עלאין, דאתברכא בהו כנסת ישראל. כן זמין קדשא ברוך הוא לאפקא להו לישראל מן גלותא, וכדין כתיב (ישעיה יב) ואמרתם פיום ההוא הודו ליי קראו וגו', וזמרו יי פי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מאי מודעת זאת. בגין דהשתא אשתמודעא זאת בעטופא דמצוה. בההוא זמנא אשתמודעא זאת, בכמה נמוסין דילה, דיבעיד קדשא ברוך הוא אתין ונסין בעלמא, כדין כתיב (זכריה יד) פיום ההוא יהיה יי אחד

זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת קֶרַח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'. רבי אבא פתח, (תהלים ט) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים. פמה עליונים הם דברי התורה, פמה מכבדים הם, אהובים הם למעלה, אהובים הם לכלם, בגלל שהם שם קדוש. וכל מי שמשתדל בתורה, משתדל בשם הקדוש ונצל מהכל. נצל בעולם הזה, ונצל בעולם הבא. בא וראה, כל מי שמשתדל בתורה, אהו בעץ החיים. פיון שאהו בו - בכל אהו, שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה וגו'. רבי יצחק אמר, כל מי שישתדל בתורה, יש לו חרות מהכל, חרות ממיתה כמו שאמרנו, משום שחרות שורה עליו ואחוזת בו. אלו ישראל מתעטרים בתורה, ונצלו מהכל, ולא ימצאו בגלות. וזהו שכתוב (אלו ישראל משמרים את התורה, ונצלו מהכל, ולא ימצאו בגלות. כתוב) (שמות לב) חרות על הלחות, אל תקרי חרות אלא חרות. וחרות זו (בארה) נמצאת בתורה. התורה היא כח הימין, כמו שאמר (דברים א) מימינו אש דת למו. והשמאל נכלל בימין. מי שעושה ימין שמאל ושמאל ימין, הרי הוא פאלו מחריב עולם.

בא וראה, אהרן ימין, לויים שמאל. קרח רצה לעשות חלוף הימין לשמאל, ומשום זה נענש. ולא עוד, אלא שנמצא בו לשון הרע, ונענש בכל. רבי יהודה אמר, השמאל נכלל תמיד בימין. קרח רצה להחליף תקון שלמעלה ולמטה, בגלל זה נאבד

ושמו אחד. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת קֶרַח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'. רבי אבא פתח (תהלים ט) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים. פמה עלאין פתגמי אורייתא, פמה יקירין אינון, תאיבין אינון לעילא, תאיבין אינון לכלא. בגין דאינון שמא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמא קדישא, ואשתזיב מפלא, אשתזיב בעלמא דין, ואשתזיב בעלמא דאתי. תא חזי, כל מאן דאשתדל באורייתא, אחיד באילנא דחיי. פיון דאחיד ביה, בכלא אחיד דכתיב, (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה וגו'.

רבי יצחק אמר, כל מאן דישתדל באורייתא, חירו אית ליה מפלא, חירו ממיתה, פמה דאמרן. בגין דחירו עליה שריא, ואחיד ביה. אילו ישראל מתעטרין באורייתא, ישתזבו מפלא, ולא ישתכחו בגלותא, ודא הוא דכתיב (ס"א אילו ישראל מנשרין אורייתא, אשתזבו מפלא, ולא אשתכחו בגלותא) כתיב) (שמות לב) חרות על הלחות, אל תקרי חרות אלא חירות. וחרות דא (אויקמות) באורייתא אשתכח, אורייתא איהי חילא דימינא, פמה דאת אמר (דברים לג) מימינו אש דת למו, ושמאלא אתפליל בימינא, מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו כאילו חריב עלמא. תא חזי, אהרן ימינא. ליואי שמאלא, קרח בעי למעפד חלופא דימינא לשמאלא, בגין כן אתענש. ולא עוד אלא דאשתכח ביה לישנא בישא, ואתענש בכלא. רבי יהודה אמר, שמאלא אתפליל תדיר בימינא, קרח בעא לאחלפא תקונא

מלמעלה ולמטה.

ויקח קרח. מה זה ויקח? לקח עצה רעה לעצמו. כל מי שרודף אחר מה שאינו שלו - זה בורח ממנו, ולא עוד, אלא מה שיש לו - נאבד ממנו. קרח רדף אחר מה שאינו שלו - את שלו אבד, ואחר לא הרויח.

קרח הלך במחלוקת. מה זה מחלוקת? פלוגתא. מחלוקת שלמעלה ולמטה, ומי שרודף לחלק תקוה העולם, נאבד מפל העולמות. מחלוקת היא מחלוקת של השלום, ומי שחולק על השלום חולק על השם הקדוש, משום ששם הקדוש נקרא שלום. בא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא נכל להתקיים ולעמד, עד שבא והשרה עליו שלום, ומהו? שבת, שהיא שלום העליונים והתחתונים, ואז עמד והתקיים העולם. ומי שחולק עליו, יאבד מהעולם.

צדפחד חלק על שבת, שהיה (במדבר טו) מקושש עצים. מי אותם עצים? אותם עצים אחרים, כמו שאמרנו. ואלו דברי (אילנות) חל, וחל בקדש לא שורה, (מכאן והלאה דברי חל בשבת אסור ודאי) שחלק על שלום שלמעלה.

רבי יוסי אמר, כתוב (תהלים קיט) שלום רב לאהבי תורתך וגו'. התורה היא שלום, שפתוב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח פא לפגם שלום שלמעלה ומטה, ומשום זה נענש מלמעלה ומטה. ויקמו לפני משה וגו'. פסוק זה פרושהו החברים. רבי שמעון אמר, קראי מועד, קראי כתוב, חסר יו"ד. למה קראי? אלא כף הוא - מלכות הארץ פעין מלכות הרקיע. וסוד זה - כל אותם כתרים עליונים שהשם הקדוש

דלעילא ותתא, בגין כף אתאביד מעילא ותתא. ויקח קרח, מאי ויקח. נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה. ולא עוד, אלא מה דאית ביה אתאביד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אביד, ואחרא לא רוח.

קרח אזיל במחלוקת. מאי מחלוקת. פלוגתא. פלוגתא דלעילא ותתא. ומאן דבעי לאפלא תקוונא דעלמא, יתאביד מפלהו עלמין. מחלוקת, פלוגתא דשלום. ומאן דפליג על שלום, פליג על שמא (דף קע"ו ע"ב)

קדישא, בגין דשמא קדישא, שלום אקרי. תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום, כד פרא קדשא בריהו הוא עלמא, לא יכיל לאתקיימא, עד דאתא ושרא עליהו שלום. ומאי הוא. שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא. ומאן דפליג עליה, יתאביד מעלמא.

צדפחד פליג על שבת, דהוה מקושש עצים. ומאן אינון עצים. אינון אילנין אחרנין פדאמרן. ואינון מלין (פ"א אילנין) דחול, וחול בקדש לא שרייא, (מכאן והלאה מילי דחול בשבת אסור ודאי) דפליג על שלמא דעלמא.

רבי יוסי אמר, כתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. אורייתא הוא שלום, דכתיב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח אתא לאפגמא שלום דלעילא ותתא, בגין כף אתעניש הוא מעילא ותתאה.

ויקמו לפני משה וגו'. האי קרא אוקמוהו חבריאי. רבי שמעון אמר, קריאי מועד קראי כתיב, חסר יו"ד, אמאי קראי. אלא הכי הוא, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. ורזא דא, כל אינון פתרין עלאין,

דשָׁמָא קדישאַ אַתְאַחיד בְּהוּ, כְּלָהוּ זְמִינִין
מֵאַתֵּר דְּאַקְרִי קֹדֶשׁ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כג)
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאִימְתִי בְּשַׁעֲתָא דְּמוֹעֵד זְמִין
בְּעֵלְמָא, כְּגוֹנָא דְּאִינוּן כְּתָרִין עֲלָאִין, דְּזְמִינִין
מִקְדֵּשׁ עֲלָאָה, הֵכִי נָמִי קֹדֶשׁ תְּתָא זְמִין לְחִילוּי,
לְאַעֲטָרָא וּלְאַעֲלָאָה לְהוּ.

קֹדֶשׁ עֲלָאָה יְדִיעָא, קֹדֶשׁ תְּתָאָה חֲכָמַת שְׁלֵמָה,
הֵכִי נָמִי אִיְהִי זְמִינַת לְכָל חִילָהָא. וְאִינוּן
חִילִין כּוּלְהוּ, זְמִינִין לְאַתְעֲטָרָא בְּהַאי קֹדֶשׁ
תְּתָאָה, בְּזִמְנָא דְּמוֹעֵד שְׁרִיָּא בְּעֵלְמָא. וּכְגוֹנָא
דְּחִילָהָא קְיִימִין לְעִילָא, הֵכִי נָמִי קְיִימִי מְמָן
דְּעֵמָא, כְּדוּגְמָא דִּילָהּ לְתַתָּא, וְעַל דָּא אַקְרוּן
קְרָאֵי מוֹעֵד. וּבְגִין דְּאִינוּן לְתַתָּא, קְרָאֵי מוֹעֵד
חֲסֵר, (כְּגוֹנָא דְּלַעֲלָא) אָבֵל בְּשְׁלִימוּ יַתִּיר אִינוּן.

אַנְשֵׁי שָׁם וְדָאֵי, וְלֹא אַנְשֵׁי יִי. וְדָא הוּא רְזָא,
בְּנִקְבוּ שָׁם יוֹמַת, וְאוּקִימְנָא. וְעַל דָּא
אַקְרִי הֵכָא, אַנְשֵׁי שָׁם וְדָאֵי, פִּינִין דְּמִסְטָרָא
דְּגִבְוֵרָה קָא אַתְיִין, אַנְשֵׁי שָׁם אִינוּן, הָא שְׁבָחָא
דְּלַהוּן יַתִּיר, אָבֵל אִינוּן נְטִלוּ לְגִרְמִייהוּ.
וְאַתְאַחֲדוּ בְּמַחְלוּקַת.

בְּקָר וַיִּודַע יִי אֵת אֲשֶׁר לוֹ. אַמַּאי בְּקָר, וְאַמַּאי
קְדוּשׁ וְלֹא טְהוֹר. אֵלָא אִינוּן מִסְטָרָא
דְּטְהוֹר קָא אַתְיִין, וְקְדוּשׁ כְּהֵנָּא. אָמַר מֹשֶׁה,
בְּקָר, דְּכַדִּין כְּתָרָא דְּכֵהֵנָּא אַתְעַר בְּעֵלְמָא, אִי
אַתּוּן כְּהֵנִי, הָא בְּקָר, פְּלַחוּ עֲבוּדָה דְּבְקָר,
וּכְדִין וַיִּודַע יִי אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוּשׁ. אֵת
אֲשֶׁר לוֹ סֵתָם, דָּא לִינוּאֵי. וְאֵת הַקְּדוּשׁ, דָּא
כְּהֵנָּא, כְּדִין וְהַקְּרִיב אֵלָיו. וְלִית מָאן דְּאַבְחִין
מְלָה, אֵלָא בְּקָר, אִי תַתְּחוּזוּן לְאַשְׁתְּאַרָא בְּסִטְר
דִּינָא, בְּקָר לֹא סְבִיל לְכוּ, דְּהָא לָאו זְמַנְיָה
הוּא. וְאִי תַתְּחוּזוּן לְאַשְׁתְּאַרָא בְּחֲסֵד, הָא זְמַנְיָה
הוּא, וְתַשְׁתְּאַרוּן גְּבִיָּה, וַיִּקְבַּל לְכוּ.
בְּמָה. בְּקִטְרַת. דְּהָא קִטְרַת בְּעִי לְשׁוֹשְׁבֵינָא,

נֶאֱחָז בְּהֵם, כְּלָם מְזֻמָּנִים מִמְקוֹם
שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ, זְהוּ שְׁכַתוּב (ויקרא
כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאִימְתִי? בְּשַׁעֲתָא
שְׁמוֹעֵד זְמִין בְּעוֹלָם. כְּמוֹ שְׁאוֹתָם
כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁמֻזְמָנִים מִקְדֵּשׁ
הַעֲלִיּוֹן, כִּף גַּם קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זְמִין
לְחִילוּי לְעֲטָרָם וּלְהַעֲלוֹתָם.

קֹדֶשׁ עֲלִיוֹן יְדוּע, קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן
חֲכָמַת שְׁלֵמָה, כִּף גַּם הִיא מְזֻמְנַת
לְכָל חִילָהּ, וְאוֹתָם חִילוֹת כְּלָם
עֲתִידִים לְהַתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן
זֶה בְּזִמְן שְׁמוֹעֵד שְׁרוּי בְּעוֹלָם.
וּכְמוֹ שְׁחִילָהּ עוֹמְדִים לְמַעְלָה,
כִּף גַּם עוֹמְדִים מִמְּנֵי הַעַמִּים
כְּדִגְמַתָּה לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ
קְרָאֵי מוֹעֵד. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לְמַטָּה,
קְרָאֵי מוֹעֵד חֲסֵר, (כְּמוֹ שְׁלֵמָעֲלָה) אָבֵל
הֵם בְּשְׁלֵמוֹת יַתִּירָה.

אַנְשֵׁי שָׁם וְדָאֵי, וְלֹא אַנְשֵׁי ה' .
וְזְהוּ סוּד (ויקרא כד) בְּנִקְבוּ שָׁם
יּוֹמַת, וּבְאַרְנוֹ, וְעַל זֶה נִקְרָא כָּאֵן
אַנְשֵׁי שָׁם וְדָאֵי. פִּינִין שְׁמַצֵּד
הַגְּבוּרָה בְּאִים, אַנְשֵׁי שָׁם הֵם, הָרִי
שְׁבָחָם יַתִּיר, אָבֵל הֵם לְקַחוּ
לְעַצְמָם וּנְאַחְזוּ בְּמַחְלָקַת.

בְּקָר וַיִּדַע ה' אֵת אֲשֶׁר לוֹ. לְמָה
בְּקָר? וְלְמָה קְדוּשׁ וְלֹא טְהוֹר?
אֵלָא הֵם בָּאוּ מִצֵּד שֶׁל טְהוֹר,
וְקְדוּשׁ הִכְהִין. אָמַר מֹשֶׁה, בְּקָר,
כְּשִׁפְתֵר הִכְהִין מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם -
אִם אַתָּם כְּהֵנִים, הָרִי בְּקָר, עֲבָדוּ
עֲבוּדַת הַבְּקָר, וְאֵז וַיִּדַע ה' אֵת
אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוּשׁ. אֵת אֲשֶׁר
לוֹ - סֵתָם, זֶה הַלּוּיִם. וְאֵת הַקְּדוּשׁ
- זֶה הִכְהִין. אֵז וְהַקְּרִיב אֵלָיו. וְאִין
מִי שִׁיבְחִין בְּדְבַר אֵלָא בְּקָר. אִם
תְּהִינּוּ רְאוּיִים לְהִשָּׂאֵר בְּצַד הַדִּין,
בְּקָר לֹא יִסְבַּל אֶתְכֶם, שְׁהָרִי לֹא
זְמַנּוּ הוּא. וְאִם תַּתְּרָאוּ לְהִשָּׂאֵר
בְּחֲסֵד, הָרִי זְמַנּוּ הוּא, וְתַשְׁאֲרוּ
אֲצִלוּ וַיִּקְבַּל אֶתְכֶם.

בְּמָה? בְּקִטְרַת. שְׁהָרִי קִטְרַת
צְרִיכָה שׁוֹשְׁבֵין לְהַתְקַטֵּר עַל יְדוּ
כֹּל וְלְהַתְקַשֵּׁר. מִי הַשׁוֹשְׁבֵין?

זַה הִפְּלֹוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בְּשָׂר. תָּא חֲזִי, מִשָּׁה וְאַהֲרֹן מְסָרוּ עֲצָמָם לְמִיתָה, בְּמָה? מִשּׁוּם שְׂכָתוּב וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת. רִוּחַת כְּתוּב חֶסֶד וְאִי. וּמִשּׁוּם זֶה עֵץ הַמּוֹת הוּא, וּבְכָל מְקוֹם נִפְּלִית אֲפִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְעַל זֶה אֵל אֱלֹהֵי, אֵל - זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי הַרוּחַת - שֶׁהוּא מְקוֹם צְרוּר נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם, וְכָל הַנְּשֻׁמוֹת לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּמִשָּׁם בָּאוֹת. (שם נראות).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ חֲכָמִים מְלֵי יוֹדְעִים הֲאֲזִינוּ לִי. פְּסוּקִי זֶה אֱלִיהוּא אָמְרוּ. בֵּא וְרָאָה מִה כְּתוּב, (שם לב) וּבִשְׁלֹשֶׁת רָעִיו חָרָה אָפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְאוּ מַעֲנֵה וְגו'. שֶׁהָרִי הֵם הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרִים, וְאִיּוֹב לֹא הָיָה מִתְּנַחֵם עֲלֵיהֶם. מִכָּאן לְמַדְּנוּ, מִי שֶׁנִּכְנַס לְנַחֵם אֶת הָאֲבֵל, צָרִיף לִיֶּסֶד דְּבָרִים בְּתַחֲלָה, שֶׁהָרִי חִבְּרִיו שֶׁל אִיּוֹב הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרֵי אֶמֶת, אֲבָל לְנַחֲמוֹ לֹא, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיף דְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹדֵה עֲלֵיהֶם (בְּדִרְךָ אֶמֶת), וְאִזּוֹ יִקְבַּל עָלָיו אֶת הַדִּין וְיוֹדֵה לְמַלְאָךְ הַקְּדוֹשׁ עָלָיו. מִה כְּתוּב? וְאֱלִיהוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים וְגו'. שֶׁהוּדָה אַחַר כֵּן לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקִבַּל עָלָיו דִּין שְׁמַיִם.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב (איוב לד) לִכֵּן אֲנִשִּׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכֵּן אֲנִשִּׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי, שְׁלָמִים בְּפֶלֶל לְהִבְחִין דְּבָרִים. חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. וְשָׂדֵי

לְאֵתְקַטְרָא עַל יְדֵיהּ בְּכֹלָא, וְלֹאֲתַקְשָׁרָא. מִאֵן שׁוֹשְׁבֵינָא. דָּא פְּהֵנָא. וּבְגִין כֵּן, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יִי הוּא הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא הַטְּהוֹר. תְּרִין דְּרַגְיָן אֵינּוּן: קְדוֹשׁ. וְטְהוֹר. כֵּהֵן, קְדוֹשׁ. לְוִי, טְהוֹר. וְעַל דָּא הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בְּשָׂר. תָּא חֲזִי, מִשָּׁה וְאַהֲרֹן מְסָרוּ עֲצָמָם לְמִיתָה. בְּמָה, בְּגִין דְּכְתִיב וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת, רִוּחַת כְּתוּב, חֶסֶד וְאִי. וּבְגִין כֵּן אֵילֵנָא דְּמוֹתָא הוּא, וּבְכָל אֲתַר נִפְּלִית אֲנַפִּין לְהַהוּא אֲתַר הָוִי. וְעַל דָּא אֵל אֱלֹהֵי, אֵל: הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי הַרוּחַת, דְּאִיהוּ אֲתַר צְרוּרָא דְּנִשְׁמַתִּין דְּעֵלְמָא, וְכָל נִשְׁמַתִּין תַּמָּן סְלָקִין, וּמִתַּמָּן אֲתִיָּין. (נ"א תַּמָּן אֲתִיָּין).

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ חֲכָמִים מְלֵי יוֹדְעִים הֲאֲזִינוּ לִי. הָאִי קָרָא אֱלִיהוּא אָמְרוּ. תָּא חֲזִי, מִה כְּתוּב (איוב לב) וּבִשְׁלֹשֶׁת רָעִיו חָרָה אָפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְאוּ מַעֲנֵה וְגו'. דְּהָא אֵינּוּן הָיוּ אֲמַרִין מְלִין, וְאִיּוֹב לֹא הָיָה אֲתַנְחִים עֲלֵיהֶם. מִהֲכָא אוֹלִיפְנָא, מִאֵן דְּעָאֵל לְנַחֲמָא לְאֲבֵל, בְּעֵי לִיֶּסֶדָא מְלִין בְּקַדְמִיתָא, (דף קע"ו ע"א) דְּהָא חִבְּרִיָּא דְּאִיּוֹב הוּוּ אֲמַרִי מְלֵי קְשׁוּט, אֲבָל לְנַחֲמָא לִיהּ לֹאוּ, בְּגִין דְּבְעֵי מְלִין דְּאִיהוּ יוֹדֵי עֲלֵיהֶם, (בְּאוֹרְחָה קְשׁוּט) וְכַדִּין יִקְבַּל עָלֵיהּ דִּינָא, וְיוֹדֵי לְמַלְכָּא קְדִישָׁא עָלֵיהּ. מִה כְּתוּב, (איוב לב) וְאֱלִיהוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים וְגו'. דְּאוֹדֵי לְבַתַּר לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְקִבַּל עָלֵיהּ דִּינָא דְּשְׁמַיָּא.

תָּא חֲזִי, כְּתוּב (איוב לד) לִכֵּן אֲנִשִּׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכֵּן אֲנִשִּׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי, שְׁלָמִין בְּכֹלָא, לְאֲבַחְנָא מְלִין. חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז)

מְעוֹל, זֶה סְמוּךְ פִּנְגָּד זֶה, (וְהָרִי
פְּרִשׁוּת) אֵל שְׂדֵי. (שם) כִּי פִעַל אָדָם
יִשְׁלַם לוֹ, הָרִי אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו וְחוֹטֵא לְפָנָי
רְבוּנוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה תְלוּי עָלָיו
לְשַׁלֵּם לוֹ דִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי פִעַל
אָדָם יִשְׁלַם לוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה יִשְׁלַם
לוֹ.

וְעַם כָּל זֶה - אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ.
כִּינּוּן שֶׁהָאָדָם שֵׁם לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ
לְשׁוּב לְפָנָי רְבוּנוֹ, אִזּוֹ אֵל אֱלֹהֵי
הַרוּחַת רִחוּ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף
לְהִצָּרֵר בְּצָרֹר הַחַיִּים, וְלֹא
מִשְׁאִיר נִפְשׁוֹ בַּחוּץ לְהִדּוֹן בְּדִין
אֲחֵר.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, דְּבָר זֶה סוּד (אֲחֵר)
הוּא בְּדִינִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלַם
לוֹ, לְהִדּוֹן בְּדִינוֹ, וּבְאוֹתָם מַעֲשִׂים
שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּמַעֲלֵהוּ לְהִדּוֹן פִּמְעֵשׂוֹ, וַיֵּאבֵד
מִהַעוֹלָם. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? מִי
פָקֵד עָלָיו אַרְצָה וּמִי שֵׁם תָּבַל
כְּלָה. מִי פָקֵד עָלָיו אַרְצָה - זֶהוּ
אֲחִיו שְׂגוּאֵל אוֹתוֹ. וּמִי שֵׁם תָּבַל
כְּלָה - שְׂבוּנָה בֵּית וּבִנְיָה בְּנִין
עוֹלָם וְתַקוּן וַיִּשׁוּב. מַה כְּתוּב
אַחֲרָיו? אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ. אָדָם
זֶה שֹׁעֵה עָלָיו לְכַנּוֹת בְּנִין, צָרִיף
לְכַנּוֹת לֵב וְרִצּוֹן אֵל אוֹתוֹ הַמֵּת.
מִכָּאן, אָדָם שָׂבָא עַל אוֹתָהּ אִשָּׁה
בְּשִׁבִיל יָפִי וְתַאֲוָה שְׁלוֹ, הָרִי בְּנִין
עוֹלָם לֹא נִכְנָה, שְׁהָרִי רִצּוֹן וְלֵב
לֹא תִפְנוֹן אֵל הַמֵּת.

וּמִשּׁוּם כִּף כְּתוּב אִם יִשִּׁים אֵלָיו
לְבוֹ, בְּרִצּוֹן הֵלֵב שִׁיכְנוֹן אֵלָיו, אִזּוֹ
רִחוּ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף, וְנִמְשָׁף
אֵלָיו לְהַבְנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה. מַה
כְּתוּב אַחֲרָיו? יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יָחַד
וְאָדָם עַל עֵפֶר יוֹשֵׁב. יִגּוּעַ כָּל
בֶּשֶׂר יָחַד - אוֹתוֹ גּוֹף יְבֻלָּה בְּעֵפֶר
וְכָל אוֹתוֹ בֶּשֶׂר. וְעַכְשָׁו אָדָם עַל
עֵפֶר יוֹשֵׁב. הָרִי הַתְּחִדְשׁוֹת הַבְּנִין
כְּמַקְדָּם, וַיִּשׁוּב עַל עֵפֶר שֶׁל בְּנִין

וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְשְׂדֵי מְעוֹל, דָּא סְמִיךְ
לְקַבְּלָא דָּא, (וְהָא אוּקְמוּתָהּ) אֵל שְׂדֵי. (איוב לד) כִּי פוֹעֵל
אָדָם יִשְׁלַם לוֹ, הָא בַר נֶשׁ אֲזִיל בְּהָאֵי עֲלֵמָא,
וְעַבִּיד עֲבִידְתּוּי וְחִטֵּי קָמִי מְאָרִיָּה, הַהוּא
עוֹבְדָא תְלוּיָא עָלֵיהּ, לְשַׁלְמָא לִיהַ דִּינָא, הַדָּא
הוּא דְכָתִיב כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלַם לוֹ, הַהוּא
עוֹבְדָא יִשְׁלַם לוֹ.

וְעַם כָּל דָּא, אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ, כִּינּוּן דְּבָר נֶשׁ
שְׂוִי לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה לְאַתְבָּא קָמִי מְאָרִיָּה,
כְּדִין אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת רִחוּ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו
יֵאָסֵף לְאַתְצָרְרָא בְּצָרוּרָא דְחַיִּי, וְלֹא שְׂבִיק
לְנַפְשִׁיהּ לְבַר, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא אַחֲרָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאֵי מְלָה רְזָא (אֲחֵרָא) הוּא, בְּדִינִין
טְמִירִין דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא. כִּי פוֹעֵל אָדָם
יִשְׁלַם לוֹ, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינִיָּה, וּבְאִינוּן עוֹבְדִין
דְּבַר נֶשׁ עַבִּיד בְּהָאֵי עֲלֵמָא, וְסָלִיק לִיהַ
לְאַתְדַּנָּא כְּעוֹבְדוּי, וְיִתְאַבִּיד מְעֵלְמָא, מַה כְּתִיב
בְּתַרִּיָּה, מִי פָקֵד עָלָיו אַרְצָה וּמִי שֵׁם תָּבַל
כְּלָה. מִי פָקֵד עָלָיו אַרְצָה, דָּא הוּא אַחוּהָ
דְּפָרִיק לִיהַ. וּמִי שֵׁם תָּבַל כְּלָה, דְּבַאנִי בֵּיתָא,
וּבְנֵי בְנִיִּין עֲלֵמָא, וְתַקוּנָא וַיִּשׁוּבָא. מַה כְּתִיב
בְּתַרִּיָּה, אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ. הָאֵי בַר נֶשׁ,
דְּפָקִיד עָלֵיהּ לְמַבְנֵי בְנִינָא, בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא
וְרַעוּתָא לְגַבִּיָּה דִּיהוּא מִיתָא. מִכָּאן, בַּר נֶשׁ
דְּאֲתִי עַל הַהִיא אַתְתָּא, בְּגִין שְׁפִירוֹ וְתִיאֻבְתָּא
דִּילָהּ, הָא בְּנִיִּין עֲלֵמָא לֹא אַתְבְּנִי, דִּיהַ רַעוּתָא
וְלְבָא לֹא אַתְכְּוֹון לְגַבִּי מִיתָא.

וּבְגִין כִּף כְּתִיב, אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ, בְּרַעוּתָא
דְּלְבָא דִּיכוּוִין לְגַבִּיָּה, כְּדִין רִחוּ וְנִשְׁמָתוֹ
אֵלָיו יֵאָסֵף, וְאַתְמַשָּׁף גַּבִּיָּה, לְאַתְבְּנָאָה בְּהָאֵי
עֲלֵמָא, מַה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יָחַד
וְאָדָם עַל עֵפֶר יוֹשֵׁב, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יָחַד, הַהוּא
גּוֹפָא יְתַבְּלִי בְּעֵפֶרָא, וְכָל הַהוּא בְּשָׂרָא.

שֶׁל גּוֹף אַחַר כְּמוֹ שֶׁהִיא
בַּהֲתַחֲלָה. וְעַל זֶה רוּחַ וּנְשָׁמָה
בִּידֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּחַ הוּא, וְחַס עַל
בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יֵאָבְדוּ מִהָעוֹלָם
הַזֶּה וּמֵעוֹלָם אַחֵר, בְּגִלּוֹל זֶה אֵל
אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכֹל בָּשָׂר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת
הַמַּחֲתָה וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פִּתַח,
(משלי טו) חֲמַת מֶלֶךְ מְלֹאכֵי מוֹת
וְאִישׁ חָכָם יִכְפָּרְנָה. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם
לְבַנְי אָדָם לְפַחַד מַחֲטָאֵיהֶם
וְלִשְׁמֵר מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁהָרִי בְּכַמָּה
זְמַנִּים הָעוֹלָם נִדוֹן, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם
הַמַּעֲשִׂים עוֹלִים בְּמִשְׁקָל,
וּמִשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם לְמַעַלָּה
וּנִכְתָּבִים לְפָנָיו. וְכִשְׁמַעֲשֵׂי בְנֵי
אָדָם לֹא כְּשָׂרִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ,
עוֹלָה הַרְגוֹ וּמִתְעוֹרֵר הַדִּין. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב חֲמַת מֶלֶךְ מְלֹאכֵי מוֹת,
וְעַל זֶה בְּכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיף אָדָם
לְהִזְהָר מַחֲטָאֵיו.

וְאִישׁ חָכָם יִכְפָּרְנָה. בְּשַׁעֲה
שֶׁבְעֵלֵי הַדִּינִים עוֹמְדִים עַל
הָעוֹלָם וְהַרְגוֹ תְּלוּי - אִם יֵשׁ בְּדוֹר
צַדִּיק שְׂרָשׁוּם לְמַעַלָּה, הַקְּדוּשׁ
בְּרוּחַ הוּא מִשְׁגִּיחַ עֲלָיו וְשׁוֹכֵף
הַרְגוֹ. לְמֶלֶךְ שָׂרְגוֹ עַל עֲבָדָיו,
וְהִיא תוֹבֵעַ אֶת הַשׁוֹטֵר הַמוֹצִיא
לְפַעַל לְעִשׂוֹת דִּין. בֵּין כֶּף נִכְנַס
אֶהוּב הַמֶּלֶךְ וְעַמְד לְפָנָיו. פִּיּוֹן
שָׂרָה אֹתוֹ הַמֶּלֶךְ, אֹרֻו פָּנָיו.
נִשְׂאָר אֹתוֹ אֶהוּב הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר
אִתּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ שָׂמַח. אַחֵר כֶּף
כְּשֶׁהִגִּיעַ הַשׁוֹטֵר וְרָאָה פָּנָיו שֶׁל
הַמֶּלֶךְ שְׂמַחִים, הַסְּתַלַּק וְהִלֵּךְ לוֹ
וְלֹא עָשָׂה דִין. וְאִזּוֹ אֹתוֹ אֶהוּב
הַמֶּלֶךְ בְּקֶשׁ מִהַמֶּלֶךְ עַל עֲבָדָיו,
וּמְכַפֵּר לָהֶם. וּמִשׁוּם זֶה, וְאִישׁ
חָכָם יִכְפָּרְנָה.

גַּם כָּאן, כְּשֶׁמֹּשֶׁה רָאָה רִגְזוֹ תְּלוּי,
מִיָּד - וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן,
מִשׁוּם שֶׁהוּא שׁוֹשְׁבִין הַמֶּלְכָּה,

וְהַשְׁתָּא, אָדָם עַל עֶפֶר יָשׁוּב, הָא חֲדָתוֹתִין
דְּבִנְיָנָא כְּמִלְקָדְמִין, וְיִתּוּב עַל עֶפְרָא דְּבִנְיָנָא
דְּגוּפָא אַחְרָא, כְּמָה דְּהָוָה בְּקַדְמִיתָא. וְעַל דָּא,
רוּחָא וּנְשָׁמָתָא בִּידוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְחֵיִיס עֲלֵייהוּ דְּבִנְי נָשָׂא, דְּלֹא יִתְאַבְּדוּ מִהָאֵי
עֲלָמָא, וּמֵעֲלָמָא אַחְרָא, בְּגִין כֶּף אֵל אֱלֹהֵי
הַרוּחַת לְכֹל בָּשָׂר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְגו'.
(במדבר יז) רַבִּי חֵיִיא פִּתַח (משלי טו) חֲמַת מֶלֶךְ
מְלֹאכֵי מוֹת וְאִישׁ חָכָם יִכְפָּרְנָה. כַּמָּה אֵי
לְהוּ לְבַנְי נָשָׂא. לְאַסְתְּמָרָא מַחוּבֵייהוּ, וּלְנִטְרָא
עוֹבְדֵייהוּ, דְּהָא בְּכַמָּה זְמַנִּין עֲלָמָא אִתְדִין,
וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עוֹבְדִין בְּמִתְקָלָא סְלִקִין,
וּמִשְׁגִּיחִין עֲלֵייהוּ לְעִילָא, וְאַכְתִּיבוּ קַמֵּיהּ. וְכַד
עוֹבְדֵייהוּ דְּבִנְי נָשָׂא, לֹא מִתְכַּשְּׂרִין קַמֵּי מֶלְכָּא,
סְלִיק רוּגְזָא, וְדִינָא אִתְעַר, הָדָא הוּא דְּכְתִיב
חֲמַת מֶלֶךְ מְלֹאכֵי מוֹת, וְעַל דָּא בְּכָל יוֹמָא
וְיוֹמָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מַחוּבֵי.

וְאִישׁ חָכָם יִכְפָּרְנָה, בְּשַׁעֲתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן דְּדִינִין
קִימִין עַל עֲלָמָא, וְרוּגְזָא תְּלוּי, אִי
אִשְׁתַּכַּח בְּדָרָא זְכָאָה דְּרָשִׁים לְעִילָא, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אִשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאַשְׁתַּכַּף רוּגְזָא. לְמִלְכָּא
דְּאַתְרִגְזוֹ עַל עֲבָדָיו, וְהוּוּ תְּבַע עַל סְנִטְרָא
לְמַעַבְד בֵּיהּ דִּינָא, אִדְהֵכִי עָאֵל רְחִימָא
דְּמִלְכָּא, וְקָם קַמֵּיהּ, פִּיּוֹן דְּחִמָּא לִיהּ מִלְכָּא,
אַתְנַהֲרוּ אֲנָפּוּי. שְׂאֲרֵי הַהוּא רְחִימָא דְּמִלְכָּא
לְאַשְׁתַּעֲי בַּהֲדִיָּה, וּמִלְכָּא חֲדִי. לְבַתָּר כַּד אִתָּא
סְנִטְרָא, חֲזָא אֲנָפּוּי דְּמִלְכָּא חֲדָאן, אִסְתַּלַּק
וְאִזִּיל לִיהּ, וְלֹא עֲבִיד דִּינָא. וּכְדִין, הַהוּא
רְחִימָא בְּעֵי לְמִלְכָּא עַל עֲבָדָיו, וּמְכַפֵּר לָהּ.
וּבְגִין כֶּף, וְאִישׁ חָכָם יִכְפָּרְנָה.

אוּף הָכָא, כַּד חִמָּא מֹשֶׁה דְּרוּגְזָא הָוָה (דף קע"ז)

תְּלוּי, מִיָּד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבִינָא

דמטרוניתא, וקטרת לא סלקא אלא בידוי, דאיהו אסגי שלמא בעלמא, וקשיר קשרא דמהימנותא. קטרת, הא אוקמוה, חדוותא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא, סליקו דרוגזא, הדא הוא דכתיב, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, וכדין ואיש חכם יכפרנה, ינקי וידפי ליהוא רוגזא, ורחמין מתערין.

וקטרת עולה רק בידו, שהוא מרבה שלום בעולם וקושר קשר האמונה. קטרת, הרי פרשוה, שמחה שלמעלה ושלמטה, קשר האמונה, סלוק הרגז. זהו שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. ואז - ואיש חכם יכפרנה, ינקה ויטהר אותו רגז, ורחמים מתעוררים.

רבי אלעזר (נ"א רבי אבא) אמר, (במדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים, בגין דאינון גזעא ושרשא דליואי. וזאת עשו להם וחייו ולא ימותו, דבעי פהנא לאתקנא להו, דאף על גב דקריבין אינון לקודשא, לא ייעלון אלא בתקונא דכהנא, דהוא ידע סימנא דימטון לגביה, ולא יתיר. וכד מכסנא למאני קדשא, כדין פסויא אחרא שרי, ואסיר לון לקרבא למחמי, דהא מלה בחשאי לא אית לגבייהו, אלא לכהנא, (ועל דא) דמלה דלהון ועובדא דלהון ברזא ובחשאי וליואי לארמא קלא.

רבי אלעזר אמר, (במדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים, משום שהם גזע ושרש הלויים. וזאת עשו להם וחייו ולא ימותו, שצריך הפהן לתקנם. שאף על גב שהם קרובים לקדש, לא יפנסו אלא רק בתקון הפהן, שהוא יודע סימן שגייעו אליו, ולא יותר. וכשמכסים לכלי הקדש, אז שורה כסוי אחר, ואסור להם להתקרב ולראות, שהרי דבר בחשאי אין להם, אלא לפהן, (ועל דא) שדבריהם ומעשיהם בסוד ובחשאי, וללויים להרים קול.

בגין כך פהני בחשאי וברזא, ועל דא אסיר לון חמרא, דחמרא לארמא קלא, ולגלאה רזין איהו. בגין כך ליואי אתמסרו לארמא קלא, דהא בדינא אתאחד, דינא באתגלייא איהו, ולפרסמא מלה קמי כלא. אבל פהנא, כל מלוי ברזא ובחשאי, ולאו באתגלייא (סימנא דכלא שמאל תהא דוחה, וימין מקרבת). בגין דאיהו ימינא (מקרב), כד דינין שריין בעלמא מסטרא דשמאלא, ימינא יהא מקרבא, ובמה. בקטרת, דאיהו בחשאי, ברזא דקיק, ופנימאה מכלא.

בגלל זה כהנים בחשאי ובסוד, ועל זה אסור להם יין, שיין להרמת קול ולגלוי סוד הוא. בגלל זה לויים נמסרו להרמת קול, שהרי בדין נאחזים, דין בגלוי הוא ולפרסם דבר לפני הכל. אבל פהן, כל דבריו בסוד וחשאי, ולא בגלוי. (סימן הכל - שמאל תהא דוחה, וימין מקרבת) משום שהוא ימין (מקרב), כשדינים שרוינים בעולם מצד שמאל, ימין תהא מקרבת, ובמה? בקטרת, שהיא בחשאי, בסוד דקיק ופנימי מהכל.

תא חזי, כד האי מדבחא אחרא, שארי לאתערא אתערוותא, כד לא ישתכחו זכאין, מדבחא פנימאה אתער לגביה, וקאים

בא וראה, כשמזבח אחר מתחיל לעורר התעוררות, כשלא נמצאים צדיקים, מזבח פנימי מתעורר אליו ועומד מולו, לקבליה, ודינין משתכחי.

והדינים שזוככים. ועל זה עומד מול זה, ואז הדין מסתלק.

רבי אלעזר אומר, (במדבר ד) זאת עבדת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים. בשעה שבני קהת לוקחים קדש קדשים, אז בא כהן וחופה הכל, עד שלא יקרבו ללקחו, ולא ראו מעולם מה שהם לוקחים, אלא הכל מכסה מהם, כמו שכתוב (שם) ובא אהרן ובניו בנסע המחנה והורדו את פרכת המסך. ורב פסויי פלי המקדש הם תכלת, משום שתכלת הרי בארוה ונתבאר. אחרי שהתכסה הכל, מתקרבים בני קהת שלוקחים, ולא מתקרבים אלא באותם בדים שיוצאים החוצה. זהו שכתוב (שם) וכלה אהרן ובניו לכסת את הקדש וגו', בנסע המחנה ואחרי כן יבאו בני קהת לשאת וגו'.

בגל"ל כף קטרת, שהיא פנימית, וכל מה שבסוד - לפנה נמסר. ועל זה, ויקח אהרן פאשר דבר משה וירץ אל תוף הקהל [וגו'] ויתן את הקטרת, שהיא פנימית, סוד הכהן. אז - ויכפר על העם ויעמד בין המתים ובין החיים, בין עץ החיים ובין עץ המות. אז הימין מקריב זה לזה, ותעצר המגפה. אשרי חלק הכהן, שלפניו יש כח למעלה ויש לו כח למטה, והוא גורם שלום למעלה ולמטה, ובכל זמן השמאל עובד לימין. זהו שכתוב (שם יח) וילוו עליך וישבתוך, וימין בשמאל גמצאים במקדש.

רבי אלעזר הנה עומד לפני רבי שמעון אביו. אמר לו, כתוב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. אמר לו, בא וראה, ראה חיים עם אשה אשר אהבת - (והיה אומר רבי שמעון, כתוב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת) זהו

ועל דא קיימא לקבל דא, וכדין דינא אסתלק. רבי אלעזר אומר, (במדבר ד) זאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים, בשעתא דבני קהת נטלין קדש קדשים, כדין אתי כהנא, וחפי כלא, עד לא יקרבו לנטלא ליה, ולא הוו חמאן לעלמין מה דאינון נטלין, אלא כלא בכסוייא מנייהו. כמה דכתיב, (במדבר ד) ובא אהרן ובניו בנסע המחנה והורידו את פרכת המסך. ורוב פסוייא דמאני מקדשא, תכלת איהו, בגין דתכלת הא אוקמוה ואתמר. בתר דאתפסוייא כלא, מקרבין בני קהת דנטלין, ולא מקרבין אלא באינון בדים דנפקין לבר. הדיא הוא דכתיב, (במדבר ד) וכלה אהרן ובניו לכסת את הקדש וגו', בנסע המחנה ואחרי כן יבאו בני קהת לשאת וגו'.

בגין כף קטרת דאיהי פנימאה, וכל מה די ברזא, לכהנא אתמסר. ועל דא (במדבר י"ז) ויקח אהרן פאשר דבר משה וירץ אל תוף הקהל ויתן את הקטרת, דאיהו פנימאה, רזא דכהנא, כדין ויכפר על העם ויעמד בין המתים ובין החיים, בין אילנא דחיי, ובין אילנא דמותא, כדין ימינא קריב דא בדא, ותעצר המגפה, זפאה חולקא דכהנא, דכהנא אית ליה חילא לעילא, ואית ליה חילא לתתא, והוא גרים שלמא לעילא ותתא, ובכל זמנא, שמאלא פלח לימינא, הדיא הוא דכתיב וילוו עליך וישבתוך, וימינא בשמאלא משתפחי במקדש.

רבי אלעזר הנה קאים קמיה דרבי שמעון אבוי, אמר ליה, כתיב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. אמר ליה, תא חזי, ראה חיים עם אשה אשר אהבת (ס"א ונהו אומר רבי שמעון כתיב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר

אֲהַבְתָּ (אֲהַבְתָּ) דָּא הוּא רָזָא, דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא חַיִּים
 בְּאַתְרֵי דָּא, דָּא בְּלֵא דָּא לֹא אָזְלָא. וּבַעֵי בַר
 נֶשׁ לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בְּלִילָה, וּמִדַּת לֵילָה בְּיוֹם.
 וְדָא הוּא רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
 אֲהַבְתָּ מָאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי הִיא חֲלָקָה בְּחַיִּים,
 דְּחַיִּים לֹא שָׂרִין אֲלָא עַל דָּא. וּבַעֲמִלָּה אֲשֶׁר
 אֲתָה עֲמִל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמָה דְּאָמַר (משלי ג) בְּכָל
 דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר אֶרְחֹתֶיךָ.

וְהָא חֲזִי כָּל מְלוּי דְשְׁלֵמָה מְלֻכָּא, כְּלֵהוּ
 סְתִימִין לְגוּ בְּחֻכְמָתָא, וְהִנֵּי קָרְאִי
 אֶתְחִזּוֹן דִּיהוּתְרָה רְצוּעָה, כְּמָה דְכָתִיב (נ"א אסר
 ליה רבי אלעזר פתיב) בְּתַרְיָה, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
 וְגו' . הַאי קָרָא אִית לְאַסְתְּפְּלָא בֵּיהּ, (קהלת ט) כֹּל
 אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי
 שְׁלֵמָה (דף קנ"ח ע"א) דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה בֵּיהּ, יִתִּיר
 עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אָמַר הַכִּי.

אָרְאָ (נ"א אסר ליה) כָּל מְלוּי דְשְׁלֵמָה מְלֻכָּא עַל
 רָזָא דְחֻכְמָתָא אֲתַמְרוּ. תָּא חֲזִי, כֹּל אֲשֶׁר
 תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְּבַעֵי
 בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא שְׁמַאלָא בִּימִינָא, וְכָל מַה
 דְּהוּא עֲבִיד, מִיבַעֵי לֵיהּ דְּלֹא יְהוֹן אֲלָא כְּלִילָן
 בִּימִינָא. כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ, דָּא שְׁמַאלָא.
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ: דָּא הוּא יְמִינָא, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר
 (שמות טו) יְמִינְךָ יִי נֹאדְרִי בַּפֶּחַ. וְכִיוֹן דְּבַר נֶשׁ
 יִזְדַּהַר דְּכָל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְסַטְרָא דִּימִינָא,
 וְיִכְלִיל שְׁמַאלָא בִּימִינָא, כְּדִין קִדְשָׁא בְּרִין
 הוּא שְׂאֵרִי בְּגוּוּיָהּ בְּהַאי עֲלָמָא, וְיִכְנִישׁ לֵיהּ
 לְגַבְיָהּ לְהַהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי.

וְרָא יִימָא בַר נֶשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאֵתִינָא לְהַהוּא
 עֲלָמָא, כְּדִין אֲתַבַּע מִן מְלֻכָּא רַחְמִי,
 וְאִיתוּב קַמִּיהּ, אֲלָא כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
 וְדַעַת וְחֻכְמָה, בְּתַר דִּיסְתַּלַּק בַּר נֶשׁ מִהַאי

סוּד שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְהַכְלִיל חַיִּים
 בְּמָקוֹם זֶה. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוּלָךְ.
 וְצַרְיָךְ אָדָם לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם
 בְּמִדַּת לֵילָה, וּמִדַּת לֵילָה בְּיוֹם.
 וְזֵהוּ רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
 אֲהַבְתָּ. מַה הַטַּעַם? כִּי הוּא חֲלָקָה
 בְּחַיִּים, שְׁחַיִּים לֹא שׂוֹרִים אֲלָא
 עַל זֶה. וּבַעֲמִלָּה אֲשֶׁר אֲתָה עֲמִל
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמַר (משלי ג)
 בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר
 אֶרְחֹתֶיךָ.

וּבָא וּרְאָה, כָּל דְּבַרֵּי שְׁלֵמָה
 הַמְּלֻכָּה, כְּלָם נִסְתַּרִים לְתוֹף
 הַחֻכְמָה. וּפְסוּקִים אֵלוּ נִרְאִים
 שְׁהַתְרָה הַרְצוּעָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
 (אמר לו רבי אלעזר, כתוב) אֶחָרִיו, (קהלת
 ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת
 בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה
 וְחֻשְׁבוֹן וְגו'. הַפְּסוּק הֵזֶה יֵשׁ
 לְהַתְּבַוֵּן בּוֹ, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי שְׁלֵמָה
 שְׁחֻכְמָה עֲלִינָהּ בּוֹ יוֹתֵר עַל כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם אָמַר כֵּךְ?!

אָרְאָ (אמר לו) כָּל דְּבַרֵּי שְׁלֵמָה
 הַמְּלֻכָּה עַל סוּד חֻכְמָה נֹאמְרוּ. בָּא
 וּרְאָה, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, זֵהוּ שְׁצַרְיָךְ
 אָדָם לְהַכְלִיל שְׁמַאל בִּימִין, וְכָל
 מַה שְׁהוּא עוֹשֵׂה צַרְיָךְ לוֹ שְׁלֹא
 יְהִיו, אֲלָא כְּלוּלִים בִּימִין. כֹּל
 אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ - זֶה הַשְּׁמַאל.
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ - זֵהוּ הַיְמִין, כְּמוֹ
 שְׁנֹאמַר (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֹאדְרִי
 בַּפֶּחַ. וְכִיוֹן שְׁהָאָדָם יִזְהַר שְׁפָל
 מַעֲשָׂיו יְהִיו לְצַד יְמִין וְיִכְלִיל
 שְׁמַאל בִּימִין, אִזְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שׂוֹרֵה בּוֹ בְּעוֹלָם הֵזֶה, וְיִכְנִס
 אוֹתוֹ אֵלָיו לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.
 וְרָא יֹאמַר אָדָם, בְּשַׁעֲתָא שְׁאָבָא
 לְאוֹתוֹ עוֹלָם, אִזְ אֲתַבַּע מִהַמְּלֻכָּה
 רַחְמִים וְאִשׁוּב לְפָנָיו, אֲלָא - כִּי
 אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻכְמָה,
 אַחַר שִׁיסְתַּלַּק אָדָם מִהָעוֹלָם הֵזֶה.
 אֲלָא אִם רוּצָה אָדָם שְׁהַמְּלֻכָּה

הקדוש יאיר לו לאותו עולם ויתן לו חלק בעולם הבא, ישתדל בעולם הזה להכליל מעשיו בימין, וכל מעשיו יהיו לשם הקדוש ברוך הוא. שהרי לאחר כשיתפנס מהעולם הזה להדון בדין הקשה בדין הגיהנם, אין שם עצה וחקמה ושכל להנצל מן הדין.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאל - בגיהנם יש בו מדורים על מדורים; מדור תחתון שאל, מדור תחתון ממנו אבדון, וזה סמוך לזה. מי שיורד לשאל, ידונו אותו, ומשם יצפצף ועולה. זהו שכתוב (שמואל א-ב) מוריד שאל ויעל. ומי שיורד לאבדון, שוב לא עולה לעולמים.

מי שיש בו מעשה טוב או שהוא (אם טוב הוא) בעל חשבון, הרי בארץ, שכל לילה ולילה טרם ישכב וטרם יישן, צריך אדם לעשות חשבון מעשיו שעשה כל אותו יום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מה הטעם באותה השעה? משום שבאותה שעה עץ המות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המות, וצריך באותה שעה לעשות חשבון מעשיו ויודה עליהם, משום שאותה שעה של המות, ואלה נקראים בעלי חשבון.

וכן מי שמשתדל בדעת ובחקמה לדעת את רבנו, כשיעבירו אותו לחזות ולהסתפל באותם רשעים שנטרדו בגיהנם ובדרגת השאל, וכלם צוחים מאותן דרגות - הוא לא ישאר שם ולא ימצא ביניהם, ועל זה אין מעשה וחשבון ודעת בשאל, ולא ימצא אלא למעלה למעלה, במקום שכמה אורות ומנורות וכמה

עלמא, אלא אי בעי בר נש, דמלכא קדישא ינהיר ליה לההוא עלמא, ויתן ליה חולקא לעלמא דאתי, ישתדל בהאי עלמא, לאכללא עובדוי בימינא, וכל עובדוי יהון לשמא דקודשא בריך הוא, דהא לבתר פד יתפניש מהאי עלמא, לאתדנא בדינא תקיפא, בדינא דגיהנם, לית תמן עיטא וחקמה וסכלתנו לאשתזבא מן דינא.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאל. בגיהנם, אית ביה מדורין על מדורין. מדורא תתאה שאל. מדורא תתאה מניה, אבדון. ודא סמיך לדא. מאן דנחית לשאל, ידונו ליה ומתמן יצפצף ועולה. הדא הוא דכתיב, (שמואל א ב) מוריד שאל ויעל. ומאן דנחית לאבדון, תו לא סליק לעלמין.

מאן דאית ביה עובדא טבא, או דאיהו (כ"א א) טבא איהו) מארי דחושבנא, הא אוקמוהו דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב, ועד לא נאים, בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא, ויתוב מנייהו, ויבעי עלייהו רחמי. מאי טעמא בההיא שעתא. בגין דההיא שעתא אילנא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ובעי בההיא שעתא למעבד חושבנא מעובדוי, ויודי עלייהו, בגין דאיהי שעתא דמותא, ואלין אקרון מארי דחושבנא.

וכן מאן דאשתדל בדעת ובחקמה למנדע למאריה, פד יעברון ליה לאסתכאה ולאסתפל לאיננון חייבין דאתטרידו בגיהנם, ובדרגא דשאל, וכלהו צווחין מאיננון דרגין, הוא לא ישתאר תמן, ולא ישתפח בינייהו, ועל דא אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאל, ולא ישתכח אלא לעילא לעילא,

כסופים שורים שם, והקדוש ברוך הוא בא (ב) (ומשתוק לו) להשתעשע עם שאר הצדיקים שפגן עדן. אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו רשעים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבדת אהל מועד וגו'. רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב על חוג הארץ וגו'. בא וראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא העולם, עלה ברצון לפניו וברא אותו בתורה, (כשעלה ברצון לפני הקדוש ברוך הוא לברא העולם, הסתכל בתורה וברא אותו) ובה נתקן. זהו שכתוב (משלי ח) בהכינו שמים שם אני. וכתוב (שם) ואהיה אצלו אמן. והרי הקימו, אל תקרי אמן אלא אמן.

כשבא לברא אדם, והרי נתבאר, אמרה תורה: וכי לחנם נקראת ארץ אפים ורב חסד? באותה שעה שיצא אדם לעולם, היה זיו פרוצופו מלמעלה ומלמטה, והיו פוחדים ממנו כל הבריות, ופרשוהו. בא וראה, לא התקיים העולם ולא השלם עד אותה שעה שיצא אדם בשלמות הכל, והתקדש היום ונתקן פסא קדוש למלך, אז השתלמו עליונים ותחתונים, ונמצאו שמחות בכל העולמות.

באותה שעה שרצה היום להתקדש, היו יוצאים רוחות של השדים להבראות גוף שלהם, והתקדש היום ולא נבראו, ונשאר העולם כמו שנפגם ממלאכתו ומסתובב (נחסר). כיון שהתקדשו ישראל ונשלמו בדרגותיהם ונמצאו לזים מצד השמאל, כאשר (א) נשלם אותו פגם של העולם שמצד שמאל.

באתר דכמה נהורין ובוצינין, וכמה כסופין שארן ביה, וקודשא בריך הוא אתי (ביה) (ס"א) (והאי ליה) לאשתעשעא עם שאר צדיקייא די בגן עדן. זכאה חולקיהון דצדיקייא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו רשעים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וגו'. (במדבר יח) רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב על חוג הארץ וגו'. תא חזי, פד בעא קדשא בריך הוא למברי עלמא, סליק ברעותא קמיה, וברא ליה באורייתא. (ס"א) כד סליק ברעותא קמיה קדשא בריך הוא למברי עלמא אסתכל באורייתא וברא ליה) ובה אשתכלל. הדא הוא דכתיב, (משלי ח) בהכינו שמים שם אני. וכתיב (משלי ח) ואהיה אצלו אמן. והא אוקמוה, אל תקרי אמן, אלא אמן.

בר אתי למברי אדם, והא אתמר, אמרה תורה וכי למגנא אתקריאת ארץ אפים ורב חסד. בההיא שעתא דנפיק אדם לעלמא, הוה זיו פרוצופא דיליה מעילא ומתתא, והוה דחלין מניה כל בריין, ואוקמוה. תא חזי, לא אתקיים עלמא, ולא אשתלים, עד ההיא שעתא דנפק אדם בשלימו דכלא, ואתקדש יומא, ואתתקן ברסייא קדישא למלכא, כדון אשתלימו עלאי ותתאי, ואשתכחו חדוון בכלהו עלמין.

בההיא שעתא דבעא יומא לאתקדשא, הוה נפקי רוחיהון דשדין לאתברי גופא דלהון, ואתקדש יומא, ולא אתבריא, ואשתאר עלמא כמה דאתפגים מעבידתא ואסתחר (דף קע"ח ע"ב) (ס"א ואתחסר), כיון דאתקדשו (עלמין) ישראל, ואשתלימו בדרגיהון, ואשתכחו ליואי בסטר שמאלא, פד (ס"א בדין) אשתלים ההוא פגימא דעלמא, דמסטר שמאלא.

וְעַרְיָה דְּאֵתְּרֵי הַלְוִיִּים לְהַטְהֵרָה, וְאֵז הַכֹּל נִכְלָל בְּיַמִּין וְהָעוֹלָם לֹא נִפְגָּם, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא הַשְּׁלִים לְצַד שְׂמָאל, הוּא הַשְּׁלִים לְפָגַם הָעוֹלָם. וְאִפְלוּ אוֹתוֹ צַד צְפוֹן שְׁנֵשְׂאָר חֶסֶר בְּעוֹלָם, כְּשֶׁבְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הַלְוִי הַשְּׁלִים בְּאֶרֶץ לְכָל. מַה זֶה בְּאֶרֶץ? בְּאוֹתוֹ מִשָּׂא שְׁהִיו נוֹשְׂאִים בְּמִשְׁכָּן, נִשְׁלַם כָּל אוֹתוֹ פָּגַם עַל יָדוֹ.

הוּא - לְמַעַלָּה לְשְׂמָאל. הוּא - נִכְלָל בְּיַמִּין. עוֹד הוּא - זֶה הַעֲתִיק. אֲלֵמָל הַדִּין לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֲנָשִׁים אֲמִנָּה עֲלִיּוֹנָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּנֵי אָדָם בַּתּוֹרָה, וְלֹא יִתְקַיְמוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. עֲבוּדָה בְּשִׁלְמוֹת שְׁתַּמְצָא בְּעוֹלָם אֵל הַמְּלַךְ הַקְדוֹשׁ מִי יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ? הוּא אוֹמֵר זֶה הַלְוִי.

וְעוֹד וְעַבְד הַלְוִי הוּא - כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים ד) כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים. הוּא הַשְּׁלִים שְׁלֵמוֹת לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. הוּא - פְּשוּט לְקַבֵּל אֵת כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּשִׁבִיל לְחַבֵּר זְווג כְּאֶחָד. מִי עוֹרֵר אֵת הָאֲהָבָה? הוּי אוֹמֵר הוּא. עוֹד הוּא - כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (עוֹד הוּא - זֶה עֲתִיק, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִלְל כֶּף הוּא לְמַטָּה, הוּא לְמַעַלָּה, הוּא נִגְלָה, הוּא נִסְתָּר, הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַאִיר לְלִבְנָה כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה עַל אֶחָד שְׁבַע פְּעָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכָתוּב (שם ט) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֵשֶׁף וִירַחֵף לֹא יֵאָסֵף. וְכָתוּב (שם)

וְעַרְיָה דְּאֵתְּרֵי הַלְוִיִּים לְהַטְהֵרָה, וְכַדִּין כְּלָא אֲתַפְּלִיל בְּיַמִּינָא, וְעַלְמָא לָא אֲתַפְּגִים, וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא אֲשֵׁלִים לְסִטְר שְׂמָאלָא. הוּא אֲשֵׁלִים לְפָגַיְמוּ דְעַלְמָא. וְאִפְלוּ הַהוּא סִטְרָא דְצְפוֹן, דְאֲשַׁתָּאֵר חֶסֶר בְּעַלְמָא, כַּד בְּרָא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא. לְיוֹאֵה בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים לְכָלָא. מְאִי בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים בְּהוּא מְטוּלָא דְהוּוּ נְטִילֵי בְּמִשְׁכָּנָא, אֲשַׁתָּלִים כָּל הַהוּא פָּגַיְמוּ עַל יָדֵיהּ.

הוּא: לְעִילָא לְשְׂמָאלָא. הוּא: אֲתַפְּלִיל בְּיַמִּינָא, תּוּ הוּא: דְּאֵתְּרֵי. (ס"א תא חו"ו ו"ג מן תו) אֲלֵמָל דִּינָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּעַלְמָא, לָא הוּוּ יַדְעֵי בְּנֵי נְשָׂא מְהִימְנוּתָא עֲלָא, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּנֵי נְשָׂא בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִתְקַיְמוּ פְקוּדֵי אוֹרֵייתָא, פּוֹלְחָנָא שְׁלִימוּתָא דִּישְׁתַּכַּח בְּעַלְמָא לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא, מָאן עַבִּיד לֵיהּ. הוּי אוֹמֵר דְּאֵתְּרֵי לְיוֹאֵה.

וְתוּ וְעַבְד הַלְוִי הוּא, כְּמָה דְאֵתְּרֵי אָמַר (דְּבָרִים ד) כִּי יי הוּא אֱלֹהִים. הוּא אֲשֵׁלִים שְׁלִימוּתָא לְמִיְהוּי כְּלָא חַד. הוּא: פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לְכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאֵתְּרֵי אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּגִין לְחַבֵּרָא זְווגָא כְּחַדָּא. מָאן אֲתַעֵר רְחִימוּתָא. הוּי אוֹמֵר הוּא. תּוּ הוּא כְּמָה דְאֵתְּרֵי אָמַר (ס"א תו הוּא דְאֵתְּרֵי כְּמָה דְאֵתְּרֵי אָמַר כִּי יי הוּא אֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִין כֶּף הוּא: לְתַתָּא. הוּא: לְעִילָא. הוּא: אֲתַגְּלִיָּא. הוּא סְתִים. הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זְמַן קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֲנַהֲרָא לְסִיְהָרָא, כְּנַהוּרָא דְשְׁמֵשָׁא. וְנַהוּרָא דְשְׁמֵשָׁא יְהָא עַל חַד שְׁבַע זְמַנִּין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכְּתִיב (ישעיה ס) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֵשֶׁף וִירַחֵף לֹא יֵאָסֵף.

וּכְתִיב (ישעיה ס) **לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.**

לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכָל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. (במדבר יח) פְּקוּדָא דֵּא לְפִדּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדּוֹת לְעֵלְמָא דְאֵתִי. וְאִי קוּדִים דְּאִזִּיל לְהֵהוּא עֲלֵמָא, לֹא יִפְדֶּה נַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ וְנִשְׁמַתִּיהּ בְּאוּרֵייתָא, עֵתִיד לְאַחֲזָרָא לְהֵאִי עֲלֵמָא כְּדַבְּקֵי דְמִיתָא. (איוב לג) יָשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשָׁא וְרוּחָא וְנִשְׁמַתָּא.

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכָל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. מִצְוָה זֹאת לְפִדּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם קִדְּם שְׁהֵלָךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמַתּוֹ בְּתוֹרָה, עֵתִיד לְחַזֵּר לְעוֹלָם הַזֶּה כְּבִתְחִלָּה, (איוב לג) יָשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשׁ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה.

בְּתוֹב (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַעֲשֶׂה אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִינֵי דְפִדְיוֹן דְּלֵהוֹן הוּהוּ כְּלֵא תוֹרָה, דְּאִיהוּ כְּסָף כְּסוּפָא דְעֵלְמָא דְאֵתִי, אֶהְדְּרוּ תְּלַת זְמַנִּין אַחֲרָנִין בְּגְלוּתָא, וּבְפּוֹרְקָנָא בְּתַרִּייתָא דְפּוֹרְקָנָא דְלֵהוֹן יְהֵא בְּאוּרֵייתָא, לֹא יִהְדְּרוּן לְעֵלָם בְּגְלוּתָא. אֲתוּ רַבְּנָן וּבְרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ רַעֲיָא מְהֵימְנָא, קִדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא יִפְדֶּה לָךְ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּן עַל יָדְךָ, וְתִתְחַדֵּשׁ עִמָּהוֹן, וְאִינוּן עִמָּךְ.

בְּתוֹב (שם) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַעֲשֶׂה אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִלְלֵי שְׁפִדְיוֹנָם הִיָּה בְּלֵי תוֹרָה, שְׁהִיא כְּסָף, כְּסוּפָה הַעוֹלָם הַבָּא, חֲזָרוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אַחֲרוֹת בְּגְלוּתָא. וּבְגֵאָלָה הַאֲחֵרוֹנָה, שְׁגֵאלְתָּם תִּהְיֶה בְּתוֹרָה, לֹא יִחְזְרוּ לְעוֹלָם בְּגְלוּתָא. בְּאוּ רַבּוּתֵינוּ וּבְרִכּוֹ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: רַוְעָה הַנְּאֻמָּן, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְדֶּה אוֹתְךָ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּ עַל יָדְךָ, וְתִתְחַדֵּשׁ עִמָּהֶם, וְהֵם עִמָּךְ.

הַפְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְדוֹן בְּעַרְפֵי בֵית. וּבְרִזָּא דְחַכְמַתָּא, בֵּית דְּבַר נֶשׁ, דָּא אֲתַתָּא. אִי אִיהִי אֲתַתָּא דְטוֹב וְרַע, וּבְעֵי לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה לָהּ מֵהֵהוּא רַע, וְיִהִיב לֵיהּ עֵרְךָ דִּילָהּ. אֲבָל אֲתַתָּא דְאִלְנָא דְחֵיִיא, אֲתַמַּר בַּהּ (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכּוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פֶז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ. בְּמָה דְאֲתַמַּר, (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְאֲתַמַּר (משלי לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו'. וְדָא שְׂכִינְתָּא. מָאן דְּגַמִּיל חֶסֶד עִמָּהּ, לֵית עֵרְךָ לְאַגְרָא דִּילֵיהּ. וּמָאן דְּחָאָב לְגַבְהָ, לֵית עֵרְךָ לְעַנְשָׁא דִּילֵיהּ.

מִצְוָה אַחַר זֹאת - לְדוֹן בְּעַרְכֵי בֵית. וּבְסוּד הַחֲכָמָה - בֵּית הָאִישׁ זֹאת אֲשֶׁתוֹ. אִם הִיא אִשָּׁה שֶׁל טוֹב וְרַע וְרוֹצֵה לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ רַע וְיִתֵּן לוֹ עֵרְךָ שְׁלָהּ. אֲבָל אִשָּׁה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, גֵּאָמַר בַּהּ (שם כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכּוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פֶז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, וְנֵאֲמַר (שם לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו'. וְזוֹ הַשְּׂכִינָה. מִי שְׁגוּמַל חֶסֶד עִמָּהּ, אִין עֵרְךָ לְשִׁכְרוֹ. וּמִי שְׁמַרְשִׁיעַ אֲלֵיהּ, אִין עֵרְךָ לְעַנְשׁוֹ. בְּמָה שְׂפָחוֹת יֵשׁ לָהּ שְׂמֵשְׁמֵשִׁים אוֹתָהּ, וְלְכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ לָהּ עֵרְךָ, וְכָל אַחַת וְאַחַת צָרִיכָה פְּדִיּוֹן. אֲבָל מִי שִׁיּוֹרֵשׁ נִשְׁמָה אוֹ

בְּמָה שְׂפָחוֹת אֵית לָהּ דְמִשְׁמֵשִׁין לָהּ, וְכָל חֲדָא וְחֲדָא מְנִייהוּ, אֵית לָהּ עֵרְךָ. וְכָל חַד וְחַד צָרִיךְ פְּדִיּוֹן. אֲבָל מָאן דְּיָרִית נִשְׁמַתָּא, אוֹ רוּחָא, אוֹ נַפְשָׁא מְשִׁכִּינְתָּא, לֹא צָרִיךְ פְּדִיּוֹן, דְּשְׂכִינְתָּא עָלָהּ אֲתַמַּר (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. דְּפִדְיוֹן דִּילָהּ בְּקוּדְשָׁא רוּחַ אוֹ נַפְשׁ מֵהַשְּׂכִינָה, לֹא צָרִיךְ פְּדִיּוֹן, שְׁעַל הַשְּׂכִינָה גֵאָמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. שְׁהַפְּדִיּוֹן שְׁלָהּ תְּלוּי בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. שְׂמוּשְׁכִים אוֹתָהּ (א) יִשְׂרָאֵל בְּקִשְׁר

תפלין, באות שבת, באות ימים טובים, באות הברית ותורה ובכמה מצוות, שפדיונה תלוי בקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (יחזקאל כ) ואעש למען שמי, ובגללה (ויקרא כו) ואף גם זאת. כף כמה מצוות הן שעושים בני אדם על מנת לקבל פרס, וכמה עברות, ולכל מצוה יש ערך באותו עולם. (אבל ענש) ולכל ענש למי שעובר עליהן, אין לו ערך ושעור.

מצוה אחר זו - לדון במחרים נכסיו לכהן. זהו שכתוב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא בישראל לה יהיה. וסוד זה (באדם ובבהמה) - כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה. רחם בהפוך אותיות כחשבון מאתים ארבעים ושמונה איברים שבאדם, עליהם נאמר (חבוק א) ברגז רחם תזכור. אחר שפועס אדם ומחרים אותה בהמה אליו, חרי שורה אל אחר, נחש, שנאמר בו (בראשית א) ארור אתה מכל הבהמה, והוא לשמאל האדם. בגלל זה פקד הקדוש ברוך הוא לתת לכהן, שהוא רחמים, ברכה, לכפות רגז, שעורר אותו האיש מרה, חרב מלאך המות, ומעורר הימין אליו ברחמים ונכפה רגז השמאל, וזהו ברגז רחם תזכור. מי שפועס, שיש לו בכעס סם המות, שעליו בארו בעלי המשנה, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. משום שצד האחר בוער באדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן, נפרד ממנו החרם, וסמאל אל אחר חרם, ונקבתו קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. והקדוש ברוך הוא ברך בכל התורה כלה, וכל הברכות מימין, שבה אחוז הכהן.

ברוך הוא תלמי. דאמשכן לה (לגביה) ישראל, בקשורא דתפלין, באות דשבת, באות דיומין טבין, באות דברית, ותורה, בכמה פקודין. דפדיון דילה תליא בקודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל כ) ואעש למען שמי, ובגינה (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת. הכי כמה פקודין אינון דעבדין בני נשא על מנת לקבל פרס. וכמה חובין. ולכל פקודא אית ליה ערך בההוא עלמא. (ס"א אבל עונשא) ולכל עונשא למאן דאעבר עליהו, אין ליה ערך ושיעור.

פקודא בתר דא, לדון במחרים נכסיו לכהן, הדא הוא דכתיב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא (באדם ובבהמה) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליה באדם ובבהמה. רחם: בהיפוך אתון פחושפון (ד קע"ח ע"ט ע"א) מאתים ארבעים ושמונה איברים דבר נש, עליהו אתמר (חבוק א) ברגז רחם תזכור. בתר דכעיס בר נש, ומחרים ההוא בעירא לגביה, הא שריא אל אחר נחש, דאתמר ביה, (בראשית א) ארור אתה מכל הבהמה, ואיהו לשמאלא דבר נש. בגין דא מגי קדשא בריך הוא, למיהב לכהנא, דאיהו רחמי ברכה, לאתפפייא רגז, דאתער בההוא בר נש מרה, חרבא דמלאך המות, ואתער ימינא לגביה ברחמי, ואתפפייא רוגזא דשמאלא, והאי איהו ברגז רחם תזכור.

מאן דכעיס, דאית ליה בכעס סם המות, דעליה אוקמויה מארי מתניתין, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. בגין דסטרא אחרא אתוקדת בפר נש. ובההיא בעירא דיהיב לכהנא אתפרש חרם מגיה, וסמאל אל אחר חרם, ונוקבא דיליה קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. וקודשא בריך הוא, בריך בכל אורייתא כלא, וכל ברכאן מימינא, דאחיד בה כהן. ובגין דא כל חרם צריך למיהב ליה לכהנא, דאיהו אכיל ליה בנורא, ושציי ליה מעלמא, ושכיף אשא משמאלא בימינא, דאיהו מיא, וביה (אסתר ז) וחתמת המלך שצכה.

ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר א) וחתמת המלך שצכה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוּלָה, וּפְרִשׁוּהָ שְׁנַיִם מִמָּאָה. מֵה זֶה תְּרוּמָה? חֲכָמֵי הַיְשִׁיבָה, הַתְּרוּמָה הַזֶּה שְׁצָרִיכִים לְהַפְרִישׁ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מִי הֵם? מִי שְׂרוּצָה לְטַעַם - אִם הוּא זֶר, יוֹמֵת. וְהֵינּוּ אֵל זֶר, סְמָא"ל. שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (שְׁמוֹת טו) שְׁכַח וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי (שְׁנַיִם) מִמָּאָה, לִיחְדוּ פְעָמִים בַּיּוֹם, שְׁהֵינּוּ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּאַרְבָּעִים וַתִּשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" וּ"בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" שֶׁל עֲרֻבִית, וּבְאַרְבָּעִים וַתִּשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁחָרִית. חֲסָרִים שְׁנַיִם מִמָּאָה, הֵם שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה וַתַּחְתּוֹנָה, בְּשִׁנְיָהֶם צָרִיף לִיחְדוּ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שֶׁל שְׁנֵינְיָהֶם, מִדָּה שֶׁל שְׁנֵינְיָהֶם, מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאוֹתִיּוֹת מָא"ה הוּא, וְהוּא בְּהַפּוּף אוֹתִיּוֹת הָא"ם.

וְעוֹד, (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלָכֶם מַלְחָם הָאֲרָץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לָהּ. תְּרִימוּ, כְּמוֹ (חֲבֻקָק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא. וְאוֹתָן עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת שְׁעֲלִיתֶם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁעוּלִים מ"ה. וּבְאוֹתִיּוֹת אֶלְפָּא בֵּיתָא, מֵה עוֹלָה מָא"ה, י"ם ה"צ. וְזֵהוּ שְׁפָרְשׁוּהָ רְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמְשֻׁנָּה, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה ה' אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מַעֲמָךְ. וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, כְּנֶגֶד מָאָה בְּרֻכּוֹת שְׁמַחֲבִיב אָדָם לְכַרְף אֶת רְבוּנוּ בְּכָל יוֹם, וְזֵהוּ שְׁצָרִיף אָדָם לְהַטְעִים בְּכָל יוֹם לְרַבּוֹנוּ, וּמִשׁוּם זֶה וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת הֵן? יֵשׁ תְּרוּמָה מִהַתּוֹרָה, תּוֹרָה מ'. וְזֹהִי תְּרוּמָה,

תּוֹרָה שְׁנֵתָנָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תִּאמְרוּ שְׂאֲכַלְתִּי מִמֶּנָּה, הֲרֵי כְּתוּב (שְׁמוֹת כד) וַיְהִי מִשָּׁה בִּהְרֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שְׁמוֹת לד) לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הֵיחָה תְּרוּמָה זֶה עַד כְּעַתָּה לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכִינּוּן שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל, אִיךָ אָכְלוּ הַעֲבָדִים? שֶׁהָרִי לְאַחַר שְׂאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, לְכַתֵּר אָכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדָיו.

שְׁקוּדָא בְּתַר דָּא לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוּלָה, וְאוֹקְמוּהָ תְּרֵי מִמָּאָה, מָאִי תְּרוּמָה. רַבְּנָן דְּמִתִּיבְתָא, הָאִי תְּרוּמָה דְּצָרִיכִין לְאַפְרָשָׁא תְּרֵי מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מָאִי נִיהוּ. מָאֵן דְּבַעֲי לְמַטְעַם, אִי הוּא זֶר יוֹמֵת וְהֵינּוּ אֵל זֶר סְמָא"ל. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר (שְׁמוֹת כח) וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי מִמָּאָה, לִיחְדָּא לִיהַ תְּרִין זְמַנִּין בַּיּוֹמָא, דְּהֵינּוּ תְּרֵי מִמָּאָה, בְּתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשִׁמְעוּ וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעֲרֻבִית, וּבְתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשְׁחָרִית, חֲסָרִין תְּרִין מִמָּאָה, אֵינּוּן שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, וַתַּתָּאָה, בְּתַרְוּוּיָהּ צָרִיף לִיחְדָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אָמַר דְּתַרְוּוּיָהּ. מִדָּה דְּתַרְוּוּיָהּ. מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאַתּוּוּי מָא"ה אִיהוּ וְאִיהוּ בְּהַפּוּף אֲתוּוֹן, הָא"ם.

וְעוֹד (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלָכֶם מַלְחָם הָאֲרָץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לָיִי, תְּרִימוּ, כְּגוֹן (חֲבֻקָק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא, וְאֵינּוּן עֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, דְּסִלְקוּ דְּלֵהוֹן לְעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאֵינּוּן יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, דְּסִלְקוּ מ"ה. וּבְאַתּוּוֹן דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, מֵה סִלְקֵי מָא"ה, י"ם ה"ץ. וְהָאִי אִיהוּ דְּאוֹקְמוּהָ רַבְּנָן מְאִרֵי מִתְּנִיתִין, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה יי אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מַעֲמָךְ, וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, לְקַבֵּל מָאָה בְּרַכָּאן דְּמַחְיִיב בַּר נֶשׁ לְבְרַכָּא לְמֵאֲרִיָּה בְּכָל יוֹמָא, וְהָאִי אִיהוּ דְּצָרִיף בַּר נֶשׁ לְמַטְעַם בְּכָל יוֹמָא לְמֵאֲרִיָּה, וּבְגִין דָּא וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת אֵינּוּן, אֵי תְּרוּמָה מִדְּאוּרִייתָא, תּוֹרָה מ'. וְהָאִי אִיהוּ תְּרוּמָה, תּוֹרָה דְּאַתִּייהִבַת בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִי תִימְרוּן דְּאֲכִילָנָא מִנָּה, הָא כְּתִיב (שְׁמוֹת לד) וַיְהִי מִשָּׁה בִּהְרֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. נְטִירַת הָוָה עַד הַשְׁתָּא הָאִי תְּרוּמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְכִינּוּן דְּמִלְפָּא לֹא אָכַל, אִיךָ אָכְלִין עֲבָדֵי, דְּהָא לְכַתֵּר דְּאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, לְכַתֵּר אָכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדָיו.

תּוֹרָה שְׁנֵתָנָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תִּאמְרוּ שְׂאֲכַלְתִּי מִמֶּנָּה, הֲרֵי כְּתוּב (שְׁמוֹת כד) וַיְהִי מִשָּׁה בִּהְרֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שְׁמוֹת לד) לָחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הֵיחָה תְּרוּמָה זֶה עַד כְּעַתָּה לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכִינּוּן שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל, אִיךָ אָכְלוּ הַעֲבָדִים? שֶׁהָרִי לְאַחַר שְׂאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, אַחַר כֵּן - אָכְלוּ רַעִים, יָאֲכְלוּ עֲבָדָיו.

מְצוּה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ (לוי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהִיא) (תְּרוּמוֹת) מַעֲשֵׂר לְלוֹי, וְהִיא שְׂכִינָה מִצַּד יָמִין, שֶׁהוּא חֹסֵד. תְּרוּמָה גְדוּלָה לְכַהֵן, מִצַּד שְׂמָאל, שֶׁהוּא גְבוּרָה. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְלוֹי, שֶׁהִיא שְׂכִינָה.

י"ד ה"א ו"א ה"י. (במדבר כח) שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִצַּד אוֹתוֹ שְׁנָאֵמֶר בּוֹ, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׂמָאל, וְזוֹ גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לְכַבֵּשׁ, וְזֶהוּ יו"ד ה"א ו"א ה"א (י"ד ה"י ו"א ה"י), שְׁעוּלָה לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, עֶשְׂרוֹן זֶה. וְעֶשֶׂר לְמַ"ה, וּמַ"ה לְמֵאָה.

אַבְרָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (קח י"ד ה"י ו"א ה"י) וְעוֹלִים (ל' ו' י') לְשֵׁלִשִׁים, וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּהֵם עוֹלִים אַרְבָּעִים וְשֵׁלֶשׁ בִּיצִים, וְהַכֵּל יו"ד, חֲמֵשׁ בִּיצָה, וְתוֹסַפְת מִצַּד ה', וְכַף מַעֲשֵׂר, שֶׁהִיא מְצוּה לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂר מִצַּד הָאוֹת י', מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֶחָד מִחֲמֵשׁ מִצַּד אוֹת ה'. כָּל הַעֲשׂוּרִים שֶׁל אוֹת י', וְהִיא הַשְׂכִּינָה, אַחַת מַעֲשֵׂר סְפִירוֹת. א' מִחֲמֵשׁ הוּא מִצַּד הַתְּפָאֶרֶת, שֶׁהוּא חֲמֵשׁ מִכְתָּר. וּכְשֶׁתַּחֲשֵׁב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּמְצָא תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִמְּטָה לְמַעְלָה, וְשְׂכִינָה חֲמִישִׁית אֵלָיו.

וּמִצַּד אַחַר הִיא שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוּלְלֵת י' י' הַכֵּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה י' ה"ה. לְאֵיל - זֶה ו', שֶׁהוּא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶהוּ (במדבר ו) עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה הַכֵּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד שְׁנֵי עֶשְׂרִים - י' י' מִן (בראשית ב) וַיִּצְרָה. לְאֵיל - ו' מִן וַיִּצְרָה. וְהַכֵּל א'. י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בְּאֲמֻצָּע. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים - הֵם י' י' י'.

מְצוּה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה פְּרוּשָׁה שֶׁתּוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְחַלְקִים עֶשְׂרֵה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֶשְׂרֵה לְמֵצָה. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל מֵצָה עוֹשִׂים מִצּוֹת. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל חֶמֶץ עוֹשִׂים מִצּוֹת.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא לְהַפְרִישׁ (נ"י לוי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְאִיהוּ) (נ"א תְּרוּמוֹת) מַעֲשֵׂר לְלוֹי, וְאִיהוּ שְׂכִינָתָא מִסְטַר דִּימִינָא דְאִיהוּ חֹסֵד, תְּרוּמָה גְדוּלָה לְכַהֵן. מִסְטַרָא דְשְׂמָאלָא, דְאִיהוּ גְבוּרָה, תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְלוֹי, דְאִיהוּ שְׂכִינָתָא.

י"ד ה"י ו"א ה"י, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִסְטַרָא דִּיהוּא דְאֵתְמַר בֵּיה, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׂמָאל, וְדָא גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לְכַבֵּשׁ, וְדָא יו"ד ה"א ו"א ה"א (נ"א יו"ד ה"י ו"א ה"י), דְּסָלִיק לְעֶשֶׂר אֲתוּוֹן, הֵאִי עֶשְׂרוֹן. וְעֶשֶׂר לְמַ"ה וּמַ"ה לְמֵאָה.

אַבְל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (נ"א דָא יו"ד ה"י ו"א ה"י) וְסָלִיק (ס"א ל' ו' י') לְלוֹי, וְעֶשֶׂר סְפִירָן בְּהוֹן, סָלִיק שְׁלֹשָׁה אַרְבָּעִים בִּיצִים וְכֹלָא יו"ד, חוּמֵשׁ בִּיצָה, וְתוֹסַפְת מִצַּד ה', וְהִכֵּי מַעֲשֵׂר, דְאִיהוּ פְּקוּדָא לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂר, מִסְטַרָא דָאֵת י', מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, חַד מִחֲמֵשׁ מִסְטַרָא דָאֵת ה'. כָּל עֶשְׂרוֹיִן דָאֵת י', וְאִיהוּ שְׂכִינָתָא חַד מַעֲשֵׂר סְפִירָן. א' מִחֲמֵשׁ, אִיהוּ מִסְטַרָא דְתְּפָאֶרֶת, דְאִיהוּ חֲמֵשָׁה מִכְתָּר. וְכַד תַּחֲשׁוּב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּשְׁכַּח תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִתְּתָא לְעֵילָא. וְשְׂכִינָתָא חֲמֵשָׁא לְגַבֵּיה. וּמִסְטַרָא אַחְרָא אִיהוּ שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוּלְלֵת י' י' הַכֵּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה י' ה' ה', לְאֵיל דָא ו', דְאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא אִיהוּ עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה הַכֵּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד, שְׁנֵי עֶשְׂרִים, י' י' מִן וַיִּצְרָה. לְאֵיל ו' מִן וַיִּצְרָה. וְכֹלָא א', י' לְעֵילָא, י' לְתַתָּא, ו' בְּאֲמֻצָּעֵיתָא. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים אִינוּן י' י' י'.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבִנְן מְאִירֵי מִתְּנִיתִין אוּקְמוּיָה, דְתוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְּפַלְגִין עֶשְׂרֵה עֶשְׂרוֹיִן לְחֶמֶץ, וְעֶשְׂרֵה לְמֵצָה. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל מֵצָה, עוֹשִׂים שְׁלִשִׁים מִצּוֹת. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל חֶמֶץ, עוֹשִׂים וּרְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה פְּרוּשָׁה שֶׁתּוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְחַלְקִים עֶשְׂרֵה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֶשְׂרֵה לְמֵצָה. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל מֵצָה עוֹשִׂים מִצּוֹת. וּמַעֲשֵׂרָה שֶׁל חֶמֶץ עוֹשִׂים מִצּוֹת.

וְזָהוּ סֵלֶת, (ויקרא ז) חֲלוֹת מִצוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. מִעֲשֶׂרָה עֶשְׂרוֹנִים, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, הֵיוּ עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצוֹת, שֶׁהֵם י"י שֶׁם זֶה לַפְעָמִים הוּא לְיָמִין וְלַפְעָמִים הוּא לְשִׂמְאל וְלַפְעָמִים בְּאֲמָצַע. רַחֲמִים מִכָּל צֶדֶד, לְיָמֵינוּ וְלְשִׂמְאֵלוֹ.

וְלַפְעָמִים עֲשֶׂרָה לְיָמִין, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מִעֲשֶׂר מְלָכִיּוֹת. וְלַפְעָמִים יו"ד לְשִׂמְאל, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מִעֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלַפְעָמִים יו"ד בְּאֲמָצַע, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מִעֲשֶׂרָה זְכוֹרוֹנוֹת.

עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ ה' שְׁמָרוּ (במדבר ט). שְׁלֹכֵל י' יֵשׁ אַרְבָּעָה פָּנִים, שֶׁלֹשׁ חִיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ יוֹדִין, וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חִיָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים (אוֹתוֹיֹת) שֶׁל יְהוָה, עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמָרוּ - זו הַשְׁכִּינָה שְׁשׁוֹמְרֵת לְאוֹתָם שְׁשׁוֹמְרִים שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁבְגָלָל זֶה לֹא זֹזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשִׁבְתוֹת (בִּמְיָם) הַחֹל, אֲלֵא שֶׁהִיא סוֹגֶרֶת וּמְסַגֶּרֶת בָּהֶם.

וּבְכָל תַּפְלָה הִיא עוֹלָה לְשֵׁם יְהוָה, עַד שֶׁמְגִיעָה לְמַרְכָּבָה (שֶׁל הַחִיּוֹת) שֶׁל הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תַּפְאָרֶת. שִׁישׁ לָהֶם שָׁנִים עֶשֶׂר פָּנִים כְּנֶגֶד שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים. וְכַפִּי שֶׁהִיא מְלַמֶּדֶת זְכוֹת עַל אֱלוֹ בְּעֲלֵי הַתַּפְלָה וּבְעֲלֵי זְכוֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מֵהַתּוֹרָה - כֶּף יַחֲנוּ עַל זְכוֹת שְׁלָהֶם וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְסָם, וְכֶף יוֹרֶדֶת שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֲרֹן שְׁעוֹשִׂים זְכוֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַרְכָּבוֹתָיו שֶׁעֲשָׂה, וּבְאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שְׁלוֹ, וּמִי שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכָּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

עֲשֶׂרָה חֲלוֹת. וְדָא אִיהוּ סֵלֶת חֲלוֹת מִצוֹת בְּלוֹלוֹת בְּשֶׁמֶן. מִי עֶשְׂרוֹנִים, דְּאֵינוּן יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, הֵיוּ עֲבָדִין שְׁלֹשִׁים מִצוֹת, דְּאֵינוּן י' י' י'. הֵיא שְׁמָא, זְמַנִּין אִיהוּ לְיָמֵינָא, וְזְמַנִּין אִיהוּ לְשִׂמְאֵלָא, וְזְמַנִּין בְּאֲמָצַעֵיתָא. רַחֲמֵי מִכָּל סַטְרָא, לְיָמֵינָהּ וְלְשִׂמְאֵלָהּ.

וְזְמַנִּין י' לְיָמֵינָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִעֲשֶׂרָה מְלָכִיּוֹת. וְלְזְמַנִּין י' לְשִׂמְאֵלָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִעֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלְזְמַנִּין י' (דף קט"ט ע"ב) בְּאֲמָצַעֵיתָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִי זְכוֹרוֹנוֹת.

עַל פִּי י' יַחֲנוּ וְעַל פִּי י' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ י' שְׁמָרוּ. (במדבר ט) דְּכָל י' אִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, תְּלַת חִיּוֹן אֵינוּן, לְקַבֵּל תְּלַת יוֹדִין, וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חִיָּה, לְקַבֵּל אַרְבַּע אַנְפִּין (ס"א אֲתוּיוֹ) דִּיהוָה, עַל פִּי י' יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמָרוּ, דָּא שְׁכִינָתָא, דְּנִטְרָא לְאֵינוּן דְּשְׁמָרֵי שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּבָגִין כֶּף לֹא זֹזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשִׁבְתוֹת (ס"א בְּיוֹמֵי) דְּחַל, אֲלֵא דְאִיהִי סַגֶּרֶת וּמְסַגֶּרֶת בְּהוֹן.

וּבְכָל צְלוֹתָא, אִיהִי עוֹלָה לְיְהוָה, עַד דְּמִטָּאֵת לְמַרְכָּבָתָא (דְּחִיּוֹן) דְּאַבְהֵן עֲלָאִין, דְּאֵינוּן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תַּפְאָרֶת, דְּאִית לְהוֹן תְּרִיסָר אַנְפִּין, לְקַבֵּל תְּרִיסָר שְׁבָטִין. וְכַפּוּם דְּאִיהִי אוֹלִיפֶת זְכוֹת, עַל אֲלִין מְאָרֵי צְלוֹתֵין, וּמְאָרֵי זְכוּוֹן, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא דְּאוּרִייתָא, הֵכִי יַחֲנוּ עַל זְכוּוֹן דְּלְהוֹן וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְיָהּ. וְהֵכִי נַחְתָּא שְׁמִירָה לְגַבְיָהּ.

אֵינוּן דְּעֲבָדִין זְכוּוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּמַרְכָּבְתִּיהּ דְּעַבְדָּא, וּבְאַרְבַּע שׁוֹמְרִין דִּילִיָּה, וּמֵאֵן דְּעַבִּיד זְכוּוֹן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּמַרְכָּבְתָא דִּילִיָּה. וְלִרְשִׁיעֵינָא נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּעוֹבְדֵייהוּ, בְּאֵינוּן שְׂדִין וּמְזִיקִין וּמְלֹאכֵי חַבְלָה בְּמַרְכָּבְתָא דְּלְהוֹן, לְאַתְפָּרְעָא מְנַהוֹן. (ס"א וְכוּן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא נַחֲתִית עֲלֵיהִי בְּמַרְכָּבְתָא דִּילִיָּה וְכַד חִיּוֹן דִּילִיָּה.

שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכָּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

ומאן דעביד וכוון על מנת לקבל פסם נחית עליהו במרכבתא דעבד מטטרו"ן ובר' שומרון דלית. ולרשיעיא נחית עליהו בעובדיהו, באינון שדין ומדיקון ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וסימח במרכבתא דלחון, לאתפרעא מנהון) פתחו מארי מתנייתין ואמרו. ודאי הכי הוא, זכאה חולקף רעיא מהימנא. (ע"כ רעיא מהימנא). ברוף יי לעולם אמן ואמן. ימלוף יי לעולם אמן ואמן

במעשיהם באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה במרכבתם להפרע מהם. (זכיות שלא על מנת לקבל פסם, הקדוש ברוך הוא יורד עליהם במרכבתו ובארבע החיות שלו. ומי שעושה זכיות על מנת לקבל פסם, יורד עליהם במרכבתו של העבד מטטרו"ן ובארבעה השומרים שלו. ולרשיעים יורד עליהם במעשיהם, באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וחמה במרכבת שלהם להפרע מהם) פתחו בעלי המשנה ואמרו, ודאי כף זה. אשרי חולקף רועה הנאמן. (עד כאן רעיא מהימנא). ברוף ה' לעולם אמן ואמן. ימלוף ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר (במדבר י"ט) זאת חקת התורה אשר צוה יי לאמר וגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. תא חזי, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון. פמה דכתיב, (תהלים ט) הנחמדים מזנה ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מאן דאשתדל באורייתא, פאלו קאים פל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא. הדא הוא דכתיב, (דברים כ) היום הזה נהיית לעם. והא אוקמוה חברייא. בתיב הקא זאת חקת התורה, וכתיב וזאת התורה, מה בין האי להאי. אלא רזא עלאה הוא, והכי אולפינא, וזאת התורה: לאחזאה כלא ביחודא חד, ולאכללא כנסת ישראל בקודשא בריך הוא, לאשתפחא פלא חד. בגיני כף וזאת התורה. אמאי תוספת וא"ו. אלא הא אתמר, לאחזאה דכלא חד, בלא פרודא. וזאת: פלל ופרט פחדא, דכר ונוקבא. ובגין כף וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דינא דאורייתא, גזרה דאורייתא.

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר וגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. בא וראה, דכרי התורה הם קדושים, הם עליונים, הם מתוקים, פמו שפתיב (תהלים ט) הנחמדים מזנה ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שמשפדל בתורה פאלו עומד פל יום על הר סיני ומקבל התורה. זהו שפתיב (דברים כ) היום הזה נהיית לעם. וכף פרושהו החברים.

בתיב פאן זאת חקת התורה, וכתיב וזאת התורה. מה בין זה לזה? אלא סוד עליון הוא, וכף למדנו: וזאת התורה, להראות הפל ביחוד אחד ולהכליל כנסת ישראל בקדוש-ברוך-הוא, להמצא הכל אחד. בגלל זה וזאת התורה. למה תוספת וא"ו? אלא זה נאמר להראות שהכל אחד, ללא פרוד. וזאת - פלל ופרט פאחד, זכר ונקבה. ומשום זה וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דין התורה, גזרת התורה.

תא חזי, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת.
 דהא מסטרא דדינא (השיא) קא אתיין, ולא
 מסטרא דרחמי. אמר רבי יהודה, והא כתיב
 (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. ודא בליואי
 אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. אמר ליה,
 ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא
 דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי
 ימות. ועל דא, וזאת עשו להם וחייו, ולא
 ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת
 עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו,
 ולא זאת. בגיני כן וזאת התורה ממש, ביחודא
 חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה.
 זאת: ה' בלחודוי, ועל דא זאת חקת התורה.
 רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק,
 הוו שכיחי בבי רבי פנחס בן יאיר, אמר
 רבי פנחס לרבי שמעון, במקותא מנה אנת
 דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה
 דלא אתיהיב רשותא לבר נש אחרא. בפרשתא
 דא אימא מלה חדתא, אמר ליה ומאי היא.
 אמר ליה זאת חקת התורה. אמר ליה הא שאר
 חבריאי יאמרו. (ד' ק"ט ע"א) אמר לרבי אלעזר
 בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד
 בפרשתא דא, וחבריאי ימרון אבתרך.
 קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפני
 בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים
 וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואי אינון
 קדמאי עבדי הסכמה דא בדינא דאורייתא,
 ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן
 דבטיל מלה דאורייתא. פאלו חריב עלמא
 שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא
 הסכמה בעלמא, אמאי נעל הכא.
 אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה, וברזא עלאה

בא וראה, (במדבר ח) זאת אשר
 ללוים, ולא וזאת. שהרי מצד
 הדין (הקשה) הם באים, ולא מצד
 הרחמים. אמר רבי יהודה, והרי
 פתוב (במדבר ד) וזאת עשו להם
 וחייו. וזה בלוים נאמר, ואתה
 אמרת זאת, ולא וזאת. אמר לו,
 ודאי כן זה, והפסוק מוכיח. מי
 שאוחז סם המות, אם לא יערב
 בו סם החיים, הרי ודאי ימות.
 ועל זה, וזאת עשו להם וחייו ולא
 ימותו, משום שסם החיים מערב
 אתו. וזאת עשו וחייו ולא ימותו,
 ודאי וזאת צריך להם, ולא זאת.
 משום כן וזאת התורה ממש,
 ביחוד אחד, ביחוד שלם, כלל
 של זכר ונקבה. ו"ה. זאת - ה'
 בלבדה, ועל זה זאת חקת
 התורה.

רבי שמעון ורבי אבא ורבי
 אלעזר ורבי יצחק היו מצויים
 בבית רבי פנחס בן יאיר. אמר
 רבי פנחס לרבי שמעון, בבקשה
 מך, אתה שעומדים עלך
 למעלה ודבריך בגלוי, מה שלא
 נתנה רשות לאדם אחר, בפרשה
 זו אמר דבר חדש. אמר לו,
 ומהו? אמר לו, זאת חקת התורה.
 אמר לו, הנה שאר החברים
 יאמרו. אמר לרבי אלעזר בנו,
 אלעזר צמד בעמך, ואמר דבר
 אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו
 אחריך.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת
 לפני בישראל על הגאולה ועל
 התמורה לקיים וגו'. בפסוק זה
 יש להסתכל, ואם ראשונים אלו
 עשו הסכמה זו בדין תורה וכאו
 אחרונים ובטלוה, למה בטלוה?
 והרי מי שמבטל דבר תורה פאלו
 החריב עולם שלם? ואם זה אינו
 בדין תורה, אלא הסכמה
 בעלמא, למה הנעל כאן?

שהיו הראשונים חסידים צדיקים, ומשום

הדָּבָר הַזֶּה הַתְּגִלָּה בִּינֵיהֶם, וּמִשֶּׁהִתְרַבּוּ רִשְׁעִים בְּעוֹלָם, נַעֲשֶׂה (הַעֲבִירוּ) דְּבַר זֶה בְּצוּרָה אַחֲרַת כְּדֵי לְכַסּוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּסוּד עֲלִיוֹן. (וְהִירִי פֶרֶשָׁה)

בא ויראה, (שמות א) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי למה הנעל כּאן? אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפריד ממנה, ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עֲלִיוֹן, והיא השכינה.

ואותה נעל בארוה במקום אחר, (והיא השכינה) העבירוה מעולם הנה, ובארוה בעולם אחר. ועל כּף, כל מה שנותן המת לאדם בחלום - זה טוב. לקח פליו מהבית - זה רע, כמו סנדלו. מדוע? כי העביר רגליו, שהם צמידת האדם, מהעולם הזה, וכנס אותם לעולם אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב (שיר ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מדי בת נדיב? זו בת אברהם, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם, ולא אלהי יצחק) וסוד הדבר הוא בין החברים.

וזה פשהמת לוקח אותם. אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש אחר כדי לקיים ברית, עושה בגזרה עליונה. נעל של חליצה, כמו שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל

מתחד) (סוד אחד).

בא ויראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנים, בת נדיב זו לא כונסת אותו אליה, והולך להיות מטרד בעולם, שלא מוצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לגאל אותו, לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב, ופרשוה.

אתעבדת מלה, ובגין דהווי קדמאי חסידי זכאי, מלה דא אתגלויא בינייהו, ומדאסגיאנו חייבי בעלמא, אתעבדת (אעברו) האי מלה בגוונא אחרא, בגין לאתכפאה מלין דאינון ברזא עלאה. (והא אוקמוה).

תא חזי, (שמות א) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל חכא. אלא אתמר, דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא (ס"א באתר) באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ואיהי שכינתא.

וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא, (ס"א ואיהי שכינתא) אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. ועל דא, כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טוב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מאי טעמא. בגין דאעבר רגליה, דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב, (שיר השירים ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מאי היא בת נדיב דא בת אברהם דכתיב, (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם ולא אלהי יצחק) ורזא דמלה בין חברייה איהו.

ורא פד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא דלעילא נעל אחרא, וכלא אתר חד (ס"א בלא אתיחד) (נ"א רוא חדא).

תא חזי, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשפח אתר, וקודשא בריך הוא חייס עליה ופקיד לאחיהי למפרק ליה, לאתבא ולאתתקנא בעפרא אחרא. כמה דכתיב, (איוב לד) ואדם על עפר ישוב ואתקמוה.

וְאִי הָהוּא פְּרוּקָא לָא בְּעֵי לְקִיּוּמָא לְאַחוּוְהִי
 בְּהֵאֵי עֲלָמָא, בְּעֵי לְמַקְטֵר חַד נַעַל
 בְּרַגְלִיָּהּ, וְהָהוּא אֶתְתָּא דְתַשְׁרִי לִיהּ וּמְקַבְּלָא
 לְהָהוּא נַעַל לְגַבְהָ. אָמַאי נַעַל. אֶלָּא בְּגִין
 דְּהָהוּא נַעַל בְּגִין מִיתָא הוּא (כ"א בְּגִין דְּהָהוּא נַעַל קְיוּמָא
 דְּמִיתָא הוּא בְּהֵאֵי עֲלָמָא), וְאֶתְהֵיב בְּרַגְלִיָּהּ דְּחִיָּא
 אַחוּוְהִי, וְאֶתְתָּא מְקַבְּלָהּ לְהָהוּא נַעַל לְגַבְהָ,
 לְאַחְזָאָה דְּהָא הָהוּא מִיתָא בֵּין חִיָּא אַהֲדָר
 בְּעוּבְדָא דָּא.

וְהוּא בְּהַפּוּכָא מְהָהוּא נַעַל דְּנָטִיל מִיתָא
 מַחֲיָא, וְהַשְׁתָּא הָאֵי נַעַל נָטִיל חִיָּא
 מִמִּיתָא, וּבְהָהוּא נַעַל הָהוּא מִיתָא אָזִיל בֵּין
 חִיָּא, (נ"א וּבְעֵי נַעַל דְּהָהוּא מִיתָא דָּא אָזִיל בֵּיהּ בְּחִוְוִי) וְאֶתְתָּא
 נָטְלָא לִיהּ לְגַבְהָ, לְאַחְזָאָה דְּהֵיא אֶתְתָּא
 עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, נָטְלָא לִיהּ וּמְקַבְּלָא לִיהּ לְגַבְהָ.
 וּבְעֵי לְבִטְשָׁא לִיהּ לְהָהוּא נַעַל בְּאַרְעָא,
 לְאַחְזָאָה דְּשַׁכִּינָּה גּוֹפִיָּה דְּהָהוּא מִיתָא.
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַמְנָא דָּא, אוּ לְבַתָּר זַמְנָא,
 חִיָּים עָלֵיהּ, וְיִקְבַּל לִיהּ לְעֲלָמָא אַחְרָא. תּוּ
 בְּטָשׁוּתָא דְּהָהוּא נַעַל בְּיָדָא (כ"א מִידָא) דְּאֶתְתָּא
 לְאַרְעָא לְאַחְזָאָה, דְּהָא יִתְבַּנֵּי הָהוּא מִיתָא
 בְּעַפְרָא אַחְרָא דְּהֵאֵי עֲלָמָא, וְהַשְׁתָּא יִתּוּב
 לְעַפְרִיָּה דְּהָהּ מִתְּמָן בְּקַדְמִיתָא, (אֲכַדְוִין יִתּוּב לְעַפְרִיָּה)
 וּכְדִין הָהוּא אֶתְתָּא תַּשְׁתְּרִי לְמַעַבְד זְרַעָא
 אַחְרָא, וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא מָאן דְּבְעֵי לְקִיּוּמָא קָיִים,
 נָטִיל נַעַלְיָהּ, וְיֵהֵב לְחַבְרִיָּהּ, לְקִיּוּמָא
 עָלֵיהּ קִיּוּמָא. (דְּבַת נְדִיב) הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְזֹאת
 לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה. מָאֵי וְזֹאת. קִיּוּמָא
 שְׁלִים בְּכֹלָא. לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל, כִּד הוּוּ צְנוּעִין
 קְדִישִׁין. לְקָיִים כָּל דְּבַר, כָּל דְּבַר מְמַשׁ, דְּהָא
 דָּא הוּא קִיּוּמָא. וּכְדִין וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל,
 וְדָאֵי. דָּלָא תִימָא דְּהַסְכְּמָה בְּעֲלָמָא הִיא, וּמִדְּעַתִּיָּהּ עֲבָדֵי לָהּ, אֶלָּא

וְאִם אוֹתוֹ גּוֹאֵל לֹא רוֹצֵה לְהַעֲמִיד
 אֶת אַחֲיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, צְרִיךְ
 לְקַשֵּׁר נַעַל אַחַת בְּרַגְלוֹ, וְאוֹתָהּ
 אֲשֶׁה שְׁתַּשְׂרָה אֹתוֹ, מְקַבֵּלַת אֵלָיָהּ
 אוֹתָהּ נַעַל. וְלָמָּה נַעַל? אֶלָּא
 מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא בְּגַלְל
 הַמֵּת (מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא קִיּוּם הַמֵּת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה), וְנִתְּנָה בְּרַגְלֵי אַחֲיוּ חֲחִי,
 וְהֵאֲשֶׁה מְקַבֵּלַת אֵלָיָהּ אוֹתָהּ נַעַל,
 לְהִרְאוֹת שְׁאוֹתוֹ מֵת חֲזוֹר לְבִין
 הַחַיִּים בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה.

וְהוּא בְּהַפּוּךְ מֵאוֹתָהּ נַעַל שְׁלוּקָה
 הַמֵּת מֵחַיִּי, וְכַעַת נַעַל זוֹ לֹקַח
 חֲחִי מִן הַמֵּת, וּבְאוֹתָהּ נַעַל אוֹתוֹ
 הַמֵּת הוֹלֵךְ בֵּין חַיִּים, (וְצְרִיךְ נַעַל
 שֶׁל הַמֵּת הַזֶּה הוֹלֵךְ בּוֹ בְּחַיִּים) וְהֵאֲשֶׁה
 לֹקַחַת אוֹתָהּ אֵלָיָהּ, לְהִרְאוֹת
 שְׁאוֹתָהּ אֲשֶׁה (מִשְׁלֵי יֵם) עֲטָרַת
 בַּעֲלָהּ, לְקַחַהּ אוֹתָהּ וּמְקַבֵּלַת
 אוֹתָהּ אֵלָיָהּ.

וְצְרִיךְ לְהַכּוֹת בְּאוֹתָהּ נַעַל בְּאַרְץ,
 לְהִרְאוֹת שְׁשַׁכְּךָ גּוֹף אוֹתוֹ הַמֵּת.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזַמֵּן זֶה אוּ
 לְאַחַר זַמֵּן יַחוּס עָלָיו וְיִקְבַּל אוֹתוֹ
 לְעוֹלָם אַחֵר. עוֹד הַכָּאָה שֶׁל
 אוֹתָהּ הַנַּעַל בְּיָד (מִהֲרִי) שֶׁל הָאֲשֶׁה
 לְאַרְץ, לְהִרְאוֹת שְׁיַבְנָה אוֹתוֹ
 הַמֵּת בְּעַפְרָא אַחַר בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְכַעַת יָשׁוּב לְעַפְרוֹ שְׁהִיָּה מְשֵׁם
 בְּהַתְּחִלָּה, (וְאֵי יָשׁוּב לְעַפְרוֹ) וְאֵז אוֹתָהּ
 אֲשֶׁה תַּתֵּר לְעֲשׂוֹת זְרַע אַחֵר, וְכַךְ
 פְּרָשׁוּהָ.

בֵּא וּרְאָה, עַל כֶּף מִי שְׂרוּצָה
 לְהַעֲמִיד בְּרִית, נוֹטֵל נַעַל וְנוֹתֵן
 לְחַבְרוֹ לְהַעֲמִיד עָלָיו בְּרִית. (שְׁבַת
 נְדִיב) זֶהוּ שְׁכַתוּב וְזֹאת לְפָנַיִם
 בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה. מָה זֶה
 וְזֹאת? בְּרִית שְׁלָמָה בְּכֹל. לְפָנַיִם
 בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיוּ צְנוּעִים
 קְדוּשִׁים. לְקָיִים כָּל דְּבַר, כָּל דְּבַר
 מְמַשׁ, שְׁהִיָּה זֶהוּ הַעֲמִידָה. וְאֵז -
 וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְדָאֵי.

וּמִדְּעַתִּיָּהּ עֲבָדֵי לָהּ, אֶלָּא

שלא תאמר שהספמה בעלמא היא, ומדעתם עשו אותה, אלא העמדה עליונה היתה, להיות מעשיהם בסוד של מעלה.

בין שהתברו רשעים בעולם, פסו הדבר בגון אחר, בכנף המלבוש, והמלבוש הזה הוא תקון עליון. וסוד הדבר - פתוב (דברים ב) ולא יגלה כנף אביו פתיב. (דף ק"פ ע"ב).

זאת חקת התורה. זאת - זו אות הברית, שלא יפרדו זה מזה (וכאשר נפרע זה הכל) שנקרא זה, ומהנזקה עולה לזכר. ועל זה שמו"ר וזכו"ר מתחברים כאחד. חקת התורה! חק התורה צריך להיות! מה זה חקת?

אלא חקת בודאי, ובארנו, ה' היתה ד' (חק), והרי נתבאר. אבל ת' הוא ד' ונ' מחברים כאחד. ונו"ן הרי נתבאר, נו"ן למה נקראת כף בנו"ן? אלא כמו שנקראמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. שכעת היא בפנים מאירות ועושה אונאה לבני אדם, ואחר כך מכה כמו נחש, ומשמידה והורגת, (משלי ל) ואמרה לא פעלתי און. ועל זה כף נקראת בנו"ן שנקראמר עליה. ת' הפל כאחד - דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת רי"ש (ה"א ה"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש ודל"ת דבר אחד הוא. ובאותיות תקינות הם חק ות, והפל דבר אחד.

דבר אל בני ישראל ויקחו פרה, הא פרה. פרה זו באה לטהר. לטהר לטמאים. פרה שמקבלת מהשמאל. ומי הוא לשמאל? שור, כמו שנקראמר (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אדמה - סמוקה פשוטנה, שפתוב (שיר ב) פשוטנה בין החוחים. אדמה - גזרת הדין.

רעיא מהימנא

פרה אדמה תמימה אשר אין בה

קיומא עלאה הוה, למהוי עובדיהון ברזא דלעילא.

בין דאסגיא חייבין בעלמא, פסיאו מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי מלבושא היא תקונא עלאה, ורזא דמלה, (דברים כג) ולא יגלה כנף אביו פתיב. (דף ק"פ ע"ב).

זאת חקת התורה. (במדבר יט) זאת: דא את קיימא, דלא אתפרש דא מן דא (וכד אתפרע דא כלא) דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. ועל דא, שמו"ר וזכו"ר פחדא מתחברין. חקת התורה, חק התורה מיבעי ליה, מאי חקת.

אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ה' ד' הות (נ"א חק) והא אתמר. אבל ת', הוא ד' ונ' מחבר פחדא. ונו"ן הא אתמר, נו"ן אמאי אקרי הכי בנו"ן. אלא, כמה דאת אמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. דהשתא היא באנפיה נהירין ועבדא אונאה לבני נשא, לבתר מחיא פחו"א, ושצי וקטיל (משלי ל) ואמרה לא פעלתי און. ועל דא הכי אקרי בנו"ן, דאתמר עליה. ת' פלא כחדא דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת רי"ש (ה"א ה"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש ודל"ת חד מלה הוא. ובאתונו"ן גליפין אינון חק ות (ס"א אינון חק ות) וכלא חד מלה.

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה, הא פרה לדכיותא קא אתיאה. לדכאה למסאבי. פרה דקבילת מן שמאלא. ומאן הוא לשמאלא. שור. כמה דאת אמר, (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אדמה, סומקא כוורדא. דכתיב, (שיר השירים ב) פשוטנה בין החוחים.

אדמה: גזרת דינא.

רעיא מהימנא

פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו', אסור לחרוש

מום וגו'. אסור לחרש בשבת חרישה של שור, שנאמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חרישים. ושכינה תחתונה היא פרה אדמה - מצד החסד, שהוא דרגת אברהם, שנאמר בו (בראשית יז) היתה לך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום - מצד העמוד האמצעי. אשר לא עלה עליה על - מצד שכינה עליונה שהיא חרות. במקום שהיא שולטת, והזר הקרב אין לו רשות לצד האחר לשלט, לא שטן ולא משחית, ולא מלאך המות, שהם מצד הגיהנם. (עד כאן רעיא מהימנא).

תמימה, מה זה תמימה? כמו ששנינו, שור תם ושור מועד. שור תם דין רפה. שור מועד דין קשה. גם כן תמימה דין רפה, גבורה תחתונה, זוהי תמימה. גבורה עליונה, זהו דין קשה, והיא יד החזקה תקיפה.

אשר אין בה מום, כמו שנאמר (שיר השירים ד) כלה יפה ומום אין בה. אשר לא עלה עליה על, על פתוב, כמו שנאמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מה הטעם? משום שהיא (שם) שלמי אמוני ישראל, ועליה לא היא, אלא עמה. אשר לא עלה עליה על, הינו שפתוב (עמוס ה) בתולת ישראל, (בראשית כד) בתולה ואיש לא ידעה.

ונתתם אתה אל אלעזר, מצותה בסגן, ופרשה. מה הטעם לו ולא לאהרן? אלא אהרן שושבין המלכה. ועוד, שאהרן לא בא מצד של טהור, אלא מצד של קדוש, ומשום שנה בא לטהרה, לא נתן לו.

כר דבר בפרה זו היא בשבע, שבעה כבוסים וכו', והרי נתבאר, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

בשבת חרישה שור, דאתמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חורשים. ושכינתא תתאה, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתה לך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה על, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהו חירו. באתר דאיהו שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תמימה, מאי תמימה. כמה דתנינו, שור תם ושור מועד. שור תם דינא רפיא. שור מועד דינא קשיא. אוף הכא תמימה דינא רפיא, גבורה תתאה, דא היא תמימה. גבורה עלאה, דא היא דינא קשיא, והיא יד החזקה תקיפה.

אשר אין בה מום, כמה דאת אמר (שיר השירים ד) כלה יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה על. על פתוב, כמה דאת אמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מאי טעמא בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לאו היא אלא עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו דכתיב, (עמוס ה) בתולת ישראל, בתולה ואיש לא ידעה.

ונתתם אותה אל אלעזר, מצוותה בסגן, ואוקמוה. מאי טעמא ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבין דימטרא דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתייתא לטהרה, לא אתייהיב ליה.

כר מלה דהאי פרה, היא בשבע, ז' כבוסים וכו', והא אתמר, מאי טעמא בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, ועל דא מה הטעם? משום שהיא שבע שני שמטה, ובת שבע נקראת, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

וְרָאָה, כָּל מָה שְׁנַעֲשֶׂה מִפְּרָה זוּ
- בְּשִׁבִיל לְטָהָר, וְלֹא לְקָדוֹשׁ. וְאָף
עַל גַּב שְׁנַתְּנָה לְסַגֵּן, הוּא לֹא
שׁוֹחֵט וְלֹא שׁוֹרֵף, בְּשִׁבִיל שְׁלֹא
יִמָּצֵא דִין בְּצִדּוֹ, וְכָל שִׁפְזֵי אֶהְרֹן,
שֶׁהוּא בְּדִרְגָּה יוֹתֵר מִשְׁלֵמָת, וְלֹא
צָרִיף לְהַמָּצֵא שֵׁם וְלַהֲזַדְמֹן לְשֵׁם.
פְּרָה זוּ, כִּיּוֹן שְׁנַעֲשֶׂתָה אִפְרָיִם,
צָרִיף לְזַרְק בָּהּ עֵץ אֲרֻז וְאֲזוּב
וּשְׁנֵי תוֹלַעַת, וְהָרִי אֵלֶּה נֶאֱמָרוּ.
וְאִסַּף אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קָדוֹשׁ.
וְהַנִּיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמִקְוֹם
טְהוֹר, שֶׁהָרִי טְהוֹר לֹא נִקְרָא אֵלָּא
מִצַּד שְׁמִטְמָא בְּהַתְחַלָּה.

סוּד הַכֹּל, זֶה שְׁכַתוּב לְמִי נִגְדָה
חֲטָאת הִיא. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דִּינִים
הַתְּחַתּוּנִים וְכָל אֵלוֹ שְׁפָאִים מִצַּד
הַטְּמֵאָה, כְּשִׁינֻקִּים מִצַּד אַחַר
וְיוֹשְׁבֵי בְדִין, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (ישעיה
ד) מְלֹאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב, אִז
כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים וּמִסְתַּלְקִים
וְשׁוֹרִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁעוֹשִׂים
מַעֲשֶׂה זֶה שְׁלֵמָטָה, וְכָל הַדִּין הַזֶּה
בְּמִקְוֹם זֶה שֶׁל פְּרָה זוּ, וְזוֹרְקִים
עָלֶיהָ עֵץ אֲרֻז וְגו', אִז נִחְלָשׁ כַּחֲסֵם,
וּבְכָל מִקְוֹם שְׁשׁוֹרִים נִשְׁפָּרִים
וְנִחְלָשִׁים וּבִזְרָחִים מִשָּׁם, שֶׁהָרִי
כַּחֲסֵם נִרְאֶה כְּמוֹ זֶה לְגַבִּיהֶם, וְאִז
לֹא שׁוֹרִים בְּאֵדָם, וְהוּא נִטְהָר.

וְעַל זֶה נִקְרָאִים מִי נִגְדָה, מִים
לְטָהָר. כְּשֶׁהַעוֹלָם שְׁרוּי בְדִין וְצַד
הַטְּמֵאָה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, כְּאִן
נִכְלָלִים כָּל מִינִים שֶׁל טְמֵאָה וְכָל
מִינֵי טְהוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה טְמֵאָה
וְטְהוֹרָה כָּלֵל עֲלִיוֹן בְּתוֹרָה,
וּבְאֲרוֹנָה הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲשִׂיתָ שְׁלֹא
יֵאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּבַר אַחֲרָיִךְ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד)
הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנִחְלָיִם וְגו'.
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי וְגו'. פְּסוּקִים
אֵלוֹ אָמְרָם דְּרֹד הַמְלֶךְ בְּרוּחַ

כָּל עוֹבְדוֹי בְּשִׁבְעָה. תָּא חֲזִי, כָּל מָאי דְאַתְעָבִיד
מִהֵאֵי פְּרָה, בְּגִין לְדַכָּאָהּ, וְלֹא לְקָדוֹשָׁא, וְאָף
עַל גַּב דְּאַתִּייהִיב לְסַגֵּן, הוּא לָא שְׁחִיט וְלֹא
שְׁרִיף, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא בְּסִטְרוֹי, וְכָל
שִׁפְזֵי אֶהְרֹן דְּאִיהוּ בְּדִרְגָּא שְׁלִים יִתִּיר, דְּלֹא
בְּעֵי לְאַשְׁתַּכַּחַא תַּמָּן, וְלֹא זְדִמְנָא תַּמָּן.

הֵאֵי פְּרָה, כִּיּוֹן דְּאַתְעָבִיד אִפְרָיִם, בְּעֵי לְמִשְׁדֵּי
בִּיה עֵץ אֲרֻז, וְאֲזוּב, וּשְׁנֵי תוֹלַעַת, וְהֵא
אֲלִין אֶתְמָרוּ. וְאִסַּף אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קָדוֹשׁ.
וְהַנִּיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמִקְוֹם טְהוֹר, דְּהֵא טְהוֹר
לָא אֶקְרִי, אֵלָּא מִן סִטְרָא דְּמִסְאָב בְּקִדְמִיתָא.
רְוֵא דְכֻלָּא, הֵאֵי דְכַתִּיב לְמִי נִגְדָה חֲטָאת הִיא,
בְּגִין דְּכָל דִּינִין תַּתְּאִין, וְכָל אִינוּן דְּאַתּוּ
מִסְטְרָא דְּמִסְאָבָא, כַּד אִיהוּ יִנְקָא מִסְטְרָא

אַחֲרָא, וְיִתִּיבַת בְּדִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה לד)
מְלֹאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב. כְּדִין כְּלֵהוּ מִתְעַרְי
וּמִסְתַּלְקֵי וְשָׂרְאן בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּעָבְדֵי הֵאֵי
עוֹבְדָא דְּלַתְּפָא, וְכָל הֵאֵי דִינָא בְּאַתְרָא דְּהֵאֵי
פְּרָה, וְרִמָּאן עָלֶיהָ עֵץ (דף קפ"א ע"א) אֲרֻז וְגו'.
כְּדִין אֶתְחַלֵּשׁ חֵילָא דְּלַהוּן, וּבְכָל אֶתְרָא דְּשָׂרְאן
אֶתְפָּרוּ וְאֶתְחַלְּשׁוּ וְעַרְקִין מִנִּיהּ, דְּהֵאֵי חֵילָא
דְּלַהוּן אֶתְחַזִּי כְּגוֹנוֹנָא דָּא לְגַבִּייהוּ, כְּדִין לָא
שָׂרְאן בְּבַר נֶשׁ, וְאַתְדַּכִּי.

וְעַל דָּא אֶתְקַרִי מִי נִגְדָה, מִיָּא לְדַכָּאָהּ. כַּד
עָלְמָא שְׂאֲרֵי בְּדִינָא, וְסִטְרָא מִסְאָבָא
אֶתְפָּשֵׁט בְּעֵלְמָא, הֵכָא אֶתְפְּלִילָן כָּל זִינִין
מִסְאָבָא, וְכָל זִינֵי דְכִיוּ, וּבְגִין כְּפֵי טוּמְאָה
וְטְהוֹרָה, כְּלָלָא עֲלָאָה דְּאוּרִייתָא, וְאוּקְמוּהָ
חֲבָרִיאָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲבַדְתָּ דְּלֹא
יִמְרוּן חֲבָרִיאָא מְלָה אַבְתָּרָהּ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְשַׁלַּח
מַעֲיָנִים בְּנִחְלָיִם וְגו'. יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ

שְׂדֵי וְגו'. הַנִּי קָרְאֵי דְרֹד מְלָכָא בְּרוּחָא קְדִישָׁא אֶמְרוּ, וְאִיתָ לְאַסְתַּכְּלָא

הקדש, ויש להסתפל בהם. בא וראה, בשעה שחכמה עליונה מפה בחקיקות, אף על גב שהיא נסתרת בכל הצדדים, נפתח ושופע ממנה נהר אחד מלא

(וממלא לשערים) בשערים עליונים. במבוע ומקור של מים שממלא כלי גדול ממנו, ומשם נמשכים מבועים של נחלים ונהרות בכל צד - כף זה, בשביל דקיק אחד שלא נודע, מושף ושופע אותו נהר ששופע ויוצא וממלא לאותו נחל עמק, ומשם נמשכים מבועים ונחלים ומתמלאים ממנו. זהו שכתוב המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלה נהרות עליוני קדש של אפרסמון זה, וכלם משקים כאחד מאותה נביעת הנחל העליון הקדוש שיוצא ושופע.

אחר כף, ישקו כל חיתו שדי, הינו שכתוב (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ארבעה ראשים אלה הם חיתו שדי, כלל כל אותן מרכבות וכל אותם חילות ששדי אחונה בהם. אל תקרי שדי אלא שדי, שהוא נוטל ומשלים את השם מיסוד העולם. ישברו פראים צמאם - אלה

אותם שכתוב בהם (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים. מי החיה? אלא אלו חיתו שדי, ארבע הן, וכל אחת ואחת לצד אחד של העולם. ואותו שנקרא חיה, ואופנים מול כל אחד ואחד. ולא הולכים אלא מרוח אותה חיה שהולכת עליהם, וכאשר אלה משקים מאותה השקאה עליונה, כל שאר החילות האחרים משקים ומרוים ומשפרשים בשרשיהם, ונאחזים אלה באלה בדרגות ידועות. זהו

בהו. תא חזי, בשעתא דחכמתא עלאה בטש בגליפוי, אף על גב דהיא טמירא בכל סטריין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, מליא (ג'א ומליא לתרעין) בתרעין עלאיין.

במבועא ומקורא דמיא דמלי קוזפא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבועין דנחלין ונהריין בכל סטר, כף האי, בחד שביל דקיק דלא אתיידע, משיף ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק, וממלי לההוא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבועין ונחלין, ואתמליין מניה. הדא הוא דכתיב, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכייא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה קדישא דנפיק ונגיד.

דבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ארבע ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין, דאחידן בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא דעלמא.

ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא. וההוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין מתשקיין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חיילין אחרנין אשתקיין, ואתרוון, ומשתרשן בשרשייהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הדא

שפתיב עליהם עוף השמים ישפון וגו'. משקה הרים מעליותיו וגו' - אלו שאר דרגות עליונות.

אחר כל זה - מפרי מעשיך תשבע הארץ, (למטה, וכל העולמות וכו') ארץ עליונה קדושה. וכשהיא מתברכת, כל העולמות בשמחה, ומתברכים. וזה בשעה שנמצאות ברכות מהשקאת הנחל העמק של הכל.

ובשעה שהעולם יושב בדין, שברכות לא נמצאות לרדת בעולם, אז נטמא המקדש. (ובשעה שאין נמצאות ברכות לרדת למטה, אז העולם יושב בדין. ומצד שמאל מתעוררת רוח ומתפשט בעולם) וכמה חבילות של מזיקים נמצאים בעולם ושורים (בכמה מקומות) על בני אדם, ומטמאת אותם אותה הרוח, כמו בן אדם שגוע (בכך הרוח הזו) ורוח הטמאה שורה עליו. כך גם שורה, למי שיקרב אליו.

זהו שפתיב תסתיר פניך יבהלון וגו'. פסוק זה מהו אומר? אלא תסתיר פניך יבהלון, שהרי לא השקו להמצא ברכות לעולמות. תוסף רוחם יגועון, (לעורר) ומתעורר רוח אחר מצד שמאל, ורוח טמאה שורה על בני אדם, על אותם שמתו ומי שעומד עליהם ועל שאר בני אדם, מה רפואתם? זה שפתיב ואל עפרם ישובון. זה עפר שרפת החטאת (זה עפר המקדש שלמעלה) בשביל לטהר בו, והינו סוד (קהלת א) הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה.

לאחר שחוזרים לעפר זה בשביל לטהר בו, נעברת רוח הטמאה, ומתעוררת רוח אחרת קדושה ושורה בעולם. זהו שפתיב תשלח רוחך יבראון, יבראון וירפאו ברפואה עליונה של רוח אחרת. ותחדש פני אדמה, שהרי

הוא דכתיב, עליהם עוף השמים ישפון וגו'. משקה הרים מעליותיו וגו'. אלין שאר דרגין עלאין.

לבתר כל דא, מפרי מעשיך תשבע הארץ, (כ"א לתתא וכל עלמין וכו') ארעא עלאה קדישא. וכד איהי מתברכא, כל עלמין פלהו חדאן, ומתברכאן. דא בשעתא דברכאן משתפחי, משקיו דנחלא עמיקא דכלא.

ובשעתא דעלמא יתיב בדינא דברכאן לא משתפחי לנחלא בעלמא, כדון עלמא יתיב בדינא, ומסטר ארעא ארעא ארעא ואתפשט בעלמא) וכמה חבילי טריקין משתפחי בעלמא,

ושראן (בכמה אתרי) על בני נשא, ומסאב ההוא רוחא להו, פבר נש דגוע (כ"א כבר האי רוח) ורוח מסאבא שריא עליה. הכי נמי שריא, למאן דיקרב בהדיה.

הדא הוא דכתיב, תסתיר פניך יבהלון וגו'. האי קרא מאי קא מיירי. אלא תסתיר פניך יבהלון, דהא לא אתשקיין לאשתפחא ברכאן לעלמין. תוסף רוחם יגועון, (כ"א לאתערא) ואתער רוחא אתרא מסטרא שמאלא, ורוח מסאבא שריא על בני נשא, על אינון דמיתין, ומאן דקאים בהדיהו, ועל שאר בני נשא, מאי אסוותא דלהון. הא דכתיב ואל עפרם ישובון. דא עפר שריפת החטאת, (כ"א דא עפר מקדשא דלעילא) בגין לאתדפאה ביה. והיינו רזא (קהלת א) הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה.

לבתר דמהדרין להאי עפר, בגין לאתדפאה ביה, מתעבר רוחא מסאבא, ואתער רוחא אתרא קדישא, ושאר י בעלמא. הדא הוא דכתיב, תשלח רוחך יבראון, יבראון, ויתסון באסוותא עלאה, דרוחא אתרא.

נטהרה (אשה לבעלה), וחדושו
הלבנה נמצא, וכל העולמות
מתברכים. אשרי חלק ישראל
שהקדוש ברוך הוא נתן להם
עצה שפלה רפואה כדי שיזכו
לחיי העולם הבא, וימצאו
טהורים בעולם הזה, קדושים
לעולם הבא, עליהם כתוב (יחזקאל
לו) וזרקתי עליכם מזם טהורים
וטהרתם.

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר
צין וגו'. רבי יהודה אמר, למה
פרשת פרה סמוכה למיתת מרים,
הרי פרשה. אלא כיון (במו)
שנעשה הדין בפרה זו לטהר
הטמאים, נעשה דין במרים
לטהר העולם, והסתלקה
מהעולם. כיון שהסתלקה מרים,
הסתלקה אותה באר שהיתה
הולכת עם ישראל במדבר,
והסתלקה הבאר בכל.

אמר רבי אבא, כתוב ואתה בן
אדם שא קינה על בתולת ישראל.
וכי עליה לבדה? לא. אלא משום
שהכל נשבר בגללה. בגללה
נשבר הימין אחריה, שהיה
מקורבה לגוף. והגוף, שהוא
שמש, נחשף בגללה, וזהו
שכתוב (תהלים ט) הושיעה ימינך
וענגי גוף, (בגללה, שכתוב ישעיה יג)
חשך השמש בצאתו, וכתוב (ישעיה
ג) אלביש שמים קדרות, שהרי
השמש נחשף בגללה. כמו זה,
ותמת שם מרים וגו'.

ורא היה מים לעדה, שהרי
הסתלקה הבאר שלמעלה,
ושלמטה, אחר כך נשבר הימין,
שכתוב יאסף אהרן אל עמיו.
ואחר כך נחשף השמש, שכתוב
(דברים לב) ומת בהר וגו', והאסף
אל עמיו וגו'. הרי זרוע ימין
נשברה, והגוף, שהוא שמש,
נחשף.

ותחדש פני אדמה, דהא אתדפיאת, (אתתא לבעלה)
וחדותתי דסיהרא אשתכח, ועלמין פלהו
מתברכאן. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא
ברוך הוא יהיב לון עיטא, דכלא אסוותא,
בגין דיזכוון לחיי עלמא דאתי, וישתכחו דכייז
בהאי עלמא, קדישין לעלמא דאתי, עלייהו
כתיב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מזם טהורים
וטהרתם. (דף קפ"א ע"ב).

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין וגו'.
(במדבר כ) רבי יהודה אמר, אמאי פרשתא
דפרה, סמיכה למיתת מרים. הא אוקמוה.
אלא כיון (ס"א כחה) דאתעביד דינא בהאי פרה,
לדפאה למסאבי, אתעביד דינא במרים,
לדפאה עלמא, ואסתלקת מן עלמא. כיון
דסתלקת מרים, אסתלק ההוא באר, דהוה
אזיל עמהון דישראל במדברא ואסתלק בירא
בכלא.

אמר רבי אבא, כתיב ואתה בן אדם שא קינא
על בתולת ישראל, וכי עליה בלחודדהא,
לא. אלא בגין דכלא אתפר בגינה. בגינה
אתפר ימינא אבתרה, דהוה מקרב לה גבי
גופא. וגופא דאיהו שמשא, אתחשף בגינה.
ודא הוא רזא דכתיב, (תהלים ט) הושיעה ימינך
וענגי. גופא (ס"א בגינה דכתיב, ישעיה יג) חשך השמש בצאתו
(וכתיב) דכתיב, (ישעיה ג) אלביש שמים קדרות, דהא
שמשא אתחשף בגינה. כגוונא דא ותמת שם
מרים וגו'.

ורא היה מים לעדה, (במדבר כ) דהא אסתלק בירא
דעילא ותתא לבתר אתפר ימינא, דכתיב
יאסף אהרן אל עמיו. ולבתר אתחשף שמשא,
דכתיב, (דברים לב) ומת בהר וגו'. והאסף אל עמך
וגו'. הא דרועא ימינא אתפר, וגופא דאיהו
שמשא אתחשף.

וְבֹא וְרָאָה, לֹא נִמְצָא דוֹר בְּעוֹלָם
כְּמוֹ הַדּוֹר שֶׁעָמַד מִשֶּׁה בְּעוֹלָם,
וְאֶהְרֵן וּמְרִים. וְאִם תֹּאמַר בִּימֵי
שְׁלֹמֹה גַם כֵּן - לֹא! שֶׁהָרִי בִימֵי
שְׁלֹמֹה שְׁלֹטָה הִלְבְּנָה, וְהִשְׁמַשׁ
הַתְּכַנְסָה. וּבִימֵי מֹשֶׁה הַתְּכַנְסָה
הִלְבְּנָה וְשִׁלַּט הַשֶּׁמֶשׁ.

שְׂרֵשֶׁה אַחִים הָיוּ: מֹשֶׁה, אֶהְרֵן
וּמְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ו')
וְאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֵן
וּמְרִים. מְרִים - לְבָנָה. מֹשֶׁה -
שֶׁמֶשׁ. אֶהְרֵן - זְרוּעַ זְמִין. חוּר -
זְרוּעַ שְׁמָאל. וַיֵּשׁ אֲוִמְרִים נַחֲשׁוֹן
בֶּן עֲמִינָדָב. בַּהֲתַחֲלָה מִתָּה מְרִים
- הִסְתַּלְּקָה הִלְבְּנָה וְהִסְתַּלְּקָה
הַבָּאָר. אַחַר כֵּן נִשְׁבְּרָה זְרוּעַ זְמִין
שֶׁמְקַרְבֵּת תָּמִיד אֶת הִלְבְּנָה
בְּאַחֲזָה וּבְשִׁמְחָה, וְעַל זֶה כְּתוּב
(שְׁמוֹת טו') וַתִּקַּח מְרִים הַנְּבִיאָה
אָחוֹת אֶהְרֵן. אָחוֹת אֶהְרֵן בְּרֹדְאִי,
שֶׁהָיָא זְרוּעַ שֶׁמְקַרְבָּה בְּאַחֲזוֹת
וּבְאַחֲזָה עִם הַגּוֹף.

אַחַר כֵּן הַתְּכַנְסַת הַשֶּׁמֶשׁ וְנַחֲשׁוֹן,
כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר כו')
וַנִּצְאֶסְפֶּת [וְהֶאֱסַף] אֶל עֲמִידָה גַם
אֶתָּה וְגו'. אֲשֶׁרִי חִלַּקְמָה שֶׁל מֹשֶׁה,
אֶהְרֵן וּמְרִים שֶׁנִּמְצְאוּ בְּעוֹלָם.
בִּימֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹטָה הִלְבְּנָה
בְּתַקְוִינָה וְנִרְאָתָה בְּעוֹלָם,
וְהַתְּקִים שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמַת הָאוֹר
שֶׁלָּה וְשִׁלַּט בְּעוֹלָם. פִּיּוֹן
שֶׁהִלְבְּנָה יָרְדָה בְּעוֹנוֹתָיו, נִפְגַּם
יוֹם אַחַר יוֹם, עַד שֶׁנִּמְצָא בְּקֶרֶן
מְעַרְבִית וְלֹא יוֹתֵר, וְנִתֵּן שֶׁבֶט
אֶחָד לְבָנוֹ. אֲשֶׁרִי חִלְּקוּ שֶׁל מֹשֶׁה
נִבִּיא הַנְּאֻמָּן.

כְּתוּב (קְהֵלֶת א') וַזְּרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבֹא
הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּאַרְנוֹ.
אַבְל וַזְּרַח הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשִׁינְצָאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁהָאִיר הַשֶּׁמֶשׁ
וְלֹא הִלְבְּנָה. וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף
וְגו'. הָרִי כְּתוּב וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ,
בְּמִדְבָר, עִם שְׂאֵר מִתֵּי מִדְבָר. פִּיּוֹן
שֶׁנִּכְנַס הַשֶּׁמֶשׁ, לְאִיזָה מְקוֹם

וְהָא חֲזִי, לֹא אֲשַׁתְּכַח דְרָא בְּעֵלְמָא, כְּדָרָא
דְּמֹשֶׁה קִיִּימָא בְּעֵלְמָא, וְאֶהְרֵן וּמְרִים.
וְאִי תִימָא בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלֹמֹה הָכִי נִמִּי, לָאוּ. דְּהָא
בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלֹמֹה שְׁלִיט סִיְהָרָא, וְשִׁמְשָׁא
אֶתְכַנְיֵשׁ. וּבְיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה, אֶתְכַנְיֵשׁ סִיְהָרָא,
וְשִׁמְשָׁא שְׁלֵטָא.

תִּלְתָּת אַחֲזִין הָיוּ: מֹשֶׁה, אֶהְרֵן, וּמְרִים. כְּמָה
דְּאֶתְ אֲמַר (מִיכָה ו') וְאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה
אֶהְרֵן וּמְרִים. מְרִים, סִיְהָרָא. מֹשֶׁה, שֶׁמֶשׁ.
אֶהְרֵן, דְּרוּעָא יְמִינָא. חוּר, דְּרוּעָא שְׁמָאלָא.
וְאֲמַרִי לָהּ, נַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינָדָב. בְּקֶדְמִיתָא מִיתַת
מְרִים, אֶסְתַּלְּקַת סִיְהָרָא, אֶסְתַּלְּקַת בְּאָר. לְבִתָּר
אֶתְפַּר דְּרוּעָא יְמִינָא, דְּמְקַרְבַּת תְּדִיר סִיְהָרָא,
בְּאַחֲזָא, בְּחִידוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טו') וַתִּקַּח
מְרִים הַנְּבִיאָה אָחוֹת אֶהְרֵן. אָחוֹת אֶהְרֵן וְדָאִי,
דְּאִיהוּ דְּרוּעָא, דְּמְקַרְבַּת לָהּ בְּאַחֲזוֹתָא, בְּאַחֲזָה
עִם גּוֹפָא.

לְבִתָּר אֶתְכַנְיֵשׁ שֶׁמֶשׁ אֶתְחַשְׁוֹן, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא דְּכְתִיב וְהֶאֱסַף אֶל עֲמִידָה
גַם אֶתָּה וְגו'. זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּמֹשֶׁה אֶהְרֵן
וּמְרִים, דְּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא. בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלֹמֹה,
שְׁלֵטָא סִיְהָרָא, בְּתַקְוִינָהּ, וְאֶתְחִזִּי בְּעֵלְמָא.
וְאֶתְקִיִּים שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמַתָּא דְּנִהִירוֹ דִּילָהּ,
וְשִׁלִּיט בְּעֵלְמָא. פִּיּוֹן דְּסִיְהָרָא נַחֲתָא בְּחוּבּוֹי,
אֶתְפָּגִים יוֹמָא בְּתַר יוֹמָא, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח בְּקֶרֶן
מְעַרְבִית, וְלֹא יִתִּיר, וְאֶתִּיָּהִב שְׁבֶטָא חַד
לְבְּרִיָּה. זַפְּאָה חוּלְקָא דְּמֹשֶׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא.
כְּתִיב (קְהֵלֶת א') וַזְּרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

הָאִי קָרָא אוּקִימָנָא. אַבְל וַזְּרַח הַשֶּׁמֶשׁ,
כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, דְּנִהִיר שֶׁמֶשׁ אֶתְחִיר
סִיְהָרָא. וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף וְגו', הָא כְּתִיב וּבֹא
הַשֶּׁמֶשׁ, בְּמִדְבָרָא, עִם שְׂאֵר מִתֵּי מִדְבָרָא. פִּיּוֹן
דְּעָאֵל שֶׁמֶשׁ, לָאֵן אֶתְר אֶתְכַנְיֵשׁ. אֵל מְקוֹמוֹ,

התפנס? אַל מקומו, בשביל להאיר ללְבָנָה. זהו שכתוב שואף זורח הוא שם. שאף על גב שהתפנס, זורח הוא שם ודאי. שהרי לא מוארת הלְבָנָה אלא מאור השמש. וזהו סוד הכתוב (דברים לא) הַנֶּפֶךְ שָׁכַב עִם אַבְתִּיךָ וְקָם. אף על גב שמתפנס, הַנֶּפֶךְ קָם לְהָאִיר לְלִבְנָה (ועליה דא היא יהושע).

כִּי הוּא מִשָּׁה, וְעָלִיו כְּתוּב פְּסוּק זֶה, מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ - זֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לְהוֹרִישׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְהַשְׁלִים לְלִבְנָה כְּרֵאוּי, שֶׁהָיָה הוּא עֲמַל בְּיִשְׂרָאֵל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, פַּחַת מִשָּׁה. בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה, מִשּׁוּם שְׁעָבַד וְלֹא לְקַח מְקוֹמוֹ מִמֶּשׁ, אֲלֵא פַחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ אוֹר מִשְׁלוֹ, אֲלֵא אוֹר שֶׁהָאִיר לוֹ. וְאִם כִּי מֵהוּ שְׁבָחוּ, הוֹאִיל וְלֹא הַשְׁלִים לְכָאן וּלְכָאן?

וּבְבִרְ מְקוֹם שֶׁאָמַר שְׁלֵמָה פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגְתּוֹ אָמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי פַחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (שם א) וְעוֹד רְאִיתִי פַחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (שם ט) שְׁבָתִי וּרְאֵה פַחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵן בְּלָם. וּמִשּׁוּם דְּרַגְתּוֹ אָמַר, וְזֶהוּ סוּד הַדָּבָר בּוֹדְאִי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדַאי מִי שְׁנוּטֵל סַם הַמּוֹת לְבָדוֹ, עָלִיו כְּתוּב (שם א) בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדַאי. וּמִי הוּא פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ? הָיָה אוֹמֵר זֶה הַלְבָנָה. וּמִי שְׁאוּחֲזֵה הַלְבָנָה בְּלִי הַשֶּׁמֶשׁ, עֲמָלוֹ פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדַאי. וְזֶהוּ הַחֲטָא הַקְּדָמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם הָרַשׁוֹן, וְכֵן לְכָל מִי שֶׁבָּא אַחֲרָיו שְׁחָטָאוֹ בְּמְקוֹם זֶה. הוֹרְךְ אֵל דְּרוּם וְסוּבָב אֵל צְפוֹן, הֵינּוּ שְׁכָתוּב (דברים א) מִיָּמִינוֹ אִשׁ

בְּגִין לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שֵׁם. דְּאֵף עַל גַּב דְּאַתְכַּנְיֵשׁ, זוֹרַח הוּא שֵׁם וְדַאי. דְּהָא לָא אַנְהִיר סִיְהָרָא, אֲלֵא מְנַהֲרָא דְשִׁמְשָׁא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (דברים לא) הַנֶּפֶךְ שָׁכַב עִם אַבְתִּיךָ וְקָם. אֵף עַל גַּב דְּתַתְּפַנֵּשׁ, הַנֶּפֶךְ קָיִים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. (ועליה דא היא יהושע).

כִּי הוּא מִשָּׁה וְעָלִיהָ כְּתִיב הַאִי קָרָא, (קהלת א) מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, דָּא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאַשְׁתַּדֵּל לְאַחְסֵנָא אֶרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְאַשְׁלֵמָא לְסִיְהָרָא כְּדָקָא יְאוּת, דְּהָא אִיהוּ אֲעַמֵּל בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ תַּחֲוֹתֶיהָ דְמִשָּׁה. תָּא חֲזִי, ווי לְהֵהוּא כְּסוּפָא, ווי לְהֵהוּא כְּלִימָה, בְּגִין דְּפִלַּח, וְלֹא נָטַל אֶתְרִיָּה מִמֶּשׁ, אֲלֵא תַחֲוֹת שִׁמְשָׁא, וְלֹא הוּא לִיָּה נְהִירוֹ מְדִילִיָּה, אֲלֵא נְהִירוֹ דְנְהִיר לִיָּה. וְאִי הָכִי, מָאִי תוּשְׁבַּחְתָּא הוּא לִיָּה, הוֹאִיל וְלֹא אֲשְׁלִים לְהָכָא וּלְהָכָא. וּבְבִרְ אֲתֵר דְּאָמַר שְׁלֵמָה פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגְא דִּילִיָּה קָאָמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (קהלת א) וְעוֹד רְאִיתִי פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. (קהלת ט) שְׁבָתִי וּרְאֵה (דף קפ"ב ע"א) פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. וְכֵן פְּלָהוּ. וּבְגִין דְּרַגְא דִּילִיָּה קָאָמַר. וְדָא הוּא רְזָא דְמִלָּה וְדַאי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדַאי מָאן דְּנָטִיל סְמָא דְמוֹתָא בְּלַחֲדוּדֵי, עָלִיהָ כְּתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמוּל פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדַאי. וּמָאן הוּא פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. הָיָה אִימָא דָּא סִיְהָרָא. וּמָאן דְּאַחִיד סִיְהָרָא בְּלֵא שִׁמְשָׁא, עֲמָלוֹ פַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְדַאי. וְדָא הוּא חוּבָא קְדָמָאָה דְעֵלְמָא. וְעַל דָּא מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם קְדָמָאָה, וְכֵן לְכָלֵּהוּ דְאַתְיִין בְּתַרְיָה, דְּחָבּוּ בְּאַתְרָא דָּא. הוֹרְךְ אֵל דְּרוּם וְסוּבָב אֵל צְפוֹן, הֵינּוּ דְכְּתִיב,

(דברים לג) מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, זה צפון. וזה כלול בזה.

סובב סובב הולך הרוח. פסוק זה קשה. סובב סובב השמש היה לו לכתב, מה זה הולך הרוח? מי רוח זו? זהו תחת השמש, שנקרא רוח הקדש. וזה (הוא) רוח שהולך וסובב לאותם שני צדדים להתחבר בגוף, ועל זה כתוב הרוח, אותו שנועד השמש סתם, שנועד (להתחבר בגוף שהוא השמש, אותו שנועד) חלק ישראל.

ועל סביבותיו שב הרוח. מי זה סביבותיו? אלו האבות, שהם מרפכה קדושה, והם שלשה, ודוד וארבעה רוחות שהתחברו בהם (סי' וזהו רוח שהתחבר בהם) (נדוד הוא רוח רביעי שהתחבר בהם), הרי הם מרפכה קדושה שלמה. ועל זה כתוב (תהלים קיח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אליו אבקה, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, ודוד וד' רוחי דאתחברן בהו (ס"י ודא רוחא דאתחברא בהו) (ס"א ונדוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו) הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא פתיב, (תהלים קיח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

בגין דכל מלוי דשלמה מלפא סתימין בלהו בחכמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתפלי בהו, וחקמאן מלוי כמלין דבר נש אחרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלפא בחכמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלפא סתים בחכמתא.

פתח ואמר, טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא (שמענא ולא) ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, (ס"א לבנרטיא) פורסייא מתתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושפירא כד איהי שרייא עמהון דישראל, דאינון נחלה ועדבא דילה, לאתקשרא בה.

משום שכל דברי שלמה המלך נסתרים כלם בחכמה, וכלם פנים פנימה של היכל הקדוש, ובני אדם לא מסתפלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. אם כן, מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו משאר בני אדם? אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך נסתר בחכמה.

ותיר תושבתא ויתיר לרואי השמש, לאינון דזכו לאתחברא בשמשא, ולא אתקשרא ביה, דהא אחיד באילנא

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתיר לראי השמש. אם לא התגלה דבר זה, לא (שמענא ולא) ידענו מה אמר. טובה חכמה - זוהי חכמה שהיא תחת השמש, (לבסא) כפא מתקנת לו. טובה חכמה עם נחלה, יפה ונאה כשהיא שורה עם ישראל, שהם נחלתה וחלקה להתקשר בה. אכר שבח יתיר לראי השמש, לאותם שזכו להתחבר בשמש ולהתקשר בו, שהרי אחוז בעץ

ביה, דהא אחיד באילנא

דחיי, ומאן דאחיד ביה, בכלא אחיד, בחיין דהאי עלמא, ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב, (קהלת ז) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מאי ויתרון דעת. דא אילנא דחיי. ויתרון דיליה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה, מחכמה עלאה נפקא.

החיים, ומי שאוחז בו, אוחז בכל, בחיי העולם הזה ובחיי העולם הבא. וזהו שכתוב (שם) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מה זה ויתרון דעת? זה עץ החיים. ויתרונו מהו? החכמה ודאי, שהרי תורה יוצאת מחכמה עליונה.

תו טובה חכמה עם נחלה, טובה חכמה, ודאי עם נחלה, דא צדיקא דעלמא, דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין פחדא יתבי, ודא הוא שפירו דלהון, אבל ויותר לרואי השמש, לאינון דמתאחדין בשמשא, תוקפא דכלא, שבחא דכלא.

עוד טובה חכמה עם נחלה - טובה חכמה ודאי עם נחלה, זה צדיק העולם שהוא אור השמש, שהרי שתי דרגות אלו יושבות כאחד, וזהו יפין, אבל ויתר לראי השמש, לאותם שנאחזים בשמש, חזק הכל, שבח הכל.

ודא הוא דעת, אילנא דחייא, והא אוקמוה (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן נפש. דא נפש טוב דדוד מלפא. ודא חכמה דקאמרן. ובגיני כן ויתרון דעת החכמה, דמתמן אשתרשא אילנא ואתנטע לכל סטריין, וכן לכל אינון דאחידן ביה בהאי אילנא, ועל דא שלמה מלפא לא אשתכח אלא בההוא דרגא דיליה, ומתמן ידע פלא, וההו אמר עוד ראיתי תחת השמש, ושבתתי וראיתי וגו'. וכן פלהו. זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלפא קדישא, וסתימין עלאין דגניזין באורייתא, דכתיב, (הושע ד) כי ישרים דרכי יי וגו'. (חסר).

וזהו דעת, עץ החיים, והרי פרושהו, (משלי יט) בלא דעת נפש לא טוב. איזו נפש? זו נפש טובה של דוד המלך, וזו החכמה שאמרנו. ומשום זה ויתרון דעת החכמה, שמשם נשרש עץ ונטע לכל הצדדים, וכן לכל אלו שאחזים בעץ הזה. ועל זה שלמה המלך לא נמצא אלא באותה דרגה שלו, ומשם ידע הכל, והיה אומר: עוד ראיתי תחת השמש, ושבתתי וראיתי וגו'. וכן פלם. אשרי אותם צדיקים שמשתדלים בתורה ויודעים דרכי המלך הקדוש ונסתרות עליונים שגנוזים בתורה, שכתוב (הושע ד) כי ישרים דרכי ה' וגו'.

יאסא אהרן אל עמיו וגו'. (במדבר כ) רבי חייא פתח, (קהלת ז) ושבח אני את שפכר מתו וגו'. פסוק זה נאמר ופרשוהו. בא וראה, כל מעשי הקדוש ברוך הוא בדין ואמת, ואין מי שיקשה כנגדו וימחה בידו ויאמר לו מה אתה עושה, וכרצונו עושה הכל. ושבח אני את המתים. וכי שלמה המלך משבח את המתים יותר בכלא.

יאסא אהרן אל עמיו וגו'. רבי חייא פתח, (קהלת ז) ושבח אני את המתים שפכר מתו וגו'. פסוק זה נאמר ופרשוהו. בא וראה, כל מעשי הקדוש ברוך הוא בדין ואמת, ואין מי שיקשה כנגדו וימחה בידו ויאמר לו מה אתה עושה, וכרצונו עושה הכל.

ושבח אני את המתים. וכי שלמה המלך משבח את המתים יותר בכלא.

ושבח אני (דף קפ"ב ע"ב) את המתים. וכי שלמה מלפא משבח למתייא ויתר

מהחיים? והרי לא נקרא חי אלא מי שהוא בדרך אמת בעולם הזה, כמו שנאמר (שמואל-ב-כג) ובניוהו בן יהודע בן איש חי, והרי פרושהו החברים, ורשע שלא הולך בדרך אמת נקרא מת, והוא משבח את המתים מהחיים?

א"ר ודאי כל דברי שלמה המלך בחכמה נאמרו, והרי נתבאר. ושבח אני את המתים, אלו לא כתוב יותר, הייתי אומר כף. אבל פיון שכתוב שפבר מתו, נמצא דבר אחר בחכמה. שפבר מתו - זמן אחר הסתלקו מהעולם, והתפקנו בעפר, (שהודמן הממנה עליו ומת בחי עולם כדי שיתתקן (שהודמן עליו ושב בעולם הזה כדי שיתתקן) (הממנה עליו ומת בעולם הזה ונתקן בעפר כדי שיתתקן במקום שישלם זמנו - מת הוא ודאי, זהו שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, הרי כתוב לא תקום וגו') לאחר שנשלם זמנו - מת, ודאי הוא שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, שכתוב לא תקום פעמים צרה) כל שפן שזה קבל ענש פעם ופעמים, וזה ודאי מקומו נתקן בשבח יותר מאותם חיים שעדין לא קבלו ענשם.

וע"ז זה כתוב ושבח אני את המתים שפבר מתו, דוקא. אלה אותם חיים, ונקראים מתים. מה הטעם נקראים מתים? משום שהרי טעמו טעם המות. ואף על גב שעומדים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים חזרו, ועוד על מעשים ראשונים עומדים לתקון, ונקראים מתים. מן החיים אשר המה חיים - שעוד לא טעמו טעם מות ולא קבלו ענשם, ולא יודעים אם זכאים באותו העולם ואם לא.

בא וראה, צדיקים שזוכים להתקשר בצרור החיים, הם זכאים לראות בכבוד המלך

מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארע קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר (שמואל ב כג) ובניוהו בן יהודע בן איש חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארע קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.

א"ר, ודאי כל מלוי דשלמה מלפא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל פיון דכתיב שפבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שפבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, (דאודמנא די ממנא עליה ומית בחי עלמא דגנין דיתתקן (ס"א דאודמנא עליה ותב בהאי עלמא כנין דיתתקן) (ס"א דממנא עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא כנין דיתתקן באתר דישתלים זמניה מת הא ודאי דא הוא שפבר משאר מתי עלמא אי תימא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב לא תקום וגו') בטר דאשתלים זמניה מית ודאי הוא שפבר משאר מתי עלמא. אי תימא לא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא, דכתיב לא תקום פעמים צרה) כל שפן דהא קביל עונשא זמנא ותריין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשפבר יתיר מאינון חיי, דעד לא קבילו עונשא.

וע"ז דא כתיב ושבח אני את המתים שפבר מתו, דייקא, אלין אינון חייין, ואקרוין מתים. מאי טעמא אקרוין מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואף על גב דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרוין מתים. מן החיים אשר המה חיים, דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשיהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

תא חזי, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא דמלפא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (תהלים כז) לחזות

בנעם יי ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהון, יתיר
 ועלאה מפל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין
 דלהון. דהא ההוא אתרא (ס"א סדרה) עלאה, לא
 זפאין עלאין ותפאין למחמי ליה, הדא הוא
 דכתיב, (ישעיה טד) עין לא ראתה אלהים זולתך
 וגו'.

ואינון דלא זפאין לסלקא כל כף פאינון, (ס"א
 דוכתא, אית וכו') דוכתייא אית לון לתפא
 כפום אורחיהו, ואלין לא זפאין לההוא אתר,
 ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא, ואלין
 קיימי בקיומא דעדן תפאה ולא יתיר. ואי
 תימא מאן עדן תפאה. אלא דא עדן דאקרי
 חכמה תפאה, ודא קיימא על גן דבארעא,
 ואשגחותא דהאי עדן עליה (ולא יתיר), ואלין
 קיימי בהאי גן, ואתהנון מעדן דא.

מאי בין עדן תפאה לעלאה. פיתרון האור מן
 החשף, עדן תפאה, אקרי עדנא נוקבא.
 עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה פתיב עין
 לא ראתה אלהים זולתך. האי עדן תפאה,
 אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן,
 לגן דלתפא. ואלין דמשפכחי בגן תפאה,
 אתהנון מהאי עדן דעלייהו, בכל שבת ושבת,
 ובכל ירחא וירחא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו)
 והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.

ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר המה
 חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר
 מנייהו. מאן אינון. אינון שפכר מתו, וקבילו
 עונשא תרי זמני, ואלין אקרוין פספ מזוקק,
 דעאל לנורא זמנין ותריין, ונפיק מניה זוהמא,
 ואתברר ואתנגי. (קהלת ד) וטוב משניהם את אשר
 עדן לא היה. ההוא רוחא דקאים לעילא,
 ואתעכב לנחתא לתפא, דהאי קאים בקיומיה,

את אשר עדן לא היה - אותה רוח שעומדת למעלה והתעכבה

העליון הקדוש, כמו שנאמר
 (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר
 בהיכלו. ואותם מדוריהם יותר
 ועליון מפל אותם מלאכים
 קדושים וכל דרגותיהם. שהרי
 אותו מקום (סדרה) עליון לא זוכים
 עליונים ותחתונים לראותו. זהו
 שכתוב (ישעיה טד) עין לא ראתה
 אלהים זולתך וגו'.

ואותם שלא זוכים לעלות כל כף
 כאותם אלה, (מקום יש וכו') מקומות
 יש להם למטה כפי דרכיהם,
 ואלה לא זוכים לאותו מקום
 ולראות כפי שרואים אלו
 שלמעלה, ואלה עומדים בקיום
 של עדן הפחתון ולא יותר. ואם
 תאמר, מה זה עדן פחתון? אלא
 זה עדן שנקרא חכמה תחתונה,
 וזה עומד על גן שבארץ,
 והשגחת עדן זה עליו (ולא יותר),
 ואלה עומדים בגן זה ונהנים
 מעדן זה.

מה בין עדן פחתון לעליון? (קהלת
 ט) פיתרון האור מן החשף. עדן
 פחתון נקרא עדן נקבה, עדן
 עליון נקרא עדן זכר, עליו פתוב
 עין לא ראתה אלהים זולתך. עדן
 פחתון זה נקרא גן לעדן
 שלמעלה, וגן זה נקרא עדן לגן
 שלמטה. ואלה שנמצאים בגן
 הפחתון נהנים מהעדן הזה
 שעליהם בכל שבת ושבת ובכל
 חדש וחדש. זהו שכתוב (ישעיה טו)
 והיה מדי חדש בחדשו ומדי
 שבת בשבתו.

ועל אלה אמר שלמה, מן החיים
 אשר המה חיים עדנה. שהרי
 אלה בדרגה עליונה יותר מהם.
 מי אלו? אלו שפכר מתו וקבלו
 ענש פעמים, ואלה נקראים פספ
 מזוקק, שנכנס לאש פעמים
 ושנים, ויוצא ממנו זוהמא,
 והתברר והתנגה. וטוב משניהם
 לרדת למטה, שהרי עומד בעמדו

ואין לו לקבל ענש, ויש לו מזון מאותו מזון עליון שלמעלה למעלה.

טוב מכלם מי שלא התפרש ולא התגלה וכל דבריו בנסתר הם, זהו זכאי חסיד ששמר מצוות התורה וקימן, והשתדל בתורה יומם ולילה. זה נאחז ונהנה בדרגה עליונה על כל שאר בני אדם, וכלם נאחזים (בכיים) מחפתו. בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, נחלש כחו, וידע שגשברה זרועו הימנית, והודעו על גופו. כיון שאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי זרוע אהרן הלויית לך (ומנתי לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך בזמן (במיו) זה פחת אביו. ועם כל זה לא השלים מקום באותו זמן כאביו, שהרי ענני הכבוד הסתלקו, ולא חזרו אלא בזכות משה, ולא בזכות אלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. למה לעיני כל העדה? אלא משום שאהרן היה אהוב העם יותר מהכל, ולא יאמרו שזה נמשך על ידי משה. ומשה משך לאהרן בדברים עד שעלו להר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשיט משה לבושי אהרן והלבישם לאלעזר.

מה הטעם משה (ולאהרן)? אלא משה הלבישם את אהרן בשעלה לכהנה, זהו שכתוב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל. כעת משה הוריד ממנו מה שנתן לו, והקדוש ברוך הוא הוריד ממנו מה שנתן לו, ושניהם הפשיטו

ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא (דף קפ"ג ע"א) עלאה דלעילא לעילא.

טב מפלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגלייא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא יממא ולילי. דא אתאחיד, ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו אתאחדון (כ"א אתוקדון) מחופה דהאי.

תא חזי, בשעתא דאמר קדשא בריך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתפר דרועא ימינא דיליה, ואזדעזעא כל גופיה, כיון דאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, הא דרועא אחרא אוזיפנא לך (ומינית לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר יהא לגבך, זמנא (כ"א ימינא) דא תחות אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר בההוא זמנא כאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. (במדבר כ) אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחימא דעמא, יתיר מפלא, ולא יימרון דהא אתנגיד על ידא דמשה. ומשה משין לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוו חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

מאי טעמא משה (כ"א ולאהרן). אלא משה אלבשינון לאהרן כד סליק לכהנא, דדא הוא דכתיב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתיב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל.

השתא. משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. וקודשא בריך הוא אעדי מניה,

את אהרן מהכל, ומשה הוריד מבחוץ, והקדוש ברוך הוא מבפנים. ועד שמשה הוריד, הקדוש ברוך הוא לא הוריד. אשרי חלקו של משה.

אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם. התקין הקדוש ברוך הוא לאהרן משה ומנורת זהב שפאירה. ומשלו לקח, מאותה מנורה שהדליק בכל יום פעמים, ונסתם פי המערה ויָרְדוּ.

רבי יהודה אמר, פי המערה הזו פתוח, שכל ישראל ראו את אהרן שוכב ונר המנורה דולק לפניו, ומטתו יוצאת ונכנסת, וענן אחד עומד עליו. ואז ידעו ישראל שהרי מת אהרן, וראו שהרי הסתלקו ענני הכבוד. זהו שכתוב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והרי פרשוהו. ועל זה בכו לאהרן כל בית ישראל, גברים ונשים וטף, שהרי אהוב מכלם היה.

רבי שמעון אמר, שלשת אחים עליונים קדושים אלו למה לא נקברו במקום אחד, והאיברים התפזרו, אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר? אלא יש אומרים, במקום שצריכים ישראל להסתפן בו, מת כל אחד ואחד, בשביל להגן עליהם, ונצלו. אבל כל אחד ואחד מת פראוי עליהם. מרים בקדוש, בין צפון לדרום. אהרן לצד ימין. משה פראוי לו. אחז אותו הר להר אהרן, וכנס לקבורת מרים לגבי אותו הקר, אחז לשני צדדים. ועל זה נקרא (דברים לב) הר העברים, ששני צדי ההר שעוברים, ואחז לצד זה ולצד זה.

אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה

מה דיהב ליה. ותרווייהו אפשרי ליה לאהרן מפלא, ומשה אעדי לבר, וקודשא בריך הוא לגו. ועד דאעדי משה, קדשא בריך הוא לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

זכאה חולקיהון דצדיקייא, דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון. אתקין קדשא בריך הוא לאהרן, ערסא ומנרתא דדהבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דהיה דליק בכל יומא תרי זמני ואסתים פום מערתא ונחתו.

רבי יהודה אמר, פום מערתא הוה פתיחא, דכל ישראל הוו חמאן לאהרן שכיב, ובוצינא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד קאים עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וחמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הדא הוא דכתיב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והא אוקמוהו. ועל דא בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטף, דהא רחימא מפלהו הוה.

רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושׂיפין אתבדרו, חד הכא, וחד הכא, וחד באתר אחרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתפנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתזבון, אבל כל חד וחד מית פדקא חזי עלייהו. מרים בקדוש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה כדקא חזי ליה. אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי ההוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואף על גב דאינון

ובעולם הפא. ואף על גב שהם במקום אחר, בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישראל חוזרים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא וגזרה נגזרת עליהם, אז קורא הקדוש ברוך הוא לצדיקים שעומדים לפניו למעלה ומודיע להם, והם מבטלים אותה גזרה, וחס הקדוש ברוך הוא על ישראל. אשרי הצדיקים, שעליהם פתוב (ישעיה נח) ונחך ה' תמיד וגו'.

וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. (במדבר כא) פרשתא דא, באתר אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ומשום זה פתובה בין הפתובים. ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, והרי קים ברוח בלא גוף, אז - ותלבש אסתר מלכות. איזו מלכות? אם תאמר בלבוש כבוד וארנמן, הרי לא כף נקרא. אלא ותלבש אסתר מלכות, שהתלבשה במלכות עליונה קדושה, ודאי לבשה רוח הקדש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א ואי לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה.

וידבר העם באלהים ובמשה, ושאמרו דבר רע בקדוש ברוך הוא, וכתרגומו - ועם משה נצו.

באתר אחרא, בעלמא אחרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לדרי דרין. ובשעתא דישראל תייבין בתיובתא קמי קדשא בריך הוא, וגזירה אתגזר עלייהו, פדין קארי קדשא בריך הוא לצדיקייא דקיימי קמיה לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי ההיא גזרה, וחייס קדשא בריך הוא עלייהו דישראל. זכאין אינון צדיקייא, דעלייהו כתיב (ישעיה נח) ונחך יי תמיד וגו'.

וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. (במדבר כא) פרשתא דא, באתר אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי (דף קפ"ג ע"ב) ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ובגין כך פתובה בין הפתובים. ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, פדין ותלבש אסתר מלכות. מאי מלכות. אי תימא בלבושי יקר וארגוונא, הא לאו הכי אקרי. אלא ותלבש אסתר מלכות, דאתלבשת במלכות עלאה קדישא, ודאי לבשה רוח הקדש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א ואי לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה. וידבר העם באלהים ובמשה, דאמרו מלה בישא בקודשא בריך הוא, וכתרגומו - ועם משה נצו. למה העליתונו, שוו כל אפייא

למה העליתנו, שמו כל הפנים שוות, בגלל זה הזדמנו להם נחשים, ששורפים אותם פאש ומכניסים אש למעייהם ונופלים מתים, כמו שנאמר וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים.

רבי חייא אמר, נחשים היו באים, מלחשים בפיהם, ונושכים ומתים. מה מלחשים? כמו שנאמר (קהלת י) אם ישף הנחש בלוא לחש. אש היו מלהטים בפיהם, ונושכים וזורקים בהם אש, ומעייהם יוקדים ומתים. והרי דברים אלו עלו למקום אחר.

ומשם בארה הוא הבאר. מה שונה שפאן בארה ואחר כף באר? אלא בארה, לאחר שמתכנסים המים לתוף המים ויורדים למטה. באר, בשעה שיצחק ממלא אותם. הוא הבאר, הוא פתוב, וסוד זה כמו שכתוב (במדבר יח) ועבד הלוי הוא.

רבי אבא אמר, בכל מקום הוא, וקוראים היא - זכר ונקבה פאחד. וכלל עליון - ה' נקבה, ו' זכר, א' כלל הכל, שהרי א' בשלמות שורה. אשריהם ישראל. אף על גב שהם למטה, הם אחוזים בכלל העליון של הכל, ומשום זה פתוב (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו, באף פתוב. כלל של ו"ה, וא' שכולל הכל.

רבי שמעון אמר, רוח המים זוהי רוח הקדש שנשבה בהתחלה, כמו שנאמר (שיר השירים ד) הפיחי גני. אחר כף נוזלים מים למלא אותה (בלה), זהו שפתוב (תהלים קמו) ישב רוחו יזלו מים. ישב רוחו בהתחלה, ואחר כף יזלו מים. ועד שלא נושבת רוח זו, לא נוזלים מים. מה בא להשמיענו? משמיע שצריך בכל לעורר עד שרוח לא נושבת, לא נוזלים

שווין בגין כף אודמן לגבייהו חוויין, דמוקדן לון פאשא, ועייל אשא למעייהו ונפלין מתין, כמה דאת אמר וישלח יי בעם את הנחשים השרפים.

רבי חייא אמר, חוויין הוו אתיין, מלחשן בפומייהו, ונשכין ומתין. מאי מלחשן. כמה דאת אמר (קהלת י) אם ישוף הנחש בלוא לחש. אשא הוו מלהטן בפומייהו, ונשכין ושריין אשא בהו, ואתוקדאן מעייהו ומתין והא מלין אלין אסתלקו לאתר אחרא.

ומשם בארה הוא הבאר. (במדבר כא) מאי שנא דהכא בארה, ולבתר באר. אלא בארה, לבתר דמתפנשי מיא לגו ימא, ונחתה לתתא. באר, בשעתא דיצחק מלייא ליה. היא הבאר, היא כתיב ורזא דא, כמה דכתיב, (במדבר יח) ועבד הלוי הוא.

רבי אבא אמר, בכל אתר הוא, וקרינן היא, דכר ונוקבא כחדא. וכללא עלאה, ה' נוקבא, ו' דכר, א' כללא דכלא. דהא א' בשלימו שריא. זפאין אינון ישראל, אף על גב דאינון לתתא, אינון אחידן בכללא עלאה דכלא, ובגין כף פתיב (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו, באף פתיב. כללא דו"ה וא' דכליל פלא.

רבי שמעון אמר, רוח דמיא, דא הוא רוח הקדש, דנשב בקדמיתא. כמה דאת אמר (שיר השירים ד) הפיחי גני, לבתר נוזלין מיא למליא לה, (כלא) הדא הוא דכתיב, (תהלים קמו) ישב רוחו יזלו מים. ישב רוחו בקדמיתא, ולבתר יזלו מים. ועד לא נשיב האי רוחא, לא נוזלין מיא. מאי קא משמע לן, משמע דבעי בכלא לאתערא מלה, בעובדא או במלה, או הדבר, במעשה או בדבר, או להראות כמראה המעשה. וכאן,

אליה מים לגבי אותה הרוח.
הוא הבאר, קוראים היא הבאר.
מה שונה שבהתחלה בארה וכאן
באר? אלא בהתחלה נקבה
לבדה, וכעת שאמר הוא - כלל
של זכר ונקבה - נקרא באר.
ובמקום שנמצא זכר, אפילו (מאה)
מלה נקבה, נקרא זכר לכל.

אשר אמר ה' למשה אסף את
העם, משום שבאר זו לא זזה
(באר) מהם. ואם תאמר, איך יכלו
לשאב ממנה כלם? אלא הוא
מוציא לשלשה עשר נחלים,
והמעין מתמלא ויוצא לכל
הצדדים, ואז היו ישראל בשעה
שחונגים ורוצים מים, עומדים
עליה ואומרים שירה. ומה
אומרים? עלי באר. העלי מימך
להוציא מים לכל ולהיות משקים
ממך. וכן אומרים שבח של באר
זאת, באר חפרוה שרים וגו'. דבר
אמת היו אומרים, וכך הוא.

מבאן למדנו (בא ראח), כל מי
שרוצה לעורר דברים של מעלה,
בין במעשה בין בדבור - אם
אותו מעשה או אותו דבור לא
נעשה כראוי, לא מעורר דבר. כל
בני העולם הולכים לעורר בבית
הכנסת דבר שלמעלה, אבל
מעטים אלו שיודעים לעורר,
והקדוש ברוך הוא קרוב לכל
היודעים לקרא לו ולעורר הדבר
כראוי. אבל אם לא יודעים לקרא
לו, הוא אינו קרוב, שפתוב (שם)
קמה קרוב ה' לכל קראיו וגו'. מה
זה באמת? שיודעים לעורר דבר
אמת כראוי, וכן בכל.

גם כאן היו ישראל אומרים
דבורים אלה, דברי אמת, כדי
לעורר באר הזאת ולהשקותם
לישראל, ועד שאומרים מלים
אלו, לא מתעוררת. וכן אפילו

לאתחזאה כחיוזו דעובדא. והכא, עד דרוחא
לא נשיב, לא נזלין מיא לגביה דההוא רוח.
הוא הבאר, היא הבאר קרינן, מאי שנא
בקדמיתא בארה, והשתא באר, אלא
בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא דקאמר
הוא, כללא דדכר ונוקבא, אקרי באר. ובאתר
דאשתכח דכר, אפילו (מאה) מלה נוקבא, דכר
קרינן לכלא.

אשר אמר יי למשה אסוף את העם, בגין
דהאי באר לא אעדי (באר) מנייהו. ואי
תימא, היך יכלין לשאבא מניה כלא, אלא
איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק
לכל סטרין, וכדין הוו ישראל בשעתא דשארן
ובעין מיא, קיימין עליה, ואמרי שירתא. ומה
אמרי, עלי באר. סלקי מימך, לאנפקא מיין
לכלא, ולאשתקאה מנך. וכן אמרי תושבחתא
דהאי באר, באר חפרוה שרים וגו'. מלה
קשוט הוו אמרי, וכך הוא.

מהבא אוליפנא (נ"א תא חוי), כל מאן דבעי
לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא
בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה,
לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל
בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה
דלעילא, אבל זעירין אינון דיודעין לאתערא,
וקודשא בריה הוא קריב לכלא דיודעי למקרי
ליה ולאתערא מלה כדקא יאות, אבל אי לא
יודעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דכתיב (תהלים)
קמה קרוב יי לכל קוראיו וגו'. מאי באמת.
דיודעי לאתערא מלה דקשוט כדקא יאות, וכן
בכלא.

אוף הכא, הוו אמרי ישראל הני מלין, מלין
דקשוט, בגין לאתערא (דף קפ"ד ע"א) להאי

בירא, ולאשתקאה לון לישראל, ועד דאמרי הני מלי לא אתער. וכן אפילו

בְּאִינוּן חֲרָשֵׁי עֲלָמָא, דְּמִשְׁתַּמְשֵׁי בְּזִינִין בִּישִׁין, עַד דְּעֵבְדֵי עוֹבְדוּי דְקָשׁוּט לְגַבְיֵיהוּ, אִי לֹא אָמְרוּ מְלִי דְקָשׁוּט, בְּגִין לְאִמְשַׁכָּא לֹון בְּהַנִּי גְוֹנֵי דְבַעֲיִין, לֹא מִתְעַרִין לְגַבְיֵיהוּ, וְאִפִּילוּ דְצוּוּחֵי כָל יוֹמָא בְּמַלִין אַחַרְנִין, אוּ בְעוֹבְדָא אַחַרָא, לֹא מִשְׁכִין לֹון לְגַבְיֵיהוּ לְעֲלָמִין, וְלֹא מִתְעַרִין לְקַבְלֵיהוּ.

תָּא חֲזִי, פְתִיב, (מלכים א יח) וַיִּקְרָאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל וְגו'. מָאִי טַעְמָא. חַד דְלֹאוּ רְשׁוּ בְהַהוּא בַעַל בְּהַאי. וְעוֹד דְמַלִין לֹא מִתְפַשְׁרִין בִּינֵיהוּ, וְאִנְשֵׁי לֹון קְדָשָׁא בְרִיף הוּא מְנַהוּן. הָדָא הוּא דְכִתְיב, (מלכים א יח) וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אַחֲרֵינִית. זְכָאִין אִינוּן צְדִיקֵי יִיא, דִּינְדְעֵי לְמַקְרֵי לְמֵאֲרִיהוּן כְּדָקָא יָאוּת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָכָא בְעֵינָא לְגַלְאָה מְלָה. תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דִּינְדַע לְסַדְרָא עוֹבְדָא כְּדָקָא יָאוּת, וְלְסַדְרָא מַלִין כְּדָקָא יָאוּת, הָא וְדָאִי מִתְעַרֵי לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, לְאִמְשַׁכָּא מַלִין עֲלָאִין דְמִתְפַשְׁרִין. (ס"א ו'א ל'א, ל'א אֲתִכְשֵׁר לְגַבְיֵיהוּ). וְלֹא אֲכָשֵׁר לְגַבְיֵיהוּ אִי הָכִי כָל עֲלָמָא יְדְעֵי לְסַדְרָא עוֹבְדָא, וְלְסַדְרָא מַלִין, מָאִי חָשִׁיבוּ דְלֵהוּן דְצְדִיקֵי יִיא, דִּינְדְעֵי עֲקָרָא דְמְלָה וְעוֹבְדָא, וְיְדְעֵי לְכוּוֹנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יְתִיר מֵאֲלִין אַחַרְנִין, דְלֹא יְדְעֵי כָל כְּף.

אֲלָא אֲלִין דְלֹא יְדְעֵי עֲקָרָא דְעוֹבְדָא כּוּלֵי הַאי, אֲלָא סְדוּרָא בְעֲלָמָא וְלֹא יְתִיר, מִשְׁכִין עֲלֵיהוּ מְשִיכוּ דְבִתְרָא פְתָפוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְלֹא טַס בְּאוּרָא דְשְׁגִיחוּ אֲקָרֵי.

וְאֲלִין דִּינְדְעֵי וּמְכוּוֹנֵי לְבָא וְרַעוּתָא, מִפְקֵי בְרַכָּאן מֵאַתְרָא דְמִחְשָׁבָה, וְנִפְקֵי בְכָל גְזַעִין וְשָׂרְשִׁין בְּאַרְחָ מִיִּשְׂרָאֵל כְּדָקָא יָאוּת, עַד דְמִתְבְּרַכָּאן עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְשָׁמָא קְדִישָׁא שְׁמַתְבְּרַכִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, וְשֵׁם הַקְדוּשׁ מִתְבְּרַךְ עַל יְדָם.

בְּאוּתָם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם שְׁמִשְׁתַּמְשֵׁים בְּמִינִים רְעִים, עַד שְׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל אֲמַת אֲלֵיהֶם - אִם לֹא אוֹמְרִים דְבָרֵי אֲמַת בְּשִׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָם בְּגוֹנִים אֵלּוּ שְׂרוּצִים, לֹא מִתְעוֹרְרִים לְגַבְיֵיהֶם. וְאִפִּילוּ שְׁצוּוּחִים כָּל הַיּוֹם בְּדְבָרִים אַחֲרִים אוּ בְמַעֲשֵׂה אַחַר, לֹא מוֹשְׁכִים אוֹתָם אֲלֵיהֶם לְעוֹלָמִים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים אֲלֵיהֶם.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב (מלכים-א יח) וַיִּקְרָאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל וְגו'. מַה הַטַּעַם? אַחַד, שְׂאִין רְשׁוּת בְּאוּתוֹ בַּעַל בְּזָה. וְעוֹד, שֶׁהַדְּבָרִים לֹא מְכַשְׂרִים בִּינֵיהֶם, וְהַשְׁפִּיחֻם הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מֵהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוּב (ש) וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אַחֲרֵינִית. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂיִוְדְעִים לְקָרָא לְרַבּוֹנָם כְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּאֵן צְרִיף לְגַלוּת דְבָר. בֵּא וְרָאָה, כָּל מִי שְׂיִוְדַע לְסַדְרָא מַעֲשֵׂה כְּרָאוּי וְלְסַדְרָא דְבָרִים כְּרָאוּי, זֶה בּוֹדָאֵי מְעוֹרֵר אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַמְשִׁיךְ דְבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁמִכְשָׁרִים. (וְאִם לֹא, לֹא יִכְשֵׁר לָהֶם). וְלֹא הִכְשֵׁר לָהֶם. אִם כְּף, כָּל הָעוֹלָם יוֹדְעִים לְסַדְרָא מַעֲשֵׂה וְלְסַדְרָא דְבָרִים, מַה חָשִׁיבוּת הַצְּדִיקִים שְׂיִוְדְעִים עֲקָר הַדְּבָר וְהַמַּעֲשֵׂה, וְיִוְדְעִים לְכוּוֹן לֵב וְרַצוֹן יוֹתֵר מֵאֵלּוּ הָאַחֲרִים שֶׁלֹא יוֹדְעִים כָּל כְּף?

אֲלָא אֵלּוּ שֶׁלֹא יוֹדְעִים עֲקָר הַמַּעֲשֵׂה כָּל זֶה, אֲלָא סְדוּר בְּעֲלָמָא וְלֹא יוֹתֵר, מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם מְשִיכוּת שְׂאֲחַר כְּתַפִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שֶׁלֹא טַס בְּאוּרֵי, שֶׁהַשְׁגָּחָה נִקְרָא.

וְאֲלָה שְׂיִוְדְעִים וּמְכוּוֹנִים לֵב וְרַצוֹן, מוֹצִיאִים בְּרַכּוֹת מִמְּקוֹם הַמִּחְשָׁבָה, וְיוֹצִאִים בְּכָל הַגְזַעִים וְהַשְׂרָשִׁים בְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל, עַד אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם, שֶׁהֵרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּף

הוא קרוב אליהם ומזמן פנגדם. בשעה שקוראים לו הוא מזמן אליהם. בשעה שהם בצרה הוא אצלם. הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ וְגו'. רבי יהודה פתח, (משלי לא) לא תירא לבית מושלג כי כל ביתה לבש שנים. בא וראה, פנסת ישראל יונקת משני צדדים, פעת ברחמים, פעת בדין. פשוצה לינק ברחמים, נמצא מקום להתישב בו. פשוצה לינק בדין, מקום נמצא להתישב בו ולשרות עליו, שפך הוא בכל מקום - לא שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום לשרות עליו. ועל כן פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים, לא שורה זה אלא בזה, לכן באדם ואדם בלבן, והרי פשוטה. (בא ראה, פתוח) וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ (אותו). שני אותו הם שלמים פתורה בשני ווי"ם, אחד זה, ואחד - (דברים כב) עד דרש אחיד אתו (אותו). מה הטעם? משום שהם אות ממש. עד דרש אחיד (אחיד ממש) אתו (אותו), שצריך לפרש את אותו האות של אותה אבדה. גם כן אותו הזה, זה עוג שנדבק באברהם, ומאנשי ביתו היה, וכשנמול אברהם מה כתוב? (בראשית יז) וכל אנשי ביתו וגו'. זה עוג שנמול עמו וקבל את הקדוש הזה. כיון שראה עוג שישאל מתקרבין אליו, אמר: הרי ודאי אני הקדמתי זכות שעומדת להם, וזה שם למולו.

עלאה מתפרך על ידיהוין. זפאה חולקיהוין. דהא קדשא בריך הוא קריב לגביהוין, וזמין לקבליהוין, בשעתא דקארוין ליה, הוא זמין לון. בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגבייהו, הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי.

וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ וְגו'. (במדבר כא) רבי יהודה פתח, (משלי לא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. תא חזי, פנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. פד בעיא לינקא ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא ביה. פד בעי לינקא בדינא, אתר אשתכח לאתישבא ביה, ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר, לא שארי מלה דלעילא, עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. ועל דא, פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מאי טעמא, בגין דכל ביתא לבוש שנים. לא שריא האי, אלא בהאי חוור בסומק, וסומק בחוור. והא אוקמוה. (תא חזי, פתיב).

וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ, תרין אותו אינון שלימין באורייתא בתרין ווי"ן, חד דא, וחד, (דברים כב) עד דרוש אחיד אותו. מאי טעמא. בגין דאינון אות ממש. עד דרוש אחיד (אחיד ממש) אותו, דבעי לפרשא ההוא אות, דההוא אבידה.

אוף הכא דין אותו, דא עוג, דאתדבק באברהם, ומאנשי ביתיה הוה, וכד אתגזר אברהם מה פתיב, וכל אנשי ביתו וגו'. דא עוג דאתגזר עמיה, וקביל האי את קדישא, כיון דחמא עוג דישראל מקרבין גביה, אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון, ודא שוי לקבליה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה פָּחַד מִשָּׁה, אֵיךְ
יְכוּל לַעֲקֹר רִשְׁם שְׂרִשְׁם אַבְרָהָם?
אָמַר, בְּרֹדְאֵי הַיָּמִין שְׁלִי מֵת,
שְׁהַרֵי הַיָּמִין צְרִיף לָזֶה. אִם נֹאמַר
הָרִי אֶלְעֶזֶר - יָמִין הַלְבָּנָה הוּא
וְלֹא יָמִינִי. וְהָאוֹת הַזֶּה לְיָמִין
הוּא, שְׂאֲבָרָהֶם הוּא לְיָמִין.

מִיָּד אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל
תִּירָא אֲתוּ. אֵל תִּירָא אֶת אוֹתוֹ
הָאוֹת שְׁלוֹ, וְאֶפְלוֹ לְיָמִין לֹא
צְרִיף. כִּי בְיָדְךָ נִתְתִּי. שְׂמֵאלְךָ
תַּעֲקֹר אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם, שְׁהַרֵי הוּא
פָּגַם הָרִשְׁם שְׁלוֹ, וּמִי שְׂפּוֹגֵם אוֹת
זוֹ רְאוּי לְהַעֲקֹר מִהָעוֹלָם, כָּל שֶׁפָּן
שְׂמֵאל שְׁלֶךְ, שְׁהִיא יָדְךָ, יַעֲקֹר
אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם, בְּגִלְלָה זֶה יַעֲקֹר
מִהָעוֹלָם. וְאֶפְלוֹ שֶׁהוּא תַּקִּיף
מִבְּנֵי הַגְּבוּרִים וְרָצָה לְהַשְׁמִיד אֶת
יִשְׂרָאֵל, נָפַל בְּיַדֵי מִשָּׁה וְהַשְׁמִד.
בְּגִלְלָה זֶה הִפְלֵה הַשְׁמִידוֹ יִשְׂרָאֵל,
בְּנֵיו וְכָל עַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, כְּמוֹ
שֶׁפְּתוּב וַיִּכְפוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו וְאֶת
כָּל עַמּוֹ, וְכַתּוּב (דְּבָרִים ב) וַיִּנָּח אוֹתוֹ
וְאֶת בְּנוֹ. בְּנוֹ פְּתוּב, חֶסֶר יו"ד,
וְקוֹרְאִים בְּנָיו, וְהָרִי פְּרֻשׁוֹהוּ
הַחֲבָרִים.

אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵשָׁה הַנְּבִיא
הָיָה בִּינְיָהֶם, שֶׁבְּגִלְלוֹ עָשָׂה לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הָאוֹתוֹ
הַלְלוֹ, וּפְרֻשׁוֹהָ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא גָזַר בְּרִיתוֹ עִם שְׂאֵר
הָעַמִּים לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, אֲלֵא עִם
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵי אַבְרָהָם,
שֶׁכַּתּוּב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית יז) וּבֵין זֶרְעֶךָ
אֲחִירֶיךָ לְדוֹרְתָם לְבְרִית עוֹלָם.
וְכַתּוּב (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי
אוֹתָם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עֲלֶיךָ
וְגו', לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

בֵּיה שְׁעָתָא דְּחִיל מִשָּׁה, הֵיךְ יְכִיל לְאַעֲקָרָא
רְשִׁימָא דְּרִשִׁים אַבְרָהָם. אָמַר, וְדָאֵי הָא
יָמִינָא דִּילֵי מֵית, דְּהָא יָמִינָא בְּעֵינָא לְהָאֵי. אֵי
נִימָא הָא אֶלְעֶזֶר, יָמִינָא דְּסִיְהָרָא הוּא, וְלֹא
דִּילֵי. וְהָאֵי אֶת לְיָמִינָא הוּא, דְּאַבְרָהָם לְיָמִינָא
הוּא.

מִיָּד אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵל תִּירָא אוֹתוֹ,
לֹא תִדְחַל לְהֵהוּא אֶת דִּילֵיהָ, וְאֶפְלוֹ
לְיָמִינָא לֹא אֶצְטְרִיף. כִּי בְיָדְךָ נִתְתִּי. שְׂמֵאלָא
דִּילְךָ יַעֲקֹר לִיה מִעֵלְמָא, דְּהָא הוּא פְּגִים
רְשִׁימָא דִּילֵיהָ, וּמֵאֵן דְּפָגִים לְהָאֵי אֶת, אֲתַחֲזִי
לְאַתְעֲקָרָא מִעֵלְמָא, כָּל שֶׁפָּן שְׂמֵאלָא דִּילְךָ,
דְּאִיהוּ יָדְךָ, יַעֲקֹר לִיה מִעֵלְמָא, בְּגִין כֵּן (דף
קפ"ד ע"ב) אֲתַעֲקֹר מִעֵלְמָא, וְאֶפְלוֹ דְּאִיהוּ תַּקִּיפָא
מִבְּנֵי גְבַרְיָא, וּבְעָא לְשִׁיצָאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל,
נָפַל בְּיַדֵיהָ דְּמִשָּׁה וְאֲשֶׁתִּצִּי.

בְּגִין כֵּן כִּלָּא שְׁצִיאוֹ יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי וְכָל עַמִּיהָ,
וְכָל דִּילֵיהָ. כְּמָה דְּכַתִּיב, וַיִּכְפוּ אוֹתוֹ וְאֶת
בְּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ וְכַתִּיב, (דְּבָרִים ב) וַיִּנָּח אוֹתוֹ וְאֶת
בְּנוֹ. בְּנוֹ פְּתִיב חֶסֶר יו"ד, וְקָרִינָן בְּנָיו, וְהָא
אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

וּבְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּמִשָּׁה נְבִיאָה הָיָה
בִּינְיָהוּ, דְּבְגִינְיָה עֶבֶד לֹון קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כָּל הַיָּנִי אֲתוּוֹן, וְאוּקְמוּהָ. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא גָזַר קְיָיְמִיָה עִם שְׂאֵר עַמִּין
לְאַתְקַשְׁרָא בֵּיה, אֲלֵא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן בְּנוֹי
דְּאַבְרָהָם, דְּכַתִּיב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית יז) וּבֵין זֶרְעֶךָ אֲחִירֶיךָ
לְדוֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וְכַתִּיב (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יי רוּחִי אֲשֶׁר עֲלֶיךָ וְגו'. לֹא
יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת בְּלָק

(דף קפ"ד ע"ב)

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. (במדבר כב) רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיֵּרָא, מָאִי רְאִיָּה חָמָא. רְאִיָּה וַדַּאי מִמָּשׁ חָמָא בְּמִשְׁקוּפָא דְחֻכְמָתָא, וְחָמָא בְּעִינָיו. חָמָא בְּמִשְׁקוּפָא דְחֻכְמָתָא, כְּמָה דְכֹתִיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְימֶלֶךְ מִלְּךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. מָאִי בְּעַד הַחֲלוֹן. כְּמָה דַּאֲתָּ אָמַר (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבַב אִם סִיסְרָא (אלא) (ס"א ודאי) חֲלוֹן דְחֻכְמָתָא דְזַנְבֵי שׁוּלְיָהוֹן דְכַכְבֵּיא, וְאִינוּן חֲלוֹנֵי דְחֻכְמָתָא. וְחַד חֲלוֹן אִית דְּכָל חֻכְמָתָא בֵּיה שְׂרִיא, וְכֵה חָמֵי מָאן דְחָמֵי בְּעַקְרָא דְחֻכְמָתָא. אוֹף הָכָא וַיֵּרָא בְּלָק, בְּחֻכְמָתָא דִּילֵיהּ.

בֶּן צְפוּר, כְּמָה דַּאֲמַרוּ. אַבְל בֶּן צְפוּר מִמָּשׁ, דְּהָא חֲרָשׁוּי הוּוּ בְּכֻמָּה זִינִין דְּהָהוּא צְפוּר, נְטִיל צְפוּר, מִכְּשִׁפֵּשׁ בְּעֶשְׂבָא, מִפְּרַח בְּאוּרָא. עֶבֶד עוֹבְדִין וְלַחִישׁ לְחִישֵי, וְהָהוּא צְפוּר הָוָה אֲתִי, וְהָהוּא עֶשְׂבָא בְּפוּמֵיהּ, (ס"א מפרח באוּרָא) מְצַפְצָפָא קַמֵּיהּ. וְאַעִיל לֵיהּ בְּכֻלּוּב חַד. מְקַטֵּר קְטֻרְתִּין קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ אוֹדַע לֵיהּ כְּמָה מְלִין. עֶבֶד חֲרָשׁוּי, וּמְצַפְצָפָא עוֹפָא, וּפְרַח וְטָס לְגַבֵי גְלוּי עֵינַיִם, וְאוֹדַע לֵיהּ. וְאִיהוּ אֲתִי. וְכָל מְלוּי בְּהָהוּא צְפוּר הוּוּ.

יִזְמָא חַד עֶבֶד עוֹבְדוּי, וְנְטִיל הָהוּא צְפוּר, וּפְרַח וְאֶזְל וְאַתְעַכְב, וְלֹא אֲתָא. הָוָה מְצַטְעַר בְּנִפְשֵׁיהּ. עַד דַּאֲתָא, חָמָא חַד שְׁלֵהוּבָא דַּאֲשָׁא דְטָס אַבְתְּרִיהּ, וְאוּקִיד גְּדַפּוּי. כְּדִין חָמָא כְּמָה דְחָמָא, וְדַחִיל מְקַמֵּייהוּ דִישְׂרָאֵל. מַה שְׁמִיהּ דְּהָהוּא צְפוּר. יְדוּ"ע. וְכָל אִינוּן דְּמִשְׁמֵשֵׁי וַיְדַעֵי לְשִׁמְשָׁא בְּהָהוּא צְפוּר, לֹא יְדַעִין חֲרָשׁוּי, כְּמָה דְּהָוָה יְדַע בְּלָק. וְכֵרְ חֻכְמָתָא דְּהָוָה יְדַע, בְּהָהוּא צְפוּר הָוָה

פְּרִשְׁת בְּלָק

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיֵּרָא, אִיזוּ רְאִיָּה רְאָה? וַדַּאי רְאִיָּה מִמָּשׁ רְאָה בְּמִשְׁקוּף הַחֲכָמָה, וְרְאָה בְּעִינָיו. רְאָה בְּמִשְׁקוּף הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְימֶלֶךְ מִלְּךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. מַה זֶה בְּעַד הַחֲלוֹן? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבַב אִם סִיסְרָא. (אלא) (דדאי) חֲלוֹן הַחֲכָמָה שֶׁל וְזַבּוֹת שׁוּלֵי הַפּוֹכְכִיבִים, וְהֵם חֲלוֹנֵי הַחֲכָמָה. וַיֵּשׁ חֲלוֹן אֶחָד שֶׁכָּל הַחֲכָמָה שׁוֹרָה בוֹ, וְכוּ רְוָאָה מִי שְׁרוּאָה בְּעַקְר הַחֲכָמָה. אָף כֵּאֵן וַיֵּרָא בְּלָק, בְּחֻכְמָתוֹ.

בֶּן צְפוּר, כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ. אַבְל בֶּן צְפוּר מִמָּשׁ, שְׁהָרִי כְּשִׁפּוּי הָיוּ בְּכֻמָּה מֵינַיִם שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר. לִזְקַח צְפוּר, מְכַשֵּׁשׁ בְּעֶשֶׂב, מִפְּרִיחַ בְּאוּרִי, עוֹשֶׂה מְעֻשִׁים וְלוֹחֵשׁ לְחֻשִׁים, וְאוֹתָהּ צְפוּר הֵיטָה בָּאָה וְאוֹתוֹ עֶשֶׂב בְּפִיָּה, (פורחת באוּרִי) מְצַפְצָפֵת לְפָנָיו. וּמְכַנִּיסָהּ בְּכֻלּוּב אֶחָד. מְקַטֵּר קְטֻרֹת לְפָנֵיהּ, וּמוֹדִיעָה לוֹ כְּמָה דְּבָרִים. עוֹשֶׂה כְּשִׁפּוּי, וְהַעוֹף מְצַפְצָף, פּוֹרַח וְטָס אֶצֶל גְּלוּי עֵינַיִם וּמוֹדִיעַ לוֹ, וְהוּא בָּא. וְכָל דְּכָרְיוּ בְּאוֹתָהּ צְפוּר הָיוּ.

יוֹם אֶחָד עָשָׂה מְעֻשׂוֹ, וְלָקַח אוֹתָהּ צְפוּר, וּפְרַחָהּ וְהִלְכָהּ וְהַתְעַכְבָּהּ וְלֹא בָּאָה. הָיָה מְצַטְעַר בְּנִפְשׁוֹ. עַד שֶׁהִגִּיעָה, רְאָה שְׁלֵהֶבֶת אֲשֶׁר אַחַת טָסָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹרְפֵת בְּנִפְיָהּ. אִזּוּ רְאָה מַה שְׂרָאָה, וּפְחַד מְלַפְנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה שְׁמָה שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר? יְדוּ"ע. וְכָל אֵלּוּ שְׁמִשְׁמֵשִׁים וַיְדַעִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצְפוּר הַזֶּה, לֹא יוֹדְעִים כְּשִׁפְיָהּ כְּמוֹ שֶׁבְּלָק יְדַע. וְכֵרְ הַחֲכָמָה שְׂדַע, בְּאוֹתָהּ צְפוּר

יָדַע. וְהָכִי הָוּה עֲבִיד. גָּחִין קָמִיה, וְקָטִיר
 קָטְרָתָא חָפִי רִישִׁיה, וְגָחִין וְאָמַר. אִיהוּ אָמַר
 הָעַם, וְצָפְרָא אָתִיב יִשְׂרָאֵל, אִיהוּ אָמַר מָאד,
 וְצָפְרָא אָתִיב רַב. עַל שׁוּם רַב עֲלָאָה דְאָזִיל
 בָּהוּ. שְׁבַעִין זְמַנִּין צָפְצָפוּ דָא וְדָא. אִיהוּ אָמַר
 דְּל, וְצָפְרָא אָמַר רַב. כְּדִין דְּחִיל, דְּכָתִיב וַיִּגַּר
 מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם מָאד כִּי רַב הוּא, רַב הוּא
 וְדָאִי.

וּבְזַיְי תְּרִישִׁין (ס"א דְּכַסְרִיא"ל) דְּקַסְדִּיא"ל (נ"א דְּכַסְרִיא"ל)
 קְדַמָּאָה, אֲשַׁכְּחִן, דְּצָפְרָא דָא הוּוּ עֲבָדִין
 לִיה בְּזַמְנִין יְדִיעֵן, מִכְּסָף מְעַרְב בְּדַהְבָּא, רִישָׁא
 דְּדַהְבָּא. פּוּמָא דְּכֶסֶף. גְּדַפּוּי מְנַחֶשֶׁת קָלָל
 מְעַרְב כְּכֶסֶפָא. גּוּפָא דְּדַהְבָּא, נְקוּדִין דְּנוּצִי
 בְּכֶסֶף. רְגִלִין דְּדַהְבָּא. וְשׁוּיִין בְּפוּמָא לִישָׁן
 דְּהָהוּא צָפוּר יְדוּ"ע.

וְשׁוּיִן לְהָהוּא צָפְרָא בְּחִלוּן חַד. וּפְתַחִין כּוּיִן
 לְקַבֵּל שְׁמַשָּׁא. וּבְלִילִיא פְתַחִין כּוּיִן
 לְסִיְהָרָא. מְקַטְרִין קָטְרִתִּין, וְעֲבָדִין תְּרִישִׁין,
 וְאוּמָאֵן לְשְׁמַשָּׁא. וּבְלִילִיא אוּמָאֵן לְסִיְהָרָא,
 (דף קפ"ה ע"א) וְדָא עֲבָדִין שְׁבַעָה יוּמִין. מִכָּאֵן
 וּלְהֵלְאָה, הָהוּא לִישְׁנָא מְכַשְׁפָּשָׁא בְּפוּמָא
 דְּהָהוּא צָפְרָא, נְקוּדִין לְהָהוּא לִישְׁנָא בְּמַחְטָא
 דְּדַהְבָּא, וְהִיא מְמַלְלָא רַבְרַבִּין מְגַרְמָה, וְכֹלָא
 הָוּה יָדַע בְּלַק בְּצָפוּר דָא (וְדָא). עַל דָּא בֶן צָפוּר,
 וּבְגִין כֶּף חָמָא, מַה דְּפַר נֶשׂ אַחְרָא לָא יְכִיל
 לְמַנְדַּע, וְלָא יְכִיל לְמַחְמִי.

בְּתִיב (תהלים סח) אָמַר יְי מִכְּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב
 מִמְּצוּלוֹת יָם. אִית לָן לְשׁוּוּאָה לְפָא
 לְמַהִימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מְלוּי
 מְלִי קְשׁוּט, וּמַהִימְנוּתָא סְגִיא. דְּכִיּוֹן דְּמִלְּהָ
 אָמַר, כֹּלָא אַתְעֲבִיד, וְדָא בַר נֶשׂ דְּחִיק לְפָא,
 וְאָמַר לְכַמְה שְׁנִין, וּלְכַמְה זְמַנִּין יִשְׁתַּלִּים דָּא,
 זְמַנִּים יִשְׁתַּלֵּם זָה, שְׁהוּא כֶּף. כְּפִי גְדֻלְתּוּ, שְׁכַל הַעוֹלָמוֹת

הָיָה יוֹדֵעַ. וְכֵן הָיָה עוֹשֶׂה: גֹּחִין
 לְפָנֶיהָ וּמְקַטֵּר קְטֹרֶת, מְכַסֶּה
 רִאשׁוֹ וְגֹחִין וְאוֹמֵר. הוּא אוֹמֵר
 הָעָם, וְהַצָּפוּר מְשִׁיבָה יִשְׂרָאֵל.
 הוּא אוֹמֵר מָאד, וְהַצָּפוּר מְשִׁיבָה
 רַב, עַל שׁוּם הַגְּדוֹל הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁהוּלֵךְ אַתָּם. שְׁבַעִים פְּעָמִים
 צָפְצָפוּ זֶה וְזֶה. הוּא אָמַר דְּל,
 וְהַצָּפוּר אוֹמְרֵת גְּדוֹל. וְאִזּוּ פַחַד,
 שְׁכַתּוּב וַיִּגַּר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם
 מָאד כִּי רַב הוּא. רַב הוּא בְּוֹדָאִי.
 וּבְזַמְנֵי הַכְּשָׁפִים (שֶׁל קַסְרִיא"ל) שֶׁל
 קַסְדִּיא"ל (נִיא בְּשַׁדִּיא"ל) הִרְאִישׁוֹן
 מְצָאנּוּ, שְׁצָפוּר זֶה הָיָה עוֹשִׂים לוֹ
 בְּזַמְנֵים יְדוּעִים מִכְּסָף מְעַרְב
 בְּדַהְבָּא. רִאשׁ מְזַהֵב, פָּה מִכְּסָף,
 כְּנָפִים מְנַחֶשֶׁת קָלָל מְעַרְבֶּת
 בְּכֶסֶף, גּוּף מְזַהֵב, נְקוּדוֹת שֶׁל
 הַנוּצוֹת בְּכֶסֶף, רְגִלִים מְזַהֵב.
 וְשָׁמַיִם בְּפָה לְשׁוֹן שֶׁל אוֹתָהּ
 צָפוּר יְדוּ"ע.

וְשָׁמַיִם אוֹתָהּ צָפוּר בְּחִלוּן אַחַד,
 וּפְתַחִים חִלּוּנוֹת מוֹל הַשְּׁמַשׁ,
 וּבְלִילָה פּוּתַחִים חִלּוּנוֹת לְלִבְנָה,
 מְקַטְרִים קְטֹרֶת וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים,
 וּמְשַׁבְּעִים אֶת הַשְּׁמַשׁ, וּבְלִילָה
 מְשַׁבְּעִים אֶת הַלִּבְנָה, וְאֵת זֶה
 עוֹשִׂים שְׁבַעָה יָמִים. מִכָּאֵן
 וְהֵלְאָה אוֹתָהּ לְשׁוֹן מְכַשְׁפָּשָׁת
 בְּפָה שֶׁל אוֹתָהּ צָפוּר, נּוֹקְדִים
 אוֹתָהּ לְשׁוֹן בְּמַחַט זָהָב וְהִיא
 מְדַבֶּרֶת גְּדוּלוֹת מְעַצְמָה, וְהַכֹּל
 הָיָה יוֹדֵעַ בְּלַק מְצָפוּר זֶה (וְדָא).
 לְכֵן בֶּן צָפוּר, וּמִשׁוּם זֶה רָאָה מַה
 שְׂאִישׁ אַחַר לֹא יְכוּל לְדַעַת וְלֹא
 יְכוּל לְרְאוֹת.

בְּתוֹב (תהלים סח) אָמַר ה' מִכְּשָׁן
 אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצָלוֹת יָם. יֵשׁ לָנוּ
 לְשִׁים לֵב לְאַמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שְׁכַל דְּבַרְיוֹ דְּבַרֵי אֶמֶת
 וְאַמוּנָה רַבָּה. שְׁפִינֵן שְׂאוּמֵר דְּבַר,
 הַכֹּל נַעֲשֶׂה. וְזֶה הָאִישׁ דּוֹחֵק
 הַלֵּב, וְאוֹמֵר: לְכַמְה שְׁנִים וּלְכַמְה
 מְלֵאִים כְּבוֹדוֹ, כֶּף זָה. דְּבַרְיוֹ אֲדָם

קטן, וְכָל דְּבָרָיו הֵם לְפִי שְׁעָה, כִּי הוּא לְפִי שְׁעָה. אָבֵל בְּתִשְׁבֻּחַ וּבִבְקָשָׁה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְדַמְעוֹת רַבּוֹת, הוּא קְדוֹשׁ גָּדוֹל וְעֵלְיוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, מִזְהִיר אֲרוּר, וּמְקַמֵּט קִדְשָׁתוֹ לְאָדָם לְעִשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

אָמַר ה'. לְעִתִּיד לְבָא עִתִּיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִשָּׁב מִבְּשָׁן כָּל אוֹתָם שֶׁהִרְגוּם חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וְאָכְלוּ אוֹתָם. מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּעוֹלָם (אף כּאִן מֶלֶךְ הַבְּשָׁן) מְקוֹם מוֹשָׁב שֶׁל כָּל חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְהָרִים רָמִים וְגְדוֹלִים וְנִסְתָּרִים אֵלּוּ כְּאֵלּוּ, וְעַרְדַּת הַמְדַבֵּר הַמְקִיף שָׁם, הוּא עוֹג, (ב"י) עַרְוֵדִי הַמְדַבֵּר הִיָּה, וּמִצּוֹי שָׁם כְּחוֹ, מִשׁוּם שֶׁהִיָּה מְלֶךְ הַבְּשָׁן, שֶׁכָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לְעַרְף־ נַגְדוֹ קָרֵב בְּגִלְלַת חֶזֶק הַבְּשָׁן, וּבִא מִשָּׁה וְעַרְף־ נַגְדוֹ קָרֵב. סִיחוֹן - סִיחַ בַּמְדַבֵּר הִיָּה סִיחוֹן, וּבִטְחוֹן מוֹאָב הִיָּה עֵלְיוֹ, (במדבר כא) כִּי אֲרַנּוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שֶׁהִחְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל עִיר סִיחוֹן, הָעִבֵּר כְּרוֹז בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם: הַתְּפַנְסוּ גְבָרִים שְׁשׁוּלְטִים עַל שְׂאֵר עַמִּים, וְתִרְאוּ אִיךָ מַלְכוּת הָאֱמֹרִי תִחַרֵּב בְּמַלְכוּת.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים שֶׁהָיוּ מִמְּנִים עַל שְׁבַעַת עַמִּים הַתְּפַנְסוּ, וְרָצוּ לְהִחְזִיר מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל. כִּינּוּן שֶׁרָאוּ עֲצַמַת מִשָּׁה, חִזְרוּ לְאֶחָד. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) עַל כֵּן יֵאמְרוּ הַמְשָׁלִים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן. אוֹתָם שְׁלִיטִים הַמְּנִים עֲלֵיהֶם שֶׁהִתְפַּנְסוּ וְאֵמְרוּ בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן, מִי הוּא זֶה שֶׁהִחְרִיבָהּ? תַּבְּנָה וְתִכְוֶנֶן כִּבְתַּחֲלָה, וְתִחְזֹר מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל.

אֵינּוֹן שְׁלִטוֹנִין מִמְּנֵי עֲלֵיהֶם דְּאֵתְפַנְשׁוּ, וְהָיוּ אֱמֹרִי בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן, מֵאֵן הוּא דִּין דְּחִרִיב לֵהּ. תַּבְּנָה וְתִכְוֶנֶן כִּדְבַקְדָּמִיתָא, וְתִהְיֶה מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל.

דְּאִיהוּ כֵּן. כְּפֹהֵם רַבְרַבְנֵי דִּילֵיהּ, דְּכָל עַלְמִין מְלִיא יְקָרִיָּה, הָכִי הוּא. מְלוֹי בַר נֶשׁ זְעִיר, וְכָל מְלוֹי אֵינּוֹן לְפֹהֵם שְׁעָתָא, הָכִי הוּא לְפֹהֵם שְׁעָתָא. אָבֵל בְּתִיבְתָא, וּבְעוֹתָא, וּבְעוֹבְדִין טְבִין, וּבְדַמְעִין סְגִיאִין, אִיהוּ קִדְשָׁא רַב וְעֵלְאָה עַל כָּל עַלְמָא, אֲזַהִיר נְהוּרִיָּה, וְקַמִּיט קְדוּשָׁתִיהּ, לְגַבִּיָּה דְּבַר נֶשׁ, לְמַעַבְד רְעוּתִיהּ.

אָמַר יי, לְזַמְנָא דְּאִתִּי, זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְעָרָא וּלְאִתְבָּא מִבְּשָׁן, כָּל אֵינּוֹן דְּקִטְלוּ לֹון חַיּוֹת בְּרָא וְאָכְלוּ לֹון. בְּגִין דְּאִית בְּעַלְמָא (ס"א אוֹף הַכָּא מְלֶךְ הַבְּשָׁן) אֲתֵר מוֹתְבָא, דְּכָל חִיּוֹן רַבְרַבֵּן, וְטוֹרִין רְמֵאִין וְסְגִיאִין, וְטְמִירִין אֵלִין בְּאֵלִין. וְעַרְוֵד מְדַבְרָא תְקִיפָא תַמָּן, אִיהוּ עוֹג (ב"י) עַרְוֵדִי דְּמְדַבְרָא הָוָה, וְשְׁכִיחַ תַמָּן תּוֹקְפָא דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּהוּא מְלֶךְ הַבְּשָׁן, דְּכָל מַלְכֵי עַלְמָא, לֹא יִכְלִין לְאִגְחָא קְרָבָא בֵּיהּ, בְּגִין תּוֹקְפָא דְּבְשָׁן. וְאֵתָא מִשָּׁה, וְאִגַּח בֵּיהּ קְרָבָא.

סִיחוֹן: סִיחָא דְּמְדַבְרָא הָוָה סִיחוֹן. וְרַחֲצֵנּוּ דְּמוֹאָב עֲלֵיהּ הָוָה. כִּי אֲרַנּוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי. תָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּחִרִיבוּ יִשְׂרָאֵל קְרַתָּא דְּסִיחוֹן, כְּרוֹזָא אֲתַעֲבַר בְּמַלְכוּ דְּשַׁמִּיא, אֲתַפְנִשׁוּ גְבָרִין שְׁלִטְנִין עַל שְׂאֵר עַמִּין, וְתַחֲמוּן מַלְכוּ דְּאֵמֹרָאָה הִיָּה אֲתַחֲרַב בְּמַלְכוּ.

בְּתַחֲוִיא שְׁעָתָא, כָּל אֵינּוֹן שְׁלִטְנִין דִּהוּוּ מִמְּנֵן עַל שְׁבַע עַמִּין אֲתַפְנִשׁוּ, וּבְעוּ לְאִהְדָּרָא מַלְכוּ לְיִוִּשְׁנָה. כִּינּוּן דְּחִמוּ תְקִיפָא דְּמִשָּׁה, אֲהִדְרוּ לְאֶחָדָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, עַל כֵּן יֵאמְרוּ הַמְּשָׁלִים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן, (במדבר כא)

אֵינּוֹן שְׁלִטוֹנִין מִמְּנֵי עֲלֵיהֶם דְּאֵתְפַנְשׁוּ, וְהָיוּ אֱמֹרִי בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן, מֵאֵן הוּא דִּין דְּחִרִיב לֵהּ. תַּבְּנָה וְתִכְוֶנֶן כִּדְבַקְדָּמִיתָא, וְתִהְיֶה מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל.

בַּר חָמוּ גְבוּרְתָא דְמִשָּׁה, וְשִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ, אָמְרוּ כִּי אֵשׁ יִצְאָה מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. פִּיּוֹן דְכִתְיִב מִחֻשְׁבוֹן, אָמְאֵי מִקְרִית סִיחוּן. דְּהָא קְרִית סִיחוּן חֻשְׁבוֹן הָוָה, דְכִתְיִב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מְלִךְ הָאֱמֹרִי.

אֲדָא, שִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ שְׁמִיא נָפֵק, וְחָרִיב כְּלָא. בְּשַׁעְתָּא דְאִינוּן אֲמַרִין תַּבְּנָה וְתַבְּנִין עִיר סִיחוּן סֶתֶם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, דְּחָשִׁיבוּ דְבַגִּין פֶּךָ יִתְבְּנִי לְמוֹתְבָא דְאֲמֹרָא, כְּדִין אֲתִיבוּ וְאָמְרוּ, לֹא יִכִּילְנָא. מְאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְכָל אֲרַחֲיָן וְשְׁבִילִין אִסְתְּתְמוּ בְּתַקְפָּא דְרַב עֲלָאָה דְלֵהוּן. אִי נְהֵדֵר וְנִימָא וְנִדְפֵר חֻשְׁבוֹן דְתַבְּנָה, הָא אֵשׁ יִצְאָה מִחֻשְׁבוֹן. אִי נְהֵדֵר וְנִימָא (סֶתֶם) קְרִית סִיחוּן, הָא לְהִבָּה יִצְאָה מִקְרִית סִיחוּן וְדָאֵי. פִּיּוֹן דְהֵיִיא שִׁלְהוּבָא דְאֲשָׁא שְׂרִיא תַמָּן עֲלָה, לִית מָאן דְיִכִּיל לָהּ לְאֵהֲדָרָא לָהּ לְיוֹשְׁנָה, דְהָא מְפַל סְטָרִין לִית לָן רִשׁוּ.

מִבְּאֵן וְלֵהֲלָאָה אוֹי לָךְ מוֹאֵב, דְּהָא הֵהוּא דְהוּא מְגֵן עֲלֶיךָ, אֲתַבֵּר. וּבְגִין כְּךָ מוֹאֵב פִּיּוֹן דְחָמוּ דְמְגֵן דְלֵהוּן אֲתַבֵּר, כְּדִין וְיִגְר מוֹאֵב מְפַנֵי הָעָם מְאֹד. מְאֵי מְאֹד, יִתִיר מְמוֹתָא. כִּי רַב הוּא. דְּהָא כְּדִין אִיהוּ הָוָה רַב, וְרַב הָוָה זְעִיר, דְכִתְיִב (עובדיה א) הִנֵּה קִטָּן נִתְתִיף בְּגוֹיִם. וַיִּשְׂרָאֵל הָוָה רַב בְּאֲתֵר עֲשׂו, דְכִתְיִב בֵּיהּ וְרַב. מְאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְחָמוּ דְשִׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל, עֵילָא וְתַתָּא. דְכִתְיִב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֱמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לִיהּ, מְאֵי אֵת כָּל. לְאִסְגָּאָה עֵילָא וְתַתָּא, עֵילָא, דְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוּן רַבְרַבִּין וְשִׁלְטָנִין דְלְעֵילָא. וְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוּן רַבְרַבִּנִין וְשִׁלְטָנִין דְלְתַתָּא. וְעַל דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעַל דָּא כִּי רַב הוּא, שְׁלַמְעֵלָה, וְאֲפִלוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים שְׁלַמְעֵלָה.

בְּשָׂרָא גְבוּרַת מִשָּׁה וְשִׁלְהִבָּה הַמְּלָכוּת, אָמְרוּ, כִּי אֵשׁ יִצְאָה מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. פִּיּוֹן שְׁכִתּוּב מִחֻשְׁבוֹן, לְמָה מִקְרִית סִיחוּן, שְׁהָרֵי קְרִית סִיחוּן הִיִּתָּה חֻשְׁבוֹן, שְׁכִתּוּב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מְלִךְ הָאֱמֹרִי?

אֲדָא, שִׁלְהִבָּת שֶׁל מְלָכוּת הַשָּׁמַיִם יִצְאָה וְהַחֲרִיבָה הַכֹּל. בְּשַׁעְתָּא שְׁאָמְרוּ תַבְּנָה וְתַבְּנִין עִיר סִיחוּן סֶתֶם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, שְׁחָשְׁבוּ שְׁבַגְלָל זֶה תַבְּנָה לְמוֹשְׁבַת הָאֱמֹרִי, אִזּוּ הַשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ לֹא יִכִּילִים. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכָל הַדְרָכִים וְהַשְּׁבִילִים נִסְתְּמוּ בְּעֶצְמַת הַגְּדוֹל הַעֲלִיּוֹן שְׁלֵהֶם. אִם נִחְזֹר וְנִאֲמַר וְנִזְכֹּר חֻשְׁבוֹן שְׁתַּבְּנָה, הָרִי אֵשׁ יִצְאָה מִחֻשְׁבוֹן. אִם נִחְזֹר וְנִאֲמַר (סֶתֶם) קְרִית סִיחוּן, הָרִי לְהִבָּה יִצְאָה מִקְרִית סִיחוּן וְדָאֵי. פִּיּוֹן שְׁאוֹתָה שִׁלְהִבָּת אֵשׁ שְׂרַתָּה שֵׁם עֲלֶיהָ, אִין מִי שְׁיִכּוֹל לָהּ לְהַחֲזִירָה מִיִּשְׁנָה, שְׁהָרֵי מְכָל הַצְּדָדִים אִין לְנוּ רִשׁוּת.

מִבְּאֵן וְהֵלָאָה - אוֹי לָךְ מוֹאֵב, שְׁהָרֵי אוֹתוֹ שְׁהִגֵּן עֲלֶיךָ נִשְׁפֵּר. וּמִשׁוּם זֶה, פִּיּוֹן שְׂרָאָה מוֹאֵב שְׁמַגְנֵנוּ נִשְׁפֵּר, אִזּוּ וְיִגְר מוֹאֵב מְפַנֵי הָעָם מְאֹד. מָה זֶה מְאֹד? יוֹתֵר מִהַמּוֹת.

כִּי רַב הוּא. שְׁהָרֵי אִזּוּ הוּא הִיָּה גְדוֹל, וְגְדוֹל הִיָּה קִטָּן, שְׁכִתּוּב (עובדיה א) הִנֵּה קִטָּן נִתְתִיף בְּגוֹיִם. וַיִּשְׂרָאֵל הִיָּה גְדוֹל בְּמִקְוֹם שֶׁל עֲשׂו, שְׁכִתּוּב בּוֹ וְרַב. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂרָאוּ שְׁשִׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכִתּוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֱמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הִיָּה צְרִיף לוֹ לְכַתֵּב, מָה זֶה אֵת כָּל? לְרַבּוּת מַעְלָה וּמַטָּה. מַעְלָה, שְׁאֲפִלוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים וּלְכֹן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְלְכֹן כִּי

בְּאֶתֶר דְּרַב בּוּכְרָא קְדִישָׁא, דְּכְתִיב, (שמות ד) בְּנֵי
בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעַא הָכִי, וְלֹא
מִן דִּינָא. תָּא חֲזִי, עֲשׂוּ קְלִיפָה הָוּה, וְסִטְרָא
אַחְרָא הָוּה. פִּיּוֹן (דף קפ"ה ע"ב) דְּנִפְקָא קְלִיפָה
וְאַתְעֵבֵר, הָא מוּחָא שְׂכִיחָא (שפחה), עֲרֵלָה
קְדַמָּא קְאִי לְבַר. בְּרִית אִיהוּ (ס"א רב ועלמא)
וַיִּקְרָא מִכְּלָא, וְאִיהוּ אַתְגְּלִי לְבַתֵּר.

וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֵל זְקֵנֵי מְדִין עֲתָה יִלְחֲכוּ וְגו' .
(במדבר כב) רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (זכריה א) וַיִּרְאֵנִי
אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶף יְיָ
וְגו'. כִּמְה אִית לִיה לְבַר נָשׁ, לְאַסְתְּמָרָא
אוֹרְחוֹי בְּהַאי עֲלָמָא, וְלִמְהַךְ בְּאַרְחָ קְשׁוּט.
בְּגִין דְּכָל עוֹבְדוֹי דְּבַר נָשׁ פְּתִיבִין קָמֵי מִלְּפָא,
וְרִשְׁמִין קָמִיה, וְכִלְהוּ בְּמִנְיָנָא. נְטוּרֵי תְרַעֵי
קָיִמִין וְסִהֲדִין, קָיִמִי וְתִבְעֵי דִינָא תְרִיסִין.
וְדִינָא קָיִמָא לְקַבְּלָא סִהֲדוּתָא, וְאַיְנוּן דְּטַעֲנוּ
טַעֲנָתָא מְרַחֲשֵׁן, וְלֹא יִדְיעַ אִי יִהְיוּן מִימִינָא,
וְאִם יִשְׁמְאֲלוּן מִשְׁמָא לָא.

דְּהָא פֶד רִוְחֵי בְנֵי נָשָׂא נְפָקֵי מֵהַאי עֲלָמָא,
כִּמְה אִינּוּן מְקַטְרְגִין דְּקָיִמִין קָמִיִּיהוּ,
וְכַרוּזִין נְפָקִין הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ, כְּפּוּם מַה
דְּנִפִיק מִן דִּינָא. דְּתַנָּא, בְּכִמְה דִינִין אַתְדֵּן בַּר
נָשׁ בְּהַאי עֲלָמָא, בֵּין בְּחִיּוּי, בֵּין לְבַתֵּר. דְּהָא
כָּל מְלוֹי בְּדִינָא אִינּוּן. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא תְדִיר
בְּרַחֲמֵנוּ, וְרַחֲמוֹי עַל כְּלָא, וְלֹא בְּעֵי לְדִינָא
בְּנֵי נָשָׂא כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן, דְּהָכִי אָמַר דְּוֹד, (תהלים
קל) אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי אֲדוֹנֵי מִי יַעֲמוּד. הָכָא
אִית לְאַסְתְּפְּלָא, פִּיּוֹן דְּאָמַר אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר
י"ה, אָמַאי יי (ד"א אדני).

אַלְא, תִּלְת דְּרַגִין דְּרַחֲמֵי אֲדַבְּר דְּוֹד הָכָא. אִם
עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי, אִם חוֹבִין סְגִיאוּ, עַד
דְּסִלְקִין לְעִילָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאַמָּא, הָא יי (ד"א

רב הוא, בְּמָקוּם שְׁגוֹדוֹל כְּכוֹר
קְדוּשׁ, שְׁכַתוּב (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
רְצָה כִּף וְלֹא מִן הַדִּין - בֵּא וְרָאָה.
עֲשׂוּ קְלִיפָה הִיא וְצַד אַחַר הִיא.
פִּיּוֹן שְׂיַצָּאָה קְלִיפָה וְהַעֲבֵרָה, הָרִי
הַמַּחַם מְצוּי (שפחה), עֲרֵלָה רֵאשׁוֹנָה
עוֹמְדָת בַּחוּץ. בְּרִית הִיא (גדולה
ועליונה) וְנִכְבְּדָה מֵהַפֶּל, וְהִיא
מִתְגַּלְגֵּלָה אַחֵר כִּף.

וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֵל זְקֵנֵי מְדִין עֲתָה
יִלְחֲכוּ וְגו'. רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (זכריה
א) וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
עוֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶף ה' וְגו'. כִּמְה יִשׁ
לוֹ לְאָדָם לְשֹׁמֵר דְּרָכוֹ בְּעוֹלָם
הִזָּה וְלִלְכַת בְּדַרְךָ אָמַת, מִשׁוּם
שְׁפַל מַעֲשֵׂי הָאָדָם כְּתוּבִים לְפָנַי
הַמְּלָךְ וְרִשׁוּמִים לְפָנָיו, וְכֻלָּם
בְּמִנְיָן. שׁוּמְרֵי הַשְּׁעָרִים עוֹמְדִים
וּמַעֲיָדִים, עוֹמְדִים וְתוֹבְעֵים דִּינִים
צוּרְקִים. וְהַדִּין עוֹמֵד לְקַבֵּל
עֲדוּת, וְאוֹתָם שְׁטוּעָנִים טַעֲנוֹת
מְרַחֲשִׁים, וְלֹא יוֹדְעִים אִם יִלְכוּ
מִיָּמִין, אִם יִשְׁמְאִילוּ מִשְׁמָא לָא.

שְׁהָרִי כְּשִׁרוּחוֹת בְּנֵי אָדָם יוֹצְאוֹת
מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּמְה הֵם מְקַטְרְגִים
שְׁעוֹמְדִים לְפָנֵיהֶם, וְהַכְּרוּזִים
יוֹצְאִים הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, כְּפִי מַה
שְׂיוֹצָא מֵהַדִּין. שְׂשִׁנְיָנוּ, בְּכִמְה
דִּינִים נְדוּן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
בֵּין בְּחִיּוּי בֵּין אַחֵר כִּף, שְׁהָרִי כָּל
דְּבָרָיו הֵם בְּדִין, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא תְּמִיד בְּרַחֲמָנוּת וְרַחֲמָיו עַל
הַפֶּל, וְלֹא רוֹצֵה לְדוֹן בְּנֵי אָדָם
כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם. שְׁכִּף אָמַר דְּוֹד,
(תהלים קל) אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי
אֲדוֹנֵי מִי יַעֲמוּד. כֵּאֵן יִשׁ לְהַסְתְּפֵל,
פִּיּוֹן שְׂאָמַר אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי,
לְמַה ה' (אדני)?

אַלְא, שְׁלֹש דְּרַגוֹת רַחֲמִים הַזֵּבִיר
כֵּאֵן דְּוֹד. אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי,
אִם רַבִּים הָעוֹנוֹת עַד שְׁעוֹלִים
לְמַעַלָּה לְאַבָּא וְאַמָּא, הָרִי ה'

(אדני) שְׁהוּא רַחֲמִים. וְאִם שָׁם זֶה, אָף עַל גַּב שְׁהוּא רַחֲמִים, יִתְעוֹרֵר בְּדִין וְכָל הַדְּרָגוֹת נִסְתַּמּוּ בְּדִין - דְּרָגָה אַחַת יֵשׁ לְחֹזֵר אֵלֶיהָ, שְׁכַל הַרְפוּאוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, הִיא תַּחוּס עֲלֵינוּ. וּמִי הִיא? מִי. מִ"י תַעֲמֹד בְּיָדָיו. מִ"י יִרְפָּא לָךְ. (כמו שְׁנֵאמַר (איכה ב) בִּי גִדּוּל כִּיִּם שִׁבְרָךְ מִי יִרְפָּא לָךְ) וְלָכֵן יֵהּ ה' (אדני). אִם הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ יִסְתַּמּוּ מֵאַתְּנוּ, מִ"י יַעֲמֹד, שְׁכַל דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחִים מִמֶּנָּה.

בֵּא וּרְאֵה, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצֶדֶק הִזְיָה צַדִּיק גָּמּוּר, גָּבַר שְׁהִיָּה נִכְנָס לְפָנָיו וְלְפָנִים, שְׁהַכְּנִיסוּהוּ לִישִׁיבַת הַרְקִיעַ. הַתַּכְּנִסוּ כָּל בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה שָׁם לַעֲיִן בְּדִינוֹ. וְכֹף דְּרָכֵי אוֹתָהּ יִשִׁיבַת הַרְקִיעַ: כְּשִׁמְכְּנִיסִים אוֹתוֹ לְדִין, הַפְּרוּז יוֹצֵא וּמְכַרִּיז: כָּל בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה הַפְּנִסוּ לַגֵּרָן הַנֶּעְלָם. וּבֵית הַדִּין מִתְּכַנְּסִים.

וְאוֹתָהּ רוּחַ הָאֵישׁ עוֹלָה עַל יְדֵי שְׁנֵי מַמְנִים. פִּינּוֹן שְׁנִכְנָס, קָרַב אֶל עַמּוּד אֶחָד שֶׁל שְׁלֵהֲבַת לוֹהֶטֶת שְׁעוֹמֶדֶת שָׁם, וּמִתְגַּלֵּם בְּרוּחַ הָאָוִיר שְׁנוֹשֵׁב בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. וְכִמָּה הֵם שְׁמַעְעִלִים אוֹתָם לְשָׁם, מִשׁוּם שְׁכַל אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּמְחַדְשִׁים בָּהּ חֲדוּשִׁים, מִיָּד נִכְתְּבִים הַדְּבָרִים אֶל בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה, וְאִזּוֹ כָּל בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה בָּאִים לְרְאוֹתוֹ. אוֹתָם שְׁנֵי מַמְנִים יוֹצְאִים, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְאוֹתָהּ יִשִׁיבַת הַרְקִיעַ. מִיָּד מִתְּקַרֵּב אֶל אוֹתוֹ עַמּוּד שְׁמַתְגַּלֵּם שָׁם.

נִכְנָס לִישִׁיבָה וְרוֹאִים אוֹתוֹ. אִם הַדְּבָר בְּרָאוּי - זַכָּאֵי הוּא, כְּמָה עֲטָרוֹת נוֹצְצוֹת מְעַטְרִים אוֹתוֹ כָּל בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה. וְאִם דְּבָר אַחַר הָיָה - אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה! דּוּחִים אוֹתוֹ הַחּוֹצָה, וְעוֹמֵד תּוֹף הַעַמּוּד עַד שְׁמַעְעִלִים אוֹתוֹ לְדִין. הַרְחַמְן יִצְיִלְנוּ.

וְיֵשׁ אַחֲרֵים שְׁמַעְעִלִים אוֹתָם לְשָׁם

דְּאִיהוּ רַחֲמֵי. וְאִי שְׁמָא דָּא, אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, יִתְעַר בְּדִינָא וְכָל דְּרָגִין אֶסְתִּימוּ בְּדִינָא, דְּרָגָא חָדָא אִית דְּנִהְדֵּר לְגַבִּיהָ, דְּכָל אֶסְוֹתִין מִינָּה נִפְקִין, אִיהוּ יְחוּס עֲלֵן, וּמֵאֵן אִיהוּ, מִי. מִ"י יַעֲמוּד וְדָאֵי. מִ"י יִרְפָּא לָךְ. (כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (איכה ב') בִּרְגִדּוּל כִּיִּם שִׁבְרָךְ מִי יִרְפָּא לָךְ) וְעַל דָּא יְהִי יי (ר"א אדני) אִי אֵלִין שְׁמָהֵן יִסְתַּמּוּן מִנּוּן, מִ"י יַעֲמוּד, דְּכָל אֲרַחֲיִין דְּתִיּוּבְתָא פְּתִיחָן מִינָּה.

תָּא חֲזִי, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצֶדֶק צַדִּיק גָּמּוּר הָוָה, גָּבַרָא דְהוּוּ עָאֵל לְפָנָיו לְפָנִים, דְּעֵיילוּהוּ לְמִתִּיבְתָא דְרַקִּיעָא. אֶתְכַנְּשׁוּ כָּל בְּנֵי מִתִּיבְתָא תַמָּן, לְעֵינָא בְּדִינָהּ. וְכֹף אֲרַחֲוֵי דְהוּוּ מִתִּיבְתָא דְרַקִּיעָא, כַּד עֵיילִי לִיהָ לְדִינָא, כְּרוּזָא נְפִיק וְאַכְרִיז, כָּל בְּנֵי מִתִּיבְתָא עוּלוּ לְאֲדָרָא טְמִירָא, וּבֵי דִינָא מִתְּכַנְּשִׁי.

וְתַהוּוּ רַוְחָא דְבַר נֶשׁ סְלֶקָא עַל יְדֵי דְתַרִי מַמְנָן, פִּינּוֹן דְּעָאֵל, קָרִיב לְגַבִּי חַד עַמּוּדָא דְשְׁלֵהוּבָא מְלַהֲטָא דְקִימָא תַמָּן, וְאַגְלִים בְּרוּחָא דְאִוִירָא דְנָשִׁיב בְּהוּוּא עַמּוּדָא, וְכִמָּה אֵינּוֹן דְּסִלְקִין לִוְן תַמָּן. בְּגִין דְּכָל אֵינּוֹן דְּמַשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא, וּמְחַדְשִׁי בָּהּ חֲדוּשִׁין, מִיָּד אֶכְתּוּב לְגַבִּי בְּנֵי מִתִּיבְתָא אֵינּוֹן מְלִין, כְּדִין כָּל אֵינּוֹן בְּנֵי מִתִּיבְתָא אֶתְאֵן לְמַחֲמֵי לִיהָ. אֵינּוֹן תַרִין מַמְנָן נְפִקִין, וְסִלְקִין לִיהָ לְהוּוּא מִתִּיבְתָא דְרַקִּיעָא, מִיָּד קָרִיב לְגַבִּי הוּוּא עַמּוּדָא, דְאַגְלִים תַמָּן.

עָאֵר לְמִתִּיבְתָא, וְחֵמָאֵן לִיהָ. אִי מְלָה כְּדָקָא יָאוֹת זַכָּאֵה אִיהוּ, כְּמָה עֲטָרִין מְנַצְצָן, מְעַטְרִין לִיהָ כָּל בְּנֵי מִתִּיבְתָא. וְאִי מְלָה אַחְרָא הָוָה, וְוִי לִיהָ לְהוּוּא כְּסוּפָא, דְחֲתִין לִיהָ לְבַר, וְקָאִים גּוּ עַמּוּדָא, עַד דְּעֵיילִי לִיהָ לְדִינָא, רַחֲמָנָא לְשִׁיבּוֹן.

וְאִית אַחְרָנִין דְּסִלְקִין לִוְן תַמָּן, כַּד קְדָשָׁא בְרִיךְ

כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַחְלָקַת
עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹמְרִים מִי
מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְלוֹנִי הוֹכִיחַ הַדְּבָר.
אִז מַעֲלִים אוֹתוֹ לְשֵׁם, וּמוֹכִיחַ
אוֹתוֹ הַדְּבָר בֵּין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וַיֵּשׁ אַחֲרֵיהֶם
שְׁמַעְעִלִים אוֹתָם שֶׁם לְדִין, וְדָנִים
אוֹתוֹ שֶׁם לְכַרְרֵם וּלְכַבְּנָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֹּף, בְּלִי
דִין נִפְטָר אָדָם וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם
הַזֶּה? וְאִם בְּדִין הִסְתַּלֵּק, מִדּוּעַ
נִדוֹן פַּעַם אַחֲרָתָּ? אָמַר לוֹ, כֹּף
לְמַדְנוּ וְכֹף שְׁמַעְנוּ, שֶׁהָרִי וְדָאִי
בְּדִין הִסְתַּלֵּק הָאָדָם מִהָעוֹלָם
הַזֶּה. אָבָל עַד שְׁלֵא יִכְנַס לְמַחְצַת
הַצְדִּיקִים, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין,
וְשֵׁם נִדוֹן בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ.
וְשֵׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לְהַשְׁטִין. אֲשַׁרִּי מִי שְׂזוֹכָה בְּדִין.
וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לוֹקַח אוֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׁמוֹסְרִים
אוֹתוֹ בְּיָדָיו, וּמְקַלֵּעַ אוֹתוֹ מִשֵּׁם
לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁקוֹלֵעַ אָבֹן בְּקַלְעַ
(בְּכַף הַקְּלַע), שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל-א כה) וְאֵת
נֶפֶשׁ אִיבִידָא יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֹּף
הַקְּלַע וְגו'. וְזוֹרְקוֹ לְגִיהֶנֶם,
וּמְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ כְּפִי מַה שְׁנִדוֹן.

בֵּא וְרָאָה, (זכריה א) וַיִּרְאֵנִי אֵת
יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי
מִלְאַף וְגו'. שֶׁהַעֲלִיהוּ לְדִין לְתוֹךְ
אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ בְּשַׁעַת
שְׁנִפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה. עוֹמֵד לְפָנַי
מִלְאַף ה' - זֶהוּ אוֹתוֹ נֶעַר רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵף דִּין עַל
הַכֹּל.

וְהַשְׁטָן, מִי זֶה וְהַשְׁטָן? אוֹתוֹ
מִמְנָה עַל הַנִּפְשׁוֹת בְּגִיהֶנֶם,
שְׁתַּאֲנוֹתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתַמִּיד עוֹמֵד
וְאוֹמֵר הֵב הֵב, תָּנוּ רְשָׁעִים
לְגִיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ - לְהַזְכִּיר חֲטָאִיו.
וְאִז - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר
ה' בְּךָ הַשְׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתִּי

הוּא בְּפְלוּגָתָא בְּבִנֵי מְתִיבְתָא, וְאִמְרִי מָאן
מוֹכַח, הָא פְלוֹנִי דְאוֹכַח מְלָה. כְּדִין סְלָקִין
לִיה תַּמָּן, וְאוֹכַח הֵהוּא מְלָה בֵּין קְדָשָׁא בְּרִין
הוּא וּבֵין בְּנֵי מְתִיבְתָא. וְאִית אַחֲרֵינִין דְסְלָקִין
לוֹן תַּמָּן לְדִינָא, וְדִינִין לִיה תַּמָּן, לְבַרְרָא לוֹן,
וּלְלַבְנָא לוֹן.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְלָא דִינָא אַתְּפִטָר
בְּר נָשׁ וְאַסְתַּלֵּק מִהָאִי עֲלָמָא. וְאִי בְדִינָא
אַסְתַּלֵּק, אָמַאי אַתְּדִן זְמָנָא אַחֲרִינָא. אָמַר
לִיה, הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא, דְהָא וְדָאִי
בְדִינָא אַסְתַּלֵּק בְּר נָשׁ מִהָאִי עֲלָמָא, אָבָל עַד
לֹא יִיעוּל לְמַחֲיִצְתָּהוּן דְצְדִיקָיָא, סְלָקִי לִיה
לְדִינָא, וְתַמָּן אַתְּדִן בְּהֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִּיעָא.
וְתַמָּן קִיִּימָא הֵהוּא מְמָנָא דְגִיהֶנֶם לְאַסְטָאָה.
זְפָאָה אִיהוּ מָאן דְזָכִי מִן דִּינָא, וְאִי
לֹאוּ הֵהוּא מְמָנָא דְגִיהֶנֶם נְטִיל לִיה, בְּשַׁעְתָּא
דְמִסְרִין לִיה בִּידוּי, וּמְקַלֵּעַ לִיה מִתַּמָּן לְתַתָּא,
כְּמָאן דְמְקַלֵּעַ אַבְנָא (דף קפ"ו ע"א) בְּקַרְטִיפָא (כ"א
בְּקוֹסְפִיתָא) דְכִתְיִב, (שְׁמוּאֵל א כה) וְאִית נֶפֶשׁ אִיבִידָא
יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֹּף הַקְּלַע וְגו'. וְשִׁדִּי לִיה
לְגִיהֶנֶם, וְקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ כְּפּוֹם מַה דְאַתְּדִן.

תָּא חֲזִי, (זכריה א) וַיִּרְאֵנִי אֵת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
עוֹמֵד לְפָנַי מִלְאַף וְגו', דְסְלָקִיו לִיה
לְדִינָא, גּוֹ הֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִּיעָא, בְּשַׁעְתָּא
דְאַתְּפִטָר מִהָאִי עֲלָמָא. עוֹמֵד לְפָנַי מִלְאַף יי,
דָּא הוּא הֵהוּא נֶעַר, רִישׁ מְתִיבְתָא, דְאִיהוּ
חֲתִיף דִינָא עַל כֹּלָא.

וְהַשְׁטָן, מָאן וְהַשְׁטָן. הֵהוּא דְמְמָנָא, עַל
נֶפֶשׁתָּא בְּגִיהֶנֶם, דְתִיאוּבְתִיהּ לְמִיסַב
לִיה, וְתִדִיר קִיִּימָא וְאָמַר הֵב הֵב, הָבוּ
חֲזִיבִין לְגִיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ, לְאַדְכָּרָא חוֹבוּי.
כְּדִין וַיֹּאמֶר יי אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר בְּךָ הַשְׁטָן
וַיִּגְעַר ה' בְּךָ, תִרִין גְּעָרוֹת אָמַאי. אָלָא חַד לְדוּמָה. וְחַד,

גערות תולמה? אלא לאסטיא, ואחד לאותו שיוצא מגיהנם שעומד תמיד להשטין.

בא וראה, אותו שטן עליון יורד כמו שפרשוהו, שהתגלם בדמות שור, וכל אותן רוחות רעות שנדונו להכנס לגיהנם, לוחף אותן ברגע אחד וחוטפן, ויורד ונותנן לדומה לאחר שבולעם. וזהו שכתוב ויאמר מואב אל זקני מדן עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו פלחף השור, הנודע, השור שעומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה - אותן רוחות בני אדם, שהם ירק השדה. השדה - אותו השדה הידוע.

אמר רבי יוסי, אם כן, בלק היה חכם. אמר לו, בנדאי, וכף הצטרף לדעת כל דרכי אותו השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות כשפיו וקסמיו. אמר רבי יוסי, ונדאי כף הוא, ונאה אמרת. וכח אותו השור מכשםכריזים על התבואה. כל אותם ימים שמכריזים וכל הימים שמכריזים על רוחות בני אדם, והם ימי ניסן, וימי תשרי, והרי נתבאר.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא. התארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן, וכל היום היה בבית הספר. אותו יום עלה מבית הספר ובא הביתה, ראה את אותם החכמים. אמרה לו אמו, התקרב לגברים העליונים הללו ותרויח מהם ברכות. קרב אליהם, ועד שלא קרב, חזר לאחור. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, שהרי יום זה לא קראו קריאת שמע, הוא בנדוי כל אותו היום.

להווא דנפקא מגיהנם, דקיימא תא חזי, ההוא שטן עלאה נחית כמה דאוקמוה, דאגלים בדיוקנא דשור, וכל אינון רוחין בישין, דאתדנו לאעלא בגיהנם, לחיף לון ברגעא חדא, וחטף לון, ונחית ויהב לון לדומה, לבתר דבלע לון. ודא הוא דכתיב, ויאמר מואב אל זקני מדן עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוף השור, דאשתמודע, השור דקיימא לביש על כל בני עלמא. את ירק השדה, אינון רוחין דבני נשא, דאינון ירק השדה. השדה, ההוא שדה דאשתמודע. אמר רבי יוסי, אי הכי, חפים הוה בלק. אמר ליה ונדאי, והכי אצטרף ליה למנדע כל ארחוי דההוא שור, ואי לא ידעי להו, לא יכיל למעבד חרשוי וקסמוי. אמר רבי יוסי ונדאי הכי הוא, ונאות אמרת. ותוקפיה דההוא שור, מפי מכריזו על התבואה. (כאן חסר) כל אינון יומין דמכריזין וכל יומין דמכריזי על רוחיהון דבני נשא. ואינון יומי ניסן, ויומי תשרי, והא אתמר.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין, דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארחו באתתא דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בבי ספרא, ההוא יומא סליק מפי ספרא, ואתא לביתא, חמא לון לאלין חפימין. אמרה ליה אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותרווח מנייהו ברכאן. קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא. אמר ליה לאמיה, לא בעינא לקרבא לגבייהו. דהא יומא דא לא קרו קריאת שמע, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי קריאת שמע בעונתיה, בנדיה הוא כל ההוא יומא.

וכך למדוני, כל מי שלא קרא קריאת שמע בעונתה, הוא בנדוי כל אותו היום.

שָׁמְעוּ אֵינוֹן, וְתוֹוְהוּ, אָרִימוּ יְדִייהוּ וּבְרִיכוּ לִיה. אָמְרוּ וּדְאֵי הָכִי הוּא. וְיֹזְמָא דָא אֲשַׁתְּדַלְנָא בְּהַדֵּי חֲתָן וּכְלָה, דְּלָא הָוָה לֹוֹן צְרִכְיֵיהוּ, וְהוּוּ מִתְאַחֲרֵן לְאֲזִדְוּוּגָא, וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ לְאֲשַׁתְּדָּלָא עָלֵייהוּ, וְאַנָּן אֲשַׁתְּדַלְנָא בְּהוּ, וְלָא קָרִינָן קָרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתֵיהַ, וּמֵאֵן דְּאֲתַעְסַק בְּמַצְוָה, פְּטוּר מִן הַמַּצְוָה. אָמְרוּ לִיה, בְּרִי, בְּמָה יִדְעַת. אָמַר לִיה, בְּרִיחָא דְּלְבוּשֵׁיכוּ יִדְעָנָא, פִּד קָרִיבְנָא לְגַבֵּיכוּ. תוֹוְהוּ. יִתְבוּ, נְטִלוּ יְדִייהוּ וּכְרִיכוּ רַפְתָּא.

רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְדוּי מְלוּכְלָכָן, וְנָטִיל יְדוּי, וּבְרִיךְ עַד לָא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אֵי תְלַמִּידֵי דְרַב שְׁמַעְיָה חֲסִידָא אַתּוֹן, לָא הָוָה לְכוּ לְבִרְכָא בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, וּמֵאֵן דְּבְרִיךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּיב מִיתָה.

רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְדוּי מְלוּכְלָכָת, וְנָטִיל יְדוּי וּבְרִיךְ טָרַם שְׁנָטִל. אָמַר לוּ, אִם תְּלַמִּידֵי רַב שְׁמַעְיָה הֲחִסִּיד אַתֶּם, לֹא הָיָה לָכֶם לְבִרְךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, וּמִי שְׁמַכְרִיךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת חַיִּיב מִיתָה.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֱל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. לְמַדְנוּ מִפְּסוּק זֶה, שְׁמִי שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וְיִתְרָאָה לְפָנָי הַמְּלַךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּיב מִיתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁיְדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא הָאֲצַבֵּעַ שֶׁהָרִים מִשָּׁה.

פְּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֱל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. לְפִינָן מִהֲאֵי קָרָא, דְּמֵאֵן דְּלָא חַיִּישׁ לְהֵאֵי, וְיִתְחַזִּי קָמִי מְלָפָא בִּידִין מְזוּהָמָן, חַיִּיב מִיתָא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּידוּי דְּבַר נָשׁ יִתְבִּין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ חָדָא אֵית בִּידָא דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ אֲצַבֵּעַ דְּאָרְמָא מִשָּׁה.

בְּתוֹב (ש"ס כו) וְעֲשִׂית בְּרִיחִם עֲצֵי שְׁטִיִם חֲמִשָּׁה לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתִּיב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקָּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. וְאֵי תִּימָא, דְּהַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אַחֲרָא הוּא, דְּלָא הָוָה בְּכִלְלָא דְּאֵינוֹן חֲמִשָּׁה. לָאוּ הָכִי. אֶלָּא הַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, מֵאֵינוֹן חֲמִשָּׁה הָוָה. תְּרִין מִפָּאֵן, וְתְרִין מִפָּאֵן, וְחַד בְּאֲמָצְעֵיתָא. הָא הָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, עֲמוּדָא דִּיעֻקֵּב, רְזָא דְּמִשָּׁה, (דף קפ"ו ע"ב) לְקַבֵּל

בְּתוֹב (ש"ס כו) וְעֲשִׂית בְּרִיחִם עֲצֵי שְׁטִיִם חֲמִשָּׁה לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתִּיב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקָּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. וְאִם תֹּאמַר שְׁאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הוּא אַחַר, שְׁלֹא הָיָה בְּכִלְלָא אוֹתָם חֲמִשָּׁה - לֹא כֹּף. אֶלָּא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הָיָה מֵאוֹתָם חֲמִשָּׁה, שְׁנַיִם מִפָּאֵן וּשְׁנַיִם מִפָּאֵן וְאֶחָד בְּאֲמָצְעֵי. הָרִי הָיָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן עֲמוּד יַעֲקֹב, סוּד מִשָּׁה. כְּגַדְדָּה זֶה חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת בְּיַד

דָּא, חֲמֵשׁ אֲצַבְעָאֵן בִּידָא דְּבַר נָשׁ. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֲמָצְעֵיתָא,

רַב וְעֵלְאָה מִכְּלָא, בֵּיהּ קַיִמִי דְאָדָם. וְשִׁמְעוֹן הַתִּיכוֹנָא פִּתְגָמֵי.
 גְּדוּל וְעֵלְיוֹן מֵהַכֵּל, בּוֹ עוֹמְדִים
 שְׁאֵר הָאֲחָרִים.
 וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שְׁנִקְרְאִים
 חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנַיִם, שֶׁהוּלָךְ בָּהֶם
 עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֵר
 (נמול) בְּחֲמִשׁ אֲצַבְעוֹת הַיָּדַיִם,
 וְדָבָר (נסתר) תְּמִיחָה הוּא עַל מָה
 שְׁאִמְרָתָּהּ. וְלִכְּנֵן כָּל בְּרִכּוֹת הַפֶּה
 תְּלוּיּוֹת בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יְדֵי
 מֹשֶׁה עַל זֶה הָיְתָה.

אִי כָּל דָּא אִית בְּהוּ, לִית דִּינָא לְמַהוּי בְּנִקְיוֹ,
 כַּד מְבָרְכִין בְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין
 דְּבַהּוּ, וּבְדוּגְמָא דְּלַהוּן, מִתְבָּרַךְ שְׁמָא קְדִישָׁא.
 וְעַל דָּא אַתּוֹן דְּחַכְמֵי תוֹבָא, הֵיךְ לָא
 אֲשַׁבְּחִתּוּן לְהָאִי. וְלָא שְׁמַשְׁתּוּן לְרַבֵּי שְׁמַעְיָה
 חֲסִידָא, וְאִיהוּ אָמַר, כָּל טְנוּפָא, וְכָל לְכַלּוּכָא,
 סְלִיקוּ לִיהּ לְסִטְרָא אַחְרָא, דְּהָא סִטְרָא אַחְרָא
 מֵהָאִי טְנוּפָא וְלְכַלּוּכָא אַתָּזֵן. וְעַל דָּא מִים
 אַחְרוּנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה אֵינוֹן.

תְּוֹדוֹהוּ וְלָא יִכִּילוּ לְמַלְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 בְּרִי, שְׁמָא דְּאֲבוּךָ מָאן הוּא. שְׁתִּיק
 יַנּוּקָא רַגְעָא חָדָא, קָם לְגַבְיָהּ אַמִּיהּ וּנְשַׁק לָהּ,
 אָמַר לָהּ אַמִּי, עַל אַבָּא שְׁאִילוּ לִי אֵלִין חַפְיָמִין.
 אִימָא לוֹן. אָמְרָה לִיהּ אִמִּיהּ, בְּרִי, בְּדַקַּת לְהוּ.
 אָמַר הָא בְּדַקִּית, וְלָא אֲשַׁכַּחִית כְּדָקָא יָאוּת.
 לְחִישָׁא לִיהּ אַמִּיהּ, וְאַהֲדַר לְגַבְיָהּ, אָמַר לְהוּ
 אַתּוֹן שְׁאַלְתּוֹן עַל אַבָּא, וְהָא אֲסַתְּלַק מֵעַלְמָא,
 וּבְכָל יוֹמָא דְּחַסִּידֵי קְדִישִׁין אֲזִלִין בְּאַרְחָא,
 אִיהוּ טַיִיעָא אַבְתְּרִיָּהּ. וְאִי אַתּוֹן קְדִישִׁי
 עֲלִיוֹנִין, הֵיךְ לָא אֲשַׁכַּחְתּוֹן לִיהּ, אֲזִיל טַיִיעָא
 אַבְתְּרִיָּכוּ.

אֲבָרַי בְּקַדְמֵיתָא חֲמִינָא כְּכוּ, וְהִשְׁתָּא חֲמִינָא
 כְּכוּ, דְּאֲבָא לָא חֲמָא חֲמָרָא דְּלָא (ס"א דלחוי)
 טַעִין אַבְתְּרִיָּה חֲמָרָא, לְמַסְבַּל עוּלָא
 דְּאוּרִיָּתָא. וּפִיּוֹן דְּלָא זְכִיתּוֹן דְּאֲבָא יִטְעוֹן
 שְׁלָא זְכִיתִם שְׁאֲבָא יִטְעוֹן אַחְרִיכֶם, לָא אִמַר לְכֶם מִיְהוּ אֲבָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנֻדְמָה

תְּמַהוּ וְלָא יִכְלוּ לְדַבְּרַי. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, בְּנִי, מַהוּ שֵׁם אָבִיךָ? שְׁתַּק
 הַתִּינוּקָא רַגַע אַחַד, עֲמַד לִפְנֵי אָמוֹ
 וּנְשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אַמִּי, עַל אַבָּא
 שְׁאַלוּ הַחַכְמִים הַלְלוּ, הָאֵם אִמַר
 לָהֶם? אָמְרָה לוֹ אָמוֹ, בְּנִי, בְּדַקַּת
 אוֹתָם? אָמַר, הֵרִי בְּדַקְתִי וְלָא
 מְצָאתִים כְּרָאוּי. לְחַשְׁהּ לוֹ אָמוֹ
 וְחִזְרוּ אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם
 שְׁאַלְתֶּם עַל אַבָּא, וְהֵרִי הִסְתַּלַּק
 מִחַעְלוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שְׁחַסִּידִים
 קְדוּשִׁים הוֹלְכִים בְּדַרְוָה, הוּא
 סוֹחֵר אַחְרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם
 קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, אִיךָ לָא
 מְצָאתֶם אוֹתוֹ, הַלָּךְ הַסּוֹחֵר
 אַחְרֵיכֶם?

אֲבָרַי בַּהֲתַחֲלָה רְאִיתִי בְּכֶם, וְכַעַת
 רְאִיתִי בְּכֶם, שְׁאֲבָא לָא רָאָה
 חֲמוּר שְׁלָא (שְׁהִידָה) טַעֵן אַחְרָיו
 חֲמוּר לְסַבַּל עַל הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנֻדְמָה

אֲבִתְרֵיכוֹ, לֹא אֵימָא מֵאֵן הוּא אַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כַּדְדָּמִי לָן, הָאִי יִנּוּקָא לָאוּ בַר נָשׁ הוּא. אֲכָלוּ. וְהָהוּא יִנּוּקָא הָוֵה אָמַר מִלֵּי דְאֹרֵייתָא, וְחִדּוּשֵׁי אֹרֵייתָא. אָמְרוּ, הֵב וּנְבָרִיךָ. אָמַר לְהוּ, יְאוּת אֲמַרְתוּן. בְּגִין דְשִׁמְא קִדִּישָׁא לֹא מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה דָּא, אֲלֵא בְהִזְמָנָה. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת וְגוֹ'. וְכִי מָה חָמָא דְוֹד לּוֹמַר אֲבִרְכָה אֶת ה' לּוֹמַר אֲבִרְכָה אֶת ה' ? אֲלֵא רָאָה דְוֹד שְׂצָרִיךָ הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבִרְכָה. בְּגַלְל שְׂבַשְׂעָה שְׂאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלַחְנֹו, הַשְׂכִּינָה עֹמְדַת שָׁם, וְהִצִּד הָאֲחֵר עֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמֻּזְמָן הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְׂכִּינָה מִתְפַּקְנַת (בְּהִזְמָנָה זו) לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבֵּל בְּרִכּוֹת, וְהִצִּד הָאֲחֵר מִתְכַּוֵּפֵף. (וְאִם נִתְקַנַּת בְּבִרְכּוֹת לְגַבֵּי מַעְלָה וְהִצִּד הָאֲחֵר אֵינוֹ בְּכַלל) וְאִם לֹא מֻזְמִין הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִצִּד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁפֵּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בְּרִכָּה. וְאִם תֵּאמַר, לְמָה אֵין הִזְמָנָה בְּשֶׁאֵר הַבְּרִכּוֹת ? אֲלֵא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרִכָּה שְׂמִבְּרָכִים עָלָיו, הוּא הִזְמָנָה. וְכֵּן רָאָה שְׂכַף זֶה, שְׂדָה שְׂמִבְּרָךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הִזְמָנָה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר. וְקִדְּם זֶה שְׂהִיָּה אוֹתוֹ פְּרִי בְּרִשׁוֹת הִצִּד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִבְרְכוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרַךְ הִצִּד הָאֲחֵר. פִּיּוֹן שְׂיִצָּא מִרְשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הִזְמָנָה לְבִרְכָה. וְכֵּן כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם שְׂמִבְּרָכִים עָלֵיהֶם, כָּלֶם הִזְמָנָה לְבִרְכָה, וְאֵין בְּהֶם חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר.

וְאִי תֵימָא, בְּשֶׁאֵר בְּרִכָּאֵן אֲמַאי לֹא אֵית הִזְמָנָה. אֲלֵא הֵהוּא מְלָה דְבִרְכָה, דְקָא מְבָרְכִין עָלָה, אֵיהוּ הִזְמָנָה. וְתָא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְהָאִי דְמְבָרַךְ עַל פְּרִי, הֵהוּא פְּרִי אֵיהוּ הִזְמָנָה, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְלִית לֵיה חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְקוֹדָם דָּא, דְהָוֵה הֵהוּא פְּרִי בְּרִשׁוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא, לֹא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּגִין דְלֹא יִבְרְכוּן עַל הֵהוּא פְּרִי, וְלֹא יִתְבָּרַךְ סִטְרָא אַחְרָא. פִּיּוֹן דְנִפְק מִרְשׁוֹתֶיהּ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְאֵיהוּ הִזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְכֵּן כָּל מִילִין דְעָלְמָא דְקָא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. כְּלָהוּ הִזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְלִית בְּהוּ חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְאִי תֵימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַת זְמוּן פְּסָא דְבִרְכָתָא הָוֵה הִזְמָנָה, אֲמַאי הֵב וּנְבָרִיךָ. אֲלֵא, הוּאֵיל וּבְקִדְמִיתָא כַּד הָוֵה שְׂתִי,

וְאִי תֵימָא, בְּשֶׁאֵר בְּרִכָּאֵן אֲמַאי לֹא אֵית הִזְמָנָה. אֲלֵא הֵהוּא מְלָה דְבִרְכָה, דְקָא מְבָרְכִין עָלָה, אֵיהוּ הִזְמָנָה. וְתָא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְהָאִי דְמְבָרַךְ עַל פְּרִי, הֵהוּא פְּרִי אֵיהוּ הִזְמָנָה, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְלִית לֵיה חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְקוֹדָם דָּא, דְהָוֵה הֵהוּא פְּרִי בְּרִשׁוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא, לֹא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּגִין דְלֹא יִבְרְכוּן עַל הֵהוּא פְּרִי, וְלֹא יִתְבָּרַךְ סִטְרָא אַחְרָא. פִּיּוֹן דְנִפְק מִרְשׁוֹתֶיהּ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֵיהּ. וְאֵיהוּ הִזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְכֵּן כָּל מִילִין דְעָלְמָא דְקָא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. כְּלָהוּ הִזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְלִית בְּהוּ חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְאִי תֵימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַת זְמוּן פְּסָא דְבִרְכָתָא הָוֵה הִזְמָנָה, אֲמַאי הֵב וּנְבָרִיךָ. אֲלֵא, הוּאֵיל וּבְקִדְמִיתָא כַּד הָוֵה שְׂתִי,

אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרא, דהא כסא דא לקודשא בריה הוא הוי, ולא לזמנה, ובגין כך בעי הזמנה דפומא.

ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי.

אבל נברך, הזמנה אחרא איהו, הזמנה דבורא פרי הגפן. (ס"א רפומא) דקדמייתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. והאי כוס, פיון דאנטיל איהו הזמנה אחרא במלה דנברך לגבי עלמא עלאה דכל מזונין וברכאן מתמן נפקין, ובגין כך איהו בארז סתים, דעלמא עלאה סתים איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא בדרגא דא כוס דברכה. (במלה דנברך) אמר רבי יהודה, זפאה חולקנא, דמן (דף קפ"ו ע"א) יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו בר נש איהו.

אמר ליה, ברא, מלאכא דני, רחימא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', וחמשה בריחם לירכתים ימה. הא בריחים טובא איפא הכא, וידיים אינון תריין. אמר ליה, דא הוא דאמריין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עינוי דבר נש, אלא בראשו, דילמא בגופו או בדרועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מאי טעמא. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חפים, עינוי ומלוי בראשו אינון, בההוא דשריא וקיימא על רישיה.

עיניו בראשו וגו'. וכי איפה עיניו של האדם? אלא בראשו! שמא בגופו או בדרועו, שהוציא את החכם יותר מכל בני העולם?! אלא הפסוק כך הוא בודאי. שלמדנו, לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עינוי ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

ובתחלה פשהיה שותה אמר "בורא פרי הגפן", הרי זה היה הזמנה. וכעת לברכת המזון צריכים שנוי להזמנה אחרת, שהרי כוס זו היא לקדוש-ברוך-הוא, ולא למזון, ומשום זה צריך הזמנת הפה.

ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זוהי הזמנה, ברוך שאכלנו משלו זוהי ברכה - כך זה בודאי. אבל נברך זוהי הזמנה אחרת, הזמנה של בורא פרי הגפן. (של הפה) שהקודמת היא ההזמנה לכוס של ברכה סתם. וכוס זו, פיון שנטל, היא הזמנה אחרת במלת נברך לגבי עולם העליון, שכל מזונות וברכות יוצאות משם. ומשום זה הוא בדרך נסתר, שעולם העליון הוא נסתר ואין אליו הזמנה, אלא בדרגה זו כוס ברכה. (שבמלת ברה) אמר רבי יהודה, אשרי חלקנו שמיים העולם עד כעת לא שמענו דברים אלו, ודאי הרי אמרנו שזה אינו בן אדם.

אמר לו, בן, מלאך ה', אהובו, מה שאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', וחמשה בריחם לירכתים ימה - הרי הרבה בריחים יש כאן, וידיים הם שטים. אמר לו, זהו שאמרנו, מפי האדם נשמע מיהו. אבל הואיל ולא השגחתם - אני אומר.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם

ובשענינו שם, ידע שאותו אור שדולק על ראשו צריך שמן, משום שגוף האדם היא פתילה, ואור דולק למעלה, ושלמה המלך צווח ואמר: (שם ט) ושמן על ראשך אל יחסר, דהא נהורא דבראשו, שבראשו צריך שמן ואותם מעשים טובים. ולכן החכם עיניו בראשו, ולא במקום אחר.

אתם חכמים, ודאי השכינה שורה על ראשיכם, איך לא השגחתם לזה? שכתוב ועשית בריחם וגו', לקרשי צלע המשפן האחד. וחמשה בריחם לקרשי צלע המשפן השנית. האחד והשנית אמר הפסוק, שלישית ורביעית לא אמר הפסוק. שהרי אחד ושנית נחשבים לשני צדדים, ומשום זה החשבון בשני אלה.

באו הם ונשקוהו. (בבבבחה) בכה רבי יהודה ואמר, רבי שמעון, אשרי חלקך! אשרי הדור! שהרי בזכותך אפלו תינוקות של בית רבן הם סלעים רמים תקיפים. באה אמו. אמרה להם, רבותי, בבקשה מכס אל תשגיחו על בני, אלא רק בעין טובה. אמרו לה, אשרי חלקך אשה כשרה, אשה ברויה מכל שאר הנשים, שהרי הקדוש ברוך הוא בבר חלקך והרים דגלך על כל שאר נשות העולם!

אמר התינוק, אני לא פוחד מעין רעה, שכן דג גדול ונכבד אני, ודג לא פוחד מעין רעה, שכתוב (בראשית מח) וידגו לרב בקרב הארץ. מה זה לרב? לרבות על העין. ושנינו, מה דגי הים המים מכסים עליהם ואין עין רעה וכו'. לרב ודאי, בקרב הארץ, בתוף בני האדם על הארץ. אמרו, בן, מלאך ה', אין בנו עין רעה, ולא מצד עין רעה באנו, והקדוש

וכר עיננו תמן, לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה, אצטריך למשחא, בגין דגופא דבר נש איהו פתילה, ונהורא אדליק לעילא, ושלמה מלכא צווח ואמר, (קהלת ט) ושמן על ראשך אל יחסר, דהא נהורא דבראשו, אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן. ועל דא החכם עיניו בראשו, ולא באתר אחרא. אתון חכימין, ודאי שכינתא שרייא על רישיכו, היך לא אשגחתון להאי דכתיב ועשית בריחים וגו', לקרשי צלע המשפן האחד. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשפן השנית. האחד והשנית אמר קרא, שלישית ורביעית לא אמר קרא. דהא אחד ושנית, דא חשיבו דתרין סטרין, ובגין כך עביד חושבנא בתרין אלין.

אתו אינון ונשקוהו, (במלקדמיו) בכה רבי יהודה, ואמר, רבי שמעון זכאה חולקך, זכאה דרא, דהא בזכותך אפילו ננוקי דבי רב, אינון טנרין רמאין תקיפין. אתתא אמייה, אמרה לון רבותי, במטו מנייכו, לא תשגחון על ברי, אלא בעינא טבא. אמרו לה, זכאה חולקך אתתא כשרה, אתתא בריא מכל שאר נשין, דהא קדשא בריך הוא בריר חולקך, וארים דגלך על כל שאר נשין דעלמא.

אמר ננוקא, אנא לא מסתפינא מעינא בישא, דבר נונא רבא ויקירא אנא, ונונא לא דחיל מעינא בישא, דכתיב, (בראשית מח) וידגו לרב בקרב הארץ, מאי לרב, לאסגאה על עינא. ותנינן, מה דגים דימא, מיא חפי עליהון, ולית עינא בישא וכו'. לרב ודאי, בקרב הארץ, בגו בני אנשא על ארעא. אמרו, ברא, מלאכא די, לית בנא עינא בישא, ולא מסטרא דעינא בישא

ברוך הוא מכסה עליך בכנפיו. פתח ואמר, (שם) המלאך הגאל אתי מפל רע יברך וגו'. פסוק זה אמר יעקב ברוח הקדש. אם ברוח הקדש אמר אותו, סוד חכמה יש בו. המלאך, קורא לו מלאך, וקורא לו שמות אחרים. מדוע נקרא פאן מלאך? אלא כשהוא שליח מלמעלה ומקבל זהר מתוך אספקלריה שלמעלה, (שאז) שששמברכים אבא ואמא לזה, אומרים לה: בתי, לכי שמרי ביתך! פקדי את ביתך! כך עשי לביתך! לכי וזוני אותם. לכי, שאותו עולם שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזון ממך! הרי לך כל מה שתצטרכי למיהב להם. ואז היא מלאך.

ואם תאמר, והרי בכמה מקומות נקרא מלאך, ולא בא לזון עולמות, ועוד, שבשם זה לא זן את העולמות, אלא בשם של השם - כך זה בודאי. כששליח מתוך אבא ואמא, נקרא מלאך. וכיון ששורה על מקומות, על שני כרובים, שמו ה'.

בשנראה למשה בתחלה נקרא מלאך. ליעקב לא נראה כך, אלא בדגמא, שפתיב (שם כט) ורחל באה. זו דמות של רחל אחרת, שפתיב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו', רחל מבכה על בניה. ורחל באה, סתם. עם הצאן, הדרגות שלה. אשר לאביה, ודאי. וכלם נמנו והתפקדו בידיה. פי רעה היא, היא מנהיגה אותם ומפקדת עליהם.

וכך פתוב במשה, (שמות א) וירא מלאך ה' אליו בלפת אש. ואם תאמר ששבת אברהם יתור, שלא כתוב בו מלאך - אלא (בראשית יח) וירא אליו ה' באלני ממרא וגו'. שם באברהם נראה לו אדני,

אתינו. וקודשא בריך הוא חפי עלך בגדפוי. פתח ואמר (בראשית מח) המלאך הגואל אותי מפל רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קדשא, אי ברוח קדשא אמר ליה, רזא דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך. וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי מלאך. אלא כד איהו שליחא מלעילא, וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, (ס"א דבר) דכדין מברכין לה אבא ואמא להאי, אמרי לה ברת, זילי נטורי ביתך, פקדי לבייתך. הכי עבידי לבייתך. זילי וזוני לון. דההוא עלמא דלתתא מחכא לך, בני ביתך מחכאן מזונא מנה, קא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, כדין איהי מלאך.

ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך, ולא אתי למיזן עלמין. ועוד, דבשמא דא לא זן עלמין, אלא בשמא דיי. הכי הוא ודאי, כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון דשארי על דוכתין, על תרין פרובין יי שמייה. למושה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי (שמות ג) מלאך. ליעקב לא אתחזי הכי, אלא בדוגמא, דכתיב (בראשית כט) ורחל באה, דא דיוקנא דרחל אתרא, דכתיב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה. ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידיה. פי רעה היא, איהי מנהיגא לון, ואתפקדא עלייהו.

והכי (דף קפ"ז ע"ב) במשה כתיב, (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלפת אש. ואי תימא יתיר הוא שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא (בראשית יח) וירא אליו ה' באלני ממרא וגו'. התיב באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין

באל"ף דל"ת, בגלל שבאותו זמן קבל ברית. ומה שעד עכשו התכסה ממנו, נראה לו רבון ושליט, וכך נראה, שהרי אז התקשר באותה דרגה ולא יותר. ומשום זה בשם של אדון רבון עליו.

אבל משה שלא היה בו פרויד, שכתוב (שמות א) משה משה, שאין טעם מפסיק, כמו שכתוב (בראשית כב) אברהם אברהם, שמפסיק הטעם, בגלל שכעת שלם מה שלא היה לפני כן. יש הפרש בין אברהם הנזכר לבין אברהם שבתחלה. אבל משה, מיד שנולד, אספקלריה המאירה היתה עמו, שכתוב (שמות ב) ותרא אתו כי טוב הוא. וכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. מיד נקשר משה בדרגתו, ומשום זה משה משה, ולא מפסיק הטעם.

ורבן לגבי משה הקטין עצמו, שכתוב מלאך ה'. יעקב קרא לו בשעה שהיה מסתלק מן העולם. מלאך, מה הטעם? משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשלט. משה בחייו. יעקב לאחר שהסתלק מהעולם. משה בגוף. יעקב ברוח. אשרי חלקו של משה.

הגאון אתי מפל רע, שלא התקרב לעולמים לצד הרע, ולא יכל הרע לשלט בו. יברך את הנערים, אז יעקב היה מתקן את ביתו כאדם שהולך לבית חדש ומתקנו בתקוניו ומקשטו בקשטיו. יברך את הנערים - אותם הנודעים, אותם שנפקדו על העולם למשך מהם ברכות, הם שני הפרובים. ויקרא בהם שמי, פעת התקין ביתו, והוא התעלה בדרגתו, משום שחבור היה בייעקב. הגוף נדבק במקום שהצטרף, ושתי זרועות אתו.

דבה הוא זמנא קביל ברית, ומה דהוה אתפסי עד כען מניה, אתחזי ליה רבון ושליט, והכי אתחזי, דהא כדין בהוה דרגא אתקשר, ולא יתיר. ובגין כך, בשמא דאדון רבון עליה.

אבל משה דלא הוה ביה פרוידא, דכתיב (שמות

א) משה משה דלא פסקא טעמא. כמה דכתיב (בראשית כב) אברהם אברהם, דפסקא טעמא. בגין דהשתא שלים, מה דלא הוה מקדמת דנא. פרישו אית בין אברהם דהשתא, לאברהם דקדמיתא. אבל משה, מיד דאתייליד, אספקלריאה דנהרא הות עמיה, דכתיב (שמות ב) ותרא אותו פי טוב הוא. וכתיב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. משה מיד אתקשר בדרגא דיליה ובגין כך משה משה, ולא אפסיק טעמא.

וער דא לגבי דמשה, אזעיר גרמיה, דכתיב מלאך יי. יעקב קרא ליה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, מלאך. מאי טעמא. בגין דבהוה שעתא הוה ירית לה, לשלטאה. משה בחייו. יעקב, לבתר דסליק מעלמא. משה בגופא. יעקב ברוחא. זפאה חולקא דמשה.

הגואל אותי מפל רע, דלא אתקריב לעלמין לגבי סטרא דרע, ולא יכיל רע לשלטאה ביה. יברך את הנערים, פדין יעקב הוה מתקן לביתיה, פבר נש דאזיל לביתא חדתא, ומתקן לה בתקונוי, ומקשט לה בקשטיו. יברך את הנערים, אינון דאשתמודען, אינון דאתפקדן על עלמא, לאתמשכא מנייהו ברכאן, תרין פרובין אינון. ויקרא בהם שמי, השתא אתקין ביתיה, ואיהו אסתלק בדרגיה, בגין דחבורא בייעקב הוי. גופא, אתדבק באתר דאצטרף, ותרין זרועין בהדיה.

לְבַתֵּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְּבַרְכָן כְּדָקָא יָאוּת, כְּדִין וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. אֲרַחָא דְנוּנִין לְאַסְגָּאָה גּוּ מִיִּין, וְאִי נִפְקֵן מִגּוּ מִיָּא לִיבְשֵׁתָא, מִיָּד מִתִּין. אֵלִין לָאוּ הָכִי, אֶלָּא אִינוּן מִן יָמָא רַבָּא, וּסְגִיאוּ דְלִהוּן לְאַפְשָׁא וּלְאַסְגִּי בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אִיהוּ. מַה דְלִית הָכִי לְכָל נוּנִין דְעָלְמָא.

מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּכְרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר. וְלֹא מִצְאָנוּ לוֹ כָּאֵן בְּרֻכּוֹת, שֶׁהָרִי אַחֵר כֶּף בְּרֻכּוֹ, שֶׁפְּתוּב (שם מט) בֵּין פֶּרֶת יוֹסֵף. אֶלָּא, כִּיּוֹן שֶׁבִרְכָּךְ אֶת הַנְּעָרִים הִלְלוּ, בִּרְכָּךְ אֶת יוֹסֵף. שֶׁהָרִי לֹא יָכְלוּ לְהִתְבָּרֵךְ אֶלָּא מִתּוֹךְ יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא נִסְתַּר וְלֹא נִרְאָה בְּגִלּוּי, כְּתוּב בְּנִסְתֵּר - וַיִּקְרָא בְּהֵם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי. (לכסות עליו) מִן הָאֲבוֹת מִתְּבַרְכִּים, וְלֹא מִמְקוֹם אַחֵר. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, זֶהוּ כְּפִסּוּי לְכִסּוֹת מַה שֶׁצָּרִיךְ.

כְּפִסּוּי וַנִּשְׁקוּ אוֹתוֹ מִמְקַדָּם. אָמְרוּ, הֵבֵה וּנְבַרְךָ. אָמַר הוּא, אֲנִי אֲבַרְךָ, שֶׁכָּל מַה שֶׁשִּׁמְעֶתֶם עַד כָּאֵן מִמֶּנִּי הִיָּה, וְאֶקִּים בִּי (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא יִבְרָךְ. קוֹרְאִים בּוֹ יִבְרָךְ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּתֵּן מִלְחָמוֹ לְדַל. מִלְחָם וְאָכַל שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלִי אֲכַלְתֶּם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּין אֲהוּב שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, הָרִי שֶׁנִּינוּ בְּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרָךְ. אָמַר לוֹ, אֲנִי בְּעַל הַבַּיִת וְאֵינְכֶם אוֹרְחִים. אָבֵל מִצְאָתִי פְּסוּק וְאֶקִּימוּ, שֶׁהָרִי אֲנִי בּוֹדְאִי טוֹב עֵין, בְּלִי שְׁאֵלוֹתֵיכֶם אִמְרָתִי עַד עַתָּה, וְלָחֶם וְאָכַל שְׁלִי אֲכַלְתֶּם.

רָקַח כּוֹס בְּרֻכָּה וּבְרָךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל אֶת הַכּוֹס וַיִּרְעִדוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבִשְׁם ה' אֶקְרָא. עֲמַד הַכּוֹס עַל תְּקוּנָה, וְהִתְיַשֵּׁב בִּימִינוֹ וּבְרָךְ.

לְבַתֵּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְּבַרְכָן כְּדָקָא יָאוּת, כְּדִין וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. אֲרַחָא דְנוּנִין לְאַסְגָּאָה גּוּ מִיִּין, וְאִי נִפְקֵן מִגּוּ מִיָּא לִיבְשֵׁתָא, מִיָּד מִתִּין. אֵלִין לָאוּ הָכִי, אֶלָּא אִינוּן מִן יָמָא רַבָּא, וּסְגִיאוּ דְלִהוּן לְאַפְשָׁא וּלְאַסְגִּי בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אִיהוּ. מַה דְלִית הָכִי לְכָל נוּנִין דְעָלְמָא.

מַה כְּתוּב לְעֵילָא, וַיִּכְרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר, וְלֹא אֲשַׁכַּחַן לִיָּה הֵכָא בְּרַכָּאן, דִּהָא לְבַתֵּר בְּרִיךְ לִיָּה, דְכְּתִיב, (בראשית מט) בֵּין פֶּרֶת יוֹסֵף. אֶלָּא, כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְאֵלִין נְעָרִים, לְיוֹסֵף בְּרִיךְ. דִּהָא לֹא יָכְלִי לְאַתְבָּרְכָא, אֶלָּא מִגּוּ יוֹסֵף, וּמִגּוּ דְאִיהוּ בְּטַמִּירוּ, וְלֹא אֲתַחֲזִי לְאַתְגַּלְאָה, כְּתִיב בְּטַמִּירוּ, וַיִּקְרָא בְּהֵם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, (לכסות עליה) מִן הָאֲבוֹת מִתְּבַרְכָן, וְלֹא מִמְקוֹם אַחֵר. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, דָּא הוּא כְּפִסּוּיָא לְחַפְּאָה מַה דְאֶצְטְרִיךְ.

אָתוּ וַנִּשְׁקוּהוּ כְּמִלְקַדְמִין, אָמְרוּ, הֵבוּ וּנְבַרְךָ. אָמַר אִיהוּ, אָנָּא אֲבַרְךָ, דְכָל מַה דְשִׁמְעֶתוּן עַד הֵכָא מִנְאִי הָוָה, וְאֶקִּיִּים בִּי (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא יִבְרָךְ, קָרִי בִיָּה יִבְרָךְ. מֵאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְנִתֵּן מִלְחָמוֹ לְדַל. מִלְחָמָא וּמִיְכָלָא דְאוֹרִייתָא דִּילִי אֲכַלְתוּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה. בְּרָא רַחֲמֵיָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא תְּנִינָן בְּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרָךְ. אָמַר לִיָּה, לָאוּ אָנָּא בְּעַל הַבַּיִת, וְלָאוּ אֲתוּן אוֹרְחִין. אָבֵל קָרָא אֲשַׁכַּחְנָא, וְאֶקִּיִּים לִיָּה. דִּהָא אָנָּא טוֹב עֵין וְדָאִי, בְּלֹא שְׁאִילוֹ דְלִכּוּן אִמְיָנָא עַד הַשְּׁתָא, וְלִחְמָא וּמִיְכָלָא דִּילִי אֲכַלְתוּן.

נִטְרָה פְּסָא דְבְּרַכְתָּא וּבְרִיךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא יָכְלִי לְמַסְבֵּל פְּסָא, וְהוּוּ מִרְתַּתִּי. כַּד מְטָא לְעַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבִשְׁם יי אֶקְרָא. קִיִּימָא פְּסָא עַל תְּקוּנִיָּה,

בסוף אָמר: יהי רצון שלאֲחד
מאלה ימשכוּ לוֹ חיים מתוך
(המלך) עץ החיים, שְׁפָל החיים
תלויים בו. והקדוש ברוך הוא
יערב לו, וימצא ערב למטה
שיספיק בערכותו אצל המלך
הקדוש.

בין שברך, סתם עיניו רגע אחד,
ואחר כך פתח אותם. אָמר,
חברים, שלום לכם מרבון הטוב
שְׁפָל העולם שלו הוא. תמהו
ובכו, וברכוהו. לנו אותו לילה.
בפקר השפימו והלכו. כְּשֶׁהגיעו
לרבי שמעון ספרו לו אותו
המעשה. תמה רבי שמעון, אָמר,
בן סלע תקיף הוא וראוי הוא
לכך, ויותר ממה שלא חשוב בן
אדם, בנו של רב המנונא סבא
הוא. הודיעו רבי אלעזר ואָמר,
עלי ללכת לראות אותו נר דולק.
אָמר רבי שמעון, זה לא עולה
בשם בעולם, שהרי דבר עליון
יש בו. וסוד הוא, שהרי אור
השמן (ההמשכה) של אביו מאיר
עליו, וסוד זה לא מתפשט בין
החברים.

יום אחד היו החברים יושבים
ומתנגחים אלה באלה, והיו שם
רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא
ורבי יוסי ושאר החברים. אָמרו,
הרי פתוב (דברים ב) אל תצר את
מוֹאֵב ואל תתגר בם מלחמה וגו'.
בגלל רות ונעמה שהיו עתידים
לצאת מהם. צפורה אשת משה
שהיתה ממדין, ויתרו ובניו
שיצאו ממדין, שהיו כלם צדיקי
אמת, על אחת כמה וכמה. ועוד
משה שגדלוהו במדין, ואָמר לו
הקדוש ברוך הוא, (במדבר לא) נקם
נקמת בני ישראל מאת המדינים.
אם כך, משוא פנים יש בדבר,
שיותר ראויים בני מדין להנצל
ממוֹאֵב.

אָמר רבי שמעון, לא דומה מי

ואתישב בימיניה, ובריה. לְסוֹף אָמר, יְהֵא
רְעוּא דְלַחַד מְאֲלִין, יתמשכון ליה חיינן, מגו
(נ"א מלכא) אֵילָנָא דְחַיִי, דְּכָל חַיִּין בִּיהַ תְּלִיין.
וקודשא בריה הוא יערב ליה, וישפח ערב
לתתא, דיסתפם בערבותיה, בהדי מלכא
קדישא.

בין דבריה, אסתים עינוי רגעא חדא, לבתר
פתח לון, אָמר חבריאי, שלום לכון
מרבון טב, דְּכָל עֲלָמָא דִּילִיהּ הוּא. תוּהוּ,
ובכו, וברכו ליה. פתו ההוא ליליא. בצפרא
(דף קפ"ז ע"א) אָקדימו ואזלו. פד מטו לגבי רבי
שמעון, סחו ליה עובדא. תוה רבי שמעון,
אָמר פר טגרא תקיפא איהו, ויאות הוא לכך,
ויתיר ממה דלא חשיב פר נש, בריה דרב
המנונא סבא הוא, אָזדעזע רבי אלעזר, אָמר,
עלי למיהך למחזי ליההוא בוצינא דדליק.
אָמר רבי שמעון, דא לא סליק בשמא בעלמא,
דהא מלה עלאה אית ביה. ורזא איהו, דהא
נהירו משיחו (משיכו) דאבוי מנהרא עליה, ורזא
דא לא מתפשטא בין חבריאי.

יומא חדא, הוו חבריאי יתבין ומתנגחין אלין
באלין, והוו תמן רבי אלעזר, ורבי אבא,
ורבי חייא, ורבי יוסי, ושאר חבריאי. אָמרו
הא כתיב (דברים ב) אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וגו'. בגין רות ונעמה, דהוו זמינין
לנפקא מנייהו. צפורה אשת משה דהות
ממדין, ויתרו ובנוי דנפקו ממדין, דהוו פלהו
זפאי קשוט על אחת כמה וכמה. ותו משה
דרביאו ליה במדין, ואָמר ליה קדשא בריה
הוא, (במדבר לא) נקום נקמת בני ישראל מאת
המדינים אי הכי משוא פנים אית במלה,
דיתיר אתחזו בני מדין לשזבא מן מואב.

אָמר רבי שמעון, לא דמי מאן דזמין למלקט

שַׁעֲתִיד לְלַקֵּט תַּאֲנִים לְמִי שֶׁכָּבַר
לְקַט אוֹתָן. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר,
אֵךְ עַל גַּב שֶׁכָּבַר לְקַט לָהֶם, שָׁבַח
הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁלֹּא לְקַט
תַּאֲנִים, שׁוֹמֵר אֶת הַתַּאֲנָה תְּמִיד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ פָּגָם בְּשִׁבִיל
הַתַּאֲנִים שֶׁעֲתִידָה לְהִבְיֵא. פִּינּוֹן
שֶׁלְקַט תַּאֲנִים, עוֹזֵב אֶת הַתַּאֲנָה,
וְיוֹתֵר לֹא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

כֶּךָ מוֹאֵב, שֶׁעֲתִידָה לְהִבְיֵא אוֹתָן
תַּאֲנִים, שֶׁמֵּר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁפְּתוּב אֵל תְּצַר אֶת מוֹאֵב.
מִדֵּינ שְׁנַתָּן כֶּכֶר תַּאֲנִים וְלִקְטוּ
אוֹתָן, כְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כֹּה) צְרוּר אֶת
הַמְדִּינִים. שֶׁהָרִי מִכָּאן וְהִלְאָה
תַּאֲנָה זוֹ לֹא עֲתִידָה לְהִבְיֵא פְרוּת,
וּמְשוּם זֶה רְאוּיָה לְשַׂרְפֵּת אֵשׁ.
פְּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי
מִדֵּינ וְגו'. מוֹאֵב הֵם מְתָרִים,
וּמְשוּם אוֹתָן תַּאֲנִים שֶׁעֲתִיד
מוֹאֵב לְהוֹצִיא לְעוֹלָם נִצְלוּ
מֵעֲנָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר רִצָּה לְרְאוֹת אֶת רַבִּי
יוֹסִי בְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא
חֲמִיו, וְהָיָה הוֹלְכִים רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי
יוֹסִי אִתּוֹ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ
אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתוֹ
הַדֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים
א) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֵל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה וְגו',
וְכְתוּב (שֵׁם) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן
וְגו' - דְּבָר זֶה פְּדוּב זֶה. מִה הַבְּדֵל
בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֶּא נִרְאָה
שֶׁשְׁקוּלִים הֵיוּ. וְשִׁנְיָו, כִּשְׁהָיוּ
מִתְקַרְבִּים לְבְנֵי מוֹאֵב, הָיוּ
יִשְׂרָאֵל נִרְאִים לְפָנֵיהֶם כְּכֹל כְּלֵי
קָרָב כִּשְׂרָצוֹ לְהַתְגַּרּוֹת בָּהֶם.
וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל
מְעֻטְפִים בְּעֻטּוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ
כֹּלֵל כְּלֵי קָרָב. וְהַפְּסוּקִים
מוֹכִיחִים בְּשִׁקּוּל זֶה כְּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא.
וְשִׁנְיָו, שֶׁזוֹ שְׁהִיתָה חֲצוּפָה

תַּאֲנִי, לְמֵאן דְּכִבֵּר לְקִיט לּוֹן. אָמַר לִיה רַבִּי
אֶלְעָזָר, אֵךְ עַל גַּב דְּכִבֵּר לְקִיט לּוֹן, שֶׁכְּחָא
אִיהוּ. אָמַר לִיה, מָאן דְּלֹא לְקַט תַּאֲנִי, נָטִיר
תַּאֲנָה תְּדִיר, דְּלֹא יְהֵא בָּהּ פָּגָם, בְּגִין תַּאֲנִי
דְּזְמִינַת לְאִיִּתְאַה. פִּינּוֹן דְּלְקִיט תַּאֲנִי, שְׁבִיק
לָהּ לְתַאֲנָה, וְתוֹ לֹא נָטִיר לָהּ.

כֶּךָ מוֹאֵב, דְּזְמִינָא לְאִיִּתְאַה אֵינּוֹן תַּאֲנִי, נָטִיר
לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב אֵל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב. מִדֵּינ דְּקָא יְהִיבַת תַּאֲנִי, וְאֶלְקִיטוּ לּוֹן,
כְּתִיב (בַּמְדַּבֵּר כֹּה) צְרוּר אֶת הַמְדִּינִים. דְּהָא מִכָּאן
וְלְהִלְאָה, תַּאֲנָה דָּא לֹא זְמִינַת לְאִיִּתְאַה פִּירִין,
וּבְגִין כֶּךָ אֶתְחַזִּיית לִיקִידַת אֲשָׁא. פְּתַח וְאָמַר,
(בַּמְדַּבֵּר כֹּכ) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי מִדֵּינ וְגו', מוֹאֵב
אֵינּוֹן שְׂאֲרֵי, וּבְגִין אֵינּוֹן תַּאֲנִי, דְּזְמִין מוֹאֵב
לְאַפְקָא לְעֵלְמָא, אֲשֶׁתְּזִיבוּ מֵעוֹנָשָׁא.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּעָא לְמִיחֲמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
שֶׁמְעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חֲמִיו. וְהָיוּ אֶזְלֵי רַבִּי
אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי (ד' א לא גרסינן ורבי חייא) בְּהַדְּיָה, אֶזְלוּ
בְּאַרְחָא, וְהָיוּ אֹמְרֵי מַלֵּי דְאֹרִיִּיתָא כֹּל הַהוּא
אַרְחָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָאֵי דְכְתִיב, וַיֹּאמֶר יי אֵלַי אֵל
תְּצַר אֶת מוֹאֵב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה
וְגו', וְכְתִיב (דְּבָרִים ב) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן וְגו',
מְלָה דָּא כְּמְלָה דָּא, מַה הֶפְרַשׁ בֵּין דָּא לְדָא,
אֵלֶּא אֶתְחַזִּי דְשִׁקּוּלֵי הוּו. וְתַנִּינָן, פֶּד הוּו
מְקַרְבֵי לְגַבֵי בְנֵי מוֹאֵב, הוּו יִשְׂרָאֵל אֶתְחַזִּיין
לְגַבֵּייהוּ כְּכֹל מְאֵנֵי קָרְבָּא, (וְלֹא ס"א ל"ב) כְּדִבְעוּ
אֶתְגַּרִּיין בְּהוּ. וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן, הוּו יִשְׂרָאֵל
מִתְעַטְפֵי בְעֻטּוּפֵייהוּ, וְלֹא אֶתְחַזִּי מְאֵנֵי קָרְבָּא
כֹּלֵל. וְקִרְאֵן מוֹכְחָן בְּשִׁקּוּלָא דָּא כְּדָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי הָכֵי הוּא. וְתַנִּינָן, דְּדָא
דְּהוֹת חֲצִיפָּא, וְאַמְרַת מוֹאֵב, דְּכְתִיב,
(בְּרַאשִׁית ט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאֵב. אֶתְחַזִּין יִשְׂרָאֵל

חציפו לגבייהו, כמה דאיהי הות חציפא, דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערפא, דאמרת בן עמי, וכסיאת ארחא, ישראל הוה מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

ואמרה מואב, שכתוב (בראשית יט) ותקרא את שמו מואב, נראו ישראל חצופים אליהם כמו שהיא היתה חצופה, שאמרה מואב, מאב היה בן זה. אבל הקטנה שאמרה בן עמי וכסתה דרכיה, ישראל היו מכסים דרכיהם אליהם, מעטפים עטוף הטלית, ונראים לפנייהם כאחים ממש, וכך פרשה.

עד דהוו אזלי, אדבר רבי אלעזר מההוא ינוקא, סטו מארחא תלת פרסי, ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשפחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב, ומתקנין פתורא קמיה. פיון דחמא לון, קריב גבייהו, אמר ליה, עולו חסידי קדישין, עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא רבי אלעזר ונשקיה ברישיה. הדר כמלקדמין, ונשקיה בפומיה. אמר רבי אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעברו איבא טבא בעלמא.

עד שהיו הולכים, נזכר רבי אלעזר בתינוק זה. סטו מהדרך שלש פרוסאות והגיעו לשם. התארחו באותו בית, נכנסו ומצאו את אותו תינוק שהיה יושב, ומתקנים לפניו שלחן. פיון שראה אותם, התקרב אליהם. אמר להם, הכנסו חסידים קדושים, הכנסו שתילי העולם, אותם שמשבחים אותם למעלה ולמטה, אותם שאפלו הדגים שבים הגדול יוצאים אליהם ליבשה. בא רבי אלעזר ונשקו בראשו. חזר כמקדם ונשקו בפיו. אמר רבי אלעזר, נשיקה ראשונה על הדגים שעזבו את המים והלכו ליבשה, ונשיקה שניה על ביצי הדגים שעשו פרי טוב בעולם.

אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושיכו חמינא, דעמון ומואב מתגרן בכי, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא לא הוה בידייכו. ואי לאו, לרחצנו תהכון, בלא דחילו. (דף קפ"ח ע"ב) תוהו רבי אלעזר ורבי אבא וחברייא. אמר רבי אבא, זפאה ארחא דא, וזפאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקיננו פתורא כמלקדמין.

אמר אותו תינוק, בריח לבושכם ראיתי שעמון ומואב מתגרים בכם. איך נצלתם מהם? פלי קרב לא היו בידיכם. ואם לא, לבטחה תלכו בלי פחד. תמהו רבי אלעזר ורבי אבא והחברים. אמר רבי אבא, אשרי הדרך היו ואשרי חלקנו שזכינו לראות את זה. התקינו שלחן כמקדם.

אמר, חכמים קדושים, תרצו לחם תפנוקים ללא קרב (או לחם קרב ושלחו של בלי קרב) ושלחן של פלי קרב, או לחם קרב, או תרצו לברך למלך בכל פלי הקרב, חביב קדוש, כן אנו רוצים, בכל

שהרי השלחן לא עולה בלי קרב? אמר רבי אלעזר, בן אהוב

המינים של הקרב האלה השתדלנו בהם, ויודעים אנו לערוך בקרב ובקשת ובכרמח ובאבני בליסטראות, ואתה תינוק עוד לא ראית איך עורכים קרב גברים חזקים של העולם.

שמח אותו תינוק, אמר, ודאי שלא ראיתי, אבל כתוב (מלכים א-ב) אל יתהלל חוגר כמפתח. התקינו שלחן בלחם ובכל מה שצריך. אמר רבי אלעזר, כמה שמחה יש בלבי בתינוק זה, וכמה חדושים יתחדשו על שלחן זה, ולכן אמרתי שידעתי שזוג פעמוני רוח הקודש היו הולכים בה.

אמר אותו תינוק, מי שרוצה לחם על פי החרב - יאכל. שמח רבי אלעזר, חזר וקרב התינוק אליו, אמר לו, משום ששבחת עצמך, אפה צריך לערוך קרב בתחלה, ואני אמרתי בתחלה, שהקרב יהיה אחרי האכלה. אבל כעת, מי שרוצה סלת, תולה (בי"א) פלי הקרב בידיו. אמר רבי אלעזר, לך ראוי להראות מאותם פלי הקרב שלך.

פתח אותו תינוק ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם תרימו תרומה לה. פסוק זה נאמר על עמר התנופה. איזו תנופה? אם בגלל שהניפה הפהן למעלה, היא תנופה. מה אכפת לנו אם הניף או הנמיף?

א"ל ודאי צריך להרימה למעלה, והינו תרומה. ואף על גב שדרשנו שנים ממאה וכך זה, אבל תנופה מהי הרמה (ט) וסוד חכמה פאן. אי חסידים קדושים, בעלי רמחים, לא שמשתם את רבי שמעיה חסיד, שאם לא תדעו מהי תנופה, מהי חטה, מהי שעורה.

תנופה שאמרנו, הינו תנ"ו פ"ה.

רבי אלעזר, ברא רחימא חביבא קדישא, הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא, ובקשתא, ובכרומחא, ובאבני דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, הין מגיחין קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

חדי ההוא ינוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל פתיב (מלכים א כ) אל יתהלל חוגר כמפתח.

אתקינו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. אמר רבי אלעזר, כמה חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשו על פתורא דא, ועל דא אמרית, דידענא דזגי פעמוני רוחא קדישא, הו אוליין ביה.

אמר ההוא ינוקא, מאן דבעי לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדי רבי אלעזר, אהדר וקריב ינוקא לגביה, אמר ליה, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל השתא, מאן דבעי סולתא, תולה (מ"א יתי) מאני קרבא בידוי. אמר רבי אלעזר, לך יאות לאחזאה מאינון מאני קרבא דילך.

פתח ההוא ינוקא ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה פהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיף.

א"ל ודאי אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואף על גב דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי (ס"א דא) הוא ארמוותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשתון לרבי שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.

תנופה דקאמרינן, הינו תנ"ו פ"ה. ורזא

וסוד שלו - (ירמיה יג) תנו כבוד לה' אלהיכם. שהרי פה הינו כבוד שרוצים לתת לקדוש-ברוך-הוא, ולכן צריכים להרים למעלה, להראות (שאינם נותנים אלא לפה הזה) שאנו נותנים שלו לפה הזה. שאין שבח למלך העליון אלא כשישראל מתקנים לו לכבוד הזה ונותנים כבוד למלך. וזהו תנו פה, תנו כבוד, והרמה היא בודאי.

הפסוק שהתחלנו - והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ היא שעורה? לא כן. ואנו מקריבים שעורה משום ששעורה קדמה לשאר הלחם שבעולם. שעורה הוא (שעור ה"א, שהרי מקום) שעורה של ה"א ידוע הוא בשעור של ה"א. (חטה פה"א נקודה וכו') חטה נקודה באמצע, שאין חלק לצד האחר שחטא שם. (אלא) חטה בת שמתחטאת לפני אביה ועושה רצונה. ומה חטה? כלל עשרים ושנים אותיות.

אמר רבי אלעזר, אף על גב שהיה לנו לשמע, פאן יש לנו לומר ולדרוך קשת. אמר אותו תינוק, הרי מגן מול החץ. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה כן קוראים לה. אבל ראינו שבשכטים פלם אין ח"ט, וכה יש ח"ט, וקוראים חטה. אמר אותו תינוק, ודאי כן זה, שהרי ח"ט חונה סמוך לה. בשכטים אין האותיות האלו, שהרי באו מצד קדשה העליונה, אבל אליה יש.

ואם תרצה להוציא חרב ותאמר למה נקטה אותיות אלו הבת הזו, אלא אם תדע חטא אדם הראשון שאמרו חטה הנה, תדע זה. ועץ זה כשנצח, הפל צד הטוב נקט לכל הצד האחר, וכופף אותו.

סתם. באו אחרונים ואמרו חטה

דיליה (ירמיה י"ג) תנו כבוד ליי אלהיכם. דהא פה (עלאה) היינו כבוד, דבעינן למיהב ליה לקודשא ברין הוא. ועל דא אבעי לן לארמא לעילא, לאחזאה (ס"א דלית אינון נהבין אלא להאי פה) דיליה אנן יתבין להאי פה. דלית שבחא למלכא עלאה, אלא כד ישראל מתקני ליה להאי כבוד, ויהבי ליה למלכא כבוד. ודא הוא תנו פה, תנו כבוד, וארמא איהו ודאי.

קרא דשרינן ביה, והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ שעורה איהו, לאו הכי. ואנן שעורה מקריבין, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא. שעורה איהו (ס"א שיעור ה"א, דהא אהר) שעורה דה"א ידיע הוא, בשיעורא דה"א. (ס"א חטה כה"א נקודה וכו') חטה נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לסטרא אחרא דחובא תמן. (אלא) חטה ברפתא דמתחטאה לקמי אבוה, ועביד לה רעותא, ומה חטה. פללא דעשרין ותריין אתוון.

אמר רבי אלעזר, אף על גב דהיה לן למשמע. הך אית לן למימר, ולדרכא קשתא. אמר ההוא נפוקא, הך מגנא לקבל גירא. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה הכי קרינן לה. אבל חמינן בשבטים פלהו דלית בהו ח"ט, וכה אית ח"ט, וקרינן חטה. אמר ההוא נפוקא, ודאי הכי הוא, דהא ח"ט שריא סמוך לה. בהו בשבטין, לא הוו אתוון אלין, דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא, אבל לגבה שריא. ואי בעית לאפקא חרבא, ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברפתא, אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון, דאמרו חט"ה הנה, תנדע הא. ואילנא דא כד נצח, פלא סטרא דטוב, נקיט לכל סטרא אחרא, וכפייא ליה.

החברים הראשונים פרשו דבר זה ושמו אותה מרחוק, חטה

חברייא קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה
 מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי
 ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה,
 דכתיב, (ישעיה נד) וממחתה כי לא תקרב אליו,
 ועל פן נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה,
 דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא
 בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו (כ"א
 דילה) דמילה.

אתון חברייא, דלא שמשותון לרבי (דף קפ"ט ע"א)
 שמעיה חסידא, אמרין דבחתמשת זיני
 דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי,
 דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא
 אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוזן
 דתדפנו רוח, דכתיב, (תהלים א) לא כן הרשעים
 כי אם פמוץ אשר תדפנו רוח. ודא הוא רוחא
 דקדושא, וכתיב (תהלים אג) כי רוח עברה בו ואיננו
 וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין
 דעלמא, דלא ישתכח. דא בניקבא. דכורא
 מאי הוא. תבן.

ומוזן ותבן פחדא אזלין, ועל דא פטור
 ממעשר. דלית בהו חולקא בקדושא.
 ה', דגן בנקיו (דגו) בלא תבן ומוזן. ח"ט דכר
 ונוקבא, מוזן ותבן, ה: בנקיו דדגן. ועל דא
 שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה
 אדם הראשון חטה הוה. דכלא איהו ברזא,
 ובמלה דחטה. (כ"א בקדושא ה' נקיו דדגן בלא תבן ומוזן ועל דא
 שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תווה רבי
 אלעזר, ותווהו חברייא, אמר רבי אלעזר,
 ודאי הכי הוא.

אמר ההוא נוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן
 ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא.
 ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו
 רזא דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא

ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב
 (ישעיה נד) וממחתה כי לא תקרב
 אליו. ולכן נקודה באמצע, שלא
 תהיה חטאה. שאלו לא הייתה
 נקודה, תהיה חטאה. וחלופ בין
 ט' לת' שברו את הצד האחר,
 ברור (שלה) של הדבר.

אתם החכמים, שלא שמשתם את
 רבי שמעיה החסיד, אומרים
 שבחתמשת מיני דגן אין חלק לצד
 האחר. ולא כן, שהרי כל מה
 שנבלה בארץ יש בו חלק לצד
 האחר, ומהו חלקו? מוזן שתדפנו
 רוח, שכתוב (תהלים א) לא כן
 הרשעים כי אם פמוץ אשר תדפנו
 רוח, וזוהי רוח של קדשה. וכתוב
 (שם אג) כי רוח עברה בו ואיננו
 וגו'. משום שרוח הקדש מפזרתו
 בכל צדדי העולם שלא ימצא. זה
 בנקבה. הזכר מהו? תבן.

ומוזן ותבן הולכים פאחד, ולכן
 פטור ממעשר, שאין בו חלק
 בקדשה. ה' - דגן בנקיון (של דגן)
 בלי תבן ומוזן. ח"ט - זכר ונקבה,
 מוזן ותבן. ה' בנקיון הדגן. ולכן
 שלמות העץ הוא חטה, והעץ
 שחטא בו אדם הראשון היה
 חטה, שהפל הוא בסוד, ובדבר
 חטה. (בקדשה ה' נקיון דדגן בלי תבן ומוזן,
 ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד
 החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו
 החכמים. אמר רבי אלעזר, ודאי
 כן זה.

אמר אותו תינזק, כן זה בודאי
 הפסוק שהיינו שרויים בו, שהרי
 שעורה קדמה לבא לעולם, והיא
 מתקנת למאכל בהמה סתם. היא
 סוד אלף הרים שמגדלים בכל
 יום, והיא אוכלת אותם. ונקראת
 לחם תרומה, אכל של אותה
 תרומה, (ונקראת) ונקרבת בלילה,
 שהרי פתוב (ויקרא כב) וכל השמש

אכלה לזן. ואקרי לחם

וְטָהַר וְאַחַר יֵאכַל מִן הַקִּדְּשִׁים פִּי
לְחֻמוֹ הוּא. מִן הַקִּדְּשִׁים - זֶה
תְּרוּמָה. מִן הַקִּדְּשִׁים וְלֹא קִדְּשִׁים,
שֶׁהָיָה קִדְּשׁ סֹתֵם לֹא נִקְרָא
תְּרוּמָה, שְׁחִמְרַם בְּקִדְּשׁ מִבְּתְּרוּמָה
לְמַדְנֵוּ.

אֲרִיץ הַקְּדוּשָׁה בְּרִשׁוֹת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַיְתָה, וְרִשׁוֹת אַחֲרַת
לֹא נִכְנְסָה לָשֵׁם. אִיךָ נִבְדָּקַת
הָאֲרִיץ אִם עוֹמְדַת בְּאִמּוּנָה וְלֹא
הִתְחַבְּרָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרַת?
בְּהִקְרַבְתָּ תְּרוּמָה זֶה שֶׁל שְׁעוּרִים,
כְּמוֹ סוּד הַסּוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
וְדַאי שְׁנִינּוֹת הַחֶרֶב אֵלֶיךָ. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינּוֹק, וְדַאי הִתְחַזְּקִיתִי בְּמַגֵּן
וְצִנָּה לְהִתְגַּוֵּן מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, בְּאֲרִיץ הַקְּדוּשָׁה אֵין רִשׁוֹת
אַחֲרַת וְלֹא נִכְנְסַת לָשֵׁם. מוּץ
וְתַבֵּן מִמָּה הֵיוּ?

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית
א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וְגו'. וְכַתּוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם
אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שָׂבֵא
נַחֵשׁ עַל חוּהָ, לֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת
לְעוֹלָם! אוֹ אִם לֹא חֲטָאוּ
יִשְׂרָאֵל בְּחֲטֵא הַעֲגֵל, לֹא יַעֲשׂוּ
תוֹלְדוֹת! אֵלֶּא וְדַאי אִם לֹא יָבֵא
נַחֵשׁ עַל חוּהָ, יַעֲשֶׂה אָדָם תוֹלְדוֹת
מִיַּד וְדַאי, שֶׁהָיָה נִגְזָרָה גִּזְרָה מִיַּד
שֶׁנִּבְרָא, שֶׁכְּתוּב פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתָם תוֹלְדוֹת הֵיוּ
כֻלָּם בְּנִקְיוֹן לֵילֵא זֶה־מָה כָּלֵל. גַּם
כִּף הָאֲרִיץ הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהָיָה לֹא
נִכְנְסָה בָּהּ רִשׁוֹת אַחֲרַת, יֵשׁ בָּהּ
מוּץ וְתַבֵּן שְׁלֵא מְאוֹתוֹ הַצֵּד.
וּמְחוּץ לָאֲרִיץ אוֹתוֹ מוּץ וְתַבֵּן
מִצֵּד אַחֲרָה הוּא, שֶׁהוֹלְכִים אַחֲרָה
קִדְּשָׁה כְּקוֹף אַחֲרֵי בְּנֵי אָדָם.

בְּאוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים
וּנְשַׁקְוָהוּ. אָמַר לוֹ, נִדְּמָה לִי
שֶׁהִרְוַחְנוּ בְּכָלִי הַקָּרֵב לָחֵם
הַשְּׁלֶחֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי
כִּף זֶה, שֶׁהָיָה כָּל מִינֵי קָרֵב הֵם
בִּידֶךָ וּמְצַלִּיחִים בְּיָדֶךָ. בְּאוֹ

תְּרוּמָה, מִיִּכְלָא דִּיהוּא תְּרוּמָה, (ס"א וְאִתְקַצֵּר)
וְאִתְקַרִּיב בְּלִילִיא, דִּיהָ כְּתִיב (וַיִּקְרָא כב) וּבָא
הַשָּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאכַל מִן הַקִּדְּשִׁים פִּי
לְחֻמוֹ הוּא. מִן הַקִּדְּשִׁים דָּא תְּרוּמָה. מִן
הַקִּדְּשִׁים, וְלֹא קִדְּשִׁים, דִּיהָ קִדְּשׁ סֹתֵם לֹא
אַקְרִי תְּרוּמָה, דִּחֻמְרַם בְּקִדְּשׁ מִבְּתְּרוּמָה תִּנּוּן.
אַרְעָא קְדִישָׁא בְּרִשׁוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוֹת,
וְרִשׁוֹ אַחֲרָא לֹא עָאל תַּפְּזֵן. הֵיךְ אֲבִדִיקַת
אַרְעָא, אִי קִיַּיְמַת בְּמַהִימְנוּתָא, וְלֹא אִתְחַבְּרַת
בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא, בְּקִרְיָבוּ דְתְּרוּמָה דָּא דְשְׁעוּרִים,
כְּגוּוֹנָא דְרִזָּא דְסוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי
שְׁנַנָּא דְחֶרֶבָא לְגַבְּךָ, אָמַר הוּא יְנוּקָא, וְדַאי
אַתְקַפְּנָא בְּמַגֵּן וְצִינָא לְאַגְנָא מְנִיָּה. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, אַרְעָא קְדִישָׁא לִית בָּהּ רִשׁוֹ אַחֲרָא, וְלֹא
עָאל תַּפְּזֵן. מוּץ וְתַבֵּן מִמָּאן הֵיוּ.

פְּתַח הוּא יְנוּקָא וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו'. וְכַתּוּב וַיֹּאמֶר
לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִי לָאו דְאִתָּא נַחֵשׁ
עַל חוּהָ לֹא יַעֲבִיד תוֹלְדִין לְעֵלְמָא, אוֹ אִי לֹא
חָאבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבְדָא דְעַגְלָא, לֹא יַעֲבִידוּן
תוֹלְדִין. אֵלֶּא וְדַאי, אִי לֹא יִיתִי נַחֵשׁ עַל חוּהָ,
תוֹלְדִין יַעֲבִיד אָדָם מִיַּד וְדַאי, דִּיהָ גִּזְרָה
אַתְגַּזֵּר מִיַּד דְאִתְבְּרִי, דְכְּתִיב פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וְאִינּוּן תוֹלְדִין יְהוּן כְּלֵהוּן בְּנִקְיוֹ
בְּלֹא זוּהֶמָא כָּלֵל. אוּף הָכִי אַרְעָא קְדִישָׁא,
דִּיהָ לֹא עָאל בָּהּ רִשׁוֹ אַחֲרָא, אִית בָּהּ מוּץ
וְתַבֵּן, דְּלָאו מַה־הוּא סְטֵר. וְלִבְר מְאַרְעָא, הוּא
מוּץ וְתַבֵּן דְסְטֵר אַחֲרָא הוּי, דְאִזְלָא בְּתַר
קִדְּשָׁה, כְּקוֹף בְּתַר בְּנֵי נָשָׂא.

אִתּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרִיָּיא וּנְשַׁקְוָהוּ, אָמַר
לֵיהּ, דְאִמֵּי לִי, דְרוּוּחְנָא בְּמֵאנֵי קְרָבָא,
נְהֵמָא דְפְתוּרָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַאי
הָכִי הוּא, דִּיהָ כָּל זִינֵי קְרָבָא בִּידֶךָ

אינון, ומצלחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.
 פתח איהו ואמר, (בראשית מ) ובגפן שלשה
 שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה,
 דהא מפאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב
 וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגינייה
 דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.
 תנינן, שבועה רקיעין אינון, ואינון (שבועה)
 היכלין. ושית אינון, וחמש אינון,
 וכלהו נפקי מגו יין עתיקא עלאה. ההוא יין
 משיף ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים
 דההוא גפן. פדין, יעקב אמשיף ליה ההוא
 יין דקא אתחזי ליה, וחדוי ושטה. הדא הוא
 דכתיב, (בראשית כז) ויבא לו יין וישת. הכא
 אתפליל עילא ותתא. ועל דא ארחיק מלה,
 ומשיף לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו.
 ליה לתתא, ליה לעילא. (בתרי סטרין אחיד).

ונשקוהו כמקדם.
 פתח הוא ואמר, (שם מ) ובגפן
 שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון
 הדבר, שהרי מפאן והלה חזיונו
 היה, שכתוב וכוס פרעה בידי.
 אבל חזיון הדבר היה בגלל יוסף
 ולבשרו, שישמע יוסף וינדע.
 שנינו, שבועה רקיעים הם, והם
 (שבועה) היכלות. וששה הם,
 וחמשה הם, וכלם יוצאים מתוך
 יין עתיק עליון. אותו יין משכו
 יעקב מרחוק, וסחטו מענבי
 אותה הגפן. אז יעקב המשיף
 אותו יין שנראה לו, ושמה
 ושטה. זהו שכתוב (שם כז) ויבא
 לו יין וישת. כאן נכלל למעלה
 ולמטה. ולכן הרחיק הדבר
 ומשכו במשיכות שתי תנועות,
 והינו לו. לו למטה, לו למעלה.
 (בשני צדדים אחד).

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין
 - ששם מים באותו יין. אם לא
 ישים בו מים, לא יכול לסבל,
 ונאה אמר חנוך מטטרון. ומשום
 זה המשיכו בשני טעמים, שהרי
 בשני צדדים אחיו, ואותו יין הולך
 מדרגה לדרגה, וכל הטעמים בו,
 עד שיוסף הצדיק טעם אותו,
 שהוא דוד נאמן. זהו שכתוב (שיר
 השירים ז) כנין הטוב הולך לדודי
 למישרים. מהו כנין הטוב? שבא
 יעקב ושם בו מים. זהו יין הטוב
 וכך זה, כמו שאמר חנוך
 מטטרון. תמה רבי אלעזר ותמה
 רבי אבא. אמרו, הרי היין (סי'
 מלאך) שלף הוא נצח מלאך קדוש
 על פי (פה) רוח הקדש.

אמר לו, עד עתה אותה גפן
 מחפה לעשות פרות. ובגפן -
 זוהי גפן הנודעת בקדש. משום
 שיש גפן אחרת שנקראת גפן
 נכריה, וענביה אינם ענבים, אלא
 דאיהו אקרי גפן נכריה.

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא
 בההוא יין, ואי לאו דארמי ביה מים,
 לא יכול למסבל, ושפיר אמר חנוך מטטרון.
 ובגין כך אמשיף לו בתרי טעמי, דהא בתרין
 סטרין אחיד, וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא,
 וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים
 ליה, דאיהו דוד נאמן, הדא הוא דכתיב, (שיר
 השירים ז) כנין הטוב הולך לדודי למישרים. (דף
 קפ"ט ע"ב) מהו כנין הטוב. דאתא יעקב וארמי
 ביה מיא, דא הוא יין הטוב והכי הוא, כמה
 דאמר חנוך מטטרון. תווה רבי אלעזר, ותווה
 רבי אבא, אמרו הא חמרא (פ"א מלאך) דילך, הוא
 נצחת מלאכא קדישא, אפומא (נ"א פומא) דרוח
 קדשא.

אמר ליה, עד כען ההוא גפן מחפא למעבד
 פירין. ובגפן: דא איהו גפן
 דאשתמודעא בקודשא. בגין דאית גפן אחרא,

קשים, אוֹחֲזִים הַלֵּב, נוֹשְׁכִים כְּפֶלֶב. אוֹתָם עֲנָבִים נִקְרָאִים (ירמיה ט סורי הגפן נכרֶיה. אָבֵל גֶּפֶן זו, עֲלֶיהָ כְּתוּב וּבִגְפָן, אוֹתָהּ הַיְדוּעָה, אוֹתָהּ שְׁפָל הַקְדוּשִׁים טַעְמוֹ יֵינ עֲתִיק, יֵינ טוֹב, יֵינ שְׁיַעֲקֹב נִתֵּן בּוֹ מִים, עַד שְׁכָל אֱלוֹ שְׁיודְעִים לְטַעַם טַעְמוֹ אוֹתוֹ, וְהִנֵּה טוֹב לַחֵד.

וְאוֹתָהּ גֶּפֶן, כְּשִׁמְגִיעַ אֲלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְהֵם שְׁלֹשׁ דְּמִיּוֹת הָאֲבוֹת שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָהֶם, וְאֵין קְדוּשָׁה אֲלֵא בֵינָן, וְאֵין בְּרָכָה אֲלֵא בֵינָן, בְּמָקוֹם שִׁישׁ חֲדוּהָ. וְהִיא כְּפֹרְחַת, כְּמוֹ כֹּלָה שֶׁמִּתְקַשְׁטֶת וְנוֹכְנֶסֶת בְּאֵהָבָה, בְּחֲדוּת אוֹתוֹ יֵינ שֶׁהִתְעַרֵּב בְּמִים, וְאֵז עֲלֵתָהּ נִצְּהָ, עוֹלָה אֶהְיֶה לְדוֹדָהּ וְשׁוֹרָה לְנִגֻן וְלֶהַפְּגִס בְּאֵהָבָה, וְאֵז מִתְמַלְאִים וּמִתְבַּשְׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רַכּוֹת וּמְלֵאוֹת מֵאוֹתוֹ יֵינ טוֹב עֲתִיק, יֵינ שְׁיַעֲקֹב שֵׁם בּוֹ מִים.

וְעַל זֶה מִי שֶׁמְבַרֵּךְ עַל הַיֵּינ וּמְגִיעִים עַל הָאֶרֶץ, צְרִיף לְשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלּוֹל שְׁאֵין לוֹ לְבָרֵךְ רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, פָּרַט לְמִים תוֹף הַיֵּינ. וְאֵם לֹא, מִי יְכוֹל לְסַבֵּל? זֶה הִנֵּה לְבָשׂר לְיוֹסֵף, מִשׁוֹם שָׁבוּ הָיָה הַדְּבָר תְּלוּי.

חֲנוּךְ מְטַטְרוּן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים בְּוֵדָאִי, כְּנִגְדַּת שְׁלֹשַׁת הָאֲבוֹת. וְהִרִי אֲרַבְעָה הֵם שְׁלֹשָׁה? אֲלֵא זֶהוּ שְׁכְּתוּב וְהִיא כְּפֹרְחַת בְּזִמְן שֶׁהִיא עוֹלָה וּפְרוּחַת בְּכַנְפֶיהָ לְעֵלוֹת, אֵז עֲלֵתָהּ נִצְּהָ. זֶהוּ אוֹתוֹ רְבִיעִי שֶׁנִּשְׁאָר, שְׁעוֹלָה אִתָּהּ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ שְׁכְּתוּב (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲף. כְּשִׁיעוּף כְּפֹרְחַת, בְּזִמְן שֶׁפּוֹרְחַת. וְנִצְּהָ אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוּן, וְכָף זֶה.

וְעֲנָבִים דִּילָהּ לֹא אֵינוֹן עֲנָבִים, אֲלֵא קִשְׁיָן, אֲחִידִין לְבָא, נִשְׁכִּין כְּכֹלְבָא. אֵינוֹן עֲנָבִים אֲקָרוּן, (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נִכְרֶיהָ. אָבֵל גֶּפֶן דָּא, עֲלֵהּ כְּתִיב וּבִגְפָן, הִיא דְּאִשְׁתְּמוּדְעָא. הִיא דְּכָל קְדִישִׁין טַעְמוֹ חֲמָרָא עֲתִיקָא, חֲמָרָא טְבָא, חֲמָרָא דִּיעֲקֹב יְהִיב בֵּיה מִיָּא, עַד דְּכָל אֵינוֹן דִּידְעִין לְטַעְמָא חֲמָרָא, טַעְמוֹ לִיה, וְהוּהוּ טַב לְחַפָּא.

וְהִיא גֶּפֶן, כִּד מְטָא לְגַבְהָ, אוֹשִׁיטָה תְּלַתָּא שְׁרִיגִין, וְאֵינוֹן תְּלַת דִּיוּקְנָא דְּאַבְהֵן, דְּאִתְקַדְּשַׁת בֵּיהוּ. וְלִית קְדוּשָׁה אֲלֵא בֵינָן, וְלִית בְּרַכְתָּא אֲלֵא בֵינָן. בְּאַתְר דְּחֲדוּהָ שְׁאֲרִי. וְהִיא כְּפֹרְחַת, כְּכֹלָה דְּאִתְקַשְׁטֶת וְעֵאלַת בְּרַחֲמֵיהּ, בְּחֲדוּהָ דֵּהוּא יֵינ דְּאִתְעַרֵּב בְּמִיָּא. כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצְּהָ, סְלִיקַת רַחֲמֵיהּ דִּילָהּ לְגַבֵּי דוֹדָהּ, וְשְׁרִיאַת לְנִגְנָא וְלֹאֲעֵלָא בְּרַחֲמֵיהּ. וְכִדִּין, אִתְמַלְיִין וְאִתְבַּשְׁלִין אֵינוֹן עֲנָבִין, רְכִיכִין, וּמְלִיִין מֵהֵהוּא חֲמָרָא טְבָא עֲתִיקָא חֲמָרָא דִּיעֲקֹב אֲרַמִי בֵּיה מִיָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּמְבַרֵּךְ עַל הַיֵּינ, וּמְטִי עַל הָאֶרֶץ, אֲצִטְרִיף לְמַרְמֵי בֵּיה מִיָּא, בְּגִין דִּלִּית לִיה לְבָרְכָא רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, בַּר בְּמִיָּא גּוֹ חֲמָרָא. וְאֵי לָאו, מָאן יְכִיל לְמַסְבֵּל. דָּא הוּהוּ לְבָשׂרָא לְיוֹסֵף, בְּגִין דְּבִיה הוּהוּ תְּלִיא מְלֵתָא. חֲנוּךְ מְטַטְרוּן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְדָאִי לְקַבֵּל תְּלַת אֲבָהֵן, וְהָא אֲרַבְעָא אֵינוֹן דִּילָהּ. אֲלֵא דָּא הוּא דְּכְּתִיב, וְהִיא כְּפֹרְחַת בְּזִמְנָא דְּאִיהִי סְלִיקַת וּפְרוּחַת בְּכַנְפֶיהָ לְסִלְקָא, כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצְּהָ, דָּא הוּא הֵהוּא רְבִיעֵאָה דְּאִשְׁתְּאָר, דְּסְלִיק בְּהֵדָה, וְלֹא אִתְפָּרַשׁ מִנָּה. דָּא הוּא דְּכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲף. כִּד יַעוּף. כְּפֹרְחַת, בְּזִמְנָא דְּפֹרְחַת. וְשְׁפִיר אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוּן, וְהִכִּי הוּא.

תְּנוּה רַבִּי אֶלְעָזָר, וְתִנּוּה רַבִּי אַבָּא, אָמְרוּ,
מִלְּאַכָּא קְדִישָׁא, שְׁלִיחָא מִלְּעִילָא, הָא
חֲמָרָא דִּילָךְ הוּא, נִצְחָתָּ בְּרִזָּא דְרוּיחַ קְדִישָׁא.
אֲתוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָא וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁשַׁלְחֵנִי
לְכָאן.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוּק, חֲבָרִים, לְחַם
וַיֵּין עֵקֶר הַשְּׁלַחָן הֵם. כָּל שְׂאֵר
הַמְּאָכְלִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.
וְהַתּוֹרָה הַרְוִיחָה אוֹתָם, וְשָׁלַח
הֵם. הַתּוֹרָה רוֹצֶה מִכֶּם בְּבִקְשָׁה,
בְּאַהֲבָה, וְאוֹמְרָתָ, (מְשַׁלֵּי ט) לְכוּ
לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וּשְׁתוּ בַיַּיִן מִסְכָּתִי.
וְהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה מְזַמְּנָת לָכֶם וְהִיא
רוֹצֶה מִכֶּם דְּבַר זֶה, יֵשׁ לָכֶם
לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנָה. (הוּא) בְּבִקְשָׁה
מִכֶּם, הוֹאִיל וְהִיא מְזַמְּנָת לָכֶם,
שֶׁתַּעֲשׂוּ רְצוֹנָה. אָמְרוּ, כִּי זֶה
בְּוֹדָאִי. יֵשְׁבוּ וְאָכְלוּ וּשְׁמַחוּ אִתּוֹ.
כִּינּוּן שְׂאָכְלוּ, הַתַּעֲכָבוּ עַל
הַשְּׁלַחָן.

פְּתַח הוּא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל
זְקַנֵּי מִדְּיָן וְגו'. וַיֹּאמְרוּ זְקַנֵּי מוֹאֵב וְאֶל
זְקַנֵּי מִדְּיָן לֹא כְּתִיב, אֶלֹּא עוֹלָמִין
נִטְלוּ עֵיטָא מִסְבִּיא, וְסַבִּיא אֶתְמַשְׁכוּ
אַבְתְּרִייהוּ, וְאִינוּן יְהָבוּ לֹון עֵיטָא. מַאי עֵיטָא
יְהָבוּ לֹון. עֵיטָא בִישָׁא נִטְלוּ לְגַרְמִייהוּ. אָמְרוּ
לֹון לְמוֹאֵב, גְּדוּלָּא בִישָׁא גְּדוּלָּא בִינָנָא. וּמְנוּ.
מִשָּׁה רַבִּיהוּן. עַל חַד פּוּמָרָא דְהוּה בִּינָנָא,
דְּרַבִּי לִיָּה וְגְדִיל לִיָּה בְּבִיתִיָּה, וַיְהִיב לִיָּה בְּרַתִּיָּה
לְאַנְתּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלֹּא יְהִיב לִיָּה מְמוֹנָא, וְשִׁדְר
לִיָּה לְמַצְרִים, לְשִׁיצָאָה כָּל אֶרְעָא. וְאִיְהוּ, וְכָל
בֵּיתִיָּה, אֶתְמַשְׁכוּ אַבְתְּרִיָּה. אִי לְהִהוּא רַבִּיְהוּן,
נִיכּוּל לְאַעְקָרָא מִן עַלְמָא, כָּל עַמָּא דִּילִיָּה
יִתְעַקְרוּן מִיַּד מַעְלָמָא. וְכָל עֵיטָא בִישָׁא
מִהִהוּא מְלָה דְפַעוֹר, מִמְדִּין הָוָה.

וְכָא וּרְאָה שֶׁהַפֶּל הִיָּה מִמְדִּין,
וְכָל עֲצָתָם הִיָּתָה עַל מִשָּׁה.
וּבְעֲצָתָם שִׁכְרוּ אֶת בְּלַעַם כִּינּוּן

תְּנוּה רַבִּי אֶלְעָזָר, וְתִנּוּה רַבִּי אַבָּא, אָמְרוּ,
מִלְּאַכָּא קְדִישָׁא, שְׁלִיחָא מִלְּעִילָא, הָא
חֲמָרָא דִּילָךְ הוּא, נִצְחָתָּ בְּרִזָּא דְרוּיחַ קְדִישָׁא.
אֲתוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָא וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁשַׁלְחֵנִי הַכָּא.

אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא, חֲבַרְיָא. נְהָמָא וְחֲמָרָא
עֵיקָרָא דְפַתּוּרָא אִינוּן, כָּל שְׂאֵר מִיכְלָא
אַבְתְּרִיָּהוּ אֶתְמַשְׁכוּ. וְהָא אוֹרִייתָא רוּוחַת לֹון,
וְדִילָהּ אִינוּן. אוֹרִייתָא בְּעָאֵת מְנַיִיכוּ, בְּבָעוּ,
בְּרַחֲמֵי, וְאַמְרָה (מְשַׁלֵּי ט) לְכוּ לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וּשְׁתוּ
בַיַּיִן מִסְכָּתִי. וְהוֹאִיל וְאוֹרִייתָא זְמִינַת לְכוּ,
וְהִיא בְּעָאֵת מְנַיִיכוּ מְלָה דָא, אִית לְכוּ לְמַעְבַּד
רְעוּתָא דִּילָהּ. (נ"א הוּא) בְּמַטּוּ מְנַיִיכוּ, הוֹאִיל
וְאִיְהִי זְמִינָא לְכוּ, דְתַעְבְּדוּן רְעוּתָהּ. אָמְרוּ הִכִּי
הוּא וְדָאִי. יִתְבוּ וְאָכְלוּ וְחִדּוּ בְּהַדִּיָּה. כִּינּוּן
דְּאָכְלוּ אֶתְעַכְבוּ עַל פַּתּוּרָא.

פְּתַח אִיְהוּ וְאָמַר. (בַּמְדַּבֵּר כ"ב) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל
זְקַנֵּי מִדְּיָן וְגו'. וַיֹּאמְרוּ זְקַנֵּי מוֹאֵב וְאֶל
זְקַנֵּי מִדְּיָן לֹא כְּתִיב, אֶלֹּא וַיֹּאמֶר מוֹאֵב. עוֹלָמִין
נִטְלוּ עֵיטָא מִסְבִּיא, וְסַבִּיא אֶתְמַשְׁכוּ
אַבְתְּרִיָּהוּ, וְאִינוּן יְהָבוּ לֹון עֵיטָא. מַאי עֵיטָא
יְהָבוּ לֹון. עֵיטָא בִישָׁא נִטְלוּ לְגַרְמִייהוּ. אָמְרוּ
לֹון לְמוֹאֵב, גְּדוּלָּא בִישָׁא גְּדוּלָּא בִינָנָא. וּמְנוּ.
מִשָּׁה רַבִּיהוּן. עַל חַד פּוּמָרָא דְהוּה בִּינָנָא,
דְּרַבִּי לִיָּה וְגְדִיל לִיָּה בְּבִיתִיָּה, וַיְהִיב לִיָּה בְּרַתִּיָּה
לְאַנְתּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלֹּא יְהִיב לִיָּה מְמוֹנָא, וְשִׁדְר
לִיָּה לְמַצְרִים, לְשִׁיצָאָה כָּל אֶרְעָא. וְאִיְהוּ, וְכָל
בֵּיתִיָּה, אֶתְמַשְׁכוּ אַבְתְּרִיָּה. אִי לְהִהוּא רַבִּיְהוּן,
נִיכּוּל לְאַעְקָרָא מִן עַלְמָא, כָּל עַמָּא דִּילִיָּה
יִתְעַקְרוּן מִיַּד מַעְלָמָא. וְכָל עֵיטָא בִישָׁא
מִהִהוּא מְלָה דְפַעוֹר, מִמְדִּין הָוָה.

וְכָא וּרְאָה שֶׁהַפֶּל הִיָּה מִמְדִּין, וְכָל עֲצָתָם הִיָּתָה עַל מִשָּׁה.
וּבְעֲצָתָם שִׁכְרוּ אֶת בְּלַעַם כִּינּוּן

שָׂרְאוּ שְׂבַלְעָם לֹא יָכוּל, לְקַחוּ עֲצָה אַחֲרַת לְעֲצָמָם, וְהַפְּקִירוּ נְשִׂיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמוּאָב, שֶׁהָרִי עַל נְשׂוֹת מִדְּבַר כְּתוּב, (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְהַכֵּל הָיָה מִמִּדְּוָן. לְקַחוּ עֲצָה יַחַד עִם נְשִׂאֵם שִׁפְקִיר בְּתוֹ, שֶׁחֲשָׁבוּ לְתַפְסֹת אֶת מְשֵׁה בְּרִשְׁתָּם, בְּכַמָּה מִיָּנִי כְּשֵׁפִים עָטְרוּ אוֹתָהּ שִׁתְּפַסֵּס הָרֹאשׁ שְׁלֵהֶם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

הֵם רָאוּ שֶׁהָרֹאשׁ יִתְפַּסֵּס בְּרִשְׁתָּם, וְלֹא יִדְעוּ, רָאוּ וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ הָעַם שֶׁנֹּפֵל אֶתָּה וְכַמָּה אֲלָפִים אַחֲרֵיהֶם, וְחֲשָׁבוּ שֶׁזֶה מְשֵׁה. הַפְּקִירוּ אוֹתָהּ וְצִוּוּ אוֹתָהּ עַל מְשֵׁה, שְׁלֵא תִזְדוּגִי לְאַחַר אֲלֵא בּוֹ. אֲמַרְהָ לָהֶם, בְּמָה אֲדַע? אָמְרוּ, אוֹתוֹ שֶׁתְּרֹאֵי שְׂכָלָם עוֹמְדִים לְפָנָיו, בּוֹ תִזְדוּגִי וְלֹא בְּאַחֲרָיו. כִּינֵן שְׂבָא זְמַרִי בֵּן סְלוּא, עָמְדוּ לְפָנָיו עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה (חמשים ותשעה) אֲלֶף מִשְׁבָּט שְׁמֵעוֹן, מְשׁוּם שֶׁהָיָה נְשִׂאֵם, וְהָיָה חֲשָׁבָה שֶׁהוּא מְשֵׁה, וְהִזְדוּגָה אִתּוֹ. כִּינֵן שָׂרְאוּ כָּל אוֹתָם הַיֹּתֵר אֶת זֶה, עָשׂוּ מַה שֶׁעָשׂוּ, וְהָיָה מַה שֶׁהָיָה.

וְהַכֵּל הָיָה מִמִּדְּוָן בְּכַמָּה מִיָּנִים, וּמְשׁוּם כִּף נִעְנְשׂוּ מִדְּוָן, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְמְשֵׁה, (במדבר לא) נִקְּמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְּוָנִים. לֶךְ רָאוּי וְלֶךְ נֶאֱמַר. לְמוּאָב אֲנִי מְשֹׁאֵר אוֹתָם לְאַחַר שִׁיּצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת - הָרִי דוֹד בֶּן יִשִׁי, שֶׁהוּא יִנְקֵם נִקְמַת מוּאָב וְיִרְחֹץ קַדְרָה הַמְּלֵאָה טַנְפַת פְּעוֹר. זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים ס) מוּאָב סִיר רַחְצִי, בּוֹדְאִי. וְעַד שֶׁאוֹתָן שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת לֹא יִצְאוּ, לֹא נִעְנְשׂוּ. כִּינֵן שִׁיּצְאוּ, בְּאֵי דוֹד וְרַחֲמֵי הַקְּדוּשָׁה מֵהַטְּנַפַת שְׁלֵהֶם. וְכָלֵם נִעְנְשׂוּ - מִדְּוָן בִּימֵי מְשֵׁה, וּמוּאָב בִּימֵי דוֹד.

לְכַלְעָם. כִּינֵן דְּחִמוּ דְּבַלְעָם לֹא יָכוּל, נְטָלוּ עֵיטָא אַחֲרָא בִישָׁא לְגַרְמִייהוּ, וְאַפְקִירוּ נְשִׂייהוּ וּבְנֹתֵיהוּ יוֹתֵר מִמוּאָב, דְּהָא עַל נְשִׂי מִדְּוָן כְּתוּב, (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְכֵלָא מִמִּדְּוָן הָוָה. נְטָלוּ (דף ק"ז ע"ב) עֵיטָא בְּהַדֵּי נְשִׂאָה דְּלַהוֹן, דִּינְפְקִיר בְּרִתִּיהָ. דְּחֲשִׁיבוּ לְנְטָלָא לְמִשְׁה בְּרִשְׁתִּיהוֹן, בְּכַמָּה זִינֵי חֲרִשִׁין אֲעָטְרוּ לָהּ, דִּינְתַפְּסֵי רִישָׁא דְּלַהוֹן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר.

אֵינֵן חֲמֵן דִּירִישָׁא יִתְפַּסֵּס בְּרִשְׁתָּא דְּלַהוֹן, וְלֹא יִדְעוּ, חֲמוּ וְלֹא חֲמוּ. חֲמוּ רִישָׁא דְּעֵמָא דְּנִפְּלִי בְּהַדָּה, וְכַמָּה אֲלָפִין אוֹתְרִינִין, וְחֲשִׁיבוּ דְּמִשְׁה הָוָה, אֲפְקִירוּ לָהּ, וּפְקִידוּ לָהּ עַל מְשֵׁה, דְּלֹא תִזְדוּגִי לְאַחֲרָא, אֲלֵא בֵיהּ. אֲמַרְהָ לוֹן, בְּמָה אֲנִידַע. אָמְרוּ הֵהוּא דְּתַחֲמֵי דְּכֵלָא קְיָיְמֵי קְיָיְמֵי, בֵּיהּ תִזְדוּגִי, וְלֹא בְּאַחֲרָא. כִּינֵן דְּאֵתָא זְמַרִי בֵּן סְלוּא, קָמוּ קְיָיְמֵי אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים (נ"א תשעה וְחמשים) אֲלֶף, מְשִׁבָּטָא דְּשְׁמֵעוֹן, בְּגִין דְּהָוָה נְשִׂאָה דְּלַהוֹן, וְהָיָה חֲשִׁיבַת דְּהוּא מְשֵׁה, וְאִזְדוּגַת בֵּיהּ. כִּינֵן דְּחִמוּ כָּל אֵינֵן שְׂאֵר לְדָא, עָבְדוּ מַה דְּעָבְדוּ, וְהָוָה מַה דְּהָוָה.

וְכֵלָא הָוָה מִמִּדְּוָן, בְּכַמָּה זִינֵין, וּבְגִין כִּף אֲתַעְנְשׂוּ מִדְּוָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְמְשֵׁה, (במדבר לא) נִקְּמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְּוָנִים. לֶךְ אֲתַחֲזִי, וְלֶךְ יֵאוֹת. לְמוּאָב אֲנִי שְׂבִיק לוֹן לְבַתֵּר דִּינְפְקוֹן תְּרִין מְרַגְלָאן מִנִּייהוּ, הָא דוֹד בְּרִיָּה דִּישִׁי, דְּאִיהוּ יִנְקוּם נוֹקְמִין דְּמוּאָב, וְיִסְחִי קְדִירָה דְּמִלְּיָא טַנְפַת דְּפַעוֹר, הָדָא הוּא דְּכְתוּב, (תהלים ס) מוּאָב סִיר רַחְצִי וְדָאִי, וְעַד דְּאֵינֵן תְּרִין מְרַגְלָאן לֹא נְפְקוּ, לֹא אֲתַעְנְשׂוּ, כִּינֵן דְּנְפְקוּ, אֲתָא דוֹד וְאִסְחִי קְדִירָה מִטְּנוּפָא דְּלַהוֹן. וְכֵלָהוּ אֲתַעְנְשׂוּ. מִדְּוָן בִּימֵי מְשֵׁה. מוּאָב בִּימֵי דוֹד.

בא וראה, רשעי מדן עם כל זה לא שִׁכְּחוּ מִכָּל רְעוּתֵיהֶם. אחר דורות שָׂרְאוּ שְׂמַת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקֵנִים שְׂרְאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת גַּם עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כַּעַת הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ. מַה עָשׂוּ? בָּאוּ לְעַמְלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזָכֵר מַה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁה רַבָּם וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם. כַּעַת הוּא זְמַן שְׂאִין מִי שְׂמַגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ יַחַד אֶתְכֶם, שְׂפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ו) מִדֵּין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שם) מִפְּנֵי מִדֵּין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְהָרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רַע בְּכָל כְּמוֹ מִדֵּין. וְאִם תֹּאמֶר עַמְלֵק - בְּגַלֵּל קִנְאֵת בְּרִית שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מִקְנָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִנְאֵת עוֹלָמִים שֶׁלֹּא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וְדַאי כֶּף זֶה, וְאִין כָּאֵן סַפְק בְּעוֹלָם.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי, וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא יִדְעֶנּוּ שְׁעַם מִשָּׁה הָיָה מִדְּבַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא עִם אַחֵר שְׂפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי?! אֵלַי לְמַה? אֵלֹא אֶת מִשָּׁה צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְהַזִּיק אֶת מוֹאֵב, אֲבָל לְאַחֵר לֹא. לְדוֹד לֹא צִוָּה אֶת זֶה, וּמִשׁוֹם זֶה, אֵלַי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב, אֲפִלּוּ לְתַחוּם קִטְוֹן שְׁלֵהֶם, שְׁהָרִי מִכֶּם יֵצֵא מִי שִׁיתֵן נְקָמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיִּנְקַם נְקָמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דוֹד שְׂבֵא מְרוֹת הַמוֹאֲבֵי.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה. כָּל זֶה צִוָּה אֶת מִשָּׁה, אֲבָל לְאַחֵר מִתָּר. וְאִם תֹּאמֶר לִיהוֹשֻׁעַ וְלְזְקֵנִים שְׁהָיוּ שֶׁהִאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מִתָּר - לֹא כֶּף, מִשׁוֹם שֶׁכָּלֶם מִבֵּית דִּין שֶׁל מִשָּׁה הָיוּ, וּמַה שֶׁנֶּאֱסָר לְמִשָּׁה נֶאֱסָר לָהֶם. וְעוֹד, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ עֲדִין אוֹתָן מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת, שְׁהָרִי

תָּא חֲזִי, חִיִּיבֵינָא דְמִדֵּין, עִם כָּל דָּא לֹא שְׂכִיכוּ מִכָּל בִּישְׂיִן דְלַהוּן. לְבַתָּר דְרִין דְחָמוּ דְמִית יְהוֹשֻׁעַ, וְכָל אֵינוֹן זְקֵנִים דְאֶתְחַזּוּ לְמַעַבְד גַּם עַל יְדֵיהֶו, אָמְרוּ, הַשְׁתָּא שְׁעַתָּא קִיִּימָא לָן. מַה עֲבָדוּ אֶתוּ לְגַבֵּי עַמְלֵק, אָמְרוּ אֵית לְכוּן לְאֶדְפָּרָא, מַה עֲבָדוּ לְכוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁה רַבִּיהוּן, וַיהוֹשֻׁעַ תְּלַמִּידָא דִּילֵיהּ, דְשִׁיעִי לְכוּן מִעַלְמָא, הַשְׁתָּא הוּא עֲדָנָא דְלִית בְּהוּ מָאן דְאָגִין עֲלֵיהֶו, וְאָנֹן בְּהַדִּיכוּ, דְכַתִּיב (שׁוֹפְטִים ו) מִדֵּין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְגו', (שׁוֹפְטִים ו) מִפְּנֵי מִדֵּין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְהָרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעַלְמָא, מָאן דִּיעֲבִיד בִּישָׂא בְּכָלֹא, כְּמִדֵּין. וְאִי תִימָא עַמְלֵק. בְּגִין קִנְאֵת בְּרִית דְקָרִיבוּ לְגַבֵּי בְרִית. וְעַל דָּא קִנֵּי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קִנְאָה עַלְמִין, דְלֹא יִתְנַשִּׁי. אָמְרוּ וְדַאי הָכִי הוּא, וְלִית הָכֵא סַפְקָא בְּעַלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ב) וַיֹּאמֶר יי אֵלַי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְגו'. וַיֹּאמֶר יי אֵלַי, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לֹא יִדְעֶנָּא דְעַם מִשָּׁה הָיָה מִמְלִל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא עִם אַחֲרָא, דְכַתִּיב וַיֹּאמֶר יי אֵלַי. אֵלַי לְמַה. אֵלֹא לְמִשָּׁה פְּקִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלֹא לְאַבְרָאָשָׁא לְמוֹאֵב. אֲבָל לְאַחֲרָא לָא, לְדוֹד לֹא פְּקִיד דָּא, וּבְגִין כֶּף אֵלַי אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב, אֲפִילוּ לְתַחוּם זְעִירָא דְלַהוּן. דְהָא מְנִייהוּ יְפוּק מָאן דִּיתֵן נוֹקְמִין לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּנְקוּם נוֹקְמִייהוּ, וַאִיהוּ דוֹד דְאֶתָּא מְרוֹת הַמוֹאֲבֵי.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה, כָּל דָּא אֶתְפַּקֵּד לְמִשָּׁה, הָא לְאַחֲרָא שָׂרִי. וְאִי תִימָא, לִיהוֹשֻׁעַ וְלֹאֵינוֹן זְקֵנִים דְהוּו דְאֲרִיכוּ יוֹמִין בְּתַרְיָה שָׂרִי. לֹאוּ הָכִי. בְּגִין דְכָלְהוּ מִפִּי דִינָא דְמִשָּׁה הוּו, וּמַה דְאֶתְסַר לְמִשָּׁה, אֶתְסַר לְהוּ וְעוֹד דְלֹא נִפְקוּ עֲדִיין אֵינוֹן מְרַגְלָאן טְבָאן, דְהָא בְּיוֹמֵיהוּן דְשׁוֹפְטִים נִפְקָא רוּת. וּבְרַתִּיָּה

בימי השופטים יצאה רות, ובת עגלון מלך מואב היתה. מת עגלון, שהרג אותו אהוד, ומנו מלך אחר, וזו בתו שנשארה, והיתה בבית אומן, ובשדי מואב. כיון שבא שם אלימלך, לקחה לבנו.

ואם תאמר שאלימלך גיירה שם - לא. אלא כל דרכי הבית ואכל ומשפה למדה. מתי התגיירה? אחרי שהלכה עם נעמי, אז אמרה (רות א) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה יצאה בכני עמון בימי דוד. כששרתה רוח הקדש על דוד, אמר לו, דוד, כשמודתי את כל העולם והפלתי גורלות, ישאל חבל נחלתו היו, וזכרתי מה שעשו מואב בחבל נחלתו. מה כתוב? (שמואל ב-ח) וימדדום בחבל. באותו חבל נחלת ה'. כל אותם שהיו מאותו זרע, אותו חבל אחז בהם. כתוב מלא החבל. מה זה מלא החבל? אלא אותו שפתוב (ישעיהו ו) מלא כל הארץ כבודו. והיה אומר, זהו להחיות וזהו להמית. ואותו חבל אחז באותם שנראו להמתה. בגלל זה אחז בחבל, ופשט חבל על מה שעשו באותו חבל נחלת ה'.

ומדין, גדעון השמיד כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם מפל אלו שהזיקו לישראל בעצה או בדבר אחר. ולכל אלו שהזיקו לישראל, הקדוש ברוך הוא שומר להם שגאה ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתידים לבא מהם טוב לעולם, מאריך רגזו ואפו אתם עד שיצא אותו טוב לעולם, ואחר כך לוקח נקמה ודין מהם. אמר רבי אלעזר, כך זה בודאי, וזהו ברור הדבר. אמר אותו תינוק, מפאן והלאה

דעגלון מלכא דמואב הות. מית עגלון, דקטיל ליה אהוד. ומנו מלך אחרא, ודא ברתיא אשתארת, והות בבי אומנא, ובשדי מואב. כיון דאתא תמן אלימלך, נסבה לבריה.

ואי תימא דגיירה אלימלך תמן. לא. אלא כל אורחי ביתא, ומיכלא ומשתיא אוליפת. אימתי אתגיירת. לבתר פד אזלת בנעמי, כדין אמרת, (רות א) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה בכני עמון ביומי דדוד נפקא.

כדין שראת רוח קדשא על דוד. אמר ליה, דוד, פד כל עלמא מדידנא, ואפילנא עדכין, ישראל חבל נחלתו הו, דכירנא מה דעבדו מואב בחבל נחלתו. מה פתיב, (שמואל ב) וימדדום בחבל. בההוא חבל נחלת יי. כל אינון דהו מההוא זרעא, ההוא חבל אחיד בהו.

כתוב (שמואל ב) מלא החבל. מהו מלא החבל. אלא ההוא דכתיב, (ס"א ביה) (ישעיהו ו) מלא כל הארץ כבודו. והוה אמר, דא הוא לאחייא, ודא הוא לקטלא. וההוא חבל אחיד באינון דאתחזון לקטלא. בגין כך אחיד בחבל, ופשיט חבל, על מה דעבדו בההוא חבל נחלת יי.

ומדין, גדעון שצי כל ההוא זרעא, דלא אשאיר מנייהו, מפל אינון דאבאישו לישראל בעיטא, או במלה אחרא. ולכלהו דאבאישו לישראל, קדשא בריה הוא נטיר לון דבבו, ונטל מנייהו נוקמין. אבל אי זמינין למיתי מנייהו טב לעלמא, (דף ק"צ ע"ב) אריך רוגזיה ואפיה עמהון, עד דיפיק ההוא טב לעלמא, ובתר כן נטיל נוקמא ודינא מנייהו. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, ודא הוא ברירו דמלה. אמר ההוא ינוקא, מפאן

חברים, התקינו פלי קרב בידיכם וערכו קרב.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים א) ברכו ה' מלאכיו גברי כח וגו'. דוד המלך הזמין לברך את הקדוש ברוך הוא, והזמין את פחות השמים, שהם פוכבים ומזלות ושאר חילות, ושתף את נשמתו אתם לברך את הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות.

הזמין מלאכי מרום לברכו, שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו', ועד שלא באו ישראל מלאכי מרום היו עושים ומשלמים עשיה. כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני ואמרו נעשה ונשמע, לקחו עשיה ממלאכי השרת, נכללו בדברו. ומאז עשיה היתה בארץ ישראל לבדם, ומלאכים קדושים לבדם. ישראל גומרים ומשלמים עשיה, ולכן גברי כח עשי דברו בתחלה, ואחר כך לשמע. אשרייהם ישראל שלקחו מהם עשיה והתקיימה בהם.

אמר אותו תינוק, שמר עצמך והצלח בכליך. וכי שבח זה בלבד לקחו ישראל, ולא אחר? אמר, שבח זה מצאנו, ולא אחר. אמר אותו תינוק, כיון שתרפך לא הצליחה, או שאינך מנענע פראוי, השאר החרב למי שעורף קרב.

שבח עליון שלא נמסר למלאכים עליונים לבדם, אלא יחד עם ישראל, מיהו? קדוש. ברכה נמסרה להם לבדם כמו שנמסרה לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם לבדם, אלא עם ישראל. שלא מקדשים קדשה אלא עם ישראל. ואם תאמר, והרי כתוב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר,

ולהלאה, חברי, אתקינו מאני קרבא בידייכו, ואגחו קרבא.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים א) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגו'. דוד מלפא זמין לברכא לקודשא ברוך הוא, זמין לחילי שמיא, דאינון ככביא ומזלי, ושאר חילין, ושתף לנשמתא דיליה בהדייהו, לברכא לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב, ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתים בנפשיה כל ברכאן.

זמין למלאכי מרומא לברכא ליה, דכתיב ברכו ה' מלאכיו וגו', ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה. כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, ואמרו (שמות כד) נעשה ונשמע, נטלי עשייה ממלאכי השרת, אתפלילו בדברו. ומפדין, עשיה הות בארעא דישראל בלחודייהו, ומלאכין קדישין בלחודייהו. ישראל גמרין ושלמין עשייה. ועל דא גבורי כח עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע. זכאין אינון ישראל, דנטלו עשייה מנייהו, ואתקיימו בהו.

אמר ההוא ינוקא, נטר גרמך ואצלח במאנך. וכי שבחא דא בלחודוי נטלו ישראל, ולא אחרא. אמר שבחא דא אשפחנא, ולא אחרא. אמר ההוא ינוקא, כיון דחרפא דילך לא אצלח. או אנת לא מנענעא ליה פדקא חזי, שבק חרפא למאן דאגח קרבא.

שבחא עלאה דלא אתמסר למלאכי עלאי בלחודייהו, אלא בהדי ישראל, מאן איהו. קדוש. ברכה אתמסר לון בלחודייהו, פמה דאתמסר לישראל. אבל קדוש, לא אתמסר לון בלחודייהו, אלא בהדי ישראל. דלא מקדשי קדשה, אלא בהדי ישראל. ואי

מתי? בזמן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל לא מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדשה.

משום שקדשה עולה משלשה עולמות, ולא משנים, והינו, וקרא זה - הרי אחד. אל זה - הרי שנים. ואמר - הרי שלשה. שלשה עולמות הם פנגד שלש קדשות. ומשום כך שבח של ישראל שלוקחים קדשה למטה לבדם.

אמר רבי אלעזר, כך זה ודאי, ודברים אלו בארנום. ועוד בארנו, שהרי שלש קדשות נמסרו לישראל למטה מפסוק זה, (ויקרא ב) והתקדשתם והייתם קדשים, (שם) כי קדוש אני ה'. והתקדשתם - אחד. והייתם קדשים - שנים. כי קדוש אני ה' - הרי שלשה. פאן נמסרה להם קדשה. אמר לו, נאה, והרי לא נזפרת ברמח עד שלקחתיהו מאחורי כתפך ושמתיהו בידך. מכאן והלאה תזכר ברמח, שהוא בידך. שוב למקום שהשארפת.

אמר רבי אלעזר, הדברים שאנו בהם, בברכה הם. ברכו, מה זה ברכו? משיכת הברכות ממקום שכל הברכות יוצאות, עד שנעשות ברכה, מרב משיכות שנמשכת, ומתוך רב המים באותה ברכה מיד ירבו המים הרבה דגים לכמה מינים, ואותה משיכת מים מה היא? ה' משיכות אור המאיר מתוך אותה אספקלריה שמאירה שנמשך מלמעלה למטה.

זה למלאכים עליונים, שהם בבית מרום של הגרן העליון, נאמר ברכו ה'. אנו שיושבים למטה, מדוע ברכו את ה'? משום שאנו צריכים למשך עלינו את האת הזאת, ובה נכנס למלך

תימא, והא כתיב (ישעיהו ו) וקרא זה אל זה ואמר, אימתי בזמנא דישראל מקדשי לתתא. ועד דישראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי קדשה.

בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא מתרין, והינו, וקרא זה, הא חד. אל זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין, אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובגין כך שבחא דישראל דנטלין קדושא לתתא בלחודייהו.

אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, ומלין אלין אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת קדושות אתמסרו לישראל לתתא. מן האי קרא, והתקדשתם והייתם קדושים, כי קדוש אני י'. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין. כי קדוש אני י', הא תלתא. הכא אתמסר לון קדשה. אמר ליה יאות. והא לא אדפרת מרומחא, עד דנטלת ליה אנא מבתר כתפך, ושוי לך בידך. מכאן והלאה תדפר לרומחא, דאיהו בידך. תוב לאתר דשבקת.

אמר רבי אלעזר, מלין דאנן בהו, בברכה אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ברכאן מאתר דכל ברכאן נפקין, עד דיתעבדון ברכה. בסגיאוו משיכו דאתמשיף, ומגו סגיאוו דמיין בההיא ברכה, מיד יפשוין מיין נוני סגיאין, לכמה זינין. וההוא משיכו מאי הוא. ה' משיכו דנהורא דנהיר, מגו ההוא אספקלריאה דנהרא, דאתמשך מעילא לתתא. האי למלאכי עלאי, דאינון בבי מרומא דאדרא עלאה, אתמר ברכו י'. אנן דיתבי לתתא, אמאי ברכו את י'. בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן, להאי את, ובה ניעול לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. ועל דא אמר

לראות פניו. ולכן אמר דוד, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך. אני בצדק בודאי. ולכן ראשית התפלה - ברכו את ה', למשך על ראשינו הַאֵת הזאת. וכיון שאנו מושכים עלינו את ה"את" הזאת,

יש לנו לומר תפלה ולשבח. וכן אסור לברך אדם עד שלא יתפלל האדם תפלתו ומשך את ה"את" הזאת על ראשו. ואם יקדים ויברך לאדם בתפלה, הרי המשיך לאותו אדם במה על ראשו במקום ה"את" הזאת.

וכן למלאכים העליונים כתוב ברכו ה', ואנו את ה', לתוספת. אמר אותו תינוק, ודאי הרי ידעתי שפלי הקרב שלך הם טובים, (אם תופר) הזכר בהם ואל תשפחם, ודאי גבורת האדם שעורף קרב פרמח, וחרב היא. אבל מה זה גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו? אמר רבי אלעזר, הרי אמרתי. אמר אותו תינוק, הרי ידעתי שפח זרועך נחלש, כעת הוא זמן שלא להמתין, אלא להלקות בבליסטראות אבן אחר אבן, כמו שנאמר (שמואל א' יז) בקלע ובאבן. בבהילות זה אחר זה. שמח רבי אלעזר, ושמחו רבי אבא והחברים.

פתח אותו תינוק ואמר, (שיר השירים א) שחורה אני ונאורה בנות ירושלים וגו'. אל תראני שאני שחחררת וגו'. דברים הללו הרי פרשוה. אבל בשעה שהיא בתוף אהבה רבה לאהובה, מתוף דחק האהבה שלא יכולה לסבל מקטינה עצמה בקטן רב עד שלא נראה (אח) ממנה, רק קטנות של נקדה אחת, (ויחיי). ואז מתפסה מפל החילות ומחנותיה ואומרת שחורה אני, שאין באות הזו לכן כמו בשאר האותיות. וזה שחורה אני. ואין לי מקום להכניסכם

דוד, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק ודאי. ובגין כך, שירותא דצלותא, ברכו את יי, לאמשכא על רישן האי את. וכיון דאנן משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא, ולשבחא.

ובגין כך אסור לברכא לבר נש, עד לא יצלי בר נש צלותיה, ומשיך על רישיה להאי את. ואי יקדים ויברך לבר נש בקדמיתא, הא אמשיך לההוא בר נש במה על רישיה, באתך דהאי את.

ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו יי. ואנן את יי לתוספת. אמר ההוא ינוקא, ודאי הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, (ס"א אי תדבר) אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי גבורה דבר נש דאגח קרבא (דף קצ"א ע"א) פרומחא וחרבא איהו. אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. אמר רבי אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש. השתא איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה בקירטא, אכנא בטר אכנא. כמה דאת אמר (שמואל א' יז) בקלע ואבן. בבהילו דא בטר דא. חדי רבי אלעזר. וחדו רבי אבא וחרביא.

פתח ההוא ינוקא ואמר, (שיר השירים א) שחורה אני ונאורה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחחררת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה. אבל בשעתא דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימיה, מגו דחיקו רחימו, דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה בזעירו סגי, עד דלא אתחזיאת (אח) מנה, אלא זעירו דנקודה חדא, (ומאי איהי). פדין אתכסיא מפל חילין ומשריין דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת דא חוורא בגויה, כשאר אתון. ודא שחורה

תחת כנפי. פאהלי קדר - שנינו, זו י', שאין בה לכן בפנים. פיריעות שלמה - זו ו'.

ומשום זה אל תראני, אל תסתכלו בי כלל, שאני נקדה קטנה. מה עושים גבורים חזקים, חילותיה? שואגים פאריות תקיפים, כמו שגאמר (תהלים קד) הכפירים שאגים לטרף. ומתוך קולות ושאגות חזקות ששואגים כמו אריות גבורים תקיפי כח, שומע האהוב למעלה, ויודע שאהובתו באהבה פמותו מתוך אהבתו, עד שלא נראית מדמותה ויפיה כלל.

ואו, מתוך קולות ושאגות של אותם גבורי חיל שלה, יוצא דודה אהובה מתוך היכלו בכמה מתנות, בכמה אוצרות, בריחות ובשמים, ובא אליה, ומוצא אותה שחורה קטנה ללא דמות ויפי כלל. קרב אליה, מחבק אותה ומנשקה עד שמתעוררת לאט לאט מתוך ריחות ובשמים ובחודה שאהובה עמה, ונבנית ונעשית בתקונייה, בדמותה, ביפיה, ה' פמקדם.

וזה גברי כח. עשו לה והחזירוה לדמותה ויפיה, שתקפם ויגבורתם גרמו את זה, ועל זה כתוב גברי כח עשי דברו. עשי דברו בודאי, שמתקנים את ה"דבר" הזה ומחזירים אותו לדמות ראשונה. (ומכאן ולהלאה) פיון שהתתקנה ונעשתה בדמותה יפה פמקדם, אזי הם וכל שאר החילות עומדים לשמע מה שהיא אומרת, והיא עומדת כמו מלך בתוך חילותיו, וזהו עשי דברו בודאי.

כמו זה למטה - בזמן שהרשעים בדור, היא מתפסה ומקטינה עצמה עד שלא נראית מפל

אני, ולית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי. פאהלי קדר, תנינו, דא י', דלית בה חורו לגו. פיריעות שלמה, דא ו'.

ובגין כך אל תראוני. לא תחמוץ בי כלל, דאנא נקודה זעירא. מה עבדין גברין תקיפין, חזילין דילה. שאגין פארין תקיפין, כמה דאת אמר, (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף. ומגו קלין ושאגין תקיפין, דקא משאגין פארין גוברין תקיפין דחילא, שמע רחימא לעילא, וידע דרחימתיא היא ברחימו כותיה, מגו רחימוי עד דלא אתחזיאת מדיוקנא ושפירו דילה כלל.

ובגין, מגו קלין ושאגין דאינון גברי חילא דילה, נפיק דודה רחימאה מגו היכליה, בכמה מתנון, בכמה נבזבזן, בריחין ובוסמין ואתי לגבה, ואשפח לה שחורה זעירא, בלא דיוקנא ושפירו כלל, קריב לגבה, מחבק לה, ומנשיק לה, עד דאתערת זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחודה דרחימאה דעמה, ואתבניאת, ואתעבידת בתקונהא, בדיוקנהא, בשפירו דילה, ה' פמלקדמין.

ודא גבורי כח, עשו לה, ואהדרו לה לדיוקנהא ושפירו דילה, דתוקפא וגבורתא דלהון גרימו דא. ועל דא פתיב, גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי, דמתקנין ליה להאי דבר, ומדהדרין ליה לדיוקנא קדמאה. (ומכאן ולהלאה) פיון דאתקנת ואתעבידת בדיוקנהא שפירא פמלקדמין, פדין אינון, וכל שאר חילין, קיימין לשמוע, מה דאיהי אמת, ואיהי קיימא כמלפא גו חיליה, ודא הוא עושי דברו ודאי.

בגוונא דא לתפא, בזמנא דחייבין בדרא, איהי

אתפסא ואזעירת גרמה, עד דלא אתחזיאת מפל דיוקנהא, בר

דמיותיה, פרט לנקדה אחת. וכשבאים גברי כח וצדיקי אמת, כביכול עושים את הדבר הזה, ומוארת לאט לאט, ונעשית בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

באו החברים ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל הנביא אמר את זה, תמיהה היתה בעולם. לקחו רבי אלעזר ונשקו כמקדם. אמר אותו תינוק, אני אברך. אמרו לו, אתה ברוך, ולך נאה לברך. אמר, פמה קדושים אתם, פמה ברכות מזמנות לכם מאם הקדושה, משום שלא מנעתוני לברך.

פתח ואמר, (משלי יא) מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. פסוק זה פמשמעו, אבל שנינו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם לא ידע - אשתו או בניו מברכין לו. ותבא מארה לאותו האיש שלא יודע לברך עד שיצטרף לאשתו ולבניו שיברכו לו.

ואם הוא יודע, צריך לחנך את בנו ולתת לו כוס לברך. שמי שמונעו שלא יתחנף, יקבהו לאום. מנע בר - שלא לברך את הקדוש ברוך הוא ולא יתחנף במצות - יקבהו לאום. יקבהו היה צריך לו לכתב, או יקבהו לאמים, שהרי לאם זה אחד, כמו שנאמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ. מה זה יקבהו לאום? אלא לאם כתוב, לאם הקדושה. יקבהו לאדם הזה שמונע אותו בר מלברך את הקדוש ברוך הוא. אני בן יחיד הייתי לאמי, תנו לי כוס ואברך את המלך הקדוש שנתן בבית אמי גברים של כח שדברתי לפניהם דברים חזקים ונצחתי אותם, ומשום זה אני אברך. וקדם זה התישב הפסוק על תקונו זה שהתחלנו בו.

וקודם דא אתישב קרא על תקונייה, הא (דף קצ"א ע"ב) דשרינן ביה.

נקודא חדא. וכד אתאן גבורי כח, וזפאי קשוט, כביכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

אתו חברייא ונשקוהו, אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה רבי אלעזר, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו, את בריך, ולך יאות לברכא. אמר פמה אתון קדישין, פמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

פתח ואמר, (משלי יא) מונע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. האי קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנו, מברכין ליה ותבא מארה לההוא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכו ליה.

ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה פסא לברכא. ומאן דמנע ליה, דלא יתחנף, יקבהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקודשא בריך הוא, ולא יתחנף במצות. יקבהו לאום, יקבהו מיבעי ליה, או יקבהו לאומים, דהא לאם חד הוא, פמה דאת אמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ, מאי יקבהו לאם. אלא לאם פתיב, לאימא קדישא. יקבהו להאי בר נש, דמנע לההוא בר מלברכא לקודשא בריך הוא.

אנא פרא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמייהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובגין כן אנא אברך.

וקודם דא אתישב קרא על תקונייה, הא (דף קצ"א ע"ב) דשרינן ביה.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אף כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, ופרשו את חטאיו לאם הקדושה. וברכה לראש משביר, לאותו אדם שיחנך את בנו לברך את הקדוש ברוך הוא ולחנכו במצוות התורה.

וסוד הדבר כתוב בסוד שלמעלה, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. אותו שם ידוע, (ירמיה לא) ה' צבאות שמו. שם בנו, ישראל כמו, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והרי ישראל תלויים בו כל מפתחות האמונה, והוא משתבח ואומר, (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה. וכך זה בודאי שהרי אבא ואמא עטרו אותו וברכוהו בכמה ברכות ואמרו וצונו את הכל. נשקו בר, נשקו את יד הבן הזה כביכול נתן לו שלטון על הכל, שהכל יעבדו אותו. פן יאנף, משום שעטרו אותו בדין וברחמים. מי שזוכה לדין - לדין. מי שזוכה לרחמים - לרחמים.

בר הברכות שלמעלה ולמטה עולות לבן הזה ומתעטרות. ומי שמונע ברכות מהבן הזה, יפרשו את חטאיו לפני המלך (אמא) הקדוש, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מי שמברך ומזמין כוס ברכה למי שצריך אותו, בזה נשבר הצד האחר ונכנע בשבירה, ועולה צד הקדושה. וזהו שכתוב וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקדוש ברוך הוא ועושה שישבר צד האחר, כך הקדוש ברוך הוא מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותו שנקרא ברכה שורה על ראשו.

מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כמה דאת אמר, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אף הכא יקבוהו, ויפרשו ליה לאם, ופרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, להוא בר נש דיחנך בריה לברכא לקודשא בריה הוא, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

ורזא דמלה, כתיב פרזא דלעילא, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. ההוא שם ידיעא, יי צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחון דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (תהלים ב) יי אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (תהלים ב) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא ורחמי. מאן דזכי לדינא, לדינא. מאן דזכי לרחמי, לרחמי.

בר ברכאן דלעילא, ותתא להאי בר סלקין ומתעטרין. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשו חטאוי קמי מלכא (ס"א אימא) קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואזמין בכסא דברכה למאן דאצטרין ליה, בהאי אתבר סטרא אתרא ואתכפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדשה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו מסלק ומברך לקודשא בריה הוא, ועביד לסטר אתרא דיתבר, הכי קדשא בריה הוא משיך עליה ברכאן מלעילא, והוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה.

מבאן ולהלאה חבריאי, הבו ונבריך. יהבו ליה פסא דברכה, ובריך. וחבריאי כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דרבי אלעזר, לא חדו חבריאי, כההוא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.

פתח ואמר (שמות יג) ויי הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. ויי, זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, בההוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתפייאת עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

בויי זקיף טעמא לעילא, הולך לפנייהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה אזלה לקמיייהו, אי לא, דהא טעמא אפסיק בוייהו, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמיייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא דאומי (נ"א דאומיו) ליה קדשא בריך הוא ומנו. אברהם. דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו. וכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין פלילין ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ולא יום. ובגין כן הולך לפנייהם יומם, הוא אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד פדקחזי ליה. ואתון חבריאי, יומם ולילה יהא קמייכו, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ואזלו.

אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תוה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, פד סליק נהוריה, סליק לפום שעתא, ומיד כבה ואשתקע.

מבאן והלאה, חברים, הבה ונבריך. נתנו לו פוס של ברכה וברך. והחברים פלם היו בחדוה, שהרי מיום ההלולא של רבי אלעזר לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכוהו בחדוה ברצון הלב. אמר אותו תינוק, אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה, וקף למדנו.

פתח ואמר, (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. וה' - זקיף טעם למעלה, למה זה? אלא באותה שעה כמה נאה ויפה היה לפלה הזאת שהיתה כפופה עד עתה בגלות, וכעת הולכת בזקיפות ראש באוכלוסיה בשמחה.

בוה' זקיף טעם למעלה. הלך לפנייהם יומם. עד כאן לא ידע אם פלה זו הלכה לפנייהם אם לא, שהרי טעם מפסיק בוה'. אלא היא היתה שם, אבל מי שהלך לפנייהם, זקן עליון, בעל הבית, אותו שהקדוש ברוך הוא נשבע (שהומיו) לו, ומיהו? אברהם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. וכתוב (ירמיה לא) אם לא בריתי יומם ולילה. יום שפל הימים פלולים בו, יום של שאר הימים, הוא שאר כל הימים בודאי. ועל זה נקרא יומם ולא יום, ומשום זה הלך לפנייהם יומם. הוא הולך ביום, והפלה הולכת בלילה, שכתוב ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו פלה, כל אחד פראוי לו. ואתם חברים, יומם ולילה יהיה לפניכם בכל שעה. נשקוהו וברכוהו כמקדם והלכו.

באו לפני רבי שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר, כמה נאה הוא, אבל לא עולה בשם. עץ דק, כשעולה אורו, עולה לפי שעה, ומיד כבה ושוקע. ועוד

הרי אִמְרָנוּ אֹרֵז מִמָּה נִהְיָה.
פִּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בְּאַרְצָא
יִהְיֶה זֶרְעוֹ דּוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ.
כְּשֶׁבֶן אָדָם גִּבּוֹר בְּאַרְצָא, גִּבּוֹר
בַּתּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ - גִּבּוֹר בְּאַרְצָא
וְדָאֵי. עוֹלָה אֹרֵז וְנִמְשָׁךְ בּוֹ
מְשִׁיכוֹת יֵתֵר, אֲזִי דּוֹר יִשְׂרָאֵל
יִבְרָךְ, יִבְרָךְ כְּתוּב.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְהָרִי רְאִינוּ
תִּינוּקוֹת שְׂאוּמְרִים שְׂאוּמְרִים דְּכָרִים
עֲלִיזִים וְאַחַר כֵּן עוֹמְדִים רְאִישֵׁי
הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוּק שְׂאוּמְרִים
דְּכָר אַחַד אוֹ שְׁנַיִם לְפִי שְׂעָה, בְּלִי
כּוֹנֵנָתָם, מְבַטֵּחַ אָדָם בְּזֶה, שְׂיִזְכֶּה
לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. אָבֵל זֶה
שְׂאוּרוֹ עוֹמֵד עַל עֲמֻדוֹ בְּדַעַת
שְׂלֵמָה, לֹא כֵּן. וְעוֹד, שְׂהָרִי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעֲרַגְתּוֹ לְהָרִיחַ
תְּפוּחַ זֶה. אֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ.

אֲשֶׁרִיכֶם הַצְּדִיקִים, שְׂכָתוֹב בְּכֶם
(מלכים ב' יט) וְיִסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית
יְהוּדָה הַנִּשְׂאָרָה שְׂרֵשׁ לְמִטָּה
וְעֵשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׂרֵשׁ לְמִטָּה,
כְּמוֹ אֲבִיו שֶׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם,
וְהוּא שְׂרֵשׁ לְמִטָּה בִּישִׁיבַת
הַרְקִיעַ. וְעֵשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה,
בִּישִׁיבַת הָעֲלִיזוֹנָה. כְּמָה טוֹב
הַשְּׂרֵשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שְׂלֹא
אֶהְיֶה מְקַטְרֵג לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
הוֹאִיל וְעֲרַגְתּוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, לֹא הָיָה
מִי שְׂיִכּוֹל לְשַׁלֵּט בּוֹ. אָבֵל יְהִי
רְצוֹן שְׂאֵמוֹ לֹא תִרְאֶה צַעַר עָלָיו.
וְכֵן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן
בְּעוֹר וְגו'. הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם
וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה
תְּבוֹת כְּנָגֵד עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה
דְּרָגוֹת הַמְּכַשְׁפִּים קוֹסְמֵי הַצְּפוּר.
וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שְׂרָצָה לְדַבֵּר
עִם בְּלָעָם וּלְהַתְּחַבֵּר אִתּוֹ, לְמָה
שְׁלַח לוֹ מִיָּד עַד שְׂלֹא יָבֵא אֵלָיו
דְּכָרִים בְּפִרוּשׁ, שְׂאֵמֵר הִנֵּה עִם

וְתוֹ הָא אִמְיָנָא נְהוֹרָא דָא מִמָּה הָוִי.
פִּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בְּאַרְצָא יִהְיֶה זֶרְעוֹ
דּוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ. כַּד בַּר נֶשׂ אִיהוּ גִבּוֹר
בְּאַרְצָא, גִּבּוֹר בְּאוֹרֵייתָא, גִּבּוֹר בְּיִצְרֵיהּ, גִּבּוֹר
בְּאַרְצָא וְדָאֵי. סְלִיק נְהוֹרֵיהּ, וְאַתְמַשְׁךָ בִּיהּ
מְשִׁיכוֹ סָגִי, כְּדִין דּוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ, יִבְרָךְ כְּתוּב.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְהָא חֲמִינֵן יְנוּקֵי דְאַמְרִין מְלִין
עֲלֵאִין, וְקִיִּימִין לְבַתֵּר רִישֵׁין דְּעֵלְמָא.
אָמַר לִיהּ, יְנוּקָא דְאַמְרֵי מְלָה חֲדָא, אוֹ תְרִין,
לְפּוּם שְׂעֵתָא, בְּלֵא כּוֹוֹנָה דְלַהוֹן, מוּבְטָח בַּר
נֶשׂ בְּדָא, דִּיזְכִּי לְמִילָה אֹרֵייתָא בְּיִשְׂרָאֵל. אָבֵל
דָא, דְנְהוֹרָא דִּילֵיהּ קִיִּימָא עַל קִיִּימֵיהּ בְּדַעַתָא
שְׂלִים, לָאו הָכִי. וְתוֹ, דְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
וְתִיאוּבְתִיהּ דִּילֵיהּ, לְאַרְחָא בְּתַפּוּחָא דָא, (ד) ^{קצ"ב ע"א} זְכָאָה חוּלְקֵיהּ.

זְכָאִין אֲתוּן צְדִיקֵיהּ, דְכְּתוּב בְּכוֹ, (מלכים ב' יט)
וְיִסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׂאָרָה
שְׂרֵשׁ לְמִטָּה וְעֵשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׂרֵשׁ לְמִטָּה,
כְּמוֹ אֲבִיו, דְאַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, וְאִיהוּ שְׂרֵשׁ
לְמִטָּה, בְּמִתִּיבְתָא דְרְקִיעָא. וְעֵשָׂה פְּרִי
לְמַעְלָה, בְּמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. כְּמָה טָבָא שְׂרֵשָׁא
וְאִיבָא. וְאִי לָאו דְלֹא אֶהְיֶה מְקַטְרֵגָא לְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, הוֹאִיל וְתִיאוּבְתִיהּ לְאַרְחָא בִּיהּ,
לֹא הָוִה מָאן דִּיִּיכּוֹל לְשַׁלְטָאָה בִּיהּ. אָבֵל יְהִי
רְעוּא, דְאַמִּיהּ לֹא תַחֲמִי צַעַרָא עָלֵיהּ, וְכֵן הָוִה.

וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. הִנֵּה
עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְגו'. (במדבר כב) הָכָא
אֵית עֲשָׂרִין וְתִמְנִיָא תִיבִין, לְקַבֵּל תְּמַנְיָא
וְעֲשָׂרִין דְרָגִין דְחַרְשֵׁי קוֹסְמִין דְצְפוּר. וְאֵית
לְאַסְתַּכְּלָא, מָאן דְבַעָא לְמַלְלָא בִּיהּ בְּבִלְעָם,
וְלֹא תַחֲבָרָא בְּהִדִּיהּ, אֲמַאי שְׂדֵר לִיהּ מִיָּד, עַד
לֹא יִתִּי לְגַבִּיהּ, מְלִין בְּפִירוּשָׁא, דְקָאֵמֵר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה

יָצָא מִמְצָרִים וַעֲתָה לָכֶּה אָרְהָ לִי?
הֲיֵה לֹו לְהִתְחַבֵּר אֹתוֹ בְּתַחֲלָה
וּלְפִי־סוֹ וּלְשַׁחַד אֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן
לְהוֹדִיעֵו דְבָרָיו!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכָּאֵן נִדְעָ
שֶׁהָרִי יָדַע בְּלֹק רִצּוֹן אֹתוֹ רָשָׁע,
שֶׁרָצָה לְהִתְפַּכֵּד תָּמִיד בְּדְבָרִים
גְּדוּלִים, וְאִין תְּאָוְתוֹ אֵלָא
כְּשַׁעוֹשָׂה רְעוּת.

בְּלֹק קָסָם קָסְמִים וְעֵשָׂה כְּשָׁפִים
וְתַקֵּן צְפוּרָה, וְיָדַע שֶׁמַּעֲלוֹת מִשֶּׁה
עֲלִיּוֹנוֹת וְנִכְפְּדוֹת, וְכִשְׁף בְּכַשְׁפֵּי
וְקָסָם בְּקָסְמֵי, וְיָדַע שֶׁדְּרָגוֹת
בְּלָעָם הֵיוּ לְעַמְתּוֹ, מִיָּד - וַיִּשְׁלַח
מְלָאכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה - שֵׁם הַמְּקוֹם הָיָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם
נִהְרִים לְקַלְלָךְ. לְמָה נִקְרָא כֵּן?
מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שִׁלְחָן. וְשִׁלְחָן הֵיךְ מְסַדֵּר
שֵׁם כָּל יוֹם. שֶׁכֵּן הוּא תְּקוּן שֶׁל
צְדָדִים רָעִים - מְסַדְרִים לְפָנֵיהֶם
שִׁלְחָן בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתָּה, וְעוֹשִׂים
כְּשָׁפִים וּמְקַטְרִים לְפָנֵי הַשִּׁלְחָן,
וּמְתַכְּנְסִים שֵׁם כָּל רוּחֹת הַטְּמָאָה
וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים.
וְכָל מְכַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים שֶׁל
הָעוֹלָם הֵיוּ עַל אֹתוֹ הַשִּׁלְחָן,
וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם
הַהוּא פְּתוּרָה, שֶׁכֵּן קוֹרְאִים
בְּאֲרָם נִהְרִים לְשִׁלְחָן פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כה) וְעֲשִׂיתָ
שִׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים וְגו'. וְכְתוּב
וְנִתַּתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים וְגו'.
כָּל אֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו לְהַמְשִׁיךְ
רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אֹתוֹ
רָשָׁע בְּלָעָם הֵיךְ מְסַדֵּר כֵּן לְצַד
הָאֲחֵר, וְהֵיךְ מְסַדֵּר שִׁלְחָן, וְלֶחֶם
שֶׁהֵיךְ נִקְרָא (מְלָאכִי א) לֶחֶם מְגֹאֵל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שֶׁכֵּן הוּלֵךְ הַצַּדִּיק
הָאֲחֵר אַחַר הַקְּדוֹשָׁה כְּקוֹף אַחַר

לְכֹה אָרְהָ לִי, הֲוֵה לִי לְאִתְחַבְּרָא בְּהִיָּה
בְּקִדְמִיתָא, וּלְפִי־סָא וּלְשׁוֹחַדָא לִי, וּלְכַתְרָא
לְאוֹדְעָא לִי מְלוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִהֲכָא אֲשַׁתְּמוּדַע דְּהָא
יָדַע בְּלֹק רְעוּתִיהָ דְּהָהוּא רָשָׁע, דְּבַעָא
לְאִתְיַקְרָא תְּדִיר בְּמַלְיָן רַבְרַבִּין, וְלִית לִי
תִיאוּבְתָא, אֵלָא כַּד עָבִיד בִּישׁוּן.

בְּלֹק קָסָם קָסְמִין וְעָבִיד חֲרָשִׁין וְאִתְקִין צְפָרָא.
וְיָדַע דְּדְרָגִין דְּמִשֶּׁה עֲלָאִין וְנִקְרִין,
וְחָרַשׁ בְּחֲרָשׁוֹי וְקָסָם בְּקָסְמוֹי, וְיָדַע דְּדְרָגִין
דְּבְלָעָם הָווּ לְקַבְלֵיהוּ, מִיָּד וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים
אֶל בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה: שְׁמָא דְּאִתְרָא הָוָה. כְּמָה דְּאִתְרָא אָמַר,
(דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלָךְ.

אֲמַאי אִקְרִי הַכִּי. בְּגִין דְּכִתִּיב, (ישעיה סה) הָעֲרֹכִים
לְגַד שִׁלְחָן. וּפְתוּרָה הֵוָה מְסַדֵּר תְּמָן כָּל יוֹמָא.
דְּהַכִּי הוּא תְּקוּנָא דְּסִטְרִין בִּישׁוּן, מְסַדְרִין
קְמִיָּהוּ פְּתוּרָה בְּמִיכָלָא וּבְמִשְׁתַּיָּא, וְעָבִידִין
חֲרָשִׁין, וּמְקַטְרִין לְקַמֵּי פְּתוּרָה, וּמְתַכְּנְשִׁין
תְּמָן כָּל רוּחֵין מְסַאֲבִין, וְאוֹדְעִין לֹוּן מַה דְּאִינוּן
בְּעָאֵן. וְכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֲלָמָא עַל הַהוּא
פְּתוּרָה הָווּ, וּבְגִין כֵּן אִקְרִי שְׁמָא דְּאִתְרָא הַהוּא
פְּתוּרָה. דְּהַכִּי קוֹרִין בְּאֲרָם נִהְרִים לְשִׁלְחָן
פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר (שְׁמוֹת כה) וְעֲשִׂיתָ שִׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים
וְגו'. וְכִתִּיב (שְׁמוֹת כה) וְנִתַּתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם
פָּנִים וְגו'. כָּל אִינוּן מְאִנֵּי קְדָשָׁא, בְּעָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְדַּ קְמִיָּה, לְאַמְשַׁכָּא רוּחָא
קְדִישָׁא מְעִילָא לְתַתָּא. הַהוּא רָשָׁע דְּבְלָעָם,
הֵוָה מְסַדֵּר הַכִּי לְסִטְרָא אַחְרָא. וְהֵוָה מְסַדֵּר
שִׁלְחָן, וְנִהְמָא דְּאִקְרִי לֶחֶם מְגֹאֵל, כְּמָה
דְּאִתְמַר. דְּהַכִּי אֲזִיל סִטְרָא אַחְרָא בְּתַר קְדוּשָׁה,

כְּקוֹף פְּתַר בְּנֵי נִשְׂאָ. וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (קֹהֶלֶת ב) פִּי מֶה הָאָדָם

לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹת וְאוֹר יוֹתֵר פְּרָאוּי.

וְכֹה שִׁשְׁאֵלֶתָ עַל יְדֵי מִי הִתְגַּלָּה
אֲלֵיהֶם - (בא ראה) סוּד עֲלִיּוֹן הוּא,
וְהִתְגַּלָּה הַדְּבָר עַל יְדֵי. הַתּוֹרָה
יִצְאָה מִסּוּד עֲלִיּוֹן, שֶׁל רֹאשׁ (קדוש)
הַמְּלָךְ הַנּוֹסֵתֵר. כִּשְׁהַגִּיעָה לְזֵרוּעַ
שְׂמָאל (ימין), רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתָהּ זֵרוּעַ דָּם רַע
שֶׁמִּתְרַבֵּה מִשָּׁם. אָמַר, צְרִיף לְבָרֵךְ
וּלְכֹן זֵרוּעַ זוֹ, וְאִם לֹא יִמְדָּה אוֹתוֹ
דָּם רַע, יִפְגַּם הַכֹּל. אָבֵל צְרִיף
לְבָרֵךְ מִכָּאן כָּל פְּגָם.

מָה עָשָׂה? קָרָא לְסַמְאֵל, וּכְאֵל
לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ: הַתְּרַצָּה תוֹרְתִי.
אָמַר: מָה פְּתוּב בָּהּ? אָמַר לוֹ:
לֹא תִרְצַח. דְּלֵג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִקּוּם שְׁצָרִיף. אָמַר: חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
תּוֹרָה זוֹ שְׁלֶךְ הִיא, וְשְׁלֶךְ תִּהְיֶה.
לֹא רֹצֵחַ תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנַּן
לְפָנָיו. אָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם
אֶתָּה נוֹתֵן לִי אוֹתָהּ, כָּל שְׁלִטוֹנֵי
עוֹבֵר, שֶׁהָרִי שְׁלִטוֹנֵי עַל הָרֶג
הוּא, וּקְרִבּוֹת לֹא יִהְיוּ, וְשְׁלִטוֹנֵי
עַל כּוֹכָב מְאָדִים. אִם כֵּן הַכֹּל
תִּבְטַל מִן הָעוֹלָם.

רַבּוֹן הָעוֹלָם, קַח תּוֹרְתֶךָ, וְלֹא
יִהְיֶה לִי חֵלֶק וְנִחְלָה בָּהּ. אָבֵל אִם
נֹחַ לְפָנֶיךָ, הָרִי עִם בְּנֵי יַעֲקֹב לָהֶם
רְאוּיָה. וְהוּא חָשַׁב שֶׁלְשׁוֹן הָרַע
אָמַר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ וְזָרַח מִשְׁעִיר
לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ יִצְאָ לְיִשְׂרָאֵל
אוֹר. אָמַר סַמְאֵל: וְדָאִי אִם בְּנֵי
יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת זֶה, יַעֲבְרוּ מִן
הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלְטוּ לְעוֹלָמִים. שָׁב
אֵלָיו כְּמָה פְּעָמִים וְאָמַר זֶה, וְאָמַר
לוֹ: אֶתָּה בְּכוֹר, וְלֶךְ רְאוּיָה. אָמַר
לוֹ: הָרִי לוֹ בְּכוֹרְתִי, וְהָרִי מְכֻרְתִּיהָ
לוֹ, וְאֲנִי הוֹדִיתִי.

לְיִשְׂרָאֵל מִהֵר פֶּאֶרְן, מִמָּה דְאָמְרוּ בְּנֵי פֶאֶרְן,
דְּלֹא בָּעוּ לְקַבֵּלָא, מִהֵאִי. אוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל
חֲבִיבוֹ וְנִהְיֶירוּ יִתִּיר כְּדָקָא יְאוּת.
וְכֹה דִשְׁאֵלֶתָ עַל יְדֵא דְמֵאן אֲתַגְּלִי עֲלֵייהוּ. (תא
תו) רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְאֲתַגְּלִי מְלָה עַל
יְדֵי. אוֹרֵייתָא נִפְקַת מִרְזָא עֲלָאָה, דְרִישָׁא (ס"א
קד"שא) דְמִלְפָא סְתִימָא, כַּד מְטָא לְגַבֵּי דְרוּעָא
שְׂמָאֵלָא, (ס"א ימין) חֲמָא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא
בְּהֵוּא דְרוּעָא, דְמָא בִישָׁא דְהוּוּ מִתְרַבֵּי
מִתְמַן. אָמַר, אֲצֻטְרִיף לִי לְבָרְרָא וּלְלַבְנָא
דְרוּעָא דָא. וְאִי לֹא יִמְאִיף הֵהוּא דְמָא בִישָׁא,
יִפְגָּם כָּלָא. אָבֵל אֲצֻטְרִיף לְבָרְרָא מִהֵכָא כָּל
פְּגִימוֹ.

מָה עָבַד. קָרָא לְסַמְאֵל, וְאֶתָּה קַמִּיָה, וְאָמַר
לִיָה תִבְעֵי אוֹרֵייתָא דִילִי. אָמַר, מָה כְּתִיב
בָּהּ. אָמַר לִיָה, לֹא תִרְצַח. דְּלִיג קְדָשָׁא בְרִיף
הוּא לְאַתֵּר דְאֲצֻטְרִיף. אָמַר חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
אוֹרֵייתָא דָא דִילֶךְ הִיא, וְדִילֶךְ יִהְיֶה, לָא בְּעִינָא
אוֹרֵייתָא דָא. אֲתִיב וְאֲתַחַנַּן קַמִּיָה, אָמַר
מְאִרִיָה דְעֲלָמָא, אִי אֶתָּה יִהְבֵּה לִי, כָּל שְׁלִטוֹנֵי
דִילִי אֲתַעֲבֹר, דְהָא שְׁלִטוֹנֵי דִילִי עַל קְטוּלָא
אִיהוּ, וּקְרִבִין לָא יִהוּן וְשְׁלִטוֹנֵי דִילִי עַל כְּכָבָא
דְמְאָדִים, אִי הָכִי כָלָא אֲתַבְטַל מִעֲלָמָא.

מְאִרִיָה דְעֲלָמָא, טוּל אוֹרֵייתָךְ, וְלֹא יִהְיֶה
חוּלְקָא וְאַחֲסָנָא לִי בָהּ. אָבֵל אִי נִיחָא
קַמֶךָ, הָא עָמָא בְּנוֹי דִיעֲקֹב, לוֹן אֲתַחַזִי. וְאִיהוּ
חָשִׁיב דְהָא דְלְטוּרָא אָמַר עֲלֵייהוּ. וְדָא הוּא
וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ, מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ נִפְקַת נְהוּרָא
לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר סַמְאֵל וְדָאִי, אִי בְנוֹי
דִיעֲקֹב יִקְבְּלוּן דָא, יִתַּעֲבְרוּן מִעֲלָמָא, וְלֹא
יִשְׁלְטוּן לְעֲלָמִין. אֲתִיב לִיָה כְּמָה זְמַנִין, וְאָמַר דָא, וְאָמַר לִיָה אֲנָתָּה בּוּכְרָא,
וְלֶךְ אֲתַחַזִי. אָמַר לִיָה, הָא לִיָה בְּכִירוּתָא דִילִי, וְהָא אֲזִדְבִין לִיָה, וְאֲנָא
אוֹדִיתִי.

אָמַר לוֹ: הוֹאִיל וְלֹא רְצִיתָ שְׂיִהְיֶה לְךָ בַּהּ חֵלֶק, תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה בְּכֹל. אָמַר: יִפֶּה. אָמַר לוֹ: הוֹאִיל וְכִּךְ, תֵּן לִי עֵצָה אֵיךְ אֶעֱשֶׂה שְׂיִקְבְּלוּהָ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׂאֵתָה אוֹמֵר. אָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, צְרִיף לְשַׁחַד אוֹתָם. קַח אוֹר מֵאוֹר חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם וְתֵן עֲלֵיהֶם, וּבִזְהָ יִקְבְּלוּהָ, וְהָרִי שְׁלִי יִהְיֶה בְּתַחֲלָה. הַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ אוֹר שְׁפָסָה אוֹתוֹ, וְנָתַן לוֹ לְתַתּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ. מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ. זֶה סִמָּא"ל, שְׁכָתוּב (ויקרא טו) וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו. לָמוֹ - לְיִשְׂרָאֵל.

בֵּינָן שְׁפַעֵר זֶה וְהַעֲבִיר דָּם רַע מְזוֹרֵעַ שְׂמָאֵל, חֲזַר לְזוֹרֵעַ יְמִין (שְׂמָאֵל). רָאָה בּוֹ גַם כֶּף. אָמַר: כֶּף גַּם צְרִיף לְנִקּוֹת מִדָּם רַע זוֹרֵעַ זוֹ. קָרָא לְרַח"ב, אָמַר לוֹ: הִתְרַצָּה תוֹרְתִי? אָמַר לוֹ: מַה פְּתוּב בָּהּ? דְּלַג לוֹ וְאָמַר: לֹא תִנְאַף. אָמַר: אוֹי אִם יִרְשָׁה זוֹ יוֹרִישׁ לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִרְשָׁה רְעָה שְׂיַעֲבֹר מִמֶּנּוּ כָּל שְׁלוֹטוֹנֵי בָּהּ, שְׁהָרִי בְּרַכַּת הַמַּיִם נְטִלְתִּי, בְּרַכַּת דְּגֵי הַיָּם, שְׁכָתוּב (בראשית א) פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו', וְכָתוּב (שם יז) וְהִפְרִיתִי אוֹתוֹ וְהִרְבִּיתִי אוֹתוֹ וּגְו', וְכָתוּב (שם טו) וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם.

הַתְּחִיל לְהַתְחַנֵּן לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, שְׁנֵי בְּנִים יֵצְאוּ מֵאֲבָרְהָם - הָרִי בְּנֵי יִצְחָק, תֵּן לָהֶם, וְלָהֶם רְאוּיָה. אָמַר לוֹ: אֵינִי יָכוֹל, שְׂאֵתָה הַבְּכוֹר וְלָךְ רְאוּיָה. הַתְּחִיל לְהַתְחַנֵּן לִפְנֵי, וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, בְּכוֹרְתִי תִהְיֶה שְׁלוֹ, וְאוֹר זֶה שְׂיִרְשָׁתִי עַל זֶה, קַח וְתֵן לָהֶם. וְכִךְ עָשָׂה. זֶהוּ שְׁכָתוּב הוֹפִיעַ מֵהָר פְּאָרְן.

מַה שׁוֹנָה שְׁכָסְמָא"ל פְּתוּב וְזָרַח, וּבְרַח"ב פְּתוּב הוֹפִיעַ? אֵלָּא נָטַל בְּאוֹתוֹ אוֹר שְׁהַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ

אָמַר לִיָּה הוֹאִיל וְלֹא בְּעִית לְמַהְוִי לָךְ בָּהּ חוֹלְקָא, אֲתַעֲבֹר מִנָּה בְּכֹלָא. אָמַר יְאוֹת. אָמַר לִיָּה, הוֹאִיל וְכִךְ, הֵב לִי עֵיטָא, אֵיךְ אֶעֱבִיד דִּיקְבְּלוֹן לָהּ בְּנוֹי דִּיעֲקֹב דְּאֵתָא אָמַר. אָמַר לִיָּה מְאָרִיָּה דְּעֵלְמָא, אֶצְטְרִיף לְשַׁחַדָּא לֹון, טוֹל נְהוֹרָא מִנְהִירוֹ דְּחִילֵי שְׂמִיָּא, וְהֵב עָלֵיהּ, וּבְדָא יִקְבְּלוֹן לָהּ, וְהָא דִּילִי יִהְיֶה בְּקִדְמִיתָא. אֶפְשִׁיט מִנִּיהּ נְהִירוֹ דְּחִפִּיָּא עָלֵיהּ, וְיִהְיֶה לִיָּה, לְמִיָּהֵב לֹון לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְּכָתִיב וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ. מִשְׁעִיר מִמֶּשׁ, דָּא סִמָּא"ל. דְּכָתִיב (ויקרא טו) וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו. לָמוֹ לְיִשְׂרָאֵל.

בֵּינָן דְּבִיעֵר דָּא, וְאֶעֱבֹר דְּמָא בִּישָׂא מְדֻרְעָא שְׂמָאֵלָא, אֲהַדְרִי לְדֻרְעָא יְמִינָא (ס"א שְׂמָאֵלָא) חֲמָא בִּיהּ אוֹף הָכִי, אָמַר הָכִי נָמִי אֶצְטְרִיף לְנִקְיָא, מְדֻמָּא בִּישָׂא, דְּרוֹעָא דָּא. קָרָא לְרַח"ב אָמַר לִיָּה, תְּבַעֵי אֵתָא אוֹרִיתָא דִּילִי. אָמַר לִיָּה, מַה כְּתִיב בָּהּ. דְּלִיג לִיָּה, וְאָמַר לֹא תִנְאַף. אָמַר וּוִי אֵי יְרוּתָא דָּא יַחֲסִין לִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְרוּתָא בִּישָׂא, דִּיתַעֲבֹר בָּהּ כָּל שְׁלוֹטָנִי, דְּהָא בְּרַכַּתָּא דְּמִיָּא נְטִילְנָא, בְּרַכַּתָּא דְּנוּגֵי יְמָא, דְּכָתִיב (בראשית א) פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. וְכָתִיב (בראשית יז) וְהִפְרִיתִי אוֹתוֹ וְהִרְבִּיתִי אוֹתוֹ וּגְו' וְכָתִיב (בראשית יז) וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם.

שְׂאָרֵי לְאֵתְחַנְנָא קָמִי מְאָרִיָּה, אָמַר לִיָּה, מְאָרִי דְּעֵלְמָא, תֵּרִין בְּנִין נְפָקְנָא מֵאֲבָרְהָם, הָא בְּנוֹי דִּיעֲצָחֵק, הֵב לֹון, וְלֹון אֲתַחֲזִי. אָמַר לִיָּה, לֹא יְכִילְנָא, דְּאֵנְתָּ בּוֹכְרָא, וְלָךְ אֲתַחֲזִי, שְׂאָרֵי לְאֵתְחַנְנָא קָמִיָּה, וְאָמַר מְאָרִיָּה דְּעֵלְמָא, בְּכִירוּתָא דִּילִי יִהְיֶה דִּילִיָּה, וְהָא נְהוֹרָא דְּאֵנָא יְרִיתְנָא עַל דָּא, טוֹל וְהֵב לֹון, וְכִךְ עָבַד, הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהָר פְּאָרְן.

מֵאִי שְׂנָא בְּסִמָּא"ל פְּתִיב וְזָרַח, וּבְרַח"ב פְּתִיב הוֹפִיעַ. אֵלָּא נָטַל בָּהּ הוּא

סמא"ל חרב והרג, להרג בדין וללהרג פראוי. זהו שכתוב (שם) ואשר חרב גאורתך. אף על גב שלא היתה שלף. ונטל אותה ברכה שהפשיט ממנו רה"ב קצת, כמו שהופיע קצת מברכתם לעשות פריה ורביה. בגלל כף הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח.

ביון שנטל מתנות אלו לישראל מאותם שליטים גדולים, בא וקרא לכל אותם רבבות קדש שממנים על שאר העמים, והשיבו לו גם כף, ומפלם קבל ונטל מתנות לתת להם לישראל. לרופא שהיה לו כלי אחד מלא סם חיים ושקרו לבנו. רצה לתת לבנו את אותו כלי שמן אפרסמון של סם חיים. הרופא היה חכם, אמר: עבדים רעים יש בביתי, אם ידעו שאני נותן לבני אוצר זה, ירע בעיניהם וירצו להרגו. מה עשה? לקח קצת סם המות ונתן על פתח הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם: אתם נאמנים לפני, התרצו את אותו הסם? אמרו: נראה מה זה. טרם הריחו רצו למות. אמרו בלפם: אם סם זה יתן לבנו, ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו: מורנו, סם זה לא ראוי אלא לבנה, והרי שכר עבודתנו השארנו אצלך, לך ותן לו לשחד שיקבל סם זה.

כה הקדוש ברוך הוא, הוא רופא חכם, ידע שאם יתן תורה לישראל טרם שידוע להם, בכל יום היו רודפים את ישראל עליה והורגים אותם. אבל עשה את זה, והם נתנו לו מתנות ואוצרות כדי שיקבלוה, וכלם קבלם משה לתתם לישראל. זהו שכתוב (תהלים סו) עלית למרום שבית שבי

נהירו דאפשיט מניה סמא"ל, חרב וקטולא, לקטולא בדינא, ולקטולא כדקא יאות. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) ואשר חרב גאורתך. אף על גב דלא הוה דילך. ונטל בההוא ברכתא דאפשיט מניה רה"ב, זעיר, כמאן דאופע זעיר מברכתא דלהון, למעבד פריה ורביה. בגין כף הופיע מהר פארן, ולא פתיב וזרח. ביון דנטל מתנן אלין לישראל, מאינון רברבנין שלטנין, אתא וקרא להו לכל (דף קצ"ג ע"א) רבבות קדש, דממנן על שאר עמין, ואתיבו ליה אוף הכי. ומפלהו קביל ונטיל מתנן, למיהב לון לישראל. לאסיא, דהוה ליה חד מאנא מלנא מסמא דחיי, ונטיר ליה לבריה. פעא למיהב ליה לבריה, ההוא פלייטון דסמא דחיי. אסיא הוה חפים, אמר עבדין בישין אית בביתי, אי ינדעון דאנא יהיב לברי נבזבזא דא, יבאיש בעינייהו, ויבעון לקטולא ליה.

מה עבד. נטל זעיר מסמא דמותא, ושוי אפתחא דמאנא, קרא לעבדוי, אמר לון, אתון מהימנן קדמי, תבעון לההוא סמא. אמרו נחמי מאי הוא. נטלו למטעם, עד לא ארחו, בעו למימת, אמרו בלביהו, אי האי סמא יהיב לבריה, ודאי ימות ואנן גירת לרבוננא. אמרו קמיה, מרנא, סמא דא לא אתחזי אלא לברך, והא אגרא דפולחננא שבקנא גבה, זיל והב ליה לשוחדא, דיקבל סמא דא.

כה קדשא בריך הוא, הוא אסיא חפים, ידע דאי יהיב אורייתא לישראל, עד לא אודע לון, בכל יומא הוה רדפין לון לישראל עליה, וקטלין לון. אבל עבד דא, ואינון יהבו ליה מתנן ונבזבזון, בגין דיקבלון לה. וכלהו קביל לון משה, למיהב להו

לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים סח) עֲלִיתָ לְמַרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'. וּבְגִין כֵּן יִרְתּוּ יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, בְּלֹא עֲרֵעוּרָא, וּבְלֹא קְטֻרוּגָא כְּלָל. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמִיהּ, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא.

תָּא חֲזִי, עֲדִים דְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲלִין מִתְנַן וְנִבְזֻבְזֻן דְּקַבִּילוּ. וּבְגִין כֵּן, לֹא הָוָה שְׁלִיט עַלֵייהוּ מוֹתָא, וְלֹא סְטָרָא אֲתָרָא, וְלֹא דִי לֹון דִּי נִטְלוּ אֹרֵייתָא בְּלֹא עֲרֵעוּרָא כְּלָל, אֶלָּא דְּקַבִּילוּ נִבְזֻבְזֻן וּמִתְנַן מִפְּלֵהוּ. כִּינֹן דְּחִטּוּ מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. אֵינֹון (תהלים סח) מִתְנֹות בְּאָדָם. מַה אֲשַׁתָּאר מִנְהוֹן. הַהוּא שְׁבִי, דְּכְתִיב עֲלִיתָ לְמַרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'.

אוֹסְפוּ וְחִטּוּ, מַה כְּתִיב (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עַרְד. וּכְתִיב, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי (ועם פל דא) וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל תְּבִין לְאַבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אֵינֹון נִבְזֻבְזֻן (ובלא) יִתְהַדֵּר לְגַבִּייהוּ, וְאַתְחַפְּיִין בֵּיהּ. וּלְזְמַנָּא דְּאַתִּי, כְּלֹא יִתְהַדֵּר דְּכְתִיב, (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְגו'. מִכָּאן וּלְהֵלָּא אֵימָא מִיִּלְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) יִי בְּצִאתֶךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדָּה אָדוּם אַרְצָא רַעְשָׁה. בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּב מִשְׁעִיר, דְּלֹא קַבִּילוּ אֹרֵייתָא, אַרְצָא רַעְשָׁה וְגו'. מְאִי טַעְמָא רַעְשָׁה. כִּינֹן דְּבַעֲתָא לְאַהֲדָרָא לְתוּהוּ וְבוּהוּ, דְּהִכִּי אֲתַנִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵלְמָא, אֵי יְקַבְּלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹרֵייתָא, מוּטָב. וְאִם לֹאוּ, אַהֲדָר עֵלְמָא לְתוּהוּ וְבוּהוּ. כִּינֹן דְּחִמָּתָא אַרְעָא, דְּהָא אֲזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל עַמְמַיָּא דִּיקַבְּלוּ אֹרֵייתָא, וְלֹא קַבִּילוּ. וּמִכָּל עַמְמַיָּא לֹא אֲשַׁתָּארוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֹדֵיהוּ, חֲשִׁיבַת אַרְעָא, דִּישְׂרָאֵל לֹא יְקַבְּלוּן כְּוֹתִייהוּ, וּבְגִין כֵּן אַרְצָא רַעְשָׁה. כִּינֹן

וְגו'. וּמִשּׁוּם זֶה יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר וּבְלִי קְטֻרוּג כְּלָל. בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שְׁמוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

בֵּא וְרָאָה, עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ מִתְנֹות וְאוֹצְרוֹת שֶׁקִּבְּלוּ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַמֹּת וְלֹא צַד הָאֲחֵר. וְלֹא דִי לְהֶם שֶׁלְּקַחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֵעוּר כְּלָל, אֶלָּא שֶׁקִּבְּלוּ אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹות מִכָּלֵם. כִּינֹן שֶׁחֲטָאוּ מַה כְּתוּב? (שמות א) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. הֵם מִתְנֹות בְּאָדָם. מַה נִּשְׂאָר מִקֵּה? אוֹתוֹ שְׁבִי, שֶׁכְּתוּב עֲלִיתָ לְמַרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי וְגו'.

הוֹסִיפוּ וְחֲטָאוּ, מַה כְּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עַרְד. וּכְתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי. (ועם פל דא) וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל שְׁבִים לְאַבִּיֶהֶם שְׁבַשְׁמִים, אוֹתָם אוֹצְרוֹת (והבדל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְכַּפְּסִים בְּהֶם, וְלַעֲתִיד לְבֹא הַכֹּל יִחְזֹר, שֶׁכְּתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְגו'. מִכָּאן וְהֵלָּא אָמַר דְּכָרְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בְּצִאתֶךָ מִשְׁעִיר מִשְׁדָּה אָדוּם אַרְצָא רַעְשָׁה. בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אַרְצָא רַעְשָׁה וְגו'. מַה הַטַּעַם רַעְשָׁה? מִשּׁוּם שֶׁרַצְתָּה לְחֹזֵר לְתוּהוּ וְבוּהוּ, שֶׁכֵּן הִתְנַה הַקֻּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יְקַבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה - מוּטָב, וְאִם לֹא - יִחְזֹר הָעוֹלָם לְתוּהוּ וְבוּהוּ. כִּינֹן שֶׁרַצְתָּה הָאֲרָץ שֶׁהָיָה הַזְּמַן הַקֻּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קִבְּלוּ, וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׂאָרוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, חֲשִׁבָה הָאֲרָץ שִׁישְׂרָאֵל לֹא יְקַבְּלוּ כְּמוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה אַרְצָא

וּבְגִין כֵּן אַרְצָא רַעְשָׁה. כִּינֹן

רַעֲשָׂה. בִּינוֹן שְׁאֲמָרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקָטָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים עו) אֶרְצָן יִרְאֶה וְשְׁקָטָה. יִרְאֶה בְּהַתְחַלָּה, וּלְבִסּוּף וְשְׁקָטָה.

וְכֹא וְרָאָה, מִשּׁוּם שִׁישְׁרָאֵל אֲמָרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא פּוֹחֲדִים מִכָּל עֲשִׂיָּה שְׁיִוְכְלוּ כָּל מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת, וְלֹא מִכָּל קְסָמִים וּכְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. מַה הִטַּעַם? אֶחָד בְּגַלֵּל זֶה, וְאֶחָד מִשּׁוּם שְׁכַשְׁהוּצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם מִמְצָרִים, שְׂכַר לִפְנֵיהֶם כָּל מִינֵי כְשָׁפִים וּקְסָמִים שֶׁלֹּא יִוְכְלוּ לְשַׁלֵּט בָּהֶם, וְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂבֹא כְּלָק הוּא יָדַע זֹאת. מִיַּד - וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בַּעֲזַר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מַה זֶה פְּתוּרָה? אֵלֶּא שְׂיִתְקִין שְׁלַחַן וַיִּרְצֶה מִשָּׁם עֲצָה מַה לַּעֲשׂוֹת. אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר? ! עַל הַנֶּהָרִים הִזִּיה לֹא לְכַתּוֹב! מַה זֶה עַל הַנֶּהָר? וַיִּדְאִי כִּן זֶה, שְׁעַל נֶהָר אֶחָד עוֹמֵד תְּמִיד.

רַבִּי אֱלֶעָזָר וְרַבִּי אַבָּא הֵיוּ הוֹלְכִים לִרְאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי שֶׁל רַבִּי אֱלֶעָזָר. קָמוּ בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה. יִשְׁבּוּ. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, כַּעַת הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגַן עֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׂע בְּצַדִּיקִים שֶׁל שָׁם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעִשׂוּע זֶה מַהוּ? וְאִיךָ מִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהֶם? אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, דְּבַר זֶה סוּד נִסְתָּר הוּא, טְמִיר אֵלֵי, שְׁלֹא יִדּוּע. אָמַר לוֹ, וְכִי בְּרִיקְנוּת הֵיוּ עֲמוּדִים גְּדוּלִים שְׁמֵלְפָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֶיהָ לְדַעַת עַל מַה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלָמָּה הֵיוּ מְצַפִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? פְּתַח רַבִּי אֱלֶעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֶתָּה אֲרוֹמְמָךְ אוֹדָה שְׁמָךְ כִּי עֲשִׂיתָ וְגו'. הוּא סוּד הָאֱמוּנָה. ה' - סוּד עֲלִיוֹן,

דְּאֲמָרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיַּד שְׁקָטָה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב (תהלים עו) אֶרְצָן יִרְאֶה וְשְׁקָטָה. יִרְאֶה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבִסּוּף וְשְׁקָטָה.

וְהָא חֲזִי, בְּגִין דִּישְׁרָאֵל אֲמָרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא דַחְלִין מִן כָּל עֲשִׂיָּה, דִּיכְלוּן כָּל חֲרָשֵׁי דְעֻלְמָא לְמַעַבְד, וְלֹא מִכָּל קְסָמִין וְחֲרָשִׁין דְעֻלְמָא. מְאִי טַעְמָא. חַד, בְּגִין דָּא. וְחַד, בְּגִין דְכַד אֲפִיק לֹון קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְצָרִים, תְּבַר קַמִּיָּהוּ כָּל זִינֵי חֲרָשֵׁי וּקְסָמִין, דְּלֹא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה עַלִּיָּהוּ, וְהֵיא שְׁעַתָּא דְאֶתָּא בְּלָק, הוּא יָדַע דָּא. מִיַּד וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בַּעֲזַר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר וְגו'. מְאִי פְּתוּרָה. אֵלֶּא דִּינְתִּקִין פְּתוּרָא, וַיִּכְעִי מִתְּמָן עֵיטָא, מַה יַעֲבִיד. אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר, עַל הַנֶּהָרִים מִיִּכְעִי לִיה, מְאִי עַל הַנֶּהָר. וַיִּדְאִי הִכִּי הוּא, דַּעַל חַד נִהָרָא קִיָּמָא תְּדִיר.

רַבִּי אֱלֶעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, הוּוּ אֲזֵלִי לְמִיחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא, חֲמוּי דְרַבִּי אֱלֶעָזָר, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לֵילִיא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, יְתָבוּ. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, הַשְׁתָּא הוּא עַדְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאֵל בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן, לְאַשְׁתַּעֲשֵׂע בְּצַדִּיקֵי דְתַמָּן. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעִשׂוּעָא דָּא מְאִי הוּא, וְהִיךָ יִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהוּ. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, מְלָה דָּא רְזָא סְתִימָא אִיהוּ, (דף קצ"ג ע"ב) טְמִירָא לְגַבִּי, דְּלֹא יִדּוּע. אָמַר לִיה, וְכִי בְּרִיקְנֵיָא הוּוּ סְמִכִין רַבְרַבִּין דְּמַקְדָּמַת דְנָא בְּהֵאֵי עֻלְמָא, דְּלֹא יִדּוּעוּ, וְלֹא רָדְפוּ אַבְתָּרָה לְמַגְדַּע עַל מַה קִּיָּמִין בְּהֵאֵי עֻלְמָא, וּמַה הוּוּ מְחַפָּאן בְּהֵאֵי עֻלְמָא.

פְּתַח רַבִּי אֱלֶעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) יי אֱלֹהֵי אֶתָּה אֲרוֹמְמָךְ אוֹדָה שְׁמָךְ כִּי עֲשִׂיתָ וְגו'. הֵאֵי קָרָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא אִיהוּ. יי, רְזָא עֲלָאָה, שִׁירוּתָא דְנִקּוּדָה עֲלָאָה סְתִימָא דְלֹא יִדּוּע.

ראשית נקדה עליונה נסתרת שלא ידועה. אלהי - סוד (מלכים א יט) קול דממה דקה, והיא הראשית שעומדת לשאלה, ונסתרה ולא ידועה, ואין מי שמשיב עליה, משום שהיא נסתרת וטמירה וגנוזה.

אחה - זו הימין, ראשית שעומדת לשאלה ולהשיב בה, והוא כהן עליון, כמו שנאמר (תהלים קי) אפה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מה זה על דברתי מלפי צדק? אלא כהן עליון זה, שהוא עומד על דבר, משום שאותו דבר לא עומד אלא בימין. ואותו דבר מהו? מלפי צדק, כף שמו. ומה שאמר דברתי, משום שנקשר בדוד. וכל דברי השבח שלו באו באותו דבר. ועל זה דברתי. ומשום זה, אפה - זה כהן. והרי בארנו ששלישה מקומות הם שכל אחד נקרא אפה.

ארוממך, הכל כאחד. אודה שמך כראוי, ושם זה ידוע. פי עשית פלא, כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק, ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון, טמיר בכסוי של אור אחר.

דבר אחר פי עשית פלא - פי עשית אל"ף. ומהו אל"ף? הרי שנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דמות של א' היא שלישה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מכאן, והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד - א'. ומשום כן אלף לחשבון אחד, והינו פי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר כן, פי עשית פלא, פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו? זה (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. והוא פלא.

אלהי, רזא (מלכים א יט) קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

אתה, דא ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן עלאה. כמה דאת אמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מאן על דברתי מלפי צדק. אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלפי צדק, כף שמייה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, ביה הוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובגין כן, אתה דא כהן. והא אוקימנא, דתלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

ארוממך פלא כחדא. אודה שמך פדקא יאות, והאי שם ידיע. פי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

דבר אחר פי עשית פלא, פי עשית אל"ף. ומהו אל"ף. הא תנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטריין. ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה. בגין דבדיוקנא דא, אית תריין דרועין, חד מפאן, וחד מפאן, וגופא באמצעיתא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובגין כן אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, פי עשית פלא, פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

עצות מרחוק קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחוק. אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. וכאן לא בא למנות חשבון. אבל עצות מרחוק מי הם? שני בדי ערכות, שכל עצה של הנביאים בא משם. הם נקראים עצות מרחוק. אמונה אמן, שנים שהם אחד, נהר ונחל. זה יוצא מעדן, וזה משקה ממנו. הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

השלמה מההשמטות

סימן י

שהם אחד, נהר ונחל. נהר שיוצא מעדן ונחל שהשקה ממנו. כאן כל הסוד הסתום של האמונה. ולמדנו שמי שמתעורר בלילה באותה שעה שנכנס הקדוש ברוך הוא יחד עם הצדיקים בנחל, צריך לומר פסוק זה ברצון הלב ולכוון דעתו בו, ואחר כך אודף על פי נוראות נפלאות מעשיך ונפשי ידעת מאד. (ואחר כך ונהר יצא מעדן וגו'). וזהו שבח החסידים הראשונים פשהתעוררו בתחנות הלילה, ואחר כך מסדרים השבח שלהם ועוסקים בתורה.

מהו שעשועו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל הצדיקים שעומדים ומתלבשים בנחל בכל יום ויום, פיון שרוחצים בטל שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים, נכנסים כלם למשיח ושואלים מה ששואלים, והרי התעוררו החברים.

אחר כך מתכנסים ומשתדלים כלם בדעת עליונה בכל הישיבות ששם, ועליהם כמה מונים, ורואים כשבא אליהו לאבות, הוא

עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ישעיה ו) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, לא אתא לממני חשבנא. אבל עצות מרחוק מאי ניהו. תרי בדי ערכות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינון אקרוין עצות מרחוק. אמונה אומן, תריין דאינון חד, נהר ונחל. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא.

השלמה מההשמטות (סימן י)

דאינון חד נהר ונחל. נהר דנפיק מעדן ונחל דאשתקי מיניה. הכא כל רזא סתימא דמהימנותא. ואוליפנא, האי מאן דאתער בליליא, בההיא שעתא דעאל קדשא בריך הוא בהדי צדיקיא בגנתא. איצטריך לומר קרא דא, ברעותא דלבא. ולכוונא דעתיה ביה. ובתר (תהלים קל"ט) אודף על פי נוראות נפלאותי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. (ולבית ונהר יוצא מעדן וגו') והיינו שבחא דחסידי קדמאי בד מתערי בפלגות ליליא. ובתר מסדרי שבחייהו ולעאן באורייתא.

שעשועא דקודשא בריך הוא מאי הוא. אלא, כל צדיקיא דקימין בדיוקנייהו מתלבשין בגנתא בכל יומא ויומא. פיון דאתסחאן בטלא דזמין קדשא בריך הוא לאחייא ביה מתייא, עאלין פולהון לגבי משיח ושאלין מה דשאלין, והא אתערו חברייא.

לבתר מתפנשין ומשתדלין פולהו בדעתא עלאה דכולהו מתיבתי דתמן ועלייהו כמה ממנו. ומתחדשי תמן כמה חדושין ומתחדשים שם כמה חדושים בתורה. אחר כך יוצאים כלם

יוצא והם נכנסים, ועומדים לפני האבות, ושומחים בהם ובכמה בני קדושים שסביבכם ושומחים כלם.

בשנכנסם הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה, כלם עומדים מתקנים פראוי, וכל ההשתדלות שהשתדלו כל אותו היום בחדושי תורה, תאות הקדוש ברוך הוא באותם צדיקים שחדשו בה דברים, ומשתעשע בהם ובאותם הדברים.

אחר כך כלם מתקנים זכר ונקבה, ואחר שהקדוש ברוך הוא הריח והשתעשע בהם בכל אותם דברים סודות חכמתם, מתגלה עליהם, והם רואים באותו נעם ה', אז כלם שמחים בחדוה רבה עד שמתפשט זיום ואורם, ומאותו המשך זיו ואור של חדוה שלהם עושים פרות ותולדות לעולם הנה, ואותו פרי ותולדה נכנס פחת כנפי השכינה עד זמן שצריך.

וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, (ואמר) ואמרים: אשרי המלך שבנים הללו נבררו לחלקו וגורלו!

קוד מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז רעש השמחה שלו והקרקור שלו ומכל הצדיקים ששם נשמעים בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין חדוה ושעשוע לקדוש-ברוך-הוא אלא בשעה שעומדים בהם (שעומד יחד עם) הצדיקים ששם, ומשום זה נשבע ואמר: אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם

באורייתא. לבתר נפקי כולהו וחקמן פד אתי אליהו לגבי אבהן. איהו נפיק ואינהו עאלין וקיימן קמי אבהן וחדו בהו בכמה בנין קדישין דבסחרנייהו וחדאן פוילהו.

כד עייל קדשא בריך הוא בפלגות ליליא כולהו קיימי מתקנן בדקא יאות. וכל אשתדלותא דאשתדלי כל ההוא יומא בחדושי דאורייתא, קדשא בריך הוא, תיאובתיה באינון צדיקיא דחדשו בה מילין ואשתעשע בהו ובאינון מילין.

לבתר פוילהו מתתקנן דכר ונוקבא. וקודשא בריך הוא בתר דארח ואשתעשע בהו בכל אינון מילין רזין דחכמתא דילהון, אתגלי עלייהו ואינון חקמן בההוא נועם יי. כדין פלהו חדאן בחדוה סגי, עד דמתפשטי זיוא ונהורא דילהון. ומההוא משיכו זיוא ונהורא דחדוה דילהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא. וההוא פרי ואיבא עאל תחות גדפוי דשכינתא, עד זמנא דאיצטרין.

ובן משתעשע בכל צדיק וצדיק (ואמר) ואמרינן, זפאה איהו מלפא דבנין אלין אתברירו לחולקיה ועדביה.

קרא אתער מאמצעיתא דרקיעא וקרא בקל תקיף ואמר, (תהלים קל"ז) זכור יי לבני אדם את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה. כדין ערטירו דיליה וקרקורא דיליה ומכל צדיקיא דתמן אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין. בגין דלא אית חדוה ושעשועא לקודשא בריך הוא, אלא בשעתא דקיימי בהו (דקאים בתרי) צדיקיא דתמן. ובגין דא אומי ואמר, (תהלים קל"ז) אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני תדבק לשוני לחפי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש

שמחתני. בכל אתר דאית

לֹא־אֶעֱלֶה אֶפְיָהוּ שְׁלֹם וְקִלְאֵי־שׁ
שְׁמַחְתִּי. בְּכֹל מְקוֹם שֵׁישׁ חֲדוּהָ
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא
וְקוֹרֵא.

אִזּוּ יוֹצֵא מִשֵּׁם וְעוֹלָה וּמִכָּה
רְקִיעִים וְשׂוֹאג שְׂאֲגוֹת, עַד שֶׁכָּל
חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּלֵם בְּרַעַשׁ
הַשְּׂמַחָה, וְאִזּוּ נוֹשְׁבֵת רוּחַ וּמִכָּה
בְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ אֵילָן גְּדוֹל, וְכֹל
הַעֲנָפִים שֶׁלוּ מִכֵּים זֶה בְּזֶה, וְקוֹל
מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָאֵילָן, וְקוֹרֵא
וְאוֹמֵר: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר
צִוְהָ לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת
אֲבָרְהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק. פִּיּוֹן
שְׁקוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׂוֹמֵעַ אֲבָרְהָם
סָבָא וּמִתְעוֹרֵר, (א) כְּאֲשֶׁר הוּא
רְצוֹן לְמֶלֶךְ, וּמִתְנַחֵם אֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִתְעוֹרֵרֶת רוּחַ אַחַת
מִצַּד דְּרוֹם, וְכֹל רְצוֹן וְחֲדוּהָ
וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים עַל הָעוֹלָם.
וְאִזּוּ עוֹלָה הַבֶּקֶר, וְנִמְצָא רְצוֹן
וּמְנוּחָה לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם
בְּבֵית חוֹלִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שֶׁיְכוֹלִים לְדַעַת מֵהַסּוּדוֹת
הַטְּמִירִים וְהַנְּסֻתִּים שֶׁל הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, יוֹם אֶחָד הֵייתִי
אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה שָׁמַן עֶפְסוֹ (הוֹלָכִים)
בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנְסֵנוּ בַּמְעָרָה אַחַת,
וּמִצָּאֵנוּ שָׁם סֵפֶר עֲתִיק אֶחָד
מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים. פִּתְחָנוּ אוֹתוֹ,
וּמִצָּאֵנוּ שֶׁהִיא כְּתוּב בּוֹ בְּרֵאשׁ
דְּבָרָיו: (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה
בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד, וּבֵאֵר
הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. מִיּוֹם
שֶׁעָלָה בְּמַחְשְׁבָה לְבְרֵא עוֹלָם.
וְעַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל
רוּחֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ גְנוּזוֹת
בְּמַחְשְׁבָה לְפָנָיו, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד
בְּדַמּוּתוֹ. פִּיּוֹן שְׁצִיר אֶת הָעוֹלָם,
הַתְּגַלּוֹ כֵּלֵם וְעַמְדוֹ בְּדַמּוּתָם
לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחֵר כֶּף
נִתַּן אוֹתָם בְּאוֹצַר אֶחָד בְּגֵן עֵדֶן
שֶׁלְמַעֲלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרֵא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד.

חֲדוּהָ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, קִלְא
בְּדִין נְפִיק מִתְּמָן וְסָלִיק וּבִטְשׁ רְקִיעִין וְשֵׁישׁ
שְׂאִיגִין, עַד דְּכָל חִילֵי שְׁמַיָא כּוּלְהוּ
בְּעֵרְטוּרָא. פְּדִין נִשְׁבָּא רוּחָא וּבִטְשׁ בְּטֵרְפִין
דֵּה־הוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְכֹל עֲנַפִּין דִּילִיה בְּטֵשִׁין
דָּא בְּדָא. וְקִלְא אֲתַעֵר מַגּוֹ נוֹפָא דְאֵילָנָא וְקָרִי
וְאָמַר. (תהלים ק"ה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבָר צִוְהָ
לְאֶלֶף דּוֹר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ט"ז) אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרְהָם
וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק. פִּיּוֹן דְּקִלְא דָּא אֲתַעֵר שְׁמַע
אֲבָרְהָם סָבָא וְאֲתַעֵר (בְּדִין) כִּד אִיהוּ רַעוּא
לְמַלְכָּא וְאֲתַנַּחֵם בַּהֲדִיָּה.

בַּהֲהוּיָא שְׁעַתָּא אֲתַעֵרֶת רוּחָא חֲדָא מִסְטֵרָא
דְּדְרוֹם וְכֹל רַעוּ וְחֲדוּהָ וְאֲסוּוֹתָא
אֲתַעֵר עַל עֲלָמָא. וּכְדִין סָלִיק צְפָרָא וְרַעוּא
אֲשֶׁתַּפַּח וְנִיחָא לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְאֵינוּן בְּבֵי
מְרַעֲיָהוּ. זַפְּאָה עֲמָא דְיִכְלִין לְמַנְדַּע מְרַזִּין
טְמִירִין סְתִימִין דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא יוֹמָא חַד הוֹינָא אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה
דְּמָן עֶפְסוֹ (אולי) בְּמִדְבָּרָא וְעֵאֲלָנָא בְּמַעֲרַתָּא
חֲדָא וְאֲשֶׁפְּחַנָּא תַמָּן סֵפֶרָא חֲדָא עֲתִיקָא דְמָן
יוֹמִין קְדָמָאִין. פִּתְחָנָא לִיה וְאֲשֶׁפְּחַנָּא דֵּהוּהָ
כְּתִיב בֵּיה בְּרִישׁ מְלוֹי (ישעיה מ"ב) הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה
בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וְאוּקִים קָרָא
בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָאִיא. מָן יוֹמָא דְסָלִיק
בְּמַחְשְׁבָה לְמַבְרֵי עֲלָמָא.

וְעַד לָא אֲתַבְרֵי עֲלָמָא כָּל רוּחִין דְּצְדִיקָאִיא הוּוּ
גְנוּזִין בְּמַחְשְׁבָה קָמִיהָ כָּל חַד וְחַד
בְּדִיוֹקְנִיהָ. פִּיּוֹן דְּצִייר עֲלָמָא אֲתַגְלִיין כְּלָהוּ
וְקִימוּ בְּדִיוֹקְנִיהוּ קָמִיהָ בְּרוּמֵי מְרוֹמִים.
לְבַתֵּר יִהֵב לוֹן בְּאוֹצַר חַד בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן לְעִילָא.
וְהֵהוּא אוֹצַר לָא מְלֵא לְעֵלְמִין, וְתַדִּיר קָרִי
הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מָאן
שֶׁלְמַעֲלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצַר לֹא מְלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרֵא: הֲרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד.

מה הם אני מגיד פולהו בשמיהו וליית תיאובתא וכיסופא להאי אוצר אלא לארקא ביה נשמתינ תדיר.

במה דגיהנם לית תיאובתא וכיסופא אלא לקבלא נשמתינ לאתדפאה תמן וכל יומא קאריי הב הב. מאי הב הב (אלא) אוקיד אוקיד. וההוא אוצר נטיל כל (איניו) נשמתינ אינון עד זמנא דאלביש לון ונחתי להאי עלמא. ומגו חובה דאדם קדמאה דאמשיף סטרא בישא לעלמא אצטריכו לאלבשא אינון נשמתינ בלבושא דא. דהא לבושא אתרא בעא קדשא בריף הוא לאלבשא לאינון נשמתינ.

(ס"א ואמר ביהווא ספרא) וההוא (ותיה) אמר ההוא ספרא עד הכא שתיקו (שתוקו). ועוד חמינא מפאן ולהלאה אתון מחיקן דלא אשתמודען.

ובתר חמינא לון בחלמא ואמרו לי שתוק ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכף עבידנא. ואשפחנא ביה מאנין דלבושא אתרא זמין (דמיז) קדשא בריף הוא לאלבשא לאינון נשמתינ לזימנין (לומנא) דאתי. (אם בן) מתים דחיו על ידא דיחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון ההוא לבושא.

אלא בגין דלא מטא זמנא לאעברא בעלמא ההוא אוירא דכיא דעביד לבושין. ובגין כף אלביש לון אלא כמה דהו, וכף יהא לתחית המתים, בר דההוא זיהמא דקדמיתא לא אשתפח תמן.

בר נפק בר נש מהאי עלמא, פלהו בין צדיקי בין חסידי ותמימי וחיבי ורשיעי. פלהו עברי באוירא, למחמי אדם קדמאה לבני עלמא. ומתמן נטיל אורחא הן לגנתא דעדן הן לגיהנם.

בר אינון דאורחיהו לגנתא דעדן, מתקרבין

מה הם אני מגיד פולהו בשמיהו וליית תיאובתא וכיסופא להאי אוצר אלא לארקא ביה נשמתינ תדיר.

במה דגיהנם לית תיאובתא וכיסופא אלא לקבלא נשמתינ לאתדפאה תמן וכל יומא קאריי הב הב. מאי הב הב (אלא) אוקיד אוקיד. וההוא אוצר נטיל כל (איניו) נשמתינ אינון עד זמנא דאלביש לון ונחתי להאי עלמא. ומגו חובה דאדם קדמאה דאמשיף סטרא בישא לעלמא אצטריכו לאלבשא אינון נשמתינ בלבושא דא. דהא לבושא אתרא בעא קדשא בריף הוא לאלבשא לאינון נשמתינ.

(ס"א ואמר ביהווא ספרא) וההוא (ותיה) אמר ההוא ספרא עד הכא שתיקו (שתוקו). ועוד חמינא מפאן ולהלאה אתון מחיקן דלא אשתמודען.

ובתר חמינא לון בחלמא ואמרו לי שתוק ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכף עבידנא. ואשפחנא ביה מאנין דלבושא אתרא זמין (דמיז) קדשא בריף הוא לאלבשא לאינון נשמתינ לזימנין (לומנא) דאתי. (אם בן) מתים דחיו על ידא דיחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון ההוא לבושא.

אלא בגין דלא מטא זמנא לאעברא בעלמא ההוא אוירא דכיא דעביד לבושין. ובגין כף אלביש לון אלא כמה דהו, וכף יהא לתחית המתים, בר דההוא זיהמא דקדמיתא לא אשתפח תמן.

בר נפק בר נש מהאי עלמא, פלהו בין צדיקי בין חסידי ותמימי וחיבי ורשיעי. פלהו עברי באוירא, למחמי אדם קדמאה לבני עלמא. ומתמן נטיל אורחא הן לגנתא דעדן הן לגיהנם.

בר אינון דאורחיהו לגנתא דעדן, מתקרבין

בשייצא אדם מהעולם הזה, כלם, בין צדיקים בין חסידים ותמימים ורשעים וחיבים, כלם עוברים בדרך זו לראות את אדם הראשון לבני העולם, ומשם לוקחים דרך, הן לגן עדן הן לגיהנם.

בר אותם שדרכם לגן עדן,

מתקרבם לחומה החיצונית מאותן שלש חומות ששם, ואז יוצא ממנה אחד, ומתעורר לפנייהם וקורא ואומר: אשריכם הצדיקים (בכל העולמות) בעולם! ואותו ממנה, שמו יעזרא"ל, מלמד אותם את הדרך, והולכים לפניו עד שער אחד של הגיהנם, ואותו ממנה קורא בחיל ואומר: צננו העשן! צננו השרפה! באותה שעה מצננים אותה בבהילות, ונכנסים כלם וטובלים ועוברים, וכל אותם רשעים נמסרים ביד דומ"ה ונכנסים בגיהנם, וכל אותם צדיקים לא נמסרים בידו, אלא (בד"ה) הממנה הנה.

ואחר שטובלים ועוברים, הממנה הנה הולך לפנייהם עד שמגיעים לחומת גן עדן, ואותו ממנה קורא לפתח ואומר: פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים (ישעיה כו). אז פותחים פתח ומכניסים אותם, וכך בכל פתח. בין שנכנסו לתוך מקום שצדיקים אחרים עומדים, כמה חדרה על חדרה על הצדיקים, וכל בני הישיבה שמחים. לסוף שלשה ימים שמתחבאים בהיכלות ידועים, יוצאים ואוירים נושבים, ומצטירים כלם בדמיותיהם. מפאן והלאה יורשים ירשה פראוי לכל אחד ואחד.

מראה שנראה בגן עדן מראה נכבד, דמות כל הדמיות, וגון של כל הגונים. שמלך הקדוש לא מתגלה בהיכל ולא במקום אחד, אלא נפתח רקיע מרקם על גב הגן לארבעה צדדים, ומתמלא מזיו פבוד הקדוש ונראה שם, ונהנים כל הצדיקים. מי ראה חדרה וכסוף קדוש של אותו נעם ה'.

לגבי חומה דלבר מאינן תלת חומות דתמן. וכדין נפיק חד ממנא ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין אתון צדיקייא (בעלמין כוליהו) בעלמא. והוא ממנא יעזרי"אל שמייה, אוליה לון אורחא ואזלין קמיה עד תרעא חדא דגיהנם. ההוא ממונה קארי בחיליה ואמר, צנון תננא צנון יקידתא. בההיא שעתא, בבהילו מצננין לה ועאלין כולהו וטבלין ועברין. וכל אינון חייבין אתמסרן בידא דדומ"ה ועאלין בגיהנם. וכל אינון זכאין, לא אתמסרן בידוי. אלא (בד"ה) דהא ממונה.

וכתר דטבלין ועברין, ההוא ממונה אזיל קמייהו עד דמטאן לשור דגנתא דעדן וההוא ממונה קארי לפתחא ואומר, (ישעיה כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. פדין פתחין פתחא ואעיל לון, וכן בכל פתחא ופתחא.

בין דעאלין לגו אתר דצדיקייא, צדיקייא אוחרנין קיימין וכמה חדרה על חדרה על צדיקייא וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין דאתמרון בהיכלין ידיען נפקי ואוירא נשבי ומתצייין כולהו בדיוקנייהו. מפאן ולהלאה ירתין אחסנת ירותא פדקא חזי לכל חד.

חזוהא דאתחזי בגנתא דעדן מחיזו יקרא דיוקנא דכל דיוקנין וגוון דכל גוונין. דמלפא קדישא לא אתגלי בהיכלא ולא באתר חד. אלא אתפתח רקיעא מרקמא על גבי גנתא לארבע סטרין ואתמלייא מזיוא יקירא קדישא ואתחזי תמן, ואתהנן כולהו צדיקייא. מאן חמא חדרה וכסופא דההוא נועם יי.

עד פאן הנה לי רשו למחמי בההוא ספרא. אדמקיפנא למחמי יתיר ביה, פרח מן ידי ולא חמינא ליה. אשתארנא עציב ובכינא. דמיכנא תמן בההוא מערתא וחמינא ליה (לההוא) דההו לביש מנא. אמר לי ר' למה לך למבפי ולא תתעצב (כ"א ממאן) ממה דההו בההוא ספרא. פרח לגביה ונטליה ועד לא יפוק מהאי עלמא גניז ליה בההוא מערתא דמדברא דא, והשתא דההו מתגלי לחייא הכא, פרח באורא לנטליה.

עד פאן הנה לי רשות לראות באותו ספר. פשהקפנו לראות בו יותר, פרח מדי ולא ראיתי אותו. נשארתי עצוב ובכיתי, ישנתי שם באותה מערה וראיתי אותו (את אותו) שהיה לבוש מדים. אמר לי, רבי, למה לך לבכות? ואל תתעצב (ממי) ממה שהיה באותו ספר. פרח אליו ולקחו, ועד שלא יצא מהעולם הזה, גנו אותו באותה מערה שבמדבר הזה, וכעת שהיה מתגלה לחיים פאן, פרח באור ולקחו.

מבאן ולהלאה זיל לך לאורחך, ומההוא יומא ועד השתא לא אתגלי לי ולא זכינא למשמע ממאן הוה. ובכל זמנא דכינא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר, דילמא קדשא בריך הוא פעי ביקריה דלא בעי דיתגלי בעלמא.

מבאן והלאה לך לדרךך. ומאותו יום ועד עכשו לא התגלה לי ולא זכיתי לשמע ממי היה, ובכל זמן שאני נזכר, אני נשאר עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו שלא רוצה שיתגלה בעולם.

עד דהוי יתבי ולעאן במלין אתרנין עלאין וניקירין נהר יממא קמו ואזלו. אמר רבי אלעזר השתא עידן רעוא מקמי מלפא קדישא, נימא מילי דאורייתא ונתעסק בה ונשתתף בשכינתא. פתח ואמר, (תהלים ה) יהו"ה בקר תשמע קולי בקר אפרוך לך ואצפה. אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא, מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק וכו'. (עד כאן מההשמטות).

עד שישבו ועסקו בדברים אחרים עליונים ונכבדים, האיר היום. קמו והלכו. אמר רבי אלעזר, פעת עת רצון מלפני המלך הקדוש, נאמר דברי תורה ונתעסק בה ונשתתף בשכינה. פתח ואמר, ה' בקר תשמע קולי בקר אפרוך לך ואצפה. אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע מי הרג אותו, ואיך נהרג? אמר רבי יצחק וכו': ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות נ"א

השלמה מההשמטות (נ"א סימן י)

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא דהא צריך לנטלא פיפוסין ויוחסין דילהון, לא איצטרין אלא אורח פלל דכתיב הנה עם יצא. מאי טעמא, משום דהכי קרי לון פטרונא דילהון פמה זמנין. ועל דא לא תטעי דכתיב (שמות ה) שלח את עמי בכל זמן.

סימן י
לאמר הנה עם יצא ממצרים. אם תאמר שהרי צריך לקחת שמות ויוחסין שלהם - לא צריך, אלא דרך פלל, שכתוב הנה עם יצא. מה הטעם? משום שפך קרא להם הפטרון שלהם כמה פעמים. ועל זה אל תטעה שכתוב שלח את עמי, בכל זמן.

ועוד פד נטלת עיטא עליהו עם פרעה בלישנא

ועוד, כשלקחת עצה עליהם עם פרעה, בלשון זה יכלת להם,

שְׁכֵתוֹב הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. גַּם כָּאן, שְׁכֵתוֹב הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים. וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֲלֵא הוּא מְעַצְמוּ יֵצָא, וּמִשּׁוּם כִּף תּוֹכֵל לְהִרְעֵ לָהֶם. הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵין הָאֶרֶץ. יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוֹן וְעוֹג שִׁישְׂרָאֵל הִרְגוּ אוֹתָם, שֶׁהֵיוּ עֵין הָאֶרֶץ. אֲלֵא כִּשְׁהִבֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֲרַבָּה עַל אֶרֶץ מְצָרִים, כְּתוֹב וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ וַתַּחֲשֹׁף הָאֶרֶץ, לְמָה? מִשּׁוּם שֶׁכָּל מְכַשְׁפֵי וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשִׁפְסִים, אֲלֵא רַק דְּבַר אֶחָד בְּדִרְגָּה אַחַת בְּזִמְנָן אֶחָד, וְעַם זֶה הִבִּיא עֲרֹב מְבַלְבֵּל מִכַּמָּה מִיָּנִים מְבַלְבְּלִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, עַד שֶׁלֹּא יִכְלוּ כָּל מְכַשְׁפִים וְקוֹסְמִים לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ, וְכָאן כְּתוֹב וַיִּכַּס אֶת עֵין הָאֶרֶץ, וְכָף הוּא וְדָאֵי.

אָמַר ר' אַבָּא בְּלֹק וּבִלְעָם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְׁפִים וְקוֹדְמִים כְּמוֹתָם. (בְּלַעַם), חִילוּ וְכַחוּ הָיָה בְּפִיו וְעֵינוּ. בְּלֹק, חִילוּ וְכַחוּ הָיָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיִם. וְזֶה צָרִיף אֶת זֶה, שֶׁהָרִי כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, בְּפֶה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא, וּבְהֵם תְּלוּיִים. לְבִלְעָם הָיָה לְשׁוֹן וְלֹא יָדָיִם, לְבִלֵּק הָיוּ יָדָיִם וְלֹא לְשׁוֹן.

הֲרַבּוּ הַחֲבָרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשִׁדָּה אַחַת, וְהִשְׁמַשׁ הִיָּתָה חֲזָקָה מְאֹד. רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית הַשְּׁדָה בִּיפֵי הָעֲשָׁבִים, וּמִים יוֹצְאִים לְכָל צֶד וְעֲצֵי הַשְּׁדָה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה נֶאֱמַר מְקוֹם זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ הָרִי נָחַשׁ גְּדוֹל כָּאֵם בְּחֲזֶק הַשְּׁמַשׁ וְעֵבֶר לְפָנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נָחַשׁ נָחַשׁ, סָטָה לָךְ מִדְּרַכְךָ, שֶׁהָרִי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ

יוֹסִיף לְמַעֲבַד הַהוּא מְלָה.

דָּא יִכְלַתְ לָהּ. דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת א) הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. אוֹף הַשְּׁתָא דְכִתִּיב, הִנֵּה עִם יֵצָא מִמְצָרִים וְלֹא אֶפִיק לִוֵן אַתְרָא, אֲלֵא אִיהוּ מִגְרָמִיה נָפַק. וּבְגִין כִּף תִּיכּוֹל לְאַבְאָשָׁא לִוֵן.

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵין הָאֶרֶץ, אִית דְּאִמְרֵי סִיחוֹן וְעוֹג דְּקִטְלֵי (דְּקִטְלֵי) לִוֵן יִשְׂרָאֵל, דְּהוּוּ עֵינָא דְאַרְעָא. אֲלֵא כַּד אֵייתִי קְדָשָׁא בְרִיף הוּא אֲרַבָּה עַל אֲרַעָא דְמְצָרִים. כְּתִיב, (שְׁמוֹת י) וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ וַתַּחֲשֹׁף הָאֶרֶץ. אֲמַאי, בְּגִין דְּכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֵלְמָא לֹא יִכְלִין לְמַעֲבַד חֲרָשִׁין אֲלֵא מְלָה חֲדָא בְּדִרְגָּא חֲדָא, בְּזִמְנָא חֲדָא. וְעֵמָּא דָּא אֵייתִי עֲרוֹב מְבּוֹלְבֵּל מִכַּמָּה זִינִין מְבּוֹלְבְּלִין אֵלִין בְּאֵלִין, עַד דְּלֹא יִכְלוּ כָּל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לְמִיקָם. וְדָא הוּא וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאֶרֶץ. וְהֵכָא כְּתִיב, וַיִּכַּס אֶת עֵין הָאֶרֶץ וְהָכִי הוּא וְדָאֵי.

אָמַר ר' אַבָּא בְּלֹק וּבִלְעָם לֹא הָיָה בְּעֵלְמָא חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין כְּוֹתִיבֵיהוּ (בְּלַעַם) חִילִּיה וְתוֹקְפִיה הָיָה בְּפּוֹמִיָה וְעֵינֵיהָ. בְּלֹק חִילִּיה וְתוֹקְפִיה הָיָה בְּעוֹבְדָא דִּידִין. וְדָא אֵינְצִטְרִיף לְדָא, דְּהָא כָּל זִינֵי חֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא בְּפּוֹמָא וְעוֹבְדָא הוּא, וּבְהוּ תְלִיין. בְּלַעַם הָיָה לִיה לִישָׁן וְלֹא יָדִין, בְּלֹק הָיָה לִיה יָדִין וְלֹא לִישָׁן. אֲזִלוּ חֲבָרִיָּא עַד דְּמָטוּ חַד בִּי חֲקַל וְשִׁמְשָׁא הָיָה תְקִיף לְחֲדָא. חִמוּ הַהוּא בִּי חֲקַל בְּשִׁפְרֵוּ דְעֲשָׁבִין וּמִיין נְפִיקִין לְכָל סֵטֵר וְאֵילָנֵי חֲקֵלָא סְגִיאִין, יִתְבוּ תַּמָּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָאוֹת אַתְר דָּא לְנִיחָא בִּיהָ.

אֲדַהּוּ יִתְבִּי, הָא חוּיָא רַבְרָבָא אַתָּא בְּתוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא וְאַעֲבַר קִמְיָיהוּ. אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, חוּיָא חוּיָא, סֵטִי לָךְ מְאֹרְתָךְ, דְּהָא תָּב הַהוּא גְּבָרָא וְאַתְנַחֵם עַל מָה דְעַבַּד, וְלֹא

והתנחם על מה שעשה ולא יוסיף לעשות אותו הדבר. תמהו החברים. אמר רבי אבא, מהו? אמר להם, שתקו.

אמר רבי אלעזר, נחש נחש, לאחר שלחשו לך מהשמים, התנחם אותו האיש ושם ברצונו שלא ישוב בו לעולמים, סטה לך מדרךך. עמד הנחש על עמדו, ולא לקח לכאן ולכאן. שב כמו מקדם. אמר לו, נחש נחש, ידעתי מה שאתה רוצה, שוב מדרךך, שהרי גוי רשע בא שעשה רע ליהודי אחד, וזהו הוא ישן שוכב במערה שלך, לך והרגהו. מיד חזר אותו הנחש ודלג דלוגים לפניו.

אמר רבי אלעזר, אם לא הייתי פה, כמה רעות היה עושה הנחש הזה, שהרי אדם יהודי אחד עשה מעשה של חטא, ועד שלא שב בתשובה לחשו לנחש הזה להרג אותו, ונמלך אותו האיש בין כף ובין כף, והתנחם מחטאו, ואמר שלא ישוב לעולמים לאותו החטא, ועל כן נצול מן הדין. אמרו החברים לרבי אלעזר, כמה ידעת? אמר להם, סימן נתן לי אבא, ואני יודע אותו. אמר לו, מילא הנחש שידעת בו, אותו שהתנחם ושב מחטאו כמה ידעת? אמר להם, כשהיה הולך אותו הנחש, הקשקשים שלו היו עולים וינבו זקוף, והוא שהולך (הולך) בבהילות, רוח אחת היתה הולכת כנגדו וקוראת לפניו: שוב מדרךך, שהרי שב מחטאו והתנחם אותו האיש.

ואותו הנחש הרע לא היה מצית עד שיתנו לו כפר אתו במקום אותו אדם שהתחייב מיתה ושב. שפך דרך הנחש למעלה ולמטה - כיון שנתנה לו רשות, לא שב שיתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

תוהו חבריאי. אמר ר' אבא מאי הוא. אמר לון שתוקו.

אמר רבי אלעזר, חויה חויה, לבתר דלחישו לך מן שמיא, אתנחם ההוא גברא ושויה ברעותיה דלא יתיב ביה לעלמין סטי לך מאורחך. קם חויה בקיומיה ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין. אמר ליה, חויה חויה, ידענא מה דאת בעי, תוב מארחה. דהא גוי חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי. והא הוא נאים שכיב במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חויה ודלג דלוגין קמייהו.

אמר רבי אלעזר, אי לא הויןא הכא, כמה בישין הוה עביד האי חויה. דהא כד בר נש יודאי עבד עובדא דחובא, ועד לא תב בתויבתא, לחישו ליה להאי חויה לקטלא ליה. ואימלך ההוא בר נש בין כף ובין כף, ואתנחם מחוביה. ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה ועל דא אשתזיב מן דינא.

אמרו חבריאי לרבי אלעזר, כמה ידעת. אמר להו, סימנא יהב לי אבא, ואנא אשתמודענא ביה. אמרו ליה, תינח חויה דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב מחוביה כמה ידעת. אמר להו, כד הוה אזיל ההוא חויה, קשקשוי הוו סלקין וזנבוי זקיף ואיהו דאזיל (אזיל) בבהילו. רוחא חדא הוה אזיל לקבליה והוה קארי קמיה, תוב מארחה. דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר נש.

וההוא חויה בישא לא הוה ציית עד דיתנון ליה כופר בהדיה באתריה דההוא בר נש דאתחייב קטולא ותב. דכך אורחוי דחויה עילא ותתא, כיון דאתייהיב ליה רשו, לא תב עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתייהיב ליה עד שהשלים אותו הדין הרע שנתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו במקומו רשע אחר בכפר,

שְׁהָרִי בְּרִיקְנוּת הוּא לֹא יֵצֵא,
כִּינּוּן שְׁתַּנְּה לֹו רְשׁוֹת.

אָמְרוּ לוֹ, מִלָּא כָּל זֶה, אוֹתוֹ
גוֹי שְׁאִמְרַת שְׁנַתַּת לֹו כְּפָר בְּמָה
יִדְעַת? אָמַר לָהֶם, כִּינּוּן שְׁדַבְּרַתִּי
לְנַחֵשׁ, אוֹתוֹ רִיחַ שְׁהֵיִתָּה כְּנִגְדּוֹ
וְלוֹחֶשֶׁת לֹו שְׁיִשׁוּב לְדַרְכּוֹ,
שְׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם הַתְּנַחֵם, דְּלָגָה
אוֹתָהּ רִיחַ עַל אֲזָנוֹ (אֲזָנֵי וְאִמְרָה לֵי).

תְּמַחֵוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, גִּלְף וְנִרְאָה, שְׁהָרִי
הַנְּחַשׁ עֲשֵׂה מָה שְׁעֲשֵׂה. קָמוּ
וְקָרְבוּ לְסַלֵּעַ אַחַד בְּאוֹתוֹ בֵּית
שְׂדָה, וּמִצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת
וְאוֹתוֹ נַחֵשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ, וְלֹא
הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כֵּן נִפְרַד
מֵעַקְבוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ וְנִכְרַף
שָׁם, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עַקְבוֹ,
שֶׁלֹא הָיָה נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

מִצְאוּ לוֹ אַרְנַק אַחַד מִלֹּא
דִּינָרִים שְׁגוּל מִיְהוּדֵי אַחַד בְּדַרְף
וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר
אֶת הָאֲרַנֶּק. אָמַר, כְּרוּף הַרְחַמְן
שֶׁכֶּפֶל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁהָיו (הוֹלָכִים).

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר
יִקְרַת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי
אֶהְבְּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם פַּחְתִּיךָ
וְלֹא אֲמִים פַּחַת נִפְשֶׁךָ (יִשְׁעִיה מַג).

מֵאֲשֶׁר יִקְרַת? יִקְרַת צְרִיף לֹו
לְכַתֵּב! וְכֵן צְרִיף: מֵאֲשֶׁר אֶתָּה
יִקְרַת בְּעֵינֵי. מֵהוּ יִקְרַת? מִכָּלֵל
שֶׁהוּא מֵעֲצָמוֹ הַתְּכַפֵּד, אֶלֶּא כֵּן
הוּא בּוֹדֵאֵי. שְׁכַל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא
בְּחַיִּיב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא,
בְּהַתְּחַלָּה הוּא מְזַלְזֵל וּמִתְעַב
(תוֹעֵבָה) לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא,
וְאַחַר שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחֲטָאוֹ,
עֲלָשׁוֹ הוּא הַתְּכַפֵּד מֵעֲצָמוֹ,
וְהַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא קוֹרֵא עָלָיו
וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרַת בְּעֵינֵי
נִכְבְּדַת. אֶתָּה מֵעֲצָמְךָ נִכְבְּדַת.

רְשׁוֹ לְמַעֲבֵד, אוֹ דִיתְנוּן לִיָּה בְּאַתְרֵיהַ חֲזִיבָא
אַחְרָא בְּפוֹפְרָא. דְּהָא בְּרִיקְנֵיָא לָא יְפוּק. כִּינּוּן
דְּאַתְיֵיהִיב לִיָּה רְשׁוֹ.

אָמְרוּ לִיָּה, תִּינַח כָּל דָּא. הֵהוּא גוֹי דְּאַמְרַת
דִּיהִבַּת לִיָּה פּוֹפְרָא, בְּמָאֵי יִדְעַת. אָמַר
לֹוּן, כִּינּוּן דְּמִלְּלִית לְחוּיָא, הֵהוּא רִיחָא דְּהוּה
אֲזִיל לְקַבְּלִיה וְלַחִישׁ לִיָּה דִיתוּב לְאוֹרְחֵיהַ דְּהָא
אַתְנַחֵם הֵהוּא בַר נֶשׁ. דְּלִיג הֵהוּא רִיחָא עַל
אוֹדְנֵיהַ. (אוֹדְנֵי וְאִמַר לֵי).

תְּנוּוְהוּ חֲבָרֵיָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּיהַף וְנַחֲמֵי,
דְּהָא תּוּיָא עֵבֵד מָה דְּעֵבֵד. קָמוּ וְקָרִיבוּ
גַבֵּי חַד טִינְרָא בְּהֵהוּא בֵּי חֶקֶל, אֲשַׁפְּחוּ לְהֵהוּא
גוֹי דְּמִית וְהֵהוּא נַחֵשׁ כְּרוּף עַל עַקְבֵיהַ וְלֹא
הוּה אֲבָדִיל מִנְיָה, וּבַתַּר אֶתְפָּרַשׁ מֵעַקְבֵיהַ
וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהַ וְאַכְרִיף תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נַחִית
עַל עַקְבֵיהַ, דְּלָא הוּה מִתְפָּרַשׁ מִנְיָה.

אֲשַׁבְּחוּ לִיָּה אַרְנַקֵי חַד מִלָּא דִּינָרִין דְּגִזְזִיל לְחַד
יּוֹדָאֵי בְּאַרְחָא וּמְחָא לִיָּה. נָטַל רַבִּי
אֶלְעָזָר יַת אַרְנַקֵי. אָמַר, כְּרוּף רַחֲמָנָא דְּכּוֹלָא
עֵבֵד שְׁלִיחוֹתָא. תְּבוּ לְהֵהוּא אֶתַר דְּהוּו (אֲזִיל).

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יִשְׁעִיה מ"ג) מֵאֲשֶׁר יִקְרַת
בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאֶתֵּן אָדָם
תַּחְתִּיךָ וְלֹא אֲמִים פַּחַת נִפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יִקְרַת, יִקְרַת
מִבְּעֵי לִיָּה, וְהִכֵּי אֵיִצְטְרִיף. מֵאֲשֶׁר אֶתָּה יִקְרַת
בְּעֵינֵי, מֵהוּ יִקְרַת. מִכָּלֵל דְּאִיהוּ מַגְרַמִּיהַ
אַתְיִיקַר. אֶלֶּא הִכֵּי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל בַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ
בְּחַיִּיבָא קָמֵי קְדָשָׁא כְּרוּף הוּא בְּקַדְמִיתָא, הוּא
מְזַלְזֵל וְתוֹעֵבָה (תוֹעֵבָה) קָמֵי קְדָשָׁא כְּרוּף הוּא.
וּבַתַּר דְּאִימְלָךְ וְתַב מִחוּבֵיהַ, הִשְׁתָּא אִיהוּ
אַתְיִיקַר מַגְרַמִּיהַ. וְקוֹדְשָׁא כְּרוּף הוּא קְאָרֵי
עָלֵיהַ וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרַת בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת, אֶתָּה
מַגְרַמְךָ יִקְרַת.

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ. דְּהָא לִית רְחִימוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדִּי בַר נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא, אָלָא בְּמָאן דְּתַב מְחֻבְּיָהּ. וְעַל דָּא אֲנִי אֶהְבְּתִיךָ. אָבַל מָה אֶעְבִּיד דְּהָא יְהִיבִית רְשׁוּ לְחוּיָא לְנִזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא, וְאַתָּן אָדָם תַּחְתִּיךָ. מָאִי אִיהוּ אָדָם דִּיהִב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּחְתִּיךָ, הֵהוּא אָדָם דְּאַתִּי מַעְמָא אַתְרָא, דְּהֵהוּא חוּיָא מְדִילִיָּהּ יִיכּוּל, דְּכִתִּיב וְאַתָּן אָדָם. אַל תִּקְרִי אָדָם, אָלָא אָדָם. וְלֹאֲמִים דָּא הוּא, לֹאֲמִים מְלֹאֲם יֶאֱמָן, וְדָא זִרְעָא דְעֵשׂוּ דִּיהִיב תַּחְתּוֹ נַפְשִׁיָּהּ.

בְּעֵינֵי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ. שְׁהִי אֵין אֶהְבֵּה לְקוּדְש־בְּרוּךְ הוּא עִם הַבֵּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה אָלָא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחֻטְאוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי אֶהְבְּתִיךָ, אָבַל מָה אֶעֱשֶׂה שְׁהִי נִתְתִּי רְשׁוֹת לְנַחַשׁ לְהַזִּיק? זֹהִי הַעֲצָה - וְאַתָּן אָדָם תַּחְתִּיךָ. מֵהוּ אָדָם שֶׁנִּתֵּן הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחְתִּיו? אוֹתוֹ אָדָם שֶׁבָּא מֵעַם אַחֵר, שְׁאוֹתוֹ נַחַשׁ יֹאכַל מִשְׁלוֹ, שֶׁכָּתוּב וְאַתָּן אָדָם, אַל תִּקְרִי אָדָם אָלָא אָדָם. וְלֹאֲמִים, זֶהוּ (בְּרַאשִׁית כה) לֹאֲמִים מְלֹאֲם יֶאֱמָן, וְזֶה זִרְעָ עֵשׂוּ שֶׁנִּתֵּן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

אֲדַהּוּ יִתְבִּי, הָא הָאִי יוּדָאִי דְגָזַל הֵהוּא גוֹי דְקָטַל חוּיָא, אַתָּא בְּאוּרְחָא לְאִי וְעִנְיָ. וּמְגוּ תַּקִּיפוּ דְשִׁמְשָׁא עֲאֵל בְּהֵהוּא חֶקַל וְיִתִּיב תַּחְתּוֹ אֵילָנָא חַד, וְהָוָה מִתְרַעַם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְצַדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וְאַמְרַ. מְאִרִּיָּה דְעֲלָמָא, גְּלוּי וְיִדּוּעַ קַמְךָ דְּאֲנָא לָא חִיִּישְׁנָא עֲלִי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוֹנֵי כְּלוּם, דְּהָא בְּדִינָא אַתְעֵבִיד כָּל (מח) דְּאַתְעֵבִיד. אָבַל אָבָא וְאִימָא סְבִין אִית לִי דְלִית לִי בְּמָה אֶפְרַנְס לִוְן, וְעַל דָּא חִיִּישְׁנָא.

עַד שֶׁשָּׁבּוּ הָרִי הַיְהוּדִי הַזֶּה שְׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גָּזַל וְהִנָּחַשׁ הָרְגוּ, בָּא בְּדַרְךָ לְאֵה וְעִנְיָ, וּמִתּוֹךְ חֻזַּק הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנַס בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה וְיֹשֵׁב תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהִזִּה מִתְרַעַם לְקוּדְש־בְּרוּךְ הוּא וּמְצַדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין וְאוֹמְרַ: רַבּוֹן הַעוֹלָם, גְּלוּי וְיִדּוּעַ לְפָנֶיךָ שְׂאִינִי חוֹשֵׁשׁ עֲלִי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוֹנֵי כְּלוּם, שְׁהִי בְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מח) שְׁנַעֲשֶׂה, אָבַל אָב וְאִם זְקָנִים יֵשׁ לִי, שְׂאִין לִי בְּמָה אֶפְרַנְס אוֹתָם, וְעַל זֶה חִשְׁשְׁתִּי.

וְתוּ עַל כָּל דָּא, צְרוּרָא חָדָא דְדִינְרִין דְּהָוָה בְּהֵהוּא אֶרְנָקִי דְחַד מְסַכְנָא לְמַעַבַּד חוּפְּהָ לְבִרְתִּיָּה עֲנִיָּא. מָה אֶעְבִּיד מְאִרִי דְעֲלָמָא, עַל דָּא כְּאִיבְנָא בְּלָבָאִי יִתִּיר.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צְרוּר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים שֶׁהִזִּה בְּאוֹתוֹ הָאֶרְנָק, שֶׁל עֲנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֻפְּהָ לְבִתּוֹ הָעֲנִיָּה, מָה אֶעֱשֶׂה? רַבּוֹן הַעוֹלָם, עַל זֶה כּוֹאֲבֵנִי בְּלָבִי יוֹתֵר.

בְּכַה וְאַמְר (תהלים קי"ט) מְשַׁפְּטִי ה' אֶמֶת צְדָקוֹ יִחְדָּיו. דִּינִין דְּמְאִרִי עֲלָמָא, קְשׁוּט אֵינּוֹן. אֲמָאִי אֵינּוֹן קְשׁוּט, בְּגִין דְּצְדָקוֹ יִחְדָּיו. דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְמַעַבַּד (דִּינָא), כְּמָה מְאִרִי תְרִיסִין קְיִימִין מְהָאִי סְטֵר וּמְהָאִי סְטֵר וּמְצַדִּיקִין אֵלִין בְּאֵלִין וּמְגִיחִין אֵלִין בְּאֵלִין. כִּיּוֹן דְּצְדָקוֹ אֵלִין בְּאֵלִין וְאִסְתַּכְּמִין כְּחָדָא, כְּדִין מְשַׁפְּטִי ה' אֶמֶת. אִימְתִי צְדָקוֹ יִחְדָּיו. כִּד מְצַדִּיקִי כָּל בְּנֵי

בְּכַה וְאַמְר, (תהלים ט) מְשַׁפְּטִי ה' אֶמֶת צְדָקוֹ יִחְדָּיו. דִּינִיו שֶׁל רַבּוֹן הַעוֹלָם הֵם אֶמֶת. לְמָה הֵם אֶמֶת? מִשּׁוּם שֶׁצְדָקוֹ יִחְדָּיו. שְׁהִי בְּשַׁעַת הַדִּין, כְּשֶׁהַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת (דִּין), כְּמָה בְּעֲלִי מְגִנִּים עוֹמְדִים מְצַד זֶה וּמְצַד זֶה, וּמְצַדִּיקִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, וְנִלְחָמִים אֵלָיו בְּאֵלָיו. כִּיּוֹן שֶׁצְדָקוֹ אֵלָיו בְּאֵלָיו וְהִסְפִּימוּ כְּאֶחָד, אֲזִי מְשַׁפְּטִי ה'

אָמַת. אִימְתִי צָדְקוֹ יַחְדָּו?
כְּשֶׁמְצַדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין
שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל זֶה, רַבּוֹן הָעוֹלָם,
אֲנִי בּוֹכָה, וְלֹא עַל שְׁלִי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים, וְקָמוּ
אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהִיא יּוֹשֵׁב תַּחַת
אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהַחֲזִיקוּ בּוֹ, וְנִטְלוּ
אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
(אֵל תַּפְחָד) צַדִּיק אָמַת, שָׁאֵם אֵינְךָ
צַדִּיק, לֹא יִרְחִישׁ לְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נֹס גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה.
בְּרֵאשׁוֹנָה טַל אֲרַנְקָךָ, וְתַלְף
וְתִרְאָה מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּגִלְלָךְ.

הַלֵּךְ עִמָּם, וְרָאָה אוֹתוֹ הַגּוֹי מַת,
וְהִנְחֵשׁ הִיא עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת,
וְהִיא בְּרוּךְ עַל צְוָאוֹ. הִשְׁתַּטַּח
אוֹתוֹ הַיְהוּדִי בְּעַפְרוֹ, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח
אֶת רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי
רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם:
כַּעֲת יְדַעְתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִרְחִישׁ נֹס זֶה בְּגִלְלַכֶּם.

אָבֵר חֲכָמִים, עַל הָאֵב וְהָאֵם
הַזְּקָנִים שֵׁישׁ לִי אֲנִי בּוֹכָה, וְעַל
הָעֵנִי שֶׁנִּתְּנָה לִי אֶת הַצְּרוּר. פִּתַּח
הָאֲרֶנְק וְהִרְאָה לָהֶם אֶת הַצְּרוּר,
וְכֵן הִרְאָה לָהֶם הַמִּכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ
אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עֲלָיו רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמַקְדָּם, וְרָאוּ
אוֹתוֹ הִנְחֵשׁ שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בּוֹ
כְּבִרְאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
נִחַשׁ נִחַשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂית - נָאָה
עָשִׂית, וְעוֹד שֶׁהִרְאִית כְּחָךְ
וּגְבוּרְתְךָ בּוֹ וְעָשִׂית בּוֹ נְקָמוֹת
רַבּוֹת, וְהָרִי רָאִינוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
וְהִרְאִית כָּל מַה שֶׁעָשִׂית. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה לְךָ וְהִתְחַבֵּא בְּמַעְרַתְךָ,
וּגְזוּרְנִי עֲלֶיךָ, שְׁלֹא תִזְיַק לְבִרְיָה
בְּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ, וְכַפֵּף
רֵאשׁוֹ וְהִלָּךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְהוּדִי:
טַל אֶת תְּכֵשִׁיט שׁוֹנֵאָךְ, שֶׁהָרִי כִּיס
שֶׁל זָהָב יֵשׁ לוֹ אֶצְלוֹ שֶׁהַשְּׂאִיר

דִּינָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא מְאָרִי דְעֵלְמָא, עַל דָּא
בְּכִינָא וְלֹא עַל דִּינִי.

שָׁמַע ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרֵיָא וְקָמוּ לְגַבִּיָהּ. חָמוּ
יְתִיה דְהוּא יְתִיב תַּחוֹת הַהוּא אֵילְנָא
וְאִתְקִיפוּ בֵיה וְנִטְלוּ יְתִיה לְגַבִּיָהוֹן. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, (לֹא תִדְחַל) זַכָּאָה קְשׁוּט, דָּאִי לָאוּ זַכָּאָה
אַנְתָּ, לָא יִרְחִישׁ לְךָ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא נִיסָא
רַבְרָבָא כְּמָה דְעַבְד. בְּקְדָמִיתָא טוֹל אֲרַנְקִי
דִּילְךָ וְתִיזִיל וְתַחֲמִי מָה דְעַבִּיד קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּגִינְךָ.

אֲזַל בְּהַדְרִיָהוּ וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מִית וְחוּיָא הוּא
עַבִּיד בֵּיה נּוֹקְמִין וְהוּוּ כְרִיךְ עַל קְדָלִיָה.
אִשְׁתַּטַּח הַהוּא יוֹדָאִי בְּעַפְרָא וְאוּדִי וְשִׁבַּח
לְמְאָרִי עֵלְמָא. וְקָם וְנָשַׁיק יְדֵי דְרַבִּי אֶלְעָזָר
וְחַבְרֵיָא. אָמַר לוֹן הַשְׁתָּא יְדַעְנָא דְקוּדְשָׁא
כְרִיךְ הוּא אֲרַחֲשִׁי נִיסָא דָּא בְּגִינֵיכּוֹ.

אָבֵר רַבְנָן, עַל אָבָא וְאִמָּא סְבִין דָּאִית לִי
בְּכִינָא וְעַל מְסַפְנָא דִּיהִיב לִי צְרוּרָא.
פִּתַּח הָאֲרַנְקִי וְאִחֲמִי לוֹן צְרוּרָא וְכֵן אִחֲמִי לוֹן
מְחָא דְעַבְד לִיָה הַהוּא גּוֹי. צִלִּי רַבִּי אֶלְעָזָר
עֲלִיָה וְאַתְסִי.

קָרְיָבוּ לְגַבִּיָהּ דִּיהוּא גּוֹי כְּמַלְקָדְמִין, וְחָמוּ
הַהוּא חוּיָא דְהוּוּ עַבִּיד פְּדַבְקָדְמִיתָא.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חוּיָא כָּל מָה דְעַבְדַּת יְאוֹת
עַבְדַּת. וְתוּ דְאִחֲמִית חִילְךָ וּגְבוּרְתְךָ בֵּיה,
וְעַבְדַּת בֵּיה נּוֹקְמִין סְגִיִּאִין. וְהָא חֲמִינָן תַּלְת
זְמָנִין וְאִחֲמִית כָּל מָה דְעַבְדַּת. מִכָּאֵן וְלָהִלָּאָה
זִיל וְאִתְטַמַּר בְּמַעְרַתְךָ, וּגְזוּרְנָא עֲלֶיךָ דִּלָּא תִנְזִיק
לְבִרְיָיתָא דְעֵלְמָא. אִתְפְּרַשׁ הַהוּא חוּיָא וְכַפֵּף
רִישִׁיָה וְאֲזַל לִיָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי, טוֹל עֲדָאָה
דְשׁוֹנָךְ. דְהָא כִּיסָא דְדַהֲבָא אִית לִיָה
לְגַבִּיָה דְשָׁבַק לִיָה בְרִיָה דִּיהוּא גּוֹי לְאַבּוּי,

לו בנו של אותו גוי לאביו, ואל תטל משלו כלום, ולך לאיש שבמקום פלוני, ותמצא שמתה אשתו. לך אליו, ותן לו פיס הדינרים הנה, משום שלאותו האיש יש בן אחד, ושמו שמעון, והנה הולך עם סחורה על הים, והם בספינה, ובנו של הגוי הנה גנב לו אותו הפיס ונתן אותו לאותו רשע. ואמר לאותו היהודי שיעלה כים זה לבנו, שבמהירות לך אליו, ויודה לקדוש-ברוך הוא שהחזיר אבדה לבעליו. וכך עשה. נטל הפיס, והשתחוה לפני רבי אלעזר ונשק ידו. תמהו החברים.

אמר רבי אבא, בכל הדרך הזו יש תמיהה בכל מה שראינו בך, וכעת היא תמיהה על תמיהה, מה זה? אמר להם: דבר זה אינו בסמין הוא ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתפל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. הלכו כל החברים ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. פיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטון ועוסק בתורה. ברוך ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה יז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון שאמר רפאני ה', מהו וארפא? פיון הושיעני, מהו ואושעה? פיון שהרופא מרפא, מי הוא שיפה? אלא (אמר רבי יוסי חמיו), כל רפואה שבעולם ביד הקדוש ברוך הוא, אבל יש מהם על ידי שליח, ויש מהם שלא נמסרו ביד שליח. ואותם שנמסרו ביד שליח הם רפואה, אבל לפעמים חוזרים. אבל אותם שהקדוש ברוך הוא

ולא תיטול מדיליה כלום. וזיל לגביה גברא דדוך פלן, ותשפח דמיתא אתתיה. זיל לגביה והב ליה פיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה ברא חד ושמעון שמייה והוא אזיל בסחורתא על ימא. ואינון בארפא, בריה דהאי גוי גנב ליה האי כיסא, והב ליה לההוא רשע. ואימא לההוא יודאי דיסליק פיסא דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקודשא בריך הוא דאחזר אבידתא למאריה. וכך עביד, נטל פיסא וסגיד קמיה דרבי אלעזר ונשיק ידוי, תוהו חברייה.

אמר רבי אבא, בכל אורחא דא איהו תוהא בכל מה דחמינן בך. והשתא איהו תוהא על תוהא, מהו דין. אמר להו, מלה דא, לאו בסימנא איהי, ולא בחרמתא. אלא רוחא דילי אסתכל ואנא חמינא כאילו בעינא חמינא. תוהו כולהו חברייה, אזלו פולהו חברייה וההוא יודאי בהדייהו. עד דמטו לגביה חמוי. פיון דמטו לתמן, אשפחוהו לחמוי דהוה יתיב על גבי ערסוי ולעי באורייתא. בריך ברכתא רבי אלעזר, ובריכו חברייה ואיהו חדי בהדייהו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ירמיה יז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. פיון דאמר רפאני ה', מהו וארפא. פיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. פיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי.

אלא (ג"א אמר רבי יוסי חמיו), כל אסוותא דעלמא בידי דקודשא בריך הוא, אבל אית מנהון על ידא דשליחא ואית מנהון דלא אתמסרו בידי דשליחא. ואינון דאתמסרו בידי דשליחא אסוותא אינון, אבל לזמנין מתהדרן. אבל אינון דקודשא בריך הוא מסי, לא מתהדרן לעלמין, ועל

לא מתהדרן לעלמין, ועל

מֵרַפָּא לֹא חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל
זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא רְפוּאָה, שְׂאִין בְּה
חֲלִי כָּלֵל. וּמִשּׁוּם כִּף רְפָאֵנִי ה'
וְאַרְפָּא, וְזֶה בְּלִי קְטְרוּג כָּלֵל.
וְכַעֲת, חֲבָרִים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִתַן לִי רְפוּאָה, וְעֵשֶׂק לִי וְעָרַב לִי.
סִפְרוּ לוֹ כֹּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמָה
וּבְכָה וְשָׂמַח. אָמַר, חֲבָרִים, נִדְרָתִי
שְׂאֵלָךְ אֵלָיו וְאֵתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנִדְוָה
וְנִשְׁבַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם. שְׂמַח
עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בַּמָּה הֵייתָ מִתְעַסֵּק?
אָמַר לָהֶם, הֵייתִי מִתְעַסֵּק בְּפִרְשַׁת
בְּלָק, וְרֵאִיתִי שְׂחֻכְמָתוֹ הֵיטָה
חֻזְקָה וְיוֹתֵר מִחֻכְמָתוֹ שֶׁל בַּלְעָם.
חֻכְמַת בַּלְעָם פְּעַם אַחַת - וְחֻכְמַת
בְּלָק בְּכָל זְמַן. אַבְּל כֹּל הַמִּפְתָּחוֹת
הֵיוּ בִיּוֹדֵי בַלְעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הֵיטָה
שְׁלָם בַּפֶּה. בְּלָק הֵיטָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת
כְּשִׁפְיוֹ, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.
פָּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאֵתָה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב כּו'. הַפְּסוּק הֵזֶה (ש
לְחֻסְתָּכֵל בּו) פִּרְשׂוּהוּ. אַבְּל אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב - מִהַפְּשָׁפִים שֶׁל
בַּלְעָם. וְאֵל תַּחַת - מִהַקְּסָמִים שֶׁל
בְּלָק.

בֹּא וּרְאֵה אֵיךְ הֵיוּ שִׁנְיָהִם זֶה עִם
זֶה בַּעֲצָה רַעָה כְּנֶגְדֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר
בַּלְעָם: יַעֲקֹב הֵיטָה בְּבֵית לָבָן
אָבָא, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁים כְּנֶגְדּוֹ וְיָכַל
לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר נַחֲשִׁים כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר
בְּלָק: וְאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לְשֵׁם
שְׂנֵקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יִצְאָה רוּחַ אַחַת
מִצְדּוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עֲנָפֵי
הָאֵילָךְ, וְנִשְׁבָּה בְּאוֹתָם נַחֲשִׁים
וּבִטְלָתָם, וְהֵינּוּ שְׂאֵמֵר יוֹסֵף
(בְּרֵאשִׁית מו) כִּי נַחֲשׁ יִנְחֵשׁ אִישׁ
אֲשֶׁר כְּמִנִּי. מִה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר
כְּמִנִּי? בְּשִׁבְלֵי יֵשׁ אִישׁ שְׂבִיטָל
הַנְּחֻשִׁים לְבָנִיכֶם. בְּשִׁבְלֵי הוּא
לְמַעַלָּה, וְהֵינּוּ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי.

רוּחָא אַחְרָא מְגוֹ אֵילָנָא

דָּא אַסְוּוֹתָא דִּילִיָּה אִיְהִי אַסְוּוֹתָא דְלִית בְּה
מְרַעָא כָּלֵל. וּבְגִין כִּף, רְפָאֵנִי ה' וְאַרְפָּא, וְדָא
בְּלָא קְטְרוּגָא כָּלֵל. וְהַשְׂתָּא חֲבָרִיָּא, קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִי אַסְוּוֹתָא וְעֵשֶׂק לִי וְעָרַב לִי.
סְחוּ לִיָּה כֹּל הֵהוּא עוֹבְדָא תְּוּוּה וּבְכָה וְחֲדִי.
אָמַר, חֲבָרִיָּא נִדְרָנָא דְאִיְהֵךְ לְגַבִּיָּה
וְאֵתְחַבֵּר בְּהִדִּיָּה, וְנִוְדִי וְנִשְׁבַּח לְמֵאֲרִי עֲלֵמָא.
חֲדִי בְּהִדִּיָּהוּ.

אָמְרוּ לִיָּה, בְּמֵאֵי הוּיְתָא מִתְעַסֵּק. אָמַר לוֹן
בְּפִרְשַׁת בְּלָק הוּיְנָא מִתְעַסֵּק וְחֻמִּינָא
דְחֻכְמָתָא דִּילִיָּה, הָוּה תְּקִיף וְיִתִּיר מִחֻכְמָתָא
דְּבַלְעָם. חֻכְמָתָא דְּבַלְעָם רְגַעָא חֲדָא, חֻכְמָתָא
דְּבְּלָק בְּכָל זְמַנָּא. אַבְּל מִפְתָּחֵן כְּלָהוּ בִיּוֹדֵי
דְּבַלְעָם הָוּי, דְּאִיְהוּ הָוּה שְׁלִים בְּפוּמָא. בְּלָק
הָוּה יָדַע לְמַעַבְדַּ חֲרָשׁוּי, וְלֹא הָוּה יָדַע
לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאֵתָה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
וְגו'. הָאֵי קְרָא (אֵית לְאַסְתָּבְלָא בֵּיה) אוּקְמוּהָ.
אַבְּל אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב מִחֲרָשׁוּי דְּבַלְעָם
וְאֵל תַּחַת מְקַסְמוּי דְּבְּלָק.

תָּא חֲזִי, הֵיךְ הוּוּ תְּרוּוּיָהוּ דָּא בְּדָא בְּעִיטָא
בִּישָׂא לְקַבֵּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר בַּלְעָם, יַעֲקֹב
בְּבֵיתָא דְּלָבָן אָבָא הָוּה, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה,
וְיָכִיל לִיָּה. אֲנָא אֲסַדֵּר נַחֲשִׁין לְקַבְּלִיָּה. אָמַר
בְּלָק, וְאֲנָא אֲסַדֵּר קְסָמִין לְשָׂמָא דְּאֲקָרִי
יִשְׂרָאֵל.

בְּהֵרָא שַׁעָתָא נִפְק רוּחָא חֲדָא מִסְטְרָא
דִּיוֹסֵף מְגוֹ עֲנָפֵי אֵילָנָא וְנִשְׁיב בְּאֵינוֹן
נַחֲשִׁים וּבִטְלִיל לוֹן. וְהֵינּוּ דְּאָמַר יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית
מ"ד) כִּי נַחֲשׁ יִנְחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי. מֵאֵי
אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי, בְּגִינִי אֵית אִישׁ דְּנַחֲשִׁים
יְבִטֵּל לְבָנִיכֹו, בְּגִינִי אִיְהוּ לְעֵילָא. וְהֵינּוּ
אִישׁ אֲשֶׁר כְּמִנִּי. אֵית אִישׁ לְעֵילָא דְּנִפְק

דלתתא ונשיב **בָּהֵוּא** **קָסָם** כְּמוֹנֵי יִשְׂרָאֵל מְעַלָּה שְׁמֵלֶצְאָה וְהֵינּוּ קָסָם עַל שְׁפָתַי מְלֶךְ. מֵאֵן מְלֶךְ דָּא, אֵילָנָא דְלִתְתָּא. כְּדִין אֲתִיב בְּלָעָם וְאָמַר, כִּי לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסָם בְּיִשְׂרָאֵל, וְתַרְוִיּהוּ הוּוּ בְּתַרְיִן סְטָרִין אֵלִין.

כִּי אֲתָדָּ אָנִי, לֹא הוּוּ יוֹמִין מִן יוֹמָא דְאֲתַבְרִיָּה עַלְמָא דְאֵי צְטָרִיף הָכִי לְמַהוּי קַדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּהַדְיִיָּהוּ דְיִשְׂרָאֵל, פְּהֵהוּא זְמַנָּא דְבָעָא בְּלָעָם לְשִׁי צָאָה לְשִׁנְאִיָּהוּן דְיִשְׂרָאֵל מְעַלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר קַדְשָׁא בְרִיף הוּא, בְּלָעָם פְּעָא לְשִׁי צָאָה לְכוּ מְעַלְמָא, אָבַל אָנָּא לֹא אֶעֱבִיד הָכִי. (ירמיה ל) כִּי אֶעֱשֶׂה כְּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְחַתִּיף שָׁמָּה וְאוֹתָדָּ לֹא אֶעֱשֶׂה כְּלָה.

דְּאֵילָּוּ יִיתוּן כָּל בְּנֵי עַלְמָא, לָּא יִיכְלוּן לְשִׁי צָאָה לְכוּן מְעַלְמָא. אֲתָּא לְכוּן בְּקַדְמִיתָּא וּבָעָא לְאֶעְקָרָא לִיָּה לְיַעֲקֹב בְּלַחֲדוּי מְעַלְמָא, אֲתָּא קַדְשָׁא בְרִיף הוּא וְאָגִין עֲלֵיהּ. דְּכַתִּיב (בראשית ל"ג) הַשְּׁמֶר לָךְ פֶּן תִּדְבַּר עִם יַעֲקֹב מִטוֹב עַד רָע. אֲתָּא פְּרַעָה וּבָעָא לְשִׁי צָאָה לוֹן מְעַלְמָא, אֲתָּא קַדְשָׁא בְרִיף הוּא וְאָגִין עֲלֵיהּוּ דְכַתִּיב, (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוּץ. אֲתָּא הָמָן וּבָעָא לְשִׁי צָאָה לוֹן, אֲתָּא קַדְשָׁא בְרִיף הוּא וְאָגִין עֲלֵיהּוּ וְאֲתִיב כְּלָא עַל רִישִׁיָּהּ. וְכֵן בְּכָל דְּרָא וְדָרָא קַדְשָׁא בְרִיף הוּא אָגִין עֲלֵיהּוּ דְיִשְׂרָאֵל תְּדִיר.

וְיִשְׂרָאֵל אֲמַרִי (איכה ג) חֲסִדֵי יְיָ כִּי לֹא תִמְנּוּ כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. כִּי לֹא תִמּוּ מִיבְעֵי לִיָּה, אֲלָּא חֲסִדֵי יְיָ בְּכָל דְּרָא וְדָרָא הוּוּ בְּסַעְדָּן, כִּי לֹא תִמְנּוּ וְלֹא אֲשַׁתְּצִינָּא. מָאִי טַעֲמָא, דְּלֹא אֲתַמְנְעוּ רַחֲמוּי מִינָן, דְּכַתִּיב כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. תָּא חֲזִי, מָּה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָּא, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

בָּא וְרָאָה מָּה כְּתוּב בְּרֵאשׁוֹנָה, (במדבר כב) וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר, וְאַחַר כֵּן וַיִּלְכוּ עִמָּנוּ, שְׁכָתוּב (שם) כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. מְעַנְנוּ, שְׁכָתוּב (איכה ג) חֲסִדֵי יְיָ כִּי לֹא תִמְנּוּ כִּי לֹא תִמּוּ מִיבְעֵי לִיָּה, אֲלָּא חֲסִדֵי יְיָ בְּכָל דְּרָא וְדָרָא הוּוּ בְּסַעְדָּן, כִּי לֹא תִמְנּוּ וְלֹא אֲשַׁתְּצִינָּא. מָאִי טַעֲמָא, דְּלֹא אֲתַמְנְעוּ רַחֲמוּי מִינָן, דְּכַתִּיב כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. תָּא חֲזִי, מָּה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָּא, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

כְּמוֹנֵי יִשְׂרָאֵל מְעַלָּה שְׁמֵלֶצְאָה וְהֵינּוּ קָסָם עַל שְׁפָתַי מְלֶךְ. מֵאֵן מְלֶךְ דָּא, אֵילָנָא דְלִתְתָּא. כְּדִין אֲתִיב בְּלָעָם וְאָמַר, כִּי לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסָם בְּיִשְׂרָאֵל, וְתַרְוִיּהוּ הוּוּ בְּתַרְיִן סְטָרִין אֵלִין.

כִּי אֲתָדָּ אָנִי. לֹא הָיוּ יָמִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהַצְטָרֵף לְהִיּוֹת כֵּן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרָצָה בְּלָעָם לְכַלּוֹת אֶת שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּלָעָם רָצָה לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם, אָבַל אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה כֵּן, (ירמיה מו) כִּי אֶעֱשֶׂה כְּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְחַתִּיף שָׁמָּה וְאוֹתָדָּ לֹא אֶעֱשֶׂה כְּלָה.

שְׁאֵלוּ יְבֹאוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם, לֹא יְכוּלִים לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם. בָּא לְכוּן בְּרֵאשׁוֹנָה וְרָצָה לְעַקֵּר אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ מִן הָעוֹלָם - בָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן עָלָיו, שְׁכָתוּב (בראשית לא) הַשְּׁמֶר לָךְ פֶּן תִּדְבַּר עִם יַעֲקֹב מִטוֹב עַד רָע. בָּא פְּרַעָה וְרָצָה לְהַשְׁמִידֵם מִן הָעוֹלָם - בָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן עֲלֵיהֶם, שְׁכָתוּב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוּץ. בָּא הָמָן וְרָצָה לְהַשְׁמִידֵם - בָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן עֲלֵיהֶם וְהָשִׁיב הַכֹּל עַל רֵאשׁוֹ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל יִשְׂרָאֵל תְּמִיד.

וְיִשְׂרָאֵל אֲמַרִים, (איכה ג) חֲסִדֵי יְיָ כִּי לֹא תִמְנּוּ כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. כִּי לֹא תִמּוּ מִיבְעֵי לִיָּה, אֲלָּא חֲסִדֵי יְיָ בְּכָל דְּרָא וְדָרָא הוּוּ בְּסַעְדָּן, כִּי לֹא תִמְנּוּ וְלֹא אֲשַׁתְּצִינָּא. מָאִי טַעֲמָא, דְּלֹא אֲתַמְנְעוּ רַחֲמוּי מִינָן, דְּכַתִּיב כִּי לֹא כְּלוּ רַחֲמֵי. תָּא חֲזִי, מָּה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָּא, וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

זקני מואב וזקני מדין. הנה זה לו לומר ויבאו המלאכים, מה הטעם שנה הדבר ממה שאמר בראשונה?

אָלָא, אותו בלק הרשע הנה חכם בכל הדרגות שלמעלה, אותם שקושרים קשרים לעשות בהם כשפים וקסמים, וכל אותן דרגות יותר עליונות (מהו) דבריהם, שבהן כופים את הדרגות התחתונות.

אמר לו, בכל פעם שאנו מכשפים וקוסמים ומנחשים, יש לנו דרגות ומלאכים ידועים, שנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מפאן והלאה יש לה לעין במקום אחר עליון.

כתב לו שמות אחרים באותן דרגות קדושות. וכך דרכי הקוסמים והמכשפים, שידועים אותן דרגות שאותו קסם שורה בהם, ועושים כשפיהם, ומשביעים אותם בדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.

שלח לו כך: העם הזה, אין הקשר שלהם כשאר עמי העולם, אבל הקשר שלהם במקום אחר עליון נקשרים מעל לכל הדרגות.

כתב ושלח לו שמות ההשתלשלות והאבהות של שנים עשר ניצוצות (נשיאים) שסובבים גלגלי המרפכה של הפסא הקדוש. אמר לו: אם תסתפל, באלו תסתפל, משום שהשנים עשר הללו שנקשרים בשנים עשר שבטים. ואם באלה תעשה כשפים, בדיוקן שלהם למטה, שהם שנים עשר שבטים ושנים עשר דגלים פרושים, נוכל להם, ונלחם בהם בקרב, ונעקר אותם מן העולם.

והינו וישלח מלאכים ודאי. זהו שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

אל בלעם בן בעור. ולכתר פתיב, וילכו זקני מואב וזקני מדין. הנה ליה למימר ויבאו המלאכים, מאי טעמא דקא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא.

אָלָא ההוא רשע דבלק חפים הוה בכל דרגין דלעילא אינון דקשרין קשרין למעבד בהו חרשין וקסמין, וכל אינון דרגין עלילאין (מנייהו) מלייהו, דבהו פפין לדרגין תתאין.

אמר ליה, בכל זמנא דאנן חרשין וקסמין ונחשין אית לן דרגין ידיעאן ומלאכין ידיעאן דאשתמודען לגבי חרשין וקסמין. אבל מפאן והלאה אית לה לעיינא באתר אחרא עלאה.

כתב ליה שמהן אחרנין באינון דרגין קדישין, והכי אורחיהו דקסמין וחרשין, ידעי אינון דרגין דההוא קסם שרייא עלייהו. ועבדין חרשייהו ואומאן לון בדרגין אחרנין עלאין מנייהו, ועבדין מה דעבדין.

שלח ליה הכי, עמא דא, לאו קשרא דילהון כשאר עמין דעלמא, אבל קשרא דילהון באתר אחרא עלאה מתקשרן לעילא מפל דרגין.

כתב ושלח ליה פיפוסא ופטרונא דתריסר נשיבין (נשיא) דסחרן גלגלי רתיכא דכורסייא קדישא. אמר ליה, אי תסתפל, בהני תסתפל. בגין דהני תריסר דמתקשרן בתריסר שבטין. ואי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דילהון לתתא דאינון תריסר שבטין ותריסר דגלין פרישין, ניכול להו ונגיח בהו קרבא ונעקר להו מעלמא.

והינו וישלח מלאכים ודאי. הדא הוא דכתיב, וקסמים בידם. פיפוסין דמלאכין

שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא

לא ידע שכל הדרגות העליונות הם בידי הקדוש ברוך הוא. מה חשב בלק? חשב שעם ישראל נמסרו למלאכים כשאר העמים של העולם, ועל פן כתב שמות של שנים עשר המלאכים הללו ושלח לו, והינו וישלח מלאכים. אמר לו: בא וראה, כל הדרגות שקושרות קשרים לשבר את העם הזה, הן מצד הצפון, ומצד הצפון עתידים לפל, ושלטון המכשפים שלנו הם מצד הצפון. עכשו נוכל להלחם בהם בקרב, שהרי שנים עשר הללו (שהם) קשורים בהם, ומצד הצפון מתחילים להמנות.

והוא"ל ומשמאל מתחיל, התקף שלהם נחלש ונשבר, משום שכל תקפם הוא לאותו הצד. מהו שאמר שכתוב (מלכים-א ז) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה, מצפון מתחיל למנות? אמר, הנה התקף שלנו הוא מצפון, ואותן ארבעים חסר אחת, דרגות חזקות מברזל ונחשת, ושפתיהן אין להן חשבון, ועל פן נוכל לערוף בהם קרב ולהתגרות בהם.

והקדוש ברוך הוא לא עשה כן, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש ברוך הוא לבדו. וכל המלאכים הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים. וכשפאו ישראל, נטל אותם הוא לבדו, והנחיל אותם בתקף בגוף האילן, ולא עזב אותם ביד המלאכים, ולא ביד ממנים וגדולים של העולם, שכתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים. ואלו שנים עשר תחומים מתחמים בארבעת צדדי העולם, אחר

קדישין הוּו אַתְיִיאַן בִּידְיֵיהּ. וְאִיהּ לָא יָדַע דְּכָל דְּרָגִין עֲלָאִין בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִינוּן. מָה חָשִׁיב בְּלָק, חָשִׁיב דְעָמָא דִישְׂרָאֵל אַתְמָסְרוּ לְמַלְאָכִין כְּשָׂאָר עַמִּין דְעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתַב שְׁמֵהּ דְאַלִּין מַלְאָכִין תְּרִיסְר, וְשִׁלַּח לֵיהּ. וְהֵינּוּ וְיִשְׁלַח מַלְאָכִים.

אמר ליה, תא חזי, כל דרגין דאינון מתקשרין קשרין לתברא עמא דא, מסטרא דצפון אינון. ומסטרא דצפון זמינין למנפל ושולטנו דחרשין דילן בסטרא דצפון אינון. השתא ניכול לאגחא בהון קרבא דהא תריסר אלין (דאינון) מתקשרין בהו, ומסטרא דצפון שריין לממני.

והוא"ל ומשמאלא שריין תוקפא דילהון, אתחלש ואתבר. בגין דכל תוקפא דילהון לההוא סטר איהו. מהו דקאמר דכתיב (דברי הימים ב ד) עומד על שנים עשר בקר שלשה פנים צפונה, מצפון שארי לממני. אמר הא תוקפא דילן מצפון איהו ואינון ארבעים חסר חד, דרגין תקיפין מפרזלא ונחשא ותחותייהו לית לון חשבנא. ועל דא ניכול לאגחא קרבא ולאתגראה בהו.

וקודשא בריך הוא לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכים ולא לחילי שמיא. אלא לקודשא בריך הוא בלחודוי. וכל מלאכין רברבין ושלטונין, פלג על כל שאר עמין. וכד אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי ואחסין לון בתוקפא בגופא דאילנא ולא שבק לון בידי דמלאכין, ולא

בידי דממנן ורברבין דעלמא. דכתיב (דברים ל"ב) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין תריסר תחומין מתחמן בארבע סטרי עלמא. לבתר דבדר

ענפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דגופא דאילנא. דכתיב,

(דברים ל"ב) **כִּי חֵלַק יְיָ עִמּוֹ**

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יְאוֹת וְשִׁפּוּר הָאֵי. זָכָא אֹרְחָא דִּילָן. וְכַמָּה מִיְלִין עֲלָאִין קְדִישִׁין רְוֹחְנָא לֹון וְחִמְיָנָא. הֵהוּא יוֹדָאי הָוָה תַּמָּן לְקַמְיָהוּ. אָמַר לֹון, רַבְּנֹן, כָּל מִיְלִין אֲלִין, כַּמָּה טְבָאן. וּמִיְלִין עֲלָאִין קְדִישִׁין נִינְהוּ. מָאי דְכָתִיב בְּתַרְיָה, יִמְצָאֵהוּ בְּאַרְץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יִלַּל יִשְׁמֵן וְגו'.

אָמְרוּ לֵיהּ, אֵי יַדְעַת בֵּיהּ מְלָה, אִימָא. דְּהָא אוּקְמוּהּ בְּאַבְרָהָם, דְּאַשְׁפַּח לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּאַרְעָא דְּפִלְחֵי עֲבוּדָה זָרָה וְלֹא הוּוּ יַדְעֵי בְּמַהִימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. אֲלֹא כּוּלְהוּ הוּוּ טַעָאן בְּתַר עֲבוּדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם וּפְרַח בִּינֵיהוּ עֲנַפָּא חֲדָא שְׁלִים, קָדָם מָאֲרִי דְעֶלְמָא. וְאַשְׁפַּח לֵיהּ תַּמָּן.

כֹּה עָבַד קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, נָטַל לֵיהּ לְהֵהוּא עֲנַפָּא, וְאַעְקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְאַשְׁרֵי לֵיהּ, וְאַשְׁתַּדַּל. וְשִׁתַּל לֵיהּ בְּאַרְעָא אַחְרָא. דְּכָתִיב (בראשית י"ב) לָךְ לָךְ מְאֲרָצֶךָ וְגו'. וְעָבִיד מְנִיָּה עֲמָא קְדִישָׁא. וְדָא הִיא מְצִיאָה דְּאַשְׁפַּח קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֶלְמָא, בְּאַרְעָא דְּלֹא מְהִימְנֵי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְלֹא יַדְעֵי מָאן אִיהוּ.

אָמַר הֵהוּא יוֹדָאי שְׁפִיר הוּא, וְיְאוֹת מְלָה דָּא. אָבַל אֵית לְשָׂאֲלָא, אֵי אַבְרָהָם הָוָה דִּיוֹקְנָא דְּאִיצְטְרִיף. וְתוּ דְּהָא קָרָא, לֹא אוֹכַח עַל אַבְרָהָם כָּלֵל וְלֹא אֲדַפְּר לְאַבְרָהָם כָּלֵל, וְלֹא לִינְצַחֵק, אֲלֹא לִינְעֻקֵב בְּלַחֲדוּי. דְּכָתִיב כִּי חֵלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב וְגו', וּבְתַרְיָה כְּתִיב, יִמְצָאֵהוּ וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשְׁיָא חֲכָא. דְּהָא אַבְרָהָם אֲשַׁפְּחָן דְּנַפְק מִגּוּ פִּלְחֵי

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשָׁה כָּאן, שְׁהָרִי מְצָאנוּ שְׁאַבְרָהָם יִצְא מִתּוֹף עוֹבְדֵי עֲבוּדָה

יַעֲקֹב עֲנַפְתָּב לְעֵלִים, וְנִסְתַּלְתּוּת יִשְׂרָאֵל וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַלְקָף גּוֹף הָאֵילָן, שְׁכָתוּב (שם) כִּי חֵלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יְפָה וְנָאָה זֶה. אֲשֶׁרִי דְרַכְּנֹו, וְכַמָּה דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים הִרְוַחְנוּ אוֹתָם וְרָאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדֵי הִיָּה שֵׁם לְפָנֵיהֶם. אָמַר לְהֶם, חֲכָמִים, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ כַּמָּה טוֹבִים, וְהַדְּבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים הֵם. מַה זֶה שְׁכָתוּב אַחֲרָיו (שם) יִמְצָאֵהוּ בְּאַרְץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יִלַּל יִשְׁמֵן וְגו'?

אָמַר לוֹ, אִם יַדְעַת בּוֹ דְּכָר - אָמַר, שְׁהָרִי הַדְּבָר הַזֶּה פְּרֻשְׁהוּ בְּאַבְרָהָם, שְׁמַצָּא אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּאַרְץ שְׁעוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה, וְאִין מְכִירִים אֵת אֲמוּנַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, אֲלֹא כָּלֵם הָיוּ טוֹעִים אַחַר עֲבוּדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וְהִפְרִיחַ בִּינֵיהֶם עֲנַף אֶחָד שְׁלֵם לְפָנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם, וּמְצָא אוֹתוֹ שֵׁם.

מַה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא? נָטַל אֵת אוֹתוֹ הָעֲנַף וְעָקַר אוֹתוֹ מִשֵּׁם, וְהִשְׁרָה אוֹתוֹ וְהִשְׁתַּדַּל וְשִׁתַּל אוֹתוֹ בְּאַרְץ אַחְרָת, שְׁכָתוּב (בראשית י"ב) לָךְ לָךְ מְאֲרָצֶךָ וְגוֹמַר, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עִם קְדוּשׁ, וְזוּ הַמְצִיאָה שְׁמַצָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּעוֹלָם, בְּאַרְץ שְׁלֹא מְאִמְנִים בְּקְדוּשׁ-בְּרוּף-הוּא וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, יְפָה זֶה, וְנָאָה דְּכָר זֶה, אָבַל יֵשׁ לְשָׂאֵל אִם אַבְרָהָם הִיָּה דִּיוֹקָן שְׁהַצְרָף? וְעוֹד, שְׁהָרִי הַכְּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל אַבְרָהָם כָּלֵל, וְלֹא הוֹפִיר אֵת אַבְרָהָם כָּלֵל, וְלֹא אֵת יִצְחָק, אֲלֹא אֵת יַעֲקֹב לְבָדוּ, שְׁכָתוּב (דברים לב) כִּי חֵלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוּ, וְאַחַר כֵּף כְּתוּב יִמְצָאֵהוּ וְגוֹמַר.

שְׁאַבְרָהָם יִצְא מִתּוֹף עוֹבְדֵי עֲבוּדָה

זרה, וכאן - אף על גב שיצקב
נזפר, הוא מדבר על אברהם, ואין
כלל קשיה בדבר זה. אבל אם ידעת
דבר או חדוש - אמר. ע"כ
מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן

יא

פתח אותו יהודי ואמר, (בראשית א)
והארץ היתה תהו ובהו וגומר. מי
הארץ? אותה הנודעת למעלה
ומטה. היתה תהו, מה זה תהו?
זה קו ירק שמקיף את כל העולם,
ונקרא קו תהו, שכתוב (ישעיה לד)
ונטה עליה קו תהו ואבני בהו.
בהו, כמו ששנינו, אבנים מפלמות
שמשקעות בתוך התהומות, ומקן
יוצאים מים.

עכשו יש לדעת, תהו, שהוא קו
ירק, מהו קו ירק? אלא מצאנו
בספר הרופא מקרטינאה, ויודן של
קסרי שמו, וקוראים את שמו
הרופא הקרטינאי, משום שהוא
גדול על כל הרופאים ונכבד
בחכמה. וכך אומרים בלשון פרסי
לאדם נכבד. והוא היה אומר,
והארץ היתה תהו, מה זה תהו?
הוא קו ירק שמקיף כל העולם,
ומי הוא? קלפת האגוז, וזוהי
הקלפה החיצונה, שהיא ירקה.

לפנים ממנו - בהו, והן אבנים
מפלמות שמקן יוצאים מים. מתהו
נמשך עור ובשר. מן בהו נמשכות
העצמות. לפנים ממנו - וחשף. זו
המשכה שנמשך ממנה העם של
עשו. ואם תאמר מה זה תהו? הרי
היא בודאי שהרי החשף תלוי
ממנו, אלא אותן אבנים מפלמות
נכנסו באמצע, שממנו נמשכות
העצמות, כמו שזכרנו. וחשף -
משיכה דקה, שממנה נמשך עשו.
ורוח אלהים - זה מח האגוז,
שממש נמשך יעקב השלם, כמו
האגוז הזה, סוד הכתוב (יחזקאל א)

עבודה זרה. והכא אף על גב דיצקב אדפר,
הוא על אברהם. ולית פירוכא כלל במלה
דא. אבל אי ידעת מלה או חדושא אימא:
(עד כאן מההשמטות).

השלמה מההשמטות (סימן יא)

פתח ואמר ההוא יודאי (בראשית א) והארץ
היתה תהו ובהו וגו'. מאן ארץ, היתה
דאשתמודע עלאה ופתאה. היתה תהו, מאי
תהו. דא קו ירוק דאקיף כל עלמא ואיקרי
קו תהו. דכתיב (ישעיה ל"א) ונטה עליה קו תהו
ואבני בהו. בהו, כמה דתנינן, אבנין
מפולמות דמשתקען גו תהומי ומנהון נפקי
מיין.

השתא אית למנדע. תהו דאיהו קו ירוק,
מאן הוה קו ירוק, אלא אשפתן
בספרא דאסיא דקרטינאה ויודאן דקסרי
שמיה, וקראן שמיה אסיא קרטינאה. בגין
דהוא רב על כל אסיין ויקירא בחכמתא.
והכי אמר בלשון פרסי לבר נש יקירא.
והוא אמר, והארץ היתה תהו, מאי תהו,
איהי קו ירוק דאסחר עלמא. ומאן איהו
קליפא דאגוזא ודא איהו קליפה דלבר
דאיהו ירוק.

לגו מניה בהו, ואינון אבנין מפולמות דמנהון
נפקי מיין. מן תהו אתמשכאן עור ובשר.
מן בהו אתמשכו גרמי לגו מניה. וחשף, דא
משיכו דאתמשך מניה עמא דעשו. ואי תימא
מאן תהו. הרי הוא ודאי, דהא חשף מניה
תלייא. אלא אינון אבנין מפולמות, עאלו
באמצעיתא דמניה אתמשכאן גרמי כמה
דאתמר. וחשף משיכו דקיק, דמניה אתמשך
עשו.

ורוח אלהים דא מוחא דאגוזא, דמתמן

והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן גדול, כנגד הבהו. לפנים ממנו - ואש מתלקחת, כנגד החשף. לפנים ממנו - ונגה לו סביב, כנגד של ורוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל - לפנים מהפל, כנגדו מרחפת על פני המים, זו רוח האם העליונה שמרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא, וזה מח האגוז, והקדוש ברוך הוא ימצאהו בארץ מדבר ודאי. אחר כך עשה הקדוש ברוך הוא את כל אותן הקלפות, שפלן יהיו משעבדות לו.

עד כאן היה כתוב באותו ספר של הרופא הקרטינאי. אחר כך היה רשום בכתוב הזה: כל שמירה שצריך רופא חכם לעשות לחולה ששוכב בבית חליו אסירי המלך, לעבד לרבוץ העולם, שכשהולך רופא חכם אליו, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמן, מחלות ששורות עליו, מוצא אותו באסירי המלך.

אם תאמר, הואיל והקדוש ברוך הוא יצוה לתפס אותו, שלא ישפדל שום אדם אחריו - לא כך! שהרי דוד אמר אשרי משפיל אל דל וגומר. דל הוא ששוכב בבית חליו, ואם הרופא חכם, הקדוש ברוך הוא יתן ברכות לאותו שמשפדל בו, ואותו רופא ימצאהו בארץ מדבר, שוכב בבית חליו.

ובתהו ילל ישמן, שאותם חלאים דוחקים אותו. מה צריך לו לעשות? יסבבנהו, יסובב סבות ויביא עלות כדי שימנע ממנו אותם דברים שמזיקים לו, יקייז לו ויוציא ממנו דם רע.

אתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא דא. רזא דכתיב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה, ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה, ואש מתלקחת, לקבליה דחשף. לגו מניה, ונגה לו סביב, לקבליה דרוח אלהים.

ומתוכה פעין החשמל, לגו מפלא. לקבליה מרחפת על פני המים. דא רוחא דאימא עלאה, דקא מרחפת על פלא. ויעקב שלימא איהו, ודא מוחא דאגוזא וקודשא בריך הוא ימצאהו בארץ מדבר, ודאי. לבתר עבד קדשא בריך הוא דכל אינון קליפין יהון פולהון משתעבדן ליה.

עד הכא הוה כתיב בההוא ספרא (דאסיא) דקרטינאה אסיא. לבתר הוה רשום בהאי קרא, פל נטורא דאיצטריך אסיא, חפים למעבד למרע דשכיב בבי מרעיה אסירי דמלפא, למפלח למארי עלמא. דכד אזיל אסיא חפים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמון. מרעין דשריין עליה אשפח ליה באסירי דמלפא.

אי תימא הואיל וקודשא בריך הוא יפקוד לתפשא ליה דלא ישתדל בר נש אבתריה, לאו הכי. דהא דוד אמר (תהלים מ"א) אשרי משפיל אל דל וגו' ודל הוא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חפים הוא, קדשא בריך הוא יב ליה ברכאן לההוא דישתדל ביה. וההוא אסיא ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב.

ובתהו ילל ישמון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי איצטריך ליה למעבד יסובבנהו, יסובב סיבוב וייתי עליות בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה, יקייז ליה, ויפוק מניה דמא בישא.

יבוננהו, יסתפל ויבין, יסתפל ויבין אותו החלי ממה היה, ויסתפל כדי שלא יתרכה עליו וינמיך אותו. אחר כך יצרנהו כאישון עינו, כדי שיהיה שמור כראוי באותם משקים ובאותן רפואות שצריך לו ולא יטעה מהם, שאלמלא יטעה אפלו בדבר אחד, הקדוש ברוך הוא מחשיב על הרופא כאלו שפך דם והרגו.

כי הקדוש ברוך הוא רוצה שאף על גב שאותו אדם הוא בבית אסירי המלך, שישתדל עליו בן אדם ויסיע לו להוציאו מבית האסורים.

והנה אומר כך: הקדוש ברוך הוא דן דיני בני העולם למעלה הן למות, הן לשרש, הן לעקר, הן לתת ענש נכסים. מי שראוי לענש נכסים נופל בבית חליו, ולא יתרא עד שעושה כל מה שנגזר עליו. כיון שנענש במקומו ונתן כל מה שנגזר עליו, מתראפא ויוצא מבית האסורים, ועל זה צריך להשתדל עליו שיתן ענש ויצא.

מי שראוי לשרש, יתפסו אותו ויתנו אותו בבית האסורים עד שישתרש מהכל, ולפעמים שישתרש מאיברים או מאחד מהם, ואחר כך יוציאהו מבית האסורים.

מי שראוי למות כך זה, שאלו יתן כל כפר וכל ממון שבעולם לא ינצל, ועל זה צריך רופא חכם להשתדל עליו. אם יכול לתת לו רפואה מן הגוף - יפה, ואם לא - יתן לו רפואה לנשמתו וישתדל על רפואת הנשמה, וזהו רופא שהקדוש ברוך הוא ששתדל עליו בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי אלעזר, עד עכשו לא

יבוננהו, יסתפל ויבין, ההוא מרעא ממה הוי. ויסתפל בגין דלא יתרבי עלוי וימאך ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא נטיר פדקא יאות באינון משקין, באינון אסוותא דאצטריכו ליה. ולא יטעי מנייהו, דאלמלי יטעי אפילו במלה חדא, קדשא בריך הוא חשיב על אסיא כאילו שפיך דמא וקטליה.

בגין דקודשא בריך הוא בעי דאף על גב דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלפא, דישתדל בר נש עליה ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי.

והנה אמר הכי, קדשא בריך הוא דן דיני בני עלמא לעילא, הן למות, הן לשרושי, הן לעקור, הן לענוש נכסין. מאן דאתחזי לענוש נכסין, נפיל בבי מרעיה ולא יתסי, עד דעבר כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש במקוניה, ויהיב ליה כל מה דאתגזר עליה, איתסי ונפק מבי אסירי. ועל דא איצטריך לאשתדלא עליה, דיתן עונשא ויפוק.

מאן דאתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהבי ליה בבי אסירי. עד דישתרש מפלא, ולזמנין דישתרש משייפוי, או מחד מנייהו, ולבתר יפקון ליה מבי אסירי.

מאן דאתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל כופרא וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב. ועל דא איצטריך לאסייא חכים לאשתדלא עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא, יאות. ואי לאו, יתן ליה אסוותא לנשמתיה וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא דקודשא בריך הוא וישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

אמר רבי אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסייא דא ומספרא דא, בר

שִׁמְעָתִי מִהֲרוּפָא הִזְה וּמִהֲסַפְרָא הִזְה, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שְׁאָמַר לִי סוּחֵר אֶחָד שְׁשָׁמַע מֵאֲבִיו, שְׁרוּפָא אֶחָד הִזְה בְּיָמָיו, שְׁכַשְׁהִינָה מִסְתַּפְּל בְּאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּבֵית חָלִיו, הִזְה אוֹמֵר: זֶה יַחֲיֶה, וְזֶה יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו (שְׁהוּא הִזְה צְדִיק) יָרָא חֲטָא, וְכָל מִי שֶׁלֹּא יְכוּל הִזְה לְהַשִּׁיג (לְקַנּוּת) מֵה שְׁצָרִיף, הוּא הִזְה קוֹנֵה לוֹ וְנוֹתֵן מִשְׁלוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים שְׁאִין חֲכָם בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, וּבִתְפִלָּתוֹ הִזְה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהִזְה עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ, וּכְדוּמָה לָנוּ, זֶה הִזְה אוֹתוֹ רוּפָא. אָמַר אוֹתוֹ סוּחֵר, וְדָא סַפְרוּ בְּיָדֵי הוּא, שְׁיִרְשָׁתוֹ מִסְבִּי, וְכָל דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַסַּפֵּר הַתִּיַסְדּוֹ כָּלֵם עַל סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוּדוֹת נִסְתָּרִים מִצְּאֵתִי בּוּ.

וְדַבְרֵי רְפוּאָה שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רְאוּי לְעִשׂוֹתָם, פָּרַט לְמִי שֶׁהוּא יָרָא חֲטָא, וְהֵם מִמָּה שֶׁהִזְה עוֹשֶׂה בְּלַעַם, שֶׁהִזְה לוֹחֵשׁ לְחֹשִׁים עַל חוּלָה, וְהִזְה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִיד מִתְּרַפָּא, וְכָלֵם מְבָרְרִים בְּאוֹתוֹ הַסַּפֵּר.

וְאָמַר זֶה אָסוּר וְזֶה מִתָּר לְמִי שְׁיָרָא חֲטָא, מִשּׁוּם שְׁחֲטָאִים רַבִּים אָמַר שְׁרַפּוּאָתָם תְּלוּיָה בְּלַחֵשׁ הַפָּה, וְהֵם מִצַּד הַנַּחֵשׁ, וּמִהֵם מִצַּד הַקָּסֵם. וְכָל אוֹתָם שְׁאָסוּר לוֹמַר בְּפִה וְאָסוּר לְעִשׂוֹת בְּמַעֲשֵׂה הִזְה אוֹמֵר. עַד שְׁמִצְאָתִי בְּמַחְלוֹת יְדוּעוֹת שְׁצָרִיף לוֹמַר כֶּף וּלְנִדּוֹת בְּנִדְוֵי וּשְׁמַתָּא עַל אוֹתוֹ חָלִי, וְזוֹ תְּמִיָּה גְדוּלָה לָנוּ. שְׁמַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁמַחוּ הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם הִזְה לָנוּ סַפֵּר זֶה, נִרְאָה מֵהוּ. אָמַר, אֲנִי אֲמַסֵּר בְּמִסְרִיהָ עַל מְנַת לְהִרְאוֹת לְמַגְנִיזָה הַקְּדוּשָׁה. וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סַפֵּר הִזְה בְּיָדֵי שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וּמִצְאָתִי

מִזְמָנָא חֲדָא. דְּאָמַר לִי טִייעָא חֲדָא דְשָׁמַע לְאֲבוּי, דְּאָסִיא חַד הָהּ בְּיוֹמוּי. דְּכַד הָהּ מִסְתַּפְּל בְּבַר נֶשׁ פַּד אִיהוּ בְּבִי מְרַעִיָה, הָהּ אָמַר, דָּא חֵי וְדָא מִית. וְהוּוּ אֲמַרִין עָלֶיהָ, (וְהוּוּ הָהּ וּפְאָה), דְּחֵיל חֲטָאָה. וְכָל מָאן דְּלֹא יָכִיל לְמַדְבֵּק (אֲצִ"ל לְמַזְנוּ) מָה דְּאִיצְטְרִיף, אִיהוּ הָהּ קִנְי לִיה וְיִהִיב מְדִילִיה. וְהוּוּ אֲמַרִין, דְּלִית חֲפִים בְּעִלְמָא כְּגִינִיָה. וּבְצִלוֹתֵיהָ הָהּ עֲבִיד יַתִּיר מִמָּה דְּהָהּ עֲבִיד בִּידוּי, וְכְדוּמָה לָן, דָּא הָהּ הֵהוּא אָסִיא. אָמַר הֵהוּא טִייעָא, וְדָא סַפְרָא דִּילִיה בְּיָדֵי אִיהוּ, דְּקָא יִרְתַּנָּא מֵאֲבִי אָבָא. וְכָל מְלוּי דְּהֵהוּא סַפְרָא, כְּלָהוּ אֲתֵיַסְדֵּן עַל רִזִין דְּאוּרִייתָא וְרִזִין סְתִימִין אֲשַׁכְחָנָא בִּיה.

וּמִיַּיִן דְּאָסוּתָא דְּאִיהוּ אָמַר דְּלֹא יֵאוֹת לְמַפְעֵל לוֹן, פֶּר מָאן דְּאִיהוּ דְּחֵיל חֲטָאָה. וְאִינוּן מִמָּה דְּהָהּ עֲבִיד בְּלַעַם דְּהָהּ לְחִישׁ עַל מְרַע, וְהוּוּ אָמַר בְּפוּמִיָה, וְאֲתִסִּי מִיד. וְכְלָהוּ בְּרִיר לוֹן בְּהֵהוּא סַפְרָא.

וְאָמַר, דָּא אָסוּר וְדָא מוּתָר לְמָאן דְּדְחֵיל חֲטָאָה, בְּגִין דְּמְרַעִין סְגִיאִין אָמַר, דְּתִלְיָא אָסוּתָא דִּילְהוּן בְּלְחִישׁוֹ דְּפוּמָא, וְאִינוּן מִסְטְרָא דְנַחֵשׁ, וּמַנְהוּן מִסְטְרָא דְקָסֵם. וְכָל אִינוּן דְּאָסוּר לוֹמַר בְּפוּמָא וְאָסוּר לְמַעַבַּד בְּעוּבְדָא, הָהּ אָמַר. עַד דְּאֲשַׁכְחָנָא עַל מְרַעִין יְדִיעָאן דְּאִיצְטְרִיף לוֹמַר כֶּף, וּלְנִדְוֵי בְּנִדְוֵי וּבְשַׁמְתָּא עַל הֵהוּא מְרַע, וְאִיהוּ תְּלוּהָא סְגִי לְגַבְּן. חֲדִי רַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲדוּ חֲבֵרִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִי הָאִי סַפְרָא הָהּ לְגַבְּן, נַחֲמִי מְאִי אִיהוּ. אָמַר, אָנָּא אֲמַסֵּר בְּמִסְרִיהָ עַל מְנַת לְאַחֲוָאָה (לְאַחֲוָאָה) לְבוּצִינָא קְדִישָׁא. וְתַנְיִנָן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵהוּא סַפְרָא הָהּ בְּיָדֵי תְּרִיסָר יַרְחֵי, וְאֲשַׁכְחָנָא בִּיה נְהוּרִין

אורות עליונים. כשהגעתי לאותם סודות שהיו מבלעם, תמהתי.

יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות, עד שראיתי בחלום ואמר לי, מה לך להפגס בתחום שאינו שלך? התעוררתי, והיה רע לפני על סודות נסתרים שהיו שם. שלחתי לאותו יהודי ונתתי לו הספר, ובסודות של בלעם מצאתי מאותם שמות המלאכים ששלח לו בלק ולא היו מסתדרים על תקונייהם.

אבר כמה מיני רפואה מצאתי בו שמתקנים על תקוני התורה וסודות נסתרים שלה, וראיתי בחסידות ותפלות לקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר שהיה עושה רפואה בפסוקי התורה - חס ושלום! אלא היה אומר סודות התורה, ועל אותו סוד מוציא סודות רפואה שלא ראיתי כאלה לעולמים. אמרתי, ברוך הרחמן שהחכים בני אדם בחכמה עליונה. ומאותם דברים של בלעם לקחתי, וראיתי בהם שלא היה בעולם חכם בכשפים כמותו. אמרתי, ברוך הרחמן שבטל מהעולם כשפים, כדי שלא יטעו בני אדם מאחר יראת ה': ע"כ מההשמטות.

אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע מי הרגו, ואיך נהרג? אמר רבי יצחק, פנחס וסיעתו הרגוהו, שפתיב (במדבר לא) הרגו על חלליהם. ושנינו, בעיר מדן היה עושה בחכמת כשפיו שטטים באויר הוא ומלכי מדן. ואלמלא ציץ הקדושה ותפלת פנחס שהפילום על ההרוגים. זהו שפתיב על חלליהם, וכתוב (יהושע י) ואת בלעם בן בעור הקוסם

עלאין. פד מטינא לאינון רזין דהווי מבלעם תוהנא.

יזמא חד לחישנא באתר חד, והווי אתון סלקן ונחתן. עד דחמינן בחלמא ואמר לי, מה לך למיעל בתחומא דלאו דילך. אתערנא ואבאיש קמאי על רזין סתימין דהווי תמן, שדרנא להווא יודאי ויהיבנא ליה ספרא. וברזין דבלעם אשפחנא מאינון שמהן דמלאכים דשדר ליה בלק, ולא הווי מתסדרן על תיקונייהו.

אבר כמה זיני אסוותא אשפחנא ביה דקא מתתקני על תקוני אורייתא ורזין סתימין דיליה. וחמינא דאינון בחסידותא וצלותין לקודשא בריך הוא.

ואי תימא דהווי עביד אסוותא בפסוקי דאורייתא, חס ושלום. אלא הוה אמר רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין. אמינא, בריך רחמנא דאחפים לבני נשא בחכמתא דלעילא. ומאינון מלין דבלעם נסיבנא. וחמינא בהו, דלא הוה בעלמא חפים בחרשין פגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטיל מעלמא חרשין דלא יטעון בני נשא מבתר דחלתא דקודשא בריך הוא. ע"כ: (עד כאן ממהשמטות).

אמר רבי אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. אמר רבי יצחק, פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב, (במדבר לא) הרגו על חלליהם. ותנינן, בקרתא דמדן הוה עביד בחכמתא דחרשוי, דטאסין באוירא הוא ומלכי מדן. ואלמלא ציץ דקדושא, וצלותא דפינחס, דאפילו להון על קטילייה, הדא הוא דכתיב על חלליהם. וכתוב (יהושע יג) ואת בלעם

הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָרֵב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֶעָזָר, כָּל זֶה יִדְעָתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל דְּבָרֵי בִלְעָם הִרְשַׁע תְּקִיפִים הֵם, וְהָרִי פִרְשֻׁהָ הַחֲבָרִים, שְׁכָתוֹב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיָּהוּ? בִלְעָם, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָר, מֹשֶׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הָעֲלִיּוֹנִים, בִלְעָם אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה בְּצַד שְׁמָאל. וְאִם כָּל זֶה הִיָּה בִּידוֹ וְכָל כֶּף תְּקִיף בְּחֻמָּה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֶת עֲצָמוֹ בְּכַח תְּקִיף, שְׁכָתוֹב (במדבר כג) וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה - אֶעֱקֹר אֶת כֹּה מִזֶּה, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִרְגוֹ?

אָמַר בְּסֵפֶר חֻמָּת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֶּף אָמַר: שְׁלֹשָׁה סִימָנִים הֵם; סִימָן לַעֲבָרָה - יִרְקוֹן. סִימָן לְשִׁטוֹת - דְּבָרִים. סִימָן שְׁלֹשׁ יוֹדֵעַ כְּלוּם - שְׁבָחִים. וְזֶה הַכְרִיעַ לְשָׂאֵר, שׁוֹטָה בְּכָל עֲבֻרוֹת, הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ.

וְהָרִי כְּתוּב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא פִיךָ. וְאִם לֹא זֶר - פִיךָ! - לֹא כֶּף. אֲלֵא אִם אֵין מִי שְׁמִפִּיר אוֹתְךָ, פִּתַח פִּיךָ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְלִהְיוֹדֵיעַ דְּבָרֵי אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְאֵז פִּתְחוֹן פִּיךָ בְּתוֹרָה יִשְׁבַּחוּ דְּבָרֶיךָ וְיִדְעוּ מִי אַתָּה, שְׂאֵין דְּבָר בְּעוֹלָם שְׁמוּדִיעַ עַל הָאִישׁ אֲלֵא בְּזִמְן שְׁפוּתַח פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לְבָנֵי אָדָם מִי הוּא.

אוֹתוֹ בִלְעָם הִרְשַׁע, תְּשַׁבְּחוֹת מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּכָל. וְעַם כָּל זֶה גִּנְבַת דַּעַת הִיָּה גוֹנֵב, וְהַתְּעֵלָה בְּדְבָרָיו. בְּדְבָרִים קְטָנִים הִיָּה עוֹשֶׂה גְדוּלִים. מֵה שְׂאֵמַר עַל אוֹתוֹ מְעֻלוֹת, דְּבָרֵי טְמֵאָה הִיָּה אוֹמֵר, וְאֱמַת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ

רָשַׁע הָיָה אָמַר וּמְשַׁבַּח

בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם הָרְגוּ בְּחָרֵב. אָמַר לִיָּה רַבִּי אֱלֶעָזָר, כָּל דָּא יִדְעָנָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֶעָזָר, כָּל מְלוֹי דְּבִלְעָם חֲיִיבָא, תְּקִיפִין אֵינוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּיא, דְּכָתִיב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמְנוּ. בִלְעָם, וְהָא אוּקְמוּנָא מְלָה, מֹשֶׁה לִית דְּכוּוֹתִיהָ, בְּכַתְרִין עֲלֵאֵין. בִלְעָם לִית דְּכוּוֹתִיהָ, בְּכַתְרִין תַּתְּאֵין. דָּא בְּסֵטְרָא דְּקְדוּשָׁה, וְדָא בְּסֵטְרָא דְּשְׁמָאֲלָא. וְאִי כָּל דָּא הָוָה בִּידֵיהָ, וְכָּל כֶּף תְּקִיף בְּחֻמָּתָא, גָּבַר דִּישְׁבַּח גְּרַמִּיָּה בְּחִילָא תְּקִיף, דְּכָתִיב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר לְכֹה מֵהָאִי. הִיאָךְ יִכְלוּ לְקַטְלָא לִיָּה.

אָמַר בְּסֵפֶר דְּחֻמָּתָא דְּשְׁלֹמֹה מְלֶכָא הַכִּי אָמַר, תְּלַת סִימָנִין אֵינוֹן. סִימָן לַעֲבָרָה, יִרְקוֹן. סִימָן לְשִׁטוֹת, מְלִין. סִימָן דְּלֹא יִדְעַ כְּלוּם, שְׁבוּחֵי. וְדָא אֲכָרַע לְשָׂאֵר, שׁוֹטָה בְּכָל עֲבֻרוֹת, כֹּלָא אֵית בֵּיהָ.

וְהָא כְּתִיב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא פִיךָ, וְאִם לֹא זֶר. פִיךָ. לָאוּ הַכִּי. אֲלֵא אֵי לֹא הוּי מְאֵן דְּאִשְׁתְּמוּדֵעַ לָךְ, אִפְתַּח פּוּמְךָ לְמִלְלָא בְּאוּרִייתָא, וְלֹאֹדְעָא מְלִי קְשׁוּט בְּאוּרִייתָא. וְכַדִּין פְּתִיחוּ דְּפוּמְךָ בְּאוּרִייתָא, יִשְׁבַּחוּן מִילָךְ, וְיִנְדְּעוּן מְאֵן אַנְתָּ, דְּלִית מְלָה בְּעֵלְמָא דִּישְׁתְּמוּדְעוּן לִיָּה לְבַר נֶשׁ, אֲלֵא בְּזִמְנָא דְּאִפְתַּח פּוּמִיָּה. פּוּמִיָּה הוֹדֵעַ לְבָנֵי נֶשׂא מְאֵן הוּא.

הַהוּא רָשַׁע דְּבִלְעָם, שְׁבוּחֵי מְשַׁבַּח גְּרַמִּיָּה בְּכֹלָא. וְעַם כָּל דָּא, גְּנִיבוּ דְּדַעַתָּא קָא גְּנִיב, וְאִסְתַּלַּק בְּמְלוֹי. בְּמִלִּין זְעִירִין, הָוָה עֲבִיד רַבְרַבִּין. מֵה דְּאָמַר עַל אֵינוֹן דְּרַגִּין מְלִין מְסַבִּין הָוָה אָמַר, וּקְשׁוּט אָמַר. אֲבָל הַהוּא

רשע היה אומר ומשבח עצמו בדרך נסתר, והתעלה בדבריו. שכל מי שהיה שומע, חשב שהתעלה על כל נביאי העולם, שכתוב (במדבר טו) שמע אמרי אל וידע דעת עליון. מי האיש בעולם שהיה שומע מפיו דברים אלו שלא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמותו !?

ואמת היה, וכך היה. נאם שמע אמרי אל, כך היה. וידע דעת עליון, כך היה. ואותו רשע היה אומר על מעלות שנדבק בהם, שמע אמרי אל. דבר שהוא במעלה עליונה.

וכך אמר, שמע אמרי אל. לא כתוב האל, שהרי (תהלים יח) האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר הוא. (שמות לד) כי לא תשתחוו לאל אחר. שמע אמרי אל - דבר קטן הוא, ודומה למי שלא יודע שהוא גדול ועליון. שמע אמרי אל - אותו שנקרא אל אחר, שכתוב כי לא תשתחוו לאל אחר.

וידע דעת עליון, על כל דרגות השמאה, אותם שמנהגים אנית הים וסערה. ארבעים חסר אחד הם. ואותו רב חובל שכלם מנהגים על ידיו, הוא עליון על כלם. בזה היה נדבק אותו רשע, ואמר שהיה יודע דעת עליון, דרגה שהוא עליון על כל מנהגי הספינה. מי שומע זה שלא יבהל בדעתו ויאמר שאין פמזהו בעולם? אלא אותו רשע משבח את עצמו בדרך נסתר ואמר דברי אמת, וגנב דעת בני העולם.

אשר מחזה שדי יחזה. מי ששומע את זה חשב שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם. מחזה שדי - זה ענף אחד מאותם ענפים שהיו יוצאים משדי, ולמה? ענפים שבו, ומראה שני נביאים,

גרמיה בארז סתים, ואסתלק במלוי, דכל מאן דהוה שמע, חשיב דאסתלק על כל נביאי עלמא, דכתיב שומע אמרי אל וידע (ד"ט קצ"ג) דעת עליון. מאן גבר בעלמא, דהוה שמע מפומיה מלין אלין, דלא חשיב דלית בעלמא נביאה מהימנא כגיניה.

וקשוט הוה, והכי הוה. נאם שומע אמרי אל, הכי הוה. ויודע דעת עליון הכי הוה. והוה רשע הוה אמר על דרגין דאתדבק בהו, שומע אמרי אל, מלה דאיהו בסליקו עלאה. והכי אמר, שומע אמרי אל, האל לא כתיב, דהא (תהלים יח) האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר איהו. (שמות לד) כי לא תשתחוו לאל אחר שומע אמרי אל, מלה זעירא איהי. ודמי למאן דלא ידע, דאיהו רב ועלאה. שומע אמרי אל, ההוה דאקרי אל אחר, דכתיב כי לא תשתחוו לאל אחר.

וידע דעת עליון, על כל דרגין דמסאבו, אינון דמנהגי ארפא דימא וסערא. ארבעין חסר חד אינון. והוה רב חובל, דכלהו מתנהגי על ידיו, איהו עליון על פלהו. בדא הוה מתדבק ההוה רשע, ואמר דהוה ידע דעת עליון, דרגא דאיהו עליון על פלהו מנהגי ארפא. מאן שמע הכי דלא אתבהיל בדעתיה, ויימא דלא הוה כגיניה בעלמא. אלא ההוה רשע משבח גרמיה בארז סתים ואמר מלי קשוט, וגניב דעתא דבני עלמא.

אשר מחזה שדי יחזה, מאן דשמע דא, חשיב דהוה חמי מה דלא חמי אחרא בעלמא. מחזה שדי, דא ענפא חדא, מאינון ענפין דהוו נפקין משדי. ולמה. דבחכמתא דא, אחזי תלת, לקבל ש' דשדי, לקבל תלת ענפין שבחכמה זו נראים שלשה כנגד ש' של שדי, כנגד שלשה

בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שְׁתוּמְכִים בּוֹ, כְּנֻגָּד שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם עֲנָפֵי עֵין הָרַע לְסֵתָם אוֹתָם. כְּשָׂבָא בְּלָק, אָמַר, אֲנִי אוֹכֵל לָהֶם. עֲמֶלֶק בִּיחָד עִם חֻכְמָה זֹאת בָּא אֲלֵיהֶם וַיְכַל לָהֶם. וְשָׁלַח לְבַלְעָם וְאָמַר לוֹ, אֲנִי יֵשׁ בִּי שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲמֶלֶק, שֶׁהֵם ל"ק, שֶׁהֵם סִיּוּם עֲמֶלֶק. לִי יֵשׁ ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק. לִי הַסִּיּוּם, וּבִדְּ הַרְאִישִׁית - ב"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּי אָמַר, רֵאשִׁית בְּלָק ב"ל, וְרֵאשִׁית בְּלָעָם ב"ל. רֵאשִׁית בְּלָק הֵיחָד בּוֹ בְּבַלְעָם, וְסִיּוּם עֲמֶלֶק הֵיחָד בְּבָלְק, וְסִיּוּם בְּלָעָם הֵיחָד רֵאשִׁית עֲמֶלֶק.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁלֹּא נוֹכַח לָהֶם מִשּׁוּם שְׁכַשְׁפֵי מֹשֶׁה רַבָּם שֶׁהֵיחָד פּוֹשֵׁט יְדָיו, הָרִי יָד זֹאת בְּאוֹתָם גְּדוּלִים שִׁיכּוּלִים בְּכַשְׁפִּים לְהַתְחַזֵּק יוֹתֵר. וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם. בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתוּב, אֲלֹא בְּיָדָם. יָד מוּל יָד. כִּי שָׁלַח לוֹ בְּלָק לְבַלְעָם. וְכֵן מְחַזֵּה שְׂדֵי, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ. וְלָכֵן נִעְנְשׂוּ, וְנִעְנְשׂוּ לְמַעְלָה, וְנִקְרָאִים מְחַזֵּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים א' - ז) וּמוּל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה. עֲנָף שִׁיּוּצָא מִשָּׁם. וּמִיֵּהוּ אוֹתוֹ מְחַזֵּה? עֲזָא וְעֲזָאֵל, שֶׁהֵם נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְהוּא מְחַזֵּה שְׂדֵי, שֶׁהֵיחָד רוֹאֵה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם. אִיפֹה הֵיחָד בְּלָעָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? אִם תֵּאמַר בְּמִדְּיָן, הָרִי כְּתוּב וְעֵתָה הֵנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִם הוֹלֵךְ לוֹ, מִי נִתֵּן אוֹתוֹ בְּמִדְּיָן? אֲלֹא אוֹתוֹ רָשָׁע, כִּיֵּן שָׂרְאָה שְׁנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כִּיֵּן אֶלֶף עַל עֲצוּתוֹ, הִתְעַפֵּב שָׁם, וְהֵיחָד רוֹצֵה מִהֶם שְׂכָרוֹ. וּבַעוּד שֶׁהִתְעַפֵּב שָׁם, כִּי פָּנַחַס וּגְדוּלֵי הַחִיל לְשָׁם.

כִּיֵּן שָׂרְאָה אֶת פָּנַחַס, פָּרַח בְּאוּרֵי, וּשְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס. וְאִם תֵּאמַר, הָרִי מְתוֹ

דְּבִיָּה, וְאַחֲזֵי תַרְיִן נְבִיאִין, בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּתַמְכִּין בִּיה. לְקַבֵּל שְׁבַעִין תַרְיִן עֲנָפִין דְּעֵינָא בִישָׂא, לְסֵתָמָא לֹוֹן. כִּד אָתָא בְּלָק, אָמַר אֲנָא אֵיכוּל לֹוֹן. עֲמֶלֶק בְּהַדִּי חֻכְמָתָא דָּא אָתָא לְגַבִּיָּהוּ, וַיְכַיֵּל לֹוֹן.

וְשָׂדֵר לְבַלְעָם, וְאָמַר לִיה, אֲנָא תַרִּי אַתּוּן דְּעֲמֶלֶק אֵית בִּי, דְּאֵינּוּן ל"ק, דְּאֵינּוּן סִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק. אֲנָא לִי ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק, לִי סִיּוּמָא, וּבִדְּ שִׁירוּתָא ב"ל. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָכִי אֵימָא שִׁירוּתָא דְּבְלָק ב"ל, וְשִׁירוּתָא דְּבַלְעָם ב"ל, שִׁירוּתָא דְּבְלָק הָוָה בִּיה בְּבַלְעָם. וְסִיּוּמָא דְּעֲמֶלֶק, הָוָה בִּיה בְּבְלָק, וְסִיּוּמָא דְּבַלְעָם, הָוָה שִׁירוּתָא דְּעֲמֶלֶק.

וְאִי תֵימָא דְּלֹא גִיכוּל לְהוּן, בְּגִין דְּחַרְשִׂיא דְּרַבֵּהוּן מֹשֶׁה, דְּהָוָה פָּשִׁיט יְדֵיה, הָאִי יָדָא אֵית בְּאֵלִין רַבְרַבִּין, דִּיכְלִי בְּחַרְשִׁין לְאַתְתַּקְפָּא יַתִּיר. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב וּקְסָמִים בְּיָדָם, בְּיַדֵּיהֶם לֹא כְּתִיב, אֲלֹא בְּיָדָם, יָדָא לְקַבֵּל יָדָא, הָכִי שָׂדֵר לִיה בְּלָק לְבַלְעָם.

וְלִרְבִּי מְחַזֵּה שְׂדֵי כְּדָאמְרִין, וְלִרְבִּי אַתְעֲנָשׁוּ, וְאַתְעֲנָשׁוּ לְעֵילָא, וְאַקְרוּן מְחַזֵּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלכים א' ז) וּמוּל מְחַזֵּה אֵל מְחַזֵּה. עֲנָפָא דְּנַפְק מִתַּמְּן. וּמֵאֵן הָוָה מְחַזֵּה עֲזָא וְעֲזָאֵל, דְּאֵינּוּן נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְאֵיֵהוּ מְחַזֵּה שְׂדֵי, דְּהָוָה חֲמָא נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם.

אֵן הָוָה בְּלָעָם בְּהֵיחָד שְׁעָתָא. אִי תֵימָא בְּמִדְּיָן, הָא כְּתִיב וְעֵתָה הֵנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי. אִי אֲזַל לִיה, מֵאֵן יְהִיבֵיה בְּמִדְּיָן. אֲלֹא הָוָה רָשָׁע, כִּיֵּן דְּחֲמָא דְּנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין אֶלֶף עַל עֵיטוּי, אַתְעַפֵּב תַּמְּן וְהָוָה בְּעֵי מְנִיָּהוּ אַגְרוּי. וּבַעוּד דְּאַתְעַפֵּב תַּמְּן, אָתָא פָּנַחַס וּרַבְרַבִּי חִילָא לְתַמְּן.

כִּיֵּן דְּחֲמָא לְפָנַחַס, פָּרַח בְּאוּרֵיא, וְתַרְיִן בְּנוּהֵי עַמִּיָּה, יוֹנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס.

במעשה העגל, שהרי הם עשו אותו? אלא כף היתה בנדאי, וזהו שכתוב (שמות לב) ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא היו יודעים חשבון קטן זה? והרי כמה חשבונות רמים עליזנים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן כשלושת אלפי איש? אלא אלו בני בלעם, יונו"ס ויומברו"ס, שהיו שקולים כשלושת אלפי איש.

אמא אותו רשע, כל כשפי העולם היתה יודע, ולקח גם כף כשפי בניו שהיו רגילים בהם, ובהם טס ועלה. פנחס ראה אותו, שהיה אדם אחד טס באויר והיה מתעלה באויר מהעין, הרים קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח אחרי אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו שהיה טס צליה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על כשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה אוירים באותו דרך, והתעלה והתפסה מהעין, ואז הסתפן צליה באותה שעה והיה בצער, שלא ידע מה יעשה. הרים אליו פנחס קול ואמר: צל התנינים שרובצים על כל הנחשים, הפך בשערותיך. מיד ידע וגלה אותו מקום, ונכנס אליו. מיד התגלה, וירדו שניהם לפני פנחס.

בא וראה, אותו רשע פתוב בו וילך שפי, זהו עליון שדרגותיו נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובו שלט עליו, משום שהשלטון ששולט עליהם לקח והתכופפו לפניו. וזה היתה (בראשית מט) שפיפן עלי ארץ. על אותו ארץ שעשה אותו רשע, שכתוב

דן נחש עלי דרך, דא

ואי תימא, הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, (שמות לב) ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חשבונא זעירא דא, והרי כמה חושבנין אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין, ידע קרא לממני, והכא כשלושת אלפי איש. אלא אינון בניו דבלעם, יונו"ס ויומברו"ס, דהוה שקלי כשלושת אלפי איש. אמא ההוא רשע, פל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה בר נש חד טס באוירא, והוה מסתלק באוירא מעינא, רמא קלא לבני חילא, אמר אית מאן דינדע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס. צליה פריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרח בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש אוירין בההוא ארץ, (דף קצ"ד ע"ב) ואסתלק ואתכפי מעינא, כדין אסתפן צליה בההיא שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד. רמא ליה קלא פנחס ואמר, טולא דתנינייא דרבעין על כל חויין, הפוך במזיין. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו תרווייהו קמיה דפנחס.

תא חזי, ההוא רשע פתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, הוה דכורא. צליה נטל תרין, דכר ונוקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עליהו נטל, ואתפפין קמיה. ודא הוה שפיפון עלי ארץ. על ההוא ארץ,

דעבד ההוא רשע, דכתיב (בראשית מט) יהי

שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפּוֹן עַלִי אַרְחָה, יְהִי דְרַחֲמֵשׁ עָלַי דְּרַחֲמֵי לִי הֵאָרְחָה.

שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפּוֹן עַלִי אַרְחָה - זֶה צְלִיָּה.

הַנֶּשֶׁךְ עֲקָבֵי סוּס - זֶה עֵירָה, שְׁהִיָּה עִם דָּוִד, שְׁהִיָּה בָּא מִדָּן, וּבְגָלְלוּ תְלוּיָה גְבוּרְתוֹ דְּדָוִד, וְשִׁפְתוֹב (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הַרְכָּב. וַיִּפֹּל רֶכְבוֹ אַחֹר - זֶה שְׂרִיָּה, שְׁעֵתִיד לְבֹא יַחַד עִם מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְהוּא מְשַׁבֵּט דָּן, וְעֵתִיד הוּא לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת וְקָרְבוֹת בְּשָׂרָה הַעַמִּים. וְכַשְׁנָה יְקוּם, אִזּוּ מַחְפָּה לְגַאֲלַת יִשְׂרָאֵל, שְׁפִתוֹב (בְּרַאשִׁית מ"ט) לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי יי. וְאַף עַל גַּב שְׁפָרְשׁוּהוּ לְפָסוּק זֶה, אֲבָל בְּרוּר הַדְּבָר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּכְמוּ שְׁפָרְשׁוּהוּ, וְעַל זֶה בָּא הַפְּסוּק וּמוֹכִיחַ.

בֵּינָן שְׂיַרְד אֹתוֹ רְשַׁע אֶל פְּנֵחַס, אָמַר לוֹ: רְשַׁע! כְּמָה גִלְגּוּלִים רְעִים עֲשִׂיתָ עַל הָעַם הַקְּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ לְצִלְיָה: בֹּא וְהַרְג אֹתוֹ, וְלֹא בַשֵּׁם, שְׂלֵא רְאוּי זֶה לְהַזְכִּיר עָלָיו קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, בְּשִׁבְלִי שְׂלֵא תִצַּא נִשְׁמַתוֹ וְתִכְלַל בְּדַבְרֵים שֶׁל דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶׁאָמַר תְּמוֹת נִפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עֲשֵׂה בּוֹ כְּמָה מֵיַיִן מוֹת וְלֹא מֵת, עַד שֶׁלְקַח חֶרֶב שְׁהִיָּה מִתְקַן (חֻקִּים) עָלֶיהָ נִחַשׁ מִצַּד אֶחָד וְנִחַשׁ מִצַּד שֵׁנִי. אָמַר לוֹ פְּנֵחַס: בְּשֵׁלוֹ קַח (הַרְג אֹתוֹ), וּבְשֵׁלוֹ יָמוֹת. אִזּוּ הַרְג אֹתוֹ וְיִכְלַל לוֹ. שְׁכַף דְּרָף אֹתוֹ צַד - מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, בּוֹ יָמוֹת, וּבּוֹ תִצַּא נִשְׁמַתוֹ, וּבּוֹ יִכְלַל. וְכַף מֵת בְּלֶעָם, וְדָנִים אֹתוֹ בְּדִינֵי אֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא נִקְבֵּר לְעוֹלָמִים. וְכָל עֲצָמוֹתָיו נִרְקָבוּ, וְנִעֲשׂוּ כְּמָה נִחֲשִׁים מְזֻהָמִים מִזִּיקִים שָׂרָר בְּרִיּוֹת, וְאִפְלוּ הַתּוֹלְעִים שֶׁהֵיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ הִפְכוּ לְנִחֲשִׁים.

מִצָּאֵנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אֲשֶׁמֹדַאי שֶׁנֶּתַן לְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהִיָּה

הַנּוֹשֵׁךְ עֲקָבֵי סוּס, דָּא עֵירָה, דְּהוּה בְּהִדִּיה דְּדָוִד, דְּהוּה אֶתִי מִדָּן, וּבְגִינִיָּה, תְּלִיָּה גְבוּרְתִּיָּה בְּדָוִד, דְּכֹתִיב (שְׁמוּאֵל ב' ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הַרְכָּב. וַיִּפֹּל רֶכְבוֹ אַחֹר, דָּא שְׂרִיָּה, דְּזִמִּין לְמִיתִי בְּהִדִּי מְשִׁיחָא דְאַפְרַיִם, וְאִיהוּ הוּי מְשַׁבֵּטָא דְדָן, וְזִמִּין אִיהוּ לְמַעַבְד נּוֹקְמִין וְקָרְבִין בְּשָׂרָה עַמִּין. וְכַד דָּא יְקוּם, כְּדִין מַחְפָּא לְפּוֹרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל, דְּכֹתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ט) לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי יי. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְהֵאֵי קָרָא, אֲבָל בְּרִירוֹ דְּמִלָּה כְּמָה דְּאֶתְמַר, וְכְמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא אֶתְא קָרָא וְאוֹכַח.

בֵּינָן דְּנַחַת הַהוּא רְשַׁע לְקַמֵּי פְּנֵחַס, אָמַר לִיָּה, רְשַׁע, כְּמָה גִלְגּוּלִין בִּישְׁיִן עַבְדָּת, עַל עֲמָא קְדִישָׁא. אָמַר לִיָּה לְצִלְיָה, תָּא וְקַטְלִיָּה, וְלֹא בְּשָׂמָא, דְּלֹא אֶתְחַזִּי הָאֵי, לְאַדְכָּרָא עָלֶיהָ קְדוּשָׁה עֲלָאָה, בְּגִין דְּלֹא תִיפּוּק נִשְׁמַתִּיָּה, וְתִתְכַלִּיל בְּמַלְיִן דְּדִרְגִין קְדִישִׁין, וְתִתְקַיֵּם בִּיָּה מַה דְּאָמַר תְּמוֹת נִפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

בְּהַהוּא שְׁעֵתָא עָבַד בִּיָּה כְּמָה זִינֵי מוֹתָא, וְלֹא מִית, עַד דְּנִטַּל חֶרֶבָא דְּהוּה תְּקִין (ס"א חֻקִּים) עָלָיו חוּיָא מֵהָאֵי סְטָרָא, וְחוּיָא מֵהָאֵי סְטָרָא. אָמַר לִיָּה פְּנֵחַס, בְּדִילִיָּה טוֹל (נ"א קְמוּל לִיָּה), וּבְדִילִיָּה יָמוֹת. כְּדִין קְטַל לִיָּה, וְיִכְלִל לִיָּה. דְּכַף אַרְחוּי דְּהַהוּא סְטָרָא, מֵאֵן דְּאָזַל אֲבַתְרָאָה, בְּהָ יָמוֹת, וּבְהָ תִפּוּק נִשְׁמַתִּיָּה, וּבְהָ תִתְכַלִּיל. וְהֵכִי מִית בְּלֶעָם, וְדִינֵי לִיָּה בְּדִינֵין בְּהַהוּא עֲלָמָא, וְלֹא אֶתְקַבֵּיר לְעֲלָמִין. וְגִרְמוּי כְּלָהוּ אֶתְרַקְבוּ, וְאֶתְעַבִּידוּ כְּמָה חוּיָין מְזוּהָמִין, מְנַזְקֵי שָׂרָר בְּרִיּוֹן, וְאִפְלוּ תוֹלְעֵתִין דְּהוּוּ אֲכָלִי בְּשָׂרִיָּה, אֶתְהַדְרוּ חוּיָין.

אֲשֶׁבְחָנָא בְּסִפְרָא דְּאֲשֶׁמוֹדַאי, דְּיִהֵב לִיָּה לְשִׁלְמָה מְלָכָא, דְּכָל מֵאֵן דְּהוּה

רוצה לעשות כשפים חזקים
נסתרים מהעין, אם ידע הסלע
ששם נפל בלעם, ימצא מאותם
נחשים שהיו מעצמות אותו
הרשע, אם יהרג אחד מהם -
בראשו יעשה כשפים עליונים,
בגופו כשפים אחרים, בנבוכו
כשפים אחרים. שלשה מיני
כשפים בכל אחד ואחד.

בשבאח מלפת שבא לשלמה,
מאותם דברים ששאלה את
שלמה, אמרה: עצם הנחש של
שלשה ראשים במה נתפס? מיד
- (מלכים א') לא היה דבר נעלם מן
המלך אשר לא הגיד לה. היא
שאלה על זה, והיתה צריכה
אותם נחשים, ולא יכלה לקחת
אחד מהם. מה השיב לה? דברים
שהיו בלבה. כן הודיע לה,
שפתוב ויגד לה שלמה את כל
דבריה. אותם נחשים לא יכולים
להם כל בני העולם, פרט לדבר
של סוד אחד. ומהו? שכבת זרע
רותחת.

ואם תאמר, מי יכול? אלא בשעה
שהיא מוציא אותה שכבת זרע
כשהוא בתאוה, מוציא אותה
לשם אותו נחש ברצון התאוה.
כשייצאת רותחת, לוקחים אותה
מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש
זורקים לנחש, מיד כופף ראשו,
ותופסים אותו כמו שתופסים
תרנגול הבית. ואם בכל פלי
הקרב של העולם יערכו באחד
מהם - לא יכולים לא. ובזה לא
צריך אדם בעולם פלי קרב ולא
דבר אחר, ולא צריך להשמר
מהם, שהרי כלם נכפים אליו. אז
דבקו הדברים הללו בלבה,
והתאוה לזה.

מבאן והלאה, אלעזר בני,
הקדוש ברוך הוא עושה מה
שעושה באותו רשע, וסודות
נסתרים אלו לא הצטרכו

בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי
ידע טנרא דנפל תמן בלעם, ישכח מאינון
חוין דהוּו מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל
חד מנייהו, רישא דיליה ביה יעביד חרשין
עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, בזנבא
דיליה חרשין אחרנין. תלת זיני חרשין, אית
בכל חד וחד.

מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינון
מלין דשאלת לשלמה, אמרת, גרמא

דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (מלכים א')
לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד
לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת
לאינון חויין. ולא יכולת לנטלא חד מנייהו.
מה אתיב לה מלין דהוּו בלבה. כן אודע לה,
דכתיב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינון
חוין, לא יכלין לון כל בני עלמא, בר ממלה
דרזא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

ואי תימא מאן יכול. אלא, בשעתא דההוא
שכבת זרע אפיק בר נש, פד איהו
בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא,
ברעותא דתיאובתא. פד נפיק ברתיוהו, נטלי
ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין
לגבי חויא, מיד כפוף רישיה, ותפסן ליה,
כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני
קרבין דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין
ליה. ובהאי, לא אצטריך בר נש בעלמא מאני
קרבא, ולא מלה אחרא ולא אצטריך
לאסתמרא מנייהו דהא כלהו אתפפין לגביה.
פדין אתדבקו אינון מלין בלבבה, ותאיבת
להאי.

מבאן ולהלאה אלעזר ברי, קדשא בריה הוא
עבד מה דעבד בההוא חייבא, ורזין
סתימין אליו, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין

להתגלות. אבל משום שהחברים
שפאן ידעו דרכים נסתרים של
העולם, גליתי לכם. שהרי כמה
מנהגים נסתרים הם בעולם ובני
אדם לא יודעים, ואותם פלאות
נסתרים, גדולים ועליונים. עליו
ועל שדומה לו קראנו, (משלי י)
ושם רשעים ירקב. אשריהם
צדיקי האמת, עליהם כתוב (תהלים
קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.
ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר
הזה וגו'. רפי אבא פתח, (שם קב)
תפלה לעני כי יעטר וגו'. שלשה
הם שפתוב בהם תפלה. ובארז
דבר זה (אבל דבר זה) - אחד היה
משה, ואחד היה דוד, ואחד עני,
שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם
תאמר, הרי כתוב (חבוק ג) תפלה
לחבוק הנביא - הרי ארבעה
הם? אלא חבוק לא בגלל תפלה
היה, ואף על גב שפתוב בו
תפלה, תשפחת והודאה היא
לקדוש ברוך הוא על שהחזירו
ועשה אתו נסים וגבורות, שהרי

בן השונמית היה.

אבר שלש הן שנקראות תפלה:
(תהלים ז) תפלה למשה איש
האלהים, תפלה זו שאין כמותה
באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה
זו היא תפלה שאין כמותה במלך
אחר. תפלה לעני, תפלה היא
מאותן שלש. מי חשוכה מפלן?
הוי אומר תפלת העני. תפלה זו
קודמת לתפלת משה, וקודמת
לתפלת דוד, וקודמת לכל שאר
תפלות העולם.

מה הטעם? משום שהעני הוא
שבור לב, וכתוב (שם לד) קרוב ה'
לנשפרי לב וגו'. והעני עושה
תמיד קטטה בקדוש ברוך הוא,
והקדוש ברוך הוא מקשיב
ושומע דבריו. פיון שמתפלל
תפלתו, פותח כל חלונות
הרקיעים, וכל שאר התפלות

דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא,
גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון
בעלמא, ובני נשא לא ידעון, ואינון פליאן
סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה,
קראן (משלי י) ושם (ד קצ"ה ע"א) רשעים ירקב.
זפאין אינון זפאי קשוט, עלייהו כתיב, (תהלים
קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר
קכ) רפי אבא פתח, (תהלים קב) תפלה לעני
כי יעטר וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה.
ואוקמוה מלה דא, (אבל מלה דא) חד הוה משה,
וחד הוה דוד, וחד עני, דאתפליל בהו,
ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (חבוק ג)
תפלה לחבוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא
חבוק לאו בגין תפלה הוה, ואף על גב דכתיב
ביה תפלה, תושפחתא והודאה איהו לקודשא
ברוך הוא, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין
וגבורין, דהא בריה דשונמית הוה.

אבר תלתא אינון דאקרוין תפלה. (תהלים ז) תפלה
למשה איש האלהים, תפלה דא דלית
פגיניה בבר נש אחרא. (תהלים פו) תפלה לדוד,
תפלה דא איהי תפלה, דלית פגיניה במלכא
אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון תלתא.
מאן חשיבא מפלהו. הוי אימא תפלה דעני.
תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים
לתפלה לדוד, וקדים לכל שאר צלותין
דעלמא.

מאי טעמא. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתיב,
(תהלים לד) קרוב יי לנשפרי לב וגו'. ומספנא
עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא.
וקודשא בריך הוא אצית ושמע מלוי. פיון
דצלי צלותיה, פתח כל פני רקיעין, וכל שאר
צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא

שעולה למעלה, דוחה אותן אותו עני שבויר לב, שכתוב תפלה לעני כי יעטף. פי יתעטף צריך לו לכתב! מה זה כי יעטף? אלא הוא עושה עטוף לכל תפלות העולם, ולא נכנסות עד שנכנסת תפלתו.

והקדוש ברוך הוא אומר: יתעטפו כל התפלות, ותפלה זו תכנס אלי. איני רוצה כאן בית דין שיידון בינינו. לפני יהי תרעומות שלו, ואני והוא לבדנו. והקדוש ברוך הוא מתיחד לבדו באותן התרעומות, באותה תפלה, שכתוב ולפני ה' ישפך שיחו. לפני ה' בודאי.

כל חילות השמים שואלים אלה לאלה: במה מתעסק הקדוש ברוך הוא? במה משתדל? אומרים: מתיחד בערגה בפלים שלו. כלם לא יודעים מה נעשה מתפלת אותו עני ומכל אותן תרעומותיו. שאין תאנה לעני אלא כששופך דמעותיו בתרעמת לפני המלך הקדוש, ואין תאנה לקדוש ברוך הוא אלא כשקבל אותם ונשפכים לפניו. וזוהי תפלה שעושה עטוף ועוטפת כל תפלות העולם.

משה התפלל תפלתו, והתעכב כמה ימים בתפלה זו. דוד ראָה שכל החלונות וכל שערי השמים, כלם מזמנים להפתח לעני, ואין בכל תפלות העולם שהקדוש ברוך הוא מקשיב מיד כמו לתפלת העני. כיון שראה את זה, עשה עצמו עני ומסכן. פשט לבוש המלכות וישב על הארץ כמו עני ואמר תפלה, שכתוב (תהלים 135) תפלה לדוד הטה ה' אֲזַנְךָ עֲנִי. ואם תאמר למה? בגלל פי עני ואביון אני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, ולא מלך אתה, ושולט על מלכים חזקים,

מספנא תביר לפא, דכתוב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מיבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

וקודשא בריך הוא אומר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הָכָא בִּי דִּינָא דִּידוּנּוֹן בִּינָנָא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקודשא בריך הוא אתיחד בלחודוי, באינון תורעמין, בההוא צלותא, דכתוב ולפני יי ישפוך שיחו. לפני יי ודאי.

כל חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קדשא בריך הוא במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, פלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמספנא, ומכל אינון תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למספנא, אלא כד שפין דמעוי בתורעמו, קמי מלפא קדישא. ולית תיאובתא לקודשא בריך הוא, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

מושה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל פוין, וכל תרעי שמיא, פלהו זמינין לאפתחא למספנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקודשא בריך הוא אצית מיד, פצלותא דמספנא, כיון דחמי האי, עביד גרמיה עניא ומספנא, פשט לבושא דמלכותא, ותיב בארעא כמספנא, אמר תפלה. דכתוב תפלה לדוד הטה ה' אֲזַנְךָ עֲנִי. ואי תימא אמאי. בגין פי עני ואביון אני. אמר ליה קדשא בריך הוא, דוד, ולא מלפא אנת, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה

ואתה עושה עצמך עני ואביון? !
מיד החזיר תפלתו לגון אחר
ועוב דבר אביון ועני, ואמר
שמרה נפשי כי חסיד אני. ועם
כל זה, הכל היה בנדוד.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת,
ועם כל זה (ועל זה) צריך לאדם
שמתפלל תפלתו (להיות שם עני ואביון)
לעשות עצמו עני, כדי שתפנס
תפלתו בכלל כל העניים. שהרי
כל שומרי השערים לא משאירים
כף להפנס כמו שמשאירים את
העניים, שהרי בלי רשות נכנסים.
ואם עושה אדם עצמו ושם רצונו
תמיד כעני, תפלתו עולה ונפגשת
עם אותן תפלות העניים
ומתחברת אתן, ועולה יחד אתן
ונכנסת בכללן, ומתקבלת ברצון
לפני המלך הקדוש (בהם).

נדוד המלך שם את עצמו
בארבעה דרכים: שם עצמו יחד
עם עניים, שם עצמו יחד עם
חסידים, שם עצמו יחד עם
עבדים, ושם עצמו יחד עם אותם
שמוסרים עצמם ונפשם על
קדשת שמו. שם עצמו עם עני,
שכתוב פי עני ואביון אני. שם
עצמו יחד עם חסידים, שכתוב
שמרה נפשי כי חסיד אני, משום
שצריך האדם שלא לשים עצמו
רשע. ואם תאמר, אם כן, לא
יפרט חטאיו לעולמים? לא כן!
אלא כשיפרט חטאיו, אז הוא
חסיד, שבא לקבל תשובה.
מוציא עצמו מצד הרע שהיה
בטנפת שלו עד עכשו, וכעת
נדבק בימין העליון, שהיא
פשוטה לקבלו.

ודא תאמר שלא יקבלו הקדוש
ברוך הוא עד שיפרט חטאיו
מיום שהיה בעולם, (אם כן) איפה
(א) אותם שהתכסו ממנו, שלא
יכול להגיע. אלא לא צריך
לפרש, פרט לאותם שיזכר מהם.

דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני.
ועם כל דא כלא הוה ביה בדוד.

אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. ועם כל
דא (ס"א ועל דא) אצטריך ליה לבר נש דצלי
צלותיה, (לטהי תמן עני ואביון) למעבד גרמיה עני,
בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא
כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל,
כמה דשבקין למספנין, דהא בלא רשותא
עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה
תדיר כמספנא, צלותיה סלקא, ואערעת
באינון צלותין דמספנין, ואתחברת בהו,
וסלקת בהדיהו, ובכללא דלהון עאלת,
ואתקבלת ברעותא קמי מלפא קדישא. (בהו).

נדוד מלפא, שוי גרמיה בארבעה ארחין, שוי
גרמיה בהדי מספני. שוי גרמיה בהדי
חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה
בהדי אינון דמסרי גרמייהו ונפשיהו על
קדושת שמייה. שוי גרמיה בהדי מספנא.
דכתיב פי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי
חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני.
בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה
גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט
חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט
חטאוי, פדין איהו חסיד, דאתי לקבלא
תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה
בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק
בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.
ולא תימא, דלא מקבל ליה קדשא בריך הוא,
עד דיפרט חטאוי מיומא דהוה בעלמא.

(ס"א אי הכי) אן (א) אינון (דף קצ"ה ע"ב) דאתכסון
מניה, דלא יכיל לאדבקה. אלא לא אצטריך
לפרשא, בר אינון דידפר מניהו. ואי שוי
רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן אבתרייהו.

ואם שם רצונו בהם, כל האחרים נמשכים אחריהם. שהרי למדנו, אין בודקים חורי הבית העליונים למעלה, ולא אותם פחתונים למטה בבעור חמץ. אין פיון שבדק כפי מראה עיניו מה שיכול להגיע, הכל נמשך אחרי זה והתבטל יחד אתו.

וכך גרסנו בנגעים: עשרים וארבעה ראשי איברים הם שלא מטמאים משום מחיה. והכהן לא טורח אחריהם, והיגו מה שפתוב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפהן. מקום שיכול לראות מכתש בהסתכלות אחת, ולא צריך להנמיך את עצמו ולהרים עיניו כאן וכאן. גם כן לא צריך לפרט חטאיו (לבקש) מיום שהיה, שהרי חורי הבית הפחתונים, ולא אלו שהתפסו שלא יכול להגיע, שהם חורי הבית העליונים למעלה, (אלא) בא ראה, לכל מראה עיני הפהן. וכלם נמשכים אחריהם. ועל זה שם דוד עצמו בתוך החסידים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שפתוב (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם אותם שמסרו נפשם על קדשת שמו, שפתוב (שם) שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. בכל הארבעה הללו שם עצמו דוד המלך לפני אדונו. אמר רבי אלעזר, הרמתי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. שהרי שנינו, אסור לו לאדם להרים ידיו למעלה פרט לתפלה, ובברכות ובכתוננים לאדונו, שפתוב (בראשית יד) הרמתי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגמים: הרמתי ידי בתפלה. שהרי באצבעות הידים יש דברים עליונים. וכעת כן אני עושה, ואומר שכל מי

דהא תנינן, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעיניו מה דיכיל לאדבקה, כלא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

והכי גרסינן בנגעים, ארבע ועשרין ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום מחיה. וכהנא לא הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הפהן. אתר דיכיל כהנא למחזי מכתשא באסתכלותא חדא, ולא אצטריך למאכא גרמיה, ולא ארמא עינוי הקא והקא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי (למבעי) מן יומא דההוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל לאדבקה, דאינון חורי ביתא עלאין לעילא. (ס"א אלא) תא חזי לכל מראה עיני הפהן, וכלהו אתמשכן אבתרייהו. ועל דא שני דוד גרמיה גו חסידים.

שני גרמיה בהדי עבדים, דכתיב, (תהלים קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב, (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שני גרמיה בהדי אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה. דכתיב, (תהלים פו) שמח נפש עבדך כי אליך יי נפשי אשא. בכל הני ארבע, עבד גרמיה דוד מלפא קמי מאריה.

אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלפא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, פר בצלו, ובברפאן ותחנונים למריה. דכתיב, (בראשית יד) הרמתי ידי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי

שארבעה אלו יסדר לפני אדונו ועושה עצמו כרצון בתקון זה כראוי, בתקון זה לא תחזור תפלתו ריקם.

בתחלה עבד - לסדר שבח לפני אדונו ולזמר לפניו, וזה בתשבחות שלפני התפלה. אחר כך עבד לאחר שהתפלל תפלת עמידה, הוא עבד שסדר תפלת אדונו. אחר כך עבד אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. ועל זה עשה עצמו דוד שלש פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתוב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הרי שלש פעמים צריך לשים עצמו עבד.

אחר כך לשים עצמו תוף אלו שמסרו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שפל מי ששם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

לאחר ששם עצמו עני, בזמן שנכנס ודפק על פתחים של רומי מרומים, כשאמר אמת ויציב (וסמך) גאלה לתפלה, להיות בתפלת עמידה שבור לב עני ומספן. ולשים רצונו להכליל בתוף העניים בשברון לב בנמיכות נפש.

לאחר ששם עצמו בתוף חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שפך צריך יחיד בשומע תפלה בשביל להתדבק בימין שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלה כראוי.

מי כולל כל אלה? אותו שצריך לכלל אותם, וזהו עבד שכולל את כל השאר. שלשה עבדים הם בשלשה מקומות, וכלם אחד. ועליהם כתוב (שם קכג) הנה כעני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד הם אותם אחרים. בין

מאריה, ועבד גרמיה ברעותא, בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר צלותיה בריקניא.

במדמותא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי צלותא. ולבתר עבד, לבתר דצלי צלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה. ולבתר עבד, לבתר דצלי כל צלותיה, ואזיל ליה, ועל דא דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב (תהלים 135) תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשני הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשיה על קדושת שמייה.

לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, (וסמך) גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומספנא. ולשואה רעותיה, לאתפללא גו מספני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקא בימינא, דפשוטה לקבלא לאינון דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

מאן כליל לכל הגני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינון בתלת דוכתיין, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעני עבדים

עבד ראשון לעבד שני יש לו למסר נפשו על יחוד קדשת שמו, ולשים עצמו עני ומספן בתפלת עמידה, ולשים עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה. עבד שלישי לאחר שסים וסדר הכל. למדנו, באותה שעה שמסדר בן אדם כל ארבעה הסדורים הללו ברצון הלב, נוח לפני הקדוש ברוף הוא ופורש ימינו עליו, באותו עבד שלישי, וקורא עליו ואומר לו עבדי אתה, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי תפלה של אדם זה לא תחזור ריקם לעולמים. בא רבי אבא ונשקו. אמר רבי אלעזר, בא וראה, שני עבד מאותם השלשה הם שכוללים כל אלה, שהרי השלישי עומד לחתם בו חותם למעלה לשים בו יד מימין המלך ולהשתבח בו. אבל שני אלה, ראשון ושני, הם כלל הכל. ודוד משבח עצמו בהם, שכתוב (תהלים קטז) אנה ה' כי אני עבדך אני עבדך וגו', שאלו כוללים כל השאר. שלישי בך עומד לגאל אותי, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי מי שמסדר את זה, שיהיה ידוע לו שהקדוש ברוף הוא משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא רבי אבא ונשקו.

אמר רבי אבא, על זה קראנו, (שם ט) הנחמדים מזֶה ומפז רב וגו'. כמה מתוקים דברים עתיקים שסדרו הראשונים. ואנו, כשטועמים אותם, לא יכולים לאכל. ודאי זה כף, והפסוק מוכיח על שלשה עבדים, והם אחד ובמקום אחד. ושנים כפי שאמרת, ואחד הוא להתעטר בו

אל יד אדונייהם וגו'. בין עבד לעבד אינון אחרנין. בין עבד קדמא, לעבד תננינא, אית ליה למסר נפשיה על יחודא דקדושת שמייה, ולשוואה גרמיה עני ומספנא בצלותא דעמידה, ולשוואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה. עבד תליתאה בתר דסיים וסדר כלא. תנו, בההיא שעתא דסדר בר נש כל הני סדורין ארבע, ברעו דלבא, קדשא בריך הוא ניחא קמיה, ופריש ימיניה עליה, בההוא עבד תליתאה, וקרא עליה ואמר ליה, עבדי אתה, דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי צלותא (דף קצ"ד ע"א) דהאי בר נש, לא תהדר בריקניא לעלמין. אתה רבי אבא ונשקיה.

אמר רבי אלעזר, תא חזי, תרי עבד מאינון תלתא, אינון דכללי כל הני, דהא תליתאה קיימא לחתמא ביה חותמא לעילא, לשוואה ביה ידא מימינא דמלכא, ולאשתבחא ביה. אבל הני תרין, קדמא ותננינא, אינון כללא דכלא. ודוד שבח גרמיה בהו, דכתיב, (תהלים קטז) אנה יי פי אני עבדך אני עבדך וגו', דאלין כללי דכל שאר. תליתאה בך קיימא למפרק לי, דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. מאן דמסדר דא, ידיע ליהוי ליה דקודשא בריך הוא משתבח ביה, וקרא עליה עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אתה רבי אבא ונשקיה.

אמר רבי אבא, על דא קרינו, (תהלים ט) הנחמדים מזֶה ומפז רב וגו', כמה מתיקין מלין עתיקין דסדרו קדמאי, ואנן פד טעמין לון, לא יכלין למיכל. ודאי הכי הוא, והא קרא אוכח על תלתא עבדין, ואינון חד, ובאתר חד. ותרין פדקאמרת, וחד דאיהו לאתעטרא ביה קדשא

הקדוש ברוך הוא, שפתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. משום שהקדוש ברוך הוא צריך להתעטר בשלשת אלה. ועל זה לא ימכרו לשם עבד, שהרי הקדוש ברוך הוא הנה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה ג) מי בכס ירא ה' וגו'. מה זה שמע בקול עבדו? פסוק זה בארוהו החברים בתפלה, וכך הוא. מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל ויום אחד לא בא, הקדוש ברוך הוא שואל עליו ואומר: מי בכס ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מה זה שמע בקול עבדו? במי? אם תאמר בנביא או באיש אחר - מי נתן נביא או אדם אחר לתפלה, שמשום שהתפלל תפלתו שומע בקול נביא או אדם בעולם?!

א"ל אותו שמתפלל תפלות בכל יום, הוא שומע באותו קול שקורא לו הקדוש ברוך הוא ומשפח בו ואמר שהוא עבדו ודאי. שמע בקול, באיזה קול? באותו שנקרא עבדו. שבח עליון הוא שיוצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד, שקול נשמע בכל אותם רקיעים שהוא עבד המלך הקדוש, וזהו שומע בקול עבדו. אשר הלך חשכים ואין נגה לו. וכי משום שלא בא להתפלל הלך חשכים? אלא פרשוהו. אבל עד שלא יתכנסו ישראל לבתי כנסיות להתפלל, הצד האחר עומד וסוגר כל האורות העליונים שלא יתפשטו ויצאו על העולם. ושלש פעמים ביום הולכים צד האחר, זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ואותו זמן נתקן לתפלה, משום שאין שם קטרוג כלל.

כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקודשא בריך הוא אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד, דהא דקודשא בריך הוא הוי.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה ג) מי בכס ירא יי וגו'. מאי שומע בקול עבדו. האי קרא אוקמוה חברייא בצלותא, והכי הוא. מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה, ויומא חדא לא אתי, קדשא בריך הוא שאיל עליה ואמר, מי בכס ירא יי שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו. במאן. אי תימא בנביאה, או גבר אחרא, מאן יהב נביאה, או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה, או דגבר בעלמא.

א"ל ההוא דצלי צלותין בכל יומא, איהו שומע בההוא קול, דקרי ליה קדשא בריך הוא, ומשפח ביה, ואמר דאיהו עבדו ודאי. שומע בקול, במאי קול. בההוא דאקרי עבדו. שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו, דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין, דאיהו עבדא דמלכא קדישא, ודא הוא שומע בקול עבדו.

אשר הלך חשכים ואין נגה לו, וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא יתפנשו ישראל לבתי כנסיות לצלאה, סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין, דלא יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא, דכר ונוקבא, ומשטטין בעלמא, וההוא עידן אתקן לצלותא, בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל.

וְבָרִין אִיהוּ עֵידָן לְצִלוֹתָא, בְּגִין דְּאִינוּן אָזְלִי
 לְמִשְׁטָטָא, בְּטוּרֵי חֲשׂוּדָא, וְהָר נִשְׁפָּה,
 כְּדִין פְּתִיחִין פְּוֵי נְהוּרִין עֲלָאִין, וְנִפְקֵי וְשָׂרִיאָן
 עַל כְּפֵי פְּנִסְיוֹת, בְּרִישֵׁיהוּן דְּאִינוּן דְּצִלָּאָן
 צְלוֹתִין, וּמִתְפַּלְגֵן נְהוּרִין עַל רִישֵׁיהוּ. וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא שְׂאִיל, עַל הָהוּא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תְּמָן,
 וְאָמַר חֲבַל עַל פְּלַנְיָא, דְּהָוָה רְגִיל הַכָּא,
 וְהִשְׁתָּא דְּהִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְאֲתַעְבֵּר מְקַמֵּי נְהוּרִין,
 וְהִלֵּךְ לְשִׁטְטָא בְּטוּרֵיא בְּעֲלָמָא, וְנִפְקֵי מִהָהוּא
 נִגְהָ נְהוּרָא דְּנְהִיר, וְלִית (ליה) בֵּיה חוּלְקָא, אִין
 נִגְהָ לוֹ, כְּמָה דְּאֲתַפְּלִיג וְשָׂרִיא עַל אַחֲרָנִין
 דְּתַמָּן, כְּמָה טְבִין אֲתַאֲבִידוּ מִנִּיהּ. (אִין נִגְהָ לוֹ הִשְׁתָּא
 דְּהִלֵּךְ חֲשָׁכִים) וְאֵלּוּ הָוָה תְּמָן, יִבְטַח בְּשֵׁם יי, בְּכָלֵלָא
 דְּעֵבֵד קְדָמָא. וְיִשְׁעֵן בְּאַלְהֵיו בְּרוּזָא דְּעֵבֵד
 תְּנִינָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר בְּרִי, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה
 שְׂרִיא עֲלָךְ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַרְיָא בַר
 אַרְיָא, מָאן יְקוּם קַמִּייהוּ, כִּד שְׂאֲגִי לְמַטְרָף
 טְרַפָּא. כָּל אַרְיִין דְּעֲלָמָא תְּקִיפִין, וְאֵלִין יִתִּיר
 מְכַלְהוּ. כָּל אַרְיִין דְּעֲלָמָא, קְשִׁיין לְאַפְקָא
 טְרַפָּא מְפּוּמִייהוּ, וְאֵלִין נוּחִין לְאַפְקָא
 מְפּוּמִייהוּ טְרַפָּא. אִינוּן טְרַפֵּי טְרַפָּא, וְיַהֲבִי
 לְכָלֵא.

אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים, אֲשֶׁר הִלְכוּ מִיבְעֵי לִיהּ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעֶזֶר, בְּגִין דְּאִינוּן שְׂרִיין
 בְּחַבּוּרָא, וּמִיָּד מִתְפָּרְשֵׁן. הִלֵּךְ חַבּוּרָא, חֲשָׁכִים
 אֲתַפְּרָשֵׁן. שְׂרָאן בְּחַבּוּרָא, וְאֲתַפְּרָשֵׁן מִיָּד.
 כְּגוּוּנָא דָּא, (יחזקאל א) רוּחַ סַעְרָה בָּאָה, כָּלֵל דְּכַר
 וְנוּקְבָא. בָּאָה (דף קצ"ו ע"ב) וְהִיא שְׁבַקַת לִיהּ, מִיָּד
 מִתְפָּרְשֵׁן.

וַיְרָא בְּלֹק וְגו'. (במדבר כב) רַבִּי אֶלְעֶזֶר אָמַר, וְדָאִי
 מַה דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיא, מְלָה סְתִימָא הָוָה.
 אַבְל כְּתִיב, (תהלים פד) גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית וְדָרוֹר קָן

וְאֵן הוּא זְמַן לְתַפְּלָה, מִשׁוּם
 שְׁהִם הוֹלְכִים לְשׁוּטֵט בְּהָרִי
 הַחֲשֵׁף, וְהָר נִשְׁפָּה, אִין נִפְתָּחִים
 חִלּוּנוֹת אִוְרוֹת עֲלִיוּנִים,
 וְיוֹצֵאִים וְשׁוּרִים עַל כְּפֵי כְּנִסְיוֹת
 בְּרָאשׁ אֵלּוּ שְׁמֵתְפַלְלִים תְּפִלוֹת,
 וּמִתְחַלְקִים אִוְרוֹת עַל רִאשֵׁיהֶם.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל
 אוֹתוֹ שְׂלֹא נִמְצָא שֵׁם וְאוֹמֵר:
 חֲבַל עַל פְּלוּנֵי שְׁהִיָּה רְגִיל כָּאָן,
 וְכַעַת שְׁהִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְעֵבֵר
 מִלְּפָנֵי הָאוֹרוֹת וְהִלֵּךְ לְשׁוּטֵט
 בְּהָרֵי הָעוֹלָם, וְיוֹצֵא מֵאוֹתוֹ נִגְהָ
 אוֹר שְׂמַאֲרֵי וְאִין (לו) בּוֹ חִלְקָא,
 אִין נִגְהָ לוֹ, כְּמוֹ שְׁמֵתְחַלֵּק
 וְשׁוּרָה עַל הָאֲחֵרִים שְׁשֵׁם, כְּמָה
 טוֹבוֹת אֲבָדוּ מִנּוּ. (אִין נִגְהָ לוֹ כַּעַת
 שְׁהִלֵּךְ חֲשָׁכִים) וְאֵלּוּ הָיָה שֵׁם, יִבְטַח
 בְּשֵׁם ה' - בְּכָלֵל הָעֵבֵד הָרָאוּן,
 וְיִשְׁעֵן בְּאַלְהֵיו - בְּסוּד הָעֵבֵד
 הַשְּׂנִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר בְּרִי, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה
 שְׂרִיא עֲלָךְ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַרְיָא בַר
 אַרְיָא, מָאן יְקוּם קַמִּייהוּ, כִּד שְׂאֲגִי לְמַטְרָף
 טְרַפָּא. כָּל אַרְיִין דְּעֲלָמָא תְּקִיפִין, וְאֵלִין יִתִּיר
 מְכַלְהוּ. כָּל אַרְיִין דְּעֲלָמָא, קְשִׁיין לְאַפְקָא
 טְרַפָּא מְפּוּמִייהוּ, וְאֵלִין נוּחִין לְאַפְקָא
 מְפּוּמִייהוּ טְרַפָּא. אִינוּן טְרַפֵּי טְרַפָּא, וְיַהֲבִי
 לְכָלֵא.

אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים, אֲשֶׁר הִלְכוּ מִיבְעֵי לִיהּ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעֶזֶר, בְּגִין דְּאִינוּן שְׂרִיין
 בְּחַבּוּרָא, וּמִיָּד מִתְפָּרְשֵׁן. הִלֵּךְ חַבּוּרָא, חֲשָׁכִים
 אֲתַפְּרָשֵׁן. שְׂרָאן בְּחַבּוּרָא, וְאֲתַפְּרָשֵׁן מִיָּד.
 כְּגוּוּנָא דָּא, (יחזקאל א) רוּחַ סַעְרָה בָּאָה, כָּלֵל דְּכַר
 וְנוּקְבָא. בָּאָה (דף קצ"ו ע"ב) וְהִיא שְׁבַקַת לִיהּ, מִיָּד
 מִתְפָּרְשֵׁן.

וַיְרָא בְּלֹק וְגו'. (במדבר כב) רַבִּי אֶלְעֶזֶר אָמַר, וְדָאִי
 מַה דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיא, מְלָה סְתִימָא הָוָה.
 אַבְל כְּתִיב, (תהלים פד) גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית וְדָרוֹר קָן

קן לה וגו'. וכי דוד מלפא, על צפרא בעלמא, הוה אמר מלה דא.
 אלא, כמה דתנינן, כמה חביבין נשמתין קמי קדשא בריהוהוא. אי תימא כל נשמתין דעלמא. לאו הכי. אלא אינון נשמתהון דצדיקייא, דתמן מדוריהון בהדיה, מדוריהון לעילא, ומדוריהון לתתא. והכי אתמר. גם צפור מצאה בית, אלין רוחיהון הצדיקים.

שנינו, שלש חומות הן לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטילות שם ונהנות מריח של ענוגי הצדיקים שבפנים, אף על גב שלא זכו להפנס. אבל ענוג רוחות הצדיקים שבפנים - (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וגו'.

יומים רשומים יש בשנה, והם ימי ניסן וימי תשרי, שאותן רוחות משוטטות ופוקדות מקום שצריך. ואף על גב שפעמים רבות משוטטות, אבל ימים אלו רשומים הם ונראים על גבי חומות הגנה, כל אחת ואחת כמראה צפרים מצפצפות בכל בקר ובקר.

ואותו צפצוף שכתב הקדוש ברוך הוא, ותפלה על חיי בני אדם של העולם. משום שאותם ימים כל ישראל מתעסקים במצוות, ובמצוות רבון העולם. ואז בשמחה נראות צפרים מצפצפות, ועל גבי החומות של גן עדן מצפצפות משבחות ומודות ומתפללות על חיי העולם הזה.

אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי פה אמרת שודאי אותן רוחות שם. אבל מה תאמר על ודרור קן לה? אמר, כף למדתי, זוהי נשמה קדושה שעולה למעלה, ועולה למקום טמיר וגנוז שעין לא

קן לה וגו'. וכי דוד מלפא, על צפרא בעלמא, הוה אמר מלה דא.

אלא, כמה דתנינן, כמה חביבין נשמתין קמי קדשא בריהוהוא. אי תימא כל נשמתין דעלמא. לאו הכי. אלא אינון נשמתהון דצדיקייא, דתמן מדוריהון בהדיה, מדוריהון לעילא, ומדוריהון לתתא. והכי אתמר. גם צפור מצאה בית, אלין רוחיהון דצדיקייא.

תנינן, תלת שורין אינון לגן עדן, ובין כל חד וחד, כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן, ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו, אף על גב דלא זכו למיעאל. אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא דלגו, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וגו'.

יומין רשימין אית בשתא, ואינון יומי ניסן, ויומי תשרי, דאינון רוחין משטטין ופקדן לאתר דאצטריך. ואף על גב דזמנין סגיאיין משטטין, אבל יומין אלין רשימין אינון, ואתחזון על גבי שורין דגנתא, כל חד וחד כחזיו דצפרין מצפצפן, בכל צפרא וצפרא.

והוהא צפצופא שבחא דקודשא בריהוהוא, וצלותא על חיי בני נשא דהאי עלמא. בגין דאלין יומין, ישראל כלהו מתעסקין במצוות, ובפקודין דמארי עלמא. וכדין כחדו אתחזון צפרין מצפצפן, ועל גבי שורין דגן עדן מצפצפן משבחון ואודן ומצלן על חיי דהאי עלמא.

אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת, דודאי אינון רוחין תמן. אבל מה תימא ודרור קן לה. אמר, הכי אוליפנא, דא היא נשמתא קדישא, דסלקא לעילא, וסלקא לאתר

טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת, ושפיר איהו. אבל כל דא בגן עדן דלתתא היא, וכמה דאמרת הוא, והכי הוא ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין דמשטין ואתחזון פחיוזו דצפורין, ואלין רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית לון מדורין ידיעאן לגו.

ועם כל דא, פלהו נכוין מהופה דחבריהו. אינון דאית לון דרור, וחיירו מפלא. וקודשא בריה הוא אחזי לון היכלא טמירו חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך, וההוא היכלא אקרי קן צפור. ומתמן מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין רשימין, תלת זמנין בשתא, קדשא בריה הוא בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון ההוא היכלא טמירא גניז, דלא ידעין ולא אשתמודען ביה, פל צדיקיא דתמן.

אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיה, אלין אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבפעל פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן. מתעטרן לקמי מלפא קדישא, דהא זכותא דבנייהו בהאי עלמא, אגין עלייהו, ומעטרין להו תמן. מאן רוחא זפאה לכל האי. האי דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיה וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא אתחזינא תמן.

פתח כמלקדמין רבי אלעזר ואמר, גם צפור מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא בנוי, דהו בלשפת הגזית, אולפי אורייתא, וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית

ראתה אלהים זולתך וגו'. אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת ויפה הוא, אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, וכמו שאמרת הוא וכך זה ודאי. גם צפור מצאה בית - אלו רוחות קדושות שזכו להכנס ולצאת אחר כך, משום שמשוטטות ונראות כמראה צפרים, ואלו רוחות מצאה בית. ודאי שלכל אחת ואחת יש להן מדורים ידועים בפנים.

ועם כל זה, כלם נכוין מחפת חבריהם. אלו שיש להם דרור וחרות מהפל. והקדוש ברוך הוא מראה להם היכל טמיר גנוז אחד שעין לא ראתה אלהים זולתך, ואותו היכל נקרא קן צפור, ומשם מתעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא. ובמים רשומים, שלש פעמים בשנה, הקדוש ברוך הוא רוצה להשתעשע באותם הצדיקים, ומראה להם היכל טמיר גנוז שלא יודעים ולא מכירים אותו כל הצדיקים ששם. אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיה - אלו אותם צדיקים שנתקנו בכנים קדושים, שזכו לתורה שבכתב ולתורה שבפעל פה בעולם הזה. ואלו נקראים שני מזבחות. מתעטרים לפני המלך הקדוש, שהרי זכות בנייהם בעולם הזה מגנה עליהם, ומעטרים אותם שם. מי הרוח שזוכה לכל זה? זו ששתה אפרוחיה, ללמד למזבחותיה וגו'. מכאן ולהלאה אמר דברך, שהרי בלי בושה אני נראה שם.

פתח כמקדם רבי אלעזר ואמר, גם צפור מצאה בית - זה יתרו. ודרור קן לה - זה בניו שהיו בלשפת הגזית מלמדים תורה וחותכים דברי תורה בפיהם. מה זה מצאה בית? אלא בהתחלה

לקחו וחנו במדבר, לקחו מענג מדן ומהמתיקות ששם וחנו במדבר. כיון שראה הקדוש ברוך הוא שפסופם היה על התורה, משך אותם משם והכניסם ללשפת הגזית. ודרור קן לה - הכל אחד. צפור דרור הכל הוא אחד. (שופטים ד) חָבַר הַקִּינִי (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי וגו'.

בא וראה מה כתוב, וירא בלק בן צפור. וכי מה שונה שהזכיר שם אביו משאר מלכים? אלא יתרו נמשך ונעבר מעבודה זרה, ובה לדבק בישראל הוא ובניו, וכל העולם נדו אותו ורדפו אחריו.

בלק מבני בניו היה, ועבר מדבר אביו. כיון שראו זקני מואב וזקני מדן, שהיו יחד באחיהם שלהם בעבודה זרה בחלק שלהם, שייתרו ובניו נדבקו בשכינה וזה נמשך מהם, באו והמליכוהו עליהם בשעה זו, שכתוב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. באותה עת היה מלך, מה שלא היה מקדם. ועל זה כתוב בן צפור, מה שלא ראוי לעשות כף. וירא בלק, וישמע היה צריך לו לכתוב! מה זה וירא? ראיה ראה, וידע שעתיד הוא לפל בידי ישראל, וישראל יפלו בידו בהתחלה, ואחר כך הוא בידי ישראל. וירא בלק בן צפור.

רבי אבא פתח, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. לך בעקבי הצאן. פנסת ישראל אומרת לפני המלך העליון. כנסת ישראל, מה זה כנסת? זוהי עצרת התכנסות, כמו שנאמר (במדבר י) מאסף לכל המחנות. מי שמכנס כל המחנות העליונים אליו.

מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושאריו במדברא, נטלו מענוגא דמדן, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא. כיון דחמא קדשא בריך הוא, דעל אורייתא הוה כסופא דלהון, משיך לון מתמן, ואעיל לון ללשפת הגזית. ודרור קן לה, פלא חד. צפור דרור פלא איהו חד. (שופטים ד) חָבַר הַקִּינִי. (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי וגו'.

תא חזי, מה כתיב, וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדפיר שמא דאבוי משאר מלכין. אלא יתרו אתמשך ואתעבר מעבודה זרה, ואתא לאתדבקא בישראל, הוא ובניו, וכל עלמא נהוהו (דף קצ"ו ע"א) ורדפו אבתריה. בלק מבני בניו היה, ואתעבר מארחא דאבוי, כיון דחמו סבי מואב וסבי מדן, דהוה בהדי הדדי באחיה דלהון בעבודה זרה, בחולקא דלהון, דיתרו ובניו אתדבקו בשכינתא, ודא אתמשך מנהון. אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא, דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך, מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור, מה דלא אתחזי למעפד הכי. וירא בלק, וישמע מיבעי ליה, מהו וירא. ראיה חמא, וידע דזמין הוא למנפל בידא דישראל, וישראל למנפל בידוי בקדמיתא, ולבתר איהו בידא דישראל, וירא בלק בן צפור.

רבי אבא פתח, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. פנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. פנישתא דישראל, מהו פנישתא. דא איהו עצרת, פנישו. כמה דאת אמר, (במדבר י) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

ומתוך שלפעמים השכינה נקראת נקבה, ונאמר עצרת, כמו שנאמר (בראשית כ) פי עצור עצר ה', שמחזיק ולא נותן - כך זה ודאי, שהרי מתוך אמונה רבה שלא נמצא בה מום (ממ), נותנים לה ללא עכוב כלל, והיא, כשפאה אליה, כל מה שכוונסת עצר ומעצר ומעכבת, שלא יורד ומאיר אלא כפי הטל, טפין טפין, מעט מעט. מה הטעם? משום שלא נמצאת למטה אמונה, אלא כמו שנאמר (ישעיה כח) זעיר שם זעיר שם. זכות קטנה והארת טל קטנה, מדה כנגד מדה.

שא"מ"א תמצא אמונה כמו שנמצאו בה, היא מרקנת בכל צד וצד ללא עכוב כלל, והיא שמחה. ואז נותנים לה מתנות ואוצרות רבים זה על זה, ולא יעכבו אותה כלל. אבל התחתונים מעכבים אותם ומעכבים אותה, ואז היא עצרת. עצור עצר ה' ודאי. כפיכול נותן תמצית, ולא יותר.

ועם כל זה, כמו אמא נותנת לבנים בסתר שלא יודעים עליה, כך היא עושה לבניה ישראל. ולמדנו מתוך מנורה הקדושה, שבשעה שהיא עולה לקחת ענוגים וכסופים ונמצא מום בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת חרדל ומיד נפרדת, ויושבת עליה ימים במנין, ואז יודעים למעלה שהמום בישראל.

ומתעורר השמאל מיד, ומושך חוט למטה. (בראשית כ) ותכהין עיניו מראת, מה שהיה מסתפל בעין יפה בכלל אברהם בלי דין כלל, אז ותכהין עיניו מראת, מראת בודאי מלהסתפל בכלל של רחמנות. אז התעוררות

ובגו דלזמנין נוקבא אקרי כנישתא, ואתמר עצרת, כמה דאת אמר (בראשית כ) פי עצור יי, דנקיט ולא יהיב. הכי הוא ודאי, דהא מגו מהימנו סגיא דילה, דלא אשפחן בה מומא, (כ"א מוחא) יהבו לה בלא עפובא כלל. ואיהי כד מטא לגבה, פל מאן דכנישת, עצר ומעצר ומעכבת, דלא נחית ונהיר, אלא כפום טלא, טפין טפין, זעיר זעיר. מאי טעמא. בגין דלא אשתכח לתתא מהימנותא, אלא כמה דאת אמר, (ישעיה כח) זעיר שם זעיר שם, זעיר זכותא, וזעיר אנהרותא דטלא, מדה לקבל מדה.

דאל"מ"א תשכח מהימנותא, כמה דאשתכחו בה, אריקת בכל סטרא וסטרא, בלא עפובא כלל, ואיהי חדאת. וכדין יהבין לה מתנן ונבזבזן סגיאין דא על דא, ולא יהון מעכבין לה כלל. אבל תתאין אינון מעכבין לון, ומעכבין לה, וכדין איהי עצרת. עצור יי ודאי, כפיכול, יהיב תמצית, ולא יתיר. ועם כל דא כאימא יהבת לבנין בטמירו, דלא ידעין בה, הכי עבידת לון לבנהא ישראל. ואוליפנא מגו בוצינא קדישא, דבשעתא דאיהי סליקת למנקט ענוגין וכסופין, ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא, פדין מטי לגבה טפה דחרדל ומיד אעדיאת, וייתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא, דמומא בהו בישראל.

ואתער שמאלא מיד, ומשיך חוטא לתתא. (בראשית כ) ותכהין עיניו מראות, מה דהוה מסתפל בעין שפירו, בכללא דאברהם, בלא דינא כלל, פדין ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי, מלאסתפלא בכללא דרחמנו.

פדין אתערו דסמאל בקל תקיף, לאתערא על עלמא. כמה דאת אמר

סמא"ל בקול תקיף להתעורר על העולם, כמו שנאמר ויקרא את עשו בנו הגדל וגו'. גדול הוא לגבי מחנות הצד האחר, הוא גדול, ומנהיג לכל ספינות הים שמערערים ברוח רעה, להטביעם בעמק הים באותן מצולות ים שלו.

וכשהקדוש ברוך הוא ברחמנותו, אז כל חטאי וכל עונות ישראל נותן לו, והוא מטיל אותם למצולות ים. כל מחנותיו נקראים מצולות ים, והם לוקחים אותם ומשוטטים בהם בכל שאר העמים. וכי חטאי ישראל ועונותיהם זורקים ומחלקים לעם שלהם? אלא הם מצפים ומחכים למתנות שלמעלה כמו כלבים ליד השלחן. וכשהקדוש ברוך הוא לוקח כל חטאי ישראל וזורק עליהם, פלם חושבים שמתנות ואוצרות שהוא רוצה לתת לישראל העביר אותם מהם ונתן להם, ומיד פלם כאחד זורקים (ומראה זורקים) אותם על שאר העמים.

בא וראה, פנסת ישראל היא אומרת בתחלה (בגלות), (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה. מקטינה עצמה ליד המלך העליון. ואז שואלת ממנו ואומרת, (שם) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהררים. למה שתי פעמים איכה איכה? אלא היא רומזת על שני חרפנות של שני בתי המקדש, שקוראים הכל איכה איכה. איכה תרעה - בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ - בחרפן בית שני. ועל זה פעמים איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות אדום שהיא לעד תרעה, תרביץ - ירעה הנה לו

ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערטרון ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינון מצולות ים דיליה.

וכד קדשא בריה הוא הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינון נטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין לעמא דלהון. אלא, אינון מחפאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קדשא בריה הוא נטיל כל חוביהו דישראל, וזריק עלייהו, בלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד פלהו כחדא זרקין (ס"א וס"ב וס"ג) לון על שאר עמין.

תא חזי, פנישתא דישראל, איהי אמרת בקדמיתא, (ס"א בגלותא) (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה, אזעירת גרמה לקמי מלפא עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהררים. תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרפנין, דתרין מקדשין. דקראן פלא איכה איכה. איכה תרעה, בחרפן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרפן בית שני. ועל דא תרין זמנין איכה איכה.

תרעה תרביץ, לאו דא כדא. גלותא דבבל, דאיהי זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגי, קארי ביה תרביץ. ועל דא תרין זמנין איכה איכה. ותו לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה.

לכתב! ירביץ היה לו לכתב! גם כן, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא אמרה על עצמה: איכה תרעה פלתך לבניה בגלות כשיהיו בין שאר העמים? איכה תרביץ בצרהים, איך תטיף עליהם טל ומים תוף חמימות הצהרים?

שקמה אהיה כעוטיה. בשעה שישאל קוראים מתוך צרה ורחק שלהם, וישאר העמים מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות? איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים עצמם ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ במים הקדושים לצנן החמימות של רשפים ושלגבות שלהם. והם משבחים כל יום) והם משבחים לקדוש-ברוך-הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ עמנו בגלות ותנאל אותנו לזמן האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) ואני יושב כעטיה ולא יכול לעשות להם נסים ולתת להם נקמות. הוא משיב לה: אם לא תדעי לך היפה בנשים. פסוק זה כן צריך לכתבו: אם לא תדעי היפה בנשים. למה לך? אלא, אם לא תדעי לך - לחזק עצמך בגלות ולהגביר כח להגן על בניך - צאי לך, צאי לך להתחזק בעקבי הצאן. אותם תינוקות של בית רבן שלומדים תורה.

ורעי את גדיתך - אלו (ישעיה כח) עתיקי משדים שמסתלקים מהעולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרעים. על דוקא. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרעים, זה ישיבת מטטרו"ן ששם כל החזקים ותינוקות העולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באסור והתר, בכל מה שצריכים בני העולם, שהרי עקבי הצאן אותם תינוקות שאמרנו.

תרעה תרביץ, ירעה מיבעי ליה, ירביץ מיבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה כלתך לבנהא בגלותא, דיהוין בין שאר עמין. איכה תרביץ בצרהים, היך תטיף איהי עליהו טלין ומיין, גו חמימו דצהרים.

שקמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישאל קראן מגו עאקו, דחיקו דלהון, וישאר עמין (דף קצ"ז ע"ב) מחרפין ומגדפין לון, אימתי תפקוין מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכוון נסין. (ואינון משבחין גרמיהו ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין. כה תרביץ במיין קדישין לצננא חמימו דרשפין ושלגובין דילהון. ואינון משבחא כל דא) (נ"א ואינון משבחין לקודשא ברין הוא ואודן ליה עם כל צערא וארכו דגלותא ואמרי כה תרעי לן ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא ופרוק לנא לזמנא בתראה כל דא שבחא ומיהמנותא תאבין לון לישראל) ואנא יתיב כעוטיה, ולא יכילת למעבד לון נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. האי קרא הכי מיבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי לך: לאתקפא גרמך בגלותא, ולאתקפא חילא, לאגנא על בנה. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה.

ורעי את גדיותך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרו"ן, דתמן כל תקיפין וינוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות כדאמרן.

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן - אלו תלמידי בית רב שאחר כף באים בעולם ומוצאים תורה בדרך ישרה ודרך פתוחה, ועל זה הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, ושורה עליהם השכינה ומקשיבה לדבריהם, כמו שנאמר (מלאכי א) ויקשב ה' וישמע. אמר רבי אבא, כף זה בודאי, והכל דבר אחד.

דבר אחר אם לא תדעי לך - לך למה? אלא בכל מקום שישאל בגלות, היא עמם בגלות, ועל זה כתוב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר, וזהו לך. היפה בנשים - היא אמרה שהיא שחורה, כמו שנאמר (שיר השירים א) שחורה אני, והוא אמר אליה: יפה את, נאה, היפה בנשים, נאה על כל הדרגות, וכתוב (שם ו) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים - טובה בטובות. שעושה טובות לבניה בטמירות בצורה גנוזה. והקדוש ברוך הוא הרבה טוב עלי, כל מה שהיא עושה לבניה בצורה טמירה וגנוזה, אף על גב שהמעשים לא כשרים. מפאן שראוי לאבא כשאמא מרחמת על הבנים וטוב לו כל מה שעושה לבניה רחמים בנסתר, אף על גב שמעשיו לא כשרים. אמר רבי אבא, תמהני על מה שכתוב (דברים כא) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ושנינו שבאותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למשה כתב. אמר לו משה, רבון העולם, תעזב את זה, יש אב שעושה כף לבנו? ומשה מרחיק היה לראות בחכמה כל מה שעתידי הקדוש ברוך הוא לבני

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין לבתר בעלמא, ואשפחן אורייתא בארץ מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון מחדשין מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עליהו, וציייתא למליהון, כמה דאת אמר (מלאכי ג) ויקשב יי וישמע. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה.

דבר אחר אם לא תדעי לך. לך למה. אלא בכל אתר דישראל בגלותא, איהי עמהון בגלותא. ועל דא פתיב לך, וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר. ודא הוא לך. היפה בנשים, איהי אמרת דאיהי אופקמתא, כמה דאת אמר (שיר השירים א) שחורה אני. ואיהו אמר לגבה, יפה את, שפירתא, היפה בנשים, שפירתא איהי על כל דרגין, וכתוב (שיר השירים א) יפה את רעיתי.

דבר אחר היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו בגניזו. וקודשא בריך הוא סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אף על גב דלא מכשרן עובדין. מפאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה כל מה דעבידת לבנהא רחמין בטמירו אף על גב דלא מכשרן עובדוי.

אמר רבי אבא, תוהנא על ההוא דכתיב, (דברים כא) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותנינן, דבההיא שעתא אמר קדשא בריך הוא למשה כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, שביק דא, אית אבא דעביד פדין לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בחכמתא, כל מה דזמין קדשא בריך הוא לבני ישראל. אמר, מאריה דעלמא, שבוק מלה דא. אמר ליה קדשא

מלה דא. אמר ליה קדשא

לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר, רַבּוֹן הַעוֹלָם, תַּעֲזֹב דְבַר זֶה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲנִי רוֹאֶה מַה שְּׂאֵתָה אֹמֵר. כָּתַב וְקָבַל שְׂכָר. אֵתָה יוֹדֵעַ, וְאֲנִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר. מַה שְּׂאֵתָה רוֹאֶה, עָלַי אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה. דַּרְשׁ הַמֶּקְרָא וְתַמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָמַז לְיוֹפְיָא"ל, רַבִּין הַתּוֹרָה, אָמַר לְמֹשֶׁה: אֲנִי דַרְשֵׁתִי פְסוּק זֶה. כְּתוּב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוּב (שְׁמוֹת טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן - זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה - שְׂכָתוּב (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵר סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנו שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אוֹתוֹ, שְׂכָתוּב (מַלְכִים ב-ז) וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חֹזֵה וְגו'. וְלֹא שְׁמַע אֲלֵיהֶם, שְׂכָתוּב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגו'. וְתַפְשׁוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ - בְּדַעַת אַחַת, בְּהִסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ? אֶל זַקְנֵי עִירָם וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמָם הִיָּה צָרִיף לוֹ לְכַתּוּב! מַה זֶה אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ? אֲלֵא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ - זוֹ כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ - אֵלּוּ יָמִים רַאשׁוֹנִים, יָמִים עֵתִיקֵי (סב"י) הַכָּל. שְׁעַר מְקוֹמוֹ - זֶה מוֹסַף שְׁבֵת.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׁכָלָם יוֹדְעִים, דִּין לְמַעֲלָה הוּא, מִשׁוּם שְׁבִית דִּין שֶׁל אֲמָא קְרוּבִים הֵם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קְרוּב לֹא דָן דִּין לְקְרוּבִים (לְקְרוּבִיו), וּפְסוּל הוּא לְדִין. בְּתַחֲלָה מַה כְּתוּב? אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. פִּינּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהֵם קְרוּבִים, מִיַּד סֵלֶק הַדִּין מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, לְחוּד. וְאֶל שְׁעַר

בְּרִיף הוּא לְמֹשֶׁה, חֲמִינָא מַה דְּאֵת אָמַר, כְּתוּב וְקָבַל אֲגָרָא. אֵת יְדַעַת וְאֲנָא יְדַע יַתִּיר. מַה דְּאֵת חֲמִי, עָלַי הֵהוּא עוֹבְדָא. דְּרוּשׁ קָרָא וְתַשְׁפַּח.

בְּהֵהוּא שְׁעֵתָא רָמַז לִיה לְיוֹפְיָא"ל, רַבִּנָּא דְאוּרִייתָא, אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנָא דְרִישְׁנָא לְהֵאִי קָרָא. כְּתִיב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) יִי אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן, דָּא יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֵה, דְּכְתִיב, (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפְרָה סוֹרֵרָה סוֹרֵר יִשְׂרָאֵל. אֵינְנו שׁוֹמְעֵ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אוֹתוֹ, דְּכְתִיב, (מַלְכִים ב ז) וַיַּעַד יִי בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חֹזֵה וְגו'. וְלֹא שְׁמַע אֲלֵיהֶם, דְּכְתִיב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל יִי וְגו'. וְתַפְשׁוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, בְּדַעַתָּא חָדָא. בְּהִסְכָּמָה חָדָא.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, אֶל זַקְנֵי עִירָם, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמָם, מִיבְעֵי לִיה, מָאִי אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. אֲלֵא, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. זַקְנֵי עִירוֹ, אֵלּוּ יוֹמִין קְדָמָאִין, יוֹמִין עֵתִיקִין (ס"א סב"י) דְּכָלֵא. שְׁעַר מְקוֹמוֹ, דָּא מוֹסַף שְׁבֵת.

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּכָלֵא יְדַעִין, דִּינָא לְעֵילָא אִיהוּ, בְּגִין דְּבִי דִינָא דְאֲמָא קְרִיבִין אֵינּוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחֲדִין בְּהוּ, וְכָל קְרִיב לָא דָּאִין דִּינָא לְקְרִיבִים (לְקְרִיבִיח), וּפְסוּל אִיהוּ לְדִינָא. בְּקְדָמִיתָא מַה כְּתִיב, אֶל זַקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ, פִּינּוֹן דְּחֲמָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְאֵינּוּן קְרִיבִין, מִיַּד סֵלֶק דִּינָא מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאָמְרוּ אֶל זַקְנֵי עִירוֹ (דף קצ"ז ע"א) לְחוּד. וְאֶל שְׁעַר

מקומו לא כתוב, אלא אל זקני עירו.

בגנו זה, ודאי, ולא של שאר העמים. סורה ומרה איננו שמע בקלנו. מה שונה שהרי בהתחלה לא כתוב זולל וסבא, ואחר כך כתוב זולל וסבא? אלא מי גרם להם לישראל להיות סורר ומרה לאביהם שבשמים? בגלל שהוא זולל וסבא בשאר העמים, שכתוב (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, וכתוב (במדבר כה) ויאכל העם וישתחוו, שעקר ויסוד אכילה ושתיה כשעושים בשאר העמים. זה גרם להם להיות בן סורר ומרה לאביהם שבשמים.

ועל דא ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אלה כל שאר העמים שהיו מקלעים אותם באבנים, וסותרים את החומות ומנתצים את המגדלים, ולא מועיל להם כלום. כיון ששמע משה, אז כתב פרשה זו.

ועם כל זה - היפה בנשים, טובה ונכבדה בנשות העולם. צאי לך בעקבי הצאן, הרי בארנו - אלו בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיתיך - אלו תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משפנות הרעים - אלו מלמדי תינוקות וראשי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו' - אותם רעים אלו מלכי האמורי שלקחו ישראל את ארצם לרעות מקניהם, ולבית מרעה נתן ישראל ארץ זו. אז שמע בלק שהארץ שהיתה חשובה כל כך, עשו ישראל קרב זה וסותרו אותה, עד ששמויה בית מרעה. אז השתדל בכל מה שהשתדל, ושתף אתו את בלעם.

וירא בלק. רבי חזקיה פתח, (ישעיה נ) כה אמר ה' שמרו משפט ועשו

מקומו לא כתוב, אלא אל זקני עירו. בנינו זה ודאי, ולא דשאר עמין. סורר ומרה איננו שמע בקלנו. מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתוב זולל וסבא, ולבתר כתיב זולל וסבא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומרה לגבי אבוהון דבשמאי, בגין דאיהו זולל וסבא, בשאר עמין דכתיב, (תהלים קו) ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם וכתוב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתיה, פד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומרה, לגבי אבוהון דבשמאי.

ועל דא ורגמהו כל אנשי עירו באבנים. אלין כל שאר עמין, דהוו מקלעין להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ולא מהני לון כלום. כיון דשמע משה פדין, כתב פרשתא דא.

ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקרא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי פנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותיך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא בעלמא. על משפנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות. דבר אחר על משפנות הרעים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה יהב ישראל ארעא דא. פדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כל כך, עבדו ישראל קרבא דא, וסותרו לה, עד דשוו לה בי מרעה. פדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

וירא בלק, רבי חזקיה פתח, (ישעיה נ) כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה

ישועתי וגו'. פמה חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא, דאף על גב דאינון חאבו קמיה, וחיבין קמיה בכל זמנא וזמנא, איהו עביד לון לישראל, זדונות פשגגות.

והבי אמר רב המנונא סבא, תלת בבי דינין, תקינו (ס"א רבנן) בסדרי מתניתא. חדא, קדמיתא, בארבע אבות נזיקין השור וכו'. תניינא, טלית דאשתכח. תליתאה, שותפין ורזא דאבידה. מאי טעמא. אלא, קדשא בריך הוא בכל זמנא, עביד לון לישראל זדונות פשגגות. ואינון דסדרו מתניתין דתלתא בבי, הכי סדרו, ארח דקרא נקטו, דכתיב, (שמות כב) על כל דבר פשע, והאי פשע איהו דלאו בזדון, ומאן איהו. על שור, על חמור, על שה, דא בבא קמא, דהקא הוא באינון מלין. על שלמה, דא בבא מציעא, על כל אבדה, דא בבא תליתאה.

דארח קרא נקטו. דכד מטא לבבא מציעא, הוה אמר, שירותא דקא נקטו בטלית דא, אמאי. פיון דאשתכח קרא, אמר, ודאי דא הלכה למשה מסיני, וביארו כל מלי דרבנן.

בה אמר יי, מאי שנא בכל דוכתא דנביאי, דכתיב פה אמר יי, ובמשה לא כתיב הכי. אלא, משה דהות נביאותיה מגו אספקלריאה דנהרא דלעילא, לא כתיב ביה פה. אבל שאר נביאים, דהוו מנבאין מגו אספקלריאה דלא נהרא, נביאו מגו פה. (נ"א לאחזאה דכלא איהו חד בלא פירודא דאף על גב דאמרו וכו', לא אמרו אלא מגו ב"ה).

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר כב) ועתה, רבי אלעזר אמר, אמר ההוא רשע, ודאי שעתא קיימא לי למעבד מה דאנא בעי. חמא, ולא חמא יאות. חמא כמה אלפין

ב"ה אמר ה'. מה שונה בכל מקום של נביאים שכתוב פה אמר ה', ובמשה לא כתוב כך? אלא משה שנבואתו היתה מתוך אספקלריה המאירה שלמעלה, לא כתוב בו פה. אבל שאר הנביאים שהיו מתנבאים מתוך אספקלריה שלא מאירה, התנבאו מתוך פה. (לחראות שהכל הוא אחד ללא פרוז, שאף על גב שאמרו וכו', לא אמרו אלא מתוך פה).

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. (במדבר כב) ועתה, רבי אלעזר אמר, אמר ההוא רשע, ודאי שעתא קיימא לי למעבד מה דאנא בעי. חמא, ולא חמא יאות. חמא כמה אלפין

נפלין מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדוּי לְזִמְן זְעִיר, אָמַר וַדַּאי
הַשְּׁתָּא שְׁעָתָא קִיָּימִי לִי. וּבִגְיִן כְּף וְעַתָּה, וְלֹא
בְזִמְנָא אַחְרָא.

כִּמְה אֲלָפִים נּוֹפְלִים מִיִּשְׂרָאֵל עַל
יְדוּי לְזִמְן מוֹעֵט, אָמַר, וַדַּאי
הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לִי, וְלֹכֵן וְעַתָּה,
וְלֹא בְזִמְן אַחַר.

לָכֵה, לֵיף מִיבְעֵי לֵיה, מָאִי לָכֵה. אָמַר, נַזְדַּרְזוּ
גְרַמְזֵן לְהֵהוּא דְרַחֲיִף בְּגַדְפוּי עַלֵייהוּ,
לְהֵהוּא דְשָׁמִיּה כ"ה. וְעַתָּה לָכֵה, נַגַּח קַרְבָּא
בְּהֵהוּא כ"ה. (וְעַתָּה לָכֵה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מַלְכִים ב' ג') וְעַתָּה לְשַׁלֵּל
מוֹאֵב).

לָכֵה?! לֵיף הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב! מַה
זֶה לָכֵה? אָמַר, נְזַרְזוּ עֲצִמְנוּ לְאוֹתוֹ
שְׁמַרְחַף בְּכַנְפֵי עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ
שְׁשֵׁמוֹ כ"ה. וְעַתָּה לָכֵה, נַעֲרֹף
קֶרֶב בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעַתָּה לָכֵה, כִּמוֹ
שְׁנֵאמַר (מַלְכִים-ב ב' ג) וְעַתָּה לְשַׁלֵּל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד הַשְּׁתָּא לֹא הָוּה בְּעֵלְמָא מָאן דֵּיִיכוּל
לְהוּ, בְּגִין הֵהוּא פְטוּרָנָא דְקִיָּימָא
עַלֵייהוּ, הַשְּׁתָּא דְשְׁעָתָא קִיָּימָא לָן, לָכֵה נַעֲבִיד
קַרְבָּא. וְכָל עֵיטָא דְהֵהוּא רָשַׁע לְכ"ה הָוּה,
דְכַתִּיב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה אֶעֱקֹר לְהֵהוּא כֹּה
מֵאַתְרֵיהּ. וְתַרוּוֹיֵיהוּ בְעֵיטָא בִישָׁא לְהֵאִי כֹה
הוּו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים ב) עַל יֵי וְעַל מְשִׁיחוֹ,
לֹא יָדְעוּ דְהָא לְבַתֵּר, הֵאִי כ"ה אֶעֱקֹר לוֹן
מֵעֵלְמָא.

אָמַר, עַד עַתָּה לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם
מִי שְׁיִכוּל לְהֶם, בְּגַלֵּל אוֹתוֹ
הַפְטָרוֹן שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. כְּעַת
שְׁהַשְּׁעָה עוֹמְדַת לְנוּ, לָכֵה נַעֲשֶׂה
קֶרֶב. וְכָל עֵצַת אוֹתוֹ רָשַׁע לְכ"ה
הִיָּתָה, שְׁכַתוּב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה.
אֶעֱקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה מִמְקוֹמָהּ.
וּשְׁנִיָּהֶם בְּעֵצָה רַעְוָה הִיוּ לְכַה הַזֶּה,
כִּמוֹ שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים ב) עַל ה' וְעַל
מְשִׁיחוֹ. לֹא יָדְעוּ שְׁהָרִי אַחַר כְּף
הַכֹּה הַזֶּה תַּעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.
כִּי עֲצוּם הוּא מִמְנִי. וְכִי עַד אוֹתָהּ
שְׁעָה אֵיפָה עֲרָכוּ קֶרֶב בּוֹ וְנַצְחוּ
אוֹתוֹ? בְּאֵיזָה מְקוֹם נִפְגְּשׁוּ
בְחַרְבָּם וְהִיוּ גְבוּרִים כְּגִבּוּרִים
לְהִרְאוֹת גְּבוּרָתָם? מַה זֶה פִּי
עֲצוּם הוּא מִמְנִי? אֵלֶּא אוֹתוֹ רָשַׁע
הִיָּה חֲכָם וְרָאָה לְמַרְחוּק. רָאָה
אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׂבָא מְרוֹת
הַמוֹאֲבִיָּה גְבוּר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה,
וְעֵשָׂה קֶרֶבוֹת תַּקִּיפִים וְנַצַּח אֶת
מוֹאֵב, וְשֵׁם אוֹתָם תַּחַת רַגְלָיו.
אָמַר, עֲצוּם הוּא. אוֹתוֹ שְׁיָרֵשׁ
אוֹתָהּ גְבוּרָה, מֶלֶךְ אַחַד מֵהֶם יֵצֵא
מֵאַתְנֵי לְהַשְׁמִיד אֶת מוֹאֵב.

כִּי עֲצוּם הוּא מִמְנִי. וְכִי עַד הֵהוּא שְׁעָתָא אָן
אֲנַחוּ בֵּיה קַרְבָּא וְנַצְחוּ לֵיָה. בְּאָן אַתֵּר
אֶעֱרַעוּ בְחַרְבָּא דְלַהוֹן, וְהוּו גְבוּרִין (דף קצ"ח ע"ב)
כְּגִבּוּרִין לְאַחְזָאָה גְבוּרָתָא דְלַהוֹן. מָאִי פִי עֲצוּם
הוּא מִמְנִי. אֵלֶּא הֵהוּא רָשַׁע חֲפִים הָוּה, וְחַמִּי
לְמַרְחִיק, חָמָא לְדוּד מִלְפָּא, דְאַתִּי מְרוֹת
הַמוֹאֲבִיָּה, גִּיפֵר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה, וְעֵבִיד קַרְבִּין
תַּקִּיפִין, וְנַצַּח לְמוֹאֵב, וְשׁוּי לוֹן תַּחַת רַגְלוּי.
אָמַר עֲצוּם הוּא. הֵהוּא דִיִּרְתָּא הֵהוּא גְבוּרָתָא,
חַד מִלְפָּא דְלַהוֹן, מִינָן יַפּוּק לְשִׁיצָאָה לְמוֹאֵב.
אוּרֵי אוּכַל נִפְה בּוּ. הֵאִי קָרָא הָכִי הָוּה לֵיָה
לְמִימַר, אוּרֵי אוּכַל אִפְה בּוּ. אוּ אוּרֵי
נוּכַל נִפְה בּוּ. אֵלֶּא הֵהוּא רָשַׁע הָוּה חֲפִים,
אָמַר, חֲמִינָא יָדָא חָדָא, דְחַד אַרְיָא תַּקִּיפָא,
פְרִישׁ רַגְלָא (יְדֵא), אִי אֵיכוּל עֲמֹד, דְנַתְחַבֵּר (כ"א

אוּרֵי אוּכַל נִפְה בּוּ. פְּסוּק זֶה כְּף
הִיָּה לוֹ לומר: אוּרֵי אוּכַל אִפְה
בּוּ, אוּ אוּרֵי נוּכַל נִפְה בּוּ. אֵלֶּא
אוֹתוֹ רָשַׁע הִיָּה חֲכָם. אָמַר, רָאִיתִי
יָד אַחַת שֶׁל אַרְיֵה תַּקִּיף אַחַד,
פְּרוּשׁ רַגְלֵי (יְד), אִם אוּכַל עֲמֹף
שְׁנַתְחַבֵּר (שְׁנִינֵו) שְׁנִיָּהֶם (וְנַתְחַבֵּר)

תְּרוּוֹנָא) תְּרוּוֹיֵיהוּ (וְנַתְחַבֵּר) וְנַגְרַע מֵהֵהוּא אַרְיֵה יָדָא דָּא, עַד לֹא יִיתִי הֵהוּא

וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ אֲרִיָּה יָד זוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אֹתוֹ מִלֶּךְ לְעוֹלָם וְלֹא יִגְרַשׁ אֶת מוֹאֵב מִמְּקוֹמוֹ.

אָרְהָ לִי. מַה זֶה אָרְהָ לִי? אָמַר רַבִּי אָבָא, אוֹתוֹ רִשְׁעַ בְּשִׁתִּי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבַלְעֵם. אַחַד אָמַר אָרְהָ לִי, וְאַחַד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּינָן זֶה לְזֶה? אֵלֶּא אָמַר לוֹ, אָרְהָ לִי עֹשִׁים וְכֹשְׁפֵי רְאִשֵׁי נְחָשִׁים, וְשִׁים אוֹתָם בְּקִדְרַת הַמְּכַשְׁפִּים. בֵּינָן שָׂרְאָה שִׁכְחוּ יוֹתֵר בְּפִי, שֶׁבַּ וְאָמַר וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וְאַפְּרִיזוּ הָכִי, הַהוּא רִשְׁעַ דְּבַלְק, לָא שְׂבַק תְּרִשׁוּי, אֵלֶּא לְקִיט כָּל זֵינֵי עֹשְׁבִין, תְּרִשֵׁי דְרִישֵׁי דְחֻוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרִישֵׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרָא בְתַהוּמָא, אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין (על אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין), וְאַפִּיק מֵיָא מִן תְּהוּמָא, וְנָסִיף עַל מְדַבְּחָא. בְּהַהוּא שְׁעֵתָא, אָמַר, אֲנָא אֶסְחִי הֵהִיא קִדְרָה, (תַּהֲלִים ט) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וְדָאֵי.

עַל אָדוּם אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי. מַה זֶה אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי? אֵלֶּא גַם זֶה כֶּף הָיָה לְמַרְחוֹק, שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵינִי אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי, הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחַת הַפֶּה וְהַגְרוֹן לְבַלְעַ. אָמַר דוֹד לְאוֹתוֹ הַבִּלְעָן מַלְעִיט הַלְעִיטִים: אֲנִי אֲזַרְק עֲלִי נַעֲלִי לְסַתֵּם אֶת גְּרוֹנִי.

עַלִּי פִלְשֵׁת אֲתָרוּעָע. גַּם כֶּף זֶה לְמַרְחוֹק הַסְּתַפְלָל דוֹד, וְאָמַר: כְּנַעֲן הוּא צִד רַע שֶׁל הַצֵּד הָאֲחֵר הַהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצִד אַחֵר מֵהַ צְרִיף? תְּרוּעָה, שְׁכָתוּב (בַּמִּדְבָּר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם [וְגו'] וְהִרְעַתֶּם וְגו', לְשִׁבְרַת כַּחַד וְתִקְפוּ, וּמִשׁוֹם כֶּף עַלִּי פִלְשֵׁת אֲתָרוּעָע. וְכֶף רְאוּי לָהֶם.

מִלְכָּא לְעֵלְמָא, וְלֹא יִתְרַף ית מוֹאֵב מֵאֲתָרֶיהָ. אָרְהָ לִי, מַאי אָרְהָ לִי. אָמַר רַבִּי אָבָא, הַהוּא רִשְׁעַ בְּתַרִּי לִישְׁנֵי קְאָמַר לְבַלְעֵם. חַד אָמַר אָרְהָ לִי, וְחַד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֵלֶּא אָמַר לִיָּה, אָרְהָ לִי עֹשְׁבִין וְחֻרְשִׁין דְרִישֵׁי דְחֻוּיִין, וְשׁוּי לוֹן בְּקִדְרָה דְתְרִישֵׁיא, בֵּינָן דְחֻמָּא דְחִילִיָּה יִתִּיר בְּפוּמָא, תַּבּ וְאָמַר, וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וְאַפְּרִיזוּ הָכִי, הַהוּא רִשְׁעַ דְּבַלְק, לָא שְׂבַק תְּרִשׁוּי, אֵלֶּא לְקִיט כָּל זֵינֵי עֹשְׁבִין, תְּרִשֵׁי דְרִישֵׁי דְחֻוּיִין, וְנָטִיל קִדְרָה דְתְרִישֵׁין, וְנַעֲיץ לָהּ תַּחֲוֹת אֲרַעָא אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין, וְגַנְיָז לָהּ לְסוּף יוֹמִין. בֵּינָן דְּאֵתָא דוֹד, כְּרָא בְתַהוּמָא, אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין (על אֶלְפָּה וְחֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין), וְאַפִּיק מֵיָא מִן תְּהוּמָא, וְנָסִיף עַל מְדַבְּחָא. בְּהַהוּא שְׁעֵתָא, אָמַר, אֲנָא אֶסְחִי הֵהִיא קִדְרָה, (תַּהֲלִים ט) מוֹאֵב סִיר רַחְצִי. סִיר רַחְצִי וְדָאֵי.

עַל אָדוּם אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי. מַאי אֲשֶׁלִּיף נַעֲלִי. אֵלֶּא דָא אוֹף הָכִי לְמַרְחִיק הָוָה, דְכָתִיב, (בְּרֵאשִׁית כה) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵינִי אֲנֹכִי. הַלְעִיטְנִי: הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחוֹ דְפוּמָא וְגְרוֹנָא לְמַבְלַע. אָמַר דוֹד לְהַהוּא בְּלַעֲן, מְלַעַט הַלְעִיטִין, אֲנָא אֲרַמִּי עָלֶיהָ נַעֲלִי, לְמַסְתֵּם גְרוֹנִיָּה.

עַלִּי פִלְשֵׁת אֲתָרוּעָע, אוֹף הָכִי דָא לְמַרְחִיק אֶסְתְּכִי דוֹד, אָמַר, כְּנַעֲן סְטָרָא בִישָׂא דְסְטָרָא אַחְרָא אִיהוּ, וּפְלִשְׁתִּים מִתְמָן אֵינּוּן, לְסְטָרָא אַחְרָא מָה אֲצִטְרִיף. תְּרוּעָה. דְכָתִיב, (בַּמִּדְבָּר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם וְהִרְעוּתֶם וְגו', לְתַבְרָא חִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה, וּבְגִין כֶּף עַלִּי פִלְשֵׁת אֲתָרוּעָע, וְהָכִי אֲתַחְזִי לוֹן.

וְעַתָּה לְכֹה נָא אָרְהָ לִי אֶת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם
 הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חִזְקִיָּה פִתַּח, ^(ישעיה יא)
 וְהָיָה צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו.
 הַאִי קָרָא כִּלְא אִיהוּ חַד. מָאִי חֲדוּשָׁא אָתָּא
 לְאַשְׁמוּעִינָן, דְּהָא צֶדֶק הֵיִינוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה
 הֵיִינוּ צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ, הֵיִינוּ אֲזוּר חֲלָצִיו,
 לֹא אֲשַׁכְּחֵן קָרָא כְּהַאי גִּוּוּנָא.

אֲלֵא לָאו צֶדֶק פְּאֲמוּנָה, וְאִף עַל גַּב דְּכִלְא
 חַד, וְחַד דְּרֵגָא אִיהוּ. אֲבָל בְּזַמְנָא
 דְּקִיָּמָא בְּדִינָא קִשְׁיָא, וּמִקְבֵּלָא מִסְטֵר
 שְׁמַאלָא, בְּדִין אֲקָרִי צֶדֶק, דִּינָא מִמֶּשׁ. וְהֵיִינוּ
^(ישעיה כו) פִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךְ לְאַרְצֵן צֶדֶק לְמַדּוֹ
 יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. דְּהַאי דְּרֵגָא דְּמִשְׁפָּט, רַחֲמֵי אִיהוּ.
 וְכֵד אֲתַקְרִיב מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, בְּדִין אֲתַבְּסֵם ^(בלא),
 וּיְכַלִּין בְּנֵי עַלְמָא, לְמַסְבֵּל דִּינָא דְּצֶדֶק.

^(ועל דא צדק לאו איהו כאמונה) אֲמוּנָה, בְּשַׁעֲתָא דְּאֲתַחֲבַר
 בָּהּ ^(בדין איהו) אֲמַת, לְחַדוּהָ. וְכֹל אֲנַפִּין
 נְהִירִין, בְּדִין אֲקָרִי אֲמוּנָה. וְאִית וּוְתַרְנוּתָא
 לְכִלְא, וְכֹל נִשְׁמַתִּין סְלִקִין, מִתְּחִיבֵי בְּכַמְהָ
 חִיּוּבִין דְּחִיבִין בִּישִׁין, וְכִיּוֹן דְּבִפְקָדוֹן סְלִקִין
^(אקדים), אֲהַדְרַ לֹוֹן בְּרַחֲמֵי, וְחַס עֲלֵיהוּ. וּבְדִין
 אֲקָרִי אֲמוּנָה, וְלִית אֲמוּנָה בְּלֹא אֲמַת.

הַשְׁתָּא אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ, וְאֲזוּר חֲלָצִיו. מַהוּ תְּרִין
 אֲזוּרִין הָכָא. וּמִתְנִים וְחֲלָצִין אִף עַל
 גַּב דְּחַד אִינוּן, תְּרִין דְּרֵגִין אִינוּן, חַד לְעִילָא,
 וְחַד לְתַתָּא. לְעִילָא בְּשִׁירוּתָא, אֲקָרִי מִתְנִים.
 לְתַתָּא בְּסוּפָא, אֲקָרִי חֲלָצִין, כְּמַה דְּאֵת אֲמַר
^(ישעיה לב) וְחִגּוּרָה עַל חֲלָצִים, בְּסוּפָא, עַל רִישׁ
 יָרֵכִים. כֵּד אֲתַתָּא בְּצַעְרָא, מְנַתְקֵן אִינוּן
 חֲלָצִים, מִרִישׁ יָרֵכִין, וְשׁוּיָאֵת יְדֵהָ בְּכַאִיבָא
 עֲלֵיהוּ.

וּבְגִין כּוֹן לְגַבּוּרָה וְלִקְרָבָא, צֶדֶק אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ.
 וְהָכִי אֲצַטְרִיךְ. לְרַחֲמֵנוּ וְלִטְב, אֲמוּנָה

וְעַתָּה לְכֹה נָא אָרְהָ לִי אֶת הָעַם
 הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי
 חִזְקִיָּה פִתַּח, ^(ישעיה יא) וְהָיָה צֶדֶק
 אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ וְהָאֲמוּנָה אֲזוּר
 חֲלָצִיו. פְּסוּק זֶה הַכֹּל הוּא אֶחָד.
 מַה חֲדוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁהֲרִי
 צֶדֶק הֵינּוּ אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה הֵינּוּ
 צֶדֶק. אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ הֵינּוּ אֲזוּר
 חֲלָצִיו. וְלֹא מִצָּאנוּ פְּסוּק כְּמוֹ זֶה.
 אֲלֵא לֹא צֶדֶק כְּמוֹ אֲמוּנָה, וְאִף
 עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְדִרְגָּה אַחַת
 הִיא. אֲבָל בְּזַמַּן שְׁעוֹמְדִים בְּדִין
 קִשָּׁה וּמִקְבָּלִים מִצַּד שְׁמַאל, אִז
 נִקְרָא צֶדֶק דִּין מִמֶּשׁ, וְהֵינּוּ ^(שם כו)
 פִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךְ לְאַרְצֵן צֶדֶק
 לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. שְׁדִרְגָּה זֶה שֶׁל
 מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וּכְשֶׁמִּתְקָרֵב
 מִשְׁפָּט בְּצֶדֶק, אִז מִתְּבַשֵּׁם ^(הכל),
 וּיְכוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְסַבֵּל דִּין
 בְּצֶדֶק.

^(ועל דא צדק אינו כאמונה) אֲמוּנָה, בְּשַׁעֲתָא
 שְׁמַתְחִבְרַת בָּהּ ^(אז הוא) אֲמַת,
 לְשִׁמְחָה. וְכֹל הַפְּנִים מְאִירוֹת, אִז
 נִקְרָאת אֲמוּנָה. וְיֵשׁ וְתַרְנוּת לְכֹל,
 וְכֹל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, מִתְּחִיבוֹת
 בְּכַמְהָ חִיּוּבִים שֶׁל רִשְׁעִים רְעִים,
 וְכִיּוֹן שֶׁהֵן עוֹלוֹת בְּפִקְדוֹן ^(מקדים),
 הוּא מְחִזְקֵן בְּרַחֲמִים וְחַס עֲלֵיהֶן,
 וְאִז נִקְרָאת אֲמוּנָה, וְאִין אֲמוּנָה
 לֹא אֲמַת.

כְּעַת אֲזוּר מִתְּנִיּוֹ וְאֲזוּר חֲלָצִיו.
 מַה כָּאן שְׁנֵי אֲזוּרִים? וּמִתְנִים
 וְחֲלָצִים, אִף עַל גַּב שֶׁהֵן אַחַת,
 שְׁתֵּי דִרְגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה
 וְאַחַת לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית
 נִקְרָא מִתְנִים, וְלְמַטָּה בְּסוּף נִקְרָא
 חֲלָצִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר ^(ישעיה לב)
 וְחִגּוּרָה עַל חֲלָצִים. בְּסוּף, עַל
 רֵאשׁ הַיָּרֵכִים. כְּשֶׁאֲשָׁה בְּצַעַר,
 מְנַתְקִים אוֹתָם חֲלָצִים מִרֵּאשׁ
 הַיָּרֵכִים, וְשִׁמָּה יְדֵיהָ בְּכַאֵב
 עֲלֵיהֶם.

וְכֵן לְגַבּוּרָה וְלִקְרָב - צֶדֶק אֲזוּר
 מִתְּנִיּוֹ, וְכֵן צְרִיף. לְרַחֲמֵנוּ

אָזוֹר חֲלָצִיו, בְּחַד דְּרָגָא יְדִין עֲלָמָא, וְשִׁלְטָא לְתַרְיֵן סְטָרִין, חַד רַחְמֵי (דף קצ"ח ע"א) לְיִשְׂרָאֵל. וְחַד דִּינָא לְשָׂאָר עַמִּין.

וּלְטוֹב - אָמוּנָה אָזוֹר חֲלָצִיו. בְּדַרְגָּה אַחַת יְדוּן אֶת הָעוֹלָם וְשׁוֹלֵט לְשְׁנֵי צְדָדִים, אֶחָד לְרַחְמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד דִּין לְשָׂאָר הָעַמִּים.

וְאִי תִימָא, צָדֵק דִּינָא תְקִיף אִיהוּ, וְהָא כְּתִיב (ויקרא ט) בְּצָדֵק תִּשְׁפּוּט עַמִּיתָךְ. (דברים טו) צָדֵק צָדֵק תִּרְדּוּף. וְכַמָּה אֵינוּן. וְדָאֵי הֲכִי הוּא. דְּהָא צָדֵק לִית בֵּיהּ וּוְתַרְנוּתָא כָּלִל. אוּף הֲכִי מָאן דְּדָאִין לְחֻבְרִיָּה, לָא אֶצְטְרִיף לְמַעְבַּד לִיהּ וּוְתַרְנוּתָא מִן דִּינָא כָּלִל, אֶלָּא בְּצָדֵק, דְּלָא יִשְׁגַּח לְרַחֲמֵמוּ. מֵאֲזֵנֵי צָדֵק, בְּלָא וּוְתַרְנוּ לְהָאֵי סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, לְמָאן דִּיהִיב וְלְמָאן דְּמִקְבֵּל. וּבִגִּין כֶּף חַד דְּרָגָא אִיהוּ, וְאַתְפְּלַג לְתַרְיֵן סְטָרִין. וְהֵנִי תַרְיֵן סְטָרִין, ב' אָזוֹרִין, קִימָן, חַד לְשָׂאָר עַמִּין, וְחַד לְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעַתָּא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, אֲתַאזְרוּ בְּאִזְוִרִין אֲלִין, חַד דְּקַרְבָּא. וְחַד הָוָה דְשִׁלְמָא. (חסר כאן).

וְאִם תֵּאמַר, צָדֵק הוּא דִּין הַקֶּשֶׁה? וְהָרִי כְּתוּב (ויקרא ט) בְּצָדֵק תִּשְׁפּוּט עַמִּיתָךְ, (דברים טו) צָדֵק צָדֵק תִּרְדּוּף, וְכַמָּה הֵם - וְדָאֵי כֶּף זֶה, שְׁהָרִי בְּצָדֵק אֵין כָּלִל וְתַרְנוּת. גַּם כֶּף מִי שֶׁדִּין אֶת חֻבְרוֹ, לָא צְרִיף לַעֲשׂוֹת לוֹ וְתַרְנוּת מִהֵדִין כָּלִל, אֶלָּא בְּצָדֵק, שְׁלָא יִשְׁגִּיחַ עַל הָאֲהָבָה, (ויקרא ט) מֵאֲזֵנֵי צָדֵק, כְּלִי וְתַרְנוּת לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה לְמִי שְׁנוֹתָן וְלְמִי שְׁמֻקְבֵּל. וּמִשּׁוּם זֶה דְרָגָה אַחַת הִיא, וּמִתְחַלְקַת לְשְׁנֵי צְדָדִים. וְשְׁנֵי צְדָדִים אֵלֶּה, שְׁנֵי אָזוֹרִים, עוֹמְדִים, אֶחָד לְשָׂאָר הָעַמִּים וְאֶחָד לְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, הִתְאָזְרוּ בְּאִזְוִרִים הַלְלוּ - אֶחָד שֶׁל קָרֵב, וְאֶחָד הֵיךְ שֶׁל שְׁלוֹם.

(וּכְלָא הוּא בְּצָדֵק) כִּד אֲתִיעֵט בְּלֵק, אָמַר וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר הַהוּא דְרָגָא דְקָא (ס"א אֲתַאחַדְתָּ בֵּיהּ הָאָרֶץ וְדָא וְכוּ') אֲתַאחַדְתָּן בֵּיהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. וְדָא הוּא כִי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי וְדָאֵי, מָאן יִיכּוֹל לְאַגְחָא וְלִקְיִימָא בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל דְרָגָא דְלַהוּן תְּקִיף הוּא מְדִילִי. וּבִגִּין כֶּף, וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִי מֵהָאֵי אָרֶץ אֶגְרָשְׁנוּ, וְאַתְרָךְ יִתִּיהּ מִינֵיהּ, אִיכּוֹל לְמַעְבַּד כָּל רְעוּתִי, חִילָא דְלַהוּן בְּמָאֵי אִיהוּ. בְּפוּמָא, וּבְעוּבָדָא. הָא פּוּמָא דִּילָךְ, וְעוּבָדָא דִּילִי.

(וּכְלָא הוּא בְּצָדֵק) כִּד אֲתִיעֵט בְּלֵק, אָמַר וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר הַהוּא דְרָגָא דְקָא (ס"א אֲתַאחַדְתָּ בֵּיהּ הָאָרֶץ וְדָא וְכוּ') אֲתַאחַדְתָּן בֵּיהּ, מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. וְדָא הוּא כִי עֲצוּם הוּא מִמְנֵי, בְּוִדָאֵי. מִי יְכוֹל לְהַלְחֵם וְלַעֲמַד בְּהֵם בְּיִשְׂרָאֵל?! דְרָגָתָם חֲזָקָה הִיא מְשֻׁלִּי! וּמִשּׁוּם זֶה - וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִם אֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶגְרָשׁ אֹתָם מִמֶּנָּה, אוּכַל לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנִי. כִּתּוּם הוּא בְּמָה? בְּפָה וּבְמַעֲשֶׂה. הָרִי הַפָּה שֶׁלְךָ, וְהַמַּעֲשֶׂה שֶׁלִּי.

כִּי יַדְעָתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבּוֹרֶךְ וְגו'. וְכִי מָאן הָוָה יַדַּע. הָא אוּקְמוּהּ, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב הִרְאִשׁוּן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ, דְּאֶגְרָ לִיהּ לְכַלְעָם וְכוּ'. אֲבָל כִּי יַדְעָתִי, יַדִּיעָה וְדָאֵי יַדַּע, בְּחֻכְמָתָא דִּילִיהּ. אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבּוֹרֶךְ, מָאֵי

כִּי יַדְעָתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבּוֹרֶךְ וְגו'. וְכִי מָאֵין הֵיךְ יַדַּע? הָרִי פְרֻשׁוּהּ, שְׁהָרִי בִּהְתַּחֲלָה כְּתוּב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְ מוֹאָב הִרְאִשׁוּן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ. שְׁשֻׁכַר אֶת בְּלַעַם וְכוּ'. אֲבָל כִּי יַדְעָתִי, יַדִּיעָה וְדָאֵי יַדַּע בְּחֻכְמָתוֹ. אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבּוֹרֶךְ וְגו', מָה

אצטריף הקא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל. ואי ההוא מלה דהוה ידע מן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

אלא מלה הקא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את יי בכל עת תמיד תהלתו בפני וכתוב (תהלים טו) אברך את יי אשר יעצני. מאן (כ"א אצטריף) דאצטריף ברכתא מן תתאי. את, דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתילה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא לההוא דרגא, ותעקר לה מנייהו ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובדא ניכול בהו. תברך לההוא דרגא ותילוט לפתילה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו.

ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך לההוא דרגא, בחובין ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בנוי, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו המניה אינון זינין חרשין דאצטריף בידו להתעכב עלייהו (ויהעכב עלייהו).

פתח ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל פי אתף אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר. אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עלייהו דישראל, מה כתיב (במדבר יא) ואם

צריף פאן ברכה, שהרי בשביל קללה הלך? ואם אותו דבר שהיה יודע מבלעם בהתקלה היה קללה, מה זה את אשר תברך מבורך?

אלא דבר זה לא ידעתיו ולא זכיתי בו עד שבא רבי אלעזר ודרש, (תהלים לד) אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב (שם טו) אברך את ה' אשר יעצני. מי (צריף) שצריף ברכה מן הפתחונים. את, שהרי נאחז בהם כשלהבת בפתילה. ודוד שידע את זה, אמר אברכה את. אמר אותו רשע, אותה דרגה שלהם, אחוזה בהם בגלל ברכותיהם, שמברכים אותה בכל יום. פח יש לך לברך את אותה דרגה, ותעקר אותה מהם. וזהו פי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובזה נוכל להם. תברך את אותה דרגה, ותקלל את הפתילה. ועל זה אמר ואנכי אקרה כה, אעקר אתה אותה מהם שלא תאחז בהם.

ועוד אקרה כה - אשפיע ואמשיך את אותה דרגה פחטאים וטמאה ובקרי ובטמאה שעשו בניה, והיא תעשה אתם גמר. מיד - וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע שאין עמו אותם מיני כשפים שצריף בידו להתעכב עליהם (ויהעכב עליהם).

פתח ואמר, (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל [וגו'], כי אתף אני וגו'. פסוק זה נאמר והתעוררו בו, אבל עד כעת יש להתעורר יותר. אתה מהו? סוד ארון הברית, שזוהי דרגה שהולכת בגלות עם בניה, העם הקדוש. בשעה שבקש משה רחמים על ישראל, מה כתוב? (במדבר יא) ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג, ופרשוה.

אָבֵר כֶּף אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְנָה אַחַת שְׁנַתֶּף לִי נִקְרֵאת אַתָּה, מִשּׁוּם שְׂאִין לָהּ פְּרֻדָּה מִמֶּךָ. ה' שְׁלָה נֶאֱחֲזָה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תְּשַׁמְדִים מִהַעוֹלָם) יִשְׁמְדוּ בְּעוֹלָם, הָרִי ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה שְׂאֲחֻזָּה בָּהֶם מְעַבְרַת מִמֶּנּוּ, אִם כֶּף אַתָּה עֹשֶׂה לִי - שֶׁה', עָקַר הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקֹר.

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחֵר כֶּף, (יהושע ז) וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שְׁהָרִי וְדָאִי שֵׁם זֶה עָקַר וְיִסוּד הַפֶּל, אַתָּה הוּא ה'. וּמֹשֶׁה, אָף עַל גַּב שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ כֶּף, יַדַע שְׁזָה בְזָה תְלוּי וְהַחֲטָא גוֹרָם. וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', הַפֶּל אַחֵד. פִּי אַתָּךְ אֲנִי, הָרִי בְּאַרְנוֹ כִּי אֲתִי אַתָּה לֹא כְתוּב, אֲלֵא כִּי אַתָּךְ אֲנִי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם, בְּכָל הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָלָה.

רַב הַמְּנוּנָא הִרְאִישׁוֹן אָמַר, דְּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל פְּמָה טוֹב וְכַמָּה תּוֹעֲלַת גְּרָמוֹ לָהֶם. רַפְּיוֹן שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים פְּמָה רְעוֹת גְּרָמוֹ לָהֶם. דְּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל גוֹרָם לָהֶם שְׂטוֹב יִהְיֶה וְתוֹעֲלַת, וּמָהֶם? פְּלָה. הַפֶּל דְּחוּק. רַפְּיוֹן שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים גוֹרָם לָהֶם רַפְּיוֹן וְרַע, וְזָהוּ כָלָה. וְכֶף רְאוּי לָהֶם, שְׁהָרִי כֹל רַפְּיוֹן בְּלֹא דְחַק שְׁהִיָּה לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, גוֹרָם לָהֶם רַפְּיוֹן אַחֵר כֶּף בְּלִי דְחַק. פְּלָה. (ישעיה בח) פִּי כָלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה. כָּלָה בְּרַפְּיוֹן. לְיִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה לָהֶם דְּחַק וְצָרוֹת - כָּלָה, (שם סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה. מָה זֶה כְּלִיָּה? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שְׁהִים כְּלִי הַכָּלָה הַזֶּה. יִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה לָהֶם דְּחַק וְצָרוֹת - (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתְּ דְּוִיד הַנּוֹפֶלֶת, סִפְתְּ שְׁלוֹם. לְשְׂאָר הָעַמִּים שְׁהִיָּה לָהֶם רַפְּיוֹן צָרָה וְצוּקָה - כָּלָה בְּרַפְּיוֹן,

פְּכָה אַתָּה עוֹשֶׂה לִי הַרְגְנִי נָא הָרוּג, וְאוֹקְמוּהָ. אָבֵר הָכִי אָמַר מֹשֶׁה, דְּרַגְנָה חַד דִּי־הַבֵּית לִי אֶקְרִי אַתָּה, בְּגִין דְּלִית לִיָּה פְּרִישׁוֹ מִמֶּךָ. ה' דִּילָה אַתָּא אַחַד בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. אִי אַתָּה (כ"א תשי"ז לון מעלמא) יִשְׁתַּצִּי לוֹן בְּעַלְמָא, הָא ה' דְּשָׂמָא דָא דְאַתָּא אַחַד בְּהוּ אַתְעַבְר מַנִּיָּה, אִי הָכִי אַתָּה עוֹשֶׂה לִי, דְּהוּ עָקְרָא דְשָׂמָא דָא אַתְעַקְרָא.

וְעַל דָּא אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבַתֵּר, (יהושע ז) וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, דְּהָא וְדָאִי שְׂמָא דָא עָקְרָא וְיִסוּדָא דְכָלָא, אַתָּה הוּא יְיָ. וּמֹשֶׁה אָף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אָמַר לִיָּה, הָכִי יַדַע, דְּהָא כְּהָא תְלִיָּא, וְחוּבָה גְרִים. וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', פְּלָא חַד. פִּי אַתָּךְ אֲנִי, הָא אוֹקִימָנָא כִּי אֲתִי אַתָּה לֹא כְתִיב, אֲלֵא כִּי אַתָּךְ אֲנִי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגו', בְּכָל הַגּוֹיִם אַעֲשֶׂה כָלָה.

רַב הַמְּנוּנָא קִדְמָאָה אָמַר, דְּחִיקוּ וְעֶאֱקוּ דִּישְׂרָאֵל, פְּמָה טַב וְכַמָּה תּוֹעֲלַתָּא גְרִים לוֹן. רַפְּיוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, פְּמָה בִישִׁין גְרִים לוֹן. דְּחִיקוּ וְעֶאֱקוּ דִּישְׂרָאֵל, גְרִים לוֹן דְּטַב לִיָּהוּי וְתוֹעֲלַתָּא. וּמֵאִי נִיָּהוּ. (דף קצ"ט ע"ב) פְּלָה. פְּלָא דְּחִיק. רַפְּיוֹן דְּשְׂאָר עַמִּין, גְרִים לוֹן רַפְּיוֹן וּבִישׁ, וְהֵאִי אִיָּהוּ כָלָה. וְהָכִי אַתְחַזִּי לוֹן, דְּהָא כָּל רַפְּיוֹן בְּלֹא דְחִיקוּ דְהוּה לוֹן בְּהֵאִי עַלְמָא, גְרִים לוֹן רַפְּיוֹן לְבַתֵּר בְּלֹא דְחִיקוּ, כָּלָה. (ישעיה בח) פִּי כָלָה וְנִחְרַצָּה שְׁמַעְתִּי. פִּי אַעֲשֶׂה כָלָה. כָּלָה בְּרַפְּיוֹן. לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּה לוֹן דְּחִיקוּ וְעֶאֱקוּ, כָּלָה, (ישעיה סא) וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה.

מָאן כְּלִיָּה. אֵלּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן פְּלִים דְּהֵאִי כָלָה, יִשְׂרָאֵל דְּהוּה לוֹן דְּחִיקוּ וְעֶאֱקוּ, (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתְּ דְּוִיד הַנּוֹפֶלֶת, סִפְתְּ שְׁלוֹם. לְשְׂאָר עַמִּין דְּהוּה לוֹן רַפְּיוֹן צָרָה וְצוּקָה, (צוּקָה) כָּלָה בְּרַפְּיוֹן, פְּמָה דְּהוּה לוֹן בְּקִדְמִיתָא. וְעַל דָּא כִּי אַעֲשֶׂה

כמו שהיה להם בתחלה. ועל זה (ירמיהו) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו', ואתך לא אעשה כלה. שהרי אין ראוי לך, שהרי דחוקים הייתם בתחלה פעמים רבות בדחק של גלות תמיד, ודחוק תהיה כלה. (תוריש בליה).

ויסרתוך למשפט. פסוק זה פך צריך לו לכתבו: ויסרתוך במשפט, שהרי מתי יסורים? בשעת הדין. (וכאן לא פך, אלא) מה זה ויסרתוך למשפט? אלא כתוב (ישעיה א) ה' במשפט יבא עם זקני עמו. ואותו היום הקדים הקדוש ברוך הוא רפואה לישראל עד שלא יעלו לדין כדי שיוכלו לעמד בו. ומה רפואתם? היא שבכל שעה ושעה הקדוש ברוך הוא נותן יסורים לישראל מעט מעט בכל פעם ופעם ובכל דור ודור, כדי ששכנסו ליום הדין הגדול שיחיו המתים, לא ישלט עליהם הדין.

ונקה לא אנקך, מהו? אלא כשישראל עובדי כוכבים ומזלות לבדם ולא נכנסים בדין עם שאר העמים, הקדוש ברוך הוא עושה להם לפנים משורת הדין, והוא מכפר עליהם. ובזמן שנוכנסים בדין עם שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, מה עושה? יודע הקדוש ברוך הוא שסמא"ל אפורופוס של עשו יבא להזכיר חטאי ישראל וכונס כלם אליו ליום הדין, והרי הקדוש ברוך הוא הקדים להם רפואה, ועל כל חטא וחטא הלקה ונקה אותם ביסורים מעט מעט. וזהו ונקה, ביסורין. ומשום זה בדין אמת לא אנקך מעולם בדין אחרי שסבלת יסורים מעט מעט.

ועוד לא אנקך - אף על גב שאתם בני, לא אעזב את חטאיכם, אלא כשבאים לדין, בא סמא"ל בכמה

כלה בכל הגוים וגו', ואתך לא אעשה כלה, דהא לא אתחזי לך. דהא דחיק הוית בקדמיתא זמנין סגיאין, בדחיקו, דגלותא תדיר, ודחיק תהיה כלה. (ס"א תרית בליה).

ויסרתוך למשפט, האי קרא הכי מיבעי ליה ויסרתוך במשפט, דהא אימתי ייסורי בשעתא דדינא. (והכא לאו הכי אלא) מאי ויסרתוך למשפט. אלא כתיב (ישעיה ג) יי במשפט יבא עם זקני עמו. וההוא יומא, אקדים קדשא בריך הוא אסוותא לישראל, עד לא ייעלון לדינא, בגין דייכלון לקיימא ביה. ומאי אסוותא, היא דבכל שעתא ושעתא קדשא בריך הוא יהיב יסורין לישראל זעיר, זעיר בכל זמנא וזמנא, ובכל דרא ודרא בגין דכד ייעלון ליומא דדינא רבא, דייחון מתייא, לא ישלוט עליהו דינא.

ונקה לא אנקך, מהו. אלא, פד ישראל בלחודייהו, ולא עאלין בדינא עם שאר עמין עובדי כוכבים ומזלות, קדשא בריך הוא עביד לון לגו משורת הדין, והוא מכפר עליהו. ובזמנא דעאלין בדינא בשאר עמין, מה עביד. ידע קדשא בריך הוא דהא סמא"ל אפורופסא דעשו, ייתי לאדפרא חוביהון דישראל, וכניש פלהו לגביה ליומא דדינא, והא קדשא בריך הוא אקדים להו אסוותא, ועל פל חובא וחובא לקי ונקה להו ביסורין זעיר זעיר. ודא הוא ונקה, ביסורין. ובגין פך בדינא דקשוט, לא אנקך מעלמא בדינא בתר דסבלת יסורין זעיר זעיר.

ותו לא אנקך, אף על גב דאתון בני, לא אשבוק חוביכון, אלא אתפרע מנכון זעיר זעיר, בגין דתהוון זכאין ליומא דדינא רבא.

אפרע מכם מעט מעט, כדי שתהיו צדיקים ליום הדין הגדול.

פְּתָקִים עֲלֵיהֶם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא מוציא פתקי היסורים
שסבלו ישראל על כל חטא
וחטא, ונמחו כל החטאים, ולא
עשה להם ותרנות כלל. אז תשש
כחו וחילו של סמא"ל ולא יכול
להם, ויעבר מהעולם הוא וכל
צדדיו וכל העמים. זהו שכתוב
ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו',
בגלל זה ויסרתיה למשפט ונקה
לא אנקה.

וְרוּד מִלְפָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה
הַרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'.
ואף על גב שפסוק זה הרי
פרשוהו, על שבנא ויואח
הממנים של חזקיה נאמר. אבל
פסוק זה על סמא"ל וסיעתו גם
כך נאמר, שכל מעשיו ועצותיו
הם על ישראל. בלק ובלעם אותו
דרך ממש נקטו, והרי נתבאר
שחבור רע עשו. אמרו, עמל"ק
- ע"ם ל"ק, עם שהלקה אותם
כנחש שמכה בזנבו. הרי אנו
יותר. בל"ק - ב"א ל"ק, בא מי
שמלקה אותם ברונו. בלע"ם -
בל"ע"ם, אין עם ואין רועה. שם
שלנו גורם להשמידם ולעקר
אותם מן העולם.

וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב בְּגוֹן
אחר את שמותיהם. בבלק ב"ל,
בבלעם ב"ל - הרי בלב"ל. איזה
אותיות נשארו? עמ"ק. בלב"ל
עמק מחשבתם שלא ישלטו
בעולם ולא ישארו בעולם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעֲזֵר, יָפָה
אמרת, אבל בלק תפח רוחו
בגיהנם, ובלעם ישתחוק שם
עצמותיו ורוחו. וכך הוא עצה
רעה לקחו על הפטרון, על הכה
הזו, שחשבו לעקר את הפה הזו,
וחשבו לסלקה לצד רע בפה
ובמעשה.

כִּי אֶתְאֵן לְדִינָא, אֶתְאֵא סְמָא"ל, בְּכַמָּה פְּתָקִין
עֲלֵייהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִפִּיק פְּתָקִין
דִּי־סוּרִין, דְּסַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל חוּבָא וְחוּבָא,
וְנִמְחוּ כָּל חוּבֵין, וְלֹא עֲבִיד לוֹן וּוְתַרְנוּתָא
כָּלֵל. כִּדִּין תְּשֵׁשׁ כַּחֲיָה וְחִילִיָּה דְּסַמְאָל, וְלֹא
יָכִיל לוֹן. וְיִתְעַבֵּר מִעֲלָמָא, הוּא, וְכָל סְטְרוּי,
וְכָל עַמִּין. הָדָא הוּא דְכֹתִיב, וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', בְּגִין כִּי וְיִסְרְתִיהָ לְמִשְׁפָּט
וְנִקְהָ לֹא אֲנִקְהָ.

וְרוּד מִלְפָּא אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הַרְשָׁעִים
יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵי וְגו'. וְאֵף עַל גַּב דְּהָא
קָרָא הָא אוֹקְמוּהָ, עַל שְׁבָנָא וְיוֹאֵחַ מִמְּנָן
דְּחִזְקִיָּה אֲתָמַר, אֲבָל הָאִי קָרָא עַל סְמָא"ל
וְסִיעֲתִיהָ אוּף הָכִי אֲתָמַר, דְּכָל עוֹבְדוּי וְעִיטוּי
עַל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. בְּלָק וְבַלְעָם הֵוּא אֲרַח
מִמֶּשׁ נִקְטוּ, וְהָא אֲתָמַר דְּחִבּוּרָא בִישָׁא עֲבָדוּ.
אֲמָרוּ, עֲמַל"ק: ע"ם ל"ק, עֲמָא דְלִקָא לוֹן,
כְּחוּיָא דְמַחֲי בְּזַנְבָא דִּילִיָּה, הָא אֲנָן יִתִיר.
בְּל"ק: ב"א ל"ק. אֶתְאֵא מָאן דְּלָקִי לוֹן
כְּרַעוּתִיהָ. בְּלַע"ם: ב"ל ע"ם, לִית עֲמָא, וְלִית
רַעֲיָא. שְׁמָא דִּילָן גָּרִים לְשִׁיעָאָה לוֹן וְלֹאֲעִקְרָא
לְהוּ מִעֲלָמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֹשֵׁיב בְּגוֹנוֹנָא אֲחִירָא
שְׁמִיָּהוּן, בְּבָלָק ב"ל, בְּבַלְעָם ב"ל,
הָא בְּלַב"ל. מַה אֲתוּוֹן אֲשַׁתְּאָרוּ עַמ"ק, בְּלַבְל
עַמְקָא דְּמַחְשְׁבָה דְּלֵהוּן, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן בְּעֲלָמָא,
וְלֹא יִשְׁתְּאָרוּן בְּעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעֲזֵר, יָאוּת אֲמַרְתָּ, אֲבָל
בְּלָק, תִּפְח רֹחִיָּה בְּגִיָּהֶם. וְבַלְעָם
יִשְׁתַּחֲקוּן תַּמָּן גְּרַמוּי וְרוּחִיָּה. וְהָכִי הוּא עִיטָא
בִישָׁא נְטָלוּ עַל פְּטְרוּנָא. עַל הָאִי כַּה, דְּחֹשִׁיבוּ
לֹאֲעִקְרָא לְהָאִי כַּה, וְחֹשִׁיבוּ לְסְטְרָא בִישָׁא
לְסִלְקָא לִיָּה בְּפוּמָא וּבְעוֹבְדָא.

אָמַר הֵהוּא רְשָׁע, קְדָמָי אֲשֶׁתְּדָלוּ וְלֹא יָכִילוּ. דַּר הַפְּלָגָה אֲשֶׁתְּדָלוּ, וְלֹא יָכִילוּ. עֲבָדוּ עוֹבְדָא, וּפּוֹמָא חֶסֶר מְנִייהוּ, דְּלִישְׁנֵהוּן אַתְּבַלְבֵּל, וְלֹא יָכִילוּ. אָבֵל אַנְתָּ, הָא פּוֹמָךְ שָׁנָן, וְלִישְׁנָךְ מִתְתַּקֵּן בְּתַרְיִן סְטָרִין אֵלִין, אֲתָ אֲשֶׁר תְּבַרְךָ מְבוֹרָךְ, וְאֲשֶׁר תֵּאֵוֹר יוֹאֵר, הֵהוּא סְטָרָא דְאֵתָּ בְּעֵי לְסַלְקָא לְעֵילָא בְּפוֹמָךְ וְלִישְׁנָךְ, אֲסַתְּלִיק. וְהֵהוּא סְטָרָא דְאֵתָּ בְּעֵי לְמִילֵט, בְּחֵילָא דְפוֹמָךְ תִּילוּט (וּסְטָרָא קַמָּךְ) וְכֹלָא בְּךָ תְּלִיָא (דָּר ר' ע"א) דְהָא עוֹבְדָא אַתְתַּקֵּן. אָבֵל בְּמַלְהָ תְּלִיָא כֹלָא, וְעַל דָּא (ס"א בְּעוֹבְדָא) כְּעוֹבְדָא דְנַחֲשׁ אָנָּא אַתְקִין. וְאַנְתָּ תְּשָׁלִים כֹּלָא בְּפוֹמָךְ, הֵהוּא סְטָרָא דְתְּבַרְךָ מְבוֹרָךְ, וְהֵהוּא סְטָרָא דְתֵאֵוֹר יוֹאֵר.

אָמַר אוֹתוֹ רְשָׁע, הַרְאֻשָׁנִים הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכִלוּ, דוֹר הַפְּלָגָה הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכִלוּ. עָשׂוּ מַעֲשֵׂה, וּפְהָ חֶסֶר מֵהֶם, שְׁלֻשׁוֹנִים הַתְּבַלְבֵּלָה וְלֹא יָכִלוּ. אָבֵל אַתָּה, הָרִי פִיךָ שְׁנוֹן וְלִשְׁוֹנְךָ מִתְתַּקֵּן בְּשֵׁנֵי צְדָדִים אֵלֶי - אֵת אֲשֶׁר תְּבַרְךָ מְבוֹרָךְ, וְאֲשֶׁר תֵּאֵוֹר יוֹאֵר. אוֹתוֹ הִצַּד שְׂאֵתָה רוּצָה לְסַלֵּק לְמַעְלָה בְּפִיךָ וְלִשְׁוֹנְךָ, הִסְתַּלַּק. וְאוֹתוֹ הִצַּד שְׂאֵתָה רוּצָה לְקַלֵּל, בְּכַח פִּיךָ תִּקְלַל (וְצַד לְפָנֶיךָ) וְהַכֵּל תְּלוּי בְּךָ, שְׁהָרִי הַמַּעֲשֵׂה נִתְתַּקֵּן. אָבֵל בְּדַבּוּר הַכֵּל תְּלוּי, וְעַל זֶה (בְּמַעֲשֵׂה) כְּמַעֲשֵׂה נַחֲשׁ אָנִי אַתְקִין, וְאַתָּה תְּשָׁלִים הַכֵּל בְּפִיךָ. אוֹתוֹ צַד שְׂתְּבַרְךָ - מְבוֹרָךְ, וְאוֹתוֹ צַד שְׂתֵאֵוֹר - יוֹאֵר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְהַכֵּל עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ. מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים - אֵלֶי דוֹר הַפְּלָגָה, שֶׁבַלְבֵּל לְשׁוֹנִם שְׁלֹא יִשְׁלֻטוּ בְּדַבָּר כֹּלֵל, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח - אֵלֶי בְּלַעַם וּבְלַק שְׁשֻׁנֵיהֶם הָיוּ בְּעֵצָה אַחַת, שְׁפָתוֹב וְעַל בְּלַק וּבְלַעַם פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבַּח.

בֵּא וְרָאָה, אוֹתוֹ בְּלַעַם הָרְשָׁע כֹּל מַעֲשֵׂיו לְרַע, בְּרוּם לֵב. שְׁנִיָּהֶם הָיוּ מַעֲלִין קְרִבָּן, שְׁפָתוֹב וְעַל בְּלַק וּבְלַעַם. וְכֵל הַמְּזַבְּחֹת הָיָה בְּלַק מְסַדֵּר, וְהוּא הָרְשָׁע הָיָה מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר (בְּמַדְבָּר כג) אֵת שִׁבְעַת [שִׁבְעַת] הַמְּזַבְּחֹת עֲרַכְתִּי וְאֵעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבַּח. וְאֵלֶי אֵת בְּלַק לֹא שְׁתַּף יַחַד אִתּוֹ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשָׁע! הַכֵּל יָדַעְתִּי, אֲלֵא שׁוֹב אֵל בְּלַק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר, אֲלֵא - וְכֵה תְּדַבֵּר. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח. דְּבַר אַחַר וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח -

וְהוּא לֹא יָדַע דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְכֹלָא בְּרִשְׁוֹתֵיהֶם קִיָּימָא. מְסִיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים, אֵלֶי דַּר הַפְּלָגָה, דְּבַלְבֵּל לִישְׁנֵהוּן, דְּלֹא יִשְׁלֻטוּן בְּמַלְהָ כֹלֵל. דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, אֵלֶי בְּלַעַם וּבְלַק דְּתְרוּוּיֵיהוּ הוּוּ בְּעֵיטָא חֲדָא, דְּכַתִּיב וְעַל בְּלַק וּבְלַעַם פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבַּח.

תָּא חֲזִי, הֵהוּא רְשָׁע דְּבְלַעַם, כֹּל עוֹבְדוּי לְבִישׁ בְּרוּם לְבָא. תְּרוּוּיֵיהוּ הוּוּ סְלָקִין קְרִבָּנָא, דְּכַתִּיב וְעַל בְּלַק וּבְלַעַם. וְכֹל מְדַבְּחִין בְּלַק הוּוּ מְסַדֵּר, וְאִיהוּ רְשָׁע, הוּוּ מְשַׁבַּח גְּרַמִּיָּה וְאָמַר, אֵת שִׁבְעַת הַמְּזַבְּחֹת עֲרַכְתִּי וְאֵעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבַּח. וְאֵלֶי לְבַלְק לֹא שְׁתַּף בְּהַדְּיָה. אָמַר קְדָשׁא בְּרִיךְ הוּא, רְשָׁע, כֹּלָא יָדַעְנָא, אֲלֵא שׁוֹב אֵל בְּלַק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְמַלְלָא אֲלֵא וְכֵה תְּדַבֵּר. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח.

דְּבַר אַחַר וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, דְּכַתִּיב וְיִלְכוּ זְקֵנֵי

מִדִּין וּקְסָמִים בְּיָדָם. טַעַם אוֹתָם זְקָנִים נָטַל מֵהֶם, וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט כָּלֵל בְּכַשְׁפֵיהֶם. וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בֶלֶק, דְּבָרִים בְּגִלּוּי וְלֹא בְלִחְשׁ. פָּגוּם אֵין הִיָּה, וּפָגוּם עֵין, וּפָגוּם רַגְלִי. מְשַׁלְשָׁה מְקוּמוֹת הִיָּה פָּגוּם. מִתְקַן הִיָּה לְצַד הָאֲחֵר, וְכַךְ צָרִיף אוֹתוֹ צַד אֲחֵר - מְקוֹם שֶׁהַפָּגָם שָׂרוּי, כָּל מִין לְמִינוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלִּילָה וְהַשְׁבֵּתִי. הֵם כְּתוּב, וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו. וְהוּא כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. לִינוּ פֹה הַלִּילָה, מִשּׁוּם שֶׁהַלִּילָה הוּא שְׁעַת הַצַּד הָאֲחֵר לְכַשְׁפִּים, בְּשַׁעַת שְׁנִמְצָאִים וְשׁוֹלֵטִים צְדָדִים רְעִים וּמִתְפַּשְׁטִים בְּעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר יִדְבֵּר ה' אֵלַי, שְׁבַח הִיָּה מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּשֵׁם ה'.

וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב. וְשְׂרֵי מִדִּין נִפְרְדוּ מֵהֶם וְלֹא רָצוּ לְשִׁבְתָּ שָׁם. וְזָקְנֵי מוֹאָב נִשְׂאָרוּ, שְׁכֵתוֹב וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב, לְבָדָם. נֹאָה עָשׂוּ מִדִּין שֶׁנִּפְרְדוּ מִכָּל וְכָל מֵהֶם. וְאֶלְמָלֵא לֹא הָיוּ מִפִּים בְּסוּף שֶׁהָיוּ בְּעֵצַת בַּלְעָם, לְשַׁלַּח נְשׁוֹתֵיהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים לְיִשְׂרָאֵל לְהַטְעוֹתָם. וְהַכְּתוּב מוֹכִיחַ אֶת חֲטָאָם, שְׁכֵתוֹב (במדבר כה) כִּי צָרִירִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָכְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כְּזָבִי בַת נְשִׂיא מִדִּין אֲחֻתָם וְגו'. בְּשֵׁנֵי אֵלֶּה חֲטָאוּ, וְהִיָּה חֲטָאָם גְּדוֹל. הִכּוּ אֲחֵר כֶּף בְּזָנְבִי וְלָכֵן אֵלֶּה נִשְׂאָרוּ אֲתוֹ, וְאֵלֶּה הִלְכוּ לְבָדָם.

דְּבַר אֲחֵר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב עִם בַּלְעָם - כִּמְהָ נֹאָה הִיָּה לָהֶם לְבָנֵי מִדִּין שֶׁהִלְכוּ, אִם רְצוֹנָם כֶּף. אֲבָל יִשְׁיִבָה שֶׁיֵּשְׁבוּ הֵם בְּמוֹאָב גֵּרְמָה לָהֶם טוֹב מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׂאָרוּ שָׁם. וּמֵה שֶׁהִלְכוּ אוֹתָם שֶׁל מִדִּין, גֵּרְמוּ לָהֶם רַע. מֵה הַטַּעַם? אֵלֶּה חֲשָׁשׁוּ לְכַבוֹד דְּבַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשְׁבוּ. וְאֵלֶּה לֹא חֲשָׁשׁוּ לָזֶה

מוֹאָב וְזָקְנֵי מִדִּין וּקְסָמִים בְּיָדָם. טַעַם דְּאֵינוֹן זְקָנִים נָטַל מִנֵּיהֶוּ, וְלֹא יָכְלוּ לְמַשְׁלֵט בְּחַרְשֵׁיהֶוּ כָּלֵל. וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בֶלֶק. מִלִּין בְּאֲתַגְלִיא, וְלֹא בְלִחְשׁוֹ. פָּגִים אוֹדְנָא הָוָה, וּפָגִים עֵינָא, וּפָגִים רַגְלָא. מִתְלַת הִוְכַתִּין הָוָה פָּגִים. מִתּוֹקֵן הָוָה לְסִטְרָא אֲחֵרָא, וְהָכִי אֲצִטְרִיף לְהֵוּא סִטְרָא אֲחֵרָא, אֲתֵר דְּשָׂרִיא פָּגִים, זֵינָא לְזֵינִיָּה.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלִּילָה וְהַשְׁבִּיבוֹתִי, (במדבר כב) אֵינוֹן כְּתִיב, וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו. וְאִיָּהוּ כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. לִינוּ פֹה הַלִּילָה, בְּגִין דְּלִילָיא אִיָּהוּ שְׁעַתָּא דְּסִטְרָא אֲחֵרָא הוּי, לְחַרְשֵׁיא, בְּשַׁעַתָּא דְּמִשְׁתַּכַּחִי וְשִׁלְטֵי סִטְרֵי בִישִׁין וּמִתְפַּשְׁטֵן בְּעֶלְמָא. כַּאֲשֶׁר יִדְבֵּר יי אֵלַי. שְׁבוּחֵי קָא מְשַׁבַּח גֵּרְמִיָּה בְּשִׁמָּא דִּי.

וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב, וְשְׂרֵי מִדִּין אֲתַפְּרְשׁוּ מִנֵּיהֶוּ, וְלֹא בָּעוּ לְמִיתַב תַּמָּן. וְסָבִי מוֹאָב אֲשַׁתְּאָרוּ, דְּכְתִיב וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב, בְּלַחֲוֹדֵיהֶוּ. יָאוֹת עַבְדֵי מִדִּין, דְּאֲתַפְּרְשׁוּ מִכָּל וְכָל מִנֵּיהֶוּ. וְאֶלְמָלֵא לֹא הוּוּ מְחָאן בְּסוּפָא דְהוּוּ בְּעֵיטָא דְּכַלְעָם, לְשַׁלְחָא נְשִׁיהוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים לְמַטְעֵי לוֹן. וְקָרָא אוֹכַח חוּבָא דְלַהוֹן, דְּכְתִיב, (במדבר כה) כִּי צוֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָכְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כְּזָבִי בַת נְשִׂיא מִדִּין אֲחֻתָם וְגו'. בְּתָרִין אֵלִין חָאבוּ. וְהָוָה חוּבָא דְלַהוֹן סָגִי. מַחוּ בְּזָנְבָא לְבַתֵּר. וּבְגִין כֶּף אֵלִין אֲשַׁתְּאָרוּ בְּהַדִּיָּה, וְאֵלִין אֲזָלוּ בְּלַחֲוֹדֵיהֶוּ.

דְּבַר אֲחֵר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב עִם בַּלְעָם, כִּמְהָ יָאוֹת הָוָה לוֹן לְבָנֵי מִדִּין דְּאֲזָלִי, אִי רַעוּתָא דְלַהוֹן הָכִי. אֲבָל יִשְׁיִבָה דִּיתִיבֵוּ אֵינוֹן דְּמוֹאָב, גֵּרְמָא לוֹן טַב, בְּגִין דְּאֲשַׁתְּאָרוּ תַּמָּן. וּמֵאֵן דְּאֲזָלוּ אֵינוֹן דְּמִדִּין, גֵּרְמֵי לוֹן בִּישׁ. מֵאֵי

טעמא. אלין חששו ליקרא דמלה דקודשא ברין הוא, ויתיבו. ואלין לא חששו לה פלום. ואזלו לארחייהו.

בשעתא דאמר ההוא רשע, והשיבותי אתכם דבר פאשר ידבר יי. מיד אזדעזעו אינון דמואב למלה דא, ויתיבו תמן. ואינון דמדין לא חששו לדא פלום, ואזלו לון, ואתענשו לבתר. ועל דא וישבו שרי מואב עם בלעם. בההוא ליליא, ההוא רשע לחיש לחישין, ועביד בלטיין, ואמשיף עליה רוחא מלעילא, מיד ויבא אלהים אל בלעם, אלהים סתם, דרגא דיליה מסטרא אחרא דשמאלא.

ויאמר מי האנשים האלה עמה. (במדבר כב) דרגא דיליה, מסטרא אחרא דשמאלא הוה, דקא אצטריך למשאל. ואף על גב דחבריאי אתערו בדא, בגוונא אחרא, ואינון אמרי דקודשא ברין הוא (עבד ביה) נסיונא עבד ליה במלוי. תלתא הוו, חד חזקיה. וחד יחזקאל. וחד בלעם. תרין לא קיימו כדקא יאות, וחד קאים. ומנו. יחזקאל. דכתיב, (יחזקאל לו) התחיינה העצמות האלה, ואיהו תב ואמר, ויאמר יי אלהים אתה ידעת. חזקיהו אמר, (מלכים ב כ) מארץ רחוקה באו אלי מבבל. בלעם אמר בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. חשוב אני בעיני מלכים ושלטים. והקדוש ברוף הוא שאל אותו להטעותו, שפתוב (איוב יב) משגיא לגוים ויאבדם, ופרשוה.

חד פותי שאיל לרפי אלעזר, אמר ליה, חילא תקיפא חמינא ביה כבלעם, יתיר ממשא. דאילו במשא פתיב ויקרא אל משה. וכבלעם (דף ר' ע"ב) פתיב, ויקר אלהים אל בלעם, וכתיב ויבא אלהים אל בלעם.

פלום, והלכו לדרפם. בשעה שאמר אותו רשע והשבתי אתכם דבר פאשר ידבר ה', מיד הזדעזעו אותם של מואב לדבר הזה וישבו שם. ואותם של מדין לא חששו לזה פלום והלכו להם, ונענשו אחר כך. ועל זה, וישבו שרי מואב עם בלעם. באותו הלילה אותו רשע לחש לחשים ועשה בקסמים, והמשיף עליהם רוח מלמעלה. מיד - ויבא אלהים אל בלעם, אלהים סתם, דרגתו מצד אחר של השמאל. ויאמר מי האנשים האלה עמה. דרגתו מצד השמאל היתה, שהצטרף לשאל. ואף על גב שהתברים התעוררו בזה בגוון אחר, והם אמרו שהקדוש ברוף הוא (עשה בו) נסה אותו בדבריו. שלשה היו; אחד חזקיה, ואחד יחזקאל, ואחד בלעם. שנים לא עמדו כראוי, ואחד עמד, ומיהו? יחזקאל, שפתוב (יחזקאל לו) התחיינה העצמות האלה. והוא שב ואמר, ויאמר ה' אלהים אתה ידעת. חזקיה אמר, (מלכים ב כ) מארץ רחוקה באו [אלי] מבבל. בלעם אמר, בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. חשוב אני בעיני מלכים ושלטים. והקדוש ברוף הוא שאל אותו להטעותו, שפתוב (איוב יב) משגיא לגוים ויאבדם, ופרשוה.

ביתו אחד שאל את רבי אלעזר, אמר לו, פח חזק ראיתי כבלעם יותר ממשא. שאלו במשה כתוב ויקרא אל משה, וכבלעם כתוב ויקר אלהים אל בלעם, וכתוב ויבא אלהים אל בלעם.

אמר לו, למלך שישב בהיכלו על כסא, ומצרע אחד קרא לפתח. אמר: מי הוא שמכה לשער.

אמר ליה, למלכא דיתבי בהיכליה על פרסייא, חד סגיר קרא לתרעא.

אָמרו: מְצַרְע פְּלוּנִי. אָמַר: אֵל יִכְנַס לְכַאן וְלֹא יִטְנֶנָּה אֶת הַהִיכָל, יִדְעָתִי שְׂאֵם עִם שְׁלִיחַ אִמֵּר לוֹ, לֹא יִחַשְׁשׁ וְיִלְחַף בְּנֵי וַיִּטְמָא וַיִּקְרַב אֵלָיו. אָבֵל אֲנִי אֵלֶיךָ וְאַתְּרָה בּוֹ שִׁירְחִיק דְּרַכּוֹ מִמוֹשֵׁב בְּנֵי וְלֹא יִטְמָא אוֹתוֹ. הַקָּדִים הִמְלִיךְ וְהִלְחַף אֵלָיו וְהִתְרָה, וְאָמַר לוֹ: מְצַרְע מְצַרְע, מִנֵּע רְגֶלְךָ מִהַדְרִיף שְׁבִנֵי נִמְצָא שָׁם, וְאִם לֹא - אֲנִי נִשְׁבַּע שִׁיעֲשׂוּ בְנֵי שְׂפָחוֹתַי מִגּוֹפֶךָ חֲתִיכוֹת.

בְּשֵׁאֲהוּב הִמְלִיךְ קוֹרָא לְפִתְחָא, אָמַר הִמְלִיךְ: מִי הוּא? אָמְרוּ: פְּלוּנִי אוֹהֲבֶךָ. אָמַר הִמְלִיךְ: אֲהוּבֵי חֲבִיב נִפְשֵׁי, לֹא יִקְרָא לוֹ קוֹל אַחֵר, אֲלֵא אֲנִי. צוּחַ הִמְלִיךְ וְאָמַר: פְּלוּנִי פְּלוּנִי הַכֵּס, חֲבִיב נִפְשֵׁי, אֲהוּבֵי, הִתְקִינוּ הַיְכָלוֹת לְדַבֵּר אוֹתוֹ.

בְּךָ בַלְעָם אִיהוּ סָגִיר, רַחֲמֵיךָ מִבְּנֵי נֶשְׂאָה, קָרָא לְתַרְעָא דְמַלְפָּא, שְׁמַע מַלְפָּא, אָמַר סָגִיר מְסַאָבָא לֹא יִיעוּל, וְלֹא יִטְנֶנָּה הַיְכָלָא דִּילִי. אֲנָא אֲצִטְרִיךְ לְמִיזֵל לְאַגְזָמָא לִיָּה, דְּלֹא יִקְרַב לְגַבֵּי תַרְעָא דְבָרִי, וְלֹא יִסְאָב לִיָּה, וְעַל דָּא וַיִּבָּא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם וַגּוֹ'. אָמַר לִיָּה, סָגִיר סָגִיר לֹא תִלֵּךְ עִמָּהֶם, לֹא תֵאָוֵר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא. לֹא תִקְרַב לְגַבֵּי דְבָרִי, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ, מְסַאָב אֲנִתְּ בְכֻלָּא. אָבֵל בְּמִשְׁהָ כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קָלָא דְמַלְפָּא, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא אַתְרָא. מֵאֲהֵל מוֹעֵד מֵהַיְכָלָא קִדִּישָׁא, מֵהַיְכָלָא מְתַקְנָא, מֵהַיְכָלָא יִקְרָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין תְּאִיבִין לְגַבֵּיָה, וְלֹא יִכְלִין לְמַקְרַב לְגַבֵּיָה.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צְפוּר. וְהוּא אָמַר מְלֶךְ מוֹאָב, מְלֶךְ חֲשׁוּב, שְׁלַח אֵלַי מְלֶךְ מוֹאָב. רְאוּ גְאוּהָ שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשָׁע, (שְׁאִפְלוּ לְבַלְק לֹא חֲשׁוּב בְּלוּם) שְׁכַתוּב

אָמַר לְמוֹאָב, מְכַלְל גְּבָרָא

אָמַר, מָאן הוּא דְבִטְשׁ לְתַרְעָא. אָמְרוּ, סָגִיר פְּלוּן. אָמַר לֹא יִיעוּל הָכָא, וְלֹא יִטְנֶנָּה הַיְכָלָא, יִדְעָנָא דְאִי בְשְׁלִיחָא אִימָא לִיָּה, לֹא חִיִּישׁ. וַיִּיזִיל בְּרֵי וַיִּסְתָּאֵב וַיִּקְרַב בְּהַדְיָה. אָבֵל אֲנָא אִיזִיל, וְאַגְזִים בֵּיָה, דִּירְחֵק אֶרְחִיָּה מִמוֹתְבָא דְבָרִי, וְלֹא יִסְאָב לִיָּה. אֲקָדִים מַלְפָּא, וְאַתָּא לְגַבֵּיָה, וְאַגְזִים. וְאָמַר לִיָּה, סָגִיר סָגִיר, מִנֵּע רְגֶלְךָ מִמְּאַרְחָא דְבָרִי שְׂאִרֵי תַמְזֵן, וְאִי לֹא, אוֹמִינָא, דְחֲתִיכִין יַעֲבֹדוּן גּוֹפֶךָ בְּנֵי שְׂפָחוֹתַי.

רַחֲמֵיךָ דְמַלְפָּא קָרִי לְדַשָּׁא. אָמַר מַלְפָּא, מָאן הוּא. אָמְרוּ, רַחֲמֵיךָ פְּלוּנִיא. אָמַר, רַחֲמֵיךָ חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, לֹא יִקְרִי לִיָּה קָלָא אַחֲרָא, אֲלֵא אֲנָא. צוּחַ מַלְפָּא וְאָמַר, פְּלוּנִיא פְּלוּנִיא עוּל, חֲבִיבָא דְנִפְשָׁאִי, רַחֲמֵיךָ דִּילִי, אַתְקִינוּ הַיְכָלִין לְמַלְלָא עִמָּיָה.

בְּךָ בַלְעָם אִיהוּ סָגִיר, רַחֲמֵיךָ מִבְּנֵי נֶשְׂאָה, קָרָא לְתַרְעָא דְמַלְפָּא, שְׁמַע מַלְפָּא, אָמַר סָגִיר מְסַאָבָא לֹא יִיעוּל, וְלֹא יִטְנֶנָּה הַיְכָלָא דִּילִי. אֲנָא אֲצִטְרִיךְ לְמִיזֵל לְאַגְזָמָא לִיָּה, דְּלֹא יִקְרַב לְגַבֵּי תַרְעָא דְבָרִי, וְלֹא יִסְאָב לִיָּה, וְעַל דָּא וַיִּבָּא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם וַגּוֹ'. אָמַר לִיָּה, סָגִיר סָגִיר לֹא תִלֵּךְ עִמָּהֶם, לֹא תֵאָוֵר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא. לֹא תִקְרַב לְגַבֵּי דְבָרִי, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ, מְסַאָב אֲנִתְּ בְכֻלָּא. אָבֵל בְּמִשְׁהָ כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קָלָא דְמַלְפָּא, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא אַתְרָא. מֵאֲהֵל מוֹעֵד מֵהַיְכָלָא קִדִּישָׁא, מֵהַיְכָלָא מְתַקְנָא, מֵהַיְכָלָא יִקְרָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין תְּאִיבִין לְגַבֵּיָה, וְלֹא יִכְלִין לְמַקְרַב לְגַבֵּיָה.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צְפוּר. וְהוּא אָמַר מְלֶךְ מוֹאָב, מְלֶךְ חֲשׁוּבָא שְׁלַח אֵלַי מְלֶךְ מוֹאָב. חָמוּ גְאוּתָא דְהוּא רִשָּׁע, (דְּאִפְלוּ לִיָּה לְבַלְק לֹא חֲשׁוּב בְּלוּם) דְּכְתִיב מְלֶךְ מוֹאָב, וְלֹא

דלא אתחזי למלפא, והא אתעביד מלפא
 למואב. קדמא מה פתיב ביה. (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא.
 חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב
 פתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא,
 דאתפון הוא לגאותא לפא רב. כל מלכין
 דעלמא, שלחין לגבאי שלוחיהון. (ס"א ויאמר בלעם
 אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. כמו נאנותא דהוא רשע,
 דאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, במלפא דמואב קדמא מה פתיב
 ביה. (במדבר כא) והוא נלחם במלך מואב הראשון, מלפא בר מלפא. חשיבא
 בר חשיבא. אבל דא מלך למואב פתיב. וקרא אסהיד עליה מלך למואב
 בעת ההיא נקרא דלא אתחזי למלפא והא אתעביד מלפא. והא אתערנא,
 דמתפון לגאותא דלפא רב. דכל מלכין דעלמא, שלח לגבאי שלוחיהו.)
 (וחשיבנא לנבי.)

רבי פנחס הוה אזיל למחמי ברתיא, אנתו
 דרבי שמעון, דהות במרעא. והו אזלי
 עמיה חבריאי, והוה הוה רכיב בחמריה. עד
 דהוה אזיל בארעא, פגע בתרין ערבאי, אמר
 לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא.
 אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין.
 מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הו
 אינון לסטין מקפחי ארחין דגוברין בההוא
 חקלא, ופגעו באינון יודאי, ואתו לקפחא לון.
 ואשתמע מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא,
 דנהק תרי זמני, ואתא שלהובא דאשא בההוא
 קלא (נ"א בההוא חקלא) ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון
 יודאי. אמר ליה. ערבאי, ערבאי, במלה דא
 דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין
 אתרנין, דקא מחפן לכו בארעא.

בכה רבי פנחס, אמר, מאריה דעלמא רחשא
 דניסא דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון
 יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעושה
 נפלאות גדולות לבדו פי לעולם חסדו. כמה
 ונצלו אותם יהודים ולא ידעתי. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

מלך מואב ולא אמר למואב,
 מפלל אדם שלא ראוי למלך,
 והרי נעשה מלך למואב. ראשון
 מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא
 נלחם במלך מואב הראשון. מלך
 בן מלך. חשוב בן חשוב. אבל
 זה פתוב מלך למואב, הפסוק
 מעיד מלך למואב. והרי
 התעוררנו שהתפון הוא לגאות
 לב גדולה: כל מלכי העולם
 שולחים אלי שליחיהם. (ויאמר
 בלעם אל האלהים בלק בן צפר מלך מואב שלח
 אלי. ראו נאותו של אותו רשע, שאמר מלך
 מואב ולא אמר מלך למואב. במלך מואב
 הראשון מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא נלחם
 במלך מואב הראשון. מלך בן מלך. חשוב בן
 חשוב. אבל זה מלך למואב פתוב. והפסוק מעיד
 עליו, מלך למואב בעת ההיא נקרא שלא ראוי
 למלך והנה נעשה מלך. והרי התעוררנו שמתפון
 לגאות לב גדולה, שקל מלכי העולם שולחים
 אלי שליחים) (וחשוב אני אליהם).

רבי פנחס הוה הולך לראות את
 בתו, אשתו של רבי שמעון,
 שהיתה חולה, והיו הולכים אתו
 החברים, והוא רכב על חמורו.
 עד שהיה הולך בדרך, פגע בשני
 ערבים. אמר להם, בשדה זה
 התעורר קול מימי העולם. אמרו
 לו, מימי העולם אין אנו יודעים,
 מימינו אנו יודעים. שהרי יום
 אחד היו אותם לסטים מקפחים
 דרכים של אנשים באותו שדה,
 ופגעו באותם יהודים ורצו
 לקפחם, ונשמע מרחוק בשדה
 הזה קול החמור הזה שנער
 פעמים, וכאה שלהבת אש
 באתו קול (באותו שדה) ושרף
 אותם, ונצלו אותם יהודים. אמר
 להם, ערבים, בדבר זה שאמרתם
 לי, תנצלו יום זה מלסטים אחרים
 שמחכים לכם בדרך.

בכה רבי פנחס ואמר, רבון
 העולם התרחשות גם זה עשית בגללי,
 ונצלו אותם יהודים ולא ידעתי. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעשה נפלאות גדולות לבדו פי לעולם

חסדו. כִּמְה טוֹבוֹת עֲשֵׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכִמְה נְסִים מְרַחֵשׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדֵעַ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ. אָדָם קָם בַּבֶּקֶר וְנָחַשׁ בֶּאֱלֹהִים, וְהָאָדָם שָׁם רָגְלוֹ עַל רֵאשׁוֹ וְהוֹרְגוֹ, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאִישׁ, פָּרַט לַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ - הוּי לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְלֹסְטִים מְחַפִּים לְהַרְגוֹ, בֶּאֱחָר וְנִתֵּן כֶּפֶר תַּחֲתָיו וְהוּא נֶצֶל, לֹא יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִנֵּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בְּלִבְדּוֹ - הוּי לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עָשָׂה וְיוֹדֵעַ, וְאַחֵר לֹא יוֹדֵעַ.

אָמַר לַחֲבָרִים, חֲבָרִים, מֵה שֶׁשְּׂאֵלְתִי לְעָרְבִים הָאֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאִים תָּמִיד בַּשְּׂדוֹת אִם קוֹל הַחֲבָרִים שֶׁהֵם מְשַׁתְּדִלִים בַּתּוֹרָה שְׁמֵעוּ, שֶׁהָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים הִלְכוּ לְפָנֵינוּ וְלֹא יָדָעוּ מֵאִתָּנוּ, וְשְׂאֵלְתִי לְעָרְבִים הִלְלוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּדְעָתִי שֶׁקוּלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז שְׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גָּלוּ לִי מֵה שְׂאֵל יָדַעְתִּי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עָרְבִים חִזְרוּ אֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אִתָּה שְׂאֵלְתָנוּ מִימֵי הָעוֹלָם, וְלֹא שְׂאֵלְתָ עַל יוֹם זֶה, שְׂרָאִינוּ תְּמִיּהָה עַל תְּמִיּהָה. רָאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן אֶחָד יָחַד אִתָּם, וְרָאִינוּ עוֹפוֹת מְתַכְּנָסִים וּפּוֹרְשִׁים כְּנָפִים עַל רִאשֵׁיהֶם, אֵלֶּה הוֹלְכִים וְאֵלֶּה שְׁבִים, וְהִצַּל לֹא עָבַר מֵעַל רִאשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן הָרִים קוּלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שְׂאֵלְתִי עָרְבִים עָרְבִים, תִּלְכוּ, וְדַרְךְ זוֹ תִּהְיֶה תְּקִינָה לְפָנֵיכֶם בְּכָל מָה שֶׁתִּרְצוּ. שְׁנֵי דְבָרִים אֲמַרְתֶּם לִי שֶׁשְׂמַחְתִּי בָהֶם. הִלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבָרִים,

טִיבוֹ עֶבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בְּנֵי נָשָׂא, וְכִמְה נְסִין אֲרַחֵשׁ לוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְלֹא יָדַע אֶלָּא אִיהוּ בְּלַחֲדוּי. בַּר נָשׁ קָם בְּצַפְרָא, וְחִוָּיָא אֲתִי לְקַטְלָא לִיה, וּבַר נָשׁ שְׁוִי רַגְלִיהָ עַל רִישֵׁיהָ, וְקָטִיל לִיה, וְלֹא יָדַע בִּיה בַּר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי, הוּי, לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאַרְחָא, וְלֹסְטִין מְחַפֵּאן לִיה לְמַקְטְלִיהָ, אֲתָא אַחְרָא וְאֲתִיבָהּ כּוּפְרָא תַּחוּתֶיהָ, וְהוּא אֶשְׁתַּזִּיב. לֹא יָדַע טִיבוֹ דְעֶבֶד לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנִסָּא דְאַרְחֵישׁ לִיה, בַּר אִיהוּ בְּלַחֲדוּי, הוּי, לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עֶבֶד וְיָדַע וְאַחְרָא לֹא יָדַע.

אָמַר לַחֲבָרִיא, חֲבָרִיא (דף ר"א ע"א) מֵה דְשְׂאִילְנָא לְהַנִּי עָרְבָאִי, דְמִשְׁתַּפְּחִי תְדִיר בְּחַקְלִי, אִי קָלָא דְחֲבָרִיא, דְאִינוּן מְשַׁתְּדִלִי בְּאוּרִייתָא שְׁמַעוּ. דְהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, וְשָׂאֵר חֲבָרִיא, אֶזְלִין לְקַמְן, וְלֹא יָדָעִין מִנָּן, וְשְׂאִילְנָא לְהַנִּי עָרְבָאִי עֲלֵייהוּ. דְיִדְעָנָא דְקִלְיָה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיז חַקְלִין וְטוֹרִין, וְאִינוּן גָּלוּ לִי מֵה דְלֹא יָדָעָנָא. עַד דְהוּוּ אֶזְלִין, אִינוּן עָרְבָאִי אֶהְדְּרוּ לְגַבִּיהָ. אָמְרוּ לִיה, סָבָא סָבָא אֲנָתְ שְׂאִילְתָא לָן מִן יוֹמִין דְעָלְמָא, וְלֹא שְׂאִילְתָא עַל יוֹמָא דָא, דְחֲמִינָא תּוּוּהָא עַל תּוּוּהָא, חֲמִינָא חֲמִשָּׁא בְּנֵי נָשָׂא יִתְבִּין, וְחַד סָבָא בְּהַדִּייהוּ, וְחֲמִינָא עוֹפִי מְתַכְּנָפִי וְקָא פְּרִשִׁין גְּדַפִּין עַל רִישֵׁיהוּ, אֶלִּין אֶזְלִין, וְאֶלִּין תְּבִין, וְטוּלָא לֹא אֲתַעְבֵּר מֵעַל רִישֵׁיהוּ. וְהָהוּא סָבָא אָרִים קִלְיָה עֲלֵייהוּ, וְאִינוּן שְׁמַעִין.

אָמַר עַל דָּא שְׂאִילְנָא. עָרְבָאִי עָרְבָאִי תַּהֲכוּן, וְאַרְחָא דָּא תִּהְיֶה מְתַקְנָא קַמִּיכוּ, בְּכָל מָה דְתַבְעוּן. תְּרִין מַלִּין אֲמַרְתוּן לִי, דְחֲדִינָא

בהו. אַזְלוּ. אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרַיִיא, הֵהוּא אֶתְר דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאֲרֵי בֵיה, הֵיךְ אָנָּן יִדְעִין. אָמַר לוֹן שְׁבֹקוּ לְמֵאֲרֵי פְסִיעֵן דְּבַעֲרִי, דִּהוּא יִדְרִיךְ פְּסִיעוּי לְתַמָּן. לָא הוּי טַעִין חֲמַרְיָה, וְחֲמַרְיָה סְאֵטִי מֵאֲרַחָא תְרִין מַלִּין, וְאִזְל לְתַמָּן.

שְׂאֲרֵי נִהִיק תְּלַת זְמַנִּין, נַחַת רַבִּי פְּנַחֶס, אָמַר לְחֲבֵרַיִיא, נִתְתַּקֵּן לְקַבְּלָא סִבְר אַפִּי יוֹמִין, דִּהֲשַׁתָּא יִפְקוּן לְגַבְּן אַנְפֵּי רַבְרַבִּי וְאַנְפֵּי זוּטְרִי. שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן נִהִיקוּ דִּחְמַרְא, אָמַר לְחֲבֵרַיִיא, נִיקוּם דִּהָא קָלָא ^(דְּחֻדְוָה) דִּחְמַרְא דְּסַבָּא חֲסִידָא אֲתַעַר לְגַבְּן. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְקָמוּ חֲבֵרַיִיא.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, ^(תְּהֵלִים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ פִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה וְגו'.

מְזֻמּוֹר זְקִיף טַעְמָא לְעִילָא. ^(שִׁירָה יִתְמָא קַרְיָן לְבָא) אֲמַאי. אֶלָּא רְשִׁים טַעְמָא רַבָּא, דִּהָא אֲתִי הֵהוּא מְזֻמּוֹר, מִתַּעֲטָרָא בְּעֵטָרָא עֲלָאָה לְעִילָא עַל רִישִׁיה וְאֲתִי זְקִיף. מָאן הָוָה אָמַר שִׁירָה דָּא.

אֵינּוּן פְּרוּת, בְּאֵינּוּן גּוֹעִין דִּהוּו גְּעָאן. ^(תְּהֵלִים צח) שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ. לְמָאן הוּו אֲמַרִּין שִׁירוּ. לְכַמָּה רְתִיכִין, לְכַמָּה מְמַנָּן, לְכַמָּה דְרַגִּין, דִּהוּו אֲתַאן פְּמָן וְנִפְקוּ לְקַבְּלָא לִיה לְאַרוּנָא ^(סְתָם), וְלַהוּן הוּו אֲמַרִּי.

שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, דְּכַר. מָאִי טַעְמָא הָכָא שִׁיר, וּמִשָּׂה אָמַר שִׁירָה, נוֹקְבָא. אֶלָּא הֵתָם בְּמִשָּׂה אַרוּנָא חֲדָא ^(נ"א לְחֻדָּא), זֹאת, נִפְקַת מִן גְּלוּתָא, הִיא וְאוּכְלוּסָהָא, וְלֹא יִתִּיר. וּבְגִין כֶּף ^(שְׁמוֹת טו) אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, נוֹקְבָא. אֶבְל הָכָא אַרוּנָא, וּמָה דִּהוּו גְּנִיז בְּגוּיָה נְפִיק. וּבְגִין הֵהוּא דִּהוּו גְּנִיז בְּגוּיָה, אֲתַמַּר שִׁיר חֲדָשׁ, דְּכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה, מַה דְּעַבַּד בְּפִלְשְׁתִּים, וּמָה דְּעַבַּד בְּטַעֲוֹתֵהוּן. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ, לְמָאן. לְעַצְמוֹ. מָאן עַצְמוֹ.

אותו מקום שרבי שמעון שרוי בו, איך אנו יודעים? אמר להם, תשאירו לבעל פסיעות הבהמות שהוא ידריך פסיעותיו לשם. לא היה טוען חמורו, וחמורו סטה מהדרך שני מילין, והלך לשם. התחיל לנהר שלש פעמים, ירד רבי פנחס ואמר לחברים, נקום לקבל סבר פני הימים, שעכשו יצאו אלינו פנים גדולות ופנים קטנות. שמע רבי שמעון נהרת החמור, אמר לחברים, נקום שהרי קול ^(שמחת) החמור של הזקן החסיד התעורר אלינו. קם רבי שמעון וקמו החברים.

פתח רבי שמעון ואמר, ^(תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה וגו'. מזמור, זקוף טעם למעלה, ^(שיר יתום קראנו לזה) למה? אלא רשום טעם גדול, שהרי בא אותו מזמור מתעטר בעטרת עליונה למעלה על ראשו ובא זקוף. מי אמר שירה זו? אותן פרות באותן געיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש, למי היו אומרות שירו? לכמה מרפבות, לכמה ממנים, לכמה דרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את הארון ^(סתם), ולהם היו אומרות.

שירו לה' שיר חדש - זכר. מה הטעם פאן שיר, ומשה אמר שירה, נקבה? אלא שם במשה ארון אחד ^(לחוד). זאת, יצאה מהגלות היא ואוכלוסייה, ולא יותר, ומשום זה את השירה הזאת, נקבה. אבל פאן ארון ומה שהיה בתוכו יצא, ומשום אותו שהיה גנוז בתוכו נאמר שיר חדש, זכר.

כי נפלאות עשה - מה שעשה לפלשתים ומה שעשה לעבודיה

לעצמו. לעצמו. מאן עצמו.

זרה שלהם. הושיעה לו ימינו,
למי? לעצמו. מי זה עצמו? אותו
מזמור עצמו, ורוח עליונה
קדושה גנוזה בו. ימינו - אותו
שירש הזקן, וזו ימינו, שהחזיק
באותו מזמור ולא השאירו ביד
אחר.

באן יש לגלות דבר אחד: כל
פעם שאותו ימין היה להרחיש
נס, היה מחזיק במזמור זה ושם
אותו לפניו להחזיק בו, פאבא
שמחזק ימינו בחזה בנו לפניו
ואומר: מי הוא שיקרב לבני?
פיון שסרח לגבי אביו, שם אביו
ידיו על כתפיו לאחור, וזרקו בידי
שונאיו.

בביבול בהתחלה פתוב, (שמות טו)
ימינך ה' נאדרי בכת. בכת מי?
אותו הנודע. בערבית קוראים
לחזה פת. אותו ימין נאדרי
ונתחזק בכת. מי הוא שיקרב
לבני. אחר כך מה פתוב? (איכה ב)
השיב אחר ימינו מפני אויב. שם
ימינו על כתפו ודחה אותו לידי
שונאיו. בהתחלה ימינו לפניו
בחזהו להתחזק בו, ואחר כך
לאחוריו על כתפיו לדחות אותו.
וכאן - הושיעה לו ימינו וזרוע
קדשו, שתי זרועות להתחזק בו.
שאם אותן פרות שלא התרגלו
בנסים, אלא אותה שעה בגעיה
שלהן אמרו שירה זו, נעירת
חמור הזקן החסיד שרגיל בנסים
על אחת פמה וכמה שאמר שירה.
חברים, אם תאמרו שאין דרכו
של החמור בכך מיום שנברא
העולם, צאו וראו אתון בלעם
הרשע שנצחה את בעליה בכל.
חמורו של רבי פנחס בן יאיר על
אחת פמה וכמה. ועוד, אתון
בלעם כשדברה, מלאך עליון
היה עליה מלמעלה.

בעת יש לגלות. חברים שמעו.
פי האתון שנברא בערב שבת בין

ההוא מזמור עצמו, ורוחא עלאה קדישא גניז
ביה. ימינו, ההוא דגריית סבא. ודא ימינו,
אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא
דאתרא.

הבא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא
ימינא, הוה לארחשא ניסא, הוה אתקיף
בהאי מזמור, ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ביה,
פאבא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה,
ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ברי. פיון דסרח
לגבי אבוי, שוי אבוי ידוי על כתפוי לאחורא,
ושדייה בידא דשנאוי.

בביבול, בקדמיתא כתיב, (שמות ט"ו) ימינך יי
נאדרי בכת. בכת מאן. ההוא
דאשתמודעא. בערבאי קורין לחדוי דבר נש
פח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכת. מאן
הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, (איכה ב)
השיב אחר ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על
פתפיה, ודחי ליה בידא דשנאוי. בקדמיתא
ימיניה לקמיה בחדוי, לאתקפא ביה. ולבתר
לאחורא על כתפוי, לדחייא ליה. והכא
הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין
לאתקפא ביה.

אי אינון פרות דלא אתרגילו בנסין, אלא ההיא
שעתא בגועא דלהון אמרו שירתא דא.
נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, על
אחת פמה וכמה דאמר שירה. חברייא, אי
תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיום
דאברי עלמא, פויקו וחמו אתון דבלעם חייבא,
דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרבי (דף ר"א ע"ב)
פנחס בן יאיר על אחת פמה וכמה. ותו אתון
דבלעם פד מלילת, מלאכא עלאה הוה עליה
מלעילא.

השתא אית לגלאה, חברייא שמעו. פי האתון

השמשות, העולה בדעתכם ששפה היה פתוח מאותו זמן, או שתנאי התנה הקדוש ברוך הוא מאותו זמן? לא כן. וסוד כאן שגמסר לחכמים שלא משגיחים על טפשות הלב. פי האתון - דרגת האתונות, אותו עליון של צד נקבות, אותו שהיה שרוי על אותה אתון ודבר מעליה. וכשברא הקדוש ברוך הוא לדרגה זו שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך (האתון) נקב תהום רבה, וסתם עליה עד אותו זמן. כשהגיע אותו זמן, פתח אותו נקב, ויצא ושרה עליה ודברה.

כמו זה, (במדבר טו) ותפתח הארץ את פיה. את - לרבות דומ"ה, שהוא פי הארץ. את פי האתון - לרבות קמריא"ל, שנקרא פי האתון. פי הבאר כמו זה. מה זה פי הבאר? אותה דרגה שהיתה ממנה עליה למטה, והיא פחת פי ה', ומיהו? יהדריא"ל שמו. שלשת הפיות הללו נבראו ערב שבת בין השמשות. בשעה שקדש היום, עולה פי הממנה על כל יתר הפיות, ומיהו? אותו יום שהתעלה והתקדש בכל, אותו שנקרא (ישעיה נח) פי ה'. ערב שבת בין השמשות נבראו שאר הפיות. התקדש היום, עלה הפה ששולט על הכל, פי ה'.

בין כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו, בא רבי פנחס ונשק את רבי שמעון. אמר, נשקתי את פי ה', התבשם בבשמים של גנתו. שמחו כאחד וישבו. פיון שישבו, פרחו כל אותם עופות שהיו עושים צל והתפזרו. החזיר ראשו רבי שמעון והרים להם קול ואמר, עופות השמים! אינכם משגיחים בכבוד רבונכם שעומד כאן?!

דאברי ערב שבת בין השמשות, סלקא בדעתיכו דפומא הוה פתיחא מההוא זמנא. או תנאי דאתני קדשא בריך הוא מההוא זמנא. לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא משגחן לטפשו דלפא. פי האתון, דרגא דאתני, ההוא עלאה דסטר נוקבי. ההוא הוה דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא קדשא בריך הוא להאי דרגא, דאקרי פי האתון, סתם ליה בגו (האתון) נוקבא דתהומא רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא עלה, ומלילת.

בגוונא דא, (במדבר טו) ותפתח הארץ את פיה. את, לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ. את פי האתון (במדבר כ"ב), לאסגאה קמריא"ל, דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה לתפא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו יהדריא"ל שמייה. תלת פומין אלין, אתבריאו ערב שבת בין השמשות. בשעתא דקדש יומא סלקא פה דממנא על כל שאר פומין, ומאן איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא, ההוא דאקרי פי יי. ערב שבת בין השמשות, אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא דשליט על כלא פי יי.

אדהכי, חמו לרבי פנחס דהוה אתי, מטו לגביה, אתא רבי פנחס ונשקיה לרבי שמעון. אמר, נשקנא פי יי, אתבסם בבוסמין דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. פיון דיתבו פרחו כל אינון עופין דהוו עבדי טולא, ואתפזרו. אהדר רישיה רבי שמעון, ורמא לון קלין ואמר, עופי שמנא לית אתון משגיחין ביקרא דמאריכון דקאים הכא.

עמדו, ולא לקחו ממקומם, ולא קרבו אליו. אמר רבי פנחס, אמר להם שילכו לדרפם, שהרי לא נתנו להם רשות לחזור?

אמר רבי שמעון, ידעתי שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לנו נס. עופות עופות! לכו לדרפכם, ואמרו לאותו הממנה עליכם שהרי בהתחלה היה ברשותו, וכעת זה לא קיים ברשותו. אבל העלינו אותו ליום הסלע, כשעולה ענן בין שני חזקים, ולא מתחברים. התפזרו אותם עופות והלכו.

בין כך הרי שלשה אילנות מתפשטים בענפים לשלשה צדדים עליהם, ומעין מים נובעים לפניהם. שמחו כל החברים, ושמחו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס, טרח גדול היה לאותם עופות בתחלה, וטרח בעלי חיים לא צריכים, שהרי כתוב (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו. אמר רבי שמעון, אני לא הטרחתי אותם. אבל אם הקדוש ברוך הוא חס עלינו, איננו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת אותו האילן, ושתו מהמים ונהנו שם.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי אין מעין אלא אותו מן גנים? והרי כמה מעינות טובים ונקבדים יש בעולם! אלא אין כל ההנאות שוות. יש מעין שיוצא במדבר במקום יבש - הנאה יש למי שישב ושותה. אבל מעין גנים, כמה טוב הוא ונקבד. אותו מעין עושה טוב לעשבים ולפרות, מי שמתקרב אליו נהנה בכל; נהנה במים, נהנה בעשבים, נהנה בפרות. אותו מעין מתעטר בכל. כמה שושנים,

קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קרבו לגבייהו. אמר רבי פנחס אימא לון דיהכון לארחייהו, דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

אמר רבי שמעון, ידענא דקודשא בריה הוא בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארחיכו, ואמרו לההוא דממנא עליכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטנרא, כד סליק עיבא בין שני תקיפין, ולא מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

אדחבי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין לתלת סטרין עלייהו, ומעיינא דמיא נבעין קמיייהו. חדו כלהו חבריאי, וחדו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינון. דהא (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו כתיב. אמר רבי שמעון, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קדשא בריה הוא חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מיא, ואתהנו תמן.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקירין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתו. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהגי בכלא. אתהגי במיא, אתהגי בעשבין, אתהגי באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה

עשבין דריחא סחרניה, כמה יאות ההוא מעיין, משאר מעינין, באר מים חיים.

והכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן גנים. חמש גנים אית ליה לקודשא בריה הוא, דקא משתעשעא בהו. ומעייןא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורזי לון, טמיר וגניז, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סתרא מפל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אתרנין, עבדין איבין לזנייהו.

והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, פד אצטריף הוי מעיין, וכד אצטריף הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, פד אתמשכון (דף ר"ב ע"א) מיא מאליהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונוזלים מן לבנון, מאי נוזלים. אלין נוזלים אהדרו למעיין, (ס"א דבלהו) פד נבעין מיין ונוזלים טפין לעילא (ס"א מלעילא) אלין בתר אלין, מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. פך אינון חמש מקורין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נוזלים בהאי מעיין. פך קדשא בריה הוא רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעייןא דא קרא דא. (ס"א פאי נוזלים. אלון חמש מקורין דנפקו מן לבנון לעילא, אתעבידו נוזלים דכד אהדרו למעיו, נבעין מיין ונוזלים טפין אלון בתר אלון מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. פך קדשא בריה הוא רחיש לן ניסא באתר דא, בהאי מעיין ועל מעייןא דא קרינא קרא דא.)

הו פתח ואמר, (דברים ט) פי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', כמה טבין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנתהרן לכל סטר, ולית לך מלה באורייתא, דלית בה כמה בוצינין מנתהרן לכל סטר. האי קרא איהו כפום

כמה עשבי ריח סביבו, כמה נאה אותו מעין משאר המעינות, באר מים חיים.

וכך בארנו, הכל בכנסת ישראל אומר, היא מעין גנים. מי הגנים? חמשה גנים יש לקדוש ברוך הוא שמשתעשע בהם, ומעין אחד מעליהם שמשקה אותם ומרזה אותם, טמיר וגניז, וכלם עושים פרות ותבואה. גנה אחת יש תחת מהם, ואותה הגנה שמורה סביב מפל צדדי העולם. תחת גנה זו יש גנים אחרים עושים פרות למיניהם.

וגנה זו התהפכה והיתה למעין שמשקה אותם, באר מים חיים. כשצריך זה מעין, וכשצריך זה באר. מה בין זה לזה? לא דומה. כשנמשכים המים מאליהם לכששואבים מים להשקות. ונוזלים מן לבנון, איזה נוזלים? נוזלים אלו חוזרים למעין, (של כלם) כשנובעים מים ונוזלות טפות למעלה (מלמעלה) אלו אחר אלו, מים מתוקים שהנפש הולכת אחריהם. כף הם חמשה מקורות שיצאו מן לבנון, נעשו נוזלים במעין זה. כף הקדוש לבנון הוא הרחיש לנו נס במקום זה, קראנו על מעין זה פסוק זה. (מה הנוזלים? אלו חמשה מקורות שיצאו מלבנון למעלה, נעשו נוזלים פאשר חזרו למעין, נובעים מים ונוזלות טפות אלו אחר אלו מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם. כף הקדוש ברוך הוא הרחיש להם נס במקום זה במעין זה, ועל מעין זה קראנו פסוק זה.)

עוד פתח ואמר, (דברים ט) פי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם דרכי ושבילי התורה, שהרי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, כמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות שמאירות לכל צד, ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה גרות

מאירים לכל צד. פסוק זה הוא כפשוטו, ויש בו כפי מדרשו, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה תמיד.

מי שמשתדל בה, מה כתוב בו? (תהלים א) פי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. למה זה סמוך לזה? אלא מי שמשתדל בתורה יומם ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים, ויש בו קלפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש בו פרי עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פרי - שבעה סוגים אלו עולים לשבעה עשר, לשבעים, גם דברי תורה יש בהם פשט המקרא, דרש, רמז שרומז חכמה, גימטריאות, סודות טמירים, סודות נסתרים אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, אסור והתר. מכאן והלאה מתפשטים הענפים לכל צד, והיה כעץ ודאי. ואם לא - אינו חכם בחכמה.

בא וראה כמה חביבים אותם שמשתדלים בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שאפלו בזמן שהדין תלוי בעולם ונתנה רשות למשחית להשחית, הקדוש ברוך הוא מצוהו עליהם, על אותם המשתדלים בתורה, וכך אומר להם הקדוש ברוך הוא: פי תצור אל עיר, בגלל החטאים הרבים שחטאו לפני והתחייבו בדין.

ימים רבים, מה זה רבים? (שלשה ימים זה אחר זה נקראו ימים רבים. אף כאן פי תצור אל עיר ימים רבים) שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. מניין לנו ששנים רבים הם שלשה? שפתיב (ויקרא טו) ואשה פי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי

פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, לאזדהרא למאן דאצטרין. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא תדיר. מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, (תהלים א) פי אם בתורת יי חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אליו, סלקין לשבעה עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא רמיז חכמתא. גימטריאות. רזין טמירין. רזין סתימין אליו על אליו. פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

תא חזי, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קדשא בריך הוא, דאפילו בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייביב רשו למחבלא לחבלא, קדשא בריך הוא פקיד ליה עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי אמר ליה קדשא בריך הוא, פי תצור אל עיר, בגין חוביהון סגיאיין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא.

ימים רבים, מאי רבים. (תלתא יומא, דא בטר דא, אקרי ימים רבים, אוף תכא כי תצור אל עיר, ימים רבים) תלתא יומין, דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במקתא. מנלן דימים רבים תלתא יומין אינון, דכתיב, (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים.

וכי ימים רבים אינון. אלא תלתא יומין דא בטר דא, אקרי ימים רבים.

ימים רבים הם? אלא שלשה ימים זה אחר זה נקראים ימים רבים. גם כן, כי תצור אל עיר ימים רבים - שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. בא ואצרך על (בל) בני ביתי: לא תשחית את עצה - זה תלמיד חכם שהוא בעיר, שהוא עץ החיים, אילן שנותן פרות.

דבר אחר את עצה - אותו שנותן עצה לעיר להנצל מן הדין ומלמד אותם דרך שילכו בה, ועל זה לא תשחית את עצה לנדם עליו גרזן. לנדם עליו דין, ולא להושיט עליו חרב לזהטת, חרב שנונה, אותה שהורגת שאר אנשי העולם. פי ממנו תאכל. וכי אותו מחבל אוכל ממנו? לא. אלא פי ממנו תאכל, אותו סלע קשה, אותה שכל רוחות חזקות וקדושות יוצאות ממנה, שאין הנאה ותאנה לרוח הקדש בעולם הזה אלא תורתו של אותו צדיק. כפיכול הוא מפרנס אותה ונותן לה מזון בעולם הזה יותר מכל קרבנות העולם.

בקרבן מה כתוב? (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום שנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אין לו לקדוש-ברוך הוא אלא אותם דברי תורה, והתורה שמתחדשת בפיו. בשביל כך פי ממנו תאכל, ואין לה מזון בעולם הזה אלא ממנו ומאותם שפמותו. וכיון שפמנו תאכל והוא זן אותה - אתו לא תכרת. תהיה (טמיר) זהיר בו שלא תתקרב אליו.

כי האדם עץ השדה - זה נקרא אדם שנודע מעלה ומטה. עץ השדה - עץ גדול ותקיף שאותו שדה אשר ברכו ה', (יה) סמוך עליו, אילן שנודע לאותו שדה שפתיב לא תשחית את עצה, אותו

אוף הקי כי תצור אל עיר ימים רבים, תלתא יומין דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד לך על (בל) בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תלמיד חכם דדא איהו במתא, דאיהו אילנא דחיי, אילנא דיהיב איבין.

דבר אחר את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליה לון ארחא דיהכון בה, ועל דא לא תשחית את עצה לנדות עליו גרזן, לנדחא עליה דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, היא דקטלא לשאר אינשי דעלמא. פי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה, לא אלא כי ממנו תאכל, ההיא טגרא תקיפא, היא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קדשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא זפאה, כפיכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מפל קרבנין דעלמא.

בקרבן מה כתוב. (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום דאתחרב בי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקודשא בריך הוא, אלא אינון מלין דאורייתא, ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגין כך פי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא, אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות, הוי (טמיר) זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

כי האדם (דף ר"ב ע"ב) עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא (בראשית כז) שדה אשר ברכו יי (דא) סמוך עליה, אילן דאשתמודע לההוא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא תמיד. לבא מפניך במצור - דבר זה חוזר לראש הפסוק שפתיב לא תשחית את עצה, אותו

שנותן להם עצה ומתקין את העיר. לבא מפניך במצור, הוא נותן להם עצה להתפתן ולחזור בתשובה, ומתקין לו כלי זין, חצוצרות ושופרות. לבא מפניך, מה זה לבא מפניך? לבא לפני ולעלות מפניך, מפני הפחד שלך. במצור, במקום שעליונים ותחתונים לא יכולים לעלות לשם. ומיהו? דרגה שבעלי תשובה נכנסים לשם. ומי היא? תשובה. זהו מצור, מקום חזק וסלע חזק.

וכיון שעצה זו לוקחים, אני מכפר לחטאיכם ומתקבלים ברוח לפני. וכל זה פוקד הקדוש ברוך הוא על אותם המשתדלים בתורה. משום כך צדיקים הם כשמשתדלים בתורה, אותם שמשתדלים בתורה הם עצים גדולים בעולם הזה.

ראו מה עשה הקדוש ברוך הוא שנטע אילנות אלו, אשרי הדרך הזה. ולא די אילן אחד, אלא שלשה אילנות גדולים פרושו ענפים לכל צד עשה לנו הקדוש ברוך הוא. יהי רצון לפני השמים שלא יעברו לעולם אילנות אלו ומעין זה ממקום זה, ועד היום עומדים שם, ואותו מעין מים. והאנשים קוראים להם נציבות של רבי פנחס בן יאיר.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. בא וראה, אותו עשו הרשע נתן עינו לעין בנשים, ובגללו התקין יעקב תקוניו. שם שפחות מקדימה, ובניהם לאחור, שחשובים יותר. לאה אחריהם, ובניה מאחור. אחר כך יוסף, ואחריה רחל, והוא עבר לפניהם.

אהדר לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, ההוא דיהיב לון עיטא, ואתקין למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא, ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא לקמאי, ולאעלא מפניך. מקמי דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו. תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובביהו ואתקבלן ברענא לקמאי. וכל דא פקיד קדשא בריך הוא, על אינון דמשתדלי באורייתא. בגין כך זכאין אינון דקא משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא אינון אילנין רברבין בהאי עלמא.

חמו, מה עבד קדשא בריך הוא דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קדשא בריך הוא. יהא רענא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אלין, ודא מעיינא, מאתר דא ועד יומא קיימין תמן, וההוא מעיינא דמא. וקראן לון בני נשא, נציבו דרבי פנחס בן יאיר. (ע"כ) (חסר וזהו).

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. תא חזי, ההוא רשע דעשו, יהיב עינו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקוניו יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובגיהון לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אפתייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפנייהם.

בְּשִׁבְלָם הַשְּׁתַּחוּוּ, מַה כְּתוּב?
וּתְגַשְׁנוּ הַשְּׁפָחוֹת הַנֶּה וּלְדִיהֶן
וּתְשַׁתְּחוּיֶינָּהּ, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב, וּתְגַשְׁ
גַּם לְאֵה וּלְדִיהָ וּשְׁתַּחוּוּ וְאַחַר
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וְגו'. וְהָרִי יוֹסֵף
לְאַחוֹר הָיָה, וְרָחֵל לְפָנָיו! אֵלָּא
בֵּן טוֹב, בֵּן אֱהוּב, צְדִיק הָעוֹלָם,
יוֹסֵף. כִּינֹן שָׂרָא עֵינֵי שֶׁל אוֹתוֹ
רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׂיָם, פָּחַד עַל
אִמּוֹ. יֵצֵא מֵאַחֲרֶיהָ וּפְרִשׁ
זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפוֹ וְכֶסֶה עֲלֶיהָ כְּדִי
שְׂלֵא יִתֵּן אוֹתוֹ רָשַׁע עֵינֵי בְּאִמּוֹ.
כִּמָּה הַתְּגַדֵּל? שֵׁשׁ אַמּוֹת לְכָל צַד,
וְכֶסֶה עֲלֶיהָ, וְלֹא יִכְלֶה עֵינֵי שֶׁל
אוֹתוֹ רָשַׁע לְשַׁלֵּט עֲלֶיהָ.

כִּמּוֹ זֶה, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו.
עֵינָיו כְּתוּב, אוֹתָהּ עֵין רַעָה (שְׂמִי
עֵינָיִם הָיָה זֹקֵף, אֵלָּא בְּשַׁעֲהָ) שְׁרָצָה
לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל
שֹׁכֵן לְשִׁבְטֵי. מַה זֶה שֹׁכֵן
לְשִׁבְטֵי? אֵלָּא שִׁבְט יוֹסֵף הָיָה
שֵׁם וְשִׁבְט בְּנֵימִין. שִׁבְט יוֹסֵף
שְׂלֵא שׁוֹלֵטת בָּהֶם עֵין הָרַע, וְ
שְׁפָתוֹב (שֵׁם מִט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. מַה
זֶה בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף? שֶׁהַתְּגַדֵּל
לְכַסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּן פֶּרֶת עֲלֵי עֵין,
שְׂלֵא שְׁלֵטָה בּוֹ עֵין הָרַע. שִׁבְט
בְּנֵימִין, שְׁפָתוֹב בּוֹ (דְּבָרִים ל) וּבֵין
כְּתִיב שֹׁכֵן, וְכְתוּב יִשְׁכֹּן לְבִטְחָה.
מַה זֶה לְבִטְחָה? שְׂלֵא פּוֹחַד מֵעֵין
הָרַע וְלֹא פּוֹחַד מִפְּגָעִים רָעִים.
אָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר
חֹמֶה זֹאת שְׂלֵא תַעֲמַד, וְאֲנִי
אֶסְתַּכֵּל כִּמּוֹ שְׂצָרִיךְ. רָחֵל הִיָּתָה
שֵׁם, רָאָתָה שְׁעֵין אוֹתוֹ רָשַׁע
שְׁנוּנָה לְהִזְיֵק. מַה עֲשִׂתָּה? יֵצֵא
וּפְרִשָׁה כְּנִפְיָה עֲלֵיהֶם וְכִסְתָּה עַל
בְּנֵיהָ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשֶׂא בַלְעָם
אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינֹן
שָׂרָאָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה,
מִיד - וְתָהִי עֲלֵיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל
מִי? עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁפָרְשָׁה כְּנִפְיָה
וְכִסְתָּה עֲלֵיהֶם, וּמִיד שָׁב אוֹתוֹ
רָשַׁע לְאַחוֹר.

כִּי סָגִידוּ כְּלֵהוֹן, מַה כְּתוּב. (בְּרַאשִׁית ל) וּתְגַשְׁנוּ
הַשְּׁפָחוֹת הַנֶּה וּלְדִיהֶן וּתְשַׁתְּחוּיֶינָּהּ. וְלִבְתֵּר
כְּתוּב, וּתְגַשְׁ גַּם לְאֵה וּלְדִיהָ וּשְׁתַּחוּוּ וְאַחַר
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וְגו'. וְהָא יוֹסֵף לְבִתְרֵיָתָא
הָיָה, וְרָחֵל לְקַמִּיהָ. אֵלָּא בְּרַא טָבָא, בְּרַא
רְחִימָא, צְדִיקָא דְעַלְמָא, יוֹסֵף, כִּינֹן דְּחִמָּא
עֵינָיָה דְּהָהוּא רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׂיָן, דְּחִיל עַל
אִמִּיהָ, נְפִיק מֵאַבְתָּרָה, וּפְרִישׁ דְּרוּעוֹי וְגוֹפִיהָ,
וְכִסִּי עֲלָהּ, בְּגִין דְּלֹא יִתֵּן הָהוּא רָשַׁע עֵינָיו
בְּאִמִּיהָ. כִּמָּה אַתְסָגִי, שִׁית אִמִּין לְכָל סֵטֶר,
וְחָפָא עֲלָהּ, וְלֹא יִכִּיל עֵינָיָה דְּהָהוּא רָשַׁע
לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ.

בְּגוֹזָנָא דָא, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו, עֵינֵי כְּתוּב,
הָהוּא עֵינָא בִישָׂא (תְּרִין עֵינֵין טוֹב וְזָרוֹת, אֵלָּא
בְּשַׁעֲהָ) דְּבַעַא לְאַסְתַּכֵּלָא עֲלֵיהּ. וַיֵּרָא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטֵי. מַהוּ שׁוֹכֵן לְשִׁבְטֵי.
אֵלָּא שִׁבְטָא דְיוֹסֵף הָיָה תַמָּן, וְשִׁבְטָא דְבְנֵימִין.
שִׁבְטָא דְיוֹסֵף, דְּלֹא שְׁלֵטָא בְּהוּ עֵינָא בִישָׂא,
דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית מ) בֵּן פּוֹרֶת יוֹסֵף. מֵאֵן בֵּן פּוֹרֶת.
דְּאַתְסָגִי לְכַסָּאָה עַל אִמִּיהָ. בֵּן פּוֹרֶת עֲלֵי עֵין,
דְּלֹא שְׁלֵטָא בִיהָ עֵינָא בִישָׂא. שִׁבְטָא דְבְנֵימִין,
דְּכְתִיב בִּיהָ (דְּבָרִים ל) וּבֵין כְּתִיבּוֹ שֹׁכֵן. וְכְתִיב
(דְּבָרִים ל) יִשְׁכּוֹן לְבִטְחָה. מֵאִי לְבִטְחָה. דְּלֹא דְחִיל
מֵעֵינָא בִישָׂא, וְלֹא דְחִיל מִפְּגָעֵין בִישְׂיָן.

אָמַר הָהוּא רָשַׁע, אֲנָא אֶעֱבִר שׁוֹרָה דָא, דְּלֹא
אַתְקִיִּים, וְאֲנָא אֶסְתַּכֵּל כְּדָקָא יָאוֹת. רָחֵל
הָיָה תַמָּן, חִמָּתָא דְעֵינָא דְּהָהוּא רָשַׁע מְשַׁנָּא
לְאַבְרָאָה, מַה עֲבַדְתָּ. נִפְקַת וּפְרִישַׁת גְּדַפְהָא
עֲלֵיהּ, וְחָפָאתָ עַל בְּרָהָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיֵּשֶׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינֹן דְּחִמָּא
רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, עֵינָא מְשַׁנָּא, מִיד וְתָהִי עֲלֵיו רוּחַ
אֱלֹהִים. עַל מֵאֵן. עַל יִשְׂרָאֵל. דְּפְרִישׁ גְּדַפּוֹי,
וְחָפָא עֲלֵיהוֹן. וּמִיד תֵּב הָהוּא רָשַׁע לְאַחוֹרָא.

בְּהַתְחַלְתָּהּ הַבֵּן כִּסָּה עַל אִמּוֹ.
וְכַעַת הָאֵם מְכַסֶּה עַל בְּנָהּ. אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
שֶׁהוּא כִּסָּה עַל רַחֵל אִמּוֹ שְׁלֹא
תִשְׁלַט הָעֵינַן שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע עֲלֶיהָ,
חַיִּיד, בְּשָׁעָה שֶׁתָּבֵא עֵינַן רָעָה
אַחֲרַת לְהַסְתַּפֵּל עַל בְּנִיד וְעַל בְּנֵי
- אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֵיהֶם. אֵתָה פְּסִית
עַל אִמָּךְ - אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֶיךָ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנְּשִׁים.
פְּסוּק זֶה נֹאמַר בְּסוּד הַחֲכָמָה,
בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם
עוֹמְדִים בְּדִין, וַיִּשְׂרָאֵל שְׁבִים
בַּתְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹתוֹ
מְקַטְרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שְׁחוֹשֵׁב
לְאַבֵּד אוֹתָם עַל חַטָּאִיהֶם,
שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ דוֹרוֹן, וְאֵז כְּתוּב
(בראשית לב) כִּי אָמַר אֲכַפְרָה פָּנָיו
בַּמִּנְחָה הַהִלְכַת לִפְנָיו. אַחַר
שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג הַדוֹרוֹן,
מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר.

מִזְדַּקֵּף וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּלָם
מִתְעַנִּים, יַחְפִּי רַגְלִים. רוֹאֶה
נְשִׁים, רוֹאֶה תִּינוּקוֹת, כְּלָם
בַּתְּעִנִּית, כְּלָם נְקִיִּים בְּנִקְיוֹן.
וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שֵׁם קְדוּשׁ לָךְ.
מִי אֵלֶּה לָךְ. שׁוֹאֵל עַל הַתִּינוּקוֹת,
וְאוֹמֵר, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים
אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי לָמָּה צָרִיךְ לְהַשִּׁיבּוֹ
כְּלוֹם? אֵלֶּה בֵּינוֹן שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ
שֶׁחַד, מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר. מְרִים
עֵינָיו וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה,
חוֹשֵׁב שֶׁבְּגִלָּל פְּחָדוֹ הֵם עוֹמְדִים
כָּךְ.

שׁוֹאֵר עַל הַתִּינוּקוֹת, וְאוֹמֵר מִי
אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמֵר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר הַיְלָדִים) מַה
זֶה מִי אֵלֶּה לָךְ? אֵלֶּה אָמַר, מִיֵּלֶּה
אַתָּם שֶׁחַטְּאוֹתֵם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲבָל
תִּינוּקוֹת אֵלּוֹ מַדּוּעַ עוֹמְדִים כָּךְ?
מִי אֵלֶּה לָךְ? וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. רוּחַ
הַקְדוּשׁ אוֹמְרָת, וְעַל זֶה טַעַם

בְּקַדְמוֹתָא בְּרָא חָפָא עַל אַמְיָה. וְהַשְׁתָּא אִימָא
חָפָא עַל בְּרָא. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיד
הוּא, בְּהֵיא שְׁעָתָא דְחָפָא אִיהוּ עַל רַחֵל
אַמְיָה, דְּלֹא יִשְׁלוּט עֵינָא דְהַהוּא רָשַׁע עֲלֶיהָ,
חַיִּיד, בְּשְׁעָתָא דִּיֵּיתִי עֵינָא בִישָׂא אַחְרָא
לְאַסְתַּפְּלָא עַל בְּנִיד וְעַל בְּנֵי, אִמָּךְ תַּחְפִּי
עֲלִיֵּיהוּ. אֵתָה חָפִית עַל אִמָּךְ, אִמָּךְ תַּחְפִּי
עֲלִיֵּיהוּ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנְּשִׁים. הַאי קָרָא,
בְּרָא דְחַכְמָתָא אַתְמוֹ, בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי,
דְּבְנֵי עֲלָמָא קִימִי בְּדִינָא, וַיִּשְׂרָאֵל תִּיבִין
בְּתִיבְתָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא, לְכַפְרָא עַל
חֻבְיֵיהוּ. וְהַהוּא מְקַטְרֵגָא קִימָא עֲלִיֵּיהוּ,
דְּחָשִׁיב לְאוּבְדָא לֹון עַל חֻבְיֵיהוּ, שְׁלַחִי לִיה
הַהוּא דוֹרוֹנָא, וְכַדִּין פְּתִיב, (בראשית לג) כִּי אָמַר
אֲכַפְרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהִלְכַת לִפְנָיו. לְבַתָּר
דְּמְקַבֵּל הַהוּא מְקַטְרֵגָא לְהַהוּא דוֹרוֹנָא,
אַתְהַפֵּף לָהוּ סַנְיָגוֹרָא.

זְקִיף וְחָמִי לֹון לְיִשְׂרָאֵל, פְּלָהוּ מִתְעַנֵּן
בַּתְּעִנִּיתָא, יַחְפִּי רַגְלִין. חָמִי נְשִׁין, חָמִי
יַנּוּקִין, פְּלָהוּ בַתְּעִנִּיתָא, פְּלָהוּ (דף ר"ג ע"א) נְקִיִּים
בְּנִקְיוֹ. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁמָא קְדִישָׁא לָךְ.
מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁאִיל עַל יַנּוּקִי, וְאוֹמֵר הַיְלָדִים
אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי אֲמַאי אֲצַטְרִיךְ
לְאַתְבָּא לִיה פְּלוּם. אֵלֶּה כֵּינוֹן דְּמְקַבֵּל הַהוּא
שׁוֹחַד, אַתְהַפֵּף לָהוּ סַנְיָגוֹר. זְקִיף עֵינָיו, וְחָמִי
לֹון לְיִשְׂרָאֵל פְּגוּוֹנָא דָא, חָשִׁיב דְּבַגִּין דְּחִילוֹ
דִּילִיָּה אֵינוֹן קִימִין פְּךָ.

שְׁאִיר עַל יַנּוּקִי, וְאוֹמֵר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמֵר בְּאוֹרַח
סְתִים הַיְלָדִים) מַהוּ מִי אֵלֶּה לָךְ. אֵלֶּה אָמַר,
תִּינַח אַתּוֹן דְּחַבְתּוֹן קָמִי מְלָכָא. אֲבָל אֵלִין
יַנּוּקִי, אֲמַאי קִימִין הָכִי, מִי אֵלֶּה לָךְ. וַיֹּאמֶר
הַיְלָדִים, רוּחַ קְדָשָׁא אָמַר, וְעַל דָּא זְקִיף טַעַמָא. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. בְּאַרְחַ

זְקוּף. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים, בְּדָרְךָ נִסְתָּר, אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה אֶת עֲבָדְךָ? אֲלֹא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת: אֵלֶּה אוֹתָם תִּינּוּקוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ וְלֹא טָעְמוּ טַעַם חָטָא, וַיִּמְסְרֶם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא בְּיַד הַמַּמְנָה שֶׁלְךָ וְהִרְגֵּם אוֹתָם בְּלִי חָטָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) וַיִּמַּד עֲשִׂיקָהֶם כַּחַ. וְזֶהוּ אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן שֶׁשְּׁמַע מֵאוֹתָם תִּינּוּקוֹת, מִיַּד עוֹלָה לְקֹדֶשׁ-בְּרוּף-הוּא וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, כָּל דְּרָכֶיךָ בְּדִין אֱמֶת, וְאִם הִדִּין שׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹל חֲטָאֵיהֶם הֵם, תִּינּוּקוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא חָטְאוּ לְפָנֶיךָ, לְמָה מְסַרְתָּ אוֹתָם לְהִרְגֵם בְּלִי חָטָא? וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא לּוֹקֵחַ דְּבָרָיו בְּכָף וְחָס עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה אֵין אֶסְפְּרָה בְּתִינּוּקוֹת.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג לּוֹקֵחַ קִנְיָה מֵאוֹתוֹ מְמַנָּה שֶׁתַּחַת יָדָיו, וְאוֹמֵר: וְכִי לִי נִתַּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא אוֹתָם שֶׁמְתַלְבָּשִׁים בְּחֲטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת, וְלֵאוֹתוֹ מְמַנָּה שְׁלִי מְסַר תִּינּוּקוֹת בְּלִי חָטָא שֶׁלֹּא טָעְמוּ טַעַם חָטָא?! מִיַּד הוֹלֵךְ לְהוֹצִיאֵם מִתַּחַת יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם. וְעַל זֶה מְקַדֵּם לוֹ וְאוֹמֵר לוֹ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לְאוֹתוֹ עֲבָדְךָ, בְּלִי חָטָא וּבְלִי חֲטָאָה. וְכִדִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֶׁבַח לְמַמְנָה שֶׁלוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, רוֹצֵה לְהוֹצִיאֵם מִיָּדוֹ.

בְּשַׁעֲוִירוֹת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא, מָה כְּתוּב? וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הָרִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עוֹבֵרֶת לְפָנֵיהֶם, (כמו שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַקְּטִינָה עֲצָמָה לְגַבֵּי מַעְלָה שְׁבַע פְּעָמִים לְגַבֵּי שְׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁמַעְלִיו, וְהַקְּטִינָה עֲצָמָה לְכֻלָּל

סְתִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ, וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת עֲבָדְךָ. אֲלֹא רוּחַ קֹדֶשׁ אָמַר, אֵלֶּיךָ אֵינּוֹן יִנּוּקֵי דְלָא חָאבוּ, וְלֹא טָעִימוּ טַעַמָא דְחֲטָאָה, וַיִּמְסֵר לוֹן קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, בִּידָא דְהוּא מְמַנָּא דִילְךָ, וְקָטִיל לוֹן בְּלֹא חוּבָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (קהלת ד) וַיִּמַּד עֲשִׂיקָהֶם כַּחַ. וְדָא הוּא אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן דְשְׁמַע מֵאֵינּוֹן יִנּוּקֵי, מִיַּד סְלִיק לְגַבֵּי קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, וְאוֹמֵר, מְאָרִיָּה דְעֲלָמָא, כָּל אַרְחָךָ בְּדִינָא דְקָשׁוּט, וְאִי דִינָא שְׁרִינָא עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִין חוּבִיָּהוֹן אִיהוּ, יִנּוּקִין דְלֵהוֹן דְלָא חָאבוּ לְקַמָּךְ, אֲמַאי מְסַרֶת לוֹן לְקָטִילָא לוֹן בְּלֹא חוּבָא. וְקוֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא נְטִיל מְלוּי בְּכַף, וְחָס עֲלֵיהוּ. וְהִיא שְׁעָתָא, לָא הָרִי אֶסְפְּרָא בְּתִינּוּקוֹת.

וְהוּא מְקַטְרֵגָא נְטִיל קִנְיָה מֵהוּא מְמַנָּא דְתַחַת יָדָיו. אָמַר, וְכִי לִי יִהְיֶה קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא אֵינּוֹן דְמִתְלַבְּשֵׁן בְּחֲטָאִין וְחוּבִין, וְלֵהוּא מְמַנָּא דִילֵי מְסַר יִנּוּקִין בְּלֹא חוּבָא, דְלֹא טָעְמוֹן טַעַמָא דְחוּבָה. מִיַּד אֲזַל לְאַפְקָא לוֹן מִתַּחַת יָדָיו, וְלֹא יִשְׁלוּט בָּהוּ. וְעַל דָּא אֶקְדִּים לֵיהּ וְאוֹמֵר לֵיהּ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לְהוּא עֲבָדְךָ, בְּלֹא חוּבָא וּבְלֹא חֲטָאָה. וּבְגִין דְלֹא יִהְיֶה שֶׁבַחָא לְמַמְנָא דִילֵיהּ יִתִּיר מִנֵּיהּ, בְּעָא לְאַפְקָא לוֹן מִן יָדָיו. כִּד סְלִקִין צְלוֹתֵין דְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָּא קָמֵי קֹדֶשׁא בְּרוּף הוּא, מָה כְּתִיב (בראשית לג) וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הָא רוּחַ קֹדֶשׁא אֶעְבֵּר לְקַמֵּיהוּ, (כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ קֹדֶשׁא, אֲזַעֵר גְּרַמְיָה לְגַבֵּי עֵילָא ז' וְזַמְנִין, לְגַבֵּי ז' דְרָגִין עֲלָאִין דְעֲלִיָּה, וְאַקְטִין גְּרַמְיָה, לְאַכְלָלָא לוֹן עֲמִיָּה כָּל חַד וְחַד. עַד גִּשְׁתּוֹ עַד

אותם עמו כל אחד ואחד. עד גשתו עד אחיו, לאותה דרגת הרוחמים, שהרי הם בן ובת. בן - (שמות ד) בני בכרי ישראל. בת - כנסת ישראל. רוח הקדש עשתה הקטנת עצמה, עד גשתו.

בין שהגיע אליו, תבע ממנו והודיע לו צער בניהם למטה, ושניהם נכנסים להיכל טמיר גנוז של יום הפפורים, אם שלהם, ותובעים על ישראל לכפר להם, ואז כתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם.

ובעת הילדים, חכמים אלו של פאן, הקדוש ברוך הוא נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהתפקן (להשתדל) בהם, עין רעה לא שולטת עליהם בגלל עין טובה, רוח הקדש של רבי פנחס ששורה עליהם. בא רבי פנחס ונשקו. אמר, אלמלא לא באתי בדרך זו אלא לשמע דברים אלו - די לי. אשרי דרך זו שבאתי אליה.

והקדוש ברוך הוא פאן, שהסכים אתנו. ולא די אילן אחד, אלא שלשה. אבל מעין זה דמות עליזנה היא אל אותו מעין טמיר ונגנוז. שלשה אילנות אלו, שלשה ארזים הם שנקראים ארזי הלבנון, והם דמות שלשה אילנות גדולים, סוד האבות.

(שהסכים ממנו. מעין זה דגמת אותו מעין עליון שטמיר ונגנוז. שלשה אילנות הם דמות של שלשה אילנות גדולים, סוד האבות) אשרי חלקנו באותה שעה.

הרבינו האילנות אחד על ראש רבי שמעון, ואחד על ראש רבי פנחס, ואחד על ראש רבי אלעזר. התפשטו הענפים לכל על ראשי החברים. בכה (שמח) רבי פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי

אחיו, לזהוהו דרגא דרחמי, דהא בן ובת אינון. בן, (שמות ד) בני בכורי ישראל. בת, כנסת ישראל. רוח קדשא עביד אזעירו דגרמיה, עד גשתו.

בין דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרווייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הפפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, פדין פתיב (ויקרא טז) פי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם.

והשתא הילדים, אלין חפימין דהכא, קדשא בריה הוא יהב לון רזין דאורייתא, לאתעטרא בהו, ולאשתכללא (נ"א ולאשתדלא) בהו. עינא בישא לא שלטא עלייהו, בגין עינא טבא, רוח קדשא דרבי פנחס, דשריא עלייהו. אתא רבי פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זפאה ארחא דא דאתינא לגבך.

וקודשא בריה הוא הכא, דאסתפם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר וגניז. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרון ארזי לבנון. ואינון דיוקנא תלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. (ס"א דאסתפם עמנא. מעיינא דא, דיוקנא דהוא מעיינא עלאה דטמיר ונגניז. תלת אילנין אלין אינון דיוקנא תלת אילנין רברבין, רזא דאבהן.) זפאה חולקנא ביהיא שעתא.

ארבינו אילנין, חד על רישיה דרבי שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דרבי אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייהו, בכה (נ"א חדי) רבי פנחס ואמר, זפאה חולקי וזפאין עיני דחמאן

כף. ולא על דידך ועל דידי חדינא בלחודייהו, אלא על רבי אלעזר ברנא קא חדינא, דחשיב איהו קמי מלפא קדישא כחד מינן. קום ונשקיה. אמר רבי שמעון, אלעזר קום בקיומך, ואימא לקמי מארן מלין דיליה. קום רבי אלעזר. (דף ר"ג ע"ב).

פְּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) עָמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב וְגו'. עָמִי, כְּמָה רַחֲמֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנָיו. אֵף עַל גַּב שְׁחָטָאוּ לְפָנָיו, כֹּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כָּאֵב אֵל בְּנוֹ. חֲטָא הֵבֵן לְאֲבִיו - מְלַקְהוּ. כֹּל עוֹד כְּשִׁמְלַקְהוּ וְלֹא שָׁב מִדְּרָפּוֹ, נוֹזֵף בּוֹ בְּדָבָרִים וְלֹא מְקַבֵּל. אָמַר אֲבִיו: אֵינִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לְבָנִי כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם. אִם אֶלְקָנוּ - יַחֲשֵׁשׁ בְּרֵאשׁוֹ, הָרִי הַכָּאֵב שְׁלוֹ אֶצְלִי. אִם אֲנֹךָ בּוֹ - דְּמוּתוֹ מִשְׁתַּנֵּי. מַה אַעֲשֶׂה? אֵלֶּא אֵלֶּךָ וְאַתְחַנֵּן אֲלֵיו וְאָמַר לוֹ דְּבָרִים רַבִּים כְּדֵי שְׁלֵא יִתְעַצֵּב. כֵּךְ בְּכָל הַמִּינִים הוֹלֵךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. שׁוֹרָה אַתָּם הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְלוּ. נִזְיָף בָּהֶם, וְלֹא קִבְלוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵינִי רוֹאֶה בְּבָנֵי שְׁבָגְלָל הַמְּלָקוֹת שֶׁהַלְקִיתִי אוֹתָם, הֵם חוֹשְׁשִׁים בְּרֵאשָׁם. אוֹי, שְׁהָרִי מִתּוֹךְ פְּאָכֶם אֵינִי חוֹשֵׁשׁ, שְׁכַתוּב (ישעיה סג) בְּכָל צָרְתֶם לוֹ צָר. נִזְפָּתִי בָּהֶם, הַשְׁתַּנְּתָה דְמוּתָם, שְׁכַתוּב (איכה ד) חֲשַׁךְ מִשְׁחֹר תִּאָּרֵם לֹא נִכְרוּ בְּחוּצוֹת. אוֹי כְּשֶׁהִסְתַּפְּלִיתִי בָּהֶם וְלֹא נוֹדְעוּ. כַּעַת אֶתְחַנֵּן לְפָנֵיהֶם תּוֹךְ תַּחְנוּנִים. עָמִי מַה עָשִׂיתִי לָךְ וּמַה הִלְאִיתִיךָ. בְּנֵי יָחִיד שְׁלִי, חֲבִיב נַפְשִׁי, רְאֵה מַה עָשִׂיתִי לָךְ, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עָשִׂיתִי לָךְ מַעֲשִׂים אַחֲרַיִם, עֲנֵה בִי, אַתָּה תַעֲדֵ בִי.

פְּתַח וְאָמַר (מיכה ו) עָמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב וְגו'. עָמִי, כְּמָה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָבֵא רַחֲמֵן עַל בְּנָיו, אֵף עַל גַּב דְּחָאבוּ גַבִּיהַ, כֹּל מְלוֹי בְּרַחֲמֵימוּ לְגַבִּיהוּ, פְּאָבֵא לְגַבִּי בְּרִיהַ. חֲטִי בְּרִיהַ לְגַבִּי אָבוֹי, אֲלֶקִי לִיהַ, כֹּל כֵּךְ דְּאֲלֶקִי לִיהַ לֹא תָב מְאַרְחִיהַ, נִזְיָף בִּיהַ בְּמַלְיָן וְלֹא קִבִּיל. אָמַר אָבוֹי, לֹא בְּעֵינָא לְמַעַבְדַּ לְבָרִי כְּמָה דְּעַבְדְּנָא עַד יוֹמָא. אֲלוֹ אֲלֶקִייהַ יְהֵא חֲשִׁישׁ בְּרִישִׁיהַ, הָא כְּאִיבָא דִּילִיהַ גַּבִּי, אֵהֵא נִזְיָף בִּיהַ, הָא דִּיוֹקְנִיהַ מִשְׁתַּנְּיָא, מַה אַעֲבִיד, אֵלֶּא אֵיזִיל וְאַתְחַנֵּן לְגַבִּיהַ, וְאִימָא לִיהַ מְלִיָן רַכִּיכִין, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַצֵּב.

בֵּן בְּכָל זִינִין, אֵזִיל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. שְׂאִרֵי עֲמַהוּן אֲלֶקְאָה וְלֹא קִבִּילוּ. נִזְיָף בְּהוּ, וְלֹא קִבִּילוּ. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲמִינָא בְּבָרִי, דְּבִגִין מְלֶקִיּוֹתָא דְּלֶקִינָא לוֹן, אֵינּוּן חֲשֵׁשׁוּ בְּרִישִׁיהוּן. וְוִי, דְּהָא מַגּוּ פְּאָבֵא דְּלֶהוּן, חֲשִׁישְׁנָא אָנָּא. דְּכַתִּיב, (ישעיה סג) בְּכָל צָרְתֶם לוֹ צָר. נִזְיָפְנָא בְּהוּ, אֶשְׁתַּנְּנָא דִּיוֹקְנָא דְּלֶהוּן, דְּכַתִּיב, (איכה ד) חֲשַׁךְ מִשְׁחֹר תִּאָּרֵם לֹא נִכְרוּ בְּחוּצוֹת. וְוִי כַּד אֶסְתַּפְּלִית בְּהוּ, וְלֹא אֶשְׁתַּמּוּדְעוּ. הַשְׁתָּא, אֵהֵא מִתְחַנְּנָא לְגַבִּיהוּ גּוּ תַחְנוּנִים. עָמִי מַה עָשִׂיתִי לָךְ וּמַה הִלְאִיתִיךָ. בְּרִי יְחִידָאָה דִּילִי, חֲבִיבָא דְּנַפְשָׁאִי, חֲמִי מַה עָבַדִּית לָךְ, שְׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי, שְׁלִיטִית לָךְ עַל כָּל מַלְכִין דְּעוֹלָמָא, וְאִי עַבְדִּית לָךְ עוֹבְדִין אַחֲרָנִין, עֲנֵה בִי, אַנְתָּ הוּי סְהִיד בִּי.

לוח זוהר ש"ס דף היזמי מסכת בבא בתרא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו קמג-קמד	בבא בתרא דף לה
ח"ו קמה-קמו	בבא בתרא דף לו
ח"ו קמז-קמח	בבא בתרא דף לז
ח"ו קמט-קנ	בבא בתרא דף לח
ח"ו קנא-קנב	בבא בתרא דף לט
ח"ו קנג-קנד	בבא בתרא דף מ
ח"ו קנה-קנו	בבא בתרא דף מא
ח"ו קנז-קנח	בבא בתרא דף מב
ח"ו קנט-קס	בבא בתרא דף מג
ח"ו קסא-קסב	בבא בתרא דף מד
ח"ו קסג-קסד	בבא בתרא דף מה
ח"ו קסה-קסו	בבא בתרא דף מו
ח"ו קסז-קסח	בבא בתרא דף מז
ח"ו קסט-קע	בבא בתרא דף מח
ח"ו קעא-קעב	בבא בתרא דף מט
ח"ו קעג-קעד	בבא בתרא דף נ
ח"ו קעה-קעו	בבא בתרא דף נא
ח"ו קעז-קעח	בבא בתרא דף נב
ח"ו קעט-קפ	בבא בתרא דף נג
ח"ו קפא-קפב	בבא בתרא דף נד
ח"ו קפג-קפד	בבא בתרא דף נה
ח"ו קפה-קפו	בבא בתרא דף נו
ח"ו קפז-קפח	בבא בתרא דף נז
ח"ו קפט-קצ	בבא בתרא דף נח
ח"ו קצא-קצב	בבא בתרא דף נט
ח"ו קצג-קצד	בבא בתרא דף ס
ח"ו קצה-קצו	בבא בתרא דף סא
ח"ו קצז-קצח	בבא בתרא דף סב
ח"ו קצט-ר	בבא בתרא דף סג
ח"ו רא-רב	בבא בתרא דף סד
ח"ו רג-רד	בבא בתרא דף סה
ח"ו רה-רו	בבא בתרא דף סו
ח"ו רז-רח	בבא בתרא דף סז

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו עז-עח	בבא בתרא דף ב
ח"ו עט-פ	בבא בתרא דף ג
ח"ו פא-פב	בבא בתרא דף ד
ח"ו פג-פד	בבא בתרא דף ה
ח"ו פה-פו	בבא בתרא דף ו
ח"ו פז-פח	בבא בתרא דף ז
ח"ו פט-צ	בבא בתרא דף ח
ח"ו צא-צב	בבא בתרא דף ט
ח"ו צג-צד	בבא בתרא דף י
ח"ו צה-צו	בבא בתרא דף יא
ח"ו צז-צח	בבא בתרא דף יב
ח"ו צט-ק	בבא בתרא דף יג
ח"ו קא-קב	בבא בתרא דף יד
ח"ו קג-קד	בבא בתרא דף טו
ח"ו קה-קו	בבא בתרא דף טז
ח"ו קז-קח	בבא בתרא דף יז
ח"ו קט-קי	בבא בתרא דף יח
ח"ו קיא-קיב	בבא בתרא דף יט
ח"ו קיג-קייד	בבא בתרא דף כ
ח"ו קטו-קטז	בבא בתרא דף כא
ח"ו קיז-קיח	בבא בתרא דף כב
ח"ו קיט-קכ	בבא בתרא דף כג
ח"ו קכא-קכב	בבא בתרא דף כד
ח"ו קכג-קכד	בבא בתרא דף כה
ח"ו קכה-קכו	בבא בתרא דף כו
ח"ו קכז-קכח	בבא בתרא דף כז
ח"ו קכט-קל	בבא בתרא דף כח
ח"ו קלא-קלב	בבא בתרא דף כט
ח"ו קלג-קלד	בבא בתרא דף ל
ח"ו קלה-קלו	בבא בתרא דף לא
ח"ו קלז-קלח	בבא בתרא דף לב
ח"ו קלט-קמ	בבא בתרא דף לג
ח"ו קמא-קמב	בבא בתרא דף לד

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת בבא בתרא

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו רעז-רעח	בבא בתרא דף קב	ח"ו רט-רי	בבא בתרא דף סח
ח"ו רעט-רפ	בבא בתרא דף קג	ח"ו ריא-ריב	בבא בתרא דף סט
ח"ו רפא-רפב	בבא בתרא דף קד	ח"ו ריג-ריד	בבא בתרא דף ע
ח"ו רפג-רפד	בבא בתרא דף קה	ח"ו רטו-רטז	בבא בתרא דף עא
ח"ו רפה-רפו	בבא בתרא דף קו	ח"ו ריז-ריח	בבא בתרא דף עב
ח"ו רפז-רפח	בבא בתרא דף קז	ח"ו ריט-רכ	בבא בתרא דף עג
ח"ו רפט-רצ	בבא בתרא דף קח	ח"ו רכא-רכב	בבא בתרא דף עד
ח"ו רצא-רצב	בבא בתרא דף קט	ח"ו רכג-רכד	בבא בתרא דף עה
ח"ו רצג-רצד	בבא בתרא דף קי	ח"ו רכה-רכו	בבא בתרא דף עו
ח"ו רצה-רצו	בבא בתרא דף קיא	ח"ו רכז-רכח	בבא בתרא דף עז
ח"ו רצז-רצח	בבא בתרא דף קיב	ח"ו רכט-רל	בבא בתרא דף עח
ח"ו רצט-ש	בבא בתרא דף קיג	ח"ו רלא-רלב	בבא בתרא דף עט
ח"ו שא-שב	בבא בתרא דף קיד	ח"ו רלג-רלד	בבא בתרא דף פ
ח"ו שג-שד	בבא בתרא דף קטו	ח"ו רלה-רלו	בבא בתרא דף פא
ח"ו שה-שו	בבא בתרא דף קטז	ח"ו רלז-רלח	בבא בתרא דף פב
ח"ו שז-שח	בבא בתרא דף קיז	ח"ו רלט-רמ	בבא בתרא דף פג
ח"ו שט-שי	בבא בתרא דף קיח	ח"ו רמא-רמב	בבא בתרא דף פד
ח"ו שיא-שיב	בבא בתרא דף קיט	ח"ו רמג-רמד	בבא בתרא דף פה
ח"ו שיג-שיד	בבא בתרא דף קכ	ח"ו רמה-רמו	בבא בתרא דף פו
ח"ו שטו-שטז	בבא בתרא דף קכא	ח"ו רמז-רמח	בבא בתרא דף פז
ח"ו שיז-שיח	בבא בתרא דף קכב	ח"ו רמט-רנ	בבא בתרא דף פח
ח"ו שיט-שכ	בבא בתרא דף קכג	ח"ו רנא-רנב	בבא בתרא דף פט
ח"ו שכא-שכב	בבא בתרא דף קכד	ח"ו רנג-רנד	בבא בתרא דף צ
ח"ו שכג-שכד	בבא בתרא דף קכה	ח"ו רנה-רנו	בבא בתרא דף צא
ח"ו שכה-שכו	בבא בתרא דף קכו	ח"ו רנז-רנח	בבא בתרא דף צב
ח"ו שכז-שכח	בבא בתרא דף קכז	ח"ו רנט-רס	בבא בתרא דף צג
ח"ו שכט-של	בבא בתרא דף קכח	ח"ו רסא-רסב	בבא בתרא דף צד
ח"ו שלא-שלב	בבא בתרא דף קכט	ח"ו רסג-רסד	בבא בתרא דף צה
ח"ו שלג-שלד	בבא בתרא דף קל	ח"ו רסה-רסו	בבא בתרא דף צו
ח"ו שלה-שלו	בבא בתרא דף קלא	ח"ו רסז-רסח	בבא בתרא דף צז
ח"ו שלז-שלח	בבא בתרא דף קלב	ח"ו רסט-רע	בבא בתרא דף צח
ח"ו שלט-שמ	בבא בתרא דף קלג	ח"ו רעא-רעב	בבא בתרא דף צט
ח"ו שמא-שמב	בבא בתרא דף קלד	ח"ו רעג-רעד	בבא בתרא דף ק
ח"ו שמג-שמד	בבא בתרא דף קלה	ח"ו רעה-רעו	בבא בתרא דף קא

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת בבא פתרא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו שפז-שפח	בבא בתרא דף קנז
ח"ו שפט-שצ	בבא בתרא דף קנח
ח"ו שצא-שצב	בבא בתרא דף קנט
ח"ו שצג-שצד	בבא בתרא דף קס
ח"ו שצה-שצו	בבא בתרא דף קסא
ח"ו שצז-שצח	בבא בתרא דף קסב
ח"ו שצט-ת	בבא בתרא דף קסג
ח"ו תא-תב	בבא בתרא דף קסד
ח"ו תג-תד	בבא בתרא דף קסה
ח"ו תה-תו	בבא בתרא דף קסו
ח"ו תז-תח	בבא בתרא דף קסז
ח"ו תט-תי	בבא בתרא דף קסח
ח"ו תיא-תיב	בבא בתרא דף קסט
ח"ו תיג-תיד	בבא בתרא דף קע
ח"ו תטו-תטז	בבא בתרא דף קעא
ח"ו תיז-תיח	בבא בתרא דף קעב
ח"ו תיט-תכ	בבא בתרא דף קעג
ח"ו תכא-תכב	בבא בתרא דף קעד
ח"ו תכג-תכד	בבא בתרא דף קעה
ח"ו תכה-תכו	בבא בתרא דף קעו

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו שמה-שמו	בבא בתרא דף קלו
ח"ו שמז-שמח	בבא בתרא דף קלז
ח"ו שטמ-שנ	בבא בתרא דף קלח
ח"ו שנא-שנב	בבא בתרא דף קלט
ח"ו שנג-שנד	בבא בתרא דף קמ
ח"ו שנה-שנו	בבא בתרא דף קמא
ח"ו שנז-שנח	בבא בתרא דף קמב
ח"ו שנט-שס	בבא בתרא דף קמג
ח"ו שסא-שסב	בבא בתרא דף קמד
ח"ו שסג-שסד	בבא בתרא דף קמה
ח"ו שסה-שסו	בבא בתרא דף קמו
ח"ו שסז-שסח	בבא בתרא דף קמז
ח"ו שסט-שע	בבא בתרא דף קמח
ח"ו שעא-שעב	בבא בתרא דף קמט
ח"ו שעג-שעד	בבא בתרא דף קנ
ח"ו שעה-שעו	בבא בתרא דף קנא
ח"ו שעז-שעח	בבא בתרא דף קנב
ח"ו שעט-שפ	בבא בתרא דף קנג
ח"ו שפא-שפב	בבא בתרא דף קנד
ח"ו שפג-שפד	בבא בתרא דף קנה
ח"ו שפה-שפו	בבא בתרא דף קנו

